435.

Scholastica
Historia.

I

Liber iste Scolastice historie datus est per magistrum Paulum de Clobuczsko.

Testamentum vetus

Pentateuch genesis exodus levi numeri deutro
post iosue iudices ruth regum paralipo
Esdras thobias iudith iudith hester iob et psalmi
puer et Eclias cantica et sapiencie ecclesiasti
ysa Jeremia tre baruch Ezechiel danielque
Oze iohel amos abdias iona micheas
Naum abakuk sophonia aggee zacharie malachias
coniungit veteri legi xpm machabei

Novum testamentum

Ewn autenticus marcus lucasque iohes
Roma chorin galathas ephesii philippen colocen
thessalo tymo tytu philemone predicat ebreis
ps actus can [illegible] tri iohis iude

Annorum quinque sup [illegible] annes
Ebrior anno [illegible] is esse
est non mo [illegible] tempus et orbis alat [illegible]

Explicit octo libri [illegible] tur

Imperatorie magestat[is]
est in palacio tres ha-
bere mansiones audi-
torium vel consist[orium]
in quo iura decernit ce-
naculum in quo cibaria
distribuit thalamum in
quo quiescit. Ad huius
modum imperator noster
qui imperat ventis et ma-
ri [illegible] habet auditorium ubi ad
nutum eius omnia disponuntur
Unde celum et terram ego implebo
Cenaculum habet secundum illud ... est
... Anima iusti est thalamus
quia delicie sunt ei ubique esse
et esse cum filiis hominum et secundum
habet quod sponsus et anima cuiusque
iusti sponsa. Sacra scriptura
... in qua sunt suos in-
ebriat ut sobrios reddat. Unde
ambulamus in domo dei cum consensu
... sacra scriptura ... sapien-
tes ... habet
... tenacitate
sunt partes fundamentum paries tectum
hystoria est fundamentum ... super
... kalendaria effi-
mera ... qui eodem die
moritur quo nascitur effimera
Allegoria paries super innitens
que per factum aliud factum significat
Tropologia ... culminis super-
positum que per id quod factum est quod a no-
bis faciendum sit insinuat. Prima
... hystoria planior secunda ... allegoria
acucior tercia ... moralis suavior
... fundamento ... principium
loquendi ... principium
fundamentum ... genesi eo invante
... omnium princeps et principium

De creatione empirei et celi ... corporum

In principio erat verbum et verbum erat
principium in quo et per quod creavit
pater mundum ... dicitur
... empi-
reum celum ... sensibilis ... omne ... est quod
empireum non ... sola

regio sublimata dicitur mundus quia
... sola ... nobis ...
... princeps mundi quod est ...
... homo quia
... in ymagine ...
unde a domo omnis ... dicitur ...
et ... mundum vocat. Empireum autem et ...
mundum et sublimatum regio-
nem mundi et sublimatum ... de nichilo fecit ...
... plasmavit de
... illorum ... dicit legis-
lator. In principio creavit deus celum
et terram ... et contentum
... empireum et angelicam naturam
... corporum ... elementa
... mundum sensibilem ... quedam celum ... partes mundi
sensibilis ... terram ...
... palpabiles ... singulare ... plurale
... unius
deus creator est. ... non ... Epicuri Plato dixit
... fuisse ... ydeas
... et ... de ... mundi
factum ... et ...
... principium ma-
... et forma ...
et operatur sine fine. Epicurus duo
... et athomos ...
quosdam athomos solidavit ...
alios ... aqua alios ... in
igne. Moyses ... et ...
... sine ... creati
creatum ... ... filio
et creandum ... In principio
creavit deus celum et terram. Et in principio
temporis. Celum autem sunt ...
... solus deus et ...
... sempiternum ... et ...
... angeli qui ...
vel ... creavit
... terram ... causalis primordia
... fecit ... simul
factum ... dici non potuit ...
... nomine celum quia
... In ... tu domine
terram fundasti ...
... a principio ... fa-
... non facet ...
... acris ... que ...

Unde empireum ...
celo ...

... omne ... empi-
reum ...

qui ... ut
elementa ... ut ... elementa

opiniones ... philosophorum

... athomos ...

et solem (con)solaret quia momenta
mea (con)solatorem si velim (com)plica
re sepe addam prius et post dic
pus (con)sist acies mea aerem vi
tinum post aerem qui est sup(er) alapes
post aerem qui est sup(er) tras alias
usq(ue) ad occeanum post aerem qui est
sup(er) occeanum et tandem tangit so
lem. Hanc creatorem mundi (com)plibata
sub opibus sex dierum (com)plicavit
septima (con)firmans. tantum creatorem dispo
sitorem ornatum. In primo die creator
et quidam disposicionem. In s(ecund)o et t(er)cio
disposicionem. In reliquis t(ri)bus or
natum. De prima mundi confusione

Terra autem erat inanis et va
cua. i. machina mundialis
adhuc erat inutilis et infructuosa
et vacua ornatu suo. Et tenebre
erant super faciem abissi. Eandem
machinam quam terram dixerat abi
ssum vocat propter sui confusionem et ob
scuritatem. Unde et gentiles eam chaos
dixit. Terra vero dicitur et tenebre
erant quidam dogmatizaverunt te
nebras fuisse eternas que iam sancti
tum mundus fieret erant. Alii irri
dentes deum veteris testamenti qui
dicunt cum prius esse tenebras
quam lucem sed tenebre nil aliud
sunt quam lucis absentia obscuritas
aut quedam aeris adeo creata est
et dicta tenebre. Rom et dracthalo
go creaturarum dictum est. Unde dicite
lux et tenebre dominum. Et spiritus domini
i. spiritus sanctus deus vel domini voluntas
ferebatur super aquas. Dic voluntas
artificis habentis potestatem omnem
materiam domum faciende super illa
fertur. Sed quid de quo factus est di
sponit. Predicta machina aquas
vocat quia ductile materiam ad operandum
opera. Ideo vero sit narratur eius no
mina ne si unius elementi nomine
tantum censeretur illa magis videretur
accomoda. Hebreus legit (pro) superferebatur
incubabat ut sancta lingua fove
bat sicut avis ova in quo ut sibi te
rmine nascentis mundi vocatur. Simi
liter. Hunc locum male intelligens
plato dictum putans hic de anima
mundi sit dictum est de spiritu creante
de quo legitur Emitte spiritum tuum et c.

creabuntur et c. De opere prime diei

Dixitque deus fiat lux et facta est
lux. i. verbum genuit in quo erat
ut fieret lux. i. tam facile ut quod volo
lucem vocat quandam nubem lucidam
illuminantem superiores mundi partes claritate
tate in tempore ut diluculo fieri solet
et hec ad modum solis circumagitata
presentia sui superius emisperium et in
ferius vicissim illuminabat. Fiat
intelligitur essentia lucis in deo prius
quam fieret. Facta est essentia eiusdem
in actu secundum quod cum predixit adesse. Et vidit
deus lucem quod esset bonam. i. que placu
erat in presencia ut fieret placuit in
essencia ut manet. Vel tropice
vidit. i. videri fecit et divisit lucem
ac tenebras. Hic incipit dispo
sicio aliquid quod de creatione quia cum
luce tenebras creavit. i. umbram
ex positione corporum luci et creata
divisit locorum distancia et qualitate
ut soli magis simul sed per oppositionem
diversa emisperia vicissim sibi ven
dicarent. Intelligitur et hic angelorum
facta divisio stantes lux cadentes
tenebre dicti sunt. Et appellavit
lucem diem. A die enim quod est claritas
sit lux dicitur quia lucet vel fugat tene
bras. Tenebras dixit noctem ano
tendo quod noceat oculis ne videant
sicut tenebre quod teneat oculos ne
videat. Sicut tunc dies a diurno op
ortu est ita nox a nocendo. Et
factum est vespere et post factum est mane
et completus est dies unus naturalis
Primo enim cum celo et terra lux est
creata quia paulatim occidente factum
est vespere prime diei visualis et ea
inquirente subtractis et adortu veni
ente factum est mane. i. terminata est
nox et inchoavit dies secula
itaque precedente luce diei et sequen
te nocte terminata computetur dies unus

De opere secunde diei sequitur

Secunda die disposuit deus
superiora mundi sensibilis. Em
pireum enim quod inicio factum statim di
spositum et ornatum i. sanctis angelis
est repletum. Et fecit ergo deus ea die
firmamentum in medio aquarum

d(e) c(on)fusio(n)e

d(e) ope p(rim)e diei

d(e) ope 2e diei

i quandam ociorem mdi supficie
et aquis congelatis ad instar cri
stalli solidata et pluada mit se
tetead sensibilia gtinetem ad ugi
ne teste que i ovo est etiam de co
ipa sunt sidera / Et dr firmamentu
no tm ppt sui soliditate sed quia
firmatu est aquas que sup ipm st
firmamentu ei trasgressibile / Dr
etiam celu quia celat i tegit oia
visibilia / Et tu legr firmamentu celi
eundiadis est i firmatu qd e celu
ut palis eatud dr / Unde et p
sui totam medone gtre dr Uranon
i palatu ut dr celu qr casa eius
os qr sol supra pspicuus ipm illu
strat / Hanc tn tenuis lutea tota
sineatom pspus similitate ignis
intelexit / Sicut em ignis no habi
quo assendat cominalut ut in
clibano patet ita et ita mdi co
tiora ignis uolunt et hic e ethere
celu ut pideo / Est et tciu celu
infra qd dem dr de quo aues
celi comederut illud / Quidam
etiam suspicat celu ce sup em
pireu quia lucifer cu esset in empi
reo legr dixisse Assendam in celu
etc / Et in eo dicut mo esse xpm
hoiem sup angelos qui st in
empireo Sane firmamtu dividit
aquas que sb ipo st ab aqs que
sup ipm sut de qbus dr Qui
tegis aquis supiora eius / Et st
sicut ipm congelate ut cristallo
ne igne solui possint / Vel in
mod nebule vapoabiles / Que
rit Quo no ubi sunt dei nomi
ri qp qda ut animat inde co
rem desande e estate / Quod at
dcm est fiat firmamentu et p9
fecit deus firmamentu / et trio
fctm e firmamtu no supfluit
qr sed e domo facienda / Pio fit
dom d scia actificis fit ut mar
tu lenigant / ligna et lapides
fit ut essentiar lenigata dstu
tuam dom disponit / Atiitu
dia / fiat i ethalis ad ptm
dei ref / fecit i talis ad opus
in mia i actuar fctm e ad opus

in essencia / Illud p9 die istud
p9 die fctm est / Et cu hui dien
opus bonu sunt ut tetedo
tn no legr q bo vidit deus qr esset
bonu / Tradit em hebrei qr h
die angelus fuit e i malus glus
asentie videt qui dna feria
missa de angelis cantat gsue
uerit qr in laude stantiu an
gelor / Sed tn ut sit qr i sigum
factu est hoc qr binarius infamis
nus e i theologia qr pmus ab
unitate recedit / Deus at unitas
est z seatione z discordia detesta
possimus tn duce qr ops ttie dici
qd adt est de ope hc dici / Ipe pbit
postea dom no comedat nisi
ttia die qr p9 sui comedunt

De ope terie diei sequitur

Tercia die aquas sb firmamto
Congregauit deus i unu
locu que lz plud obtineat
loca / Itu qr omes gtinnat visce
ribus tre i unu locu dicte sunt
ggregate z potuit esse ut aque
que totu spatiu aeris occupa
bat vapoabiles solidate modi
cu obtineat locu ut tra pau
latu subsedit ut eas tanqua
i matre gcludet / z sic appa
ut arida qi latens sub aquis
ppe hug dicta est sz tn apparuit
arida Eade dr tria qr terit tor
pedibus aiantiu / Vel tribus itu
posit elemetis dr solu qr solida
dr tellus qr tolleat labores
hom / Cogregaciones aquas vo
cauit maria hebd ydiomate
qr quaslz aquas ggregaciones
vocauit mala / Copleto go ope
aquas subdit / Et vidit deus
qp esset bonu / et addidit aliud
opus illi Cui dixit Germinet
tra ut dope gminadi tm
intelligend est sz de potencia qr
potens est gminare / Pduxit
em de tra hbam viente et
facicte seme et lignu pom
fer facies fctu iux gen suu
Patet qr no p moras tepor
ut mo pduxit tra plantas suas

De ope 3e die

fes statim i maturitate vidi i
qua et herbe seminibus et arbores
pomis honuste sunt. Non du
quia dixi est vicente quidam
dicunt mundum in ver factum qui vi
ror illius temporis est et fructificatio
Alij qui legunt lignum faciens fructum
et additum habitum habentem semen
dixerunt factum de augusto sole co
ne. Qui in marcio factum dogma
tizat ecclesia. Nota tamen quod ait
facientem semen et addit habens
unumquodque sementem quia semen
proprie dicitur dum adhuc est in semen
no et in terra. semen vero ut
sementum cum seminatur. semen
ut seminatum. Semen sementis
sementum seminis. Et seme
linum producens erit variare. De
que cum serit semen tum ipsi
Insementino sementum semine
iacto. Dicit sementina quod semina
cogit domino. Distinguitur tamen
aliter semen frugum et arborum
semen animalium seminium virorum
rei concordium. Nec nos moveat
quia in dispositione elementorum vi
detur aer non dispositus est cum
lib ab aquis nota nobis for
mam accepit De ope quarte dien

Ornato die que disposita
cepit ornare de rebus illis
que infra universum continuis mo
tibus agentur. Plante enim que
terre herent ad dispositionem terre
quam magis spectant. et secundum dispo
sitionem sit ornatum a superioribus
inchoavit. Fecit enim luminaria
in die solem et lunam et stellas
et quia sol qui solus lucet in ulti
ma eorum luna luminum una in prima
loco ut una dierum vel una sa
batorum. Sol et luna dicuntur ma
gna luminaria in duobus et compara
tis in non solum quantitate luminis
sed et corporis et non in comparatione
stellarum sed et sibi se qui sol dici
tur maior luna et luna dici
tur maior luna. Lunam et stellas

voluit illuminare nocte ne prorsus
luce minus esset indecora et ut
operantes in nocte ut naute et
viatores solatium haberent luce
magne in desertis ethiopie arenosis
ubi modico impulsu venti ducta
itinerantium vestigia complanat
Sunt et quedam animalia que luce
solis frui non possunt et fere nocte pa
scunt. Nec suffluit sol licet no
bis nubes lucida vice eius a
geret quia illa tenue et insufficiente
luce habebat et forte non nisi supe
riora illuminabat. sed ut stelle mo
dernas ut nube idem non quod vel
redderet diurna. unde facta fuerat
ut stella que apparuit magis
et columba in qua visus est spiritus
sanctus vel quia sic sole consumitur vel
quia de ea factum est corpus solare. Nec
tamen ad delectationem vel ad visum luminis
voluit ea esse sed et ut essent in
signa et tempora et dies et annos
ut sint signa serenitatis et te
pestatis ut ut compositus fient si
gna xii maiora et quedam signa
minora plura his. Hec dicuntur
signa ut predicam tamen qui magna
diligentia signavit vel considerat
ea antiquitas tamen qui adhuc signant
et comprehendit ea homines ad des
ignationem temporis. Nec dicendum est
ut genealogia sompniant quod parta
sint conspicua eventuum et oper
um quia status vite in fi
gurent et moderentur. Quod docet
compiment que apotelesmata
vocant. Non enim credendum est de celo
his qui aliena sunt apre qui
in celis est. Et autem sequitur
in tempora non est putandum quod tunc primum
inciperent esse tempora que ceperunt
cum mundo sed quia per ea fiunt quatuor
temporum distinctiones. Sol enim descendens
ad capricornum solstitium hiemale
facit. ascendens ad cancrum esti
vale. Sunt utriusque pari ambitus
distancia equinoctia facit. Vel est
ubi endiadis. Salicet sunt in signa
et tempora in signa temporum et dies

d' pluralit' q dies d' multipl' de
die scz nali spacio xxiiii horarum et usualis
z de die usuali. Ponit' et dies
p tpe no determinato z ignoto nob
ut ibi. In die illa stillabunt montes
dulcedinem. In annos et pluralit'
dictu est q z annus multipl' dici-
tur. Ergo dico q apd diversas natio-
nes sunt utiqz diverse annorum di-
stinctiones maiorum z minorum z pla-
nete annos suos hnt. Sed nos iuxta
usum ecclie hec dicimus. Est enim
annus lunaris hns trecentos l iiii^or
dies. Est solaris constans ex
diebus trecentis lx^ta quinqz z qua-
drante i sex horis. Est bissextus
ex trecentis lxvi. Est embolismalis
qui trecentos lxxxiiii^ta dies continet
habens tredecim lunationes. Est et
annus ab an quod e circa q dicitur
revolui. Vnde antiquiores an-
te usum litterarum annum figurabant sibi
ipse serpentem cuius cauda in ore
eius revolvebatur. Et sic ita q luminaria
posuit deus ut lucerent
in firmamento celi z illuminarent terram
z non solum sed et dividerent lucem a tene-
bris. Credo aut luna in plenilunio
facta sit quoniam alia ptenditur transla-
tione que fit z lunare mensis in
inchoatione noctis. In primo enim
noctis no oritur luna nisi panse-
lenos i rotunda. Inde ostenditur
q sol factus est mane in oriente
et facto vespere luna facta est in ini-
cio noctis in oriente. Voluit
tamen quidam q mane sol sit factus
sol in oriente luna in occidente
z sole lucente luna contra redit
ad orientem in inchoatione noctis.

De opere quinte diei sequitur

Quinta die ornat deus a-
erem z aquam volatilia
dans aeri natatilia aquis. Et
utraqz ex aquis orta sunt. Facilis
enim transitus e aque in aerem tenui-
ando z aeris in aquam spissando.
Pisces vocavit moyses repti-
lia que impetu quodam totos se
rapiunt ut serpentes non feruntur
pedibus ut fere. Credo q et hoc
quod dicitur e volatile sit terrarum creatum

ope v diei

plato qui descendens in egyptum
libros moysi legit z putat moy-
sen sensisse volatilia esse or-
natum aeris. Tamen ita terra ornatum
vero aeris superioris calodemones
z cacodemones. Sed non e ita.
Boni enim demones ut dictum est
in empireo. Mali vero in isto aere
caliginoso detrusi sunt ad penam
non ad ornatum eius. Creat' q deus
et plasmat' cete grandia. Cete
genus beluarum est dicitur
tamen hic cetus genus ceti et ser-
pentem vivacem atqz motabilem
quam produxerat aque. Motabiles
aut dicunt' ad piscium z avium
respectum ad hominis. Ille enim moveri
desisse adhuc esse illa non q ipse
tua e. Sol q forsitan avibus non
sunt ipm animal aiaz vocat' ide
vivens. Vnde et greci dividunt
animalia per zoa et zothea. Zoa vi-
ventia. Ista scz psichea animata
psiche quod e aia. Ita alia salicz
dr animal creatum motabile quia scz
creatum est ut moveret' de vita
ad mortem quod non homo quia creatus e
ut non moveret' si vellet. Illa
vero creata sunt ut in esum cedat
aliis ut ferino desinat. Augustinus
videt' velle q aves pisces ha-
beant dicit enim eos hre memo-
riam. Ait enim fonte esse in
Bulliensi regione plenum pis-
cibus qui cum hominibus supergradi-
entibus stati natando eunt
z redeunt z stant cum stantibus
expectantes ut eis aliquid iaciat'
quia sic consueverunt. Quibus benedixit
deus sic. Crescite z multiplicamini
etc. De opere sexte diei

Sexta die ornat deus terram
produxit enim terra tria genera
animalium. Iumenta reptilia bestias.
Sciens enim deus hominem propter peccatum
casurum in penam laboris ad remedium
laboris dedit ei iumenta que in
variarent ad opus ut esum. Repti-
lia vero z bestie sunt ei ad exercitium.
Reptilium sunt tria genera terrentia ut
vermes qui se ore trahunt serpentia

ope vi diei

ut colubri qui ex costis serpentium
reptentia pedibus fulta
ut lacerte et botrace. Dicuntur autem
bestie quasi vastie a vastando id est
ledendo et seviendo. Queritur de
quibusdam minutis animantibus que ex
cadaveribus vel corruptionibus nasci
solent si tunc orta fuerint quorum
post sunt creata. Quedam enim ex exha-
lationibus esse habent ut bibiones
ex vino, papiliones ex aqua,
quedam ex corruptione humorum
ut vermes in cistinis, quedam ex
cadaveribus ut apes ex iuvencis,
scrabones, musce, [illegible] qui
[illegible] volatu et fit scrabei ex e-
quis. Quedam ex corruptione lignorum
ut teredones. Quedam ex corruptione
herbarum ut tinee ex oleribus. Quedam
ex corruptione fructuum ut curcu-
liones ex fabis. De hiis dicitur quod
que ex corruptione nascuntur, ut illa
que ex exhalationibus tunc facta sunt,
que vero ex corruptionibus post peccatum
ex rebus corruptis orta sunt. Queritur
etiam de nocivis animantibus si no-
civa creata sint vel primo innocua
post facta sint homini nociva. Dicimus quod
post facta sunt nociva tribus de causis,
propter hominis punitionem, correctionem,
instructionem. Punitur enim homo cum
leditur hiis vel cum timet ledi, quia
timor maxima pena est. Corrigitur
homo cum scit sibi ista accidisse pro
peccato suo. Instruitur autem admirando
opera dei, magis admiratur opera
formicarum quam onera camelorum,
vel cum videns hec minima posse
sibi nocere recordatur fragilitatis
sue et humiliatur. Sed dicitur quia
alia animalia ledunt que nec inde
puniuntur vel corriguntur vel instruuntur.
Sed in hiis instruitur homo per exemplum.
Etiam ad hec creata sunt ut aliquis sit
in esu, sicut ut dicunt quod in mortuos
homines seviunt, sed et in hoc instruitur
homo ne aliquod genus mortis hor-
rescat, possitque transeat meatus
vel capillus capitis eius peribit.
Adiunxit modo solet queri de
herbis et de arboribus et fructuosis

si et in illis diebus orta sunt cum
scriptura non memorat nisi herbas
seminales et arbores fructiferas.
Potest dici quod que modo sunt constitutione
ante peccatum fecerunt fructum, aliqua
post peccatum nascuntur homini magis
ad laborem quam ad utilitatem. Vel
post peccatum creata sunt, quia post dictum
est homini: spinas et tribulos ger-
minabit tibi. Vel quecumque terris
herent faciunt fructum vel utilitatem
manifestam vel occultam. Quod vero
piscibus et avibus dictum est crescite
et multiplicamini et de hiis intelli-
gendum est licet non sit dictum. Hec
est enim communis causa creationis eorum. De creatione hominis

De creatione hominis

Deinde subdit de creatione
hominis sic: Et faciamus hominem.
Creatura alloquitur pater ad filium
et spiritum sanctum. Vel est quasi vox communis
trium personarum faciamus et imaginem.
Et factus est autem homo ad ymagi-
nem dei quantum ad animam. Ymago
dei est in essentia eius et ratione
quia spiritus est et rationalis ut deus;
similitudo in virtutibus qui bona
iusta sapiens cum ymagine
[illegible] quod illa sit etiam per eius
similitudinem unde sepe peccatur.
Masculum et feminam creavit eos,
hoc quantum ad corpus tamen dicitur
creasse. Propter animam aut eos dicit plu-
rale androgeos id est hermofroditos
[illegible] putaverunt. Tamen secundum
corpus factus est homo quodammodo ad
ymaginem dei cum os homini sub-
lime dedit ut deum et celestia
videat et imitetur. Unde cum que-
reretur a philosopho ad quid factus fuisset
respondit ut contemplaretur celum et
celi numina. Dedit autem homini
deus ut preesset ceteris animantibus
[illegible] quo notatur hominis digni-
tas. Primo quia non solum factus est
in specie sua ut predicta sed quia
ymago dei est. Secundo quia cum delibe-
ratione factus est. In aliis siquidem
operibus dixit et facta sunt. In hoc
tamquam inter se deliberantes per-
sone dixerunt faciamus. Tertio

[illegible]

[illegible]

quia dns ꝯstitutus e aialiu ut
essent ei que suum meliꝫ deus
sciebat i alimentu i indumentu
et laboꝝ adiumentu. Ante pctm
em hic h'bas ꝛ fruct9 arboꝝ de
dit deus i escam homib9 ꝛ aia
libus. Inde colligi² ꝙ an pctm
nil noxiu aut sterile tra pduxit
Et no ꝙ i maximus ut i leo
nib9 pdit homo dnm ut sciat
se amisisse et i minimis ut in
muscas et pdidit salicꝫ sed in
mabmis ut sciat vilitatem
sua In medijs ut dnm ꝯso
lacom ut sciat se habuisse
Et bndixit eis deus sic De

institucione coniugij

Crescite
et multiplicamini. Eo quia
sine ꝯiunctione coꝝ fieri no po
tuit. pꝫ ꝙ deus coniugiu viri
ꝛ mlieris instituit. Ing° ꝯfuta²
quidam heretici di'tes concubitu
sine pcto fieri no posse. Sed
quid quare an pctm date sit
homi esca tu ess i indelig
cra illa i mortalitas i qua erat
est cibis erat sustendanda n°
erat qualis illa que futura est
que cibis no egebit. Illa em
erat posse no mori. Et vidit
deus cuncta que fecerat ꝛ erant
singula pse bona. sꝫ i vniuer
sitate erant valde bona sicut
oculus i aiali pulcri' e qua
sepat9. Vel erant oia valde
bona i vniuersitas bonoꝝ erat
optima. quia que de ea st' pse
modica vsa t ꝯtinuella tamen
alijs sunt i vtilitate. Ipe u'o
summu bonu e. De hoie u'o
n dicitur ꝙ dixerat no dixit
Et vidit ꝙ ess bonu. ꝙ deus pscio
sciebat lapsuꝝ. Vel ꝙ nondu
homo pfectus erat. donec opus fieret
mlr. Vnde p9 legi² no e bonu
hoiem esse solu De quiete sab

bati ꝛ sctificatione

Igitur pfiti
sunt celi et tra. Conclusio
est opeꝝ hic sit ꝙ facti dispo
siti ornati igt pfecti. et quia
i senario facti qui primus in
numerantibus pfectus occurrit ꝙ
ꝯ ptib9 suis ag'gatis reddit
eunde su'mam quam i monadi
bus numeris no i vernies n
i istis sꝫ n° i decadibus n° in
xx^ti octo. pcieres illas numeri
diuinis. quaꝝ qꝫ assignai pt
quota sit in eo liꝫ em senari9
dvino ꝛ quiꝫ ꝯstat ꝛ ꝙ duo
ꝯstituunt tn quota sit eius ps
quor a quiꝫ dici no pt. Et
compleuit deus opus suu die
septimo qd fecerat. Alia transla°
ht sexto. et tunc illa e obiectio
Qd hebraica vitas ht septio
Et io quit ꝛ cple est finale
quippiam opis facere quo viri
est qd sequi² Requieuit deus die
septio. Vel Requieuit e qd die septi
fecit ꝛ ipi et bndixit. ꝛ p9
requieuit. Vel cpleuit i cpletu
ondit cu nil nouu fecit. Et
tunc requieuit ab opib9 ꝯfinibus
nouis. Nichil em p9 fecit ꝯ
tunc no fecisset mag vel corpore
ul plitudine ut quasi. Non
em qsi fessus d² quieuisse sꝫ
cessasse. sic i scriptura d² cra se
raphin requiem no habebant di
centes Scs scs scs. i no cessabat
Vel requieuit ab ope et no in
opibus. i. no eget opib9 suis
et est dixy qsi negatiue. Vel requieuit
ab opibus suis ipse ipo imu
tabilitate opum. eius imutabili
tas appuit. Nam stabilis manens
dat cuncta moueri. Et quod at d²
ab omni ope qd patrarat intendit
esse opus qd nondu fecerat a quo
no quiescat. Tria em opa se
cerat. Creauit disposuit ornauit
Ornatus opus ꝓpagationis no
desinit operari. Ventura faciet
qm pinget se et tinxes in
stituit Hec tn pripue cessauit
Et bndixit diei septio i sctifi
cauit eu i sctm et celebre eu
esse voluit. Semp em ab anti
quis nationib9 an lege dici²
sabbatu fuisse obseruatu. Cuius
obseruantia i lege et sctifica
tionem dixit. Ibi memento

ut diem sabbati sanctificaret. epilogus

Epilogus

Iste sunt generationes celi et terre. Quidam sic continuant opera sex dierum; quidam ibi: Cognovit Adam uxorem suam; alii ibi: hic est liber generationis Ade. Premisso autem quod dixit et licet in istam [illegible] masculum et feminam fecit eos, expedit que tunc fecit sicut non fuit ut compleret que sub brevitate concluserat repetit et de reliquis. Generationes enim hic non possunt accipi active id est operationes dei vel passive id est generata. Verum est pro modo quod autem fecerit omne virgultum antequam oriretur in terra et herbam priusquam germinaret, sursum sic dixit virgultum quoniam subito factum statim adultum et habens fructum vel herbam orta cum semente semen. Aliqui dicunt duos fuisse modos operationis divine ut dicitur causalem scilicet et essentialem. Fecit ergo ea materialiter priusquam orirentur et germinarent essentialiter ut alii [illegible] sequens littera tunc dicit: Non enim pluerat dominus super terram. Fecit equidem illa tunc perfecta et essentialiter priusquam orirentur et germinarent ut modo fiunt tunc paulatim humore fontis infusi et labore hominum adhibito ad ortum et maturitatem provenit. Tunc enim fons unus irrigabat terram ut Nilus Egyptum diversissimas partes diversas sicut et olim Iordanis ante subversionem irrigasse totam pentapolim diversissimis scilicet sicut et de quibusdam fontibus dicit Augustinus quia mira vicissitudine totam irrigat regionem. Ne si sic totam terram tunc fonte irrigatam dicimus diluvium fuisse dicamus post quia legitur ibi fontes et non unius multitudine [illegible] ubi venit locusta etc. **Epilogus**

de operatione vi dierum epilogus

Formavit igitur (de operatione vi dierum) dominus deus hominem de limo terre. Hic primo vocat dominum deum quia tunc primo perfecte habuit servum. Post recapitulationem de structura hominis formatione diffusius agit et prius de lumine. Et quod dicit se homine partes de utroque agit. Adam enim spiritualis quod dicit formavit hominem de limo terre ad animam et inspiravit etc. quod dicit corporis fecit de illa animam de nichilo. Alia translatio habet insufflavit vel sufflavit, quod non est in contrarium, dedecora ut quidam putaverunt cum fauces et spiritum non habeat. Dicitur enim inspiravit id est spiritum fecit, similiter insufflavit id est flatum id est animam fecit. Unde in Ysaia: Omnem flatum ego feci etc. Et dicit in faciem per sinodochen id est apte totum; totum enim hominem creavit, sed faciem tanquam partem digniorem quia sensuum capacitate sola nominatur. Eundem autem animam etiam spiritum vite vocat quia per eam spiritualiter homo et vivit, et prius dicit animam viventem in se id est in perpetuitate vite non mutabilem ut animam pecudis. Hunc locum non sane intellexit Plato dicens deum animam creasse sed angelos corpora formasse. Ibi deus deorum quorum opifex paterque ego etc. Aut quidam asserunt animam de divina essentia factam. Sed hoc non potest quia tunc nullo modo peccare posset. Alii distinguunt inter spiraculum vite spiritum scilicet quem tunc homini datum asserunt etiam ad perpetuandum. Alii aliter et distinguunt spiraculum vocantes quendam spiritum corporeum id est corporealem qui cum quibusdam aliis operatur in eo quibus paulatim extinguitur in eo et diu moritur aliquis dum aliqua parte corporis adhuc sentitur spiritus ille cum in alia extinctus sit. Factus est autem homo in virili etate mortalis et immortalis id est potens mori potens non mori et anima corpori prius formato infusa. Sed quia creata in ipso corpore dum infunditur creata vel optime creata sit et datum sit ei naturaliter velle incorporari. Credendum est illam actu fuisse de prius creatis dicitur quia in ipsis corporibus deus infundit creans. **De paradiso et legibus eius**

de paradiso et legibus eius

Plantaverat autem dominus deus
paradisum voluptatis a prin-
cipio. Quasi quereret aliquis re ma-
nsit homo in loco ubi factus est in agro
scilicet damasceno. Nota. Ubi ergo
translatus est in paradisum quem deus
die tertio plantaverat id est plantis
aptaverat paradisum scilicet herbis et ar-
boribus a principio tractionis scilicet
cum apparuit arida et germinare
terram fecit. Vel a principio id est a prima
orbis parte. Unde alia translatio habet
paradisum in eden ad oriente.
Eden hebraice latine delicie
ergo idem est paradisum volupta-
tis quod paradisum in eden id est in deliciis
a principio idem est quod ad oriente.
Est enim locus amenissimus longo
maris et terre tractu a nostra habita-
bili secretus adeo editus ut
usque ad lunarem globum attingat
unde et aque diluvii illuc non
pervenerunt. Est et paradisus celum
empireum et dicitur spiritualis quia
regio est spirituum dicitur spiritualis pa-
radisus et vita beata ut ecclesia.
Produxitque deus in paradiso de hu-
mo diversa ligna quibus delecta-
retur homo videndo et susten-
taretur edendo. Produxit quidem
id est prius in altum duxit vel produ-
xit id est pre homine quasi eduxit. In
medio quorum tamquam digniora
posuit lignum vite et lignum
scientie boni et mali. Dictum est at-
lignum vite a beneficio quia habet
naturam ut comestum sepius homines
perpetua soliditate firmaret ita
ut nulla infirmitate vel senio
vel anxietate in deterius vel
in occasum laberetur. Lignum vero scientie
boni et mali dictum est ex eo quod se-
cutum est eius comestionem. Prius
enim nesciebat homo quid esset
malum quod non didicerat expertus. Bonum
dicimus sanitatem et firmitatem
malum vero egritudinem et imbecilli-
tatem que non dum senserat. Tacito
neat quidem ea presciam quam ex ximo
contrariorum cognoscitur. Reliquum scilicet
non per experientiam prientiam ut me-
dicus dum sanus est novit mor-
bos sed cum egrotat magis cognoscit
quem novit et sentit sicut de primo
delicate nutrito dicitur qui nescit quid
sit malum immo nondum novit
quantum sit bonum. Vel malum dicitur
inobedientia bonum obedientia quia
per comestionem novit quantum erat
bonum obedientie et quantum malum
inobedientie. Plato non putans
quod posse convenire roboribus ut
quod de homine dictum est nomina-
quum vivit et est sciens boni
et mali. Et dixit ipsum vocatum
lignum id est corporeum ad differentiam spirituum
qui et vivunt et sciunt bonum et
malum. In medio vero positum dici-
tur quia homo est quasi medius inter
naturam supra positam et sensibilia
supposita. Dicetur vero illius
hominis fuisse tractionem a tractionibus
omnium reliquorum dixit per illa duo
condita vite et scientie boni et ma-
li. Sicut enim in summa figura
prius est truncus integer et post
in summo bivium sic homo in primis
etatibus quasi tamen vivit non utens
viribus ad intelligentiam. Dativus s-
cum venit ad annos discretionis
tunc discernit inter bonum et ma-
lum et scit tunc primum eius bona
opera ut mala. Sed non ita factum
est in Adam immo cum vita data
est ei scientia boni et mali. Quod
quia factum est hoc corporeus paradisus
deo proponitus animalibus et primus
vixit et scivit bonum et malum. De 4or fluuijs padisi

De quatuor fluviis paradisi

Et fons vel fluvius egrediebatur
ad irrigandum paradisum id est ligna
paradisi et fons pro multis vel
abyssus id est matrix omnium aquarum
vel fontes pestilensium singulare
pro plurali. Singulare autem positum
est quia misterii humoris dicitur enim
terra civitates humectant a filia...
peractationes xiiij stadiis aut
xvij. Et iam fons dividitur per quatuor
flumina. Unius dicitur phison qui
et a gangaro rege indie dicitur
et ganges et interpretatur phison

Phison ipse est Ganges ... vel ... sub terra ... qui ... fluvius recepit ut mutato ... ex mutatione facie quam habet in paradiso mutat et Phison diversa loca pluribus modis in colore: quia alibi clarus alibi turbidus, in quantitate alibi parvus alibi diffusus, in sensualitate frigidus alibi calidus. Hic circuit terram Evilath id est Indiam, et ibi invenitur aurum optimum et carbunculi. Alius dictus est Geon vel Gyon qui et Nilus, et sonat hiatus terre vel terremotus, quia turbidus est. Hic circuit Ethiopiam. Alii duo propriis nominibus vocantur Tigris et Euffrates. Tigris est animal velocissimum, et iste fluvius ille a simili velocitate tigris cognominatus est. Hic vadit contra Assirios. Dicit Josephus quod Tigris dicitur Diglat, quod sonat vel angustum vel acutum. Euffrates frugifer vel fructuosus, de quo per quas transiret regiones quasi notum tacuit Moyses, quia est in Caldea unde venerat Abram. Licet autem dixerimus eos ab eodem fonte emanare et separari, tamen in quibusdam locis commiscentur et iterum separantur, sepe etiam absorbentur a terra, et pluribus locis iterum emergunt. Inde est quod de ortu eorum varia leguntur. Dicitur enim Nilus nasci in locis non procul ab Athlante monte ... Tigris et Euffrates ab Armenia.

De precepto et prohibitione edendi

Tulit ergo Deus hominem de loco formationis sue in paradisum ut operaretur ibi, non tamen laborando et ex necessitate sed delectando et recreando, et sic Deus custodiret illum hominem. Vel utrumque refertur ad hominem, ut scilicet homo custodiret illum paradisum et operaretur ut dictum est. Quidam codices non habent illum, et tunc est sensus: et custodiret id est consideraret hoc opus suum, ut quod faceret intra paradisum cultura, observaret in se per disciplinam, ut sicut terra sibi subiecta est, ipse obtemperaret suo creatori. Precepitque dicens etc., ut homo sciret se esse sub domino. Omnis autem iussio in duobus est, in preceptione et prohibitione, et ideo utroque usus est. Precepit ex omni ligno paradisi comedere, prohibuit de ligno scientie boni et mali ne comederet. Et datum est viro ut per virum transiret ad mulierem, vel forte cum preceptum est, facta mulier utrique simul datum est. Subdidit autem penam si contempneret: In quacumque die comederis morte morieris, id est morte anime et necessitatem mortis subibis. Alia translatio habet: mortalis eris. Symmachus ponit planius: In quacumque die comederis mortalis eris. Ideo creditur a quibusdam utrique dictum et hic preceptum esse factum, et ad quem iussio pertinebat, cetera ... et nobis per prophetas et angelos.

De editionibus translationum incidentia

De editionibus translationum incidentia semel dicimus. Ante incarnationem domini annis trecentis xl^a sub tribus Tholomei Philadelphi lxx^ta interpretes floruerunt. Post ascensionem domini annis centum xxx^ti interpres Aquila primus interpres ex hebreo ... floruit Adriano regnante. Deinde post annos l^ta tres Commodo regnante Theodotio. Deinde post annos xxx^ta sub Severo Simmachus. Deinde post annos octo quinta editio Ierosolimis est inventa, que quia auctor eius ignoratur vulgata dicitur. Deinde post annos x et viii^o sexta ... Origenes transtulit cum asterisco et obelo. Postea sine ... Ieronimus de hebreo in latinum transtulit, qui autem de greco in latinum plures fuerunt. In primitiva ecclesia sciolus utriusque lingue de greco in latinum transferebant. Secundum ultimo de hebreo in latinum eius editio nunc utimur.

De impositione nominum animalium

Dixit quoque Deus: Non est bonum esse hominem solum, faciamus ei adiutorium ad prestandos liberos quod sit simile illi. Similia

enim de similibus similiter nascitur.
Sed ne videretur Adae superflua mulieris
formatio, putanti sibi in animantibus
simile, ideo adduxit Deus ad Adam
omnia animantia terrae et aeris. Singulis
intelligenda sunt, itaque animantia a
parte totum. Vel universa sunt terrestria
et quae de aquis aliquid terrae sunt
consecuta. Vel potius pisces post diluvium
omnibus sunt cogniti et nominati,
quod patet quia equivocantur animantibus
terrae, quia scilicet quibus deprehensi sunt
accidit. Et ut omnia simul venirent,
eo nutu quo omnia fiunt, vel forte
per angelos. Adduxit autem pro nobis,
ut et imponeret eis nomina, de quo
eum scirent sibi posse, et faceret Adam
nullum simile sibi reperiri. Et impo-
suit eis Adam nomina lingua
hebraica, quae sola fuit ab initio,
quod inde perpenditur quia nomina quae le-
guntur usque ad divisionem linguarum
hebraea sunt. Et non invento simile
sibi, immisit Deus soporem in Adam,
non soporem sed extasim, in qua creditur
superne interfuisse curiae. Unde et
evigilans prophetavit de unione
Christi et Ecclesiae, etiam de diluvio futuro
et iudicio per ignem, ibique cognovit
et liberis suis indicavit.

De formatione mulieris

Cumque obdormisset,
tulit Dominus unam de costis
eius, carnem scilicet et os, et aedificavit
in ministerio angelorum illam in mulierem,
de carne carnem et de osse ossa faciens,
et statuit eam ante Adam. Cui ait:
Hoc nunc os ex ossibus meis et
caro de carne mea. Hoc adverbium
nunc Iudeos habet in errorem, ut
dicant aliam prius factam, de qua dictum
est: masculum et feminam fecit eos. Et
nunc factam quasi dicat Adam: prior mulier
de limo facta est mecum, sed haec nunc
de carne mea. Etiam Josephus dicit
mulierem postea formatam in paradi-
so iam viro translato ducens. Et de
hoc ortu induxit Deus Adam
et eius uxorem, praecipiens plantationibus
eos habere sollicitudinem.
Et de duabus uxoribus Adae in-
[illegible] fingunt genealogias
sed corpus totum comitari videntur,
et quod secundum singularitatem sit sermo de
eius uxore. Nota quod de formatione
mulieris agendo de corpore tantum dicitur,
de anima quidem ideo tacitum esse vo-
luerunt de anima, ut datur intelligi
sit traductam animam mulieris de anima
viri, sicut carne de carne. Augustinus
vero hesitare videtur quid sentiendum
sit de anima, an traducta sit an
in principio. Sed idipsum quod tacitum
est de anima potius contra eos est. Si enim
anima mulieris esset traducta, aliter facta
esset quam anima viri, quae de nichilo. Et
si aliter fiebat, tacere non debuit,
ne sic facta putaretur ut iam audi-
eramus de anima viri. Itaque tacendo
innuit non aliter putandam factam
esse quam dixit eam prius.

De nominibus mulieris

Et imposuit
Adam nomen uxori suae tam-
quam dominus eius, et ait: Haec voca-
bitur virago, id est a viro acta. Et
est sumptum nomen eius a nomine viri,
ut materia de viro sumpta fuerat.
Etiam in hebraeo denotatur hoc est:
Is enim vir dicitur, inde denominatur
issa, ut a vir virago. Hoc nomen illi
mulieri proprium fuit, nunc omnibus est
commune, et eius sincopatum virgo
quondam sunt in integritate naturae
suae et facte dicuntur mulieres. Sed hoc
nomen Adam proprium fuit illi homini,
nunc vero commune. Et Adam sonat
rubens vel rubra terra, quia secundum
Josephum de rubra terra compacta
factus est. Talis enim, ut ait Hugo,
tellus est vera vel rubea, id est animata,
quia sedes animae in sanguine est. Vel ru-
bea, sicut quod futura erat id est sanguinea,
id est peccatis. Terra adhuc, ut ait Hugo, erat,
quia nondum corrupta opere hominum nec
sanguine infecta. Sanguinis enim
nomine saepe designatur peccatum,
ut ibi: vestimentum conglutinatum sanguine,
et sanguis sanguinem tetigit.
Et imposuit ei et aliud nomen Eva,
scilicet quod sonat vita, eo quod futura
esset mater omnium viventium. Et quamquam
propria hic non legitur imposuisse,
sed infra post maledictionem, forte
quia plangens hominis miseriam dixit.

De nominibus mulieris

eam evam· qui alludens emulatur
philosophis / masculas enim feces na
tus emulando dicitur a mulier virago / Ergo
qui dicitur / Omnes dicent e ut a qui
qui nascitur abelva De prophecia ade

Jam posito nomine statim prophetat
dicens Quamobrem scilicet quia de vi
late e· relinquet saepe homo patrem
et matrem suam propter uxorem suam
et adhaerebit uxori suae tamquam por
tiunculae suae / Vel abiciant rem
demonstrando uxorem dixit / Propter
hanc mulierem relinquet homo et cetera
et hoc fit cottidie a viris / Quia
vel relinquunt cohabitationem corporalem
vel spiritualem quia maior est zelus
in uxorem quam amor filiorum in
parentes / Non dico parentum in
filios / Humor enim ascendit de
trunco ad ramos sed non redit
et ideo non dixit / Propter hoc relinquet
parentes filios in coniugio / Quare
intelligendum est quod relinquet vel non
iungetur eis in matrimonio / Hic duce
in lege veteri et evangelio plures pro
pter amovetur a coniugio / Hoc est
propter hoc scilicet coniugium relinquet homo
patrem et matrem / Quia vel relinquit
cohabitationem corporalem vel spiritualem / quia
maior est zelus in uxorem quam a
mor filiorum in parentes non dico
parentum in filios / Humor enim
ascendit de trunco ad ramos sed
non redit / Et ideo non dixit propter hoc
relinquunt patres filios et erunt duo
in carne una vel unientur ambo
in uno corporali opere / Vel erunt duo
in carne una pueri gignenda non
enim ex sanguine patris vel ex sanguinibus
contrahitur pueri caro / Vel licet sint
duo plures erunt in coniugio una caro
quia hic plures sunt carnes De statu

Erat autem uterque nudus ante peccatum
Nec erubescebat nichil putabat
bat velandum quia nichil senserat refre
nandum sicut nos erubescimus si quis
videt turpitudinem manus et pedes movemus
inordinatus enim membrorum motus sa
tis pudendum / Et pueri si videant
pudenda corporis non erubescunt quia
beneficio etatis motum erubescibilem
nondum senserunt qui pudibundus
est quia inordinatus quia non sine

pecto sit nisi raro semper plus exigitur
nec tamen cum coniugati sit a peccato subroc
care potest / Unde sanctus Zacharias cum
sciam Elizabeth cognosceret ad gigne
dum sanctum precursorem domini tamen videri
nollet / Et hoc quibusdam visum est domini
precepisse utrique de abstinentia pomi
licet post captum sit De suggestione

Serpens erat ante demonis
Calidior cunctis animantibus
terre et naturaliter et calidiores quia plenus
erat demone / Lucifer enim eiectus
a paradiso spirituali vel de empireo in
videt hominem quod esset in paradiso cor
porali sciens si faceret eum transgredi
quod et ille eiceretur / Timens uero depre
hendi a viro minus providam et
tereat in vitium flecti aggressus est
mulierem / Et hoc per serpentem quia tunc serpens
erectus erat ut homo ad hoc quod in
maledictione prostratus est / Etiam adhuc
ut dicunt pharaonis erecti incedunt
Elegit etiam quamdam serpentis genus
ut ait Beda virgineum habens vultum
quia similia similibus applaudunt
et movit ad loquendum linguam
eius tamen nescientem sicut et phrena
ticos et in energuminos loquuntur
nescientes / Et ait Cur precepit
vobis deus ut non comederetis
de omni ligno paradisi / Ipse ut
comederet de ligno sed non de omni
Queritur ut ex responsione inveniat
occasionem dicendi ad quod veneat
/ Et sic factum est / Cum enim quidem du
bitando dixit mulier ne forte mo
riamur quia dubitans ad quamlibet partem
de facili flectitur secundum dempe
tione ait / Nequaquam moriemini
immo deus nolens vos similiari
sibi scit et scies quod tum comederitis
de ligno hoc erit sicut dii scientes
bonum et malum / Quasi invidus
prohibuit et elata mulier volens
similari deo assensit De esu
pomi et statu post peccatum

Vidit igitur mulier quod lignum
esset pulchrum visu et aliud vero
et cetera ut tantum notans quod ad
vescendum suave comedit dedit quoque
viro forte promones vir ipsa

filibus que instit legislator bestie
causa. Verum et facile arguit q
tu credet mlierem statim morituram
nisi vim dni et vidiss no fuisse
mortuam. Statim ad no hec estimavit
tum ad viroem et comedit cepti
tum ad viroem et comedit. Et apti
sunt oculi amborum .i. visu ille qd
perceperunt qd no ante distione
preperut qd no ante distione
metiam sz meditate. Vel no de
mentiam sz meditate. Vel no de
oculis corporis intelligend e cu
dum sit Vidit mlr lignum etc.
Non em atessent ad lignum
qsi palpones sz oculos eorum duci
concupiscentiaz et cogitatoem eius. Ceperunt
em i cis naturales motus corrupte
sz repssi et clausi ut i pueris usq
ad pubertate et tunc tamq rivuli
apti ceperunt moveri et diffundi
quos tu pueris i se esse no sensisset
Sicut corpori se et casu mit eos et
qd inobedientes fuerunt suo supe
riori, sic et membra ceperunt
movere contra suum superiorem i contra im
perium motu et carne concupiscentia
ut senserunt i genitalibus et sua
corpora se commovere videtes erubu
erunt. Inde et illa dicta sunt pu
denda cetera quidem membra ad nu
tu hominis sunt stant et movent
pudenda non. Quia ubi hic est
porta concupiscentie i obedientia me
brorum quasi signum i obedientie paren
tum scriptum est i porta et cognoverunt
se nudos .i. discordie membrum pude
da .i. erubuerunt videre pude
da. Tamen Josephus tradit sciaz
et cognoscendi se nudos et intel
ligendi confusionem suam fuisse ex
esu ligni qui habet effectum naturae
habentem dicens illa naturae plan
tatio ca acuminis erat et intel
lectus.

de maledictoe s(er)pentis viri et m(ulieris)

De maledictione serpentis
et viri et mulieris etc.

Unde fecerunt sibi perizo
mata .i. subcinctoria qsi
bracas breves ut campestria
vel p(er) ea de foliis ficus quia
qsi desuper eorum tenent tactus homi
i iuncta stati ibi sentit concupi
ne voluptatis iam senserat
in carne hinc quidam dicunt
ficum fuisse arborem prohibitam.
Et audierunt voce dni deambulantis
ut corpore suo motu
iam videt eos arguere qr no
steterant in precepto. Loquebatur
aut per subiectam creaturam eis. Et ab
sconderunt se a facie dei in me
dio lignorum. Vocavitq dns virum
sz cui dederat preceptum et i specie
non ignorando ait. Ubi es qr
unde in qua miseria es. Qui
ait abscondi me qr nudus
eram. Stulta responsio qr dis
plicet nudus qui talis factus
factus. Et ait dns. Quis hic indi
cavit tibi nisi qr de ligno come
disti. Ille vero non humiliter confitens
sz peccatum in auctorem retorquens
immo i ipsum datorem mulieris
ait mulier quam dedisti mihi sociam
dedit mihi de ligno et comedi.
Et ad mulierem ait. Quare hoc
fecisti. Nec ipsa se excusavit
sz obliquavit peccatum in serpente
tacite vero in auctorem serpentis.
Serpens vero non interrogatur qr
no per se hoc fecerat sz diabolus
per eum. Et maledictiones incepit
a serpente ordine servans et
congruum maledictionum numerum.
Serpens em et per se et per alium peccavit
qr i tribus aliis peccavit minus eo sz
plus viro qr i duobus homo post
ne et minus qr i uno. Serpens
decepit i vidit. Mentitus est hic
tribus tres reddite sunt maledictiones.
Quia invidit homini excellentie
dictum est ei super pectus tuum gradieris.
Quia mentitus est puniatur in ore
terram comedes omnibus diebus
vite tue. Immo abstulit ei vocem
et posuit ei venenum i ore. Quia
decepit accepit hic. Inimicitias
ponam inter te et mulierem. Hic
timuit qr Eva penituit qr serpen
tem odio habuit. Ipsa conteret
caput tuum qd naturaliter servat serpens
qsi sedem vite. Et tu insidiaberis
calcaneo eius maxime et sic
naturale est odium inter equos et
griphos lupos et canes sic inter

hoiem z spente Sic em ve
nenu spente hoiem sic spu
tu homis ieiunij pmitt spe
tem / Et q adhuc mudi eam
spenit mo hoiem nudu timet
z fugit i vestitu tpilit / Indio
bus pcauit mlr supbiuit z
vetitu comedit Ezuia supbt
humliat eam dicet sub viri
ptate erit violenta ut etiam
volubus te affligat / mur qida
subita viro suo gdicione et
timore que pus gicetu fuerat
p amore / Et quia i fructu suo
puita e Vm dcm e i dolore
paries q dcm e i dolore ma
ledicto est p paries bndicto e
/ maledicta e em sterilitas z ita
pmendo mliem no oblivisset
miseri deus q at i malys ma
ledictonibus homis notandm e
Adam q i solo esu pcauit i
labore querendi sibi eduly pet
pmtus est sic / maledicta tra
i ope tuo i pope i gpcto pp
situm e ut tre que pus vbet
fructus z sponte z bonos faci
ebat de incepe rade n sine
homis labore z qndoq pstibus
spinas z tribulos / Et addit et
comedes herbas tre z qi i hoc
par est iumeto / Tre at ma
ledixit q defctu tre tnsgressio
sita e z no aquis Inde e q
dns comedit pisce p no legi
comedisse carne vincetia dcta
maledicta n forte d agno pasca
li gpcepto legis / Addit qo
delabore / In sudore vultus tui
vesceris pane tuo donc i tra
revtaris q tra es z in tra ibis
Pulis dcm e ibis qi qui i eade
statu stetisset donc tnsires in
melius si velles mo de misia
i misiam ibis more fluentis
aque / Et tunc Adam plangens
misiam posteritatis vocat uxo
rem suam evam ut dcm e De
eiectione homis de paradiso et de
romphea ignea

Fecitq deus ade z uxori eius
tunicas pelliceas i depellibus
mortuorum aialium ut signu ste mor
talitatis secu ferent z ait Ecce
Adam qi vnus ex nobis factus e iro
nia e qi voluit esse ut deus
p i eius dcti e mo q no e / Nec
e vox dei insultantis / ut e vox
dei ad angelos et e vox plagentis
qi patet quia factus e a me ut ess
qi vnus ex nobis p stetiss mnc ne
forte mittat manu sua et sumat
de ligno vite z comedat z vivat
i eternu / Apiopesis e ide defectus
orationis qi videte caute ut eiciate
eu / Et dcm e vivat i eternu
ad opiom homis e hendu e qi
dicat z comedat hat opione
ut vivat i eternu / Vel eternu aliq
pluribus pmlto tpe / Et quida tradut 120
eos fuisse i padiso sex horis eiec
tom primorum pnntu repntat
filia i capite ieiunij cu eicit
ex pe penitentes Cilicium dat i sign
tunicarum pellicearum cinerem fcteris
pbis cinis es z i cinerem reuteris
In mecorum maledicoms eiecti
candelas ferunt ardentes q pro
ope quo porrexerunt manus ad
pomu vetitu apposita e ignea
romphea padiso / Et inserit quoq
ad alia / Et cliam et claudunt co
ram eis fores i signu aditus
padisi quodam abclusi / No ad
mensa p sup tram comedut
qi maledicta tra in ope tuo / Re
mo dr eis auec q nodu muta
tu erat nomen eve / Dum vide
dei sententia que pernis pdictis
pena eiectonis addidit p econ
est / Sic em pena qua dedit
tempat misericordia ut vers
de eo appareat / Cu iratus fuis
misericordia recordaberis / Quia em
iusti erant in misia quato
ess vita diut mor tato misiores
Si ergo gustasset de ligno vite
diutius viveret diutius essent
misi / Nec e mirum qi ut post ptm
pesu ligni illius diutius vi
vissent cu adhuc sint queda
insule viventiu i quibus nullus
moritur / Sic sit ut la migo d folijs

no

Eiectione homis de padiso z de romphea ignea

arborum apud Seres cuius esu prelata
vita. Etiam Alexander scripsit in epistola
quam Aristoteli direxit magistro suo
de sacerdotibus solis et lune quod esu
pomorum longissimam agant vitam.
Et sed dixerat emisit eum deus de
paradiso voluptatis ut operaretur
terram de qua sumptus est in agrum
scilicet Damascenum unde sumptus
fuerat. In quo Caym Abel fratrem
occidit. Iuxta quem Adam et Eva
sepulti sunt in spelunca duplici.
Et collocavit ante paradisum vo
luptatis cherubim et flammeum
gladium atque versatilem ut ange
lus arceret demonem, ignis hominem
vel ministerio angelorum posuit
ignem ibi qui intercluderet paradisi
ingressum. Et eum nomine gladii
nominavit. Versatilis dicitur vel quia vi
brans secantes quia pena fuit homi
ni utriusque sui parte puniti. Vel dictus
est versatilis id est aptus ad versan
dum vel ad tollendum cum deus vellet.
Ablatus enim fuit ad tempus in
temporibus Helye et Enoch penitus
tamen non donec in morte Christi
fuit extinctus. Si queritur quid co
fuerat ignis ille, potest dici quod
quedam species ignis est, sicut in vita
beati Nicolai legitur cum si manum
adhiberes et eadem sentires sed non
pateretur adustionem nec egeret
materia qua consumat et talis erit
spiritum. Item si queritur quare deus
permiserit hominem temptari cum sciret
lapsurum et de multis in hunc modum
dicimus quantum ad primus opus
attinet, quia sic voluit. Si queratur
quare voluit, insipida est questio
querere causam divine voluntatis
cum ipsa sit summa causa omnium cau
sarum.

De generationibus Ade

Adam cognovit uxorem
suam filiis non in paradiso sed
iam reus et eiectus. Transit le
gislator generationes Ade transit
festinans ad tempus Abrahe preter
hebreorum et plures subticet Ade fi
lios et filias. Sed Methodius mar
tir dum esset in carcere revelatum est
ei a spiritu de principio et fine mun
di quod et oravit et scriptum licet
Scriptura reliquit dicens quod virgi
nes egressi sunt de paradiso. Et
anno vite Adam quintodecimo
natus est ei Chaym et soror eius
Calmana. Et si enim Adam factus
est quasi in etate triginta annorum tamen
fuit unius diei et anni et post duos
annorum et [illegible]. Et
potuit autem Chaym multos genu
isse qui tacentur esse. Post autem
annos natus est ei Abel et
soror eius Delbora. Anno vite
Adam centesimo tricesimo Caym
occidit Abel et luxerunt eum
Adam et Eva centum annis. Locus
in quo luxerunt eum vallis lacrimarum
dicitur iuxta Hebron. Deinde natus
est ei Seth tricesimo anno prime
chiliadis in prima etate. Ubi mille
anni chilias mille annorum est in
Affirmat enim Methodius secta se
cula per ducentos annos. Ade
et locat sextum unam chiliadem
et in hoc consonant Septuaginta qui dicunt
Adam ducentorum triginta annorum
esse cum genuit Seth sed tamen secundum Hebreos
est centum triginta. Sed redeamus
ad litteram Genesis. Concepit Eva
et peperit Caym qui interpretatur
possessio. Rursumque peperit Abel
qui sonat luctus ut vapor
quia cito transiturum tamen prefiguratum
fuit quod de ipso futurum erat. Ut
fratrum Iosephus interpretatur nichil
quod non reliquit semen super
terram. Abel fuit pastor et Caym
agricola. Cum enim esset malitiosissimus
ut et consuleret avaritie sue terram
primus coluit.

De oblationibus fratrum

Post multos dies obtulerunt
deo munera Caym de frugibus
vel fructibus, Abel fratris. Iosephus di
cit lac et primogenita agnorum. Moyses
ait de adipibus eorum id est de pin
guioribus gregis etiam obtulit.
Creditur Adam in spiritu docuisse
filios ut deo offerrent decimas
et primitias. Et respexit deus
ad Abel et ad munera eius, ad
Caym vero et ad munera eius
non respexit id est quasi placuit

deo abel et ipso placuit obla
to eius / quod quo cognitum
fuit alia translacio asserit inflam
mauit deus super abel et super
munera eius / ignis enim de
celo oblacionem eius incendit ut
legitur factum / helie in carmelo
et in leuitico sic ymmo sepe munera
non examinata hominis nata deo
non placuerunt / iratusque est Caym
et concidit uultus eius pre
verecundia maiorem sibi placitum
videns / increpans ergo dominus Caym
ait / quare iratus es et cur con
cidit facies tua / nonne si bene egeris recipias pre
mium scilicet a me / Vel recipies
posuit theodotius acceptabile
erit munus tuum / Si autem male
statim peccatum in foribus aderit
id est in voluntate propria designatur
et adopus / Sed tamen quia liberi ar
bitrii es sub te id est in potestate tua
erit appetitus eius scilicet peccati
et tu dominaberis illius si vo
lueris / Alia translacio habet / quare
concidit vultus tuus / nonne si
recte offeras non autem recte di
uidas peccasti / Et quiesce ad te
conuersio eius erit et tu si vis
dominaberis illius / Recta recte ob
tuleat deo sed non recte diuiserat
quia caturas cultori se qui meliorem
est oblatione obtulit dyabolo
Vel non recte diuisit / quia meliora
sibi retinuit / Ypocritas illos arguitur
et cetera sectis via deo obtulit
Tinuidens de morte abel
itaque Caym fratri suo dixit
ad eum egrediamur foras Vel ut ipse
amus in campum / Et secundum quosdam
superflue in Samaritano et libris
et minorum reperitur / Non enim legitur
quid dixit ad eum sed intelligendum
est quod dixit ei verba domini increpan
tis scilicet / Et consurrexit aduersus
abel et interfecit eum / Et ait
dominus ad eum / Ubi est abel fr
ater tuus / Non ignorando sed ut re
pitendo incrassans fratricidium
Qui cum vellet stultitiam fin
gere dixit deus / Vox sanguinis

fratris tui clamat ad me de terra id est
notorium est quod fecisti quia effusio sangui
nis hoc indicat / Non eget accusato
re quod remedium est inde est quia in celum
quo peccatum mors est etiam si nemo
accuset quod profusione sanguinis
in sacro loco suscepti fuerit in causa
quia sanguinis clamat / Quod si negaverit
iudicio dei sanguis in euntem / Nunc
ergo maledictus eris super terram va
gus et profugus / Maledicto iste male
dicitur / Nam non adam sed in ipsa persona
quia sciens iste pena prime preuarica
tionis tamen fratricidium addidit
Timens ergo Caym ne vel bestie
eum deuorarent si esset solus absorbue
vel si manet cum eis propter peccatum suo
occident eum dampnantes se et de
sperans ait / Maior est iniquitas
mea quam ut veniam merear quasi
dicat maior est iniquitas mea quam
sit id quo veniam merear quasi maior
est iniquitas mea omni merito / Omnis
qui invenit me occidet me / Certi
more hoc dixit vel optando dixit
quasi utinam occidat me / Dixitque
ei dominus / Nequaquam ita fiet / Non ita
scilicet morieris / Sed omnis qui occiderit
Caym supplendum est liberabit eum
a labore et miseria / Et tunc addit
in personaliter septuplum punietur id est
punicio fiet de eo dum uiuit in
pena usque ad septimum lamech quod
consonat translacioni lxx^ta Omnis
qui occidit Caym septem vindictas
exsoluet / Tradunt quidam penam
eius durasse usque ad septimam ge
neracionem quia septem peccata commisit
Non recte diuisit / fratri inuidit
dolose egit vocans in agrum / occidit
fratrem negauit / desperatus non
dampnatus penam egit / Vel omnis
qui occidit Caym septuplum
punietur id est plus quam ipse Caym pro pro
hibicione homicidii que non du
fuerat Caym / Et posuit deus signum
in Caym hoc modo capitis ut sic sa
ret punitus a deo et excommuni
catus et indignus misericordia non interfi
ceret / Tunc egressus a facie domini

z accidit

de morte Abel

Caym vii peccata

habitauit ad orientalem plagam
eden .i. deliciarum non in delicijs sed
usus terram deliciarum. Josephus
ait peragrans multam terram cum
vxore sua talmana collocatus
est in loco qui naida appellatur
quo et ei filij nati sunt. Secundum
hieronymum dicit. Nod est terra naida ut mul
tis tamen putatur. Sed habitauit in
terra nod .i. instabilis et vagus
quod sonat nod. Et dicitur Cayn nod

De generacionibus Cayn

Cognouit
Cayn vxorem suam que peperit
Enoch. Et fecit ciuitatem et vocauit
eam cognomine filij sui Enoch. Hic
patet quod multi erant homines et si non
dicantur eorum generacio quos conuocauit
Cayn ad vrbem quorum auxilio
eam fecit. Et ait Josephus quod ra
pinis et violencia opes congregans
suos ad latrocinia inuitabat. Et
simplicitatem vite hominum ad mensuras
et pondera inuencionem permutat
et ad calliditatem et corrupcionem pro
duxit. Terminos terre primus posuit
Ciuitates muratas et timens quos
lederat obsecularitatem suos in vrbi
bus collegit. Porro Enoch ge
nuit Irat qui Mauiael qui Ma
tusael qui Lamech qui septimus
ab Adam et pessimus qui primus
bigamiam introduxit. Et adul
terium fecit contra legem nature et dei
decretum sed primus contra canone vnica
vnico facta est mulier. Et deus post
ade decreuerat. Erunt duo in car
ne vna. Et accepit duas vxo
res Adam et Sellam. Genuitque
Ada Jabel qui adinuenit por
tatilia pastorum .i. temptoria
ad mutanda pascua et greges
ordinauit. Et caracteribus distinxit
Separauitque greges secundum qualitatem gre
ges ouium a gregibus edorum
et secundum qualitatem ut vnius coloris
agrege per se essent vellerum et secundum
etatem ut et anniculas a ma
turioribus et commissuras certis
temporibus faceret. Insuper scripsit
nomine fratris eius iubal pr
canencium in cythara et organo
non instrumentorum quidem que longe
post inuenta sunt sed inuentor
fuit musice .i. consonanciarum ut
labor pastoralis quasi in delicijs
verteretur. Et quia audierat Adam
prophetasse de duobus iudicijs ne
perirent artes inuenta scripsit eas
in duabus columpnis marmoribus totas
vna marmorea altera lateritia
quarum altera non diluetur dilu
uio altera non soluetur incendio
marmoream dicit Josephus adhuc
esse in terra Syria. Sella genuit
tubalcayn qui ferrariam artem
primus inuenit res bellicas
decenter exercuit sculpturas operum
in metallis in libidine oculorum
fabricauit. Quo fabricante Jubal
de quo dictum est sono malleorum
delectatus ex ponderibus eorum
proporciones et consonancias que
ex eis nascuntur excogitauit. Quam
inuencionem Greci Pictagore attri
buunt fabulose. Sic Jubal
ex sono malleorum consonancias
sic (?) opere fructum excogitauit
operari in metallis. Cum enim sti
tes incendisset in pascuis vene
metallorum fluxerunt in riuulos
et sublata carne figuras locorum
in quibus iacuerant referebant.
Soror vero tubalcayn Noema
que inuenit artem varie texture.
Lamech secundum Josephum res di
uinas sapiens sciens vindictam
Cayn commissi pene secundum etate (?)
sibi vero deberi maiorem penam
predixit. Et ait mulieribus suis Sic
etiam occidi virum in vulnus me
um et adolescentem in liuorem
meum septuplum dabitur vlcio
de Cayn de Lamech vero septuagies
septies. Lamech vir sagi
ttarius diu viuendo caliginem
oculorum incurrit et habens adolescen
tem ducem dum exerceret venacionem
pro delectacione et vsu pellium quia
non erat vsus carnium ante dilu
uium casu interfecit Cayn inter
fructeta latitantem estimans
feram quem quia adolescens (?)
inueniens dirigens sagittam

interfecit iratus illi cum arcu vulne-
ravit eum ad mortem. Occidit ergo
Cayn virum adolescentem livore
vulneris sui. vel utrumque occiderat
in vulnus et livore suum vel in cogn-
natione sua. Et ideo cum peccatum Cayn
punitum esset septuplum ut diximus
suum punitum est septuagesies sep-
ties id est septuaginta anime et septem
egresse de Lamech in diluvio pe-
rierunt. Vel hic in uno maioritate pe-
ne notat hebreus. Ita mulieres
sue male tractabant eum. Unde ipse
iratus dicebat eis se pati hoc
propter homicidio quod egerat. In-
crepabat eas subdendo penam
quasi diceret. Quare vultis me inter-
ficere? Gravius punietur qui me
interficeret quam qui Cayn. De Seth

Seth et eius generatione

Cognovit et eius generatione
quoque Adam adhuc uxorem suam
que peperit filium et vocavit eum
Seth. Dicit Strabus post mortem
Abel vovisse Adam non velle se
cogniturum uxorem sed deo iubente
per angelum fregit votum ut dei
filius de eo nasceretur. Tamen Io-
sephus dicit quod Abel occiso et Cayn
fugato Adam de procreatione filiorum
cogitabat et vehementer cum genera-
tionis amor urgebat. Hanc per
cogitationem propagationis potuit
vocare Strabus preceptum domini
quod iusserat Crescite et multiplicamini.
Sed et Seth filius natus est qui
vocavit Enos quod sonat homo
vel vir quia racionalis et fortis. Iste
cepit invocare nomen domini. Forte
invenit verba deprecatoria ad
invocandum deum. Vel ut plerique hebre-
orum arbitrantur quod ymagines ad
honorem dei excogitavit et erravit
vel forte ad excitandum pigritiam
memorie dei deum effigiavit. Ut
et modo fit. Legitur Adam xxx^ta ha-
buisse filios et totidem filias preter
Cayn et Abel. Epilogum interserit

logum interserit repeticio histo-rie

repeticio historie et
Hic est liber generationis Ade
Repetit de generatione Ade ut in
texat ordine genealogiam. Perfecte
Quidam ab Adam capiunt primam
etatem. alii a Seth quibus consentit Me-
thodius. quod adeo dicit quod de Abel nullus
natus est et generatio Cayn tota periit
in diluvio. Vixit autem Adam centum
triginta annis et genuit Seth ad
ymaginem et similitudinem suam. Ipse
ad ymaginem dei reliqui ad ymaginem
eius. Quod fere vel forte Moyses celat
annos luctus Ade pertransiit quia ut
dicit Methodius lxx^ta et Methodius et Io-
sephus dicunt centum triginta annorum
eum fuisse scribunt cum genuit Seth.
Iste genuit Enos qui Caynan
qui Malaleel qui Iareth qui
Enoch. Enoch quasdam litteras invenit
et quosdam libros scripsit. Sub quo Adam
... mortuus est. Tercius Matusalam
qui Lamech qui Noe. Sicut ergo
in generatione Cayn septimus pessimus
fuit Lamech ita in generatione prior
Seth septimus fuit optimus scilicet
Enoch. Et transtulit illum deus in para-
disum voluptatis ad tempus ut in
fine temporum cum Elya convertat corda
patrum in filios. Iudei tamen causam
translationis huius potius attribuunt
septenario quam sanctitati eius quia
plures leguntur eo sanctiores quorum
nullus translatus est. Sanctum enim aiunt
deum omnia sub septenario disposuisse
quod tu dicunt eum septem celos creasse
et cuique nomen suum datum et septem
terras quas David fundamenta
mundi sonat. De annis Matu-
sale diverse sunt opiniones secundum compu-
tationem lxx^ta vixit xiiii annos
post diluvium sed non legitur fuisse
in archa nec translatus ut Enoch.
Quidam dicunt quod mortuus fuit
cum diluvio septem annis. Ieronimus
asserit quod eodem anno quo fuit di-
luvium quod tu diligens computatio
eius annorum secundum Genesim mani-
festat. Tamen omnes in uno an-
norum vite eius conveniunt quia
vixit annis nongentis lx^ta ix.
Tunc porro Noe fuit decimus
ab Adam in qua prima etas termi-
nata est. Ita quod et ipse in ea fuit.
Huius etatis annos lxx^ta po-

nut duo milia ducētos ⁊ sex m̄
Jeronimus nō plene duo milia. Me
thodius duo milia. Ipe tn̄ p̄ chili
ades secula disponit nō apponit
annos si supfuit. ⁊ io nichil ita
d᷑ in annorū reddidit. De causis
diluvij
Noe vero cū quīgen-
torū eēt annorū genuit sem
cham ⁊ iapheth. Moyses dictus
de diluuio p̄misit causā eius
dicens. Cū cepisset homines mul
tiplicari sup̄ terrā videntes filij
dei .i. filij seth religiosi filias ho
minū .i. de stirpe Caym et mali
cōcupiscentes acceperunt eas uxores
⁊ nati sunt inde gigantes. Sed
quid cū hoc factū fuit verū seu
noe vel añ vel medio vel post
añ nō determinat. Josephus autē
dicit q̄ usq̄ ad septimā gnācōnē
boni p̄manserūt filij seth post
ad mala cōuersi sunt recedentes
a sollempnitatibꝫ patrꝫ et obli
deū totū se irritauerunt. Plura mlti
angli cū mulieribus coeuntes
iniuriosos filios genuerūt q̄
ppt̄ cōfidenciā fortitudinis agere
us gigantes dicti sunt. Methodius
tam̄ diluuij hominū sēz p̄ta diffu
sius exequitur dicens q̄ quingentesi
mo anno p̄me chiliadis filij Caym
abutebantur uxoribus fratrū su
orū nimijs fornicacionibꝫ. Secen
tesimo anno mulieres in vesaniā
uerse sup̄ gressē viros utebantur. Et
mortuo adam seth separauit cog
nacione sua a cognacione Caym
qui redierant ad natale solum
ita ⁊ pr̄ vivens phibuerat ne
miscerent. ⁊ habitavit seth in
hebron vel in quodam monte pro
ximo paradiso. Caym aūt habi
tauit in campo vbi fratrem occi
dedit. Quingentesimo anno
sedē chiliadis exarserūt homines
in alterutrū coeuntes. Septingente
simo anno sedē chiliadis filij
seth cōcupierūt filias Caym
et orti sunt gigantes et incep
ta tria chiliade inundavit di
luuium sic ordinat methodius.

potuit autē esse ut incubi demo
nes genuerunt gigantes a magni
tudine corporū sic dictos demo
nes agentes q̄ terra sicut in maniti
corporis respondebat immanitas
animorū. Post diluuium tn̄ na
ti sunt alij gigantes in embron
⁊ post fuerunt in tham civitate
egipti. Aqua ⁊ thitanes dicti
sunt. De quorū stirpe fuit enachim
cuius filij habitaverunt in ebron
de stirpe Goliath ortus ē ⁊ quidā
alij. Iratus itaq̄ deus peccatis
hominū dixit. Penitet me fecisse
hominem q̄si faciat q̄d solet homo
facere penitens operis sui. Delebit
enim q̄d fecerat. Et ē sensus de
lebo hominem quē feceram. Non
enim p̄manebit spūs meus
id ē ira mea vel indignacio mea
in homine in eternū quia caro est
q̄si nō puniam eū eternaliter ut
diabolum q̄z fragilis ē sz hic reddā
q̄d meret. Et tn̄ prius q̄m disp
dam eū dabo ei penitudinis spaci
si voluit. Eruntq̄ dies illius
ad penitendū sz centū xx annorū.
Non enim intelligendū ē de spacio
hominis si dedit indignacione
Nec ē iste terminus humane vite
p̄ diluuium in quo nemo homo
amplius vixisse. Et dixit dns
hec ante annos xxti quam inciperet
archa fieri ut dicit Jeronimus q̄ sicā
legerit centū annis. Vel sc̄dm
Strabū eo anno dixit quo cepit
archa fieri. Sed q̄z in malicia p̄
seuerauerunt ante p̄fixum terminum
sz centesimo anno deleti sunt
tamen Josephus ait hunc terminum
vite hominum statutum. Quod aūt
dicitur deus dolo tactus dolore
cordis intrinsecus forte nichil
aliud ē quam q̄d homines quibus
diuine offense latebat vel an
tropospatos ē .i. humano passio
quādo attribuitur deo q̄ hominis ē
Noe vero erat in tēpore De Noe
Noe omnibus suis pfectus q̄si
nō illius pfectionis q̄ est
in patria sz sc̄dm modū cōdicionis
sue sz terrene. Et dixit dns

tempoibus verus esse vir tres noiem archas
prima noe moisi fuit altra tria xpi
lignea prima s᷑a metallica tria p̄ventz
lege carens sub lege manens a lege soluta
stant pluuis tulit hanc implus hac fecit almo

causa diluuij

de noe

ad noe confirmans vniuerse carnis ve
nit coram me propter eos qui in
archa fuerant saluandi disperdam
eos cum terra .i. cum fertilitate terre
tradunt enim vigorem terre et fer
tilitatem longe inferiorem esse
post diluuium quam ante unde
esus carnium homini concessus est
cum ante fructibus terre victita
retur

De Archa Noe

Fecit noe iussu precepto domini
archam de lignis leuigatis
.i. politis uel quadratis alia littera
uel bituminatis longitudine
trecentorum cubitorum latitudine
l.ta altitudine xxx.ta ad mo
dum scilicet corporis humani in quo longi
tudo sexcies maior est latitudine
et decies maior altitudine est
autem longitudo a planta usque
ad uerticem latitudo a crate lateris
ad cratem altitudo a dorso ad ven
trem. Quod tamen multi de corpore
Christi dictum esse voluit quia
sicut legitur Augustinus ideo quia humani cor
poris instar ostendit iniquus xpc
apparuit. Fuit ergo hec archa
in fundamento quadrata sed in for
ma alta parte longiori ab
angulis in arctum concendebat donec
in cubitum summitas eius perficeretur.
Bitumine intus et extra linita
est quod est gluten feruentissimum
quo ligna linita non soluuntur
aliqua vi nec materia vaza bi
tuminata soluitur nisi sine menstruo
mulierum. In lacubus iudee sup
ernatans colligitur in syria limus
est ut terra estuans. Facta sunt
in ea cenacula et tristega .i. disti
ctiones dicte atria que alia trans
lacio dicitur bicamerata et tricamerata
fuit enim cameras quinque quas
Augustinus preter sentinam ibi dicit
fuisse dicens supra tabulatum sen
tine fuisse cameram bicameratam
vna camerarum fuit edit stercoraria
alia apotecaria. Et supra hanc ma
sione erant alia bicamerata. Ta
les tamen erant vna in mitium
alia mitium animalium media

hominum et auium et fuit hosti
um vbi sibi bicamerata et tricamerata
iungebantur. Alij uero has quinque
cameras in altitudine sola dispo
nunt. Inferiorem quem et sentinam
stercorariam dicetes secundam super
illam apothecariam terciam mitium
animalium et specierum et ubi hec
iungitur hostium posuit. Quartam
mitium supremam hominum et auium.
Josephus tamen dicit archam quatuor
cameras habuisse forte stercoraria
uel sentinam non includens.
Fecit in ea noe fenestram quam
hebrei cristallinam fuisse tradunt
que in hebreo vocatur meridianum
a simmacho diluculum. Dicit Ra
banus cubitos arche geome
tricos alioquin tanta capere non
valeret. Continet enim cubitus
geometricus sex modos uel nouem
propie enim cubitus pede et dimi
dio constat

De ingressu in archa

Perfecta iam archa dixit dominus
ad noe ingrediens archam
tu et filij tui vxor tua et vxores
filiorum tuorum. In hijs octo reseruatum
est seminarium omnibus humanum et
seorsum viros et seorsum mulieres
nominat dominus cum de ingressu loquitur
ac si diceret tempore afflictionis vacandum
est ab amplexibus mulierum. Et
precipit de animalibus vniuerse car
nis bina induces in archam .i. co
pulata .i. masculum et feminam
de inmundis enim animalibus fuerint
ibi tamen duo secundum genus suum
de mundis uero septem. Inmunda vocat
ea moyses secundum opinionem suam s.
que lex inmunda vocat. Vel ideo
dicit sit in munda que ad naturam cum
esum hominum non erat apta. Ideo
dixit natura quia adhuc accedenda
non erant concessa. Tolles tecum
de omnibus que mandi possunt ut sint
tam tibi quam illis ad cibum
Si queritur vtrum ad animalibus
minimis in cibum dicta sint adhuc
Augustinus dicit quia non ...

8 no

de coitu no fuit mtc esse i archa
que sz ul de pulue ut pulices
ul de humoribus ul corruptoni
bus nascunt' Aug' at qnmia
tm in edificata sut i muit' tu ad
dit scdm genus suu ul i genere
suo Cernit' q si sine transgressi
one madati ibi aliqua fuerunt
que mutatis alendoru corp que
vescunt' carnibq coegissi includi
dt Aug' posse esse pt carnes
alimenta comuna maiore q' cu
carnibq vescunt' fico z castanea
uesci put, popule cu omnibus
uesci cogit fames z forte nodu
ctl aialia carnibq vescebat'
sed n' homines Effecitq noe
cuncta que precepit dns sibi
Sexcentesimo ano vite sue i
gressus e noe archam cu aliq
que supedit ei dne Et ue z inutu
diuino z angeloru nuncio ad
ducta sut mense z° die sep
tio decio qui ab hebreis nisan
dici' Calatmis mang amacce
domibq dicon agsisset cm in
legittimis nisan ut aplem
primi mesem gstituit scdm
Josephu uo i gtitibq z alia
gubnacone secli decta tporu
et vsuale ordine mesium se
uauit Et Josephus q ab adam
usqz adhuc tpus fuerunt anni
duo milia sexcenti sexagita
septe qd i facris libris conscriptu
integritate signatu e

De cathaclismo

Egressso noe rupti
sut fontes abissi i aque
que sut i visceribq tre z cata
racte celi .i. nubes Catacte
gpe meatq nili sut cu nilq
p septe hostia sepat' ul loca
eiusde que cataclupla dicunt'
abusiue quibz aquaru mea
tus initiales Et pluit sup
tram xl^ta diebq z xl^ta no
ctibus Et eleuata archa in
sublime ferebat' sup omes
montes excreuit aqua altior
cubitis xv ut ablueret sordes
aeris usqz ascenderunt opa
hoim usqz ad eunde loca aste
det igne iudicij ob aeris p
gacom Sed no videt' opa
hoim tm ascede potuisse cu
olimpus usqz ad liquid aera
euadat sup que litte i scripte
i puluere pinnim septe sut
stetisse i mobiles Nec gminia
aeris raritate n' ctl aues viue
queunt n' phisica ut phi aste
dentes sine spogiis plenis
aqua aliquntulu ibi mane po
tuerunt quas naibus appone
tes crassioem inde aera exi
gebant Sed sut qui putant
motiu altitudine tue non
fuisse tanta qnta nuc e Vel
forte i sublimibq sacrificantes
igne accedebat tunq vapor
z fauille multu ascende potu
erunt z aera maculare Et cu
iussisset noe clausit deus ho
stiu z bitumauit exti(u)s Et
mortua e omis aia viues
sup tram Et optinuerunt aque
tras ita qpultate centu l^ta
diebus ab illa sz die qua in
gressus est noe post dies centu
l^ta ceperunt aque minui mese
sz septimo Ita q vicesima sep
tima die mensis requieuit archa
sup motes Armenie Illic ce
dge reliquias usqz nuc gpuincia
les ostendunt Huius diluuij et
archse ut ait Josephus meoria
faciunt ctl qui barbaroru histo
rias gscripserunt de qua berosus
caldeus sic ait dicit' nauis
eius que i armenia venit
cca motez cordicu adhuc aliqua
p's esse z quoddam bitumine eam
de tolli quo maxie homines ad
expiatone vtunt' Meminit eiusde
Jeronimus egiptus qui antiqtates
gscripsit Manasses damascenus
et ait est sup miniadu excel
sus mons i armenia qui baa
ris appellat' i quo multos gfugientes

Lxo

tempore diluuij liberatos et quedam in archa deuecta cum archa. Decimo in mense primo die mensis apparuerunt cacumina montium. Cumque transisset xl^ta dies aperuit noe fenestram et emisit coruum. Qui non reuertebatur forte interceptus aquis uel inueniens supernatans cadauer in aquis illectus est eo. Tamen Josephus ait quod cuncta reperiens in habundantia regressus est ad noe. Emisit et columbam post eum que cum non inueniret ubi requiesceret pes eius reuersa est ad noe. Sed nonne cacumina montium iam erant nudata. Forte non dum siccata erant et sic in paululum de requiescere non potuit sicut nec in aqua. Vel per recapitulationem prius potest intelligi factum quod post est dictum. Post dies septem iterum emisit eam que uespere rediit ferens ramum oliue uirentem. Post alios septem emisit eam que non est ultra reuersa ad eum. Igitur sexcentesimo primo anno primo mense prima die mensis aperuit noe tectum arche et uidit quod exsiccata esset superficies terre sed expedienti expectabat diuinum preceptum.

egressu noe d archa

De egressu noe de archa. c.

Mense secundo uicesima septima die mensis dixit dominus ad noe egredere de archa tu et uxor tua filij tui et uxores filiorum tuorum et cuncta iubentur que que distincti introierant. Et si diceret eis nunc rediit tempus amplexandi ut multiplicemini super terram. Morum enim subiungit. Crescite et multiplicamini. Egressus est noe cum uniuersis que erant cum eo. Eadem die qua ingressus fuerat reuoluto anno ingressus est enim luna septima decima mensis secundi licet alia translatio habeat uicesima septima. Et egressus est uicesima octaua luna et quota est luna hodie si xi addas tota erit eadem die reuoluto anno. Si hodie prima eadem die in sequenti anno xii. Nec moueat te quod dixi egressum xxviij luna cum liber dicat uicesima septima. Potuit enim esse quod uespera uicesime septime lune egressus sit imminente iam xxviij. Media uero tempora cum nomine extremorum sepe uocantur. Et cum dominus transiuit fuit in tertia et festa. Et inde enim Girono ait hora tertia et alius festa. Vel potius secundum septem noua dierum si in tertia feria est luna decima septima reuoluto anno in eadem tertia feria erit uicesima septima quod totus dierum per unam diem descendit in martilogio. Verbi gratia. Kalende januarij sunt dominica die et luna septima reuoluto anno in eodem die erit luna in kalendis januarij reuera erit luna octaua decima. Kalende erunt secunda feria. Ergo die dominica ante kalendas erit luna septima decima et sic admitta in dominicam reuoluto anno non addit lune xi sed a kalendis in kalendas xi. Et edificauit noe altare domino et de mundis animantibus septimum obtulit domino. Ideo enim iusserat dominus septem secundum genus suum induci ut septimo oblato post sufficerent propagationi. Locum autem quo egressi sunt armenij egressorium uocant filij uero noe dixerunt thamnon id est octo ex numero egressorum. Volunt quod ut quidam dicunt noe fecit altare decem lapidibus. Odoratus est dominus odorem suauitatis et ait ad noe. Non ultra maledicam omni terre propter homines quod proni sunt ad malum. Tempus sementis et messis frigus et estus nox et dies non requiescent. Forte non dum ita plene distincta fuerunt quatuor tempora quod nec usque ad diluuium aque collecte fuerant in nubes. Et benedixit eis dominus dicens. Crescite et multiplicamini et sit tremor uester super cuncta

Noe

d'chstat... diuoc...

12

ciancia tre. Hoc dom e eis i
solacium ne pauca homines a
plurimis bestiis timerent. Opp
ini qui dicunt virencia p[er]ius de
deam in cibum. Nunc [ve]ro vobis
ciancia excepto q[uod] p[er]ane car
ne cum sanguine no[n] comedatis
id est nisi suffocatum. Et p[romi]s[i]
sit eis deus hominadum
Et quia maxime timebant
ne iterum d[omi]n[u]s aquas diluuii pu
vindaret super tam noe cotidie
orabat ne h[oc] fieret. Et Josephus
refert pepigit eis deus fedus
q[uod] ult[ra] no[n] fieret diluuium. Et in
signum federis (quod) posuit arcu
sium in nubibus. Ne redderat
ymbres datus & in nubibus
aspices. Et signum duorum judicii
preteriti p[er] aquam ne timea[n]t et futuri
p[er] igne[m] ut exspecte[n]t. Inde est q[uod] hz
duos colores notabiles s[cilicet] ce
ruleum qui aquosus est et est exterior
qua preterit et rubeum q[ui] est igneus
qui est interior q[uia] pleraque futurus
est ignis. Et dicunt sancti q[uo]d xl
annis an[te] iudicium no[n] videbi[tur]
arcus q[ui]a fac[iet] sicca[ta]r[em] ondit dispu
tacionem aeris ad incendium De ebri
etate et maledictione cham p[atris]

Cepit noe exercere terram et
plantauit vineam labruscas
pales preciosum adolus theus
vinee. Bibensque vinum. Sed ignorans
vim eius inebriatus est et dormiens
nudatus est in thabernaculo suo
Nudatis enim femoribus sequitur e
brietatem libido preciatis. Sz
cum vidisset cham pat[re]m verenda
nudata irridens nunciauit
fratribus. Sed illi pallium in
ponentes in humeros et euntes
retrorsum ne viderent operuerunt
patris verenda patrem s[u]um q[ui]a
q[uod] no[n] du[m] homines videbant se
nodibus. Euigilans noe cum
didicisset que fecerat ei filius suus
minor ait. Maledictus cham
puer suus erit seruus suus

Si querit[ur] quo cham dicat[ur] minor
filius cum esset medius natu. Potest
dici minor i[d est] indignior. Vel
forte minor statura ut de Japhet
d[ici]t[ur] qui cum minor esset pociori
fuit cham maior. Maledixit
aut[em] no[n] filio sed filio filii q[ue] sci
ebat in spiritu ipsum filium no[n] futurum
suis fratribus s[ed] s[e]m[in]e eius. Nec
omnes de semine s[ed] eos qui de cha
naan q[ui] p[er] pacta pat[re]m s[e]p[ius] vindicta[m]
in filiis temporali. Et est sensus. Ut no
leteris de filio tuo sic nec ego de
te. Et addit. Benedictus dominus deus
sem sit chanaan s[er]uus eius. Pphe
tia est q[uia] puniendi in filiis sem
cultum nostrum [et] d[o]m[inu]m dei pmahim
Et iterum Dilatet deus Japhet
et habitet in thabernaculis sem. Sitque
chanaan seruus eius. Et h[oc] prophetia
Gentes enim que de Japhet di
latate sunt nunc deo auctore
et cultu deorum deo permittente
et p[o]st impleta sunt tunc dolere
Et impleti sunt dies noe non
genti et sexaginta et mortuus est. Igitur aute[m]
Josephus q[uod] nemo putet fal
sa que de antiquorum longevitate co
scripta sunt q[uia] propter virtutes et
glorias vtilitates quas in genere pertracta
bant in astronomia et geometria
dedit eis amplius viuendi toto
nauit spacia que aliter et disse
re no[n] potuisset nisi sexcentos
viuerent annos. Postea enim anorum
periculo magno annus impletur

De dispersione filiorum noe et de
nemrolth

Dedit moyses ad
principium genealogie noe
dicens. Hec sunt generaciones filiorum
noe. Et incepit a Japhet minore
ut ultimo ponat sem sic tamen
successionem texere intendit. Recensuit
autem decies lxx ta duo generaciones
xv de Japhet. Triginta de cham
xxvij de sem. Hi tres disseminati
sunt in tribus partibus orbis sem al
tam sem asiam cham affricam
Japhet Europam sortitus est

vel oppressit dicit. secundum iosephum
filii iaphet et obtinuerunt sep
tentrionale regione a tauro et
amano montibus sicilie et sine
usque ad fluvium thanaym in
europa vero usque ad gadira. Fi
lii vero cham a phenicia syria
et aman et lybano montibus
civitates terras obtinuerunt quecumque
sunt ad mare posite apprehenden
tes etiam eas que usque ad occea
num sunt et propriis facientes appella
tiones. Filii vero sem usque ad ori
entem seorsum habitant asiam
ab eufrate facientes initium
generationis sem in persiam reliquas
transeuntes. Hec ille. Accedentes quoque
temporibus dicitur filius cham et filius
eius nemroth qui cepit primus
esse potens in terra et robustus
venator hominum coram domino idest
extinctor et oppressor amore do
minandi et cogebat homines ignem
adorare. Ebraice habet proverbium
addicendum de aliquo quod fortis sit
et malus. quia nemroth robu
stus venator coram domino. Et io
sephus. et methodius dicit
hunc fuisse de filiis yron filii
sem. Et zuae vero primus cepit
regnare. ondit agens de quarto
filio noe de quo non egit moy
ses sed pit dicens. Centesimo anno
tertie chiliadis natus est noe fi
lius in similitudinem eius et dixit
eum ionicum. trecentesimo anno de
dit noe donationes filio suo
ionico et dimisit eum in terram
etham et intravit eam ionitus
usque ad mare orientale quod
dicitur eliochora idest solis regio
hic accepit a deo donum sapientie
et invenit astronomiam. ad quem
veniens nemroth gigas x
cubitorum eruditus est ab eo et
accepit ab eo consilium in quibus re
gnare cepisset. Ionitus iste fu
turos quosdam eventus rerum
previdit et maxime de ortu quatuor
regnorum et occasu eorum presertim

cessionem quod et plane prophetavit
daniel. Et prefecit dominus super se
nemroth qui primus regnavit de
cham de quo belus descendit.
Post descensum medi et perse et
greci et post de iaphet romani
a quo rediens nemroth attem
ptus est amore dominandi sollici
tavit genus suum de sem ut
imperaret aliis quia primogenitus
sed noluerunt et ideo transivit ad
cham qui adquievit et regnavit
inter eos in babilone et quomodo de
ductus est de filiis cham. Sed si vero
fuit de filiis cham tunc nulla
questio est quare inter eos regna
verint. Nemroth primus cepit regnare
tirannice super filios sem. sed non super
filios iaphet. Narrat
autem philo in libro questionum super
genesim quod temporibus filiis noe
adhuc eo vivente nati sunt xxiiii
milia virorum et centum extra
mulieres et parvulos sub tribus supposi
tis ducibus quos prediximus. de turre babel

Post de turre babel

Post obitum vero noe isti tres
duces super dicti moventes pe
des suos ab oriente convenerunt
in campum sennaar et ti
mentes diluvium consilio nem
roth volentis regnare ceperunt
edificare turrim que pertingeret
usque ad celos facientes lateres
compagibus et bitumine pro cemento
descendit autem dominus ut videret
turrim et animadvertit ut pu
niret et ait ad angelos veni
te confundamus linguam eorum
ut non intelligat vocem proximus
proximi sui. Sicque fecit divisionem
inter nomini fecit. Sed quod voces
cede sit apud omnes gentes
secundum dicendi modos et formas dum linguis
quibus divisit. Habebat turris de
iosephus quod latitudo ita erat
fortissima ut esse eam aspici
entibus longitudo videretur
in minus. Deus vero idest angeli

ventos i mitteret euerterunt terre
z turrem et ipsam diuersisque par
titi sunt Propterea babilone co
tingit vocari ciuitatem babel
quam hebrei confusionem appellant
De qua turre meminit sibilla
dicens Cum omnes homines
vnius vocis existerent quandam
turrim edificauerunt excelsam tamquam
per ipsam ascensuri per eam in celum
De campo sennaar i regione
babilonis meminit Estiaeus
dicens Hii qui de sacerdotibus
sunt erepti iouis sacra sumen
tes i sennaar babilonis
venerunt diuisique sunt Post
hec diuisionem linguarum migratio
nes agentes apprehendentes
mediterranea simul et mariti
ma Dicit Ptolemeus puto quod
moyses dicit regina filium chus
duos habuisse filios saba et de
dan Josephus ait quod saba et iuda
quorum iudas ethiopicam gentem
hesperiorum inhabitans in deicis co
gnomine suo reliquit Quod autem
subditur de terra sennaar egressus
est assur intelligendum est quod
nemrod eum expulit vi de
terra illa et terre que eius erat
iure hereditario Vel non intelli
gendum de assur filio sem qui
inuenit purpuram et vngenta
[illegible] ut corporum de quo cal
dea et assiria dicta secundum assur id
est regnum assiriorum inde egressum
est per tempora saruch patris abrahe
[illegible] regnum quod habuerunt
babilonie qui de semine fuerunt
nemroth usque ad quartam tribade
et [illegible] interim
uero obtinuerunt egyptios et assiri
os ita quod **Incidentia Sequitur**

Incidentia

In diebus saruch belus vero
[illegible] rex babilonis qui fuit
[illegible] belus rex [illegible] a
ssiriam secundum patrem obtinuit in ea
quo mortuo filius eius ninus
totam obtinuit assiriam et ciuitatem

in qua caput regni erat itinere trium
dierum ampliauit et a suo nomine
niniuen dixit Inde est quod quedam
historie dicunt regnum assiriorum
cepisse ab antiquo belo quod verum
est quantum ad initium Alii dicunt
cepisse a nino quod verum est quantum
ad regni ampliacionem Ninus vi
cit cham qui adhuc viuebat et
regnabat in bactria et dicebatur
zoroastres inuentor magice
artis qui et septem artes libera
les in xiiii columpnis scripsit septem
eneis et septem latericiis contra
vtrumque diluuium Ninus vero
eius libros combussit **De ortu ydolorum**

De ortu ydolorum

Mortuo belo ninus
in solatium doloris imaginem
patris fecit sibi cui tantam ex
hibebat reuerentiam ut cuicumque
reis qui ad eam confugisset parceret
Inde homines de regno eius
diuinos honores ymagini eius
ceperunt impendere Huius exemplo
plurimi caris suis mortuis
ymagines dedicarunt et sic
ab ydolo beli cetera traxerunt origi
nem sit et a belus nomine ge
nerale nomen ydolorum Erat enim
dictus est belus ab assiriis Sic
alie generationes secundum ydiomata
lingwe sue diuerterunt Alii bel
alii abeel alii baal alii ba
alim immo et nomina specifi
cauerunt alii belphegor alii
beelzebub dicebant Sed tamen tan
tum de serie genealogie sem
prosequamur **De generationibus sem**

De generationibus sem

Sem centenarius centum annorum
erat cum genuit arphaxat
biennio post diluuium Repugnare
hic videtur quod dictum est supra v
Genesis quingentesimo anno noe natum sem
et sexcentesimo inundasse dilu
uium Ergo post diluuium centena
rius erat sem et biennio post centum
et duorum annorum Sed mos est
sacre scripture sepe limites numerorum
ponere pretermissis annis si superfu
erit paruis Potest ergo dici

babel

q sem centorum annorum erat duo
rum sed duos tacuit septuaginta vel
noe cum genuit eum quingentorum
annorum erat et duorum vel duo an
ni deerant ad sexcentos cum
inundavit diluvium vel ita le
gatur littera Sem centum annorum
erat post diluvium et erat biennio
post diluvium cum genuit arpha
xat Josephus tamen dicit arphaxat
filius sem natus est post annos
xii facti diluvii quod forte vitium
scriptorum est Arphaxat genuit
sale qui in luca dicitur caynan
qui genuit sale qui heber
a quo dicti sunt hebrei secundum Jose
phum Augustinus tamen dicit immo qui
potius ab heber dicti sunt hebrei
quam ab abraham quasi abrahei He
ber genuit phaleth et iectam
phaleth hebraice divisio eo
quod in diebus eius per divisionem lin
guarum divise sunt gentes et
divisio terrarum est facta Et ubi isto
proprie dicitur facta esse quod in
isto et filiis eius remansit
aliqua lingua alii quam ab eo di
visi sunt Phaleth genuit reu
vel regau qui pharuc qui
nachor qui thare Thare cum
esset lxx^ta annorum genuit Ab
raham nachor et aram et
est ordo preposterus Aram enim pri
mogenitus et abram ultimus fuit
Et forte non genuit eos tunc
sed huius temporis sunt generare ce
pit et suis temporibus eos genuit
In thare terminatur secunda etas habens
secundum lxx^ta annos mille lxx^a
duos secundum methodium Eliade
secundum hebraicam veritatem Veritate
annos mille ducentos nona
ginta duos Et tot annos dicit
Josephus usque ad nativitatem thare
sed usque ad nativitatem abrahe
extenditur hec etas Porro A
ram genuit loth et iescham que
et dicta est sarai et melcham et
mortuus est ante patrem suum in
ur caldeorum et est nomen civita
tis secundum iosephum ubi et hactenus
sepultura eius ostenditur Hebrei
ur ignem dicunt unde fabu
lantur quod caldei in igne perque
traiciebat parvulos suos pre
cedant abram et aram quod no
lebat ignem adorare et aram
ibi expirante abram dei auxilio
liberatus Unde dicitur ego sum qui
eduxi te de ur caldeorum Thare
ergo odio loci terram propter luctum
aram non valens sustinere in
iurias que fiebant ei ut ignem
coleret statuit peregrinari et dedit
nachor melcham in uxorem ab
ire vero saram qui et loth fratrem
uxoris in filium adoptavit que
sara sterilis erat De egressu thare

Egressus et suorum de caldea

Ergo thare cum illis ut iret
in terram chanaan venerunt
usque aran mesopotamie
civitatem Septuaginta ponunt
charram quod tamen quia aspiratum ver
bum in grecum verte non potuerunt
Unde et filium noe ham di
xerunt cham Inde est quod varie
legitur ut choreb ut choreb raab
vel rachab Mesopotamia vero
a circumfluentibus aquis nomen
accepit Meso enim medium po
tamos aqua sicut aquilegia
dicitur quasi aquis ligata Et facti sunt
dies thare ducentorum quinque annorum
et mortuus est in aran De annis

Dixit Abre post mortem patris

Dixit dominus ad abram eodem
de terra tua Septuaginta quinque an
norum erat abram cum egrederetur
de aran Josephus ait dimisit
caldeam cum lxxv annorum esset
domino iubente ut migret in
chanaam Si ergo post mortem
patris abram erat lxxv annorum
patet quod dominus ... quod thare plusquam
lxx^ta annos habebat cum genuit
abram Si enim in illa etate genuisset
abram tunc post mortem patris
erat abram centum plus annorum

de egressu thare et suorum de caldea

de annis abre post mortem patris

quod in ca recapitulacione
hoc esse dictum. Adhuc enim viuente
te patre cum esset centum xlv
annorum et abram lxxv egressus
est de aran relinquens ibi patrem
et fratrem et in itinere dum erat in
mesopotamia dominus locutum
ei et dixisse. Egredere de terra tua
etc. Non quod iam egressus esset sed
quia non reuertendi habebat affectum
quod dicatur. Sed cum egressus est tunc
egredere mente. Secundum quosdam verum
esse translacionem hebreorum qui lxx annos
thare lxxa ponunt cum genuit ab
ram et mortuo patre egressum
abram de aran et plurimi cum
esse annorum tunc quod moyses
dicat hic annos eius dicitur
computatos ab illo tempore quo dei au
xilio euasit ignem caldeorum
ut id ei reputaretur tempus etatis
in quo confessus est deum spernens
ydola caldeorum. Et iste quod iose
phus id recidebatur uita hominum
paulatim declinans usque ad mo
ysen in quo terminum vite que
statuerat dominus confirmatur. Sen
tu enim et xxti annorum mortu
us est moyses. De aduentu
Tulit quoque abram abre in terram cha
sarai et loth et animas quas naa
fecerat in aran et auancia que
ibi adquisierat et intrauit terram
chanaan et venit ad sychem
que corrupte sychar nunc sepe
legitur et ad ualle illustre que
pentapolis sepe legitur. Et dice
batur aquis urbibus sodomorum
que nunc mare salis uel mor
tuum dicitur quia nichil in eo viuit
et nichil in eo mergi potest. Aiunt hinc
asphalti et bituminis quod dicitur iuda
icum uel uallis salinarum quia
multum aluminis reperitur ibi.
Nunc dicitur mare dyaboli. Cuius sua
cum ibi pertinent. Apparuitque dominus
et dixit ei. Semini tuo dabo terram
hanc. Iterum edificatur ibi altare
domino ubi apparuerat ei. Inde
de eo Josephus sic ait. Plus
pre ingressit prunitatem deum ca
terorum unum esse autorem. Et opi
niones quas ceteri de deo habebant
innouare et inuitare preualuit
hec autem conniciebat per terre pas
siones et maris et ea que contingunt
circa sole et luna et ex omnibus
que circa celum sepe eueniunt.
Decem memorat berosus duces
post diluuium decima generacione
fuit apud caldeos uir celestibus
expertus rebus. Inde trans
grediens abram tetendit ta
bernaculum inter bethel et ahi
et iterum edificat ibi altare domino.
Et perrexit abram vadens ultra
progrediens ad meridiem. Cuius
meminit forte et moyses bene
ita ut quod notum habitauit ante
in damasco. Unde et nomen eius
usque nunc in ciuitate damasce
na habetur in gloria et uicus
ostenditur qui ab eo dicitur habitacio
abrahe. Nicolaus damasce
nus: Abram regnauit in dama
sco ueniens aduena cum exercitu
de terra que super babilonem dicitur
caldeorum. De descensu abre in
Facta egiptum et reddictu eius
est autem fames magna in
terra chanaan et descendit abram
in egiptum. Et timens libidinem
egiptiorum ne cum appeterent speciem
mulieris occiderent sororem suam
dixit eam esse et sublata est et intro
pulit valde in domum pharaonis
abram uero bene usi sunt egipcii
propter eam. Deus uero desiderium
regis impediuit egritudine
et tumultu causarum ne tangeret
eam. Cumque de salute regis
sacrificarent sacerdotes pro iram
dei hoc accidisse significauerunt
quod uxori peregrini iniuriam inferre
voluisset. Vocauitque pharao abram
et dixit ei: Cur non indicasti
quod uxor tua esset. Ecce uxor tua

De aduentu abre in terram chanaan

De descensu abre in egiptum et reddictu eius

carpe eam et vade. Et precepit
pharao viris ut deducerent eum. Erat
enim dives valde in auro et argen
to et servis et ancillis et iumentis.
Arismetricam sane et que de astro
logia sunt egyptiis tradidit ante
eis ignota adhuc. Post venerunt
ad egyptios. Causis est abram us
que ad locum ubi fixerat thabernaculum
inter bethel et hay. Partitusque est
terram cum loth. Cum pastores eorum
mixte rixarentur, concessit optio
nem in processu loth. Et elevans
oculos loth vidit regionem iorda
nis consimilem sibi et mansit est
in oppidis sodomorum. Abram vero
conscendit ad convallem mambre
iuxta ebron et habitavit ibi fecitque
altare domino. Hebron civitas est
que et cariatarbe dicitur id est civitas quat
tuor. Arbe enim quatuor. Chariath ci
vitas. Ibi enim sepultus est Adam
maximus et abram ysaac et iacob
cum uxoribus suis. Aner et mambre
vero escol et ariel fratres erant
et confederati sunt abrahe. A primo
genito eorum vallis cognomi
nata erat. Et habitavit ibi abra
ham quercum vel therebintum cuius
radices adhuc apparent. Arbor
illa fertur fuisse usque. Tempus
Theodosii imperatoris durauit
et opilia hec fuisse pluribus quo
modo est licet arida. Camen
medicinalis est. Equa quecumque
tulerit iumentum eius non infir
dabitur. Terram quocumque nomine iosephus
notavit dicens. Habitavit autem
abram circa ylicem que vocatur ogyo
gi ibi promisit ei deus quod omnem
terram circumstantem per quatuor partes
orbis daret ei et semini eius. De

Factum est autem victoriis abre.
in illo tempore ut amraphel rex
sennaar id est babilonis et cetheri
samptuer tunc processit libido
dominandi quod quecumque civitas re
gulum habebat quorum plurimi ali
cui regi maiori subiacebant.
tandem omnes subditi erant mo
narcho assiriorum. Sane quinque

civitates sodomorum: Sodoma
gomora adama seboim bala
que est segor quinque reges habebat.
Hos subiugaverat sibi codola
morsor rex elamitarum et tributarias
sibi fecerat et xii annis servi
erant ei tributo. Tertio decimo nolu
erunt sibi dare. Proinde quarto decimo
anno codolaomor assumens
secum tres reges babilonis et
ponti et gentium collecto exercitu
convenerunt in valle silvestre in
qua erant putei bituminis que
per iram dei post versa sunt in mare
mortuum et circumiacentia loca de
populati sunt. Et egressi sunt
quinque reges ut pugnarent ad
versus quatuor quinque qui et terga
verterunt et ceciderunt plurimi
et qui remanserant fugerunt
ad montes. Tulerunt autem
victores omnem substantiam eorum et
captivos nec non et loth et substantiam.
Et ecce unus qui evaserat
nunciavit hoc abram hebreo vel
transfluviali vel transfluviali quia
de trans eufrate venerat. Et nu
meravit expeditos vernaculos
suos trecentos et decem et octo et
tres pedites fratres mambre
ariel et escol et secutus est eos
usque dan qui est unus de fontibus
iordanis et alius est oppidum dan
vocatum est quod nunc paneas dicitur
Alter enim ior dicitur quibus in unum
federatis iordanis dicitur. Et irruit
super eos nocte divisis sociis
in tres turmas et dormientes vel
vigilantes propter ebrietatem pugnare
non valentes effugierunt et
persecutus est eos usque oba que
est ad levam damasci et reduxit
loth mulieres quoque et populum et omnem
substantiam eorum. Occurrit autem ei rex
sodomorum ad locum qui dicitur
vallis regia in via solime civi
tatis vel salem que post iheroso
lima dicta est. At vero melchi

Melchisedech rex Salem optulit ei pa-
nem et vinum. Rex quidem exponentibus
Iosephus ait ministrauit exercitui
xenia et victum in habundantia
rerum oportunarum similiter exhibuit
et super epulas benedixit deum
qui Abrahe subdiderat inimicos.
Erat enim sacerdos dei altissimi.
Cui Abram decimas dedit
de omnibus spoliis. Et tunc pri-
mum decime leguntur date. Pri-
micie vero ab Abel. Et ait ad eum
rex Sodomorum Da michi animas cete-
ra tolle tibi. Et noluit Ab-
ram tollere minimum quid tollere
exceptis que comederunt iuve-
nes et partibus virorum fratrum qui
venerant cum eo. Sicut Melchise-
dech aiunt Hebrei fuisse Sem
filium Noe et vixisse usque ad Y-
saac et omnes primogenitos a
Noe usque ad Aaron sacerdotes
fuisse qui in conviviis et oblacio-
nibus populo benedicebat et ha-
bebant primogenita de quibus
post explicabitur. De ortu iubilei

Ortu iubilei

Habuit victoria [illegible] iubi-
lei initium habuisse perhibetur
remissione captivorum. Iobel
enim remissio vel inicium. Inde
iubileus remissivus vel inicia-
nus. Origo autem constitutus est quinqua-
gesimus quia tunc erat Loth ut
dicunt quidam septuaginta annorum. Sol-
tunc erat quinquagesimus annus ex quo
locutus erat dominus Abrahe in ma-
vel ex quo egressus erat de Thara.
Vel Abram peritus erat astrorum in
quibus et secundum quosdam et Zo-
roastre magice inventorem
instruit. Noverat enim quod aeris
intemperies que fit cum elevatur
vel depressis planetis fit usque
ad septuaginta annos ad temperiem
redeunt et quod vidit fieri in
astris voluit imitari in terris.

De sacrificio Abre et promissione heredis

De sacrificio abre et promissione
his transactis heredis. Ca.
His transactis locutus est dominus ad Abram. Pro-
tector tuus sum et merces tua
magna nimis. Et dixit Abram
Quid dabis michi? Ego vadam
absque liberis et Damasci filius
Eliezer procuratoris mei erit heres
meus. Aiunt Damasco aiunt
Damascum condidisse et nominasse
et ibi eum regnasse. Et dixit dominus
ad eum. Non erit hic heres tuus
sed qui egredietur de utero tuo. Cre-
didit Abram deo [illegible]. Et quia
in speciali promittebatur quesivit
Abram signum unde sciret sibi
fieri non ex diffidentia sed sperando
et modum querendo. Et quia nos
maxime solent Iudei signa
querere. Et ait dominus Sume tibi
vaccam triennem et capram et arietem
quemque trimum et turturem et columbam
et nunc dicat immolabis michi hec
et ostendam tibi signum. Tum tol-
lens hec animalia divisit per medi-
um et partes contra se altrinsecus
posuit aves autem non divisit.
Et dum expectaret preceptum domini
de modo immolandi descende-
runt volucres super cadavera et
abigebat eas Abram. Cumque sol
occubuisset sopor irruit super
Abram et horror magnus qui
fuit post signum. Et dictum est ad eum
Scito prenoscens quod peregrinum sit
futurum semen tuum in terra non sua
et subiicient eos et servituti et
affligent quadringentis annis. Tu
autem ibis ad patres tuos ge-
neratione autem quarta revertentur
huc quasi dicat. Nec opprimes te
regnandum modo in terra hac et
semen tuum post te. Nec enim patribus
mortuo post quadringentos annos
implebitur promissio. Magister nec est
intelligendum quod tot annis servie-
rit in Egypto sed hic in me tota
afflictione completus est quod secundum
Ysidorum ab illo tempore computatur
quo ista Abre promittuntur. Magis
ab Ysaac nato computatur quia
dictum est semen tuum. Rabanus
computavit ab Ysaac usque ad annum
egressionis de Egipto [illegible]

quadringentos quinque annos. Secundum
tria subtracti quinque et legitur sic
sit. Semen tuum peregrinum erit
quadringentis annis. Semine enim
in terra chanaan sive in egipto pe-
regrinum fuit donec exivit ex permis-
sione dei hereditate. Illud autem
intrepositum subiciet eos et affli-
gent non refertur ad annos qua-
dringentos. Quod autem dictum est
in quarta generatione eos redituros
secundum tribum sacerdotalem intelligendum
est. Levi enim genuit caath
qui genuit amram qui genuit aaron
qui genuit eleazar qui cum aaron
egressus est. Licet dicatur quod quatuor genera-
tiones computentur ibi leguntur genuit
personas et successiones ut tot
sint generationes quot ibi le-
genuit. Quidam alia littera habet quinta
generatione secundum regiam tribum quia
Iudas enim genuit phares qui
esrom qui aram qui aminadab qui
naason qui cum patre egressus est.
Et frater est caleb et apparuit ignis
in clibanum transiens inter divisi-
ones et confirmes eas. Certe si-
gnum et timor terre. Diffinivit
ei dominus a rivo carusa flumine
egipti usque ad eufraten et populos
eius nominat. De fuga agar
Igitur sarai et ortu ismahel
Ero hebat liberos et dixit
abre. Ingredere ad ancillam meam
agar si forte ex illa suscipiam
filios. Et ingressus est ad eam. Que
cum concepisset despexit dominam suam
et abram dissimulabat. Et ait
sarai. Inique agis contra me in-
dicet dominus inter me et te. Cui
abram. Ecce ancilla tua in
manu tua est utere ea ut libet.
Affligente autem eam sarai illa
in iter fugam volens redire in terram
suam quia egiptia erat. Et invenit
eam angelus domini dum sic nec-
sciret via ignoraret solitudine fa ... iuxta
puteum qui est in via in deserto
Sur. Et cui dixit agar. Unde
venis et quo vadis. At illa
A facie domine mee sarai fugio.
Cui angelus. Revertere ad dominam
tuam et humiliare sub eius. Concipi-
es et paries filium et vocabis
nomen eius ismahel. Hic pro-
legitur non proditur ad nos quod
patrum est. Manus eius contra omnes
et manus omnium contra eum et e regi-
one fratrum suorum figet tentoria.
Quod in decipo non legitur sed
de filio eius cedar. Cum digne
prius hoc proditum est. Quia saraceni
in vagis sedibus in terris gentes
quibus deserti confinatae inigitur
impugnant et ab omnibus impugnantur.
Hoc perspicue futurum erat. Sicut me-
thodius quod quatuor principes de
semine ismahel scilicet filios vi-
nee vocat forte per vesania
tamquam ebrios oreb scilicet et zeb
et zebee et salmana egressi sunt
de solitudine cum filios Isti
qui victi per gedeone reversi
sunt in solitudine deserti pervenerunt.
Quod vero legitur in genesi hic
erit ferus homo. Hebreus habet
pharaam quod sonat onager. Propter
hoc ut dicit methodius dictum
est onagri et capree a deserto
omnem bestiarum super fecerunt
ratione et mansuetorum nutu
toletur ab eis. Dicit enim de filiis
ismahel futurum est autem ut exeat
semel et obtinebunt orbem
terre per vii ebdomadas annorum
et vocabitur via eorum via an-
gustie quia primi eorum ismahel
vocatur deus onager. Hi in sanctis
locis interficient sacerdotes ibi de-
cum mulieribus dormient ad se-
pulchra sanctorum religabunt iumenta
et hoc propter nequitiam christianorum qui
tunc erunt. De quibus dicitur in novi-
ssimis diebus erunt homines
se ipsos amantes et cetera. Et tunc
implebitur quod dictum est per

ga agar 2 ortu ismaelis

Ezechiele propheta. Fili hominis
voca bestias agri et exhortare
illas dicens. Congregamini et ve
nite eo quod sacrificium magnum
immolo vobis. Manducate car-
nes fortium et bibite sanguinem
excelsorum. Cuique loquebatur dominus
tu agar pertransit i. Heme et
ipsa vidit posteriora eius et ait
Posteriora vidi videntis me
et appellavit puteum viventis
et videntis me quia videat eam
deus et quia vitam reddiderit scilicet
ostendendo puteum. Adhuc pu
teus agar ondit inter cades
et barad. Itaque tu redisses pe
perit filium et vocavit eum Isma
hele. Abram erat lxxxvi annorum
cum natus est ismahel. De pacto
federis et mutatione nominis abre et saray

De pacto federis et mutatione nominis abre et sarai

Postquam nonaginta et
novem annorum esse cepit
apparuit illi dominus dicens multi-
plicabo semen tuum et tu custo
dies pactum meum. Legitur in vita
clementis quod abram alium filium
habuit de agar qui dictus est
eliodros a quo post duxerunt
originem. Hic est circumcide ex vo
bis etc. Sed ante quam pactum
proponat nomen ei mutat.
Dicebatur enim abram ex abba et
ram quasi abaram id est pater excelsus.
Et addita est a littera et dictus est
abraham quasi abbaa quod sonat
pater multarum et secundum gentium
hebreorum dicitur quod de nomine suo
tetragrammaton id est nomine dei addi
dit abrahe que tamen sonat a
in idiomate enim eorum est scilicet a
et sonat e et e qui(a) ut aut sit
addita est causa euphonie.
Et quia tempore circumcisionis muta
tum est ei nomen. ideo tunc circumcidunt
imponunt hebrei nomina. Voles
itaque dominus quodam caractere
populum suum discerne ab aliis in
duxit ei circumcisionem fit. Cir

cumcidetur ex vobis omne masculinum
et circumcidentis carne preputii vi
ri. Infans octo dierum circumcidetur
tam vernaculus quam emptitius
cuius caro circumcisa non fuerit pe
ribit. Aqua illa de populo suo et cum
cultello fieret non est preceptum quia
aut fiet lapideo. Propter dicemus
Nota quod est quibus primo dicitur
affirmando. Vidi enim hostes
victos quos ad vitam servabant
suos dicebant. Verna vero vel
vernula ut vernaculus qui multis
est domi. Emptitius qui in sua
persona emptus est. Originarius
qui filius glebe scilicet colonus.
Dixit quoque dominus ad abraham Non
ultra vocabis uxorem tuam sarai
sed sara. Circa dicitur mutationem
nominis sare sit facta quia tunc post
prius ut scribitur modo prima
vel eciam erant sed tunc dicebatur
sarrai id est princeps mea et quia
unius gentis dicta est sara id est prin
ceps absolute quasi omnium gentium
princeps futura. Et attende quod
tunc ad nos videtur id est littera substituta
et nulla addita sed apud hebreos
additur a et scribitur per e. Circa
quod sarahi hebraice sonat lepra
errantes putantes eam primo
lepram vocari. Et ait dominus Et
illa dabo tibi filium. Cecidit
abraham in faciem et risit pre gau
dio dicens applaudendo putas
ne centenario nascetur filius
et sara nonagenaria. Et ait
dominus sara pariet tibi filium et
vocabis nomen eius ysaac quod
interpretatur risus quia risus sit primus
Ecce hoc adeo posuit nomen
nascituri. Legitur de duobus hic
legitur in veteri testamento de salo
mone et iosia. Secundum quem dam in
(...)dicem in novo testamento de
duobus scilicet ihesu et iohanne. Etiam
multiplicationem hismahelis pro
misit ei dominus. Et tunc firmius
esse primo dominum circumcidit se abraham

z hismahele z omnes familie
sue sexus masculini. Abraha
tunc erat lxxxx nouem annorum
z hismahel xiij. De tribus an-

De angelis suscept. abraham

Apparuit gelis susceptis ab abraham
dominus abrahe in conualle ma
bre. Cumque eleuasset oculos vidit
tres viros z occurrens vnum ex
eis adorauit. Dicit iosephus tres
angelos in specie humana missos
ut vnus nunciaret abrahe de
filio suo duo subuerterent sodo
mam. Eusebius vero ait primo omnium
prophetarum abrahe xpistus dei in
figura apparuisse humana vota
hominum generis pollicetur z sic
apparuit ei filius que z adorauit.
Sed quia nusquam legitur patrem appa
ruisse in subiecta creatura. Dicitur quod
duo angeli apparuerunt in desi
gnatione duorum prophetarum mo
ysi z helye quorum alter pri
mum preuenit aduentum alter
preueniet secundum. Et vocos z ro
gauit abraham ut diuerterent
ad eum z paululum comedendo
confortarentur. Qui assenserunt.
Festinans abraham precepit sa
re ut tribus satis simile
faceret panes subcinericios.
Ipse vero tulit vitulum de arme
to optimum tulitque butirum z lac
z vitulum assatum z posuit
coram eis. Verisimile est quod prius
homines credidit quibus cenam
parauit. Postea angelos esse com
probauit. Cibis quos sumpserunt
potest dici quod in masticando consumpti
sunt sicut aqua calore ignis.
Abraham stabat iuxta eos. Sara
vero erat post hostium tabernaculi
z dixit angelus: Reuertens
veniam ad te tempore isto uel eodem
die reuoluto anno z habebit
sara filium. Quo audito risit
sara. Erant enim ambo senes
et desierant sare fieri muli
ebria z menstrua quibus de
ficientibus desinit vis pariendi.

Si alter iuuenis esset non esset im
possibile concipere z iuuenem
senem fieri. Sed ambo erant pro
uecte etatis. Ad hoc etiam ipsa sterilis
erat. Risit ergo quod dubitauit dicens
postquam consenui et dominus meus
vetulus est voluptati operam
dabo. Dixitque dominus ad abraham
quare risit sara. Numquid deo
quidquam est difficile. Negauit se sara
risisse perterrita. Ecce qua inten
tione absque risit diiudicare
potuit qui corda nouit. De
duobus ascendentibus in sodoma

De duobus ascend. in sodoma

Cum surrexissent direxerunt
oculos contra sodomam z abra
ham comitabatur simul. Et dixit
dominus: Non potero celare abrahe
que gesturus sum. Et ait ad illum:
Clamor sodomorum multipli
catus est. Peccatum dicit clamorem est
culpa cum libertate, cum scilicet quis
palam ad libitum peccat. Peccatum
illorum fuit superbia vite et
habundantia panis. Propter quam
ad ignominiabilem luxuriam
vel libidinem proruperunt. Et
addidit: descendam z videbo
utrum clamorem qui venit ad
me opere compleuerunt. Cum
omnia nouit, hoc in exemplum
nobis reliquit quod iudex mala
hominum non ante credite quam pro
bet. Inde est quod iudex in mensa publi
ci soli notum punire non potest. Vnde
et dictum est: Nemo te condempnauit
mulier. Nec ego te condempnabo. Ab
raham vero metuens loth fratrem
sui appropinquans ad deum ait: Num
quid perdes iustum cum impio? Non
est hoc tuum qui iudicas omnem
terram. Si fuerint quinquaginta iusti ibi
nonne parces populo propter eos.
Et ait dominus: Dimittam omni populo
propter eos. Et tunc abraham quasi pau
latim descendens ait: Si fuerint
xlta quinque. Item si xlta. Item

ri xxx. Cr(edo) si xx. Cr(edo) x. Et ait
dominus: Non delebo propter decem. Abiit
dominus i(d est) non apparuit postquam ces-
savit loqui ei et ille reversus
est in locum suum. Veneruntque illi
duo angeli qui fuerunt cum
domino ut alii secundum quidam solo
mox vespere sedente Loth in fo-
ribus civitatis expectante ad-
ventum alicuius hospitis. Cum
vidissent eis adoravit petens
ut declinarent in domum suam.
Cumque renitentes compulit oppi-
do. Ingressisque illis fecit convi-
vium coxit azima et comede-
runt. Sed viri civitatis a puero
usque ad senem vallaverunt domum
et dixerunt Loth: Educ viros
illos huc ut cognoscamus eos.
Cui ait: Habeo duas filias que
nondum cognoverunt viros. Abuti-
mini eis ut libet tantum viris istis nichil
mali faciatis quia ingressi sunt sub
umbra culminis mei. Mos enim
fidelium erat ab omni iniuria ho-
spites suos liberare defensare.
Quod autem dixit perturbato animi
fuit non consilium. Consilium sane
est ut faciat quis ne ipse co-
mittat continuus. Nullo animo
quis debet facere levius malum
ne alius comittat continuus. At
illi noluerunt. Et vim faciebant
Loth vehementissime. Et ecce
angeli introduxerunt Loth et
clauserunt hostium. Illos vero per-
cusserunt cecitate non privatione
visus sed acrisia que latine
audentia dicitur possemus que
fiant non videri non omnia sed
que non est opus qua percussi
sunt qui querebant Helizeum
cum esset cum eis. Et discipuli domini
euntes in Emaus forte hoc mo-
do quem in manu tenemus.
Et dixerunt angeli ad Loth:
Omnes tuos educ de urbe hac
delebimus enim locum istum.

Et egressus est Loth ad generos
suos et ait eis: Surgite et
egredimini quia delebit dominus civitatem
istam. Non est credendum ut ait Ieronimus
his qui dicunt Loth ha-
buisse alias filias a predictis
virginibus habentes viros que
cum viris suis in igne periunt sed generos
vocat futuros generos. Unde Hebrea
veritas habet: Egressus est Loth
ad sponsos qui noluerunt egredi
consuetudine consuetudine
egredi urbem Loth esse dicentes
ante. De subversione Sodo(morum) — de subversione sodomorum

Dissimulante Loth exire
apprehensum eum cum uxore et filia-
bus statuerunt angeli extra
civitatem dicentes: Noli respicere
retro sed in monte salvum te
fac. Cumque comperibatione non du-
plene credens domino ait: Non
possum salvari in monte ne forte
apprehendat me malum et mo-
riar. Forte senex frigora mon-
tium et laborem montis perhorrebat.
Sed hic civitas parva ad quam fu-
gere sufficio ut salver in ea.
Et ait dominus: Non subvertam urbem
pro qua locutus es. Et ideo quia dixit
parva vocatum est nomen eius urbis
Segor i(d est) parva. Dicit Hebreus hanc
urbem primo dictam Bala et post
Salisam et in Ysaia vitula con-
ternante modo dicitur civitas pal-
marum quia tercio terre motu absor-
pta est post subversionem aliarum
quatuor civitatum. Et zuadem(?) quo
Loth fuit in ea pepercit ei dominus
sed ut dicit Ieronimus Loth timens
consuetum terre eius motum egressus
mansit in monte. Egresso itaque Lo-
th de Sodomis pluit dominus super
civitates illas sulphurem et
ignem. Pluit dominus a se po-
nens in terra a se existente in celo indi-
cans absimpante(?). Pluit autem
hec ut terra in eternum aresceret
sine spe iterum germinandi. Et
ita continuus punivit istos quorum

pmos peccatores diluuio. Illuxit
em illi messuam delicti excede
rent tam q̄ psalit' pcabat. Et
vniusos subuertit etiā puulos
cpcat' parentū i quo punsti
ē illis ne diu viueret sepien'
exepla patz. Et ē aliqs bom
reu no esse qui glosus no est
Potest em paupem no esse
qui rex esse no pt. Et respiciens
vxor loth vsa ē i statuā salis
quā iosephus dt se vidisse z ha
ctenus mane. Versa ē go regio i
lacū salis sterilem qui dr mare
mortuū. Qz nc pisces nc aues
i eo viuūt ut i aliis. Naue
no pati' nc ulla sustinet ma
nisi bituīne illustre. Omne
em carens vita i pfundū mgit'
Si quid viuū aliqua arte in
miseris sup exilit lucerna ardens
sup natat. Extincta mgitur
mltis locis nigras glebes
bituminis vomit. Et ideo locus
alphad ul alphatides dr. Dicit'
etiā q poma nata i arboribus
circupositis usqz ad maturitate
colorē sūt viridi matura si ma
das fauillas mtus muenies.
Unde ut ait iosephus fabula
tre sodomitice fide habz. Dia'
et vallis salinarū. Forte sit ibi
sal ul lapides salis ita ive
niunt' De incestu loth zc

de incestu loth

Loth aut egressus de segor
mansit i monte i spelunca
et due filie eius cū eo. Credi
derūt aut filie loth cōsumma
tum mūdi futurum p igne et
suspicate sūt tale aliquid futurū
quale i diebus noe scz ad repa
randū genus humanū seruatas ee
suscitent cū pre ideo cōsiliū
inierūt z patris mestitiam
z rigorem vino mollientes
singule singlis noctibus susce
perūt ab ignorante pre co
ceptū nc repererūt. Hic tu
desup expugnat ul obpugnat

gebō quasi i credibile q natā
rerū no pati' coire quēpiā
nescientem. Vel dicat' nescisse
filia putās fuisse vxorē suā
Dicat' quoqz impossibile defflo
ratione fieri cōceptū absqz
delect. Antiqr' se filiū virginis
pepitqz maior filia filiū
z vocat' eū moab. pre meo
abitu dicēs. Minor pepit filiū
et vocauit eū amo patre
amonita dicēs. Moab expresse hoc
nomine mr apte publicat
i cestu patris. Amo filius
ppli mei qt aliquātū texit
qui filius ē cuiusdā de ppl'o meo
dt. Secūdū filias posse excusari
q crediderūt genus humanū
defecisse et pietas posuitas
impietate incestus excusauit
Sed hoc prem no excusat
si infidelitas eius ea fuit
incestus. De eode aut scribit
loth i excusabilis ē i primu
q angelo no credidit se posse
saluari i segor. deinde quia
inebriatus ē z fuit peccatum
ca peccati. De peregrinatione abrahe apd abimelech regem gerare

de peregrinatione abrahe apd abimelech rege ge[rare]

Profectus
e abraha de conualle ma
bre in terram australem z pegri
natus ē i geraris inter cades
Unde fluxerunt aque cōtradic
tionis. Et sub loco sororis sue
genus sara similia prioribus
simulans p timore. Accessit aut
abimelech rex gerare z tulit
eam i quo vis fore illius
miranda nota' nonagenaria
adhuc amari poterat. Sz in
egritudine incidit rex dei vo
lūtate ne eā tangeret ut ait
iosephus. Insome at hūiu ca
pituli alia pōe nota' q taliz
q dns cōclusit omem vuluā
domus abimelech pr saram
ne quod sz femineu i domo

eius interim contigeret. Vel dicit
aut desperantibus sospitatem
dixit domino quod sibi propter uxorem
peccatum inferret et precepit ei
ut redderet viro uxorem quia propheta
esset et ille oraret pro eo et viveret.
Statim surgens vocat servos
suos vocavitque abraham et dixit
ei. Quid fecisti nobis. quid vi
disti ut hoc faceres. Et ait abra
ham Cogitavi ne timor dei
esset in loco isto et interficerent me
propter uxorem. Alias autem et vere soror
mea est filia patris. hoc distingue
sui scilicet patris sequitur mei vel qui
est matris subaudi fratris. Vel filia pa
tris mei et non matris meae quia
est neptis mea et et cognata ex
parte fratris mei et non ex parte soro
rum alia translacio. soror mea est
ex parte suo et non ex parte matre. Sic
enim cognatos dicebat fratres sic
et cognatas sorores. Item vero
suum aran patrem suum vocavit
quia senior eo fuerat secundum usum
loquendi quo maiores natu pa
tres vocamus minores filios
et quia dignior. et quia maior af
fectu solet esse propinquorum secundum
viros quam secundum mulieres propterea
quam suam sororem digniori nomine
vocavit sororem filiam potius
quam neptem. Sic finxit eam
filiam patris esse non tamen mentitus
est sic et dominus cum finxit se lon
gius abire. proptem cum domino in
vente eodem hoc dixisse. Et
ita relator fuit verborum domini
ut helizeus relat se non cognoscere
tibus. Et videatur tamen dixit thare
mortua matre abrahe et mor
tuo aran duxisse aliam uxorem
filij et genuisse saram. Unde
et hec dicitur filia thare secundum carnem
et super filia aran secundum suscita
tionem seminis quia solum insistam

relinquit. Oravit autem abraham
pro eo et sanatus est et uxor eius
et ancille eius pepererunt. Et de
dit abimelech abrahe munera
et terram ad habitandum ad opcionem
suam. Sare autem dixit. Ecce
dedi fratri tuo comparte mille argen
teos. hoc erit tibi in velamen
oculorum coram omnibus qui tecum sunt
in memoriam verecundie quia in me
dato deprehensa es. Hic sic dicit
exponendo et pro in singulis
prioribus memento te deprehen
sam. Vel elegans est visio hoc
erit in velamine oculorum id est in spa
tonem finem qui durat annis
et vicina finem et meretrix
es et me tam decepisti. Habe
go tibi hoc in expensas funeris
quod magnis expensis fieri sole
bat maxime audiens. Vel ad
pepla emenda ut tegas faciem
ne ameris. De ortu ysaac et eiectione agar cum filio

Visitavit dominus saram que concepit et pe
pit filium et circumcidit eum abra
ham octavo die. Exinde per
totidem dies iudei filios suos
circumcidunt arabes vero post xiii
annos quia eo tempore hismahel
gentis illius auctor circumcisus
fuit et vocatus est cum ysaac id est
risum quia risum fecerat dominus
parentibus eius in gaudium
conformatum. Crevit puer et
tamen ablactatus est et pater fecit
grande convivium die illa. quia
die illa filius primo accessit ad
mensam patris. Cumque simul lu
derent hismahel et ysaac
ledebat maior minorem. et
intellexit mater in ludo persecutionem
quia si alter pre mortuo vellet
maior dominari minori velud
hebrei dicunt cogebat eum
adorare luteas ymagines

de ortu ysaac et eiectione
agar cum filio

quas fecerat . Quod cum displicuisset
marito dixit ad abraham . Eice an
cillam et filium eius . Quod cum
accepit abraham et dissimulabat
sed dominus dixit ei audi vocem sare
Tum tollens panem et utrem
aque imposuit scapule agar et
tradidit ei puerum . Cumque consupta
esset aqua in deserto et puer desi
ceret siti abiecit mater puerum sub
arbore et sedit longe quantum
iactus iacet sed ne videret filium
morientem et flevit . Et exaudivit
dominus vocem pueri vel fletum matris
precibus . Et dixit angelus matri
Surge tolle puerum et aperuit
oculos eius deus et vidit puteum
deditque puero bibere et implens
utrem abiit . Crevit puer et
moratus est in solitudine pharan
et factus est vir sagittarius et acce
pit ei mater uxorem de terra egi
pti de qua nati sunt ei filii xii
principes tribuum suarum quorum a
pellacione et opida et pagi et
tribus celebrantur . Nabaioth primo
genitus a quo pars arabie
que est ab eufrate usque ad mare
rubrum Nabatea dicitur . Cedar
secundus a quo cedar que est in deserto
Duma sextus a quo duma re
gio . Thema nonus a quo the
man que est ad austrum . Cedema
ultimus a quo cedema que est
ad oriente . De puteo iuramenti

Eodem tempore videns abime
lech abraham multiplicatum
timuit eum et venit cum phi
col principe exercitus sui et ait
Iura mihi per deum ne noceas mihi
et posteris meis sed sicut feci tibi
in mea
misericordiam qua feci tibi
Et corripuit eos abraham ad
puteum quem foderat deus agar
ciecta sed servi abimelech ab
stulerant illum abrahe et fecerat
illum in solitudine pro gregibus ad
aquandum que longe a mansione
eius in solitudine pascebat . Et

restituit ei abimelech puteum
Sed in testimonium quod ipse foderat pu
teum et ablatum restituit ei abi
melech dedit regi septem agnas
et dixit puteum bersabee id est
puteum septem . Vel enim sabee he
brice septem sonat . Et ibidem pro
iuraverunt ambo federis . Unde
et bersabee dictum est puteum id est
puteum iuramenti . Sabee enim
hebrice iuramentum dicitur . Josephus tamen
interpretatur bersabee federis putei
A puteo nomen trahens regio
dicta est et bersabee . Plantavit
abraham ibi nemus
et fuit ibi colonus multis die
bus non habitator . Dicit enim stephanus
in actibus apostolorum quod non acce
pit ibi hereditatem nec spacium
pedis . De immolacione ysaac

Post hec dum habitaret in ber
sabee et ysaac ut dicit iose
phus xxv annorum esset dixit
dominus . Tolle filium tuum unige
nitum quem diligis ysaac et va
de in terram visionis et offer
eum mihi in holocaustum super unum
montium quem monstravero tibi . Terra
visionis dixit illa partem
iudee que est in montanis quia et
ipsa alonge et de ea alonge vi
deri potest que ab ysaia vallis
visionis dicitur . In sinuitate non
montium iudee monticulus alti
eminencior dictusque mons moria
Ibi hec dicunt hebrei post templum
situm in loco in quo et abraham
altare fecit et david angelum
vidit reponentem gladium in
area ornan iebusei . Unde dixit
ysaias . Erit in novissimis
diebus preparatus mons domus
domini in vertice montium et eleva
bitur super colles et fluent ad eum
omnes . Dico autem dominus, precepit
iudeis ne immolarent nisi in
uno loco non in monte quem osten

dixit eis abraham ego de nocte consur
gens nemini quid facturus esset in
dicans secum tulit asinum suum duos
que pueros iuvenes et filium et
sunt iter duorum dierum. Tertio die
elevatis oculis vidit locum procul
hunc perhibent illi errasse qui
dixerunt eum tunc habitasse iuxta be
thel et hai locus enim ille non
distat a monte moria plus uno
diei. Et cum accepisset ligna et
ignem relictis infra iuvenibus
cum asino ascendit solus cum filio
Cui filius Ecce inquit ignis et
ligna ubi est victima holocau
sti. Cui pater deus providebit sibi
victimam. Et statuit aram et ligna
impositis igne adhibuit. Re
fert autem iosephus ubi pater ad
filium dicens quod secundum voluntate
dei ingressus fuerat in mundum mira
biliter ita et de dei voluntate mitte
ret ei egredi mirabiliter quia dominus
quidem dignum iudicasset non egritu
dine non bello non aliqua pas
sione humana vitam finire sed
cum orationibus et sacrificiis animam ipsius
ad se vocare et quia suscitaret
eum ut impleret promissiones
et sic ysaac libens accessit
ad aram et ad mortem. Dequo al
cuinus dicit. Indubitatam aio filium
mactare volebat ladem dux
in constantia offendi et in fide
suscitandi filii. Arrepto autem
gladio ut filium immolaret cla
mat ad eum angelus. Non exte
das manum in puerum nunc cogno
vi quod timeas dominum. Non enim san
ctiorem prius sciebat dominus sed ut
sciret genitum abraham dominum timu
erit. Et vidit abraham post
tergum arietem inter vepres haeren
tem cornibus quem obtulit pro filio
hebreus habet in vepculis sabeth
haerentem cornibus et est sabeth genus
virgulti. hinc erat Eusebius dicens
sabeth hircum erectum ad carpendas

frondes dixit ergo arietem sabeth
id est hircum erectum. Et dicit eum
rabanus non novit tantum sed
aliunde ab angelo allatum. Et
vocavit nomen loci dominus videt. Et
ideo hodie quod in publico dicitur a mu
dis in arto positus in monte do
minus videbit quod tunc sed respe
xit in monte quod ysaac sic nos
videat in hac angustia die
autem liberationis ysaac dicunt
hebrei prima die septembris. Unde
in ea solempnizant et clangunt
cornibus petorinis in memoria
arietis. Et iuravit dominus per se ipsum
de semine multiplicabis cum ysaac
et de terra danda semini eius
Altera die rediit abraham
et reversus est in bersabee nunti
atumque est ei quod melcha genu
isset nachor fratri suo filios
octo primogenitum hus de cuius
stirpe iob descendit sicut scriptum
est. Vir erat in terra hus. Non erat
iob et buz fratrem eius. kamuel
patrem balaam qui secundum hebreos
dicitur in iobi eliu buzites. Errant
ergo qui dicunt iob de genere esau
quod enim in fine libri eius est quod
de syro sermone translatus sit quod
ipse cetus ab esau non habetur
de toto ubi nomina vero nomina fuisse
patrum filios quatuor nachor. De
Rediit autem morte sare
Abraham ad convalle mambre
et mortua est sara cum esset cen
tum xxvii annorum et sepulta
est in ebron in spelunca duplici
quam emit abraham. Contingen
tibus sedibus angeli ab effron supple
tantibus pro eo civibus in templo terre
Erat autem spelunca duplex super
naliter ut artificialiter. Unde spe
luncas hominis quam emit abraham
in sepulturam generi suo in supe
riori sepeliebatur viri in
inferiori mulieres. Tamen ada

de morte sare

ƒrō

ƒrō

de legatione eliezer in mezopotamia

et eua ibidem sepulti erant /
Non piauit abraham emendo
nec ille vendendo. sic nec hodie
qui emet agrum ut faceret cimi
terium nisi forte quia ibi sepulti
erant protoplasti Redemptus tamen dicitur
reprehensus effron et ideo nomen eius
mutatum de effron effram De
legatione eliezer in mezopota
Erat autem abraham senex ma
et dixit ad eliezer procura
torem domus sue, pone manum
tuam sub femore meo et iura
michi per deum celi et terre quod non acci
pias filio meo ysaac uxorem
de filiabus gentium inter quas
habito sed ibis ad cognationem meam
et inde accipies ei uxorem / Si
tamen ex illis noluit aliqua sequi
te non teneberis iuramento Iurat
ergo seruus ponens manum sub femore
eius / Dicunt hebrei quod in sanctifi
catione eius id est in circumcisione eius
iurauit Nos dicimus quod dicitur sub femore di
cimus eum iurasse in semine ab
rahe id est in christo qui de se nasciturum
sciebat unde et dixit Iura michi
per deum celi et terre Et ait sub femo
re ponam manum voluit enim
ut carne christi super omnes futurum
Tulit ergo eliezer decem came
los et abiit ex omnibus bonis
sui domini portans secum maxime
que rara noverit esse in terra ad quam
ibat / profectusque in mesopota
miam ad charram urbem nachor
aspecto quidem labore et tempore ut dicit
iosephus quia in hyeme in mesopo
tamia profunditates in estate aque
defectu in saltibus latrones erant Fe
cit autem camelos accubare iuxta
puteum ante urbem in potas non
lentes ingredi / Cum autem egrederentur
vespere mulieres ad hauriendam
aquam orauit dominum ut inter eas
inveniretur uxor domini sui si ali
qua gentis illius domino devellet
et cognosceretur ita ut aliis nega
tibus aquam ipsi postulanti ipsa

preberet / Et ecce rebecca filia ba
thuelis descendebat et impleuerat
ydriam aliis quidem adventantibus
se peregrino aquam prebuit et ad
iecit Etiam et camelis tuis aquam
hauriam / Et hausta aqua effun
dens in canalibus potum dedit
camelis Ille autem tacitus intuens
eam utrum ydonea esset domino
suo quesiuit ab ea cuius filia
esset et si ei esset locus ad ma
nendum in domo patris / Accepto
ergo quod esset filia bathuelis filii
nachor et melche soror laban
protulit inaures aureas et ar
millas et dedit ei Cucurrit pu
ella in domum matris nuncians
que audierat / Egressus est laban
et introduxit virum in hospicium et
destrauit camelos deditque pa
leas et fenum et lauit pedes
hospitum et apposuit eis panem
Noluit autem eliezer comedere
donec loqueretur sermones propter quos
ipse venerat / Cum ergo dixisset
se seruum abrahe fratris eorum et re
cordatus abraham in multis com
posuit eis petitionem abrahe
et iuramentum quod ipse fecerat et
orationem suam ad puteum a domino
exauditam / Responderunt laban
et bathuel / A domino egressus est sermo
iste abrahe et oro tua non possumus
extra placitum eius quidquam tibi loqui
Ecce rebecca coram te est tolle
eam et sit uxor domini tui / Ver
nondum quod iosephus dicit bathuelem
iam defunctum fuisse et virginem
in custodia matris et fratris esse
et de morte patris prodixisse
puella querenti ad puteum cuius
esset filia / Etiam moyses ubi uxorem
videtur voluisse eam nec tunc ha
buisse patrem cum superius dixit
cucurrit in domum matris / Forte
nomine patris vocaretur quia matris
per mandatum patris de filia

reddenda quod ei reliquerat decedens
inter exposuit. Potuit enim
si ut reddenda ea genti suo de
legasset. Audiens hec puer ab
rahe adorauit dominum qui direxit
iter suum et protulit vasa argentea
et aurea et uestes dans rebecce
matri quoque et fratri eius munera
Surgens mane puer petiit
dimitti pretendens moram qua
fecerat in via et domini senectute
Cumque rogassent ut saltem decem
dies maneret apud eos noluit
et dixerunt Vocemus puel
lam et queramus eius voluntatem
Que sciscitantibus si vellet ire ait
vadam. Et hic primo legitur
consensus mulieris requisitus et ex
inde primum ritum ut requiratur
Et dimiserunt puellam **De aduen**
E o tempore **tu rebecce ad ysaac**
gitabat in terra ysaac et
ambulabat per viam que ducit
ad puteum viuentis et videntis
egressus enim erat ad meditandum
in agro forte de mora sua alia
quoque littera ad exercitandum forte la
borans in agro vel conspiciens ad de
ducendum agens. Rebecca uero
viso ysaac et cognito quod vir
eius esset descendit de camelo
et tollens theristrum id est pallium
album operuit et texit se. Est
autem theristrum genus arabici
vestimenti mulierum. Ysaac uero
introduxit eam in tabernaculum
matris sue et in tantum dilexit eam
ut dolorem qui ex morte ma
tris acciderat temperaret. **De morte ab**
rahe post susceptam sobolem de ce
Abraham alia duxit uxorem
nomine cethuram. Aiunt hebrei
cethuram esse nomen appellatiuum quod
interpretatur copulata. Dicunt enim hanc
fuisse agar que de contubernio
mortua sara transiit in coniugium
Deinde copulata in copulata
ne senex nouis nuptiis lasci

...etu rebecce ad / ...ac

...e abraham post / sobole de cethura

uisse arguatur. Josephus uero dicit
quod antequam misisset pro uxore filii
duxerat eam. Ex hac genuit ei
liberos sex. Annuens enim decerne
pare sit. Et separauit eos abra
ham dum viueret ab ysaac
ad plagam orientalem. Cunctaque que
possederat dedit ysaac. Aliis
uero largitus est munera. Et filii hii
cethure a nomine liberi se facere
nos diximus. Optinuerunt
autem primo trogloditem et felicem
et arabiam usque ad terminos maris
rubri. Refert iosephus quia
ex uno eorum natus est ofer qui
castra sua fixit in libia quam
posteri eius inhabitantes ab illo
affricam denominauerunt. Dicit
quoque Cleden prophetam qui et
malachus dictus est historiam iude
orum scripsisse sed et moyses scrip
sit. que dixisse refert ab uno
filiorum cethure nomine sirrim
syriam vocatam. ab alio uero qui
dictus est apheras affricam dictam
cui descendenti libia herculeus
auxilium tulit et filiam ipsius
nomine ethea duxit herculeus uxo
rem. Et ex ea genuit dedorim
cuius filius fuit pharaon. Fue
runt autem dies abrahe centum
lxxv anni et mortuus est. Et con
gregatus ad populum suum in sinu d
...m et sepelierunt eum ysaac
et hismahel in spelunca dupli
ci cum uxore sua. **De ortu regnorum**
Anno quadragesimo abrahe
mortuus est ninus cuius
uxor semiramis ut posset re
gnare post eum cum filio suo quem
susceperat ex nino nupsit
et ex eo filium genuit qui et
babiloniam ampliauit. Anno
abrahe lxxv facta est ei repro
missio. Anno eius lxxxvi
natus est ei hismahel. Anno
eius centesimo xxxvii mor
tua est sara. Eo tertio autem

de ortu regnorum

regni assiriorum anno vigesi-
quinto ~~cepit~~ cepit spania abrahe sub
belo et tenuit usque ad annum vii
ozie regis iude per annos mille
et trecentos duos per reges triginta
vii usque ad sardana pallum qui
prius pulnynala dicebatur post
que translatum est regnum ad medos
Regnum vero sitiniorum ab anno
xxiiii° nativitatis abrahe ex-
ortum est sub egialeo et tenuit
usque ad annum xxviii heli sacerdo-
tis et iudicis israel per annos no-
gentos lxxi et per reges xxxi
usque ad cusippum post que sicio-
niam iudicaverunt sacerdotes car-
nii septem Siciona autem est regio
que prius appia post peloponensis
dicta est Usque vero ad abraham
iam fuerunt in egipto xv dina-
stie Dinastiam dicunt egipcii si-
mul potestatem Tempore abrahe
dinastiam decem et septem obtinu-
erunt hebrei thebei x et vii pa-
stores reges sic vocati x et vii
diopolitani qui et pharaones
per reges xvii Variate autem sunt
dinastie deguibus quedam
regnum ad alia sepe transeuntes
usque ad tabisem filium cirri sub
quo perse primo imperaverunt egip-
to

De morte hismahelis

Vixit quoque hismahel centum
xxx vii annos et mortuus
est coram cunctis fratribus suis id est
filiis suis adhuc viventibus
obiit Tradunt illum hebrei dis-
sensionem mortuum fuisse coram
cunctis fratribus suis id est coram fili-
is adhuc viventibus obiit Habita-
vit autem posteritas eius abe-
uila usque sur Est vero euila
india ab euila nepote noe
sic dicta Sur autem est solitudo
inter cades et barad extendens
desertum usque ad mare rubrum et
egipti confinia

De labore rebecce

Ysaac xl annorum erat cum duxit
rebeccam uxorem que in iuventa
est sterilis longo tempore vacans
at ysaac patri suo fidem promi-
ssione semen multiplicandi
supra oravit deus ut quod
promiserat impleret Et concepit
mulier geminos duos in utero Et cum
victima esset partui collidebant-
ur in utero eius parvuli Iosephus posu-
erunt ludebat ut calcaribus tenuit
aquila contendebant Ysmaeli in
superficie ferebantur in plenitudine
navibus Legitur pro inde tacentibus
movebantur enim in utero pueri ut
viassimi alter prior alter videt-
ur posse prodire ad ortum Non pro ...
litate utrei matrem qui vix ge-
minos capiens intelligendo
est accidisse ut compressa visu
esset tum de voluntate dei ut de
nostris et nondum natis quod
futurum erat in adultis primogenitus
Nam quam alter contulit per fraudem cessi-
sse alteri per gratiam Imposterum etiam
eorum futuram dissensionem iam tunc
significabat Credunt ut tradunt
in utero satisfactus fuisse iacob
et in hoc motu presignatum quia
non esset consensus xpi ad belial
Mater vero compunit afflicta nollet
concepisse et fere desperans de
partu proxit ut consuleret dominum
Vamo in locus consulendi dominum
in monte quos consulet Et adhuc
legitur in statutu forte ad montem
moria ubi abraham altare fe-
cerat deo Vivit et ymolatis ho-
stiis substratis pellibus earum in-
cubans prosperum accepit ora-
culum Forte more gentium que
incidit in parentibus suis super ...
lauri quod tempore dicunt capiti
suo supposuisse Et rammbar
bonum que agnus castus dicitur in cubu-
it ut visiones capiet fanta-
sticas dormiens non sentiret
nil adhuc vincte ... selatusse
deus consuluit Et unde cumque aut
modo fecit responsum accepit a domino
Due gentes sunt in utero tuo
in patres duarum gentium que
in te per dividentur Et compugnabunt

sed maior serviet minori quod
de primis nequaquam dictum est cum
maior sit prefuit minori sed de po
pulis. Idumei enim qui de esau
fuerunt erant tributarii iudeis qui
de iacob. vel forte intelligit esau
fuisse iacob dum persecutus est
eum. ut lima confert ferro fornax
ferro flagellum grano. Cum ergo duos
peperisset qui prior egressus est rufus
erat et totus in modum pellis hi
spidus. et dictus est esau id est seir
hebraice enim seron capillatum
sonat. Dictus est autem proprio nomine
esau id est factus. Protinus alter egredi
ens plantam fratris manu tenebat
quasi retrahere volens fratrem a primo
genitura. et ideo dictus est iacob
id est supplantator. Sexagenarius
ergo ysaac erat cum nati sunt ei
pueri. Vivebat ergo abraham
et adhuc quindecim annis super
vixit. Abraham enim post centum
annos genuit ysaac. vixit nato ysa
ac legitur per centum lxxv annis
vixisse. Itaque sexagenario ysa
ac restabant abrahe anni ad
xv ad vitam. Hoc idem dicit
et iosephus sic ait. Porro post
mortem abrahe concepit uxor
ysaac etc. Morte eius forte
appellant quem iam penitus effecto
tempore generare desiit. Ipse enim
tociens litem non esse dictum pre
capitulatorum indicat. Incidentia

Porro eodem anno quo nati
sunt gemini ysaac regnum
argivorum ortum est sub ynacho
primo rege. Ysidorus primo rege. Steterunt
usque ad annum xii delboe et
barac iudicum israel. Duravit
autem usque ad ultimum acrisium per
reges xiiii et annos quingentos
xliiii. Perseus vero cum non
sponte interfecisset acrisium in
vinceret reliquid ergo agros et
transtulit regnum apud micenas

sed si legis in historiis regnum
hoc processisse a ynacho usque ad
agamemnonem intellige postea de
generatione ibi usque tunc regna
isse et datum regnum danao quia
non erat degenere regio. De venatione persequere esau
Porro cum adole- De venatione persequere esau
vissent facti sunt esau et iacob filii ysaac. Factus est esau vena
tor et iacob agricola et pastor
habitavit in tabernaculis. Pater
diligebat esau tum quia primo
genitus erat tum quia de venatione
eius vescebatur libenter. Ysaac
vero diligebat iacob tum propter sim
plicitatem tum propter dei inspiracione
factum est. At cum coxisset iacob
pulmentum lenticule esau
lassus rediit ab agro et ait
da mihi de coctione hac rufa
quia oppido fessus sum. Quod dicit
esuriens non per plassitudine suffecit
in pulmentum parare. Cui dixit
iacob. Vende mihi primogenita
tua. Esau parvipendens primo
genita putans se moriturum nisi
in instanti comederet dedit ei
primogenita pro edulio lentis et
lavavit etiam venditorem se ra
tum constituerit. Et quia lenticula
fulva est hebraice autem edom fu
lvum dicitur vocatus est edom
a quo postea dicta est regio y
dumea. Erat autem primogenita
quedam dignitates quas habue
runt primogeniti in tabernaculis
suis usque ad aaron. Habebat
enim primogenitus veste specia
lem qua induebatur tamen in
sacrificiis offerendis et receptis
spiritale benedictionem a patre in pe
in solempnitatibus in conviviis
benedicebat minoribus et in ipsis
dupla ciborum portionem recipi
ebat. Tradunt etiam quod in divi
sione hereditatis similiter in
duplum recipiebat. De decessu de decessu ysaac in gerara
ysaac in gerara et ubi

no[ta]

Orta aut fame cu vellent
ire ysaac i egiptu ꝑcepto
to dei remansit i gerar<s> ab
amicicia abrahe receptus e ab
abimelech ad exemplu pris
dixit de uxore sua soror mea
est. Cu forte ꝑ dies plurimos
uidit abimelech ꝑ fenestram
ysaac iocante cu uxore sua
et accersito ait. Cur mẽtitus
isti nobis. Et e hic i ꝑpoit
absolutu i ꝑpositura i solu
fate et e cur nos decepisti
cur mẽtitus es sororem tuam
esse. Potuisti sup nos i du
ce grande malu si qs cogno
uisset uxorem tuam libere abi
ro reputans. Et ait ad ppłm
suu. Qui tetigerit uxore ho
minis huius morte morietur. Se
minauit ysaac i tra illa et
inuenit centuplu estiatio
i estimat secundu q recorda
bat desenne alias iacto ce
tuplu recepisse nt de bna spe
hic esse potuit si i omi gñre
opu forte contemplatiõe. Vn
alia translatio hec inuenit in
illo anno centuplu. Ob hoc in
uidentes ei palestini pute
os quos foderat pat eius ob
struxerut implentes humo
abimelech ac timens eu
dixit ei. Recede a nobis
q potencior nobis factus es
Et recedens ysaac venit in
agrum qui dicitur pha i conuallis
et habitauit iuxta alueum p
que torrens aquas influebat
et eruderauit ibi puteos
quos aliqñ ibi foderat pr suus
sed eo mortuo obstruxerant eos
philistei. Et cu i venisset aqua
viua iurgati sut pastores
gerare adusus eos dicentes
Nostra e aqua. Et ob hoc vocat
puteu esca i calumnia ut
iurgiu. Et recedens inde
fodit aliu puteu et pro illo q3
iurgati sut. Et ob hoc appellat
eu sathana i contrariu ut
inimicitias. Ritus q3 puteorum
et iosephus opus i ꝑsentu reli
quit nolens contendere cu indi
genis. constans bone vo
luntatis corpore et mẽte licencia
Profectus q3 inde fodit itera
puteu ꝑ quo no contendebant
ob hoc vocauit eu roboor i lati
tudine q dilatatus euadit sup
terra. Et de illo loco ascendit in
bersabee et apparuit ei ipa nocte
ei dns ꝑmittens ei que ꝑmi
serat pri eius. Et edificans al
tare inuocauit ibi nome dni
et precepit suis ut ibi foderet
puteu verisimile e q erux
derunt puteu abrahe. Eo
tpe venit ad eu abimelech
et phicol dux militu et in
ierunt inter se fedus firmantes
eode die redierunt pueri ad
ysaac nunciantes de puteo que
foderant q inuenissent aqua
et appellauit eu bersabee i
puteu saturitatis et iuramenti
et ꝑpositu e hic nomen urbi usq3
i ꝑsentem diem. Et no quia
i modico uocis sonu distat ab hoc
tua hic nomen differt a nomine
qd abraham olim i posuerat
sabee enim ꝑ s in hebreo septem
septimu ut iuramentu sonat
et ꝑ scr̃ig sicut debet. Septimu ut
ꝑrima fuit saturitate ꝑgnat
et mollis sonat. Incidentia
Eo tpe phoroneus filius i
nachi et niobes ꝑrimus
grecie leges dedit et ꝑti iudice
causas agi instituit locu q3
iudiciis destinatu a nomine suo
foru appellauit. Ceorops ꝑmus
ysis i egiptu nauigauit
et quosdam apices liar i tradit
egiptiis de agri cultura etia

docuit eos multa unde cum ysio
duceret ysis ab eis dicta e que
lingua eorum terra sonat et obsc
post mortem in numerum deorum in egip
to recepta est. Filius uero phoronei
qui apis dictus eo tempore in egiptum
nauigauit quem cessa[illegible] ysi
dis fuisse tradit et similiter ab
egiptijs deificatus est et serapis
nominatur. **De uxoribus esau**

uxoribus esau
Esau uero quadragenarius du
xit uxores iudith et besa
math filias potentum uirorum
nutr chananeos semetipsum
dum faceret in potestate uxorum
que tamen ambe offendissent
ysaac animum propter mala eos sue
misteri cognacionum tamen melius
sile desiuit **De benediccionibus iacob**

[illegible]tionibus iacob
Senuit ysaac et uidere non
poterat. Et dixit ad esau
affer michi cibos de uenacione
tua ut comedam et benedicat tibi
anima mea antequam moriar. Egresso
esau ad uenandum dixit rebec
ca iacob. Audiui patrem
loquentem cum fratre tuo. Affer ergo
michi cito duos edos optimos ut
faciam patri tuo escas quibus libenter
uescatur ut benedicat tibi pro esau.
Et abijt ille et attulit dedit
matri. Que cum parasset cibos
induit iacob uestibus esau
ualde bonis quibus ut dixi9
utebantur primogeniti. Timebat
ergo iacob ne deprehensus a patre
susciperet maledictionem pro benedic
tione. Porro mater pelliculas
edorum manibus et collo eius circumde
dit ut similitudine pilosi fratris
exprimeret. In alijs enim quasi simi
les erant tamquam gemini. Acceptos
cibos iacob intulit patri dicens.
Ego sum esau filius tuus comede
de uenacione mea ut benedicat
michi anima tua. Cui ysaac accede
ut tangam te et probem utrum
sis esau an non. Et cum palpa
sset ait vox iacob est sed manus
esau sunt. Cum autem comedisset

et bibisset uinum osculatus est filium
et benedixit ei dicens. Det tibi
deus de rore celi et de pingue
dine terre habundanciam frumenti
uini et olei. His tribus scilicet omnis
terre fertilitas intelligitur. Frumentum
cibus primus potus oleum
pulmentarium. Et addidit Seruiant
tibi tribus populi et tribus esto dominus
fratrum tuorum. Et qui maledixerit
tibi sit ille maledictus et qui
benedixerit tibi benediccionibus re
pleatur. Sed tu quere in benediccione
promissa sit habundancia potencia
primogenita presentis temporis sunt
effectiuo uero sed benediccio futurum est
et ideo in benediccionibus sacerdotum
maior solet dici. Benedictus est
autem iacob secundum uerba non secundum
intencionem patris. Sic episcopus
ordinat alienum quem putat
suum et est ordinatus. Vix ser
mone impleuerat pater. Egresso
iacob uenit esau cibos in
ferens patri petens ab eo benedic
tionem. Expauit ysaac uehe
menter. Inchoat optans uidit
in spiritu a domino hoc esse factum et
significatorem pie fraudis intel
lexit. Et ideo non yrascens sed
confirmans quod fecerat ait. Venit
germanus tuus fraudulenter et accepit
benediccionem tuam et erit benedictus.
Cui esau Recte uocatum est
nomen eius iacob. En altera
uice me supplantauit idest bis
me decepit. Prius primogenita
secundo benediccionem surripiens. Cumque
et ipse a patre benedici postularet
et pater hesitaret in quo benediceret
ei uehementer instaret. motus
ysaac ait. In pinguedine terre
et in rore celi desuper erit benediccio
tua et ita fuit. Idumea enim
pascualis fuit. Et addidit
de posteris eius. Apparebis uiuens
gladio in bellicosus eris et

sri tuo servies cu s̄z idumea sita
e tributaria domini ysrl / s̄z veniet
tpus cu excuties iugu eius
de cervicibz tuis / sic impletu
e cu rebellauerunt idumei ne
essent sub iuda

sopno iacob cu fugeret i mesopotamiam

De sopno iacob cu fugeret in me sopotamiam

Odeat g° Esau iacob & dixit i cor
de suo veniet dies luct⁹ i
mort̄ pris mei ut occidam
iacob / Nunciata st̄ h̄ec rebec
ce / Eade sp̄u sciuit rebecca co
gitaciones quo ītmauat ia
cob fraudare fr̄em / Excusat²
g° iacob de mediato ī fr̄em
& dolo ī fr̄em pmissionem ītī
mat' uo pfamiliare sibi lui
spc siti / Que ait ad iacob fu
ge ad laban fr̄em meu & esto
ibi donc quescat idignacio
fr̄is tui / & nod ne abs pplice
tia pris fiet ait rebecca filio
suo fri / Si acceperit iacob iacob
uxorem de filiabz h̄et nolo
uiue / Et ad uocans ysaac
iacob bndixit ei et precepit
ut ī mesopotamia iret acci
pe sibi uxorem de filiabus laban
Videns aut esau q̄ offendisset
prem suu ꝯnubiis alieni
generis iuit ad hismahelem
patruu suu accipiens sibi uxo
rem filiam eius maleth soro
rem nabaioth utermam absque
his qs prius h̄ebat / Igr̄ egressus
iacob de bersabee pgebat aran
Per chananeo uo iter faciens
tmuit icolas tre / Q̄ uo ut
ait iosephus chananei erant
inde boti ysaac / Fortibus bel
lis eius ꝯtrarii ualde maxime
cu charietham cepisset cuius qua
prupue labodaucit / Tmuit
g° iacob ap° aliquē pl̄mcia
lium intrare i sub diuo iacebat
Cu at uenisset iux̄ luza uesp̄e
supposuit capiti suo lapidem
et obdormiuit / Et uidit i sop
nis scala ab tris celos attigente
& ascendentes angelos & descende
tes p eam / Iosephus dt̄ uidit de
scendentes figuras p eam gene
racionem figuras gentes qua h̄oies
& dnm ī nixu scale dicente
sibi / Ego su deus abraha & ysaac
trram h̄ac tibi dabo & semi tuo
Bndicent ī te & ī semie tuo
omes tribus tre / Ero custos tuus
ī h̄oc itine & reducam te ī tra
h̄anc / Cū dixe pposcos ūs est
dns ipse cum ī ipsa psona
custodit iacob p⁹ sublios sue de
dit semi ei⁹ trram illa ī sine
tpm ī xpo q̄ de iacob bndicte
sut tribus tre / Euigilans aut
iacob ait uē dns e ī loco isto
& ego nesciebam / Terribilis est
locus iste & e domus dei h̄ic
et porta celi / Pphetat' q̄ dele
ge & teplo & passione xpi
que ī tra illa futura erant
Terribilis e loc⁹ enim domini
teplum ꝯpassio xpi aptio pte
celi / Et lapide que supposuerat
capiti suo erexit ibi ī titulu
ī ī come dublem meoriam
h̄uius visionis / Et libauit
sup eu holocaustu dno uoues
dnm qui apparuit ibi sp̄ ee in
dnm & lapide ī locu lapidis
semp sibi esse honorabilem
& ī reditu decimas & hostias
se ibi oblaturum & urbe pxima
honoranda decreuit uocans
ea bethel ī domu dei / ut sm
iosephum ī hostia dī / Prius enim
iebuseis qui ea ꝯdiderant
luza uocabat² ī nux uel
amigdalus tu q̄ p° ibi fu
danda iacent radix amig
dalina ī uenta e ut forte
copia h̄ui⁹ gnis arbor̄ ibi
e / Procedens ī mesopotamia
longo tpe puenit ī arran
& uenit ad puteu in agro

optu lapide contexit. iuxta que tres
greges accubabant. Cumque di-
xisset pastoribus ut adaquarent
greges et ad pastum reducerent
acceperunt moris esse ibi non amo-
veri lapidem donec omnes greges
convenirent nec licere particulatim
greges adaquare. Cumque percuncta
retur de laban valet inquiunt
pastores et ecce rachel filia
eius cum grege suo. Et cum ad-
venisset amovit iacob lapidem
ab ore putei et adaquavit gre-
gem eius. Patet quod non solus movit
iacob. Et indicavit se consobrinum
eius osculatus est eam que nunci-
avit hoc patri qui occurrens duxit
iacob in domum suam et audita
causa fuge dixit ei. Os meum
et caro mea es et ideo secure la-
tebis apud me. Tandem cum
cunctis eum hic defuit. Post
mensem vero dedit iacob optio-
nem mercedis pro munere pasto-
rali.

uxoribus iacob

De duabus uxoribus Iacob

Habebat autem laban duas
filias. lyam lippam oculis
et rachel venusto aspectu quam
diligens iacob ait. Serviam tibi pro
rachel vii annis. Et videbantur
ei pauci dies pro amoris ma-
gnitudine. Et dictum est parum
quia desideranti animo ipsa velocitas
tarda est sed dictum est pauca quia
videbatur ei rem tam amabi-
lem parvi emisse longe enim
pluribus annis servivisset pro ea postquam
qua ea careret. Vel dies vocat
laborem dierum qui videbatur
ei parvus quia laborem leviga-
bat amor. Completo vii° anno
fecit laban nuptias genero suo
vespere autem facto subintroduxit
lyam dans filie ancillam zel-
pham. Iacob vero ut dicit iosephus
ebrietate et nocte lye commixtus
est. Die facta apud laban de i-
niuria conquerebatur. Et quidam
dant notitiam venia postulat
moris ibi esse asserens maio-
res ante tradi ad nuptias sed
postquam alios septem annos se daturum
ei rachel laudatur. Nam protelati
temporibus dicens se non libenter fi-
liam ad chananeos missurum
cum timeret de sorore penitentiam
ageret quod eam illuc duxisset.
Secundum vero dicunt errasse illos qui
dixerunt post vii annos alios
rachel traditam sed post vii dies
conviviorum. Unde qui probat alia
superinducta sponsa prior non
erat quibus finitis iacob optatis
potitus nuptiis amorem sequentis
priori pretulit serviens pro rachel
vii annis.

de quatuor filiis lye et filiis ancillarum

De quatuor filiis lye et filiis ancillarum

Dominus autem
aperuit vulvam lye sorore
sterili data ut amorem viri fe-
cunditate consequeretur. Que peperit
filium et ait. Vidit dominus humilitatem
meam vel vilitatem erga maritum
et ideo vocavit filium ruben id est vi-
sionis filium. Rursum peperit a-
lium et dixit. Audivit dominus me
haberi contemptui et ideo dictus est
symeon id est auditio. Peperit tertium
et ait. Copulabitur mihi vir meus eo quod
quod addidi ei filios et ideo dictus est
levi id est additio ut frater maior so-
cietatur secundum iosephum. Peperit
quartum et ait. Modo confitebor domino
et ob hoc dictus est iudas id est confe-
ssio. Cessavitque parere. Inde
rachel invidebat sorori et
ait ad iacob. Da mihi liberos a-
lioquin moriar. Cui ait. Numquid
ego sum deus. Et illa. Ingredere
de me saltem de ancilla. Et de-
dit ei bala in coniugium non in
uxorem sed ut ei iungeretur. Peperit
bala filium et dixit rachel.
Iudicavit me dominus et equavit
me sorori. Et ob hoc dictus est puer
dan id est iudicium. Peperit et alium
et ait rachel. Comparata sum sorori
et invalui et ob hoc dictus est nep-
talim id est comparatio vel dilatatio.
Lya quoque tradidit viro zelpham
que peperit filium. Et ait lya.
Feliciter. Et dictus est puer gad
id est felicitas. Peperit et alterum

et ait lya / Beatam me dicent
omnes mulieres / Et dictus est puer
asser i. beatus. Imadentia

Hijs temporibus factum est dilu
uium periclaue i. achaia
sub egige rege qui urbe que
vocabatur acta i. nova eleu
usium nominatur / Dicit enim aput
iam ethomide ingo apparuit
quam finxit minerua dicitur enim
/ hec plures artes adinvenit
et maiore lanificium / Eadem
dicta est pallas a pallene in
sula tracie i. qua nutrita est / vel
a pallante gigante quem inter
fecit / Traditur autem cum per dilu
uium illud cicladas i. insule
longo tempore obumbrate fuissent
aquis iam fervoribus prima inter
eas delos illuminata est sole et
ideo delos dicta quod sonat ma
nifestum. De reliquis filiis lye et or
tu Joseph

Ruben tempore messis tritice
Reatitice scilicet iam collecta ardeis
ut forte tres tollerentur messes
dicuntur ante tedium i. colligendo
messis pomorum / Que prima mes
sis tritica que secunda messis vin
demiarum que tertia hec inquid
tempore ab agro ruben regressus
tulit mandragoras et dedit matri
sue / Cuius esum desiderans ra
chel dixit lye da mihi de man
dragoris filij tui / Exprimantur
enim quedam sic genus pomi i.
est fructus suspensus sterilibus fecundi
tate quare lingua dicit Augustinus falsum
est esse. Cum enim mandragoras
uidisset ratione huius levitatis
omnes vinum et naturam eius dili
gentius se prestatum asserit et uir
ilre se reperisse i. ea / Et ait lya
Parum ne tibi videtur quod abstu
leris mihi virum meum nisi ut man
dragoras tuleris / Rachel mitti
gans iram sororis ait / Dormiat
tecum hac nocte pro mandragoris
filij tui / Et occurrit lya redeunti
iacob de agro et cum mercede
conduxissem pro filiis Et concepit

nocte illa et peperit quintum filium
et ait / Deus dedit mihi mercedem
quia dedi ancillam viro meo
et ideo vocavit puerum ysachar
quod sonat merces / Ysachar enim mer
ces pro eo quod fit vocavit enim
quia mandragoris emerat vel in
troitum / Rursusque lya concepit sextum
filium et peperit et ait dotavit
cohabitabit mecum quia genui ei sex
filios / Et obhoc vocavit puerum
zabulon i. habitaculum / Inde libri vij
hebreorum nomina ut volentibus flumen
noctis inter pla / Post que peperit
filiam nomine dinam / Recordatus
est dominus rachelis et aperuit
vulvam eius que peperit filium
dicens / Addat mihi dominus filium
alterum / Et obhoc dictus est filius puer
Joseph i. augmentum. De diversis
coloribus vigilibus et fetibus

Finitis quatuordecim annis servitij
pro uxoribus suis dixit iacob
socero suo da mihi uxores et libe
ros meos ut revertar ad terram
meam / Et ait laban Inveniam
graciam i. conspectu tuo ut adsisti
servias michi vij annis et con
stitue mercedem quam dem tibi
/ Dico enim quia propter te benedixit
mihi deus / Et ait iacob Justum
est ut aliquando provideam domui
mee quare feceris quod postulo adsisti
pariter pecora tua / Separa greges
tuos varios et sparsos uellere
et furve i. maculosos filiorum tuorum vel
coloris variis et quod comm
coloribus varijs nati fuerint
sit merces mea quod vel unicolores
tuum / Respondebis mihi cras i. in
futuro iusticia mea quando direc
tetu facit ita ut alium equal
bus magis conveniens nasciture
merces iusticia mea dum diversis
placabo rameo quod sibi videbitur
reddet in concepcionem / Gratum
habuit hec laban et separavit
omnes diversi colores et dedit
filijs suis i. custodia unico
lores tradidit iacob et separavit

Imadentia

vco

De reliquis filiis lye et ortu ioseph

puer

de diversis coloribus et fetibus

uer tum dierum inter iacob et fi
lios suos ne quis ex vicinitate
te pecoris nasceretur dolus et ita
dictum planum est nisi quod in textu
legitur quod laban unicolorem gre
gem tradidit in manu filiorum
suorum quod contrarium videtur ei quod
diximus supius potest dici eum tra
didisse in manu filiorum suorum id est
nepotum filiorum suorum filiorum ia
cob qui sub patre opiliones erant
ut per anticipationem dictum est id est u
nicolorem gregem post natum sub
custodia iacob dedit filiis suis
cum divisi colores dato pueris [custodiendum]
quod quod ipsis adscriptus sunt confusum
huc locum fuisse. Iacob autem no
vam nature stropham id est cavillacione
commentatus contra naturam arte na
turali pugnavit. Tulit enim vir
gas virides populeas quas hyste
riceas vocant et amigdalinas
et platanias quas ex parte decor
ticans varium virgarum fecit co
lorem forte tres erant canales
et tres tamen virgas eiusdem longitu
dinis cum canalibus tulit cuique
canali suam virgam imponens. Vel for
te plures in canalibus virge erant
Observabat ergo iacob tempus in quo
pecora ascendebantur et in fine diei
cum ad potandum avida pergerent in
ipsa aviditate potandi faciebat
oves et capras ascendi ut tales
fetus conciperent quales umbras
intuentium et ascendencium supra ascendentem
in aquarum speculo videbat. Et virge
enim ibi positis varia erat umbra
variorum colorum. Sic autem omnes fetus
diversi colores fierent et deprehenderetur
dolus. Sed cavit iacob primo tempo
re ascendebantur oves quod verni fe
tus meliores sunt ponebat virgas
ut in conspectu earum conciperent. In
serotina vero admissura id est in ea
que fiebat in proximitate veris de
teriores sunt fetus quod in tarde appete

tibus coitum minus viget natura
et ideo tunc non apponebat virgas
et ita que serotina erant facta
sunt laban et que primi temporis ia
cob. Vel forte serotina dicta est
admissura in autumpno quod natura
ovium mesopotamie et ytalie eadem
esse dicitur ut bis in anno pariant
unde poeta. Bis gravide fetu
pecus ut dicitur ut in virgis conciperent
dicit Ieronimus unum hebrei vi nisi in situ
situ exprimi non posse. Sufficiat
enim extrema totius corporis gaussio
ne in fine coitus extremo. Nec mirum
simile conspecte ymagini sobole
fieri in extremo voluptatis cum hoc
ipsum in equarum gregibus apud hispa
nos dicatur Ieronimus. Et quintilianus
matronam accusatam quod ethiope
peperisset et ymagine conspecta hoc
accidisse argumentans defendi
sset. Et in libris ypocratis scriptum
reperitur quandam puniendam quia
pulcherrimum peperisset utique parenti
totique carnis generi dissimile nisi
monuisset ypocras querere ne
forte talis pictura esset in cubiculo
ditatus est ergo iacob ultra modum
Postquam autem audivit verba filiorum
laban dicencium tulit iacob omnia
et de facultate patris factus est incli
tus etiam faciem laban advertit ani
quod non esset erga se sicut heri et nu
dius tercius maxime dicente sibi
domino Revertere in terram tuam et ero
tecum misit et vocavit lyam
et rachel in agrum ubi pascebat
gregem et ait. Faciem patris vestri
non est mecum. Scitis quod circumvenit
me et mutavit mercedem meam
decem vicibus. Septuaginta dicunt decem
agnis sed intelligendum est decem annis
id est decem circumvolucionibus que de
varia mutacio in sex annis facta
est. Dicit enim Iosephus quod tempus
quod fuit cum laban xx annorum

fuit. Voluit ergo iacob terciam sep
timanam amicorum compleri subito
peius nequicia. Videns ergo la
ban plures nasci diversi coloris
aiebat deinceps unicolores
sint merces tua. Iste cum videbat
unicolores multiplicari et muta
bat mercedem. Et addidit iacob
deus tulit substanciam patris vestri et de
dit michi qui in sompnis ostendebat michi
quales essent fetus nascituri qui
et dixit michi Surge et egredere
de terra hac. Responderunt lya
et Rachel. Num quid alienas reputat
nos pater. Num quid residuum aliquid
habemus de facultatibus eius. Fac que
cumque precepit tibi dominus. De fuga
Jacob et federe inito cum laban

ga iacob et federe inito cum
laban

Surgens ergo iacob ~~iacob~~
cum uxoribus et liberis abiit
tulitque omnem substanciam et greges. et
quidquid in mesopotamia acquisierat
deduxit autem iacob medietatem
gregis nesciente laban qui eo tempore
ad tondendas oves ierat. Rachel
autem nesciente idola patris sui fu
rata secum tulit non ad
colendum quia docente iacob sciebat
non colenda sed si comprehenderentur
consequenti parte ut adhuc fugie
do veniam impetrarent. Fuit ergo
iacob amne transmisso contra mon
te galaad et nunciatum est laban
die tercio quod fugeret iacob. Qui assump
tis filiis et cognatis suis insecutus
est eum septem diebus. Sane iose
phus dicit laban post primum diem cogno
scens discessum iacob et filiarum
persecutus est eos et in colle prout col
locatos invenit eos. Pro eo dicitur quod
in tercio die cognovit tunc post primum
vel potius post secundum diem dicitur cogno
visse quod tunc egressus iacob tercia die
venit ad eum ubi pascebat greges
qui separati erant a iacob itinere tri
dierum ut predictum est. Vidit ergo laban
in sompnis dominum dicentem sibi Cave
ne quidquam aspere loquaris contra
iacob. Qui consurgens ait ad ia
cob quare me ignorante fugisti et
cur furatus es deos meos cum
blandimentis et gener meus et deprecator
tor hoc facere non debueras. Re
spondit iacob Timui ne vio
lenter filias tuas auferres michi
que tamen non tam me quam filios
secute sunt. Quod autem furti me ar
guis apud quemcumque inveneris
deos tuos ~~tuos~~ necetur coram fratribus
nostris. Ingressusque laban tabernacula
lye et ancillarum non invenit.
Cumque intraret tabernaculum Rachel
illa subter stramenta cameli abscon
dit ydola et sedit et querenti patri
ait Ne irascatur dominus meus quod
nequeo ei assurgere quia iuxta con
suetudinem feminarum nunc accidit
michi. Sic delusa est sollicitudo que
rentis. Iratusque iacob et expostulans
ei quod persequeretur eum cum amore
non meruerat ut ipse omnem
supellectilem suam scrutaretur. Et
ait laban Omnia que vides mea
sunt sed quid possum facere filiabus
et nepotibus meis. Veni et in
eamus fedus. Tulitque iacob
lapidem et erexit illum in titulum
federis et ait fratribus suis afferte
lapides qui congregantes fecerunt
tumulum et comederunt super eum
et dixit laban. Tumulus iste sit
testis federis nostri ne ego transeam
illum pergens contra te malum tibi
cogitans nec tu transeas ad me
nocens nec affligeres filias meas
nec uxores alias induceres super
eas. Et obhoc dixit iacob in lin
gua sua colle galaad id est ad
acervus testimonii. Gal enim acervus
aad testimonium. Laban vero lingua
sua vocavit eum iagar seduta
laban at de nocte consurgens

benedixit illis rediens in locum suum
Porro Josephus dicit eos columpnas
in monte statuisse sub scemate in
forma are forte aciem columpna
nominat. De muneribus premissis

De muneribus premissis esau

Iacob autem abiit itinere quo esau
preceperat fueratque ei obviam multitudo
angelorum Et obviam vocavit lo
cum illum manaim id est castra quia ibi vi
dit angelos qui parati sibi erant
defendere a fratre suo quem time
bat Misit autem ab illo loco nun
tios ad fratrem qui explorarent ani
mum fratris Et qui reversi putaverunt
esau sibi occurrere pacificum cum quadri
ngentis viris. Timuit ergo ia
cob non de promissione angelorum
diffidens sed more hominum perturbatus
et divisit populum qui secum erat in
duas turmas et ancillas et liberos
earum in priori turma in secunda liberos et
filias earum ita tamen quod in extremitate
earum posuit Rachel et ioseph tam
quam cariores Unde et quidam erra
verunt putantes tertiam turmam Ra
chel et iosep fuisse Dicit autem divi
sit ut si veniret esau ad unam et
percuteret eam reliqua
fugiens salvaretur Separavit autem
de his que habebat ibidem munera
fratri suo quecumque pulcriora et rariora
et diversorum generum animalia Misit
et ea per divisos nuntios ponens
spatium inter gregem et gregem ut ex fre
quentia munerum sese subsequentium
multa esse putarentur ut mune
ribus si quid indignationis adhuc
esset in esau placaretur Processerunt
ergo munera ipse tamen adhuc erat in
manaim Consurgensque ante diluculum
tulit uxores et filios cum omnibus
ad se pertinentibus per vadum iaboc
Josephus dicit quod per torrentem nomine
iaboc transierunt In genesi legitur
cum oraret iacob timens fratrem
dixisse In baculo meo transivi ior
danem istum et nunc cum duabus
turmis regredior Forte iordanis

erat quem transivit Vel quia ibi colla
bosus et torrens dicebatur vadum
iaboc et forte a vico superioris
partis iaboc legitur et ex transitu
illo sortitum est nomen vadum ia
cob. Cum autem precederent turme solus
in ripa fluminis remansit ut ora
ret et ecce vir luctabatur cum eo
usque mane qui tetigit latum
nervum femoris eius et emarcuit
Unde et iacob proposuit se deinceps
non comesturum nervum et idip
posteritas eius observat De lucta
Jacob cum angelo et mutatione no

De lucta iacob cum angelo et mutatione nominis

Cumque ascenderet aurora minis
dixit vir ad eum dimitte
me qui respondit Non dimittam
te nisi benedixeris mihi Viro autem querenti
nomen eius ait se vocari iacob
Nequaquam inquit ille appellaberis
nomen tuum iacob sed israel quia si contra
deum fortis fuisti quanto magis
contra homines prevalebis Et ita
benedixit ei mutando scilicet nomen
et confirmando ne timeret fratrem Credens
enim contra deum stetit et vicit factum
est ei in signum quod invictus staret contra
fratrem Josephus dicit hoc nomen israel
hebraice sonare reluctante ange
lo factum In libro autem nominum hebreorum
interpretatur vir videns deum Is enim
vir el nomen est dei ra vero videns
Vel ut inferius videns deum Hanc
autem interpretationem dicit Ieronimus non tam
verbi quam violenter sic factam esse Illa
josephus dicit se non in hebreis inveni
sse et dicit illud nomen sonare principem
cum deo. Sic enim angelum interpretatum
fuisse asserunt si contra deum fortis
fuisti principes fuisti et recte vocatur
itaque iacob locum illum phanuel
id est facies dei Et ait Vidi deum
facie ad faciem et salva facta est
anima mea id est de valde territa pluri
mum confortata Cumque transgressus
esset phanuel ortus est ei sol
et claudicabat De occursu esau
et emptione agri in sychem

De occursu esau et emptione agri in sychem

Elevans autem oculos vidit esau
et cum eo quadringentos viros
et precedens utramque turmam quam sepe-
rat ad ancillas primus incurvatus septi-
es. Currens autem esau amplexa-
tus est eum et deosculatus flevit. Que
similiter cum essent mulieres et par-
vuli. Cumque accepisset primum ad
iacob accessit et deosculatus est eos.
Cumque nollet esau munera pre-
missa itinere se plurimum habunda-
re dicens ait iacob. Si inveni
graciam coram domino meo accipe mu-
nusculum de manibus meis. Sic enim vi-
di faciem tuam quasi viderim vultum
dei vel alicuius potentissimi. Non
enim aut deum videbat illum aut
in tantam prorupisset adulacionem.
Reversus est ergo esau die illo in
seir villa scilicet quam de nomine suo
sic dixerat. Iacob autem inde pre-
dens fixit tabernacula in loco
qui obliquo dixit sochoth id est taber-
nacula. Deinde dicit iosephus sochoth est
usque hodie civitas transiordanem
in parte scitopoleos. Ubi et gede-
on transiens iordanem cum locutus
est ad viros sochoth. Verum mirum est
quod dixit transisse iordanem cum iacob
secundum quosdam tamen dicitur sit transisse ior-
danem cum esset in sochoth. Et forte
transiordanem dixit respectu meso-
potamie de qua redibat iacob
vel potius non dicit transiens iorda-
nem sed iaboth. Cum autem dixit super
iordanem istum non proprie monstravit
sed notum terminum videtur mediante.
Abiitque de sochoth in salem urbem
sichiorum vel sichem. Sichite enim
sichimi vel sichimite dicti sunt
vel forte binomina erat velud
hebron. Quidam exponentes eam tunc
vocavit salem id est consummatam et
perfectam quod ibi femur claudicantis
iacob sanatum sit. Porro iacob e-
mit unum oppidum partem agri
ab emor rege sichimorum et

filiis eius centum agnis et habitavit
ibi et erecto altari invocavit for-
tissimum deum israel. De morte sichi-
mitarum propter raptum dine

Egressa est autem dina ut videret mu-
lieres regionis illius. Ut enim ait
iosephus sichimitis solempnitate
celebrantibus sola transivit ad urbem
emptura ornamenta provincialium
mulierum. Quam videns sichem
filius regis adamavit eam et rapuit
et vi oppressit virginem et conglutinata
est anima eius cum ea et ait patri
accipe mihi puellam hanc coniugem.
Egressoque rege cum filio ad iacob
filii iacob veniebant et irati
fuerunt. Regi autem querenti vi-
talam eorum amiciciam et societatem
et ut mutua contraherent coniugia
Et sichem offerenti multa et promi-
ttenti multa et promittenti ampliora
responderunt in dolo. Illicitum est apud
nos federari incircumcisis sed circumci-
damini et erimus populus unus. Pla-
cuit oblatio emor et filio eius
nec distulit adolescens quin statim
impleret. Et intrantes urbem per-
suaserunt populo et circumcisi sunt omnes.
Et ecce die tercio quando gravissimus
est dolor vulnerum symeon et levi
acceptis gladiis confidenter urbem
ingressi sunt et interficientes omnem
masculum in ea tulerunt sororem
de domo sichem. Ceteri vero fratres
irruerunt super occisos et depopu-
lati sunt urbem parvulosque et uxores
captivas duxerunt. Iosephus autem
dicit. Cum esset festivitas requie
et epulis vacarent in civitate pri-
mis custodiis adsistentes dor-
mientes occiderunt. Quo agnito
dixit iacob. Symeon et levi tur-
basti me et odiosum fecistis habitato-
ribus terre huius perimet me
et delebor ego et domus mea. Deus
autem confortans eum ait ad illum. Sur-
ge et ascende in bethel et habita ibi.

De morte sichimi[tarum] propter raptum dine

[...]orte rach[...] / Beniamin

et fac altare ubi apparui tibi cum
fugeres fratrem tuum. Jacob uero conuo
cata domo sua purgauit suos
inuenit deos laban ut ait josephus
Necque enim sciebat eo quod celasset
eos rachel in terra subter arbore. et
ait suis abicite deos alienos
et mundamini et ascendamus in bethel
Desichemitis enim attulerant et alii
idola et inaures et ornamenta ydo
lorum apte totum que omnia effodit
iacob subter therebintum que est post
urbem sichem. Tradunt quidam
quod ea tulit dauid in ierusalem et conflauit
in materiam templi quod facere disposu
erat. Porro terror inuasit finiti
mos ne persequerentur iacob. Iter uero
perfectus uenit in bethel et edificans
ibi altare obtulit domino munera
quod pater uouerat. Eo tempore mor
tua est delbora nutrix rebecce et
sepulta iuxta bethel subter therebin
tum et uocatum est nomen loci quercus
fletus. Et uerum quod hic videtur quod the
rebintus et quercus sint idem. Apparuit
quoque dominus ei iterum et ait. Non uoca
beris ultra iacob sed israel erit nomen
tuum et appellauit eum israel. Vnde
patet quod super nomen promisit tamen hic
actum imposuit. De morte rachel
et partu beniamin
Egressus
inde iacob uenit uno tempore
ad terram que ducit effrata id est be
thlee et est anticipacio. Post enim
dicta effrata ab uxore caleph que
ibi sepulta est. Ubi cum parturiret
rachel cepit periclitari tamen peperit
filium egrediente autem anima pre dolore
partus moriens uocauit filium be
nonim id est filium doloris. Pater uero
ammutauit eum et uocauit beniamin
id est filium dextre. Sepulta est
ergo rachel in uia que ducit beth
lee et sola inter coniuges honorem
sepulture abrahe hic non me
ruit. Erexitque iacob titulum super
sepulcrum eius qui apparet usque in
presentem diem. Et egressus inde fixit
thabernaculum trans turrim ader id est
turrim gregis. Hunc locum dicunt
hebrei ubi post edificatum est templum
et dictum quod ibi quedam ualticinio tamen
signis congregationis future ad
templum. Hieronymus ait locum esse iuxta
bethlee ubi angelorum grex in
ortu domini cecinit. Vt iacob
greges suos pauit nomen inde
loco relinquens. Cumque habitaret
ibi ruben dormiuit cum bala
concubina patris quod tamen non latu
it iacob. De morte ysaac et re
gibus edom
Venit autem ad ysaac
patrem suum in ciuitate ebron
et mortua inuenit matrem. Nec
multo autem post aduentum eius
completi sunt dies ysaac centum
lxxx annorum. Inde sciendum Joseph tunc
erat xxx annorum et appositus est
populo suo plenus dierum et sepe
lierunt eum filii sui esau et ia
cob in spelunca duplici. Hic terminatur
primus liber josephi. Porro mor
tuo patre ditati sunt esau et ia
cob ita quod terra eos non caperet
et rediit esau ad montana que
diuiserat et dicta est terra abedon
ydumea que post dicebatur bosra.
Enumerans enim moyses vii reges
terre illius a primo usque ad ultimum
que uidere potuit ait. Et regnauit
post bale iobal filius zare de
bozra. Et hunc dicunt fuisse iob
pronepotem esau. Sed hebrei con
dicunt ut supra dictum est. Videtur
autem in genesi quod eadem terra ante esau
autem dicta fuit seir. Enumerans enim
filios esau enumerat moyses
principes horreorum qui fuerunt
in terra ante esau de quibus incipit
sic. Isti filii seir horrei habita
tores terre et cetera. Horreos enim
expulit esau ut legitur in paralip
pomenon. Quidam tamen dicunt hic
enumeratos reges qui fuerunt
in eadem antiquitate filii israel haberi
essent regem sed saule et dicunt
hanc enumeracionem esse impositam
ab esdra qui eam scire potuit

orte rachel et ptu
beniamin

de morte ysaac et regibus

In ermiacone uo istorum legitur de
ana filio sebeon cuius filiam
duxit esau qui invenerat aquas
calidas in solitudine dum pasceret
asinas patris sui / hebreus ubi e
t invenit iamin de equo et ait
Iosephus vane disputat hebreus dicit
quidam iamin mala ex locum
in hemo i venit / Alii putant
aquas calidas lingua punica
ca que affinis est hebree hoc
nomine dici quas et tu termas vocat
Alii dicunt eum onagros asina
bus admisisse ut inde veloces
asini nascerentur qui vocantur ia
min alii dicunt iamin associatorum
quod post equas asinis fecit ascendi
ut muli nascerentur / Et notandum
quod in recapitulatione filiorum esau
ponit moyses alia nomina uxo
rum eius ab illis que ante posuerat
Dicit enim iosephus quod amalech fi
lius esau nalibus de totubina sic
tamit tempore idumee que gabo
lit dicebatur et dixit ea adma
lechite / Hys uo premissis transeun
dum est ad generationem iacob / Incidentia
Eo tempore prometheus frater at
hatlanti ut quidam dicunt est fe
cisse homines cum quod de rudibus
doctos fecit / tum quod legitur fecisse
ymagines hominum quas arte qua
dam deambulare fecit / Invenit
et primus anulum ex ferro et inclu
sit gemam inde et unguli vo
tauit quod sed ungues carne sic
gema metallo circumdat / Tradi
dit aut ut in certo digito quem
medicum vocat ponetur ador
nandi dignitatem hunc reliquus
dicens quod abeo usque ad cor quedam
vena pertingat / Dicitur ut ea tempe
state italem in navi in qua
piratus erat draco in greciam venisse
et ampliasse agriculturam / Ceres
uo preter instrumenta arandi et
mensuram granum adinvenit cum
prius in agrorum segetes pone
rent et tunc patuos mutabant
inde et agrestes inde emetra
dicta est tunc etiam telchimes victi
a corulis rodium condiderunt de
Iosephus vendicione iosephi
cum sedecim esset annorum pascebat
greges patris secundum quod ante mor
te ysaac xii annis venditus
est ioseph quod sic probatur / Sexage
narius erat ysaac cum natus est
iacob et centum lxxxta annorum
mortuus est / Ergo centum xx erat
iacob in morte patris / In vendicione
at filii xvi octo annorum fuit /
Cum enim venit ad ioseph in egy
ptum centum xxx annorum erat
secundum motum descensum eius in egiptum
et vendicione ioseph superfuerunt
xxii anni / Iosephus xvii annorum
erat quando venit adeum / Redit
ergo moyses ad id quod pretermiserat
dum ergo rediret de mesopota
mia et non dum venisset ad patrem
adhuc vivente / Rachel primo io
sephum fecit et venditio ioseph
in hunc modum / Oderant eum fratres
sui quod apparere plus ceteris amabatur
cum quod in senectute genuerat eum
cum quod pulcrior erat corpore
et sapientior erat ceteris / Accusa
verat quod fratres apud patrem crimine
pessimo uel de ceteris ipsum ut
de coitu cum brutis ut solum ru
ben quod cotubina patris fecit /
ei pater tunicam polimitam i manu
ut hec picta / ut secundum aquila
tunicam cast goleo i talarem ut
secundum simachum tunicam manicata
i manicas habentem alii colobijs
utebantur ut expediciores essent
potest tamen dici manicata manu
picta arcu sed sup induta ca
tum odiis fuit maior visio so
mniorum / Retulit enim fratribus
sompnium quod viderat dicens / Pu
tabam nos ligare manipulos

incidentia

i agro ⁊ vros manipulos adorare
meu manipl̄m stante. Cui dixe
runt. Nunquid rex nr̄ eris. Aliud
quoq̄ sompniu pr̄e p̄nte retulit
eis. vidi q̄i sole ⁊ luna ⁊ stellas
xi adorare me. Increpat eu pr̄
⁊ dixit. Nunq̄d ego ⁊ mat̄ tua
⁊ fr̄es tui adorabimus te sup terra.
Potuit h̄c dicere q̄uie q̄ mr̄
adhuc vivebat. nc̄ ti mat̄ ado
ravit eu q̄ no descendit i egi
ptu. nc̄ pr̄ legi̅ adorasse eu
q̄ nc̄ ioseph sustinuiss̄ ꝯ fr̄es
adorauerut ⁊ parentes i filijs
Cumq̄ fr̄es i pascendis gregibus
moraret̄ i sichem misit eu
pr̄ de valle hebron ut videt
que fient circa fr̄es ⁊ pecora. Cu
q̄ no i venisset eos i sichem se
cut̄ e eos i dothaim. Cu i ti
vidisset eu p̄cul. mutuo loq̄bat̄
Ecce sompniator venit. venite
occidamus eu ⁊ mittamus cada
ver i cisterna veterem dicemus
q̄ fera pessima devoravit eu.
Ruben at volēs liberare eum
aiebat. No effudamus sangne
eius ꝯ vivum p̄iciamus i cisterna
ne pr̄ vna p̄imat̄ ⁊ mat̄
i luctu. Hic vult iosephus mre
eius adhuc vixisse. Nudantes q̄
eu tunica polimita miserut
i cisterna i qua no erat aqua
⁊ recessit ruben meliora querens
pascua. Du at sederent comede
tes pane viderut hismahe
litas venientes de galaad por
tantes i camelis aromata et
resina ⁊ stacten l̄ mirram in
egiptu. Dixitq̄ iudas fr̄ibus
suis melius e ut vendat̄
hismaelitis puer iste ⁊ manus
nr̄e no polluat̄ celando san
gwine eius caro em ⁊ sanguis
nr̄ e. Et vendiderut eu madi
anitis xxx argenteis. Eosdem
vocat hismahelitas q̄s ⁊ ma

dianitas. madian tn̄ de cethura
filius abrahe ⁊ hismael de a
gar ⁊ filios de diu̅sis vxoribus
legi̅ abraha adhuc vivente sepasse.
Forte sepati p̄ p̄ q̄a redierut
tomi ⁊ facti sut vnus p̄plus vt
usq̄ pr̄is retinētes nome. Vel
vera hebreo̅ op̄io qui dicut agar
⁊ cethuram vna fuisse ⁊ ita
forte nunq̄ sepati fuerut. Re
uersus aut ruben ad cist̄na
no i venit puerū ⁊ scidens mo
numentu scissis vestibus eiula
bat ꝯ accepto q̄ vivet quieuit.
Tulerut at tunica ioseph et
tinxerut i sangne hedi mitte
tes qui ferent ad prem ⁊ dicerent
hanc invenimus. Vide si tunica filij
tui sit. quam cu cognouiss̄ pr̄ ait
fera pessima devoravit filiu
meu ioseph. Scissis ꝯ vestibus
⁊ indutus cilicio luxit filiu mul
to tp̄e. congregatis ꝯ filijs ut
leniret dolorem pr̄is noluit
eos audire ꝯ dicebat descendam
lugens ad filiu meu i infern̄ vel̄ / vo
Erat em i inferno l̄t quida loc̄
beato̅ longe semot̄ alo̅
penalibus qui obiectu ⁊ se
paratim ab alijs sinus dicebat̄
sic sinus nr̄is dicimus. Et dict̄
e etia sinus abrahe q̄ abraha
ibi erat i sustentatom usq̄ ad
morte xp̄i. De ingressu ioseph in egiptu / De ingressu ioseph i egiptum
Madianite uo
vendiderut ioseph i egipto
putifari eunucho magro militu
pharaonis. Alij dicut archimacho
i p̄ncipi coco̅. Macherea em
coqna d̄r. ut sectum coco̅ a
machera q̄d e gladi̅ n̄c abhorret
aut q̄ apud plures nacones da
pifer p̄ncipis honorabilior e
⁊ p̄nceps militu. Hunc iosephus
vocat petefrem ꝯ iosephus no bn̄
nome trāslatu no esse asserit
hic habuit vxorem ⁊ liberos q̄ / vel̄ / vo

et ioseph filiam eius duxit in uxorem.
Nec de eunuchis regis fuit qui
pueri castrabantur sed tradunt hebrei
quod videns ioseph elegantem emit
eum ut ei misceretur. Deus autem custo
diens ioseph adeo illum infrigi
davit ut deinceps impotens
fuit coire tanquam eunuchus esset.
Itaque videntes eum iam frigidum
factum deinde suo eum ponti
fice eliopoleos tradiderunt et hono
rator erat quam ante in principatu

Iudas genuit phares

Iudas genuit phares

Eo tempore antequam ioseph venditus
esset quod hic intersertum est etiam
per recapitulationem descendens iudas
a fratribus suis iuit ad virum odol
lamitem nomine hyram et accepit u
xorem nomine filiam sue chananei
que peperit ei primogenitum her
deinde onam postea sela. Fuit autem
her nequam in vasculo uxoris
abutens et occisus est a domino inde
inventus est mortuus in thoro iuxta
uxorem. Et dixit iudas ado
nam ut ingrederetur ad eam ut suscita
ret semen fratris in quo patet quod
in lege postea scripta que ante ea sunt
observata. Qui indignans sibi
non nasci filios fundebat semen
in terram vel in vulva cognoscere u
xorem satagebat et percussit eum
dominus. Remisitque iudas thamar
ut esset vidua in domo patris sui
donec cresceret sela. Qui adulto
timuit eum dare thamar et dissi
mulabat. Mortua est autem sue uxor
iude. Qui consolatione accepta
post luctum ibat ad tondendas oves
cum yra opilione suo vel custode
ovium. Quod audiens thamar de
positis viduitatis vestibus assump
sit teristrum et sedit in bivio iti
neris quod ducit thanam. Hebraice
sonat sedit in oculis sic enim vo
cat bivium ubi diligentius debet
aspicere viator quo vadat. Qui quam
cum vidisset iudas suspicatus est
eam esse scortum. Cui dixit sine
me ut coeam tecum. Que ait quid
dabis. Et ille mittam tibi edum
de grege. Et illa patiar quod vis
si dederis mi arrabonem. Et dedit
ei anulum et armillam et baculum
que ferebat pariter. Ad unum coi
tum concepit geminos et abiit
iterum receptis vestibus viduitatis.
Misit ei iudas edum per pastorem
qui cum non invenisset rediit ad
iudam sine pignore. Post iii or
vel tres autem menses dictum est
iude. Fornicata est thamar uterus
eius intumuit. Qui ait producite
eam ut comburatur. Que cum duceretur
ad penam misit socero suo pignora
dicens de viro cuius sunt hec concepi.
Qui ait iustior est me quia non
tradidi eam sela filio meo. Hoc
feci ne periret semen filii mei.
Attamen ultra non cognovit eam iudas.
Instante iam partu apparuerunt
duo in utero et in ipsa effusione alter
protulit manum in qua ligavit obste
trix coccinum et ait. Hic egredietur
prior. Illo retrahente manum e
gressus est alter dixitque mulier
quare propter te divisa est a fratre tuo
maceria. Et ob hoc vocatus est pha
res. Mathalam vocatur membrana
secundinarum qua involvitur puer
in utero que dividitur in partu et
sequitur puerum. Postea egressus
est alter cum coccino et dictus est
zara id est oriens quia prius apparuit
vel quia plurimi iusti ex eo nati sunt
ut legitur in paralipomenon. Item
super regum in principio tercii libri
legitur in genesi obstetrix ligavit
coccinum in manu phares qui ab eo
quod pariete dividat nomen sortitus
est et forte post coccinum tulit de
zara et alligavit phares ut de di
missis gemellis primogenitus
distingueretur. De incarceratione
Ioseph

De incarceratione ioseph

Igitur ioseph ductus in egiptum est
emitque eum putifar magister militie
pharaonis feliciterque dominus cum eo domum
quoque domini sui sibi tradita gubernabat
benedixitque dominus domui egiptij
propter ioseph. Ceterum tamen aliud non no
uerat de omnibus nisi panem quo
vescebatur. Factum est autem quod domina sua
iniecit oculos in eum et ait dormi
mecum. Qui renuit. Domina sua tra
didit in manus meas preter te quo
modo possum hoc facere immo et peccare
in deum meum. Accidit autem ut ait
iosephus quod publica festivitas in
staret cum et mulieres interesse de
bebant. Sed illa egritudinem simula
bat viro captans oportunitatem solitudinis
et silencium ut compararet ioseph. Et
apprehensa lacinia pallij ioseph
ait dormi mecum. Qui irratus
relicto pallio in manu eius egressus
est foras. Illa contempta se dolens
in argumentum fidei retentum pallium
ostendit viro redeunti dicens. Ingressus
est ad me servus hebreus ut illuderet
mihi. Ille nimis credulus coniugi vin
ctum ioseph tradidit in carcerem regis.
Fuit autem dominus cum illo invenitque
graciam in conspectu principis carceris
qui carcerem et vinctos in custodia
eius posuit. De expositione sompniorum

Accidit autem ut pincerna regis
et pistor in eundem carcerem
mitterentur et ioseph ministrabat. Vi
derunt autem ambo sompnium nocte
una quos cum mane vidisset tristes
sciscitatus est ab eis causam doloris
cumque accepisset ex sompnio eos do
lere ait Referte michi que vidistis
numquid dei est interpretacio. Et ait pro
positus pincernarum. Videbam coram
me vitem et in ea tres fudos actos
sed unde fudit palmites. Alij
ponunt tria flagella ut sunt propagines
quod idem est et paulatim crescere gemmas
et post flores uvas maturescere. Et pr
emebamque uvas in calicem pharaonis
quem tenebam. Dabamque potum phara
oni. Et ait iosephus deus dedit
hominibus in bonum usum vinum vin
eque ipsi bibat plurimi lites et tristicias
et bonum est eius visio. Tres autem propa
gines tres dies sunt post quos restituet
te pharao in gradum pristinum. Memento
mei cum bene tibi fuerit ut suggeras
regi ut educat me quia de terra he
breorum furto sublatus sum et innocens
in lacum missus sum. Sed ait pistor
vidi quod haberem tria canistra farine
super caput meum et in superiori por
tare me alios qui fiunt arte pi
storia avesque comedere ex eo. Io
sephus ait duo plena panibus
[illegible] uel obsonio variisque cibis
qualia solent regibus ministrari.
Grece est tria canistra condriton
panum scilicet et potuit esse quod
alij in superiori essent panes sedi
super quos essent panes primi
de quibus edebat pharao. Et ait
ioseph malle me esse interpretem
bonorum. Tres autem dies sunt post
quos pharao suspendet te in cruce
et comedent aves carnes tuas.
Tercia inde dies erat natalicius
erat pharaonis et inter epulas re
cordatus pincerne restituit eum
pistorem non suspendit. Oblitusque
est pincerna interpretis sui. De sublimacione ioseph

Post duos annos vidit pharao sompni
um. Putabat se stare super flumen
de quo ascendebant vij boves crasse
obesis carnibus et plenis quasi obesum
edulcate et post alie septe emerge
bant de flumine similia confecte ma
cie et devorabant priores. Experge
factus pharao rursum obdormivit
et vidit alterum sompnium septem
spice plene pullulabant in cul
mo uno alieque totidem mox eas
oriebantur tenues et percusse
uredine que devorabant priores.
Territus pharao convocavit coniectores
et sapientes egipti nec erat
qui interpretaretur. Et recordatus est

pincerna ioseph et eius suggestione ad regis imperium ioseph eductus de carcere totondetur / vestimenti enim et pulles monumenta tunc patuit et veste mutata oblatus est regi / Pharao apprehensa eius dextera ait Vidi sompnium ne timeas edissere quid sit / Narravitque quod viderat et ait ioseph / Sompnium regis unum est et unius sermonis ostendit enim deus pharaoni que facturus est / Ecce vii anni venient fertilitatis magne in universa terra egipti quos sequentur alii vii tante sterilitatis ut oblivioni detur cuncta rerum habundantia. Eadem sane signant vii boves et spice et sompnii repeticio firmitatis est indicium / Quod autem iuxta flumen vidisti hec tam fertilitatis et sterilitatis maxime que fluminis oriuntur / Nunc ergo provideat rex virum qui quintam partem frugum per vii annos fertilitatis congreget in horrea regis ut sufficere adversus famem futuram. Placuit / Pharao videns quod inventus in ioseph et sompnii solucionem et consilii discrecionem huius rei dispensacionem ei commisit dicens quod spiritu dei plenus esset / Ecce iam ter insinuatum est spiritus dei / Primo ibi spiritus domini ferebatur super aquas secundo ibi non permanebit spiritus meus in hominibus istis / tercio hic / Tulit ergo pharao anulum de manu sua et dedit in manu eius et collo torque aureum circumposuit fecitque secundum in regno / Ascenditque ioseph currum regis clamante precone ut omnes coram eo genua flecterent sit coram rege / Hebrei tamen dicunt precone non clamasse adgenuficacionem sed abrech quod sonat pater tenerimus / Abba enim pater rech delicatus ut tenerimus quasi etate tener sapientia tamen pater / Et ait rex ad ioseph Ego sum pharao iuramentum est / et est sensus Sicut verum est me esse pharaonem

Nota

sic verum est quod dicam / Absque tuo imperio non movebit quispiam manum aut pedem in egipto vel non ex diem quispiam erit sine vultu tuo neque publicos fugere officiis / Et vocavit eum lingua egipciaca phanet phane id est salvatorem mundi quod certe pontiphanet de hebrice tamen sonat absconditorum inventorem / Et dedit ei assenech filiam putifar domini sui virginem / Triginta annorum erat ioseph quando stetit coram pharaone / Natique sunt ei duo filii priusquam veniret fames vocavitque primogenitum Manasse quod est oblivio dicens oblivisci me fecit dominus laborum meorum et domus patris mei / Secundum vocavit Effraim quod est fructificacio dicens Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee

de ingressu fratrum in egiptum

de ingressu fratrum

Ioseph collegit omnem ... vii annis quibus invaluit venit annus inopie / et clamavit populus ad pharaonem alimenta petens / Cui ille respondit / Ite ad ioseph / Aperuitque ioseph horrea et vendebat egiptiis / Alie et provincie veniebant in egiptum ut emerent escas pecunie ut credebatur ad thesauris regis / Audiens autem iacob quod esce venderentur in egipto misit illuc x filios suos beniamin domi retento / qui ingressi in terram egipti venerunt ad ioseph hic cognovit eum / Cumque adorassent eum et agnovisset eos durius loquebatur eis dicens Unde venistis / qui dixerunt De terra chanaan ad emendum escas / Et ille exploratores estis ut videatis infirmiora terre advenistis / Et illi non est ita domine sed servi tui omnes filii sumus unius viri minimus cum patre nostro est alius non est super / Qui ait Hoc est quod locutus sum exploratores estis / Impossibile est enim non ideo te

tres filios habere tu et regibus tibi filiorum copia valde difficilis sit. Per salutem pharaonis non egrediemini omnes hinc donec veniat frater vester minimus. Mittite unum de vobis qui adducat eum. Timebat enim ne forsitan et illum aliquid deliquissent. Tradiditque eos vinctos custodie tribus diebus. Tercia autem die eduxit eos et retinens Symeonem ligansque illis presentibus alios abire permisit. Et cum loquebantur ad invicem merito hec patimur quia peccavimus in fratrem nostrum nescientes quod intelligeret eos ioseph quia per interpretem loquebatur eis. Iussitque ioseph ministris suis ut implerent saccos eorum et reponerent pecunias singulorum in saccis suis datis desuper cibariis in via. De reditu eorum ad patrem.

At illi profecti sunt venerunt ad patrem suum in terram chanaan dixeruntque ei omnia que acciderant eis. Cumque frumenta effunderent singuli invenerunt in ore saccorum ligatas pecunias territisque omnibus dixit pater: Absque liberis me fecistis. Joseph non est super. Symeon tenetur in vinculis, beniamin auferetis. In me hec mala reciderunt. Et ait ruben: Trade eum michi, duos filios meos interfice nisi restituero eum tibi. At ille: Non descendet filius meus vobiscum. Interim consumptis cibis fames eos premebat et dixit iacob ad filios: Revertimini in egiptum ut ematis pauxillum escarum. Et ait iudas: Si vis puerum mittere nobiscum ibimus, alioquin non ibimus. Ego suscipio puerum, de manu mea require illum. Nisi eum reduxero ero reus peccati in te omni tempore. Et ait israel: Si sic necesse est facite quod vultis. Sumite de optimis terre nostre vobiscum modicum resine et mellis storacis et stactes et therebinti et amigdalarum quiste viro munera. Pecuniam quam reportastis referte et aliam ad emendos cibos. Deus autem faciat vobis virum placabilem et remittat vobiscum fratrem. Resina est quodlibet gummi liquidum id est aridum arenceto quod est manans gumma therebintina preciosior est quia forte preponendo subdit et therebinti. Stacta est lentiscinia que venit de chio insula. Tercia est pinea forte balsamum fit vocat. Josephus enim in principio munerum ungenta balsami posuit et resinam tacuit. Storacte quidam dicunt species resine, alii dicunt in hebreo esse nechota quod sonat generaliter thimiamata, et in ysaia pro domo nechota que sua transtulerunt domus thimiamatum quod domus storacis. De ingressu fratrum in egiptum.

Igitur filii iacob descenderunt in egiptum et steterunt coram ioseph. Et cum precepit dispensatori suo ut introduceret eos et pararet convivium quia secum comesturi erant, filii timentes se propter pecunias introductos quas retulerant dicebant dispensatori se eandem retulisse et eis nescientibus in sacculis fuisse reposita. Et cum ait: Pax vobis, deus vester dedit ea vobis. Pecuniam quam michi dedistis ego habeo. Eduxitque ad eos symeonem. Omnia quod parabat donec ad eos ingrederetur ioseph meridie. Cui ingresso obtulerunt munera adoraveruntque in terram et accepto quod pater eorum viveret benedicto quod beniamin commota sunt viscera eius et ingressus cubiculum flevit lotaque facie egressus est continuit se et ait: Ponite panes. Sedit autem ioseph seorsum tamquam alie

ingenua z egipcij seorsum ut i
digene z fres seorsum ut adue
ne. Pharaoni enim putant egipcij
edere cum hebreis forte pro diffamato
cultu. Dispositique ioseph fres
secundum ordinem etatis eorum sicut in
domo patris sedere consueuerant
ditis que ptibus mirabantur qr
plus beniamin v ptibus excederet
Josephus tamen ait beniamin du
plicibus partibus honorabat Vtrum
quam tamen stat pt si quinque fuerit
ciborum inpositiones z de qualibet
duplum dedit beniamin Bibe
runtque z inebriati sunt i saciati
cum eo secundum idioma hebreorum Pre
cepitque ioseph dispensatori suo
ut impleret saccos eorum z pe
cuniam reponeret ut prius ciphum
que argenteum i sacco minoris
reponeret cum tritico quod e ita z orto
mane dimissi sunt Et ut dispe
sator iubente ioseph insecutus
e eos z illis apprehensis ait pe
ssima rem fecistis Ciphum fura
ti estis i quo bibit dominus meus
z i quo augurari solet At illi
dixerunt apud quemcumque inuentum
fuit quod queris moriatur z nos
serui erimus domini tui Ille scrutatus
e incipiens a maiori usque ad mi
norem z inuenit ciphum i sacco
beniamin Et illi redierunt
ad ioseph Quibus ipse ait An igno
ratis quod non sit similis mei in
augurandi scientia. Forte ioco dixit
e nec e iniquitate imputandum
Judas uero plurimo supplicabat
ut ipsum meliorem seruum sibi
retineret quia i sua eum fide rece
pat a patre Capitulum Joseph indicat se fratribus

ioseph indicat se fribus

Non potuit se ulterius continere
ioseph reiectis alijs
sonis cum fletu clamat ita quod
qui extra erant audierunt Ego sum
ioseph nolite pauere pro salute
vestra misit me deus ante vos
Biennium iam transijt famis adhuc
vij anni restant quibus nec arari
poterit nec meti. Quod dominia flu
uij inundacione terre accidisse
z adiecit Festinate nunciate
patri meo gloriam meam adducite
eum ad me z pressa vos expectat
via ne moriamini z habitabitis
i terra iessen Oculi vestri vident
quod os meum loquitur ad vos i
uerum esse quod loquor Osculatusque
e ioseph omnes fres suos fle
uitque super singulos Auditumque e
verbum i aula regis Gauisusque est
pharao z dixit ad ioseph Dic
fratribus tuis Tollite plaustra
de egipto ad subuectionem coniugum
z paruulorum Omnia vestra adducite
vobiscum z dabo vobis omnia
bona egipti z medullam terre
comedetis Factumque e ita Deditque
ioseph singulis binas stolas
Stola dicitur atelon quod e lon
gum quasi uestis talaris Benia
mi uero ccc argenteos z quinque
stolas optimas totidemque mi
sit patri asinos quam x qui sub
ueherent ex omnibus bonis egipti
z confectionibus ait Ne irascamini
i via qui cum venissent ad patrem
dixerunt ioseph viuit z domina
tur i egipto Jacob quasi de graui
sompno euigilans non credebat
eis Cumque vidisset vniuersa que
miserat ait Sufficit michi si filius
meus viuit quia de pena uel
gloria non multum curo si viuit
vadam z videbo eum prius quam
moriar De descensu israel i egiptum

de descensu

Igitur profectus israel cum omnibus que
habebat venit ad puteum
iuramenti z mactatis victimis
deo audiuit dominum in visione
noctis dicentem sibi Noli ti

me ascende in egiptum faciamque
te ibi in gentem magnam et in
de reducam te. Joseph quoque ponet
manum suam super oculos tuos
Dinges quo de puteo iuramenti
venit in egiptum cum omni semine
suo. Dicite autem quod ingressi sunt cum
eo et egressi de semine eius non
per omnia sunt educti. sed apte totum
intelligitur. fuerunt lxx preter
ipsum et ioseph cum duobus filiis
suis qui erant in egipto. fuerunt
quoque simul lxx tamen lxx transtulerunt
lxxv et lucas similiter in actibus
apostolorum secundum prodaupationem (?) Josephus
dicit esse assent zemiatos (?)
cum eis v filios filiorum ioseph
quod illi duo duas erant statum
... lucas quidam sciens autem
applicatos gentibus non fuit ausus
mutare verbum lxx quod eorum vige
bat auctoritas inter gentes. Ipse
non adhuc ignotus erat eis. Ipsi vel
lxx deuteronomio transtulerunt quod
... ingressus est cum animabus lxx
... in his numerari her et onan
filios iude qui iam mortui sunt
in terra chanaan forte in loco de
functorum numerantur due ancille
iacob quod iam et ille interfuerunt ut
mor septime summaz nihil po
suit quamvis partum desit. Ster
... dina numeratur lxx preter
iacob et filii eius lie xxxiij fi
lij zelphe xvj filij rachel xiiij
filij bale vij Et non cum ioseph
non habet nisi duos restat ut
beniamin habet x secundum librum non
legitur nisi ix forte vero sep
torum duo nomina sunt scripta pro
vno magister hugo asbel tertium apa
et belu diuisit Sed non videtur
posse stare quod in numeris cum fa
milie tribuum numerantur iude

madianit legitur sit asbel
a quo familia asbelitarum Sed
in hebrea lingua vitiate sunt (?)
et imprimis duo nomina sunt que aut
nos unum iuncta sunt forte quod
ioseph pro asbel posuit asbela
tus sit diuisit. quod ioseph orat
Remisit patrem et fratres duxit ad regem

Rat iacob iudam ad ioseph ut
occurret ei ... cum occurrit
ei in iessen. alij habent ad urbem
heroum in terra ramasse. hec tunc
iessen. postea tebais dicta est a qua
tebei. quorum legiones passi sunt. hii
quinque alie sunt tebe unde thebani. postea cum reges fuerunt ...
ea dicta est urbs heroum quod heroes
egipti eam debebant custodiam
in finibus terre illius. postea edifi
cauerunt hebrei cogentibus egiptiis
urbem thabnactorum que dicta est
ramesse. Propter quod arsenotites
dicta est quod sonat sine sepulchro (?) sic dicta
est quod sine distinctione ... utique
cepit imperare egipto. Dixit quoque
ioseph ad omnem domum patris
sui Ascendo et nunciabo pharaoni
vos venisse et vos esse pasto
res. Cumque dixerit vobis quod est
opus vestrum dicetis. pastores sumus
nos et patres nostri hec dicetis
ut habitetis seorsum ab egiptiis
in optima terra iessen quod detestantur
egiptij omnes pastores ouium quod
non comedunt eas sed colunt ut
hamone. Ingressus quoque ioseph ad
regem quinque (?) de fratribus suis in super
mos v viros statuit coram re
ge. Qui cum dixissent se pasto
res ouium addiderunt. Non est
herba in terra chanaan. petimusque
ut iubeas nos servos tuos esse
in terra iessen. non enim separari vo
lumus. sed communem patris sacre proui
dentia. Dixit itaque quo egipt[us]

quod ioseph orat patrem et fratres duxit ad regem

dicit

ipse in opere fecundabat in pascuis
dicimus quod egiptus non nisi aliarum
regionum cui fecundat frugibus ste
rilis est in pascuis et celeris dinitior
Mora enim modica fluminis super terras
tempore colendi impedit ut sata pro
tingerent pascua autem multum pro
ficit. Introduxit ioseph patrem ad
regem benedixitque regi. Et inquisitus
quod a rege de diebus annorum suorum
ait. Dies peregrinacionis vite
mee C xxx annorum sunt parui et
mali et non peruenerunt usque ad
dies patrum meorum. Peregrinacionis
dixit quod ista vita habitacio in consolatu
est. mali dixit quod sapiens ac
cusatur est sui. Quod autem dixit parui
determinauit subdens non perue
nerunt et cetera. Dedit ergo ioseph fra
tribus suis possessionem in optimo
solo terre ramesses. Dicunt tamen ioseph
concessit eis pharao ut in eliopo
litana vrbe conuenirent. Illuc
enim pascua pastores eius habu
erant. sciens contrarium esse egiptiis
separari a pastoribus et michi quod
eorum esset istos sedisse. forte adhuc
colunt heliopoleos spectabat terra
iessen. De eadem vel pro frugum in
stituto
Inualuit fames in egipto
ita quod defecisset precium emptoribus
sustentauit eos ioseph illo anno pro
commutacione pecorum. Sequenti anno cum
utrorumque fame perirent emit omnem
terram egipti ioseph pro alimentis
et subiecit eam seruituti pharaonis
preter terram sacerdotum qua dederunt
eis reges quibus statuta cibaria
de publicis horreis debebantur
et ideo non sunt compulsi vendere pos
sessiones suas. Circa finem uero
sterilitatis ioseph ad populos En vos
et peccora vestra et terra in manu pharao
nis sunt. Ecce reddo vobis terram et
peccora et dabo semina et colentes
terram quintam partem dabitis regi
iiij or reliquas permitto vobis
in sementem et alios. Qui dixerunt
salus nostra in manu tua est. Sic et ex
tunc usque nunc quinta pars regibus
soluitur egipti et factum est quasi lege
De iuramento quod fecit ioseph patri
Habitauit quoque israel in terra egipti
huius quod est in mundis et uixit
in ea xvij annis factique sunt dies
sui C xl vij annorum. Cumque videret
diem obitus sui imminere uocauit
ioseph et fecit ut poneret manum
sub femore suo et iurauit quod sepe
liret eum in sepulcro maiorum suorum
quod abraham emerat et nunc sepeliendo
dixit vbi mortua fuerat ra
chel. qui se excusauit quod non se
pelierat eam vbi ipse volebat se
peliri. Cura fuit sanctis sepeliri
in terra in qua sciebant xpm resur
recturum ut cum eo resurgerent. Di
stat enim abraham mirum a calua
ria fere xxx miliaribus. Cumque
iurasset ioseph conuersus israel
ad lectuli caput quod erat ad orientem
adorauit dominum. quidam codices
habent adorauit super caput virge
eius ut in capite virge sue et
uerumque stare potest. Potuit enim
senex habere virgam ut in hac etate
fieri solet et innixus super eam
adorauit uel sceptrum quod gerebat
ioseph suscepit donec iurasset.
Cumque iurasset innixus sup
tatum virge non deum regie adorauit
rauit dominum. Ideo enim credendum
est dicentibus quod adorauit sceptrum
ioseph. De benedictione effraym
et manasse
Itaque nunciatum
est ioseph quod egrotaret pater eius
assumptisque duobus filiis suis il
luc perrexit. Audiens senex ue
nisse filium confortatus est et sedit
in lectulo. videnspue cum ioseph
duos ait. Qui sunt isti. Oculi enim
videre non poterant et ait ioseph

Isti filii quos dedit m dns deus in
hoc loco Et ait iacob Isti duo mei
erunt sic ruben z symeon depu
tabunt in quibus tibi faciet Re
liqui quos genuis noie fratru
suorum votabunt i possessionibus
suis Applicuit at ioseph mana
ssem z addoteda pris z effrai
ad sinistra adiungs z petens
ut bndicet eis Jacob ns in
spu cancellat manu minori dex
teram supponens qd fuit senis
ioseph ait Non ita convenit pr
Hic em primogenitus e Et i scio
mi fili scio Et ille quid eit in
pplos s minor ul iunior maior
erit et seme eius cresct i gentes
Hic impletu e i leccioa q prim
impat p tribus z fuit effraita
et ait ad effraim Inte bndicet
isrl z dicet Pubim faciat tibi
deus sicut effrai z manasse z ad
ambos ait deus patrum meorum
bndicat pueros istis z invoce
nome meu super eos z nomina
Abraham z ysaac z crescat in
multitudine sup terram z ait ad io
seph deus reducet vos i terra
patrum do tibi pt fres tuos sic
cima qua tuli i gladio z arcu
meo de ma amorrei Sicme eu
emeat e agmis arege emor
s tu pnese patmulitatis debue
rat auffri e optative sp eam
obtinuit De bndiccionibus tribuum

Convocat at iacob filios suos
z ait illis Congregami ut
anuncie vobis que ventura st
i diebus novissimis ad literam
de divisione terre z de statu tribuum
futuro pphauit aptissime uero
de vbis xpi adventu De ruben

Ruben primogenitus meus z
fortitudo mea i que gemi
i etate robusta principium dolor
mei i sollicitudinis ita filios
meos unde alii sunt capl'm

liberis meis prior i donis ma
ior i impio supplete ee debu
eras Effusus es sicut aqua i i
vilem libidine Non crescas quia
ascendisti cubile pris tui ut
ita distingue effusus es sed aqua
no crescas quia ascen cu pat Ut
si dicet lege primogeniture honor
tibi paliis debebat z dupplici
tas i possessione sufficiat tibi p
tme tuo paciens ee ceter Ro
qz sup ceciditis sed aqua ebullies
supegredit ul sicut fluminis i undas d'symeō z leui
Symeon z leui De symeone z
vasa iniquitatis quia i furore leui
suo occiderunt viros sed sicut mi
tas z suffoderunt muros i volu
tate sua hic apit quia cordi volu
tate prius fecit fuit illud alii
sunt senemanerit taurum qd qda
de filio regis qui dina rapuerat
intelligunt quidam de xpo quia de
theam ipis epilepsim dictu
putat In consilio eorum no veniat
aia mea hoc plane de xpo De
symeon em scribe de leui sac
dotes quorum consilio occisus est
Diuida eos i iacob z dispa
tiys Adlram leui sorte no
habuit i terra s admixtus aliis
vitulos habuit adolenda ptra
symeon quia similiter modus erat
sorte no habuit s receptus e de juda
i sorte iude De Juda z ce
Sequitur de juda ubi pphetat
de regno futuro d iuda z pla
ne de xpo Juda te laudabunt
fres tui hoc firm e cum aliis he
sitatibus primus ps moysen intuit
mare primi z regnum pmeruit
manus tua i cervicibus inimicorum
tuorum z adorabunt te filii patris
tui hic reges notat futurus
Catulus leonis iudas hic dta
pite regum iude dauid em
minimus fratrum electus e i rege
Ad predam ascendisti fili mi

q2 p'mo dauid plimos hostes ha
buit, resecientes accubuisti ut
leo et quasi leena p'i i pace re
gnat' et maxie timeba' et eos susci
tabit eu adp'ehend9. q2 spus
plus qui directus e i dauid. ul
de successione salomois pt dici
Non auferet' sceptr9 de iuda l'
rex et dux de femoribus eius
don' veniat qui mittend9 e a p're
s3 xpus usq2 ad transmigraciom baby
lonis fuerunt reges de iuda. porri
de duces usq2 ad ircanum. et iterum
fuerunt reges ita ipa xpi deficeret
utraq2 et regnat' herodes alienige.
et ipe erit expectacio gencium salus
s3 expectata no solu iudeis s3 et
gentibus. Tande cluxit simone
ad filiu iuda s3 de illo xpo mitte
do sit expli mi ille erit ligans
ad vinea pullu suu et ad vite
asina sua. l' gentile et iudeu
pplm sibi qui vitis e associabit
lauabit i vino stola sua et in
sanguine uve palliu suu l' car
ne sua sang'e passionibus centa
bit. pulcrores oculi eius vino l'
apli et dentes illiq l' p'dicatores
lacte candidiores. hebreus dicit
de iuda sic Non auferet' scept'r
l' ecclia domin9 qd s3 p'mo mit'
mae' tribz. p'mus obtulit facto
tabernaculo et iudei. donec veniat
qui mittend9 e In hebo donec
veniat silo. l' usq2 ad saule vn
ctu in silo. post tn redit ad iu
dam. quia eripuit ioseph a ma
nibus fratru suoru. erit expectacio
gencium l' tribui Non d'ns iudas
ascendet nobis i plm ligans
ad vinea pullu suu et ad vite
asina sua l' tanta erit ei vini
copia qd i vna vite honerabit
asinus et oblig' rubicundos dicit
oclos qd sic appaet i isdis bibe
tu Incandide dencium copiam
oium et lactis nota q2 lac come
stu appaet i dentibus de zabulon
3 Zabulon habitabit i littore mari
et i statione nauiu ptinges
usq2 ad sidone Ad litteram tribus
hec maritima possedit de ysachar
Ysachar asinus fortis ysachar
l' vel osseus l' vir agricola ac
cubans i t'minis q2 mediteraneu
possedit ne maritima et mo
tes et vidit requie q2 esset bona
l' t'ram fertile Non sequitur et t'ra
qd esset optima et supposuit hu
meru suu ad portand q2 in
vehendis mercibus ad mare qe
i t'minibus suis habundabat labo
rauit faciusq2 e tribut' fine
l' nauibus fertilibus tributa
hoc hebrei methaforice exponunt
dicentes q2 nocte et die studendo
laborauit et ideo oms tribus ei
fuerunt qsi magro dona ferentes de dan
Dan iudicabit de dan
pplm suu sic et alia tribus
isrl' fiat dan colub' i via ce
rastes i semita mordens vn
gulas equi cadat ascensor
eius retro hc i sampsone i
pletu e, qsi dicat licet dan sit
minima tribus tn de ea surget
iudex i isrl' sa et de aliis qui
ad modu colubri vias obseruabit
ne liceat hostibus vagari p' iudea
depredando ut pus et supbiam
philistinorum retundere faciat Sed
quis tantus sit no tn erit ppius
Non subdit, Sm p'y istu expecta
bo salutare tuu d'ne Exponunt
alii de antixpo que venturu
asserunt qui cu scios morsu
pestifere p'dicacoibus et terre in
p'tatis armabit multos eciam
qui ascendeant ad culmen virtu
tu retrorsum cadere faciet et tunc saluator
veniet ad iudicium expectatus
Alii referunt hoc ad iudam qui
equi. l' carne xpi et ascensores

eius i. aiam morsu pdicionis
deiecit in morte. tn saluator
expectatus resimavit. ex iudas
editur fuisse de ysachar. De

Gad accinctus ut latru gad
Gaulus pliabit' an eu ripe
accinget' an eu retrorsu Gad
cu ruben et dimidia tbu ma
nasse relictis vxoribus et filiis
ult iordane i finibus suis
armatus precedebat isrl' i tram
pmissionis. ex pq pluri annos
pmius reuertens plui vicinarum
gentiu adiutus suos qs reliquerat
invenit et fecit dimicans ho
stes fecit. De Asser etc.

Asser pinguis panis et
pbebit delicias regibus
filius eius fuit quod possessio
et delicijs affluens. De neptalim

Neptalim ceruus emissus et
dans eloquia pulcritudinis
puelocitate ceui signat' velo
citas tre vberioris qz paliis
precocos fructus parit. vbi gent
ager irriguus qz sup lacu gene
zareth iordane irrigante ibi
sunt aque calide. Comedatoz vo
eloquioz admotem thabor q
i finibus eius e referunt qz
eu ppe i tolueriut. ut qz de
pmis frugibus offerebant in
pascha vnde fiebat laus deo
qe e eloquium pulcritudinis. ad
xpm tn et aplos vero refert'
qz ibi maxie docuit. De joseph

Filius accrescens ioseph. filius
accrescens vtute ex et dignitate
pter duas ptes i tribubus filie
discurrerunt pmuz. Hoc notat
qz ioseph transeunte pegiptum
mulieres ascendebat muros ut
viderent eius pulcritudine concussa
verunt eu et iurgati sunt et vi
deruntqz ei habentes iacula hoc
de fratribus eius. ut de viris egip
tijs qui iaculis invidie con
eu armati sunt. sedit i forti

tudine arcus eius i. i dno et eo dissol
luta sunt vincula brachioz et
manuu illius pmanu potentis
iacob i. deus qui e potencia
iacob. soluit vincula quibus liga
uerant eum fres. Pastor egressus
e lapis isrl qz de eo ieroboam
q fuit rex isrl i. x tribus
ut pastor totius familie patris
i egipto. Hebreus hz inde pa
storu lapide i isrl. Pq co
mendatoz benedixit se sit. Deus
patris tui erit tibi adiutor
tuus. omipt benedicat tibi bndic
tionibus celi desup bndictionibus
abissi iacentis deorsu bndictio
nibus vberu et vulue. Credo co
nsus e. qz pro receptione et nutri
cione pomit optat ei rorem
celi. fertilitate tre vbertate lactis
fecunditate pecoz. Benedictones
patris tui confortate sunt bndic
tionibus patrum eius donec veniet
desiderium collium eternoz. Hec ad
litteram nichil e expositio. Forte
sic pt intelligi. Legit' i finibus
Jude atati sunt scopuli arnon
et i psalmo montes coagulatis
qd aie et cor s ag o et lxit dt
desiderium collium eternoz. hec ra
cio de sptant. Alibi dicunt' col
les tetragoni et in Dtronomio
ino arnon fuisse colles asperi
mos et saxeos et io dicti sunt
eterni. nisi qz hebam ceramnia
unde et de lego in dicti sit. qz
aliqua pls intuiata e tota filiis
isrl ut facile transient. et quasi
applausit eorum adventui et forte
dimidia tribus manasse ita
montes illos forte tenuit et
e sensus. Dic benedicte ioseph
donec ptolles coagulatos i hereditate
i tram pmissionis et ult. qz
donec i tulisium e forte approquavit
de monte effraim et monte sama
rie i quibus regnavit isrl ut de

montibus medi(i)s et pastorum ultra quos copulatur. Adiunxit Effraim et Manasses. Et letata est terra de spolio hostium et tunc donum excellentissimum est. Tunc enim terminata est gloria istius ... ex hebreo habetur hic ... donec iungatur colles eterni celo, et est sensus. Benedictio sit Ioseph usque ad modum loquendi sic enim solet dici donec ubi celum et terra coeunt. Et hee omnes benedictiones fiant in capite Ioseph et in vertice nazarei id est sancti inter fratres suos.

De Beniamin

Beniamin lupus rapax mane comedet predam et vespere dividet spolia. Iudei referunt hoc ad ilsterium [?] quod fuit in sorte Beniamin que dicitur lupus rapax quia sanguinem hostiarum et ipsi fudit et mane egressionis de Egipto predam id est legem quam extorta adeo accepit et ad(huc) eam comedit. Sed in vespera mundi dividet spiritum vivificantem littera occidente. Hebrei ad altare quod fuit in Ierusalem referunt quod dicitur lupus rapax propter ignis voracitatem in quo mane sacerdotes ponebant victimas ad adolendum. Vespere ipsi inter se dividebant partes suas que de sacrificiis eos contingebant. Sed verius de Paulo intelligitur qui fuit de Beniamin qui primo fideles persecutus postea fidelis eloquia dei et genus ecclesie dispensavit vel quia tribus illa multum fuit bellicosa. Benedixitque singulis propriis benedictionibus. Non quod singulis bona dixit, sed quod bene et prophetice dixit. Vel quia ex maxima parte benedixit eis.

De morte Iacob

Hec locutus est Iacob et collegit pedes suos super lectulum suum et obiit positusque est ad populum suum id est ad angelos ita spectante te [?]. Notandum quod est quod appositus est ad Abraham et Isaac sed tam parva [?] plus dici non potest. Ioseph vero precepit medicis ut condirent eum aromatibus, et custodierunt eum Egiptii xl diebus. Mos enim ethnicorum erat in condita corpora servare ix diebus et singulis diebus plangere, fovere ea aqua calida ut scirent utrum anima egressa an sopita fuerit. Condita vero xl diebus servabant. Hebreis mos erat in condita servare diebus vii, condita diebus triginta. Permanserunt in castris Iacob diebus xxx et ita sub ambiorum custodia transierunt dies lxx. Et fideles vero qui mortuos suos fide et virtutibus conditos credunt xxx diebus eos plangunt, id est speciales missas sub [illegible] tot dierum precibus celebrant. Quidam tertia die celebrant maxime propter animam et corpus. Alii septima quia transeunt mortuum ad septimam quietem vel propter septenarium anime et corporis. Deprecatus autem Ioseph Pharaonem per intercessores quod maneat patri de sepultura et accepta licentia a Pharaone comitantibus fratribus suis et multis senibus Egipti detulit patrem ad sepeliendum in Ebron. Sed timentes bella deviaverunt ab itinere veneruntque retro ad aream Addad ubi postea plus minus [illegible] divino igne consumptus est et planxerunt ibi diebus vii et ab hoc indigene dixerunt locum illum planctum Egipti. Tandem revertentes ad viam trans Iordanem sepelierunt eum in spelunca duplici. Rediitque Ioseph in Egiptum cum fratribus suis et universo comitatu.

De morte Ioseph et cetera

Timentes vero fratres eius ne mortuo patre fieret memor iniurie illorum dixerunt ei: pater tuus antequam moreretur mandavit ut hec verba tibi diceremus: Obsecro obliv...

[obliviscaris] sceleris fratrum tuorum. nos quoque oramus ut patri tuo dimittas iniquitatem hanc. et adoraverunt pronum in terram. Flevit ioseph et ait. Nolite timere et consolatus est eos. Vixitque ioseph centum x annis et vidit filios effraim usque in tertiam generationem. etiam de machir filio manasse nati sunt filii in genibus ioseph. Dixit fratribus suis. deus autem visitabit vos et reducet ad terram quam iuravit patribus nostris. asportate ossa mea vobiscum. Cumque adiurasset eos super hoc mortuus et conditus aromatibus repositus est in loculo in egipto non post ea mortuus donec egressi sunt filii israel de egipto. Alii fratres secundum iosephum quisque in aliquo tumulo suo sepeliebantur in ebron postea translati sunt in sichem.

Explanacio exodi

exodi

Historia exodi sequitur. Hinc alia quidem aperta sed eadem continuata sed propter fastidium tollendum in quinque particiones distincta est quarum quelibet proprii libri sortita est vocabulum. Et haec quinque distincte sunt ab hebreis per l. iniciorum thoras quorum xiii precesserunt in genesi. haec autem secunda particula dicitur exodus latine exitus. vel exodos iter vel via graece. Agit enim de exitu israel de egipto. hebraice dicitur helesmoth a principio libri et sonat haec sunt nomina et nos a principiis suis plerosque nominamus.

Incipit liber exodus de servitute filiorum israel

Surrexit rex novus in egipto longo tempore post mortem ioseph. Ab illo enim sub quo fuit ioseph qui proprio nomine nempheres dictus est ... regnavit amenophis sub quo natus est moyses. Regno autem translato ad aliam domum, rex ille alius qui novus ignoravit beneficia ioseph que contulerat egipto et odiebat israel. maxime ut ait iosephus. quia invidebant eis egiptii propter virtutem in gemini et laboris industriam et affluentiam opum et sobolis nativitate. Et ait rex ad populum suum populus israel fere fortior nobis est sapienter opprimamus eum ne multiplicetur et ipse contra nos insurgat ut addatur hostibus nostris et egrediatur liber. Imposuit ergo eis duces angarias operum quibus fracti non vacarent amplexibus et magistros operum prefecit eis hebreos sed magistros operum prefecit egiptios ut durius eos affligerent. Coxerunt ergo lateres ex quibus edificaverunt regi civitates tabernaculorum phiton et ramesse. civitates quidem erant prius sed non erant tabernaculorum. Erant autem in finibus egipti et eo munivit eas pharao ut ibi poneret armatos qui in tabernaculis suis excubantes ne possent hostes ingredi vel egredi sine regis nutu et opere illorum illas ditavit ut tabernaculorum in positorum vim sed fisci reponeret. Aliud autem opus non tam onerosum quam vile imposuit eis ut lutum platearum et sordes vicorum cophinis asportarent. de quo legitur manus eius in cophino servierunt. Tertium autem opus dicit iosephus ut flumini per dilapidationes multas dividerent et fingerent civitates fossatis ne flumen eas in undas valeret et cccc annos in hiis miseriis expenderunt in completione. Et quanto magis autem opprimebat tanto plus deo auctore multiplicabatur. Et

De dolo obstetricum

Quod videns pharao alium excogitavit dolum et precepit obstetricibus hebreorum se ... et ... que preerant multitudini obstetricum ut masculos hebreorum in obstetricando interficerent et abortum factum esse mentirentur se

fervias aut refugarent tu q̄ fra
gilis sexus uidere nō poterat ꝫ
libidini egiptior(um) deseruiret tu
q̄ quida sacerdo(rum) scriba regi p̄di
xerat eo t(em)p(or)e masculu i(n) isrl na
sciturum qui regnu egipti humili
aret ꝫ virtute transcenderet vniuersos
Timuerunt uero obstetrices deu(m) et
seruauerunt mares ꝫ cu(m) ca(usa) are
re arguerent(ur) mentite sunt dicentes
hebree sciam obstetrandi hn̄t et
prius qua veniamus ad eas pa
riunt Et q(ui)a timuerunt deu(m) edi
ficauit illis domos i(d est) locuple
tauit eas cu(m) essent pauperes
vel fecundauit eas cu(m) essent steriles
Aug(ustinus) dicit obstetrices venialit(er) pe
casse Ysa(?) vide(tur) nolle q(uod) mor
dicit eni(m) q(uo)d mres benignitas earu(m)
potuit i(n) eterna vita tribui p(re)ul
pa mendacij i(n) t(er)rena co(m)pensatio(n)e
declinata e(st) De submersione puerorum
Videns ergo pharao dolos sibi
vano posse apte occurri(?) e
eos p(re)cipiens ut quidquid mascu
sexus nasceret(ur) i(n) isrl i(n) flumine
p(ro)iceret(ur) ꝫ multi eo t(em)p(or)e s(ic) p(er)i
erunt In quo p(ar)te creditur deus
p(er)didisse egiptios i(n) flumine eode(m)
ut p(ro)prii p(ro)les colerent Erat at
apis ut ait plinius qui ꝫ te
sta(tur) se eu(m) vidisse q(ue)dam thaurus
qui epiphanes eg(ipt)i dicebatur q(ui) flumine
exibat i(n) humeris dextro sinistro signu(m)
candidu(m) instar lune cornicilate
ad que cu(m) statim co(n)fluerent egiptij
omni gene(re) musico(rum) psallentes
leuabatur i(n) aere ꝫ sup(er) eos tanq(uam)
psallens ferebatur ꝫ ad motu(m) ut
statim ipsius ipsi i(n) terra moue
bantur ut stabat ꝫ eade(m) die
euanescebat Dicunt tu(n)c quida(m)
q(uod) i(n) festo serapis annali e(st) cu(m)
ferebat vnde ꝫ ipsi serapis i(d est)
serapi co(n)sectiuo antumat vocatu(m)
Alij tu(n)c p(re)ter eu(m) semel appa
re dicunt Alij tu(n)c t(em)p(or)e iusti sac(er)
dotis eliopoleos i(n) iusti nobis
ut q(ui) dubitu(m) iusticia uidica
ret sacerdotu(m) Poterit ergo flumine(s)
puniuit deus i(n) eode(m) flumine
Egressus De ortu ꝫ educatu Moysi
Ne p(ost) hec vir leuita
nomine amram ut aiunt
qui accepit vxorem cotbule
iocabeth Cu(m) nolebat accede
ad vxore(m) p(ro)pter editu(m) malles
carere liberis qua(m) i(n) nece p(ro)creare
Cui deus p(ro)p(ri)u(m) astitit ut
ait iosephus dicens ne timeret
uxore(m) co(n)g(re)d(er)e q(ui)a puer que(m)
timebat egiptij ex ea nasciturus
erat etia(m) de sac(er)dotio aaron ei
significauit Tande(m) co(n)cepit mulier
ꝫ peperit filiu(m) sp(len)dore co(n)pleto eo q(uod)
no(n) multu(m) ei dolores partus in
sciteru(n)t Videns at puerum
elegante(m) abscondit eu(m) t(ri)bus
mensibus Cu(m)q(ue) celare no(n) po
sset sumpsit fiscella(m) scirpeam
i(n) modu(m) fisci i(d est) sac(ci) rotundam
vimine co(n)plexa(m) ꝫ liniuit ea(m)
bitumine ac pice ꝫ ponens
intus i(n)fantulu(m) i(n) carecto ripe
eu(m) exposuit ne impetu flu
minis raperet(ur) stante p(ro)cul sorore
pueri Maria rei exitu(m) expectan
te ex p(re)cepto matris Ecce de
scendit thermuth filia pharao(n)is
omnibus i(n) lauaret(ur) i(n) flumine Que
videns alueolu(m) ꝫ afferri sibi
iubens uidit paruulu(m) vagiente(m)
ꝫ misita e(st) eius dicens de infa
tibus hebreor(um) e(st) hic Dedit eni(m)
deus eu(m) venustate(m) ut etia(m)
ab hostibus dignus alimento haberet(ur)
Et cu(m) plures egiptie admouisset
ei vbera ad lactandu(m) fastidiebat
bat ꝫ ait maria Vis mulierem
adduca(m) hebream Forte vbera
gerent sue gentis Ex p(re)cepto
ergo reginule abiens matrem

De ortu ꝫ educatu moysi

puerum tanquam alienum adduxit. Et
accessit ad ubera eius puer. Su-
scepit ergo a Termuth alendum pu-
erum et ablactatum reddidit filie
Pharaonis que adoptavit eum in
filium et dictus est Moyses. Egipti-
enim moys aqua, ys salvatum di-
cunt. Tradunt quod cum quadam die Ter-
muth obtulisset Pharaoni ut et
ipse eum adoptaret, admirans
rex pueri venustatem coronam quam
fronte gestabat capiti illius im-
posuit. Erat autem in ea Hamonis
ymago fabrefacta. Puer autem
coronam proiecit in terram et fregit. Sa-
cerdos autem Eliopoleos astante rege
surgens exclamavit: Hic est puer
quem nobis deus occidendum
monstravit ut detecto timore ca-
reamus. Et voluit irruere in eum,
sed auxilio regis liberatus est
et persuasione cuiusdam sapientis
qui per ignorantiam hoc esse factum
a puero asseruit. In cuius rei ar-
gumentum cum prunas allatas pu-
ero obtulissent, puer eas ori suo
apposuit et lingue summitatem
corrupit. Unde et Hebrei eum impe-
ditioris lingue fuisse autumant.
Tante vero pulcritudinis fuit
ut ait Iosephus, ut nullus adeo
severus esset qui eius aspectu
non hereret. Multique cum occurrerent
ei in plateis, sic occupationes
in quibus studebant deserebant.

De uxore Moysi ethiopissa

Factum est cum adultus esset Moyses, quod
ethiopes vastaverunt Egip-
tum usque ad Memphim et mare.
Quo cognito consultis divinationibus
Egiptii responsum acceperunt
ut auxiliatore uterentur Hebreo,
et vix obtinuerunt a Termuthe ut
concederet quem pavebant Moysen
preficerent ducem. Prius prestitis sa-
cramentis ne ei nocerent. Erat autem
vir bellicosus Moyses et peritissimus,

qui fluminibus iter tanquam longius
pretermittens per terram duxit exercitu,
itineris brevioris ut improvisos Ethi-
opes preveniret. Sed per loca plena
serpentibus iter faciens tulit in
archis papirinis super plaustra
ibices ciconias egiptias, natura
infestas serpentibus, que rostro
posteriora immisso alvum purgant.
Castris metatus prebebat eas ut
serpentes fugarent et devorarent,
et ita tutus per noctes transibat
exercitus. Tandem preveniens Ethio-
pes expugnavit et inclusit eos fu-
gientes in civitate Saba regia,
quam postea Cambises a nomine sororis
sue Meroe denominavit. Que quia in-
expugnabilis erat cum diutius
obsedisset, oculos suos iniecit in
eum Tharbis filia regis Ethiopum,
et ex condicto tradidit ei civitatem
si duceret eam uxorem, et ita fac-
tum est. Unde est quod Maria et Aaron iur-
gati sunt adversus Moysen pro uxore
eius Ethiopissa. Dum autem redire vo-
luisset non consensit uxor. Prudens
tanquam vir astrorum peritus duas
ymagines sculpsit in gemmis
huius efficacie ut altera memorie
altera oblivionis esset. Cumque pa-
ribus anulis eas impressisset,
alterum scilicet oblivionis anulum
uxori prebuit, alterum ipse tulit,
ut sicut pari amore sic paribus
anulis insignirentur. Cepitque mulier
amoris viri oblivisci, et tandem
libere in Egiptum regressus est. De fuga
Moysi et affinitate Ietro.

In diebus
illis egressus Moyses ad fra-
tres suos in terra Iessen vidit
afflictionem eorum et presertim operis
egipcium percucientem quendam de He-
breis, et circumspecto percussum egiptium
abscondit in sabulo, et egressus
die altero vidit duos Hebreos
rixantes, et arguebat eum
qui faciebat iniuriam. Qui dixit: Quis
te constituit principem super nos

Num me occidere vis sicut heri occidisti egiptium. Miratus est moyses quo palam factum est hoc et timuit precipue cum audisset pharao verbum hoc et quereret eum occidere. Cum fugiens per desertum venit in terram madian et labore et inopia ut ait iosephus virtute tollerantie superabat et venit ad civitatem madian ita mari rubro sic nominata a quodam filio abrahe de cethura sedit que iuxta puteum. Erant autem sacerdoti madian id est primati qui antiquitus sacerdotes dicebantur vij filie qui dicebatur raguel agnominatus ietro tabsimatus timens que venerant ut haurirent aquam gregibus suis. Officium enim custodie alendorum tunc etiam erat mulierum maxime in regione trogoditarum. Quas venientes vero pastores repullerunt eas quas protexit moyses abi intra viginti et adaquavit greges earum. Que maturius solito redeuntes rogaverunt patrem ne beneficium peregrini retribuere sperare. Vocatusque moyses iurat quod habitaret cum illo et accepit uxorem filiam eius sephoram que peperit ei filium gersan quod sonat advena eo quod in exilio genuerat eum. Peperitque alterum quem dixit eliezer id est deus meus adiutor meus deditque ei socer omnem curam gregium suorum in quibus omnibus antiquis barbaris erat possessio. De visione rubi

Tandem mortuus est rex egipti et clamaverunt filij israel ad dominum et recordatus est federis quod pepigerat patribus eorum. Moyses autem pascebat greges ovium in deserto. Cumque minasset gregem ad interiora deserti advenit ad montem dei synai qui et in quadam parte sui dictus est oreb. Et apparuit ei dominus in flamma ignis in medio rubi. Ignis autem viriditate rubi depascebat innoxius. Erat autem mos ad pascuas eggrediens et herbis habundans quod pastores illuc ascendere non presumebant tum quod excelsus erat tum quod opinio erat deum ibi habitare. Et ait moyses vadam et videbo visionem hanc magnam et vocavit eum dominus de rubo. Et ait moyses moyses. Qui respondit adsum. Et dominus. Tolle calciamenta tua locus enim in quo stas terra sancta est. Et ait. Ego sum dominus abraham deus ysaac et deus iacob. Vidi afflictionem populi mei in egipto et descendi ut liberem eum et deducam eum in terram fluentem lacte et melle. Ad loca chananei ethei amorei pherezei euei iebusei. Nomen autem gentis septime scilicet gergesei tacuit. Tamen se ubique tacetur nisi in deuteronomio. Sed veni mittam te ad pharaonem ut educas populum meum de egipto. Et dixit moyses. Quis ego sum ut eam ad pharaonem. Et dominus. Ego ero tecum et habebis hoc signum quod miserim te. Cum eduxeris populum de egipto immolabis deo super montem istum quia tunc videbis quod ego sum tecum et eduxi te. Habebis tunc in manu hunc visum quod miserim te. Et ait moyses. Et si dixerint filij israel quis est qui misit te quod est nomen eius. Cui dominus. Ego sum qui sum. Sic vocor qui sum et dices eis. Qui est qui misit me ad vos. Dices etiam. Deus abraham deus ysaac deus iacob misit me ad vos. Hoc nomen mihi est in eternum quia hij testes vivunt in eternum. Iosephus dicit. Dixit ei suam appellationem quam prius homines non audierant nec in prius est dicta. Vade congrega seniores israel et dices eis quod apparuit

De visione rubi

tibi in rubo et misit te ad liberandum
eum et ingredieris tecum ad regem
egipti et dices ad eum. Deus he-
breorum vocavit nos ibimus viam
trium dierum in solitudine ut im-
molemus deo nostro. Sed scio quod
non dimittet vos nisi per manum
validam. Et percuciam egiptum
in mirabilibus meis. Nec abibitis
vacui sed postulabit a vicinis suis
et collateraneis unusquisque vasa preciosa
et vestes et spoliabitis egiptum.
Dicit hebrei postulasse ut
domino darent. Sed verius est quod mu-
tuo acceperant ad preceptum domini.

Respondens ait **De signis datis moysi**
moyses Non credent mihi
et dixit dominus. Quid est quod te-
nes in manu. Respondit virga. Et ait
proice eam in terram. Et proiecit et
versa est in colubrum. Et expavit
moyses ita ut fugeret. Et dixit
dominus apprehende caudam eius.
Et cum tenuisset versa est in virgam.
Insectos enim colubris ferme communis.
Et ait hoc signum facies ut
credant tibi. Et adiecit: Mitte
manum tuam in sinum tuum. Et mi-
sit. Et facta est leprosa albida instar
nivis. Et iterum retrahe manum
in sinum. Et retraxit et protulit et
erat similis carni reliquae et
iterum. Si nec his duobus signis
credent sume aquam fluminis
et funde super aridam. Et vertetur
in sanguinem. Et ait moyses: Ob-
secro domine mitte alium. Ita impe-
ditior lingue sum sicut sum ex quo
locutus es ad servum tuum. Non enim
eloquens sum ab heri et nudius
tercius. Et dominus: Quis fecit os
hominis mutum et surdum, quis videntem
et cecum, nonne ego? Perge igitur
docebo te et ero tecum. At ille:
Obsecro domine mitte quem mis-
surus es. Et dominus quia turbatus ait
Aaron frater tuus eloquens est

et ipse egredietur in occursum tuum
gaudens. Pone verba mea in ore
eius. Et ostendam vobis quid
agere debeatis. Virgam sume nunc
facturus es signa. Venit ergo
moyses ad iethro. Et ait: Rever-
tar ad fratres meos in egiptum
ut videam si vivant. Cui iethro:
Vade in pace. Mora ergo facienti
iterum dixit dominus: Vade in egiptum
quia mortui sunt qui querebant animam
tuam. Pharao scilicet et complices eius
vel pro tale posuit pluralem pro singulari
quia solus pharao querebat. **De redi-**
Tulit ergo **tu moysi in egiptum**
moyses uxorem et liberos
et imposuit super asinum. Profectus
est. Cumque esset in itinere in diversorio
ut comederet occurrit ei angelus
domini evaginato gladio et vo-
lebat occidere moysen quia
uxorem ducebat et liberos
contra voluntatem dei. Esset enim
impedimento. Vel puer incircum-
cisus erat alter. Forte iam circum-
ciderat moyses. Gersom enim concedens
est his qui dicunt alterum re-
mansisse cum suis aut liberos.
Tulit illico sephora acutissimam
petram et circumcidit preputium filii
sui. Tetigitque pedes eius et ait:
Sponsus sanguinum tu mihi es. Et
dimisit eum postquam dixerat hec.
Vel ait angelus: locus iste bivii te
obscurus est. Ubi ergo ait tetigitque
pedes eius intelligendum est san-
guis tetigit pedes pueri vel
angeli. Unde irata ait viro:
Es ne vir sanguinum. Idem
coniugio tuo tunc scelus te-
neor agere ut fundam sanguinem
filii. Et recessit ipsa ab eo vel
angelus. Hebreus ita tetigit pe-
des eius id est sephora moysi
indignans eum preputium iecit
ad pedes moysi. Et ait Gener

De reditu moysi de egipto

sanguinum in eis. i. tu gener pre
mei lo fact es ut obesses in ui
tam mee i filio ad sanguinem u
ad morte vel sanguis meus effusus
est ad placandum angelum qui ei
morte minabatur. Et dimisit an
gelus moysen. quod i hebreo patet
tamen hebreus dicit relaxavit eum
angelus quem prius fere usque ad
mortem vexaverat. Et hic volunt
more credendi petrinus tulte
llis hausisse principium vel a iosue
i galgalis. tamen ubi nos ha
bemus petram hebreus dicit acie
et dicitur acutissima acie novaculam
unde et iudei novaculis circum
cidunt. Fabulantur tamen quidam hebrei
usque ad david circumcisionem factam
esse petra. sed cum idem decidisset goliam
sine lorica et falce cessit lapidi
iacto quod dedit ei locum. Deinde
lapis cessit ferro i circumcisione. De in
Abiit itaque gressu ad pharaonem
moyses solus tenens virga
in manu. Occurritque aaron domino iu
bente in deserto synai et osculatus est
moysi i monte domini. Dixitque
ei moyses verba domini et signa
que mandaverat. Veneruntque simul
et congregaverunt seniores israel. Lo
cutusque est eis aaron omnia verba
domini. Et fecit signa coram eis et credi
derunt. Post hec cum senioribus israel
ingressi sunt ad pharaonem et dixe
runt ad eum. Hec dicit deus israel di
mitte populum meum ut sacrificet
mihi in deserto. Et ille. Nescio dominum
et israel non dimittam. Et illi. Ibi
mus viam trium dierum i solitu
dine ut sacrificemus deo nostro
i quo nec contrictas nec dupli
citas intelligenda est. eo enim for
sitan ordine populus educatur
si pharao dimisisset. Tunc moyses
secundum iosephum commemoravit ei quanta
fecerat egyptiis opprimens ab e
thiopibus et commemoravit labores
et pericula que tulerat pro eis. et
quod pro physiis condigna non acceperit
retributionem pariter que sibi conti
gerant i prima compositum. Tunc
rex deridens fratrem suum fugitivum
vocat. et expeditionem dixit eum
redisse. Tunc ait rex fratribus suis
multus est populus quanto maior
erit si dederitis ei requiem ab
operibus. Et precepit ne ultra
darentur eis palee ad conficiendos
lateres que comminute luto
miscebantur ut solidiores essent
lateres vel potius lateres eis coque
bant cremia lignorum i egi
pto. De afflictione filiorum israel
Opprimebatur ergo hebreus operibus
nocte colligendo paleas
et die lateres faciendo. et idem numerus
laterum exigebatur ab eis quod et prius
et flagellatique sunt ingratius de
filiis israel qui preerant fratribus
suis operantibus a prefectis pharao
nis. Magistris enim operum hebreis erant prefecti uel magistri egi
ptii. Veneruntque prepositi filiorum
israel ad pharaonem et dixerunt ei.
Cur ita agis contra servos
tuos. Qui ait vacatis ocio et
ideo dicitis eamus sacrificemus
domino. Ite ergo operamini palee non
dabuntur vobis. Cumque egrederentur
occurrerunt moysi et aaron et
dixerunt ad eos. Videat dominus
i iura vestram i nos et iudicet
quoniam fetere fecistis nos i abho
minabiles reddidistis coram
pharaone. Et ait moyses ad
dominum. Cur misisti me ut af
fligeres populum istum. Cui dominus
i manu robusta eiciam eos.
Et adiecit. Ego sum qui apparui
abraham ysaac et iacob i
deo omnipotenti i qui sum deus

omipt et nome meu ado
nay no indicaui eis i forti
tudine z potencia adquas
ptinet hoc nome s pietate
z sapiaz adquas ptinet hel
y z gelon ut no indicaui
sed tibi apparuit eim dns abra
he s moysi locutus e facie ad
faciem Et ite Induca vos i tram
sup qua leuaui manu mea
i iuraui ut darem ea patribus
vris ego dns qi ita vero est
hoc sed ego su dns z e ludmeti
spes Narauitqz moyses hec
omia filiis isrl nc acquieuerunt
apr angustias spr et miat at
hic hystoria pncipes domor
p familias suas s delibus tm
s ruben symeon leui z iob
liut de solo leui dicere sufficiat
filij leui fuerunt gerson q ca
athi z merari ex quibus tres
familie leuitarum derivate sut
gersonite caathite merarite
filij caath amram z ysaar cece
filij amram de iocabeth aaron
et moyses z maria Acepit
at aaron vxorem elizabeth
filia aminadab sororem naa
son qe pepit ei nadab z abiu
eleasar z ythamar Eleasar acce
pit vxorem de filiabus phanu
el que pepit ei fineès Iste e
moyses z aaron qbus locutus
e dns i tra egipti hic addit
hystorias ut qda dicut ut moy
ses de se tanq de alio locutus
est De mutacone ugarum i colu

Iterum locutus e dns ad moysen
Lloque ad pharaone oia que
loquor tibi nc timeas eu Ecce
constitui te deu pharaonis i pote
te nipo z i tra eius facere signa
admonens dei aaron erit pphca tuus
i plocutor no tn moyses deus
ut aaron pphca Ingressique sut

moyses z aaron ad pharaone
Moyses erat lxxx annorum et
aaron lxxxiii qn locuti sut ad
pharaone Tulit ergo aaron vga
moysi z iecit eam i tra cora
pharaone z uga e i colubru Vo
cauit qz pharao maleficos z fe
cerunt similit pcantaciones singli
vgas suas que uerse sut in
dracones z devorauit uga
aaron vgas eorum Et sciend
qz magi oculos fascinando de
ludebat ut scdm aug' i deo
nes discurrut p mundu z subito
semina rerum de qbus hic agitur
afferunt De aqua usa i sangwe

Induratu e cor pharaonis nec
audiuit eos z ait dns ad
moysen Egrede mane sum pharao
in cu egredietur ad aquas z di
ces Insuper scies qz dns su pcu
tia uga aqua fluminis z uter
i sanguine pisces morientur
z affligentur egiptij z factum e
ita Et pcussit aaron aqua
fluminis z usa e i sanguinem
Et fuit sanguis in omni tra e
gipti i fluminis riuis z palu
dibus forte no i omibus s i hijs
qe manabat de nilo z i vasis
domorum ta ligneis qua saxeis
z foderuntqz puteos egiptij p
circuitu fluminis z i venerunt
sanguine Feceruntqz magi ia
nnes z mambres Et dicunt qz
allata e aqua de tra iessen
qua no pcussit dns plagis
apr filios isrl qui habitabat in
ea Et ioseph dicit qz hebreis
erat fluuius potabilis licet esset
mutatus egiptijs uo no salu
tabilis s z sapore amaro cruorem
pferebat unde potius videtur qz
alibi qm in nilo aqua fuit in
egipto Et hec e pma plaga
qua pcussit dns egiptu vii diebus

dequa dicit Iosephus quod pharao timens
pecca et hesitantibus hebreos permisit
abire. Cuius mali fuisse releua
tu statim permutat. **de ranis**
Iterum locutus est dominus ad moysen
Ingredere ad pharaonem et si no
luerit dimittere populum dic aaron
ut extendat manum super flumina
riuos et paludes. Et fecit sic
et ascenderunt rane et operue
runt terram egipti et ut dicit iose
phus orte in cibum moriebantur
et putrescentibus cadaueribus fetor
nimius noxius exalabat ex aqua
mo quecumque domestice domos
intrantes sepe in cibis et potibus
et lectis inueniebantur. Fecerunt
autem et malefici similiter. Sunt autem
duo genera ranarum. unum fluuiale
et uocale aliud minimum quod
calamitum dicitur quod si peruiat in
os canis obmutescit. Tercium ma
gnum et uenenosum quod rubetha
dicitur et vulgo crassantium. Vocauit
ergo pharao ad eos. Orate dominum ut
auferat rane a nobis et dimit
tam populum. Et clamauit moyses
ad dominum et mortue sunt rane.
Videnseque pharao quod data est requi
es non dimisit eos. **de cinifibus**
Dixit dominus ad moysen dic
aaron extende virgam et percu
te puluerem terre et sint cinifes
in omni terra egipti. Et factum est ita.
Sunt autem Ciniphes musce adeo
subtiles ut uisum nisi acute cerne
tis effugiat ut corpus cum insi
dent acubo terebat stimulo. Fe
ceruntque malefici similiter ut e
ducerent ciniphes et non potuerunt
dixeruntque pharaoni. Digitus dei est
hic id est spiritus dei. Dicit enim per quod
tenam filius sit per digitum spiritus
sanctus solet accipi. Augustinus querit
quare magi defecerunt non in primo
aut secundo. Et dicit quod sicut adnotatum
est quod et si post fuerint no
ticia patris et filii non tamen spiritus sancti
Hec tria signa facta sunt per manum

aaron que fecit uel ad notam
ut quedam uel per moysen **de mu
scis uel cinomia**
Dixit dominus ad moysen egredere ad pharaonem
ad aquas et dic ei. Et si nolu
erit dimittere populum meum mittam
in omnem terram egipti omne genus
muscarum. Faciamque in die illa mi
rabile terram iessen quod hebrei
inhabitant. Et factum est ita. Et ve
nit musca grauissima in omnem
terram egipti. Locutus est in multa modo
muscarum et expressius dictum est
quod psalmista dicit immisit in eos ci
nomiam. Secundum ... quod ... po
suerunt cinomia id est musca cani
na quod in psalmo legitur. Et uo
cauit eos pharao et ait. Ite sacri
ficate deo uestro in terra hac. Cui
dixerunt non possumus. Abhominatio
nes egiptiorum immolabimus
domino deo nostro. Que colunt egip
tii coram eis lapidibus nos ob
ruent. Taurum enim adorabant
in honore apis vaccam pisce
oue capricorno vnde abho
minabile erat eis occidi hec
uel comedi. Et ait pharao. Ite
in desertum uerum longius ne ab
eatis rogate pro me. Orauit
moyses et recessit musca. Et
iterum induratum est cor pharaonis.
Post hijs duabus plagis dicit iose
phus quod in ...... perditorum
egiptiis pullulauit commotionibus
ebulientibus quas nec balnea nec me
dicamentorum vnguenta extimare
poterant ... enim plaga peste
pro famosa terribile est persuasos
fuisse egiptios **de morte pecorum**
Tunc dixit dominus moysi
Dic pharaoni si retinueris
populum meum induca peste grande
et morientur omnia animancia egipti
nec quicquam de hijs que possidet israel
morietur. Et mortua sunt animan
tia egipti que erant in domi
bus et que in pascuis post in die

Nota de hijs uersibus x plagas egipti posse comprehendi
Prima rubens unda ranarum plaga secunda
Inde culex tristis post musca nocentior istis
Quinta pecus strauit vesicas sexta creauit
Pene subit grando post brucus dente nephando
Nona tegit solem primam necat ultima prolem

Margin: ranis; ciniphibus; vio; dimisit; de morte pecorum

picerit vel forte determinandum non
est qui absque multo tempore interuallo
forte hec facta non sunt et potius
sunt alinde hec littera adnuncia
Non enim est dicendum quod hodie vna
plaga et cras alia percussi sunt
sed forte post quingentimum vt eo apli
us vel minus sub pharaone et dicit iosephus
quod bestiis multagenis quarum asspe
ctibus nullus ostendit dominus regionem
eorum impleuit quibus ipsi consume
bantur Et induratum est cor pharao
nis et noluit dimittere populum

Item De ulceribus et uesicis

Item dominus dixit ad moysen et
aaron Tollite cineres de camino
et spargat illos moyses in celum
coram pharaone et erunt in hominibus
et iumentis ulcera et vesice in
omni terra egipti Et factum est ita
Nec poterant et malefici stare
coram pharaone propter plagam que
erat in eis communiter comprehen
dentem

De grandine

Dixit quoque dominus ad moysen
Dic pharaoni hec dicit dominus
Ideo posui te ut ostendam in te
fortitudinem meam et narretur nomen
meum in omni terra En pluam hac
ipsa hora cras grandinem qualis
non fuit in egipto usque in diem
hanc nec in temporibus huiusmodi post
ea Congrega que habes in agro
homines enim et iumenta foris
inuenta grandine morientur Qui
timuit de seruis pharaonis dominum
confugere fecit suos et iumenta
in domos Extenditque virgam moy
ses in celum et dedit dominus tonitrua
grandinem et fulgura et ignis pariter
mixta ferebatur Et percussit grando
cuncta que fuerant in agris et
herbam et ligna regionis confre
git ordeum lesum est quia iam vires
erant et linum quia iam folliculos ger
minarat Triticum uero et far quod est
genus frumenti grossius non
sunt lesa quia serotina sunt Nec
aqua virentia que in sancta non du
rescebant Et vocauit eos pharao
et ait peccaui etiam nunc orate dominum
ut cessent et dimittam vos Egressusque
moyses a rege tetendit manus
ad dominum et cessauerunt tempestates nec
et stillat pluuia super terram et
induratum est cor pharaonis

De locusta

Dixitque dominus ad moysen
Ingredere ad pharaonem et faciam
signa que narres filiis tuis et
nepotibus ut sciatis quia ego dominus
Et ingressi dixerunt regi hec
dicit dominus Ecce ego inducam cras
locustas in fines tuos ut come
dant quod residuum est grandini Di
uerteruntque serui pharaonis ad eum in
egresso moyse vsque patimur
hoc scandalum Dimitte homines
quia perit egiptus Et reuocatis
illis dixit pharao Qui nam sunt
isti qui ituri sunt ad sacrificandum
Et ait moyses viri mulieres
senes et paruuli cum omnibus et
armentis Et vidit Cui dubi
um est quod pessime cogitet Non
fiet ita sed ite viri tantum hoc enim
petistis et eiecti sunt a conspectu eius
Et extendit moyses manus
super terram egipti et induxit dominus
austrum die illa et nocte qui leuauit
locustas et sederunt in vniuersis
terris finibus egipti et deuo
rauerunt omne virens in lignis
et herbis Dicitur autem locusta quasi
longa hasta quia longiora retro
habet crura Festinusque pharao vo
cauit eos et ait peccaui in deum
et in vos orate pro tollenda hac
peste etiam hac vice Et egressus
moyses orauit dominum et flauit
ventus ab occidente et proiecit lo
custas in mare rubrum Et in
durauit dominus cor pharaonis nec
dimisit eos

De tenebris

Extenditque moyses manum
in celum et facte sunt tenebre

de diebus egyptiacis

palpabiles ut nec vide nec moueri
posset egipti localiter. Tumulti et
inabiles compulsi sunt morari. Ubicumque
autem erant israelite lux erat. Et vocauit
eos pharao et ait. Ite ymmolate oues
tantum et armenta remaneant. Et ait
moyses. Non remanebit ex eis
vngula presertim cum ignoremus
quid debeat ymmolari. Et ait pharao
Caue ne ultra videas faciem meam
et moriaris.

De diebus egipciacis

Abiit ergo moyses ad fratres suos
et ait dominus ad eum. Adhuc
vna plaga tangam pharaonem et di
mittet vos. Notandum quod plures
plage fuerunt in egipto quam decem
quas narrat exodus, sed non fuerunt
facte adeo communes et ideo tacentur.
Unde et quidam dies egipciaci di
cuntur quia in hiis passa est egiptus
et duos tantum singulis mensibus
notamus ad memoriam cum forte plures
fuerint. Licet et eadem quod egipcii
licet astrologi periti deprehenderunt di
es hos ne faustos in inchoatione
operis vel itineris vel minucionis

Notandum etiam quod quedam

incidencia

Negiptorum timentes egiptum pi
rata egressi sunt Cycropes qui
ingressus greciam urbem condidit
quam vocauit actem que postea dicta
est athene quam quidam grecorum dicacius
quidam thome dixerunt quidam dicunt
esse diffres et esse non egipcium. Quod la
tine dicitur quasi diuisionem vel bicorporum
vel propter celeritatem stature vel pro
virum in mestitate vel propterea
intinens lingue qua habuerunt
grece scilicet et egipcie sub quo primo
in arte nata est oliua. Creditur etiam
eadem tempestate egressus dionisius
bacchus qui et agros coluit et
vsum vinee grecis dedit. Dicitur etiam
diluuium in thessalia factum sub deu
calione et incendium sub phe
tonte. Ita moysi tempora et post moy
sen ciuiles miten incipit cricto
nius filius vulcani. Troum et tro
ilus primum condidisse imposuisse fe
runtur. Egiptus qui prius mesraim

post aeria ab egipto lege sub ipso
egipto dicta est. Lacedemon
filius semel lacedemoniam
condidit. Dantus tropalesbium
epidaurum quoque condita et choruthus
que postea ephira. Isis secundum quosdam
ethelem eparphum genuit qui
menphim condidit cum in secunda
egipto regnaret.

Sine deterimantem dominus plaga
que restabat ait Ingrediar in
egiptum et morietur omne primoge
nitum a primogenito pharaonis usque
ad primogenitum ancille que est ad molam
et primogenita pecorum. Apud vos
uero non muciet canis et petetis
vasa preciosa ab egiptiis et da
bunt vobis.

De diebus azimorum et agni pascalis

Itemque dixit dominus ad moysen. Mensis
iste erit vobis primus in mensibus
anni. Hic est aprilis vel lunacio
aprilis que in marcio sepe inchoat.
Hic est abhebreis nisan apud egip
tios thermuthi apud macedo
nes xantic. Voluit enim dominus
iudeos a ceteris nacionibus differre
per religionem et caracterem temporis sol
ita temporis racione. Romani enim
condicione nume pompilii
primum posuit ianuarium quia
tunc incipit sol ascendere post sol
sticium hyemale. Arabes incho
ant annum post solsticium estiuale.
Cognicionibus videtur fieri ab he
breis in marcio in quo et mundus conditus
legitur. Inaprilis ergo cerimoniali di
fferunt a nobis in temporali conuenit
nobiscum. Et adiecit dominus decima
die mensis quisque tollet quisque
domus agnum. Vel si non potest
agnum tollet eum quod si non suffi
ciet numerus domus ad esum agni
assumet de domo vicina do
mui sue iuxta numerum animarum que
sufficiat. Et erit masculus anni
culus vnius anni sine macula

Nō quidē uellet pro corpore suo leui
tas determinat, si tenu fuit sufficie
re. Et sumptu de grege servabitis
eū de domo usque ad xiiij diē
et immolabit eū omnis multitudo
quoque domus sue suum ad vesperam
et tinget fasciculo cū ysopi vtra
que postem et superliminare sangui
ne. Edentes carnes nocte illa assas
igni non coctū quod decoquitur aqua aut
crudū vel semicoctū cū festinacione
et azimos panes cū lactucis agre
stibus quarum amaritudo amaritudinem
signat miseriam in servitute. In
caput cū intestinis et pedibus
vorabitis. Et si quid residuum fuerit
igni comburetis. Et ut ait iosephus
cremacio ignis sic sonat. et eleva
cio ignis elevacionem pestis a ceteris
que vastat egiptios significat. Nec
comedetis in tenebris. De modo
vero comedendi ait. Renes vestros
accingetis calciamenta habebitis
in pedibus tenentes baculos in ma
nibus. Ob non frangetis nec disper
nibus foras mittetis. Et comedetis
festinanter. Est enim phase id est transitus
domini. Dicta est autem nox illa transitus
quia in ea transiit angelus percussor
percuciens primogenita ab homine usque
ad pecus. et transivit superlimina hebre
orum lita sanguine. Et agnus
cum illis transeundi ab egipto. Iter
quoque ait dominus. Die hunc habebitis so
lempne. et in monimentum in generaci
onibus vestris cultu sempiterno. vij di
ebus azima comedetis. Prima
dies erit sancta et venerabilis simili
et septima. Nichil operis facietis
in eis exceptis hiis que ad vescendum
pertinent. Patet quod mediis diebus
poterant operari. Etiam colligere patet
quod sabbatum erat eis solempnius quo
ius festo quietum ad vescendum. In quo non
ad vescendum licet operari. Inde po
tuit esse quod iudei in ipso die
solempni passionis potuerunt parare
vnguenta ad vngendum dominum. quod
sabbato non licuisset. In Ezechiele
festum in prima die aprilis et in
septima legitur. quod non habet. Et
egressi filii israel fecerunt sicut pre
cepit dominus moysi et aaron et
xiiij^a luna in finibus egipti circa
ramesse congregati sunt. Inde iose
phus dicit eos congregatos xv^a luna
et viam arripuisse xviij. De morte
primogenitorum

Factum est autem nocte
media percussit dominus omnes
primogenitum egipti. Nec erat do
mus in qua non iaceret mortuus
domino ita forte percuciente non fuisse
domum absque primogenito. Compulsus
quoque pharao dixit moysi primitivos
ut egrederetur cū omnibus suis. Immo
et egipcii urgebant eos exire. Tulit
igitur populus farinam conspersam priusquam
fermentaretur ligata in palliis et peciverunt
ab egiptiis vasa vestesque plurima
et spoliaverunt egiptios concepto
domini cū precio de laboribus quibus
fraudati erant. Tunc ut inde fieret
tabernaculum. Et erat quasi sexcenta
milia virorum peditum absque parvu
lis et vulgo famulancium ei innumera
bili. Et duxerunt secum diversi
generis animancia multa nimis. De
exitu de egipto

Factum est autem exitu de egipto
tempore nilus preter solitum adsit
redundabat terram in qua sepultus
iosephus erat. Tenebitur autem omnia
mento asportare ossa iosephi. Tunc
moyses scripsit in lamina aurea
nomen domini tetragramaton que
supposita aque super natavit usque
dum veniens staret super ubi erat
sepultus. et effodientes sustulerunt
ossa que sublata leguntur comburasse
eis forte de difficultate itineris.
Tamen tradunt hebrei quod omnibus com
prehensis astitit unus eos qui locutus
est adeos. Ubi quia rem duxe
runt ea secum multo tempore propositum
et duxerunt ea cum iosephus de
qua ibi iterum deducit velud
cum iosephus etiam in congressu corpore
facto terre motu multa templa

De morte primogenitorum

De exitu de egipto

egiptiaci in idolis suis torruerunt
habitacio autem filiorum israel in egipto
fuit ccccxxx annorum. Sed nomine
egipti intelligendus est omnis inco-
latus eorum qui incepit a promissi-
one abrahe facta in via mesopo-
tamie a qua usque ad legem datam
tot anni fluxerunt. Solus enim
CCxiiii annis fuit israel in egip-
to post mortem ioseph quibus com-
pletis eadem die egressa est omnis
multitudo de terra egipti quod etiam
mirabiliter adeo factum est ut for-
te eadem die qua exiuit abraham
ad peregrinandum. Et notandum quod scilicet dicitur
qua die egressi sunt et infra ex-
pectatione diei huius in qua ingressi
estis de egipto. Prima die scilicet a-
zimorum. Etiam superius legitur eis di-
ctum nullus egrediatur hostium domus
sue usque mane econtrario statim legi-
tur. Et nox ista observabilis est
domini quando eduxit eos de terra egi-
pti. Forte intelligendum noctem e-
duxit eos id est ad mane egrediendum ab
egipciis nocte compulsos. Profecti
que sunt de ramesse in socoth. Non
sunt secuti eos egiptii sepelien-
tes mortuos suos. Multi etiam e-
giptiorum flebant penitentes quod
eis fuerant tam crudeles. Coxe-
runtque farinam quam tulerant de
egipto fecerunt que subcinericios pa-
nes azimos quomodo dicitur tunc com-
pe coagulatos. Hisque usi sunt trigin-
ta diebus. Non enim ultra suffece-
runt que tulerant de egipto licet
sub necessitate custodirent ne cibus
ad saturitatem vescerentur. De sanctifica-
Dixitque dominus iterum cione primogenitorum
ad moysen. Sanctifica mihi omne
primogenitum masculinum quod aperit
vulvam tam de hominibus quam iumentis
quod percusserat primogenita egipti
in liberatione eorum. Et quia solum ma-
sculos percusserat quod sibi sanctificari vo-
luit. Dixit pie non percussisse nisi
masculos forte quia primogenita

eorum aspersis sanguine angelo liberavit
et hoc modo sua erat voluntas
ut deinceps omnia sua esset ut
quidam omni fructu primo honoraretur
et deus. Primogeniti quoque de filiis le-
vi offerebantur et serviebant iugiter
domino. Primogeniti aliorum offerebantur
et quinque siclis redimebantur. Primogenita
pecorum apta ad immolandum oblata
erant sacerdotibus. Immundorum vero non
oblata quedam redimebantur ut primo-
genitum egipti asini mutabantur
ove que pro eo offerebatur. Quedam etiam
non redempta occidebantur ut primogenitum
canis. Et adiecit dominus. Cum intro-
duxerit te dominus in terram promissam
intimabis hec filiis tuis quasi tra-
ditu sempiterno. Id est usque ad evan-
gelium. Eritque quasi signum in ma-
nu tua et quasi appensum quid ob recor-
dacionem ante oculos tuos ut scilicet
huius liberacionis memoria non
aliter veniet in oblivionem quam que
manu geruntur vel ante oculos appe-
duntur. Quod pharisei ad literam observa-
tes in cartis hec scribebant et decalo-
gum similiter et eas sinistris articuli
ligabant brachiis et inter oculos
appendebant quas dominus in evange-
lio philacteria vocat et aphilaxe
et thoratis. De profectione egipti
Igitur cum emisisset pharao popu-
lum non eduxit eos moyses per
palestinam terminum egipto propter
molestiam antiquam et adhuc prom-
ne insurgent philistei adversus
eos. Sed circumduxit eos per desertum
quod est iuxta mare rubrum. Tum prima
data domini iubebat ut ducerentur
plus ad montem synai ad immolandum
sibi. Tum si penitentes egiptii
vellent eos persequi cum mole-
stia itineris sustinerent. Et armati
ascenderunt filii israel de terra
egipti. Munita scilicet supellectili
munimenti. Tum alia translacio habet
in quinta progenie ascenderunt
filii israel. Moyses enim quintus

fuit a iacob ut p̄bauim. Inde applica
tes usque ad salmo v fuerunt ge
nerationes. hebreus dicit quinque asce
derunt filij israel. Profecti sunt de socchot
et venerunt in etham civitatis
edit tunc deserta in capite solitudi
nis que a iosepho licus dicitur. ubi
et babilone postquam sitam dicit. Dio
cambises egiptum vastaret. De du

catu columpne et itiner

Dominus
autem ut dux esset itineris
precedebat eos per diem in columpna
nubis contra fervorem solis et per
noctem in columpna ignis contra
tenebras. et ut sibi aspicientibus
providerent precepit quoque dominus ut
reversi aliquantulum versus egiptum
castra metarentur in regione
phiahiroth que est inter magdalum
civitatem in confinio egipti ad quam
iudei tempore ieremie interfecto godo
lia pro confugerunt et posuerunt
castra super mare rubrum. Unde ma
ris aqua rubea non est sed ex ob
terra circumstante rubra est. vel aqua vi
tiatur gingiis et infecta. Unde
minium acutissimum excipitur
quod profluctibus e in litus co
lectum cadit. Obliqui ibidem gemme
rubre inveniuntur que hinno in
volute et inter arenas allite
toloechim sunt et maris. Hoc mare
in duos sinus dividitur qui ab
oriente est persicus appellatur quia per
se hora eius habitant. Alter
arabicus dicitur ubi tu nos dicimus
rubrum. hebreus dicit canosum quia can
ne in littore habundant. Recte ibi
castrati sunt filij israel quia una parte
erant montes asperrimi et in mea
biles ex altera mare. De transitu
maris rubri

Immutatum est cor
pharaonis tulitque sexcentos currus
electos et cc ab egiptiis et principes
eos equites quasi dixit L
milia et cc milia peditum ar
matorum. Levatesque hebrei oculos
viderunt egiptos post se et timuerunt

valde. Neque enim fuge facultatem
habebant. nec pugne poterant quia in
ermes erant. nec ibi morari
quia propter laborem et inopiam. Cumque plurimi
arguerent moysen dixit eis. No
lite timere. Hec fecit dominus ut hodie
videtis mirabilia eius. Ipse pu
gnabit pro vobis et vos tacebitis.
Egiptios quos videtis non vide
bitis in sempiternum. hebreus plenius
e non videbitis ut nunc videtis
vivos etc. Et oravit moyses
ad dominum. Cui dixit ei quid cla
mas ad me. Eleva virgam et exte
nde manum tuam super terram mare
et divide illud ut ingrediantur
filij israel per siccum. Tollensque se
angelus qui precedebat eos stetit
post tergum inter egiptios et israel. Et
erat nubes tenebrosa egiptiis
lucida hebreis. Cumque extendisset
moyses manum flavit ventus
vehemens et vertit aquam in siccum
et divisum est mare in xii divisi
ones ut quelibet tribus per viam
suam incederet. Et advocans
moyses singulas tribus secundum
ordinem nativitatis sue hortabatur
eos ut ipsi premitte sequerentur.
Cumque timuisset intrare ruben
symeon et levi. iudas primus
aggressus est iter post eum. unde et
ibi meruit regnum. Profecti sunt
ergo per medium maris et erat aqua
quasi murus a dextra eorum et leva.
Quod videntes egiptij versus eos
eos indagabat. Sed cum viderent
illesos abire ingressi sunt post eos.
Iamque venerat vigilia matu
tina respexit dominus super egiptios
per columpnam nubis et ignis id est
intollerabiles ymbres et fulmina
tonitruos. corruscationes et lampa
des iecit super eos. Unde timi
dixerunt fugiamus israelem dominus
enim pugnat pro eis. Filij autem
israel secundum iosephum ad orientem posi
tam pervenerunt terram hebreorum
...

motis porrecti in mare per longum
mare via eos obliquasse et itu
endo monte adiacente litus egip
ti redisse dicitur / quod probant et
latitudo maris e ut quod pit in eo
ad proximum litus prospiciat Cum ergo ma
ne iacerent egiptii mortui in littore
patet quod idem erat litus ex altera montis
parte. Non enim spacio noctis fere
equinoctialis / nec ipsi nec alii etiam
ad medium maris transissent quod
spaciosum e ibi. Cumque sic transirent
egipcii moyses domino iubente ex
tendit manum suam super mare et
reverse sunt aque ad priorem locum
et operuerunt egiptios / nec unusquidem
superfuit ex eis et tulit israel arma
mortuorum / Moyses quoque canticum deo
composuit exametro carmine. Can
temus domino etc. / Et duos quoque ceteros legitur
cantica domino composuisse. Nec hoc dis
credendum esse dicit iosephus cum ale
xandro macedoni et exercitui eius
dario insequenti mare pamphilium
divisum fuisse dicitur legitur deo volente
quod per eum regnum persarum delere vole
bat / Moratus e autem israel iuxta
litus vii diebus et cum tympanis et
instrumentis musicis singulis diebus
veniebat ad litus et cantabant
domino canticum moysi viri seorsum
et mulieres seorsum / in cuius rei memo
riam vii paschalibus diebus cantando
redimus ad fontes / Et terminatur
hic iosephi liber secundus De dul

dulcoratione aque in marath

Post egressi sunt coratione aque in ma
in desertum sur in hebreo rath
et in desertum ethan per mare in
deserto sur / post helim in deserto sin
ambulaverunt quoque tribus diebus per solitu
dinem nec invenerunt aquam do
nec venerunt in marath / ubi
aquam inventam pre amaritudine
non poterant bibere / Unde et locum
illum dixerunt marath. ut potius
pre amaritudine animi Tamen cum nec per
enim e qui sitit et non invenit
potum quam si inventum gustare

non possit / Dominus autem ostendit li
gnum moysi quod cum misisset in aquas
dulcorate sunt / Forte lignum erat
huius efficacie et forte miraculose
factum est ut in solitudine in qua
non erat lignum inveniretur lignum
/ Hebreus dicit quod illud lignum valde
amarissimum erat et ut mirabilius
innotesceret vis divina amarum
amaro additum dulcedinem operatum
e / Josephus videtur velle quod aque
vitium hic cooperuit quod in motu
se fuerat secundum illud Et vitium
capiunt ni moveantur aque / Dicit
enim ibi fuisse puteum modicum
Cumque at moyses virgam qua
habebat in primis scidit eam per medium
in longitudine et in scissione fines
et eiecit in puteum et precepit forti
bus ut haurirent aquam / et plu
rimam prius effunderent ut ultima
que remaneret frequentibus colla
cionibus excitata et purgata
fieret potabilis / Ibi etiam dedit eis
iudicia non dum tamen iure sed datum
esse promisit si obedire sibi ve
llent De fontibus et palmis helim de fontibus et p[almis] helim

Post hec venerunt in helim
ubi erant xii fontes et lxx
palme / Et dicit iosephus quod modica
aqua erat in fontibus ut quod arena
modicum manibus sumeretur teno
sed esset et inutile. propter hoc etiam pal
me non multum eminebant altera
quod non sufficiebat ad conglutina
da humum / Deinde venerunt
in desertum sin quod e inter helim
et synay ubi plures fecerunt
mansiones que in numeris exponentur
Quinto De questionibus et manna de questionibus et ma[nna]
decimo die mensis secundi tercie
simo post abscessum eorum de egipto
in quo pascha secundum celebraverunt
defecerunt eis victualia que tu
lerant de egipto et dixerunt
utinam mortui essemus in egipto

quando sedebamus super ollas carnium
et comedebamus panem in saturitate
Cumque orasset moyses ad dominum
dixit ad eos. Audivit dominus
murmurationes vestras quas contra eum
et dabit vobis vespere carnes
et mane panes in saturitate
Factumque est vespere et ascendens
coturnix de sinu arabico ubi
precipue multiplicatur transvolans me
dio mari operuit castra et ad
libitum populi capiebatur. Est
autem coturnix avis regia quam
iosephus ortigia vocat. Nos
vero vulgo curlegium dicimus a
currendo. Mane vero cum oraret
moyses ros descendens illi
nitus est manibus eius. que
prius humore supernatans erat sed cum
gustasset sensit mellis dulcedi
nem et panem promissum datum
intellexit. Et iacuit ros per circu
itum castrorum et erat quasi minu
tum quasi semen coriandri album
in modum pruine et quasi pilo tusum
Quod videntes filii israel dixe
runt manhu id est quid est hoc. Unde
et deinceps manna dictum est
quod quidam indeclinabile putant
alii in prima alii in tertia declinatione
ponunt / sed et pascha pasce ut
pascat / Et ait moyses. Iste
est panis quem dedit vobis dominus. Col
ligite vos gomor per singula
capita. Et collegerunt alii plus
alii minus et mensi sunt ad me
suram gomor. Nec qui plus col
legerat habuit amplius. Nec qui
minus paravit repperit minus. Forte
te enim in acervis collecta pone
bantur / et reddebantur singulis gomor
quod iosephus assarum vocat et e
st decima ephi. Vel forte quantum
cumque quis colligeret veniens ad
propria non inveniebat nisi gomor
ut primitivum factum est ut eadem
cibus sufficeret gomor qui ab
aliis et comedebatur. Collige
bant autem mane quia cum incaluisset
sol liquefiebat. quod mirabilius erat
cum ad ignem durum fiebat. Terebat
autem illud in pulverem et conglutina
tum in panes formabat. Cuius sa
por erat dulcissimus. Propter quod dictum
est similia cum melle et alibi
sapor panis oleati. Vero ubi dicitur
quod sapiebat unicuique in omne quod
desiderabat non mirum est autem ci
tum sicut iosephus quod et alternis
rigatur locus ille pluviis imbribus
Dixitque moyses ad populum nullus
relinquat ex eo in mane. Tamen
quidam ex eo reservaverunt et sca
tebat vermibus et computruit. Precepit
que moyses ut die sexta colli
gerent cibos duplices quia sabbato
non inveniebatur in agro. Tamen
servatum in die sabbati non corrumpe
batur. Tamen quidam putant nec etiam
sexto die collegisse unumquemque
nisi unum gomor sed illud per mira
culum multiplicabatur ut duobus
diebus sufficeret. Hic tamen colligentes
quia infra legitur. Propterea hoc tribuit vobis
dominus die sexto cibos duplices. Dixit
que dominus moysi imple gomor
ex eo ut custodiatur in futuras retro
generationes. Inde et ipsius futuras ad
sui memoriam recondam /
Et fecit moyses iuxta verbum
domini et posuit id aaron in urna
aurea in tabernaculo reservandum
Aiunt hebrei eos primo habuisse
parvum tabernaculum in quo dominum
consulebat de quo infra moyses
tollens tabernaculum tetendit
extra castra procul. ut per plenum postea
de futuro tabernaculo dictum est
Hoc cibo aliti sunt filii israel xl an
nis usque tangerent fines terre
terre chanaan. De aqua data

De aqua data in raphidim

Igitur profecta est omnis in raphidim
multitudo de deserto sin per
mansiones suas iuxta sermonem

d(omi)n(u)m (et) venit i(n) raphidim. Non
p(ro) vo distinguet eis d(omi)n(u)s mansio
nes s(ed) i(n)dicio nubis stantis q(ue)
p(er)emnite s(e)p(tem) seq(ue)bant(ur) ea stante
castra metabant(ur). Ibi d(omi)no desu
it eis aqua (et) murmuravert contra
moysen. Qui ait ad d(omi)n(u)m quid
faciam p(o)p(u)lo h(ui)c ad(huc) pusillu(m)
(et) lapidabit me. Et d(omi)n(u)s ad eu(m)
Sume de senioribus isr(ae)l (et) va
de ad petra(m) oreb (et) p(er)cuties ea
virga. P(ro)s e(st) mo(n)t(i) syna sic dicta
alia e(st) (et) alibi p(er) oreb sic di
cta a p(ri)ncipe rege oreb qui occisus
e(st) in ea. Co(n)stituta e(st) ita (et) egresse
sunt aque (et) bibit p(o)p(u)lus (et) vocat
moy(ses) no(m)e(n) loci te(m)ptacio q(uia) te(m)pta
verunt d(omi)n(u)m dicentes. Est ne
d(omi)n(u)s i(n) nobis an no(n). Alie po
fuerunt aque (con)tradict(ionis). De pug(na)

pugna cont(ra) amalech

Egressus est contra amalech
Amalech ut pugnaret (con)tra isr(ae)l
adversus in raphidim. Strabus ait
amalech fuit filius ismahel
a quo amalechite q(ui) (et) saraceni
h(ab)ent. Josephus pugnat(ur) (con)stituen
tes gabaloth (et) petra (et) attusta
tibus (con)ductos ad bellu(m) adversus
hebreos. Contra legi(tur) i(n) genesi q(uo)d eli
phaz p(ri)mogenit(us) esau genuit
de concubina amalech. De sup(er)
regu(m) v(er)o filius doech ydumei
i(n)ntians de morte saul ait
amalechites su(m). Et forte duo fu
erunt equivoce (et) (con)gnit(us) duo
p(o)p(u)li. Elegit at moyses ih(es)um
de t(ri)bu effraim vir(um) bellicosu(m)
ad dimicandum contra hostes cu(m)
(et) paucos tradidit armatos plu
mos ad custodiam castror(um) retinu
it. Ipse at ascendit i(n) montem h(ab)ens
virgam d(e)i i(n) ma(nu). Ascenderunt
(et) cu(m) eo aaron (et) ur vir marie
q(ui) s(e)c(un)d(u)m paralipomenon fuit fi
lius caleph (et) marie avus be
seleel. Cu(m)q(ue) elevasset moyses
manus ad d(omi)n(u)m vincebat isr(ae)l
s(ed) u(bi) at paululu(m) remisisse(t) vin
cebat amalech. Q(uo)d (com)p(er)to
aaron (et) ur supposuerunt ei lapi
dem q(ui) utraq(ue) p(ar)te manus eius
sustentabat. Erat e(n)i(m) (con)tinues
p(ro) labore orandi. Insignu(m) rei si
gna sacerdos manus elevat in
missa (et) cet(era) i(n) figura xp(ist)i orantis
i(n) cruce. Licet remisit manus moy
ses usq(ue) ad solis occasum. Fugat(ur)
q(ue) iosue amalech i(n) ore gladii.
Et ait d(omi)n(u)s moysi: Scribe hoc
i(n) libro ob monimentu(m) adjunct
e(n)i(m) delebo memoria(m) amalech
de sub celo. Q(uo)d i(n) diebus saul im
pletu(m) e(st). Et edificat(ur) moyses
altare (et) vocat(ur) illu(d) d(omi)n(u)s exalta
tio mea. De subdivisione magistrat(uum)

(de) subdivisione

Egressus e(st) at ietro cogn(at)us
moysi obviam ei i(n) desertu(m)
tulitq(ue) secu(m) sephora (et) duos
filios eius. Cu(m)q(ue) misisset thab
naculu(m) moysi narrat(ur) ei moyses
signa q(ue) fecerat p(ro) eis d(omi)n(u)s et
universu(m) laborem itineris sui
et (con)gratulans ei ietro ait: Be
nedictus d(omi)n(u)s qui eripuit p(o)p(u)l(u)m
suu(m) de t(er)ra egipti. Nunc cog(nosc)o
q(uonia)m magnus e(st) d(omi)n(u)s sup(er) om(ne)s
deos. Obtulit (er)go ietro hostias
d(omi)no (et) comederunt cu(m) eo moy
ses (et) aaron (et) seniores isr(ae)l cora(m)
d(omi)no. Aug(ustinus) t(ame)n no(n) vult gentile(m)
immolasse d(omi)no s(ed) moyses s(ecundu)m
alia(m) tra(n)slaco(n)em q(uo)d e(st) ietro sumpsit
hostias de oblat(is) a moyse
sumpsit ab eo (et) comedit. (Et) forte
tu(n)c sacrificat(ur) moyses i(n) mo(n)te
te(m) q(ue)d p(re)dixerat d(omi)n(u)s. Dicit e(n)i(m)
iosephus ietro venisse ita mote
ubi i(n) rubo in(fl)a(m)m(a)tus videat moy
ses visiones. Altera die sedit
moyses ut iudicaret p(o)p(u)l(u)m q(ui)
assistebat ei de mane usq(ue)
ad vesp(er)am. Q(uo)d attendens ietro

aut studio laboe consumeris ult
vires tuas e negocium sz audi
vba mea z erit dns tecum esto
pplo in hijs que sunt ad deum et
cerimonias z viam moris uel
itineris ostendas eis addecisi
one uo causarum elige viros
potentes timentes deum amantes
veritate detestantes auariciam
Et no q in hijs mior qui dicat
ysuanda in eligendo iudice po
nit potentia que qnde plurimum
valet si tamen illa sequntur alioquin
addit oleum camino z gladiu
veneno tamen alia translatio habet
sapientes quos forsan potentes
vocat ad iudicandum Et addidit
Constitue ex eis tribunos
l cuiusz tribui vnum prepone qui
atbu tribunus hebrice qui te ti
liarcus latine millenarius no
qd in tribu tamen esset mille sed
tamen minus posuit pro toto vel
ex multa ne copiosa minus posuit
supremi z forte quia principes
hebat quasi tribus suis Sub prin
cipe voluit esse millenarios
qui tamen preesset mille Sub mi
llenarius at monuit constitui p
ethacontarcos id est centenarios
ut centuriones Sub centurione
duos petacontarcos l quinquagenos
sub quinquagenario quinz decanos
Certa at lite inter decem stabat
ad iudicium decani tamen facile
erat lites minorum dirimere si no
poterat diffinire ascendebat ad
quinquagenarium z sic usque ad moy
sen qd tamen causa erat maiora
tamen moysi reservabat ipsi minora
iudicantes Sequntur mos ecclia
romana uocat plurimos in parte
sollicitudinis primates archiepos
epos Sed archidiaconos archipresbros
etiam minores sacerdotes leuiora
pecta z quedam similia etiam eccliam

iudicat similia uo z apta re
ferunt ad eum Acquieuit moyses
nec erubuit vir deo plenus
consilium gentilis Dimisitque cogna
tum suum hebrius ubique ponit socer
z reuersus e ietro in terram suam De
Gesse pventu ad montem Synai de pventu ad monte synai
Mense igitur tertio egressionis de egipto
in iunio die hac in kalendis
sz iunij venerunt ad montem
synaij fixeruntque tentoria e regi
one montis xla septima die ab
apsase Interponendo enim septuages
xxx dies ex mense ponimus qui
media inter lunares z solares
menses eligendo via lunares
enim infra tricenarium reperiunt
quedam ult uo no Solares uo
plures habent inter excedunt Apsase
qd xvj restabant dies primi mes
fluxerunt post ea xxx scdi mes
Restat ergo q prima dies iunij xl
septima fuit septimo die diluvio
ascendit moyses in monte ad deum
Cui dixit ei Dices domui
iacob Vidistis que fecimus vobis
nunc addicia ut ut loquar vo
bis Si ergo custodieritis pactum meum
eritis mi in peculium de cunctis
pplis Cumque tamen retulisset moyses
pplo Responderunt cuncta que locutus
e dns faciemus Cumque redisset
moyses ad deum ait ei dominus
Venia ad te in caligine ut au
diat me pplus loquentem ad te
Vade sanctifica pplum hodie z cras
l lauet se z uestimenta sua
vacet ab amplexibus z sint pa
rati in die tertium z constitues terminos
per circuitum montis Omnis qui transcen
derit z tetigit montem morietur
manus no tanget eum sed lapi
dabitur aut iaculis confodietur sive
iumentum sive homo Potebat
at ut dicit Iosephus etiam in hijs du
obus diebus conuiuijs opulentis

datio legis volentibus

et ornamentis detenti. **De datione**
Iam adve**nientibus volentibus**
Iucat dies tercius et ante solis
ortum repente audita tonitrua ac
micare fulgura / et nubes densa
operuit montem / et clangor buccinae
ne perstrepebat / fumabat mons
quia dominus descenderat in igne / et fu
mus ferebatur quasi de fornace / et omnis
timuit ut aiunt hebrei timuit
plus solito et moyses ira dei perisse
putabat / Tandem letus apparuit
moyses / et serenus aer cum eo re
versus est inter eos et ait eis / hodie
non audietis moysen filium am
ram et iocabeth sed illum qui populo
percussit egiptum / qui per mare iter
dedit qui cibum de celo potum de
petra concessit pro quo adam de fructibus
vite comedit / Noe ex aquis diluvii
ereptus est abraham chananea
obtinuit / ysaac de senibus natus
iacob plenitus ditatus est ioseph sub
limatus / Erat ergo hec vox vobis
amabilior quam filii ut ypocrites
Et cepit populus in circuitu domi
ad radices montis / Ascendit autem
dno iubente moyses et aaron
ultra terminos sacerdotes et maiores
et plus non conscenderunt / locutus est
dominus ita ut nullum vox effu
geret et pro l° die dedit eis legem
verbo tamen in figura quia data erat
per manum sed die l° **Explanatio deca
logi**

explanatio decalogi

Non habebis deos alienos co
ram me etc / quia non pro prece
pta dedit omnibus sancti asserunt sed
in distinctione eorum differunt / secundum
enim secundum augustinum dividit origenes
in duo et duo ultima secundum augustinum
colligit in unum cum consentit iose
phus / Preterea dicit augustinus tria fuisse in
una tabula et vii in alia / ioseph
vero et hebrei v in utraque / Ratio quia
augustinus tria voluit ponere ad dilectionem
dei et vii ad dilectionem proximi pro
dignitate potius quam per preceptorum distinctionem
ea prime tabule esse / et secundum

questionque non modo distinguat de
e sensus **Primum preceptum** primum preceptum
Non habebis deos alienos cora
me i me solum habebis deum
et pomerium non habebis quod non habeat
impatiens secundum ydioma hebreorum
Non enim asserit cum quoque habuerint
non facies tibi sculptile vel ydolum
alia littera quod non est in modo id est
nullius rei naturalis representativum
ut fiebat amon capite arietino
amber capite canino / neque omnem
similitudinem que est in celo et in terra et
in aquis vel subtus / quia non facias
tibi pro deo simulacrum solis et lune
et huiusmodi neque hominis quia immortali
et huiusmodi neque draconis vel repti
le cuiusque quod colebat divisus error
horum non coles nec adorabis
ea / Colere enim est mente adorare
adorare autem est si non animo saltem
per metum ut adulando regibus
adorare / propterea addit cultu adam
custodia dicti et dicendorum addi
dit mandat / Ego sum dominus deus
tuus fortis et zelotes visitans
peccata patrum in filios in tertia et quartam
generationem eorum qui oderunt me
et faciens misericordiam in milia his qui
diligunt me et custodiunt precepta
mea / Zelus dicitur invidia / dicitur et
amor secundum ipse amor / vir adversus
proprio custodiat neque alius accessum
ad ea / Huiusmodi dicit dominus ego
zelotes id est non patiar te fornicari
post deos alienos / quod addidit se
visitare peccata patrum in filios / Aliud
heretici / non est bonus hic sermo ut
peccata alterius quibus puniatur / et dicit
vetus testamentum non esse datum
a deo / Deo enim sic fidelis est dominus
secundum eum in hiis multis apparet / quod
hic vero nomine visitans in merito
proprietate enim visitamus infirmos
et ipse ex mansuetudine peccante
non statim punit sed expectat usque
etiam in quartam generationem / Exodi

sz pres solet vinc̄ et si tori
piet pr ut filij ipi non imi
tabunt parcit aliq̄n qui p9 lo
gam expectacōnem iniustis punit
et de tpali pena tn̄ intelligend̄
est sic de achab et de ieu i
posterꝭ vindicta supra legꝭ
ut pt. q̄m sevicias iusta
iudicat Quis em̄ puniunt
parentes si filios p̄se videat
ut puniri et iustis expectacōne
Origenes tn̄ hic intelligit p̄pa
tres demones p̄posteros tradu
ctores qui quis i peccando nobis
adiungimus ut pote p̄mo intuit
diabolus i cor inde Ecce pat
p9 accessit ad p̄ncipes ut et
ipi i hoc peccarent ecce filij p9
ab illis accepit cohorte et mi
stros ecce t̄cia et q̄rta gen̄acio
Dns aut non visitat patru
peta hic qui respuat igni et
no unū sepe punit homies
Non assumes Scdm̄ p̄ceptu
nomen dei tui i vanum i nec
falso nec supflue nec dolose iu
rabis p nomē dei nec honore
eius qui tu ita e evanescē fa
cies sive deo seruiendo Tercium p̄ceptu
Memento em̄ ut dies
sabbati sanctifices i sctm̄ et fe
riatū habeas Non faces omne op9
tu et filius tuus et filia tua nec
seruus nec ancilla nec iumentū
tuum nec advena qui est intꝰ por
tas tuas e i tecū i domo seu i
eius quia deus requievit die vij et
nos die vij seruamus et si non
sicut que illi Raz et iosephus
sic ait. ꝙtus p̄mo sedm̄ sua
das septimas. ti ab omni ope
foret cessatum. ꝙpt̄ea de ope
suili d̄tu9 intelligend̄ Quartu
Honora patrē tuum et p̄ceptu
matrē tuam dupliciter honore
reuerendo scz et min̄a ministrando
Iniquis em̄ que petunt fere in

omnibus apte totū intelligit Unde
et dns totaliter doces intelligenda
implevit lege Quintu p̄ceptu	c͡tu p̄ceptu
Non occides manu uel mente
ut consensu nec violentā manū
inferas i sonti nec subtrahes au
xilium vite cui potes et debes
dare Judeus quidē non occidit s
lex Sextu p̄ceptu Non mecha	vi p̄cep
beris non comisce Alicui
excepto federe matrimonij vij p	vij p
Non furtū facies nec Septimū p̄ceptu
rapias aliena Octauum p̄ceptu
Non contra p̄ximum tuum falsum	viij p
testimonium dices. hic p̄hibet
omne mendaciū licz quidam
male senciunt dicentes tacite co
cessisse me daciū quod p̄dest
et nulli obsit Nonū p̄ceptu	ix p
Non concupisces domum p̄ximi
tui sedm̄ aug9 hic p̄hibet
concupiscenciam rei aliene i mobilis
Non desiderabis X p̄ceptum	x p
uxorem eius nec seruū et ancil
lam nec bovem non asinum non
omnia que illius sunt. hic p̄hibet
concupiscenciam rei mobilis sedm̄ hoc
unum p̄ceptum e De altari fa	de altari faciendo
ciendo
Audiebat p̄plus voces
et lampades et vocē buccine
et montem fumantē et stantes
procul dixerunt moysi loquere
tu nobis et audiemus non lo
quatur nobis dns ne forte mo
riamur Stetit ergo p̄plus de longe
et moyses accessit ut ascendit
ad caliginem Cui dns ait Altare
de terra facietis michi et forte
an consideracōm altaris portabilis
voluit hoc fieri uel illud por
tabile est de terra sic infra di
cemus. quod si altare lapideum
feceris michi non edificabis illud
de sectis lapidibus si levaveris
cultrum tuum sup eo polluetur qui
nolo quod tu instrumento effusionis
sanguinis edifices michi sedm̄ Unde
et nos unius lapidis altare constituimus
et forte p̄hibuit ne sup altare

hodie occidentem. Et addidit ne ascendas per gradum ad altare meum ne reueletur turpitudo tua. Hec ne non diu vtebantur antiqui femoralibus. **De iudicijs a domino**

Deinceps addidit iudicia quedam dominus ad firmandas lites nos quidem non omnia gerimus prosequamur. Sit. Si emeris seruum hebreum quia tamen secundum seruus non sit vi annis seruiet tibi in iubileo in eo venit septimo egredietur liber. Et cum quali ueste intrauerit si habens vxorem cum vxore et liberis exeat. Si dominus dedit vxorem ei mulier cum filijs quos fecit erunt domini eius. Et si elegit seruus manere in seruitute offerret eum dominus dijs id est sacerdotibus presentabit et applicabitur ad hostium tabernaculi et perforabit aurem eius subula in signum perpetue seruitutis et erit seruus in seculum id est diu viuet uel usque ad iubileum. Idem est intelligendum de ancilla. Si quis vendiderit filiam suam in famulatum non in ancillam sed sed in concubinam quam contra morem fecere dicit vijo anno non egredietur ancilla sine precio qui enim eam humiliauit dote uestes et nupcias id est virum ei prouidebit pro precio pudicitie. Et si ante vij annum displicuit ei vendendi eam alij potestate non habebit nec pudicitie precium negabit quod si in terim assignabit eam sibi id est in vxorem duxerit secundum quod duxerit marcia catonis iuxta legem vxoris faciet ei nec sine libello repudij egredietur. Si uero non sibi sed filio eam emerit in modum predictum faciet ei cum filio sit coniux. Si tria ista non fecit id est si nec ipse eam humiliauit sub agnominatione nec filio eam accepit more ancillarum gratis egredietur et absque precio sibi dato. **De eo qui volens occidebat hominem et cetera**

Qui occiderit hominem volens moriatur. Si uero nolens confugiet ad unam de vj ciuitatibus refugij et ibi saluabitur donec sua ne occidatur a proximis occisi et erit ibi donec per iudices tunc eius propinquus mortui reconcilietur uel usque ad mortem summi sacerdotis tunc enim securus redibit ad propria. Nidonostra uero occideres etiam ab altari euellatur. Ius de iacob legitur sitiuit instar harum ciuitatum nos habemus loca deo dicata maiorem in immunitate prestant quam ille saluantur enim in eis et volens homicida et quibus fugitiuis tamen quedam exceptiones fiunt. Si enim homicidio facto in ecclesia uel porto uel huiusmodi confugiat ad ecclesiam dicitur eum debere excipi inde et puniri. Et addidit et dominus precepta talionis iubens reddi animam pro anima oculum pro oculo dentem pro dente vulnus pro vulnere liuorem pro liuore adustionem pro adustione. **De boue cornupeta**

Si bos cornupeta hominem occiderit lapidibus obruetur nec carnes eius comedentur. Dominus autem bouis xxx siclos argenti reddet domino serui. Aut hebreo sit estimatum precium serui quia xxx denarijs egressi sunt de secta que nos seruituti addixerat. **De decimis et primicijs**

Decimas et primicias tuas non tardabis offerre. Primogenitum edum uel agnum vij diebus dimittes cum matre sua die viija uel deinceps poteris reddere. **De seruitiis**

Sex annis seminabis terram tuam et congregabis fruges eius septimo anno requiescere eam facies unde et dicebatur annus requietionis et annus remissionis quia in eo nulli licebat exigere debitum aliquem in eo terminato et si quid in eo anno sponte fructibus suauerit in eo comederent pauperes populi

iudicijs

De eo qui uolens occidebat hominem

et qd residuu fuit pauperibus
comedet bestie agri. Ita facies
i vinea z oliueto tuo. Du hoc
obseruatu fuit ut ait iosephus
i ano sexto i tm habundabat fru
ges q sufficiebat ad vsu vi et
octaui z ad semente. Addidit ut
de tribus solepnitatibus ani i quibus
voluit sibi apparere omez ma
sculos s no vacuu de rebus in
fra dicet. et eius comedi no de
Ne coques edum bebat i lacte
m lacte matris sue. qd mris sue
iosephus exponit no comedes
eu infra octauu die. q adhuc
no desiit a lacte. Dicit dexpo qd
pomit sit. Ne occides xpm
i die circumcisionis sue. qd octo trans
gressi sut. dies uo circumcisionis
vocat lac matris. q coiuit in
matre pat materia lact. hebrei
dicit. no coques separatu i lacte
matris sue. et est sensus separatu
a carne partu i. qd p carnis
generacionem conceptu z editu est
no comedes coctu cu lacte ut
cu aliquo lacteo caseo s uel
butiro. qd dictu e ppt aues
que no de carne s de ouis se
parant. quas i lacte coctas ut
cu lacte comedut. Et ideo
de lacte matris prohibitu dicit
qd i alio lacte liceat coquere
s q lac illud patius posset
inveni cu aialibus. preter prohibuit
de omi lacte. Cruda tn de
quibus que dno offerut. dictu in
reliquit qd no offendas edum
ut agnu infra octauu die
q no du e ossibilis. ut desiit
a lacte matris. qd z sup dixeat
de primitiis agnorum z decimis
Infine uo iudicior addidit
dns. Si feceris que. Ecce mittam
angelum meum qui praecedat te ... preterita
pplm adque ingredietur z pre
mitta scrabrones z uesspas que
fugabunt eos. i. tremores nominis
tui paulatim uo eiicia eos ne
redigatur terra i solitudine et
crescant contra te bestie. ponamque
terminos tuos a mari rubro ab
oriente usque ad mare palestinorum
qd arreni est. z e absconditum
z a deserto qd e post bethleem
qd incipit post terciam usque ad
fluuium s euffraten. que tota
regio quandoque dicta e iudea. Descende
Venit ergo dere finato z aspersione
moyses z narrauit sanguinis
plebi iudicia dni z dixerunt
omnes vna voce. Omnia que locutus
e dns faciemus z audiemus
qd proposite z ordinate dictu
perfringit futuras transgressiones et
i hoc vo mediatores. Scripsit
moyses vniuersos sermones
dni preter decalogum. Ita illum
scripsit tabulis lapideis dns.
Et mane consurgens edificauit
altare dno z xii titulos p xii
tribus isrl. forsitan xii altaria
quos titulos dixit ut porique
vnu ex xii lapidibus. z i sin
gulis singula noia filiorum isrl
scripsit in titulos tribuum. misit
que iuuenes s nadab z abiu
abiu. qui fuerunt ea sacerdotes
z imolauerunt dno pacifica
vitulos xii. Tulitque moyses
media parte sanguinis z misit
i crateras vasa s vimmea
cu ansis aciatum qd e circumpositione
dicta reliquum sanguinis fudit
sup altare. legitque volumen
federis audiente populo. Qui di
xerunt omnia que locutus e dns
faciemus. Ipse uo sumptu san
guinem respersit i populum z ait
Hic e sanguis federis qd pepi
git dns vobiscum. Ac si diceret
Qui prebit vita eius z sanguis
eius fudet. qui violabit

Descēde finato z asspsioē sanguinis

federis hoc .i. pactum inter vos et deum
Tamen hic signum ad confirmacionem fe
deris habuerit agentibus qui porcio
federis fede laniates sic firmabit
fede laniandum federis violatorem
Tamen et aliud signum federis tribu
lis habuerunt iudei ... .i. effusi
one aque quod fecit iosue et sa
muel / quia sicut aqua tota funditur
quod nichil odoris remanet in vase quod
non alii liquores dequibus vestigia
remanet et cetera ipsa sic fusa
in terram sic perimus cum suis stirpe
pereat qui polluet fedus De ascensu
De ascensu moysi ad montem
Hoc facto ascendit moysi ad mon
tem
moyses et aaron nadab et
abiu et lxx de senioribus israel per
preceptum domini usque ad medium montis
et viderunt deum et sub pedibus eius
quasi opus saphirinum et quasi celum cum
serenum est Tamen nec super eos qui se
parant in castris misit manum suam
.i. non abscondit se ab eis / et vide
tes maiestatem domini et non ipsi leti
epulabantur Tunc vocatur dominus moy
sen daturus ei tabulas lapideas
inscriptas decalogo / Et assumpto
tamen iosue transiuit in medios dicens
senioribus Expectate hic scilicet in
castris et usque ad medium / Si quid
questionis natum fuit referet illud
ad aaron et ur / Operuitque nubes
montem / Itemque dimisso iosue in
quadam planicie montis solus
19 ascendit moyses in caliginem Sep
tima die dominus vocatur eum de medio
caliginis / Ingressusque moyses me
dium nebule fuit cum domino xl di
ebus et xl noctibus non comedens
neque bibens De tabernaculo faciendo
De tabernaculo faciendo
Hec ait dominus ad eum Omnes primi
cias in propria queque apposuit israel
ab eo tamen qui ultro obtulit aurum
et argentum et es iacintum et pu
rpuram coccum quasi bis tinctum / secundum
iacinctini purpureisque coccinei co
loris et bissum quod est genus lini egi
pti molle et candidum pilos que
caprarum et pelles arietum et rub
ratas quas patricias dicimus
quod parti sit colorum eas excogi
tamur et pelles iacinctias et ligna
secchim Est autem secchim nomen montis
et regionis et arbor quasi similis
albe spine in foliis / et est levissimum
lignum et imputribile et interminabile
oleum quasi ad luminaria / aromata in un
genta et thimiamata boni odoris
et lapides onichinos / ita quod sar
donices et gemmas faciat michi
sanctuarium ut habitem in medio eorum
ne sit labor eis recurrere ad montem
Iuxta similitudinem tabernaculi
quod ostendam tibi facies illud ita
De scemate arche
Archam De scemate arche
Archam de lignis secchim facies que
hebraice dicitur heron Et non quod
moyses hoc ordine narrat que
fuerint in thabernaculo tractio de arca
Iosephus vero econtra ille fuit ordine
compositionis iste secundum ordinem in
collocationis longitudo arche habebat
duos cubitos et semisse altitudo
similiter cubitum et dimidium et in
cubitus quando non geometricus quod
apparet in altari latitudinis in fra
quod debet esse archa non illa sed similis
ei Etiam iosephus cubitum vocat hic
duos palmos / et dicit archam non
semisse pedes et deaurata est
intus et foris auro mundissimo
factaque est supra coronam auream ad
modum sicut labrum quod in mensis et
scalariis fieri solet / ... lat
longitudinibus erant circuli aurei
binum totum lignum penetrantes
et per eos vectes de lignis secchim
deaurati mittebatur quibus archa
ferebatur nec unquam extrahebantur
in qua reposita est testificatio in
tabule in quibus scriptum erat testa
mentum tamen quecumque ibi reposita
testimonia dicuntur / posita est
ibi urna aurea plena manna
in testificatione quod pane vix

dedisset de celo. Tabule testifi
cationis que legem naturalem sopitam
in cordibus suscitaverant in templo
virga aaron in testimonium quod omnis
potestas a domino deo est. De unoquoque
testimonio in parte quod diximus. Dia
que dixit nobis dominus faciemus
obedientes. Ita est archa testamenti ut
testimonii et obedientie. tabernaculum testi
monii dictum est. Ratio est quia cause
prioribus eius agebantur. De propiti

atorio est autem de cherubin

Fecit et super archam propitiatorium id est operculum aureum
in tabula aurea eiusdem longi
tudinis cuius et archa ut archam
tegeret. Sufficit de spissitudine eius
non legitur. Hoc dicebatur oraculum
quod dominus de loco illo responsa da
bat. Responsum autem dicitur ora
culum quod orantibus dat. Dice
batur et propitiatorium quod commode lo
quens dominus propitiabatur populo suo
ut quod die propitiationis dicebant
etiam deum super ibi descendere. Con
tra quod vero parte oraculi sunt in duo
bus angulis anterioribus positi
sunt duo cherubim aurei et produ
ctiles non sunt fusiles sed tonsionibus
malleorum producti. Sunt autem ut
dicit iosephus animalia volatilia
nulli figuram quem antea hominum
est inspecta. Hec dixit moyses
se videri sede compropisse figurata
cherub unus alterum respiciebat
versis in vultibus in propitiatorium
duabusque alis expansis et mu
tuo se tangentibus velabant o
raculum alas composito extende
bant a pariete ad parietem. De mensa

Fecit et dominus ut dicit sacerdotibus
faciens et mensam de lignis
sethim habentem duos cubitos lon
gitudinis et latitudinem cubitum
et altitudinem cubitum et semissem
spissitudinem tacet et in angulis
ea composita parte auro purissimo
Erat autem ut dicit iosephus hec me

sa pomo velud delfica ligni
inferior pedes qui dicuntur eius
altitudo erat per commedietate
partes inferiores soludi et tornati
les pars superior opere quadrangu
li erat in singulis vero pedibus
erat anulus aureus similis quod erat
in pede submissus erat in anulis
vero vectes aurati quibus ferebatur
mensa. Erat autem in ea labium
per circuitum sit in archa et labio
affixa erat aurea corona alta
digitis iiii ita quod medietas
eius super mensam eminebat
ne supposita caderent ex ea al
tera medietas inferius pendebat
ad decorem et erat corona in
transilem inde interpolata celaturis
et plano. Erat autem ut aiunt
hebrei celature ille quasi imagines
regum et prophetice tot ibi informes
fuisse quot reges futuri erant in
israel a david usque ad sedechiam
Tamen iosephus videtur velle
non fuisse in ea labium aliud nisi
hanc coronam in transilem inde reti
culata. Fuit vero supposita erat
alia corona minor ista sed quanta
et quo supposita et an plana
ut in transilis nescimus tamen a
ureola vocatur ut dicitur in ariel
ezechielis. De in trasili coniunge
bat per aliquod interpositum sit
hebrei dicunt et hanc prophetice
addita ad prefigurandam divisionem
regni in duo regna. Fuit enim
regnum israel populosius regno
iuda sed in minus dignum et ideo
aureola supposita erat et tamen minor
Mensa hec ponebatur in latere ta
bernaculi ad aquilonem non   De panibus propositionis
longe ab adito. De panibus

Ponebantur super eam propositionis
xii panes azimi de simila
modii valde et ponebantur

seni altrinsecus et costabant
singuli de duabus decimis ephi
quas ioseph(us) duos assarones
vocat et singulis supponebat(ur)
aurea patena et sup(er) patena
pugillus thuris. Joseph(us) d(icit)
phialas aureas suppositas ple
nas thure. In diluculo sabbati
recentes et calidi i(n) ponebat(ur)
mense et erant ibi immoti us(que)
ad sabbatum seque(n)s. Tunc illis
sublat(is) et toto thure i(n)censo
sup(er) altare novi cum alio thure
substituebat(ur). Oblatos u(er)o soli
sacerdotes comedebant. Unde
sacerdotales dicebant(ur). Vel io ti(tu)
lus ut ait Joseph(us) d(omin)us precepit q(uod)
soli sacerdotes panes illos
formarent et coquerent et ponere(nt)
sent i(n) mensa et tollerent. Ipsi
tamen non observaverunt. Et dicebant(ur)
etiam panes p(ro)positionis q(ui)a p(ro)po
siti ibi erant cora(m) d(omi)no i(n) memo
ria sempiterna xij tribuum fi
lior(um) isr(ae)l. Vel p(ro)p(ter)ea positi s(un)t
p(er) tota(m) ebdomada(m) vel et(iam) p(ro)
p(er) successione(m) ponendi.

De vasis libaminum

Precepit et(iam) d(omin)us
p(re)parari de auro purissimo
insup(er) g(e)n(er)a vasor(um) ad offerenda
libamina et ab offerentib(us) sacerdo
ti alibando i(d est) sumendo vel fu
dendo et poni ea sup(er) mensam
s(cilicet) acetabula phialas thuribula
ciatos. In cyphis vinu(m) q(uo)d debe
bat offerri p(ro)videbat(ur) et p(re)gu
stabat(ur) ut(rum) dignum foret offe(rri)
an non s(ecundu)m q(uod) i(n) colore et i(n) sapore
vinu(m) dinoscit(ur). Dic(itu)r q(uod) phiale
vitree erant. Unde et adhuc hi
q(ui) s(un)t vitre(e) dic(untu)r sic vocabat(ur)
i(n) imo anguste et i(n) superiori
parte ample i(n) q(ui)b(us) color et
sapor poterat agnosci q(ua)s ceba
sulcellas dicit. Ciathi u(er)o
minores et angustiores erant
et aurei cum q(ui)bus fundebat(ur) vinu(m)
sup(er) altare p(ro) hostie libamento.
In thuribulis que et mortalio
la dicebat(ur) thus p(ro)f(er)ebat(ur)
et offerebat(ur) similit(er) et i(n) acetabulis
acetum. Sed q(ui)a nusq(uam) a(liqu)a racio o(ste)ndit
de oblacione aceti quidam dicit
acetabula ubi s(cilicet) p(ro)videbat(ur)
a sacerdotibus q(uod) debebat(ur) offerri
utru(m) accepta i(d est) ydonea esset
an non. P(ro)p(ter)ea subdividit aceta
bula i(n) ea i(n) phialas i(n) q(ui)bus
vinu(m) i(n) thuribula i(n) q(ui)b(us) thus
et similia et f(rumentu)m et sal et
ciathos i(n) q(ui)bus oleu(m). Sume
bat enim sacerdotes p(ri)us de hiis
que offerenda erat porciunculas
q(ua)s i(n) p(re)dicti(s) vasis ponebat
ad p(re)gustandu(m) q(ua)si libando de
singulis q(uo)d libamina dixit
moyses offerenda i(d est) de offeren
dis sumenda.

De candelabro

Precepit et(iam) d(omin)us fieri can
delabru(m) de auro purissimo
ductile. Et(iam) ioseph(us) fusile
d(icit). Cuius hastile basi i(n) fixu(m)
erat et frequenti sup(er)vestitu(m) ca
lamis aureis v gemi(n)atis
admod(um) tamen ubi erat capita
calamor(um) inter se iungebant(ur)
capita gerebant tumencia i(n) vice
admodu(m) cyphi qua(m) tympanum
divinu(m) iungebat(ur). Et tamen
duo cyphi erant i(n) modu(m)
nucis et e(x) fundo cuiusq(ue) cyphi
p(ro)cedebat flores recurvi q(ua)si
lilia et i(n) ipso fundo int(er) cyphu(m)
et lilia erat sp(h)erula volubilis
sic i(n) capitulis calamor(um)
s(un)t sp(h)erule volubiles et ita
cum i(n) hastili esset v calami
i(n) hunc mod(um) copulati minor
erant ibi invicem quar(um) q(ue)l(ibe)t
gerebat q(uo)d cyphos duos iunctos
et sp(h)erulas similit(er) et lilia

vasa libaminum

candel

Et hoc e qd moyses dr i ha-
stili fuisse iiij^or ciphos i mod
nucis. hi hebrus no dr ciphos
sed dr ingellatas rotunditates
i sigillo distinctas. Ex hasti
li ꝓcedebat ꝓlatibꝫ ta hic sia
hinc et ta inde sex a ꝓvini
ꝑꝫ sup vestitu erat calamis
aureis admod hastilis et in
initiis erant capita calamor
qi ciphi i modu nucis cum
sperulis et liliis. Et qr i uno
brachio moyses dr iij ci
phos fuisse videt v in ꝗ
iiij calamos fuisse tu qbus
da vide spenlas no fuisse
i fundo ciphor ut dcm est
sed media planicie cuius ca
lami sperula volubile suppo
sita. Et erat candelabri ex
hs calamis aureis sup du
cto factum si fusile fuit si no du
ctile simplicit ex auro fuit et
malleis mirabili artificio in
hanc form ꝑductu. Erat at ut
dt iosephus ex lxx partibus ꝯpo
situs i una base erectu sit in
hastili et brachiis erant cala
mi lxx cu totide sperulis
lxx v ptes i basi vij lapades
du pedes sedes. Et notand ut
mo factu fuit i summo vij hebat
capita equalia sup qe pone
bant vij lucerne auree. Infusibilia
q vij ex auro erant ex qbus oleu
lucernis ifudebat. Erant ibi
forcipes ex auro dicti emunctoria
ꝯ emungenda ul extinguenda
licinia. etia vascula ex auro
erant ad extinguendu i aqua
que emungebat ne tetru
redderent odore dicta extinctoria
Oe pondus eius cu vasis
suis hunt talentu auri ad po
dus sctuarij. tria enim habebant
talenta miia l libra ꝗ dr
uisitor mediu lxx qd est

ticiu maximu c xx qd erat
sctuarij. Tamen iosephus dt ipm
fuisse c minas quas hebri cin
chares dicunt. Ista lingua interp
tatu talentu incipit. Posi
tu at erat ad austru contra me
sam no recte quid s oblique
Precepit de partibus tabernaculi
ꝗ dns fieri thabnaclm in
hunc modu. Thabnaclm erat
domus deo dicata qdrata et ob
longa ubique clausa parietibus a aqlo
nari meridiano et occidentali. Ab
patebat introitus ab oriente ut
sole oriente radiis eius illustret
longitudo erat xxx cubitor la
titudo x altitudo x. In latere me
ridiano erant tabule de lignis
sethim stantes. quar vna quoqꝫ
i longitudine x cubitos hebat
et i spissitudine digitos iiij^or
i latitudine cubitu et semisse
Jungebat at s' mutuo i tanstrate
ne rimula ibi esset. a planicies
parietis i equalis. et erant in
aude quatuor parte supposite
no singule duabus basibus arge
teis ꝑfoditis i quar foraminibus
cardines aurei i mittebant
i utraque angulo tabule eminentes
sed i strinnis fieri solet. Tamen
aug videt velle qd vna basis
erat sub tabula. et altera sup s
littera cont e qe dt ut bine ba
ses singulis tabulis p duos
angulos sufficiant. Vel aut
tabule suppositas atrei sup
bases an inter bases ad terram
ptingerent no legit. Eodem
scemate factus erat paries aqlo
nis. Ab occidente no erant
vij thabule ꝑ omnia similes
aliis et eodem modo stantes in
basibus s cu no implerent nisi
x cubitos quatuor pte vacuus
patebat. Et ideo tabula vno

de partibus thabnaculi

vero

cubitis lata grata est p medium
et facte sunt due tabule semi
cubitales que utriqz apposite pa
riete occidenti aliis duobus co
paginarentur. Erant autem singule
duabus basibus innitebantur
Ne uero uentorum impulsu uel
qualibet alia causa parietes co
cuterentur. singule tabule anulos
habebant aureos per ordinem uelud
quibusdam radicibus confixos per
quos uectes per transuersum parietes
immissi tabulata firmiter contine
bant. Erant autem uectes de lignis
sethim inaurati singuli v cubitorum
in mittebantur quod caput unius ue
ctis in caput alterius uel in medium
cornu in florem ut compluribus sit
in nexibus quod unius uectis in mense
magnitudinis uidetur. sicut in
baculo cambuce pontificalis
eburneo fieri solet. Hic sane
planum esse non dicimus addidisse
quod v uectes essent in latere ad
aquilone et totidem ad austrum
et totidem ad occidentem. quod unius
capitulum uidetur. Cum enim quilibet
uectis v erat cubitorum v parte
sui in latere uno xx v cubitos tantum
continebat. Itaque v cubiti lateris
illius remanebant in tacti. In
occidentali uero latere duo tantum
sufficiebant. Sunt quidam qui di
cunt de tribus uectibus superfluis
unum superadditum v uectibus
in latere septentrionali et alium
in australi. et quod illis deerat
adimpletum tercium secundum in duos
qui positi erant in duobus an
gulis parietum ut recuruati in
utrasque angulorum parietum colliga
rent sicut in arcu angulorum
in terminis serapis ligari solent
Sed hec contra communia non patet
quod ergo in littera est v uectes im
mitti per medias tabulas a su
mo usque ad summum de altitu

dine parietis intelligi potest. Erat
ergo iuxta summitatem parietis su
premum unus ordo uectium conte
sus in longum per totum pariete
et iuxta summitatem inferiorem
alius ordo tendens modo et in
media planicie iii ordines
ut quod dictum est v uectes fuisse
in uno latere possimus ad numerum
ordinum quam uectium referatur.
Erat itaque in unaquaque tabula
v anuli et in quolibet duorum parie
tum uectes xxx quia ordinum quilibet
vi uectes habebat. In latere occide
tali v uectes bini per singulos
ordines. Sunt qui dicant omnes
uectes non eiusdem quantitatis
fuisse sed quilibet uectium v cubi
torum qui erant in magnis la
teribus erant vi cubitorum et ita
v sufficiebant ad continendum
xxx cubitos et v uectes qui
ad occidentem erant singuli duorum
erant cubitorum. Sed iosephus
loquens de hiis uectibus ait unum
quemque habente magnitudinem v
cubitorum

De distinctione tabernaculi et de utroque velo c[apitulum]

Tabernaculum in duas partes distinctum erat
posterior pars ad occidentem
x cubitis extendebatur. et ita
quadrata erat in longum latum et altum
et altum x cubitorum. Hec pars
adytum dicebatur. uel sanctum sancti
uel sanctuarium sanctuarii uel sancta sanctorum
Anterior pars ad orientem xx
cubitis extendebatur que commu
nis erat sacerdotibus. et hec dice
batur sanctum uel sancta uel sanctuarium
Respectu huius dicebatur posterior
sanctum sancti quasi sanctum comparatiue sancti
ut dicitur seculum seculi uel sacrum
sacri in comparacione sancti ut deus deus
dominorum et rex regum. Ad alterutras
partes separandas posite erant

in medio iiij columpne de lignis
sethim deaurate capita habentes
aurea et bases argenteas. Tamen
iosephus dicit iiij fuisse tabulas
ad modum aliarum operatas ex quibus
a se invicem distantes .iiij. quasi
angusti patebat ingressus. Supra ca
pita vero columpnarum suppositi
erant duo vectes v cubitorum
a pariete in parietem protensi in quibus
per anulos aureos in transversum depen
debat velum. Item iiij columpnas
extensum. Quarum ex omni parte sunt
x cubitorum ut ex omni parte prohi
bet aspectum interiorum. Erat autem
velum factum de bisso retorta quod
est genus lini candidissimum et
mollissimum et de iacincto et purpura
et cocco bistincto. Et de filis fecit
iacinctini purpurei et coccinei co
loris opere plumario id est varietate
opere acu picto. Pluma enim lin
gua eorum acus dicitur. Hoc genus
veli vulgo bistratum quod bis stratum
dicitur. Primo enim fit tela cui tunc a
tu opere manuali supponuntur di
verse picturationes. Sunt qui dicunt
opus plumarium a similitudine avi
um quibus superaddita est varietas plu
marum. Idem opus dicitur et polimi
tum a poli quod est multa similitu
dine picturarum. Erat autem hoc ve
lum pulcre varietate colorum con
vinctum ut dicit Josephus floribus
quos gignit terra et aliis pictu
ris quas poterant inserere pi
ctores preter animalium formas. In ingre
ssu vero tabernaculi v columpne
erant de lignis sethim deaurate
capita habentes aurea bases vero
eneas super quas duo vectes
ut videtur x cubitorum protendeban
tur a pariete in parietem. Sive verum capi
te sui usque parietem instructus ad
modum trabis in domo a quo de
pendebat aliud velum per anulos
aureos in transversum ad modum portis
spatium. Dicit enim iosephus usque

ad medietatem columpnarum depen
debat tegens eas per v cubitos
reliqui v usque ad terram ad in
gressum sacerdotis patebat. Super
hec vero dicit alia cortina lanea
supposita usque ad terram pertinens
gentes funibus pannulos eam
ducentibus et venientibus ut in
diebus festis reducta pateret
aspectum tabernaculi. In aliis die
bus superducta prohibet aspectum
precipue tunc ymbrium videtur. Tectum
enim fortis erat et facile laborem
sustinebat et in ingressu templi
simile dicit fuisse appensum. Erat
autem in interiori situatio archa tu
ribulis que in ea posita depinguntur et re
tu cum his que erant eis supposita
in anteriori vero candelabrum ad
austrum mensa ad aquilonem
in medio ante velum non longe
ab adito altare aureum quod
iosephus thuribulum aureum vocat.
De quo post dicemus. **De cortinis**
Tectum tabernaculi vero **et sagis**

de cortinis et sagis

Tectum ceteratum est planum ad
modum palestine sunt in opi
mentum aptatum. Primum opimentum
x cortine que et vela vel tectoria
vel quasi tabernaculum vocatur que
erant facte de iiij predictis coloribus
opere plumario. Longitudo cortine
uniuscuiusque erat xxviij cubitorum lati
tudo iiij quarum v mutuo sibi
iungebantur et v similiter ut qui due
cortine ex quibus sibi quintis re
derent. Iungebantur autem ansulis
iacinctinis que in uno quoque latere
cortinarum disposite altera contra alteram
veniebat et ibi in anulo aureo
colligabatur. Sed ad ornatum colli
fibule argentee vel auree vel quasi
hora capitis solent colligare. De
tunc iosephus anulis aureis et
uncinulis eas fuisse quintas. Super
opimentum erant sagalicina que
et vela et capillatia vel capillatia
quasi vocantur que de pilis caprinis

8 vo

quos capillos quibus dicimus ad distinctionem lane ovium facta erant de cilicinis et cilicia sunt. Unde et illa sagalicina dicta sunt que passim per te saga dicebantur. Unde et confectos pannos aspros sagias dicimus vel forte quadrata saga dicta sunt. Unde et militare pallium a gallis inventum quod quadratum erat sagum dictum est. Et quod tamen compositio fiebat pannis contra aeris intemperiem et potuit dici sagum. Erant saga quidem xi longitudo sagi uniuscuiusque habebat cubitos xxx latitudo iiii et erant v mutuo sibi iuncta ut quinque saga unum iuncta fingebantur. At annulis aereis insertis ansulis tamen se vementibus. Fortes autem singule cortine ut saga sibi invicem copularentur. Aut v cortine sibi consute filo inseparabiliter in una cortina iuncte erant et alie v similiter et ad tegendum tabernaculum hee due cortine magne tamen annulis iungentur et ansulis non elucet

De modo tegendi secundum Bedam

Quomodo tegendi secundum Beda

Quo vero opertis tegebantur tabernaculum videamus secundum Bedam. Beda pretendebantur x cortine sibi copulate per transversum totum operientes tabernaculum et descendentes per plateam uno cubito distabat ex omni parte area. Et quod simul iuncte xl cubitos implebat longitudinem tabernaculi que erat xxx cubitorum tegebat et v cubiti dependebant in extremo latus occidentale. Alii v descendebant in apertura que erat ad orientem. Tamen nec in composite pendent verbis cortine transgredientes duo magna latera tabernaculi usque in medium aptius fiebant. Ibique mutuo iungebantur et similiter in latere occidentis et ita ex omni parte tabernaculi erat coopertum cortinis uno tamen cubito terram ex omni parte non velato supponebantur saga similiter per transversum. Sed quia erant xxx cubiti plateam descendebat usque ad terram et ita cubitum cortinis non velatum ipsa velabat et quod operti super xl iiii cubitos habebant cum essent xi simul iuncta et unum quodque erat iiii cubitorum longitudine tabernaculi xxx cubitis tegebat de xiiii qui super erant vii descendebant ad orientem et vii ad occidentem. Partes vero sagorum que super erant pendentia in medio duo magna latera usque ad terram ex utraque parte reducebantur ad tegendum introitum occidentale. Sed quod vii cubiti ex utraque parte veniebant in spacio vero introitus v tamen erat superficiebantur sagum sago ut forte in summitate cuiusque duo cubiti replicati conspiciebantur instar horarum vestimenti et tunc ex equo veniebant saga de lateribus in medio introitus copulabantur. Et eodem loco in quo et cortine et similiter in latere occidentis per hunc superfluum ut replicationem sagorum. Et Beda primo dixisse dicimus morem sexti sagi in fronte tecti duplices in dimidium sagum quod operiunt cortinas in introitu superfluos ut replicabit et post hac minus addidit quod super est in sagis de uno sagi quod amplius est ex medietate eius operies posteriora tabernaculi in latus occidentis duplicabatur at ita ut impetu ventorum posset sustinere. Et secundum hanc dispositionem tabernaculum ex omni parte tegebatur sagis usque ad terram et nichil ex eo videbatur. Et tentorium quod erat in introitu prorsum in viliter ibi erat et cum sacerdotes intrabant tabernaculum vel inde erant attollere sagas et cortinas ut ingrederentur vel in medio iungebantur unciniis et annulis ad introitum eorum dissolvebantur.

Alia secundum Josephum

Alia est Josephi dispositio cui consentit Origenes et videtur probabilior. Ait enim x cortinas

b' mutuo imitas ut dan e a
fronte thabnacli sup introitu
extendi et tege totu ita et de
scende usque latus occidentale
usque ad tram introitu ud non te
git aliqua pte cortinar cum
quartum habet velu similit et de
sagis totu dicit operiri thabnaculum
excepto introitu qz duo cubiti
sagor supsunt cortinis quibus
pte dicit eos replicari subtor
tina ne venti intrent intra
ga et cortinas totu contextu opi
mentu. Propterque et dan putat se
xtu sagu in fronte tecti dupli
ces sed ut scdm hec spretiosa
plurimi pars extrinseca thabna
culi non videbatur nec illud corti
nar qd ita tabnaculum destrue
bat frustra quo tanti ptia vide
bantur q ita forte extremi pte
cortine et saga funibus exten
debantur ita tabnaculum et pa
xillis ereis colligabantur funes
qz et paxillos habuisse tabnaculum
infra moises dicet et in modu
tecti dependentes quamquam alto
llebantur ut et tabnaculum undi
qz videri posset et tamen ab i
gredientibus subtectimis de pe
llibus in positis

Quotuq ud
mo hec duo opimeta di
sposita fuisset de reliquis duo
bus non est questio Sane tertiu
erat opimentu de pellibus arietu
rubricatis que supiora tm tege
tes ad latera non descendebat
funibus et paxillis ereis affixis
tre colligate. Quartu qz opime
tu in eundem modu erat sup
positu de pellibus arietu iacin
tinis. Supposita ud erant
hec duo propter estum et ymbriu
diffusione. Multos itaqz ut
ait iosephus stupor hebat
alonge inspicientes uaz colo
re eius in nullo putabat
differre a celo. Quid figurabat
predicta

Figurat expositione tabnacli
patet dum et non homines
sic disposuisse qz ut ait io
sephus singula hor ad formam
significatione rerum pta represent
figuris absqz invidia velit
hec considerare. Aditu enim quod
soli pontifici pervium erat figu
bat celum deo et angelis attribu
tum. Octuariu ud qd in duplo
erat tram et mare quibus possibi
lia sed et illa pro quibus erat ca
doribus. Cortine celum sidereum.
Saga aquas que sunt sup firma
mentu. pelles rubricate celum
empireum in quo sunt angeli. Ia
cinctine celum supius ubi deus
sup omnia. tu in iiij coloribus
velor dicit iosephus signari iiij
elementa. p byssum tram quia
de tra est. et p mo treu et vi de
colorem habet. p purpura mare
qz ex conchis marinis tingitur.
p iacinctu aerem. p coccu igne
qz in colore eius similatur. per
mensam annum ul tpus p
panes xij menses. p coronam
iiij digitor annu solarem iiij
tepor. p moris annu lunare
p vij lucernas candelabri vij
planetas. p bre partes eius
de armonia planetar

Forte quisqz planeta het
v dignitates ul ptates v
nales et v accidentales in qbus
armonice in proportionaliter se
habebant in candelabro notantur
qz qe sunt eis sunt corpora co
ducunt eodem modo vales et effectus
habet qd ut notat ornatus
eius. Cyphi in vasa liquor
aqua sperule solu spiritum
lilia aerem qui solus vicitur
odoribus. De altari holocaustorum

Precepit qz dns fieri altare
de lignis sechim. Altare het
dicebat holocausti ul holo
caustor ul holocaustomatu

de altari holocaustorum

et possset dici sacrificiorum sed a di
gniori nomine accepit. Erat
aut in longitudine et latitudine
v cubitorum scilicet quadrum et in alti
tudine tri cum tamquam nimis
alto ad hora ministrationis ali
quid apponebatur in quo staret mi
nister quod impleta ministratione tol
lebatur. Altare enim quod dixi habet
alibi prohibetur. Erat autem totaliter
instar arche sine operimento
parietes lignei sed operti erant
ere intus et extra. licet v. si
no possent fit nec antiton
ide arbor ut quidam lignum pa
disi quod prendo fit indignis a
rea. cum sine arula erea su
it tamquam fundus arche sup
qua fiebat ignis qui presene
stum que erat in latere orientali
imponebatur in iiii angulis
superioribus erat quod iiii cornua
recurva in quibus quatuor catthene a
nulis inserebant. de quibus de
pendens craticula erea in modum
retis sita usque ad medium altaris
intus descendebat super qua cina
da carbonem domino ponebant
que ignis per oculos craticle.
cendens de arula consumebat.
Circa angulos vero inferiores sicut
superiores iiii erant anuli duci
in quibus uectes imponebantur de
lignis sethim operti ere ad de
portandum altare. Dehinc autem altari
et craticula eius ambiguitas
est non solum inter nos verum et
inter hebreos propterea cum hebraica
veritas antiqua translatione nichil
discrepare videatur. Ratio quidem
sic hebreus. Facies craticulam in
modum retis enea per cuius iiii
angulos erunt iiii anuli erei
quos pones subter arulam altaris
eritque craticula usque ad altaris
medium. Hebreus vero sic habet
Facies ei mittsar id est craticula
scilicet factum retis enei et super re
te iiii anulos eneos. et dabis
illam sub fundo arae desubter eritque
rethe usque ad altaris medium.
Iosephus autem sic. Cui suberat
craticula in modum retiolorum sita.
Suscipiebat enim terra ignem qui
de craticula fiebat. quia bases non
erant ei subiecte. Cassiodorus
tamen senator in pictura quam fecit
cum in expositione psalmorum
inuenit iiii pedes in utroque al
tari fecit. Ponde videtur quibus
dam non supponi craticule car
nes assandas sed fuisse quasi vas
quoddam in quo sederet altare cuius
parieta altitudo altare ambi
ens usque ad medium altaris
eleuata esset in cuius angulis
extrinsecus iiii anuli pendebant
per quos uectibus insertis altare ipsi
insidens portaretur. Altare enim
non legitur alios anulos non
habuisse. Sed breuiter sepultum esset
hoc vas reticulatum ab altari ita
ut remoueri posset altare ab
eo cum vellet et super imponi
an de ipso altari opere fusili ita
fabrefactum esset ut quasi appositum
videtur ambiguum est. Super aru
lam vero altaris que in medio
eius posita dicitur presenestium
ab oriente strue lignorum imponi
et super ligna carbones imponi
assandas. Vel non erat ibi carnia
sset super craticula sup positam
fiebat ignis quod videtur velle
Iosephus in predictis verbis. Aliis
videtur nec operimentum nec fundum
ipsum habuisse sed parietes tantum
terra repleri. secundum quod dominus dixit
Altare de terra facietis michi. In cuius
area superiori fiebat ignis
vbi cremanda imponebantur
et de craticula altari suppo
sita ide senciunt. arula vero
super quam craticula posita legitur

Hebrei arcemitlam uocat
al' pulpitum qua in medio parie
tis altaris fuisse dicit. usque
ad quem locum altitudo craticle
pertingebat. De situ altaris et vasis eius

Situs et vas eius

Positum erat altare
ante tabernaculum sub divino
directe ante introitum sed ali
quanto ad meridiem descendens
ita ut ante ipsum immolantes
stantes ad aquilone in ipsum
thabernaculum usque ad sancta sanctorum
aspicere possent. Et quod stabat
ad aquilone et contra meridiem
quamquam legitur eos sacrificasse ad
aquilone quamquam ad meridiem
Erantque in usus eius lebetes
ad colligendos cineres cum
fundabant. et deportandos
qui in locum secretum et mundum
reponebantur. et forcipes ad
emundandum ignem altaris et
fuscinule quas esse uncinos dicas
quod inde de caldariis cocte car
nes proferebantur. et batilla quasi
vanilla a uehendo quibus pru
ne ab hoc altari ad altare
thimiamatis deferebant preter
catabos. et ollas ad carnes
coquendas que tamen in usu al
taris non coquebantur. omnia uero
enea erant. Hebreus sic habet.
Faciens eius ollas et eius pa
las et eius pelues et eius
uncinos et eius ignium recep
tacula. De atrio circa thabernaculum

Situs thabernaculi

Erat autem atrium circa tha
bernaculum in latere meridi
ano c. cubitorum et in aquilonari
c. in orientali vero l. et totidem
in occidentali et sic quadrangulum erat
in forma altera parte orientali
longior erat quam in late austri
xx columpne alte v cubitorum

capita habentes argentea cum
celaturis cum basibus eneis
spacio v cubitorum inter se distan
tes super quas anuli singuli erant
pertingebantque funes ab anulis
usque ad capita paxillorum qui
erant magnitudine cubiti et per sin
gulas columpnas valide fixi
terra ut antrorsum immobile custo
dirent. Cortina vero de bisso mo
llissima c. cubitorum in longum
et v in latum per columpnas depen
debat a capite usque ad basem
diffusa ut magis apparere di
sce videtur. non forte parens
intemperie quam retro funibus
et paxillis teneretur ut sic ea
plus tamen protecto recipetur.
Secundum modum latus aquilo
nis xx columpnas et cortina
habebat diffusa. Ab occidente vero
x columpne et cortina cubitorum
l. altum tingebat. In ingressu
vero ad oriente iii columpne hinc
et iii inde stabant et cortine
inter has diffuse nichil a prioribus
differentes. In medio vero lateris
eius iiii erant columpne in modum
portarum quibus appensum erat
uelum de iiii or preciosis coloribus
contextum opere plumario. quod ad
ingressum ut egressum de fa
cili attolli et deponi poterat.
Notandum tamen in longioribus fuisse
columpnas xxi inter quas erant
xx aperture c. cubitorum. et in duo
bus minoribus noue sed propter
angulares que communes erant
duobus lateribus dicitur ibi xx

De lucernis

hic vero decem. De lucernis
Precepit etiam dominus offerri ei
oleum olivarum puri
ssimum piloque tunsum hoc est

purius e qm mucen ul li
neu ul mirtum ul vasamnu
ut sp ardet ppo lucna inta
bnacl'o testionij quia accende
bat aaron & filij eius vespe
vesp & mane lucebat sup candela
brum vij lucne coram dno i die
uo tres tm lucsimus uo lucne
papireus erat emuncto cela ueo
quia mergu dictis aurea De eo
quibus vestibus sacerdotum Item ministris uestibus sacerdotu
Locutus e dns ad moysen ap
plica frem tuum aaron ad te
cu filiis suis de medio filiorum
Isrl ut sacerdotio fungatur in
faciesqz veste scam fri tuo i
qua scificatus michi ministret
De hiis sane vestibus et confuse
agit historia ad euidenciam
congruo ordine prosequamur. Inter
erat uestes tam minoribus sa
cerdotibus qz chinaneos vota
bat quia principi sacerdotu que
arabarchm q appellabit gnes
& pyllas alie inter quas pl9
arabarchus .i. princeps sacerdotu
utebatur quibus secundum ordine sunt
induebatur. purificatus prius
pedibus & manibus aqua sa
cerdos manachasim qd gsteto
riu sonat qd que barce latie
femoralia dici pt erat qz de
bisso retorta contextu in si
biliqz pprium pedibus ascendebat
usqz ad lumbos ibiqz fortiter
stringebatur & usqz ad genua
tm descendebat. Post tm poti
fex qz iuge gebat gmetiam
tm sandalibus pedes tegit
ac si dicatur ei qui lotus e no
indiget nisi ut pedes lauet
Scdo bissina sindone duplici
uestiebatur qd cethomone i
lineus dicebatur qm nos linea
strictam siue camisia dicimus
ul subucula quam moyses
abanet appellauit sz postea
a babilonijs discentes hebi
hemissa nea dixerunt. Est
aut descendens usqz ad talos
& decenter corpori coaptata sz
manicis brachia valde constri
gens nastulis hinc inde sup
humeros capitiu stringetibus
Tercio cingebatur baltheo lato
qi digitis iiijor sic reticulato
ut qi pellis vipera qua estate
exuit uidetur. gtexto floribus
coccineis purpureis & iacinctinis
stamen uo bissinum tm erat. Su
mebat initiu cingedi a pectore
circuductus lateribus. iterum ante
vmbilicum redibat ibiqz modice
stringebatur. & usqz ad tibia depe
debat ad decorem. Du sacerdos
nichil operabatur. Cum aut sacrifi
cabat ne impediretur pende
tes summitates sup leuum hu
merum reflectebat. Unde & forte
te diacon quoqz plicata eade
humero casula supponit. iiijo
simplice tiara gestabat in
capite a cydari potificali plu
rimum differente. Erat enim i
modum pteriti talamti ul ca
ssidis modice medietate uertic
operiens. dicebatur qz manepthei
hius vittas que i uolute sepius
nectebatur ne facile laberetur
habens desup aliud solamne
velamen bissinum usqz ad in
feriora barbe descendens celans
pilei ligaturas & tota capitis
supficie aptatu sz pfecte ne
labante uideretur sacerdote De po pontificalibus
Super hec tificalibus indumentis
pontifex iiijor uestibus indue
batur arabarchus sz summus
sacerdos quarum prima tunica
erat iacinctina poderis ul

ul poderis dca .i. thalaris qua
hebrei methir dr. Erat q3 de
duabus mansionibus facta consu
ta sup humeros et plicata i mod
dalmatice facta manicas eius
dem coloris assutas hns capi
tiu hns no contiguu sup sca
pulas sz i longu fectionem
hebat aptoe usq ad medias
scapulas cui aptue ne ante
et retro tpit appereret assuta
erat uitta que sup scaplas hnt
inde nastulis astingebatur
Habebat et infimbu hoc ii
tintinabla aurea qbus erant
i mixti totide nastuli qsi
mala punica et iacincto
et purpura bisso cocco bistincto
ita ut pq tintinablum eet ma
lo pnatu qsi int scalai mo
posita ut audiret sonus cu sa
cdos ingrederet scutuarium et mo
reret. Supplicant tunicam uidet
velle iosephus attingi potifice
cingulo pecto quo alii sacerdotes
sup linea tunicam / alii no du
ipm attingi dicunt sz sup ephot
ut sup omnia indumeta ad
ultimum cingeret et fuerunt qui
dicerent duas zonas habuisse
pontifice prima ad modum sa
cdotum secundum sup ephot que
due tii pcinno hebant indu
meto scda uestis erat ephot
similis sup humerali gtars
depictus iiijor coloribus auro
p ptextu sine manicis ad modum
colobii descendens usq ad re
nes adeo ut sup cingi poss
supiorem ptem tunice iacint
tine tegens inferiorem relinquens
intacta / hoc uo latere uncinis
et armillis aureis iugebant
aptuam hns i pectore quadra
ad magnitudine palmi i qua
longio insebat / i cuius pte
supiori sup utq3 humerum
i fibulati erant duo duo lapi
des onichini sardonices scdm
iosephu scdm alios smaragdi
In quibus erant scripta xii
noia filiorum isrl pvincialibus
liter lingwa hebrea iuxta
ordine natiuitatis eorum vi
nomina seniorum i humero
dextro iuniorum i sinistro ob
recordacionem filiorum isrl / Ha
bebat et capitiu contiguu
sup humeros fortibus hons
colortu ez legit samuele
et dauid indutos ephot aliud
erat qe ephobat dicebat et
erat linen istud uo mira pulc
tudine ualatu / Etiam erat or
namentu qd hebreus essen dt
longiori latinus rronale dicat
quadragulu et duplex ne po
de gemarum riperet mesuram
palmi habebat sz aptuaz sup
humeralis i ple sufficies co
ptextus iiijor coloribus et auro
colortu eode scemate quo et
sup humerale Erat qz i eo xii
lapides auro finis illusi
p iiijor ordines trini i singulis
In primo ordine sardius topa
cius smaragdus / In scdo carbu
culus saphirus iaspis / In tercio li
gurius achates ametist / In
qrto crisolit onichinus berillus
i qbus erant xii noia filiorum
isrl iuxta ordine natiuitatis
sue singla i singlis ut gesta
ret sacdos memoriale filiis
isrl i humeris et pectore ob re
cordacionem illum quorum unius
pplus esset memor ipse uo du
cem ut sz ipse pplus uidens
noia pditorum suorum satageret
ne uirtute pdm degeneraret
sacdos uo uita et fidem pria
charum meminisset imitari / Meminisset

et ipsius colloquiis partibus ortu
sacrificiis et oracionibus commedacione
Appellabatur etiam racionale iudi
cii quia scripta erant in eo hec nomina
duo iudicium et veritas vel doctri
na et veritas Quare ubi nos ha
bemus pones in racionali iudi
cii iudicium et veritatem hebreus
habet purim et tumim quorum et
fortes in quibus iudicium veritatis
solet inquiri puri dicunt Tra
dunt autem in medio racionali fui
sse lapidem quadrum magnitudine
duorum digitorum in quo secundum co
loris mutacionem perpendebant
utrum deum placatum haberent an
offensum Iosephus dicit sardonicem
qui in dextro humero gerebatur
tum sacrificium pontificis deo pla
cebat tanto splendore micare
quod etiam procul positis radius eius
appareret Egressuris vero ad prelium
si deus cum eis esset tantus in
lapidibus fulgor racionalis appa
rebat ut omni fieret multitudini
manifestum eorum auxilio deum ad
esse et ob hoc racionale iudicii
nuncupari Asserit autem iosephus
quod fulgore sardonicis et racio
nalis cessasse annis ducentis antequam
ipse scripsisset hec cum deus mo
leste ferret transgressiones legis
Erant autem in inferioribus summitatibus
racionalis inferiores anuli aurei
quorum duobus supremis inserte
erant due cathene auree sibi
invicem coherentes in obliquatem
admodum x littere vel in medio
iuncte vel potius comprimit si
tuatam cathene in qua maxime
maxilis cohererent Ex quo hebreus
habuit plexas opere plexo Iose
phus dicit per fistulas venientes
luxor caldeum sonat smaragdus

fistulas

in ad quantitatem spacii in quo extendebantur
facitas que consimiles
rebant usque ad scapulas po
tificis super quas in serebant
duobus uncinis aureis super
humerale firmiter inserit duobus
anulis aureis inter scapulas
in serebantur quibus utrique sardonice
in ephot fixi stabant ut utrumque
ligatum ephot et longiorem sibi
invicem coherent Super hec dicit
dicit iosephus zona quinque co
loribus et auro contextam cuius
latere circumducta et iterum revoluta
ante pectus in utraque summitate
infra pendentem habente ex
aureis fistulis fimbrias mirabiliter
decore compositas De diademate capitis

Ultimum erat capitis
ornamentum quod communiter
tyara vel mitra vel infula
dici potest specialiter vero tiaranis
Erat quidem tyara ad modum pilleum
facta que communis erat sacerdotibus
super qua consuta erat alia tota
iacinthina que circumdabatur aureo
circulo tribus ordinibus facto
super quos ab occipite stabant
flores aurei plantagini similes
a tempore usque ad tempus a fronte
vero stabat flos super aureus
similis herbe quam nostri visquamos
dicunt magnitudine digiti
minimi Insuper vero planicie
tyare ex omni parte in circuitu usque
ad summitatem eius que in acu
tissimum desinebat tagumen
plicatum plota erant aurea
malogranata cum spinosis ex
smaragdis sive fabrefacta super
fronte vero pendebat lamina
aurea qua petalum dicunt
ad modum dimidie lune facta
que acutationem summum habens

z i medio amictu aureu vnti
no aureo inserebat qui tipace
insculptus erat nomen adonay i.
nomen sanctum domini sz tetragrama
ton quod ineffabile dicitur non quia
dici non possit sz quia rem ineffa
bile significat . quod hiis litteris
scribitur he ioth heth vau que
sonant principium vite passio
nis iste quod e passione eius
quod que significat hic sacerdos
reminiscabitur vita i acta perdita
Re vero cum mouetur pontifex
mouetur z lamina sancta que
ligabatur vitta iacinctina per
spicacia celante vncinum z amic
tu que circumducta capiti z ligata
i occipite dependentes summi
tates superimmerorum vtrasque di
ffundebat De tipo vestium

His vestibus ornatus ponti
fex imaginem totius orbis
super se ferebat . femoralia enim
z linea scilicet que byssina erant
terram significabat . baltei vero que
quod erant circumuolutorum occeani
tunica iacinctina ipso colore aera
preferebat per tintinnabula sonitus
tonitrui per mala granata corru
scationes significabantur . ephot
vero sui varietate celum sydereum
quod aureis coloribus intextum
erat significat quod calor vitalis
penetrat vniuersa duo sardo
nices solem z lunam vel duo e
misperia xii gemme pectorales
xii signa i zodiaco . pectorale quod
i medio erat appellabatur rationale
Ratione enim cuncta sunt plena
z terrena gerunt celestibus In
imo racionem terrenorum z superiorum
calorem z frigorum z duplex inest
utrumque repentes de celo esse z rone
descendit tiarans celum empi
reum lamina supposita deum
omnibus presidentem De altari in
censi et

Post vestium loco eius
Post descriptionem locutus est dominus
ad moysen de modo consecrationis
aaron et filiorum eius quod usque
ad ipsam consecrationem distulimus
de altari aureo prosequentes . factum
est hoc altare de lignis sethim
quinque cubitum longitudinis i quadro
z duos cubitos i altitudine
vestitumque erat auro purissimo
coronam habebat z titula aurea
z catherias z anulos z uectes
aureos instar prioris Hec vero
arula habebat an terra cineres ex
ciperet ambiguum est . Josephus
addit quod per singulos angulos coronas
vi habebat ex auro purissimo quod
singulare forte i exodo dictum est
ita faciens quod ei corona aurea
per girum . Hoc altare dicebatur in
censi vel thimiamatis quod singulis
diebus mane z vespere ad tosu
mando iuge sacrificium super id
incendebatur thimiama sanctifi
catum domino . fuerunt tamen qui di
cerent mane solum incensum
i ignibus super imponi vespere vero
pro dignitate sacrificii vespertini
thimiama Ceterum vtrum hoc
altare esset inter sancta sanctorum an i
sanctuario cum candelabro z mensa
sancti videntur dubitare . non est
putandum i dubium venisse
quin esset i sanctuario cum hebreus
hoc dicat z iosephus plane z
prima posito tabernaculi facta
a moyse . Nec quod paulus ad hebreos
thuribulum aureum ponit inter
sancta sanctorum . potuit sane esse quod
i templo vbi omnia ampliata fuerunt
z multiplicata preter altare aureum
quod erat extra templum velum . atque
bis i die vero erat i eo dei erat
super additum thuribulum i abdito
i quo summus sacerdos ferebat z thia
ma que semel fiebat adoleret

ad vestimentum
ad cap.

de compositione thimiamatis

qui ad meliora contingebat ipm penetrale. De compositione thimiamatis

De compositione uero thimiamatis sancti locutus est dominus ad moysen dicens Sume tibi aromata stacten et onicha galbanum boni odoris et thus lucidissimum equalis ponderis erunt omnia et tenuissimum pulverem totum dens sua. Onicha fertur esse conchola paruula suaue redolens magnitudine quasi unguis unde et onicha dicitur quia onix grece unguis dicitur. Stacten est gummi quod fluit de mirra quod et mirra dicitur. Galbanum uero succus ferule est et nascitur in syria optimum cartilaginosum est et minus lignosum cuius odore fugantur serpentes. Ferula est que et feniculum in gargano nascitur. Cuius et succus vilior est. Thus uero lucidissimum optimum quod masculum dicitur quia instar quasi testiculi rotundum est dicitur et libanum a libano monte arabie in quo nascitur arbor thuris ad acrem qualitate amplexos et in torto vimine. Ex his iiii^or fiebat pulvis thimiamatis sancti prohibuitque dominus tale fieri compositum in usus hominum quasi si quis simile faceret ut odore eius frueretur periret de populis suis. Unde est quod odor thuris benedicti non datur in ecclesia nisi sponso et sponse. Unde et quod oblato thure benedicto super altare si descendat thuribulum ad clericos in choro uel ad laicos aliud thus sine benedictione apponendum est et hominibus offerendum. De confectione sancte unctionis

de confectione sancte unctionis

Unguentum etiam unctionis de iiii^or fiebat aromatibus. Prima uero dicitur quia principium quod odore suo acrius inficiat est aeromatis. Sumebatur quingentos sicli surculorum primae in precipue mirre et est mirra arbor que grece smirna dicitur v cubitorum que est in arabia cuius surculta arabes comburunt ut pullulet melius et fructificet corporum uidere in tollerabiles contrahunt morbos nisi fumo storacis occurrant. Cinamomi et sicli et calami totidem cassie uero et est cinamomum surcultum indie uel ethiopie duorum cubitorum dictum est cannamomum quia in modum canne subtiles habet calamos et replicatos qui fracti spiramentum reddunt visibile. Calamus uero species aromatica iuxta libanum. Cassia in aquosis nascitur extenditur in immensum odorem reddit. Hec redacta in pulverem cum oleo olivarum commensurata hin conficiebatur ope ungetarii et dicebatur sancte unctionis oleum uel ungentum sancti. De cuius usu in loco suo dicemus. Iosephus etiam balsamum apponi dicit. De labio eneo

de labio

Locutus est de labio eneo dominus ad moysen dicens facies et labium eneum cum basi sua. Vas sunt lavatorium quod et lutum dicitur quod erat inter tabernaculum et altare holocaustorum in quo missa aqua lavabant sacerdotes manus suas et pedes vestes sacras accepturi ut sacrificarent. Similiter ingressuri tabernaculum et egressuri. Quod dicitur factum de speculis mulierum excubantium ad ingressum tabernaculi. Forte de speculis speculorum eneis fusum fuit uel forsitan eo facto in circuitu labii per oppositum composita fuerunt specula in quibus sacerdos uide

possit si sputa vel in facie vel in veste macula habet ablue dam.

De redemptione numeratorum

Iterum dominus dixit ad moysen. Cum numerabis filios israel dabit unusquisque pretium pro anima sua ne sit in eis plaga. dimidium sicli iuxta mensuram sanctuarii. Siclus autem xx obulos habet. A xx annis et supra dabit. ab eo enim tempore ad nomen familie tribuebatur. dives non addet et pauper non minuet. et hec pecunia ad usus tabernaculi reponebatur. hoc in david vindicatum est qui aliter fecit quam deus iusserat.

De electione artificum et datione tabularum

Vocavit autem dominus ex nomine id est vocatum elegit quos spiritus summos artifices beselcel filium huri de tribu iude et ooliab filium achisamech de tribu dan quos implevit spiritu dei. i. sciencia adeo cogitandi in omni opere fabrifaciendo. Completis quadraginta diebus his dedit moysi duas tabulas lapideas scriptas digito dei.

De vitulo conflatili

Videns populus quod moyses moram faceret dixit ad aaron. Fac nobis deos qui precedant nos. Moysi enim ignoramus quid acciderit. Exponunt hebrei dicentes quod eloym non tantum deos sed et deum sonat. et dicunt eos petisse duces itineris. Aaron vero et hur restiterunt sed indignatus populus sputis in facie hur spuit ut eum dicunt eum suffocat. Unde timens aaron ait Tollite inaures uxorum et liberorum et afferte ad me. Hoc etiam quia preciosius et carius habebant putans quod contulentes avaricie sue nollent afferre. Quas cum accepisset formavit opus vituli conflatile opere fusorio. Forte ad nostram recordationem quia bovem adoraverunt in egipto. Tradunt quidam aaron proiecisse in igne inaures et inde opere demonis conflatum quod in cuius caput vituli vocatur. quam in conflatorium sui inferius legitur. Aaron dixisse moysi proieci illud in igne et egressus est hic vitulus. Et dixit populus. Hii sunt dii tui israel qui te eduxerunt de terra egipti. Et fecit aaron altare coram eo et in crastinum indixit solempnitatem maneque surgentes obtulerunt hostias. sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere i. adorare. Locutus est autem dominus ad moysen. descende quia peccavit populus tuus quem dicat iam non meus. Dimitte me ut deleam eos faciamque te in gentem magnam. Cui moyses. Quiesco domine quiescat ira tua ne dicant egiptii callide eduxit eos ut interficeret in montibus. i. impotens eis dare terram quam promiserat. Recordare abraham isaac et israhel servorum tuorum quibus iurasti dicens. terram hanc dabo semini vestro. Placatoque domino descendit moyses ferens tabulas scriptas utraque parte digito dei. Cui occurrit iosue qui forte singulis diebus in occursum eius egrediebatur. Non enim credibile est cum moyse ieiunasse. Et ait ad moysen. Ululatus pugne est in castris. Cui moyses. Immo vox est cantancium. Et appropinquans vidit vitulum

z ihs z irat9 ꝓiecit tabulas
z confracte sut. Combussit qz vitu
lu redegit massa i puluerez
que sparsit i aqua z dedit ex eo
potu filijs isrl. Cumqz accusasset
aaron qz ꝑplm iudicat qd
causas se aaro dixit qe sup
dicta sut dices se timuisse
ꝑplm qz ꝓnus erat ad malu
Videns go moyses qz nudatus
esset ꝑpls ornament scz ul
auxilio dei ul potius ijdo
latriam quam longo tpe ante
conceperat tande manifestauerat
ul forte vides sibi indicatos
ad o scelers auctores ppuluerem
bibitum qui i barbis eorum mi
raculose apparuit stans i porta
castrorum z aduocatis leuitis
ait Si qui dni e iungatur michi
ponat vir gladiu sup femur
suu circuite ꝑ mediu castrorum
occidat quisqz amicu z frem
suu que scz puluere signatu
i uenit Et ceciderunt illa die
qi ta milia Alia translacio habet
xx iii milia Delijs omnibus
que dicta st de vitulo tamen io
sephus in opiones eorum de mo
rte moysi narrat Alij em di
cebat eu abestijs comestu
alij adno translatu alij sane
mentis tu dno philozophatez
Altera de precibus moysi z minis dni
die locutus e moyses ad ꝑplm
peccastis peccatu maximu ascenda
ad dnm si quomodo eu deprecari pro
uobis Et cu ascendisset ait
Obsecro dne a dimitte eis
hanc noxa a dele me de libro
tuo que scripsisti qd de impetu
animi no de ratione dictu quida
dicunt ut magis ex confidentia
dicitur p i possibile dictu qui

qd e i possibile ut me deleas
sic oro no posse fieri qn dimit
tas Aug dt a consequentibus
ratiocinationem debe concludi ut
scz qd sequitur ꝑmittatur sic
a dele me a dimitte eis
que ponit ꝑ ex ꝑ consequenti sua
qs si no deles me dimitte
eis dissimulata em vitet i quia
desito qd antecedit z manete
qd consequitur Libri at ul delel
de libro vite dr qn dupr ul
scdm ꝑscientia ul scdm ꝑnte
iusticia Cui dns vade educ
ꝑplm istu angelus meus ꝑ
cedet te Non em ascenda
tecu qz ꝑpls dure ceruicis e
ne forte disperda te i via Tra
dut hebrei qz prius deus ipe
custos eorum erat deinceps
dedit eis michaele custode
eorum ꝓpri sicut cetere nationes
apud sibi habent angelos custo
des delegatos Addidit etiam
dns Semel ascenda i medio
tui z delebo te Et e commi
natio captiuitatis babilonice ul
romane Et no ascensum
dupr dici ul ab inferioribus
ad superiora ul abscultet ad ma
nifesta z e sensus manifesta
bo me et malo tuo de translatione
Audiens Post tabernaculi
hec ꝑpls luxit z nullus
indutus est cultu suo depo
suerunt ꝑ ornatu suum Et tab
naculum amote oris qd commo
de depositi tabernaculo intelligi
qd sibi fecerant ut ante ipm
iura fuerant qd cu huiusmodi
fuit i radice mont ut ꝑrin
cipi esset dno Voluit dns
ase illud remoueri z ceten
det illud moyses exaltea

de precibus moysi z minis dni

de translatione tabernaculi

parte castror/ ꝛ longe a castris
egrediebat q moyses ad illud
ꝛ plebs stabat i tabernaculor
foribus suor ꝛ adorabat p[ro]cul
descendebatq columpna nubis
ꝛ loquebat cu moyse i[n]nen
tibus vniu[er]sis facie ad facie
q solet homo loqui ad amicu
suu vide manifeste. Et moyses vidit posteriora domini
Oravitq itez moyses ad dnm Respice
p[o]p[u]l[u]m tuu gente hac / Dixit ut
educa p[o]p[u]l[u]m indica m[ihi] quem
missurus es mecu / Dixitq deus
Facies mea p[re]cedet te. Cumq iam
magis i[m]petuit moyses plus
notari i facie q[ua]m i angelo. Quod
q i facie intell[ex]it moyses ali
quid qua simillimu deo p[ro]mitti
Addidit. Si tu ipe no p[re]cedes
nos ne educas de loco isto / Cui dns
Et v[er]bu qd locut[us] es faciam te
ipm noui ex nomine / i[n]q[ui]t q[ui]p[pe]
ꝛ ... placuisti m[ihi] vocabo i
nomie dni cora te i faciam
vocari me deu ꝛ duce ut[ri]m
ex miraculis que faciam / ꝛ no
ob aliud n[isi] q[uia] volo q[uia] m[isere]bor
cui voluero / Cui moyses Ostende
m[ihi] facie tua. Cui dns non
poteris vide facie mea / Non
eni videbit me ho ꝛ vivet
Stabis i cav[er]na petre ꝛ t[ra]nsibit
cora te gl[ori]a mea qua q[ui]a non
sustinebis pona manu mea
cora te. Cumq p[er]t[ra]nsiero tolla
manu mea ꝛ videbis posteriora
mea qd ronne similitudinis dcm
est. Sicut eni a tergo visu[m] homo
sciri q[uod] homo sit s[ed] no q[ua]lis ho
sit ita dm esse m[ihi] sciri[mus] s[ed]
q[ua]lis sit no du[m] scim[us] / Et potu
it esse qd i tanta clarit[at]e p[er]t[ra]n
sierit deus q[uo]d tu[n]c i[n]tuit[us] non
sustinuiss[et] asp[ec]tus ꝛ obposita
sit manus moysi / Deinceps

cu longius abesset. Potuit
a moyse videri. Ad litteram
hebrei dicunt eu vidisse posteriora
hominis i occipite quasdam
ligatas De sc[un]dis tabulis ꝛ gl[ori]a vultus moysi
Et ait dns
Ad moysen p[re]cide t[ibi] duas
tabulas instar prior[um] ꝛ scriba
sup eas v[er]ba q[ue] habuerunt ta
bule qs tu fregisti. Inde hebrei no
tant q[uod] deus scripsisse. In sequentib[us]
ty dr scribe v[er]ba hec ꝛ cetera / Et
paulo p[ost] fuit moyses cu
dno xl diebus ꝛ scripsit i tabula
v[er]ba federis x / Potest dici quod
auctoritas scribendi fuit i domino
ministerium i moyse. Cumq om
disset moyses tabulas de nocte
consurgens ascendit ꝛ t[ra]nseunte
dno cora eo i[n] h[um]ime p[ro]nus
i t[er]ram adorans ait. Obsecro
ut egrediaris nobiscu aufereris
iniquitates nras ꝛ possideas
nos. Cui dns h[ec] inculcavit
h[ec] queda que p[ri]us ꝛ p[rohi]buerat
de tribus solempnitatibus de ob
lationibus p[ri]mitiar[um] ꝛ p[ri]mo
genitor[um] / ꝛ addidit ne cu ge
tibus t[er]re p[ro]missionis aliquod
haberent participiu vel fedus
Fuitq moyses cu dno xl
diebus ꝛ xl noctes pane
no comedit. ꝛ aqua no bibit
Cumq descendisset moyses de
monte cu tabulis apparuit
facies eius cornuta q[uia] ipe ignora
bat / i radiis miri splendoris
scintillant de facie eius q[ui] re
verberabant oculos i[n]tuentiu
quos gl[ori]am moysi vultus ap
pellat ap[osto]l[u]s / Posuitq velame
sup facie sua cu loque[re]t[ur] filiis
isrl ꝛ locutus e eis omnia que
sibi imp[er]ata fuerunt / Dicitur

De sc[un]dis tabulis ꝛ gl[ori]a vultus moysi

... moyses vidit posteriora dni

auite her gla durauit · z vtz
semel ut plures hor accidit
ignoramus Tradunt hebrei q ad
tertio ascendit ad impetranda eis
veniam litudine z ibi fuit
cu domino xl diebus z xl
noctibus ieiunans. Cum redi
isset cu litudine venie erat
x dies vij mensis z i festino
solempnitate agentes pro venia
data affliserunt aias suas
ieiunantes z deinceps dicta e
decima dies mensis huius dies
propiciacionis / Et si verum est
pt dici ecclesia q eccia obsit
tres i anno pponit Prage deb
lic obsit i statutu dicunt
q tres vices legitur ieiunasse
quadragesimis moyses helias ihc
si lic fuit siue no post secundum
reditu de constitucione tabernaculi
precepit eis moyses secundum qd
a dno acceperat · z premisit de
obseruacione sabbati ne forte i
hoc opere putarent sibi licere o
perari in sabbato De compositione tabernaculi z eius

Dicione tabernaculi z eius

Ussa omnis multitudo
Obtulit mox verbum moysi
mente promptissima quicquid preci
osius habuit z cu tanta copia
q compulsi sunt artifices voce
preconis clamare ne quis ulterius
offerret / Fecerunt bezeleel z
eliab cuncta que sibi fuerant
z sic fuerant i parata z secundum
iosephum omne opus adopus
faciendum transiit i mensibus
vij / Omne auri qd appensum
est i ope sanctuarij xxx tale
torum fuit z d cc xxx sicloru
Ad pondus sanctuarij fuerunt preterea
c talenta argenti ex quibus
conflate sunt c bases sanctuarij
de mille at dcc z lxx v sicli
sunt capita columpnarum que et
vestite erant argento / Eris vero
talenta d cc duo milia et
cccc sicli obtulerunt at anno
annis z supra dc iij m z d l
Igitur mense primo anni secundi
i prima die mensis erexit moy
ses tabernaculum Apparuitque nu
bes tabernaculum cu luce plena
esset no procellosa sed lucida
ut cu per quam transiret aspectus
quale decebat dei presenciam
Et ad nebule illius eleua
cionem deinceps mouerunt castra
z ad deposicionem deposuerunt
et du stabat sup tabernaculum
z ipi stabant erat quasi ignis i
nocte Incipit hystoria leuitici

Incipit leuiticus

Tercia distinctio hi
storie qua scripsit mo
yses que dicitur le
uiticus · q de oblacione
et ministerio leuitarum
agit / latine offerorium uel
sacrificatorius q de sacrificiis
et delictis que offerebantur
ex lege tractat / Hebraice vero
vagecra qd sonat vocauit
at more hebreorum qui a princi
piis librorum nominant eos sicut
nos officia missarum ut Ecclesia
videlicet cu dicimus dominica q
cantatur populus syon ut legitur
Erunt signa i sole z luna et
stellis i conuocat enim sic liber
iste / Vocauit at moysen
z locutus e ei dns de taberna
culo federis dicens / Homo qui
obtulerit hostia si fuerit
holocaustum z de armento ma
sculum offeret · p au · het in
hebreo z va enim sonat z geura

vocavit. Primitti distio utilis

Ad videndum de doctrina et
tradicione sacrificiorum que
sequitur quedam perlibanda
sunt in hunc modum. Et namque co-
sideranda sunt hec: sacrificia que
deo offeruntur, persone a quibus
offeruntur, que a quo offeruntur,
et loca ubi offeruntur, cause
pro quibus offeruntur. Triplex
autem eorum que rite offeruntur
vel offerebantur occurrit distinctio.
Aut enim erat oblacio de anima-
libus et sacrificium dicebatur,
non ante octavum diem nativitatis
poterat offerri, nec eadem die
mater et fetus eius, vel de inani-
matis ut simila, panis, thus,
et proprie dicebatur oblacio vel de liqui-
dis, vino et oleo, que proprie liba-
men vel libacio dicebatur,
licet hiis nominibus sepius communiter
utantur. Persone non
offerentium due erant vel sina-
goga. Nam ut alia sacerdos,
alia princeps, alia privata, de
quibus suis locis dicetur. Erat
de locis et temporibus suo loco.
Causarum vero triplex erat differencia.
Offerebant enim quandoque necessario,
quandoque sponte, quandoque casu. Ex ne-
cessario autem vel ex voto vel
precepto. Sane ex precepto
offerebant primitias frugum, vivarum (?)
fructuum, decimas, et easdem
et insuper animalium primogenita.
Animalium et liborum oblaciones
eciam in solempnitatum et certa
in hunc modum. Israel autem et
similiter nunc offerebant
domino tam primicie eorum temporibus
suis offerebantur sacerdoti, sed
nichil ex hiis super altare

ponebatur. Communiter autem in
nullo sacrificio sal deesse de-
bebat, et ideo dicebatur sal fe-
deris, quia non erat fas hoc trans-
gredi. Porro secundum ordinem li-
bri a sacrificiis incipiendum est. De holocaustis et modo offerendi

Sacrificiorum De holocaustis et modo offerendi
alia holocausta, alia
sacrificia. Et primo de holocaustis
videamus. Holocausta dicebantur
illa sacrificia que tota incende-
bantur. Olon enim totum, cauma
incendium dicitur. Offerebatur autem
in tribus tantum, armentis, pecudibus,
sed tantum de ovibus et capris, et in
avibus, sed tantum turtures et columbe.
De armentis et pecudibus sic
offerebantur tantum masculi et immaculati
et unius anni vel citra, supra annum
non. Unde quandoque agnus, quandoque aries
appellatur. Bos enim supra unum
annum poterat offerri, ut ait Iosephus.
Erat autem in maculatus, quod
non de macula corporis vellerum
sed corporis intelligendum est,
id est debile, non vel fracto membro
vel papulas habens vel scabiem
vel cecum et huiusmodi. Offerebantque
primo sacerdoti ad hostium atrii,
ut videretur si ydoneus esset
ad offerendum. Postea ad hostium
tabernaculi offerebatur domino per
manum inpositam super caput
Lotis prius manibus, quia preter
maris sacerdotum in atrio erant
duo maria, unum vide(licet) alterum
in lucem (?). Hostia et a loco offerendi
ab hebreis hostia dicebatur.
Gentiles enim ab hostibus vin-
cendis hostias, et a victis hostibus
victimas consueverant appellare
victimas, vel ideo hebrei a comedendo
quia vinctum adducebatur animal
oblatumque sit hostia. Reduce-
bat sacerdos ad altare holo-

causторum et stans ad aquilonem
immolabat eam coram domino
ad latus altaris id est contra septentrionem
fundebatque sanguinem eius circa
crepidinem altaris in circuitu Hec
breuis est patente Iosephus
limbum forte labium super ius
eminens detractaque pelle hostie
que erat sacerdotis artus in fru
stra concidebat quibus lotis cum
capite pedibus et intestinis
adolebat omnia super altare
in holocaustum et suauem odorem
domino Non est credendum quod in odore
carnium delectaretur dominus sed po
tius in re significata et deuotione
offerentium Cum autem de auibus
fieret holocaustum fiebat sic
Si cum duo offerrent ut dictum est
primo hoc dedisse postea sacerdos
quo a homine offerebatur auicula
tam historia quod forte eodem mo
do et pecus Et dubium est
utrum prius ab homine sacerdoti
et postea a sacerdote domino forte
tamen sacerdoti offerebatur autem pul
lus turturis uel columbe Cum
frangebat sacerdos collum scilicet pla
marum Non enim licebat leuare
ferrum super aues et retorto capi
te sub ascella vngue circa col
li ubi fractum erat rumpebat et
super sanguinem circa crepidinem al
taris uesiculam gutturis et plu
mas proiciebat ad orientem in
loco secreto ubi cineres effundeba
confractisque ascellis non adole
bat ea super altare in holocaustum
et hec erant minora et simpli
cia holocausta que uoluntarie
fiebant Erant enim quedam maio
ra quedam minora sicut que et sanctio
ra quedam quod totum incendebatur
et pellis et fimus de quibus post dicetur

ter quodam quamuis digna quod super
altare non cremabantur Nunc
de sacrificiis particularibus prosequa
mur et uoluntariis De sacrificiis

Horum pacificis et salutaribus
Hec quedam erant pacifica que
dam salutaria que scilicet pro salute
danda uel data uel conseruanda
offerebantur Similiter et pro pace uel
ad deum uel ad homines aut
quod ad modum pacis fiebant
cum cuiusque quod suum erat dabatur
deo scilicet et sacerdoti offerenti Fie
bant autem cum erat de animalibus
de armento tamen et de pecudibus
predictis de auibus uero non Sola
ne in modo offerendi ab homine
uel sacerdote idem fiebat cum
hostia holocausti sed in hoc erat
differentia quod hic offerebatur masculus
uel femina et agnitis conditionibus
immaculata tamen pars uero hostie
offerebatur domino pars erat sacerdo
tis reliqua offerentium De arme
to hec offerebantur domino Omnis
adeps qui est pinguedo in
terior pinguedo enim super car
nem aruina uel lardus dicitur que
carni admixta sepe pinguedo
que intestinis adeps Est autem
triplex adeps uitalium id est cordis
et uentris adeps ierocoris id est
epatis que reticulum dicitur eo
quod inuoluitur quemadmodum retis
adeps renum Hos tres adipes
duosque renes id est ilia et reni
culos adolebat sacerdos super al
tare eodem et de capite domino offe
bantur Si uero de ouibus fiebat
oblatio preter predicta offerebatur
tota cauda integra quia lumbum
uocat hoc pellis uero erat
sacerdotis qui offerebat illud Par

armg ud dpot qui dicebat
sepatonis · r z ptus qd dicebat
eleuatonis · z quiae sic dice
bant infra dic · cedebant
vsus sacdotu · z lmgr cu
sauabus ut cdut p i crop
no memi me legisse forte
ptori adhebant · z cu ptore
ab aiali tollebant · Non suffe
cit nomiasse ptus z hijs
vescebat sacdotes i domi
bus suis cu vxoibus z li
beris suis z domo cu mdl
tiu · z qui i domibus suis
labat ca epuli ul religios
ptus z armu dabat sacti
reliqua offencu z eplaban
mde cora domo i locus ptz
adhc deputat · i ipo alo
ul luy licebat ut cosiis ta
sacdotibg quiy alyis ede duo
bus diebus · si quid sup eat
i die tciu tmabat · Et nota
q nllu at offebat ul m
holocaustu ul i sacrificium
sine libamet suis p delica
ment qpus nfra tcatus
erit de oblacione i animator
De uo manu homis aliud
invenie no poteat offe
bat psalute ul pace simila
farina sz delicatissima fudes
sup ea oleu · et dicebat si
mila oleata ul fermetata
z thus offebat cu ea · Sacdos
at totu thus z pugillu pleiu
simile oleate adolebat sup
altae meoriale · i i mebria
offeret · ut sz dns meor eis
esset · ul sacdos addiy · reliqy
eat sacdotu · Tradut hebrei
no p plenu pugillu offerri
p qntite simile · niug pote
bat offri i tny · q at i pleto

pugillo · os poteat digitos
apire sacdos · pt mediu z
illud tatillu qd remanebat
int illu digitu z vola suffi
ciebat · Josephus dragma una
offenda dt · Si uo sacrificiu
de simila coctu offebat panes
sine fmeto cosspsos oleo co
ctos i clibano ul i tticula · of
febat z lagana azima · i la
tos panes z tenues uo co
sppos p litos oleo · crzda tame
p lagana pane coctu i aqua
intelligut · Vt sit tciu geng pa
nis acocto i clibano z cocto i
tticula · Si uo coctu i sartagie
offebat qspsu oleo z sine
fmeto eat · et diuidebat
minuati · Holsis oblat sac
dos meoriale adolebat cora
dno de panibg vnu · z de fru
stis vnu · reliquy edt aaron
z filiis eis ad edendu cu oi
domo sua · z equa forte diui
debat eis · In hebo pt cliba
nu ca ponit · in machieplis
mahebat · inichar · ythe
silis sonat cosiliat qd sar
tagini couenit · apt stdore
z susurru · Hone · apichar rete
ut tbru chalchebat forte sta
turies pt esse patella i qua
cocto liquida sit · pt ee tcia
spes sacrificij · psalutal z pa
cifico · p gra actione · ut pro
victoria sz · ul p aliquo bono
euetu i opinato · z pt dici
fiel casu · Cu h oia sacrificia
i differet sepe dicit pacifica
ul salutaria de hostia pacifico

de hostia pacifico

Post hostias salutares precept dns de hostiis p[ro] pcto z pro delicto. Dicit' at pctm q[uan]tu[m] ivu[n]tus sz q[uo]d p[ro] mi[n]dusta fitt. delictu leuius sz q[uo]d p[ro] ignorancia. vel pe catu cu fit q[uo]d faciend[um] no e delictu si[mul] delictu cu no fit q[uo]d faciend[um] e. Et iux[ta] p[er]sonas de p[ro]tanciu erat diu[er]sitas sacri ficiorum

cpito sac[er]d[ot]is

Appetato sacerdotis

Distingwit' at hic q[uo]d iiij p[er]sone sacerdos synagoga ide plebs p[ri]nceps ala. Si ergo sac[erdo]s qui vnct[us] erat p[e]ccaueat delin que[n]s faceres p[o]p[u]l[u]m faciebat que secut'. Additu e qui vnct[us] n[on] q[ui]a om[ne]s i[n] vncti essent s[ed] ad dra[n] illo[rum] qui cu essent de g[e]n[er]e sacerdotali p[ro]p[te]r maculam corporis n[on] i[n]vngi poterant n[ec] ministrare. Q[uo]d a[utem] additu e faciens p[o]p[u]l[u]m p[e]cc[a]re. forte g[e]n[er]a le e q[uia] pctm cuiusq[ue] sacerdotis vel q[uo]d h[ab]et' ad exe[m]plu. et e dictu ad exaggeracio[n]em p[e]cc[a]ti vel specialit[er] dictu e. cu sz vo vel q[uo] alio mo p[o]p[u]l[u]m ad peccand[um] p[ro]uocauit vel sane p[ro] i[n] hebr[ae]o h[abe]t'. Si sacerdos qui vnct[us] e peccauit ad culpa p[o]p[u]li. ita vilit[er] z apte q[uia] vnius de exe[m]plo q[uo]d valde i[n]decens e. tu[n]c i[n]quia offerebat p[ro] pcto suo p[ri]mang[us] i[n] p[ro]posicione ad hosti u[m] tabernaculi vitulu[m] i[m]ma culatu et cora[m] altar[e] immola bat eu[m] hauriensq[ue] de san g[ui]ne i[n]ferebat illu[m] i[n] tabna culu[m] z i[n] tinges i[n] eo digitu asp[er]gebat illu[m] septies cont[ra] velu[m] sctuarii. z de eode[m] pone bat sup[er] cornua altaris i[n]cen si z eg[re]diens ita ep[er]idme[m] altar[e] h[olo]causti holocausti reli quu[m] sangui[n]e[m] fundebat z o[mn]e[m] adipe[m] cu renibus z reni culis adolebat sup[er] altar[e] p[ro] z de vitulo hostie p[ro] pcto s[ac]rificator[um] pelle[m] v[er]o z o[mn]e[m] carne[m] cu[m] fimo i[n]ferebat ext[ra] castra in locu[m] mu[n]du[m] ubi cineres effundi solebat z i[n]cendebat ea sup[er] strue lignor[um]

cpito synagoge

Quod si o[mn]is turba p[e]cc[a]u[er]it et p[er] ignora[n]tia fecerat q[uo]d co[n]t[ra] ma[n]da tu[m] d[omi]ni est. offerebant seniores p[o]p[u]li ad hostiu[m] tab[er]naculi per manu[m] i[m]posic[i]onem vitulu[m] z fiebat de hoc vitulo sic[ut] z de p[ro] pcto sacerdotis. Ro rante p[re]ceis sacerdote p[ro]picius eis erat d[omi]n[u]s. i[n] duob[us] tu[n]c h[ab]et' i[n]mui[tu]r d[iffere]n[ti]a int[er] pctm sacerdotis z p[o]p[u]li. q[uia] s[ecundu]m sacerdos no[n] dicit' p[e]cc[a]re p[er] ignora[n]tia. No[n] e[ni]m lic[e]t ei ignorare ma[n]data d[omi]ni. Itera q[uia] no[n] legi[tur] q[uo]d orare p[ro] sacerdote. q[uia] s[ecundu]m p[ro]p[ri]us fuit in ca[n]tator assu[m]pe[n]te q[uo]d iudebi[tur] ci. Ex ite patet d[iffere]n[ti]a int[er] ho locausta q[ue] z p[re]dicta. q[uia] co[n]hib int[ellig]e erat sacerdotu[m] totu[m] do[m]i[n]o c[re]mabat[ur] neq[ue] me[m]bra isto[rum] cu[m] capite pedib[us] z i[n]testinis lotis ponebant[ur] sup[er] altare. G[e]n[er]alis e[ni]m regula erat. q[uia] de cui[us] sang[ui]ne i[n]ferebat[ur] i[n] s[an]ctua riu[m] nichil ex eo licebat r[e]ma ne[re] n[ec] aliq[ui]d ex eo sup[er] altare adolebat[ur] n[isi] adeps cu[m] reni bus z renu[n]culis. In modo a[utem] offe[re]ndi z mo[do] sacerdotu[m] e d[iffere]n[ti]a offere[n]di. De carnib[us] e[ni]m holocausti salutaris fie bant noue partes q[ua]s sup[er]

altare ponebat nove sa
cerdotes quisque sua vng illo
rum simul offerebat sed caput
et pedes iecur et intestina
lota aqua. duo vero sanguine
offerebant ut ob simul esset
vij. **De peccato principis. c. iiij.**
Si peccavit princeps quod est ali
cuius vel ex ignorancia
ciam et postea intellexit peccatum suum
per se vel per alium offerebat ad ho
stium tabernaculi per manus impos
torum hircum et mactatum quo
immolato tingebat sacerdos di
gitum in sanguine eius tangebat
cornua altaris holocausti re
liquum fundens ad basim eius
et adolebat adipe et renes et
renunculos. reliqua erant sa
cerdotum. Sed quia erat hostia pro peccato
et de sanguine eius tincta cornua
altaris holocausti carnes eius
erant sancte et sanctificabat que
eis erant tacta sed non quelibet
immo in carne sua tacta carne
simila simila. panis pane
et non vescebatur eis nisi sacerdos
vnctus et mundus et non nisi in loco
sancto et non nisi eadem die qua of
ferebatur. si quid residuum esset
igne comburebatur. Si vestis pol
luebatur eius sanguine ablue
batur ut nullum in ea remaneret
sanguinis vestigium alioquin v
rebatur vas testeum in quo co
quebatur caro stans frangebatur
ereum defricabatur et lavabatur
aqua. **De peccato anime. c. v.**
Anima autem peccabat per ignoranciam
Qua de populo terre offerebat ca
pram immaculatam eo modo quo alii
vel agnum et fiebat de ea hosti
a eodem quo et de hirco pri

ncipis. Si in autem non poterat
manus eius invenire pecus
offerebat duos pullos columbe
vel turtures quorum alter offerebatur
domino in holocaustum alter erat
sacerdoti. Cuius tamen sanguis ad
fundamentum altaris holocausti
distillabatur quia pro peccato erat
quod si nec avicula poterat
invenire offerebat similam
decima parte ephi nec mit
tebat in eam oleum aut thus
quia pro peccato erat. Cuius memoriale
sacerdos adolebat super altare
reliquum ipse habebat in munere.
vi. **De igne iugi et reiectione cinerum.**
Locutus est dominus ad moysen
Ignis semper in altari ardebit quem
nutriet sacerdos subiciens mane
ligna per singulos dies, id est
ignis eiusdem altaris vel non ali
unde sumptus apponere. Cum
vero cineres superhabundabat in
duebatur sacerdos minoribus vestibus
sacerdotalibus quas prius exuerimus
et tollens cineres de altari re
ponebat in pelvim iuxta altare
et depositis vestibus sanctis indutus
est aliis forte ad hoc destinatis
vel suis propriis efferebat cineres
extra castra et in loco mundissi
mo usque ad favillam faciebat con
sumi. Hec de oblacionibus dicta
sufficiant. **De esu adipis et sanguinis prohibito.**
Hic in medio de oblacionibus
hominum legalium festorum legitur
quod addendo quod omnis adeps
domini erat quod intelligitur de animalibus
oblatis. tunc propter illud abhomi
adipe iudei abstinebant.
Sed verius dicimus quod domini
adipe qui solebat offerri

De igne iugi et reiectione cinerum

De esu adipis et sanguinis prohibito

in esum eis prohibuit, et nominatim adipe ovis et bovis et
capre. Adipe vero morticini vel
a bestia capti concessit eis in usus
varios, scilicet vel ad lucernas vel
unctiones opificum. Et quid
ergo faciunt de adipe animalis mundi non oblati, nec morticini
nec a bestia capti, si dictum est?
Forte poterunt vel dare alienigenis ad edendum, sed quo hoc
vel illud faciunt, dicto, si dictum
est. Prohibuit etiam eis Dominus semper
esum sanguinis. Josephus dicit quia
animam et spiritum in eo esse Moyses
putavit. Ergo esus suffocati tamen
intelligitur prohiberi. Tamen in hoc
prohibuit esum sanguinis quod etiam
avis vel fera aucupio vel venatione capta voluit fuso
sanguine in terram et operto comedi. Et addidit: Omnis enim anima
in sanguine est.

De consecratione summi pontificis

Consecratio summi pontificis

Iterum precepit Dominus Moysi
ut initiaret vel consecraret Aaron
et filios eius in sacerdotes. Et licet
quidem omnes filii Aaron consecrati
sunt, sed non omnes postea de generibus
ipsius. Cecus enim vel claudus
sive grandi vel parvo vel torto nasu
si gibbosus vel lippus, si iugem
scabiem habens vel impetigi-
nem de semine erat Aaron, non
poterat ministrare nec inferre
sanctuarium, vescebatur tamen panibus
qui offerebantur in sanctuario. Tulit
ergo Moyses iuxta preceptum Domini
Aaron et filios eius, vestes
quoque sanctas et unctionis oleum, vi-
tulumque et arietes duos et ca-
nistrum cum tribus generibus azimo-
rum, et torta scilicet panis que

et collirida que laganum et cru-
stula. Est autem crustula panis
qui fere in crusta induratus est.
Et congregata omnem multitudinem
ad hostium tabernaculi. In electione
enim pontificis assensus requiratur
plebis. Tradit autem Josephus
quod alios populi mediatur ad sacerdo-
tium Aaron in hunc modum. Di-
xit enim quod ipse seipsum dignum
sacerdotio iudicaverat, tum quia propter
familiaritatem quam habebat cum
Domino, tum quia pro populo laboraverat,
tum quia naturali quodam affectu sui
esse Dominus dignitatem Aaron in-
dicaverat. Cum ergo placuisset
populo, obtulit Moyses Domino
Aaron et filios eius. Cumque lava-
sset eos aquis fontium et Aaron
femoralia induisset, vestivit
eum Moyses vii aliis vestibus
quas prediximus, fundensque super
caput eius oleum unctionis un-
xit caput eius et manus et bar-
bam, ita quod per barbam stillavit
oleum usque in ora vestimenti
eius. Et filios autem vestivit li-
neis et balteis cingens, impo-
suit eis mitras et manus eorum
oleo sanctificatur. Linivit quoque
tabernaculum oleo sancto cum omni
supellectili sua. Cumque asper-
sisset utrumque altare septies aquis,
unxit illud et omnia vasa eius,
labium quoque cum basi sua sanctificat
oleo.

De potestate eis data et accipiendi partem

Obtuleruntque Aaron et filii
eius vitulum pro peccato suo,
super caput eius manus imponen-
tes. Et cum eum immolasset Moy-

ses tinxit digitu i sanguine
et tetigit cornua altaris
purificans. Et fecit de eo que de vi
tulo pro peccato sacerdotis facienda
preceperat. Obtulerunt et arie
tem in holocaustum hostiam pro
salutacione et fecit de eo moy
ses sicut de holocausto saluta
ribus fieri preceperat dominus. Ob
tuleruntque per manus in consecracionem
arietem secundum hostiam pro con
secracionibus ipsorum que cum immo
lasset moyses sumens de
sanguine tetigit extremum auricu
le dextre eorum et pollicem
dextre manus et pedis. reli
quum sanguinem fudit super altare
per circuitum. Adipem vero omem et
caudam renes quoque cum renunculis
et armum dextrum separavit. tol
lensque de canistro collirida
unam et laganum unum et cru
stulum unum omnia simul tradidit
aaron et filiis eius qui ducat
Circa pite potestatem summendi hec
a populo quedam ad offerendum domino
quedam ad usum eorum qui cum
tenerent ea in manibus supposu
it moyses omnibus pectusculum
unum et pectusculum elevacionis
vocatum est quod omnibus suppositum
fuit in signum tamen quod superior
est omni sapientia. Circa pelena
cione offerencium legitur sicut vo
catur hic salutaribus enim et pa
cificis armum et pectus pro pus
elevabit offerentes coram
domino et per hoc tradebat sacerdotibus
sicut partes eis assignatas
Armus vero dexter dicebatur se
paracionis quia in separacione me

brorum hostie primus ab ea separa
batur et quia in parte sacerdotum se
paravit illum moyses tanquam
ceteris membris dignioren. De
dit enim quidam quod formacio cor
poris animalis in utero matris
ab humero dextro inchoatur.
Tenentes quoque filii aaron omnia
hec in manibus elevaverunt
ea coram domino et tradiderunt ea
moysi qui omnia adolevit domino
super altare. Eo quod oblacio consecra
cionis esset. assumens quoque unguen
tum et de sanguine qui erat in
altari admiscens aquas fon
tium aspersit eos et super vestimen
ta eorum. Cumque sanctificati essent
in hunc modum reliquas carnes
arietis coxerunt ante fores
tabernaculi et ibi comederunt
eas cum panibus qui residui
fuerant in canistro et in crastino
quicquid superfluit combussit igne.
Assumpsit Iheronimus eundem modum iterauit singula que diximus moy
ses vii diebus tamen non vesti
vit eos quia semel induti vii
diebus non deposuerunt ve
stes sanctas neque de atrio tab
ernaculi sunt egressi. Credendum tamen
est quod prima die omnia ut diximus
fuisse consecrata vii diebus conse
cracionis sequentibus oblaciones
cottidie iterantes si non in un
cciones. Iosephus dicit omnia sicut
et in prima die sequentibus fui
sse consecrata diebus. De prima ob
Octavo lacione sacerdotum et igne
dato de sublimi
autem die denunciat
moyses populo solempnitate
in quo sacerdotes consecrati offe
rre inchoaverunt et pro populo. In
precedentibus enim vii diebus

De prima oblacione sacerdotum et igne dato de sublimi

vice sacerdotis habuerat moyses
et acceperant ab aaron et filiis
eius que porrecta a populo ille obtulit
acceptum et ministrauerat altari
In die octauo aggressi sunt ipsi mi-
rud nisterium ad quod fuerant ordina-
ti et moyses cessauit Et
dicunt quidam diem hunc octauum
fuisse primam diem anni secundi quo
egressi sunt de egipto / et tunc oblatio-
nis quod prima die anni secundi dictum
est super tabernaculum erectum dicitur
erectione aut dici consumma-
tionem consecrationis / precepit quod moy-
ses ignem terrenum amoueri
ab altari quo usus fuerat hiis
diebus quia ea die apparet eis
dominus / Consecratis quoque filiis suis
primo obtulit aaron pro peccato
suo uitulum cuius adipes re-
nes et reticulos imposuit
altari igne non supposito reliquum
combussit extra castra / Immolauit
et ipse hostiam salutarem arie-
tem in holocaustum et imposuit
altari sed sine igne / deinceps
oblaturus pro populo suscepit ab eis
hostias uitulum pro peccato populi
hircum pro peccato principis agnum
pro peccato arietem bouem in holocaustum
arietem pro pacificis Tamen in immo-
latione non nisi tres dicitur immo-
lasse hircum pro peccato populi et bouem
et arietem pro pacificis / forte quod
prius ea immolauerat pluralitate
alia tacuit et quod separati de peccato
synagoge principis et arietem non
agebat ut prius quoniam tunc pro
peccato populi potuit dici oblatum
Augustinus tamen improbat literam que dicit
uitulum supra et dicit cum illis u-
sumptio agnum anniculum in

holocarposim quod sonat ho-
locaustum fructuosum / Dicebatur
quod holocarpos holocaustum illud
quod dominus aliquo signo uisibili
ostendebat sibi gratum esse Cum
autem imposuisset omnibus aaron
super altare que adolenda erant
domino separauit de pacificis partem
suam armos dextros et pectora
et extendens manum benedixit
populo Et ingressi moyses et
aaron tabernaculum et egressi iterum
benedixerunt populo et cum essent
oblata super altare et cum eis
iuge sacrificium matutinum egressus
ignis a domino deuorauit que erant
super altare / Et seruatus est ignis
iste perpetuus usque ad transmi-
grationem babilonis nec licuit
deinceps ignem in altari appo-
nere alienum De morte abiud et nadab
Eadem die nadab
et abiu acceptis thuribulis
ignem imposuerunt alienum de-
super incensum offerentes egressus
quod est ignis a domino uel in eo qui
iam erat in altari uel alius iterum
ueniens de sublimi et deuo-
rauit uel combussit eos et ait
moyses ad aaron / hoc est
quod dixit dominus sanctificabor in
hiis qui appropinquant mihi et etiam
in hiis qui michi ministrant appare-
bo sanctus non parcens peccatis eorum
Vocauit quoque misaele et elisaphan
cognatos eorum et ait eis Tol-
lite fratres uestros extra castra / Et
asportauerunt eos sicut erant
induti lineis et thiaris et se-
pelierunt eos ita ut ministri
altaris sepeliuntur induti

uestibus misterij sui. Cu at
aaron et reliqui duo filij eius
plange vellent fres suos mo
re solito phibuit moyses di
cens. Oleu sctm e sup vos no
lite capita nudare uestes
nolite scindere ne forte mo
riamini no exhibitis fres vra
ignacti. Tame iosephus ali
git q du portarent hostias
sup aram quas no pparat
dns s quibus pmit vtebat
subito iflamati st nec valut
quisq eos extingwere Jussit q
moyses prem eor z fres
portantes eos pod ext cast
tegruo honore sepelire. Dixit
q moyses aaron z filijs eius
ut tollent ptes suas de ho
stijs salutaribus z de obla
to pcto cuius sanguis no erat
illatus i tabnaculum z comede
rent ea. Et cu quereret hir
cu oblatu p pcto pncipis
combustus iventus e. Cu q si
hoc irat moyses argueret
aaron z filios eius excusat
aaron dices qui hi accidit
qd vides q ex tribulacione ani
mi fctm e. De discrecione ibor

Precepitq dns moysi z
aaron ut docet filijs isrl
lege de discrecione ciborum ad
litteram cum dns cibos hominu
teressis eis artauit ppt cast
macacio eor. Cu d firma sit
comphendi pt generalib alia vi
uunt i tris alia i aqs alia in
aere. Ite q i tra alia reptilia
q oia i munda alia latencia
ut talpa q de luto nasat
z hec oia i munda. Alia gra
cientia sup tram de qbus gnalis

e regula quidqd e tm qd ru
minat et findit vnglam de
piscibus q generalis e regula
quidqd e tm hns squamas
z pennulas. De auibus noiati
expssit que inde essent hoc
tm gnal de auibus dcm est
volatile qd gradit sup iiij or
pedes i mudu e nisi crura
habuit retro longiora p q que
saliat ut locusta. Tanges
morticinia eor lauabit ue
stimenta sua z i mudus erit
usq ad vesperam. Cra p natu
ralit ut ptet gspia eor mor
ticinia. Sup qd ceciderit aliqd
de morticinijs eor polluetur
ta vas ligneu qm qdz vesti
metu ad vespam aqua munda
but. Vas fictile in q qd ceci
derit frangetur clibani ut ci
tropedes q sepat dicimus
destruent. Fontes uo z cisterne
z quelz maia z semet no
dio st seminatu qmi tactu
eor no polluit.

De purificatione puerpe

Addidit q dns
A lege purificacionis mulie
rum. Mulier pepit masculum
i muda erit vij diebus iux
dies sepacionis menstr i i mu
die eiusde iudicabit. Tunc e
cu sepat a viris qm pati
menstru. Sicut em i munda
e q quisq tangit i mudu redit
tibi lectu ueste sede. Vnde
no licz aliam communicare ci
nec i cibo nec i lecto. Octavo die
circumcidebatur puer pq vij dies
i purificacionis manebat xxxiij
dies i sanguine purificacionis
sue ut ita oms dies purifi
cacionis fient xl q tot

De purificacione puerpe

diebus dicitur physici carne ma
sculi formari in utero Impurifi
catione uero xxxiij dierum lice
bat eis surgere in domo ambu
lare sed non comedere et operari et ta
gendo non polluebat et lice
bat aliis communicare ei in sede
et cibo attende uero ad tabernaculum
non poterat nisi completis xl diebus
Cum uero pareret feminam duplica
bantur predicti dies in generationis
et postea dies purificationis ut
simul fierent lxxx quia tot die
bus formatur femina in utero Com
pletis uero diebus purificationis
offerebat pro filio uel filia agnum
anniculum in holocaustum et pul
lum columbe uel turturem pro peccato
suo quia in libidine conceperat et
erat sacerdotis Et si non poterat
manus eius invenire agnum of
ferebat duos turtures uel duos
pullos columbarum alterum in
holocaustum pro peccato alterum
pro peccato suo uel originali filie
quia filio in circumcisione dimissum
erat Hebrei tamen paruulos non re
ditum reddunt sicut hec dicit iosephus
primogenitos uero redimunt siclis
in xx obulis De cognitione lepre

Lege quidem lepre et uidit eis
dominus docuit at maior generatio
lepre in cute in capillis in ueste
in domo lepra cutis cognoscatur
si fuerit in ea albor uel pallida
albedo uel pustule uel cicatrix
in apparente si fuerit alba uel sub
rufa italiter si locus lepre hu
milior sit carne reliqua uel
si mutati fuerint capilli in
candorem et solito tenuiores
lepra uero in capillis accopit de
fluentibus primis capillis si in
caluicio uel in recaluacione
albus uel rufus color in
uentus fuit plaga lepre est
Adducto itaque lepros ad sacerdote
pro eius arbitrio non concludebatur
si lepra non dum ei perspi
cua fuerat concludebat eum in
domo vij diebus quibus completis
si non cresceret lepra iterum concludebat
bat eum vij aliis quibus si nec tunc
lepra cresceret mundabat eum
id est mundum iudicabat quia scabies erat
Et lauabat homo
uestimenta sua et mundus
erat Cum uero perspicua erat
lepra separabat eum ad arbitrium
sacerdotis Et habebat uestimenta
dissuta id est facilia ad induendum
uel ad exuendum uel sola ueste
contextura ut sit cognosceretur
et caput nudum ut posset agno
sci et os ueste contectum ne
fetorem loquendo diffunderet
et habitabat solus extra castra
ita ut a mortuo nil differre
uideretur Appolinaris dicit iosephus
illos inuisibiles qui dixerunt
moysen lepra fatigatum et
similium eiectorum fratrum duce
uenisse in chananea cum eis
cum ita quidem in ciuitatibus ita le
prosos habitus sit qui tunc ma
xime mina indigebat Lepra
uero uestis lanee uel linee
uel pellis erat macula alba
uel rufa humilior superficie
reliqua quasi corrosiva est
Cum ei apparebat considera
bat eam sacerdos si perspicua
erat lepra comburebat uestis
si dubia recludebat vij

De cognitione leprarum

diebus si teneat macula adiu
dicabatur lepre. si non teneat a
bluebatur vestis et recludebatur
vij diebus aliis. Si adhuc du
bia erat rumpebat illud a reli
quo. si tamen iterum alibi macula ap
parebat lepra volatilis erat et
comburebatur vestis. Si vero ma
cula similis contagione apparebat
in domo prius precipiebat sacerdos
omnia de domo efferri considerans
quod valliculas in pariete pallore
vel rubore deformes et humi
liores superficie reliqua claude
bat hostium domus vij diebus
post quos si invenisset crevisse le
pram iubebat erui lapides le
prosos et proici extra civitatem et do
mum mundari intrinsecus per circuitum
et pulverem rasure spargi extra
urbem in loco immundo et alios la
pides substitui in domo et luto
alio liniri domum. Et si iterum
rediret macula lepre perseverans
est et destruet domus et ligna et
lapides et pulvis extra oppidum
proiciet in locum immundum. De puri
Quod si leprosus ficatione leprosi
mundabatur renovabatur ad
[?]nem habitacionem sic veniebat
usque ad introitum castrorum ut opi
di habebat duos passeres vivos
quibus licitum erat vesci lignum
que cedrinum et ysopum et vermi
culum sive coccineum et aquas vi
ventes in vase fictili conterens
eis sacerdos immolabat passerem
unum stillans sanguinem super aquas
aliumque vivum ligabat filo cocci
neo cum ysopo in summitate li
gni cedrini quasi faciens asper
sorium tingebat illud in aquis
rubricatis aspergens leprosum

septies. dimittebatque passerem
vivum avolare in agrum. Cumque la
visset homo vestimenta sua ra
debat omnes pilos corporis et
lotus aqua ingrediebatur castra
ita ut duntaxat ut maneret extra
contubernium tabernaculi vij diebus. Iterum
quod die vij rasis omnibus pilis
corporis et superciliis lotisque ve
stibus et corpore tollebat duos
agnos immaculatos et ovem an
niculam et tres decimas simile
conspersas oleo et olei sextarium et o
fferebat omnia ad hostium tabernaculi
Ubi sacerdos immolabat agnum
unum pro delicto et sumens de san
guine ponebat super extremum
auricule dextre hominis et super pol
licem manus dextre et pedis et
super sanguinem quem prius infuderat
et super caput eius et rogabat sa
cerdos pro eo faciens aliquam specialem
orationem institutam ad hoc. Et facie
bat prius sacrificium pro peccato et post
immolabat holocaustum cum li
bamentis suis ponens illud in
altari. Et nota quod hic aperte distin
xit sacrificium pro delicto. Cuius
sanguine linitus est homo. et sacrificium
pro peccato de quo nichil ei factum est. Ubi
et moyses dixit hic quasi distin
guens ita pertinet ad sacerdotem
hostia pro delicto sicut et pro peccato.
Cum autem dixisset moyses agnum pro de
licto non dixit quid aliorum
pro peccato et quod holocaustum fieret
innuit esse in arbitrio sacerdotis
de ove et agno ut alterum pro
peccato alterum holocaustum faceret
quod vellet. Lepro si manus eius
que invenire non posset agnum
unum pro delicto et olei sextarium

non minuebatur quia complexis puri-
ficabatur. Quod ut pauperibus esset possibile
pro agno reliquo offerebat par
turturum vel duos pullos columbarum
quorum unus pro peccato alter in holocaustum
fiebat. Et decima similae ole-
atae in sacrificium (de viro spermatico pro illis emoroyssa) De viro spermatico et muliere emoroyssa
Deinceps addidit
Dominus de viro patiente fluxum
seminis qui tunc iudicabatur habi-
tuis subiacere si pronomenta ad
hesit carnium et tamen evellit fetidus
humor seminis quod licet nolens
effunderet corruptione talis in-
mundus et immundicie reddebat quod
tangebat lectum suum veste sua
sedem etiam sagma super quod
sedebat vel stratura asini. Vas
fictile quod tangebat frangebatur
ligneum lavabatur. Qui tange-
bat lectum eius vestem vel sedem
vel super quem sedebat iacebat
vel saliva lavabat vestimenta
sua et erat inmundus usque ad
vesperum. Cum autem sanatus fuerat
numerabat vii dies post emundationem
sui et lotis vestibus et corpore in
aquis viventibus mundus erat.
Die autem octavo offerebat par tur-
turum vel duos pullos columbarum
et faciebat sacerdos alterum pro peccato
et alterum in holocaustum. Eadem
lex erat in inmundicie et purificatione
de muliere patiente fluxum san-
guinis ex morbo. Similiter eidem
inmundicie erat mulier menstru-
ata sed non purificabatur sollempniter
sufficiebat lavare se cum vestibus
aliis. Ex quibus videtur cum inmundicie
ex peccato solet accidere et ideo pro eis
et pro peccato et salutare offerebatur
et non pro menstruo quia naturale est.
Et viro qui accederet ad menstruatam
dicitur inmundus vii diebus et pu-
rificationis ei congruit quod digno-
ratur accedente intelligendum de
mensura utrorumque primo dum. Dicit quod dam
est si fiat concubitus non mixte
quod tamen legittime cognoscerent breviter
voluit dominus lavare vestem et
omne corpus et esse inmundum usque
ad vesperam et de utroque eodem. De vitula russa et hirco apo-
Item pcio et cinibus aspersionis (de vitula hirco a[...] cinibus)
locutus est dominus
ad Moysen: loquere ad Aaron ne
omni tempore ingrediatur in sanctuarium quod
est intra velum ne moriatur quia in
nube apparebo super oraculum. Non
fecit hec que secuntur. Et ideo est
intelligendum ut quando vellet
intrare faceret hec et intraret. Sed tamen
decima die septembris post tamen in-
trantem hec faceret. Hec dies so-
lempnis erat in israel et dicebatur
propiciationis propter predictam causam
in quodam vel quia ea die agebatur
omnibus expiationibus sive dies ie-
iunii sicut quasi summa confiteretur
et pro peccatis totius anni quibus
vel ignorantis eo die fiebat ob-
latio. Dicebatur etiam afflictionis
quia ea die ieiunabant homines
et iumenta et pueri septennes et
agebatur ea die memoria mor-
tuorum. Dicebatur etiam dies expia-
tionis quia ea die purificabatur
totum tabernaculum et altaria per san-
guinis aspersionem ac contagiis que
contraxerant per annum contra ritus
ministerium. Eadem die tollebat
summus sacerdos de populo vitulam (tum)
russam integram et immaculatam que non
portaverat iugum. Nec tamen si quis
vitulus nominatur quia in genere femi-
nino tamen intelligendum est quia pro
peccatis fragilibus offerebatur. Similiter
baptizatur ab omni multitudine duos
hircos pro peccato et arietem unum

i holocaustu. Cuq3 lavaret
se induebat tm lineis sc'dm
ritu minorum sacerdotu. oblatisq3
aialibus hitaq3 orone quia pro se
et domo sua statuebat duos
hircos i hostio tabernaculi mitte
batq3 sorte sup utrumq3 qua
sacer quis dn esset et quis
populi fieret. Fiet e t idem qui
bus da qui apperuit is mitti
sortes ut sacer quis dno immo
landus esset et qs diabolo im
ittendus i solitudine cu peccatis
illorum eum imolare n deo non
admittit. Sane cuius sors dni
bat dno offerebat illu pro pecco
populi et sorte q dicebat pre
pecto cuius sors capiebat pro
reservabat. vivente imolabat
q3 vitula pro pecto et domus sue
tollebatq3 de sanguine hirci et
vitule et thuribulu plenu
prunis minutiq3 tolleus thimiate
inferebat ultra velu. tunq3 i po
nebat thimiate ut nebula
et vapor operiret tabernaculum ne
forte visa maiestate domini
moreret aspergebat septies di
gito de sanguine coram propiciatorio
ad oriente. Eodem modo etiam
aspergebat pavimentu. sicq3
aspersione septena copiabat san
ctuarium cortinis et pavimentu su
debatq3 de eode sanguine sup
cornua altaris aurei et asp
gebat illud septies digito
expians ita totu tabernaculum et
altare ab i munditiis filiorum
israel et a viciis prevaricationibus
corporis l. a contagio quod contraxerat
positu i medio peccancium
Nullusq3 erat cu eo i tabernaculo
cu ipsum copiabat. Simili mo
do erat semel i anno altaria

lavandus vino. Et nota q licet
legat sacerdote egredi de oraculo
ad altare et sit post q exit extra
castra. n pot dici eu egressum
ad altare coram tabernaculo cu
dicat licet ad altare qd e coram
dno post hac copiacionem egredie
bat sacerdos ad hircu viventem
ponensq3 utramq3 manum sup
caput eius confitebat generalit
omnes iniquitates filiorum israel
et imprecans capiti eius ponens
ac ut quidam tradunt carta i scripta
peccatis populi sup caput eius mitte
bat eu i desertu per homine ad
hoc paratu. Tradunt hebrei quedam
puerulos spiritualit adheret pan
mediantes eis splene subtracta
ut sit copiatus esset populus aptius
illius anni que pigritanda vel
fragilitate contraxerat. que sectu
ferebat hircus iste qui mittebat
non rediturus apompeius dicebatur
grece latine emissarius. Cu at
aaron deduxerat hominem cum
hirco extra castra redibat ad
tabernaculum testimonii depositisq3
lineis vestibus i quibus copia
verat sanctuarium et emiserat hir
cu lavabat carne sua loco
sancto et i induebat vestibus suis
sc3 pontificalibus et preciosis. et offe
bat ariete i holocaustu et
adipes vitule et hirci pro pecco
venebq3 cu renunculis. Sicut
modu pontifex Dionysius in
aspersione basilice qua dedicat
et i expiacione lineis et mo
ribus i dimmet. et i sabbato
baptismali i consecrone fon
ciu. et i missione cathecuminorum
cu sc3 transferunt pecca eorum fili
bus ubi dimmet. Erat at
hic paciis admistione at

accedit altaris potificalibz z p
ciosis vestibus i(n)fulat(us). Vitulu
at z hircu de quor(um) sang(ui)ne
sc(an)ta e(st) expiacio fiebat ext(ra) ca
st(ra) z co(m)burebat igni ta pel
les q(ua)m carnes eor(um) et sim(u)l
i(n)cidebat sac(er)dos i igne qui
illa vorabat mutat(is) p(r)ius ve
stibus z ap(p)ositis resu(m)ptis ligni
cedrini ysopu z cocci bis
tinctu q(uo)d h(ab)et i purificacionibz
valebat z tu(n)c rediens lotis
vestibus z carne sua i(n)gredie
bat(ur) castra z i(m)mund(us) erat
usq(ue) ad vesp(er)am. S(ed) z ille sac(er)
dos qui remanebat ad igne
ut (con)sum(m)i faceret o(mn)ia usq(ue) ad
cineres. Hic patet q(uod) no(n) nisi
lotis vestib(us) z corpe i(n)trabat
castra z i(m)mund(us) e(r)at usq(ue) ad
vesp(er)am. Sed z t(er)cius sac(er)dos
qui colligebat cineres reposi(tu)
ros ad aqua(m) asp(er)sionis no(n)
n(isi) lotus i(n)trabat ad castra et
i(m)mund(us) e(r)at usq(ue) ad vesp(er)am.
De his cineribus fiebat aqua
asp(er)sionis q(ue) p(er) totu(m) annu(m)
purificabat i(m)mu(n)di. Non diffi
cile e(st) i(n)venire cu(m) h(ab)is cinib(us)
fie(r)et ad purificacio(n)es i(m)mundos
cur illi qui eu(m) t(ra)ctabat ut
dictu(m) e(st) i(m)mu(n)di e(r)ant cu(m) t(ame)n
d(i)c(itu)r h(oc) sacr(a)mentu(m) q(uo)d satis(?) i(n)
religione victime appellet.
Sic z qui cap(er)(ro)r(um) (con)mi(s)cebat
i deserto similit(er) i(m)mund(us). De q(uo)
facile e(st) t(ame)n i(n)venire r(ati)o(n)e(m)
z e(st) v(er)isimile h(oc) cineres sac(er)dos
annuatim ut no(n) sit es(?) ma
cruda t(ame)n h(ab)ebit dicu(n)t eos
valuisse z durasse p(er) plures an
nos n(on) sc(ri)tos nisi cu(m) defi
ciebat De purificacione i(m)mu(n)dor(um)

His cineribus purificabant(ur)
i(m)mu(n)di i(n)fra modu(m). Si
quis tangebat cadaver ho(m)i(n)is
mortui i tab(er)naculo vel i agro
occisi a(ut) p(er) se mortui vel se
pulcr(um) eius i(m)mund(us) e(r)at
vij diebus. Tab(er)naculu(m) i q(uo) mor
tuus e(st) h(om)o z v(n)iu(er)sa q(ue) ibi
e(r)ant vasa i(m)mu(n)da e(r)ant
vij diebus tollebatq(ue) vir mund(us)
cineres (com)bustionis mittens
q(ue) sup(er) eos i vas aquas vivas
tingebat q(ue) eis ysopu(m) z asp(er)
gebat (pro)cess(?) die t(er)cio z vij
tentorium z omnem suppelle
ctile z ho(m)i(n)es huiusmodi (con)tagione
pollutos z lotis vestibus et
corpore mu(n)di e(r)ant. Si die
t(er)cio no(n) fuerat asp(er)sus i(m)mund(us)
die vij(m)o no(n) mu(n)dabat(ur). Si
q(ui)d a(u)t(em) sic no(n) exp(i)abat(ur) p(er)i
bat de medio eccl(es)ie q(ui)a pollu
ebat sp(irit)ualit(er) id e(st) z a(n)i(m)a ei(us)
p(er)ibat de(us) q(ui)a p(ro)fanabat z
arcebat(ur) ab i(n)gressu loci s(an)c(t)i.
Sed z ille qui purificabat
i(m)mundu(m) aqua h(uius)mo(d)i quia
tetigerat cineres lauabat ve
stimenta sua z i(m)mund(us) e(r)at
usq(ue) ad vesp(er)am. De i(m)mu(n)di
ciis v(er)o q(ui)bus e(r)at i(m)mund(us)
h(om)o p(ro) die t(ant)u(m) ut p(er) illusione(m)
nocturna(m) vel q(ui)a dormierat cu(m)
uxore. Non t(ame)n h(uius)mo(d)i ho(m)i(n)es his
cineribz expiatu(r) s(ed) ad minus
dei mu(n)dicia vij dier(um) q(ui)a
die t(er)cio z vij(m)o leg(itu)r facie(n)da
expiacio tal(is) de expiacionibus
q(ue) fiebat cu(m) i(m)mu(n)dis ill(is)
ut sup(ra) de lep(ro)so dictu(m) e(st) z de
vir(o) sp(er)matico z mulie(re) sang(ui)
naria q(ui)a leg(itu)r eos i(m)mu(n)dos vij
dies z vij(m)o purificari. T(ame)n i(m)mu(n)d(us)
die t(er)cio h(ab)is aq(ui)bus expiatos

[Margin, left:] De purificacione i(m)mu(n)dor(um)

Tradidit de personis conclusis
Quas dominus filiis israel in initio
multitudine preceptorum recapi
tulando predicta et super addendo
noua de quibus non nisi illa
perstringimus que ad intelligentiam
lectionis sacre scripture sunt utilia
Sane prohibuit dominus ne homo
ad domesticam sue carnis acce
deret ne reuelaret turpitudinem
eius id est discooperiret et attractet pu
denda ipsius Inponi quidem parie
ti coniugio apostolus homini raritate
solum duas personas conclusit de
a coniugio dicens apostolus hic relinquet
homo patrem et matrem Nec filius
matri nec pater filia copulabitur
Sub lege uero plures concepit
que sunt scilicet xii mater nouerca so
ror neptis amita matertera
uxor patrui nurus uxor fratris
Sed quia determinatam recepit fi
lia priuigni uel priuigne soror
uxoris paucas tamen exclusit ut
multiplicarentur homines et reple
rent terram Sub gratia plurime
concluduntur ubi consanguinea locum
habet et est hec prohibitio coniugii
affirmatione enim omnes intra
concluditur
De tabulis consideratis preceptis
Cultum est tamen masculo et mulieri
et sub interminatione mortis
prohibuit ne et colligerent spi
nas ut racemos remanentes
nec concha decidencia sed relinquerent
ea pauperibus terre nec operis merce
narii retineret usque mane nec
accipere personas diligere amicum
sicut se ipsum precepit Ubi lepra
proximi ponitur Deopima auguria
diuinationes obseruari prohibuit
Nec ager seri diuerso semine nec
iumenta diuisi generis coire nec
ueste ex duobus texta indui nec
comam in rotundum tondere nec
barbam radi nec carnes suas
super mortuos incidi nec figuras
aliquas et stigmata in carne sua
fieri cum quibus et similibus adhuc
similitudine est secundum ritum gencium
et maxime egiptiorum cum quibus ha
bitauerat Filia et deo legitur
mula fuisse super qua portatus
est salomon et delatus ad fontem
gion ad ungendum sed egiptus
originem veneanibus monstra
deorum in longe diuersorum deorum
quos putabant habere posse di
uersa semina in agro diuersas ma
terias in ueste portabat diuersos
et cincinnos capitis diuersis
diis sacrificabat Non et in princi
pio horum preceptorum dixit dominus
iuxta consuetudinem egipti terre
in qua habitastis non facietis
iuxta morem regionis ad quam
introduca vos non agetis
Addidit et speciale preceptum cum
intrarent terram promissionis ut
auferrent preputia arborum quas
plantarent quod quidem exponens
subdit Poma que germinant
inmunda erunt uobis hic tamen non
comedetis et videtur uelle quod
fructus primorum trium annorum
inmundus esset et abiciendus
fructus quarti anni sacer domino et gratis
pauperibus sed in quinto anno et de
inceps domini sui essent et esi
biles
De tabulis comestibus panis
Adeuidenciam eorum que sequuntur
in leuitico ubi sunt sciendum
est sacerdotes habuisse triplicia genera
panum panes scilicet sacerdotales
leuiticos laicos Sacerdotales
erant panes propositionis qui
de publico sumptu fiebat et eos
nec licebat edere nisi solis sacerdo
tibus panes leuitici qui et
offertorii quibus soli de genere le
ui uescebantur et qui propter

maticula non poterant ministrare
et filia familias sed non desponsata
vel vidua vel repudiata nisi
inuite rediret ad domum patris
ut esset quasi filia familias. Ligius
non vescebatur advena inquilinus
mercenarius sacerdotis, verumtamen vel
empticius omnibus vesci poterant
laici vel conversi quibus quicumque portat
vesci. De infamia sacerdotum

(margin: de infamia sacerdotum)

De infamia quoque sacerdotum agens
dominus primo de moribus sacerdotum
prohibuit ne clamarent in mor-
tibus civium suorum nec etiam principes
populi nisi tamen super patre et matre filio
et filia fratre et sorore virgine ne
lavarent vel sepelirent vel
plangendo tangerent mortuos
alios. Nec tamen aliis prohibitas
eis interdixit uxores sed nec here-
ticis concubinas nec in uxorem duceret
scortum nec captiuam nec ancillam
nec viduam aut repudiatam nec
eas que de tabernis et prostibulis
vel aliis potentibus venalibus
vitam agunt. Pontifici vero ad
nullum omnino mortuum ingredi vo-
luit. Unde et dominus papa nullis
exequiis interesse debet. Nec uxo-
rem duceret nisi virginem et tamen de
populo suo sed nec parrochia domini
episcopi in urbes concedit vivibus.
Generaliter vero precepit ne sacerdos in
diebus vitis sue cum ministrare
deberet vinum biberet aut omne quod
inebriare potest ut sciret discernere
inter sanctum et prophanum inmundum
et mundum et doceret filios israel
legittima que locutus erat dominus.
Et ne sacerdos dum quasi in medio
esset accederet ad edenda
ea que offerebant filii israel. Preterea
si sacerdos qui uxorem cotidie mi-
nistrat assiduam debet habere
mundiciam. Tradidit quoque dominus de
solempnitatibus legalibus sed
sub precaucione eis in libro nu-

meri definitur et nos de eis ibidem
prosequemur. De pena blasphemie

(margin: de pena blasphemie)

Accidit autem quod filius mulieris
israelite quem pepererat de quodam
viro egiptio iurgatus cum viro
israelita blasphemavit nomen dei
et maledixit ei. Quem moy-
ses reclusit in carcerem donec
super hoc consuluisset dominum. Qui ait
ad moysen. Qui maledixerit
deo suo omnes qui audierint
manum ponent super caput eius
in signum testificationis et e-
ductum extra castra lapidabit
eum omnis multitudo sive civis
fuerit sive advena. De talione

(margin: de talione)

Instituit quoque dominus legis
de talione ut qui lederet
proximum in eodem modo lederetur
quo lesit eum ut scilicet redderet
animam pro anima oculum pro oculo den-
tem pro dente fracturam pro fractura
livorem pro livore adustionem
pro adustione. Notandum quod talio non
erat inter iniurias rerum sed tamen in
lesione corporis quia furta resti-
tuebantur in duplum vel quadruplum.
Determinabatur quoque de talione pro ne-
cessitate ut leders vir mulierem
in vilibus puniebatur. Item quia
vilia non habent et vir ledens
pregnantem ut abortivum non
quasi animatum faceret multabatur pe-
cunia. Sciendum est autem utrum talio
extenderetur usque ad iudicem
vel etiam in iniuriatum tamen habebat
locum et proximos eius quod non
in iniuriatis sine iudice posset
ulcisci forte inde habetur per
quem ad civitatem refugii fugie-
bat homicida non volens ne
interficeretur a proximis occisi. De observatione

(margin: de observatione)

Addidit observatione iubilei
autem dominus de observatione iu-
bilei qui septimana ebdo-
madarum annorum sequebatur.

Vnde pugnatom vij annis
ptereuntibus ut credit quidam
et singulis neomenijs clan
gebat tubis et vij diebus
continuis an ipm solempnisa
bat clangentes tubis In libro
nu in legi qd clangent tu
bis mense vij decima die in
vniuersa terra In hoc anno omnes
distractiones rerum ad priores re
dibat possessores preter domos
que erant in vrbibus muratis
quas primo tamen anno vendita
venditori redimere licebat ex
ceptis domibus leuitarum que
in quocumque erant loco in iubileo
redibat Eodem anno requiesce
bat terra eodem anno liberi fiui
dimittebantur Ita licet erant
rebelles tamen eos voluit dominus
fructum sermate castigare pro
transgressiones legum Josephus
dicit quod in iubileo conueniebat
venditor agri et emptor et
reputantes fructus et expensas
in agrum factas fructibus excube
rasse receptis venditor recipie
bat agrum Si uero expense tran
scendent soluit quod deerat et recipie
bat et emptor a possessione
discedabat Hanc computatom
non fieri infra annum iubileum
nec dum et in ipso si venditor
prius vellet reuocare quod ve
didit littera leuitici videtur
velle tamen iuxta numerum annorum
usque ad iubileum maiori mi
nori ve precio iubeat agrum
vendi ne venditor grauaretur si modico venderet et
plurimi anni essent usque dum
reciperet quod vendiderat et ne
grauaretur emptor si multo e
meret quod ex proximo amissurus
erat Determinata est reputatione
fructuum et expensarum infra

iubileum addidit quod si vendi
tor quod super erit expensarum
reddere non potuit habeat emptor
agrum usque ad iubileum In ipso
enim omnis vendita redibat ad
pristinum possessorem Etiam at
sit voluit vendi abeis sub
conditione recipiendi quia sua
erat et non ipsorum Alienigenas
autem seruos voluit eos in per
petuum possidere De maledictionibus

et benedictionibus

Talium preceptorum
obseruatoribus promisit dominus
benedictiones suas dicens da
bo vobis pluuias temporibus suis
et cetera Vbi xxx clausule pro
missionum inueniuntur Transgres
soribus autem legis plures in geminat maledictiones De decimis

et de decimatione et votiuis etc

Talium quod decimum veniebat
ut nascendo sanctificabatur domino
non mutare licebat in melius
uel deterius Similiter animal quod
vouebatur domino non licebat in
mutare et si quis quod vouerat in
mutaret et votiuum et mutatum
erat domini Sed distinguendum est de
quibusdam votis Aliquando enim sit
ex voto aliquid sanctificabatur
domino quod anatematizabatur
id est sursum ponebatur illud non
poterat a sacerdotibus vendi uel
alienari Et tamen non sit obli
gabatur votiua sed poterant
vendi a sacerdotibus determinato
precio secundum vtilitatem que eis
poterat prouenire siue esset a
nimal siue fundus Et tamen voto de
derat si volebat illud emere
super estimationem quintam partem aliam
daret addet quinta eius parte
Credo io statu est ne qui voue
rat ad recipiendum quod voue
rat aspiraret quia prima deuotio
ne erat dignior aliis se

de maledictionibus et benedictionibus

de decimis et votiuis

putaret temptatione eius qui eam
dederat. Incipit hystoria numeri

capit hystoria numerorum

Vaieddaber huius hystorie
distinctio hebraice dicitur
valedaber quod sonat
et locutus est apud nos
tamen et non habet nomen
fauium ro[sic] hebreus in scriptura numeris
grece arethmoloy dicitur latine
est liber et numeri vel numerorum vel
quasi dicitur numeri plaris vnde et
dicitur solet legitur hic in numeris quando
aperto a tunc hic noie censentur quia
in hoc hic primi numerantur de omni
populo viri apti ad arma secunda
primogeniti leuite qui a tribus
numerantur mansiones per quas
profecti sunt sed non mulieres nec
minores xx annorum nec vulgus
promiscuum nec debiles ad bel
la numerantur. Redeant parte hy
storie sicut transit iosephus dicens
moyses post eam constitutionem
legum dum sub syna moraretur
adeo cessauit et hebreis separatim
tradidit. Cuius ita legibus latam
que sufficere putaret ad exercitium
militarem iura que sub est et
numeratur populum capita pugnare va
lentium moyses dicit dominum sup
hoc sibi fuisse locutum dicens
Explicit prologus Incipit liber numeri

explicit prologus et capitulum liber numeri

Locutus est dominus ad moysen
in deserto synay in tabernaculo
federis prima die mensis secundi
anno secundo egressionis de egipto
Et nota quod pretermittit que quedam
que facta fuerunt in primo mense anni
secundi scilicet oblationem xii principum
quam fecerunt singuli singulis
diebus in dedicatione tabernaculi
et solempnitate pasce que proprio no
mine dicitur pascha in deserto et
forte in sanctificatione leuitarum
de quibus tamen infra aget per reca
pitulationem. Recensentes ergo or
dine libri dicimus quod moyses
et aaron et xii principes tribuum
ex precepto domini anno secundo mense
secundo prima die mensis numerauit
viros preter tribum leui a xx° anno
et supra. Josephus tamen tribum post
poni usque ad quinquagesimum annum
et numerati sunt per generationes et
familias et domos et capita
et nomina singulorum. Hec autem quasi
ad circulationem tamen quedam posita
videntur et hec et in iosue secundum congrue
distingui possunt. Generationes enim
ut cognationes vocat hic tribus
ipsas xii familias que a propriis
filiis patriarcharum primo descenderunt.
Ubi quidam in vna tribu leui fuerunt
tres familie caathite gersonite
meraithe. Vnaquaque fami
lia multas habebat domos in
quibus proprie prees familias erant
eorum addit nomina et capita in
transitiue legendum est in capitum
nomina scilicet singuli homines in eadem
domo fuerunt. Ac in summa pro
fecta iii milia dicitur lta. De

dispositione castrorum (?)

Precepit excubiis ita tabernaculi
quoque dominus ut sic poneretur ta
bernaculum in medio castrorum et
filii israel per girum excubarent
per turmas et cuneos quod precede
hic accipitur. Turma enim proprie
xxx militum est. Cuneus
quasi coniunctus in multitudine quemens
Excubiae autem hic large accipitur
excubie enim proprie dicuntur vigi
lie noctis tantum. Tribus per maior
partes tabernaculi excubabant
ita tamen remoti ut maximas
in medio plateas haberent. Erat
per ornatus castrorum quasi forum rerum
venalium singulis in ordine
constitutis. Opifices etiam artium
in stationibus suis erant ita
ut vbi oporteret edificate castrum

eorum similia videntur. Judas
itaque ysachar et zabulon ca
stra metabantur ad orientem
ruben symeon et gad ad
meridiem effraym beniamin
et manasses ad occidentem
dan asser et neptalim ad aqui
lonem. Inter tabernaculum vero et
castra contubabant levite in
tabernaculis suis propinquiores
tabernaculo quam castris. Et contu
babant similiter priores pla
gas moyses et aaron cum
suis ad orientem. reliqui ab
his scilicet caathite ad meridiem
sub custodia eleazar filii aa
ron gersonite ad occidentem
meraite ad septentrionem et erat
utrisque sub custodia ythamar

De commutatione primogenitorum per levitas

Separavit sibi tribum levi pro
primogenitis que tunc habebant
et iumenta levitarum pro primogenitis
iumentorum. Que commutationis causa
tali ipso. Primogenita enim omnia fuerant
tunc erant sua quia cum occideret
primogenita egipti pepercit primo
genitis eorum reservans ea sibi
deinceps cum precepit ut omnia
primogenita eorum sanctificarentur sibi
precium et masculo quia primitie
omnium fructuum debentur deo
Pro his ergo primogenitis que tunc
habebant tulit sibi tribum levi
et iumenta eorum et ipsis primogenita
illa sicut pluerit et iumentis
ipsorum. Et ne duodenalis numerus
tribuum minueretur tribum manasse
quam pluerit instituit effraim
ut pro ioseph. Et tamen erat maior
numerus videlicet levitarum quam pri
mogenitorum et ita iniqua esset com
mutatio. Ait dominus ad moysen
Numera filios levi masculos ab

uno mense et supra et cum numera
ti essent inventi sunt xxii duo
milia. Quod tamen si diligenter
attendas in libro isto invenies eorum
per familias inventas xxii milia
et ccc. Dicit hebreus quod ccc erant
in eis primogeniti et ita iam erant
domini. Iterum ait dominus ad moysen
Numera primogenitos masculos a mense
uno et supra et inventi sunt
xxii milia et cclxxiii. Tulit
ergo moyses pro his qui cclx
iii qui super erant per singula capi
ta v siclos ad mensuram sanctua
rii et dedit eos aaron et filiis
eius in usum ministerii in custodia

De etate ministrantium in tabernaculo

Iterum ait dominus ad moysen Nu
mera levitas a xxx anno
usque ad l ut ministrent mihi
in duobus in tabernaculo portan
do et collocando et erigendo
Et cum numerati essent inventi
sunt viii milia d lxxx. Et cum dicit
tunc a xxx anno quia numerat annorum
in ordinatione sacerdotum et nos
observamus. Ista deferebant taberna
culum in hunc modum quia non li
cebat ea que erant ultra
velum nuda videri. Primo intrabant
sacerdotes et involvebant archam
et propiciatorium et cherubin prius
velo quod ante appendebat et pro
pallio iacinctino etiam tabulam
labrum aureum altare et mensam
cum utensilibus suis palliis
involvebant. Tunc intrantes
caathite portabant humeris quod
hec involuta deferebant. Similiter
et altare holocausti cum utensi
libus suis ut consueta videtur.
Gersonite ut minus dictamque
deponentes tectum tabernaculi
mollia ferebant in tribubus scilicet
cortinas saga pelles rubricatas

et iacinctinas et tentorium quod e-
rat ante tabernaculum, cortinas atrii
et funes et vasa ministerii que
ad altare aureum eneum pertinebat.
De altari holocaustorum patet dici
quia vasa eius ferebant consimiliter
ut in libro quarto legitur. Ipsum altare
caath [illegible] cum [illegible] med-
rite uero ut diximus omnia
tabernaculi que dura erant et atrii
tabulas, bases, vectes, columpnas,
paxillos et ea ferebat tri-
bus. Eminenti leuite non seruie-
bat preter in opere sed posito taberna-
culo sedebant custodes. **De quadam [illegible] modo reddendi rem alienam**

de modo reddendi rem alienam

Precepit dominus primamque sancti-
ficia castris leprosos et semine flu-
entes et similiter e ita. Additur
de redditione aliene rei ut fieret
cum quinta capitis. Sed quod in exodo
videtur dicere contrarium scilicet ut in qua-
druplum redderet, ideo dicunt usque di-
stinguimus ut [illegible] soluendi re-
dendi que aliene rei posse-
ssio aliquando fiebat cum industria
furto uel rapina, aliquando per negli-
gentiam, aliquando ignoranter de
re sublata faciens. In exodo quod
restituatur in quadruplum
si perdat res, quia si constabat in
duplum si ibi legitur: v boues
pro uno alia est translata secundum quos-
dam et quod in quadruplum ueniret di-
catur. Cum verbis Zachei probatur
de re sublata per ignorantiam agi-
tur ut reddatur capitale et quinta pars
desuper uel de re extima si peni-
tus latet et fur penitens sponte
confitetur et reddit. Si uero non
sit [illegible] qui recipet reddetur
domino et esset sacerdotis. Pro peccato
uero furti uel negligentie fiebat
oblacio aliqua secundum quantitatem
rei. Josephus dicit furtum uel ar-
gentum reddi in duplum iumen-
ta in quadruplum preter boue
in quintuplum quod quanto possidetur
ceteris utilius tanto amittitur damp-
nosius. **De iudicio zelotipie**

de iudicio

Addidit quoque dominus de lege zeloti-
pie. Zelus quandoque dicitur amor vi-
ri ad uxorem per quo sustinere non potest
ut alius immisceatur. Inde uir dicitur
zelotes, zelotipia uero quasi dicitur
inuidia et zelotipus adulter. Vo-
let quod zelotipia dici suspicio adul-
terii de qua legitur in hunc modum.
Si spiritus zelotipie concitauerit vi-
rum contra uxorem suam que polluta
est uel probari non potest uel falsa suspicione
appetitur, adducet eam ad sacerdotem
et offeret pro ea assarium farine orde-
acee quod est pars sati. Non fundet o-
leum nec thus imponet. Sacerdos
autem statuet eam coram domino et po-
net in manibus eius in vase fictili
aquas viuas et oblacionis farine
pugillum eius incendet super al-
tare et mittet in aqua paxillum
pulueris de pauimento tabernaculi
et nudabit caput eius scilicet et in
membrano eius ut dicit Josephus
dicit vocabulum faciet eam iurare
quod nichil viro suo nocuit in hiis
que sibi obiciuntur. Sed si hec viro
non sufficit scribet sacerdos male-
dictiones [illegible] scriptas in membrano
et dicet: si polluta non es de spiritu
viri tui non te nocebunt aque
iste amarissime; si autem declinasti
a viro tuo, intrabunt aque maledicte
ventrem tuum et ipsum tumescere
faciat et putrescat femur tuum.
Et dicet mulier: amen, amen.
Et delebit sacerdos omnia membra
in scriptura [illegible] in aquis et dabit
ei bibere. Et tunc sacerdos tollet
de manu eius sacrificium zelotipie
et eleuabit illud coram domino
et ponet super altare. Et si rea
est adulterii, mulier putrescet
femur eius et uterus tumebit u-
sque statim sed usque ad decem

menses. Et si polluta non erit
in copia erit ei aqua primo seper
conpiet et pariet masculum mense
decimo. Hec aque dicebatur sancte
quia nomine domini diluti in eis et
dicebantur maledicte quia male
dicta congesta in eis et amarissime
quia effectum qui quidem sequebatur
hec at loco introducta sunt ad
duritia cordis eorum sicut permissus
est libellus repudii et compelle-
bant ad effundendum sanguinem

nazareorum

De sanctimonia nazareorum

Locutus est dominus ad moysen de
lege nazareorum. Nazareus
sonat sanctus vel flores vel germi-
nans. Dicebantur quidem nazarei il-
lorum qui quovis obligabat se
sanctimonie usque ad illud tempus
vel unguit ut samuel et conse-
crabant se domino et qui separabant se
agmini vita hominum sicut qui mo-
nachi vel duos conversio sunt
in hospitali ubi plurimum. Sanctitatis eorum
hoc erat quod omni tempore separationis
sue novacula non transibat super
caput eius. Unde forte quidam
pingunt apostolos et postea crinitos
non tamen sic persistitate. Nichil quod
poterat inebriare bibebat non
edebat aliquid quod esset ex vinea
a vina passa usque ad acinum ad
nullum mortuum accedebat. Sed
si mortuus esset subito coram eo
coram eo polluebatur caput consecrationis
sue et illico radebat caput
suum et rursum die vii offerebat
par turturum aut duos pullos co-
lumbarum. Ex quibus unum sacerdos faci-
ebat pro peccato alterum in holocau-
stum diebus quos fecerat prefatis
erant et voti sui sanctimonia iterum
incipiebat. Forte non confessionibus mor-
tuus sed potius coram eo polluebatur.
Completis autem diebus voti sui of-
ferebat agnum anniculum in holocau-
stum ovem anniculam pro peccato alietem
hostiam pacificam. Et non tamen ita
simpliciter ponit aliquos sunt de
consummatione eorum quod hebreus ad
minus duorum annorum et cum debe-
esset. Canistrum quoque divisorum panum
azimorum exceptis hiis que sponte
offerebat intra consecratione sanctitatis
sue que oblatio dicebatur corban
id est munus. Et offerebat multa pro posse
sicut si poterat vir. l. sim at
ad arbitrium sacerdotis pauper offerebat
Cumque immolaverat sacerdos hostias
ritu suo radebatur nazareus
ad hostium tabernaculi ponebatque
sacerdos cineres eius in igne sacrifi-
cii et sic ad communem hominum vitam
redire poterat. De benedictione super populum

De benedictione super populum

Locutus est dominus ad moy-
sen et aaron et filii eius invocabunt
nomen meum super filios israel et
ego benedicam eis. Invocabant autem
sic: Benedicat te dominus et custodiat
ac te det tibi pacem et ondat
faciem suam. De oblationibus dierum
in dedicatione tabernaculi

De oblationibus dierum in dedicatione tabernaculi

Factum est autem in die qua
conplevit moyses tabernaculum et
sanctificatum illud obtulerunt xii
principes tribuum in altari sanctificatione
ut hebreus dicit vi plaustra cum
xii bobus singuli bove unum
et bini plaustrum unum et data
sunt filiis plaustra gersonitis
ad ferenda onera eorum de quibus
diximus. Et minor sic data me-
rarit. Postea singuli singulis
diebus obtulerunt vasa altari
necessaria duodecim enim diebus
solempnitas dedicationis protela-
ta est. Prima die obtulit naa-
son de tribu iuda acetabulum ar-
genteum centum xxx siclorum
hebreus dicit scutella fialamque
argenteam lxx siclorum utramque
plenum simila. In fiala thus
ponebatur mortariolumque aureum

dece siclo℞ plenu incenso in h[ic]
vase aurata tol' lebant[ur] Hebr[ei]
sic torreat ꝙ sꝫ thus i thuribu
lo ponebat[ur] Boue ꝗꝫ ꝛ ariete
ꝛ agnu anniculu i holocaustu
hircu[m]qꝫ ꝓ pc̄o ꝛ i pacifico pacifi
ca℞ boues duos arietes v. hir
cos v. agnos anniclos v. eode
modi Vasa ꝛ easde hostias ob
tulerut alij pncipes q[ui]lꝫ die
suo. ꝛ sic t[er]minata e dedicacio
vij diebꝫ patꝫ p[er] recapitulacom
q[ue] dici Septia eni die mes
p[ri]mi s[e]c[un]d[u]m ꝑlittam videt[ur] sonare
i[n]choata e dedicacio Septe eni
p[ri]mis diebus eode mens con
secti s[un]t sacerdotes ꝛ i vnctu e
tabnaculu ꝗ no du ꝑfectu Si
uo ita e tunc ꝑfectio sacerdotu
ꝛ dedicacio tabnacli ꝑpetrate
s[un]t xviij⁰ diebꝫ Itaqꝫ no fece
r[un]t phase eo anno t[em]p[or]e suo Non
eni licebat duo gnalia festa
face simul sꝫ p[ri]mi die q[ue]i
p[re]ceptu fuit eis a dno xiiij[a] die
eiusde an[n]i s[e]c[un]do q[ui]da dixerut
ut p[ro]ximus vij dies ꝯsecracio[n]is
sacerdotu fuisse t[er]minales p[ri]mi
an[n]i ꝛ p[ri]ma die s[e]c[un]di vnctu tab
naculu xij[a] die finita d[e]dica
cio xiiij[a] celebratu phase Po
test tn̄ dici hanc ablacione
xij dier[um] factam s[e]c[un]do mense
an[n]i s[e]c[un]di h[ic] p[er] recapitulacio
q[ue] dici Q[uo]d no legi[tur] eade die
i[n]choata quo vnctu tabnaculu
eade ꝯ[tra] ꝯsimili ꝗ s[ed] viij[a]
die p[ri]mi mens vnctu e tab
naculu ita ꝛ viij⁰ die s[e]c[un]di me
sis i[n]choata e ꝗ ablacio ꝛ sic
octo p[ri]mis diebꝫ an[n]i s[e]c[un]di
sacerdotes ꝛ teplu ꝯsecti s[un]t

Dispositione leuitarum

tero De dispositione leuita℞
Locut[us] est dns ad moysen
Tolle leuitas de medio filio℞
isrl ꝛ sanctificabis eos in Itaqꝫ

s[e]c[un]d[u]m p[re]ceptu dni leuite p[ur]ius
aspsi aqua lustrationis rasisqꝫ
omibꝫ pilis carnis sue vbi
no i[n]cludit[ur] capilli lotis e[tiam]
indumentis cora dno steterut
ad hostiu tabnacli conuocata
omi multitudine ponetesqꝫ manus
suas sup eos filij isrl obtu
lerut eos aaron munus dno
ut s[er]uirent i mysterio eius Ob
tuleruntqꝫ leuite boues duos
q[uo]r[um] alteru fecit aaron ꝓ pc̄o
alteru i holocaustu ꝛ sic sepati
fuerut dno a filijs isrl Non de
habuerut i vsus suos ea que
dni erant de decimis eni vi
uebat ꝛ his ꝯtenti erant
Sacerdotu no ut erant sacrificia
p[ri]micie p[ri]mogenita vota ꝯsimilibus
omibꝫ vescebat[ur] cu domo
sua mundi tn̄ p[re]t[er] oblata ꝓ pc̄o
q[ue] soli sacerdotes ipsi p[ri]ta come
debat Decima decima℞ su
a℞ dabat leuite summo sac
doti ꝛ de melioribꝫ dabant
Io forte no habuerut i t[er]ra
q[ui]a ꝛ melius eis cesserat tunc
eni xij[m] tn̄ p[ar]te hono℞ t[er]re
habent nro habebant deciam

De his qui non ꝑnt face phase

De hiis qui no p[ossu]nt face phase
Locut[us] e dns ad moysen
I[n] anno s[e]c[un]do mese p[ri]o hic pla
ne declinat[ur] p[er] recapitulacio
q[ue] dici Faciat filij isrl phase
t[em]p[or]e suo xiiij[a] die mes[is] huius
ad vesp[er]am Et fecerut phase
Erat at[em] q[ui]da i[m]mundi sup[er]
aiam ho[m]i[n]is i sup hoiem qui
aia ꝯ[tra] cuius cadauer tetigerant
qui no poterant face phase
Et dixerut ad moyse Et re
frauda[m]ur ne valeamus offe
r[re] filios isrl forte i[n]digna
tes q[ui]a talis i iudicia necessaria

est quoq3 Et consuluit moyses
sup hc dnm Et ille rndit hmo
degente uta qui fuit i medus
sup aiam hois sic i via pcul
fabat phase mese scdo dns
die ocm vitu phase obsuabz
Si u sine cst caus ipe suo
no fecit phase cotmabit aia
eius de pplis suis pegrinus
q z advena si fuit apt vos
faciet phase dni Qi queat
si itin i mese scdo apt i medi
tad no poss face phase qd
facet pt dici q tcio facet
q qd i vno dom e sciut i aliis
dat intelligi ut forte si de in
teps eo ano no facet no pe
caret

De tubis argenteis z mo clangendi i eis

Locutus e dns admonisse
fac tibi duas tubas argente
as ductiles qbus qvocabis
mltam Has tubas hebant i
vsus mor ad qvocadam mt
titudine ad cast moueda ad
bella ad festa Et erat ut dicit
Josephus tuba fistula catatoria
pene magnitudine cubiti ca
lamo capacior pbens i pncio
latitudine qe qveniat ori
ad susceptam spus qe hebitr
q asora Inca vocatione uo
multitudinis aliqua erat diu
sitas ad conuocand oem pplm
vtraq simul clangebat simpli
ad vocandas solos pncipes
semel clangebat qd dupr
intelligi i vna tm ul vno i
puersu Etia ut addit Josephus
sel clangebat si pncipes pplm
sim cst i Etia sua qvocare
vuleat ut moyses pplm p
titias Ad cast uo moueda
no simpr sed qrsa z plures
tubis clagebat z i psonitu
mouebat cast l3 ibus qui
erant ad oriente i scdo q ad
meridie i tcio que ad occidete
i qrto que ad aglone Quod uo
clangedi i bellis no distigui
q forte sed apt alias ncones
fiebat apt eos Et in ul hebant
solepne epulu z dies festos
z kalendas clangebat s3 no
e determinat modus Sacdotes
at clagebat

De recessu iusrl a monte synai

Anno scdo mense
scdo xxa die mensis ele
uata e nubes de tabnaclo
federis z pfecti st de monte
dni via trium dierum Dicitur
hebi q archa precedebat eos
tribus dietis sup qua nube
stante qi adttu locu qveme
bat paulati quida citius
quida tardius Sed melius est
ut dedi tune tm dicamus q
de synai egssi st z pcessit eos
nubes n quiet pts dies z
noctes Tm stati n immorauerunt
plaboe itiners q n noctibus
cast posuerant Et tunc stetit
it nubes i solitudine pharan
i pa masione qua fecerunt
i pharan Est em pharan ma
ioa solitudo qua mo saraceni
inhitant Et ro q ano pmo mese
tcio pa die mes venerit ad
mote dni z ab eade egssi st
ano scdo xxa die mes scdi
pat3 qd i hac masione que
z xija fuit sedunt fere pmu
et dt scdm q pmu et
iiijor dies ibi fuerunt qd di
ficile e i veniat n forte fuit
annus embolismalis Et pt tm
dici q eade die qua lege
accepant reuoluto ano le
gittio recesserunt Cu ergo veni
ssent i kalend Junij ad
monte et qrto die Junij le
gem accepisset si eade die

reuoluto anno recessserunt patz
q quatuor diebz et anno sederunt
ad montem et ita tercio mense
anni legitimi quarto die recesserunt
tu michilominus vnum est quod secundo
mense secundi anni et xx^a die
egressi sunt. Tercius enim abeis anni
pit annus vsualis a manna
tio que habent quem nobiscum
in ciuitatibus suis et negocijs quibus
agendis. Reuoluto autem mense
huius anni ista die egressi sunt ut
legitur. Est et aput eos annus le
gittimus quem agunt huius ut diximus
tercio mense et die iiij^a egressi sunt.
Est et aput eos annus emyses
in memoria enim liberacionis sue
reperiunt annos suos in mare
ab exitu de egipto sicut greci a
prima olimpiade. Romani ab
urbe condita sarraceni ab incarnacione
domini et huius anni secundo mense
xx^a die egressi sunt. Jam enim
annus apparuerat usque in pascha
vnius tunc erat et de secundo pascha
sed fluxerant l dies. Ergo
mensis vnius xxx^a dierum et
secundus iam fecerat xx^ti dies. Hec
annorum distinccio in multis locis
necessaria est. Inhabitat masione me
dia per quod ordi et totus leuiticus
et maiorum precepta non modica
descripta sunt. Duxit autem moy
ses secum oddad fratrem vxoris
sui qui nouerat in quibus locis
per desertum castra commode poni
potuerant promittens ei de capti
inibus que faceret ei dominus. Quando cum
eleuabatur archa dicebat moy
ses. Surge domine et dissipentur
inimici tui et fugiant qui ode
runt te a facie tua. Cum depo
neretur reuertere domine
ad multitudinem exercitus israhel de electione

Ostium est autem lxx seniorum
Ormmur populi contra dominum do
lentis pro labore et attentus igitur
in ira domini deuorauit extremam
partem castrorum illos qui retro
erant. Orauitque moyses ad
dominum et absorptus est ignis. Vo
cauitque nomen loci illius incensio
quia non fuit hec nomen mansionis
sed in eadem quam mansione vulgus
promiscuum quod ascenderat cum
eis in fine et ancille egipcij et
multi deserit pariter cum eis fla
grant desiderio carnium. Carni
um nomine non solas carnes
sed aliorum ciborum habundanciam
intelligimus. Vnde nota in querela
eorum de carnibus legitur. Cum di
xerunt Recordamur piscium que
comedebamus in egipto gratis
In mentem nobis veniunt cucu
meres et pepones porrique et
cepe et alia. Anima nostra arida
est nichil videt oculi nostri nisi
mana. Audiuitque moyses
populum flentem et intollerabilis
res visa est ei quod et abeo escas
petebat. Et ait ad dominum. Cur
imposuisti pondus populi huius
super me. Numquid ego concepi et
genui multitudinem omnem hanc
obsecro ut alicui prouideas aut
interficias me. Cui dominus. Congre
ga michi lxx viros de senioribus
israhel quos meliores nosti ad ho
stium tabernaculi et auferam de
spiritu tuo detamque eis ut susti
neant tecum onus populi. Et populo
dices. Cras dabo vobis carnes
usque ad mensem dierum et cetera
usque ad nauseam et dicitur large
nausea per vomitum que enim
est vomitus ille qui excitatus
fetore sentine. Ablato quidem
spiritus moysi et tradito alijs
non est intelligenda diuisio spiritus

l
vers

lxx
de electis senioribus

eius pretes ut immunitos
g illuīato aliorū ad regendū
p̄plm̄ p eande spūale grāz p
qua et moyses illuiat⁹ erat
sic de igne vnīg lucerne multe
illuīantᵘʳ sine sui diminucōe
Electos itaq lxx viros duxit
moyses ad hostium tabnaculi
pter duos qui in castris remā
serūt nō ꝯ contemptū sed quia
se reputabāt indignos quoꝝ
vnus vocabatᵘʳ Heldad alter mo
dad ⁊ erant ut aiūt hebrei fres
moysi ꝯ matre s̄ nō ꝯ patre
Idꝰ dr̄ ꝯpre nō ꝯmre quia
pꝰ lege accepta mandante
moyse dimisit matrē eius
et amita eius fuit et duxit
aliā de qua suscepit hos duos
sed sedm̄ hec nō dn̄ erant / Vbi
Descenditq dn̄s p nube et
requieuit spūs in eis qui sta
bant cū moyse ⁊ pphetabāt
s; ⁊ duo qui remāserant in
castris pphauit nō pꝰ silue
runt i. s; deinceps vocati sūt
pphe Et rediit moyses cum
illis ad castra ⁊ c̄ De addicione carnium et ira
Ventus uero egrediens
a dn̄o arreptas trās mare
in singulis ortigias coturnices
detulit in castra ⁊ p circuitū
castroꝝ itinē diei vnius vo
labant circa altitudine duo
rū cubitoꝝ Surgens ergo pplus
ꝯgregat s' coturnices duobus
dieb; et ꝯputauit eas qui parū
p' cepit .x. choros / Et su
erūt hee coturnices ut aiunt
nō modice que apud nos sūt
s; ille maiores que regie aues
dicuntᵘʳ quas cunctos attende
notamus / Adhuc dū deficeret tibi
et furor dn̄i pcussit pplm pla
ga magna nimis / Moys; ideo
plage nō dimittatᵘʳ ꝯc sed

in psalmis videtᵘʳ ꝙ fuit igitᵘʳ
sepulchrū est ibi pplus qui car
nes desiderauit vnde ⁊ locus
ille vocatus ē barath cabroth
qd sonat desideriū sepulture
t sepulchra ꝯcupie De lep marie de lep marie ⁊ ca lepre
Egressi aūt de ⁊ causa lepre
sepulchris ꝯcupie venerūt
in aseroth ibi iurgati sūt ma
ria et aaron ꝯtra moysen
ppter vxorē eius ethiopissā
qui rixantes cū ea misera
uerūt ei ꝙ regina ethiopie
in vxorē duxerat ut ducta
dimisisset ut pocius ppter vxo
re eius sephora que irata
fuit ꝯtra madian / Madianite
enim ꝯ iuda / vocati sūt ethiopes
ut legitᵘʳ in paralipemenon ⁊ in
dignando dixerunt / Nōne ⁊
nobis sic moysi locutus est
dn̄s / Et si dicerent / Numqd mō
ses vult pesse nobis qꝛ locutus
ē ei dn̄s / Qꝛ irat⁹ / dn̄s dixit
eis / Egredimi vos tm̄ tres ad
tabnaculū / Cūq staēnt ibi
descendit dn̄s in columpna
nubis vocansq aaron ⁊ ma
ria ait / Si quis fuit inter vos
pphā loquar ei in visione ul
p sompnium ut p enigmata ⁊
figuras sed sic nō meo moysi
qui ē in omni domo mea fide
lissimus ore ad os loquar ut
quid ergo detraxistis ei qui ei vos
falsitates et recessit nubes
⁊ ecce apparuit maria lepra
Et ait aaron ad moysen obs
secro dn̄e ne ponas hoc no
bis pctm / Orauitq moyses
ad dn̄m / deus obsecro sana ea
Cui dn̄s / Si pr eius spuisset
in faciē ipsius nōne debu
erat saltē septē dieꝝ rubore
ꝯfundi / Separetᵘʳ extra castra septē
diebus qui dicit / Si pr suus vi
lificasset eam p aliqd crimē suo

Nomine debet aliquo tempore vocari dum
Exclusa est itaque Maria extra castra
vii diebus nec populus est motus donec
revocata est. De xii exploratoribus
Egressus autem populus de Aseroth
fixit tentoria in deserto Pharan.
Et est Pharan nomen mansionis
sed solitudinis plures mansio-
nes continentis ut in cathalogo
mansionum manifestabitur. Omnis
enim continet mansiones ab Asse-
roth que fuit xxxii usque ad
omnes transierunt in anno secundo. De
Asiongaber misit Moyses ex
precepto domini xii viros singulos
de singulis tribubus qui considerarent
terram quam possessuri erant. Ex
precipuis erant Caleph filius Ie-
fone de Iuda et Iosue Osee
filius Nun de Effraim vocatus
que Osee Iosue hic erat minister
Moysi. Unde quidam dicunt quod di-
ctus est prius Iosue participatione
dictum esse quod nunc primum impositum
tum est. Hoc nomen ut potest dici quod
Moyses eum illi ducem et salutem
aliorum ei commisit. Cuique vocaretur
Osee ut　　　que nomina sal-
vatorem sonant. Tunc primo nomina
hec ei apposuit cum salvatorem
aliorum instituit. Precepitque ei
Moyses ut considerarent quali-
tatem terre et hominum et urbium
et afferrent de fructibus terre. Erat
enim tempus quo precoque uve co-
medi possunt. Qui ascendentes
exploraverunt terram et venientes
in Ebron viderunt tres de genere
Enach vel Enachim in desennie
gigantes quales vel viderant
in Thani civitate Egipti qui
et etheri titanes dicti sunt. Fuit
autem Ebron vii annis edificata
ante urbem Thanim. Et Ebron
ferme gigantum in Egiptum de-
scendisse creditur. Descendentesque
ad torrentem et vallem uberrimam
tulerunt de malis granatis

et de ficis loci illius palmitem
cum uva absciderunt que
pre magnitudine tulerunt
in vecte duo viri. Unde quoque
appellatus est locus Neelescol id est
torrens botri. De murmure populi
exigit. propter exploratores et annis pena fuerunt in deserto
Reversi post dies xl vene-
runt ad populum in Cades de-
rethsima cuius secunda mansione
initium egressus erat populus et mo-
rabatur in Rethesima. Tradunt quidam
quod de Cades missi sunt ex-
ploratores et ibi eos expectavit
populus. Hanc mansionem vocat
Iosephus convallem iuxta Chanane-
orum terminos existentem et ad ha-
bitandum difficilem. Et commendan-
tes terram viri quam viderant
addiderunt sed cultores fortissi-
mos habet urbes grandes et
muratas. Stirpem Enachim
vidimus ibi quibus nos comparati
quasi locuste videbamur. Terra quam
lustravimus devorat habitatores
suos. Quod sic exponit He-
breus terra infirma est nec habet
mutatores habitatores potest. Vel quia nulli
genti licebat diu in ea habitare
propter frequentes in habitatores pu-
gnationes super nemine
Unde nemo cum securitate per-
manendi illi terre pollicetur. Hic
obprobrium ab ea auferendum dicit
quod invocabitur terra cultores suos
devorans. Potest tamen dici in comme-
datione terre quod adeo bona sit ut
nullus opera velit peregrinari sed
qui in ea nascatur in eadem moriatur.
Igitur audiens hec omnis terra flet
dicens Utinam mortui essemus
in Egipto. Nonne melius est re-
verti in Egiptum quam cadamus gla-
dio et uxores et liberi trahantur
captivi. Constituamus nobis
ducem et revertamur in Egiptum.
Et ut Iosue et Caleph scinderent

vestimenta sua dicentes. No
lite rebelles esse contra dominum
in mediatem [?] in promisso iudi
cate. Hic est pater populi qui
tre dedolabimus [?] Cumque cla
marent in eos alii quidem qui
terruerant populum et omnis mul
titudo lapidibus eos vellet
opprimere apparuit gloria domini
super tectum federis. Et ait dominus
ad moysen Eruoque [?] non
credet in populus hic feriam
eos et faciam te in gentem maio
rem. Cui moyses Obsecro
domine ne fiat hoc ne forte in
sultet tibi egiptii et dicant
non potuit inducere populum in
terram quam promiserat. Cui do
minus Dimisi iuxta verbum tuum. At
tamen vivo ego nullus eorum qui
viderunt signa que feci in egi
pto murmurati sunt a xx annis et
supra et iam per decem vices id est
multotiens temptaverunt me vi
debit terram quam iuravi patri
bus eorum preter Josue et Ca
leph. Quia et quoniam amalechites
et cananeus habitant iuxta
nos ne superveniat nos castra
movete cras et redite in
solitudinem in qua manebitis [?] xl die
rum [?] quibus terram consideratis [?] xl an
nis recipietis iniquitates
vestras. Locutusque est moyses
omnia verba hec ad eos. Et luxit
populus nimis. Et ecce mane
surgentes dixerunt ad moy
sen. Peccavimus desperantes
parati sumus descendere ad locum
quem dominus promisit. Et moy
ses ad eos. Nolite ascendere
non enim dominus vobiscum est. At illi
contenebrati sine deo se illuc
posse vincere putantes ascen
derunt. Archa cum moyse et
sederunt [?] remanente in castris.
Percussitque eos amalechi
tes usque ad locum qui vocatur
horma id est anathema et
redierunt ad solitudinem. De lapi
datione colligentis ligna in sabbato

Factum est autem cum esset in solitudine
invenerunt hominem colligentem
ligna in sabbato. Quem reclusit
moyses donec consuleret dominum.
De quo dixit dominus Moriatur
homo iste et castra lapidibus
obruent. Et factum est ita. Quidam
putant hunc fuisse salphaar
quia et filie eius postea dixerunt
patrem suo mortuus est pater
in deserto. Sed econtra [?] pre
cepit eis dominus ut per quatuor an
gulos palliorum fimbrias po
nerent iacinctinas ob recor
dationem vel memoriam preceptorum
domini ad observandum. Has ma
gnificaverunt pharisei in tan
tum ut spinas in eis ligarent
ut frequenti eorum punctione
ad iungerent memoriam preceptorum
domini cogitaret. Quadratis
tunc utebantur iudei palliis
et adhuc in angulis vestis
quadrate in synagogis suis
gerunt fimbrias iacinctinas
ob recordationem legis de celo
date. Tunc autem faciebant ut
a ceteris gentibus vel habitu
discernerentur. De scismate chore da

than et abiron

Factum est autem chore
filius ysaar fratris amram
cum vidisset fratrueles suos
honoratos alterum sacerdotio
alterum ducatu populi invidit
et murmurans contra moysen
et aaron complices secum habuit
ccl. de levitis maioribus
quos vel dignos sacerdotio p

De lapidatione colligentis ligna in sabbato

De scismate chore dathan et abiron

presbiter [?] ad comparationem sibi dathan
et abiron potentiores rubeni-
tas quibus principatu populi debe-
ri dicebat quia fuerunt de ruben pri-
mogenito. Quibus moyses ait. Tol-
lat quisque vestrum turibulum suum
et tractas hausto igne supponat
thimiamata et aaron nobiscum
et quem elegerit dominus ipse sit sacer-
dos. Misit ergo moyses mane ut
vocaret dathan et abiron. Et qui
dixerunt non venimus. Et convo-
cata omni multitudine dixit moy-
ses ad chore et ductores quinquaginta
Tollite thuribula vestra et ponite
te thimiamata super ea et state co-
ram domino. Illis autem sic stantibus
descendit moyses cum senioribus
populi ad dathan et abiron ut eos
vocaret. Et dathan et abiron ut dicit
Josephus ex oposito levita erat. Illi
autem stabant cum uxoribus et liberis
et omni frequentia domus sue in
introitu papilionum suorum parati
potius ad resistendum si vim
inferre vellet moyses quam ad
obediendum. Quod videns moyses
oravit dominum ut insolita morte
perirent. Et sic planum fieret quod dominus
ipsum misisset. Et eo orante et
tremuit terra comparavitque pluvis
undique strepitu pillorum tabernacula
concitato scissa est terra sub pedibus
eorum et apparientes os suum devo-
ravit eos cum omni substantia eorum
et descenderunt vivi in infernum
id est in patulum terre hiatum et re-
ducta est terra ut nec vestigium factum
esse videretur. Sed ignis egressus
est de thuribulis chore et consor-
tiis eius tantum quasi non detrahat
vel concussione fluctuum aut vio-
lentia spirituum visus est numquam
compilire et devoravit eos aa-
ron illeso stante. Tulitque e-
leazar thuribula eorum ex

precepto domini igne qui aliunde
dispersio et conflavit ea in laminas
formatasque ex eis coronulas af-
fixit eas altari eneo ad comme-
morandum filios israel ne quis nisi
de semine aaron accederet ad
offerendum incensum domino ne
similia pateretur. Tamen et sic
fabrefacte erant quod ibi stabant
adhuc tempore de compunctione populi contra
Est tamen sequenti moysen et aaron
die murmuravit omnis multitudo
contra moysen et aaron dicens
vos interfecistis populum domini. Cum-
que vellent eos obruere lapidi-
bus fugierunt ad tabernaculum
et operuit eos nubes apparuitque
gloria domini et egressus ignis ad-
devoravit populum. Dixitque moy-
ses ad aaron Tolle thuribulum
et hausto igne de altari po-
nensque thimiamata perge cito
ad populum ut roges pro eis. Curre-
bat aaron cum thuribulo stans
que inter vivos et mortuos o-
ravit dominum et plaga cessavit.
Fuerunt autem percussi xiiii milia
et lxx de virga aaron que una
Et tamen non diu nocte fronduit
cessavit tumultus super sacer-
dotio aaron. Dicebant enim quod
et si non perditas levitas ele-
gerit dominus poterant esse quod aliqui
de aliqua tribuum reliquarum
digni essent sacerdotio et forte
de omnibus tribubus aliquos vellet
dominus consecrare ne tanta ministerii
dignitas inveniri dominum et tam pauci [e]
deterent ministri. Cogitabatque moyses
de defectu in copia eo quod talis negoti-
aretur in copia ut ipse eius vi-
deretur egere auxilio. Tulit
igitur moyses ex precepto domini
virgas xii principum et reposuit in
una quaque nomen tribus vel

potius principis leui nomē
scripsit in uirga aaron. Et post hās
duodecim suppsit unam seorsum tantas
familias continente qua proba
retur utrum dominus omnibus uellz
deus clerum sacerdotes. In numis
tamen non legitur esse uirgas fuisse
nisi xij quod intelligendum est de
singlaribus excepta generali
tribuum. Cum posuisset in tabernaclo
coram domino sequenti die regressus
invenit germinasse uirgam aaron
et foliis dilatatis amigdala pro
tulisse. Sane hoc tercio ordinā
te aaron sacerdotium firmissime
possedit. Virgam autem in signum re
bellium precepit dominus uirgam
aaron seruari in tabernaclo in
posterum. De reditu in cades xl°

(De reditu in cades xl° anno)

Reuerunt itaque filij anno
xl° longo tempore in solitudine
a multo tempore sederunt in cades
barne et diu manserunt mo
tem seir et redierunt fere
usque ad mare rubrum et itā
nes synai et post tanta sunt castrametati
corpora in deserto tande post multos
labores et annos xxxviij redi
erunt ad cades ubi unde mi
serant exploratores uel in qua
redierunt ad eos ut dictum est
que est in deserto sin nunc est illud
desertum ad quod venerunt viij ma
sione ut dicit ieronimus. Per enim sin
scribitur per amentum et interpretatur
rubus uel odium. Sin uero in quo
cades uel que est cades scribitur
per ade et interpretatur mandatum
uel sancta et est ut quidam volunt
pars deserti pharan. In fine autem
tricesimi noni anni a finibus
synai venerunt in cades post
diebus et potuit esse quod tamen
irent xj diebus contento quod du
centum in eant xij mansionibus

tardo uel palia via. Redierunt
ergo filij israel xl° anno mense
primo desertum et mansit populus
in cades. Et xl due mansiones
filiorum israel quibus leguntur profecti
ab egipto usque ad campestria
moab iuxta iordanem fluuium
annis tamen complete fiunt xij ab
egipto usque ad montem synai
anno j° et xiiij die mensis
primi usque ad diem primam men
sis. Deinde anno secundo xx die
mensis secundi profecti a synai usque
ad cades xx et una mansionem
compleuerunt infra annum secundum
tamen isto spacio anni non est determi
natum. Sicud in post xxxviij an
nos post errantes et circuiti
xl anno redierunt ad eandem
cades. Et anno reliquas nouem
mansiones susceperunt. Et des
si inveneris xlij mansionem anni fuisse
masiones scito quod numerantur ibi has
iterum numeratur cades repetita.
De morte marie et aquis contradictionis

Mortua est maria in cades
mense primo ut dicit Josephus complet
esset annum ex quo egiptum derel
liquerunt in nouo mense xantici
qui uel nisan secundum lunam
et sepelierunt eam in monte qui
vocatur sin. Transiit quoque xxx
diebus fletus moyses populum
purgauit hoc modo vitulam
primam totam rubeam extra castra
combussit. Et prosequitur hic Jo
sephus ordinem cineris lustra
tionis quod dominus ex die vij me
sibi fieri precepit et videtur uelle
ut primus huiusmodi combustionem
a moyse facta unde ut sub
didit hoc uel ventum precepit
fuisse et potuit esse quod in pediti
fuit usque distulerunt quod uero
pascha interim celebrasse legitur

(De morte marie et aquis contradictionis)

Cum autem intravit terram promis-
sam secundum preceptum domini legitima
sua prestanda sunt. Et hic dicit Josephus
antequam redierint in Cades eos ve-
nisse ad terminos Ydumee et
misisse nuncios ad Edom pro li-
bertate transitus per terram suam et cum ad-
tu prohibuissent Moyses recessit
per desertum iter faciens. Hystoria mi-
nor dicit post mortem Marie mis-
sisse ad Edom. Sed non est liquidum utrum
Josephus precapitulationem an liber
numeri precapitulationem hic dixit.
Nos vero sequentes ordinem hystorie
dicimus quod mortua Maria indi-
guit populus aqua factaque sedicio-
ne in populo contra Moysen et Aaron
oraverunt ambo ad dominum. Et cui
dominus ait. Tolle virgam et congrega
populum ad petram et percussa dabit
vobis aquam. Utrum virga que fron-
duerat an alia usus est Moy-
ses hoc est dubium. Et tamen quia
in libro numeri legitur virga que erat
in conspectu domini videtur fuisse virga que
erat in archa. Et congregata multi-
tudine ad petram dixit Moyses. Au-
dite rebelles et increduli numquid
de petra hac poterimus aquam
eicere. Hic autem cum in aliis fiducialiter
egissent Moyses et Aaron tam-
en murmurante populo diffidentes
egerunt quod domino manifestante
cognitum est. Non enim expresse eorum
aliquo ut vero hoc deprehendi potu-
isset nisi forte quod Moyses quasi
dubitans dixit. Numquid poterimus
etc. quia in de sensus affirmationis
poterat elici quod poterimus vel ne-
gationis quod non poterimus. Cumque
percussisset virga silicem quia
defecerunt non manaverunt aque
secundo vero ictu egresse sunt ita
largissime ut biberet populus et iu-
menta. Et dixit dominus Moysi

et Aaron. Quia non credidistis mi-
hi non introducetis populos hos in terram
quam dabo eis. Hec est aqua contradictionis quia
ibi electi desperaverunt de promissis
et potentia dei qui contradicentes pro-
mittenti etc. De nunciis ydumee

Misit Moyses nuncios de Cades
ad regem Edom dicentes. Frater
tuus Jacob mandat tibi hec. Ob-
secro ut liceat nobis transire per terram
habitacula. Non ibimus per loca cul-
ta via publica gradiemur. Non
declinabimus ad dextram nec ad
sinistram. Si biberimus aquas tuas
quod iustum est dabimus. Et respondit
non transibitis per me. Et tamen
timens ne transirent egressus ob-
viam in manu forti quasi bellum
dimisit autem Israel maxime quia
deus preceperat ei non pugnare
adversus fratrem tuum. Cumque
ydumea egredientes de Cades in-
venirent per desertum arabie et
pertransirent Arabiam metropolim
que nunc Petra dicitur venit ad
montem Hor qui est in finibus
terre Edom ubi locutus est dominus
ad Moysen. De morte Aaron

Pergat inquit Aaron ad populum
suum non intrabit terram promi-
ssionis eo quod incredulus fuit ori
meo. Tolle Aaron et filium eius
cum eo et duces eos coram omni
populo super montem Hor. Cum
nudaveris patrem stola ponti-
ficali indues eam Eleazarum
cui pontificatus potestate accessit.
Et fecit Moyses quod preceperat
ei dominus. Et mortuus est Aaron
in monte Hor. Iudei nominant
dicitur locus sepulture Aaron
qui usque hodie monstratur in
monte. Unde populus vero fle-
vit eum xxx diebus. Mortuus
est autem xl anno egressionis de
egipto cum esset cxxiii annorum

anno⁊ eod anno quo ⁊ maia
mense quito qui apd hebdos
dr sedabath apd romanos tu
gustus pa die mens pda lua
de victoria p̄ votu anathe̾
Quemq3 audisset chananeus
qui habitabat ad meridie veni
sse illuc isrl pugnat cu eo
⁊ obtinuit ⁊ duxit exeo pda
isrl at vovit dno qd si tdet
eu dns i manus suas ciuitates
eius anathematizaret / q̄d
fecit ⁊ vocat nome loci illi9
horma i anathema · forte hic
e locus qui sup participatur
vocat9 e horma anathema
dr abnathane qd e ṗsu po
nere qd e denotare id e uoca
dorsu abusu mo sepate / tu
s3 res nō · ⁊ reddita dō ſſuṁ
in teplis ponebat2 · Et nota
q̄ olim quq̄r pple tre pmi
ssionis dicit e chananeus / cū
⁊ hic qnali nomie uocat eos
qui erant ad meridie · Eut
cū vii pple ppriis vocabant2
nominibus i ea ⁊ ille pprie di
cebat2 chananeus qui habitabat
maritima **de s̄pente enea**
contra ignitos s̄pes
Profecti de monte
hor venerunt i salmona
ubi cepit ppls tedere itineris
⁊ laboris dum tranīent trans
edon et murmurat cont moisen
Deo · i misit dns i pplm s̄pe
tes ignitos qui dicebant2
igniti q̄ nimiu veloces erant
ad modu scintillar9 uelud
alij dicunt tactu ueneno in
flamabat usq3 ad tuorem
⁊ ruborem igneu rogauerunt
q3 moisen ut oraret peis
Cui dns ait / fac s̄pente
eneu ⁊ pone i ptica emi
nente in medio pple ⁊ qui

cuq3 pcussus fuit aspiciente
respiciat eu ⁊ vivet / ⁊ factu
est ita / Hunc s̄p habuerunt se
cu filij isrl / ⁊ magnifice re tande
posit9 est i ierusale · obstulit
supstitionis que ei pple obsi
bebat comminuit eu in pulverē
ezechias rex iuda **de scopulis**
torentiu qd gestiert scopulis torentiu q gestient
Inde pfecti
p aliquas masiones venerunt
ad torente zareth que transierunt
siccis pedibus ut mare rubrū
que relinquentes castra metati
sunt iuxta arnon · qui ut ait
Josephus fluui9 e amotibus ara
bie descendens et p deserta fluens
in stagnum alsande erumpit
vbi quq3 ciuitates sunt / dividens
moabitide et ammonita / tu
da volunt ciuitate esse qe est
in deserto et prominet i finibus
amorrei · Desc tu situ ciuitatum
pterey illam p sequit2 liber
tum in hunc modu / Vn dicit2
i libro bellor9 dni / Sic fecit
i mari rubro sic faciet in
torentibus arnon / scopuli
torentiu inclinati sunt ut
gestierunt ut requiescerent in
arnon / et recumberent i finibus
moabitar9 / hunc locu suffic
expositu no memini me le
gisse · aug9 dt forte fuisse li
bru sic vocatu apd caldeos
vn egressus erat abraham ut
apd egiptios apd q̄s sapiam
didicerat moises i quo / de hoc
transitu pphatum fuerat / ut an
fines int duas gentes ibi
qstituerent2 bello actu fuisse
putat / quod ppr magnitudine
sui bellu dni vocatu e qd
bellu liber ille qscripsit / ⁊ sicd
dicunt historiam conv de filijs
isrl dicit libri bellor9 domini
vocatu e qd bella in qua sic
suit dicit2 dns p eis pugnasse

et maxime dicunt hebrei in terra
illa amorreos potenti manu he
breorum fuisse deletos / et isti le
gunt ut predictum est / quod autem in hebreo
ita est. Sup(er) hoc dicitur in recitatione
bellorum domini legitur sic
unde idem de arnon dicitur idem
dicitur et fiet memoria in libro bel
lorum domini id est in hystoria ista
cum legetur a posteris fiet at me
moria dicta talis. Sicut fecit dominus in
mari rubro perdendo egiptios
sic faciat de torrentibus arnon
perdendo amorreos. Moyses
dixit futurum faciet nos dicimus
preteritum sic fecit. Quod autem sequitur
scopuli inclinati sunt et cetera similiter
ambigue exponitur. Tradunt
hebrei in innumeram multitudinem
amorreorum in convallibus torren
tium et scopulorum arnon posui
sse insidias israeli ut transeun
tes perimerent et tantos domi
nus latitantes oppressisse rupibus
hinc inde inclinatis ita ut
labentia scopulorum ruina mon
tis decidens quod in nive non
raro videtur a labendo laben
tia scopulorum contenderentur in
arnon ibique requiescerent idem
finierentur. Fuerunt autem qui dicerent
describi situm arnon quod cum sco
puli prerupti et altissimi sint
in descensu paulatim inclinantur humi
liando donec residant et quiescant
finiantur iuxta arnon. Potuit
esse ut aliqui scopuli montium
amorreorum contra israel inclinati sint
ut de facili transirent quod forte
predictum erat in benedictione Jose
ph ibi donec veniret desiderium
collium eternorum / et forte de eodem
dixit David montes coagula
verunt ut aletes et colles sed
agni ovium. De cantu ad puteum
Ex eo loco apparuit eis pu
teus id est post hoc loco be

verunt ad alium locum ubi mo
nente domino foderunt puteum
unde subditur / quod autem hunc puteum
foderunt principes duces mul
titudinis in datore legis id est in
deo hoc tamen in hebreo non legitur
et ascendit aqua de puteo
donec super redundaret aqua de
puteo donec super redundaret
forte in pugnam quia comode
pugnarent et hostes in hunc modum
superfluerent et obruerent. Tunc
vero cecinit israel carmen istud
ascendat puteus et cetera. De monte
Egressus inde Seon regis amorreorum
amplius per aliquas mansiones
pervenit usque in bamoth. Et
est hoc nomen mansionis quod est
vallis in regione moab in
vertice phasga id est in post montem
illum. Vel forte mons ille
adeo magnus est quod etiam in vertice
habet colles et valles. Inde
misit israel nuncios suos ad Seon
regem amorreorum ut ei transitum
per terram suam concederet. Qui noluit
immo cum exercitu suo est egressus
ei obviam in desertum et pugnavit
cum israel et percussus est in ore gla
dii id est in instantia. Josephus dicit
pluries ex eis sibi pusse alios
inventes ad flumina iaculis
tre assiduos fugientes ad me
mia ascendibularis pervenerunt
Seon occisus est. Tulitque israel
omnes eius civitates ab arnon
usque iebos in quibus caput erat regni
esebon et habitavit in eis. Dicit Jo
sephus hanc terram inter tria flu
mina sitam quasi naturam insule ha
bentem et opulentissimam. Arnon
fluit a meridie iabboth a sep
tentrione qui in Jordanem desce
ndit. Cui et non tradidit Jorda
nis ab occidente. Cumque trans

ssent usque flumen Iaboth et asce-
derunt per viam Basan in Edray que
percusserunt cum populo suo usque ad
internecionem et possederunt terram
eius. Sciendum terra hec que ha-
buerunt ultra Iordanem non fuit
de terra promissionis quod patet quia
Moyses hanc intrauit. Profecti
que castra metati sunt in campe-
stribus Moab ubi trans Iordanem
Iericho sita est. De timore Balaac cum
locuta est ei asina
Videns Balaach
filius Sephor qui tunc rex
erat in Moab quid fecerunt A-
morreis timuit et associatis se-
nioribus Madian qui proximi
regno eius et amici erant consu-
luit quid facto opus esset dicens
Populus hic delebit nos sicut
bos solet herbas usque ad radi-
ces carpere. Misitque eorum consilio
ad Balaam filium Beor ariolum
qui habitabat super flumen A-
monitarum ut veniret et male-
diceret populo huic. Audierat enim
quod benedictus erat cui benedicebat
Balaam et maledictus cui ma-
ledicebat. Audierant etiam quod Israel
non vincebatur in arcu et gladio
sed oratione fusa ad dominum suum. Visum
que eis est commodum orationibus
contra orationes dimicare. Cumque ve-
nissent ad Balaam seniores Mo-
ab et Madian ferentes munera
divinationis in manibus causam
que venie exposuissent dixit eis
Balaam. Manete hic hac nocte
ut videam quid dixerit mihi dominus.
Dominum enim se prophetam mentiebatur
licet in sacrificando consuleret demo-
nes forte demone qui sibi
loquebatur dominum vocat. Dixitque
ei dominus in nocte cura populi sol-
licitus noli ire cum eis non ma-
ledices populo quia benedictus est

mane consurgens Balaam se prohi-
bitum a domino dixit. Rursusque mi-
sit ad illum Balaach viros plures
et honoratiores munera que maiora
et ampliora promisit si male-
diceret populo. Quibus ait Balaam
Si dederit mihi Balaach domum
suam plenam auri non potero
immutare verbum domini. Obsecro
manete hic etiam nocte hac.
Et ait ad eum dominus nocte: Sur-
ge vade cum eis ita dumtaxat
ut quod precepero tibi facias. Mane
strata asina profectus est cum
eis. Et iratus est ei dominus. Stetitque
angelus evaginato gladio in
via contra Balaam. Immutaverat
enim propositum et captus cupiditate
promissorum disponebat quo-
modo populo malediceret licet prohiberet
dominus. Iosephus videtur velle quod
dominus iratus quasi ironice dixerat
ei Vade cum eis. Credens quod iste non
intellexerat obstitit ei angelus.
Cum autem asina vidisset angelum
quem tamen Balaam non videbat ti-
mens deviavit in agrum. Cumque
eam verberibus reduxisset Balaam
ad semitam iterum stetit angelus
in angustiis maceriarum quibus
vinee cingebantur. Timens quod a-
sina impegit se parieti et attrivit
pedem sedentis. At ille verberabat
eam. Iterum stetit angelus in loco
angusto ubi nec ad dexteram nec
ad sinistram deviare posset. Timens
quod asina cecidit sub pedibus
sedentis. Cumque iratus vehementius
fuste cederet latera aperuit dominus
os asine et ait: Cur percutis
me ecce iam tercio. Respondit
illusisti mihi utinam haberem gla-
dium ut percuterem te. Assuetus
iste monstris ad vocem asine
non expavit. Protinus aperuit

de ariolat' balaa z eig pphetia

dns oculos balaa viditq; ange
lu stante in via cu gladio z
adorauit eu Cui angelo pua
e via tua z nisi asina decli
nasset occidisse te Cui balaa
peccaui z nunc si via mea t
gtra e reuertar Cui angelus
vade sed caue ne aliud qua
precepo tibi loquaris rc De ariola
Ciom test balaa z eig pphetia
Ago uet occurrit ei balath i
extremis finibg moabitarp ma
gnificeq suscepiet eu dedit
munera Cui gtestans balaa
ait Non potero loqui nisi qd
posuit domig in ore meo a
scendentesq pariter excelsa sg
phasga monte vii cacumina p
tem ipsi intuebat' Abeunt
at ab eo tantu domi stadijs xl^a
dixitq; balaa ad balach Edi
fica hic septe aras z para
totide vitulos eiusde numi
arietes Cumq; iposuissent
ambo vitulu z ariete supa
aram dixit balaa regi Sta
iuxta holocaustu uada si forte
occurrat m dns z qd iusserit
loquar tibi Cuq; abijsset po
suit dns uba in ore eius
Rui rediens tota omnibus
assumpta parabola uel icepta
rone sua ut hebrus ait ait
Quo maledicam pplo cui bn
dixit dns hitabit plg int'
gentes z no reputabit' inde
singlaris erit p omnibg i ma
bilibg Moriat' aia mea morte
iustorp z fiant nouissima mea
horp similia Comstat' balach
dixit Quid e qd agis dixitq;
eu ad alium locu excelsu mons
phasga Vnde altam pte ppli
vide posset scdm errore gen
tiliu putans oia locis i gene
et tpibz z diu sd honeq posse
mutari Cuq; iuxta modu pdcm
statuissent ibi septe aras et
iposuisset holocaustu itim po
suit dns uba in ore eig et
reuertens ait Non e idolum
i iacob nec simulacrum i israel
dns deg eig cu eo e Non est
augurium i iacob nec diuinatio
i israel Surget ut leena z qsi
leo no accubabit donec deuo
ret pdam i. terram chananeorum
Cui ait balach Nec bn
dicas eis nec maledicas Iterum
duxit eu sup montem phasga
statuitq; septe aras i posit'
q holocaust' p singlas non
abijt balaa sic abijt ante
ut augurium quereret s eleuas
oculos vidit israel commorante
i tentorijs suis ptribus suas
z irruente i se spu dei ait
loquens de se Dixit balaam
filig beor homo cui obscuratus
e oculus auditor sermonum dei
Quam pulchra tabernacula tua
Jacob hebrus ht z translacio
origenis cuig oculus reuelatus
e tamen ide e sensus qr du
dormiret i sopitus uidit ea
que dicebat unde z obturat
erat oculg carnis z reuelat'
oculg mentis Vnde z sequit'
qui cadit z apiunt' oculi eig
hebrus plenig ht qui ponit
i collocat se i lecto Addit et
aptam de saule pphetia dicens
Tollet' ppt agag rex eius et
auffret' regnum illig qd fctm
e sauli qr pepcit agag regi
amalechitarum Et pg duxit
uba adpplim Qui bndixit
tibi erit z ipe bndictus z qui
maledixit tibi in maledictione erg

reputabitur. Cumque recessisset balaam
dixit quod in discessu suo dedit ei
consilium quid faceret adversus po
pulum hunc. Iterumque assumpta pa
rabola ait. Orietur stella ex Iacob
et consurget virga id est manus
de Israel et percutiet duces mo
ab et vastabit omnes filios Seth
quasi dicat vastabit totum genus
humanum quod saltem carnale intelligitur
omnis conteret et malos perdet
de Seth enim totum genus humanum
est de quo fuit Noe. Filii enim
Caim diluvio perierunt. Secundum
hoc vaticinium dicuntur magi ve
nisse in iudeam visa stella quia
creduntur prophetiam apud eos scripta ba
laam super hac re. Prophetavit et
quod Israel idumeos et amalech
qui fuit primus gentium pu
gnaturus cum eos subiceret sibi.
Prophetavit etiam quod assirii transmi
gratione vastaverint etiam cineos qui
erant de fortissimo genere saltem
de cetera. Addiditque venient
in trieribus de Italia et superabunt
assirios vastabuntque hebreos
et ad extremum peribunt. Ipsi Romani
quidem hoc fecerunt Romanorum
et in fine temporum destructionem eorum de
dit. Iosephus enim prophetasse ad quem
totum orbem futurum hebreorum habita
tulum meminit et insulas et
in parte prophetie sit impleta
reliquum post adhuc implendum esse.
Surrexit et Balaam ut rediret in locum suum. Cumque in finibus Madian valediceret
balach et suis consilium dedit
eis ut virgines quarum specie
castitas illudi posset cum tento
ria Israel sub exemplo venali
bus mitterent quia iuvenes ad
se declinantes in amore allicerent

[rubric:] Et amore meretricum initiatus est Israel Beelphegor

[margin:] ...iatur Israel Belfegor

sibi laboraverint ut eos trans
gredi leges patrias facerent
et deos colerent alienos ut sic
deo suo eis irato ut admodum
in temporibus contigerat. Deo enim
eis propitio nec bella nec pestis
aliqua eos caperent. Effecerunt
ergo ita madianite tamen et
de Moab ut virginibus misse
sunt sed pauce quia tales sunt
deformes. Eo tempore morabatur
Israel in Setim et fornicatus
est cum filiabus Moab que vo
caverunt eos ad sacrificia sua. Et
comederunt idolatica et ado
raverunt deos earum et initiatus
est id est consecratus Israel Beelphegor
idolo madianitarum idolo scilicet
tentiginis quem Grecia Priapum
dixit. Iratusque Dominus dixit ad
Moysen. Tolle cunctos princi
pes populi et suspende eos contra
solem in patibulis ut avertatur
furor meus ab Israel. Forte quia
subditos non corripiebat du
ces tribuum voluit suspendi vel
potius principes id est auctores
huius idolatrie non statim suspen
dit. Dixit Moyses ad iudi
ces Israel. Occidat unusquisque
proximos suos qui initiati
sunt Beelphegor. De zelo Phinees

[margin:] De zelo Phinees

Tradit Iosephus quod princeps
tribus Symeon Zambri
filiam cuiusdam potentis ma
dianitarum duxerit que dice
batur Cozbi. Cuius precepto iubente
in quadam solempnitate cum aliis
duabus deo non immolavit.
Quamobrem cum Moyses eum
congregasset et eos culparet non
nominatim quia verba erat in causa
ille tamen similibus professus
est se alienigenam duxisse
et idola colere ut tyrannice

legibus qbz ipe moyses po
sueat abnoxium esse quibus
subsignneto legu· z dei gra
iuon sinitute ipsiy pmebat
quad egiptij tui ppin auffrebāt
vimedi arbitium / Et discedes
cora om̄ tba que flebat an
fores tabnacli intuit tabna
culu uxoris mirabat̄ aut os
q mortuq no fueat Surges
19 finees filius eleazari dme
mltitudis z arrepto pugi
one ingressus e pq illu in
lupanar / z tu vidiss coeu
tes pfodit ambos in locis
genitalibus cessauitqz plaga
Et occisi sut xx iiij forte ado
plaga aliqua pcedente ge
tur cessauit Sed / Josephq vi
det̄ velle q plurimi iuuenes
zelo phinees accensi mlta
milia ppli pcusserut / locutq
e dns admoysen hostes uos
senciant madianite pcutite
eos / hoc fitm e pocea tu moy
ses misit exrcitu z pcussit
madianitas / vl forte sed pcussi
fueant filij isrl noluit dns
ut tuc milies occidi que sub
uteat eos De9 iiii9 bellatore
Postquā uo noxiorum
sangis effusq e dixit dns
admoysen z eleazarū / Numerate
summam filiorz isrl axx anis
z sup domos z cognacones
suas cunctos qui adbella po
ssut pcedere / feceruntqz ita et
inveti st sexcenta milia et
mille septingeti xxx inter
qs nullq fuit eorq qui numati
fueant amoyse z aaron pr
ter Josue z caleph / Et ait dns
/ istis diuidet̄ tra pluribus
maiorem ptem dabis et
paucioribq minore / qd no
e intelligend de tribubz z fa
milijs sed de domibq / Terra
eni eque diuisa scdm partes
data e tribubq cuia quelibz
tribus sorte ptes equales dedit
familijs / familie uo iuxta
nrm capitu domibq diuiserut
minores z maiores porcones
Connulati q sut leuite a
mese uno et sup xxiij ge
neris masculini De fine sucte
Domus aut ssione hereditatis
Salphaat q no relinquit
filiu no e numata / Audientes
at qnqz filie eius q numat
dicet̄ tra steterut adhostiu
tabnacli cora moyse z ele
azaro z tota mltitudine et
dixerut / Pr nr mortuq
e in deserto n̄ huit mares
filios Cur tollit̄ nome eiq
de familia· date nob possessioez
inter cognatos nros Cuiqz
causa retulit moyses addnm
Cui ait / Justa rem postulat
filie salphaat / Adfilios at
isrl loqueris / homo si mortuq
fuit absqz filio adfilia transibt
hereditas / q si n̄ filiam habuit
transibit adfres eius / Et si n̄
fres habuit adpatruos trans
ibit / q si n̄ hos habuit / ad
eos qui pximi st De substitu
tione Josue
Dixit q ad moysen
dns ascende admonte
abarim et conteplare tram qua
daturq su filijs isrl z post
ibis adpplm tuu no eni
in tribus eam Cui moyses
puideat dns deq spirituum
oes carnis hoiem qui sit
sup mltitudinez hac ne sit pplus

domini sic oues sine pastore Cui
dns Tolle Josue et statue cora
eleazaro et omni multitudine et impo
ne manus tuas sup caput eius
ut audiat eum omnis synago
ga filiorum israel et fecitque ut moy
ses ut dns imperauerat Cogno
uitque uniuersa multitudo quod Josue
post mortem moysi antecedit
eos Notandum autem tunc uel post ascen
det moyses ut videt terram
motum est sed etiam est quod ascendit
et partem terre vide potuit et
si totam vidit miraculose factum

Precepit de libaminibus est
quod dns moysi de iugi sa
crificio et de sacrificiis regalium
solempnitatum etc. quod non offerebatur
hostia sine libamentis suis de
eis breuiter pertranseundum est liba
men uel libamentum simila
oleo glutinata et vinum que
cum hostia adolebantur ut quasi
panis et vinum et caro domino
offerrentur. Cuique uero hostie pro
prium libamen determinatum erat
pro agno simile decima pars
ephi minimi quarta pars hin erant
autem ephi et chorus mensure ari
dorum hin et batus liquidorum
de simila erant decime de vino
media pars hin et forte erant
tres integre decime de tribus
ephi uel de bino ephi prius
tollebatur decima iterum nouem
partes decimabatur et tertia re
liquum decimabatur et erant tres
decime unius ephi pariete
de simila due decime de vi
no tertia pars hin Eadem erant
libamenta arietis Cum quamquam legatur
pro agno dari de simila decima
decime intelligendum est de qua
ta decima decimandi Cum quam
decimam decimatoris uel

decima decimatem uel ipa
decima ephi iterum decimabatur
et hec decima decimabatur pro
agno sicut quidam uel potius ide
est decima decime quod decima
ephi Est decima ephi pars chori

Prius autem de iugi sacrificio
de iugi sacrificio videamus
Juge sacrificium uel indesinens
cotidie fiebat de sumptu publico
mane offerebatur agnus anniculus
in holocaustum cum libamentis suis
ut tota die cremaretur in odorem
suauem domino Cremo imposito
sup altare sacerdos cum prunis et
thimiamate et lotus intrabat
in tabernaculum ponebatque prunas
sup altare cum thimiamate super
altare incensi et hec dicebatur
consummatio sacrificii tunc tres uel iiii or
de vii lucernis mortificabat
In uespere similiter ponebatur
alius agnus eodem modo cum
et incensum cum thimiamate sa
cerdos accendebat omnes lucernas
Et sic tota nocte erat ad or- in altari
suauis domino Vespertinum tamen sa
crificium melius erat et pinguius
matutino quia sepe in die preter
illud plura imponebatur et
inde non deducebatur et inde
dicebatur illud cremium domino quia
pinguius Cremos dicimus cremius
quia morte domini futuram in uespere
significabat hos agnos quidam dicunt
de sumptu fieri sacerdotum Josephus
uero de publico quia et cotidiana
de sumptu sacerdotum determinant
oblationem offerebant enim sacer
dotes in diebus initiis sue assa
rium farine oleo mixte et mo
dica decoctione indurate me
dietatem mane et medietatem uespere

sup altare sicut mos ecclia ma
ne z vespe offert dno laudes
z completoriu vl potius i pma
z completorio sz offt confessione
ad mutuo orand tanq uige
sacrificiu qz sacrificiu nuy deo
e sps qtribulatus z humiliat
d' sabbato z eis oblacionibus Solempnitates [de sabbo z eis
legales erant oblacionibus]
septe sabbatu neomenia phā
se penthecostes festu clangoris
festu ppiciaconis scenophegia
sabbatu interpta. requies z pote
st dici festu dni qz cu alia
festa instituta et nominata
sint ab aliq euētu vl ope corp
sic d' sabbatu qz deus i eo qe
uit de e forte qz priuilegiatu e
in duobz qz i eo n' tm licet ci
bu pare n' vltra mille passus
ire dicit at hec festu legale
no quia z an lege tm ab aliq
qbusda nacoibus obseruatu
fuerit sabbatu sz qz sb lege
primo obseruatu e de pcepto ea
die pter iuge sacrificiu offrebat
duo agni anniculi cu libamet
sius i holocaustu [de neomenia]
d' neomenia Neomenia sonat i nouato
neos em nouu mene
luna interptat. Quia g iudei
i legittimis suis luaciones
p menses suos agebant ex lege di
em noue lune vocabat kale
das legales et erat dies feria
lis aput eos ea die offrebat
uitulos duos ariete vnum
agnos anniculos septe cu
libamet suis psinglos hircu
cum q pro expiacione pcti cu
libament suis i holocaustum
omnia hec [de phase de quo dicit
in exodo]
d' phase quo eo tempore Quartadecima die
pmi mensis ad vesperum
comedebat agnu paschale
z nox illa dicebat phase
i transitus ppr causas supius
dictas z eade dicebat pascha
i immolaco Sequenti die incho
abant festu azimorum qd pre
labat septe diebz quoru dies
pma z vltima solepnis erat
z ferialis ab omni ope simili qd
ezechiel addidit de festo pe
dici applis tm de decima die
qua tollebat agnus iam et
pmus mensis solet tocari vij
in solepnibz forte moyses
causa breuitatis ptransijt vl mt
ta ad ampliand cultu dei
sup addita sut que ezechiel
psequit sic i sabbato de por
tarum apricione et pter primam
psonam pma die solepne et xvj
luna torrebat igni spicas
recentes et grana manibz
qfricata ad modu farris fracti
inde offrebant dno assariu
vnu cuius pugillu vl dra
gma vna adolebat sacerdos
sup altare reliqu u° erat eis
pter oblacone Quida puta
uerut hoc festu no solu
azimorum dici sz tm festu no
uorum errantes qz legitur in san
ctis uocari mense nouorum
Trahat xvi die d' Josephus
numi septe ebdomadas
p9 quas statim erat penthecos
tes Alij dicunt eas numi
ab altera die sabbati qd erat
i diebus azimorum qz littera
historie sic videt sonare
Alij ab ipsa pma die azimorum
ne plures qm l dies int
pascha z penthecosten in

informat[ur]. Certior sententia est
a prima die azimorum quinquage
simum diem esse penthecosten
in qua offerebantur novi panes
a secunda die azimorum grana
et ita duo dies quinquagesimum
legatur. Iuxta in hiis septem
diebus per singulos dies offerebatur
in holocaustum certe hostie que
in neomenia cum libamentis
suis etc. **De penthecosten**

Penthecosten sonat quinqua
gesimus penthacon enim
grece hebraice asserta vel
penthecosten ipsa quinquagena
dierum id est quibus completis ultimus
dies dicebatur festum penthecostes
de completivus quinquaginta dierum. Fiebat
autem in memoria date legis que
quinquagesimo die ab exitu de egip
to est data. Eadem solempnitas
dicebatur festum ebdomadarum
quia supputatis ut dictum est septem
ebdomadibus ab altera die azimorum sab
bati fiebat. Sed si volumus sequi
Josephum sabbatum hic dicemus pri
ma die solempne azimorum quia
tunc offerebantur de novis frugibus
duo panes duorum assariorum de
alphita sicata sed secundum Josephum
et fermentati ideo inter corpus po
nebatur super altare et cum eis due
agne tamen in esum sacerdotum et
inter corporibus in crastinum reliqui
permittebat. Erat autem hoc festum
septem dierum et per singulos dies
offerebantur idem hostie que in
neomenia et in diebus azimorum
cum libamentis suis. Tamen videtur
velle Josephus hic immolari vitu
los tres arietes duos agnos xiiii

Prima die **de festo tubarum**
mensis septimi due erat
solempnitas neomenia et festum
clangoris vel tubarum. Unde de
buccinate in neomenia tuba
in quo buccinabat cornibus
pecorinis quia ea die liberatus
est ysaac ne immolaretur pecore
substituto pro eo. Dicebatur autem fe
stum septimorum vel sabbatum me
sium quia hic mensis septimus
fere totus erat solempnis. Ea die
preter oblationem neomenie offere
bant in holocaustum vitulum
unum arietes unum agnos anniculos
vii hircum pro peccato cum libamentis
suis. Traditur quia sub ninive dictum
est a iudeis de cervis ut
pingue et immolacionem ysaac
morte parata significarent
iterum amoderni molbus tristati
sunt cervi ad decima die in
que e commortuis forte prope
resurrectionis **De festo propiciacionis** de festo propiciacionis

Decima die eiusdem mensis
erat festum propiciacionis quia
ea die rediit moyses ad deos
referens eis placatum super of
fensa vituli conflatilis. Eadem
die ieiunabant homines et in
meta a vespera usque ad vesperam
commemoria mortuorum. Unde
et dicebatur dies afflictionis
dicebatur et dies propiciationis
quia ea die sanguine vitule
russe propiciabatur tabernaculum
et altare ut predictum est et fiebat
omnibus ad propiciacionem in mundorum
et ipsi propiciabantur a peccatis illius
anni per remissionem hircum ap
pompeii. Erat autem oblatio dicitur
illius vitulus unus anniculi agni
septem hircus pro peccato cum liba
mentis suis etc. **De scenophegia** de scenophegia

Quintadecima die mensis
eiusdem erat scenophegia
quod sonat fixio tabernaculorum

in qua per septem dies habitabant
sub umbraculis in memoria quadra-
ginta annorum in quibus fuerunt in deserto
sub tabernaculis | unde et festum
tabernaculorum dici solet | Celebra-
batur autem vii diebus quarum prima
et ultima erant solempnes | Octaua
etiam dies erat solempnis non quia
erat de scenophegia sed quia ea
die conueniebat ad faciendam
collectam | forte in usus pauperum
uel in alios usus communes | Unde
et scenophegia quamuis legitur esse
festum viii dierum sed patres illi
non fuerunt congregati sed ebdo-
madi | Traditur quod in quatuor
diebus interpositis a die x usque
ad hanc Hebrei obseruabant ieiunia
| Tradit Josephus quod in hiis octo
diebus ferebant in manibus ramos
mirte et salicis summitatesque
palmarum et ungulas mali puni-
ci | fiebatque de cunctis frugibus
terre oblatio domino in graciarum actione
| oblatio uero vii dierum hec erat
| prima die offerebantur in holocau-
stum vituli xiii arietes duo
agni anniculi xiiii et hircus
pro peccato cum libamentis suis eorum
| eadem oblatio arietum et agnorum
et hirci fiebat per singulos dies
sequentes sed de numero vitulorum
unus subtrahebatur per dies | In secunda
xii | In tercia xi | In quarta x | In quin-
ta ix | In sexta viii | In septima
vii | In octaua que et erat solemp-
nis offerebatur vitulus unus a-
ries unus agni anniculi vii
et hircus pro peccato cum libamentis
eorum | forte in vii diebus facta
est subtractio vitulorum ut in fi-
nia fierent lxx in memoria
quod in lxx animabus intrauerunt
egiptum hee sunt oblationes
holocaustorum in vii solempnibus
et fiebat in publico non quod propter
hoc cessabant in deficiens sacrifi-
cium uel hostie spontanee uel
necessarie | Et nota quod iste tres
solempnitates que vii diebus
celebrabantur precipue dicebantur
et sabbatum quod interueniebat
in illis diebus dicebatur sabbatum
sabbatorum quasi sabbatum festorum ali-
as festiuitates addiderunt sibi
Hebrei propter varios euentus scilicet
encenia et purim id est festum he-
ster sed non dicuntur legales quia
non sunt legibus instituti | De uo-
tis
Nota has solempnitates
dictas cerimonias ceteris
in lunationibus uel accanie et
neomenie quod est defectus quod tunc
debent in nobis sordes defice-
re quasi cerimonie uel accendendo
in nuntiis in officiis similibus
quasi cerimonie | Addidit quoque
dominus de uotis mulierum | Vidua
uel repudiata quicquid uouerint
uel in quo iuramento se obstri-
xerint implebunt. filia fami-
lias uel uxor tenentur de uoto
uel iuramento ubi pater eo
tradiuerit uel uir qua cito au-
dierit | Si enim contradixerint non statim eo
tradixit irrite sunt pollicita-
tiones earum ipse uero peccatum
portabit si prius tacuit et post
contradixit | Uir autem omne uotum
et iuramentum implebit ubi
forte de quo memoria | De destitione
Madian
Et locutus est dominus
ad moysen Ulciscere filios
israel de madianitis et colli-
geris ad populum tuum Armauit

go moyses de singulis tribubus
cum iudeos electos scilicet .xij. milia
profecitque eis phinees filium
eleazari. Vasa quoque sancta et tubas
ad clangendum dedit eis. Cumque
profecti hostes invenerunt .v. reges
eorum et omnes viros occiderunt
urbes villas et castella flam
ma consumpsit. balaam quoque in
terfecerunt gladio. mulieres et paru
los pecora et omnem suppellecti
lem in predam duxerunt. Cum
autem redierunt moyses et ele
azar et omnes principes synaga
goge egressi sunt in occursum eorum
contra castra. Visisque mulieribus
iratus moyses dixit ad eos.
Cur feminas reservastis. Nonne
ipse sunt que deceperunt filios
israel. Interficite omnes que nove
runt viros et omnem masculum
virgines tamen reservate. Feceruntque
ita et reservate sunt virgines xxxi
ij. Et ait moyses. Quia
peccastis eritis immundi et quia
occidistis vel tetigistis mortuos
eritis extra castra .vij. diebus
et purificabimini tercio et vij°
die aqua aspersionis. Preda
etiam que tulistis purificabitur
aurum et quicquid per ignem transire
potest igne purificabitur. Quod autem
igne non potest sustinere aqua
expiationis purgabitur. Dixitque
dominus ad moysen. Tolle sum
mam eorum que capta sunt ab ho
mine usque ad pecus et divi
des predam equo inter eos
qui pugnaverunt et reliquam mul
titudinem. Medietas erit eorum
et medietas multitudinis. De
parte vero eorum qui pugnaverunt
separabis domino unam animam de
quingentis et dabis eam eleazar.
De media vero parte multitudinis
accipies quinquagesimum caput
et dabis levitis. Et uo sito prin
cipes exercitus accesserunt ad moy
sen et dixerunt. Recensuimus
numerum pugnatorum quos
dedisti nobis et ne unus
quidem defuit. Quamobrem
offerimus in donariis domini
quod in preda auri potuimus in
venire periscelides armillas
anulos dextralia murenu
las ut depreceris deum pro nobis.
Susceperunt autem moyses
et eleazar intulerunt illud in tabernaculum. de sorte duorum de sorte duorum tribuum et dimidie
in tabernaculum. de sorte duorum
tribuum et dimidie.
Filij autem tribuum et dimidie
Ruben et gad et dimidia
tribus manasse habebant
pecora multa nimis et vide
tes amoream et basan et
galaad aptas pecoribus
alendis rogaverunt moysen
ut terram hanc eis traderet
possessionem. At moyses ob
timorem pugne et laboris
hoc eos quesisse malignos
eos appellat eo quod fratribus
in erumna consistentibus ipsi
vellent deliciari. Ipsi vero polli
citi sunt quod mulieres et parvulos
in tutis locis ordinarent cau
las ovibus et stabula iumentis
fabricarent. Ipsi vero armati
precederent fratres suos donec
introducerent eos ad loca sua.
Subiciat itaque conditione terram
Seon regis amorreorum et og
regis basan susceperunt.
Porro filij machir filij ma
nasse obtinuerunt galaad.
Jair filius manasse occupa
vit vicos eius et vocavit eos
avothiair. i. villas iair.

De cathalogo vel mansionum

Ponitur cathalogus vel mansionum

Hic cathalagus mansionum
ab exitu de egipto. fuerunt autem
ante transitum maris rubri hec. Ra-
messe. sochot. ethan. phihai-
roth. amar. rubro usque ad sy-
na. vim. mara. helim. iam usque
quod sonat mare rubrum vel scar-
peum. Jam enim mare super
rubrum vel scirpus interpretatur
et potuit esse tale scarpeus quia
herbe qualis congregatorum aquarum
vocatur mare. Post iam super
desertum sin. deserta alius ra-
phidim. solitudo synai. deinde
de synai usque ad cades xxi.
sepulcra concupiscentie. aseroth. re-
thma. remon phares. lebna.
ressa. ceelatha. mons sepher.
arada. maceloth. thaath. thare.
methca. esmona. moseroth.
beneiacan. mons galgad.
getebata. ebrona. asiongaber.
cades. Ta cades usque ad campe-
stria moab ix. mons hor. sal-
mona. phinon. obeth. ieabar-
im. dibongad. helmon deblata-
im. mons abarim. campe-
stria moab.

De urbibus levitarum

De urbibus levitarum

Iterum locutus est dominus ad moy-
sen et distinxit terminos terre
promissionis. ab ortu et occasu
et meridie et aquilone. et nominat
principes tribuum qui transito ior-
dane cum Josue et eleazaro terram
dividerent. Precepitque levitas
in omnibus tribubus disperses habere
scilicet xlviii civitates ad habitandum
et annus forinsecus per circui-
tum terram mille passuum ob-
tinere in qua suburbana essent
ad pecora eorum alenda. Ex quibus
civitatibus vi essent refugii
tres ultra iordanem et tres citra
de quibus in deuteronomio dicetur. De

De Deuteronomio ...

Accesserunt nunc continuo de filiabus salphaat

Accesserunt autem filii machir filii galaad
manasse ad moysen et dixe-
runt. filie salphaat fratris nostri
nobiscum habent partem ex precepto
domini. Ergo si nupserint viris alterius
altius et filii earum sequentur
tribum patris minuetur hereditas
nostra et sortem distributam confun-
detur in iubileo. Occasione ergo
filiarum salphaat lex hec pro-
mulgata est a domino per moysen
omnes viri ducent uxores de
tribu et cognatione sua ut he-
reditas permaneat in fami-
liis nec commisceantur tribus
sed maneant ut a domino se-
parate sunt. Sequitur historia
libri deuteronomii.

De historia deuteronomii

Sequitur historia de deuteronomii

Quinta
et ultima
huius historie distin-
ctio hebraice dicitur
elleaddebarim quod so-
nat hec sunt verba. Grece dici-
tur deuteronomium. latine secunda lex.
Deuteron enim secunda. nomia
lex est. Ex hoc nomine quidam
errantes dixerunt duas esse
leges. Una data a moyse
ideo que in predictis libris
continetur. Alteram data a moy-
se que in hoc libro addentes
in assertionem sui erroris quod de
illa lege legitur supra. Locutus
est dominus moysi. De ista dicitur.
locutus est moyses ad omnem
israel. Addebant dicebat quod multa
hic leguntur que non supra. immo
quedam quasi contraria quod non
fieret si hic esset predictorum re-
petitio. Verius sentiendum est
quod hic pentateucus non est
nisi lex una que ab apostolo

et alijs sepius uocatur liber mo-
ysi qua liber dei. ab hebreis uo-
catur hos quinque libros thorath
id est legem. Nec ob aliud dici-
tur liber hic secunda lex nisi quia predi-
cta hic iterantur et lex iterata
Iteratur autem hic lex tribus de ca-
usis precepta et ceremonie ad
commendationem memorie et propter
confirmationem beneficia dei ad pro-
uocandam dilectionem dei in illis
flagella que sustinuerunt in-
murantes ad timorem incuti-
endum. Cum uero in hac iteratione
uidetur aliqua preuaricatio et esse
contrarietas in superficie uerborum
in intellectu uero tamen nulla est.
Fuerunt autem qui dicerent hunc
librum factum a iosue transito ior-
dane quia legitur in principio hec
sunt uerba que locutus est moy-
ses trans iordanem. Propositum enim
terre promissionis scriptura sacra
dicere consueuit ultra iordanem
uel citra. Videtur tamen liber moy-
si quia quod moyses uerbo tradidit
iosue redegit in scripto. Videtur
autem secundum uelle quod iosue ma-
gnam huius libri scripsit partem
Verius uidetur esse conscriptus
sit a moyse et loquitur moy-
ses de se tamquam de alio. uel
hec in principio apposuit Esdras
et in fine de morte moysi post
scriptum circa fine libri legatur
scripsit moyses legem hanc et paulo
post. Postquam scripsit moyses
uerba legis huius in uolumine
precepit leuitis tollite librum istum
et ponite in latere arche federis
legitur quod longo tempore post inuentus
in templo de uetere nondum in archa

Epilogus tam de dictionibus et deter-
minationibus

Quadragesimo
anno ab exitu israel de egipto
xi mense prima die mensis
Videns moyses diem mortis
sibi imminere locutus est ad omnes
filios israel. et cepit legem expla-
nare congregans eos secundum iosephum
prefinem ad iordanem in loco ubi
nunc ciuitas abidal est locus
palmarum. Sane recapitula-
tionem moysi consequentes que super-
dicta sunt obmittemusque superad-
dita dicemusque quedam que ui-
dentur contraria memorabimusque
determinando. Itaque recapitula-
do ait moyses. Dixi uobis
illo tempore non ualeo solus uestra
negotia sustinere date ex uobis
uiros sapientes et ponam eos
tribunos et centuriones quinqua-
genos et decanos. hoc uidetur
contrarium predictis. Supra enim con-
silio iethro dixit. Et factum est
utrumque uero factum fuit. Primo enim
ad consilium soceri faciendum
secreto disposuit postea autem
et assensu populi compleuit. Eodem
autem dicit hic moyses. Dixistis
mihi ut mittamus uiros qui
considerent terram supra uero le-
gitur dixisse dominum mitte uiros
non est contrarium quia ad sugge-
stionem populi consuluit dominum
Ad pusillanimitatem quoque corporum con-
fortandam recensuit moyses
de uictoria Og regis basan
qui restiterat de stirpe giga-
ntum et in argumentum magni-
tudinis eius monstrabatur
lectus eius ferreus in rama-
th filiorum amon ix cubitos
habens longitudinis et quatuor
latitudinis.

De ciuitatibus refugii trans iordanem

Separauit moy-
ses tres ciuitates refu-
gii trans iordanem. Bosor in tri-
bu ruben. ramoth in galaath

De ciuitatibus refugii trans iordanem

in tribu gad golam in basan
in tribu manasse haec urbes
sicut erat. Si quis nolens ho
micidium commisisset confugiebat
ad aliquam harum et ibi a consan
guineis occisi tutus erat. Si in
contra fines alicuius harum inve
niret eum qui ultor sanguinis
effusi esse debebat impune
periret homicida. Erat autem
in ea fugitivus usque ad mortem
sacerdotis tum propinquus vel usque
ad morte summi pontificis in qua
omnes homicidi fugitivi securi re
dibant ad sua. Tamen si quis
qui occisi volebat illic ipse
quod volens occidisset et tamen
civibus urbis eius hoc probatum
tradebatur eis ad occidendum. De

De dilectione dei

Addiditque dilectione dei
ut moyses diliges dominum deum
tuum ex toto corde tuo et ex tota
anima tua et ex tota fortitudine
tua. Addiditque cum de manna
tractaret Non in solo pane vi
vit homo sed in omni verbo
quod procedit de ore dei panem
vocavit hic omne cibum hominis.
Consuevit enim scriptura omnem
pastum cibum vocare panis po
ne et e contrario. Volite mirari
si cibum insolitum dedit vobis
deus quia non in solis usitatis ci
bis vita hominis stabilita est
apud deum sed solo verbo potest dare
nova quibus vivat homo. Addi
ditque inter beneficia quod per xl ta
annos in deserto uestimenta eo
rum non defecerant vetustate nec
sotulares attriti erant. Et quod eva
serant serpentes flatu urentes
in substantia quos superius forte di
xerat ignitos et scorpiones
et dipsades que latine situle

dicuntur. quia primunt homines siti
et adeo pene sunt ut vix calcatae
vix videantur. Cuius venenum
ante extinguit quam senciatur
nec estiva sentit mortuus
Dicitur autem situla per contrarium quia sitis
enim quia situla dicitur aufert sitim.
Hec affert. Vel pharetra quae in
fert mortem per contrarium vel quia
fert vel quia aufert mortuum
ut est unde et que irritabat
tuberet eis obsequiam precepta
domini intra promissionis. Ad
didit quia non erat terra egipti
que transito flumine fecundatur
ubi portos lique irrigue de
vivatur sed erat montuosa et ca
pestris de celo pluvia expectantis
et ideo ibi pluviam dolens
deus et ut daret eis pluviam
temporibus suis temporanea scilicet
in autumpno vel in hyeme la
tis seminibus nutriendis et
serotina in vere ad incrementum.
Addiditque de finibus terre pro
missionis dicens Omnis lo
cus quem calcaverit pes vester
vester erit. A deserto quod est me
ridie et libano qui est in septe
trione et flumine magno eu
frate qui in oriente usque ad
mare mediterraneum erunt
termini vestri. Hoc est mare quod terre
minus est. Addiditque quod benedic
tiones et maledictiones scrip
tas in hoc libro transito iorda
ne in ingressu suo dicerent in
hunc modum. Sex tribus ma
iores natu ascenderent mon
tem garizim cum sacerdotibus
et levitis et sex minores mon
tem hebal ex regione. Et qui
in garizim omnes benedictiones
dicerent super legis observatores

et qui in hebal rudent ame(n)
post ascendent sacerdotes et
leuite cu(m) alijs tribubus i(n) he
bal (et) simul omes maledictio
nes imp(re)cabunt(ur) transgressoribus
et qui in garzim respondent
ame(n) | Et no(ta) q(uod) cu(m) enu(m)erat
gentes quas eiciet de t(er)ra
p(ro)missionis s(upra) usq(ue) vj nominat
chananeu(m) amoreu(m) ferezeu(m)
iebuseu(m) eueu(m) etheum
hic at(em) iteratione n(on) nominat
vij(m) gergezeu(m) | Ite(m) no(ta) q(uod) ab
valse p(ro)missu(m) e(st) q(uod) p(ro) delent(ur)
que tu(n)c reuera ibi erant | (et)
tu(n)c venerunt illuc filij isr(ae)l ia(m)
tres erant delete filij loth
deleuerunt gigantes filij esau
... tapadoces u(er)o p(ar)tem
encor(um) (et)c(etera) | Decima secunda

decima secunda

Addidit (et) moyses q(uod) no(n)
licet eis comede(re) decima(m)
in oppidis suis n(e)c p(ri)mogenita
pecor(um) n(e)c p(ri)mitias labor(um)
n(e)c notiua n(e)c sponte oblata
s(ed) tu(n)c cora(m) d(omi)no in loco que(m)
eliget d(omi)n(u)s ibi comedent
cu(m) uxoribus (et) liberis suo (et)
ancilla (et) leuita qui ... ...
neus esset | Ang(ustia)o p(re)cepto vi
dent(ur) fraudari leuite q(ui)b(us)
p(ro)missa debebant(ur) | P(ro)inde
quida(m) dixit h(oc) semel fieri
tu(n)c s(ed) p(ri)mo t(er)ram obtinuerunt
Sic(ut) e(ni)m obtulerunt p(ro)ducta
d(omi)no et deinceps resideru(n)t
etaneus eatenus (et)c | H(oc) nil
est q(uod) n(on) diu d(omi)n(u)s locu(m) sibi
eligeret intra | P(ro)inde dixit
alij q(uod) singulis annis h(oc) fie
bant s(ed) | P(ri)ma p(ar)tem decie
totius ut p(ri)ma gelima gra
ni p(ri)ma amphora vini et
olei sepabit sibi qui decima(m)

dabat leuitis (et) illa decima
ma(rum) modica p(ar)tem ferebat
secu(m) i(n) ier(usa)l(e)m et epulabat(ur)
inde cora(m) d(omi)no et h(oc) inde
comedant q(uo)d h(oc) decima
p(re)cipit(ur) poni i(n) castello q(uo)d
vas modicu(m) est n(e)c vana ca
pet decima(m) | S(ed) h(oc) de p(ri)mo
genit(is) (et) p(ri)mitijs (et) sponta
neis nichil decimant | Sen
uelior est h(oc) (et) d(i)cto hebe(o)r(um)
| singulis annis hebei duas
faciebat decimationes hebo(rum)
bono(rum) suor(um) | P(ri)ma separabat
leuitis de q(ua) dictu(m) est | De
sudet elemosina in manu
tua don(ec) uideat iustu(m) tuu(m)
deus (et) illu(m) tui debes | S(ecundu)m
xp p(ar)tes reliquas decimabat
(et) h(anc) s(e)c(un)dam decima(m) sibi
reseruabat | et opera ter tanto
tu(m) descendebat in ier(usa)l(e)m ob
lationes (et) epulas sibi (et) do
mui sue faciebat et leuita
castellano qui (et)c tu(m) e(ius)
ascenderit inuitabat | In eo (et) de
usus sibi reseruabat s(ecundu)m
aial p(ost)q(uam) p(ri)mogenitu(m) (et) silu(m)
p(ost)q(uam) p(ri)mitias tantu(m)de(m) sibi
reponebat q(uo)d s(e)c(un)das p(ri)mi
tias | Tu(n)c at(em) amplius h(oc)
in illis t(em)p(or)ib(us) expende(re) no(n)
habebat aliqua de bonis suis
adhuc separabat (et) tu(m) p(ro)duc(ta)
reseruabat uouebat illud d(omi)no
| Propterea quida(m) a(d) illius so
lempni(tates) p(ro)pterea que de primo
sponte queda(m) expendebat
ad honorem domini | Et h(oc)
s(e)c(un)da p(re)cepit moyses fr(ater)
ad locu(m) s(an)c(tu)m et comedi cora(m)
d(omi)no | Tamen remotioribus
licebat ista uende(re) i(n) loco

suo et fr̄e ptiu festi z eme
in ierlm sibi que desiderabat
aia sua. Preterea t'cio anno du
abus decimis sublat' ut di
ximus t'ciam faciebat utiu de
cimationem in usus pauperu
et tamen reponebat apud
se ut haberent unde darent
peregrino et advene pupillo
et vidue egentibus. Et ut le
vitis si indiget in usus uo
cepos possit nichil impediebat
et dixit deus est omni pete
ti tribue. De appellatione ad sū mum sacerdo tem
Addidit quod si ut
frater aut uxor aut filius
aut amicus spiritualis persuaderet
aliquem ad cultum ydolorum forte
propter affluentiam que sequebatur
gentiles non occultaret eum
sed conuictum aut confessum po
pulus obrueret lapidibus et
ille cui persuaserat primus poneret
manus suas super eum. Eodem modo
civitas adversus civitatem insur
geret et deleret eam si persuaderet
recedere a cultu dei. Persuasit
et z calumniu super mortuos
fieri prohibuit. Quod est sanguinem
suum fundere z capillos tondere
z sacrificare mortuis ut ethnici
faciant. Prohibuit quoque morti
cinia comedi sed addidit quia
et illa et sibi immunda dare
possent aut vendere peregrinis
quod advenis quia ille nationes
licite illis vescuntur que
immunda sunt hebreis. De debitore exigentia
Septimo quoque
anno quietis terre addidit
moyses ne creditor exigeret
debita a debitore hebreo quia
pat' peregrino poterat exigere
et abisor nomina illum re

missionis non eius hic tamen
erat iubileus. In iubileo enim
dimittebat debita in hoc diffe
rebat petere. Prohibuitque in
primogenitis bobus arari et
uellera primogenitorum tondere
quod deus inuit nichil de primo
genitis debere sumi ut ferre
in proprios usus quia levitarum
erant. Et si maculam habebat
primogenitum poterat in loco
suo comedi sed non coram. De penthecoste
Repetens De penthecosten
quoque de festo penthecostes
moyses ait septem eb
domadas numerabis ab ea die
qua falcem in segetem miseris
et celebrabis diem festum ebdo
madarum domino deo tuo hoc ut
dixit et non adiecit. Et adhuc spi
tum hebrei custodiunt. Nunc enim
non eodem die fiet penthecoste
quia alii tardius alii citius me
tunt secundum ritum regionum suarum.
Fuerunt qui dicerent quod a
festo azyma die messionis
sue l. dies computasse et
eadem die sibi z suis solemp
ne epulum parasse z diem festum
egisse. Non quidem penthecosten
legalem sed pro collectis omnibus
quasi diem agebat solempnem.
Tradit Iosephus quod in xvi[a]
luna pasce die scilicet solempni
azymorum offerebant grana co
frictata domino et hec erat prima
missio falcis in segetem et
ab hac luna numerabant septem
ebdomadas post quas facie
bant penthecosten ut predictum
est. Cuida tamen dicunt a die
dominica que est in festo azymorum

debē muari septē ebdomadas
quia legitur in leuitico ab al
tera die inuabis **de iudicibus**
Precepit eciam **ciuitatum**
Piudices ciuitatum sedere
in portis, qui iudicarent intrinse
cos et extrinsecos de similibus ciui
et ut in ore duorum vel trium
testium periret qui interficitur
ab eis et quod manus testium prima
fieret in illum. Et si contingeret
iudices illos ambigere de aliqua
sententia ascendent ad summum
sacerdotem et quod iudicaret ille
fieret. Quod si quis eius sen
tentie non obediret interficeretur.
De hiis iudicibus ciuitatum dicit
Josephus quod septem eligebantur
in singulis ciuitatibus virtute
et studio iusticie excepti homi
cuique vero eorum dabantur duo
viri ministri de genere leuitarum.
Testimonium mulierum non ad
mittebatur propter leuitatem ani
propria de facili vel pro timore po
tentum corrumpi vel pro lucro. In
appellacionibus non licebat pon
tifici iudicare sine consilio et se
nioribus loci illius quem
elegerat dominus **de iusticia regis**
Addidit eciam quod si quis regem
sibi facerent non alienige
nam sed contribulem qui sine
consilio pontificis et seniorum
nil ordinaret. Monuit eciam de
uteronomium legeret. Uxores sibi
non multiplicaret ne auertent
eum animo. Equos aut opum
pondera non multiplicaret ne
potencior factus seuiret in sub
ditos. Terminos terre vel proprie
vel aliene non mutaret. Vn
de captum est ut leges triste
dat qui metas terrarum transmu
tat. Hoc preceptum plurimum trans
gressus est salomon qui gloriatus
est quod tum relinqueret in ierusalem
auri et argenti quantum inue
niat ibi eris et ferri. Et tandem
tamen penituit ut dicunt hebrei
de quo postea dicetur **de maleficis**
Interdixit **abiciendis etc.**
quoque habere secum ariolos
idest inspectores fibrarum ita
ariis pro cognoscendis futuris
et ioculatores sompniorum augures
idest gestus auium vel garritus
attendentes, maleficos vel immo
lantes pueros demonibus
vel saltem lusitantes incanta
tores vel prestigiosos qui inuentes
fallunt, phitones vel ventriloquos
qui per se loquuntur apud phitonem vel
appollinem sic dictos, diuinos
vel aurispices vel astrorum inspec
tores, nigromanticos qui
carminibus vel sacrificiis euocant
mortuos quia prophetam susci
tauit eis dominus de gente eorum
illum audient **de talione legis**
De talione eciam legis dicta
sione falsi testes apposuit
ut si diligentissime perscruta
tes deprehenderent falsum teste
redderent ei quod cogitauerat fa
cere proximo suo animam pro anima
oculum pro oculo dentem pro dente
pedem pro pede **de timidis et pusilli cordibus reuertendis**
Addidit eciam de exercitu
A progressuro ad pugnam
ut primus sacerdos exercitum amo
neret ne timeret hostes, et spe
rarent tum in domino non in
armis et robore suo. Deinde
quique principes sue turme
loquerentur et dicerent: qui formido
losus est et pauidus reuertatur
ne pauere faciat fratres suos

de maleficiis abiciendis

de talione legis

de timidis et pusillis cordis reuertendis

ptritos etiam z pollutos pne
gocijs imp̄fectis que relinque
rant reuti papet Specifica
bat at tria negotia quib9
maxime affectus tenet' s̄qua
mis dicens Quis e h̄o qui
edificauit domu noua et
no dedicauit ul inciat'
eam reuta' ne forte moia'
in bello z alius dedicet ea
Quis e homo qui despōsat
uxorem z no accepit eam
reuta' ne forte moriat'
z alius accipiat ea Quis
e h̄o qui plantat' vineam
n'du fecit ea commune de
qua omnib9 uesci liceat re
uta' ne forte moria' et
alius eius funga' officio.
Vñ sic intelligi' Si nouella
vinee plantato an quartu
annum faceret fructu in m̄dis
erat et na p̄t tpus vini
fecisse videbat' nc ex eo p̄
mitias deo offre a quocumqa
ede licebat. q̄rto uo ano
vindemiabat' dno Omnem
fructu eni s̄ius ani deferebat
homo ad vrbem scam cum
s̄cda decima aliar frugu
ut epulaet' coram eis dno
Quinto at ano fiebat do9
vinee et vindemiabat s̄'
Sexto ano z deinceps erat
q̄i oib9 comunis scdm q̄sue
tudine eor̄ tlem Iter age
tibus licebat intre vineas
et pomeria et tagn̄ de ipis
facial s̄ contra deportae pcas
no erat neq3 vindemiantes
de ipis q̄ ad torcular depor
tabant' gustae phibebat
sibi occurrentes Alia trāslacio
plana e Quis e h̄o qui
plantauit vinea z de no

uella eius no bibit [de]
Addidit s̄ de diuisis iustitijs
Ane cu gentib9 tre pmisso
nis fedus i ueni s̄ penit9
extirpaent Inq° ps gravi9
peccauit Cum finiti aut
gentib9 pacifica q̄ntu posset
et confederati esset Addidit
s̄ ne i obsidione sucidet
arbores fructiferas ad faciedas
machinas Citra de oti[o] in
meto addidit Iste si i uent9
fuit occisus sed aco nescit'
seniores de pmq urbe occi
dent iuuencam et lote ma
nib9 sup eam cora sacdotib9
iurabut de innocecia sua
Egressi uo ad pugna si in
ueniret captiuor̄ quis mulie
videt pulcra uigine seu ia
nupta z uoluerit eam hre
uxorem no prius cubile ei9
ascenderet donc illa raserit
caput suu z circuidat Son
gues et lugub'scema susci
piens defleat paentes z
amicos quos amisit i bello
xxx diebus ut tadem lu
cti saciata ad epulas nup
ciales q̄uita' tuc licebat vio
eam hmiliae Et si paciat9
fuit et no sedebit animo
eius dimittat eam libeam
Non eni licet ei aut reuo
cae eam i s̄uitute aut ven
de aly Malefici s̄ suspen
sum i patibulo eode die
iussit deponi z cadauer
eade die sepeli q̄z maledictij
erat omis pendes i ligno
i' sufficit ad pena q̄ tpem
et maledicta susceperit morte
ne ultra uis pena tenderet'

Et abhominabile est dixit apud
deum. Si autem miles veste vili
aut vir veste feminea utetur etc.
Addidit. De hijs quibus non est permissum intrare ecclesiam
Et de dira ingre-
dienti ecclesiam dei sit. Non
intrabit eunuchus attritis
vel amputatis testiculis et ab-
sciso ecclesiam dei nec
manzer usque ad decimam
generationem. Non intrabit in eternum
amonites et moabites etiam
post decimam generationem eternum (?)
quia populi propinqui iudeis exe-
untibus de egipto occurrerunt
eis cum pane cum sitirent
eos laborare siti in deserto et
conduxerunt adversus eos
balaam filium beor. Potest in-
gressus in ecclesiam dici ingressus
matrimonii mulierum agro (?) ar-
cebantur quidam in ecclesiam
ad tempus scilicet vel usque ad aliquem
terminum dierum suorum de quibus
alibi vel usque ad terminum succe-
ssionum de quibus hic agitur. He-
breus tradit dicens
ingredi in ecclesiam dei esse
de filiabus israel ducere in uxorem
et fieri ipsum et in genere suo fieri
de populo suo dei. Sane sicut
hic frustra videtur esse prohi-
bitum de eunucho. Si neque si ille
vellet uxorem de israel accipe-
re tamen vel hereditatem vel ob
quamlibet causam ei non daretur. For-
te quia solum manzerem notatur
non excludebatur ab ecclesia spu-
rius et nothus. Manzer autem
ipse est de scorto natus. Spurius
de concubina quasi spuriatica (?) in
continentie. Nothus qui de
adulterio. Videtur enim cum non
sit verum esse de matrimonio
filius sit et nothas febres

dicimus que vere quartane a
quibusdam videntur non fuit ante
manzer at non copulabatur
filiabus israel nec filius eius vel
de legitima nec nepos usque
ad decimam successionem. Sic
poterat intrare ecclesiam quia peni-
tus erat memoria antiqui
opprobrii extincta. Ecclesia non solum
manzeres sed et spurios exclu-
dit ab ordinibus. Deinde quare prohi-
biti sunt predicti duo populi
intrare Augustinus dicit quod in
decima generatione poterat
propter ruth moabitidem que in-
travit de qua salomon genuit
obeth. Sed quia generationem ruth
nescimus ab abraham contem-
poraneos moab decem numeramus
generationes usque ad matrimonium
ruth. Unde at additum est in
prohibitione in eternum per quod
ibidem promissum est debet expo-
ni scilicet non post decimam generationem
vel quia dixit ammonites et
moabites que nomina sunt
masculini generis non ammonitides
et moabitides de viris facta est
prohibitio non de mulieribus quia
forte nec mulieres occurrerunt
hebreis in deserto. Item
Addidit etiam. Non erit meretrix
nec scortator in israel. Non
offeres mercedem prostibuli nec
precium canis in domum domini dei
tui. Quia ut dicit Iosephus mercede
de precio canis venatici
vel custodis gregum non lice-
bat offerre quia de hijs que
de contumelia procedunt divinitas
non delectatur. Iste non feneabis
pecuniam ad usuram nec fru-
ges nec aliud aliquid fratri
tuo sed alieno. Sed quod dictum
est de fratre preceptum est de alie-
no permissio sed et permissio

d' libello r'pudij

fuit qd sequit' de libello re
pudij de libello repudij

Uir apd' que vxor sua no
inveniebat gratiam ppt' ali
qua feditate que mltamode
pveniunt scribebat q' nuqm
conveniebat cu ea z causam
ob qua displicebat ei mulier
nc qveniret z tradebat libe
llu ingo scripta hic ea'nt mlier
ut cora sacdotibus legetur
Et cu iuirasset veru esse qd
scripserat licebat utriqz alij co
pulari Et si ingrederet' mlr
ad altm qui itm daret ei libe
llu repudij priori viro non
licebat eam recipe quia abh
hominabile fecerat eam cora
dno modo p nulla feditate
vxor excludit' nisi ob solam
fornicacom neqz sit tc licet
eos migrare ad secunda vota
Tame queda eccie modo
de novo intduxerut lepra
qr morbus serpens e z co
tagiosus Ite qui nup acce
pit vxorem no pducet' ad
bellu nc ei quitqm necessit
publice iunget' ut vno ano
lete' cu vxore sua pt autem
intelligi anus iste nuptialis
no usualis .x. sz mensiu
tm iux que iiij dier anus
luct' quia mortuo viro no
licet vxori nubere ad aliu an
dece menses qr forte cocepit
de primo et posset fieri dubiu
cui virorum ascribendus esset
partus pphibuit q' ne libri
ancillas ducent vxores d' pla

d' plagis quar maior quadrage

Si videit gis quar maior
iudex reu quadrage
dignu plagis tm prosternet
eu cora se z faciet uberari
p mesura peccati z plagar
modo erit ita du taxat ut

quadragenariu nmru no ex
cedat Sic z penitetes exco
municatos plagis cedimus scdm
nm usum aliaqz psalmi
que du cedimus cantamus Io
sephus dt .xl. plagis vna min
habena publica ubeandu
liberor aut homines turpissim
erat pena hac sustinere de su

d' suscitatione semi

Idem que scitatione semi
Sine filijs a vio fuerit mlr
relicta accipiet eam fr eius
et primogenitu ex ea filiu
fri mortuo adnominabit
.i. filiu defuncto fri no suum
vocabit et intelet hereditatis
successionem que suscitat' Et si
noluit fr suscipe relicta que
sibi debet' ex lege intpellabit
mlr iudices importa z cater
sito eo si accipe eam noluit
mlr cora eis tollet calciame
tum de pede eius z spuet i
facie eius et dice' domus eius
domus discalciati ob opbrium in
isrl Alibi legi' q' qui ductu
rus erat eam alius discalciabat
illu pedem qr habes dixit Non
sum dignus solvere corrigia calci
amenti eius Quod forte fiebat
si prximo erat alius ductus ea
z tuc mlr discalciabat eu
Vnqz em fr no intpellate
mlie pfitebat' iudicibus
se nolle hre ea z tuc ipe
se ipm discalciabat Item alibi
legit' q' nolens suscitare
seme fris se discalciabat
Item si mlr apphendit virilia
viri alterius rixant cu viro
suo abscindes manu eius
nc flectaris sup eam miscdia
aliqua Item no habebis pon

dus et pondus mensura et mensura .i. maiorem tu qua emas et minorem tu qua vendas hoc enim abhominabile est domino

Addidit quoque moyses de quibusdam mixtionibus rerum diversi generis cavendis dicens Non seres vineam tuam altero semine grani sed ut legimus ne et sementis quam sevisti et que nascentur ex vinea pariter sanctificentur ne sed una decima et singulas primicias des tamquam de uno agro cum utroque fructu separatim dande sint vel ne hac occasione velles primicias sementis aut vini non dare quasi simul non sanctificantur Terram semel primo anno vinea consita sacta quasi alia sanctificatione forte putares sufficere ad utriusque agri sanctificationem alia littera habet ne pariter suffocentur qua videtur velle Josephus dicens hanc commixtionem prohibitam esse quia dissimilium commixtione natura non letatur Item non arabis in bove simul et asino Cuius sensum ponit Josephus bobus sed tantum terram arandam esse ut nomine asini quelibet alia animalia quasi cetera intelligamus esse Hebrei dicunt obiter dictum quia noluit dominus filii iumentorum asino rege iumentorum copulari Quatuor enim animalia regia ondit dominus Ezechieli homo enim rex omnium animalium sub quo leo est rex ferarum aquila rex avium bos rex iumentorum Quidam Hebrei puerilius exponunt quia sed bos ruminat putaret asinus comedere et fame affligeretur et deficeret

Non indueris vestimento quod ex lana lino quoque contextum est et ut dicit Josephus hec vestis solis sacerdotibus erat concessa hoc usque adeo observant iudei ut nec pelles nec aliqua lana veste in filo laneo consuant Tradit quoque Josephus iumenta diversi generis prohibita commisceri ne in iniuria hec transiret ad homines ut pecudibus commisceri licitum putarent multa enim in minoribus prohibita sunt ne ad maiora persimile fieret

Precepit etiam ut successores domino ut cum dominarentur in terra promissionis delerent amalech de sub celo quia ipsis transeuntibus percussit novissimos plurimos qui non potuerunt sequi agminis .i. fessos et leprosos et semine fluentes eos quibus non erat parvas ire in castra intersicientes et sub dicit dominus hinc precepto cave ne obliviscaris et quoque transgressus est Saul translatum est regnum a domo eius Item cum intraveris terram promissionis tolles de cunctis frugibus tuis primicias et ponas in carthallo vase sed iunneo ibisque ad locum que dominus elegerit et facta oblatione stans coram altari gratias ages deo coram sacerdote quia liberavit patrem tuum iacob a Syro eum persequente sed laban et filios eius de egipto et tandem dedit tibi terram lacte et melle manentem hoc semel factum quidam dicunt in ingressu terre sed singulis annis tradit Josephus has gratiarum actiones agendas in scenophegia

ymo sub in die uespe z mane
iugit testificanda abeis dona
dei dr Itez quādo tnsier jorda
nem edificabis altaē domino de
lapidibus quos ferru no tetigit
et offeres hostias dno z scibes
sup lapides oia uba legis huī
plane z lucide Ite pnrgm enumat
moyses bndictiones obsruanci
um lege z maledictioes tnsg
ssor in fine maledictionu dicit
Reducet te dns classibus i egip
tum ibi venderis ab hostibus
tuis i suos z ancillas et no
erit qui eruat In alexandria
enim ut dr Josephus multa milia
iudeor fuit vendita et vix
habuit emptores Inchat recapi
tulacione ponit Josephus ne ue
nenu aut mortiferi quid ulls
israhelitar habeat z caps que
inventu fuit moriat hoc
patiens qd ille con cosectim
pbaret patere Canticu letitie

Canticu letitie

Facta recapitulacoe tradit
moyses deutnom leuit
ut reponent eu i archa fe
deris domi ut i vno ano re
missionis legere omnibus
ut usqz ppulus audientibus in
diebus scenophegie assimo
sacdote medico ut dr Josep
Itez ait moyses Scio inte
tione vram z ceruice durissi
ma Adhuc me viuente uobi
scu sp contencose egistis con dnm
qnto mag cu mortuus fuero
Ideo iterz moneo uos ne fa
ciat Ideo uo qr intestioniu
hui amonicionis homin dee
micii testiom aut i vtile
esset quia mortales st i mor
talia elemeta intestiom in
uoco zo. Canticu testimonij

Canticu testimonij

Locutusqz e moyses audi
ente vniuso cetu uba
carmis huius Audite celi
que loquar aud t' v o mei Cug
huic usum tn adliam expo
nimus Constituit tmios plor
iux nm fi isrl i sedm nums fi
isrl que intrauerunt egiptum
possedit dns naciones lingwar
hebreus sic legit Consti dns
tmios pplor scdm tmios filior
isrl qstituit iux nm Erudi
dicat isrl tamqu nuqut
alios qr uiles intio no distingt
Alia edicio habz iux nm an
gelor dei de morte moysi
Locutus e dns pcpi bndius ppli
ad moysen eade die Asce
de ad monte abari in motem
nebo i pillu tnsi i istu z vide
tram chanaan z morere Sed
anteqm ascendet moyses bn
dixit filijs isrl bndictionem
uo i cepit i huc modu dominus
de syna venit z desceñ ortus
e nobis Apparuit de monte
pharan in dextera eius ignea
lex Tradut hebrei qr dominus
misit angelos suos ad ydu
meos et ad hismahelitas in
pharan z obtulit illis lege
suam Erua cu recipe nollet
venit ad iudeos i monte
syna cu multis milibus ange
lor Datis bndictionibus
singlar tnū ascendit moy
ses sup nebo usqz i ultitem
pinis qui dr phasga et ondt
ei dns omez tram pmissiois
usqz ad mare nouissim et
ptem australem z latitudine
campi Jericho que alio noie
dicta e Ciuitas palmarum
usqz ad segor Mortuus qz e
ibi moyses in tra moab dno
iubete et sepellirunt eu dns
i valle tre moab z no cognot
homo sepulcr eius usqz in
hodiernu diem ccb io fuctu

autumant hebrei ne ipi mo
ysen p deo colerent et proni erat
ad ydolatriam. Moyses c xx an
nor erat qn mortuus e nec
dn tn caligauit oculus eius nec
dentes eius moti sunt Et fle
uerunt eu filij isrl xxx diebus
Et no surrexit ult' pp'ha in
isrl sicut moyses quem nosset
dns facie ad faciem l' adeo fa
miliarit'. Hoc capitulum finale
ut ferunt apposuit esdras
sz ab illo loco Ascendit moy
ses usqz ad finem fert Josue
apposuisse Recapitulatio pmissorum
9. Hec sunt vba que locutus est
moyses ad omnem isrl ide
corripuit isrl de decem tepta
tionibus quibus teptauit dnm
Vnde i nuis Et teptauerunt
me iam per decem vices his
teptauerunt quaque pennia
Desima i exodo legit' ait pplus
ad moysen da nobis aquam ut
bibamus Desecda legit' in nuis
hec est aqua contradictionis ubi
has duas notauit hic cum
dixit in solitudine Ubi ut tep
tauerunt in mana semel cu
fuauerunt in alterum die vnde
in exodo Nullus ex eo relinquet
usqz mane secundo cum collige
rent in sabbo Deqa p's i exodo
venit die septima et egressi
de pplo ut colligerent et no in
venerunt has duas notauit
cu ait Int' pharan et thophel
et laban pharan interpretat'
onag thophel stulticia laban
album q. dicat siluestres
et stulti bis teptauit deum
sup albo Erat em ut legit'
mana quasi semen coriandri
album Due quoqz teptatio
nes carnium Desima in ex
odo vespere comederet carnes
et mane saturabimini Desecda
i nuis Adhuc erant carnes
i dentibus eorum et ecce furor
domini concitatus i ppl'm et
has duas notauit cu ait
et asseroth que urbs e in so
litudine in cuius territorio
facta e secunda temptatio
in qua prima subintelligit'
Decem alie temptationes
sunt singule nec ordine facte
sunt sed prius duxim' binas
Deinde quarum una fuit in
campestri contra mare rubrum
ubi no crediderunt moysi di
centi peremptos egiptios sed
potius eos subsequi timue
runt. Desat' d' Pres nostri
no intellexerunt mirabilia Alia
notat' ubi ait ubi e auri
plurimi. Hebreus hz et auri
habundancia in quo notat'
vitulus aureus Alibi no
tat' ubi ait vndecim diebus
de choreb p viam montis
seyr. Hebreus hz vndecim
dierum iter de choreb ad montem
seyr Tot em diebus a loco
ydoli venerunt ad montem
Ecce cu audissent moysen
se prohibente chananeus et
amalechites percusserunt eos
usqz horma vnde i deutro
Egressus amoreus percussit
nos sicut apes persequi et
cecidit de seyr usqz horam
Vltima notat' ubi ait usqz
cades barne ubi pplus voluit
i egiptu redire Corripuit go
eos moyses de his que fece
rant i solitudine et i campe
stri contra mare rubru et
Explicit hystorie quinqz libro
ru moysi / liber Josue
prologus sup librum Josue

Explicit hystorie quinqz librorum moysi / liber Josue / prologus sup librum Josue

Liber iosue a noie
auctoris censetur
qui et ihs dictus
est. Nam iosue et
ihesus idem sunt e
nomine Cognominatus
est aut apte ihu naue ut
iosue bennum id est filius na
ue ul filius nun qd idem
est Cognominatur ut sic ad
drain ihu filii Syrach et nepo
te ihu magni sacerdotis qui scrip
sit eccelasticu Et notatur qz scdm
hebreos hic incipit scds ordo
veteris testamenti. Cum disti
guunt vetus testamentu in iii
ordines / primu vocat legem
scdm prophetas / tertiu agiographa
In lege ponunt quinque libros
moysi In prophetis viii Josue
Judicum Samuel malachim
ysaiam Jerema ezechielem
xii prophetas In agiographis po
nunt ix libros veteris testame
ti qui supsunt hii dicuntur agio
grapha id est sanctorum scripta quod
nomen comune est omnibus
sacre scripture libris Et quia
hii ix non habebant eminentia
preter scdm qua agnomina
rentur communione contenti sunt
sed hoc nomen Confessor generale
est omnium sanctorum tamen quidam
illorum scdm eminentia aliqua
qua habent aliis nominibus cen
sentur / Dicuntur alii apostoli alii
martires et sic de aliis Insuper etiam
modum ultimus ordo angelorum
communione omnium nuncupatur
Origenes aut scdm grecos in
primo ordine ponit septem
libros addens pentateuco
iosue iudicum / et vocat ordi

nem illum eptaticum ab epta
quod est septem et teucos quod est vo
lumen In quocumque ordine aut
sit hic liber hystoria non mutatur

Factum est ergo De Josue
Post mortem moysi et quie
scente luctu populi pro eo locutus
est dominus ad Josue filium nun
Moyses famulus meus mortuus
est surge et transi iordanem
fluvium tu et omnis populus tecum
Sicut fui cum moyse ero et
tecum Et eadem que moysi pro
miserat et fere eisdem verbis
promisit ei et eosdem terminos
terre promissionis descripsit / Et
nota quod cum dixit moyses mor
tuus est suggillavit errorem
quorumdam dicentium moysen
raptum esse cum helya et enoch
quia nullum vestigium mortis eius
relictum est Cuius non addidit
famulus meus destruit et aliorum
errorem dicentium moysen
dampnatum ebrantur apud aquas
contradictionis Cum non dixit
Surge locutus est et non
sensus Non enim edendus est
sedisse ul iacuisse cum loquere
ei dominus Tunc precepit iosue
populo preparate vobis
cibaria / quia post diem tertium transi
bitis iordanem quod de cibariis
aliis a manna intelligendum
quod nullum reservari non pote
rat / Hic de humano consilio di
xit Josue neque transierunt ior
danem usque in septimum diem
Exploratores non enim quos tunc
misit et dum morati sunt
post velud quorum Et vero ex
pectavit populo diminutionem
aquarum Et preparavit sibi ciba
ria usque mandatum iosue

pmisit ḡo dn̄s ut ait augᵘ
enarē iosue ne deinceps ꝑte
aliquid sine diuino ꝯsilio ag
gredet̄ᶻ pꝑtim cū dixisset
dominꝰ moysi ī electione eiꝰ
Josue surgedet tibi ꝓ eo ꝗ ꝗd
agē uoluit eleazar ꝯsulat
dn̄m Et at eruuit paz ꝯgno
rabat eni utrū initiu diem
nubes attolleretᶻ sine cuiꝰ mo
tu nō mouerētᶻ castra Credā
tn̄ asserut hoc pautiapacom
ditum nc̄ mandatū esse a io
sue donc̄ redierunt nuncij

raab

Misit de exploratoribꝰ ⁊ raab
ḡo iosue duos explora
tores de sechim in iericho spe
culatores indūt castra et
metata ē ea spatio ix stadio
rum a iordane Exploratores
aut sub simulatione salutat
diligent ꝯsideraūt urbes
et munimita eiꝰ In vespa
declinauēt ad domū raab me
retric que iuxta erat muro
⁊ porte ciuitat Nunciatū ē
aut̄ iericho regi tenanti vi
ros exploratores esse Cūq̄ cū
misisset ad raab ut educet
eos abscondit eos in stipula
lini qua siccabat sup muro
mentiens eos egressos dum
clauderetᶻ porta. ꝯuolterꝫ mīo
psequimī eos pciam iorda
nis ⁊ apphendet Tuc asce
dens ad viros quos opperu
erat dixit eis Noui qꝫ dn̄s
tradet uobis trām hanc
ꝯfessis que audiuimꝰ facta p
uobis ad nos Jurate ḡo michi
pdn̄m ut quo ego feci uobis
misericordia sic ⁊ uos faciet
mecū ⁊ cū vniūsa domo pr̄is
mei ut saluet̄ aīas mās et
vniūsa que possidemꝰ Et at
illi iurauerat Tuc dimisit
eos uīt pfune tortmen
de fenestra domꝰ q̄ hēbat
muro et ait eis latitate ī
motibꝫ tribꝫ diebꝫ donc̄ re
deant qui vos psecūtᶻ Qui
dixerunt ei Non tenebimur
iuramēto si nō collegeris tu
capietᶻ ciuitas omem domū
tua tecū et ligaueris funem
hunc in fenestra ut hoc signo
domū tua cognoscamꝰ Itaqꝫ
pꝰ tres dies redierunt explo
ratores ad iosue narrantes oīa
que sibi acciderant Josue uō
et eleazar et maiores ꝑpli
ritu habuerunt iuramentū eorū

transitum iordanis

Postea de transitu iordanis
tribus diebꝫ euolutis
dixit iosue ad ꝑplm Sancti
ficamini Cras eni faciet dn̄s
int̄ uos mirabilia diluculo
ait uero sacerdos ad sacerdotes
Tollite archam et precedite
ꝑplm spatio cubitorū duum
milium ut videri possitis
ab vniūsis Cūqꝫ intrauit
ptem iordanis siccabatᶻ instar
pauimēti Cūqꝫ precedent sa
cerdotes cū archa sequebatur
vniūsa multitudo paruulis
⁊ mulieribꝫ ī medio collocatis
precedebant qꝫ ruben ⁊ gad
et dimidia tribus manasse
sedm̄ qd̄ pmiserant moysi
et erant xl armatorū Inpa
lippemenon tn̄ legitᶻ lx milia
in quo multa uicio scriptorum
deprauata sut Accedentes at
ad iordane repierunt eum
ī mobile plus eni solito
tpe tritice messis ꝯcreuerat cū
ꝯsolutione niuiū ī motibus
facta. cū ꝑpr̄ imbre serotinū
nouitᶻ datū Cūqꝫ intrasset
sacerdotes aqua steterunt aque
descēdentes ad instar motis
intumescentes apparebat ꝑcul
ab urbe que vocatᶻ adom usqꝫ
ad locū qui dᶻ. sarethan Inse

noctis uero aque descenderunt
in mare mortuum. Sacerdotes autem
stabant in medio fluminis cum ar
cha donec populus universus prete
riens alveum transiret. Tunc ele
git iosue xii viros singulos de
singulis tribubus qui attulerunt
de loco ubi steterant sacerdotes xii
lapides in signum memorie filiorum israel
in futurum. De sicco vero retulerunt
in alveum alios xii in monumentum
memoriale transitus eorum. et sunt
ibi usque in hodiernum diem. Magister
Josephus tradit demonstrationem
fecisse cum dixit potens est
deus de lapidibus istis suscitare
filios abrahe. Cumque transisset
populus et archa post eos reverse sunt
aque in alveum suum. Ascen
dit ergo populus de iordane primo men
se decima die primi mensis
tollentes secum xii lapides
fluminis. castra metati sunt in
galgalis procul decem stadiis a ie
richo ad orientem. et l. uero stadiis
a iordane. Josue vero construxit
altare de lapidibus quos tulerant
et super illud holocausta sacrificaverunt
deo. Et nota quod secundum legitur in cro
nica Eusebii secundum hebreos ille
annus erat iubileus et erat
quinquagesimus primus inter iubi
leos quasi fluxissent ab initio
mundi anni .ii. d. l. singulis
iubileis per quinquagenos annos
deputatis. Secundum lxx vero longe
plures anni fluxerunt ab initio
mundi. Beda etiam in cronicis
suis ponens .iiii. annorum secundum
hebraicam veritatem probat depre
hensa summa annorum vii annos
defuisse etc. De circumcisione in galgal

Eo tempore ex precepto domini circumci
dit iosue populum secundo cultris la
pideis. tamen hebreus dicit novaculis
acutis. Non intelligendum est
quod idem homo iterum circumcideretur

sed pueri qui nati fuerant in
deserto per xl annos incircumcisi erant.
Alii vero ex mandato domini. alii ex
negligentia parentum. alii autem
ex eadem cautela ne forte
mox circumcisis attolleret iubens
et necesse haberent progredi et per
periclitarentur pueri. Et facta
circumcisione dixit dominus ad iosue
hodie abstuli a vobis obprobrium quod
erat in iudicio gentium. Ob
hoc vocatum est nomen loci gal
gala id est revelatio quod sanctificatur
secundum illud Facta est iudea sancti
ficatio eius. Potest tamen dici ob
probrium ablatum ab eis servitus
egypti. et labor deserti quod ces
savit secundum alia interpretationem
Interpretatur enim galgala libertas.
Porro mansit populus in castrorum
loco donec sanarentur. Et fecerunt
phase .xiiii. die ad vesperum in
campestribus iericho. quod
non dum nisi bis factum fuerat. primo
in finibus egypti circa ramesse
secundo ad radicem montis syna
secundo anno egressionis. Forte
autem missum fuerat cum circumcisione
usque ad terram promissionis et
comederunt de fructibus terre. Et
die altera azimos panes et
polenta eiusdem anni. Est autem
polenta grana tosta et ma
nibus confricata ad modum
grani pilo tunsi. Et dicitur polen
ta quasi pilenta. Ezechias tamen
tradit polenta esse pultes
de purgatissima farina factas
et dicta polenta quasi polenta
a pollini quod est purgatissima
farina. Statimque defecit eis man
na quo aliti fuerant per xl
annos. De circumsione iericho etc.

Eadem nocte cum esset iosue
in agro iericho ad explorandum

Vidit virum stantem contra se eva-
ginato gladio et ait noster es
an adversariorum. Qui inquit Ne-
quaquam sed princeps sum exercitus
domini et nunc venio. Et docuit
eum angelus de modo capien-
di civitatem et quod eam et omnem
substantiam eius faceret anathema. Cum-
que adorasset iosue pronus in terram
dixit ei angelus Solve cal-
ciamentum de pedibus tuis locus
enim in quo stas sanctus est. Quod inte-
lligendum est sanctificatus est. Qui
enim pollutus erat in circumcisione ge-
nitum ad presentiam domini sanctificatus
est per angelum. Porro per nuditatem
pedum in quibusdam locis sanctis
et in penitentibus potest notari
innocentia que tribus cognovit.
Eam enim habuerunt primi pare-
ntes in mundo. Diluculo autem iuxta
consilium angeli septem sacerdotes
septem buccinis clangebant
ante archam omnisque populus ar-
matus precedebat archam et
reliquum vulgus inerme seque-
batur eam. Circuieruntque civitatem
primo die azimorum semel et
cum silentio redierunt ad castra.
Sic fecerunt septem diebus. Die
autem septimo septies eam circui-
erunt et in circuitu septimo dixit
iosue ad populum vociferamini et
attendite sitque civitas hec a-
nathema preter aurum et argen-
tum et es et ferrum quod conserva-
bitur domino in primitias erarium
nostrorum. Sola raab cum suis sal-
vabitur. Igitur vociferante populo
et clangentibus tubis muri
funditus corruerunt et ascendit
quisque per locum qui contra se erat
et interfecerunt omne vivens
in ea in victimam domino. Preter quam
Raab vero honorata mulieribus
cum omni domo sua reperit
in Israel imperium. Quam pre-
dente ipse duxit Salmon in
uxorem princeps in tribu iuda.
Tunc imprecatus est iosue dicens
Maledictus qui reedificaverit ie-
richo. In primogenito suo funda-
menta illius iaciat et in novissimo
liberorum ponat portas eius.
Quod impletum est ut post loque-
bimur. De lapidatione achor

de lapidatione achor

Porro achor vel achar filius
charmi de tribu iuda tulit
aliquid de anathemate clam vi-
delicet coccineam et togam auro
contextam, iosephus ait mazam
l. ducentos siclos, tulitque totidem
siclos argenti regulamque aure-
am vel lingulam l siclorum. Mi-
sitque iosue viros de iericho
qui explorarent civitatem hay
que est iuxta bethel. Qui reverten-
tes dixerunt Non ascendat omnis
populus sufficiunt iii m ad capienda
urbe. Iosephus tria milia xxx. Cumque
cum ascendissent terga vertentes
percussi sunt a viris urbis hay
et corruerunt ex eis xxx et vi
viri. Iosue vero scidit vestimenta
sua et iacuit pronus ante archam
usque ad vesperam et senes populi
cum eo sacco induti et lique-
factum est cor populi. Verebantur enim
ne timor eorum qui invaserat
chananeos transiret in audaciam
adeo ut impetum facerent in
ipsos. Dixitque dominus ad iosue
Pollutus est populus anathemate
non ero cum eo donec indeletur.
Applica tribus populi ad te et
fiat sorte per tribus et familias
domos et capita et quecumque
sors invenerit comburetur igni
cum omni substantia sua. Quo facto
invenit sors tribum iude deinde
familiam zare tandem domum
charmi ad ultimum caput
achor et dixit illi Iosue fili

da gloriam deo confitendo quod fecerit. Et suo confessio missi sunt nuntii ad tentorium eius qui prefatam pecuniam reconditam intra retulerunt ad populum. Tollens itaque iosue illa cum universa domo eius et iumentis et universa supellectili duxit eum in vallem confusionis lapidavitque eum omnis israel et cuncta que illius erant igne consumpta sunt feceruntque super eum acervum lapidum qui permanet usque in presentem diem vocatusque est nomen loci illius vallis achor. Nec putandus est populum neglexisse mandatum domini quo preceperat eum comburendum. Tamen in sacra scriptura ignis concremationis pena accipi solet ut ibi de fornace ferrea egipti. Putant tamen hebrei eum precepisse ipsum lapidari et alia que lapidibus obrui possent cetera que lapides non sentirent igne cremari. Tradit augustinus tamen iosue fecisse hoc quadam consideratione quia eum penituit achor et sic dignus non erat igne iehennali. Et noluit illum urere qui dignus non erat igne. Vel si non penituit et dignus erat igne et non reservavit penam domino ignis. Punivitque eum alio genere pene ne videretur puniri bis in idipsum.

Incendia

De incendio

Postea sumpsit iosue et omnis populus cum eo ut ascenderent in hay et premisit xxx viros inter bethel et hay ad occidentem. Et xxx dimissis in locum insidiarum quinque milibus redierunt ad occasum qui erat ad aquilonem. Rex autem hay festinavit mane egredi cum omni populo suo ignorans quod post tergum laterent insidie. Iosue vero fugiens cum longius contraxisset eos ab urbe elevavit clipeum quem gerebat. Et suo visu surrexerunt qui erant in insidiis et intrantes urbem succenderunt eam. Et civibus egressis post hostes et iosue impetu faciente in eos conversi parte cedebantur adversarii et interfecerunt a viro omne usque ad mulierem xii hominum predamque sibi diviserunt suspendentes regem hay in patibulo usque ad vesperam. Sicut deponentes eum proiecerunt in introitu civitatis congesto super eum acervo lapidum succendentes urbem fecerunt eam tumulum sempiternum. Hic postponit historia de altari illo quod structum est inter garizim et hebal. super quod scripsit iosue deuteronomium et de benedictionibus et maledictionibus factis super montes illos de quibus loco suo diximus.

De dolo gabaonitarum

Gabaonite vero audientes que fecerat iosue duabus urbibus et quod ex mandato domini nulli parceret habitancium promissionis ut amicicias cum eis faceret callide cogitaverunt inire fedus cum israel. Miseruntque nuntios quasi de longinquo venientes. Et in argumentum longi itineris utres ferebant et sotulares veteres et pictaciis consutos panesque in viaticis eorum duri erant et mucidi et in frusta comminuti. Et cum venissent in galgalis dixerunt ad israel. De terra longinqua venimus que est extra terram que vobis sorte debetur. Servi vestri sumus fedus inite

nobiscum. Credideruntque eis filii israel et os domini non interrogaverunt. Initoque cum eis federe iuraverunt eis iosue et eleazar et omnes principes multitudinis. Post triduum vero cognovit israel se circumventum esse a gabaonitis movensque castra venerunt ut everterent civitates eorum. egressi quoque sunt gabaonite obviam eis. Et ait iosue quare imposuistis nobis. Qui dixerunt timuimus valde et de consilio providimus animabus nostris facite quod vobis bonum et rectum videtur. Tunc acclamavit populus non esse standum in iuramento quod per subreptionem factum erat presertim cum dominum inconsuluissent. Talibus confederari. aquarios vero qui iuraverant pro religione iurisiurandi suadenda et murmure populi sedando sic dispensaverunt ut non haberent eos socios sed servos aquarios et dicti sunt nathinei et lignarios qui scilicet ligna cederent et aquas comportarent in usus altaris in loco quem sibi dominus elegisset. Quo facto rediit israel in galgalis. De quinque regibus suspensis

Hoc tempore regnabat in ierusalem adonisedech qui interpretatur dominus iustus forte sic vocabantur reges ierosolimorum. Nam et melchisedech sonat regem iustum. Qui cum audisset gabaonitas federatos cum israel timuit valde et convocat quatuor reges secum et ascenderunt quinque reges amorreorum et obsederunt gabaon. Obsessi autem miserunt ad iosue dicentes. Ascende cito et libera nos. Qui collecto exercitu irruit repente super hostes et ipsi sunt in fugam per descensum bethoron. Et dominus misit grandinem super eos et plures occidit grando quam gladius. Videns autem iosue solem descendere timens ne beneficio noctis evaderent hostes clamavit ad dominum dicens. Sol contra gabaon ne movearis et luna contra vallem haylon. Steteruntque sol et luna spacio unius diei. Non ante nec postea tam longus dies. Quinque vero reges absconderunt se in spelunca urbis maceda. Precepitque iosue sociis et ait volvite saxa ad os spelunce et apponite custodes. Vos autem persequimini hostes. Cesis itaque adversariis magna plaga rediit exercitus ad iosue in maceda ubi tunc erant castra saul et integro numero. Et ait iosue producite quinque reges de spelunca. quibus eductis dixit ad principes exercitus ponite pedes super colla regum istorum ne timeatis. Sic faciet dominus cunctis hostibus vestris. Quo facto suspenderunt reges in patibulis depositosque ad vesperam proiecerunt in speluncam in qua latuerant et posuerunt super os eius saxa in tumulum. Sed et in eadem die percussit maceda et regem eius in ore gladii. Postea vero vastavit lebnam et lachis eglon quoque et hebron et dabir et reversus est cum omni israhele ad locum castrorum galgala. De xxxiiii^or regibus suspensis

Quos cum audisset Iabim rex asor misit ad omnes reges circumstantes. Egressi quoque sunt xxxiiii^or reges cum

de xxxiiii^or regibus suspensis

turmis suis Gentes secum
eat armatorum et non cautum
et convenerunt ad aquas me
ron ut pugnarent contra israel.
Dixit dominus ad iosue Ne time
as eos. Cras hanc horam eos tibi
vulnerandos. equos eorum sub
nervabis et currus igne com
bures factumque est ita. Percus
serunt quoque omnes filii israel reges
eos qui se in munitiones muni
tissimas receperunt. Fecerat
enim sibi chananei plures mu
nitiones pro qualitate a die quo
audierant egressum de egy
pto adversum se nec eas in
longo tempore et gravi labore
obtinuit israel. Vastavit in
universam terram regione illi
etati horum parcens autem
sermoni dictatus quod est super montes
ostiosum poda

De altari in Hebal et prima distributione terre

de altari Hebal et prima distributione terre

Quinto anno
iam fructificat et fructifi
cat iosue locum castrorum in
silo et ibidem transtulit taber
naculum cum omni ornatu suo
pro loci oportunitate et inde
processit in sichem cum omni populo
et constituit in monte Hebal
altare domino de lapidibus impo
litis obtulitque super holocausta
et pacifica scripsitque super illud
deuteronomium quod quidam intel
ligunt mandata tantum deuteronomii
posuitque mediam par
tem populi super montem Hebal
cum sacerdotibus et levitis alia
pars media in monte Garizim
cum sacerdotibus et levitis et
acclamaverunt sibi alternatim
benedictiones et maledictiones
quas mandaverat illis moyses.
Porro Josephus tradit male
dicta et benedicta iosue in al
taribus conscripta reliquisse

Secundo facto redierunt in sylo. Con
cessit autem iosue chaleb in da
montana ad meridiem que
iam acquisierat sed non dum
sorte tradidit. Effraim quoque
concessit montana ad aquilone
inter utrumque mediam tribum
manasse collocavit. has con
misit terram aliis in castra
manentibus cum quia digniores
censebat enim inde regnum
esse promissum et manasse et
effraim benedixisse iacob pro
beneficio ioseph patris eorum.
Sed et ipse quoque iosue effraita
erat. Dedit autem effraim extra
sortem aliorum agrum sychem quem
dederat iacob singulariter ioseph
filio suo et sepellierunt in eo
ossa ioseph. Jeronimus tamen testatur
se vidisse in sychem sepulcra
aliorum XI patriarcharum et credibi
le est quod queque tribus suum
patriarcham in sua retulerint
sorte etc. **Quod Ebron data est caleph** q cb calq

Accessit autem caleph
filius iephone ad iosue co
ram omni populo et ait Nosti
que locutus sit dominus de me et
de te ad moysen. et quod iuravit
michi moyses in reditu ab explo
ratione dicens terra quam calca
verit pes tuus erit posse
ssio tua in eternum pollicitus
que est in dominus terram in qua
venimus enachim te audiente
xl annis et quinque fuit ex quo
locutus est dominus verbum hoc. Hodie
lxxxv annorum sum et sic valeo
ut eo tempore valebam. Benedixitque
ei iosue et tradidit ei hebron
in possessionem et quievit terra
a preliis. **Secundo iosue divisit terram sorte in novem tribubus** secundo terre sor
Iterum convocata
iosue ecclesia in sylo et
ait Semini homini est ut terram

qua promisit vob dns sorte
diuidamus. Assumpsit ergo de sin
gulis tribubus tres viros indu
striosos ad considerandam terram. De
dit eis x viros metiendi
peritos quos propter arte unitas
no latet. Mandans eis ne in
quantitate terram metiret sed
secundum estimationem fertilitatis
tre et que minus esset iocunda
Nam sepe plus fuit x iugeribus
quam c. et quam in septem redigentur
tre diuisione. Viri autem circuien
tes terram et estimantes v[...]
mense adeu reuersi sunt in sy
lo completis sortibus prima
sors iude egressa secunda symeo
onis tercia beniamin. Hec sors
angustissima fuit propter tre
fertilitatem. Tulerunt enim ieri
cho et ierosolyma. Quarta ess
ysachar quinta medietati mana
sse sexta ysachar septima
zabulon viii asserit ix ne
ptalim. Vltima danis. Et
notandum quod secundum concessione tre
prius factam duabus tribubus
et dimidie et traditionem postea
factam secundum sors ix tribubus
et dimidie varie quidam locuti
doctores auctores. Legitur enim quod
iudas habuit terram sine sorte
et quod obtinuit ierusalem nec potuit
inde eicere iebuseum que de
concessione dicta sunt. Alibi le
gitur quod beniamin possedit ierusalem
quod de diuisione dictum est. Iterum
legitur quod iosue locutus est septem
tribubus. Usquequo torpetis igna
uia. Date michi viros qui di
uidant vobis terram. Cum hec
omnibus diuisisset vii tm legitur
quod post diuisisse duabus tribubus
et dimidie terram concessam
quam tradita possidebat. Inde est
quod hic nomine iudea diuisio

modis accipitur. Aliquando dicitur
iudea tota terra promissionis
et tunc dicuntur iudei secundum quod
dicitur pompeius iudeam fecisse
tributariam. Aliquando iudea tantum
regnum iuda ut ibi audiuit
ioseph quod archelaus regnaret
in iudea. Aliquando propria sorte
iude ut ibi iudea et ierusalem
id est sors iude et beniamin
Si ergo ita hec sibi alloqui
videntur auctores debemus
est secundum terram concessam vel
traditam. Nam et iudas et
effraym maiorem habuerunt
concessam quam traditam. Soli autem
duo quasi priuilegiati sine
sorte terram habuerunt. Caleph
habuit ebron. Iosue habuit tam
nata vel tamnasara et ut
sychem. Secundum iosephum hanc
partem elegit sibi iosue post
distributionem omnibus factam tam
quam bonus dispensator. Sed
et leuitis sepeliuit xl viii ci
uitates ad inhabitandum. Quarum
prima x prius acceperant in amor
rea. De reliquis xxxviii [...]
constituit ciuitates refugii
hebron de iuda sychem de
effraym cades de neptalim.
Tunc locuti sunt filii ioseph
ad iosue. Cur dedisti nobis
possessionem vnius funiculi
cum simus tante multitudinis.
Respondit eis iosue ad effraym
et manasse populus multus es
et fortis non eris contentus
sorte tua sed transibis ad mon
tem et poteris vltra terminos
tre possessionis precede et
parare tibi locum. Deinceps
apte datis
a patre

Hoc tempore ascendit
caleph in terram sibi traditam
et percussit in ebron tres filios
enach. Et ascendit inde ad

d'inrug[...] virginius arcdat apr[...]

dedit ciuitatem dabir que prius
vocabatur cariathsepher id est
ciuitas litterarum. Ciues enim eius
sapientes erant. Cum inuenisset
munitam ait. Qui primus percu
sserit urbem hanc et ceperit da
bo axam filiam meam uxorem.
Cum ea et cepit eam othoniel
filius cenez frater caleph iu
nior eo. Erant autem uterini fratres
tres. Iram ille filius ie
phone iste uero filius cenez
dictus non forte propter corporis bino
minus fuerit. Deditque itaque
caleph fratri suo filiam axam
in uxorem que cum pergeret cum
viro admonita est a viro ut peteret a patre suo
agrum in conuallibus. Suspira
uitque et fleuit ut sedebat
in asino. Cui caleph quid ha
bes inquit. At illa da michi
benedictionem. Terram arentem
dedisti michi iunge et irriguam.
Deditque ei caleph irriguum
superius et inferius id est a
gros irriguos circa ciuitatem
ab oriente et occidente. De redi

tu duorum tribuum et
dimidie

Hodem tempore cum iam prius
transisset annus dixit iosue
ruben et gad et dimidie
tribui manasse. Fecistis que
precepit uobis moyses fa
mulus dei et quia dedit dominus
fratribus uestris quietem reuertimini
ad terram possessionis uestre
ita dumtaxat ut custodiatis
legem dei et colatis cum nec
catis post deos alienos quia
archam et tabernaculum non
habetis. Fratres siquidem et fa
muli dei licet interiecto flu
mine separemur. In multa sub
stantia reditis diuidite ea

cum fratribus qui remanserunt.
Qui recedentes peruenerunt
ad tumulos iordanis. Sic enim
dictus est locus per quem transierunt
alius per quem transierant filii
israel dicta uada iordanis.
Et edificauerunt iuxta iordanem
altare infinite magnitudinis
vocantes quasi nomine illud testio
nium nostrum quod dominus ipse est deus.
Videtur quod uellet iosephus quod al
tare super instruxisset illud.
Cumque rediisset aggressa nuncia
tum est iosue et hiis qui re
manserant de edificatione al
taris et arbitrati sunt illos cre
uisse illico ut immolarent
super eo uictimas quod non
licebat nisi super altare quod
statuerat dominus ante tabernaculum.
Cumque arripuissent arma ut
eos delerent de consilio missus
est ad eos fineces et decem ho
norati cum illo qui dixerunt
ad illos que est ista transgressio.
Cur reliquistis deum israel et
cultum eius edificantes uobis
altare sacrilegum. At illi respondě
runt. Absit a nobis hoc scelus.
Alioquin ipse deus querat et
iudicet. Sed timuimus ne
cras dicerent filii uestri filiis
nostris. Quid nobis et uobis
quid uobis et domino deo israel.
Terminum posuit dominus deus
inter nos et uos. Quasi ergo re
memoriale hoc erexumus in
signum quod fratres uestri sumus
et deicole uobiscum. Hiis auditis
placatus est phinees. Et cum
retulisset uerba hec ad eos
ipsi laudauerunt deum. Hic ui
detur quibusdam sensum esse quod
legitur in iudicum in angelus

de reditu duorum tribuum et dimidie

domum transierit de galgala
ad locum flentium / sed quia postea
videtur angustio hic factum esse
post mortem iosue. Non enim au
dierunt filii israel eo vivente
aperte recedere a deo. nos illud
suo loco explicabimus. De fe
dere quod statuit populus ad deum

statuit populus ad deum

Revoluto
erat multo tempore
congregavit iosue omnem
multitudinem israel in sychem et
ait. Ego hodie ingredior viam
universe terre et scio vos pronos
ad imitandum deos. Eligite hodie
quod placet cui potissimum
servire debeatis utrum diis qui
bus servierunt patres nostri in
mesopotamia an diis amor
reorum in quorum terra habitatis. ego
autem et domus mea serviemus
domino. Et ait populus / Domino servi
emus absit ut a deo recedamus
Et dixit iosue. testes vos
estis quia hodie elegistis vobis
dominum / et inquerunt testes sumus
Et ascenderunt in sylo ut sta
rent coram domino / pepigitque po
pulus in die illa fedus cum
domino et in signum federis effudit
iosue aquam super terram. Mos
erat gentilibus in signum et
robur federis mixti sanguini
ne suillum effundere quasi dicentes
Sic effundetur sanguis illius
qui violavit fedus. Hebrei
vero aquam fundentes altiorem
penam in violatorem indi
tabunt. Alii enim liquores non
effunduntur de vase quin aliquod
sui vestigium in eo relinquunt
solus liquor aque prorsus
effunditur / Et quasi facientibus
hebrei in federe inito cum domino
quasi dicentes Non solum violator
eius federis peribit sed in aliis
sit federibus sed tota eius pro
genies peribit cum eo ut nullum
vestigium eius appareat super
terram. Scripsitque iosue in die illa
verba hec in volumine legis
dei id est in libro hoc / et tulit
lapidem grandem posuitque eum
subter quercum que erat ante
sanctuarium domini et ait En lapis
iste erit vobis in testimonium.
Solebant enim veteres quedam di
uturnabilia erigere ut sui diuturni
tate posteris initum fedus in
memoriam revocarent. dimisitque
iosue populum singulos in possessiones
suas etc. De morte iosue et eleazari

De morte iosue et eleazari

Post hec mortuus est iosue
cum esset centum et decem annorum
Josephus dicit quod annorum erat cum accessisset
ad moysen et xl annis servivit
ei in deserto / Ergo colligitur quod
xxvi annis rexit populum transior
danem et sepellierunt eum in tam
tamnasara que sita est in monte
effraim. Et eleazar quoque mor
tuus est et sepelierunt eum in
gabaa phinees filii eius
que data est ei in monte e
ffraim. Cui successit phinees in
sacerdotium etc. Prudentia

prudencia

In diebus iosue cecrops
primus quadrigam invenit in grecia
Erat quippe apud alias naciones
Busiris tirannidem exercuit
in hospites phenix et cadmus
de thebis egiptiorum in syriam
profecti in regione tyri et sydo
nis regnaverunt. Sed phenix cadmo
recedente in greciam terram appellavit phenicem
phenicea dicta est. Et amore filie
phenicis inpit. inventus est
danaus per l filias l filios
egisti fratris sui interfecit uno
tantum superstite qui regnavit
post eum etc. Prologus in
librum Judicum Sequitur

prologus in librum iudicum

Liber iudicum hebraice sopthim dicitur qui iudices describit usque ad Heli sacerdotem et ob hoc liber iudicum tamen a materia. Videtur tamen quibusdam ab autoribus sic nominatus ut qui cronice scribendo quisque iudicum temporibus suis in actibus redegerunt. Ultimus autem in unum compegerit. Dubium est dicitur tamen quidam quod Samuel, alii quod Esdras. Verisimilius videtur quod Ezechias qui parabolas Salomonis et librum regum in unum collegit. Si queritur quare Moyses et Iosue inter iudices non annumerentur, dicimus quia non solum iudicaverunt populum sed et rexerunt. Ceteri vero nihil iuris habuerunt in populo nisi quod in ipsum cum sacerdotibus suis consilio et prudentia eorum populus utebatur.

quo iudas pugnavit contra chananeum

Quomodo Iudas pugnavit contra Chananeum

Post mortem Iosue consuluit populus dominum per Phinees: quis ascendet ante nos contra Chananeum et erit dux belli. Et dixit dominus: Iudas. Non personam sed tribum designans. Creditur tamen Caleph prefuisse populo sed pro modicitate temporis nec in ducibus nec in iudicibus annumeratus est. Et ait Iudas Symeoni: Ascende mecum in sortem meam et pugna contra Chananeum et ego pergam tecum in sortem tuam. Non tamen legitur Symeon propriam sortem habuisse sed accepit inde ut impleretur quod predixerat Iacob de Symeon et Levi: Dividam eos in Iacob et dispergam in Israel. Ascenderuntque Iudas et Symeon in Bezech et percusserunt in ea x virorum. Comprehenderuntque Adonibezech, id est dominum Bezech. Adonai enim dominum sonat. Inciderunt summitates manuum et pedum eius. Hebreus tamen sermo videtur sonare pollices, quibus decisis non est ydoneus homo ad arma ferenda. Et ait Adonibezech: Merito hec pacior. Sicut enim lxx regibus feceram qui colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. Et ascendentes in Ierusalem percusserunt eam tradentes incendio et reliquerunt ibi Adonibezech et mortuus est. Nec intelligendum est quod filii Israel tunc habuerint Ierusalem in dicione sua expulsis Iebuzeis. Hoc enim factum non est usque ad tempora David qui expulsis Iebuzeis sedit in ea et transtulit eam de Beniamin in sortem regum. Hoc videtur aliquibus dictum recapitulando dictum et factum esse vivente Iosue ante distributionem sortium quia concessa sibi Iudas habebat Ierusalem. Et totum recapitulando dictum usque ibi: Et surrexerunt alii qui non noverunt dominum. Alii tradunt eo ordine dictum esse quo factum et ibi demum incipiant recapitulationem: Dimisit ergo Iosue populum etc. Ascendit et Caleph in Hebron frangensque gigantum et percussis hostibus plenius possedit eam. Et recapitulat hic hystoria quod supra diximus sub ista Caria sepher. Ceperunt Iudas Gazam et Ascalon et Accaron cum finibus suis nec poterant delere habitatores vallis quia falcatis curribus habundabant.

De cineis et transgressione

de cineis

Filii autem ietro cinei cogna
ti moysi ascenderunt de
ciuitate palmarum cum filiis iu
da in desertum sortis eius quod
est ad meridiem. Isti sunt filii obab
fratris sephore uxoris moysi qui
relicto patre et patria secutus
est moysen et deinceps habita
uit in medio filiorum israhel.
Ciuitas autem palmarum dicitur hic
engaddi uel quia iericho sic
solet appellari forte de campe
stribus eius ubi erant cum
beniamin transtulerunt se ad
iudam. Beniamin autem post
iudam ascendit in ierusalem hunc
quidam putant eam fuisse co
munem hic potuit eicere iebu
seum sed passus est eum habitare
secum sub tributo. Effraym quoque
ascendit in bethel que prius
luza vocabatur. Videntes quoque
hominem egredientem de obsessa
ciuitate dixerunt ei. Unde
nobis introitum ciuitatis et faci
emus tecum misericordiam. Quo ostende
te, percusserunt eam homine
uero et domum eius dimiserunt.
Qui transiens in terram ethim
edificauit ibi ciuitatem et vo
cauit eam luzam. Nec dele
uit effraym chananeum sed
passus est eum viuere sub tributo.
Omnes et aliis tribubus cum esset
fortitudo maluerunt eos ha
bere tributarios quam delere. Trans
gredientes mandatum domini
Et conuerterunt se ad adulteram
Quia ad diuinacias se dantes
pepulatas et libidine iam in
rebelles facti in conuersacione
legum integri non erant. De

Angelus loco flencium

Angelus autem domini apparuit in gal
gala et cum conuenisset ad
omnem de finibus suis transtulit
se ad alium locum et in secuti sunt
eum. Cum quoque improperasset eis dominus
per angelum beneficia que collata
erant addidit. Cur ista fecistis
cum habitatoribus terre huius et
aras eorum subuertisse et nolui
stis audire vocem meam. Quam
ob rem dii eorum erunt uobis
in ruinam. Cum angelo loquen
te eleuauerunt vocem suam
et fleuerunt et vocatum est
nomen loci illius locus flen
cium agnominatus ab euentu
sed et galgala collis preputiorum.
Immolauerunt quoque ibi hostias domino.
Porro hic recapitulat histo
ria iosue ad continuandum or
dinis sermonis dicens. Dimisit
ergo iosue populum et abierunt
filii israhel unusquisque in possessionem
suam seruieruntque domino cunctis
diebus iosue et seniorum qui
post eum vixerunt et nouerant
opera domini que fecerat cum israhel.
Mortuus est autem iosue et omnis
illa generacio seniorum qui preces
serunt collegata est ad patres
suos.

De Ottoniel

Et surrexerunt alii qui
non nouerunt dominum neque
non videbant virtutes eius
quas fecerat eis in exitu de
egipto in deserto et ingressu terre
promissionis. Feceruntque malum
in conspectu domini et seruierunt
baal et astaroth et diis terre
Seruientes quoque contagia cum alieni
genis. Quamobrem indignata
diuinitas non deleuit gentes
de medio eorum ut essent eis
in laqueum et laborem. Et tra
didit eos dominus in manus cusan
rasataim regis mesopotamie
et syrie seruieruntque ei viginti an
nis et clamauerunt ad dominum

Ottoniel

qui suscitauit eis liberatorem
othoniel fratrem caleph quem
iosephus cenez vocat quasi e
quorum pater / vel dicitur cenez quasi
cenezeus a loco / et fuit dominus
cum eo et pugnauit aduersus ca-
sathaym et oppressit eum et quieuit
terra xl annis et mortuus est
othoniel / hic dicit iosephus occa
sione beniamin facta per uxorem
leuite quod nos infra pone
mus sequentes ordinem huius libri
Et sic quod hebrei subiciunt non
comprehendunt annos seruitutis et
quietis et similiter sub aliis
iudicibus aliter non stat computo
In diebus **Incidentia** vero
othoniel cathmus regnat
thebis cuius filia semele
natus est dionisius liber
pater / bethsamia condita est a
phenice qui phenicibus quasdam
tradidit litteras et ad scribendum
vermiculum instituit / Unde et
color ille phenicius dictus
est qui per eandem litteram mutata pu
niceus dicitur / Ephira que nunc
corinthus dicitur a sisipho condita
est / agenor filius eius europe
regnauit in creta etc. **De aioth**
Addiderunt autem filii israhel
facere malum in conspectu domini
qui confortauit aduersus eos e
glon regem moab et copu
lauit ei filios amon et ama
lech / Qui transiens iordanem
percussit israel et posuit ydola
sua in galgalis et fecit sibi
domum in ciuitate palmar
um que iericho et seruierunt ei filii
israel xviii annis et clamauerunt
ad dominum / Qui suscitauit eis
saluatorem aioth filium gera
filii gemini qui utraque ma
nu utebatur pro dextera / Gemini quidam

dicunt fuisse quendam uirum
in beniamin / qui posteris suis
sepe legitur impositus ab ipso / Alii
vero hebrei tradunt hunc fu
isse beniamin et quasi per
sun ubi nos ponimus gemi
ni ipsi ponunt iamini quod so
nat dextrum uel dextralem
qui latine geminus dici
posset quia geminatur eum
habente ubi geminus a sinistra
manu leminus sed ad dextra
dextrius / Miserunt quod filii israel
per aioth munera eglon regi
Qui fecit sibi gladium anci
pitem longitudinis palme
unius et accinctus est eo in dextro
femore subter sagum quod est qua
drate forme militare indu
mentum / Erat autem eglon crassus
nimis / Cumque obtulisset ei
munera prosecutus est socios qui
cum eo erant et reuersus ad
regem ait / Verbum secretum ad te
habeo o rex / Egressisque omnibus
qui cum eo erant accessit ad
eum aioth et ait / Verbum domini
habeo ad te quod intelligendum
est de sompno commendato domini
Qui statim surrexit de throno
extenditque aioth manum si
nistram et tulit sicam de dex
tro femore et infixit eam
in uentre eius ualde nec
eduxit eam sed reliquit in
corpore / Ipse uero clausis diligenter
hostiis cenaculi per posticum egre
ssus est et aufugit / Serui uero regis
post longam moram intrantes
inuenerunt eum mortuum
iacentem in terra / Venitque a
ioth in seirath et insonuit
bucina in monte effraym
et descenderunt cum eo filii
israel ad uada iordanis que

tunc mittitur in moab Et nole
tes transire moabitas percusse
runt circiter x̄ et humiliatus
e die illa moab sub manu
isrl et quievit terra lxxx
annis et mortuus e aoth
Et tunc de phylisteis uoleti
bus intrare in terram isrl sam
gar occidit dc viros vomere
unosque ipse et defendit isrl et
eodem anno vita finivit In
cidencia
In diebus aoth
cyrene civitas condita e
in lybia orthosolem9 longa
nam eleusin veniens fru
menta ibi distribuit Proser
pina rapuit rex molosso
rum orcus cuius ingens canis
cerberus pirithoum devorat
qui cum theseo ad raptum proser
pine venerat Et theseum
devorasset nisi supveniens
herculeus eum liberasset phrixus
et elles insidias novercales
evaserunt in navi cuius insi
gne erat aries In dardania
regnavit tros a quo troiam
condita ferunt Perseus gor
gone occidit meretricem que
ob nimia pulcritudine spec
tatores suos mentis inopes
reddebat Dionisius in indi
am nisa condidit et a suo
nomine eam appellavit De
delbora et ba
rach

Post mortem
aoth addiderunt filij
isrl facere malum coram domino
Et tradidit eos in manus
iabin regis chanaam qui
regnavit in asor et habuit
ducem exercitus sui sysaram
Ipse autem habitabat in asseroth
gentium que sic dicebatur quia
non ab uno populo sed a multis col
lectis gentibus habitabatur
et oppressit filios ysrl per xx
annos Qui clamaverunt

ad dominum Erat autem delbora
prophetissa uxor lapidoth que po
suerat tentorium suum in monte
effraym sub arbore palme
que dicebatur palma delbore
et ascendebat ad eam filij isrl
in omne iudicium quendam
que vocavit barach filium ab
inoem de cedes neptalim
aquile enim iuxta ad plurimum
vocavit virum suum qui sup
dictus e lapidoth Creditur enim
idem fuisse barach et lapid
doth quia eadem e utriusque nominis
interpretatio Interpretatur enim utrumque
coruscatio delbora vero he
braice apis Que dixit ad
eum nonne precepit tibi dominus israhel
Duc exercitum in monte thabor
de neptalim et zabulon
ego tradam sysaram in ma
nu tua iuxta torrentem
cyson Cui barach nisi venero
mecum non pergam Que ait
ibo sed victoria tradetur in manus
mulieris Nunciatum e cysare
quod ascendisset delbora in ba
rach in monte thabor ad pu
gnandum Et congregavit exercitum
ad torrentem cyson ccc arma
torum ut ait iosephus et x equi
tum et nongentos currus
falcatos et alios currus ii et t
Et ait delbora ad barach
Descende hac die dabit tibi
dominus cysaram in manus tuas
et descendit cum eo x delbora
stante in monte adorone
Et perterruit dominus cysara et
universam multitudinem ven
tus grando et pluvia irru
ebant in facies eorum arcus
et fundibula inutiles fiebant
plurimi de equis et curribus
suis corruissi toterebant
Sicque verso in fugam exercitu

cisara de curru exiliens et fugiens
peruenit ad tentorium rachel
vel iahel vxoris aber cinei
Aber enim cum omni domo sua
recesserat a fratribus suis qui ha
bitabant ut diximus in sorte
iude et tetenderat tabernacula
in valle sennim iuxta cades
et erat fedus inter rege asor
et domum aber cinei porro
iahel suscepit fugientem et
rogantem ut celaret eum et pete
ti potum dedit ei lac ut grauius
obdormiret Illa vero dormienti
clauum ferreum percussit malleo
per tempus utrumque tempus et misit
usque ad terram et barach post
modum venienti ostendit eum
terra confossum et capit impletum est
quod dixerat delbora quod per mulierem
tirannus iste accideret Barach vero
agens exercitum super asor ob
iam veniente tabin intersfe
cit ciuitate funditus deleuit
ut ait iosephus Cecinerunt quoque
delbora et barach canticum
deo in quo hortantur victores
ad benedicendum deum rememo
rando beneficium quod fecerat deus
israheli cum daret legem in terre
motu et pluuia addendo
et quod per sangar ut diximus
quieuerunt hostes a finibus
israhel et quod defecerat fortitudo
israhel donec surgeret delbora
quando noua bella elegit deus
ut mulier de viris triumpharet
Et quod sequitur in cantico Sur
ge delbora et loquere canticum
non est in hebreo Addidit etiam
de amalech victo in raphidim
ab effraim id est a iosue effrai
ta et ampliauit eum deinde postea
vincendum per saul gubernam
et commendauit eos qui de
manasse et ysachar et nep
talim cum eis venerat ad

plurimum vituperans etiam ru
ben et gad et dan et asser
qui noluerunt venire Et
dit quod ruben contra se diuisum
intelligitur quod separauit se a pu
gnaturis vel quia rubenite inter
se diuisi erant quibusdam
hortantibus ut venirent ad pugnam
aliis dehortantibus Et dicit
dicit pugnasse eos in thanne
iuxta aquas magedon intel
ligendum est regionem esse secus
tyson qui preterfluit magedon
hebreus habet in menazarchem
quod interpretatur super altitudinem
campi et significat quod in campo
ubi preliatum est hostibus superiores
facti sunt Et dicit sequitur stelle
pugnauerunt aduersus cisaram
non mathematice intelligendum
est quasi fatali constellatione hoc
factum fuerit sed quia corusca
tiones et fulgura ita de subli
mi ferebantur in eos acsi stelle
venirent et est yperbolicos
Sequitur torrens cyson traxit
cadauera eorum id est torrens cadu
mim id est mare rubrum supe
traxit cadauera egiptiorum
cadumin interpretatur antiquorum
et ponitur pro mari rubro eo
quod antiqua facta sunt ibi mi
racula Et dicit sequitur conculca
anima mea robustos hoc est
populi sese adhortantis Sequitur
Maledicite terre meroth dixit
angelus domini Meroth fuit
unus de principibus chanaan
delbora vero scripturam dixit an
gelum domini vel michael qui
preerat israheli dixit ut ma
lediceret meroth quod sonat
archanum de angelis apo
staticis qui adiuuabant ei
id est archano postea benedixit

rabel qui fortit' egit et q̄uit
tra p̄ xl annos ſmadentia

Eo tempe regim defecit
apud argos et translatu est
in micenas Obijt sub pat'
tuus sepultus e apud delphos
iuxta appolline audiuit p̄m
git no mulibri corc q̄ mli
es militantes cu viris q̄uit
i q̄ditu flum abilo coditum
apiletis codita de Gedeone

Fecerunt iterum filij ysrl ma
lu cora dno qui tradidit
eos in ma' madian vij an
nis Ascendebat enim madi
an et amalech singlis anis
i ysrl vastates segetes eorum
et omnia in meta tenentes
i p̄dam Cumq̄ clamasset ysrl
ad domin misit ad eos vim
p̄phetam p̄que q̄probrauit eis
dns bnficia que eis cotule
rat et ij noluerunt audire
voce eius Venit at ange
lus dni et sedit sub quercu
que erat i effra/ h̄ic e vir que
insecat dns/ lapis at sup
que sedebat et quercus et ag
ptinebat ad ioas prem fami
lie ezri i. h̄ono abilioem it
alios illius familie Gedeon
ud filius eius timens hostes
qui irruerant sup trām i occulto
q̄cutiebat frumeta i torculari
ut h̄ret uictum ad fuga/ Joseph
dt h̄c mapin fuisse diuine
q̄paciacoe indiciu q̄d suc vite
rex' torcular q̄pared frumetu
em erat pen ut area vpl̄ent'
et torcularia Et ait angelus
ad eu Dominus tecu virorum forti
ssime Cui Gedeon ait domine
nobiscu e cur apprehenderunt
nos h̄ec mala/ et respondit
i eu dns i angelo/ et ait Va
de ego mitto te i hac fortitu

dine tua qua sz q̄ferot' respi
ciendo ut mittedo pauaces
madian q̄i vir vnu Cui ge
deon Si gratiam inuem coram
te ne recedes don' reuertar Et
coxit gedeon edum positisq̄
carnes et azimos panes i cani
stro et misit ius i olla offerens
ea angelo Cui angelus pone
carnes et panes sup petra
et ius desup funde Cumq̄ fecisset
tetigit illa angelus summite
uirge qua gerebat et ascendit
ignis de petra et cosumpsit
omnia Angelus at euanuit
ab oculis eius Timens q̄ gedeon
ait heu mi domine q̄ uidi
angelu dei Cui dns ne time
as no morieris/ eade nocte
ait dns ad eu destrue ara ba
al qua erexit pr tuus et nemus
q̄ ara ea circuide et occide thaurum
que saginat ydolis alterum
ud thaurum septenne que tenes
dedimaueruit ydolo offeres in
i holocaustu sup altare quod
edificabis i summitate petre sup
qua sacrificium posuisti Gedeon
timens prem et tenes eu v
sinis omnia nocte copleuit
et uocauit altare pax domini
et latuit i crastino timens diripe
rut ad ioas Educ filiu tuu
et moriatur qui fecit h̄c/ Cui'bus
ipse ait Nuquid ultores estis
baal Si deus e baal vindi
cet se Vnde dictus e gedeon
ierobaal i. fortitudo baal Igit'
madian et amalech transito
iordane sederunt i valle iesrael
q̄i locuste Spus at domini
induit gedeon vocauitq̄ domu
abiezer de cuius familia erat ipse
et misit nuncios ad manasse
et asser et neptalim et zabulon
qui occurrerunt ei cu xxxij m' et
petijt a dno gedeon signu

victole in uellē posito i area
si nocte illa uellus rore cāplu
eret area sicca remanete et
sitm ē ita et expresso uellē roē
concham impleuit Sequnti
nocte ne ḡt casu sitm putaret
petijt signū in contrariū ut area
irroraret et uellus siccū esset
qd factū est Venit ad gedeon
cū suis ad fonte qui d̄r arad
et ait dn̄s ad eū pplis mlt
est tecū ne dicat isrl meis
viribus liberat sum clama ad
pplm qui formidolosus ē reuertat
tu intelligendū ē alia tria que
mandauit dn̄s clamanda in
pplo eū nō tacuisse que moij
ses dixit in deutro. Qui edi
ficauit domū et nō dedicauit
eam reuertat Simir qui pla
tauit vinea et nō dū fecit
eam comunem et qui despon
sauit vxorem et nō accepit
eam Et reuersi sūt de pplo xxij
et tm̄ x remanserunt Et ait
dn̄s ad gedeon adhuc pplis mlt
ē duc eos ad aquas i calore
meridiei eos qui lambuerint
aquā manu et lingua sed ca
nes estimans magnanimos
separabis et inventi sūt qui
tm̄ ccc viri Et ait dn̄s i
his ccc tradā madian i ma
nus tuas Cibus assumpt et
cibarijs proximos et tubis ge
deon se clarim dedit Eadem
nocte dixit dn̄s ad gedeon
adhuc pplis multus ē duc eos
descende ad castra madian tu
et phara puer tuus tecū et
audies quid loquent et con
fortabunt manus tue dissolu
tū enim erat cor eius Qui de
scendens i parte castrorum stetit
ubi erant uigilie et audiuit
quendā narrante sompnū
comilitoni suo i hunc modū

videbat mihi qz panis ordeo
subcinericius i comestibilis
descendebat i castra madian
usqz ad tabnaculum z subuertit
illico et tūc funditus coequauit
Et ait is cui loquebat Hic
ē ordeū mr grana et inter
gentes isrl videtur abiectus et
i israhele vilis ē familia gedeon
Non ē hic aliud nisi gladius
gedeonis tradidit dn̄s i manus
eius madian Quod audiens
gedeon adorauit et reuersus ad
socios ait Surgite tradidit dn̄s
nobis castra madian Et diui
sit eos in tres partes et dedit
tubas i manus eorum dextras
legenas qz vacuas et lampa
des i medio lagenarum in sini
stras et ait Quod me facere
videbitis facite Et ingressi
sūt pt̄r castrorum i tribus locis
in vigilia noctis medie Et
cū fregissent ydrias tenuerunt
lampades i manibus z sona
tes tubis clamauerunt Gladius
dn̄i et gedeonis Sicut iosephus
vacuas qz pharetras portauerunt
quibus simul corplosis tribulis
audiebatur sonitus quo subito
hostes excitati turbati sūt nec
cognoscentes sese plurimi mu
tuis vulneribus ceciderunt alij
i fugam uersi usqz bersetha Vi
ri neptalim z asser z ma
nasse qui redierant conclamantes
persequebantur madian Effraym
quoqz descendit i occasum fu
gientium et occupauit iordanem
usqz bethera z occidit duos
reges madian Oreb z zeb
i petra quadā zeb i torcular Alias
et vocatū ē nomē loci torcular
zeb et nomē alterius petra
oreb que modico apice littere

differt a nomine oreb. Unde a
que fluxerunt primam mon
ti. Et forte dicta est a interpretatione
Et portavit effraym capita
regum ad gedeon et irascentes
dixerunt ad eum. Cur hoc fecisti
nos vocare ad pugnam. Cui
ait ne forte indignacionem
Melior est enim racemus effraym
vindemiis abiezer. Deus et
in manibus vestris dati sunt
reges madian. Quid tale
facere potui. Quo audito re
quieuit spiritus eorum. De persecutione
Transivit quoque gedeon Sedecot
iordanem cum ccc viris
nec poterant persequi fugientes
pre lassitudine. Et ait ad viros
socot. Obsecro date nobis pa
nes ut possimus persequi ze
bee et salmana. Qui nega
verunt ei et subsannaverunt
eum. Similiter fecerunt ei viri
phanuel petenti panes ab
eis. Zebee autem et salmana in
valle quiescebant nichil ad
versi suspicantes cum xv milibus
residuis de exercitu. Gedeon
autem repente irruit super eos
et turbato exercitu eorum duos
reges comprehensos secum
reduxit. Et veniens apprehen
dit puerum de socoth et quesivit
ab eo nomina seniorum socoth
et descripsit ei lxxvii viros
quos spinis et tribulis comminuit
tamquam auctores prodite subsanna
cionis. Turrim quoque phanuel
subvertit occisis habitatoribus
civitatis. Cumque redisset in effraim
regionem suam dixit ad zebee
et salmana. Quales erant
viri quos occidistis in thabor.
Qui dixerunt similes tui.
Et ait eis fratres mei erant
uterini. Et ait primogenito
suo interfice eos qui non

eduxit gladium timens quia puer
erat. Surgens gedeon occidit
eos. Et dixerunt omnes viri
israel ad eum. Dominare nostri
tu et filius tuus et filius
filii tui. Quibus ille non domina
bor vestri nec filius meus sed
dominus dominabitur in vobis. Unum
postulo a vobis date michi
inaures aureas de preda. Qui
dederunt. Et fuit pondus auri
mille dcc siclorum. Et fecit ex eo ge
deon ephot et posuit in civitate
sua effra et fornicatus est omnis
israel in eo et factum est gedeoni
et omni domui eius in ruinam.
Per ephot quod est dignius indu
mentum pontificis intelligitur
quod gedeon fecit omnia indu
menta pontificalia. Et fecit
in effra tabernaculum et altare
preter illud quod erat in sylo et
factus sacerdos immolavit super
illud hostias domino. Qua ob re
offensus dominus omnem domum eius
fere delevit. Habuit enim lxx
liberos de uxoribus et unum
natum abimelech de ancilla
concubina dicta quam habuit
in sychem. Hic occidit omnes fratres
suos preter unum. Et quievit terra
per xl annos quibus prefuit
gedeon. Qui mortuus est
in senectute bona et sepultus
in sepulcro patris sui in ephra.
Temporibus Incidentia
gedeonis mercurius in
venit syringas. Therus hic
nomine a siringa uxore sua
inventa armonica que pre
zelo armonie a viro suo re
cesserat. Invenit et liram hoc
modo. Repperit corium testi
tudinis mortue et putrefacte
cum nervuli arentes et contensi
in ore concavitate ad auram tenuia
sibilum reddebat. Inductus est

aut quis fuerit iste mer-
curius utrum hermes tri
smegistus phus an mer
curius minor. Tres enim le
guntur fuisse secundum iosephum
Tyrus est condita ante te
plum ierosolimorum annis
cc xl. Dedalus aves fecit
metallinas quas volare fe
cit artificiose spiritu incluso
dicitur et fecisse simulachra
se moventia primus enim omnium
pedes statuarum a se invicem
separavit aliis coniunctim eos
fabricantibus. Icarus cum filio
navi fugiens propter investi
gabile fuga penitus avola
sse estimatus est. Argo navis
tardis historia facta est. Orpheus
clarus habetur et eius discipulus
plus fuit musicus. Minus
magister hercules claruit apud
nos cretensibus creditur le
gem dedisse quod plato ne
gat. Hydram id est calidissimam
fuisse sophistam plato asserit.

de abimelech

De Abimelech

Post mortem gedeon filii israel for
nicati sunt cum baalim. Nec
fecerunt misericordiam cum domo ie
roboal. Ascendit autem abime
lech in sichem ad omnem cogna
tionem matris sue et ait. Con
siderate quod os vestrum et caro
vestra sum. Loquimini ad omnes
viros sichem quid vobis me
lius est ut dominentur vobis lxx
viri filii ierobaal an dominetur
unus vir. Et locuti sunt
de eo ad omnes populum et incli
naverunt cor populi post abi
melech et dederunt ei lxx
in fano baal. Circa obitum
deinceps vocatum est ydolum

baal-berith enim convatorium
sonat. Et tollentes de fano
lxx pondera argenti dederunt
ei. Circa conduxit sibi viros
inopes et vagos et ascendens
in ephra occidit omnes fratres
suos super lapidem unum excep
to ioatham. Tunc omnes sichi
mite constituerunt abimelech
regem iuxta quercum in sichem
Sed quidam quo ergo baal sing
dicitur rex in israel potest dici hoc
dixit propter regem universalem
hic autem tum regnavit in sichi
mis. Circa quod cum nunciatum esset
ioatham stetit in vertice montis
garizim et clamavit ad os
sichimitas qui convenerant
ad diem festum. Audite me
viri sichem. Ierunt ligna
silvarum ut ungerent regem
super se et dixerunt olive. Im
pera nobis. Que noluit de
serere pinguedinem suam qua
dii utuntur et homines. Ideoque
dixerunt ad ficum. Que noluit
deserere dulcedinem fructus sui.
Ideoque dixerunt ad vitem
que noluit deserere vinum
quod letificat deum et homines.
Dixeruntque ad rampnum. Impera
nobis. Circa respondit. Ve
nite ergo et requiescite sub
umbra mea alioquin egrediatur
ignis de rampno et devoret
cedros libani. Est autem rampnus
genus rubi quod vulgo sen
tite appellatur. asperum nimis
et aculeatum sed sentes sepe
prius dicitur quod ut mittit ligna gre
viam ignes accendi. Tunc
exposuit eis paradigma dicens.
Interfecistis filios ierobaal
et filium ancille eius sup

vos constituistis regem. Si re
cte egistis cum ierobaal et do
mo eius recte sit vobis
sin autem perverse egrediatur
ignis de abimelech qui
devoret ipsum et vos. Que cum
dixisset aufugit. De expul
sione abimelech
[F]actum est autem
cum regnasset super sychem
tribus annis abimelech de
dit eis dominus spiritum malum
adversus eum et expulerunt
abimelech ab urbe et abiu
Tunc ponebat latrocinia super
eos agens predas vocibus de
pose vero vindemiarum intra
vit gaal cum fratribus suis
in sychem. Tunc descendente
eo descenderunt pressim inte
adimeas vineas que calcave
runt et ingressi in fanum
dei sui inter epulas et pocula
maledicebat abimelech
gaal et dicebat. Quis est
abimelech ut serviamus ei
Numquid non est filius ierobo
al et principem dominum est qui non
est filius sed spurius. Et
addidit utinam daretur populus
hic in manu mea ut auferrem
abimelech de medio. Zebul
vero qui favebat abimelech
principi. Tunc clam nun
ciavit omnia abimelech
Surrexit itaque abimelech
cum exercitu nocte et tetendit
insidias iuxta urbem
Egressusque gaal mane et
zebul cum eo steterunt in
porta. Cumque ascendisset abi
melech cum exercitu dixit ga
al ad zebul. Ecce de monti
bus multitudo descendit
Cui zebul. Umbras mon
tium vides quasi hominum capita

et sic errore deciperis. Rur
sumque gaal. Ecce populus quasi
de umbilico terre descendit
Cui zebul ubi est nunc os
tuum quo loquebaris. Contra a
bimelech egredere et pugna
contra eum. Qui pugnavit et vi
ctus est et fugiens recepit
se in urbe. Zebul autem expulit
eum et socios eius. Sequenti
die abimelech oppugnavit
urbem interfectis habitatoribus
eius eamque destruxit
ita ut sal in ea dispergeret
Quod cum audissent viri
sichimorum ingressi sunt fanum
dei sui quod locus munitus
erat. Josephus tamen dicit profu
gos per provinciam congregatos
super petram munitissimam
et nitebantur eam munire
Quod videns abimelech as
cendit in montem selmon
et precisum ramum ferens dixit
sociis. Facite quod ego. Qui
tollentes ramos et circu
dantes presidium succenderunt
illud igne et fumo pe
rierunt in eo mille viri preter
mulieres et parvulos. Et recedens
inde abimelech obsedit
urbem abimelech thebes
Erat autem in medio turris
in qua receperant se thebite
Et nota quod athebis egiptiorum
dicuntur thebei athebis grecorum
thebani athebis iudeorum
thebite. Cumque abimelech
oppugnaret turrim et supponere
ignem niteretur mulier fragmine
mole desuper iaciens fregit
cerebrum eius. Qui ait ar
migero suo percute me ne
dicatur a femina interfectus. Qui
interfecit eum et hanc pestem
dicit Josephus accidisse effraim

eo q purgati sunt ad ulsus ge
deone ad aquas iordanis

Incidentia

Eo tempore Incidentia
Chorus invent e igitur
qd instrumentu dt strabus
pellem esse cu duabus ciuans
palteam inspirat palteam
reddit sonum et scribit sedem
quorda sine aspiracione pro
nocte at carnenciu z men
sua z uento cum eh assud

thola

Post abime de thola to
lech iudicauit isrl
thola de ysachar filius phua
patrui abimelech nc mo
ueat te phua z ioab fres
esse cu alr de ysachar alr
de manasse fuit filij eius
fuerunt viginti iuues z duor
patre de diuersis tribubus
hic iudicauit isrl insamir
xx tribus annis z mortuus

Incidentia

Eo tepore Incidentia est
Hercules antheum vi
cit in palestra z gleum va
stauit. Bellu fuit inter
lapithas z centauros quos
palesfatus in libro de in
credibilibus nobiles fuisse
scribit equites thessalorum
Priamus laomedont re
gnauit in troia Androges
atheniis dolo interfiat Rthe
seus in agone minotaur
vincit ppr qd atheme usos
pueri tributarij a pena li
berati sunt fuit aut minota
urus uir quidam ingeniosus
et ualens in palestra magi
stratus minoionis unde et
sic dictus est qi minoionis
taurus ide minois carni
fex zc.

de iair

Post thalam ia
ir galaadites
de iair
deiboni manasse iudicauit
isrl xx duobus annis hns x
xx filios quos fecit princi
pes xxx ciuitatu quas vo
cauit nomine suo achot
iair ide oppida iair et
mortuus est Incidentia
Incid

Eo tepore theseus rapuit
helena qua rursus re
ceperunt fres eius castor
et pollux capta matre the
sei eo peregre profecto phyli
stus scribit a tiribus tyri
zoro et cartagine cartagi
nem condita Carmentis
nimpha latinas litteras
inuenit zc. de iepte
de iepte

Iterum filij isrl fuerunt
ydolis et rustanum gen
tium et tradidit eos dns i
manus philistijm z amon
et afflicti sunt vehementer
xviij annis omnes qui habita
bant trans iordanem in terra
amorrei amonite quoque
iordane transmisso vasta
bant iuda z beniamin
et effraym Cumque afflicti
clamarent ad dnm qui cu
dure increpasset eis ite et
inuocate deos quos elegistis
proiecerunt omnia ydola de
finibus suis z doluit dns
sup miserias eorum Congregati
sunt filij isrl in masphat
contra amonitas qui fixerant
tentoria in galaad. Fuit
eo tempore iepte galaadites
uir fortissimus pugnator
sed filius meretricis hic ha
buit vxorem de galaad de
qua suscepit filios Cumque
cum adolevissent eiecerunt
eum taqua spurium dicentes

Non poteris esse heres in domo
patris nostri et abiit in terram
tob et congregati sunt ad eum
viri inopes et latrocinantes
et eum quasi principem sequebantur
Descenderunt ad eum maiores
natu de galaad dicentes Esto
princeps noster et pugna contra
filios amon Cui ait None
vos estis qui odistis me
et eiecistis Cui dixerunt
non odimus te nunc venimus
ut persequamur sed ut sequamur
nos te Et ait iepte iurate
ego michi et iuraverunt et
ascendens cum eis in masphat
humiliavit se coram domino
et factus est princeps ipsi Et
misit nuncios ad regem amon
in hec verba Cur devastas meam
cur vastas eam Cui ille respon
dit tulit israel terram meam
cum ascenderet de egipto et
recepi eam Cumque iepte di
xisset eam iure belli sibi
ccc annis possessam noluit
acquiescere amon ut cederet
Et ait iepte iudicet hodie
dominus inter israel et amon
Et factus est spiritus domini super
iepte et egrediens ad pu
gnam votum vovit domino dicens
Si tradideris filios amon
in manus manibus quicumque pri
mus egressus de domo mea
occurrerit michi revertenti eum
holocaustum offeram domino
Et percussit iepte filios a
mon plaga magna nimis
et humiliati sunt coram filiis
israel Revertenti autem iepte
in masphat ei unigenita
filia eius cum tympanis et
choris qua visa scidit vesti
menta sua et ait Heu

filia decepisti me et decepta
es Aperui os meum contra
dominum filia autem non dolens
in hoc casu pro victoria patris
ait Fac michi pater quodcumque polli
citus es hoc solum prestare michi
duobus mensibus circuiam
montes et plangam virginitatem
meam cum sodalibus meis
Et ait pater vade et completis
duobus mensibus rediit ad
patrem suum et fecit ei sicut vo
verat Ex inde mos incre
buit in israel ut annuatim
convenirent filie israel et plan
gant filiam iepte iiii di
ebus Arguit iosephus iepte
quod obtulit holocaustum nec
legittimum nec deo carum Quid
si canem obviam habuisset
ymolasset eum domino fuit ergo
in vovendo stultus et in solvendo
impius Potuit tamen ante
votum esse bonus quod immisit
spiritus domini super eum et et
post votum Nam et apostolus ponit
eum in cathalogo bonorum Qui
dam tamen excusantes eum
familiari consilio spiritus sancti
dicunt eum hoc fecisse Viri
venientes ad eum effraym di
xerunt Cur contempsisti nos
ad pugnam incendemus domum
tuam Cui ait vocavi vos
et venire noluistis Et voca
tis viris galaad pugnavit
contra effraym occupaverunt
autem galaadite vada iorda
nis Cumque venisset ad eos
quidam fugiens de effraym
obsecrans ut permitterent
eum transire dicebat ei Nunquid
effrateus es Quo dicente
non sum interrogabat eum

Incidencia

de abessa

Incidencia

de aylon

Incidencia

de abdon

dic ergo sebolleth quod interpretatur
spica. Et ille rudiens thebolleth
eadem littera spica exprimere non
valens statimque iugulabatur
eum et ceciderunt eo tempore de
effraym xlii milia. Et non quod eff-
teus hic ponitur per effrata
effrateus enim quod pro dicitur bethle-
emita. Et iudicavit iepte
israel vi annis et mortuus est
et sepultus in civitate sua
sebeti que est in galaad. hic
liberatione morum usque ad se-
ptimum annum computavit annos
xl. in annis huius non additur
xviii annorum afflictionis qui
precesserant. Incidencia
Eo tempore hercules fla-
mmis se iniecit quia in
morbum inciderat pestilentem
De abessa
Post iepte iudi-
cavit israel abessam vel
esebon bethleemita de vii
Eo tempore Incidencia annis
Agamenon imperavit
micenis menelaus late-
demonie De aylon etc.
Post abessam aylon ze-
bulonites iudicavit is-
rahel x annis. hic cum x an-
nis suis in lxx interpretibus
non habetur pro quorum dampno
supplendo eusebius iosue
filio nun samueli et sauli
quorum annos septuaginta sacra
non dicit plures annos quam
in josepho legebat annotavit
quatenus ab ingressu israel ex e-
gipto usque ad edificationem
templi ccc lxxx annorum
summa qua scriptura predicat
Eo tempore Incidencia habet
allexandro helena rapitur
Bellum decennale surrexit
agemnon et amazones pro
anno tulere subsidium. De
Post aylon abdon Abdon
tyrenites de effraym iudi-
cavit israel viii annis. sub quibus
tribus iudicibus non cessit
israel a domino et quievit terra
et ideo nichil inconvenientis fe-
cisse legitur. Tamen quidam
tradunt sub abdon cladem factam
in beniamin propter uxorem leuite
9 His annis Incidencia
troia capta est troia et
surrexerunt usque ad primam
olimpiadem anni ccc vi. Greci
enim ad gloriam victorie sue te-
perunt annotare tempora sua
sicut anno a captivitate troie
incepta olimpiade deinceps
tempus annotavit tempora
incepta iiii olimpiadum
tandem roma florentes an-
notaverunt tempora sua anno
ab urbe condita. Ultimo
autem annotant anno ab
incarnacione domini. Capta
ergo menelaus et helena
devenerunt ad thronum re-
gem egipti quem homerus
polibum notat. Anno 30
a captivitate vel quinto ut quidam
volunt regnavit eneas tribus
annis in ytalia in qua prius
regnaverant iannus satur-
nus picus faunus la-
tinus annis circiter c l. De
B Ut (?) simul filii Campsone
israel peccaverunt coram
domino qui tradidit eos in
manibus philistinorum xl
annis a qua servitute hoc
modo liberati sunt. Fuit vir
quidam de stirpe dan nomine
manue habens uxorem
pulcram sed sterilem. Cui sepe
oranti in agro pro sterilitate
amovenda apparuit an-
gelus et ait Concipies
et paries filium. Cave ne
comedas aut bibas de
inceps nisi iuxta legem

nazareorum. Filius enim tuus
erit nazareus dei a ventre ma
tris et deinceps et ipse libe
rabit israel. Cumque tu omnia
indicasset viro suo et comme
dasset angeli pulcritudinem
contristatus est vir quia zelotes
erat. Et ut mitigaret irrationa
bile viri tristicia consuluit ut
ambo orarent dominum ut iterum
veniret angelus ad eos et
instrueret utrumque de puero. Et
apparuit iterum angelus uxori
que cum vocasset virum ait ma
nue ad eum. Tu ne es qui
locutus es de puero. Cui angelus
sum. Cui manue. Quid vis
ut faciat puer. Et angelus
nazareus erit omni tempore vite
sue. Attulitque manue edum
et panes et ait angelus non
comedam. Si vis offerre offer
illa domino. Et ait manue quod
est nomen tuum. Cui angelus
Cur queris nomen meum quod
est mirabile. Et obtulit man
ne que tulerat super petram
domino qui facit mirabilia.
Et ascendit angelus in flamma
nec ultra apparuit eis. Et in
telligens manue esse angelum
dei ait. Moriemur quia vidimus
dominum. Cui mulier. Nequaquam
nam accepit dominus holocaustum
sum a nobis et indicavit que
ventura sunt. Natumque filium
vocaverunt sampson quod sonat
robustum. Crevitque cito puer
adeo ut iam apparet futurus
agnosceret. Cepitque spiritus domini
esse cum illo in castris dan
id est in conductu tribus sue ut
locus est in quo primus excitavit
sampson. Et est dictus castra
dan per anticipationem. Nondum
enim tribus dan campum habe

bat forte. Quod sampson occidit leonem
Descendit autem sampson
in thamnatha philisteorum
ut videret solempnitatem que
ibi agebatur. Et visam ibi
virginem concupivit. Aitque
patri et matri. Accipite mi
queso uxorem thamnatheam
que complacuit oculis meis.
Cui dixerunt. Cur negligis
filias fratrum tuorum et transis
ad filiam incircumcisorum. Nescie
bant quia res fieret a domino. Cumque de
scenderent cum eo apparuit eis
catulus leonis in vineis
oppidi et irruit in eum. Sampson
in spiritu domini nichil habens in
manu et dilaceravit eum
frustratim quasi edum caprarum
et hec parentibus non indicavit.
Desponsataque sibi uxore cum
post aliquot dies rediret ut
acciperet eam declinavit ut vi
deret cadaver leonis et ecce
apes erant in ore leonis et
favus mellis quem sumptum
comedebat in via. Deditque
partem patri et matri et come
derunt preter quod sponse indidit.
Cumque thamnathei viderent esset
in epulis timentes robur
iuvenis dederunt ei xxx
iuvenes robustos sermone
quasi socios opere vero custodes
ne quid forte vellet committere
crescente commixtione sacietate.
Quibus ait sampson propo
no vobis problema quod si
solveritis intra septem dies
convivii dabo vobis xxx
sindones et totidem tunicas.
Aliquin vos dabitis mihi totidem.
Qui dixerunt propone. Et ait
sampson. De comedente exi
vit cibus et de forti egressa

e dulcedo Josephus alia va
ponit Cum cicuta devorat
cibum gemuit de se suaue licet
ipse sit insuauis nec potu
erunt per tres dies proposicionem sol
uere Cumque adesset dies septi
dixerunt sponse blandire viro
tuo ut indicet tibi problema
et indicabis nobis Alioquin
incendemus te et domum patris
tui Que pluttans viro suo fle
do dicebat Odisti me et id
non exponis michi vii igitur
diebus convivii flebat apud eum
Ex quo vii diebus flevit Cum
super dictum sit vii die venisse
ad eam iuvenes ut dicitur
Cumque adesset dies septimus
de tercio ad esset dies inter
septimum primus Et idem de
terminatum est ne putarent post
dies tres venisse de quibus pre
dictum erat quod non poterant propo
sicionem solvere pullos tres dies
ut aliter dicitur Cumque adesset
dies septimus vel appropinquaret
si non dum esset ut dictum est qui
ninus esset et ita post tres dies
inquisicionis eorum quarto die ve
nerunt ad eam et locuta est
viro Et quod ait dicitur vii diebus
flevisse quod est in illis vii non
pullos Secunda tamen coniugunt
ita Cumque adesset dies unus
quod vir septorum rector suum qui
videns unum adiunatum estima
bat legi unum Tandem die vii
tum ei molesta esset exposuit
Que statim indicavit civibus
suis Et illi die vii ante solis
occasum dixerunt sampsoni Quid
dulcius melle quid forcius
leone Qui ait quid dolosius
muliere Si non arasset in vitu
la mea non invenissetis propo
sicionem meam Et irruit spiritus
domini in eum et ascendit
ascalonem et ibi percussit xxx

xxx viros quorum allatas ve
stes dedit qui propositionem solverant Et
iratus sampson uxori rediit
in domum patris sui Uxor autem
eius nupsit uni de pronubis
suis etc. Quarto autem capitulo vulpes
Post aliquantum temporis incendit segetes
dies tritice messis insta
rent venit sampson visi
tare uxorem suam ferens edum
Cumque cubiculum eius vellet
intrare prohibuit pater dicens Pu
tavi quod odisses eam et ideo dedi
illam amico tuo Sororem habet
que pulcior est illa sit tibi
pro ea uxor Cui sampson re
spondit hac die non erit in me culpa
contra philisteos faciam vobis
mala Et cepit ccc vulpes
et iunxit caudas caudis et
faces ligavit in medio quas
igne succendens dimisit eas
discurrere Et incenderunt segetes
philistinorum intantum ut vineas
quoque et oliveta ignis
consumeret Palestini scientes
opus esse sampsonis uxorem
eius et parentes combusserunt
tamquam mali consilii actores
Et ait sampson adhuc expe
tam ultionem nunc quiescam
Et percussit eos plaga ita
grandi ut stupentes suram
femori imponerent Ioseph dicit
ita percussit alienigenas
sampson tibia super femur
quod ad presentem sensum redacta
est et tam mirabilis ut stupe
rent tibia unius pedis super
femur alterius ponentes Tamen
et tibiis incedimus et super
femur sedemus Quidam expo
nunt sic percussit tibia super
femur id est pedites pter se
dentes in equo Et habitabat
sampson in spelunca petre etham
quasi in loco munito etc.

Tunc ut interfecit viros

Ascendentes e maxilla
philistei in terram iuda castra
metati sunt in loco qui postea
dictus est lechi id est maxilla
Et dixerunt ad eos viri iuda
Cur venistis contra nos Qui di
xerunt ut ligemus sampsonem
Et ascenderunt viri de iuda
ad sampsonem et culpantes
eum dixerunt Nescis quia
philistiim imperant nobis
Venimus ut ligemus te et
tradamus philisteis Qui ait
iurate ne me occidatis
Et iuraverunt et permisit se
ligari duobus novis funibus
qui cum tenerent eum et vocife
rarent philistei pre gaudio
irruit spiritus domini in eum et
dissoluta sunt vincula eius
ut lina vel stuppe linee ad
ardorem ignis Tollensque
mandibulam asini iacentem
in terra interfecit in ea mille vi
ros aliis in fuga versis Et
exultans sampson cecinit
metrice In maxilla asini
in mandibula pulli asinarum
delevi eos et percussi mille
viros Hebreus habet in maxil
la asini hemor hemor
quod sonat cumulum de cumu
lis hoc est in maxilla asini
feci acervum de cadaveribus
mortuorum Et proiecit man
dibulam et vocavit nomen
loci ramathlechi vel ramat
lechi quod est elevatio maxi
lle Rama enim excelsum
sonat et sitivit ad mortem
Unde factum esse tradunt hebrei
quod sibi dedit gloriam et non
deo Et clamavit ad dominum
obsecro domine en morior et
incidam in manus incirci
cisorum Et aperuit dominus mola
rem dentem in maxilla asini
et egresse sunt aque quibus
haustis vires recepit Et mu
tato nomine postea dictum est
nomen loci fons invocantis
de maxilla Cumque non timeret
philisteos abiit in gazam
et vidit ibi mulierem meretricem
et ingressus est ad eam Quo
cognito palestini posuerunt
custodes in porta civitatis
ut exeuntem mane occide
rent Sampson vero medio
noctis surgens ambas fores
apprehendit cum postibus suis
et sera et inponens humeris portavit
ad verticem montis qui respicit
hebron Quo tandem deceptus Quo tandem deceptus fuit

Post hec amavit dalidam fuit
que erat in monte soreth
et est soreth locus vel genus
vitis Et venerunt ad eam
quinque satrape philistinorum
dicentes Disce ab eo in quo
habet vires et quo valeamus
eum vinctum affligere et dabimus
tibi singuli mille et centum argenteos quod
est v d Cauda tamen distinguunt
ita dabimus tibi singuli
mille c Et blandita est dalida
sampsoni Qui rudit in
dolo Si vii nervicis funibus
et adhuc humentibus ligatus
fuero ero sicut ceteri homines
Quos Josephus palmites
vinearum recentes dicit Et at
tulerunt ad eam septem funes
quibus dormientem ebrium
colligavit latentibus apud
se philisteis Et clamavit
inquit philistiim super te samp
son Qui rupit vincula

qui stupea sepem sitim e fdo
de vii nouis funibus | Cu
aut tcio vii crines capitis
eius intuligator licio et cla
uo tre infixisset expertatus
ab ea sampson extraxit clauu
cu crinibus et licio | Cuqz mo
lesta esset dalida et deficeret
aia eius ad morte aperuit
ei veritate dicens nazareus
sum ab vtero mris mee si ra
sum fuit caput meu recedet
a me fortitudo mea | Tunc da
lida reuocauit satrapas ut
venirent cu pecunia qua pro
miserant Fecit illa dormire
fecit eu sup genua sua et
ptonsedem rasit vii crines ei9
id e omnes | Ut quia nouacula
ascenderat sup caput eius et a
spolis vii rasis domus re
cessit ab eo eciu abierat eu
in ira | Tunc cu apprehendissent
eum philistini eruerunt oculos
eius et circumdederunt eum
et apud gazam clausu in car
cere molere fecerunt qui ope
simili eu affligentes | Hebre
i tradunt q philistei coege
runt eu dormire cu mulierbus
robustis ut ex eo sobole robu
stam suscipent | Procedente
tpe cu capilli eius renasci
cepissent cu esset publica so
lempnitas ingressi st principes
fanum ut ymolarent ma
gnifice dagon deo suo qz
tradiderat inimicum i manibus
eorum | Cumqz letarentur conui
uantes adductus est sampson
ut an eos luderet et ei illu
derent | Stabat aut inter duas
columpnas quibus domus inni
tebatur | et ait puero regenti
se Sine me ut tangam
columpnas et paululu re

quiescam Et apprehendens utra
qz columpnam manibus ait
moriatur aia mea cu phili
stiim Et concussis columpnis
cecidit domus sup omnes et
multo plures interfecit mori
ens quam viuus Et peruenit
pter conjugas carnem in ut
usqz ipsius que ludente ass
tabant detecto | Tulit eum
vniuersa cognacio eius et
sepelierunt eu i sepulcro
pris sui | Et iudicauit isrl
xx annis | Hactenus iudicum
liber tpa signat hinc annos
et xx ii et iudices xii
Hoc tpe ascanius | fundauit ascaniam
Ascanius albam condidit
Et idus rex latinorum pale
factus in libro mirabilium
tradit ulixem inter cetere
nos fugisse scillam spoliatis
hospites solitam Sirenes
quoque meretrices fuisse que de
cipiebant nauigantes De
Sequitur hystoria micha
de ydolo miche habent
aut euentu et altera de v
xore leuite | Dicit iosephus conti
gisse post morte iosue z ante
othoniel cu plurimo pacis
cessa domus isrl z i tradidisset
eos dns i manus chananeo
rum abstulerunt inde asca
lone et acchalon z multas
urbes campestribus et ipsos
danitas compulsos i montes
fugere compulerunt Eo tempore
fuit vir de monte effraym
nomine michas | qui suscc
pit a matre sua ag c argen
teos uotiuos et fecit ex ma
dato matris opis ephot et
theraphim i vestem

sacerdotale et ydola et sepa-
cis edicula in domo sua
et implevit manum unius
filiorum suorum et factus est ei
sacerdos et investivit eum
de sacerdocio per aliquid ponendum
in manu eius ut implet
manum eius i. sepe obtu-
lit tamen sacerdoti In diebus
illis non erat rex in israel sed
unusquisque quod sibi rectum vi-
debatur faciebat Fuit autem
adolescens bethleemita co-
gnatus michee et levita
sed pauper qui voluit pe-
regrinari ubicumque commodum
sibi repperisset Cumque declina-
sset in domum michee causa
itineris eius constituit
eum sibi sacerdotem instituens
sibi per singulos annos x ar-
genteos et vestem duplicem
preter victum In diebus illis
tribus dan querebat sibi
possessionem et miserunt
quinque viros ut explorarent
terram in qua possent habitare
Et intrantes domum michee
requieverunt in diversorio le-
vite Cumque cognovissent
vestes et ydola abierunt
et venerunt lachis et vi-
dentes locum uberem et ma-
gnarum opum habitantes
in ea sine timore et in-
belles reversi sunt ad fratres
suos et dixerunt Eamus
et possideamus terram quam
vidimus nullus erit labor
Et profecti de dan sexcenti viri
armati primo manserunt
in cariathiarim inde et
locus ille eo tempore dictus est castra
dan alius eodem nomine
dictus est de quo diximus
in sampsone. Item eodem
nomine dictus est ubi iero-
boam fabricavit vitulos Cum-
que transissent iuxta domum mi-
chee intraverunt quinque predicti
viri ut tollerent vestes et
ydola Cumque sacerdos ac-
clamaret dixerunt ei Veni
nobiscum melius est tibi ut
sis pater in una tribu quam
in domo unius viri Et
abiit cum eis ferens secum
omnia Cumque insequeretur
eos michas cum domo sua
videns eos fortiores et im-
minentes morte reversus est
Illi vero cum militibus et parvulis
et iumentis venerunt ad
populum lachis et percusserunt
eos et urbem incenderunt
et steterunt tantum non
procul a libano et iuxta ta-
men sidonis in regione
roob et appellaverunt eam
dan que prius lachis vo-
cabatur Posueruntque sibi
idolum michee toto
tempore quo fuit domus dei in silo
Ionathan vero filium gersam
filii moysi et filios eius
statuerunt sacerdotes in tribu
dan usque ad diem captivitatis
sue Cumque replicet hystoria
In diebus illis non erat rex
in israel videtur consentire Io-
sepho qui ait hec factum
et quod sequitur ita eodem
tempore contigisse De uxore levi-
te (*margin: de uxore levite*)

Fuit levita habitans in
latere montis effraym
habens uxorem de bethleem
que irata viro suo re-
diit in domum patris sui

in bethleem Secutus e aut
eam vir suus cu puo et
duobus asinis et reconciliat9
est ei Quarto at die cu
redi vellet tenuit eum
soc'r usq3 in crastinu 5to die
sumpto cibo circa meridiem
egssus est ducens secu duos
asinos honustos et concubi
na Dic em qmq3 uxor dr
Et ut videt velle Josephus
lima cnta in faustu iter
arripuit Cuq3 transirent iuxta
iebus die declinate noluit
ingredi opidu gentis alie
ne et transiuit i gabaa que
est in tribu beniamin Et
nllo eu recipiete sedebat
i platea Et ecce senex re
diens deagro qui erat de
monte effraym et advena
habitabat i gabaa qui intro
duxit eos in domu suam
Et cenantibus illis venie
tibus viris civitatis filij bely
al circuierut ad domu domus
Educ viru qui ingressus
e ad te ut abutamur eo
Tamen Josephus dt no veni
sse pro eo sz ut raperent uxore
eius Cu at obtulisset eis
senex filiam virgine et uxo
rem viri ptiuus eduxerunt
uxorem viri Cuia cu tota
nocte abusi essent dimi
serut eam mane Que re
diens ad hospiciu occubuit
in ianua Et ferens vir
eius cadauer asino rediit
i domu sua Et concidens
eam i xij ptes misit in
omes t'mios isrl Et clama
uerut singuli Numq̃ sic

factu est i isrl exquo asce
derut pres nri de egepto
Et egressi sut omes qi vir
omnes in masphat cccc
pugnatoru et dixeru no
redibit quispiam i domu
sua donec ulciscat i gabaa
et elegerut viros vnu
de x qui portarent ciba
ria et miserut ad omem
tribum beniamini dicentes
Tradite nobis flagiciosos
de gabaa ut moriant qui
noluerut immo dederut
eis i auxiliu xxv debe
niamin Erant at i gabaa
dcc lecti viri ita sinistra
ut dextra pliantes Et fu
sundis lapides ad certum
iacientes ut capillu quidem
possent ptingere Et ascedes
exercitus isrl in sylo consuluit
dnm Quis ascendat ctra
nos princeps contra beniamin
Et videt dominus Judas sit
facte videt facie Josephu
de tempe huius classis et
ascendentes inde oppu
gnabant gabaa et prima
die egressi filij beniamin
de gabaa prostrauerunt de isrl
xxij Sequnti vo die xviij
Tertia vo die p insidias
beniamin ceciderut et i
cenderut vrbem filij isrl
occidentes viros paruu
los et mlieres Similiter fa
cientes alijs ciuitatibus
in beniamin De omi vero
beniamin soli dc remansi
serut qui sederut i petra
remmon et planxerut
plantu magno Eorum me

sibus. Et iuraverunt filii
isrl in masphat quod nullus
eorum filias suas daret uxo
res filiis beniamin. Quando
penitentes de delectione tri
bus unius requisierunt quis
de isrl non ascenderat cum
eis nec iuraverat. Et reperti
sunt viri iabis galaad non
interfuisse itaque et percusse
runt eos amico usque ad inter
itum solis cccc virginibus
reservatis et advocantes
de cetero viros de petra remmon
reddiderunt eis forte beni
amin et cccc illas virgi
nes dederunt eis in uxores
et consilio inito de dandis
uxoribus cc qui remanse
rant dixerunt eis. Ecce so
lempnitas est dni in sylo et
ascendent filie isrl ducentes
choros et vos latentes in
vineis exite et rapite sin
guli singulas uxores. Et
factum est ita et restituta est
tribus beniamin. In diebus
illis non erat rex in israhel
sed unusquisque quod sibi rectum
videbatur faciebat. Ex hac
clausula que est supra ideo
forte videtur quod ita vel ante
utrumque factum fuerat.

Hystoria Ruth

Post sampsonem
iudicavit isrl hely
sacerdos qui non tam iudex
sed sacerdos a digniori ante
officio est nominatus. Et trans
lato sacerdocio a filiis elea
zar hic primus in filiis ytha
mar accepit sacerdocium.
In diebus eius facta est fames
in terra et profectus est helimelech
de bethleem effrateus cum
uxore sua noemi cum duo
bus filiis suis maalon et
chelion et ingressus est
regione moabitide ut pa
sceretur ibi. Et mortuo
filii eius duxerunt uxores
moabitides orpham et
ruth. Josephus tamen dicit quod prius
accepit filiis suis uxores.
Et manserunt ibi x annis
et mortui sunt ambo sine
liberis. Noemi vero vidua
et orbata filiis surrexit
ut rediret in patriam. Audi
erat enim quod dns dederat po
pulo suo escas et comita
batur nurus sue. Cui ait
adeas. Revertimini filie mee
in domum matris vestre non
enim ultra potestis sperare
viros ventre meo. Et nota
quod apud moabitas servabatur [?]
lex de semine suscitando. Et
abiecit orpha et reversa est
ruth vero sequebatur eam. Cui
noemi. Audi filia non est
deus tuus sed dii gencium
nec populus tuus sed secundum ritum
gencium vivit. Expedit tibi
ut redeas ad populum tuum et
ad deos tuos. Et ait ruth
populus tuus populus meus deus
tuus deus meus. Profecteque sunt
simul et venerunt in bethle
em que prius dicebatur effra
ta ab uxore caleph hec fuit
maria soror moysi secundum
quosdam translata de ghieremo [?]
que prius percussa est lepra
agnominata est effrata id
est furorem vidit id est iram dei
complemento cognovit vel
interpretatur speculum quod pla
ga eius omnibus est posita
in exemplum. Josephus tamen dicit quod [illegible]

talepus suscepit de effrata
ur vini marie et uri
avium beseleel sed tunc p°
ppt incredibile ubertate sibi
reddita cepit vocari bethle
em q^d est domus panis p
crebuit fama i bethleem
et dicebat hec e illa noe
mi Cui illa ne vocetis
me noemi q^d e pulchra
sed vocate me marath q^d
est amara Egressa sum ple
na et vacua me reduxit
dns s amaritudine plena
Et nunc primo ordea me
tebant Erat aut ibi vir
potens et opulentus booth
consanguineus elimelech Int
ivit itaq ruth agros illius
de volutate noemi et col
ligebat spicas post metetes
Accidit aut ut egrederet
booth ad agru et ait me
ssoribus dns vobiscum Et
quesivit cuius esset hec pu
ella et dixerunt hec e illa
moabitis que venit post
neomi Et ait booth ad ea
filia ne vadas i alterius
agru nullus puerorum mole
stus erit tibi Sitiens vade
ad sarcinulas et bibe hora
vescendi veni huc et come
de et intinge bucellam in
aceto Reddet tibi deus ysrl
mercedem qm confugisti
sub alas eius pueris quoq
suis dixit Proicite d' mani
pulis vestris de industria
ut absq rubore colligat
Cumq comedisset ruth ad
latus messorum iecit pole
tam qua iosephus alphita
vocat et consicabat eam

polini Inde vespa que colle
gerat virga excuciens inve
nit ordei qsi ephi i modios
tres Cumq reddisset ad socru
indicavit ei que fecerat
sibi booth Et ait noemi
propinquus nr est hic benedictus
sit a dno Deinceps fecit ruth
sequentibus diebus usq ad
aree ventilacionem Booz erat
in ysrl qui in ventilacione
domus aree grande convi
vium parabat pueris suis
et messoribus et dormi
ebat in area et qsi prope
risans abstinebat ab am
plexibus Deinceps fiebat
tonsione ovium qsi post
vindemias fiet ho legi
Et ait noemi ad ruth
lavare filia et unge et
indue cultioribus vestimentis
et ascende i aream cum
aliis no te videat homo
donec cebriatus fuerit cu
qz obdormierit ponens te
apte pedes eius et ibi iacebis
Et fecit omnia que sibi
socrus imperaverat Et ecce
media nocte evigilans
homo expavit dicens que
es? Et illa Ego sum ancilla
tua expande palium tuum
sup me quia propinquus es Cu
q indicasset ei booth in
talibus derogationibus esse
servanda castitate addidit
Alius me propinquior e
Si te noluerit iure propin
quitatis bene res acta e
Alioquin ego suscipiam vivit
dns Surrexit booth de lo
co ubi iacuerat inpos ar
chonum manipulorum

ante quam homines mutuo
se cognoscerent et implevit
palliolum illius ordeo sex
modios Et rediens ru-
th omnia ad socrum indicat
ei que dixerat ei booz
Ascendit ergo booz ad por-
tam et sedit cum iudicibus
et vocavit decem de senioribus
civitatis et advocavit propin-
quiorem illum de quo dixe-
rat ait ad eum Partem
agri fratris nostri helimelech
disposuit vendere noemi
nos duo soli propinqui sumus
sed tu propinquior sume ergo si pla-
cet At ille ego emam Cui
booz Ergo non comedam
parte oportet te legum me-
moriam tenere Accipias necesse
est in agro tenere uxorem maa-
lon ut suscites nomen
propinqui At ille ait Cedo
iure propinquitatis tu utere
privilegio meo Et ait bo-
oz Tolle ergo calciamentum
tuum ut firma sit concessio
Josephus tamen dicit booz itaque
testificantibus senioribus iussit
mulieri ut eius calciamen-
tum solveret secundum legem et in
faciem eius spueret Iohannes
vero ait Cuius non sum dignus
corrigiam calciamenti solvere
Exponitur tribus modis quod secundum
duos casus cumque ipse re-
pudians solvebat sibi cal-
ciamentum cumque non mulier
solvebat ei cumque vir qui
suscipiebat eam Sed quocumque
modo fieret in obprobrium repu-
dii eorum lege domus eius
dicebatur domus discalciati
Et ait booz astantibus

Huius rei testes estis qui
dixerunt testes sumus faciat
dominus hanc mulierem tibi
sicut rachel et liam que edi-
ficaverunt domum israel Ac-
cepit itaque booz ruth in
uxorem et post annum natus
est ei filius quem posuit
noemi in sinu suo nutricis
et gerule fungens officio
Et dixerunt ad eam vicine
congratulantes Erit habens
qui nutriat senectutem tuam
et fuit tibi plus quam septem
filii Obeth vocaverunt nomen
eius obeth quod hebraice in-
terpretatur serviens Hic est pater
ysai patris david etc. Incipit liber regum

Incipit liber
regum primus

Liber regum in
quatuor voluminibus
distinguitur apud
nos secundum hebre-
os autem in duobus
libris Et dicitur
primus samuel a nomine
auctoris Grecum vocat ma-
lachia et regum amatia (?)
quidam vocat malachim quod
sonat regnorum sed viciose
agitur enim dum eo de regno re-
gno iudeorum tamen et de regi-
bus eius licet in duo divisi
fuerint Scriptus est autem iste
liber iste sub singulis
regibus qui copiatus est
in summa Jeremia quod inde
patet quod idem est finis
huius libri et sermo de com-
mendatione ad samuelis
primitus commendatione eius propter
in hunc modum De partibus samue-
lis de partibus samuelis

Fuit vir unus de ra-
mathaim sophim de monte
effraim et nomen eius

elchana effrateus/ vir enim ponitur hic non pro pro[prio] sed pro uigore littera ut unus pro uno s[ed] pro singularitate religionis p[ro] aliis/ dicitur autem civitas eius ramathaym que in ebraico dicitur armathia a[l]iquando plu[ralite]r dicitur ramatha que sita erat in excelso sophim uo[l] speculato[rum] uel sophim specu[lato]rum id est p[ro]phetarum locus inter[pre]tatur/ et est ibi [cons]titutus ta[m]quam at si diceret deramathaim speculatoris quod excelsa et eminens regio longe videri poterat/ sic tradit Iosephus/ alii distinguunt sic de ramathaim sophim/ non est autem mons effraym nomen montis sed regionis/ unde in scripturis ubi legitur de xii prefectis regionum qui ministrabant salomoni per singulos menses ponitur de [s]u[per] prefectis montis effraym/ fuit autem helchana levita nominis de tribu aleui descendentis a beo [?] praath/ et issar et chore/ unde patet quod samuel non fuit aaronita et dicitur effrateus et bethleemita fuit enim secundum matrem de tribu iuda/ unde samuel postea posuit unum de filiis suis iudicem in bethleem tamquam in contribules/ et non quod de alia tribu nomina distinguit/ sic effrateus ab effraym scribitur per duo f. ephrateus ab effratam per p h. euphrateus ab euphraten quod est frugifer per eu/ et est ut dicitur tygris iudee iuxta eufraten

Ramathaim sonat excelsa duo quod de [duobus] excelsis fuit helchana

de oratione anne

De oratione Anne

Habuit autem helchana duas uxores nomen uni anna et nomen secunde fenena/ et cum debuit dicere alteri de duabus dicit secunde in ueniens quod licet pares essent in nomine uxorio tamen secunda erat in amore viri/ erat autem anna pulcra sed sterilis fenena uero fecunda/ et ascendebat vir ille temporibus statutis diebus secundum legem in sylo ad adorandum/ erant autem in sylo duo filii heli ophim et phinees sacerdotes domini/ cumque immolasset helchana dedit fenenne et filiis et filiabus eius partes anne autem dedit partem unam tristis/ et tanquam putant hoc dictum esse de uestibus novis quas distribuebat uxoribus et liberis in die festo/ sed magis putandum est hoc dictum esse de partibus sacrificiorum que contingebat offerentes quas tanquam semper suas levite ceteris distribuebat/ hebreus sermo magis uidetur sonare/ dedit anne missione una duplice quam una parte et opulente duabus/ porro anna tristis erat pro sterilitate/ et non sumebat cibum/ et egressa est ad fores tabernaculi ut oraret heli sedente ante postes ut quererent consilium patrum eum inuenient/ et flens anna uotum vouit domino dicens domine exercituum si dederis in(?) populi uirilem dabo tibi eum nazareum omnibus diebus vite sue/ et attendens heli motum labiorum eius vocemque non audiens estimans temulentam i[?] obiurgat dicere paulisper vinum quo mades/ que rndit

nequaquam domine, sed mulier infelix ego sum. Atque ad ora pancilla tua et intelligens eam Hely sterile ait: Det tibi deus quod petit petitionem tuam. Hebreus tamen habet dabit. Unde mulier ex promissione sacerdotali secura abiit, vultusque illius amplius non sunt in diversa mutati, id est animus eius deinceps non est distractus in varias dubitationes.

De ortu samuelis

Et factum est ut pareret filium et vocavit nomen eius Samuel, id est postulatio dei, quasi a deo postulatum susceperat. Nec ascendit mulier in Sylo cum viro donec ablactaret filium, et cum ablactatum duxit in Sylo cum vitulis tribus et tribus modiis farine. Hebreus tamen habet et modio farine et cum amphora vini que est mensura trium modiorum. Nec attulit similam et vinum ad libandum tantum, cum in libaminibus vitulorum pauciora sufficerent, presertim cum non nisi unum vitulum obtulisset; sed intelligendum est quod residuum dedit domui sacerdotum. Porro mirum videtur de puero bimuum qui nouit ablactatum adductum esse ad ministrandum in tabernaculo. Propterea quidam dicunt tres esse ablactationes: prima est a lacte mamille que fit tercio anno, secunda a lacte infancie que fit septimo, tercia a lacte puericie que fit xii°, et amovetur puer a nutrice et pedagogo et inmoe. Dicunt ergo quidam

eum adductum post secundam ablactationem ad imbuendum litteris. Unde in sequentibus legitur quod per singulos annos mittebat ei mater tunicam puerilem. Alii dicunt quod post terciam ablactationem iam ydoneum ad ministrandum. Unde statim sequitur: Puer autem erat minister in conspectu domini. Cumque obtulisset puerum Hely, ait Anna: Vivit anima tua domine. Ego sum mulier infelix pro qua orasti, et ecce filius quem dedit mihi dominus. Vivus erat inter mandi pro confirmacione quod dixit palam tua domine. Erudita tamen pro confirmatione dicti putat ut ibi vivit anima tua ideo si non eum quod destruet me vita tua si non eum. Et oravit Anna domino et dixit: Exultavit cor meum et cetera. Canticum tamen est prophetie non oratio et continet tamen hec canticum. Primum est gratiarum actio pro beneficiis sibi prestitis. Secundum est invectio in superbos occasione Fenenne, ibi: Nolite multiplicare loqui. Tercio prophetat de regno christi, ibi: Iudicabit dominus fines terre. Eos autem legitur in cantica: Donec sterilis peperit plurimos, et que multos filios habebat infirmata est. Hebreus habet: et pro pluribus septem, et prius infirmata est secta est. Et tradit quod singulis Anne filiis nascentibus singuli filii Fenenne moriebantur. Et quia filiis Anne duos filios Samuelis computat ut sed bu. Rediit Helcana in domum suam, et Samuel ministrabat ante Hely. Et dicit eum Josephus anno xii° plene prophetasse

Porro filij hely nescie
tes domini parte sacerdo
talem et de sacrificijs antequam
adolerent adipem ab offerenti
bus e[xigebant] carnem ut lavaretur eius sibi
pararent carnem et mittebat
puer sacerdotibus fuscinulam
in ollam ut quicquid levabat
fuscinula erat sacerdotis quod
non erat porcio sed rapina
Samuel autem ministrabat accinc
tus ephot lineo non sacerdo
tali sed prophetico et tunicam
parvam afferebat ei mater singulis
annis / et visitavit
dominus annam et genuit tres fi
lios et duas filias / hely autem
erat senex valde et audivit
peccata filiorum / qui dormiebant
cum mulieribus que observabant
ad hostium tabernaculi et eas que
veniebant ad purificandum
polluebant. Et videtur dicendum
quod non miscebantur mulieribus
sed corrupti pecunia dabant
mulieribus licentiam committendi
viris suis infra dies purificationis
.... Unde et pro[pter] h[oc] dixit eis
Transgredi facitis populum domini
et tepide arguebat eos. Venit
autem vir dei ad hely angelus
scilicet hebrei et ait. Ad eum loquens
locutus sum ut domus patris tui
ministraret in conspectu meo usque
hoc. Nunc / sed honorantes
me glorificabo et contempne
tes abiectos. Ecce precidam brachium
tuum domus patris tui / id est auffe
ram sacerdotium de domo patris
tua. A quo debebatur ei domus
dei. Et videbis emulum tuum
in templo quod factum est in die
bus salomonis cum sadoch
qui fuit de eleazar filius

est sacerdos eiecto abiathar
qui fuit de ythamar / Ecce
tu autem translatum esse sacerdo
tium ad samuelem qui non
fuit aaronita. Sed neque legitur
samuelem esse sacerdotem fuisse
nec aaronitas amotos a sacer
docio usque circa tempora machabeorum.
Et at addidit vir
dei magna pars domus tue
morietur / forte impletum est
in proximo quando occubuerunt
filij eius in bello vel quando saul
sacerdotes nobe interfecit et
signum future veritatis predixit
ei una die filios eius mo
rituros. Porro in diebus illis
sermo domini erat preciosus
id est rarus. Capitulum tertio vocat dominus
Factum est autem hely samuel
iacebat in loco suo et oculi
eius caligaverant nec poterat
videre lucernam dei antequam ex
tingueretur. Et quod miror videre.
Non est enim aliquis adeo senex
quin clarius videat lucernam
ardentem quam extinctam. Propterea
tum senectutes oculi clarius
videat lucernam quia ad diem
Et dicam sic distinguunt nec
poterat videre lucernam dei antequam
extingueretur. Samuel
autem dormiebat / et super habun
dat autem quia assensum videtur
consentire hebreus qui distin
guit ibi nec poterat videre
et subiungit lucerna domi
no dum extinguebatur / et sic
cognite sequitur. Samuel
autem dormiebat in templo domini
id est in thalamo iuxta taberna
culum ubi solus cum hely sa
cerdote dormiebat. Unde cum
vocasset eum dominus cucurrit ad
hely dicens / Vocasti me. Falsum

dixit sed no est metitus / et
ait hely no vocaui te reu
te et dormi Et sim e scdo
pl̃r Nondu em samuel sa
ebat dom̃ / no hebat con
suetudine audiendi domin̄
Cumq3 vocasset eu dns 3o
iter abijt ad hely / et intel
lexit hely q̃ vocasset eum
dns Et ait si deinceps vo
cauit te dices / Domine lo
quere q̃r audit seruus tuus
Cumq3 vocasset eu dns dor
mientem dixit loquere domine
Et indicauit ei eadem co
minatom in domu hely
qua dns fecerat per virum dei
Non tamen putandus est ir
ritam facta promissionem qua
fecerat dns aaron de sacerdo
tio sempiterno / Promissionibus
em huiusmodi addenda e con
dicio quemadmodum posita est Si custodi
erint filij tui testamentum meum
Videtur velle iosephus dnm
ideo ter vocasse samuelem
ut prefiguraret tres ipsius
dignitates futuras / fuit enim
propheta dni quod abhinc vocatoe
et eu tenuisse / fuit et iudex
obtulitque et sacerdos eo quod
puulus esset ychabot nepos
hely. Mane adiurat hely
samuele ut indicaret ei vni
uersum sermone domini et in
dicauit ei omnia / et ait hely
Dns e quod bonum e in oculis
suis faciat / Creuit aut sa
muel et cognouit eum
vniuersus israel q̃ fidelis sa
muel propheta esset domini et
consuluit eu omnis populus
in verbo domini / precepat
em dns ut abicerent diui
nos et ariolos huiusmodi et

suscitarent a fratribus suis de morte hely et filiorum eius
suis verbu domini De morte hely
Et factum e et filiorum eius
Et conuenerunt philistijm in
pugna in affec que dr locus
pertinens ad israel / quam vo
cat iosephus ciuitatem amphicole
nitis / Israel quoque egressus est
in prelium iuxta lapidem adiu
torij quod post per plempsim dictum
postea patebit / et victus est
israel / et occiderunt ab eo quattuor
milia virorum / Et duxerunt seniores
arcam de sylo archam dni
sedentis sup cherubin / Et
ideo dictum est sic in psalmo qui
sedes sup cherubin / et quoque
gloria dni apparuit / et tulerunt
archam et uenerunt cu ea duo
filij hely / Nam et phinees
iam fungebatur officio patris
sui et acceperant madatum
ab hely ne ad eu redirent
sine archa / et timuerunt
philistei et acrius pugnauerunt
fugit que israel et cesa sunt
de eo xxx milia peditum / et ar
cha domini capta e / et duo filij
hely mortui sunt / Cucurrit
aut puer beniamita ex acie
et indicauit in sylo quod sum
fuerat hely aut sedebat iuxta
via que ducebat ad castra
prestans uel auscultans / Iam enim
senex erat ut tradit hely
et no cecutiens / Cum audita
strage populi et morte filiorum
quieuit / Cu aut audisset
archam capta cecidit retror
sum et fractis ceruicibus ex
pirauit / Nurus aut eius vxor
phinees pregnans erat / et
p dolore maturauit se et pe
perit filium vii mensium ut dicit
Josephus / et vocauit eum

ysthaboth i. inglorius dicens
Translata e gloria dni de isrl
porro heli iudicat isrl xl
annis Cui concordat Josephus
lxx ubi et paralipomenon
dicit xx / Pot dici q post cap
tionem xx anni fluxerunt
sine iudice quia aggregati se
annis quibus iudicavit heli
Cronica tamen dicit xx annos
quibus iudicat samuel ag
gandos annis heli magistri
sui Reliquos vero annos samu
elis cum annis saul ascribunt
Sane potuit fieri ut heli
factus iudex transtulerit sacerdo
tium de domo eleazar Ele
azarus quidem successit phi
nees cui successit abisuer
Cui successit ozi et transla
tum e sacerdotium **Incidencia**

In diebus heli fuit tercius
rex latinorum silvius pos
tumus filius enee et la
vinie ligo deinceps latini
reges silvii denominati sunt
sicut ascanius heredem re
liquit adhuc parvulo filio
silvio iulio a quo iuliorum
familia et originem traxit
et nomen hectoris filij iuli
um receperunt expulsus po
sterum nescio **De remissione arche**

Tollerunt autem philistei
archam domini in azotum
et statuerunt eam iuxta
dagon quasi tropheum et surgen
tes diluculo invenerunt
dagon prostratum ante archam
et quasi adorantem ut dicit Josephus
et restituerunt eum in locum suum
Rursum mane sequenti inve
nerunt eum prostratum caput
non eius et manus abscise
atrucio iacebant super limen
Ob hoc nullus ingrediens
templum in azoto calcat super
limen usque in hodiernum diem
Et aggravata e manus domini
super azotos et percussit eos
in secretiori parte natium
et computrescebant prominentes
extales eorum ut dicit Josephus
dicit factum esse de deli passione
ita ut plus facta
egredientibus intestina et
mures ebullientes de agris
corrodebant extales eorum
et satrapis convocatis dixe
runt ad eos Quid faciemus
de archa / qui dixerunt circum
ducatur Cumque autem circum
duceretur percutiebat deus
in posterioribus et fecerunt sibi
pelles sedes pelliceas Et
convenientes principes quinque
urbium tractabant quid facturi
essent et erant qui dicerent
causa passionum facta per
archam alij percussu alij per
corruptionem aeris et fructuum
Dixerunt autem sacerdotes et
divini Cum aggravatis cor
nium est pharaonis et egypti Re
mittite archam sed non va
cuam reponite capsella iuxta
archam quinque anos aureos
et quinque mures aureos pro
numero civitatum que percusse
sunt Josephus tamen dicit quinque
simulacra quodcumque aurea et po
nentes archam supplanstes
nomen et tunc iungentes duas
vaccas fetas quibus non est
impositum iugum et vitulos
earum reducentes domi et si
recto itinere ascenderint contra
bethsames ipse fecit nobis
hoc malum alioquin casu factum est

Et ibant vacce mugientes
indirectum nec declinantes ad
dexteram nec ad sinistram per
viam que ducit bethsames
Et hec fuit una sacerdotalium
civitatum in tribu beniamin
et alia bethsames in tribu
neptalim Porro bethsa
mite metebant triticum et
venit plaustrum in agrum iosue
bethsamite et stetit
ibi et posuerunt archam super
lapidem grandem que putant
hebrei fuisse aram edifica
tam ab abraham et caph[ar]
que erat iuxta eam et con
ciderunt levite ligna plau
stri et vaccas posuerunt super
ea holocaustum domino Viri autem
bethsamite obtulerunt holo
causta et victimas in die
illa Asserunt quidam quinque tantum
esse civitates philistim et 10
quinque tantum misisse anos au
reos et quinque mures Sed
in sequentibus secus fuisse
civitates philistinorum Unde
melius videtur quod et ysidorus
quinque fuisse tantum metropoles
et quelibet obtulit anum au
reum et murem Alie solum
mures obtulerunt usque ad
abel magnum super que po
suerunt archam et videtur hec
littera sonare quod abel sit nomen
lapidis super quem posita fuit
archa Alii asserunt civitatem
que tunc bethsames dicebatur
que postea dicta est abel quod inter
pretatur luctus propter luctum beth
samitarum qui secutus est et ad
ditum est magnum ad differentiam
alterius abel que in confinibus
abela dicitur ubi sapiens mulier

exclamavit ad ioab Cum in
vocavit intrasset in abela
Et tunc lapis super quem posu
erunt archam in quo que et
percussi sunt de bethsamitis
lxx viri et l plebis eo quod
vidissent archam Creduntur
autem illi lxx deposuisse ar
cham cum non essent sacerdotes
Si ergo queritur Cur non sunt mor
tui philistei quotquot viderunt
archam potest dici quod non pecca
verunt videndo quibus non erat
prohibitum vide Timentes autem
bethsamite miserunt ad viros
cariathiarim ut reducerent
ad se archam Cum reduxissent
eam et tulerunt eam in domo
aminadab iuxta in gabaa
et eleazarum filium eius sacer
dotem instituerunt in custodia
arche et fuit ibi xx annis
usque ad viii annum regni
saulis quo ipse retulit eam
in castra quamvis sit autem apud
philisteos vii mensibus
Et tunc quievit omnis israel post
dominum Ex orante samuele in
Vos attendes tunc israel philistei
samuel et videns eos cum
fiducia in domino aut deste
rant in masphat ut orent
quibus Cumque ascendisset
in masphat effuderunt aquam
coram domino in qua male
dicta congesta erant qua si
bibebant ydolatre labia eorum
adherebant sibi inseparabiliter
forte in signum federis quod
fecit Josue Et iudicavit
eos samuel ibi id est docuit
eos iudicia dei Cum iudei
asserunt samuele quod clamorem
ydolum redegisse in pulverem

Deinde cariathiarim
sustulit eam samuel
in ... postea ipse
cum saul in galgala
postea saul in nobe et de
inde in gabaa postea da
vid domum obedit
postea de ... salomone in
templo

quod orante samuele vicit
israel philisteos

et mistu dedisse pplo
ad bibendu et i barbis
eorum indicasse reos idola
trie a non reis sicut fecit
quonda moyses / Et au
dierut philistim congregatu
esse isrl i ermem i ma
sphat / et armati ascendert
adversus eos et timens isrl
dixit ad samuele clama
pro nobis ad dnm / Et abstulit
samuel lactante agnu
i holocaustu / et du cla
maret samuel ad dnm
initu e pliu et i tonuit
dns magno sup philiste
os et mota e tra et plo
ta pandebat iratus et phi
listei i fuga uersi [illegible]
a filijs isrl / et cum psequerent
eos usq ad termos tre sue
Tulitq samuel lapide
et posuit eu i tmis / et
vocauit nom illius loci
lap adiutorij / Nec apposu
erut ult philistijm ut
intrent i tmos isrl dum
viueret samuel / Iudica
bat itaq samuel pplm
in bethel et galgalis et
masphat circuiens p singlos
annos et reuebat in rama
tha sicut et ibi iudicabat is
rahelem / Tres ille ciuitates
famose erant bethel ppt
sompniu iacob / et galgalis
ppt circuicisiom populi et
masphat ppt frequenciam
Josue Et ascendebat ad

eos samuel ut[illegible] in
tbus solepnibus ebdomada
rijs et iudicabat ibi pplm
Alijs diebus ascendebat ad
eu pplm in ramatha ad
iudicandu Et isrl petijt
Cumq senuisset regem
samuel posuit filios
suos iohel et abijam alteru
in bethel altiu i bersabee
ut ibi sedentes iudicarent
pplm / et cum declinauerunt
p auaricia et puterunt
iudicia / et cum non ferens pplus
dixit ad samuele / da no
bis rege ut iudicet nos
sicut cete gentes hnt / et cum
frustra tulit samuel ppter
imitam sibi iniusticia et itata
odiu regis Cumq consuluisset
dnm ait dns Audi vocem
ppli nc te tm abiecerut sed
me ne regne sup eos
Verutm pdic eis ius regis
Et ait samuel ad pplm
hoc erit ius regis filios
uros faciet suos s[...]
equites et pcursores et
agricolas et fabros armoru
filias uras faciet ungue
tarias et conquestrias
et panificas Seruos uros
et ancillas et iumenta po
net i ope suo optima
quoqz ura dabit suis
suis et uos eritis ei serui
Et ait pplus no audiemus
te sed erit rex nobis et
pugnabit an nos Et ait
samuel ite ad ppa opor

tunc vos evocabo cum rog
uero a dno que daturus est
vobis regem. De unctione saulis
Fuit erat vir de Be[-] electione
niamin noie cys
de stirpe gemini cui erat
filius saul et non erat
vir melior illo in israel
Cumque perissent asine cys
et dixit ad filium Tolle tecum unum
de pueris et quere asinas
Cumque transissent per montem
Effraym et terram salysam
et terram beniaminyticam et non
invenissent et venissent
in terram suph qui fuit pro
avus samuelis. Ait saul
ad puerum suum revertamur
ne forte pater meus sollicitus
sit de nobis. Cui puer
est vir dei in civitate
hac qui absque ambiguitate
loquitur. Eamus ad eum
si forte indicet nobis de
via nostra. Et ait saul quid
feremus ad eum panis de
fecit in sitarcinis nostris
et sportulam non habemus. i.
argentum i. sportula. Erat autem
ut ait Josephus putans
prophetam accepturum munera
tamen ut saul legitur obtulis
se nec ille accepisse. Cui
puer. Ecce in manu mea
quartam partem stateris argen
ti. Et ascenderunt in ramatha
in qua erat vir dei et invene
runt puellas egredientes
ad aquam. Numquid est hic in
deus. Que dixerunt est
qui hodie sacrificaturus in

excelso. Cumque ambularent
in medio urbis apparuit
eis samuel. Cui pridie di
xerat dns Cras hac hora
mittam ad te virum de beniamin
quem unges super
populum meum. Cumque saulem
samuel aspexisset saul
dixit ei dns Ecce vir quem
dixeram tibi. Et ait ad saul
Ego sum videns. Ascende
ut comedas mecum. Cras
dimittam te et que sunt in
corde tuo indicabo tibi
et de asinabus ne sis solli
citus quia invente sunt. Po
sset videri saul sollicitum
esse tamen fuisse in corde pro
asinabus nisi hoc declara
sset propheta. Unde aiunt he
brei samuelem vidisse per
sompnium se collocatum in
vertice palme quod est signum
regnaturi. Unde sollicitus erat
et obstupuit. Dixit ei samuel
Cuius optima erunt queque
in israel Nonne tibi. Et asce
derunt in excelsum. Ante
templum enim ducebatur
sacrificare in excelso. Cumque
recumberent in triclinio de
dit ei samuel locum in ca
pite xxx virorum qui fu
erant invitati. Et posuit
ante eum armum cum parte
regale quem industria
servaverat ei. Cumque mane
surrexissent et egressi essent
civitatem dixit samuel
antecedat nos puer et

tu subsiste ut indice tibi
ubum domini Tulit autem
samuel lenticula olei
quod est uas fictile quadrangu
lum habens forame in late
et effudit super caput eius
et osculatus est eum et ait
unxit te deus in principe
super hereditate sua et hoc
tibi signum cum recesseris a
me invenies duos viros
iuxta sepulchrum rachel
qui dicet tibi invente
sunt asine Cumque veneris
ad quercum thabor et est
thabor nomen hominis
non montis invenient
te tres viri unus portans
tres hedos alius tres tor
tas panis et alius lage
nam vini et accipies de
manu eorum duos panes
Post venies ad locum qui
dicitur statio philistinorum
eo quod quondam ibi philistei
castra metati sunt et ha
bebis cuneum prophetarum
descendentium de colle domini
psallentium in instrumentis
et prophetantium et insiliet
in te spiritus domini et prophetabis
cum eis Et nota quia sa
muel primus instituit co
uentus religiosorum iugiter
psallentium domino et di
cebatur cuneus eorum
cuneus quasi conveniens
et dicebatur prophetare id est dominum
iugiter laudare et forte
quamque aliqui eorum prophetabant
Et addidit samuel Cum

viderit hec signa facias
quod dominus tecum est et desce
de ante me in galgala quia
Ego quippe descendam ad te
ut offeras oblationem septem
diebus In consecratione enim
sacerdotis et regis tot fie
bat diebus oblatio secundum
quosdam Et addidit expecta
bis donec veniam ad te et
ostendam tibi que facias
Tamen quidam septem dies
referunt ad expectationem ut
sit sensus septem diebus
expectabis donec veniam
quod postea explicabitur Cumque
venisset saul ad cuneum
prophetarum prophetavit cum eis
Dicunt hebrei eum prophetasse
de gog et magog et de
premiis iustorum et penis
malorum Et admirantes
qui noverant eum dixerunt
Quid est saul inter prophetas
et quis pater eius quasi dicerent
eum non esse dignum prophetarum
Alia littera habet Et quis pater eius
sub eodem sensu uel ita
et quis pater eorum quasi diceret Solus
deus est pater prophetarum et spiritus
ubi vult spirat non tantum
in filios prophetarum Exinde
versum est in proverbium
et saul inter prophetas Ideo
forte de solo saule dicebatur
uel de quolibet repente sub
limato Et intuit aduer
patruum suum Ezui cum
quesissent ab eo de verbis
samuelis de verbo regni ta
cuit certa indicavit vocat

ait samuel populum in mas
phat / et ait State coram domino
et faciemus sortes per tribus
et familias et capita et in
venit sors tribum beniamin
et descendit usque ad saul
filium cis Et dicitur samuel
temperasse sortes iuxta cor
suum Sciens autem saul quod que
reretur latuit quasi nolens
suscipere principatum Cumque
inventum statuerunt in medio
populi / et fuit altior universis
sis ab humero et sursum / et
ait samuel Certe quem ele
git dominus non est ei similis
in omni populo Et conclamavit
omnis populus vivat rex Et
scripsit samuel legem regni
/ et legit universa audiente
populo et rege / et reposuit
libellum in tabernaculo quod
adhuc erat in silo cum altari
et redierunt ad propria et saul
abiit in domum suam in
gabaa / Et turba vero despe
xerunt eum et saul dissimula
bat etc. De naab et secunda vn

[illegible]

Factum est ctione saulis
autem quasi post mensem
naas ammonites obse
dit iabis in galaath Cum
que petissent ab eo obsessi
fedus / ait In hoc feriam vo
biscum fedus ut eruam vo
bis omnibus oculos dextros
eis enim quos bello capiebat
dextros oculos effodiebat ut
sinistros scutis celantes
ad bellum forent inutiles
Et responderunt ei Concede
nobis septem dies et mit
temus in omnes terminos israel
et si non fuerit nobis de
fensor egrediemur ad te

Venerunt autem nuncii in
gabaa saulis Et cum nun
ciassent hec flevit populus
et ipse saul veniebat de
agro sequens boves et pro
misit se venturum iabitis
tercia die in auxilium et iussit
aliquos eorum ad ducatum itineris
sustinere et divinitus inspiratus
bovem utrumque concidit in fru
sta / et comitatus est in omnes
terminos israel dicens Cuius non
exierit post saul et samuelem
sic fiet bobus eius Et e
gressi sunt omnes quasi vir unus
ccc milia virorum et constituit populum
saul in tres partes Et in
gressus est castra in vigilia
matutina et percussit amon
plaga grandi et ait populus
ad saul Cuius est qui dixit
non regnabit saul super nos
interficiatur Et ait saul non
interficietur hodie quispiam
quia fecit dominus salutem
in israel Et ait samuel Ea
mus in galgala et innovemus
ibi regnum / Et inunxerunt
saul in regem secundo in gal
gala Et ait samuel ad
populum Ecce rex graditur coram
vobis / me abiecistis et dominum
et hoc vobis erit signum
quod dedit dominus vobis
regem in ira Ecce messis
tritici est hodie invocabo
dominum et dabit tonitrua
et coruscationes et grandines
et pluvias / et sic factum est
statim tonitruum nam ex illico
et populus timens ait Ora pro
servis tuis Addidimus enim
peccatis nostris malum

q samuel p dixit saul destructione regni

petentes rege Et ait samu
el peccastis nolite deinceps
recede a dno et vincetis alio
quin peribitis q samuel p
dixit saul destructione regni
Filius vnius anni erat saul
cu regnare cepisset i qualis
tamquam puellus duobus at
annis regnauit sup israel
hic e iuste repuit psalmi infre
liquis annis regni qui tyr
rannus fuit et no rex Et hoc
at hic legitur de ysboseth fi
lio eius dicentes eum annu
lum esse in principio regni
primi et de eode dicitur q duo
bus annis regnauit i isrl
Et at duobus annis regna
uit ysboseth i isrl vi est
Et at anniculus esse cu re
gnare cepisset pr eius stare
no pt Saul eni circiter xx
annos regnauit ysboseth uo
regnans p9 patre iam q
dragenarius erat Et ty ipi
debmiae conant dicentes
saul cepisse regnare post
hely et ponit i annis saul
annos samuelis Ebreus
sit habz filius vnius anni
erat saul cu esset in regno
et duobus annis regnauit
Elegit sibi iii m in isrl i cu
regnasset p annu et p9 p
duobus qua p9 tres annos
elegit sibi et cetera Et erant
cu saul duo milia in ma
chmas et in bethel mille
at cu ionata in gabaa
beniamyn que fuit vrbs
phinees filii eleazari Et
percussit ionathas statione
philisteorum que fuit i gabaa
i loci munitu inquo posue
rut philistei custodes tamq

dominantes in isrl Et tuc
erexit se isrl adversus philisti
Et cu audisset philistei congregati
sut ad pugna con isrl xxx
milia et vi milia equitu
et vulgus inumerabile Et asce
dens saul i galgala conuo
cauit ppliu et samuele ad
consulendu dnm et cu
expectarent samuele septe
diebus iuxta condictu dilapsus
e in eo pplus et timentes ab
sconderunt se in speluncis et
in abditis et in antris Ebrei
quoqz transierut iordanem
Et unde at erant i isrl
sit appropiato dicti voca
bulo qui p timore creduntur
descendisse in castra phili
stiin ad obsequendum eis
Cumqz vidisset saul mora
sibi dampnosam septio die
holocaustu obtulit et paci
fica Cuqz complesset ecce sa
muel veniebat et arguens
saulem ait Quid fecisti
Rndit saul pplo subterfugi
ebat et tu no veneras iuxta
placitos dies et timui ne
hostes ascenderent ad nos
prius qm placacem faciem
dni et necessitate compulsus
obtuli dno Videtur saul pe
casse qd sine samuele ob
tulisset holocaustu domio
ad consulendu Vnde quida
dicut ut sup dixinius vii
dies qs dixit samuel no
esse expeditionis sed oblaconi
in consecratione regni et di
cut nunquam sine eo esse o
ffendi ad consulendu dnm
ut oblacones vii dierum

fient per sacerdote legit pre
ge uo non memini legisse me
Adhec valde mirandum est
Cum iam bis i unctus esset
saul in rege quod in neutra
illarum facta fuit oblacio tibus
prege / et ideo pt dici samu
elem sit mandasse ut cu
uellet saul immolasse ad
consulendum dominum citaret ipsum
ut ostenderet ei que facturus
esset et propter citatom si moram
faceret expectaret eum septem
diebus Saul uero die cita
tionis annumerauit in his
septem et non expectauit nisi
sex diebus Et addidit samu
el nequaquam regnum tuum ul-
tra consurget sed quesiuit
sibi dominus virum iuxta cor suum
ut regat populum eius Abiit
samuel in gabaa beniamin
et egressus est saul cum populo
obuiam philisteis ut erant
cum eo quasi vi centi viri et jo
nathas filius eius porro
faber ferrarius non erat in
israel Cauebant enim philistei
ne facerent hebrei gladium aut
lanceam Et ascendebat israel
ad philisteos ut exacueret aciem
suam feramentorum usque ad sti
mulum corrigendum vel emen
dandum et exacuendum / Vel ita
ad stimulum qui est corrigendus
subaudi boues Cumque veni
sset dies prelii non est inuen
tus ensis uel lancea totius
populi excepto saul et jona
tha et fecit saul afferre ar
cham domini in castra et achi
as filius achitob fratris ycha
both portabat ephod De clade
philistinorum et fauo quem come
dit Jonathas // Capitulum

Accidit autem ut quadam die
diceret ionathas cum
armigero suo ut exploraret
stationem philistinorum patre suo
ignorante / et voluit iona
thas transire ad philisteos per
uallem preruptam scopulis
hinc inde eminentibus
in modum dencium et ait jo
nathas ad puerum Cum appa
ruerimus eis si dixerint ma
nete donec veniamus ad uos
stemus Quod si dixerint ascen
dite ad nos ascendamus quia
tradidit eos dominus in manibus
nostris hoc erit nobis signum
Cumque dixissent philistei /
ascendite ad nos Ascendit
jonathas manibus reptans
et pedibus et armiger post
eum et corruit eos dominus ante
jonatham et percussit ionathas
cum puero circiter xx viros in me
dia parte iugeri et turbata
sunt castra et diffugiebant
mutuo se prementes Et indi
cauerunt speculatores sauli fu
gam hostium Cumque quesiui
ssent quis ex nobis abiisset
repertum est abesse jonatham
et armigerum eius Et ait
ad achiam / Applica id est prepara
archam domini ad consulendum
dominum Cumque tumultus cre
bresceret in castris ait ad sacer
dotem Contrahe manum tuam
Et conclamauit saul cum populo
cepit persequi fugientes Sed
et hebrei qui transierant ad
castra philistinorum reuersi sunt
ut essent cum israel Omnes que
qui se prius absconderant / re
dierunt in prelium Et iam e
rant cum saul quasi x milia
Uidensque saul moram dap

nosam si comederent adiura
uit pplm dicens Maledictus
vir .i. dignus erit morte q
comederit pane usqz ad ve
speram donec ulciscar de inimi
cis meis Cumqz tinset po
pulus p saltu apparuit mel
fluens et nullus gustat' Ideo
Jonathas uo qui no audie
rat maledictu pris tinxit
uirgam in fauo et cu gusta
sset illuminati sut oculi eius
.i. facies exhilarata e resup
tis viribus Dr q tanta e
copia mellis e ibi in cauernis
arborum et in cauernis petra
rum et abditis tre q plures
repiant' faui sup tram de
cidentes dt Josephus inve
nisse ionatha apium cubi
lia in querqu que erat in
forte effraym Cumqz in
dicasset ei quida maledi
ctu pris ede cessauit et
no approbans maledictum
pris tram simile pplo tibi
maior plaga fuisset i ho
stibus Invespa uo pplus
fessus nimis et p fame
mora no sustines pecora
mactauit i tra et comedit
cu sanguine hoc e quocuqz
modo occidit et cepit an
qua sanguis diluleretur
no dum p'gatis carnibus
uescens no scdm more
patrum qui tuta cultro lamia
et eliquauit sang'ne Dicit
quida q de pda hostiu ne
mi licebat ede donec immo
lasset victima domino Illic
edens quasi cu sanguine e
debat Et ait saul populo

pecastis uoluite ad me saxu
grande et pcepit ut omnes
sup illud saxum et coram
ipso scdm morem patrum pe
cudes mactarent ne forte qd
facet alit saulte Tunc pri
mu edificauit saul altare
domino Unde patet qd no
sup altare cerens iam bis
obtulerat i galgala Putant
quida tn eum quotienscuqz
obtulerit nouu eu altare
construxisse hoc uo dictu
primu quia nuc plene iuxta
dei placitu obtulit Cumqz
nocte vellet irrue sup ho
stes ait sacdos Consulamus
dominum Ipsi consulanti no rndit
dns in die illa hc e nc nocte
nc die sequenti et ait saul
tacternitas hec est latenti
ta pcti puiuetem domini et
si p ionatham filium e absqz
retractone morietur Et sta
tuit pplm i parte una et
se et ionatham i parte alta
et cecidit sors sup ionatha
et ait saul Quid fecistis
Cui ionathas Nil michi
conscius sum nisi qd heri
nesciens maledictu mel
comedi Et ait saul morietur
ionatha quia nisi hec fe
ceo hoc faciet michi dns
et hec addat Et ait pplus
ergo ionathas morietur
qui fecit salute i isrl Vi
uit dominus .i. puiuetem
dnm ul sd deus e viues
et no dij gentium si ceadit
capillus de capite eius in
tram aposiopesis e Vl legr
si pro nos et eripuerint

Nos ci
lui ne
domc
vestim
xris a
bant ci
que fi
bello

ionatham a manibus patris
et redierunt ad patria. Saul ita
confirmatus in regno quocumque
se vertebat superabat hostes israhel
et percussit amalech pro
le impsis e / z fecit ps per
cussit qui delet comandato
domini. Fuerunt autem filii
saul Jonathas et jessui z
melchisua / Quartus tacet z
ysboseth tamquam puer et
non dum militans vel tamquam
ineptus / Filie vero merob
et michol et vxor eius achi
noem / et princeps militie
abner filius ner patruelis
eius. Nam cis z ner fratres
fuerunt filii abihel / legitur
hy in paralipomenon quod ver
suit pr cis quod petate di
cte est quod muiuit eum quod

Saul vicit amalech

Tunc ait samuel
ad saul. Hec dicit dominus de mo
lie lambens sanguinem et
lingens terram amalech z
vmufa eius qua restitit
israhel cum descenderet de egipto
sumeta quid voluit dominus
misica vt nunc in aliquo mes
ria amalech super esset. Dicit
qui dicit illos maleficatos
fuisse z in pecudes se vite
di fuisse puram et ideo
ne sub forma pecudis eua
derent et pecudes psisse / Et
recensuit saul ducenta mi
lia peditum et decem milia
virorum iuda / Et nota quod fere
vbique dicuntur viri iuda ta
quam potentiores. Vnde ali
bi catulus leonis iudas
Cumque misisset saul in a

malech dixit cyneo. Rece
de ab amalech ne involua
te cum eo quia tu fecisti mia
cum israhel. Jetro enim qui z ra
guel z cyneus dictus est. Cuius
consilium dedit moysi cum dominus
habitabat in amalech pter
filios obab. Et egressi sunt
cynei / z de macpes habitaverunt
in israhel. Cognitus ortus est rachab
vt in paralipomenon legitur / Hy sunt
cynei qui venerunt de calore
domus patris rechab. Rechabite
hemite sunt. Dicit percussit
amalech in ore gladii. i.
in vastatione quod devoratione
vel est locutio i. in gladio. Et
cepit saul agag regem a
malech et optimus arme
torum. Et ait dominus ad samuel
penitet me quod saul fe
cerim regem / Et orauit sa
muel pro eo tota nocte dicit
Cumque accepisset quod saul ere
xerit sibi fornicem triumphale
in carmelo iuxta superbiam
gentium que faciebat arcum
de myrtis palmis z oliuis
in signum victorie descendit
ad eum in galgala z dixit
ei saul. Cumque culpasset eum
quod quippiam reservasset de
amalech in excusatione sui
dicebat populum reservasse
optima ad offerendum domino
in gratiarum actione. Cui samuel
melior est obedientia quam vi
ctima super bonos delectatur
deus z non super sacrificia que
fecerint si obtulerint que
detulerit deus quod pre. Et ait
saul. Peccaui quia praevaricatus sum

porta pctm̄ i. ora & satis
fac p me ut dimitte m
chi Cui samuel Proiecit
te deus ne sis rex i isrl
Cumq; vellet abire samu
el apprehendit saul summitate
pallij eius que scissa est
Et ait samuel Sic scidet
regnu dns a te hodie i. a
tua posteritate Cumq; simul
adorassent dnm precepit sa
muel adduci ad se agag
regem Et oblatus e ei pin
guis & tremens / & dixit sa
muel ad agag Siccine se
pat ama mors q d apru
est q te sic concutit mors
et separat dnm tuu a te
Secunda dicit duas dictones
separat & supplent adversus te
ut scdm alia lram / Et dixit
agag Sic me separat ama
mors q d apers que separave
rat meos a me amatissime
separat me ab hominibus Et con
cidit eu samuel in frustra
Et abijt in ramatha Saul
uo ascendit i domu suam
in gabaa / & no vidit samu
el ult saule in fitul vgio
nam i prophetico pcca vidit
Samuel De vnccione dauid
pat lugebat saul i domo
Et ait dns usquequo luges
saul cu ego preterim eum
Imple cornu oleo & vade
ad domum ysay ut inungas
in regem vnu de filijs eius
et quia times saul / offer
vitulu q adymolandu
Cumq; venisset i bethlehe
dixerunt seniores ad eum
pacificus ne est ingressus
tuus Timebat em ne pro
aliqua correctione misisset

eu rex ul q offensus forte
regi fuisset & no audent
eu recipe Cui cu dixisset
se venisse ad ymolandu
sanctificat ysay & filios eius
& statuit eos cora altari / &
videns heliab primogenitu
ceterim et optimu estimans
futuru regem Et ait dns
ad eum Ego no corporis
pulcritudine apice factio re
galem Sed pp' aum uirtute
Eiusmde modu reprobauit
dns alios Statueat em
ysay septe filios cora sa
muele scd q'sos & nathan
adoptatu filiu samaa filij
sui Et ait samuel ad eu
Nunq; completi sunt filij Cui
indit adhuc reliquus e paruulus
& pascit oues & iubente
samuele adductus est da
uid ruffus i. rubicundus
et pulcher & iuncta est
i medio fratru Et directus
est spus dni i dauid a die
illa & deinceps Et recessit
spus domini a saul et exa
gitabat eu spus nequa
a domino missus dicit Iose
phus dauid tunc accepisse
spm propheticu / sit & ille
quide prophetare cepit sancto
spu super se veniente Sed q
dictu e spm recessisse a saul
& directu i dauid videtur
q de eode spu dicat. i. de
gra spus qua quocumq saul
victor hostiu existeat Tunc
dixerunt ad saul serui eius
Spus malus exagitat te
adhibe tibi ul saltem pitu
in cythara & lenius feres
Contradicit phici q armonia

leta reddat leviore et iste
conditionem Tradunt mathematici
quod nulli dedit armoniam
sive non pus et quinque nulli
Et indicatum est regi quod david
esset sciens psallere et vir
bellicosus Cumque misisset rex
ad ysai pro filio eius Tulit
ysai asinum plenum panibus
et vinum et hedum et misit
ea regi per manum david
at asinus plenus vel suffi-
cienter oneratus vel forte sit expositione
et hircus fuit utres ita et de
asino fiebat saccus ad aliquid
ferenda Igitur cum spiritus arripie-
bat saul david psallebat
in cithara et levius erat ei quia
cithara gerit formam crucis in
extensione cordarum et ligno
et quamvis recedebat spiritus ab
eo Cumque aliquamdiu cessisset
spiritus a saul remissus est da-
vid ad patrem De morte golie

Factum est ut congregarentur
philistei adversus israel
in prelium Porro saul et israel
castra metati sunt in valle
terebinthi sub qua iacob ab-
scondit ydola laban Et e-
gressus est vir spurius de ca-
stris philisteorum Golyath ge-
theus de semine giganteo
altitudinis sex cubitorum
et palmo Iste spurius dictus
est quia de ignobili patre vel gen-
tili et nobili matre vel iudea
natus erat Spurius vel hybrida
de ignobilis corpore ma-
zer et nothus quod matre Hic
exprobrabat israel quod servi essent
philisteorum et proponebat eis
monomachiam ita ut qui
vinceretur ad leta servi essent

aliorum Hebrei autem stupebant
et metuebant nimis Sic di-
cebat Goliath xl diebus
Erant autem tres maiores fratres
david in exercitu et eis misit
ysai per manum david ephi
polente et decem panes et
tribuno sub quo militabant
et decem formellas casei vel
decem caseos parvos et vete-
res Hebreus et decem sectiones
casei hec est pro gratia et digni-
tates caseorum Et precepit ei
ut secum afferret pignora fratrum
vel libellos repudii quos erant
euntibus ad prelium ut libellos
repudii darent uxoribus ut
si caperentur nec redirent uxoribus
usque ad tres annos liceret nu-
bere cui vellet Cumque venisset
david ad locum certaminis et dice-
bant singulis diebus aliqui
pliantes Ecce ascendebat
goliath ad prelium exprobrans
ut heri nudius tercius et
fugiebat israelite a facie eius
et ad principes david Audi-
vit a pluribus virorum qui percusserit
istum ditabit eum rex et dabit
ei filiam suam Cumque audiret
eum eliab frater eius talia sci-
scitantem increpavit eum timens
ne pugnaret et occumberet Et
respondit david Quid feci numquid
non verbum est supple indignum
increpatione quasi dicat Cur pro solo
verbo increpas me Vel ita verbum
tamen est et non res vel non animo
pugnandi hoc dico sed ut
rem sciam Renunciata sunt autem
verba david ad saul et ait
ad regem Ego servus tuus
pugnabo adversus philisteum
Cumque prohiberet eum saul quia
puer esset Addidit Ego servus

tuus misi ferri leone z visu
tu invadent grege. Erit
igr hic incircumcisus q̄si vn᷒
ex eis dno me liberante. Et
induit eu saul armis
suis. z deposuit ea dauid
q2 no habebat armorum ꝯsue
tudine. z tulit i manu
baculu pastorale z elegit
de torente qnq3 lapides
limpidissimos .i. planos
z volubiles z misit eos i
pera pastoralem .i. vas q°
lac mulgebat ul ferebat
pane et funda manu tulit
Et ꝓcessit adusus philisteu
Cui conteptsit dauid. z ait
Nunqd ego canis su q2 tu
venis ad me cu baculo
Cui rndit dauid. Tu venis
ad me cu armis ego aut
venio ad te i nomine domini
ut sciat hodie vniusa eccia
hec q2 no i gladio saluat
dns. Cuq3 iecisset lapide
funda ꝑcussit eu i fronte
scdo q3 z tercio lapide ꝑcussit
eu in eode loco. Et tercio ictu
deiecit eu et cucurrit et arrupit
gladiu illius z ꝑcidit ca
put eius. Hic fabulant²
quida iudei q ferrum ga
lee z lorice obsequiu ꝓsti
tit dno dans locu lapidi
ut intraret ad horem scin
dendu. z obicit de incepto
circucisio facta e cultello fer
reo que prius erat petrino
ffugerunt itaq3 philistei
et isrl ꝑsecuti e eu vsq3
ad portas acharon. Dauid
aut caput z gladiu posuit
i tabnaclo suo longo tpe
post tulit illa i ierlm. hebreo

no h3 suo. obicit tn̄ quidam
trophei posuit ea i tabna
culo domini. Vnde ꝑca abi
melech accepit gladium
golie. Cu aut redisset dauid
a ꝓlio ait saul ad abner
De qua stirpe est hic adole
scens. forsan voluit scire
cui daturus esset filia sua
Nec recognouit eu saul
q2 aliquadiu absens erat fuerat
z alteratus ꝑ agitacone sp̄s
stultus erat labilis memorie
Et indit abner. Viuit
aia tua rex si noui eu .i.
ꝑ vita tua no noui eum
vel ꝑ execratom. hebrei em
sepe nominant mala aduo
sariis eorum ut ibi Benedic
domino z morere. Cuq3 ꝯple
sset saul a dauid. quis es
Ait filius serui tui ysai
Et cu aia ionathe quasi
glutine conglutinata e aie
dauid. z inierunt fedus
z dedit ionathas dauid
vestimenta sua vsq3 ad arcu
z gladiu z balteu Et dauid
Factu e cu dixit michol
redirent triumphantes
de ꝓlio z dauid disponeret
ferre caput golie in ierusale
Ita ut dicit Josephus hoc
ferru hebat sed hasta iam
dedicauerat dno. Egrediebat²
mulieres ex vniuersis vrbibus
z cu instrumentis musicis
ꝑcinebat mulieres. Saul ꝑ
cussit mille. Et videbant
ꝯmes z dauid decem mi
lia. Audiens saul causa
victorie potius attribui deo
quod sibi dolens iratus e
dit. Quid ei sup e nisi solu

regnum. Et timuit ne a do
mo sua transferret regnum
et invidebat david non re
ctis oculis aspiciebat enim
post dies aliquot invasit
spiritus malus saul et quasi
prophetabat et missa lancea
quam tenebat david psalle
tem putavit configere parieti
david at declinat ab eo secundo
Primo enim recesserat bello i
minente Et postea statuit eum
saul chiliarcham et ait filia
mea merob dabo tibi uxorem
esto vir fortis et preliare bella
domini Tractabat enim apud
se non sit manus mea in eum
sed manus philisteorum Cum
autem merob deberet dari da
vid data est adriel malathi
te Diligebat autem david michol
et placuit saul et ait ad eum
in duabus rebus gener meus
eris hodie quod est in duabus
filiabus meis Nam alteram
habuisti sponsam alteram habebis
uxorem Vel ita pro duabus re
bus quas stravisti gigantem et
dabis centum preputia hostium
hoc enim significavit ei saul
per servos suos Non enim neces
habes rex habere sponsalicia id est mu
nera vel donationem propter nup
tias nisi tantum preputia centum
philisteorum Et abiit david
in acharam cum viris ... cum
hominibus erat et percussit phi
listiim ducentos viros et affe
rens preputia eorum annumeravit
ea regi Josephus tamen dicit Ab
scidens sexcenta capita ve
nit ad regem et nuptias exi
gebat et dedit ei saul filiam
suam licet invitus Cumque
videret eum apud deum et homines
approbari timuit et tractabat

de morte eius non tamen me
tu celare valens dixit iona
the et servis suis ut occide
rent david quod indicavit
ionathas david dicens Ab
sconde usque mane tractabo cum pa
tri pro te Insistenti locutus
est ionathas ad patrem Cur
peccabis in sanguine innoxio
qui fecit salutem in israel et
opera eius tibi sunt valde ne
cessaria et tuam mortem filia
tua vidua vocabit Et pla
catus saul iuravit Vivit
dominus quia non occidetur Et in
troduxit eum ionathas ad
regem et stetit coram eo
sicut pridem Quod michol posuit david per fenestram

Quod michol posuit david per fenestra

R ursus motu certamine
percussit david philisteos
plaga magna et invasit
saul zelus demon exagitabat
eum et david psallente
voluit figere spiritus ... et
fugit david in domum suam
misit ac saul satellites noc
te circa domum ut mane eum
exeuntem occiderent Cum vero per
sensisset michol deposuit
eum per fenestram et aufugit
michol ac stravit lectum suum
quasi egrotantis in quo posuit
statuam et pellem caprarum
ad caput eius similitudine
capillorum exprimens et sagis
supposuit iecur capre spirans
et membra anhelantis Cumque
saul deprehendisset se illu
sum dixit ad michol Cur
dimisisti inimicum meum Que
ait Timui dixit enim nisi
dimittes me alioquin interfi
ciam te David autem fugiens
venit ad samuelem in ramatha

et indicavit ei omnia que
fecerat ei saul. Et abierunt
ambo in nabaioth qui est
collis in ramatha ubi erat
cuneus prophetarum. Quod cum cu-
cepisset saul misit licto-
res in nabaioth ut raperent
david. Qui cum vidissent
david prophetas et samuel sta-
tem super eos factus est spiritus
domini in illis et prophetabant
nuntii saul secundos et tercios
nuncios qui similiter prophetaverunt.
Et iratus saul abiit post
eos et antequam veniret in
nabaioth ingrediens propheta-
bat et quasi amens factus
et spoliatus veste regia tota
die et nocte iacebat cum ceteris
david et samuele ita vi-
dentibus. Unde est quod
supra legitur non vidit samuel
saul usque in diem mortis sue
quia non vidit eum in statu
regio ut prius visum est. Fugit
autem david et inde venit
ad ionatham et loquebatur.
Cui ionathas non morieris
nichil pater aut grande fa-
ciet pater quod non indicet
michi. Cui david dixit pa-
ter tuus quia diligis me et dicet
nesciat hoc ionathas. Vi-
vit anima tua quia uno tantum ut
ita dicam gradu ego et mors
dividimur. Gradum unum
dixit pariete domus sue quo
interposito evasit manus
apparitorum. Hebreus quia uno
tantum passu et est sensus mi-
nimum intervallum fuit inter
me et mortem. Erat ergo ob-
secro quod dicam. Cras e-
nim kalende et ego absco-
dar in agro usque ad vesperam
tercia die. Si requisierit
me saul quia sedem consueverat
mensa eum advertens di-
ces ei Rogavit me david
ut iret in bethleem quia
victime solempnes sunt ibi
omnibus contribulibus eius. Forte
erat neomenia aliqua
solempnis preterea. Quod si tibi
dixit saul bene pax erit servo
tuo. Si autem fuerit iratus
completa est in me malicia
eius. Et ait ionathas Egredi-
amur in agrum. Cumque essent
egressi iuravit ei ionathas
quod quicquid boni vel mali
inveniret apud patrem indi-
caret ei. Et inierunt sibi
mutuo fedus inter se et se-
men suum. Et addidit et
ionathas deierare id est plurimum
iurare. Quod autem interpositum
est et requisivit dominus hoc
de manu inimicorum david hoc
de suo addidit scriptor in spiritu.
Et addidit ionathas In die
qua operari licet vel perendie ka-
lendarum ut quidam volunt
sed melius est ut de sexta
die intelligatur. Egredieris et
sedebis latens iuxta lapidem
ezel et ego mittam ad te post
solempnitatem iaciam tres sa-
gittas ad eum quasi exercens me
ad signum. Si dixero puero
qui tollet eas Ecce sagitte
intra sunt pax tibi est. Veni
ad me. Quod si dixero sa-
gitte ultra te sunt vade
domum sit inter me et te
usque in sempiternum. Prima ergo
die solempnitatis apparuit locus
david vacuus et siluit saul
estimans david nondum
purificatum. Alia die requi-
sivit a rege excusavit eum

ionathas Et yratus saul
dixit ad eum fili mulieris
uirum ultro rapientis / scio quod
in confusione tua diligis fi
lium ysai / non stabilieris eo
vivente tu neque regnum tuum
addut eum ad me quia filius
mortis est Et ait ionathas
quare morietur / et arripuit
saul lancea ut perculteret
eum / et declinavit ionathas
ab eo contristatus nec comedit
panem in die illa / et egressus
in agrum fecit secundum quod dixerat
david Et cum dixisset puero
ultra te sunt sagitte remisit
puerum in civitatem cum arcu et
sagittis / et surgens david
de latibulo adoravit tercio do
minum uel ipsum ionatham
et fleverunt valde / et ait
ionathas quecumque iuravimus
stent in perpetuum inter nos
et semen nostrum uade in pa
ce Et De fuga david in ciuitatem nobe

Et fugit david in nobe
ad abymelech sacerdote
frem achie Dicimus Et ipsum
achiam fuisse filium achi
toth filii phinees filii hely
Qui cum miraretur quasi
solus venisset generi ipse
ait ad eum david Sectus
sermo regis urgebat me
et condixi pueris in illum
locum Nunc si quid habes
ad manum saltem quinque pa
nes da michi / Forte communis
panem nomine intelligitur / Fo
rte fere est metus david
non enim aio fallendi dixit
hic / et ridit sacerdos non
habeo panes laicos ad ma
num sed tantum panes sanctos
panes scilicet propositionis Dicimus
sunt prius maxime amberis

in adducet / legitur dicat nativitas
non sit legem Et tantum in mundi
sunt eorum nec in mutilate
dabo eis / Et ait david ad
eum Continimus nos ab heri
et nudius tercius et fuerunt
vasa sancta puerorum corpora
in mensibus continentur die ut
ipsi patri poro via hec po
lluta est / sed et ipsa sanctificabitur
hodie in vasis Cum dicat
forte in via hac aliqua immun
dicie contraxeimus sed munditia
corporis sufficit ad eam munda
dam / hebreus sic habet vasa
puerorum sancta / et dicitur de vasis
ad edendum Cum dicat in
vasis mundis licet tibi ponere
panes mundos Sequitur porro
via hec laica est .i. interroga
tio tua laicalis est / Quasi
dicat Cur queris de munditia
cum tamen si mundi essent uesci non
deberent / sed et ipsa sanctificabitur
hodie in vasis .i. in corporibus
nostris Scimus enim quod necessitas
excusat nos et quod sanctificat
Et dedit ei panes propositionis
qui sublati fuerant ut po
nerentur calidi / hoc pendere
quod sabbatum erat Cumque quesi
sset ab eo david arma / dedit
ei gladium golie Josephus dicit
lancea que erat involuta
pallio in tabernaculo Erat
enim ibi sub archa cum aliquo
suo tabernaculo / et considerauit
hec omnia doech ydumeus
potentissimus pastorum saulis
qui erat ad adorandum obli
gatus voto De fuga david ad achis

Fugit david in die illa ad achis ad regem
geth Et indicaverunt servi
sui regi quod qui rex erat in

isrl qui latebat apud eum
et deuictus hoste recepit si
saluum eum seruaret. Et timuit
dauid presertim ut quia quem mi
serat saul ad achis ut redderet
ei seruum suum fugitiuum. Cumque
traheret ad regem simulauit
furorem et impingebat in
ostia porte quasi percussurus in
portam ingredi uolens
et que furiosi sunt agebat
ut fide regi nec passionis
ostenderet. Et ait rex Non in
grediatur hic arrepticius do
mum meam. et dimisit eum
Et abiit inde dauid et la
tuit in spelunca odolla non
tamen statim sed prius uenit
ad naas regem ammonitarum
ut dicitur secundum in quibusdam
in quadam glosa. et conuenerunt ibi
ad dauid omnes cognati eius
fratres et alii quibus aut odium
aut timor saulis erat uel qui
ere premebantur alieno co
uenerunt ad eum et fuerunt
cum eo quasi quadringenti arma
ti. et profectus est dauid cum
eis in massphat que est moab
est enim alia in iuda. et depo
suit apud regem moab patrem
et matrem suam. et manserunt
apud eum quamdiu dauid fuit
in presidio et in expedicione in qua
sibi querebat mansiones ad
manendum.

De morte abymelech et sacerdotum

Hec moriente
gad propheta ut inde rece
deret et iret in terram iuda ve
nit in saltum areth. et audiuit
saul quod apparuisset dauid. Et cum
esset saul in nemore quod est in
rama tenens hastam ait ad
seruos suos. Numquid ditabit uos
omnes gemini filius ysai
non est quia uobis qui doleat
uicem meam. Et ait doheg
ydumeus. Vidi eum in nobe
apud abymelech filium achi
toch qui consuluit pro eo dominum
et dedit ei cibaria et gladium
golie. Et iratus rex conuocat
abymelech et omnes sacerdotes
qui erant in nobe. Et ait ad
eum Cur coniurasti aduersum
me cum filio ysai et dedisti
eis panes et gladium. Cumque re
spondisset. Absit hoc a me. Non
fuit res huiusmodi in uniuersa do
mo patris mei nesciui quid pate
fecisset. Et ait rex emissariis
reuersus in sacerdotes qui volu
erunt extendere manus in
xpos domini. Et ait rex ad doheg
Irrue in eos et trucidauit
in die illa octoginta v. viros
uestitos ephot lineo. Forte
tunc erant induti ut officium
religionis ammonerent animum
regis. Aiunt hebrei non omnes
fuisse sacerdotes nec indu
ephot sed omnes dignos esse.
percussitque saul nobe ciuitatem
sacerdotum et mulieres et
viros et iumenta secundum quod
deus heli sacerdoti prophetauerat
stirpem eius radicitus euelle
dum. Solus abiathar sacer
dos filius abymelech euasit
et fugit ad dauid ferens
ephot secum quod fecit
moyses et declarauit ei inte
ritum patris et suorum. Et ait
dauid ego sum reus omnium
animarum patris tui. mane me
cum. quicumque quesierit animam tuam
queret et meam. Et annunciatum
est dauid quod philistei obpu
gnarent ceyla et diripent

areas .i. annona de area vel
que vastaverint segetes Consuluit
igitur david dominum vadam et percu
tiam philisteos Et ait dominus
vade et percuties et salvabis
ceila Cumque timerent viri eius
ire cum eo rursus consuluit
dominum et accepit responsum
ab eo quod et prius Et abiit david
et percussit eos plaga magna
et intravit ceila Et audiens
saul ait conclusus est david
in urbe et congregabat quatinus
ut obsideret david et viros eius
Quod cum audisset david consu
luit dominum per abiathar Descen
det huc saul et viri ceile
tradent me in manus eius
Et ait dominus descendet et
tradent te Glosa dicatur hec est
voluntas regis et illorum que
deum latere non poterat Et
egressus est david et viri eius
cum eo quasi sexcenti incerti
Quod cum accepisset saul dis
simulavit exire Transivit
autem david in monte solitudi
nis .i. in deserto et ziph Et
abiit ionathas ad eum in
locum silve qui vocatur nava
et confortavit manus eius in
deo et ait Tu regnabis in
israhel et ego ero tibi secundus sed
et pater meus scit hoc Et in
vocaverunt ius iurandum
federis inter se coram domino .i. coram
tabernaculo et abiathar

De zephiteis quod david latuit in spelunca

Ascende
runt autem zepheni ad
saul in gabaa dicentes david
latet apud nos in colle achile
Veni et tradamus eum in manus
tuas Et benedixit eis saul
et ait Considerate caute omnis

ubi sit pes eius et renun
ciate michi et sequar vos
david autem et viri eius erant
in deserto maon Cumque egressus
esset saul ad querendum eum
ascendit david ad petram locum
et munitissimum ubi de [illegible]
ubique sibi erant [illegible]
reposuit et versabatur david
in deserto maon in monte
opaco Porro viri saul in mo
do corone cingebant monte
Cumque desperaret david se posse
evadere venit nuncius ad saul
dicens festinus quia infunderet
se philistiim super terram Desiit
saul persequi david pergens
in occursum philisteorum Propter hoc
vocaverunt locum illum petram
dividentem eo quod separatus
ibi esset saul a david Ascen
dit ergo david inde et habitavit
in locis tutissimis engadi
Hoc est opidum in quo erat
vinea balsami Assumens
autem saul tria milia electorum
insequebatur david etiam
super abruptissimas petras
que solis ibicibus sunt pervie
Et intravit saul speluncam
ut purgaret ventrem porro david
et viri eius in interiori parte
spelunce latebant Et dixerunt
servi david Tradidit eum deus
in manus tuas et precidit david
oram clamidis saul silenter
et rediens ad viros percussit
cor suum metonomicos .i.
pectus suum in quo totum cor
vel momordit eum conscientia
sua de eo quod fecerat Cumque in
murmurarent pueri eius adversus
eum timens ne irruerent in saul
ait vivit dominus quod non domino

eu
percussit saul a' i obitu aut
i plio aut ipellis e qui dicat
deterso no ptam ea propiciq
sit m dns l hanc faciat mi
sericordia meu ut no mitta
manu mea i xpm domi
Et confregit viros suos hijs
sermonibz. Poro saul egressus
cepto itinere et egressus dauid
post eu clamat domine mi
rex Cumqz respexisset saul ado
rauit dauid i terra z ait
Quare audis verba dauid
querit malu aduersus te Co
gnosce clamidem tue oram
i manu mea qua tu pcidens
pepercit tibi oculus meus. quem
persequeris canem mortuu
et pulicem vnum. hijs auditis
fleuit saul et ait Justior
es me reddat tibi dns. scio
q regnaturus es Jura michi
in domino ne deleas semen
meu post me Et iurauit
sauli. Abijt ergo saul i domu
sua. dauid aut ascendit ad
tutiora loca in angustias
mapha. De morte samuelis z nabal

De morte samuel z nabal

Eo tpe mortuus
e samuel et fleuit eu
vniuersus ysl singli tanqm
ppm lugentes z sepelierunt
eu in ramatha. Constat itaqz
q abhinc loco vsqz i fine hui(us)
secdi libri no scripsit samuel
Cur ergo eius nomine intitu
lant hij duo libri q reliqua
scripsit vnus pphaz discipu
pulus eius tunc opus ascribit
magistro Quida tn dicunt
nathan scripsisse sequentia De
scendit aut dauid i desertu
pharan opidu e i arabia
Erat aut vir i ciuitate aman
in solitudine maon z pos

sessio eius erat in carmelo
mons e i sorte iuda Alter
carmelus e i confinio palestine
norum et phenicis ubi helias
occidit pphas baal. z hic erat
de genere caleph In paralippomenon ita
legit Caleph genuit archam
archam genuit hezeron hic
est ut iudei putant nabal
Cum aut audisset dauid q tun
tondisset nabal ad tondendas
oues greges misit ad eum
x iuuenes ut mitteret ei
aliqua benedictam i die bona
Exultabat enim z epulabatur
iudei in tonsione ouium
i memoria patrum suorum qui
fuerant pastores ouium Et ait
nabal nuncijs dauid Non
mitta Quis e filius ysai
hodie creuerunt serui fugi
tiui Nescio eos Cumqz audi
sset dd. q respondit ei na
bal Accinctus e gladio cum
ccc viris et ait hec faciat
dominus inimicis meis z hec
addat Si reliquero de omnibus
que ad eu ptinent mingentem
ad parietem i salte canem
ad inferiu. Poro abigayl
vxor nabal formosa et
prudens hec ignorabat et
indicauit ei custos ouiu
quanta iniuria intulisset ei dd
in deserto. festinauit igit
abigayl z tulit i occursu dauid
panes z vinu z arietes
coctos z sata polente et
ligaturas une passe z ma
ssas caricarum z adorans dd
ait In me sit domine mi
hec iniquitas i condona
michi hanc iniquitate
uiri Nec ita Si putas esse

iniquitate et deleas eum quam
iurasti michi imputetur. Porro
fecit vir meus secundum nomen
Nabal enim stultus nimis pertinax
Constituit enim te deus super
istis non debes fundere sangui
nem innocentem. Nichil enim
tibi nocuit sed quia tibi non
dedit. Et anima tua erit custo
dita quasi in fasciculo viventium
hebreus est in momento vite quod
idem est in intellectu sensus. Alia
littera est in fasciculo vitium qui
dicat. Si custodiat dominus animam
tuam ad multiplicandum sed fasci
culus vitium custodit iniquam
ad supplantandum. Et respondit
david. Benedictus dominus deus
qui misit te in occursum meum
vade in pace. Audivi vocem
tuam scilicet iniuria remittendo
et honoravi faciem tuam exenia
recipiendo de manu tua. Cum
ergo indicasset abigail omnia
hec viro suo emortuum est cor
eius pre timore. Timuit enim
ne forte david nollet defe
rere et mortuus est post x dies
Quo audito david ait. Benedictus
deus qui custodivit manus
meas a sanguine et reddidit
maliciam nabal in caput eius
et vocavit abigail et duxit
eam in uxorem. achinoem de
iezrael. Saul enim dederat
michol falti de gaddi. De fuga
Ceterum david ad achis
nunciaverunt ziphei ad
saul ecce absconditus est david
in colle achile. et abiit saul
post eum cum tribus milibus
electorum et descendit david
nocte ad castra saul ducens
secum abysai filium sororis
sue quia fuerunt tres filii
ioab et abisay et azael. Ve

potes david. Cumque clam intra
ssent tentorium regis cunctis
dormientibus. Dixit abysai
perfodiam saul lancea in terra et
prohibuit david dicens. Quis
extendet manum suam in christum
domini et erit innocens. Sed
tolle hastam que est ad caput
eius fixa in terra et vas aque
et eamus. Et egressi sunt nullo
evigilante quia sopor domini
irruerat super eos. Cumque transisset
torrentem et stetissent in vertice
montis unde possent audiri
clamavit david ad abner
et ad populum. filii digni morte
vos estis quia non custodistis dominum
vestrum christum domini. Ingressus est
quispiam ut interficeret regem
videte ubi sit hasta regis
et cyphus aque. Et agnoscens
saul negligentiam suorum et be
nesicium david. Clamavit
hec. Numquid vox tua est hec fili
mi david. Qui respondit. Cur
persequitur dominus servum suum. Quid
feci. Si dominus incitat te ad
versum me odoretur sacrificium
id est placare eum oportet sacrificio et
prece ut ostendat vobis super
hec quid velit. Vel ita tu ipse
occidas me et erit qui sacrificium
deo in odorem suavitatis. Quidam
ita legunt odoretur sacrificium
si dominus incitat te adversum me in deo
me id est sacrificantes prohibemus sacrificio
dei. Si dominus hoc facit si
autem filii hominum incitant te
maledicti sunt qui cogunt me
transire ad ydolatras ne serviam
deo isti. Et ait saul ad david
peccavi revertere fili mi non
ultra male faciam tibi. Et respondit
david. Judicet dominus inter nos. Ecce hasta regis veniat

qui tollat eam. Cui saul /
Benedictus tu fili mi et quidem
faciens facies et potens poteris
Et saul reversus est in locum
suum / Et dixit david in corde suo
aliquando incidam in una die
in manus saul / melius est ut
salvet inter philisteos. Abiit
ergo david et dc viri cum
eo ad achis filium mayoch re
gem geth / Iste fuit filius sup
dicti achis cuius [illegible] dicebatur
maoch. Et erant cum david due
uxores achinoem et abi
gail. Et dixit david ad achis
Nolo esse honerosus regi / det
michi rex locum in quo habitem
Et dedit achis siceleg que ex
inde facta est regum iuda et
habitavit david in ea quatuor
mensibus et xx diebus et
agebat david predas de vi
tulis philisteorum et civitatibus
qui non erant sub potestate achis
virorum et mulierum non adducebat
sed interficiebat captivum ne
forte loqueretur adversus eum
Cumque quereret achis quos
percussisset aiebat se depopu
latum esse habitantes ad au
strum iude et in campestribus

De suscitatione samuelis

Factum est eo tempore congregati
sunt ad prelium contra israel philistei
Et ait achis ad david Aperte
ingredieris in castra tu et vi
ri tui. Ego custodem ponam te ca
pitis mei perpetuis. Congregat
et saul universum israel et venit
in gelboe. Samuel autem mor
tuus erat / hoc ideo repetitur
ut ostendatur angustia saul
in qua plurimum esset ei necessa
rius samuel / vel ut ostendatur
samuel recenter mortuus qui
in proximo erat suscitandus

de suscitatione samuelis

Traditur enim neminem posse
suscitari arte phitonica nisi
recenter mortuum et adhuc in
tegris vitalibus / Timuit itaque
saul / et consuluit dominum / qui
non respondit ei neque per som
nia neque per prophetas vel per discipulos
samuelis neque per sacerdotes /
hebreus habet neque per doctrinam
per ephot sed in quo erat doctri
na et veritas. Et ait saul
servis suis querite michi
mulierem habentem phitonem
ipse enim occiderat magos
et ariolos et phitonicos / et
una traditur fuisse reservata
quia mater erat abner / que
latens habitabat in endor que
civitas est iuxta fontem endor
Phitone traditur quidam esse
lex suscitandi mortuos qua
phitonicus adinvenit / Cui dicat
querite michi mulierem pitha
cis illius / quod congruit he
breo in quo legitur mulierem
balatoph. balath enim interpretatur
domina / oph est nomen artis illius
Mutavit itaque saul habitum
suum et venit ad mulierem nocte
cum duobus viris et ait / Suscita
mi quem dixero tibi / que respondit
Nosti quanta fecit saul magos
et ariolos. quare ergo insidiaris anime mee
Creduntur obiecisse saule
eos delevisse / Nec putabant
david sub regem / Juravit
autem saul quod propter hanc rem ni
chil mali pateretur / et dixit
ei ut suscitaret samuelem. Vi
dens autem mulier virum samuelem
sanctum conturbata est et ait sauli
Quare imposuisti michi. Tu
enim es saul / hoc enim samuel
indicaverat ut ait Josephus
Creduntur fabulantes mortuum
magice suscitatum a pedibus

primo moueri. et surge .i.
quando suscitate rege suscita
tur. enim a capite surgit. Alij
dicunt phitonissam non posse susci
tari nisi rege suscitate. Et
indicauit ei saul se saule
esse. et ait. Noli timere quid
vidisti. Et rursum indit virum se
nem et glosinum et amictum
pallio sacerdotali. et intelligens
saul quod samuel esset adorauit
eum. Et ait anima samuelis ut
dicit josephus quare inquietasti
me. Et ait saul coartor nimis
quia philistei pugnant aduersum
me. et dominus non indit michi
obsecro dic michi quid faciam
Et rursum indit. quid me rogas
me cum dominus recessit a te
faciet tibi dominus sicut locutus est
tollet regnum tuum de manu
tua et dauid dabit illud. Eris
autem tu et filij tui mecum id est
in numero mortuorum. sed ego
sum vel in inferno. Dubitat suscita
cione quidem aquibusdam quod spiritus
malignus apparuit in specie que
dicta est samuelis. Et tradunt
quidam quod deo permittente anima
ipsius tamen consimili corpore in
duta apparuit ibi. Alij vero
quod corpus tamen suscitatum est cum spiritu
viuificato anima in loco suo qui
escente. hoc audiens saul pro
stratus in terram pre timore nec
comederat panem in die illa
et coegit eum mulier et serui
eius ut comederet. Cumque co
medisset rediit in castra per
noctem. noluit enim sciri quod
consuluisset phitonissam. quod da

vid amalech.

Congregati iud vicit amalechitas. pro da vid amalech

Congregati igitur philistei. lectio
in aphec et israel castra me
tatus est super fontem qui erat
in iezrael. Satrape vero phi
listeorum videntes dauid
et suos eius cum achis despe
xerunt. et scrutantur hebrei isti in
locum suum ne forte cum ceperimus
preliari fiant nobis aduersarij
et in capitibus viris meantur
sibi reddi gratiam domini sui. Et
ait achis ad dauid. innocens et bo
nus bonus es in conspectu
meo sed satrapis non places
Surgite de nocte et abite di
luculo. Abijt ergo dauid cum socijs
in sycelech. die tertia amalechite
interim impetu fecerant
in syceleth et succenderat ea
et captiuas duxerant mulieres
et paruulos et vniuersam predam
planxit autem dauid et vniuersi
qui erant cum eo donec deficie
rent in eis lacrime. et vole
bant eum lapidare. Confortatus
autem dauid in domino consuluit
dominum per abiathar. dicens persequar
latrunculos hos et comprehendam
Et rursum indit persequere et compre
hendes et reduces predam. Abijt
ergo dauid et .d. cc. viri cum
eo et venerunt ad torrentem bo
zor et cc lassi substiterunt
ad sarcinas de mandato dauid
Cumque alij transissent inuene
runt puerum egyptium fame de
ficiente quem reliquerat dominus
suus vir amalechita. Cum
egrotare eum vidissent. et de
derunt ei cibum et reuersus est
spiritus eius. et ait ad eum dauid.
potes me ducere ad cuneum
istum. Et rursum ait si iurauerit
michi quod non occidas me nec
tradas in manus domini mei
ducam. Et iurauit ei dauid
et eo ducente inuenerunt
hostes epulantes et quasi diem
festum celebrantes. Et percussit
eos dauid a vespere usque ad
vesperam alterius diei. Soli cccc

Isti sunt amalechite quos saul debuit occidere et pro inobedientie reus regnum amisit

adolescentes evaserunt in ca
camelis Erant ergo dauid
omnia que tulerant ama
lechite ab homine usque ad
pecus Dicitur quod in signum victorie
prebuerunt ei auxilium noue
principes militum de manasse
qui confugerunt ad eum dum
rediret in siceleth Plures enim
veniebant ad eum tam de iuda
et beniamin Porro cum redi
issent ad cc viros qui lassi
subsisterant salutavit eos da
uid pacifice et indignati
sunt quidam qui cum eo ierant
dicentes Sufficiat cuique uxor
sua et filij de preda nichil da
bimus eis Et ait dauid Non
audiat vos quesumus fratres mei
in sermone hoc Equa pars erit
descendentis ad prelium et rema
nentis ad sarcinas Sciminus
ait non ait qui lassi manserunt
quia lassis non dari debetur de pre
da pretio Et factum est hoc ex die
illa et deinceps quasi lex in
israhel usque ad diem hanc Venit
ergo dauid in siceleth et misit
Dona dona sit dauid de preda senioribus
iuda et proximis suis et re
liquis cum quibus commoratus
est De morte saul et filiorum fuerat ipse et viri eius De

Porro morte saul et filio
philistei pugnabant rum
adversus israhel Saul autem sacerdotes
et prudentes festinabat ad mor
te et vilius dimicabat Soli
quippe magnanimes rerum
terribilium sunt contemptores Hec
magnanimitas maxime convenit
regibus quos precipimus Prin
cipatus non solum malos no
llet esse subditos sed nec me
diocres bonos esse Fugerunt autem
filij israhel a facie philistinorum
et ceciderunt in monte gelboe
et percussi sunt tres filij saul
Ionathas aminadab melchisua
Isboseth autem domi erat Cum
quod gravius vulneratus esset saul
dixit ad armigerum suum per
cute me gladio tuo ne forte
incircumcisi isti illudent michi
viventi et postea interficiant
me Et noluit armiger et ir
ruit saul super gladium suum
adeo enim defecerat quod non po
tuit se transliberare Quod vi
dens armiger saulis irruit
et ipse super gladium suum Hic
fuit doech ydumeus ut
aiunt hebrei qui timuit esse
superstes sauli propter dauid Et
mortui sunt omnes domestici
saulis qui erant cum eo Viden
tes autem filij israhel qui trans valle
iordanis erant stragem suorum
egressi de civitatibus suis fugerunt
Altera die venientes philistei
ut spoliarent interfectos Exspo
liaverunt saul armis suis
et filios eius Et precisa capita
eorum cum armis miserunt in
terram suam per circuitum ut annu
ciaret hec in templo ydolorum
et in populis et posuerunt ar
ma eius in templo astaroth
caput vero in templo dagon
ut in paralipomenon legitur Corpus
vero eius et filiorum eius suspe
derunt in muro bethsan quod
in oculis israel Est enim ci
vitas philistinorum in terminis israhel
Viri autem de iabis galaad quos
liberavit saul ab amonitis
ambulaverunt tota nocte et
tulerunt cadavera de muro beth

sam et combusserunt ea igni
et sepellierunt ossa i nemore
iabes et planxerunt ieiu
nantes vij diebus. Vnde q
i paralipo legitur mortuus est
saul propter iniquitates suas
et additur qui in contumeliam
peccavit sed insuper phitonissam
consuluit propter quod interfecit
eum dominus. Huius pati ma
gnitudinem iniusta non attendunt
et regnavit saul vivente sa
muele xviii annis et eo
mortuo duobus annis. Horum
annos tamen sacra scriptura non
annotat. A samuele ergo inci
piunt tempora nominatorum prophetarum
et a saule tempora regum in
israel. Incidentia parmo (?) capitula

In diebus istis apud lati
nos quartus regnavit
silvius eneas filius post
humi. Alia tamen historia con
ponit silvium latinum inter
siluium fratrem postumi et
quartum silvium enea. Huius
temporibus homerum fuisse qui da
dicunt de quo magna disso
nantia est apud veteres. Crates
ponit eum ante descensum he
raclidarum ... vrbe
cristenes centesimo anno a ca
ptivitate troie. Aristarchus
et philochorus tempore emigrationis
ionice. Apollodorus atheni
ensis c et xl anno eversionis
ilij. Alij modico tempore ante quam
olimpiades inciperent. Expli
citur liber primus. Incipit secundus de
planctu da
vid super saul
et jonatham.

Mortuo
saul
adolescens fugiens
de prelio venit ad

david in sicelech et adoravit.
Cumque indicasset ei populum victum
et saul cum filiis mortuum, ait
david. Vnde scis quia mortuus
est saul et ionathas filius
eius. Qui ait. Vidi saul
incumbentem super hastam suam
et hostes appropinquabant ei. Cumque
quesisset quisnam essem et di
xissem amalechites sum, ait.
Interfice me quia apprehendit me
ne occidat me in trangustijs. Et occi
di eum quia vivere non poterat
et tuli diadema quod erat in quo
esse solebat in capite eius et
armillam de brachio eius et at
tuli ad te dominum meum. Hic
aiunt hebrei hunc fuisse filium
doech ydumei. Cum pater suus
postquam irruerat super gladium
suum tradidit insignia regis
que custodiebat ut ferens
ea david redderet eum sibi pla
cabilem. Vnde obviat quod proselitus
meus et filius amalechites
dicitur. Cum amalechite sint
ydumei. Amalech enim fuit
filius eliphat filij esau. Da
vid ergo et omnes qui cum eo erant
sciderunt vestimenta sua plangen
tes et ieiunantes usque ad ve
speram secundum legem. Et ait david
ad iuvenem. Quare non timuisti
mittere manum tuam in xpm
domini. Os tuum locutum est contra te.
Et iubente david unus de
pueris eius occidit eum. Et
precepit david ut preces fi
lios suos docerent arcum id est ar
tem sagittandi eo quod audierat
populum a sagittariis interfectum.
Sic scriptum est in libro iustorum.
Hic liber non extat sed et plu
res quorum fit mentio in veteri
testamento et novo combustos

tredimus a babiloniis fuerunt
qui dicerent hunc librum dici
librum iustorum eo quod de iustis
5 agit scilicet samuele et david Et
alii dicunt pentateucum li
brum iustorum ubi quia dicit post
artem sagittandi utile esse
quia dicit iacob se tulisse agrum
de manu amorrei in gladio
et arcu Quidam legunt iustorum
neutraliter et dicunt librum iu
storum quia agit de hiis que
iusta sunt librum iudicorum Ut
sit sensus Dicit precepit david
arte illa fugienda sicut fuerat
quod scriptum est in libro iustorum
Tunc planxit david carmine
lugubre super saul et ionatha
et creditur metrice compositum
fuisse et est continentia huius car
minis tripartita primo agit de
loco ubi facta est strages et
imprecatur ei Secundo commendat saul
et ionatha quantum ad ensis
Tercio specialiter commendat ionatha
ondens quantum dilexerit eum
non obest si alii plurali aliquando
singulari de eodem monte loquitur
Est enim unus mons plures
colles habens ubi legitur Mon
tes gelboe nec ros nec pluvia
veniat super vos Quidam
dicunt super te sit segetes
tantum Montes gelboe sub
audi ve vobis per yperbolam infert
nec ros nec pluvia veniat
super te Montes hii ut quidam
dicunt prius ubertimi fuerant
et imprecatur eis non ariditatem
sed sterilitatem quasi aridi essent
Unde sequitur Neque sint super
vos agri primiciarum id est fructuum
optimorum sed prius alii dicunt
prophetia esse que impleta
est in diebus helie Alii dicunt

in loco in quo saul interfectus
est carmine non fuit nec an
te post compluisse sed per maledic
tionem confirmatum est planxitque
david saulem eo quod vilis interfectus
fecit esset licet unctus esset oleo
et subdit tamen huius nec eis
a sanguine interfectorum et ab adipe
fortium id est per sanguinem sacerdotum
quos occidit in nobe Hebreus
tamen inchoat versum ita a sanguine
interfectorum et ab adipe fortium
sagitte ionathe que numquam
abierunt retrorsum De prima in
Post hec (unctione david)
per responsum domini ascendit
david in hebron et habitabat
ibi cum duabus uxoribus suis
cum omni domo sua virique eius
manserunt in oppidis ebron et
unxerunt eum viri iuda Hic
inchoat quarta etas non pro
inicio regni iudeorum ut qui
dam voluit quia tunc inchoasset
a saule sed innovatione pro
missionis que patribus olim
data fuerat de regno david
quod prefiguratum est in david in dante
domino david vitate de fructu
ventris eius sessio super sede
sua Nunciatumque est david quod
iabite sepelissent saul et
nunciavit eis dicens Benedicti
vos a domino qui fecistis misericordiam
cum domino vestro retribuet vobis
dominus sed et ego retribuam nec
timeatis quasi non habentes re
gem in omnipotenti quia me dominus
iuda rege sibi De regno ysboseth
Abner autem princeps
exercitus saul tulit ys
boseth et traduxit eum per
castra id est ubicumque dispersus
erat exercitus et tamen eum
regem super reliquas tribus

Vel præstra in fuge. i. castra
manaim locum munitissimum
ubi inunxit eum in regem
Erat autem ysboseth .xl. annorum
et duobus annis regnavit super
israel. David vero septem annis
et sex mensibus regnavit
in hebron super domum iuda
Eo tempore actum est intestinum
bellum inter hebreos. Porro erat
bellum ingressus est abner et
pueri eius de castris in gabaon
ysobaal et pueri david occurrerunt eis ad piscinam in
gabaon et convenit inter
eos quod xii tantum pugnarent
ex utraque parte in medio exercitus et apprehenso unusquisque
capite comparis sui defixit
gladium in latus contrarii et
ceciderunt simul. Unde dictus
locus est ager robustorum
Josephus tamen videtur velle quod
pueri david superstites occiderunt compares suos. Ortum
est bellum inter reliquos et
fugit abner cum suis. Erant autem ibi cum ioab duo
fratres eius. quorum azahel
velocissimus quasi unus de capreis persequebatur abner
instantissime. Cui abner
nolens ipse persequi ne compel-
co lar eum confodere et non potero
levare faciem meam ad ioab
i. non potero gratiam ioab habere
Ille vero noluit declinare. percussit eum abner in inguine
aversa hasta. i. cum ligno posteriori non cum mucrone haste vel
versa ad eum hasta. Persequentibus
autem ioab et abisay fugientem
abner sol occubuit. Et venerunt ad collem aque ductus

in eius summitate congregati sunt
ad abner filii beniamin in
cuneum unum. et ait abner
ad ioab. Numquid usque ad finem desevies
usque ad deletionem fratrum tuorum
An ignoras quod non gratis moritur
in gladio qui provocat hostem
Cessavit ergo ioab et omnis
exercitus persequi eos. Porro abner cum suis nocte illa transiens iordanem venit ad ysboseth in manaim. Ioab vero
et viri eius tulerunt azahel
et sepelierunt eum in sepulcro
patris sui in bethlehem et reverterunt ad david in ebron

Facta de filiis david

Facta est ergo contentio longa
vel concertatio inter hos reges
et david crescente et altero decrescebat. Natique sunt filii david
in ebron primogenitus amon
de achinoen. Secundus celaph
de abigail tertius absolon
de uxore gentili maacha
scilicet filia tholomai regis iessur. Quartus adonias filius
agith. Quintus saphatias
filius abigail. Sextus iethra
quem iosephus vocat mathan
de egla uxore sua. quam hebrei aiunt fuisse michol
que sola dicitur uxor eius quia
in adolescentia primam sortitus
est eam uxorem. Credo non videtur posse stare cum sequentibus legatur michol in
illa subsannasse david
et dicitur quod non est natus ei filius
de david usque in die mortis
sue quod in ipso partu occubuit sed potuit fieri ut

vicina parti decihelim desce
deret in ebron ut ibi pareret
tamquam in primitivo loco igni

Eo tempore De infestacione abner

Factum est quod abner intraret
ad concubinam saulis resphan
pulcram nimis et abscondit iuga
tus est adversus eum ysboseth
quasi contemptori domus sue et timens
ne forte cum concubina usurpa
ret sibi regnum. Et iratus abner
ait ad eum. Numquid canis
caput ego sum hodie adversus iu
dam contra te. Et quasi diceret contra te
iudas fecit me quasi caput canis
mortui. Vel ita contra te factus
sum caput canis in principes in
honorabiliter latrans contra te pro
domo. Et misit abner ad
david nuncios dicentes. Cuius
est terra, quasi diceret. Nonne tua
est in manu mea. Fac mecum ami
cicias et reducam ad te uni
versum israel. Qui ait. Optime
faciam tecum amicicias sed non
videbis me antequam reduxeris
michol. Et ad ysboseth man
davit david ut remitteret
ei uxorem suam michol. Tu
lerunt ergo eam a viro suo fal
tiel qui prosequebatur eam
plorans usque ad bahurim. Iste
faltiel doctus erat in lege et
ideo noluit uxorem alterius
violare. et contra hoc nomini suo
additum est el quod est dei nomine
quasi per timorem et reverentiam dei
et legis abstinuit. Hebrei hoc
dicunt. Non enim cognoverat
eam eo quod diligeret illam david
sed tristis erat. Et locutus est
abner ad seniores israel ma
xime ad beniamin ut

Iosephus
iudicia
Iosephus hic est defectus et sub
iudicia quod fuit dixisse
abner non posse quod qui
rex fuit eius contra potestate
.... et ideo misit ad
ysboseth

transiret ad david quem elege
rat dominus. Et ascendit abner
in ebron ad david vel vadens
a deo et susceptus ab eo magni
fice et ait. Surgam ut congregem
ad te omnem israel. Cumque abi
isset in pace. Ecce ioab et pueri
david redierunt cesis latrun
culis cum preda magna nimis
Et dictum est ioab de adventu
abner et de pace cum rege
qui cum temptasset mutare ani
mum regis dicens. Iuravit abner
ut deciperet te et non acquievit
rex. misit nuncios post abner
quasi rege revocante eum et reduxit
eum. et occurrens redeunti se
orsum adduxit quasi secretius
locuturus et percussit eum in ingui
ne et mortuus est quasi in ul
tione fratris sui. Sed verius est
quod timebat ne fieret quasi secundus
a rege. Quod cum audisset david
ait. Mundus ego sum et regnum
meum a sanguine abner. et
veniat super caput ioab. Non
deficiat de domo ioab semi
ne fluens et leprosus et tenens
fusum id est effeminatus et cadens
gladio et indigens pane.
Quidam hoc volunt ei impre
cari seminis fluxum et lepram
et curvationem et stragem in
bello et mendicitatem. Quidam
legunt pro uno leprosus et tenens
fusum id est bene ventilabrum ad
repellendas muscas quia
leprosi muscas abigunt cum
ventilabro quod fit de foliis
palmarum et voluit intelligi inter
digitos instar fusi. Scidit
igitur david vestimenta sua et
flevit super abner et omnis
populus qui cum eo et indixit

Dicunt hebrei quod hic [illegible] non co
gnovit eam timore dei et ideo nomini eius
additum nomen dei scilicet el et dicitur faltiel id est
vadens a deo

omnibus senioribus israel ad he
spanum et ait. Vere scitis quoniam
hodie princeps maximus
cecidit in israel. Ego autem de
licatus sum et unctus rex. Verum
sum nouiter rex maxime
indigebam auxilio uestro.
Porro filij saruie nimis duri
sunt. De morte isboseth et secunda unctione dauid
Audiens autem
Isboseth de morte abner
dissolute sunt manus
eius et omnis israel perturbatus
est. Duo autem uiri principes la
tronum seruus erant cum isbo
seth baana et rechab de
filijs beniamin qui cum uiri
recessissent ab isboseth et
venerunt ad miphiboseth
filium ionathe ut facerent
eum regem qui noluit immo
prodidit eorum consilium. Et iuda
nos tradunt quod isboseth offe
sus erat eis eo quod dicebat
ei miphiboseth regem esse
debere cum filius primogenitus
esset saulis. Erat autem iste
miphiboseth claudus utroque
pede. Quinquennis enim erat
cum nunciatum est ei de mor
te saulis et ionathe et tol
lente eum nutrice ut fugeret
cecidit et confractus est. Porro
baana et rechab ingressi
sunt domum isboseth ferentes
spicas tritici qui primitias
regi hostiaria autem domus ob
dormierat et inuenientes is
boseth dormientem in meridie
interfecerunt eum et attulerunt
caput eius ad dauid in ebron
dicentes. Ecce caput uiri qui
querebat animam tuam estima
tes se munera accepturos
a dauid. Et ait dauid ad
eos. Interfecistis uirum innoxium
sanguinem domini uestri fudistis
et ideo auferam uos de terra
et precisis manibus et pedibus
eorum suspenderunt eos super
piscinam uel fontem in ebron.
Caput uero isboseth sepelie
runt in sepulcro abner et
venerunt seniores de israel ad
dauid et percussit cum eis fe
dus et unxerunt eum in regem
super omnem iudam. Hic ergo
tercio unctus est in signum regni
Secundo in regem super iudam. Tercio in
regem super israel. Filius xxx
annorum erat dauid cum regna
re cepisset super hiundat fi
lius ij diornatę gebreo et
xl annis regnauit in ebro
vij annis et vj mensibus super
iudam. Subaudi spatium nam
si statim post isboseth regnauit
in israel non nisi duobus annis
regnauit in iuda. Sed aiunt he
brei eum regnasse in ebron
aliquibus annis adhuc saule
viuente quia domus iuda iam
affectabat eum in regem. Sed ipse
mittebat eis munera tamquam
suus in exilium. At regnauit
xxxiij annis super omnem israel.
Si queratur quomodo de summa
annorum regni subtrahantur sex
menses. Aiunt hebrei dauid
egrotasse sex mensibus et minus
dignum regem fecisse. Vel quia
absalon persecutus est eum sex
mensibus et tunc quasi non rex
dauid. Et expugnat ierusalem — De expugnatione ierusalem
Postea collecto exercitu legitur
ascendit ierusalem ut eiceret
ubi ebuseum. Qui posuerunt

8

cecos z claudos sup muros
in derisione david dicentes
Non ingredieris huc nisi ab
stuleris cecos z claudos Ecce
dicit adeo e urbs fortis q
fortiu amplio no indigemus
Alij dicunt eos inposuisse
ymagines sup muros quas
dixerunt cecos z claudos i
m^t agentes Ecce dicat Etia
nobis m^t agentibus intrare
no poteris Vel cecos dixe
runt cecos z claudos q debi
les z similes cecis hijs re
putabat david eos Idem
teps in pübio dictu e cec
z claudus no intrabunt i regnum
dei Quomodo simpr i lege p
hibitu erat ceco z claudo
intrare ad offerendum pg ea
usum e i pübium Forte cu
ianitores arcebant immundos
dicebant enigmatice i in
figura cecus z claudus non
intrabunt ponentes cecitate
z clauditatem pro quali mendi
cia Porro inferiorem civitate
obtinuit dd tradente ea sibi
Horna iebuseo Cum arce
syon obtine no posset pro
posuit i premiu principatum
milicie illi qui primo percu
teret iebuseu z tangeret doma
tum fistulas cuniculos sub
terraneos per quos erat ascensus
usque ad arcem Aquilis itaque fe
stinantibus ioab puenit pri
mus z clamavit ad rege conferens
milicie principatu Et obtinu
it dd arcem expulsis oibus
iebuseis pter Horna et
edificavit per circuitu eius z in
cipiens intrinsecus a mello

et ptem illa civitatis vocat
civitate david Reliquam
ptem urbis extruxit ioab
mello at erat papitiu z qui
queda circunda vorago vallis
Porro ipa civitas david
postea vocata e mello Et edi
ficavit in ea david domu
hiram regi tyri secunde sibi
auxiliu mittendo ei ligna ce
drina z artifices Porro dd
accepit alias uxores z nati
sunt ei filij in ierlm inter quos
erat nathan alius sed a
nathan propheta que sibi david
adoptaverat post morte patris
Et nota q ierlm usque ad
melchisedech dicebatur iebus
aquo dicta e salem postea
a david dicta e iebusalem
Et postea mutata b in r di
xit ierlm quasi mutatam
salem Ierlm hebree mutato
est Tradit Josephus q hac
mutacionem ab homeres facta
quida dicunt z vim esse pu
tant Postea dicta e a salomone
Ierosolima et tande p sin
copam ierosolima Quod david p 88
Audientes vicit philisteos
at philistei david re
gnare sup isrl ascenderunt
omnes ut quererent david
z castra metati st i valle
raphaim no pcul a ierlm
Et egressus e adversus eos david
cum responso dni z pcussit
eos in ore gladij z divisit
eos at z fillat in fugam
obq vocatus e locus baal
pharasim i divisionu divisio
ut q ibi fugientes reliquis
rant ydola que tulit david

serviet conflauit. Et addiderunt
adhuc philistiim ut ascenderent
in ualle raphaim et posuerunt
ydola sua sub arboribus pirorum
Et ait dominus ad dauid non ibis
obuiam eis sed gira post tergum
et uenies ex aduerso pirorum
hebreus legit flentium id est ydolorum
que digna sunt fletu et cultores
eorum suos ad fletum cogunt
Cumque angelus domini incederet
super cacumina pirorum strepitu
facto irruit in eos dauid et
percussit eos usque ad gazer. De
…oc archę in
ordo reductione arche in
P dauid fecit tabernaculum in ierusalem
stultu in ipsos domum suam ad re
ponendum archam et posuit
in eo quasdam de ueteribus cor
tinis tabulas uero et columpnas
et bases peres reseruauit. Et
descendit dauid cum xxx mi
libus virorum et posuerunt
archam super plaustrum nouum
et tulerunt eam de domo a
minadab que erat in gabaa
id est in colle iuxta cariathiarim
non est hic gabaa proprium quidam
nomen urbis uel loci sed secundum
interpretationem suam colle sonat
duo autem filii aminadab mi
nabant plaustrum ayoth pre
cedebat et oza sequebatur. Dauid
autem et omnes israel psallebant
coram archa in musicis instru
mentis. Cum autem venissent
ad aream nachor calcitraue
runt boues et inclinata est
archa. et extendit oza ma
num et tenuit eam et aruit
dextera eius in qua debuit
archam ferre et iussedat perit
eius et oppressit et uocatum
est nomen loci illius percussio oze.
Dicit iosephus eum percussum
quod tetigit archam cum sacerdos
non esset. Alii dicunt quod posu
erat archam super plaustrum cum
sacerdos non esset. Alii dicunt quod
posuerat archam super plaustrum
cum humeris portare debuisset
hebreus tradunt quod ea nocte dor
mierat cum uxore sua. Timuit
itaque dauid ducere archam
ad se et posuit eam in suburbio
bio in domum obethe leuite
filii gedeon gethei. Et fuit
ibi tribus mensibus et benedi
xit dominus domum obeth. Aiunt
hebrei quod uxores eius et nuru
bine et nurus pepererunt
masculos et iumenta duplices
fetus. Quo audito abiit da
uid adduxit archam in ciuita
tem cum gaudio. Dauid autem accinctus
ephot lineo psallebat coram
archa in organis armigatis
id est ad armum ligatis. Est enim
quoddam genus est organi
quod fit cum aqua. Et uidit
eum psallentem michol per fe
nestram et despexit eum in corde
suo. Cumque posuisset archam
in loco suo obtulit dauid
holocausta pacifica et benedi
xit populo et partitus est per sin
gula capita collirida panis
vnam et assaturam bubale car
nis et simulam frixam oleo
Cumque rediret dauid in domum
suam subsannauit eum michol
dicens. Quam gloriosus fuit ho
die rex israel nudatus quasi unus
de scurris. et respondit dauid
Viuit dominus ludam et humilior
fiam. Alibi dicitur qui potius
elegit me quam patrem tuum
Quamobrem michol non est
natus filius usque in diem

mortis sue· qd inclusiue le
gendu est ·i· donec i partu
occubuit ·Vel exclusiue ide
inquantu qd vide velle Jose
phus qui dt ea de dauid
nume filios h'buisse sed de
bis tn dedcat eam pr suus
sublata a dauid qnqz filios
h'buisse qui intligendi sut
adoptiui mortua em merob
sorore sua qnqz filios eius
adoptauit michol De victo
rijs dauid
d'victorijs dd Factu e cum
sederet rex in domo sua
et dns requie ab hostib9 suis
dixit ad nathan vides q
ego habitem in domo cedrina
et archa dei posita sit i me
dio pellium capraru q pellib9
tegebat tabnaculu ·faciam
ei domu ·et ait nathan fac
q dns tecu e· nesciens quid
dicet Eade nocte factu est
vbu dni ad nathan ·dic ser
uo meo dauid no edificabit
m domu q sanguinaris est
·i· anticipato est ·s3 filius
eius succedens ei in regno
faciat domu nomi meo
et stabilia thronu eius usqz
i sempiternu ·z ego ero ei
i prem ·z ipe erit michi
i filiu ·Explicat pmissione
continet q ipe saluus sit
salomo ·his audit gauisus
e dauid de successione regni
et exinde prspue gras egit
deo dicens ·Ista e em lex
adam dne deus ut sit ·i· de
hominib3 ut sit sollicitus de
successione filioru ·vel ut gra
cias agat deo de bnficijs
Factu e aut p9 hec ptu
ssit dauid philisteos et
abstulit frenu ·i· ptatem
tributi qua hebant in isrt
de manu eoru ·z ptussit
eos et moab et mensus
e funiculo ·i· cu voluit de
dit hereditate coequas eos
tre ·i· valde humilias ·Et me
sus e duos funiculos vnu
ad occidendu et vnu ad vi
uificandu ·i· ad arbitriu suu
qs voluit occidit qs volut
reseruauit et factus e ei mo
ab tributarius et ptussit aza
dezer rege soba ·Cui cu
ferent psidiu sirus z da
mascus percussit ex eis
xxx milia ·z pones i sy
ria psidiu ·Sermo dt arcum
triumphalem fecit ea tributa
riam ·Audiens aut thou rex
emath ptussu eza dezer
hoste suu· misit ad dauid
ioram filiu suu cu mune
ribus z gras actione q
hoste suu ptussisset ·Cumqz
rediret dauid a siria occure
runt ei ydumei in valle
salinaru et ptussit ex eis
xii milia ·Sermo contigit
x et viii milia et in ze
belem ptussit xxii milia
et pones in ea psidiu
fecit eam tributaria ·Sic
impletu e qd dictu e re
becce maior seruiat minori
et retulit i iertm auru
z argentu multu nimis
qd sctificauit dno i fabri
ca future domus eis quoqz
cortinum sctificat de quo
fecit salomo mare eneu
columpnas z altare ·Porro
ioab erat sup exercitu ijo
saphat erat a comentarijs

l. scriptor gestorum Erebant
enim singuli reges cronicas
gestorum Sadoch et abiathar
erant sacerdotes Saraia vero
scriba l. cancellarius Banaias
autem erat super cerethi et phele
thi qui erant custodes da-
vid dicuntur fuisse lxx iudices
locorum ut moyses elegit
lxx Unde cerethi sonat ex
terminatores phereti admirabi
les filii autem regis sacerdotes
erant l. digniores preter pro
rege Dicitur iethro sacerdos fu
isse madian De misboseth

Et recordatus est david se
dens quod fecerat cum io
natha et ait Vtrum aliquis super
est de domo saul cum quo fa
ciam misericordiam pro ionatha Cumque
accepisset superesse miphi
boseth filium Jonathe debi
lem esse pedibus vocat eum
et restituit ei omnem posse
ssionem saul avi sui et consti
tuit eum comensalem suum tam
quam unum de filiis suis Porro
siba puer saulis cui erant
xv filii et xx servi ex manda
to david excolebat terram et
referebat fructus ad miphi
boseth in ierusalem Erat autem mi
phiboseth filius Micha Factum
est ut moreretur naas rex am
monitarum et regnavit pro eo
filius eius amon Misitque
david nuncios ut consolaretur
eum de morte patris monens
ut amicicie quas cum patre
eius habuerat permaneret
Cum enim fugisset abatiis sub
simulacione furoris a patre istius
benigne collectus fuerat Prin
cipes autem amon persuaserunt
regi suo dicentes Nescis quod pre
misit david ut videret in
gressum et aditum tuum ut proici
at te et terram tuam Tulit itaque
amon servos david et rasit
dimidiam partem barbe eorum
et precidit vestes eorum usque
ad nates Videntes autem amonite
quod irritassent david condu
xerunt sibi milites de syria
roab et syria sabal et a rege
amacha et a rege istob Audi
ensque david misit ioab et omnem
exercitum adversus eos Stabat
autem amonite ante ingressum urbis
et syrorum exercitus erat in campo
Joab quod divisit exercitum et par
tem tradens abisai fratri
suo parte sibi retinuit Et
irruens in syros fugavit eos
in ore gladii Quod videntes
amonite et ipsi terga dederunt
abisai et receperunt se in
urbem Joab vero rediit in ierusalem
cum triumpho Videntes autem syri
quod corruissent coram israel colle
gerunt iterum exercitum ampliorem
david quod congregavit populum israel
et transiens iordanem duxit acie
adversum syros et percussit ex
eis currus et equites xl mi
lia et sabal principem milicie
Timueruntque syri amplius
deinceps prebere filiis amon
feceruntque pacem cum israel et
servierunt eis De morte urie (de morte urie et pena david)

Factum est et pena david
vertente anno verno tempore
quod dicitur annus legittimus cum solent
reges ad bella procedere misit
david ad ioab universum israel
et vastaverunt filios amon
et obsederunt rabath David

aut remansit i ierlm et de
ambulaet post mei diem
in solaio viditqz quadam ber
sabee uxorem urie filia he
lie filii achithophel lauante
se aqua frigida. Cuius specie in
flamatus adse vocata cognot.
statimqz sanctificata e ab immunditia
sua .i. coitu. post coitu lauit
se et concepit et cessauit me
struu sanguine que natura d' re
seruaret pro concepto i alimonia
fetus. Iccirco dicunt ea cito me
struata esse et adtactu regis ce
ssasse menstrua. Dicit epiphanius
qd cu vocasset dauid bersabee
cognouit hoc dat natham in
spu et festinabat ad dauid
ut prohiberet antequam veniret
mulier et impediuit eu belial
al .i. diabolus. Nam i venit
i via hoiem occisu nudum
iacentem et morando fecit ibi
Eade nocte rex impleuit peccatu
et lusit natham. Cumqz concepi
sset dauid eam concepisse re
uocauit uriam armigerum
ioab. Sed m iosephum ab obsedi
one ut ingrederet ad uxorem
et partus ei asscriberet. Requisiuit
qd dauid ab uria de statu belli
monens ut intraret ad uxorem
et paululu refaceret se. Et no
acquieuit ei urias et dormi
uit cu seruis regis. Altera die re
uocauit eu dauid iterum et sta
tuit eu secum i mensa inui
tans eu ad pocula usqz ad
ebrietatem sed no sit quietatus
e vir desiderio uxoris et ait
Archa dom et isrl habitant
i papilionibus et dominus meus ioab
sup faciem tre et ego ingrediar
in domu meam. Per salutem
tuam rex no faciam rem hanc.
Centus qd dauid qz no in
trauit scripsit ad ioab quod
deliquisset in eu urias ut
poneret ipm i ea parte belli
in qua pressura intraret. Cu
qd tulisset urias eplam
mortis sue scdm mandatu
regis interiit

Cap. Porro bersa

Pbee accepta morte uiri
planxit eu. Transactoqz luctu
vocauit eam dauid et facta
e ei uxor et pepit ei filiu.
Tunc misit natham dominus
ad dauid qui proposuit ei pa
radigma de diuite habente oues
plimas qui rapuit uicino
paupi ouicula una qua
habebat ut ex ea pararet cibos
hospiti qui sup venerat. Et in
dignatus rex i hominem illum
dixit. Viuit dns qm filius
mortis e qui hec fecit oue
reddet i quadruplu. Dixit
natham. Tu es vir ille qui
uxorem urie accepisti tibi
et ut occultares adulterium
interfecisti eu gladio filiorum
amon. Propterea hec dicit
dns no recedet gladius de domo
tua usqz i sempiternum. Ecce
suscitabo sup te malu de
domo tua. Hoc ultimu fcm
e quando persecutus e eu absa
lon. Primum uo in diuisione
regni post salomone. Et ait
dauid ad natham. Peccaui
domino et descendens de domo
et throno confiterti cepit
i tra et tamqz uir de tota
terra omnibus confiteri peccatum no
erubuit. Et ait natham

adeum. Transtulit dns peccatum tuum
nec morieris nec regnum amittes
verumtamen filius qui natus est tibi
morietur quia blasphemare fecisti
inimicos nomen domini
Diuerterunt enim in ydolatriam ut dicere
potuerint. Non est iustus deus
iste qui saul amouit a regno
et substituit dauid. cum dauid
grauius quam saul peccauerit
Percussit ergo dns paruulum
usque ad desperationem uite et de
precatus est dauid dnm pro par
uulo et ieiunauit et iacuit super
terram et noluit consolari. Acci
dit autem die vii ut moreretur
infans et uidit dauid ser
uos mussitantes intellexit quod
mortuus esset. Quo accepto
lota facie et mutata ueste
intrauit ad dominum et adorauit
et consolatus comedit. Et ad
mirati sunt serui quod contra con
suetudinem egisset. Et ait ad
eos. Cum adhuc viueret puer
fleui et oraui ut viueret. Eo
mortuo quare flerem. Numquid
potero reuocare eum. Ego uadam
ad eum. Ille uero non reuertetur ad
me. Hoc autem agebat dauid
ut consolaretur bersabee quam
diligebat eam. Et procedente
tempore genuit ex ea filium quem
uocauit salomonem. commisitque
eum in manu nathan qui vo
cauit eum ydida id est amabilem
domino. Quomodo ioab cepit rabath

[...]ab ce[...] [...]bath

Interim pugnabat
ioab contra rabath et oppu
gnabat eam. misitque ad da
uid dicens. Veni et cape ciuitatem
ne nomini meo ascribatur vic
toria. Et congregauit dauid
omnem populum et profectus cepit
urbem et uastauit eam et tulit

dyadema de capite melchom
quod signat ydolum eorum. Et erat
ydolum amonitarum. Et erant
in dyademate gemme preciose
et auri talentum quod constauit
dauid et formauit ex eo sibi dya
dema in medio gemmarum sta
tuens sardonicem in capita
lem. Porro reliquas ciuitates
amonitarum uastauit et mul
tos de populo serrauit serra
uehiculis ferratis et plures
diuisit cultris in ipso la
terum. De thamar qua oppressit amon

de thamar qua oppressit amon

Factum est post hec.
Suscitauit dns malum
in domo dauid hoc modo
Amon primogenitus eius dili
gebat thamar sororem abso
lon ex utraque parte ita ut
deperiret in ea et egrotaret
Erat autem cognatus et fami
liaris ionadab filius semmaa
fratris dauid prudens ualde
quem Josephus ionathan vo
cat. Sicut quidam arbitrantur
fuisse nathan sed absit ut
propheta flagiciosum dedit consilium
hic ait ad amon. Quare sic
attenuaris mane fili regis
cotidie qui debes succe
dere regi in regno. Et inquit
amon diligo thamar super
modum. Cui inquit. Simula
languorem. Cumque uenerit pater
tuus ad te visitandum dic ei
veniat rogo oro thamar so
ror mea et faciat mihi pulmen
tum ut comedam suauius de ma
nu eius. Cumque venisset thamar
a rege missa cepit in oculis
eius sorbitiunculas uel secundum
Josephum collirridas frixas
Et eiecit amon omnes viros
Cumque intrauisset thamar ad

eu in conclaui apphendit ea
et ait. Cuba mecu soror mea
que indit. Noli fr̄ opprime
me et face obpbriu genei
tuo in ysrl. Sed loque ad re
gem et no negabit me t
hoc aiebat ut subterfugeret
manus eius. Non em phiab
eat sedm lege ut quis du
ceret sororem sua oppre. Et
quida dixerunt hoc dictu
esse si fuerunt ambo eiusde
patris. hic at fuerat de matre
gentili naactha qua dauid
cepat i plio. z cesale z vn
gimbs ptisis sedm lege du
xerat eam i vxorem. Licita tra
dunt illos potuisse fieri coniuges
Noluit at acquiescere amon
et oppssit eam z stati exosa
habuit eam mags q̄m an dile
xerat. z eiecit eam ase ro
gante ut apt eu maneret
z esset ei vxor. Cuqz eiecisset
eam puer amo appsit ci
nem i capite eius z ruput
tunicam talarem qua utebat
filie regis virgines qua iosephus
uocat colubrim manicatu
z i posit manibs sup capt
ingressa e ad absolon frēz suu
eiulās. Cui fr̄ ait. Tace so
ror fr̄ em tuus e. z mansit
i domo absolon longo tpe
sustinens viduitate uel vi
litate. de morte amon et
fuga absolon et
reditu eiusdem

Actu e
aut pg biennium ut asce
deret absolon ad tondedas o
ues. z ait ad rege. Veniat
oro rex cu seruis suis ad do
minu pueri sui. Cuiqz rab
nuisset ne grauaret eu ait
absolon veniat salte amo
fr̄ meus z filii regis tu eo. Et
abierunt cu absolon. Cuqz
recubuerent pueri absolo ex
precepto eius interfecert amo
temulentu .i. ebriu. et asce
dentes filii regis mulas suas
fugerunt. Et pvenit fama
ad dauid dicens. Pcussit abso
lon omnes filios regis. z scidit
rex uestimenta sua z cecidit
sup trram. Jonadab at que
uitas no latebat ait ad
rege. Ne timeat dns meus
qm solus amo mortuus e
que odeat absolon a die qua
oppssit sororem eius. Et ecce
apparuert filii regis et fle
uert cu rege planctu magno
nimis. Porro absolon fugiens
abiit ad tholomai amon suu
rege yesur. z fuit cu eo tribs
annis. Rex at consolatus sup a
mon interitu cessauit nolle
psequi absolo. Ergo intelligens
yoab qui diligebat absolon
misit ad rege mlierem sapi
entem de thecuena que putat
esse scania amos pphe. et
posuit yoab uba sua i ore
eius. Cuqz i gressa fuisset
mlr ad rege adorauit dicens
Serua me rex. mortuus est
vir meus. z erant mi duo filii
et interfecit alt altm i agro
et consurgit vniusa cognatio
aduersus ei ocisorem querentes
aiam illius p aia ocisi et
querunt extinguere scintilla mea
sup trram. Hec mlr exposuit
sei i psona dauid. z filios
suos i psona amon z absolo
et cognacom sua i psona
aliorum filiorum dauid. Et ait
rex ad eam vade i pace. Ego
iubebo ut uidebo prote

Cur tu non sufficeret mihi ait
ad regem In me sit domine hec
iniquitas et in domum patris mei
rex autem sit innocens Et iterum
dicit si putas iniquum partem
occisori me imputet et domui
mee Cumque iterasset rex pre
missionem non sufficeret mihi
mulier instantius rogabat
regem Et iurans ait vivit dominus
quia non cadet unus de capillis
filii tui super terram Tunc compo
nens eam mulier similitudinem ait
Reducat ergo dominus meus abiectum
suum Non enim vult deus animam pe
rire et omnes dilabimur tamquam
aque que non revertuntur Et iu
dicat mortuum filium revocare
non potes ad vitam melius est
ut revoces viventem quam alium
vindicando utrosque perdas Et
ait rex Numquid manus Ioab est
auxilium tecum est in isto Et re
spondit Ipse posuit hec verba
in ore meo ut venirem simi
litudine sermonis huiusmodi Et ait
rex David ad Ioab Revoca
puerum Absalon Cumque redu
xisset Absalon in Ierusalem ait
rex Non videat faciem meam
donec novero eum ne eo viso
reminiscatur in me dolor filii
Et mansit Absalon in Ierusalem
duobus annis et faciem regis non
vidit Porro Absalon erat
decorus nimis Cuius cesaries
secundum Iosephum tanta erat ut
vix in octo diebus tondi potuisset
quia semel in anno tondebatur
ponderabat ducentis siclis
forte huiusmodi ponderis erat ton
sura eius Vel hoc precio eme
bant mulieres ut subordina
rent crines suos Natique sunt
Absalon filii tres et filia
una nomine Thamar ap

sitque sepius ad Ioab ut mit
teret eum pro eo ad regem Et iterum no
luit venire ad eum Misitque Ab
salon servos suos ut incen
derent segetem agri Ioab Quo
facto venit ad eum Ioab dicens
Quare succenderunt servi tui Et iterum re
spondit aliter te habere non potui
Obsecro intra ad regem ut
videam faciem eius aliquin in
terficiat me Et ingresso Ioab
ad regem vocatus est Absalon quod absalon persecutus est david
et osculatus est eum rex quod absalon
Tunc cepit persecutus est david
Absalon aspirare ad regimen
nam te lapsis annis eum gemitus
ut iners erat ut mortuus
Fecitque sibi currum et equites
et qui precederent eum et mane
consurgens stabat in porta Et
blandiebatur ascendentibus ad
regem iudicium dicens Bona sunt
que dicis sed non qui te audiat
constitutus a rege quis constitu
et me ut iuste iudicem
Et inclinabat ad se corda
virorum Post quadraginta annos
reversionis ait ad regem Di
cam in exilio vovi Si reduxerit
me dominus in Ierusalem sacrificabo
domino in Hebron Vadam ergo ut
reddam vota mea Et ait
rex Vade in pace Alia littera
est post xl annos xl enim anni
fluxerunt ex quo occisi sunt sacer
dotes nobe qui posuit hic
ut monstraret divinam ultionem
sevituram super David eo quod Abi
melech sacerdotem fefellit Abiit
ergo Absalon in Hebron utens
consilio Achitophel Gilonite
qui fuerat consiliarius David
Et egressi sunt multi cum eo
derelicti rem ignorantes Cumque
immolasset hostias Facta
est coniuratio valida ad regem

bat populus cum absalon. Et david cum
omnibus suis ait servis suis
fugiamus cito ne forte veniens
absalon occupet nos et percu-
tiat civitatem. Et egressus est rex
et universa domus eius pedibus
dimittens x concubi-
nas ad custodiendam domum
et precedebat regem cerethi et
phelethi. et cum eo viri pugnato-
res qui secuti fuerant eum
de geth. Isti comitati beneficia p-
stitisse david qui latitavit in
geth et retributionem declarat eis
locum in ierusalem. Josephus dicit cum
illos egressos cum eo qui quondam
astiterunt ei in saulis persecutione
potuit ac fieri ut hii et illi
cum eo essent. Et ait rex ad
ethai getheum filium achis qui
primus erat inter ductores. Reduc
fratres tuos in ierusalem et habita cum
rege absalon. heri venisti
et hodie compelleris nobiscum. Et ethai
respondit. Vivit dominus nec in
morte nec in vita derelinquam te
Et egressi sunt universi cum re-
ge flentes usque torrentem cedron
et levite portantes archam
deposuerunt eam donec transiret
populus. Et ascendit abiathar
ad consulendum dominum. Et qui non
invenit ei. Et tunc ait david
sadoch ad sadoch. Revertere in civitatem
cum archa. Ego abscondar in
deserto. Achimaas filius tuus
et jonathas filius abiathar
sint nobiscum per quos veniat
ad me sermo a vobis. Et re-
dierunt cum archa. Cumque ascen-
disset david clivum in monte
olivarum occurrit ei chusai a-
rachites consiliarius eius. Et ait
david. Revertere et esto cum absa-
lon. et dissipabis consilium achi-
thophel. et quod audieris in

domo regis indicabis sacerdotibus
qui dirigent ad me filios suos
Et venit chusai ad absalon
in ierusalem. Cumque paululum processi-
sset david apparuit siba cum
duobus asinis ferens panes
et una passarum et massas
palatarum i. ficuum que inter
tabulas quas palas dicimus
presse compinguntur. Et ait si-
ba ad regem asinos duxi ut
insedeat domestica regis et
tuli cibaria ut alant in de-
serto. Et ait rex ubi est mi-
phiboseth. Qui respondit. Rema-
sit in ierusalem dicens hodie re-
stituet mihi dominus ultionem pr
mei. Et ait rex sibe. Tua
sint omnia que fuerunt miphi-
boseth. Venit ergo david usque
ad bahurim. Et egressus est vir
de cognatione saul nomine
semei proiciens lapides ad lu-
tum maledicebat regi dicens
Egredere vir sanguinum. Convertit p
in te mala que fecisti in
domum saul. Et tunc cum vellet
percutere abisai prohibuit
david dicens. Filius uteri mei
querit animam meam quanto ma-
gis filius gemini. Precepit eum
dominus ut malediceret. Ut respi-
ciat dominus hanc afflictionem meam.
Ambulabat. Hebrei dicunt semei
fuisse nabath patrem hiero-
boam et non alium eius ge-
neris. Et descendit david usque de consilio
ad jordanem. De consilijs chusai morte
et morte achitophel

Factum est autem
quod chusai veniens ad
absalon adivit dicens. Salve
rex. Ad quem absalon. Quare
non ivisti cum amico tuo. Qui re-
spondit. Illius ero quem dominus
elegit et omnis israel. Cui ser-
viam. Nonne filio regis. Sicut

patri tuo sic parebo et tibi. Tunc ingressus est absolon coram omnibus ad tabernaculum patris de consilio achitophel ut sic intelligeret omnis israel quod odia persequeretur patrem et roborarentur cum eo. Post hec achitophel dixit. Eligam mihi xii milia virorum et persequar hac nocte david et percutiam eum quia fessus est et redibunt ad te universi quasi unus homo. Et ait absolon vocemus chusi et consulamus eum. Et ait chusi non est bonum consilium hac vice. Nosti patrem tuum et viros eius robustos esse et fortissimos. Si modo percussissent aliquos de tuis quicumque audierit dicet facta est plaga in populo qui persequebatur david et timebunt esse tecum. Sed hoc est consilium bonum. Congregentur ad te omnis israel et irruamus super eum et ubicumque fuerit opprimemus eum. Et placuit omnibus consilium chusi. Et dixit chusi sacerdotibus ut nuntiarent david ne maneret in deserto nocte illa sed transiret iordanem. Et abiit ancilla ad filios sacerdotum qui latebant iuxta fontem rogel primum fenus quasi ad abluendum et indicavit eis verba chusi. Vidit autem eos quidam puer filius ancille ut dicitur et indicavit absolon. Iosephus tamen dicit quosdam equites vidisse eos et nuntiasse absolon. Qui misit post eos ut comprehenderent. Et illi ingressi sunt bahurim in domum mulieris rogantes ut celaret eos. Que dimisit eos in puteum et expandit velamen super os putei quasi sic-

cans tipsanas vel ordeum ad tipsanam faciendum et sic res latuit. Cumque reversi essent qui missi fuerant. Illi ascendentes de puteo nuntiaverunt david que tradita eis fuerant. Et transivit david cum suis iordanem prius quam dilucesceret et venit in manaim. Porro achitophel sciens redditum ad david et timens incidere in manus eius descendit in domum suam in gilo et laqueo se suspendit. De morte absolon

Absolon autem collegit exercitum et transivit iordanem et statuit amasam super exercitum. Porro ioab hic erat filius abigail filie naas vel isai sororis david. Sarvia, iosephus abigeam vocat. Et erat consobrinus ioab. Porro viri transiordane et maxime bercellai galaadites obtulerunt david tibialia multa nimis et stratoria et tapecia et vasa fictilia. Porro david divisit populum qui cum eo erat in tres partes. Unam dedit ioab, secundam abisai, tertiam ethei gethee qui putatur fuisse filius achis amici david. Cumque vellet egredi ipse cum eis ad pugnam restiterunt ibi. Te solum querit, alios non curat. Cumque egrederentur omnes ad pugnam ceciderunt vii milia. Unde stabat david iuxta portam et dicebat. Servate mihi puerum absolon. Et factum est plurimum in die illa iuxta saltum effraim. Et fugit exercitus absolon cesis de eo xx milibus et plures interfecerunt bestie saltus. Vel asperitas saltus quam gladius. Fugiensque absolon super mulam venit

de morte absolon

ad quercum condensam et
intercepto capite eius inter
ramos constrinxit eo suspenso.
Quod cum quispiam nun-
tiasset Ioab ait ad eum:
Si vidisti quare non confodisti eum?
Qui respondit: Non mitterem
manum meam in filium regis
presertim cum audierim eum dicen-
tem: Servate mihi puerum Absa-
lon. Et infixit Ioab tres
lanceas in corde Absalon qui
adhuc palpitantem interfece-
runt enim armigeri Ioab
et proiecerunt eum in foveam
grandem et comportaverunt super
eum acervum lapidum ut
duplici morte periret scilicet gla-
dio et lapidatione tamquam
facinorosus. Israel autem fugit
in tabernacula sua. Porro Ab-
salon adhuc vivens ere-
xerat sibi titulum in valle re-
gia que duobus stadiis di-
stat a Ierusalem in monumen-
tum nominis sui et nominatur ti-
tulus Manus Absalon. Hunc ti-
tulum quidam putant fuisse
archum triumphalem in
quo sculpta erat manus
Absalon. Sed Iosephus dicit
statuam fuisse marmoream.
Tunc ait Achimaas ad
Ioab: Curram et nuntiabo
regi. Qui respondit: Nolo te
hodie nuntiare, filius enim
regis mortuus est. Et ait
Ioab ad Chusi: Vade et nun-
tia regi que vidisti. Et cucur-
rit Chusi. Currens ergo Achi-
maas quoque cum per viam com-
pendii transivit eum. David
autem sedebat inter duas por-
tas. Speculator vero in fastigio

porte exclamavit: Video ho-
minem currentem solum.
Et ait rex: Si solus est, bonus
nuntius est. Et iterum ait specula-
tor: Apparet michi alter ho-
mo solus currens. Dixitque rex: Et
iste bonus est nuntius. Et veni-
ens Achimaas adoravit di-
cens: Benedictus deus qui conclu-
sit homines levantes se contra
regem. Et ait rex: Estne pax
puero Absalon? At ille noluit
indicare. Chusi vero superve-
niens indicavit et contristatus
rex ascendit cenaculum porte
flens aperto capite et clamans:
Fili Absalon, quis michi
tribuat ut ego moriar pro
te Absalon fili mi, fili mi
Absalon. Quod audiens
populus timuit intrare civita-
tem. Et ingressus Ioab ad re-
gem dixit: Confudisti ho-
die vultus eorum qui salvam
fecerunt animam tuam. Dili-
gis odientes te et odio ha-
bes diligentes te. Procede
et alloquere servos tuos. Alio-
quin nec unus remanebit
tecum hac nocte et erit hoc
malum tibi super omnia que
umquam passus es. Sedit ergo rex
in porta loco [illegible] et venit
ad eum omnis multitudo et be-
nigne locutus est eis.

De reditu David quid [illegible]

Vero qui
Precati fuerant Absalon
mutuo se hortabantur
ut revocarent regem me-
morantes beneficia eius in
Israel. David vero misit ad Sa-
doch et Abiathar ut loque-
rentur ad viros Iuda. Hec
dixit rex: Os meum et caro
mea vos. Quare novissimi

reducat regem. Cui ait david
videte ne tardiores ceteris sit(is) fit
et per eosdem iuravit amas
e quod principem militie
eum faceret pro ioab. Et mise
runt viri iuda ad regem ut
rediret. Et venit rex usque
ad iordanem. et venit omnis
iuda in occursum eius in gal
gala. Semei quoque de bau
rim descendit cum eis hinc
[illegible] mille viri de
beniamin. Siba quoque et
filii eius et servi transiordanem
venerunt ad eum ut tra
ducerent domum eius. Isti scilicet
ioseph fecerunt pontem
super iordanem ut facilius
transiret rex cum exercitu. Cum
que transiret rex adoravit
semei dicens. Ne memi
neris domine iniquitatis servi
tui. Scio enim peccatum meum
et ideo hodie veni in occur
sum tuus primus de omni do
mo ioseph. Non quod esset de
tribu ioseph. sed quia habi
tabat in parte effraym.
Cumque abysai diceret semei
adesse occidendum. Dixit da
vid. An ignoras me hodie
factum regem super israel. quo
ne hodie interficietur vir in
israel. Cui dicat illos qui
dam qui me fecerunt hodie
regem super se in israel. Time
bat quoque si interficeretur se
mei quod reliqui qui similiter
offenderant nollent eum
sibi facere regem. Et ait ad
semei non morieris. Miphi
boseth quoque venit in occur
sum regis illotis pedibus et
intonsa barba. Ita et ves
tes non laverat a die quo
egressus est rex. Hebreus habet
infectis i. non fecit pedibus
tradens quod fecerat sibi

pedes ligneos. Et ait rex ad
eum. Cur non venisti mecum
Cui respondit. Servus meus
contempsit me nolens in
sternere asinum ut irem cum
rege. insuper et accusavit me.
Tu autem quia iustus es fac quod
tibi videtur. Et ait rex fi
xum est quod locutus sum. Tu
et siba dividite possessio dimidite
nes. Cui dicat utique unum
dederam. sed quia uterque totum
habere non potest inter vos dividan
tur. quod david immemor iuramenti
est ionathe iniuste iudicavit
Et ideo roboam et ieroboam
diviserunt regnum eius. Ber
zellai quoque qui prebuerat
regi alimenta descenderat
cum eo. Et ait rex ad eum
veni mecum in ierusalem et hono
rabo te. Cui respondit. Octo
genarius sum hodie non in
digeo. habeat vicissitudinem cha
naan filius meus vadat
tecum. Et fac ei quod tibi videtur
Et ait rex veniat et faciam
ei quod tibi placuerit. et rediit
berzellai in locum suum. Cum
concurrerent ad regem omnes
viri israel et indignantes
dixerunt. Quare te furati
sunt fratres nostri viri iuda et tra
duxerunt te sine nobis.
Et respondit iudas quia pro
pinquior est michi rex. Et ait
israel. decem partibus ego ma
ior sum ideo magis ad me
pertinet david quam ad te. primum
enim primogenitus sum. Cumque d
durius respondissent viri durius
iuda siba filius boc vir ge
mineus cecinit buccina et
ait. Non est nobis pars in
filio ysai. Revertere in taber
nacula tua israel et recede
tes a david secuti sunt siba
viri autem iuda reduxerunt

de morte sybe et amase

regem suum in ierusalem

De morte sybe et amase

M cho ciuit
decem concubinas ad
quas ingressus fuerat
absolon reclusit in domo custo
diam viduitatis nec est in
gressus ad eas. Et ait rex ama
se quasi principi milicie: Con
grega michi viros iuda in
diem tercium. Abiit ergo amasa
et moratus est extra placitum
id est extra dies placitas uel statu
tas. Et abiit rex ad abisay
mo ad ioab quia iam animo
uerat a principatu. Tamen
Iosephus dicit eum dixisse ad
ioab: tolle seruos tuos domini
tui et persequere sybam ne ef
fugiat nos. Et egressi sunt ad
eos omnes robusti de ierusalem
et occurrit ei amasa veniens
iuxta lapidem grandem qui
est in gabaon. Porro ioab
vestitus erat tunica stricta. Io
sephus tamen dicit lorica et
accinctus erat gladio fabre
facto id est artificiose composito
qui leui motu egredi po
terat et arte quadam simu
lans quod cecidisset gladius
et recepisset eum dextra ma
nu tenuit mentum amase
quasi osculans eum et sinistra
percussit eum in latere et ef
fudit intestina eius. Ioab
autem et abisay persecuti sunt
sybam et subsistebant venien
tes ad mortuum in via.
Vir autem quidam ammonuit
eum in agrum et operuerunt
eum ne subsisterent transeun
tes clamans quod iuste occi
sus esset eo quod in dolo mo
ram fecerat redire ad regem.
Ioab vero tuo obitu obsedit
sybam in abela et moliebatur

destruere muros urbis.
Et exclamauit ad eum mulier
sapiens de ciuitate. Sermo
dicebatur in veteri prouerbio:
Qui interrogant, interro
get in abela qui dicat. Hec
est urbs consilii ab antiquo
et est adhuc que respondere
potest si quis interrogauit.
Quare queris euertere matrem
ciuitatum israel? Quare precipi
tas hereditatem domini? He
breus non habet pro prouerbio
et est sensus: Sicut enim ser
mo dicebatur in veteri
id est quondam in lege dictum est ut
israel prius offerrat pacem
hostibus quam aggrediatur eos.
Quare ergo precipitas hereditatem
domini id est cur non seruas legem
in israhelitas que seruata
est in alienigenas. Post
ea legit hebreus quod hic
positum est ad commendationem
urbis secundum priorem expositionem.
Et respondit ioab ad eam: Non
quero euertere urbem sed syba
filium bochri. Mulier ergo latenter
in sua contra dauid et locu
ta est in ciuibus sapienter.
Qui absciderunt caput sybe
proiecerunt ad ioab. Quere
uersus est ergo ioab in ierusalem ad
regem et restituit rex io
ab super exercitum et alios mini
striales in officiis suis sicut
supra. Hoc addito quod aduram
statuit super tributa colligen
da et quod yram factum est
sacerdos dauid prius. De vii vi

[rubric: De vii viris suspensis in ulcione gabaonitarum]

Facta est fames in diebus dauid
tribus annis iugiter et con
suluit dominum. Qui respondit:
hoc fieri propter saul et domum
eius qui occidens gabao
nitas qui pro zelo filiorum israel

de … suspensis in gab.

iuramentum fecerat in medio
tumultus hoste et seniorum. Et
ait david ad gabaonitas
Quid faciam vobis ut be-
dicatis hereditatem domini. Re-
sponderunt virum qui attrivit
nos dele debemus ut ne v-
nus quidem residuus sit de stir-
pe eius. Et quia david hoc fa-
cere non poterat propter iuramen-
tum quod iuraverat iona-
the. Temptavit petitores
dicentes dentur nobis vii
viri de filiis eius ut cru-
cifigamus eos domino. Pe-
percit rex miphiboseth fi-
lio ionathe et tradidit
eis duos filios saul quos
peperit ei respha. Isti adhuc
quieverunt cum doech decide-
runt sacerdotes nobe, et pro-
pter ea gabaonitas. Dedit etiam
eis quinque filios mychol
adoptatos sibi quos genu-
erat merob adrieli. Ga-
baonite quoque crucifixerunt
eos in diebus messis prime
i. incipiente messione
ordei. Tollens autem respha
cilicium substravit sibi su-
pra petram cubans iuxta
eos die ac nocte ut arce-
ret ab eis aves et bestias
ab initio messis donec stilla-
ret super eos aqua i. usque
circiter kalendas septem-
bris. Tunc enim ipsa natura
terre circumquoque messes plu-
via descendit. Hanc respha
quidam non bene putant
fuisse orpham nurum noe-
mi. Audiens autem david
quod fecerat respha deposuit
eos de patibulis et tollens
ossa saul et ionathe de
viris galaath et ossa

eorum qui assumpti fuerant
sepelivit eam in sepul-
chro patris eorum. Et deo sic fac-
ta reddidit deus ubertatem
Factum de quatuor terre
est autem filiis david
iterum prelium philisteorum
adversus israel et pugnabat
david cum suis adversus
eos. Cumque ferre defecisset
david pugnando iesbi-
denob qui fuit de genere ara-
pha visus est perimere david
et intercessit ei abisai et
interfecit philisteum. Hunc
tradunt hebrei fuisse de ge-
nere gigantum. Arapham
vero dicunt fuisse orpham
matrem iam videlicet que pe-
perit bub gethee quatuor
gigantes qui hic memoran-
tur iesbidenob, saph, goli-
am, quartum habentem senos digi-
tos in manibus et pedibus
cuius nomen ignoratur. Tunc
iuraverunt viri david di-
centes iam non egredieris
nobiscum in prelium ne extin-
guas lucernam in israel. Oc-
casione huius ultimi preli-
i epilogat hystoria hic tria
superiora prelia david nota-
ta non tamen eo ordine
quo gesta sunt. Et notandum primum
fuit in gob urbs est que
etiam et gazer dicitur in quo
percussit sobochai saph de
genere gigantum. Aliud quoque
prelium similiter fuit in gob in
quo secundum iosephum appar-
uit vir fortis ephro cognatus
david qui suis in fugam versis
solus plurimos hostium pe-
remit et alios in fugam con-
vertit. Liber vero regum

de iiiior pliis david

In hoc loco ponit prelium da-
uid contra goliam in hunc
modum. Sed quo percussit
a deo datus filius salti pol-
limitarius bethlehemites
goliath gethenum. Hic
quatuor nominibus expri-
mitur dauid et dicitur a deo
datus quia ad liberationem israel da-
tus est a deo in regem. filius
salti quia de pascuis et
saltu assumptus est. Polli-
mitarius quia de genere
bezelleel beselleel pollimi-
tarii fuit mater eius uel
quia multis modis amplia-
uit cultum domini. Bethle-
hemites dictus a patria. Ge-
theum quoque et aliud
prelium in quo ionathas filius
semmaa fratris dauid percus-
sit virum habentem senos digi-
tos in pedibus et manibus.
Expedito itaque dauid ap-
hus locutus est domino verba
carminis huius. In die qua
liberauit eum dominus de ma-
nu inimicorum suorum et de ma-
nu saul et dixit petra mea
et cetera. In psalmis secundum
translationem nostram ita legi-
tur diligam te fortitudo
mea domine f. m. et xvii et cetera.
Cuius titulum suprascripsit esdras
verbis suprapositis in diem
qua liberauit eum dominus
et cetera. Josephus hoc dicit quod
cum dauid pace altissima frue-
retur cantica et hymnos
composuit. Alios trime-
tros alios v metros diuer-
sa organa faciens in quibus
leuite per sabbata et ali-
as solempnitates hymp-
nos dicerent et ponit io-
sephus etiam inter psal-
terium et nablum. Et est
psalterium canora cythara
decem cordis coaptata que
cum plectro percutitur. Na-
blum vero decem sonos habens
digitis tangitur. Hec autem
supradictum reddit. Dauid loquens
de se tamquam de alio. Hec sunt
verba nouissima que dixit
dauid filius ysai dixit vir cui
constitutum est de promissio fa-
de xpo dei iacob. Hebreus
habet ita dixit vir leuatus
super xpos dei iacob i. super
alios exaltatus et unctus a
deo quod hec verba. Quidam di-
cunt predictum psalmum nouissimum
scriptum a dauid. Sed tutius est
ut dicamus nouissima ver-
ba dauid que secuntur. Spiritus
domini locutus est per me et cetera
et est forte psalmus nouis-
simus scriptus nec alius c. l. am-

P hoc Capitulo enumerat
curia qq fortium dauid
regem erant omnes
fortissimi quorum ministe-
ries fuerunt xxxvi sig-
or tamen ceteris erat dauid
sedens in kathedra sapientis-
simus et ita erant xxxvii
armati dauid. Porro de illis
xxxvii qui erant super xxxvi
Erant fortissimi alii tres
non a deo fortes. Sed tres fortio-
res illis xxx ut quidam dicunt
possimus xxx erant fortes
tres vero fortiores eis. Tres
vero illi qui fortissimi. Et secundum
hunc oppositum catalogum xxx
vii incipit. Ibi princeps inter
tres ipse est quasi tenerrimus
ligni vermiculus qui dicitur [illegible]
fecit impetu uno. Josephus
dicit xc palipemenon [illegible]
Iste vero nominatur princeps hic

abiisai historia paralippomenon vocat
eu iesbon Josephus eusebium
nt legit ubi hic factu fuit
nisi quantu hic commemorat
Post hic erat eleazar filius
patrui dd qui pcussit phi
listeos donec deficeret manus
eius et obrigesceret cu gladio
Post hunc erat semmaa ara
rites que Josephus semen vo
cat qui cu fugissent plebs (?) so
lus stetit magle meu et p
cussit philisteos i israhel
et interfecit hiis tribus jose
phus attribuit delatonem aque
de cisterna bethleem hystoria
uero regu refert illud ad tres
sequentes qui fortiores duximus
quorum primus erat abisai frater
yoab Ipse e qui leuavit hasta
sua contra ccc quos interfecit
optimus quidem sed usque ad
tres primos non pervenit Post
hunc erat banaias qui p
cussit duos leones moab
i principes quos paralippomenon dicit
ariel Ipse qui interfecit virum
egyptium i mutatoem egyp
cii blasphemantes deum que
interfecit moyses hunc dicunt
hebrei fuisse semen que pt
interfecit sub salomone Alium
quoque virum egyptium interfecit dignum
spectaculo altitudinis quinque cu
bitorum habentem i manu hasta
adque venit banaias in
virga et extorsit hasta de
manu eius et occidit eu ha
sta sua Homines tu dicunt hic quod
duximus de alio egyptio de se
men qui habuit hasta i manu
i lege dei qua si meditatus
fuisset permanendo i ea non
non periret Ipse occidit leone

in hunc modu Tempore nivis
lapsus e leo in cisterna qui
nullum videns egressum orifi
cium enim cisterne nive dapnatu
erat rugiebat Hunc audiens
banaias du iter ageret de
scendit ad eu in baculo manus
eumque pstravit Totu de for
tioribus nec liber regu nec
Josephus ponit hic Secundum iacen
du e adsoboth de quo i ppio
dictu est Isti tres opus fecerunt
magnificu quod sequitur Philistei
quondam castra posuerat in
valle raphaim usque ad aniu te
bethleem et erat penuria aque
i intus dauid ac desiderat
i arcem ad consulendu dominum
et commedabat coram astantibus
aqua de bethlee et precipue
eam que erat i puteo iuxta
porta Hunc isti tres ut facie
tes p medium hostium venerunt
ad bethlee et hauriretes aqua
detulerunt ad rege peorum castra
reversi sunt ita ut palestini
fiducia eorum obstupescentes
admiratione cessarent De
lata siquidem aqua noluit rex
bibere dicens Nunquam sanguinem
istorum et aiarum piculu bibam
et effudit eam tamquam libamine
domino de salute virorum gratias
agens Abhinc enumeratione
fortium hebreus dissentit ponens
hic xxxvi fortes Et inter hos
primus quos fortissimos duximus
nominat ipsum dauid sic Sedens
i kathedra sapientissimus prin
ceps inter tres ipse e qui tenerri
mus ligni vermiculus et i que
non migrat et dicit eu multos
occidisse impetu vno quia
aspito quod impetuose fecit in
bersabee multa occisi sunt Com

pat' at dauid inniculo ligni
qui teredo ul terebella dicitur
qui mollis lignum durum perfo
rat/ dum tangitur nichil mollius
illo quando tangitur nichil durius
est. et dauid ipsissimus et do
mi et etiam subditos mansue
tior fuit ceteris in throno et
contra hostes nullus eo acutior
et comedatur fuit dauid in
omnibus in sapientia humilitate et forti
tudine/ Porro reliqui xxx
quos fortes dx nu pegea
enumerantur Inter quos enumeratur
ioab ut quasi princeps aliorum
ul quia indignus fuit propter
morte abner et Amase De

Numero ppli et altari erecto a dd

numeratio populi et altari erecto a dd

Factum est autem post famem
pro immissa a domino addi
dit furor domini irasci contra
israel furore domini videtur qui
exponit Paralipomenon dicens et con
surrexit sathan adversus israel
et incitauit dauid ut nu
meraret populum ut sciret numerum
eius. et ait rex ad ioab per
ambula omnes tribus israel
et numera populum ut sciam numerum eius
Intelligens autem ioab quod de
elatione hec diceret ait Ad
augeat deus ad populum tuum
sed quid sibi vult dominus in
hac re et etiam dicat Vide
ne offendas dominum Cumque nol
let rex mutare propositum egressi
sunt ioab et principes mi
litum numeraverunt populum et redi
erunt post nouem menses et
xx dies in ierusalem Cum descriptione
regata in scriptis et inventa
sunt de israel viij c milia virorum
fortium Et de iuda quinquaginta
milia pugnatorum In paralipomenon
longe plura beniamite ...

cuntur non fuisse numerati in mille
et credunt ioab subtraxisse
regi partem/ Peccat autem dauid
in duobus quia superbe numerauit
et quia quisque numeratorum non
reddidit pecuniam domino sicud
cat in lege moysi | Quod
attendens dauid ait ad dominum
Obsecro domine transfer iniquitatem
servi tui quia peccavi nimis
diluculo misit ad eum dominus
gad prophetam et tres supplicii
condiciones portantem | Cui
ait aut vij annis veniet
tibi fames in regno tuo
a tribus mensibus fugies
adversarios tuos. a tribus di
ebus erit pestilencia in populo
tuo/ Et ait dauid coartor
nimis et etiam dicat si famem
eligo pauperum est supplicium
et non diuitum Si victoriam
hostium supplicium erit cotubs
et non meum qui circumvallabor
fortissimis Eligam ergo plagam
communem regi et plebi melius
est enim ut incidam in manus
dei misericordis quam in manus
hominis Misit ergo dominus pesti
lenciam in israel de mane usque
ad tempus constitutum | usque ad
horam sacrificii vespertini secundum
alios et mortui sunt de populo
contra ierlm lxx milia virorum
In paralipomenon legitur fere ccc
milia Et aiunt hebrei ibi
positum numerum plebis hic autem
numerum nobilium Porro cum ex
tendisset angelus percussor
manum suam ad ierusalem ut di
sperderet eam et staret iuxta
aream areuna iebusei qui
et orna dicitur vidit eum dd

stante gladio euaginato
et clamat. Ego sum qui pe
caui. Isti qui oues sunt quid
fecerunt. Vertatur obsecro ma
nus tua contra me et contra
domum patris mei. Et missus
dominus ait ad angelum Contine
manum tuam. In illa die dixit
gad ad dauid Constitue al
tare domino in area areuna
iebusei. Et ascendens dauid
dixit ad areunnam vende
michi aream tuam ut edifi
cem altare domino et cesset inter
fectio. Cui respondit Accipiet
eam dominus meus gratis ha
beat quoque boues in holocau
stum et plaustra et iuga bo
um in usum lignorum. Et ait
rex Nequaquam sed emam precio
et non offeram domino holocausta
gratuita. Emit ergo dauid a
reunam dcccc siclis auri ut in
paralipomenon legitur et boues
argenti siclis l. Et edificauit
ibi altare domino et obtulit
holocausta et pacifica et propi
ciatus est dominus terre. Hic est mons
moria ut aiunt hebrei in quo
abraham voluit offerre filium
et obtulit ariete pro illo. Eo
tempore tempestate tabernaculum et
altare quod fecerat moyses
erant in excelso gabaon licet
archa esset in ierusalem. Cumque propha
sset gad templum ibi futurum
censuit dauid ut locus ille
vocaretur area prophetie. De vnctione

Salomonis in regem. Liber tercius Regum

Incipit liber tercius regum qui hebraice dicitur malachim. quod sonat
regnum. quia licet in
precedenti opere actum
sit de duobus hebreorum
non simul regnantibus tamen
quia in isto opere agitur de regibus
qui simul regnauerunt in
iuda et israel inito regum dicitur.
Et rex dauid senuerat. Cumque
operiretur uestibus non calefie
bat. Et inuenerunt ei abisag
sunamitem puellam pulcram
in minibus que dormiebat cum
rege et calefaciebat eum et
ministrabat ei. Rex autem non
cognouit eam. Adonias autem
quartus filius dauid cum esset
primogenitus inter superstites
filios regis fiduciam habuit
regnandi et fecit sibi currum
et equites et hoc corripuit
eum pater et sermo eius erat cum
ioab et abiathar sacerdote.
Alii vero ministeriales regis
et robur exercitus non erat
cum eo. Preparauit autem adonias
solempne conuiuium in orto re
gali iuxta fontem rogel et vo
cauit filios regis et suos
robustos autem sibi non fauentes
et salomonem non vocauit.
Nathan autem monuit bersabee
ut intraret ad regem et libera
ret animam suam morte eius. Que ingre
ssa ad regem ait Domine mi tu
iurasti ancille tue salomon
filius tuus regnabit post me
et ecce nunc adonias regnat
te ignorante. Cumque aliis vo
catis ad conuiuium filium meum
non vocauerit scio quod cum dor
mieris cum patribus tuis ego
et filius meus erimus peccatores
id est morte digni iudicabimur.
Ego ut adultera ille ut adul
terinus filius. Adhuc ea loquente
intrauit nathan et ait Do
mine mi rex tu dixisti ado
nias regnet post me et non
indicasti mihi seruo tuo. Et ait
rex ad bersabee Viuit dominus
qui eripuit animam meam de omni

augustia quia sed iuram
tibi sit faciã hodie. Et dixit
ad sadoch et nathan et bana
iam. Tollite uobiscum suos
dni mei et imponite salomo
ne filium meum sup mulam
mea et ungat eu in rege
sadoch et nathan ad fontem
gyon et canentes ponite eu
sup solium meum. Et rudit
banaias amen. Sumpsitque
sadoch cornu olei de tabna
culo et inunxit eu et cecine
runt buccina. Et dixit omis
pplus. Uiuat rex salon et in
sonuit tra a clamore eoru.
Et sedente salone sup thro
nu adorauit dauid i lectulo
suo deu qui dederat ei sede
tem i solio i oculis suis. Porro
adonias et inuitati abeo cu
estimaret tumultu ortu in
ciuitate cucurrit ad eos iona
thas filius abiathar indi
cans eis que facta fuerant
et abijt unusquisque i domu
sua adonias aut timens
salonem   in tabna
culu et tenuit cornu altaris
9 confirmat se dicens se no e
gressuru nisi rex iuraret
ei de uita consuanda et iu
rauit ei salon dicens uade
i domu tua de ii unctione salo
monis
Uolens aut dauid
ostendere pplo rege se
fecisse filiu conuocat i iher
principes uniuersos sacerdotes
et leuitas. Et i uncto iterum salõe
et confirmato ab omnibus regno
salonis coram omnibus precepit
saloni de legum custodia et
iustitia et pietate et precepit
ut edificaret templu deo dicens
se iam parasse ei auri x talenta
lugentium (?) licet e ferri uo et
eris sup numerum lapidu q et
lignorum magnam copia leui
tas q diuisit i tres ordines
in aaronitas moysitas et
leuitas. Aaronitas q diui
sit p generationes. Et i uenit
de eleazar xvi generationes
et de ythamar viii et elegit
ex unaquaque eorum unum ponti
fice precipiens ut singuli mi
strarent de sabbato i sabbatu
sadoch tn et abiathar pre
sent uniuersis. Et iecerunt
sortes coram rege de ebdoma
dibus ordinandis. De leuitis
uo constituit curatores fabri
ce templi xxiiii milia. Et diuisit
nathinnei iudices aut ppli
et scribas vi. Ianitores aut domus
dei iiii et tot ide qui hymnum
nos dicerent. Post diuisit ex
titus in cohortes xii et celebrat
aut cohors quaque qua pre
pit fieri a salomone principes.
Dies. Moysitas uo aliquantulu
honorauit. Fecit em eos cu
stodes thesaurorum dei et uasorum
que reges deo dicauerant conti
gerit. Et collecte tunc ocm
dispositione sua indicauit
et depostes filios suos ut no
quitur ferent minimum int
eos sublimatu q sit deus
madauat sed et ipse minim
inter fres i uncto fuerat. Descp
tonem uo ocm et constitutionem
edificij templi omnibus suade
tibus salomoni tradidit. Sed
et tunc oblationis primitias fa
ciens iii talentorum auri ob
tulit ad aditu et currum dei
faciendum quo et cherubin erant
sup quos constituerunt archiam
principes uo et sacerdotes et ple
bite et seniores ppli obtule
runt auri v ii talenta et stateres

d'ii unctione salonis

x argenti uero x et lapides
preciosos plures quorum custodiam
habuit quinepos moysi ia
dus. **De morte david**

Appropinquaverunt autem
dies david ut moreretur
et iteravit salomoni manda
ta de cultu dei et lege serua
dam et pietate et iusticia ita
suos memorans promissione
dei sibi facta de semine suo
inquit regnaturo. Si custodi
erint filij tui testamentum meum
et testimonia que docebo eos. Insu
uero super addidit de ioab et
filijs berzellai et de semei
dicens. Nosti que fecit ioab
per insidias abner et ama
se et effudit sanguinem belli
in pace id est sanguinem qui non
debet effundi nisi in prelio
fudit tempore pacis et eorum cum
quibus habebat pacem et posuit
cruorem prelij in balteo suo
et in calciamento suo id est cruor
non est respersus super arma ar
ma ipsius quia cum eis non di
micabat sed super uestes eius
quem pacifice eis loquebatur
et e sensu non sed dolo occi
dit eos. Vel aliter. Viri bella
tores insignia operum suorum
in armis suis describebant
ad ostentacionem glorie. Sed tunc
ioab hoc tamquam facinora
publice ostentacione non au
det saltem in balteo et in calcia
mento descripsit. Et addidit
david facies iuxta sapientiam
tuam ne descendat pacifice
ad inferos. Et filijs berzellai
reddes graciam et erunt come
sales tui. Semei quoque gemi
neum qui maledixit maledictione
non paciaris esse innoxium.
Et mortuus est david et
sepultus in ciuitate mello cum
regnasset xl annis. Circa tumu
lum eius fecit salomo viij lo
culos thezaurorum quorum unum
post m. ccc annos aperuit
hircanus pontifex et alium
herodes sed infra dicemus alij
uero non dum manifesti sunt me
thamco modo recondite. **Incidentia**

In diebus david
carthago condita est ut quidam
uolunt a carcedone tyrio uel
ut alij dicunt a filia eius dido
ne. Cuius latinorum rex silvius
latinus. Prophetavit autem sub eo
gad nathan asaph et idem asaph

Sedit
salomo super thro
num patris sui et presidente
tempore adonias supplicabat
bersabee ut impetraret a re
ge sibi dari abisag suna
mitem in uxorem. Cumque cum
intrasset ad regem positus
est ei thronus ad dexteram regis
et ait. Paruulam peticionem
deprecor a te ne confundas fa
ciem meam. Detur abisag su
namitis adonie fratri tuo uxor.
Et indignatus rex ait. Quare
postulas hanc. Mater postula
ei et regnum. Ipse enim frater meus
et maior et habet secum poten
tes abiathar et ioab. Et abi
sag est quasi regina et potes
contra animam suam locutus est a
donias et in caput suum patri
vivit dominus quia hodie occidetur.
Et interfecit eum per manus ba
naie filij ioiade. Abiathar
quoque sacerdoti dixit rex. Vade in
agros tuos nec amplius adstare
mea ingrediaris. Vir mortis
es sed hic te liberat quia tu pro patre
meo sepe laborasti et por

tasti archam cora eo Abiecto
e abiathar translatu e sacdo
tiu ad sadoch de domo itha
mar ad domu eleazari sic
samuel heli pdixerat fue
sut at p9 phinees filiu e
leazari pncipati sacdotio qnqz
Joseph qui genuit ioatham
qui mareoth q azophi qui
achitobi achitobi at genuit
sadoch Porro ioab fugit in
tabnaculu dni z apphendit
cornu altaris et misit rex
banaiam ut auferret eu
Et ait ioab no egrediar sed
moriar hic Redd cu renunci
asset banaias regi dixit
ei rex fac ei sic locutus est
Et interfecit eu banaias
ad cornu altaris z sepultus
e in domo sua i deserto Et
constituit rex banaia pro eo
sup exercitu Vocauit qz rex
semei et ait edifica i irlm
et no egredieris inde Qua
cuqz die transieris torrentem
cedron scito te interficiendu
Qui rndit Bonus sermo
e regis sic faciam Et habitauit
i irlm tribus annis Factu e
at p9 hec ut fugerent serui
semei ad achis rege geth
Et descendit semei in geth
et reduxit eos Qd cu nunci
atu e regi dixit ad eu Cur
sprevisti ius iurandu regis
et mandatu ei9 transgressus
es Reddidit dns malicia
qua fecisti pri meo i caput
tuu Et interfecit eu rex p
manu banaie z confir
matu e regnu in manu
salomonis De sponso salomo

De sponso salom

Porro salomo duxit in uxorem
filia pharaonis
regis egipti de qua ut ai
unt hebrei genuit filiu
qi roboam tu ipe adhuc
agret undecimu annu
et induxit ea i ciuitate da
uid Non du em sibi fecerat
domu Porro tria pposuerat
se facturu z domu dno et
domu sibi z ambire irlm
muro triplici ut i primo abi
tu esset templu z mansio
nes ebdomadarior domg
quoqz regia cu mansionibus
domesticorum Insuper habitarent
potentes viri z apphe Nu
infra legi de pphissa p ha
bitaret i secunda Inrtio opi
fices Et p9 hec ascendit sa
lomo in gabaon ut immo
laret ibi in excelso et credit
gabaon no esse ppriu nome
loci sz appellatiuu et interpta
tatur excelsus Josephus em
dt eu ascendisse in ebron et
obtulit mille hostias in
holocaustu sup altare quod
fecerat moyses Et apparuit
ei dns i nocte pspicuus
dicens Postula qd uis ut
dem tibi Qui rndit Dne
deus ego su puer paruulus
et ignorans ingressu z exitu
meu Da go cor docile seruo
tuo ut possim iudicare po
pulu et discerne int bonu
et malu Et placuit sermo
cora dno et dit ad eu Qa
no postulasti tibi uitam
longam multos dies z diui
tias et aiam inimicor tuor
feci tibi scdm sermones tuos
dedi tibi sapiam i tantum
q nullus ante te similis
tui fuerit Sed z hec que
no postulasti dedi tibi si
tamen ambulaueris i viis meis
sic pr tuus Et euigilans
salom intellexit qd adesset

sompnium vel revelacio facta per
sompnium et reversus in ierusalem
coram archa domini gratias agens
obtulit holocausta et paci
fica et celebravit etc. De iudicio me
Tunc venerunt tricum
due mulieres meretrices ad
regem quarum una ait Ego et
mulier hec habitabamus sole in
domo una. Cumque peperissem
tercia die post peperit et hec.
Mortuus est autem filius eius
que nocte silenter posuit
eum in sinu meo et filium meum
viventem collocavit in sinu suo.
Mane diligencius intuens de
prehendi illum non esse meum
qui mortuus fuerat. Respondit
altera non est ita sed filius tuus
mortuus meus autem vivit.
Cumque mens omnium in huius rei
discrimine hesitaret rex solvit
eam ingenio et allato gladio
ut ait Iosephus precepit u
triusque infantem dividi ut u
traque medietatem vivi et
mortui acciperet. Quod audiens
mulier viventis commota sunt
viscera eius super filio suo
et ait Obsecro mi domine date
illi infantem vivum. Sufficit
michi ut videam eum vivere.
Altera dicebat nequaquam sed
dividatur. Et cognoscens rex
vocem utriusque de ius fonte
cordis prolatam ait Date
huic infantem vivum. Hec
est mater eius. Et attendentes
quod iste divinam in rege esse
sapientiam timuerunt eum et
admirati sunt assessores eius
qui prius sententiam quasi ab adolescente
prolata deridebant.

Porro banaias erat super
exercitum. Sadoch autem sacerdos. A
zarias filius nathan super cu
stodes regis. Zabud filius
nathan sacerdos regis vel can
cellarius. Et ysmar prepositus
domus vel procurator. Et aduram
super tributa. De prefectis salomo
nis et in [illegible]
Habebat [illegible]
autem salomon xii prefectos etc.
super omnem israel qui per singulos
menses singuli prebebant
cibaria regi et domui eius.
Et uxorem unus reliquis preferebat
scilicet achimaas habens basemath
filiam salomonis in uxorem. Licet
et unus de reliquis aliam ha
bebat filiam salomonis. Prebebant sin
gulos xxx chori simile et
lx chori farine x boves pin
gues et xx boves pascua
les et c arietes excepta ve
natione cervorum caprarum bu
balorum et avium altilium. Hec
et pisces cottidie ab alienigenis
gentibus portabantur. Et erat
summa pax intra. Et habebat
salomon xl milia equorum currilium
et xii milia equestrium. Et uxorem me
dietas regi in ierusalem obsequebatur.
Reliqui vero principes regios
dispersi manebant. Prefectus
vero ille qui ministrabat expensas
mense etiam ordeum
equis et palea ministrabat
de regione omnia ad locum ubi
rex tunc morabatur. Et precelle
bat rex sapientia omnes orienta
les et egyptios et hebreos
etiam quattuor filios maol no
minatissimos eman et etiam
calcal et dorda. Et composuit
libros de canticis et modulamis

mbus in metro usum v. Parabo
larum quoque scripsit iii. et di
sputauit de natura arborum
et herbarum a cedro usque ad
ysopum de natura quoque omnium ani
malium philozophatus est Primus
quoque genus parabola dicens Et
cogitauit et adiurationes
quibus egritudines solet miti
gari Alias quoque quibus demones
eicerentur et alias quibus obsessi
non redirent Excogitauit etiam
caracteres qui inscribebantur
gemmis que posite in naribus
arrepticii cum radice salomoni
monstrata statim eum a demonibus
liberabant Hec scientia plurimum valuit
vigente hebreorum et maxime
necessaria fuit Ante aduen
tum enim christi sepius homines
vexabantur etiam unum rapi
ebantur Josephus quoque testatur
se uidisse quendam eleazarum
pontificem coram uespesiano
et filiis eius et tribunis militum i
sicut predictum modum curatum
uexatos a demonibus Et ut
probaret demonem eius egressum
pararet cum spiritu hanelantis
uas aque ponebat in medio
et imperabat demoni egresso
ut illud euerteret in argumentum
sue egressionis et ita fiebat

De operariis templi

Misit de operariis templi
autem salomon ad yram regem
tyri dicens uolo edificare te
plum domino sicut locutus est pa
tri meo. Precipe ergo seruis tuis
ut precidant michi cedros de
libano et mercedem eorum dabo
tibi quam petieris Et respondit
ei yram dicens serui mei
deponent ligna de libano ad
mare et deferent in ratibus
usque ad locum quem signaueris
michi et tu deportatum tolles
ea prebebisque necessaria domui
mee Itaque yram dabat
salomoni ligna cedrina et
abiegna quibus homines dabat
sydonii Salomon autem supplebat
in copia eorum in cibis prebens
yram singulis annis choros
tritici xx et totidem batos
olei eandemque vini mensuram
Porro salomon elegit operarios
de israel proselitos de israel enim
neminem fecit seruire Et
erat indictio xxx virorum
in summa eorum quibus indi
cebatur hoc Vel forte indictio
est determinata hominum collectio
ad cohortes et legiones Et mitte
bat eos in libanum cum seruis
yram x per singulos menses
uicissim ut duobus mensibus
residentes a opera requiescerent
ut quarto mense pararent ad la
borem denuo redirent Et
erat adiutor huic indi
ctioni Statuit salomon lxxx
latomorum id est lapidicesorum
in monte quibus prefecit de is
raelitis iii et ccc qui pre
cipiebant operariis Precepit latomi
in lapidicina lapides grandes
et preciosos id est marmoreos
scrupulabant et quadrabant
quique adeo grandes fuerunt
in fundamento ut dicit Josephus
quod multi ex eis habebant in longitudine
cubitos xx et in latitudine
et in altitudine quinque quadratos
quos lapides dolauerunt
cemetarii salomonis et cemetarii
yram dolatos uero preparauerunt
biblii polientes et sculpentes
non solum lapides sed et ligna

Est aut biblos civitas phe
nicis de qua ezechiel Senes
bibly et prudentes eius Et
sic omnia contra urbe desola
ta et perfecta sunt. q maleus
z securis et omne ferramentu
no sunt audita in domo dni
cu edificaret. Fuerunt aute
equi qui omnia portabant
xx. fabulant iudei ad eri
gendos lapides et leng
quisse salomone sanguine
vermiculi qui themir d
quo aspa marmora facile
secabant que invenit hoc
modo Erat salomoni strutio
habens pullu et inclusus est
pullus sub vase vitreo que
cu videt strutio sed here ne
quiret de deserto tulit vermi
culu cuius sanguine linivit vi
tru z confractu e. Vides aut
salomon cacumine montis mo
ria angustu deiecit illud
et aream spatiis amplioribus
diffudit. De reedificatione templi

Factu est igitur post cccc
et lxxx annos egressionis
israel de egypto anno iiii re
gni salomonis mense secundo qui
zius apud hebreos dicitur apud nos
maius cepit salomon edificare
templu dno de marmore
candido q parium dicitur
Josephus tamen dicit anno quingentesimo
secundo egressionis de egypto de
scribens et annos etatu pre
teritorum dicens ab abraham in
fluxisse annos mille xx a dilu
vio mille cccc. ab adam iii m
et duos. Habebat aut domus
in longitudine cubitos l. x
in latitudine vero xx. Pars
aut anterior que sancta dicitur
et erat ab oriente lx erat
cubitorum in longitudine. Reli
qua pars ad occidente xx cu
bitorum erat et dicebatur sancta
sanctorum. Porro in altitudine xxx
cubitos habebat usque ad primum
tabulatum super quod secunda ma
sio erigebatur xxx cubitis
usque ad secundum tabulatum. Tertia
vero mansio erat lx cubitorum
usque ad tertium tabulatum quod
erat tectu domus. Et sic tota
templi altitudo in centum
xx cubitos ascendebat. Jose
phus tamen mentione non facit
nisi de duabus mansionibus
utrique lx cubitos ascribens
sed duos inferiores sub una
comprehendit. Et erat por
ticus ante faciem templi habens
longitudine unius templi me
suram z latitudine x cubi
torum surgens in altu ut dicit Jo
sephus usque ad celsitudinem templi
Et fecit in templo fenestras ob
liquas in exterius angustas
et intus obliquando diffusas
has excogitavit salomon
Trabes aut posuit in domo
per circuitum per varia loca in summi
tatibus triu mansionum a
deo longas ut forinsecus ca
pita eorum prominerent ex utraque
parte. Et edificavit sup capita
forinsecus prominentia tria
tabulata ad deambulandum
circa templu que in evangelio
pinnacula templi dicuntur. Ad que
quomodo facta essent in utroque
latere satis essent cluceret Et quo
aut fuerunt in fronte orientali
et occidentali non memini me
legisse nec super hoc in scriptura
aut liber dicit licet sed quod ibi
fuerint creditur quod videtur velle
Josephus cu ait de circuitione
templi. Latitudo vero tabulatorum

differens erat. Tabulatum enim
quod erat subtus quinque cubitos ha
bebat latitudinis et medium
vj cubitos et tertium vij quod
ad litteram quidam tradunt factum
ut in superioribus tabulatis ma
nentes non impedirentur ad
aspiciendum inferius propter obsta
culum inferiorum. Hebrei tamen di
cunt tria tabulata pare habuisse
latitudine ut si assumo usque ad
murum plumbata temeta
vij diminuitur eorum penderet
equalitas. Verum tamen inferius
tabulatum quinque cubitorum erat
in latum, medium vero vj quia
murus superior arctior factus
est per cubitum redactus erat. Solarium
vero tabulatum vij cubitos ha
bebat propter retractionem muri superius
similiter facta sunt. Qui dice
rent inferius tabulatum vij fu
isse cubitorum et medium sex
ut ascendendo arctarentur tabu
lata quod et murus et coniungunt
litteram subtus ponendo super ubi
quidam legitur subtus dicentes ta
bulatum quod subtus erat non
loco sed situ. Sic enim altum dicitur
et profundum et supremum sic et
subtus dicitur loco quod infra po
situm est. Subtus vero situ ad quod
ascenditur mirando. Hec autem
tabulata sic erant adiuncta
muro ut ei non hererent vel
muro infra non essent. Por
ro in extremitatibus cuiusque ta
bulati ut deambulantes ab
iniuria lapsus defenderentur
edificavit cancellos tamquam
apodiationes que in regum
lateā vocantur. In palacijs
cancelli de quorum altitudine
nescimus nisi de supremo quod
habuit in altitudine quinque
cubitos. De ornatu interioris domus

Porro murus maceriis
inferioris intus usque un
dique opertus erat tabulis cedri
nis. Trabibus vero solarii affixa
erant laquearia cedrina. Pa
vimentum vero domus tectum erat
tabulis abiegnis. Tabulata
vero latera et laquearia trabium
et pavimentum tabulis aureis
operiebantur cum clavis aureis
quorum singulus erat .l. siclorum.
Vestibulum erat in illa inferiori
parte templi quod adhuc non
tegebatur ut vultus ingredien
tium faceret auri lumine resplen
dere. Porro in utraque tabulatura
fecit anaglifa id est tornaturas
vel celaturas in utrumque fabre
factas ne locus iniurie contemp
di posset. In medio vero tabule
erant ymagines prominentes
cherubin et palme. Hec quidem
in tabulis cedrinis celata
erant sed adhuc tecta vel tipis
tabulis aureis. Oraculum autem
quod dicitur sancta sanctorum habebat xx
cubitos longitudinis et xx la
titudinis et xxx in altitudine.
In littera tamen non habetur et xx cu
bitos altitudinis quod intelligendum
est de pariete interiori porro inter
sita et oraculum. Sic enim itaque
nacto columpne interposite
fuerunt quibus appendebatur ve
lum sic in templo interpositus
est paries cedrinus non ascen
dens in altum nisi xx cubi
tos x cubitos qui super erant
usque ad laquearia vacuos
relinquens ut fumus aroma
tum ascendens de altari per
aperturam superiorem libere in
traret in oraculum. Erat autem totus
paries tectus adhuc undique ana
glifa cherubin et palmas

admodu parietu Hinc parie
ti appensu erat velu de q̄ор
coloribus tui intexta erant
cherubim tante tenuitatis
ut parietis no ꝓhiberet aspectu
Ad totu pariete operiens for
te usqȝ ad laquearia ascende
bat Quod legi i exiuoͦ͡ fossu
fuisse a summo usqȝ deorsu
de interiori fcemate superior
mansionum no legit Unde q̄
du consummaret edificiu posi
tus e lapis inangulo supio
ri et sine grandi omni admi
ratione Cum eni edificantes
et i fundamento ꝛ i muro eu
locare vellent non e invent⁹
locus eius donec i superiori
angulo et postremo omni
convenientissime posit⁹ est
secundu qd ꝓvidit dauid Lapi
dem quem reprobauerunt edi hic
fact⁹ e i ca anguli Insuꝑ inte
rius muri ꝑ gyrum affixa erant
aurea veruta ad homine ma
gnitudine ꝓpter aves abigen
das ut de longe videret aspi
cientibus q̄si silua aurea vi
deretur Per giru ꝰ muri erat
labium quoddam a quo depende
bat grandes uve aurce cum
pampinis aureis adeo fabre
facte ut q̄si ipsum aspicientib⁹ q̄
ad auram sepe videri moveri
videantur Porro iuxta terram
ostiu lateris medii i pariete
erat domus dextre i meridiane
et ꝑ cocleam ascendebat in
mediu cenaculum et a medio
i tertiu Hoc e pastensu tortuo
sum qui vulgo vitis dicitur qui
fact⁹ e ad similitudine tortee
testudinis Josephus tu describit
ascensum factu ꝑ mediu muri

absconditu factile ꝛ securu
in parte muri quatenus sufficer
fenestratu ostiolu ꝰ ascē
sus Dicit fuisse iuxta terram in
angulis anterioribus utrusqȝ
muri ꝯficeret Et i introitu templi
postes de lignis olivarum qua
drangulos ꝛ duo ostiola de
lignis abiegnis alterinsecus
et utrumqȝ ostiu duplex erat
et se invicem tenens aperiebatur
et sculpsit i eis cherubim
et palmas ꝛ celaturas val
de eminentes et operuit oia
laminis aureis opere quadro
ad regulam Fores iste tante
vetustatis erant ut cū dauid
ꝓphetans de templi destructione
eas nominatim expressit dicens
Conciderunt ianuas eius i idipsum
et ut ait Josephus non erat in
eis lignum maius palmo
qd forte notatur i regum cum dicitur
opere quadro ad regulam Et erat
altitudo earum xxx cubitorum secundum
altitudine inferioris cena
culi Quod quod dicit latitudinem
earum xx cubitorum esse falsum
e qz tanta videtur latitudo
templi Ergo absoluente no
erat murus Et i regum e determina
tio ubi dicitur Ostium duplex erat
ꝛ se invicem tenens aperiebatur
Erat quippe latitudo muri x
cubitorum et apertura in qua fores
erant similiter x et ita i muro
orientali alterinsecus super erant
quinqȝ cubiti inapertura Ideo erant
quatuor fores due exterinsecus
ꝛ due interinsecus quarum una
queqȝ habebat latitudinem quinqȝ
cubitorum et erant sic artificio
se posite ut clause quasi continuum
pariete facerent interius et exterius
apte sibi i medio muri ab

minabat et tota eius latitudi
nem tegebat et fecit artificiose
sibi adherebant ut qui claude
bantur et simul interiores illi
enim in templo nocte remane
bat qui claudebat eas interius
Cumque aperiebantur exteriores aperi
ebantur et simul interiores propte
rea dictum est ostium duplex erat
et se invicem tenens aperiebatur
Porro in pariete oraculi fecit
duo ostiola de lignis olivarum
et postes angulorum quinque ut
in quinto angulo inferius cardines
affixi starent ita quod ostiola
movebantur Et erant in ostio
lis anaglypha cherubim et
palme et cruda tamen dicunt po
stes angulorum quinque grandi
quinque cubitorum erant In oraculo
autem erat archa et propiciatorium
et cherubim que fecerat moy
ses in deserto De cherubim

de cherubin

Fecit autem salomo duos
cherubim de lignis oliva
rum decem cubitorum altitudinis
stantes super pavimentum in
lateribus arche et habentes pe
des obliquatos quasi ad ambu
landum et elevatos opertos a
uro purissimo habentes alas
aureas singulas quinque cubitorum
Et duas que extendebantur
super archam et obviam sibi ve
nientes coniungebantur super ea
tegentes sanctuarium intra se po
situm Alias autem duas extende
bant alterinsecus ad parietes
ita ut ala unius tangeret parie
tem et ala alterius parietem
alterius alterum Porro contra parie
tem in sancta posuit mensam ad a
quilone et candelabrum ad
austrum inter quae medium erat
altare aureum quod fecerat moy
ses in deserto Sed preter illud
candelabrum posuit alia can
delabra aurea eiusdem schema
tis sed maioris quantitatis quinque
hinc et quinque inde Inter hec autem
posuit altare thimiamatis
et vestivit illud cedro quod
dicitur altare oraculi vel coram oraculo
Per hoc intelligitur fuisse aliud
altare quam quod edificavit moy
ses Illud enim erat de lignis
sethim circumtectum ex omni parte
auro Istud autem erat vestitum
cedro Unde intelligitur hoc
altare fuisse de lapidibus quos
ferrum non tetigit et erat opertum
circumvestitum tabulis cedrinis
sed et optimum erant ex omni
parte laminis aureis Cuius
quantitatem non memini me legis
se Illud vero modicum altare
quod fecit moyses in deserto
forte repositum erat in sancta
non ad usus cottidianos thi
miamatis sed ad aliquos usus
singulares Quando semel in
anno ingrediebatur sacerdos cum
sanguine Hoc autem inde potest
deprehendi quia dicit apostolus in sancta
sanctorum fuisse aureum thuribulum
et hic erat ornatus templi
interioris De porticu templi

de porticu

In facie vero templi erat
porticus que in ebreo dicitur
vestibulum templi habens co
lumpnas altercas in longitudine
sibi dispositas In medio quarum
due erant mirabiliores ceteris
porte ante fores templi habentes
in medio sui spacium decem cubi
torum secundum latitudinem porte
templi quarum talis erat com
positio Stilus vel stipes
columpne habebat xviii cubitos

altitudinis no planq sed
uallicualatq hns in circuitu
canales canacones qtuor
digitorum et erat fusilis et li
nea xii cubitorum ambiebat
illum si quis uellet rotunditatem
cinge(re)/ uel forte i medio co
lupne erat linea ope fusi
li circundata Epistilium uero
colupne sup quod locandum erat
capitellum latius erat stipi
te et rotundio ope reticula
to celatum Capitellum at sup
positum epistilio fusile erat
et quinque cubitorum altitudinis
In suprema parte erat liliatum
latera uo ipius qqomi pte
i modum retis et cathenarum
erant contexta adeo artifi
ciose ut retia et cathene ma
gis uiderentur apposita quam scul
pta Uel quia solida no erant
perforata undique fusa sunt ut
connexiones retis forma
rent Septena uero
reticula erant i capitello
uno i vii ordines habentes
eandem celaturam totum circui
tum capitelli per girum occupantes
Uel ab inferiori parte capi
telli usque ad suprema erant
isti vii ordines ascendendo
depositi Sup capitellum uero
erat quasi funiculus sup quem
i duobus ordinibus positum erat
reticulum tegens eius summi
tate et descendens aliquantu
lum circa latera capitelli i circui
tu In cuius extremitate depen
debat cc malogranata
In epistilio quoque columpne sup
quod sedebat capitellum depe
debat malogranata Legitur
enim quod capitella erant sup
summitate malogranatorum
Huius de copositionis erat
alta columpna / De compositione
uero basium no legitur / Hec duo
columpne propriis nominibus vo
cabantur cum propter nullorum fu
turorum prefigurationem: dextera di
cebatur iachim i firmitas Jo
sephus uo uocat ea thala
racsim Sinistra uo dicta
e boos id uel robur quod sonat
robur uel i robore / De reli
quis columpnis uestibuli
modicum alt historia dicens
Capitella at que erant sup
capita columpnarum quasi ope
lilii fabricata erant i por
ticu quatuor cubitorum Et rur
sum alia capitella i summitate
columpnarum desuper iuxta me
suram columpne contra reti
acula Porro de compositione
columpnarum tacet Capitella
uo earum mensura quasi uno cu
bito minoribus capitellis
descemate earum tamen dicit
quod erant liliata et habebant
reticula supposita Et de
aut sequitur malogranatorum
ducenti ordines erant i circui
tu capitelli secundi ambiguum
e utrum hic deus sit de capi
tellis maioribus an recapi
tulando dictum sit de capitellis
minoribus / Has columpnas fudit
hyram tyrius plenus sapia
ad faciendum omne opus aere
filius mulieris uidue de tribu
neptalim patre uo tyrio Uasa
et omnia utensilia templi
erea et quidquid i eo de ere fa
ctum est fudit hyram i campe
stri regione iordanis in terra
argillosa inter socoth et sar
than / Nec te moveat quod aliquid
de ere aliquid de auricalco dici
facta / quia idem e cuius splendor
et pulcritudo similis fuit

erat autem ut dicit Josephus in hoc vestibulum ascendebatur ab atrio sacerdotum xii gradibus secundum Josephum. Et quidam tamen dicunt viii secundum visionem ezechielis. Dicit enim in multis concordat compositionem templi spiritualis quam vidit ezechiel. Edificavit autem salomon in circuitu templi preter vestibulum xxx parvulas domos que sui copulatione totum spatium templi extrinsecus ambiebat. Thezaurorum singule habebant quinque cubitos latitudinis et tantundem longitudinis et xv in altitudine. Ingressus super eas ita fecit ad invicem ut alia incumberet ad aliam et super eas edificate erant alie celle eis et mensure et modo ita ut latera templi tam per circuitum tegerentur de muralibus usque ad tabulatum primum contiguus. Reliqua vero pars templi superior circumedificata non erat sed libere videri poterat. Illo fuerunt hec domuncule pastoforia vel secrete ut quidam putant de quibus postea dicemus sed fuerunt cubilia et cenacula ebdomadariorum et gazophilacia vasorum et vestium templi.

Hec est de atrio sacerdotum

Edificavit atrium interius tribus ordinibus lapidum pallitorum et uno ordine lignorum cedri. Porro plura fuerunt atria circa templum ut in psalmo legitur qui statis in domo in atriis domus dei. De interiori autem tamen mentio fit in regum de eodem et de secundo dicit Josephus sed post hec duo vel fuerit alia duo. Igitur atrium interius erat platea grandis ex omni parte circa templum diffusa per quadrum que ex frontibus templi ad orientem plurimum extendebatur quia ibi erat altare ereum et lutere et ibi ministrabant levite et sacerdotes coram domino. Circa utrumque vero latus templi non adeo diffusa erat ab occidente vero strictior. Cuius pavimentum vario marmore stratum erat et diversis imaginibus vermiculatum. Hoc atrium cingebat murus brevis in altitudine trium tamen cubitorum et erat cubitus unus lapidum unius coloris secundus alterius coloris et tercius alterius coloris. Interius autem erat vestitus cedro et expositus erat porticus. In hoc immunitate huius atrii ut ceteros a ministerio ab ingressu atrii prohibet. Ad hunc se appodiabat se psallentes et cantores ad populum super hunc inclinati loquebantur ad populum. In eodem modo stabant columpne equis intervallis disposite populum extra stantem ad legem sanctimonie premonentes alie litteris hebreis alie grecis alie latinis et ne in locum sanctum transirent prohibentes. Hunc ambitum muri proprio nomine vocabant geson latine vero cancellus. Romulus solum habebat introitum ab oriente contra portam templi cuius optutum xxv cubitorum sine foribus usque ad hunc multum ascendebant viri et mulieres deferentes oblationes suas ad ministros sibi offerentes non licebat eis ulterius transire nisi in quibusdam casibus et ascendebat ad eum per xiiii gradus. Hoc atrium dicebatur

atrio sacerdotum

atrium intrium vel atriu sat
dotu qd ac illi qui erant
aaronite sed ppr macula
aliqua offre no poterant
no po intrabat licet de par
tibus sacrificioru alerent
Post de atrio mudanorum
istud atriu et infra ip
m declivi late monte po
situ erat sedm atrium quod
dicebat sanctu qd Josephus
vocat aula vel basilica gra
dem Erat at diffusu p circu
itum ita atriu interius loge
tm maius eo et pavimentu
vario marmore Erat eciam circu
septu muro i altitudine
xxv cubitorum intus exterius
vo altitudinis xl cubitorum
secundum declivitate collis et
sic licet esset altus no ascende
bat tm usque ad fabrica templi
n ipius aspectu prohibebat
Erat at murus iste ad occide
tem simplex et nullam habens
porta In ubique vo late et i
fronte orientali habebat porti
cus circuiacentes instar clau
stri monachorum in quibus erant
columpne singulorum lapidu
diversi colores cu basibus et
argenteis Camera vo por
ticum et laquearia cedrina
erant latitudo vo predictis por
ticus xxx cubitorum In late
vo meridiano erant quatuor
foramina id est porte duplices
valvas habentes que laminis
aureis aureis et argenteis
miro ope erant decalate e
iusde muri et eiusde fronta
tis erant porte i late septe
trionali In hijs sedebant
ianitores ut arcerent i mundos
ab ingressu huius atrij Porro
in orientali fronte erat por
ta que dicebat speciosa habens
valvas de ere corinthio
factas In angulis huius fron
tis erant due porte modice
p quas ascendebat mulieres
ad offerendu vel forte ministri
descendebat i occursu earum
ibi ad suscipiendas earum
oblationes Per has portas
quas diximus ascendebant
indiquaque viri mundi in
atrium ut orarent sub divo
tpe serenitatis sub porticibus
tpe tempestatis In platea huius
atrij orientalis vendebantur
animalia et volucres ad offerend
et mense nummulariorum
stabant ibi quas evertit dominus
In porticibus at circa portas
stabant gazophilacia diversi
generis ad recipiendas oblationes
ingredientium In porticibus erant
laterum pastoforia i loca se
parata ad comedendu i quibus
sacerdotes de partibus sacrifi
que eos contingebat vesce
bantur coram dno Crivdam
tm volunt quod ibi tm a forr
venientes de finibus istis co
medebat et ob hoc dici pasto
foria In eisde porticibus erant
cathedre et sinedre et exedre
i tria genera sedilium ut ait
ysidorus In cathedris sedebat
doctores in gymnasio in si
nedris sedebat auditores
i consistorio et dicebatur sine
dre qui consessus In exedris
sedebat assessores cu iudice
hm secretius aliqui tractabat
qui i locutorio et dicebantur
exedre qui assessus licet exe
dra inppe legatur porticus alamo
Hoc atriu secundum scripture i con
dicitur templum ubi dicitur qui
oves et animalia vendebantur

in templo / et qd illuc docebat
i templo / et qd filij isil ora
bant i teplo z cetia i hunc
modu De atrio mulierum
[Datb mlierz]
Porro sub hoc atrio erat
atrium tertium similiter in
declivi late montis positu
eiusde ppositionis cu secundo
et si no tante uenustatis
nec tam pciosi ornatus / In hoc
orabant mulieres inde tantu
Infra De atrio Iudeorum
[Dato i mdorz]
istud atrium erat et quartu
in quo orabant viri i Iudei et
mulieres et gentiles cuius murus
exterior in radice collis positus
erat / et ascendebat cccc cu
bitis usqz ad uerticem tantum coll
in quo templu erat situ et ita
muri atriorum i nullo phibebat
aspectum templi nec eorum qui
ministrabat i atrio interiori De
[Daltal z mai eneo]
Porro altari z mari e
in atrio interiori erat neo
altare ereu factu cu lapidibus
i politis circumtectu ex omni pte
erat longe maioris quantitatis
qua illud portatile qd factu
fuit i deserto xx cubitorum lo
gitudinis et totide latitudinis
et x latitudinis et erat sub
co ipso fouea grandis i qua per
foramine i medio altaris positu
cineres defluebat z sanguis
qui ad crepidine altaris fun
debatur influebat i ea / Credo
qz uero inundabatur fouea pfene
stra que erat ad oriente / Altare
uero qd fecerat moyses apr re
uerentia sui i aliqua parte a
trij reseruatu e qd quida tradut
ibi pmansisse usqz ad euersione
templi facta per romanos ij mo
ut postea cu gentiles habitaue
runt ierlm fecerunt ex eo hora
logiu sibi / De loco uero altaris
loquitur et quomodo immolantes
ad latus eius immolarent cora
dno supra satis dictu e / Porro
i eode atrio posuit salomo
mare ereu fusile qd nos
lauatorium dicere possimus ut
in eo sacerdotes ministraturi
abluerent pedes z manus
qd Josephus uocat cantarum
ingente in sternate emisperij
factu Cuius latitudo dece cubi
torum erat pdiametru a labio
usqz ad labium / Altitudo uero
erat quinqz cubitorum a labio scz
usqz ad fundu spissitudo uero
erat unius digitorum / In superiori
parte adeo latu erat qndo
resticula xxx cubitorum cinge
bat illud circuitu sz paulati
in descensu angustius fiebat
adeo ut circa fundu resticula
x cubitorum ambiret illud /
Supremu eius labium repansu
erat ad modu lilij / In lateribus
eius consistebant duo ordines
erant sculpturarum histriatarum
i historias aliquas habentium
Capiebat at ii batos ide
iii metrete / Batus enim capit
metreta et e batus dimidia
et e batus mensura cuiusmo
diorum eiusde capacitatis cuius
et ephi / Sz batus e mensura
liquidorum ephi uero aridoru
Porro basis sup qua stabat
habebat xii boves ereos et
fusiles equibus tres respicie
bat ad aquilone tres ad oc
cidente tres ad meridiem
tres ad oriente / Cruorum an
teriora tm eminebat sub
mari posteriora uero intus
latitabant De luteribus

Fecit quoque salomon x luteres
eneos et simplices alti erant
quatuor cubitorum Erat autem in
summitate luteris os rotun-
dum interius et adeo angustum
ut unius cubiti esset eius
latitudo fundus vero eiusdem
erat latitudinis cubiti et
dimidii iuxta quantitatem basis
super qua sedebat xl batos
capiebat luter unus in quibus
abluebantur intestina et pe-
des holocaustorum et erant bases
eiusdem fusure sed et bases
quibus insidebat Erat autem ba-
sis in inferiori parte in lon-
gitudine et latitudine habens
quatuor cubitos per quadrum In
altitudine vero trium cubitorum
et ascendendo paulatim angu-
stiata usque ad cubitum et dimi-
dium iuxta quantitatem fundi reciperet
luterem Erat quoque composita ex iiii
tabulis quibus iuncta erat sup-
posita quadrata et ex omni par-
te aliquantulum excedens sum-
mitates aliarum habens in medio
sui eminentem gravitatem
rotundam in qua sedebat luter
Opus basis interrasile
erat et in iuncturis tabularum
et per quatuor angulos erant scul-
pture eminentes ad modum
columnarum quas quidam di-
cunt vocari media inter co-
lumpna quadrata At quidam
legunt ibi inter media colump-
na quadrata vocantes columpnam
mediam tabulam inter quatuor
tabulas supposita Lata vero
basis in media parte super in-
sculptas coronulas et plec-
tes et in medio earum leones
et boves et cherubin et super
colla leonum et boum sub-
erant lora ex ere pendentia
quibus videbantur ligari In
summitate vero quatuor colump-
narum angularium erant hu-
meri vel tumores expansi in
similitudine manus humane
et pedis aquilini Quibus superposita
tabula ferens luterem ita erat
coaptata ut naturaliter inserta
videretur et ille columpne ha-
bebant opus celatum homines
aves et arbores Porro altera
media pars basis que erat
contra terram habebat per gyrum rotas
eminentes cubiti et dimi-
dii et ea que in rota fieri solent
axes et radios cantos et mo-
diolos omnia fusilia erant
et tota eas porte erant in ere
celature et hec omnia adeo
fabrefacta erant ut non cela-
ta sed quasi apposita per naturam
viderentur et basis quasi rotis
currentibus vehi videbatur
Una erat fusura et mensura
et sculptura x basium Et lute-
rum De sculptura in luteribus
non memini me legisse Horum
quinque in latere templi steterunt
ad dexteram quinque ad sinistram
Ad hunc usum Nathinnei per
lavabant membra hostiarum
et probatica piscina locus erat de-
bat sacerdotibus Et ne quid
interim sordis eis adhesisset
luteribus ea intingebant
ut res immaculata super ponerent
altari Porro lavatorum hec in-
venitur modus posita erant ut
in festis diebus altius sacerdos
primo occurrebat ad meridie
mare eneum ad abluendas
manus postea in festis diebus
occurrebant decem luteres ad
intingenda membra hostiarum
rursumque in festis diebus occurrebat
altare eneum similiter ad me-
ridie Positisque hostiis super
altare redibant offerentes
ad mare eneum et abluebat
ibi pedes et manus ut sic
loti consumarent sacrificia

in intratione in templum cum primis
et thimiamate ad adolendum
illud super altare in odorem sua
vem domino. De vasis altaris

De vasis altaris

Utensilia vero altaris enei
fecit yram opere lebetes
ad suscipiendos cineres et primas
altaris ollas quoque et caldarias
ad coquendas carnes et hamu
las vel fuscinulas ad extrahendas
carnes vel disponendas et as
pagiones vel fuscinas ad compo
nendum ignem et membra hosti
arum desuper disponenda et
scutas vasa scilicet equalis ampli
tudinis in ore et fundo ad
calefaciendum. Josephus addit
et trullas forte ad congregandos
cineres vel eruendos vel ad
vertendum vel mundandum pavi
mentum. Porro utensilia templi
aurea erant vel argentea. Ute
silia candelabrorum aurea erant
de quibus in exodo legitur. Numerus
autem utensilium que fecit Salomon
tempore precedente mensas scilicet super
quas iacebat propositionis panis et pa
tere et mortariola et patene
ad offerendum simila et cratere
in quibus simila cum oleo mi
scebatur et assarones in quibus
libamina mensurabantur. Thu
ribula quoque et thimiamata
quibus ferebatur thimiama et
alia thuribula in quibus ferebatur
ignis a maiori altari ad minus
Hec omnia obtulit Salomon
aurea et alia similiter arge
tea sed in duplum quorum numerus secundum
Josephum ponere timui ne
incredibilis videretur. Posterum
tamen initium scriptorum ita mitto
plurimum inveniatur. De dedi

De dedicatione templi

catione templi
Anno igitur
quarto regni Salomonis
fundata est domus domini et in
anno xi mense ebul id est
octobri consummata est in omni
opere suo et in universis utensilibus
que in ministerio erant ne
cessaria. Post dedicationem enim pulla
fuerunt fabricata et super addita
et edificata est eam vii annis et
octo mensibus. Et convocavit
Salomon in anno xi maiores
natu in Israel et principes tribuum
et duces familiarum ad dedica
tionem templi et ad deferendam
archam in illud et convenerunt
omnes in mense vii vel in lunatione
que incipiebat octobre et erat
dies solempnis decimus scilicet dies
quo fiebat propiciatio. Potest tamen
dici templum in septembri dedi
catum quia totus fere est solempnis
rege accelerante. Et post dedica
tionem fecisse aliqua utensilia
que deerant. In mense viii perfe
cta est domus in omni opere et ute
silibus et tamen mense vii dedi
cata. Et tulerunt sacerdotes et
levite de civitate David archam
domini et omnia vasa eius et
vox iubilancium ut ait Jose
phus a longe remotis audiebatur.
Rex vero et universa multitudo gra
diebantur ante archam et immo
labant hostias absque estima
tione et numero et aromatum
fumus a longe positis sentiebatur
et intulerunt sacerdotes archam
domini in locum suum in oraculum
subter alas cherubin quibus
erat quodam tabernaculo. Capita
quidem vectium super humeros
portantium a populo retro positum
videbantur. Donec archa presentata
subtracti sunt aspectibus hominum in
sepitum. Archa vero tecta erat
ne videretur. In archa autem nichil
aliud erat nisi due tabule
testamenti lapidee. Supplendum est aut
et urna aurea plena manna
et virga Aaron. Hec omnia testatur

aplius fuisse i ea. Sicut e at
cu egisset sacerdotes de oraculo
et dicent. Conf i. d qm bon
q in s m eius nebula implet
domu domi no metuenda
sed temperata et fulgens z ob
umbrauit facies sacerdotu
ita ut se iuice vide no po
ssent nec ministrare. Et ait sa
lomo dixit dns ut habitaret
i nebula. Nusq hoc legi dns
dixisse. sed q i mote syna
apparuit i nebula z pcessit
isrl i nube z an moysen
locutus i tauerna pelle tn
fuit i nebula. Ideo salomo
posuit dictu p ope. Et e sensu
dixit dns i ope monstrat
Hubyt at oms queda oppio
fantastica dum locut de se
dixisse i templu quia amonuit
salomo dicens. Domine dne
q fabricasti tibi domu p te
tua celu z trram simul et
mare. Et Flores ut e gemi i
trram cora omni eccia ut moys
manu leuat ad deu gras
agens de pmissione domi
impleta qui pmiserat de
domu sibi edificanda per
manu filij eius. Orauit
quoq ut quicq iudeus uel
gentilis ascenderet ad hanc
domu supplicas p pctis ul
clamans ad dnm p aliq tribu
latione exaudiret a domo
ista his que iuste postularet.
Et surgens ab oratione stans
bndixit uniuso pplo. Et de
dicatu e templu cu utensi
libus suis die illa z dea
tepus in eade die qtu fie
bat festu. sz festu dedica
tonis. Nec te moueat qd

dixerimus eu fecisse gemma
sup trram cu paralippo dicat
q fecerit salomo basem e
neam qtuor cubitis altam
qua posuerat uit i medio
basilice z stans sup eam
bndixit pplo. Potuit em
utrumq fecisse. Vel si pro eade
accipit intelligendu e eu
fecisse gemma sup trram
i. sup locu in quo stabat. Et
immolauit salomo hostias
pacificas boum xxii et oui
um c xx et q altare eneu
ad suscipienda holocausta
et adipes pacificor minus
erat sanctificauit rex mediu a
trii interior ut sup illud cremar
rentur que sup altare cremari
no poterant. Fecit ergo salo
festiuitate dedicationis z ois
isrl cu eo xiiii diebus qd sic
intelligendu e. Nq diebus
continuis celebrata e dedicatio
in pposito uo die que fuit qnta
decima d mens octavi sceno
phegia que immediate posita e vii
diebus continua firmata utrq
dedicatio celebrata e p duos
dies qui intermissi fuerant
et in die octauo. Vl p duos se
ptenarios dimisit rex pplm
Vel dedicatio continuis septe
diebus facta e. z pg septe de
cima die inchoata e sceno
phegia et firmata e in uite
sima tercia et i octaua sceno
phegie pg collecta dimisit
pplm. Et apparuit dns sedo
salomoni p sompnia dicens
Exaudiui orom tua. Sanctifi
caui domu hanc et erunt
ocli mei cunctis diebus sup ea
et sup te z sup pplm isrl
si custodieritis madata que

apposui vobis. Alioquin auferam
vos de terra quam dedi vobis
et templum sanctificatum a conspectu meo
et erit exemplum vestre fabule
narrationum. De domo saltus

de domo saltus

Factum est autem post fabricam
templi cepit Salomon
construere edificium regalium
domorum quod xiii annis vix
implevit. Non enim circa eas
adeo fervens erat studium sicut
circa templum sed nec adeas
opulentia fuerat ei preparata a
patre. Fecit autem tres domos. Do
mum sibi et domum uxori sue
filie pharaonis et domum sal
tus. De domo regis. Hoc solum
dicitur in libro regum domum suam
edificavit Salomon xiii annis
et ad perfectum usque perduxit et
paulo post porticum et solii
in qua tribunal est fecit
et vocavit porticum ipsam
domum in qua erat et solium
et tribunal. Est autem solium re
gis tribunal iudicis et erat
in eadem domo aula in qua sede
bat ad iudicandum vel in qua
cum assessoribus tractabat de summa
re. De huius domus compositione tacet
liber regum forte quia eadem
erat que et in domo saltus
quam plenius describit. De do
mo regine. Dicitur in regum quod ea
tali opere fecit quali et domum
regiam. Porro domus saltus
duplex erat et quasi duplicata
pars inferior erat lapidea
et dicebatur nechota vel pigme
taria in qua reponebantur
aromata et pigmenta usui
templi et domus regie ut
combustio tele et muri dum
ingereret quam recentia. Su
perior pars lignea domus
erat de lignis libani facta

unde et dicta est domus saltus
vel domus libani vel domus
saltus libani. Ieronimus tamen putat
eam ob hoc sic vocatam quod circa
quamque consita erat arboribus
et viridariis mire recreationis
instar densitatis saltus libani.
In ea reponebantur arma ut
beneficio ligni rubiginem non
sentirent. Nec solum arma ad
pugnandum sed etiam ad decorem
et ad ostensionem regii fastus.
Fecit enim ibi Salomon cc scu
ta oblonga scilicet de cc sicli erant
in uno quoque scuto. In paralipomenon ad
ditur de totidem lanceis aureis.
Fecit et ccc peltas aureas
quarum quedam rotunde erant
alie ad instar semicirculi fa
cte. His utebantur custodes
regis ante hostium excubantes
vel cum ipse egrediebatur. Prece
debant enim equitantes resplenden
tes quorum arma iuvenes
flavi et usque in equorum sessione
diffundentes cesariem comis
suis adicientes aurum tenuissime
ut eorum capita sole percussa
radiarent. Hos sequebatur ipse
vectus in curru. Et ad locum quendam
solitus erat ipse ire qui ab Ie
rosolimis abest duobus fu
niculis et dicebatur ortus Edem
id est deliciarum. Porro pars illa
superior que dicebatur domus
saltus habebat longitudine c cu
bitorum et in latitudine l et in
altitudine xxx cum tamen
tota vestiebatur tabulis ce
drinis. Sustentabatur vero tribus
ordinibus columpnarum. Unusquisque
ordo habebat columpnas xv
e regione se respicientes et
pari modo a se distantes et ita
inter muros et tres ordines
columpnarum erant quatuor

de ambulatoria. Posterioribus autem domus fecit porticum columpnarum l cubitorum longitudinis et xxx latitudinis. De ex opposito inferioris partis domus lapidee iacet liber regum. Forte compositionis erat eius et superior.

De basilica et domo regia

Ex regione stabat quarta et domus regia quinde nit latente vicario eiusdem longitudinis latitudinis et altitudinis et similiter intus columpnata. Vestibulum simplex erat et unius mansionis. Cuius vero eius altitudo quatuor habebat distinctiones quarum tres diversis variabantur coloribus. Quarta vero superior celatura erat ornata. Erant ibi arbores sculpte diversi generis ramis et foliis et pomis obumbrate ita ut propter miraculum subtilitatis agitari quidam putarent. In medio totius amplitudinis erat domuncula habens latitudinem xxx cubitorum et in ea erat solidum validis columpnis contensum. In quo sedens rex iudicia proferebat. In posteriori fronte domus laquearia et parietes vestiti erant auro. Ubi fecit rex thronum de ebore grandem et vestivit eum auro cuius ascensus scalis erat per sex gradus et de marmore porphirio factus. xii leunculi stabant super quosque gradus hinc et inde. Reclinatorium throni posterior rotunda erat. Super sedens vitulum respiciebat et due manus hinc atque inde tenebant eum et duo leones stabant iuxta manus singulas. Nec fuit tale opus in universis regnis. Confecit et ita domum reliquam habitaculum nisi per gradus contemplationis residebat et strata omnia marmore et tabulis cedrinis. Confecit domum regine in latere descendente marmore cedro auro et argento opulentissime decoratam. Confecit et utensilia utriusque domus preciosa nec non et vasa quecumque sunt epulis oportuna omnia aurea fecit. Perfecit itaque Salomon xx annis templum et domos regias cum omni suppellectili sua, Hiram rege Tyri prebente auxilium in lignis et auro.

De opidis datis Hiram

Tunc dedit Salomon Hiram xx opida in terra Galilee in sorte Neptalim maritima sed non placuerunt regi tyrio licet a Tyro non procul essent posita. Et appellavit ea terram Cabul quod lingua semitica sonat displicens. Et testimonium terra illa notata est Galilea gentium non quod ibi gentes habitaverint sed quia in dicione regis gentilis erat. Refert Josephus Menandrum phenicem historiographum scripsisse quod Salomon et Hiram mutuo sibi proponebant enigmata et figuras. Et qui non solveret certa daret alteri pensionem. Cumque artaretur Hyram in solutione consulebat Tyrum iuvenem Abdimonem Abdemonis filium qui omnia de facili complanabat.

De opibus Salomonis

Porro contulit animum Salomon ad munitiones tunc construendas quas miro robore ampliavit. Vias quoque regias que ad Ierosolimam ducunt nigro lapide stravit. In pluribus vero locis ruinas civitatum reparavit. Sed et

De basilica domo regia

de opidis datis yram

de opibus salomonis

novas civitates pro oportuni
tate locorum fundavit quasdam
contra hiemis intemperiem
quasdam ad usus camine e
stivi quasdam contra veneris et au
cupium mutabilitate. Inter quas
vero terre edificatur urbes thabor
naculorum immo ultra fines
terre promissionis plurimas
urbes occupatas soceri suo pha
raone rege egipti prebente
ei auxilium. Et iam ut ait Jo
sephus ultimus regum egipti
dictus est pharao quod interpretatur
regnans. Et iam cum contraheret
opera salomonis precipue co
mendabat domum saltus et sa
crificia et frequentia levitarum
circa ea. Porro de filiis israel nullum
fecit salomon servum sed erant
viri bellatores et ministri eius
ex quibus erant super omnia opera
salomonis prepositi .ccl. chana
neos autem de monte libani us
que ad civitatem amathi fecit
sibi servos et tributarios. Classem
quoque fecit rex salomon in in
sula quadam egipciaca ru
bri maris que dicitur asionga
ber et navigabat cum servis
salomonis viri nautici cum
de tyro que tunc insula erat
et defferebant de offir aurum
multum et invenientes in india
et sicilia post elapsum trien
nium referebant salomoni aurum
.cccc.xx. talentorum et argen
tum et dentes elephantorum
et simias et pavos et gem
mas et ligna thyma multa
nimis que erant similia
lignis sethim et odorifera
de quibus rex fecit fulcra
id est apothecas et sedilia
domus domini et domus regie

et cytharas et liras cantoribus.
Nam cynara et nabla ex ele
ctro constituit. Quia nullius precii
erat argentum in diebus eius.
Nam sedilia preciosioribus domorum
plurima in illis erant argentea
sed et ligna cedrina quia
ligna sicomori habundabat
in ea. de regina saba. c. cc.

Auditorum incredibile fa
mam opinionis regina
saba venit temptare eum in
enigmatibus et ingressa est illum
cum comitatu multo et divi
ciis inestimabilibus. Est autem
sabba quidem nomen regionis
sed hic est nomen civitatis
regalis ethiopie. Quidam nominis
significationes apud hebreos
distinguuntur. Papias hiramum
sui et samech. Herodotus dicit
post mineum qui memphim
condidit fuisse reges egipti
dictos pharaones quod sonat
regnantes quibus successit
in chaula regina egipti et
ethiopie qua putat Josephus
venisse ad salomonem. Que in
gressa ad salomonem locuta
est universa que habebat in corde
suo nec fuit sermo qui regem
lateret sed docuit eam in omnibus
his que proposuerat et admi
rans non habebat ultra spiritum
dicens fama regis minorem
esse veritate. Veniens ea preterea
admirabatur domum saltus
etiam super templi fabricam
ordinem et frequentiam administra
tium in templo. Tercio vero ordinem
et distinctionem servientium
regi in mensa. Nam et pincer
ne simili cultu et distincto
ab aliis honorabantur. Similiter

et parui latores z dapiferi
ut i tanta multitudine ministrorum
nullus dubitaret quis cuiusque
rei misterio fungeretur. Dedit
autem regi inmicta .c.xx. tale
ta auri et gemmas preciosas
et aromata multa et qualia
non fuerunt visa i ierusalem. Et
tradit iosephus eam dedisse ra
dice balsami unde propaga
te sunt in enggadi vinee
balsamite. Cui et salomo
multa redonavit in super et
fuit quod postulavit non prohibet.
Verum regina gratis suscipi
ens a quo regina autem. Tra
dunt quidam eam rescripsisse salo
moni quod presentaliter ei di
ceret timuit se vidisse quoddam
lignum i domo saltus in quo
suspendendus quidam erat pro
cuius morte regnum iudeorum
periret et istis indiciis medi
tavit illud regi. Cum timens
salomo i profundissimis
terre visceribus occultavit
illud. Sed quo circa tempus
christi i probatica piscina sup
enatavit inventum e z creditur
lignum fuisse crucis domini.

Procedente
vero tempore amavit
rex salomo mulieres alienigenas
contra legem et posuit ma
culam in gloria sua et scisma
i genere suo. Siquidem et vxores
quasi regine septigente sere
pissime tamen dicit lxx et concubine
trecente. Cumque adverterit cor
eius cum senex esset z secutus
est deos alienos ne delicias
suas contristaret et edificavit
in monte oliveti ierusalem contra fa
na idolorum. Unum astarthe
dee sydoniorum que unius dicitur
secundum chamos idolo mo

De adversariis salomonis et de morte eius

abitarum tertium moloch idolo
amonitarum. Cuius prophanum sta
tuit in monte oliveti e regione
templi quod plurimum deo dis
plicuit. Unde z postea locus ille
dictus e locus offensionis. Ve
nit ergo ad eum postea missus
a deo nathan ut aliqui dicunt
hec dicit dominus. Quia sacrificasti pa
ctum meum scindam regnum tuum
et dabo illud servo tuo non
tamen totum sed tribum unam propter
tribum iuda. Dabo filio tuo propter
servum meum david propter que
tamen non faciam hoc in diebus
tuis. Porro cum devenisset salomon
in summa pace ita sine vite
suscitavit ei dominus adversarium
adath ydumeum de semine
regio qui i tempestate illa
quando deseruit ioab i ydume
os puer fugit in egiptum.
Cui postea rex egipti dedit
vxorem sororem vxoris sue
que peperit ei filium genebath.
Cumque audisset adath david
et ioab mortuos esse et sa
lomonem infatuatum egressus
de egipto infestabat ysrahel.
Suscitavitque ei dominus alium
adversarium zaron principe
latronum in damasco. Ierobo[am]
quoque filius nabath effrateus
de sareda serviens salomoni
levavit manum suam contra
regem hoc modo. Salomon
edificavit mello muros
arduite voraginibus contollens
ut coequaret eos civitati david.
Videns quoque salomo ierobo[am]
bone indolis z industrium
statuit eum prefectum operis
et deinde constituit eum
super vestigalia universe domus
ioseph. Quadam die cum egre
deretur ierobo[am] de ierusalem in

venit i viā achias aphites
salomites opertus pallio no
uo qd scidit i xii partes et
ait ad ieroboa Tolle tibi x
scissuras hec enim dt dominus
dabo tibi x tribus et ex reg
no israel filio aut salomonis
dabo vnā ut remaneat lu
cerna dauid coram me i ierusalem
quā elegi ut nomē meum
esset ibi Quo audito iero
boā intumescens suadebat
populo ut recederet a salomone
Quam ob rem salomon uoluit eum
interficere Et ieroboa fugit
i egiptum ad susac regē egipti
usque ad mortē salomonis
Reliquum uerborum salomonis et
omnia que fecit scripta sunt in
libro uerborum vel i libro dierum
salomonis Quem librum quidam
estimant esse paralipomenon sed
quia nec in eo scripta sunt reliqua
opera salomonis verius putatur
esse hunc librum non superesse
Dormiuit ergo salomon cum pri
bus suis et sepultus est i ciui
tate dauid cum regnasset
in ierusalem super omnem israhel
xl annis Quia autem qua roe
dicatur salomon senex fuisse
cum modicum ultra l annos
vixisse legitur Roboa enim
mortuo patre xl et vnius
anni erat quem salomon cum xi
esset annorum genuisse perhibetur
plenius ergo super hunc locum
dicit iosephus ita mortuus
est salomon longeuus qui
regnauit annis lxxx vixit
autem lxxxx iiij Sed diuina scrip
tura eos tantum annos computat
quibus regnauit antequam preuari
caretur De ierobo[a]m et di
uisione regni et cetera

d' ierobo[a]d & diuisione regni

Post mortē salomonis
successit roboa et erat
filius naama amanitis Por
ro ieroboa audita morte
salomonis reuersus est de egip
to et uenit in sichem ad ro
boa cum omni multitudine israel
que uocaueat eum Cumque
uellent roboa constitueri re
gem dixerunt ad eum Immi
nue paululum de grauis
iugo quod imposuit nobis
pater tuus et seruiemus tibi
Iter est intelligendum de iugo
tributi sed uectigalium i opere
sed Qui respondit Ite et redite
ad me i die tercia Interim co
suluit senes sadoch scilicet et ba
naiam et ioiada et reliquos
principes salomonis qui di
xerunt Si hodie eos audieris
leuius eis loqueris seruient
tibi in eternum Post hec consuluit
adolescentes non etate tantum sed
moribus Qui dixerunt Impi
ose loquere populo et comminando
et timentes fuerunt tibi Et
redeunte populo in tercia die
dixit ad eos digitus meus
minimus grossior est humero
patris mei pater meus cecidit
uos flagellis ego cedam uos
scorpionibus qui dicat Ego sum
potentior patre et maiora fa
ciam super uos Est autem scorpio
virgis aculeatis vel flagellum
ligaturis nodosum ul sauciata
genus i similitate glandes
plumbeas et indignantes populus
ait Que nobis pars i dauid
ul que hereditas in filio ysai
quasi dicat Queque tribus portionem
sua hereditariam habet a domino
que imitatus est ut communi
eligatur qui regat alias quorum
tribus regat hereditate sua

Et recesserunt x tribus ab eo.
Ipse vero misit post eos Aduram
qui erat super tributa et lapida-
verunt eum. Tunc timens Ro-
boam fugit in Ierusalem. Decem vero
tribus constituerunt Ieroboam
super se. Iudas vero et Benia-
min secuti sunt Roboam et
fuerunt cum eis levite propter
templum quod erat in Ierusalem.
Et tunc separata est monar-
chia regni Iudeorum in duo
regna nec amplius rediit
ad unitatem et dictum est reg-
num decem tribuum regnum
Israel quia multitudine sui no-
men Iacob patris sui sibi re-
servans. Dictum est etiam
Effraym quia Ieroboam
qui de Effraym primus eis
imperavit quasi tunc primum
impleta esset benedictio super
Effraym. Alterum vero regnum
dictum est Iuda ob dignitatem
tribus regie. De utroque regno
prosequitur historia quasi
mixtim et scalariter incipiens
nunc de hiis loquitur nunc de
illis. Quod diligens lector
de facili comprehendet. De Robo-
am.

Ieroboam / Abdo et vitulis

Porro Roboam // cum
collegit, **De Ieroboam et**
git ex **Abdo et vitulis**
citum centum lxxx elec-
torum ut pugnaret contra
Israel et misit ad eum dominus
Semeiam prophetam dicentem
Hec dicit dominus Non pugna-
bitis contra fratres vestros a
me enim factum est verbum
hoc. Quod de scismate reg-
norum intelligendum est. Et
quieverunt a prelio. Iero-
boam autem dixit in corde
suo Si ascenderit populus iste
in Ierusalem ter in anno conver-
tetur cor eius ad dominum suum
Roboam et interficient me.
Tunc excogitato consilio
fecit duos vitulos aureos
quos Iosephus vocat vitu-
las et constituit utrumque in pha-
num alteram in Dan alteram
in Bethel et dixit ad populum
Ecce dii tui Israel qui eduxe-
runt te de terra Egypti quasi di-
cat Omnis locus habet deum
Non habetis necesse ut ascen-
datis ad hostilem civitatem
ut inquinatis decimis. Affero
vobis vitulos equiparatos deo
ut in eis adoretis dominum. Et
constituam ex vobis sacerdo-
tes et ministros ne levitis
egeatis. Et ut imitaretur
scenophegia constituit eis
diem sollempnem in men-
se octavo xv die mensis
forte transtulit festum de
mense septimo in octavum
vel lunatio septembris de-
scenderat in octobrem. Tunc
ascendit cum populo in Bethel
ad diem festum. Dominus autem
misit prophetam de Iuda in
Bethel qui in paralipomenon
nominatur Addo. Hic a quibus-
dam creditur fuisse Chaldeus.
Et in rege stante super altare
ad immolandum exclamavit
Altare altare hec dicit dominus
Nascetur filius domui David Io-
sias nomine qui comburet
super te ossa sacerdotum tuorum
eruta de tumulis suis. Et
ad populum ait Dabo vobis signum
quod locutus est in me do-
minus. Ecce altare scindetur
et effundetur oblatio que
est in eo. Tunc rex extendit
manum suam precipiens eum
apprehendi et statim manus
eius aruit cum brachio. Al-
tare autem scissum est et effu-
sa sunt omnia que in eo erant.

Et timens rex ait ad pro-
phetam Ora pro me ut
restituatur manus mea m(ihi)
Quo orante reversa est ma-
nus regis ad eum. Cumque dixi-
sset ei rex. Veni ut prande-
as mecum et dabo tibi mu-
nera. Respondit non possum. Ec
enim precepit michi dominus.
Non comedes panem neque bi-
bes aquam. neque revertaris
per viam qua venisti. Egre-
ssus itaque inde bethel rever-
tebatur in [illegible] per aliam vi-
am. Erat autem in bethel propheta
quidam senex et iacens in
lecto. Cui cum indicassent
filii sui qui viderant vel au-
dierant dixit eis. Sternite
michi asinum. Et ascendens
abiit post virum dei et ait ad
eum. Veni mecum ut come-
des. Qui respondit non possum
quia prohibuit dominus. At ille
propheta sum sicut et tu. et dixit
michi dominus Reduc eum te-
cum ut comedat. Et ita se-
duxit eum et reduxit. Cum-
que sederent ad mensam fac-
tus est sermo domini ad prophetam
qui reduxerat eum et ait
in spiritu Quia non custodisti
mandatum domini non infe-
retur cadaver tuum in sepul-
crum patrum tuorum. Et nota quod
per iniustum iuste locutus est
spiritus sanctus ut ex eodem
ore propheta penam acciperet qui
et culpam acceperat. Cumque
rediret vir dei post prandium
occidit eum leo in via. asi-
nus autem stabat iuxta eum
et leo custodiens cadaver
nec asinum tangens nec
illud. Quod cum audisset
ille senex propheta retulit ca-
daver eius et posuit illud in
sepulcro suo dicens filiis su-
is. Cum mortuus fuero po-

nite ossa mea iuxta ossa eius
ut parcatur ossibus meis. pro-
culdubio fiet verbum domini de cre-
macione ossium super altare.
Ieroboam autem non est rever-
sus a via sua pessima. Nam
senex ille propheta persuadebat
ei non fuisse verum prophetam
quem dominus occiderat. et dex-
teram eius primus pro labore
satisficandi obstupuisse.
et eum regi [illegible] ad na-
turam propriam remeasse
altare vero propter [illegible]
ruptum fuisse aiebat. De
morte Ierobo-
am et cetera
In diebus illis egrotavit abia filius ierobo-
am et ait rex uxori sue
Commuta habitum ne cogno-
scaris uxor mea et vade in
sylo ad achiam prophetam qui
michi locutus est quondam de
regno. Ipse indicabit tibi quid
eventurum sit super puero.
Et ascendit mulier ad achiam.
Qui videre non poterat pre senec-
tute sed premunitus a domino
ait. Ingredere uxor ieroboam
quare te aliam simulas.
Vade et dic ieroboam hec
dicit dominus Exaltavi te de me-
dio populi tui at provocasti me
post tergum tuum. et fecisti tibi
deos conflatiles et ego percuti-
am de domo ieroboam min-
gentem ad parietem et clau-
sum id est incarceratum
et novissimum in israel id
est delebo de domo eius ca-
nem vilissima que per sui
vilitatem negligenda pu-
tant et dabo cadavera eorum
canibus et feris. Tu autem re-
verte. In introitu tuo morie-
tur puer qui solus de

De morte Ieroboam

domus ieroboam inferetur in sepulcrum. Et rediit uxor in thersa et mortuus est puer et sepelierunt eum. Reliqua vero ieroboam scripta sunt in libro verborum dierum regum israel. Et mortuus est ieroboam cum regnasset xx duobus annis.

De morte Roboam

Porro roboam regnavit in iuda. xl. et unius anni erat cum regnare cepisset et xvii. annis regnavit in ierusalem. Et iudas peccavit coram domino et fecit sibi aras statuas et lucos super excelsa. Et effeminati fuerunt in terra id est cultores cybeles emulati naturam ut ac sicut legitur de ierophanta. Offensus quod dominus suscitavit contra iudam susac regem egypti anno quinto regni roboam. Qui ingrediens urbem pactis pretendentibus federa non servavit sed diripuit thesauros domus domini et domus regie scuta quoque aurea que fecerat salomon pro quibus fecit rex roboam scuta erea. Habuit autem roboam uxores xviii. concubinas vero xxx. et nati sunt ei filii xx et viii. filie vero lx. Reliqua vero roboam scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda. Opera vero eius prima et novissima scripsit semeias propheta. Et mortuus est roboam et sepultus in civitate david et regnavit pro eo filius abia.

Incidentia

Temporibus roboam latinorum unus rex fuit silvius latinus sive silvius egiptus. Refert herodotus susac regem egypti multas gentes sibi subiugasse et quasdam sine prelio cepisse. In subsannationem quarum in statuis carmen quod triumphanti preferebant genitalia mulierum insculpsit. Refert quoque ethiopes et fenices ab egyptiis didicisse circumcisionem.

De abia

Igitur in octavo decimo anno regni ieroboam regnavit abia super iuda tribus annis regnavit in ierusalem. Nomen matris eius maacha filia thamar filie absolonis et ambulavit in omnibus peccatis patris sui. Et factum est prelium inter ieroboam et abiam in loco qui vocatur mons amorreorum et habuit abia contra spem victoriam inestimabilem. Et mortuus est abia et sepelierunt eum in civitate david. et regnavit asa filius eius pro eo. In anno xx. ieroboam regnavit asa super iudam et xl. et uno anno regnavit in ierusalem nomen matris eius id est avie maacha. Et nota quod roboam et ieroboam dicuntur conregnasse x. et vii. annis et postea abia conregnavit ieroboam tribus annis et sic impleti sunt xx. anni regni ieroboam. Non ergo in xx°. anno ieroboam cepit regnare aza ut dictum est sed potius in xx°. primo quod supra docte dictum est. Dicitur enim abia regnasse tribus annis eo quod regnavit duobus annis et parte quadam tercii et in ultima parte tercii eiusdem anni cepit regnare filius aza id est

De aza et regibus israhel nadab

in xx°. anno regni ierob
oam huius di contrarietates
sepe oriuntur in sequentibus
quarum quedam determinan
tur per synodochen uel quia
conregnaverunt quique filii pa
tribus uel pro diversis que vero
determinari non possunt vicio
scriptorum ascribantur. De A

Igitur Aza et regibus
Aza fecit israhel nadab
aut rectum coram domino
sicut david pater eius et
abstulit effeminatos de
terra et sordes ydolorum et ma
achan matrem suam am
movit ne esset princeps in
sacrificiis priapi et subuer
tit specum eius et simula
chrum turpe combussit et
proiecit in torrentem ce
dron. Aiunt hebrei aza
comminuisse ydolum in pul
verem et etiam sparsisse in
torrente cedron tercio ut pa
lam fieret quod aqua usibus
presset adomnio. Excelsa tamen
non abstulit. Porro nadab
filius ierobeam regnavit
super israel anno secundo aza
regis iuda. Hic patet quod
ierobeam in principio vi
cesimi secundi anni regni sui
mortuus est. Hic enim annus
fuit secundus regni aza et reg
navit super israhel duobus
annis id est anno uno et
aliqua parte alterius anni
Nam pars anni vocatur annus
per synodochen sicut in evan
gelio dicitur christus predicasse tribus an
nis et dimidio ubi pars di
midii anni vocatur dimidium
anni. Sepe etiam etiam fit
econtra ut tota summa tem
poris nomine partis sue vocetur
per synodochen ut ibi Noe
cum ducentorum esset annorum
genuit sem. cum tamen esset
noe quingentorum duorum
annorum. Hec divisio synodo
chen plurimi sequitur in
sequentibus. Sed hec dicta suffi
ciant. Nadab vero ambulavit
in viis patris sui in quibus pec
care fecit israel. Cumque obsi
deret gebbethon urbem phi
listinorum insidiatus est ei ba
asa et occidit eum et regnavit
pro eo anno tercio regis iuda
et percussit totam domum ie
roboam non ubi atque si
lentibus. Et regnavit inter ce
sa xx quatuor annis non
tamen completis. Et erat
bellum inter aza et baaza
omnibus diebus eorum. Porro
aza x° anno regni sui per
cussit azariam regem ethi
opie plaga grandi qui ir
ruerat in terram iuda. Et re
deunti aza a victoria oc
currit azarias propheta dicens
victoriam a deo sibi conces
sam quia legitima eius ser
vabat. Tunc scripsit aza ad
omnem provinciam ut dei
legittima servarent diligenter.
Baasa vero rex israel peccavit
coram domino ambulans in viis
ierobeam et aliorum. Et ve
nit ad eum iesu propheta filius
anani dicens. Hec dicit dominus
domini. Exaltavi te de pul
vere. tu autem ambulasti in viis
ierobeam. et in multis feci
sti peccare populum meum. et ec
ce metam posteriora tua.
et faciam domum tuam sicut
domum ierobeam. Ab hiis tamen
non quievit baasa sed a
scendit in iudam et edifi
cavit rama. xl. stadiis a ie
rusalem. Cumque vidisset

aza rex iuda se artatum
tollens aurum et argentum
de domo domini et domo regi-
a misit illud illuc per nuncios
ad benadab regem syrie in
damasco dicens fedus fu-
it inter patrem meum et tuum
inter me et te peto ut irri-
tum facias fedus quod habes cum
baasa ut recedat a me
Et adquiescens benadab
misit principes in civitates
israel Quod audiens baasa nun-
cii misit edificare ramam et re-
versus est in thersa Rex autem
aza misit in omnem iudam di-
cens Nemo sit excusatus
Et tulerunt lapides et li-
gna de rama et munivit
de eis rex aza gabaa et
masphat Et venit ad eum
iesu propheta velut quidam vo-
lunt alii amos pater iesu argu-
ens eum quod relicto domino
posuerat spem in regem
syrie Et misit eum rex in
carcerem propter quod in tempore
senectutis sue doluit pe-
des et mortuus est et se-
pultus in civitate david et
regnavit iosaphat filius eius
pro eo Incidentia primo
Sub aza fuit octavus
rex latinorum filius capis
Tiberinus tamen adhuc
ex bimente descendit sed
quosdam iesu propheta ad ba-
aza regem israel arguens
et occidit eum Mortuus er-
go baasa et sepultus in ther-
sa acervone commilitone
suo et regnavit pro eo in ther-
sa filius eius hela anno
xxvi° aza regis iuda et
regnavit super israel duobus
annis id est anno et parte

anni Cui dum inebriaretur in
domo arsa prefecti sui percus-
sit eum per insilientem zam-
ri princeps super dimidiam
partem equitum percussit et
occidit domum baasa iuxta
verbum iesu prophete De zam-
Anno xxvii ri et am- de zamri et amri
aza regis ri regibus
iuda regnavit zamri in
thersa vii diebus Porro po-
pulus israel obsidebat iebeton
Qui cum audisset zamri
occidisse regem constituit
super regem amri qui erat
princeps milicie in castris an-
no xxvii° aza Ascendit
ergo amri et omnis israel cum
eo et obsidebat thersam Vi-
dens autem zamri fugit in
domum regiam et succendit
se cum ea Tunc divisus est
populus israel media pars seque-
batur tebni et media pars
amri et duravit hec contencio
tribus annis et plus Tamen
amri qui regnabat et prava-
luit amri et interfectus est
tebni Anno xxxi° primo asa
regis iuda regnavit super
israel solemne amri xii annis
regnavit Prima electione
in thersa regnavit vi an-
nis et emit emit a somer
duobus talentis argenti mon-
tis partem in quo erat civi-
tas marronis et reparavit
eam et imposuit ei nomen
somaron quasi a somer et
marron quod grece dicitur sa-
maria et in ea posuit sedem
regni que prius fuerat in
thersa Et fecit amri ma-
lum coram domino super omnes
qui fuerant ante eum et
mortuus est et sepultus in
samaria et regnavit achab

de achab et iezabel

fisus enim [illegible] anno xxo vmo. aza regis iuda, forte patet vicium scriptoris. Regnauit autem amri post achab .xij. annis ut dictum est et cepit regnare anno xxxo regis aza qui regnauit xl et vno anno. Et ita aza mortuus est adhuc amri viuente. Verum est autem quod dicit iosephus quod iam regnante iosaphat filio aza cepit regnare achab, tamen determinacionem que hic solet fieri in fine regnum ponemus.

De Achab et Jezabel

Regnauit achab super israel xx et duobus annis, tamen iosephus dicit xx annis et duobus mensibus. Nec suffecit achab ut ambularet in viis ieroboam quin et duxit ydola gencium in israel et duxit in vxorem iezebel filiam methbabal regis sydoniorum et edificauit in samaria phanum et altare baal et adorauit eum. In diebus eius reedificauit hyel de bethel iericho. Cum ponens fundamentum eius mortuus est abiram primogenitus eius filius. Cumque muri vero portas mortuus est segub nouissimus filius eius iuxta imprecacionem iosue. Tunc misit dominus heliam tesbythen de habitatoribus galaad ad achab. Qui ait ad regem: viuit dominus deus israel in conspectu suo si erit annis hiis ros et pluuia nisi iuxta oris mei verba. Hyperbolice est ut ponit si [illegible] non. Et querebat achab animam helie. Qui fugit contempto domum et latuit in torrente carith qui est contra iordanem. Corui autem deferebant ei panem et carnes mane et vespere et bibebat de torrente. Post dies autem siccatus est torrens, non enim pluerat super terram. Et ait dominus ad helyam: Vade in sarepta sydoniorum, precepi enim ibi mulieri vidue ut pascat te. Et erat sarepta urbis media inter tyrum et sydonem, sed et silua iuxta urbem sarepta dicebatur. Cumque venisset helyas ad portam ciuitatis apparuit ei mulier vidua colligens ligna. Cumque quesisset ab ea vasculum aque addidit ut eciam afferat ei buccellam panis. Que respondit se non habere nisi pugillum farine in ydria et paululum olei quo aspergeret eam et pane facturum comederet cum filio suo sed in deficiente tabescerent. Ad quam helias ait: Noli timere, fac in primum subcinericium panem tibi et filio tuo facies postea. Hec enim dicit dominus: ydria farine non deficiet nec lecithus olei minuetur donec pluat super terram. Mansitque helyas apud viduam tempore aliquo. Post hec mortuus est filius mulieris. Que dixit ad helyam: Cur ingressus es ad me vir dei ut rememorarentur iniquitates, id est magis apparerent ex contrario equitatis tue, et ut interficeretur filius meus. Et posuit helyas puerum

super lectulum suum in cenaculo
superiori et expandit se super
eum tribus vicibus et portavit eum
ad domum et revixit puer et ma-
trem recipiens mulier ait
Nunc cognovi quia vir dei
es tu. Hebrei tradunt hunc pu-
erum fuisse ionam prophetam
dixit

10 cap° **De sacerdotibus quos interfecit helias**

Post tempus ariditatis et famis
dixit dominus ad heliam vade
et ostende te achab ut dem
pluviam super terram. Erat autem
fames vehemens in sama-
ria cuius etiam meminit
menander in gestis sydo-
niorum. Et vocavit achab pro-
curatorem domus sue abdi-
am. Cum enim interficeret iezabel
prophetas abscondit C prophetas
in duabus speluncis quinqua-
genos id est L in una et L
in alia et pavit eos pane
et aqua quapropter ei postea spiritus
prophetie donatus est. Ad quem
dixit achab descendamus
ad convalles et queramus pa-
bula mulis et equis. Et di-
viserunt sibi regiones. Occur-
rit autem helias abdie in via
dicens vade dic domino tuo
adest helias. Et ille quid
peccavi quia tradis me achab
adest helias spiritus domini as-
portabit te in locum quem ig-
noro et non inveniens te
achab interficiet me. Ego
autem servus tuus timeo dominum ab
infantia mea. Et respondit
helias. Vivit dominus quia
hodie apparebo achab. Et vo-
catus achab per abdiam occurrit
helie et ait. Tu ne es ille
qui conturbas israel. Cui ille:
Non ego turbavi sed tu
et domus patris tui qui
relinquistis dominum et secuti es-
tis baal. Verumtamen con-
grega ad me omnem israel
in monte carmeli et prophe-
tas baal CCCCL et prophetas lu-
corum CCCC qui comedunt de
mensa iezabel. Et congre-
gati sunt populus et prophete in
monte carmeli. Et ait he-
lyas ad populum. Usquequo clau-
dicatis in duas partes. Si
dominus pater vester est deus
sequimini eum. Si autem baal
sequimini eum. Non respondente
populo intulit helyas. Ego
sum hic solus propheta domini
et prophete multi baal. Dentur
nobis duo boves. Illi eligant
bovem unum cuius frustra
ponant super ligna igne non
supposito. Et ego faciam si-
militer de altero bove. Et in-
vocabunt deos suos et
ego deum meum. Et qui ex-
audierit dando ignem de
sublimi ipse sit deus. Et pla-
cuit populo propositio helye.
Invocantque sacerdotes baal a
mane usque ad meridiem
et transiliebant altare quod
fecerant et incidebant se iuxta
ritum suum lanceolis ut san-
guine perfunderentur. Demones
enim plurimum delectantur
oblatione sanguinis humani
et illudebat eis helyas dicens
Exaltate clamorem for-
te deus vester dormit aut cum
alio loquitur aut in diverso-
rio est. Et dixit ad populum
Accedite et presente populo cu-
ravit altare domini quod de-
structum fuerat id est destru-
xit altare illorum et immunda-
verat locum ut ibi faceret altare
novum coram domino. Et tulit
XII lapides iuxta numerum tribu-
um filiorum israel et edificavit
ex eis altare in nomine domini

israel et fecit aque ductum
in circuitu altaris quasi duo lo
ca et ligna super posuit et
membra bovis. precepit que
aquam afferri forte de mari
vicino et effudit super holo
caustum et ligna. Et fac
ta est tercia effusio aque
usque ad impletionem aque duc
tus est ne forte putaretur
arte magica de visceribus
terre suscitasse ignem. Et cla
mavit helyas ad dominum in
auribus populi domine deus pa
trum nostrorum exaudi me hodie
ut discat populus iste quia
tu es dominus deus. Et descen
dens ignis de sublimi vo
ravit holocaustum et lig
na et lapides in pulverem
et aquam que erat in aque
ductu lambens. Et adoravit
populus et ait. Dominus ipse est deus
Et mandante helya apprehen
derunt omnes prophetas baal
et deduxit ad torrentem
cyson et interfecit eos hely
as et ait ad achab. Ascen
de et comede ante descen
sum pluvie. Et comeden
te achab helyas ascendit
in montem carmeli. et pro
nus in terram capite incli
nato inter genua orabat
et ait ad puerum suum vide
contra mare. Et ascendit
nubes erat cum dies serenis
simus. Et ait puer. Non est quic
quam. Et misit eum septies.
Septima autem vice ascende
bat nebula de mari appares
scens usque ad hominis quanti
tatem. Et ait helyas ad a
chab descende cito ad ieza
bel ne te occupet pluvia
Et ecce obtenebrati sunt celi
et nubes et ventus et pluvia
facta est grandis. festinavit
autem achab in iezabel et fac
ta est manus domini super he

lyam et currebat ante achab
donec intraret urbem. Cum
cognovisset iezabel que fece
rat helyas prophetis suis in
dignata misit nuncios ad
helyam dicens. Hec faciant
michi dii et hec addant ni
si hac hora cras animam tuam
posuero sicut tu posuisti animam
unius ex illis. De fuga helye — de fuga helye et vocatione helisei
et vocatione
helisei etc.

Et timens
helyas fu
git in bersabee et dimi
sit puerum suum ionam. ibi
ut tradunt et solus intravit
in desertum viam unius diei
et sedens subter unam iunipe
rum oravit ut moreretur
dicens se non esse meliorem
id est digniorem vita patribus
ut illis perditis ipse vivere
optaret et proiciens se ob
dormivit. Et ecce angelus domini
tetigit eum dicens. Surge et
comede. Et ecce ad caput eius
subcinericius panis et vas
aque. Et comedit et bibit et
rursum obdormivit. Et su
scitavit eum angelus secundo dicens
Comede grandis enim restat
tibi via. Josephus tamen dicit
angelum non concitasse eum
sed aliquem. Et comedit
helyas et bibit et ambu
lavit in fortitudine cibi illius
xl. diebus et xl. noctibus usque
ad montem dei oreb in quo
apparuit dominus moysi in ru
bo. Et mansit ibi helyas
in spelunca et ait dominus ad
eum. Quid hic agis helyas
Qui respondit zelatus sum
adversus israel propter. Nam al
taria tua destruxerunt. prophe
tas occiderunt et relictus

ego sum solus et querunt
animam meam ut auferant eam. Et
ait dominus ad eum: Egredere et
transibit dominus ante te. Et ira quasi
in similitudinem transierunt tres in quibus
non transivit dominus. Primo quidem
transivit ventus fortis conterens
petras, sed non in vento dominus.
Secundo transivit commotio terre, sed non
in ea dominus. Tercio transivit
ignis, sed non in igne dominus.
Quarto transivit sibilus aure
tenuis, et cum eo dominus, et
operuit helyas vultum suum
pallio et stetit in ostio spel-
unce, et dominus transiens dixit
ad eum: Quid hic agis he-
lyas? Et respondit ei sicut et
supra. Et dominus ad eum: Rever-
tere per desertum et vade in Dama-
scum, et in ultionem mei in-
unges azael regem super sy-
riam, et iesu filium namsi re-
gem super israel, helyseum autem
filium saphat de abela un-
ges prophetam pro te. Et isti
tres interficient ydolatras
de israel. Alios azael, alios
iesu, alios helyseus. Et reliqui
michi in israel .vii. milia
virorum quorum genua non sunt
curvata ante baal, nec
osculate sunt manus eius.
Et nota quod helyas non aliquo
aliter unxit azael nisi quod
predixit quod helyseum enim regem
futurum. Iesu vero neque ipse nec
helyseus inunxit, sed u-
nus prophetarum missus ab helyseo.
Helyseum vero non unxit, nisi
quod pallium suum posuit super
eum. Non enim in lege un-
gebant nisi reges et sacerdo-
tes. Profectus ergo helias inve-
nit .xii. viros arantes in
.xii. iugis boum, quorum unus
erat helyseus, et posuit

helias pallium suum super eum,
et continuo prophetavit
helyseus, ut ait iosephus.
Et currens post heliam ait:
Osculer oro te patrem meum
et matrem meam et sequar
te. Et reversus mactavit
par boum et coxit illud in
lignis aratri et dedit escas
contribulibus et surgens
secutus est heliam et mini-
strabat ei. De prima obsidi-
one samarie

Porro benadab rex syrie ob-
sidebat samariam, et
erant secum .xxx. duo re-
ges. Et misit achab in sa-
mariam dicens: Cives ut
redimam a te quas hac ea-
dem hora mittam servos meos
et omne quod placuerit eis tol-
lent de domo tua et domi-
bus servorum tuorum, etiam uxo-
res et liberos. Et iniit ach-
ab consilium cum senioribus
terre. Dixerunt: Non acquies-
cas illi. Et rindidit achab
nunciis benadab: Dicite domi-
no: Omnia que misisti in
initio faciam, id est facere pos-
sim. Hanc autem rem facere
non possum, scilicet de uxoribus
et liberis. Et indignatus be-
nadab remisit ad eum dicens:
Hec faciant michi dii et hec
addant si suffecerit pul-
vis samarie pugillis om-
nis populi mei qui sequitur
me. Samaria habebat in-
terius terram pene muri
equalem et est sensus: Tan-
ta mecum est multitudo ut
si singuli lapidem unum vel
stipitem vel cespitem com-
portaverint tantum conferent
aggerem qui equabitur
muris samarie et terre

de prima obsidione samarie

intus posite. et ita ex certo pugnabimus nobiscum. Et rendit rex israel / Dicite ei Non glorietur accinctus armis et rebus est impendendo Noli ergo gloriari qui iam victor sis et discinctus armis depositis Quasi dicat Non potest gloriari sicut preliator sic victor vel secundum aliam litteram Non glorietur accinctus atque discinctus Quasi dicat An victoria non potest gloriari accinctus multitudine nec discinctus idest carens multitudine quia sepe pauci vincunt multos Porro benadab cum regibus suis bibebat in umbraculis et ait servis suis Circumdate civitatem Cumque expugnaret eam timuit achab nimis Et ecce unus propheta confortavit eum micheas ut quidam tradunt et ait Hec dicit dominus Ego tradam omnem multitudinem hanc in manu tua hodie ut scias quia ego sum dominus Et ait achab per quem Qui rendit per pedissequos principum provinciarum Et ait achab Quis ciet / dixit eos Qui rendit tu / et invenit achab filios principum cc et xxx duos et egressus est cum eis Cumque meridianum esset benadab ex egressi essent de samaria / misit in occursum eorum viros dicens Sive ad pacem sive ad prelium apprehendite eos vivos / Filii vero principum percusserunt eos unusquisque virum qui contra se veniebat et fugit exercitus syrorum Et egressus israel percussit equos et currus et syriam plaga magna. Cumque accessit propheta ad achab dicens Confortare et vade et vide quid facias Sequenti enim anno rex syrie ascendet contra te Quasi dicat necesse est tibi ut habeas exercitum preparatum Cumque dixerunt servi benadab ad eum dii montium sunt dii eorum et pugnavimus cum eis in montibus et ideo vicerunt nos Pugnemus ergo in campestribus ubi currus nichil possunt et obtinebimus eos Tu autem fac verbum hoc Amove ~~exercitu~~ ab exercitu reges quia inertes sunt pone pro eis principes et instaura numerum pugnatorum quos ante habuisti

Igitur **De victoria achab** post annum venit benadab cum exercitu in affec que est in campestribus Porro filii israel castrametati sunt contra eos quasi duo parvi greges caprarum / syri autem repleverunt terram Et dixit unus vir dei ad achab Quia dixerunt syri deus montium est dominus et non vallium tradam eos in manu tua Et direxerunt acies ex adverso vii diebus / vii autem die percussi sunt de syris centum milia peditum et reliqui fugierunt in affec et cecidit murus super eos qui remanserant Benadab autem fugiens in civitatem latuit in cubiculo quod erat intra cubiculum Erant cum eo timentes ne superveniret achab et nemo parceret et scientes reges israel clementes accinxerunt lumbos suos saccis et ponentes funiculos in capitibus venerunt in occursum achab

dicentes Servus tuus bena-
dab dicit Vivat oro te ani-
ma mea Quasi dicat Quan-
tumque multam imposueris
iusticiam eam pro anima mea
Qui inquit Si adhuc vi-
vit frater meus est id est fa-
ciam cum eo fedus Quod acci-
pientes viri pro omine eius
quod posuere festinanter addu-
xerunt benadab ad eum
et levavit eum achab secum
in currum suum et dixit ad
eum benadab Civitates quas
tulit pater meus a patre tuo
reddam tibi et faciam tibi
plateas in damasco id est
forum rerum venalium sicut
fecit pater meus in samaria
Cumque federati essent re-
dierunt ad propria Tunc mich-
eas dixit ad socium suum
in sermone domini percutte me At ille
noluit Cui ait Quia non
audisti vocem domini cum rece-
des a me percutiet te leo Quod
factum est Inveniensque al-
terum virum dixit ad eum Per-
cutte me in capite Qui vul-
neravit eum Tunc propheta
mutato vultu aspersione pul-
veris et sanguinis clamavit
ad regem in via Cum essem
in prelio adduxit vir unus
captivum suum ad me dicens
Custodi istum Qui si lapsus
fuerit erit anima tua pro anima eius
id est eris in periculo pro eo aut
talentum argenti michi
appendes Cum autem me verterem
huc atque illuc subito non com-
paruit Et ait rex Judicium
tuum est quod tu ipse decrevi-
sti alterum necesse est ut faciam
ei Tunc lota facie agnitus est
propheta a rege et ait Hec di-
cit dominus Quia dimisisti

virum blasphemum dignum
morte erit anima tua pro
anima eius id est ipse te in-
ficiet Et iratus rex propheta ius-
sit eum transire custodiri
et venit in samariam De vinea
P Ono naboth **de vinea** naboth
iezrahelites **naboth**
habebat vineam iuxta
palatium regis et dixit ad
eum rex Da michi vineam tu-
am ut faciam in ea ortum
holerum dabo que tibi pro ea
vineam meliorem vel pretium
Qui rendit propicius sit michi
dominus ne dem hereditatem
patrum meorum tibi Qui dicit
non possum hereditas relic-
ta est michi a patribus ut re-
linquam eam posteris Et con-
tristatus rex proiecit se ad
lectum et nolebat comedere
et confortavit eum iezabel
dicens Ego animo esto dabo
tibi vineam naboth Et scrip-
sit litteras scriptas ex nomine a-
chab et anullo eius signa-
tas et ad iudices ipsi iezabel
misit ut convenientium
fuerunt et ieiunarent ta-
mquam dei iudicium facturi et sub-
mitterent testes adversus
naboth qui dicerent Bene-
dixit naboth deum et regem
id est maledixit secundum
hebreorum ydioma et in-
dicantes reum maiestatis
lapidarent et factum est ita
Et lapidatus est naboth con-
niventie iezabel Cum ergo
audisset achab de morte
naboth descendebat in vine-
am ut possideret eam et
occurrit ei helias thesbites
dicens Hec dicit dominus Oc-
cidisti insuper et possedisti Et
hec est occidisti et post hec

hereditabis. In hoc loco in
quo linxerunt canes san-
guinem naboth. lambent
quoque tuum sanguinem id est
in eadem regione. Non enim
intelligendum est in eodem lo-
co singulari. Cum vidit
Helyam invenisti me inimicum
tibi id est quasi inimicarer
michi. Et ait Helyas Eo
quod venundatus sis diabolo
ut faceres malum coram do-
mino. Propterea dominus de-
metet posteriora tua et da-
bit domum tuam sicut domum
ieroboam et baasa. Sed et
de iezabel dominus dixit dominus
Canes comedent iezabel
in agro iezrahel. Achab
ergo timens valde scidit ve-
stem suam et operuit se ci-
licio et dormivit in sac-
co et ambulavit demisso ca-
pite. Et ait dominus ad Heli-
am. Quia humiliatus est
achab coram me non indu-
cam malum hoc in diebus
eius. sed in diebus filii sui. Forte
dimissum est ei peccatum propter
penitentiam iustitiam. Transierunt
igitur tres anni sine bello
inter syriam et israel propter fe-
dus quod inierant. De

de morte ach[ab]

Tercium autem morte
iosaphat rex Athab
accepit uxorem filio
suo ioram athaliam fi-
liam achab et iezabel et
per affinitatem confederati sunt
rex iuda et rex israel. Tunc de-
scendit iosaphat ad regem
israel videndum et eo presente di-
xit achab servis suis. Nosti
est ramoth que est in ga-
laad. Cur negligimus eam
tollere de manu regis syrie.
Et ait ad iosaphat. Venies

ne mecum ad preliandum in ra-
moth galaad. Cui ille dixit
sicut ego ita et tu populus meus
et populus tuus. Sed queramus
hodie sermonem domini. Et congrega-
ti sunt prophete circiter cccc quos-
que rex ait. Ibo in ramoth ga-
laad ad pugnandum an quie-
scam. Cui dixerunt ascen-
de et dominus dabit eam in
manu regis. Et ait iosaphat
Non est hic propheta domini. Cui
achab respondit. Unus mi-
cheas filius hyemla sed odi
eum quia non prophetat michi
bonum. Putabat reliquos oc-
cisos a iezabel. Tunc petente
iosaphat vocatus est mich-
eas et hortabatur eum nuncius
ut bona regi diceret sicut et
alii. Cui respondit. Vivit do-
minus quia quecumque dixerit
michi dominus hoc loquar. Por-
ro in pseudo prophetis erat se-
dechias proferens cornua
ferrea et dicens ad Achab
hec dicit dominus His ventila-
bis syriam donec deleas
eam id est hoc signum dabo
tibi quia ventilabis syriam.
Tunc quesivit achab a mi-
chea idipsum quod quesierat
ab aliis. Cui dixit ascende
et tradet eos dominus in ma-
nu regis. non tamen dixit
quos vel cuius regis. Cui rex
Adiuro te ut non loquaris
nisi quod verum est in nomine do-
mini. Tunc michcas. Vidi israel
dispersum quasi oves sine pas-
tore et ait michi dominus
Non habent isti dominum rever-
tantur. Et intelligens achab
quod predixerat ei se moriturum
dixit ad iosaphat. Videbis qu[ia]

non prophetat michi bonum. Tunc
addidit micheas Vidi dominum
sedentem et angelos assisten-
tes ei bonos a dextris ma-
los a sinistris et ait Quis de-
cipiet achab ut ascendat et
cadat in ramoth galaad. Hec
enim merebantur merita eius
Et dixit unus a sinistris Ego
spiritus mendax in ore prophetarum
eius Cui dominus decipies et
prevalebis. Tunc sedechias per-
cussit micheam in maxil-
lam et ait Me ne dimisit
spiritus domini et locutus est tibi
Cui micheas Visurus es quando
absconderis in cubiculo tanquam
deprehensus in mendacio
Et vidit sedechias regem
hesitantem et confortavit
eum secreto dicens Quia si es-
set propheta aruisset manus mea
sicut ieroboam. Et locu-
tus est contra heliam qui
predixit te mortuum ubi mor-
tuus est naboth. Tunc prece-
pit mancipari micheam us-
que ad reditum suum. De morte
achab et sepultura eius

de morte achab et sepultura eius

Ascen-
derunt
igitur duo reges cu-
operatu in ramoth galaad
et iosaphat erat in stola rega-
li. Cui achab defensus honore
erat in habitu militari ut ne
cognosceretur a syris.
Rex enim syrie preceperat prin-
cipibus belli ut reliquos non
curantes solum achab sag-
nem quererent et propterea im-
petu facto pugnabant con-
tra iosaphat. Qui cum conclama-
asset convocans suos intel-
lexerunt syrii non esse achab
et recesserunt ab eo. Unus autem
dirigens sagittam in incer-
tum percussit achab inter pul-
monem et stomachum et flu-
ebat sanguis in sinum id est
in interiora currus. Et propter
tenes revocatus est compertus a bel-
lo. Mortuus est autem achab
et delatus in samariam et se-
pultus ibi iuxta domum ebur-
neam quam edificaverat. Et dum
lavarent mulieres currum
et habenas in piscina sa-
marie linxerunt canes san-
guinem eius iuxta verbum helye
Et regnavit ochosias filius
eius pro eo. Porro iosaphat
redeunti occurrit hyeu filius
anani arguens eum quod im-
pio prebuisset auxilium. De Iosaphat

De Josaphat

Iosaphat vero
regnavit in ierusalem xxxv
annorum erat cum regnare
cepisset et xxv annis reg-
navit. Cepit autem regnare
anno quarto achab regis
israel. Et hic oritur questio
de collatione quam omnes per
librum regum separatim dis-
cucimus. Et ambulavit io-
saphat in viis aza patris
sui. Anno tertio regni sui
precepit principibus et sacerdotibus
regni sui ut peragrantes per
singulas civitates docerent po-
pulum legem moysi. Porro
ammonite moabite et ara-
bes irruerunt in iudeam in
engaddi. Et orante iosaphat
in templo confortavit eum
haziel propheta filius zacharie
dicens Iuda et ierusalem noli-
te timere cras egrediemini
et dominus erit vobiscum Et
egressus percussit hostes et
fugavit. Cumque diriperet spo-
lia hostium tribus diebus di-
xit locum illum convallem

Incidencia

De ochosia rege ul

bindutionis et fuit deinceps tor vectium in domino. Sed et reliquias effeminatorum abstulit de terra. Verumtamen excelsa non abstulit et adhuc serviebat edom regi iuda in tributo. Fecit quoque iosaphat classes in ophir propter aurum que confracte sunt in asiongaber. Hanc confractionem predixit ei eliezer propheta filius dodan futuram quia iosaphat fecerat fedus cum ochozia. Et mortuus est iosaphat. Et sepultus in civitate david et regnavit pro eo filius eius ioram.

Incidentia

Sub iosaphat nonus rex filius latinorum silvius carpentus decimus silvius tyberinus a quo fluvius dictus est tyber qui prius albula dicebatur. Undecimus silvius agrippa.

De ochosia rege

Porro ochosias filius achab regnare cepit in samaria anno xvii° iosaphat et duobus annis regnavit. Et ambulavit in via patris et matris sue et prevaricatus est moab in israel id est recessit a tributo eius. Ceciditque ochosias per cancellum cenaculi et egrotavit et misit nuncios qui consulerent beelzebub deum accaron de infirmitate sua. Josephus dicit misit ad deum achairon muscam. Et misit dominus helyam in occursum nunciorum qui ait eis. Numquid non est deus in israel ut eatis ad deum accaron. Quiaobrem non surget ochosias sed morietur. Cumque reddissent nuncii ad regem et dixissent se reddisse pro huiusmodi prohibicione, quesivit ab eis de habitu viri qui apparuerat eis. Qui dixerunt vir pilosus est et zona pellicia accinctus. Qui ait helyas est. Et misit rex quinquagenarium cum suis armatis ut vocaret helyam vel invitum traherent. Et ait quinquagenarius helye sedenti in vertice montis homo dei rex precepit ut descendas de monte. Qui vidit si homo dei sum descendat ignis de celo et devoret te et tuos. Et sic factum est. Misit quoque rex alium quinquagenarium cum suis qui similiter locutus est et similia passus. Destinavit quoque tercium quinquagenarium qui creditur esse abdias fuisse qui curvatis genibus coram helya ait obsecro ut misereatur anime mee et suorum meorum. Et ait angelus ad eum descende cum eo ne timeas. Qui descendit ad regem et ait Quia misisti ad beel beelzebub quasi non esset deus in israel morieris. Et mortuus est ochozias et regnavit ioram frater eius post eo anno secundo ioram filii iosaphat. Et tunc equaliter fuerunt rex israel et rex iuda et affines.

De raptu helye

de raptu helye

Factum est cum levare vellet dominus helyam per turbinem in celum venerunt helyas et heliseus in galgalis et ait et ait helyas ad heliseum Mane hic quia misit me dominus in bethel. Qui videt vivit dominus et anima tua quia non derelinquam. Habebant enim

in spiritu eum tollendum esse. Et oc-
currerunt ei filii prophetarum
qui erant in bethel et dix-
erunt ad helyseum secreto.
Nosti quia hodie tollet dominus
tuus a te. Qui respondit: Novi,
silete. Et ait helias: Mane
hic. Qui noluit. Cumque veni-
sent iericho idipsum dixerunt
heliseo filii prophetarum qui erant
ibi, quod et predicti. Et voluit
helias ut maneret ibi, sed noluit.
Cumque venissent ambo ad
iordanem et l. de filiis prophetarum
a longe spectarent, involvit
helias pallium suum et percussit
aquas et divise sunt et trans-
ierunt per siccum. Cumque transissent
dixit ad eum helias: Postula
quod vis ut faciam tibi antequam
tollar a te. Qui respondit: Ob-
secro domine ut fiat spiritus tuus
in me. Qui respondit: Difficile
rem postulas. Tamen si vide-
ris me cum tollar a te, erit,
alioquin non erit. Optavit du-
plicem spiritum helias, id est
ad duo, ad prophetiam et mira-
cula. Ad eadem duo fuit in he-
liseo et ita non petiit duplici-
ter esse super magistrum. Quidam
tamen distinguentes ita: Efficiatur
spiritus tuus duplex in me, quod
ita impletum fuisse tradunt:
Nam helyseus vivens mor-
tuum suscitavit, quod non helias.
Cumque pergerent, ecce currus
igneus et equi ignei divi-
serunt utrumque. Et ascendens he-
lias ferebatur in celum quasi
turbinem. Legitur quod sabbatha
pater helie, nondum nati, vidit
in sompnis viros candidos
se salutantes. Quod cum
nuntiasset in ierusalem, responsum
est ei: Noli vereri, hic iudicabit
israel in gladio et igni. Helise-
us autem videbat et clamabat:
Pater mi, pater mi, currus
israel et auriga eius, id est
sustentator populi et rec-
tor. Et deiecit ei helias pal-
lium suum. Cumque ille scidit vesti-
menta sua vel pro dolore
vel abiciens vestem suam
ut deinceps uteretur veste
helie. Et rediens ad iorda-
nem percussit aquas pallio
helie et non sunt divise, et
ait: Ubi est deus helie eti-
am nunc? Percussitque iterum et
divise sunt et transiit. Quod
videntes filii prophetarum dixerunt:
Requievit spiritus helie super
heliseum. Et occurrentes ado-
raverunt eum et eo licet renu-
ente miserunt l. viros ad que-
rendum helyam si forte pro-
iecisset eum dominus in aliquo
monte aut vel vallium. Cumque que-
sissent per tres dies eos non inven-
to redierunt.

De sale helisei etc.

De sale helisei

Hinc dixe
Dixerunt viri iericho ad he-
lyseum: Terra hec optima
est sed aqua fontis pessima
terram facit sterilem. Qui assu-
mens novum vas terreum mi-
sit in illud sal, et egressus ad
fontem misit sal in illud et
ait: Hec dicit dominus: Sanavi
aquas has et non erit in eis
mors ultra neque sterilitas, for-
te morbosa erat bibentibus
cum sterilitate. Et sanate sunt a-
que usque in diem hanc. Cumque
ascenderet in bethel illude-
bant ei xl. ii. pueri dicentes:
Ascende calve. Et maledixit
eis in nomine domini. Egressi-
que sunt duo ursi de saltu et
devoraverunt eos. Cumque trans-
isset per montem carmeli, re-
diit in samariam et habitabat
in ea.

De tribus regibus qui obsederunt regem moab

De tribus regibus qui obsederunt regem moab

Duo
P ioram
filius achab regnavit in

samaria annis xvii. Iosaph
at et duodecim annis regna
vit tulitque ydola gentium que
pater suus introduxerat. Ve-
rumtamen a cultu vitulorum iero
boam non recessit. Tunc tempore
darguerit michias ottisius
est abeo Scripsit ut dicit epi
phanius episcopus salamine
cipri et sepultus est in mo
rasti solus iuxta sepulturam
semiachim. Alius fuit qui
micheas similiter morastites
sextus xii. prophetarum. Porro
rex moab solvebat regi israel
tributum agnos c. et totidem
arietes cum velleribus suis. Sed
mortuo achab recessit a tri
buto. Cuius vicem rex ioram
rex israel ascendit contra eum
in prelium et habuit secum iosa
phat regem iuda. Sed et io
saphat adduxit secum regem
edom. Cumque misissent per deser
tum ydumee vii. diebus
non erat eis aqua et ait iosa
phat. Est ne hic propheta domini.
Et respondit quidam. Est hic
helyseus qui fundebat aquam
super manus helye. Et
steterunt tres reges ante he
lyseum. Qui dixit ad regem
israhel. Quid michi et tibi
est id est tu tu sis ydolatra
quare venis ad prophetam domini.
Verumptamen propter iosaphat
reverenciam et ait. Adducite
michi psaltem. Cumque cane
ret psaltes per armoniam
excitatus est spiritus eius et fac
tus est spiritus domini super eum
et ait. Facite in alveo torren
tis huius ex situ fossas et fos
sas ut habundanciam aque
supervenientis retinere possint
dabit enim dominus vobis aquam
aquam sine vento et plu

via in habundancia. Insuper
tradat dominus moab in ma
nus vestras urbes electas per
cucietis et ligna fructifera suc
cidetis fontes obturabitis a
gros egregios operietis lapidibus.
Factum est mane in hora sa
crificii invenerunt paludem tor
rentis plena paludem cum vehe
menter tribus diebus ut ait
iosephus in supernis partibus
ydumee. Porro moabite sta
bant in terminis terre sue ut
prohiberent hostes ab ingres
su. Qui cum mane vidissent
ex adverso torrentis aquas
turbidas sole repercussas su
spicati sunt infectas sanguine
et dixerunt. Surgamus ad pre
dam mutuo cesi sunt hostes
dumque irruerunt precipites
percussit eos israel et fugierunt
et devastatus est israel moab
et fecit illa in omnia que predixe
rat helyseus et circumdederunt
civitatem ubi erat sedes reg
ni que a fundibulariis ex
magna parte percussa est. Et
desperans rex moab tulit
secum dcc electos ut irrumpe
rent per partem exercitus ubi erat
rex edom et aufugeret sed
hostes repulerunt eum in urbe
et necessitate compulsus fi
lium qui regnaturus erat pro
eo coram hostibus super murum
obtulit holocaustum ut deus
eum liberaret. Reges autem vi
dentes hoc sive necessitate ex
humana compassione recesse
runt ab eo. Et rediit iosaph
at in ierusalem et obviavit ei
iesu propheta filius anani in
crepabat eum ex parte domini ydola
tre solatia prebuisset. De iosaph

Factum habundancia
est autem olei data etc.
quedam mulier de uxo

rebus prophetarum uxor scilicet abdie
clamabat ad helyseum dicens
vir meus mortuus est et op-
pressus erat ere alieno propter
alitis alimoniam prophetarum
Et ecce creditor venit ut tol-
lat duos filios meos ad servi-
endum sibi Et respondit helyseus
quid habes in domo tua et
illa non habeo nisi parum olei
quo ungar Qui ait pete mu-
tuo vasa vacua non pauca
et clauso hostio tu et filii tui
mitte inde in omnia vasa Cum-
que infunderet mulier creste-
bat oleum et impletis vasis
stetit id est crescere cessavit
Quod cum accepisset helyseus
ait ad eam vade et redde cre-
ditori tuo. tu autem et filii tui
vivite de reliquo de suscitatione
Factum est filii sunamitis
autem cum transiret helyseus per
sunam civitatem et erat
ibi mulier magna non tam
corpore quam sapientia Que in-
telligens virum dei esse te-
nuit eum ut comederet panem
Cumque frequenter diverteret ad eam
helyseus suasit mulier viro
suo ut facerent ei cenaculum
parvum et ponerent in eo lec-
tulum et mensam et sellam
candelabrum Et rediens hely-
seus requievit ibi et ait ad
iesi giezi voca sunamitem hanc
et loquere ad eam Quid vis
ut faciat dominus meus tibi
loquetur pro te regi vel principi
milicie Que respondit in medio
populi mei habito qui ditat valla-
ta sum propinquis et nullus in-
quietat me Cumque quereret he-
lyseus quid vellet dixit yesi
ad eum filium non habet et vir eius
senex est Tunc ait ad eam hely-
seus In tempore isto et in hac
hora si vita comes fuerit

habebis in utero filium hebreus
sic habet In tempore isto cum
tempus vite subaudi adfuerit
tibi habebis et cetera Que
respondit Noli vir dei mentiri
ancille tue Concepit tunc mulier
et peperit iuxta verbum helysei
Cumque crevisset puer Egressus
est ad patrem ad messores et
egrotavit Cumque clamasset
caput meum doleo remisit
eum pater ad matrem suam et
mortuus est Et collocavit
eum mater super lectum viri dei
et clausit hostium et vocans
virum suum ait Curram ad
virum dei et revertar Qui res-
pondit hodie non sunt kalende
neque sabbatum cum ibi festis
eius prophete diebus et docto-
res solebant frequentari et
audiri Et tollens mulier unum
de pueris secum sedens super asi-
no venit ad virum dei in montem
carmeli Quem cum vidisset eam
ait ad yezi Ecce sunamitis
illa occurre et dic ei Recte
ne agitur circa te et circa vi-
rum et filium Que respondit rec-
te Et nota quia semper hely-
seus hospitam suam vocat
sunamitem Non tantam
familiaritatem habuit cum
ea ut proprium nomen eius
sciret Et proiecit se mulier
et apprehendit pedes helysei
et ait yezi volenti eam re-
movere Dimitte eam in
amaritudine est anima eius
et dominus celat a me Et ait
mulier Numquid non dixi tibi ne
illudas me Illusionem vo-
cat dari filium a domino et tan-
tus auferri Et ait ille ad
yesi Tolle baculum meum et
vade et ne facias moram
vel aliquem salutando vel res-
pondendo salutanti Et po-
nes baculum meum super faciem
pueri Cumque abiisset ait

mulier ad helyseum. Vivit
dominus non dimittam te. Et secutus
est eam. Et reversus est yezi in
occursum eius dicens Non sur
rexit puer. Et ingressus hely
seus incubuit super puerum et
contrahens se coaptavit me
bra sua membris eius et cu
ra fecit calefacta est caro pueri
et oscitavit puer et aperuit
oculos. Verum cum reddidisset
matri viventem reversus est in
galgala. Hunc locum sepe frequen
tabat helyseus tum pro religi
one loci tum quia ibi natus
est et mortuo eius tale ibi con
tigit prodigium ut una ymma
go vitulis aureis acute
mugiret. Quo audito in iherusalem
sacerdos divino instinctu ait Pro
pheta natus est in israel qui scul
ptilia deorum destruet et fusilia.

De colloquintidis et superhabundancia panis

Una fa De colloquintidis
mes erat et superhabundan
in terra cia panis &c.
et filii prophetarum commorabantur
ad helyseum. Qui dixit u
ni de pueris. Coque pulmentum
filiis prophetarum. Qui egressus
ut colligeret herbas agrestes
invenit quasi vitem silvestrem
et collegit ex ea colloquintidas
nesciens quid esset et concidit
in ollam pulmenti. Hee sunt
agrestes cucurbite amarissime
minores hiis que in ortis nascun
tur velut quidam dicunt. Her
ba est quasi vitis se diffundens
in sepibus fructu modico pur
pureo et rotundo cum maturum
est. Cumque gustassent retun
dentes de coctione hec clama
verunt. Mors in olla vir dei i.
amaritudo quasi in morte vel in
mortifera. Et allatam farinam
misit in ollam et dulcorata
est esca. Vir autem quidam de tu
lit viro dei panes primiciarum
et xx panes ordeaceos et
frumentum novum in pera i.
grana confricata. Non enim
intelligendum est de panibus primi
ciarum qui offerebantur in pen
thecosten neque de polenta que
offerebatur in pascha. Sed quia
fames erat in terra festinaverunt
tritico adhuc recente facti
sunt panes quos fecit helyseo
apponi populo. Et videam dicit
centum viris. Sed ita intelli
gendum est ut apponam eciam
centum viris ne dum populo vel for
te duos panes tamen primiciarum
apposuit centum viris dicens Hec
dicit dominus Comedent et su
pererit. Et factum est ita iuxta
verbum domini. De Naaman

Naaman autem
erat princeps milicie re
gis syrie vir ducens et
assiduus sed leprosus et la
trunculi de syria captivam du
xerant puellam de israel que
erat in obsequio uxoris Naa
man. Que ait ad dominam
suam Utinam fuisset dominus
meus ad prophetam samarie qui
curaret eum. Tulitque naa
man aurum et argentum nihil
et x mutatoria vestium id est
x paria vel novas vestes que
sic vocantur pro mutatione
veterum. Tulitque secum litteras syrie
ad regem israel in hec verba. Sci
to quod miserim ad te naaman
ut cures eum a lepra. Et au
diens rex israel blasphemiam
scidit vestimenta sua et ait
Numquid ego sum deus ut curem
hominem a lepra. Occasiones
querit adversum me. Et misit ad
eum helyseus dicens Cur
scidisti vestimenta tua veniat
ad me et sciat prophetam esse
in israel. Stetit itaque naaman cum
equitatu eius ad hostium hely
sei. Qui misit ad eum dicens

lavare septies in iordane
et mundaberis. Cumque abiret
naaman indignans quod tetig-
isset eum mutato nomine
domus dixerunt servi sui. Si rem
grandem dixisset propheta tibi fa-
cere debueras, quanto magis
quod modicum est. Descendit ergo
et lavit in iordane septies
et mundatus est. Et rediens
stetit coram helyseo et ait scio
quod non sit alius deus in univer-
sa terra nisi in israel. Et obtulit
ei benedictionem. Cumque renu-
enti vim faceret ait helyse-
us vivit dominus quia non
accipiam. Et ait naaman
obsecro ut tollam onus du-
orum burdonum de terra hac.
Est autem burdo ex equo et
asina. Secundum quosdam tulit
terram ut sterneret eam in tem-
plis idolorum ut stans
super eam adoraret deum terre
israhel ne offenderet dominum
suum si pariter non adoraret. Et
verius videtur quia ex ea fe-
cit altare ad immolandum domino.
Unde et subdidit. Non faci-
et servus tuus ultra holoca-
ustum ac victimam diis ali-
enis nisi domino. Unde est quod
mutare non possum. Cum in-
nititur rex super manum meam
et adorabit in templo rem-
mon oportet me simul
adorare. Ora dominum ut non
imputet michi hoc. Et abiit
naaman electo terre tempo-
re id est cum elegisset terram
asportandam. Hebreus sic habet:
Abiit ab eo aliquanto terre spa-
cio. Eadem ambiguitas in ge-
nesi legitur. Eratque vernum
tempus et ingrediebatur effrata.
Hebreus habet adhuc spacio ter-
re erat et ingrediebatur effrata.

Et sic latinus interpres po-
suit electo tempore vel vernum
in spatio. Cucurrit autem gezi
post naaman ut aliquid acciperet
ab eo et ait. Dominus meus
misit me dicens. Venerunt
ad me duo adolescentes de
filiis prophetarum da eis talentum
argenti et vestes duplices.
At ille dedit ei duo talenta
et vestes duplices et tradi-
dit ei pueros qui defferrent
ea et abscondit ea in domo.
Cumque vespere staret coram
helyseo ait unde venis ge-
zi. Qui respondit. Non ivit ser-
vus tuus quoquam. At ille: Non-
ne cor meum tecum erat cum
reversus homo fuit in occur-
sum tuum. Accepisti argen-
tum ut emas possessiones,
sed lepra naaman adhe-
rebit tibi et semini tuo in sem-
piternum. Et egressus est ab
eo leprosus. Non legitur ad lit-
teram gezi filios habuisse
leprosos nec posteros. Cer-
tum est autem de gezitis quod
lepra symonie lepsi sunt.
Factum de securi et ceci- (de securi et ceci-)
est cum tia syriorum (tia syriorum)
esset helyseus cum pro-
phetarum filiis incide-
ntibus ligna ad iordanem
cecidit ferrum securis unius
in aquam. Cumque eiularet
ille misit helyseus lignum
in aquam ubi ceciderat ferrum
et tulit illud. Porro rex sy-
rie pugnabat contra israel et
sepe ponebat servos suos in
insidiis quas cavebat rex
israhel helyseo sibi manife-
ste abscondita syrorum. Et con-
turbatus rex syrie ait servis
suis. Quis vestrum proditor

est michi apud regem istum. Et ait unus. Nequaquam domine mi rex, sed Helyseus indicat regi Israel quecumque loqueris in conclavi tuo. Dixit. Ite et videte ubi sit, ut mittam et capiam eum. Cumque accepisset illum esse in Dothaim, misit illuc robur exercitus. Qui venientes nocte circumdederunt civitatem. Mane puer Helysei vidit exercitum terribiliter et clamavit. Heu domine quid faciemus. Qui vidit. Noli timere, plures nobiscum sunt. Et orante Helyseo aperuit dominus oculos pueri et vidit montem plenum curribus igneis, id est ordinibus angelorum. Cumque hostes intrarent ad eum, orante Helyseo percussit eos dominus cecitate, non omnimoda, sed acrisia, ne eum agnoscerent. Et dixit ad eos Helyseus. Non est hec via nec ista est civitas, id est non est hic mansio Helysei. Sequimini me et ostendam vobis virum quem queritis. Et duxit eos in Samariam, et orante Helyseo aperuit dominus oculos eorum et viderunt se esse in medio Samarie et hostes circumstantes. Et dixit rex Israel ad Helyseum. Percutiam eos pater mi. Qui dixit. Nequaquam. Dominus enim adduxit eos, sed prebe eis hospitalitatem affluenter. Quo facto redierunt Syri ad propria nec ultra in diebus Helysei venerunt latrones Syrie in Israhel.

De secunda obsidione Samarie

De secunda obsidione Samarie

Factum est post hec, Benadab rex Syrie obsedit Samariam, et facta est fames in Samaria ut venderetur caput asini lxxx argenteis nummis, nummi autem et quarta pars cabi stercoris columbarum v argenteis. Hoc ut ait Iosephus condiebant cibos pro sale. Tradunt quidam nomine stercus dici vesiculum columbe in qua reperiebantur grana de foris allata. Cumque transiret rex per murum et considerarent custodias muri, clamavit mulier ad eum. Salva me domine rex. Qui suspicatus est quod quereret aliquid ab eo et commotus respondit. Non salvet te dominus, unde te possum salvare, de area an de torculari. Que vidit. Nequaquam domine, sed ego et mulier ista conduxeramus de filiis nostris comedendis et comedimus filium meum. Hec autem abscondit filium suum. Et contristatus rex vehementer scidit vestimenta sua et aperuit cilicium quo vestitus erat ad carnem et ait. Quid amplius mali possum expectare a domino. Hec sua faciat michi et hec addat si steterit caput Helysei super eum hodie. Hoc enim malum imputabat Helyseo qui cum nomine non liberabat cum posset. Cumque misisset spiculatorem penitentia ductus sequebatur eum ut prohiberet. Helyseus autem sedebat in domo sua et senes cum eo, quos Iosephus dicit discipulos. Et ait Helyseus. Nescitis quia homicide qui filius occidit nabo

misit ut precidat caput me-
um prohibete intrare nun-
cium donec veniat rex
qui prohibebit quod iusserat
Cumque venisset rex ait He-
lyseus Cras hac hora erit
in porta Samarie modius
simile pro statere uno et du-
o modii ordei similiter Et ir-
risit eum unus eorum super
quorum manus rex incumbebat
dicens hoc esse impossibile Cui
Helyseus videbis et non
comedes Quatuor viri leprosi
cantes ad introitum porte fa-
me deficientes qui vespe-
re venerunt ad castra Syrie et
neminem ibi repererunt
Terruerat enim dominus Syros
sonitus exercitus magni mit-
tens super eos fugeruntque
animas suas tantum salvare
cupientes et intrantes le-
prosi comederunt et tollentes
de preda impleverunt sinum nuncia-
verunt portariis urbis Sy-
ros abisse Suspicans autem
rex ipse Syros simulasse fu-
gam et latere misit duos
in equis qui explorarent
omnia usque ad Iordanem Et
cum reversi essent nunciassent
Syros fugisse egressus populus
diripuit castra et vendeba-
tur simila et ordeum iuxta
verbum Helysei Dux autem
qui irriserat eum a rege con-
stitutus ad portam oppressus
est a turba et mortuus est

Ca. de fame septem annorum

Post hec
Paulo ante He-
lyseus locutus est ad
mulierem cuius filium susci-
taverat Vade cum domo tu-
a peregrinari ubicumque poteris
Vocavit enim dominus famem
super terram vii annorum id est
[illegible] propositum fami
vel est locutus Dehac fame am-
biguum est utrum precesserit predic-
tam obsidionem vel secuta sit
Igitur mulier intravit terram Phili-
stiim et contribules occupaverunt
bona eius Cumque finita fame
regressa esset et intravit ut in-
terpellaret regem pro domo sua et
agris et tunc loquebatur rex cum
Gezi querens magnalia He-
lizei ab eo Cumque videns mulie-
rem ait Gezi hec est mulier et hic
est filius eius quem suscitavit
Helizeus Cumque ei narrasset
regi seriem facti restituit ei
rex omnia quecumque amiserat
a die qua reliquerat terram De morte benadab

Ca. de morte benadab

Post hec Benadab rex Syrie audiens
quod deus amoverat eum ab ob-
sidione et non homo contristatus
egrotabat Helizeus autem venie-
bat Damascum et misit rex in
occursum eius Azael cum muneribus
ut consuleret eum de infirmitate sua
Cui querenti respondit Helizeus
dic ei sanaberis Non dixit sa-
nabitur quia mortuus est rex
sed ut diceret ei sanaberis Po-
stea traxit Azael in partem dicens
Ostendit michi dominus quod morietur
et tu eris rex Syrie Sicut im-
pletum est quod dixerat dominus He-
lye Saltem cum non inunxit He-
lyas Azael nisi quod predixit per
Helizeum eum futurum regem Et fle-
vit Helizeus videns in spiritu
mala que facturus erat Azael
filiis Israel que et indicavit
illi Et reversus Azael ad regem
dixit sanaberis Altera die tu-
lit stragulum et infudit aquam
et expandit super faciem eius
Stragulum grece est stratorium quod
lecto vel sedili superstruitur Et
dicitur quod Azael pannum perfusum

aqua imposuerit super eum
ad refrigerandum hebreus
habet expandit super faciem
suam stragulum ut non a-
zael sed ipse benadab hoc
fecisse intelligatur inde
mortuus est et regnavit
azael pro eo. Quidam tamen hoc
exposuerunt de obsequio mor-
tui dicentes quod azael mor-
tuum lavit aqua et expan-
dit stragulum super faciem
mortui. Josephus plane
dicit azael altera die infu-
so laqueo strangulavit. Illo
ad huc sensu quidam predic-
tam literam referunt dicen-
tes quod azael vestem made-
factam posuit super faciem
eius simulans refrigera-
tionem sed statim effudit
aquam super os eius donec
suffocaret eum.

Quinto anno
Pr regis ioram filii achab
regis israel in quo congre-
gnaverat ei iosaphat rex
iuda regnavit ioram fi-
lius iosaphat in ierusalem vin.
annis. Qui ad consilium uxo-
ris fecit malum coram domino
secutus deos alienos tamen
domum non disperdidit iuda
propter david servum suum. Tunc
recessit edom ne esset sub
iuda. Nam regem suum tri-
butarium occiderunt ydumei
novum creantes qui non te-
nerentur tributa reddere.
Cumque ioram sex fratres
suos occidisset compelle-
ret quoque ierosolimitas etiam
ydolatriae tulit ad eum hely-
as quidam propheta correcto-
riam comminatoriam pe-

ne impleta est autem com-
minatio in hunc modum.
Arabes irruentes in iudam
vastaverunt provinciam
et domos regias et uxores
regis abduxerunt filios quoque
occiderunt preter ochoziam et
ipse tandem coniunctam incidit
egritudinem intestina corrup-
tione viscera effundens ut
cottidie quasi se perire vide-
ret et mortuus est et sepul-
tus in civitate david. Non
tamen ut ait iosephus in
sepulcro patrum suorum sed pri-
vatum tumulum sine regalibus
obsequiis tradiderunt ei.
Et regnavit ochosias vel a-
zarias vel ochozias filius eius
pro eo hunc regem et reli-
quos usque ad aziam preteriit
matheus. Regnavit an-
no xii ioram filii achab
xx duorum annorum erat cum re-
gnare cepisset et uno anno
regnavit in ierusalem. Et ambu-
lavit in viis achab avi sui
abiitque cum ioram filio achab
avunculo suo ad preliandum
contra azael regem syrie in
ramoth galaad et vulneratus
est ioram. Et relicto exercitu
in obsidione sub hyen prin-
cipe descendit in iezrael
ut curaretur et descendit
cum eo azarias. De hyen re-
ge israhel.
H Eliseus
autem misit unum
de filiis prophetarum
cum lenticula olei ad
exercitum in ramoth galaad
ut hyen cuo cato in parte
ungeret in regem super israhel.
Qui cum invenisset hyen se-
dentem cum principibus ait
verbum michi ad te o princeps.
Et ait hyen ad quem ...

rudit. Ad te o princeps for
te non cognoscens ieu hoc
quod presagium in mente su
a posuerat ipsum esse iheu
ieshu qui primus respondis
set. Cumque induxisset eum
in cubiculum fudit oleum
super caput eius et ait. Hec
dicit dominus vnxi te regem
super israel et percuties omnem
domum achab in vlcionem
sanguinis seruorum meorum de
manu iezabel. Quo facto
citissime aufugit propheta. Cum
que regressus esset iheu ad ser
vos domini sui dixerunt ei.
Quid venit insanus iste ad
te quasi insanos enim re
putabant filios prophetarum
vel quia fugerat citissime
quasi insanus. Et ait iheu
Recte iudicastis. Nam verba
nesana locutus est dicens.
Hec dicit dominus vnxi te regem
super israel. Festinauit itaque
tollere vestes suas et subster
nere ei sub similitudine tri
bunalis et canentes tuba
dixerunt. Regnabit iheu.
Coniurauit ergo iheu contra
ioram et nullus hoc annunci
auit in iezrael sed omnes asce
derunt simul. Cumque ascende
ret speculator in iezrael ait.
Video globum venientem.
Et suspicatus ioram vel cap
tam vrbem vel pacem fac
tam misit nuncium in occursu
eorum qui ait. Hec dicit rex
Pacata sunt omnia. Et ait iheu.
Quid tibi et paci quod dicit.
Quid ad te. Sequere me. Vel
forte hunc quod ipsi regi res
pondit. Quasi dicat. Quid
queris de pace qui tyrannum et
patrem tuum habes et adhesit
mitius eis. Ipse itaque ioram re
cuicum nuncium qui si
militer non est reuersus ad
eum. Et ascendens ioram
rex israel et rex iuda cum eo
egressi sunt in occursum
iheu vsque in agrum na
both iezraelite et ait ioram
Est ne pax iheu. Qui re
spondit. Que pax. Adhuc viget
fornicationes matris tue et
quasi dicat. Que pax potest esse
mecum nos enim iugiter offendi
mus deum per ydolatriam ma
tris tue. Et fugiens ioram
ait ad nepotem suum. Insidie
sunt hic ochazia. Tunc iheu
percussit ioram inter scapulas.
Et egressa est sagitta per cor
eius et corruit et mortuus
est et ait iheu ad ducem tercie
partis militum. Proice eum
in agro naboth. Memento
quando ego et tu sequebamur
achab patrem huius. Quod com
minatus est ei dominus per he
liam quod redderet ei in agro
naboth pro sanguine naboth
et sanguine filiorum eius. Ta
men super de filiis naboth
nulla facta est mencio
sed quod ibi dictum est hic
suppletur. Forte canes lin
xerunt sanguinem ioram
iuxta verbum helye. Vnde prius
enim sanguinem achab canes
linxerunt sanguinem filii eius.
Ochaziam vero fugientem
insecutus est iheu et vulne
rauit eum in ascensu gaber.
Qui vulneratus fugit in
mageddo et mortuus est
ibi et tulerunt eum in ierusalem
et sepultus est in ciuitate da
uid. Post hec intrauit iheu
in iezrael. Quod iezabel audiens et
depinxit oculos suos stibio

et ornavit caput suum ut
pulchrior videntibus appa
reret et per fenestram ait
ad iehu Numquid pax potest esse
zambri qui interfecit domi
num suum Quasi dicat Tu
occidisti sicut et zambri et
eadem pena puniendus
es Tunc dixit iehu duobus
eunuchis qui circumsta
bant eam eam precipitate
eam Et precipitaverunt
Et conculcaverunt eam
ungule equorum Cumque se
dere iehu ad mensam ait
servis suis Ite et sepelite
maledictam illam quia
filia regis est Et cumque ve
nissent ad eam non inve
nerunt nisi calvariam id
est suprema cellam cerebri
et pedes et summitatem
manuum Quo audito iehu
ait Sermo domini est quem
locutus est per helyam De
morte filiorum achab

De morte filiorum achab

Erant autem achab
lxx filii in samaria
et scripsit iehu ad nutricios
eorum et ad optimates civi
tatis dicens Eligite quem vultis
de filiis achab et constitui
te regem super vos et pugna
te pro domo dei vestri Qui
perterriti responderunt ei Servi
tui sumus fac quod tibi placet
Et scripsit secundo Si mei estis
tollite capita filiorum domi
ni vestri et venite ad me cras in
iezrael Et sic factum est Et
attulerunt capita in cophi
nis ad iehu Qui mandavit
ne introducerent ad cu

sed in introitu porte po
nentur ad duos acervos usque
mane Cumque mane incl
ceret capita dixit ad po
pulum Iusti estis Quasi
dicat comparatione istorum qui
lxx occiderunt iusti estis
qui non nisi ioram et ieza
bel meum occidistis vel po
tius samaritas qui eos
occiderunt commendavit Qui
dicat Iuste fecistis implendo
verbum domini Quod vide
licet sequens Addidit enim
Si ergo interfeci dominum me
um quis percussit eos et istos
domus fecit quod locutus est in
manu helye Tunc percussit
iehu omnes reliquos de do
mo achab in iesrael et op
timates eius et notos et
sacerdotes et ibat in sama
riam In via vero obviavit
xl duobus fratribus azarie
regis iuda qui descende
bant ad salutandos pueros io
ram et ahaziam nescien
tes quod occisi essent et occidit
eos iehu Tunc egressus est
in occursum iehu ionadab
filius rechab et benedixit
ei pro ratione domini quam
fecerat Quem impositum cur
ru suo duxit in samariam
Et percussit omnes qui reli
qui fuerant de domo achab
usque ad unum Congregavit
ergo iehu populum samarie et
ait In dolo ampliare volo
cultum baal Vocate omnes pro
phetas eius et sacerdotes
quicumque defuerit non vivet
Sacrificium enim est michi
grande baal Et venerunt

omnes servi baal. Et ait
iehu hiis qui erant super ve
stes. Date vestes omnibus
servis baal. Et dederunt. Cum
que perscrutatus esset iehu dili
genter ne quis deesset vel
alius interesset dixit mili
tibus suis. Ingredimini et percu
tite eos nullus evadat. Et per
cusserunt eos. statuamque baal
comminuerunt et destruxerunt
templum eius et fecerunt pro
eo latrinas id est subterraneos
cuniculos ad mundandas vi
as urbis. Et delevit iehu ba
al de israhel. Veruntamen
a viis ieroboam non recessit.
Et ait ei dominus. Quia feci
sti que in corde meo erant
contra domum achab filii tui us
que in quartam generationem
sedebunt super tronum israel. Et
mortuus est iehu et sepultus
in samaria cum regnasset xx
viii annis et regnavit fi
lius eius pro eo ioaz vel io
haam vel ioachaz. De atala
Porro atalia lia et
videns mor ioas re
tuum filium suum et volens
regnare interfecit omne se
men regni in ierusalem. Erat
autem iosaba soror achazie
ex patre et uxor ioiade sum
mi sacerdotis que furata
est ioas filium achazie lacta
tem ne interficeretur et abscon
dit eum vi annis in domo
domini id est in domunculis
ebdomadariorum. Anno autem
septimo ioada convocavit
centuriones et principes le
vitarum et milites et ostendit e
is secreto filium regis. Et con
iuraverant omnes principio con
tra athaliam et quod puerum

in in sabbato constituerent
regem. Et fecerunt in hunc
modum. xxiiii erant summi
sacerdotes quorum unusquisque
in ebdomada vices sue habe
bat secundum in ministerium
xxiiii minores sacerdotes et
totidem cantores et totidem
ianitores. Diluculo vero sabbati
pontifex qui ministraverat
cum turma sua egrediebatur
ad propria. Pontifex vero qui mi
nistraturus erat ingredie
batur cum turma sua. Tunc
autem ioada pro ampliando
comitatu retinuit egressuros
recepit ingressuros faciens
ex eis duas turmas. Adiun
xit quoque tertiam turmam
de centurionibus et levitis
quos convocaverat et in thesauris
domus saltus et domus archivi
quam condam fecerat david
dedit singulis arma et pre
cepit egressuris ut regem
circumstarent in atrio interiori
et custodirent. Ingressuros
vero dixit ut descenderent
in domum regiam ne forte
regine egredientes et ca
ptivationem regis impedirent.
Sed hanc turmam divisit in
tres partes precipiens ut u
na observaret excubias re
gis id est porticum domus re
gie. alia observaret portam
sevir per quam ascendebatur de
civitate in domum regiam.
tertia post observaret domum me
sa que dicitur porta scuta
riorum id est custodum regis per
quam de domo regia ascen
debatur in templum. Terti
am vero partem quam collige
rat de centurionibus et le
vitis posuit ad custodiam

atriorum templi ex omni par
te. Tunc ipse cum reliquis sac
dotibus et levitis et senioni
bus produxit filium regis et
unxit eum in regem et im
posuit super eum dyadema
et testimonium id est legem te
nendam in manibus ut cum
ipso cresceret regni disciplina
legis dei servanda committe
retur. Athalia vero accurrens
scidit vestimenta sua cla
mans Coniuracio coniura
cio. Et eduxit eam centu
riones extra septa templi
per portam equorum et interfec
ta est ibi. Deduxeruntque regem
per portam scutariorum in pallaci
um et sedit super thronum
regium. Et letatus est populus
terre quia abstulerat dominus
obprobrium ne ulterius regnaret
super eos. Et destruxerunt te
mplum baal aras quoque et y
magines quas fecerant io
ram et athalia, mathan quoque
sacerdotem baal occiderunt
coram altari. Et erat septem
annorum ioas cum regnare cepisset
anno septimo iehu regis is
rahel et xl annis regnavit
in ierusalem et fecit rectum coram
domino cunctis diebus ioiade
sacerdotis. De gazophilacio

de gazophilacio

Erat autem in domo domini
ruine non solum vetu
state et negligencia sed eciam
que fecerat athalia et desti
tuerat pariete domum baal.
Precepit itaque ioas sacerdotibus
ut instaurarent sarta tecta
domus recipientes oblaciones
pretereuncium et que offerebantur
precio anime id est que dabant
ituri ad prelium in remedium ob
lacionem pro peccato et delicto sacer
dotum erant. Verumtamen cum recepis
sent sacerdotes usque ad xx ter
cium annum regis ioas non tamen
instauraverunt sarta tecta templi.
Et iratus rex prohibuit sacerdo
tes ultra accipere pecuniam. Josephus
tamen dicit ut ponitur regione
senuerint sacerdotes pro capite di
vidum seculi. Tunc videns io
iada populo non placere cessat
et obligare non fuerint restaurate
ruine. Tunc ioiada fecit ga
zophilacium unum apto
desuper foramine et posuit
illud ad dexteram ingredientium
domum non longe ab altari.
Cumque appareret pluria pecunia
in gazophilacio scriba regis
et pontifex effundebant ea
et dabant hiis qui preerant
cementariis domus domini et non
fiebat cum eis racio sed in fi
de tractabant. Nec fiebat ex
pecunia illa vasa aliquod in domo
domini sed de eo quod erat residuum
sartatecta ut legitur in paralipomenon.
Et mortuus est ioiada sacerdos
qui solus post moysen cxxx
annis vixisse et sepultus est
in civitate david eo quod genus
david reparavit imperium.
Eo mortuo ioas a legittimis
dei declinavit tunc contemplo
et optimates initiati sunt.
Verum cum argueret zacharias
filius ioiade fecit eum obrui
lapidibus inter templum et
altare. Extunc ut dicit epiphanius
non accepit populus in templo
responsum manifeste sicud
prius nec ex dabir nec ex ephot.

Omnes filii zacharie [illegible]
virum postremum [illegible]
rias postumus [illegible]
matris non videns [illegible]

Rex autem non multo post penas
persoluit. Azael enim rex Sy-
rie cum expugnasset geth ascen-
dit in ierusalem. Ioas vero
misit ei thezauros domus
domini et domus regie non de
absconditis tumulorum et re-
cessit ab eo. Eiusque incurrit
ioas languorem pessimum
eo quod diuinos honores sibi no-
lebat impendi ut dicunt he-
brei. Dicunt serui eius percusse-
runt eum et mortuus est et
sepultus in ciuitate dauid
non tamen in monumentis
regalibus. Et regnauit pro
eo filius eius amasias. In-
Sub ioas xvi rex fidentia
Fidencia
Latinorum filius aremulus
qui presidium albanorum inter
montes ubi nunc roma est
posuit. Cuius filius fuit Julius
proauus Julii proculi qui
cum romulo romam commig-
rans fundauit iuliam gen-
Anno xx tercio de te
Joas regis obitu helysei
iuda regnauit ioach-
am filius iehu super israel xvii
annis ieroboam. Et iratus
dominus contra israel dedit
eos in manum azael regis sy-
rie et in manum benadab fi-
lii azaelis. Et non sunt derelic-
ti ioachaz de populo nisi l.
equites et decem currus et
x. peditum. Et clamauit ioa-
chaz ad dominum et missus
est dominus dedit pacem in di-
ebus eius et mortuus est et
sepultus in samaria et regna-
uit ioas filius eius pro eo an-
no xxxvii Joas regis iuda

et [illegible] xvii annis reg-
nauit in israel. Et ambulauit
in viis ieroboam non tamen
adeo quantum patres eius. He-
lyseus autem egrotauit et de-
scendit ad eum ioas rex israel
et flens dicebat. Pater mi
currus israel et auriga eius.
Et ait helyseus. Affer ar-
cum et sagittam et pone
manum super arcum. Quo
facto superposuit helyseus ma-
nus suas manibus regis
et ait. Aperi fenestram ori-
entalem et iace sagittam.
Et iecit et ait helyseus.
Sagitta domini est contra sy-
riam. Et percuciens partem
syrie que est in afeth donec
consummes eam. Et sublato
arcu cum sagittis dixit hely-
seus ad regem. Percute terram
iaculo. Cumque percussisset cum
tribus vicibus et stetisset iratus
vir dei ait. Si percussisses quin-
quies sepcies quociens percus-
sisses syriam. Nunc autem
tribus vicibus percuties eam.
Et mortuus est helyseus
et sepultus est iuxta abdiam.
Porro latrunculi moabite
in terram venerunt eo anno
quendam ante sepelientes
hominem uidentes latruncu-
los et timentes proiecerunt
cadauer in sepulcro helysei.
Quod cum tetigisset ossa he-
lysei reuixit homo. Josephus
tamen dicit latrones proiecisse
in helysei sepulcro mortu-
um quem ipsi videbantur inter-
fecisse. Mortuus est autem A-
zael rex syrie et regnauit
pro eo filius eius benadab

De amasia et ioab rege israhel

Cum quo dimicauit ioas rex isrl tribus congressionibus et uicit eum et tulit de manu eius ciuitates quas tulerat azael de isrl iuxta verbum helysei. De amasia et ioas rege israhel

Anno secundo regis ioas israhel regnauit amasias filius ioas in iherusalem xxv annorum erat cum regnare cepisset et xxviiii annis regnauit. Nomen matris eius ioada de ierusalem et fecit rectum coram domino iuxta ea que fecit ioas pater suus nisi quod tamen quod excelsa non abstulit subaudiendum est victimas eorum. Nec etiam ioas excelsa abstulit sicut videtur littera sonare. Et interfecit seruos qui interfecerant patrem suum non tamen filios eorum propter legem moysi que dicit non morientur patres pro filiis neque filii pro patribus. Collegit eciam exercitum ut amalechitas et ydumeos oppugnaret et conduxit a rege isrl c armatorum c talentis argenti. Et cum esset in procinctu suasit ei propheta ut dimitteret israhelitas quia ydola serebant et deus daret ei victoriam. Et acquieuit licet grauiter ferret quod mercedes militibus perdiderat. Et percussit edom in valle salinarum x et apprehendit petram nobilem arabie ciuitatem et vocauit eam iezethel quod sonat auxilium domini. Iosephus tamen dicit viros quos cepit ad excelsam petram arabie cum deduxisset illos ex ea precipitauit. Ipsum quod dicit petra in hebreo. Nam fere in omnibus concordat. Tamen deos quos tulerant de amalech postea adorauit quia audiuit eos dantes responsa et ideo percussisse amalech quia negligentes fuerunt in cultu eorum pro quo sibi pena percussus est. Elatus enim in superbia scripsit ad ioas regem isrl. Verum sicut patres tui fuerunt dauid et salomon aliogum veni et videamus nos quod dicitur pugnemus. Et rescripsit ei ioas in enigmate. Carduus libani misit ad cedrum dicens da filiam tuam filio meo vxorem. Et indignantes bestie terre vel saltus conculcauerunt cardum. Eleuatum est cor tuum pro victoria. Cur prouocas malum ut cadas tu et iudas tecum. Et non adquiescente amasia congressi sunt iuxta bethsames et fugit iudas coram isrl et ligatus est amasias et minabatur ei mortem rex isrl nisi redderet ei ierusalem. Qua tradita interrupit ioas murum ierusalem a porta effraym que dicitur porta vallis usque ad portam anguli cccc cubitis et tulit aurum et argentum et vasa que inuenta sunt in domo domini et in thesauris regis et obsides reduxit in samariam. Et facta est super amasiam coniuratio in ierusalem. At ille fugit in lachis et miserunt post illum in lachis et interfecerunt eum et tulerunt illum in ierusalem et sepultus est in ciuitate dauid. Cumque vniuersus populus filium eius oziam vel azariam amias natum

urbi et constituerunt eum
regem. Incidentia scolastica
Sub amasia latinus de-
scimus rex latinorum
filius auentinus et in
eo monte qui nunc pars urbis
est mortuus et est sepultus
et nomen loco vocabulum dedit.
Porro mortuus est io-
as rex De ieroboam
israel et rege israel et amos
sepultus in samaria et re-
gnauit ieroboam filius e-
ius pro eo anno xv° amasie
regis iuda et regnauit in israel
xl uno anno et ambulauit
in viis ieroboam. Iste terminos
israel qui ab introitu emath
que est anthiochia usque ad
mare solitudinis quod est
mare mortuum iuxta verbum domini
quod locutus est per seruum suum io-
nam prophetam qui erat de
geth que est in vel ophir
ad differentiam geth que est
in palestina et est nomen
regionis. Ophel enim est no-
men turris nebulose que
que non longe erat a templo.
Hanc vastationem syrie per ie-
roboam factam non legimus
in iona sed per comminationem
euersionis qua predicauit et
scripsit. Dicit iosephus enim prophetam
dixisse ei quod breuissimo tempore
asie perderent principatum
hoc quod per ieroboam inchoatum
est. sed postea consummatum est
quando monarchia assyriorum
translata est ad medos. Hac
felicitate ieroboam elatus
fecit malum coram domino et
missus est amos thecuites
propheta de pastoribus ubi
pascebat ad regem in sama-
riam ut prediceret euersionem
domus ieroboam et calami-
tatem ipsi dicens. Hec dicit
dominus. Consurgam aduer-
sus domum ieroboam in gla-
dio et rursum venit finis
super populum meum israel. Cum
enim significasset amasias sa-
cerdos bethel ieroboam
regi israel ex mandato regis
prohibuit amos ne ultra
prophetaret in regno x
tribuum. Cum autem amos
nollet cessare dicens se
non esse prophetam sed pasto-
rem missum a domino fre-
quenter afflixit eum amasias
plagis. Tandem filius su-
us ozias fregit eum in te-
pore vecte per tempora
transfixit et semiuiuus rela-
tus in terram suam ibi mor-
tuus est et sepultus. Et mor-
tuus est ieroboam et regna-
uit pro eo filius eius zacha-
rias. De ozia rege iuda
Anno xxvii ieroboa-
regis israel regnauit
ozias in ierusalem l duo-
bus annis. Ieronimus tamen
super ozee dicit eum cepisse
regnare anno xvii° ierobo-
am. Et fecit quod placitum
erat coram domino. Verumta-
men excelsa non abstulit.
Qui cum hostes debellasset
et ammonitas fecisset sibi
tributarios reedificauit
muros ierusalem quos destru-
xerat ioas rex israel. Erat
precipue cultor terre et cura
gebat circa plantationes et
semina fructuum diuersorum. Cum
que ditatus esset substantia
mortali conatus demum im-
mortalem agere visus est
nam in festiuitate propiciati-
onis indutus stola pontificali

Incidencia

de ieroboam rege israel et amos

de ozia

intravit in templum ut in-
censum poneret pontifice
Azaria cum lxxx sacerdotibus eum
prohibente. Et factus est terrem-
otus et claritas solis valde
effulsit et incidit in faciem
regis et percussus est lepra in
facie. Ante civitatem vero scissa
est media pars montis ad
occidentem et devoluta ita
ut vias clauderet et regi-
os ortos opprimeret. Et habi-
tavit seorsum urbem pri-
vata vata degens vita. Ioathan
vero filius eius gubernabat
palatium et iudicabat populum
terre. Et mortuus est Ozias
et sepultus in civitate David.
Iosephus tamen dicit eum
de regibus solum sepultum in
ortis. Et regnavit pro eo filius
eius Ioatham. Sub Ozia
rege Iuda et sub Ieroboa-
m rege Israel cepit prophetare Ysa-
ias de quo plenius post dice-
tur et Osee de tribu Ysa-
char ortus in Bethleemoth.
Prophetavit autem contra decem
tribus pauca de duabus
loquens et pronunciavit hy-
storialiter Iudeos in ultimo tempore
ad Christum reddituros. Tercium
quoque dominice resurrectionis
diem predixit. Hic ut ait
Ieronimus pronuncians dedit si-
gnum veniet dominus in terra
sicut quercus que est in Sy-
lo et cetera. Quod non legitur
in scriptura eius secundum editionem
nostram forte quod Ieronimus dixit
signum hoc Epiphanius di-
xit prodigium dicens Veniet
dominus in terra sicut quercus

que est in Sylo que semetipsam
in xii partes fuit parti-
ta et facte fuerunt xii ea tot
id quercus hic in terra sua se-
pultus plantata quiete dor-
mivit. Sub eisdem quoque pro-
phetavit Ioel de tribu Ru-
ben natus in agro Bethoron
qui despexit terram duarum tri-
buum eruca bruco locusta
rubigine vastandam. Pre-
dixit quoque effusionem spi-
ritus sancti futuram super ser-
vos dei et ancillas quod factum
est die pentecostes. Et hic
in Bethoron in pace mor-
tuus est et sepultus sub eisdem
regibus. Prophetavit Abdias
ut quidam tradunt. Sed se-
cundum Hebreos verius est
quod ante eos prophetavit. Ita
mortuus est ante Helyseum
uxor eius cuius relicta per
consilium Helysei liberata est
a creditoribus oleo superha-
bundante. Fuit autem de terra
Sichem de agro Bethemor.
Quinquagenarius enim tercius
ille cui pepercit Helyas i re-
licto obsequio regis Helye
discipulus factus est eius se-
pulcrum usque hodie cum mau-
soleo Helysei et Iohannis
baptiste veneratione habetur.
Sub Ieroboam rege Israel pro-
phetavit Ionas filius vidue
Sareptane qui puer redditus
in minore tempore famis assump-
ta matre Genesar incola factus
est. Ira et erubescebat esse
in terra sua dicens. Sic auf-
feretur obprobrium meum
es. quod prophetavi contra Ni-
nive mendax inventus

sium. Ozini tunc sacta fame re-
dijt in terram iuda et defunc-
ta est mater eius et sepelli-
uit eam in vno balsamo vel libe-
che perdidit signum euersionis
vrbium quod tunc viderunt lapidem
luctuose clamantem quod sit
finis et tunc viderunt in vrbem
gentes vniuersas tunc tota il-
la ciuitas irrecuperabiliter
euerteretur. Mortuus est et
sepultus in spelunca vnius
iudei ipse cuius sepultura mo-
onstratur in vna vrbium
geth in vitulo in monte sepulchro.

Fundencia

Sub ozia Inuidencia
rege iuda quarta translata
ta est monarchia as-
siriorum. Nam sarda-
na paulus vltimus monar-
chus victus ab arbace me-
do semetipsum concremauit
et tunc arbaces monarchi-
am ad medos transtulit. In pe-
no duo re hoc cum fecit dari-
us (?) balthazar effue-
runt tamen reges assirij
si non adeo monarchi tamen
potentes vsque ad euersionem
niniue quia prestauit na-
vim. Eo tempore primus rex lati-
norum silnius procas post quem
xv. rex latinorum silnius
amulius. De zacharia et sel-
lum et manahem

De zacharia et sellum et manahem

Anno
xxxviij ozie regis
iude regnauit zacha-
rias filius ieroboam
super ipsos vj. mensibus. Et ini-
quitatem malum coram domino sicut
patres eius et percussit eum pa-
lam sellum filius iabelis
et regnauit pro eo. Et tunc
latinum est regnum de eo

mo ihesu in quartam genera-
tionem vbi iam dominus. Et regna-
uit sellum vno mense in
samaria. Nam manahem fi-
lius gaddi de tersa percussit
eum in samaria et regna-
uit pro eo. Et percussit tersam
et terminos eius eo quod conci-
ues eius noluerant ei aperi-
re. Anno xxxix^o ozie regis
iude regnauit manahem
super ipsum annis x. et ambu-
lauit in vijs ieroboam. In di-
ebus eius ascendit phul
rex assiriorum in terram et
dedit ei manahem quinquagenta ta-
lenta mille talenta argen-
ti vt recederet ab eo et etiam
esset ei in auxilium. Imposuit-
que manahem l. syclos ar-
genti a potentibus et diuitibus
terre per singulos. Sicut hec nume-
ra tradunt hebrei misisse
manahem vitulos aureos
qui erant in dan et bethel
sed non veros. Sacerdotes cum
dolo substulerunt aureos vi-
tulos et absconderunt eos et
fecerunt ereos deauratos si-
miles illis quos misit ma-
nahem regi assiriorum. Qua
fraude postea percepta reges
assiriorum plurimum grassa-
runt contra ipsos. Et mor-
tuus est manahem et reg-
nauit pro eo filius eius
phaceia anno l. ozie re-
gis iude et regnauit duobus
annis in ipsos. Nam phacee
filius romelie tyliarchus
eius interfecit eum in samaria
in quoniam (?) tunc li. prime et reg-
nauit pro eo anno lij^o ozie re-
gis iude et regnauit xx.
annis in israhel. De inicio
captiuitatis x tribuum

De inicio captiuitatis x tribuum

de ioatham

In diebus phacee theglat
phalasar rex assur as
cendit in isrl. Et est am
biguum an iste fuerit ph
ul vel alius et vastavit
omnem regionem trans
iordanem et captivas du
xit duas tribus et dimidi
am. Vastavit quoque galileam
de tribu zabulon et nepta
lim multos transtulit secum
in assyrios qui possent di
midie tribui comparari. Unde
sepe legitur quod tres tribus isrl
captivaverat et hoc fuit i
nitium x tribuum. Porro osee
filius hela interfecit phacee
regem isrl et regnavit pro

Anno secundo eo. De io
phacee regis atham
isrl regnavit ioatha
filius ozie in ierlm xxv an
norum erat cum regnare cepis
set et xvi annis regnavit.
Nomen matris eius ierus
sa filia sadoch et fecit bonum
coram domino. Verumtamen ex
celsa non abstulit. Ipse edifi
cavit portam domus domini
sublimissimam quam quidam
putant turrim gregis. Hec e
st in actibus apostolorum specio
sa dicitur ab hebreis porta
ioatham. Hec sola reman
sit in eversione facta per
chaldeos. Hic devicit am
monitas et imposuit eis
annuum tributum talenta
argenti c et tritici x chor
os et totidem ordei. In diebus
huius rasin rex syrie et pha
cee rex israhel ceperunt
infestare regnum iuda. Sub
ioatham conversus est propheta
naum delselcesi de tribu sy
meon contra niniven predi
centes. Hoc dicit dominus ad
niniven. Confirmabo te et ne
quaquam progredientes de te
imparabunt mundo. Primus
super naum dicit helodotum
dixisse subversam niniven
a rege medorum tempore iosie. De
eversione quoque finali ni
nive predixit naum que
facta est in hunc modum. Pau
lus qui custodiebat eam semper
inundavit eam facto prius
terremotu et igne de subli
mi emisso. De qua inunda
tione videtur scripsisse in libro
suo ibi Inundans non faciet
innocentem dominus. In tempe
state et turbine vie eius.
Tamen secundum aliam litteram le
gitur ibi Emundans non faciet
innocentem. Tamen librum
suum scripsit post captivitatem
decem tribuum sub ezechia
cum vastaret ab assyriis
terra iuda in qua plenius
prophetavit destructionem assyriorum
in consolatione gentis sue. Ea
dem mortuus est in terra sy
ra in pace et sepultus est. Sub
ioatham vidit ysaias dominum
sedentem et seraphim
mundavit labia eius. Sub
eodem conversus est propheta
micheas. Et mortuus est
ioatham rex iuda et sepultus
in civitate david et regnavit
pro eo achas filius eius. fini

Sub ioatham cadentia
olimpiades prima ab he
liensibus constituta
remus et romulus generantur
Anno xx marte et ilia
Anno xvii regis De Achaz
israhel regnavit achas

in ierusalem rex armorum erat cum
regnare cepisset et xvi an-
nis regnavit. Et ambulavit
in via regum israel. Tamen et
unum de filiis suis conse-
cravit ydolo traiciens eum
per ignem complectum in valle
beennon iuxta acheldemach.
Fuit autem quidam filius en-
non cuius vallis illa erat
et ideo dicta est vallis been-
non id est filii ennon. Tunc
ascendit rasin rex syrie et
phacee rex israel in ierusalem et
obsederunt eam. Primo ut ait
Josephus. Et congressus cum
eis achaz victus est et occi-
sus est zacharias filius fi-
lius eius et multa milia ci-
es et captus est princeps mi-
licie eius diecham. Cumque
rediret victor rex israhel
in samariam cum magna mul-
titudine captivorum occurrit
ei quidam propheta Odias vel
Ober dicens eos non vicisse
viribus viribus propriis sed prop-
ter iram dei contra achaz. Argu-
ens eos quod contribules suos
traherent captivos quos nisi
remitterent paratus erat eis
repentinus interitus. Tunc
ad consilium barachie qui
magnus erat in israel rex israel
exhibuit captivis magnam
hospitalitatem et liberos re-
misit ad propria. Secundo iterum ob-
sederunt ierusalem rex syrie et
rex israel. Cumque timeret achaz
nimis confortavit eum ysa-
ias dicens. Ne timeas ab
hiis duabus caudis ticionum
fumigancium. Sed non credi-
dit ei achaz nec voluit sig-
num querere a domino. Et mi-
sit nuncios ad regem assyri-

orum teglatphalasar dicens.
Servus tuus sum ego. Ascen-
de et salvum me fac de ma-
nu regis syrie et regis israhel.
Et intravit rex assyriorum
syriam et vastabat eam et ideo re-
diit rasin in damascum re-
gem autem assyriorum cepit
damascum et interfecit rasin
et damascenos transtulit in
cyrenen que est versus ethi-
opiam. Est enim alia cyre-
ne in affrica. Et occurrit
ei achaz rex iuda cum mune-
ribus in damascum. Cumque
vidisset altare damasci mi-
sit ad uriam sacerdotem in
ierusalem exemplar eius ut con-
strueret ei consimile. Quo
facto cum rediisset altare e-
neum transtulit a facie templi
ad aquilonem et super altare
novum obtulit holocausta
et pacifica. De altari vero
eneo ut quidam tradunt fe-
cit id est horologium formo-
sum de quo post ea dicetur.
Et precepit sacerdotibus ut de
cetero super altare novum of-
ferrent. Et deposuit achaz
luteres et mare eneum
super pavimentum ut eis vulg-
us uteretur. Musach quoque sab-
bati et ingressum regis re-
clusit in templum domini
ut cum templo ea prophanaret
ut sic placeret regi assyriorum.
Erat autem musach gazophila-
cium regum sicut corbanan
sacerdotum. Ingressum vero
regis quidam dicunt locum
in quo rex adorabat vel por-
tam per quam ascendebat adoran-
dum que omnia obturavit
achaz sicut et clauserat templum
ne intrarent sacerdotes. Huius
tempore vidit ysaias onus babi-

Incidencia

de captiuitate x tribuum

lonis alia x nidit sub eze
chia Et mortuus est achaz
et sepultus in ciuitate dauid
et regnauit pro eo filius
eius ezechias Incidentia

Sub achaz roma condita
est in monte pallati
no xi° kl. mai a
gemellis remo et romulo
Anno ab urbe condita tercio
remus rastro pastorali occi
sus est a phabio duce ro
muli Consularibus ludis
sabine rapte sunt et pulcerri
ma virginum talamo in imper
te data est duci romuli Vn
de quia bene cessarent illi
et locus nuptiarum quod inde dic
tus est thalamus De captiuita
te decem tribuum

Anno xii° achaz
regis iuda regnauit
osee super israhel
ix annis fecitque malum coram
domino sed non sicut patres sui
Tradit enim dedisse licenciam
israhelitis ut ascenderent
in ierusalem ter in anno Contra
hunc ascendit salmanasar
rex assyriorum et factus est ei
osee tributarius Cumque de
prehendisset rex assyriorum quod
osee rebellare intelligeret
per susac regem egypti cui
munera miserat obsedit e
um et vinctum misit in car
cerem in niniue et obsedit
samariam tribus annis et ce
pit eam anno ix osee et
vi° ezechie et israhel in assyri
os transtulit scilicet vii tribus
que remanserant et posuit
eos iuxta fluuium gozam vl
tra montes medorum et per
sarum In sexima captiuitate

tamen tribuum creditur capti
uatus esse fuisse tobias et
mansit in niniue vel forte
cum osee ductus est in niniue
Cuius hystoria consummata
est sub manasse filio ezech
ie sed nos eam tractabimus
post finem libri regum Por
ro rex assyriorum de diuersis
regionibus adduxit colo
nos in samariam pauciores
primo sed postea assaradon
plantauit terram et habitauerunt
in urbe eius Cumque essent
de quinque regionibus quinque ydo
la portauerunt in sama
riam quelibet regio suum et omnes
prius vocati sunt cutei a qui
busdam potioribus inter eos
qui venerant de regione
persida que dicta est cutha
a quadam flumine greci
vero dixerunt eos samaritas
qui in ewangelio dicuntur
samaritani hebrei enim vo
cauerunt eos saccubitas quasi
supplantatores israhelitas a fini
bus suis Cum autem venissent
in terram israhel misit dominus
in eos leones qui interficie
bant eos Et nunciatum est
regi assyriorum quod perierunt
coloni eius quia ignorabant
legittima dei terre et misit
ei unum de sacerdotibus israhel
et legem moysi in scriptam
libris antiquioribus Et habitabat
sacerdos in bethel et suscepe
runt circumcisionem et legittima
dei israhel quicumque tamen
deos suos in excelsis colebant
Vnde cumque hebreos dicunt se
propinquos cum bene erat hebre
is Cum vero male dicebant

nichil esse sibi cum ipsis. Obsig-
nuerunt autem decem tribus
de Juda post annos nonge-
tos xl vii ab exitu de egip-
to admissione vero regni
fluxerunt anni ccc xl et me-
ses vii et dies vii secundum
Josephum. Multi autem ex is-
rahel confugerunt in regnum
Juda multi absconderunt
se in abditis et latuerunt in
gentibus circumstantibus qui
post regressum regis assiriorum
redierunt ad propria et habitaue-
runt cum samaritis. De e-

ezechias

Anno tercio osee zechia
regis israhel regnat
ezechias in ierusalem xx-
v annorum erat cum regnare
cepisset et xxix annis re-
gnauit. Nomen matris eius
abisa de ierusalem filia zacha-
rie postumi filii zacharie
lapidati. Hic conuocatis
sacerdotibus et leuitis aperuit
templum primo anno et
primo mense regni sui et
vasa dei reparauit et insti-
tuit sacrificia intermissa. Ipse
de consilio sacerdotum fecit phas-
e secundo mense non tempore suo
quia non potuit populus primo
mense conuenire in ierusalem
nec sacerdotes purificati erant.
Cum tanta fuit multitudo
quod multi non purificati co-
mederunt pascha et tanta
copia victimarum quod in mul-
tis leuite suppleuerunt
officium sacerdotum. Et post
pascha solempnizauit a-
lios vii diebus. Hic dissipauit
excelsa et contriuit statuas
et lucos succidit et confre-
git serpentem eneum quem
fecerat moyses cui usque ad
illud tempus filii israhel adole-
bant incensum et puluerem
eius dispersit in torrentem
cedron et vocauit nomen
eius Noestam quod interpretatur
os eorum. Quia dicerent
dicebatur deus sed non erat. Et
cepit quoque filios israhel ut
redirent ad cultum dei. Quorum
quidam nuncios eius neglexe-
runt quidam quosdam in-
terfecerunt. Unde etiam postea
meruerunt captiuari. Percus-
sit quoque arcem assiriorum
ne fierent et ipse percussit
philisteos usque ad gazam
et omnes terminos eorum a tur-
re custodum usque ad ciuitatem
munitam id est presidia et
ciuitates eorum. Anno xiiii°
regni ezechie ascendit sen-
nacherib rex assiriorum in
terram Juda et cepit ciuita-
tes eorum. Et misit ad eum
ezechias in lachis dicens
Recede a me et quod in-
posueris michi feram et
indixit ei rex assiriorum
ccc talenta argenti et
xxx auri et iurauit quod
non noceret ei. Cumque non i-
uenisset ezechias tantam su-
mam pecunie in thezauris
domus domini et suis rece-
pit laminas auri quas
ipse affixerat in valuis
templi. Cumque misisset regi
assiriorum predictam pecuniam
irritum fecit sennacherib
iusiurandum et misit ad
obsidendum ierusalem tharthan
et rapsacem et castra me-

tati sunt iuxta aqueductum
piscine superioris que est in via
agri fullonis et abstulerunt
civibus aquam potationis pisci
ne. Cumque vocassent regem
ad colloquium noluit exi
re sed misit ad eos eliachim
pontificem, sobnam scriba
a commentariis et loquebatur
ad eos rapsaces hebraice. E
rat enim samaritanus ut quidam
voluerunt fuerunt qui dicerent
eum filium ysaie qui transfugi
erat ad syrios et susceperat
ritum gentium et factus
erat tiliarchus. Et ait. Hec
dicit magnus assyriorum ad
te Ezechia. Quo signo confidis
ut audeas rebellare. Si con
fidis in rege egyptio innite
ris baculo arundineo. Si
spem ponis in deo tuo. Num
quid dii gentium et ipsi libe
raverunt eos de manu mea.
Si spem ponis in populo tuo
dabo tibi duo milia equo
rum nec poteris apud te
invenire ascensores. Et ro
gabant nuncii rapsacem
ut loqueretur eis syriace et
non iudaice audiente populo
super murum. Tunc exclama
vit rapsaces etiam ad populum
Dicit magnus rex assyri
orum, facite mecum quod vobis
utile est ne comedatis ster
cora vestra et bibatis urinam
vestram. Egredimini ad me
et utimini bonis nostris do
nec veniam ad vos et transfe
ram vos in terram que est
similis vestre. Cumque retulis
sent nuncii comminationes
istas ad ezechiam scidit

vestimenta sua et opertus
est sacco et ingressus est do
mum domini et misit predictos
nuncios et senes de sacer
dotibus opertos saccis ad ysa
iam dicentes. Hec dicit eze
chias. Dies hic dies tribu
lationis mee est et increpa
tionis divine. Ora pro reli
quiis istis si forte deus au
diet blasphemiam rapsacis.
Et respondit ysaias. Hec dicit
dominus ezechie. Noli time
re. Ecce ego mittam regi
assyriorum spiritum et audiet nun
cium et revertetur in terram suam
et deiciam eum gladio in
terra sua. Et recessit rapsa
ces a ierusalem et invenit regem
assyriorum expugnantem sob
nam. Transivit autem rex ad
egyptum expugnandam ut
triumphans rediret ad ex
cidendum ierusalem. Cumque obse
disset pelusium audivit
tharacham regem ethyo
pie cum multo exercitu venire
in auxilium egyptiorum. Et
turbatus rex dixit thara
cham esse sacerdotem vul
cani et ideo non dimicaret
cum eo. Et rediit in iude
am et obsedit ierusalem. Ero
dotus tamen causam aliam
reditus sui tradit. Morante
namque rege egyptiorum ad
dii multitudo soricum una
nocte comedit cordas ar
cuum in castris eius et facti
sunt assyrii inermes et dixit
rapsacen remansisse cum exer
citu circa ierusalem et sennache
rib redisse ad eum de egypto

in Judeam verumptamen
ante reditum Sennache-
rib de egipto in Judeam
hec facta sunt que sequuntur

signis / anno / provexit

Quum egre *de signis tri-*
deretur *um annorum que*
Sennache *predixit ysayas*
rib iudeam iuit tunc reversus eg-
iptum misit ezechie litteras ter-
ribiles et comminacionis
plenas dicens quod deus ipsius non
posset eum liberare de ma-
nu sua. Tunc ascendit eze-
chias in domum domini et ex-
pandens litteras coram domino
oravit dicens Domine deus
ipse audi verba Sennache-
rib quibus exprobravit te
nobis salva nos obsecro
de manu ipsius. Tunc mi-
sit ezechias ysayas ad regem
ezechiam significans ei ver-
ba domini ad Senatherib in
hunc modum. Sprevit te Sen-
nacherib virgo filia syon
movebit caput post tergum
tuum tunc fugiens. Exprobra-
sti scilicet ipsum viribus tuis a-
stirpasti et uastasti iudeam
sed ex diebus antiquis ego
plasmavi illud. Et nunc
adduxi id est ego qui ab
eterno disposueram quod esses f-
lagellatorem peccantes quod
implevi. Ego auctor fui
tu minister. Ponam itaque circu-
lum in naribus tuis sicut
fit in bubalo et camum in
labiis tuis sicut fit equo
et reducam te in viam tu-
am. Tunc addidit verba sua
ysayas ad ezechiam dicens
Tibi autem ezechia hoc erit
signum liberacionis tue. Ter-

cio anno recedat a te Senna-
cherib non rediturus. Ergo at-
tendo tibi quid facies hoc an-
no et eciam secundo ut tu
videris impleta. Ysayas vero
esse quod predixi de tercio. Come-
de hoc anno quod reperi-
tur secundum ysaiam que spon-
te nascuntur vel secundum
lxx que prius severas. In-
minente messione irrue-
rant assirij et vastaverunt
segetes et vineas et oliva-
s quedam autem in singulas ex-
calcancio evaserunt. Unde di-
citur lxx comede que prius
severas eciam de conculcatis
quedam sponte ger-
minaverunt de quibus dicat
ysayas comede que sponte
nascuntur. Et cum preterisset adven-
tum Sennacherib congrega-
verunt sibi Judei cumque victua-
lia et reposuerunt in urbem de qui-
bus dicit liber regum comede
que reperies. Porro secundo an-
no comede que sponte nascun-
tur vel secundum ysaiam po-
mis vescere quod idem est. Se-
cundo anno dum moraretur
Sennacherib in egipto quia
defecerant eis predicta victua-
lia multiplicaverunt eis domino
habundante que sponte gignit
humus. Porro tercio anno fuga-
to anno serite seminate metite
et comedite. Et tunc de urbem
egredientur reliquie et quod
salvatum est de monte syon
quod reliquum est de domo
iuda mittet radicem deorsum
et faciet fructum sursum quod
per similitudinem loquitur arbor
loquitur que quanto profundius
figit radicem tanto copiosius

et altius faciet fructum. Et
est sensus: Multitudo populi
qui fugit de Iuda ante fa-
ciem hostium et recepit se
in Ierusalem ut salvaretur, fu-
gato hoste redibit in terram
suam et populabit eam. Hoc
audito gavisus est Ezech-
ias et de consilio Ysaie et
sapientum obturavit capi-
ta fontium contra urbem et
exitus aquarum in Iudea ne
redeuntes Assyrii invenirent
aquarum habundantiam. Tunc
obturavit Ezechias fontem
aquarum Gyon et avertit
eas subter occidentem urbis
David ut influerent piscinam
inferiorem Syloe quasi stagnum
in quo colligerentur aque et
reservarentur civibus in usum
obsidionis. Et secundum Epi-
phanium ad preces Ysaie re-
promissas egresse sunt aque
salse de fonte Syloe. Hoc
autem stagnum vocatur in e-
vangelio natatoria Syloe.

de fuga Sennache-
rib

De fuga Sennacherib a Ierusalem

Factum est autem
postquam rediit Senna-
cherib de Egypto et va-
stasset Iudeam, tandem
obsedit Ierusalem. Sed in eadem noc-
te angelus Domini percussit in
castris Assyriorum CLXXXV.
Et timens Sennacherib fu-
git cum x viris tantum, ut
aiunt Hebrei. Et reddiit in Nini-
ven. Cumque adoraret in templo
Nesrach deum suum, Adrama-
lech et Sarasar filii eius per-
cusserunt eum gladio et fu-
gerunt in Armeniam partem
Armenie campestrem et
uberem ad radicem montis

Aiunt Hebrei caput et barbam ei ra-
sam ab angelo in
ignominiam et im-
pletum esse id Ysaie:
In die illa radet
novacula conduc-
ta in rege Assyrio-
rum caput et bar-
bam

Tharati quia fluit Araxes,
et regnavit pro eo filius eius
Asaradon. Indignati enim
erant filii maiores in patrem
quod filium minorem natu prefe-
cerat eis in regem, eo quod ma-
gis diligeret matrem illius
quam uxorem. In hoc autem osten-
sus est Sennacherib nequi-
or populo quia patricidio
filiorum vindicatus est. Porro
Ierosolimite videntes stra-
gem hostium egressi sunt et
spoliaverunt castra. Spolia vero
mortuorum tollentes exus-
serunt corporis pullicem tantum
ignis divinus latens corporum
cadavera incineraverat.

de regressu
solis

De regressu solis propter

Ezechias autem post
inopinabilem et mira-
bilem triumphum, licet
secundum Josephum cum populo Deo
hostias immolasset, Viam et
~~animo elatus est~~. Non tamen
digne gratias egit. Nam et
animo elatus est et tantum
non cantavit sicut in hymnum di-
cere consueverant patres
et propterea egrotavit usque ad
mortem et venit ad eum
Ysaias et ait: Hec dicit Dominus:
Dispone domui tue quia
morieris tu et non vives.
Contristatus Ezechias eo quod
filium non haberet. Non quod domum
relinqueret desolatam sed
ne forte frustraretur in eo pro-
missio facta David de Christo.
Et conversus ad parietem
flevit amare forte ut se-
cretius oraret et ne astan-
tes lacrimas eius viderent

vel forte ad pariete͂ porticus
templi iuxta quia turbabatur
erat. et quia in porticum as
cendere non poterat adoran
dum saltem ad faciem eius
adorauit dicens Obsecro
domine memento quo modo
ambulauerim coram te in veri
tate et corde perfecto Et si nunc pe
cati parte non perdat aperit
te quod feci coram te. Por
ro antequam egrederetur Ysai
as mediam partem atrii
dixit ad eum dominus Reddi
et dic Ezechie Hec dicit do
minus deus dauid patris
tui Audiui orationem tuam
et uidi lacrimam tuam Ecce
sanaui te die tertio ascendes
in templum diebus tuis
addam xv. annos et de
manu assiriorum regis et de
reditum finies liberabo te
et urbem hanc propter me et
propter dauid seruum meum Hic
apparet quia manasses
non dum natus erat qui post
mortem patris cum regnare
cepisset xii. annorum erat. Et
ait Ezechias Quod erit sig
num quia dominus sanabit
me. Cui Ysaias Vis ut as
cendat umbra x. lineis in
horologio aut ut reuertatur
totidem gradibus Erat enim
hora decima et umbra g
nomonis descenderat per
x. lineas Dedit autem regi
electionem signi utrum uel
let quod sol staret et spacio x.
horarum inmobilis uel redi
ret ad oriente͂ et iterum redi
ret et inchoaret diem Quod
libet autem istorum fieret adde
rentur xv. annis dici debe

hore Huius sensui consonat
hebreus dicens Vis ut stet
umbra decem lineis an ut
reuertatur In ysaia quoque
de reditu solis tantum agit
et non de ascensu umbre. Ve
rumptamen super librum re
gum sic exponitur Vis ut
ascendat umbra x. lineis pro
cedente sole super terram per bo
reales plagas versus orien
tem sicut cottidie per noctem
semper sub terra procedere solet
Et sic compleat x. horis
statim redeat ad locum ubi
nunc est et perficiat diem istum
Et elegit rex ut rediret
sol ad orientem Si enim staret
tunc cui cause naturali posset
ascribi vel forte quia iam
alio tempore factum sit sub
iosue signum inauditum ele
git Et statim sol stans in
oriente reuersus est iterum
per x. lineas per quas iam de
scenderat Tunc fecit Ysaias
afferri massam ficuum et ca
taplasmauerunt super massam
ficuum carum et cataplasma
uerunt super vulnus Hebre
us magis proprie dicit super ul
cus eius Quidam suspica͂
tur fuisse apostema cuius
sanies in cutis superficiem
prouocatur speciebus ficis
contusis Porro aquila sy
machus et theodocius re
gium morbum fuisse dicunt
cui quoque dulcia uel simp
ta uel apposita contraria es
se putantur et ita potencia
monstrata est cum preter
noxias sanitas est restitu
ta. Et conualuit Ezechias
et tertia die ascendens

in templum ait. Ego dixi
domine id est dum egrota
rem penes me cogitavi In
dimidio dierum meorum va
dam ad portas inferi id est
non dum suscepta sobole quia
opportabilem descendam ad in
feros. Et dum hec cogitarem
quesivi a te residuum annorum
meorum ut prius me velles
patrem fieri quam anima privari.
Huic cantico ezechie premit
titur hoc titulum talem. O
ratio ezechie regis iude. Et
melius est ysaia scriptura
Ezechie regis iuda. Nam in
hoc cantico narravit tantum
que cogitaverat dum egrota
ret et non oravit in eo nisi
duobus versiculis tantum ibi
domine responde pro me et
in fine domine salvum me fac.

De morte ezechie

In illo De morte ezechie
tempore misit merodach
filius baladan rex babi
lonis litteras et munera ad
ezechiam potens ut eius
socius esset et amicus. Nam
eo tempore rex medorum et rex
babiloniorum recesserant a
monarchia assyriorum sub
assaradoch ne esset sub eo. Pre
cipua tamen causa legationis
huius traditur hec fuisse. Chal
dei vigebant in astrono
mia nec poterant invenire
secundum artem suam quare di
es in duplum protensa fuerat
et tandem audierant hoc
pro rege ierosolimorum esse
factum et miserunt ad eum
ut scitarentur ab eo veritatem.

Preterea chaldei adorabant
solem et miserunt regi mu
nera ut honorarent hominem
quem honoraverat deus eorum.
Et letatus est ezechias in ad
ventu eorum et iterum elatus est
in animo suo nec fuit in domo
sua nec in omni potestate sua
quod non ostenderet eis etiam domum
aromatum. Quam quidam
tradunt fuisse cellam aro
matum in templo domini. In
qua tamen inducere gentiles
nephas erat. Secundum epipha
nium domus erat longissima
quam fecit salomon in obla
descriptionem patris sui conti
nentem syon. et fecit occulti
additum compositionem longe a
civitate que deprehendi ab
omnibus populo nequeat. Plu
ribus quoque sacerdotibus igno
ta erat. Illicque posuit rex au
rum et aromata que adduc
ta erant de ethiopia. In ea
post sepulchra regum erant
sepulchra pontificum et post
remo sepulchra prophetarum.
Hoc secretum david et sa
lomonis ezechias gentibus
demonstravit et ossa patrum
contaminavit eorum presencia
prophanorum. et ab ipso die
sterilis factus est. Porro cum
abissent legati venit ysaias
ad regem et ait. Quid dixe
runt viri isti et unde vene
runt ad te. Cumque indicasset
ei quod quesierant. Dixit
ysaias hec dicit dominus. Ecce
dies venient et auferentur
in babylonem omnia que
sunt in domo tua et quod
absconderunt patres tui

Sed et de filiis tuis erunt eu-
nuchi in palacio regis babi-
lonis. Hoc impletum esse fa-
bulantur hebrei in daniele
et sociis suis qui cum ioachi-
m filio iosie capti sunt. Ez
verius credit eos eunuchos
fuisse non corpore sed mente.
Et dixit ezechias vnius e
bonus est sermo domini sit pax
et veritas in diebus meis. Et
dormivit ezechias cum pa-
tribus suis et celebrabant ob-
sequias eius universus iu-
da et sepelierunt eum super
sepultura filiorum david emi-
nentius sepulturam fecerunt
ceteris causa pietatis quam
coluit. Denique ipse eciam sic
commendatur in libro regum
non fuit similis ei neque an-
te eum neque post de cunctis regi-
bus iuda. Sed hoc exponitur
david quia non dum sub eo
erat regnum iuda. Et quod dicit
de iosia dicimus quod iosias
melior fuit eo sed ezechias
ei in hoc quia magnifica-
tus preclaris bellorum titulis
et tria miracula fecit do-
minus pro eo regressum solis
adiectionem annorum stragem
hostium per angelum. Et

…tia In diebus **Incidentia**
Ezechie siracusa et ca-
tina in sicilia condite
sunt. Romulus ccc milites
ex populo sumpsit quan comil-
levium Celeres qui sub sta-
tio rege sabinorum romulo
favebant quirites appellati.
Centum elegit senes quos
appellavit patres. Romu-
lus … aludem cap-

re nusquam comparuit
et suadente lucio quirini
nomine consecratus est. Post
romulum senes predicti sin-
guli per quinos dies rem pu-
blicam rexerunt per annum se-
re et dimidium. Quod reg-
num appellatum est inter tempus.
Tunc secundus a romulo re-
gnavit numa pompilius
qui predictos senes senato-
res appellavit. Hic primus
congiarium militibus dedit
id est imperialem largicionem
in sui promotione. Januari-
um et februarium anno
addidit. Fundamenta capi-
tolii iecit. Sibilla erithea
claruit. **De manasse et** — De manasse et obitu ysaie
Post eze **obitu ysaie**
chiam regnavit ma-
nasses filius eius
pro eo .xii. annorum erat
cum regnare cepisset et
l.v. annis regnavit in ierusalem
et fecit malum coram domino
et edificavit excelsa que
dissipaverat pater eius et e-
rexit aras baal et lucos
et construxit altaria milicie
celi in duobus atriis templi
et posuit ydolum luci in templo
domini et traduxit quedam
filium suum per ignem tophet.
Ariolos magos augures phi-
tones et aruspices multipli-
cavit et orare fecit iudam
in diis gencium. Cumque argu-
erent eum prophete missi a do-
mino nemini eorum parcebat. Sed
plateas ierusalem sanguine
prophetarum purpuravit. Insu-
per sanguinem aliorum innoxi-
um fudit multum nimis do-
nec impleretur ierusalem usque ad
os id est habundanter.

Ysaiam quoque aiunt in Manasse
secundum Hebreos uel affinem
suum electum contra Ierusalem iux-
ta piscinam Syloe serra lig-
nea per medium secari fecit.
Cum enim in principio secti-
onis angustiaretur, petiit
sibi dari aquam ut biberet,
et cum nollent ei dare,
dominus de sublimi misit a-
quam in os eius et respira-
uit. Nec tamen carnifices
destiterunt a sectione. Ob
hanc aque missionem con-
firmatum est nomen Syloe,
quod interpretatur missus. Nec
sepelierunt eum in sepulcro
prophetarum, sed sub quercu Ro-
gel iuxta transitum aquarum quas
fecerat Ezechias in memori-
am miraculi quod fecerat
deus in aquis illis ad pre-
ces Isaie. Tradit enim Epiph-
anius quod dum Sennacherib
rediret ab Egipto, premisit
exercitum ad obsidendam Ie-
rusalem, qui castra metatus
est circa piscinam Syloe, ut
aquis eius uteretur. Erat quippe
piscina quasi communis. Nam
et ciues ad eam ascendere
poterant et hostes. Orans
autem Ysaias obtinuit a do-
mino, ut cum egrediebantur
ciues, ibi erant aque sem-
per; cumque ascendebant hos-
tes, siccabantur aque pror-
sus, ita ut mirarentur
Assyrii unde esset aqua
in urbe. Porro in ingentem
memoriam huius facti

adhuc aqua Syloe non iugiter
sed in certis horis ebulliunt.
Cumque in ipsa persona ceci-
disset Sennacherib, facta est
strages supradicta in exercitu
eius. Instante uero memo-
riam. Ipsius prophete gloriose
sepelierunt in loco predicto,
ut etiam ossibus eius
mortem post indesinenter
aque huius beneficio potirentur.

De Manasse

Immisit ergo dominus aduersus
Manasse regem Babilo-
niorum, qui depopulatus
est Iudeam et Manasse
dolo captum traxit in Ba-
bilonem et pluribus affli-
xit tormentis. Et intelli-
gens Manasses hanc esse
manum domini egit penitentiam
et attente orauit dominum.
Et misertus dominus reduxit
eum in regnum suum. Cum-
que uenisset Ierusalem, de-
leuit idola lucos et aras
que fecerat, ita ut in memori-
am priorum nichil superesset.
Et restituit
cultum do-
mini sacer-
dotibus et po-
pulum id
ipsum agere
docuit
et sic ab
omni quasi a-

arcam domini in palatio
ciuitatis archam educta
de templo in diebus
Achaz pro idolis
in eo positis et fuit
in domo Sellum pa-
trui Ieremie patris
Ananeel, in quo dicitur
prophetasse, qui habitabat
in secunda usque ad Iosiam

tione mutatus est, ut non si-
ne grandi admiratione uitam
ageret beatam. Muros quoque
ciuitatis et turres et an-
temuralia multa muni-
tione firmauit. Et mortu-
us est Manasses et sepultus
in orto domus sue in orto

aza Et regnavit amon fi
lius eius pro eo **sibilla samia**
de sibilla
Hijs diebus manasse sibil
la erophila claruit in sa
mo vnde et samia dicta
est. Parthenii tarentum
condiderunt glaucus de chio
primus ferri glutinum intra
se excogitauit. Tercius ro
manorum rex tullius hostili
us hic primus regum romanorum
vim purpura et fascibus
usus est qui post longam
pacem ~~longa~~ bella repa
rauit Albanos negantes fide
nates mat et adiecto mon
te celio ampliauit vrbem
Tandem cum domo sua ful
mine conflagrauit. **De amon et Josia**
Post amon xx
duorum annorum erat cum
regnare cepisset et du
obus annis regnauit in ieru
salem tamen liber dicit xii
Qui fecit ma[lum] malum co
ram domino sicut pater suus
in iuuentute sua fecerat et
tetenderunt ei insidias serui
sui et interfecerunt eum in domo
sua. Plebs autem percussit e
os qui interfecerant regem
et sepelierunt eum ad patres suos
et statuerunt sibi regem iosia
filium eius pro eo viii annorum
erat cum regnare cepisset et
xxx et vno anno regnauit
in ierusalem et ambulauit per o
mnes vias dauid patris sui
nec declinauit ad dexteram
neque ad sinistram. Qui in quarto
anno regni sui qui erat ei
xvi etatis ut dicit Josephus
pietatem et iusticiam mira
bilem in se iam demonstra
bat. Nam ierusalem reuocabat
ab ydolatria et opera praua
velud senior emendabat.
Porro regni sui anno octa
uo omnem ciuitatem et prouin
ciam a cultu ydolorum pur
gauit ut nullum vestigium
ydolatrie superesset. Destrue
bat etiam domos ne quid
latens remaneret suspectum.
Et in unaquaque causa iusti
ciam tamquam anime sue
medicinam. Misit quoque in
totam prouinciam ut defer
rent ad reparationem templi
munera quisque pro sua voluntate
vnusquisque et preposuit huic
operi helchiam sacerdotem mag
num et amasiam qui erat
super ciuitatem et saphan scri
bam et facta est reparatio templi
fideliter et indilate. **De Je remia** de Jeremia
Anno xiii regni
iosie exorsus est propheta
re ieremias filius
helchie de sacerdotibus ana
thot in terra beniamin tercio
ab urbe miliario et prophetauit
usque ad euersionem vr
bis xl annis et vno fere. Pre
ter illud tempus quo in
egipto prophetauit in his annis.
Et cum puer esset dixit
ei dominus prophetam in gen
tibus dedi te. Cui cum dixis
set a a a domine deus nescio
loqui quia puer sum ego
misit dominus manum suam
et tetigit os eius et ait
Ecce dedi verba mea in ore tuo
Ex tunc licet esset adole
scens cepit prophetare et predi
care mane consurgens et
frequens stans in porta do

nius domini et malis templi. Et ostendit ei dominus signa euersionis ierusalem quam predicabat. Primo signo significauit ei auctorem illius euersionis domini. Vidit enim ei quasi furem vigilantem cui virga ut dampnificaret dormientes. Sic enim dominus vigilabat iam ad puniendum populum suum. Secundo signo ostendit ei dominus quo ministro ad hoc uteretur per ollam succensam a facie aquilonis et ait: Ab aquilone pandetur omne malum super omnes habitatores terre, id est a chaldeis qui iuxta situm ierusalem ab aquilone venerunt. Has duas visiones vidit sub iosia. De tercia incertum est. Verius tamen putatur sub aliis regibus vidisse eum, sicut et cetera que sequuntur. Tercia enim visione ostendit ei dominus causam euersionis, nec fuit hec visio ymaginaria sed corporalis. Precepit enim ei dominus ut tolleret lumbare suum et absconderet illud super eufraten et post multos dies de mandato domini reuertens inuenit illud putrefactum et nulli vsui aptum et ait dominus: Sicut adheret lumbare ad lumbos viri sic agglutinaui michi domum israel et domum iuda. Sed quia recesserunt a me per deos alienos fornicando quasi putrefiunt trans eufraten captiuitati. Reliqua ieremie suis locis tractabimus.

De inuentione deuteronomii libri.

Anno xviii anno regni iosie precepit iosias helchie ut residuum pecunie que oblata fuerat ad templi reparacionem conflaretur et fierent inde vasa ad ministerium domini. Cumque helchias omnia diligenter scrutaretur inuenit librum moysi in templo. Forte aperuit archam et inuenit deutronomium quem moyses reposuerat in ea et misit eum regi per manum saphan. Qui cum legisset coram rege scidit rex vestimenta sua. Audiuit enim maledictiones scriptas in transgressores legis et acerbas comminationes domini. Quod si sequerentur ydola eiceret eos de terra quam dederat eis sicut eiecerat amorreos a facie eorum et mirabatur quod adhuc essent in terra et verebatur imminere captiuitatem. Tunc precepit helchie et viris prudentibus ut consulerent dominum super se et super populum suum. Qui descenderunt ad oldam prophetissam uxorem sellum qui habitabat in ierusalem in secunda, id est in secundo ambitu muri quem fecerat ezechias, de qua dixit sophonias: et vlulate a secunda. Forte non inuenerunt ieremiam vel potius nullius momenti adhuc erat. Et vidit olda: Hec dicit dominus: Ecce adducam mala que scripta sunt in libro legis super locum hunc et habitatores eius quia irritauerunt me in cunctis operibus manuum suarum. Succendetur indignatio mea et

non contingeret. Regi autem
qui misit vos dicetis: Hec di
cit dominus: Pro eo quod audisti
verba voluminis et perterritum est
cor tuum et humiliatus es, disce
rentur hec mala nec fient
in diebus tuis et colligam te
ad patres tuos in pace. Quod non
est intelligendum de pace ipsius
regis, ipse enim occisus est a ph
araone, sed de pace populi, id
est, pugnam inferret populo
que comminata fuerant. His
igitur auditis mittens rex in
omnem provinciam congre
gavit omnem populum in Ierusalem
et stans super gradus legit cunc
tis audientibus omnia verba
libri et percussit fedus coram
domino et compulit omnes
sacramenta prestare ut leges
moysicas per omnia custodi
rent. Et delevit aruspices
et maleficos omnes et omnia
vestigia ydolatrie redegit
in pulverem et vestigia serpe
ntis enei que contriverat
ezechias. Unde hoc in prolo
go sophonie legitur Iosy
as contrivisse eum. Et con
taminavit excelsa et valle
topheth et ignem moloch
forte ossa mortuorum ubique
sparsit vel quelibet alia in
munda ut potius abhomina
bilis quam venerabilis locus
appareret. Equos quoque so
lis et currus quos deputave
rant reges inde in introitu
templi exedra nathan et
malech eunuchi penitus
destruxit et fecerant ibi iu
dei ydolum solis quasi puerum
imberbem quia nulla pa
titur senium, sed cottidie

renovatur fecerant et ei e
quos et currum putantes quod
in huiusmodi helyam sustulis
set. Et ascendens rex in beth
el super altare quod fecerat ie
roboam combussit ossa sacer
dotum et falsorum prophetarum
eruta de sepulcris excelsorum.
Intuitus vero urnam abdon prophete
cuius titulum cum legisset in
sepulcro precepit ne move
rent ossa eius nec etiam
illius cum quo sepultus erat. Id
ipsum fecit in urbe celsis sa
marie in urbibus manasse
et effraim et symeon usque
in neptalim ossa de tumu
lis excelsorum eruta super al
taria comburens et tam
ossa quam altaria in pulverem
redigens. Hoc predictum erat
de Iosya ante annos ccc.l.x.
et unum. Et reversus in Ierusalem
fecit phase convocatis ad eo
etiam filios israel qui captivi
tate assyriorum aliquo modo ef
fugerant vel etiam de captivi
tate aliquo casu redierant. Et tradi
tur excecis habuisse circiter ad
xi nathinneorum. Non est
factum phase tale a diebus
iudicum in paralippomenon legitur
a diebus samuelis prophete. Salo
monis vero idipsum in Iosepho
legitur. Potest ergo intelli
gi quod samuel fecerit phase
etsi in historia non legatur.
Ceteri autem iudices fecerunt
phase tertio est quam moi
ses et yosue iudices fuerunt.
Et factum est hoc phase in Ierusalem
xviii. anno regni Io
sie.

De morte Iosie

In diebus eius ascendit pharao

de morte Iosie

Nechao rex egypti contra regem
assyriorum. Audierat enim eum
iam debilitatum quia medi
et babilonii a monarchia eius
recesserant et estimabat quod
de facili posset obtinere syri-
am. Primo agressus erat regem
adremon qui regnabat tunc
in cartamis. Descendit ergo
Iosias in occursum eius pro-
hibens ne transitum faceret per iu-
deam. Et misit pharao ad
Iosiam dicens. Quid michi et tibi
rex iuda. Non adversum te ve-
nio adensitantem propere mi-
sit me deus ad medos. Si-
ne me ne deus qui mecum
est interficiat te. Et non adquie-
vit iosias sed cum rege adre-
mon componebat amicicie
dimicationem contra pha-
raonem et forte dum transi-
ret a curru in currum qui se-
quebatur eum more regio
occisus est a sagittariis in
campis magedon. Et plan-
xit eum inconsolabiliter adre-
mon rex cum obitu suo unde
dictum est illud. Erit planctus
sicut planctus adremon. Tra-
dunt ante corpus mortui arborem
et fontem occisus fuit quod
statim aruerunt. Et rela-
tus est in iherusalem et sepultus
in mausoleo patrum suorum
et planxit eum universus
iuda et iherusalem et maxime
Ieremias qui scripsit super eius
exequias trenos lamenta-
biles. Quomodo sedet sola civi-
tas ~~[illegible]~~ plena et cetera.
Quibus utebantur cantores
et cantatrices super exequias

Iosie et longis temporibus
in iuda super iosiam co-
plicabant quibus particula [illegible]
addidit idem ieremias a-
lias lamentaciones super ex-
cidio civitatis. Incidentia

In diebus iosie quartus
romanorum rex ancus
marcius numme nepos
ex filia. Aventinum
montem et ianiculum urbi
addidit super mare xvi° ab
urbe miliaris hostiam condi-
dit. Oraculo dodoneo tunc in
grecia usa est. Quintus roma-
norum rex tarquinius priscus
qui eciam romam edificavit
muros et cloacas et capito-
lium construxit ludos roma-
nos instituit. Arion cytha-
rista a delphino in thenaron
deportatus dicitur. De tribus filiis Iosie

Reliquit autem Iosias tres filios
eliachim qui et iecho-
niam iechonias primogeni-
tum xxv annorum medium
autem ioachaz qui et sellum
dictus est xx enim annorum
erat et tercium mathaniam ini-
tiorem viii annorum. Tulit
ergo populus terre medium filium
ioachaz et constituit eum re-
gem pro patre suo qui tribus
mensibus tantum regnavit in iherusalem.
Ita ut dicit Iosephus. Dein
cus rex egypti in iherusalem a-
movit eum et imposuit
multam terre c talenta ar-
genti et unum auri et consti-
tuit regem pro eo fratrem eius
primogenitum elyachim sibi
tributarium et mutato no-
mine vocavit eum ioachim
ut mutato nominis signum
esset subiectionis. Et du

serium ioachaz in dolo sub spe
honorandi eum in egip
to Nam cum venisset in reb
lata vinxit eum et liga
tum misit in carcerem in
egipto De ioachim etc
Pues ioachim xxv an
norum erat cum regnare
cepisset et xi annis re
gnavit in iherusalem et fecit
malum coram domino iuxta
omnia que fecerat patres eius
Cumque argueret eum urias
propheta comminatus est ei valde
Et fugit urias in egiptum
et misit post eum ioachim et
reduxit eum et morte turp
issima interfecit eum Anno
iiii° ioachim regni cepit
regnare in babilone Nabu
chodonosor qui victo rege
egipti tulit omnia que eius
fuerant a rivo egipti usque
ad flumen eufraten et tran
ens eufraten omnem syriam
usque ad pelusium cepit preter
iudeam Hoc anno iiii°
ioachim locutus est ieremias
ad omnem populum iuda et ad
cives iherusalem dicens A tercio
decimo anno regni iosie
locutus sum vobis verba domini
et hodie est xxiii et non au
distis me Propterea hec dicit
dominus Adducam servum meum
nabuchodonosor super terram
hanc et super omnes naciones
que in circuitu eius sunt et ser
vient servient regi babilonis
lxx annis Cumque impleti fu
erint anni lxx visitabo super re
gem babilonis et super terram
chaldeorum iniquitatem
eorum et ponam illam in solitu
dines sempiternas et mira
bantur quod tam audacter loqueretur

coram rege Nam in principio
regni ioachim cum stetisset in at
rio templi et dixisset Hec dicit
dominus Dabo domum hanc sic
sylo et urbem hanc dabo
in maledictionem Apprehende
runt eum sacerdotes et prophete
et omnis populus dicentes morte
moriatur Et ascenderunt
de domo regis principes iuda
et sederunt in porta domus
domini et accusabant ieremiam
sacerdotes et prophete Jeremias vero dixit
Misit me dominus ut prophetarem
rem adversus locum istum
Ecce in manibus vestris sum
facite quod rectum est in oculis ve
stris Et liberaverunt eum prin
cipes a manibus populi et ma
xime achia filius saphan
dicens quod micheas in diebus
ezechie similia predicasset et
nulli prophete in diebus retro
nec aliquid a regibus passi sunt
sed honorati Clauserunt tamen
principes ieremiam ne pub
lice predicaret Dixitque tunc
dominus ad ieremiam Tolle volu
men et scribe omnia verba que
locutus sum tibi adversus iu
dam et alias gentes a die
bus iosie usque ad diem hanc
Et vocavit ieremias baruth
filium nerie et scripsit bar
ruth ex ore ieremie omnes
sermones domini et dixit ad
eum ieremias Clausus sum
non valeo ingredi in domum
domini Ingredere ergo tu et le
ge que scripsisti in die ieiu
nii audiente populo et univer
sis qui venerunt de civitatibus
suis Et fecit baruth sicut
precepit ei Jeremias scribe

legens in domo domini. Fac
tum est autem in anno quinto
ioachim in nono mense p
dicaverunt ieiunium populo om
ni in ierusalem et universis qui con
fluxerant de Juda. Et legit
baruch sermones Jeremie in
introitu porte nove domus
domini. Cumque audisset ga
filius gamarie micheas as
cendit ad seniores et princip
es domus regis qui sedebant
in gazophilacio id est in do
mo scribe. Cumque nunciasset
eis que audierat advoca
verunt ad se baruch. Cumque
legisset omnia coram eis
obstupuerunt et dixerunt ei
Absconde tu et ieremias et
nemo sciat ubi sitis. Et in
gressi sunt ad regem qui sede
bat in domo hyemali mense
ix° et posita erat arula
coram eo plena prunis.
Cumque legisset Iudi filius
nathanie tres pagellas vel
quatuor scidit rex volumine
scalpello scribe et proiecit in
ignem donec consumaretur
quibusdam tamen contradi
centibus. Et precepit rex servis
suis ut comprehenderent bar
uch et ieremiam. Dominus
autem abscondit eos. Et dixit
iterum dominus ad Jeremiam. Re
be r rursum omnes sermo
nes quos combussit ioach
im et superaddes plures et
precipue ea que dicit dominus
contra ioachim. Non erit ex
eo qui sedeat super solium da
vid et cadaver eius proiciet
ad estum per diem et gelu per

noctem id est non plangent
eum ve frater ve soror idem
non plangent eum frater et
soror dicentes ve. Non con
trepabunt eum ei ne domine
et ne inclite. Sepultura a
sini sepelietur putrefactus
et proiectus extra portas ierusalem.

De nabuchodonosor et morte Joachim

Factum est autem in
anno viii° ioachim ipe
est tertio anno Nabu
chodonosor ascendit nabu
chodonosor in iudeam et de
predabatur eam. Rechabite
autem qui habitabant in tab
ernaculis seorsum ab homi
nibus timentes ascenderunt
in ierusalem ut salvarent animas
suas. Et dixit dominus ad Je
remiam vade et introduces
omnes rechabitas in unam ex
edram thesaurorum iuxta
domum domini. Et introduxit
eos in gazophilacium filiorum
ennon et posuit coram eis
cyphos et calices plenos
vini dicens. Bibite vinum
Cumque vero responderunt. Non
bibemus quia ionadab fi
lius rechab pater noster precepit
nobis dicens. Non bibetis vinum
vos et uxores vestre et filii
usque in sempiternum domum non
edificabitis ~~sem~~ Semen
tem non seretis vineas non
plantabitis in tabernaculis
habitabitis cunctis diebus ut
vivatis multis diebus super
terram in qua peregrinamini
Et tunc ait dominus ad Jerem
iam. Dic habitatoribus ierusalem.
Nunquid non accipietis discip
linam ut obediatis michi

rechabite patri suo applicata
inducam super vos mala que
locutus sum de stirpe vero
rechab non deficiet vir stans
in conspectu meo Porro cum
ascendisset nabuchodonosor
in ierusalem cepit ioachim et li
gavit eum et trahebat secum
in babilonem et nobiles cum
eo Sed in itinere vero imposuit ei
Nabuchodonosor tributum et re
misit eum in ierusalem sed obsi
des traxit secum pueros
de semine regio danielem
scilicet et tres pueros Et servivit
ei ioachim tribus annis Sed
cum audisset quod rex egipti
iterum pugnare vellet contra
Nabuchodonosor negavit ei tri
butum quod promiserat Et ascen
dens rex babilonis in ierusalem
sub iure federis intravit ea
sed cum intrasset fidem non serva
vit sed iuvenes fortissimos
quosque occidit una cum rege
ioachim quem etiam ante mu
ros insepultum proici iussit Et
quia fidem non servaverunt
ei hostes ideo forte liber re
gum vocat eos latrunculos
dicens Et inmisit dominus in
ioachim latrunculos chalde
orum et syrie in moab et a
mon ut disperderent eum iuxta
verbum domini Illa stigmata
sunt inventa in corpore occisi
tamen leyem id est nomen
ydoli quod colebat chodona
zer De iechonia rege

Et constituit nabuchodo
nosor filium eius regem
pro ioachim iechoniam qui
cum scilicet pater .x. et viii.
annorum erat ioachim cum re
gnare cepisset et tribus tantum
mensibus et .x. diebus regnavit
Nam cum recessisset nabucho
donosor timuit ne ioachim
memor necis patris adhe
reret egyptiis et pugnaret
adversus eum et ideo rediit
et obsedit ierusalem Sed ad vocem
ieremie egressus est ioachim
ad eum cum matre et cum omni
domo sua et principibus eius
Et suscepit eos rex babilonis
anno viii regni sui et tu
lit universa vasa aurea de
domo domini et thesauros
domus regie Et transtulit in ba
bilonem cum rege et matrem
eius de domo regia circiter
x. de principibus et viris ro
bustis .vii. artifices et inclu
sores mille in summa qui .x.
Inter quos erat mardocheus
proavus patrui hester et
ezechiel adhuc iuvenis de
genere sacerdotum Videtur
tamen velle Josephus quod ia
duos libros conscripserat de
futuro urbis excidio quos
reliquit in iudea Isti quia
sponte se tradiderunt proprie
dicti sunt transmigratio inde
Alii vero qui per violentiam
tracti sunt proprie dicti sunt cap
tivitas inde Ab hac transmi
gratione scilicet ab octavo anno
regni nabuchodonosor quidam
inchoant numerare lxx
annos captivitatis De Se de zedechia
Et constituit dechia
nabuchodonosor re
gem in ierusalem patruum
ioachim mathaniam ut
serviret ei sub tributo impo

sita religione dimisimri
di. Et mutato nomine voca
uit eum sedechiam vicesi
mo primo etatis anno a
gebat sedechias cum regna
re cepisset et xi annis re
gnauit in ierusalem et fecit
malum coram domino sicut
ioachim frater eius Et cum se
bus cogitans ut adhereret
regi egypciorum et non serua
ret ius iurandum regi babi
lonis decipiebant eum eciam
pseudo prophete dicentes in
proximo babilonios ven
turos ab egypciis Cumque
diceret ei ieremias ut spem
poneret in domino et non in
homine dixit ad eum dominus
Descende in domum figuli
et ibi audies verba mea et
descendit Et ipse figulus fa
ciebat opus super rotam
et dissipatum est vas in ma
nibus eius et conuersus
fecit de eodem luto alterum
vas sicut placuit in ocu
lis eius Et dixit dominus
ad ieremiam Dic domui
iuda Hec dicit dominus Num
quid sicut facit figulus po
tero facere vobis ut destru
am et dispergam vos et peni
tentes edificem et plantem
Factum est autem in anno q
uarto regni sedechie mi
serunt ad eum nuncios Rex
edom rex moab rex amon
Rex tyri rex sydonis pete
tes ut pariter federati vna
nimiter tributa negarent
regi babilonis Et dixit

dominus ad ieremiam Fac tibi
chathenas ligneas id est
retortas vel et pones vnam
in collo tuo et alias quinque
dabis in manus nunciorum
v regum coram sedechia
dicens Hec dicit dominus quinque
regibus et regi iuda Ego
feci terram et dedi eam cui pla
cuit in oculis meis Et
nunc dedi omnes terras istas
in manus nabuchodonosor
serui mei Gens autem et reg
num que non seruierit ei in gla
dio et fame et peste visita
bo super eos Vos Nolite au
dire verba prophetarum dicencium
vobis non seruietis regi ba
bilonis ne pereatis cum eis
Et cum complevisset iere
mias mandatum domini co
ram sedechia ananias prophe
ta de gabaon tulit chathe
nam de collo ieremie et
confregit eam dicens Hec
dicit dominus Sic confringam
iugum regis babilonis
de collo istarum gencium Post
duos annos dierum et refer
ri faciam omnia vasa do
mini et reducam omnem
transmigracionem inde ad
locum istum Et ait iere
mias Amen sic faciet dominus
quod dixit Ipsum vellem
ego si fieri posset Verump
tamen audi anania Non
misit te dominus et tu confidere
fecisti populum istum in menda
cio propterea morieris hoc anno
tu post duos menses dierum
Et mortuus est ananias
in anno illo mense vii°
Nam hic prophetat ieremias

in mense v°. Erit autem
sedechias ad mortem a
nanie misit nuncios in ba
bilonem cum tributo et mi
sit ieremias epistolam in ma
nibus nunciorum secreto ad
omnem transmigratorum iude
dicens. Hec dicit dominus edi
ficate domos et plantate
ortos ducite et habitate in
ipsis et querite pacem civi
tatis ad quam vos transmig
re feci et orate pro ea do
minum quia in pace illius erit
pax vestra. Non vos seducant
prophete qui in medio vestri sunt
qui promittunt vobis in bre
vi reditum vos quia cum ceper
int impleri in babilone
lxx. anni reducam vos ad
locum vestrum. Hec autem dicit do
minus ad achab filium culie
et ad sedechiam filium
maasie qui prophetavit vo
bis mendacium. Tradam
eos in manus regis babi
lonis et percutiet eos in oculis
vestris et assumetur ex eis
maledictio dicencium po
net te dominus sicut sedechiam
et sicut achab quos frixit
rex babilonis in igne pro
eo quod fecerunt stulticiam in
israel et mechati sunt in uxo
res amicorum suorum et locuti
sunt verbum in nomine quod non
mandavi eis. Hos duos
tradunt hebrei fuisse illos
duos senes quos per ea
dem dicitavit daniel. Nec
obest quod dicitur rex babi
lonis eos frixisse cum da
niel dicat eos lapidatos
Convinctos enim tradide
runt regi ad penam que no

mine ignis significata est.
Cumque redissent nuncii de
babilone ad regem attulerunt
litteras ex parte pseudo prophetarum
ad sacerdotes in ierusalem in hec ver
ba. Posuit dominus vos in domo sua
super omnem virum arreptitium et
prophetantem ut mittatis eum
in nervum et in carcerem et nunc
quare non increpatis ieremiam
qui scripsit vobis edificate do
mos quia non redibitis. Et
legit sophonias epistolam coram
sedechia in auribus ieremie.
Et ait ieremias. Hec dicit do
minus super eos quos transmig
re feci visitabo verbum bonum
ut reducam eos. Super vos autem
qui non estis egressi tradam eis
in mittam gladium et famem
et pestem et ponam vos quasi
ficus malas que comedi
non possunt. Vidit enim in domo
sigmum et ecce duo calathi
pleni ficis positi ante templum.
Et dixit dominus ad me. Quid
tu vides ieremia. Et dixi
ficus ficus bonas bonas
valde et malas malas val
de. Et ait dominus sicut ficus
hee bone sic cognoscam trans
migrationem quam emisi de
loco isto et reducam eos in
terram hanc. Et sicut ficus
pessime sic dabo sedechiam
et reliquos qui remanserunt
in urbe hac in vexacionem
et obprobrium omnibus
regibus terre. Et dixit ite
rum dominus ad ieremiam
Vade et accipe laguunculam
figuli testeam et duces te
cum de senioribus sacerdo
tum et de senioribus populi ad
vallem filiorum ennon que
est iuxta introitum porte fic-

tilis et contereas lacrimulas
in oculis eorum et dices hec
dicit dominus Sic conteram lo
cum istum et civitatem hanc
ut vocabitur non amplius
locus iste tophet et vallis fi
lii ennon sed vallis occisionis
Implebo eum cum cadaveri
bus eo quod non sit alius locus
ad sepeliendum Et venit
ieremias de tophet et stetit
in atrio domus domini Et di
xit ad omnem populum Hec dicit
dominus Ecce inducam super hanc
civitatem universa mala
que locutus sum adversus eam
Et indignatus phassur sacer
dos percussit ieremiam et misit
eum in nervum qui erat in
porta beniamin superiori
in domo domini Cumque illu
xisset in crastinum eduxit
phassur ieremiam de nervo
et dixit ad eum ieremias
Non phassur vocavit dominus
nomen tuum sed pavorem
undique Interpretatur enim phas
sur ut fassor oris nigredo
oris dicerent Non habebis oris
nigredinem id est potestatem
imperandi unquam sed pa
vebis undique captivus du
ceris in babilonem Et orat
ieremias ad dominum Domine deus
exercituum qui vides renes
et corda videam ultionem
eorum Tibi enim revelavi
causam meam

De prima obsidione ierusalem

De prima obsidione ierusalem

Puno in anno
quinto sedechie
ipse est quintus annus trans
migrationis ioachim op
pressus est ezechiel propheta
in babilone ad captivos Et
ostium accepiant epistolam
Ieremie cuius prophetiam sit et
danielis postea prosequemur
post excidium urbis et obitum
ieremie Anno in principio
anni noni sedechie nabu
chodonosor obsedit ierusalem quare
sedechias recessit ab eo tri
buto Et misit sedechias
ad ieremiam phassur et so
phoniam sacerdotes dicens
Interroga pro nobis dominum si for
te faciat nobiscum misericor
diam Et respondit Ieremias hec
dicit dominus dabo sedechiam
regem iuda et servos eius
et populum eius in manu na
buchodonosor regis babi
lonis et percutiet eos in ore
gladii et non flectetur neque
parcet neque miserebitur Et li
bere ambulabat ieremias
in medio populi cum clamaret
Pharao rex egipti egressus
est de egipto cum exercitu quo
solutus obsidione ierusalem
et recessit rex babilonis
a ierusalem in occursum eius
et fugavit eum in ore gla
dii et de syria eiecit eum
exire Cumque discessisset Na
buchodonosor a ierusalem il
luserunt pseudo prophete Ie
remie et decipiebant se
dechiam dicentes Non re
vertetur babylonem sed redi
bit transmigratio iuda ad vos
cum omnibus vasis domini Iere
mias autem contraria et
vera prophetabat hec dicens
Tradetur sedechias in ma
regis babilonis et loquetur
os eius cum ore ipsius et o
culi eius oculos eius vide
bunt Et in babilonem

ducat sedechiam. Impii vero
dicebant ieremiam a mente
excessisse. Porro ieremias exi-
uit extra ciuitatem ut egrederetur
ad anathot vicum suum qui
xx stadiis distabat a ierusalem.
Cumque venisset ad portam
beniamin custos porte iere-
rias apprehendit eum dicens
Ad chaldeos profugis quia abdu-
xit eum ad principes qui
cesum miserunt in carcerem
qui erat in domo ionathe
scribe. Et sedit ibi ieremias
multis diebus et venit ad
eum anameel filius sellum
patrui sui ad vestibulum car-
ceris et ait. Eme agrum
meum qui est in anathot.
Tibi enim competit hereditas
tamquam propinquiori. Et in-
tellexit ieremias quod verbum
domini esset. emit agrum
appendens x argenteos
et vii stateres et adhibuit
testes et scripsit librum pos-
sessionis signatum et stipu-
lationes et rata et signa
forinsecus et rescriptum libri
fecit apertum et in oculis ana-
meel et testium dedit libros
baruch dicens. Sume librum
emptionis hunc signatum
et librum hunc qui apertus est
et pone in vase fictili ut
permanere possint multis
diebus. Hec enim dicit dominus
Adhuc possidebuntur agri
et vinee in terra ista de qua
vos dicitis quia deserta erit.
Ecce ego congregabo eos de
universis terris ad quas eieci
eos et reducam eos ad locum
istum et habitabunt confidenter
et feriam eis pactum sempi-
ternum. De secunda obsidione ierusalem

Anno nono sede-
chie x° mense x° die
mensis luna xxii re-
dijt nabuzardan princeps
exercitus babilonis et princi-
pes nabuchodonosor cum eo
et clauserunt ierusalem et extru-
xerunt in circuitu eius muni-
tiones et clausa est civitas
xviii mensibus. Perterritus
itaque sedechias tulit iere-
miam de carcere et interrogavit
eum in domo sua secreto di-
cens. Putas ne est sermo
a domino quia redierunt chal-
dei. Qui ait in manu regis
babilonis traderis. Et obse-
cro mi domine rex ne mittas
me in carcerem ionathe ne
moriar ibi. Et precepit rex
ut traderetur in vestibulum
carceris et ut daretur ei torta
panis cottidie excepto pul-
mento donec consumerentur omnes
panes de civitate. Et stabat
ieremias in vestibulo carceris.
Qui remanserunt in civitate
fame aut gladio peribunt qui
confugerunt ad hostes quo-
dammodo mortem declina-
bunt. Et venerunt princi-
pes et seniores civitatis
ad regem dicentes. Rogamus
te ut moriatur homo iste
de industria enim dissoluit
manus virorum bellancium
et plane meretur. Cum dixit
Sedechias vinctus ducetur
in babilonem ezechiel enim
prophetavit in babilone dicens
sedechias non videbit babi-
lonem. Et dixit rex ad eos
Ecce ipse in manibus vestris est
nec enim phas est regem quic-
quam vobis negare. Tulerunt
ergo ieremiam et deposuerunt cum

funibus in lacum helchie in
quo non erat aqua sed lu-
tum ut morte ipsa suffocatus
periret. Et erat ieremias in luto
usque ad guttur quod ei ama-
rius omni morte. Tunc abdi-
melech ethiops vir eunu-
chus de domo regis secreto
dixit ad regem: Perperam fe-
cerunt viri isti omnibus. Rex
respondens ait: Tolle tecum
xxx viros et leva ieremiam
de lacu antequam moriatur. Et
assumptis viris tulit pannos
veteres de domo regis qui
computruerant et submisit
eos in lacum per funiculos et
dixit ad ieremiam: Pone pa-
nos veteres sub cubito ma-
nuum tuarum et super funes. Quo
facto eduxerunt eum de la-
cu et vocavit eum rex
secreto ad hostium tercium quod
erat in domo domini et ait:
Interrogo te ne abscondas
a me aliquid. Ieremias vero dixit:
Si consilium dedero tibi non
me audies; si annunciavero
tibi interficies me. Et iuravit
ei rex dicens: Vivit dominus
non interficiam te nec tradam
in manus virorum qui querunt
animam tuam. Et ait iere-
mias: Si exieris ad princip-
es babilonis salvus eris
tu et domus tua et civitas
hec non succendetur et tu
cum domo tua non effugies
manus eorum. Et ait rex:
faciam quod dicis sed timeo
contribules meos qui transfu-
gerunt ad chaldeos ne forte
accusent me et tradar in
manus eorum et illudant mihi.
Et ait ieremias: Non tradent.
Tunc rex inquid: Nullus sciat

verba hec. Sed si quesierint a
te quid locutus est tibi rex
dices: Prostravi me coram
rege ne reduceret me in car-
cerem. De fuga sedechie et
P[illegible]dene defece- capta urbe
runt victualia in civi-
tate ut mulieres come-
derunt parvulos suos ad
mensuram palmi sic legitur
in trenis. Capta est autem civi-
tas xi anno regni sedechie
iiii mense nono die mensis
secundum iosephum et librum regum.
Secundum ieremiam vero quinto die
capta est civitas circa media
nocte et sederunt principes ba-
bilonis in porta media. Affu-
git autem sedechias cum omni
domo sua nocte et principes
eius et amici circa per viam
orti regis et ingressi sunt
ad viam deserti. Cumque cum
nunciatum esset abimbedam
traditoribus principibus babilo-
nis persecuti sunt eum diluculo
et comprehenderunt eum in campis
solitudinis iericontine. Illu-
vos autem principum dispersi sunt
et recesserunt ab eo. Ipsum vero
vinctum cum reliquis transmiserunt
ad regem babilonis in reb-
lata. Rex vero locutus est cum eo iu-
dicium dicens eum ingratum fuis-
se propter abeo impium contra
munificum hostiliter egisse et
delerasse in deum. Et ait:
Magnus deus quod fuis tuam ne-
quiciam odio te tradidit michi.
Et occidit filios eius coram
eo et sarayam summum sacer-
dotem cum filio iosedech
refugavit. Et tradidit eunuchum
qui erat super viros bellatores
et sophar principem
exercitus qui probabat tyrones
et quinque viros de his qui ste

terant coram rege et tres de
ianitoribus templi et lx vi-
ros probatos de vulgo ut hy-
storia secundum Ieremiam. Oculos vero Sede-
chie effodit et catenis eum
vinxit ut adduceret in babilo-
nem et cum eo Iosedech et re-
dieranti qui dimicabant eos in
reblata ad godoliam in ierusalem. De

incendio templi

incendio templi et urbe etc.

Igitur in anno
xi° Sedechie mense quinto
x° die mensis ipse est an-
nus nonus x Nabuchodonosor
regis babilonis Nabuzar-
dan incendit domum domini
et domum regis et omnes domos
ierusalem et murum ierusalem per-
circuitum destruxit et tulit omnia
vasa domus domini et columpnas
et mare eneum et ligavit po-
pulum ut adduceret eum in babi-
lonem et isti dicuntur tertie
captivitatis iudei. Et tulit Iere-
miam de vestibulo carceris
de quo mandatum acceperat
a nabuchodonosor in hunc modum
Tolle illum et pone super eum
oculos tuos et ut volueris
facias ei. Et prefecit terre Godo-
liam filium Achiam ut preesset
pauperibus qui relicti erant et
agricolis et vinitoribus ut red-
derent singulis annis vectiga-
lia regi babilonis. Sedit autem
Nabuzardan in rama et tol-
lens de medio eorum Ieremiam
dixit ad eum: Veni mecum
in babilonem et honorabo
te. Quod si displicet tibi re-
cede. Omnis terra in conspectu tuo
est. Habita apud godoliam et quo-
cumque volueris vade. Et tradidit
ei Nabuzardan cibaria et
munuscula et dimisit eum.
Dimisit et recabitas libe-
ros abire permisit. Sedit itaque
Ieremias et Baruch notarius
eius in medio populi qui relic-
tus fuerat. Nabuzardan vero
abiit in babilonem trahens
secum captivitatem. Hic finis
regni iudeorum. Et reg-
natum est in eo secundum Iosephum
annis d et xiiii mensibus
vi et diebus x. Secundum librum
regum vero non plene computantur
et fuerunt in eo reges a Da-
vid xx et unus. Ab edifica-
tione vero templi fluxerunt
anni cccc et lxx et men-
ses vi et dies decem. Ab egres-
su autem populi de egypto anni
ch. et lxx et menses vi et
dies x. Affuerunt autem in tem-
plo per successionem xvi summi
sacerdotes a primo Sadoch quem
instituit Salomon usque ad
postremum Iosedech quem interfe-
cit rex babilonis. De morte De morte sedechie
Sedechie
Post hec Nabu-
chodonosor cum intras-
set babilonem cum trium-
pho victimas solempnes
immolavit diis suis et solemp-
nizavit cum omni populo vii die-
bus. Cumque recumberent
convivalati precepit rex ut ad-
duceretur Sedechias in medium
et aliqui de cantoribus templi
iudeorum qui psallerent in musicis
instrumentis coram convivan-
tibus et canerent hympnos
de canticis Syon. Bibebant
autem omnes in vasis domus
domini quorum quedam Nabuch-
odonosor consecravit ydolis
quedam vero reservavit. Cumque
dormirent psallentibus potius
clanculo precepit rex ut da-
retur Sedechie potus laxa-

trinos et tortum omnibus igne
miose bavatus est et in risio
redulsivit in tartarum. Et
nimio afflictus dolore. Post
paucos dies mortuus est.
Et audiens nabuchodonosor
causam mortis eius contra
hebreos eum decantare regio ho
nore sepelivit. In diebus
sedechie factum est convivium
regni medorum et coordinium
habuit quinta etas. Cuius an
no secundo facta est solis defec
tio qua tales millesimus pre

Incidencia

In diebus Azarie duravit
captivitatis Incidentia
iudeorum romanorum
sextus rex fuit servius no
bilis captive filius qui tres
montes urbi addidit quina
lem viminalem esquilinum
fossas circa muros duxit
censum romanorum civium
primus instituit. Tandem occi
sus est a tarquinio superbo pro
genero suo tarquinii filio. Eodem
tempore apud grecos vii sa
pientes sunt appellati. In hoc
loco dignum duximus interpo
nere contrarietates de collatione
annorum regum iuda et regum
israhel et determinationes earum
que nobis occurrerunt ut
tandem hystoriam expeditius
prosequamur. Determinatio

determinatio contrarietatum

In libro regum contrarietatum
emergunt contrarietates
de collatione annorum regum
iuda et regum israhel que
quidem determinari possunt. Si
vero non inveniuntur determina
tio vitio scriptorum credimus hoc
accidisse quia in propriis nominibus
et numeris sepe falluntur.
Roboam et Ieroboam simul
tamen regnaverunt annis x.

et vii. alter in iuda alter in israel.
Post roboam cepit regnare
filius eius Abia in ierusalem in
xviii° anno Ieroboam qui
xx duobus annis regnavit in
israhel. Et conregnavit Abia
Ieroboam tribus annis quod
sicut predictum est hoc
e duobus annis et aliqua par
te tertii qui erat xx Ieroboam
et in reliqua parte eiusdem
anni cepit regnare Asa fi
lius Abia et xl et uno anno
regnavit in ierusalem. Anno secundo
asa regnavit in israhel Nadab
filius Ieroboam duobus
annis id est uno anno et aliqua
parte anni secundi qui adhuc
erat tertius asa. Et successit ei
baasa et cepit regnare pro
eo in israhel anno tercio Asa et
regnavit xxiiii annis non
tamen plenis quia tunc reg
navisset usque ad xxvi Asa
sed non regnavit nisi
usque ad xxvi. Hela itaque
filius baasa cepit regnare
in israhel anno xxvi Asa et
duobus annis regnavit id
est uno anno et aliqua parte
secundi anni qui erat xx
vii Asa. In hoc eodem anno
zamri interfecit Hela et
regnavit pro eo vii diebus.
Quo mortuo divisus est
populus. Pars quedam seque
batur thebni altera amri.
Et prevaluit amri et regna
vit xii annis in israhel. Hic
notandum est quod contentio
de regno inter amri et the
bni duravit per tres annos et
ultra quia statim dicit scrip
tura quod amri cepit reg
nare xxxi anno regis Asa.
Qui enim mortuo zam
ri statim cepisset regnare

anni cum electus fuit Asa re-
gnare cepisset xxvii anno
vel viii° regni Asa. Scriptura ta-
men postea dicat scriptura Am-
ri cepisse regnare in hoc anno
sue elationis. Cum dicat filium
eius Achab cepisse regnare
xxxviii° anno regni Asa
qui cum xli annis regnavit,
Amri et inchoavit regnare
xxxi° anno Asa, et Asa non
nisi xl et uno anno regna-
vit, palam est quod Amri super-
vixit Asa plurimis annis. Que-
admodum ergo Achab succedens
patri inchoavit regnare xx-
xviii° anno regni Asa, quod
solum fit secundum computando scrip-
turam, dicat Amri cepisse re-
gnare xxxi primo anno Asa
intelligendum est quia tunc
solus et super totum Israel mor-
tuo Thebni cepit regnare.
Cum ante dicat regnasse eum
xii annis a xxvii° anno
Asa inmediate quo Israel eum ele-
git in regem. Quod tempus compte-
ditur usque ad xxxviii annum
regni Asa quo Achab regnare
inchoavit. Sequitur sine quod
scriptura consonat que nar-
rat Iosaphath filium Asa
regnare cepisse iiii° anno
regni Achab qui fuit ultimus
Asa xli scilicet primus. Porro
Iosaphath regnavit in Ierusalem
xxv annis. Cuius anno viii°
x° Ochozias filius Achab
cepit regnare in Israel et
duobus annis regnavit. Sed
quia filium non habuit, frater eius
Ioram successit in regnum et
cepit regnare Ioram in Israel
anno secundo Ioram filii Io-
saphath. Sed cum dicitur se-

anno xvii Iosaphath qui
et xxv annis regnavit. Och-
ozias cepit regnare et duo-
bus tantum annis regnavit. Quo-
rum Ioram frater eius anno secundo
Ioram filii Iosaphath et non
potius viii x° vel nono x°
anno Iosaphath regnare ce-
pit. Contra ea statim de sequenti-
bus subiungit scriptura quod viii°
x° anno Iosaphath Ioram
filius Achab regnavit. Hec
contrarietas sic solvi potest. Duo
anni quibus regnare dicitur
Ochozias illi sunt quibus
solus et incolumis antequam
per cancellos domus sue cor-
ruisset regnavit. Reliqui
vero viii vel x° quibus eo lan-
guente frater eius Ioram
administrationem regni agebat
non sibi sed fratri deputantur.
xvii i xviii x° anno regni
Iosaphath regnasse scribitur
Ioram qui tunc regni admini-
strationem pro fratre qui lan-
guebat suscepit. Scriptura
vero que dicit quod Ioram fi-
lius Achab anno ii° Ioram
filii Iosaphath regnavit, tempus
quo solus defuncto fratre reg-
nare cepit attendit. Sed di-
versis sane scriptis ystoria
collecta est tractatus libri
regum. Unde est quod alius
aliud et alius aliud secundum
rationum diversitatem initium
inchoationis regni regum
tam Iuda quam Israel assig-
navit. Ioram autem filius Achab
xii annis regnavit super
Israel. Illa ergo scriptura que
propterea dicit quod anno v° Ioram
filii Achab regis Israel
regnavit Ioram filius Io-

saphat regis Juda tempus
attendit qui pro fratre ad
huc vivente regnum admi-
nistrare cepit. Quando Joram
filius Josaphat xxx duorum
annorum erat cum regnare ce-
pisset et viii annis regnavit
in Ierusalem Anno xii Joram
filii Achab regnavit Ocho-
zias filius Joram regis Juda
xxx duorum annorum erat cum
regnare cepisset et viii an-
nis regnavit in Ierusalem. Qui-
dam mendosi codices habent
Joram filium Josaphat xx
duorum annorum esse cum reg-
nare cepisset quod stare non potest
Si enim xx duorum annorum
erat tantum cum regnare cepisset
et viii annis tantum regnavit
ergo tricenarius erat cum
mortuus est. Sed filius ei
succedens iam xx duorum an-
norum erat ergo quando eum ge-
nuit Joram viii annorum
erat quod est impossibile
Tamen Hebrei tradunt fi-
lium Josaphat xx annis
regnasse quod videtur contrarie
illi littere que dicit eum
xx duorum annorum esse cum
regnare cepisset Sed tamen
dicunt solos viii annos qui-
bus innocenter vixit ante-
quam fratres suos occidisset illi
in regnum computatos a scriptura
Mortuo Ochozia mater eius
Athalia vi annis regnavit
in Ierusalem. Eisdem vi annis
conregnavit ei Iehu qui
xxviii regnavit in Israel. An-
no vii Iehu cepit regnare
in Ierusalem Joas et xl annis

regnavit. Regnaverunt ergo
pariter Joas in Juda et Iehu
in Israel xx duobus
annis. Quibus finitis mor-
tuus est Iehu et successit
ei in regnum Ioachaz filius
eius inchoans regnare an-
no xxiii Joas regis Juda
x et vii annis regnavit
in Israel. Sed queritur si an-
no xxiii Joas Joachaz
cepit regnare et annis x
et vii regnavit cum Joas
tamen xl regnaverit. Palam
est quod usque ad xxxix vel po-
tius xl annum eius Joachaz
regnavit. Cum ergo in sequen-
tibus statim dicat scriptura quod
Ioas filius Ioachaz anno
xxxvii Joas regis Juda
regnare cepit forte senio
vivente patre simul cum patre
regnavit vel forte scriptorum
negligencia qui in numeris
sepe errant hec difficulta-
tem peperit. Anno ii Ioa-
Joas regis Israel regnavit
Amasias in Ierusalem xxix
annis Anno secundo Ioas quo
Amasias regnare cepit com-
meretur cognomine solus defunc-
to patre regnavit. Vixit autem
Amasias rex Juda postquam
mortuus est Ioas rex Israel
xxv annis. Et hic oritur
questio. Superius dictum est quod
Amasias anno ii Joas regis
Israel regnare inchoans xxix
annis regnavit. Joas autem
xvi annis regnavit. xv itaque
annis simul regnaverunt. Mor-
tuo itaque Joas soli xiiii anni
superfuerunt Amasie vel
ad plus xv. Forte errant

scriptor ponens xxv patre x
iiij. Vel forte amasias vi
uens desiit regnare et xv
vel xvi annis vixit diutius
quam regnavit. Secundo anno
xv amasie regnavit in israel
ieroboam xl et uno anno.
Simul itaque conregnavit a
masias in iuda ieroboam
in israel ad plus xv annis.
Tercio est sciendum quod scriptura sep
tima dicat quod anno xxvij° an
no ieroboam regnavit o
zias filius filius amasie
ierusalem forte xv annis in iuda
sine rege fuit quia ut dictum est
Amasias vivens regnum di
misit et ozias adhuc par
vulus regnare non poterat. Cum
mortuo patre eius xv esset an
norum et ieroboam in israel xx
vij regni sui inchoasset re
gnare cepit in ierusalem et lij
annis regnavit. Item anno
xxxviij° ozie regis iude
regnavit zacharias filius
ieroboam in israel vj mensibus.
Et hic oritur questio. Cum superius
dictum est quod anno xxvij° ie
roboam qui xl et uno anno
regnavit in israel ozias re
gnare cepit et lij duobus
annis regnavit, xiiij itaque
annis pariter regnaverunt
ozias et ieroboam. Cum ie
roboam quoque xl et uno anno
defuncto si statim zachari
as filius eius successisset in
regno non in xxxviij° sed
in xv anno regni ozie reg
re cepisset. Dicitur igitur regnum
israel xx ferme annis sine re
ge fuit vel potius per istos xx
tres annos zacharias filius
ieroboam regnavit. Cum in

illi quia pessimus vixit in
regnum non sunt computati. Se
li autem vj menses quos cor
rectus vixit in xxx
viij° anno ozie illi sunt com
putati. Item xxxix° anno
ozie sellum occiso zacharia
regnat uno mense in israel.
Et eodem anno manahem
occidit sellum et regnavit
in israel x annis. Anno l ozie
phacea filius manahem re
gnavit in israel duobus annis.
Anno lij ozie phacee fi
lius romelie phaceiam in
terfecit et regnavit in israel xx
annis. Anno ij phacee reg
navit ioatham in ierusalem et
xvj annis regnavit. xv ergo
annis ad minus simul regna
verunt ioatham in iuda
et phacee in israel. Et an
nus qui fuit ultimus ioa
tham fuit phacee xvij.
Et ita phacee regnavit post
ioatham tribus annis quibus
conregnat ei achaz filius
ioatham. Quod ergo legitur
quod osee interfecit phacee et
regnavit pro eo xx° anno
ioatham filii ozie ab illo
tempore regnavit ioatham
scriptura computat quamvis patre le
proso conregnavit. Ubi autem
legitur quod anno ij° phacee re
gnavit et quod xvj annis reg
navit ab illo tempore computat qui
solus mortuo patre regnat.
Item anno xij° achaz osee
osee regnavit in israel ix
annis. Si ergo phacee et achaz
tribus tantum annis conregna
verunt ut dictum est. Tunc anno
iiij° achaz occisus est phacee.
Et si osee occisor eius
non regnavit pro eo usque

ad xii. annum atque tunc
regnum israhel fuit viii an
nis sine rege. Atque predicte
contrarietates et alie si quas pre
termisimus de litteratura patent vel
per synodochen vel quia quidam
cum patribus regnaverunt
antequam soli regnarent vel
quia regna quoque sine rege fu
erunt. Prologus in librum thobie

Prologus thobie libri

Hystoria thobie con
cordans historie in cap
tivitate x. tribuum
qua fecit salma
nasar. quo vero tempo
re eam habuerit
non satis elucet. Vi
detur enim secundum literam hysto
rie thobiam vixisse post con
cremationem filiorum israel et incendi
um templi. Dicit enim in canti
co suo Ierusalem civitas dei ca
stigavit te dominus. benedic de
um seculorum ut reedificet in te
tabernaculum suum et revocet ad
te omnes captivos. Filiis dicebat
ante mortis sue tempus predice
ret filiis de reditu captivorum
ait. Terra deserta replebitur
et domus dei que in ea incen
sa est iterum reedificabitur. Si
vero attendamus terminum vite
thobie filii thobie fuit enim
terminus hystorie qui fuit termin
us vite. Non invenimus
descendisse hystoriam ad plus
ultra tempora Iosie. Ponamus enim
filium tempore captivitatis vi
anno ezechie et a anniculum
esse tunc xx et ix annis tantum
vixerit citra xx annum Iosie
mortuus est. Hanc hysto
riam transtulit Ieronimus
de sermone caldeorum in

latinum ad peticionem Croma
tii et eliodori episcoporum. Hanc
hystoriam iudei inter apocrifa
Ieronimus tamen in prologo suo
dicit inter agiographa. Et nos
si esset tunc esset in tercio or
dine canonis veteris testa
menti. Sed quia de nullo ordine
dicimus quia Ieronimus dif
fusius accipit agiographa ut
includeret et apocrifa. Et
quia vicina est lingwa cal
deorum hebraico sermoni utri
usque lingwe peritum loquacem
habens Ieronimus quidquid
ille hebraicis verbis expressit
latino sermone sermone expressit
sub brevi et quasi unius diei
labore. Liber thobie

lib. tho

Thobias ex tribu
et civitate neptalim fuit. Cum
ceteri ad vitulos au
reos quos fecerat Ierobo
am irent ipse ascendebat
in ierusalem ut adoraret deum
israhel. Qui primitias et decimas omnes
fideliter offerebat ita ut in
tercio anno proselitis et adve
nis omnem ministraret decima
tionem et in omnibus legem
dei puer observabat. Factus
autem vir accepit sibi uxo
rem annam de tribu sua et
suscepit ex ea filium nomine
suo vocavit thobiam. Cap
tivus quidem cum uxore et filio
habitavit in ninive et custo
divit animam suam ne con
taminaretur in cibis ge
tilium. Sed et contribules su
os non custodientes se a ci
bis cum arguebat. Et de
dit illi deus gratiam in oculis
salmanasar. Et ... dedit
illi potestatem quocumque vellet

ad captivos ire et ita eos
faceret quecumque voluisset. Cumque
deambularet per regiones
concaptivis dans monita
salutis devenit in rages
civitatem medorum et invenit
in ea quendam contribulem suum
gabelum egentem et reli-
quit ei sub cyrographo x talen-
ta argenti que habebat pro his
in quibus fuerat a rege ho-
noratus. Mortuo autem salma-
nasar cum filius eius Sen-
nacherib filios israhel ha-
beret exosos thobias conso-
labatur eos et egenis mini-
strabat. Cumque reversus
esset Sennacherib a iudea
fugiens plagam domini iratus
multos hebreorum fecit occi-
di quorum corpora thobias se-
peliebat. Quod cum nunciatum
esset regi tulit omnem
substanciam eius et eum iussit occidi.
Thobias vero cum uxore et filio
fugiens latuit quia multi
diligebant eum. Post xl-
quinque dies cum esset occisus
rex a filiis suis rediit tho-
bias in domum suam et restitu-
ta sunt ei ablata. Porro in qua-
dam die festo cum paratum esset pran-
dium apud thobiam dixit fi-
lio suo: Vade et adduc ali-
quos de tribu nostra timentes de-
um ut comedant nobiscum.
Cumque reversus nunciavit
unum ex hebreis iugulatum
iacere in platea. Et confestim
thobias adhuc ieiunus tu-
lit occulte corpus in domum
suam et comedit panem
in luctu et tremore et cum
sol occubuisset sepelivit
illud. Arguebant autem eum

proximi sui dicentes: Iam huius
rei causa interfici iussus es et
iterum sepellis mortuos. Sed
thobias magis timens deum
quam regem sepulture occiso-
rum spoliatis instabat. Contigit
autem ut quadam die fatigatus
a sepultura rediens domum
iactasset se iuxta parietem et
obdormivisset et ex nido hyru-
ndinum calida stercora ad o-
culos eius inciderunt et fac-
tus est cecus. Hoc autem permisit
deus fieri ad probationem eius et
ad exemplum pacientie in posteris.
Ita in omnibus benedixit deum
sicut beatus Job. Nam et proxi-
mos suos insultantes ei in-
crepabat dicens: Nolite ita
loqui filii enim sanctorum sumus
et vitam illam expectamus
quam deus daturus est fidelibus
suis. Anna vero uxor eius
ibat ad textrinum opus coti-
die et de labore manuum
suarum quod consequi poterat de-
ferebat. Unde factum est autem ut
edum accipiens detulisset
domum cuius balatum vir au-
diens ait: Videte ne furtivus
sit. Ad hoc irata uxor eius
respondit: Manifeste vana
facta est spes tua et elemo-
sine tue perierunt. Et inge-
muit thobias cum lacrimis
dicens: Et nunc domine secundum tua
voluntatem fac mecum et
precipe in pace recipi spiritum meum
et expedit enim michi ma-
gis mori quam vivere. Eadem
die contigit ut sara filia
raguel in civitate medorum
audiret improperium ab una
ancillarum suarum quia increpa-
bat dicente sibi: Interfectrix
virorum tuorum. Numquid occidere
me vis sicut occidisti. Un-

viros. Fuerat enim tradita
vii. viris et demonium no
mine asmodeus occidebat v
eos mox ut ingressi fuerant
ad eam. Ascendit ergo sara
in superius cubiculum domus
sue et tribus diebus et noc
tibus non manducans neque bibe
ns in oratione persistens aiebat
Peto domine deus patrum nostro
rum ut de vinculo inproperii
huius absolvas me aut certe
desuper terram eripias me. In
illo tempore exaudite sunt preces
amborum in conspectu dei et
missus est angelus raphael
ut curaret ambos. Igit
ur thobias putans se exau
ditum ut moreretur vocavit ad
filium suum. Audi fili mi verba
mea et ea in corde tuo quasi
fundamenta construe. Cum mo
riar sepellias me et hono
rem habebis matris tue omni
bus diebus. Mortuam sepelias
eam iuxta me. Semper in men
te habeto deum fili mi et ob
serva mandata eius. De sub
stantia tua fac elemosinas
quia elemosina ab omni pec
cato liberat et magna fi
ducia erit coram deo omnibus
facientibus eam. Attende fili
mi ab omni fornicatione
a qua sumpsit initium omnis
perditio. Consilium a sapiente
perquire. A peccatoribus decli
nantes. Mercenarii non ma
neat apud te. Noli timere
fili quia pauperem vitam
gerimus. habebis multa bona
si timueris deum. Preterea
scito quia dedi gabelo x
talenta argenti in rages
cuius cirographum penes me

habeo. Perquire ergo tibi
fidelem virum qui tecum
eat solita mercede sua ut
recipias a gabelo cyrographum
suum et ipse restituet tibi de
positum. Tunc egressus thobi
as invenit iuvenem stantem
tum et quasi ad iter paratum ig
norans quod angelus dei esset.
Cumque accepisset ab eo quod
omnem regionem medorum no
uisset et rages civitatem
et gabelum habitantem in ea
introduxit eum ad patrem
suum et salutavit eum iuve
nis dicens Gaudium sit tibi
semper. Cui ille. Quale gau
dium erit michi qui lumen
celi non video. Cui iuvenis
forti animo esto in proximo
est ut a deo cureris. Et ait
thobias Poteris perducere fi
lium meum ad gabelum. Cui
respondit. Ego ducam eum
et reducam ad te. Cumque que
reret thobias ab eo tribum
eius et domum et nomen
respondit. Ego filius israhel ego
sum azarias ananie mag
ni filius. quod totum secun
dum prestationem nominum erat
verum. Erat enim de ange
lis videntibus deum et erat
azarias id est adiutor et
filius ananie id est gratie.
Tunc paratis omnibus que e
rant opus in via ambula
uerunt ambo simul et canis
secutus est eos. Mater ante fle
bat dicens ad virum. Ba
culum senectutis nostre tuli
sti. Numquam esset pecunia
illa pro qua misisti eum. Suf
ficiebat nobis paupertas
nostra ut divitias computare
mus de hoc quod videbamus

filium nostrum. Et ait thobias
noli flere filius meus saluus
reuertetur ad nos. Credo enim
quod angelus dei bonus comi
tetur eum. Venit illi duo
prima mansione manse
runt iuxta fluuium tygrim
et exiuit thobias ut laua
ret pedes suos/ immanis
piscis egrediebatur ut deuoraret
eum. Et timens thobias
clamauit Domine inuadit
me. Et ait angelus Apprehen
de branchiam eius et trahe
eum ad te. Et extraxit eum in
sicco et palpitabat ante pe
des eius. Sensus huius loci
dicit beda quod dominum Christus
leuauit in terra pedes su
os qui ambulauerant super
terram aduenit dyabolus querens
si quid peccati inueniret in
eo. Unde pater transfer a me
calicem hunc. Tunc dixit
angelus ad thobiam Exen
tera piscem hunc et cor eius
et fel et iecur repone tibi
valent enim ad medicamenta.
Tunc thobias partem piscis
assauit et comederunt par
tem salsam secum tulit. Ce
terumque simul pergentes ait thobi
as azarie fratri quod remedium
habent que de pisce seruare
iussisti. Cui respondit particula
cordis super carbones posita fu
mo suo extricat omne genus
demoniorum a viro vel a muliere.
Nec super hoc mirari debes
cum fumus arboris ad
huste candam vim habere per
hibetur. Cumque quesisset tho
bias vbi maneret nocte illa
respondit angelus est hic ragu
el propinquus tuus huius filiam

vnicam que debet tibi in oi
bancia omnis. Et ait thobias
Audio quia tradita est vij vi
ris et mortui sunt a demone.
Et respondit angelus noli timere
Super petulantes et deum non
timentes potestatem demonium
habet. Tu autem cum acceperis eam
tribus diebus continebis ab ea et
de nocte vacabitis ambo ora
tionibus. Prima nocte incenso
iecore piscis partibus mire fu
gabitur demonium. Secunda noc
te in copulacione sanctorum
patriarcharum admitteris
id est orabitis deum ut impar
ticipium sanctitatis et pudici
cie patriarcharum ad imitati
uos. Tercia nocte benediccionem
consequeris ut filii ex vobis
procreentur sani et incolumes
Hanc benediccionem precabatur vel
sacerdos vel aliquis maior
vel eos vicem sacerdotis ge
rens. Quarta nocte accipi
es eam cum timore dei a
more filiorum magis quam libi
dine ductus ut in semine abra
he benediccionem in filiis consequaris
Tandem ingressi sunt ad ra
guelem. Cumque dixisset ragu
el vxori sue quam similis
esset iuuenis huic thobie
consobrino suo dixit ad e
um angelus hic est filius
illius. Et letatus est raguel
et instaurauit conuiuium.
Tunc ait thobias Non man
ducabo neque bibam nisi prius
peticionem meam confirmes
et promittas michi dare saram
filiam tuam. Quo audito expa
uit raguel. Et hesitanti de
responso dixit ei angelus Noli
timere dare eam sibi con
iugem. Huic enim debetur

et propterea alius non potuit ha
bere eam. Tunc ait raguel
Scio quia a deo venisti et e
xaudivit omnes preces et la
crimas meas ut coniungeretur
hec filia mea cognationi sue
secundum legem moysi. Et appre
hendens pater filie dexteram
tradidit eam dextere thobie
dicens. Deus patrum nostro-
rum sit vobiscum et coniungat
vos et impleat benedictionem
suam in vobis. Et fecerunt
conscriptionem coniugii et co
mederunt benedicentes deum.
Post cenam vero introduxer
runt iuvenem in cubiculum
virginis et protulit thobias
de cassidile suo vel sua par
tem iecoris et posuit super pru
nas. Tunc raphael apprehen
dit demonium et religavit
illud in deserto superioris egip
ti. Tunc thobias ait ad virginem
Sara deprecemur deum hodie
et cras et secundum cras. Quia
cum tribus noctibus iungimur
deo. iiii. nocte in nostro erimus
coniugio. Filii enim sanctorum
sumus nec possumus ita coniungi
sicut gentes que ignorant
deum. Et adoraverunt am
bo deum dicentes simul. Fa
cere nobis deus patrum
nostrorum misericordiam nobis et con
senescamus ambo pariter sani.
Circa ora pullorum cantum
fecit raguel parare sepulcrum
ut sepelirent prius quam illu
cesceret. et misit unam de an
cillis suis ad videndum si
iam obiisset. Que reversa nun
ciavit eos incolumes et

secum pariter dormientes.
Et laudaverunt omnes deum
et repleverunt servi foveam
quam fecerant prius quam luce
sceret. Et paraverunt solep
ne convivium omnibus vicinis
et amicis suis. Et adiuravit
raguel thobiam ut duas
ebdomadas maneret aput
eum et dedit ei mediam par
tem omnium que possidebat
faciens scripturam ut reliqua
pars que superesset post obitum
suum deveniret ad thobiam.
Tunc ait thobias ad ange
lum quem hominem estima
bat. Azaria frater nosti quam om
nis sit mora mea parentibus
meis obsecro ut eas ad ga
belum et reddes ei cirographum
suum et recipies ab eo pecu
niam et monebis eum veni
re ad nuptias. Tunc assu
mens raphael .iiii. de servis
raguelis et duos camelos
venit ad gabalem gabelum
et recepta pecunia duxit e
um secum ad nuptias. Et in
gressus gabelus invenit
eos discumbentes et benedix
it. Cumque omnes dixissent
amen. cum tristi domini
nuptiarum convivium celebrat.
Thobia vero cum thobias moram
faceret in nuptiis solicitus
erat pro eo pater eius quando ad
diem determinatum non redierat
Anna vero lacrimis irremedi
alibus abilibus flebat di
cens. Heu me fili mi. ut quid
te misimus peregrinari lumen
oculorum nostrorum baculum sene
ctutis nostre. Dixit autem eam con
solabatur eam. Thobia vero ragu

el dicebat ad generum suum
Mane hic et ego mittam nun
tium salutis tue ad patrem tuum
Cumque ille non adquiesce
ret dedit tradidit ei Saram
et dimidium substantie sue in pue
ris in puellis in pecudibus
in camelis in vaccis in pecu
nia multa Parentes vero
monuerunt filiam suam ho
norare soceros diligere maritum
regere familiam gubernare do
mum seipsam irreprehensibilem
exhibere Cumque reverterentur
pervenerunt ad Caram que est
in medio itinere et ait ange
lus ad Thobiam Precedamus
nos illo et sequantur nos
lento gradu uxor tua et
familia cum animalibus et tol
le tecum de felle et linies eos
oculos patris tui et reci
piet visum Porro Anna se
debat secus viam cottidie in
supercilio montis unde re
spicere poterat de longinquo
et cognoscens a longe ve
nientem filium cucurrit ad
virum suum dicens Ecce filius
tuus venit Canis quoque qui
simul fuerat in via precucur
rit et quasi nuntius blandimen
to caude gaudebat Et non
consurgens cecus data ma
nu puero processit obviam
filio suo et osculantes filium
fleverunt pre gaudio Cumque
adorassent deum consederunt
Tunc Thobias de felle pi
scis linivit oculos patris et
sustinuit quasi dimidiam horam
et cepit egredi albugo ex
oculis eius quasi membrana
ovi Quod apprehendens Tho
bias extraxit ab oculis eius

statimque visum recepit et
glorificabant omnes deum
Et ait Thobias Benedico
te domine Israhel qui castiga
sti me et sanasti me et ecce
video Thobiam filium meum
Ingressa est autem post dies
septem Sara uxor eius cum
omni substantia sua et pecunia
quam acceperat a Gabelo et
convenerunt contribules et
vicini ad Thobiam et congra
tulabantur ei per vii dies e
pulantes cum gaudio Cumque
narrasset Thobias patri suo per
ordinem bona que fecerat
ei angelus in via tulerunt
angelum ad partem roga
tes ut dignaretur dimidiam
partem omnium que attu
lerat acceptam habere Tunc
dixit eis angelus occulte
Benedicite deum celi et coram
omnibus viventibus confitemini
ei quia fecit nobiscum misericordiam
suam Etenim sacramentum
regis abscondere bonum est
opera autem dei revelare et
confiteri honorificum est Non
abscondam a vobis sermo
nem occultum Bona est ora
tio cum ieiunio et elemosina
Cum orabas et derelinquebas
prandium et abscondebas mor
tuos per diem et sepeliebas
per noctem ego obtuli ora
tionem tuam domino et quia
acceptus eras deo necesse fu
it ut temptatio probaret te
et misit me ut curarem te et
Saram uxorem filii tui a de
monio liberarem Ego enim
sum Raphael unus ex sep
tem [illegible] qui asta
mus ante deum. Qui cum
audissent trementes turbati

Augustinus dicit oracionem esse
aviculam duabus alis
tentam scilicet ieiunium
et elemosina et hac avi
cula cottidie volat
ad dominum [illegible] oracio mea

derunt in facies suas. Et ait
angelus: Pax vobis, nolite ti-
mere. Cum enim essem vobiscum
videbar vobis vobiscum man-
ducare et bibere, sed ego cibo in-
visibili et potu utor qui ab
hominibus videri non potest. Tempus
est ut revertar ad eum qui
me misit. Et hec dicens a
conspectu eorum ablatus est. Tunc
prostrati per horas tres in faciem
benedixerunt deum. Et surgentes
narraverunt omnia mirabilia
eius. Aperiens autem thobias senior
os suum benedixit deum et
dixit: Magnus es domine in eternum
qui flagellas et salvas, id
est deducis ad inferos et redu-
cis. Non est qui effugiat ma-
num tuam. Et hortatus est ut glo-
rificarent. Hierusalem et captivitas post
templum dei ut exemplo sui con-
verterentur ad dominum et fac-
erent iusticiam coram deo et cre-
derent quod cum eis faceret mi-
sericordiam. Et prophetavit de
iherusalem dicens: Omnes fines ter-
re adorabunt te. Nationes
ex longinquo ad te venient
et munera deferentes ado-
rabunt dominum in te. Ad mi-
sterium de tempore gracie domini
est. Ex hiis que sequuntur apparet
bit: Porte iherusalem ex saphiro
et smaragdo edificabuntur
et per vicos eius alleluia can-
tabitur. Erat autem thobias
lvi annorum quando lumen a-
misit, sexagenarius illud
recepit. Et postea vixit annis
xlii et vidit filios nepotum
suorum et complevit annos c
duos. Glosa tamen de misterio
videtur velle enim postquam
illuminatus est xl duobus
annis super vixisse deserens
vel ad labores abstinencie
duos vel ad dilectionem dei et pro-
ximi. Cumque videret sibi obi-
tum imminere vocavit filium
suum ad se et vii filios eius di-
xitque eis: Prope erit interitus
ninive. Video quia iniquitas
eius finem dabit ei. Non enim
excidet verbum dei et fratres
nostri qui dispersi sunt a terra israel
revertentur ad eam et re-
plebitur, et domus dei que
in ea incensa est iterum reedifi-
cabitur. Hoc tamen magis vide-
tur prophetali certitudine per verba
preteriti temporis predixisse quam
rem gestam narrasse. Adhuc
enim stabat iherusalem et templum
in ea. Cumque monuisset eos
de dilectione dei et timore
et elemosinis faciendis ut
ipsi eadem mandarent filiis
suis addidit: Vos autem noli-
te manere hic, sed quacumque
die sepelieritis matrem vestram
circa me in uno sepulcro ex
eo dirigite gressus vestros ut ex-
eatis hinc. Et mortuus est
thobias et post mortem uxoris
eius et abscessit thobias mi-
nor a ninive cum uxore
et filiis et nepotibus et reversus
sus est ad soceros suos et in-
venit eos in bona senectu-
te et curam eorum gessit et
clausit oculos eorum raguelis
scilicet et anne. Et notandum
quod in hystoria sacra scriptura quo-
que dicuntur. Anne mater
samuelis, uxor thobie, uxor
raguelis, anna vidua
Et anna prophetissa. Et mortuus
est thobias minor completis

anis dei nobis et sepelierunt
eum omnis cognatio Et sic
generatio eius in sancta conuersa
tione permansit. itaque ut ac
ceptus esset tam deo quam hominibus
Nunc ad hystoriam captiuita
tis ierusalem reuertemur et per
hystoriam inditus et hester
suis locis explicabimus. De

De morte Godolie

Factum est cum prefecisset rex
babilonis Godoliam re
liquiis terre iude uene
runt ad eum omnes qui eua
serant manus hostium et in
finitimas gentes latuerant
uel quibuscumque latibulis sal
uauerant animas suas m
ulti quoque de x tribubus quibus
quamuis erat colonitatio samari
tanorum. fuerunt inter eos quidam
de principibus terre iohanna fi
lius caree sareas et iechoni
as. Et dixit Godolias ad eos
Nolite timere seruire in terra
et seruite regi babilonis et
bene erit uobis. Ego sedeo in
masphat ut respondeam pre
ceptis iudeorum caldeorum qui
mittentur ad uos ut in nullo
uos conueniant. Cumque hec iura
menta firmasset dimisit eos
ad prouincie loca que quisque
sibi delegisset. Porro de ge
ne regio erat quidam hys
mahel uir malignus qui
dum obsideretur ierusalem
ad regem euasit amonita
rum et ibi morabatur. Et
ait iohanna filius caree ad
Godoliam secrete. Scito quia
hysmahel insidiatur anime tue
inuidens tibi dominium terre
uel rex amonitarum misit e
um percutere animam tuam ut
occuparet terram desolatam.

ibo ergo et percutiam hysmahel
nullo sciente ne interficiat te
et dessī dissipentur et pereant
reliquie iuda. Et ait Godo
lias. Non facias hoc uerbum. uel
occides uirum innocentem.
Non enim uerisile est ut in tali
desolatione huiusmodi mali
ciam cogitat de hysmahele
Et factum est in mense vii e
dem anni uenit hysmahel
et decem uiri cum eo ad Go
doliam in masphat et sple
dide suscepit eos. Cumque pa
prandio usus esset in sopore
decidisset Godolias et uino per
cussit eos hysmahel et egres
sus per noctem iudeos qui
erant in ciuitate et quosdam
milites qui a babilonijs
fuerant derelicti trucidauit
et proiecit cadauera eorum in lacum
quem fecerat rex asa propter
baasa regem israhel. Alte
ra die cum mulieribus ueni
ebant de prouincia lxxx uiri
ad Godoliam et egressus est
hysmahel in occursum eorum
dicens. Intrate ad Godoliam
Cumque ingressi sunt occidit eos
hysmahel preter decem qui di
xerunt ei parce nobis quia
thezauros habemus in agro fru
menti uini ordei et mellis
et dabimus eos tibi. Et reces
serunt ab eo. Tunc hysma
hel duxit captiuas reliqui
as populi qui erant in masphat
filias quoque regis quas co
mendauerat nabuzardan
Godolie. Quod cum audisset
iohanna filius caree assumptis
uiris assecutus est hysmahel
et inuenit eum ad aquas que
sunt in gabaon. Et fugit hys
mahel a facie eius cum viii.

De descensu reliquiarum iude in egiptum et obitu ieremie

viris et reduxit iohanna cap-
tivos et perdam qui duxerat
ysmahel. De descensu reliquiarum
iude in egiptum et obitu ieremie

Et convenerunt omnes
reliquie iuda ad ieremiam
a minore usque ad magnum
disponebantque fuge
in egiptum timentes ne oc-
ciderentur a caldeis pro morte
godolie et dixerunt ad prophetam
Ora pro nobis deum ut indi-
cet nobis verbum quod faciamus
et quicquid dixerit nobis per os
tuum faciemus. Post dies x
factum est verbum domini ad ie-
remiam et convocans universum
populum ait: Hec dicit dominus: si
manseritis in terra hac plan-
tabo vos et non evellam, quia
iam placatus sum super malum
quod feci vobis. Nolite timere
a facie regis babilonis quia
ego vobiscum sum. Si autem
descenderitis in egiptum ut
ibi habitetis, gladius quem for-
midatis ibi comprehendet vos
et peribitis gladio fame et pe-
ste. Et non audierunt ieremiam
sed dixerunt: mentiris, non
misit te dominus, sed baruch
incitat te adversum nos ut
tradat nos in manibus cal-
deorum. Et descenderunt omnes
cum mulieribus et parvulis
et omni substantia in egiptum
et duxerunt secum ieremiam et
baruch et desolata est terra et
sabbatizavit multis annis
sicut predixerat ieremias. Nec enim
transtulit in eam rex babilo-
nis colonos sicut fecerat rex
assiriorum in terram israel. Et ha-
bitaverunt reliquie iuda in egyp-
to in magdalo et in thaphnis
et in memphi et in terra
phatures. Et est nomen re-
gis a quo pars illa egipti sic
denominata est. Et factus est sermo
domini ad ieremiam in thaphnis tha-
mis: Sume lapides grandes
et absconde eos in cripta
que est sub muro laterario
in porta domus pharaonis
et dices ad iudeos: Hec dicit
dominus: Ecce ego assumam ser-
vum meum nabuchodono-
sor et ponam thronum eius
super lapides istos et percutiet
terram egipti et peribitis vos
cum egipciis. Porro multi
caldeorum hebreorum sacrificabant
diis alienis et regine
celi scilicet lune vel iunoni vel
veneri, et offerebant placen-
tas et libamina. Cumque ar-
gueret eos ieremias dixerunt:
Nunquam sine viris nostris hec fa-
cimus. Cumque ad viros suos
verba loqueretur dixerunt: Cum
feceramus hec in urbibus
iuda saturati sumus panibus
et bene erat nobis; postquam
autem cessavimus indigemus
omnibus et gladio et fame
consumpti sumus. Et respondit iere-
mias: Hec dicit dominus: Ego iu-
ravi in nomine meo mag-
no quia omnes viri iuda
qui sunt in terra egipti gladio
et fame peribunt donec pe-
nitus consumantur. Et insur-
rexit populus adversus ieremiam
et lapidaverunt eum cum la-
pidibus quos absconderat sub
muro laterario. Egipcii vero
honoraverunt prophetam sepe-
lientes eum iuxta tumulum
regum memores beneficiorum
que prestiterat egipto. Orave-
rat enim et fugaverat aspides
et bestias aquarum quas egipcii
cocodrilos vocant. Quibus

pus egipti infestabat. Tra
dunt etiam quod adhuc de pulue
re ipsius loci aspidum percussure
sanantur et fugantur cocodr
illi. Denique ait Epiphani
us Audiuimus a viris senio
ribus qui de seruorum Antigoni
et ptolomei stirpe descende
runt, quod allexander ma
cedo veniens ad sepulcrum
prophete et cognoscens loci mi
sterium transtulit ipsum in alle
xandriam et sepeliuit glo
riose et confestim a terra illa pro
hibiti sunt cocodrilli et aspid
es penitus. Sed et idem allexan
pus inedinsat illuc serpentes
quosdam qui vice morsorum
aspides fugabant sed non pote
rant eas penitus exstirpare
Quos quia ab argis pelo
ponni aduexerat argones
nominauit. Hic est ieremias
qui regibus egypti signum dede
rit quod eorum ydola euerti o
porteret cum virgo pare
ret. Vnde et sacerdotes eorum
in secreto templi loco ymagi
nem virginis et pueri sta
tuentes adorabant. Quam
cum ptholomeus rex interro
garet eos quare hoc agerent
dixerunt patrie tradi
cionis esse misterium quod
a sancto propheta acceperant
maiores et tradebant in rebus
ita fore venturum. Hic est iere
mias qui templum euerten
dum prenoscens archam tes
tamenti cum hiis que in ea
erant tulit et petris sub
eam absorberi fecit, inpressam
petram vero digito designans
dei nomine inpressit. Et factum
est sigillum in similitudinem

sculpture que ferro celatur
et ipsum dei nomen nubibus op
ertum ita celatum est ut ex tunc
nec locum quis recognosceret
recognoscere quereret nec ipsum
nomen legere usque in hunc diem
et usque in finem. Et pristine
figure instar illic sepe nu
bes ut ignis fit nocturno tempore
eo quod gloria dei ab eius lege
non desinat. Est autem petra
illa in heremi terra inter duos
montes in quibus iacent moy
ses et aaron. Dixit quoque iere
mias presentibus dominus de syon
recessit ad celos inde venturus
sub in virtute veniens et
erit signum presencie eius quod
uniuerse gentes adorauerunt
lignum. Dixit quod hanc ar
cham nemo preter aaron
producet positam et tabulas
que in ea sunt nullus aperiet
sacerdotum nullusque prophetarum
nisi electus dei moyses. Et in
prima resurrectione resurget
archa et exibit de pe
tra et ponetur in monte sy
na et omnes sancti congregabuntur
ad eam regressum domini
expectantes et aduersarium
qui eos consitus est in itinere
fugientes.

De captiuitate reliquiarum Iude

De captiuitate reliquiarum inde

Factum est post mortem Ieremie
anno quinto excisionis
templi, qui est xxiii regni
nabuchodonosor. De
scendit nabuchodonosor in siriam
inferiorem et obtinuit eam.
Moabitas quoque et amo
nitas subiugauit sibi et
tandem intrauit in egiptum
eamque subuertit et regem
qui tunc erat in ea occidit

alud qz in ea constituens d
nno iudeos captiuos du
xit in babilonem. Et ab
hac ultima captiuitate re
liquiarum inde quidam re
rant lxx annos usqz ad
secundum annum darii filii ydas
pis. hanc etiam captiuita
tem reliquiarum preuenerat
ezechiel in caldea de quo
modo prosequentes aliquis
ordinemus. De Ezechiele

De ezechiele

Ezechiel propheta de tra
sarie fuit filius
buzi de genere sacerdo
tum. hic in babilonem duc
tus est cum ioachim et mar
cius cum daniele et tribus
pueris. hic habitabat iuxta
flumen chobar. Factus est
autem in xxx anno non sed
etatis ipsius, sed ab viii
anno iosie quo inuentus e
deuteronomius in templo
in quinto anno transmigra
tionis in iiii mense in quinto
die mensis exorsus est pro
phetare. Ezechiel ad eos cap
tiuos propter causas huiusmodi
loquebatur in epistola ieremie per
lxx annos durationem c
aptiuitatis et flebat pro exi
lii prolongatione. Dicta in
nuitabat aduersus dominum
qz fraudulenter eos eiecisset.
Dixerat enim per os ieremie re
manentes in ierusalem prosperos
eius quod ipsi se tradiderunt ser
uo suo nabuchodonosor
bona pollicebatur nunc autem
in contrarium res lapsa e
rat. florebant enim qui rema
serant et ipsi iugo seruitutis

premebantur. Erat quoque in
ter eos qui dicerent quia
diu seruierant militie celi
bonis omnibus habundabant
ex quo uero cessauerant pe
rierunt gladio fame et pe
ste. Ad hoc prophetabat eze
chiel euersionem urbis
et templi incendium immi
nere et eos qui remanserant
in urbe fame perituros et
extra urbem casuros gla
dio eos autem qui viui ca
perentur grauem passuros
seruitutem ipsos autem in pa
ce et qui libera seruitute ma
suros. Ut autem auctoritatem
preberet eis deus prophetandi
ei quasdam visiones. Si
militudine scilicet hominis leonis
vituli et aquile. Non solum
ad prefigurandas euangeli
stas sed ut ostenderet deum israhel
dominum esse totius creature.
Per hominem digniorem omnem in
telligens creaturam. homo
enim prestat ceteris animalibus
aquila rex est auium. leo
ferarum. bos iumentorum. Sub
animalibus uero uidit rota
in medio rote ut ostenderet
circumuolucionem omnium ele
mentorum in domino esse posita
te. Et super hec uidit firma
mentum coloris saphirini
et super firmamentum erat si
militudo throni et super thro
num similitudo quasi aspec
tus hominis. Et ait dominus
ad eum. Fili hominis mitto
te ad filios israhel quia
domus exasperans est si for
te audiant et quiescant ce
sciant quia propheta fuit in

medio eorum. Et ecce ma
nus missa ad eum in qua e
rat liber scriptus intus et
foris et scripta erant in eo
lamentationes et carmen
et ve. Et ait dominus come
de volumen istud. quia dedi
verba mea in ore tuo. Et iuxta
posita ad transmigrationem iuxta
fluvium chobar et acervum
novarum frugum et se
dens in medio eorum posuit
coram eis laterem et descri
psit in eo civitatem ierusalem et
obsidionem adversus eam
et munitiones et aggerem
et castra et arietes
et ante posuit sartagi
nem ferream oculis suis
ne viderent eos et ait. Sic
obfirmavit dominus faciem
suam ad ierusalem ne videat
eam et obsidebit eam. Si
quid est domus israhel do
mini israhel quia in ierusalem
erant multi de x tribu
bus qui ad eos confugerant
etiam de eis locutus est dominus
ad eum. Et fili hominis sume
tibi frumentum et ordeum
et fabam et lentem et mi
lium et viciam et facies tibi
panem de his submeriendum
in pondere xx staterum et
operies illud in oculis eorum
ad coquendum stercore huma
no. Cumque abhorreret propheta
concessit ei fimum boum pro
stercore humano. Et dices ad
eos. Sic comedent filii israhel
panem suum pollutum inter
gentes ad quas eiciam eos
Dixitque iterum dominus ad
eum. Et nunc tibi gladium ra-

dentem pilos et duces il
lum per caput tuum in barba
et tertiam partem pilorum com
bures igni in medio eorum
et tertiam partem concides g
ladio in circuitu. et tertiam par
tem disperges in ventum. Hoc
enim dicit dominus ad ierusalem.
Tertia pars tui fame morie
tur et peste in medio tui. Et ter
tia pars tui gladio cadet in cir
cuitu tuo. Tertiam vero partem
in omnem ventum dispergam.
Factum est.
Fante in anno vi° in vi°
mense in quinta die
mensis. Elevavit spiritus
prophetam inter celum et terram
et adduxit eum in ierusalem in
visione dei. Et vidit ab a
quilone in introitu porte
ydolum baal. Et ingressus
vidit omnia sculpta ydola domus
israhel depicta in circuitu per
totum et lxx viri de seni
oribus stabant. et iecomias
sacerdos cum eis. et unusquisque
habebat thuribulum in manu
sua. et vapor nebule de
thure consurgebat. Et in
gressus per ostium porte ad a
quilonem vidit mulieres
plangentes thamur mor
tuum id est adonidem et lau
dantes redivivum. Et vi
dit inter vestibulum et altare
xxv viros habentes dorsa
ad templum et adorantes
ad ortum solis. et dixit do
minus ad eum. Vidisti fili
hominis que faciunt. Numquid
leve est hoc. Ecce faciam
eis in furore meo nec par
cet oculus meus eis. Et ecce

xxxi viri veniebant habentes
tes vasa interitus in manibus
suis Et alt vir in medio
eorum vestitus lineis et atra-
mentarium scriptoris ad
renes eius Et dixit dominus
ad eum Transi per mediam
civitatem et signa thau
super frontes virorum gemen-
cium et dolencium de abho-
minationibus quas isti faci-
unt Et dixit domino vi viri
Transite per civitatem sequentes
eum et percutite omnem super
que non videritis thau non
parcet oculus vester et a sanctua-
rio meo incipite Cumque
transfuerunt clamavit propheta
heu heu heu domine deus
nunquid disperdas omnes reliqui-
as israhel Et dixit dominus
ad eum qui indutus erat line-
is Imple manum tuam prunis
et effunde super civitatem et hec
faciens totam combussit eam
Et prius ante levavit ezechi-
elem et reduxit eum in calde-
am et locutus est ad transmi-
gracionem quecunque ondecat ei
dominus *De perforacione parietis*

Vide perforatione parietis

Post hec ezechiel in con-
spectu eorum parietem cepit
transportare vasa domus
sue quasi transmigrans ad
aliud locum Vespe autem perfo-
dit parietem et per rimam pari-
etis asportaverunt eum in
humeris suis sui cives vela-
ta facie nichil videntes Et
dixerunt ad eum domus israhel
Quid tu facis Cui respondit
Super regem qui est in ierusalem
est onus istud Parietem per-
fodient ut educant eum
eum in caligine noctis e-

gredietur capietur in sagena
adducetur in babilonem et
eam non videbit ibi que morie-
tur Post ea locutus est ad do-
mum israhel in enigmate
hec dicit dominus Aquila gran-
dis magnarum alarum lon-
go membrorum ductu plena
plumis et varietate Hec
est nabuchodonosor venit
ad libanum id est ad templum
et tulit medullam cedri id
est vasa domus et summitate
frondium transportavit id est
ioachim et tulit tulit de
semine terre id est mathaniam
et posuit illud in terra et cre-
vit in vineam id est fecit
eum regem et accepit ab
eo iusiurandum Et facta
est aquila altera grandis id est
pharao Et ecce vinea ista
extendit palmites suos ad
illam ut irrigaret eam
Nunquid prosperabitur qui fecit
hec et qui dissolvit pactum
nunquid effugiet Vivo ego in
medio babilonis morietur
Et factum est verbum domini
ad ezechielem in anno no-
no mense x°. tercia die me-
sis x. Fili hominis scribe
tibi nomen dei dici huius
in qua confirmatus est rex
babilonis adversus ierusalem
hodie Ecce ego tollam ho-
die a te desiderabile oculorum
tuorum et ingemisces tacens
non plorabis non planges
luctum mortui faciens non
velabis ora amictu nec ci-
bos lugencium comedes sed
calciamenta erunt in pedibus
tuis tamquam ad eundum Et
mortua est uxor sua vespe
et non planxit sed erat

quam vivus. Et dixerunt ad il-
lum. Quid pretendimus hec.
Qui respondit. hec dicit dominus
Ecce ego polluam sanctuari-
um meum desiderabile oculo-
rum et prenimia anxi-
etate non plangetis quia quisque
de necte sua solicitus erit
Postea in consolationem gentis
sue predixit propheta calamita-
tes circumstancium nacionum que
vel invenerant hostes contra
Jerusalem vel insultaverunt capti-
vis id est filiorum amon et
moab et edom philistiim ty-
ri et sydonis egypti et ethyo-
Et factum visio c. pie
est in xii anno transmi-
grationis xii mense v
die mensis venit ad ezechi-
elem quidam qui fugerat
de Jerusalem dicens vastata est ci-
vitas. In precedenti tamen ve-
spera ezechiel predixerat de im-
pio venturo. Et audiens
omnis transmigratio excidium
urbis et incendium templi
levavit vocem suam et dix-
erunt. Periit spes nostra absci-
si sumus non resurgemus. Et ex-
clamavit ezechiel. hec dicit
dominus. Dum sanctificatus fuero
in vobis tollam vos de gen-
tibus et adducam vos in terram
vestram et effundam super vos aquam
mundam et mundabimini ab o-
mnibus inquinamentis vestris.
Et facta est super prophetam ma-
nus domini et adduxit eum in
spiritu in campo qui plenus e-
rat ossibus aridis vehementer
et ait ad eum. Fili hominis
putas ne vivant ossa ista.
Et dixit. Domine tu scis. Et di-
xit dominus dic ad ea. Ossa
arida hec dicit dominus. Ecce da-
bo super vos nervos et succre-
scere faciam carnes et superexten-
dam cutem dabo spiritum et vi-
vetis. Et ad hunc eo loquente fac-
tus est sonus et commotio
et accesserunt ossa ad ossa u-
numquodque ad iuncturam suam.
Et ecce super ea nervi et car-
nes et cutis sed spiritum non
habebant. Et dixit dominus
ad prophetam. Clama ad spiritum
et dices hec dicit dominus a
iiii^or ventis veni spiritus et
insuffla super interfectos istos
et reviviscant. Et sic factum
est. Et vivientes steterunt
super pedes suos exercitus gran-
dis nimis valde. Et dixit
dominus. Ossa hec domus a do-
mus israhel est. Et restituit
spiritus prophetam in medio trans-
migrationis et locutus est
ad eos que monstraverat ei
dominus in signum duorum futurum
renovationis eorum accepte
et resurrectionis eorum in fine.
Et tulit ezechiel lignum unum
et scripsit super illud lignum iude
et filiorum eius et super alterum
lignum scripsit lignum effraym
et sociorum eius et coniunxit
ea in una manu simul. Et
dixerunt ei. Quid tibi vis
in hiis. Qui respondit. hec dicit
dominus. Ecce ego congregabo
regnum iuda et regnum effra-
ym et faciam eos in unam
gentem et regnum unum et ser-
vus meus david princeps erit
eorum in perpetuum. Et locutus est
dominus ad ezechielem. Fi-
li hominis vaticinare adver-
sus gog et terram magog di-
cens hec dicit dominus. Ecce ego
super te gog principem mosoch
et tubal seducam te et ascende-
re faciam de lateribus aquilo-
nis et adducam super te mo-

tes israhel et cades ibi tu et omnia agmina tua et di tam volucri celi et bestiis terre. Congregamini convenite undique ad victimam quam ego immolabo vobis super montes israhel ut comedatis carnes fortium et sanguinem principum terre bibatis et ossibus condosis dabo sepulcrum nominatum et mittam ignem in terram magog et in hiis qui habitant in insulis confidenter. Hoc fabulabantur hebrei futurum post regnum mille annorum et quod tantus erit exercitus gog quod hebrei per septem annos usum lignorum habebunt non de silvis sed de armis. Et colligentes ossa vii. annis et sepellient ea in valle que ob hoc dicetur poliandrium. Et facta est manus domini super ezechielem

ubi facta est manus domini super ezechielem

In xxv. anno transmigrationis nostre qui est annus xxxvi regni nabuchodonosor primo mense x. die mensis xiiii. anno postquam percussa est civitas. In hac ipsa die facta est manus domini super ezechielem et adduxit eum in spiritu in terram israhel et posuit super montem excelsum et ostendit ei descriptionem civitatis et templi super quam adlitteram iiii fluxerunt. Auctores dicunt ezechiel in caldea iudicavit contemptores iudicavit transgressores legis et precipue quosdam de tribu dan et gad quod in divinis committerent impia legis prescripto custodes. Et fecit ut diceret propheta contra eos prodigium quia filii eorum et universa pe

terra a serpentibus preveniuntur et perderentur quod in tribus ille non revertetur ad propria sed in mediis regionibus remanerent. Propter quod occasionati sunt in eum et distraxerunt. Sed eum et percipientes saporem excerebraverunt eum et sepelierunt eum in agro in aulim in sepulcro sem et arfaxat in spelunca duplici. Sicut in similitudine abraham in hebron sepulchrum fecere topo sicut. Duplex autem os dicitur quod caminata sit et alia a superficie terre. Summitas eius a parte una, vertex ex alia parte in petra suspensa sit super terram. Iste propheta dedit signum populo in flumine chobar ut qui desiderent sustinerent desolationem terre sue tunc sperarent regressum ad urbem quam vindicaret. Cumque convenerat plurima multitudo captivorum ad flumen chobar et caldei rebellionem veriti irruerunt super eos. Ipse vero patribus suis sistens aquas fluminis super aquas ambulans cum omni multitudine ad alteram ripam se recepit et quotquot hostium persequi presumpserunt eos sequi submersi sunt. Et per orationem subito largam piscium copiam populo prestitit ad vescendum. Sepe quoque multis deficientibus vitam restituit.

Prologus super danielem

prologus super danielem

Prophetavit etiam in caldea daniel qui secundum iosephum et epiphanium de semine regio

fuit. Secundum lxx vero de tribu
levi fuit qui in tytulo
fabule belis ita ponit. ho
mo quidam erat sacerdos
nomine daniel filius abda
commiva regis babilonis. N
atus fuit in bethezon supe
riore et fuit a deo casto quod
a concubulibus suis spado
putaretur. Transtulit librum
eius ieronimus ad petitionem
paule, paule et eustochii
cum magna difficultate. Scri
ptus enim erat hebraicis
litteris sed caldaico sermone
hunc legebat ecclesia secundum
lxx interpretes quia mul
tum a veritate discordabat
eorum editio. sed secundum
theodotionem qui apud
hebreos nec susanne susan
ne habet hystoriam nec y
mnum trium puerorum nec be
lis draconisque fabulam de
quo altius dicemus hec
premittentes quod alii prophe
tarum longe ante captivita
tem duarum tribuum de ca
ptivitate dixerunt ut ysaias
et osee alii ea imminente
et dum fieret ut ieremias
et ezechiel. alii infra eam
ut daniel quia abacuch
alii post eam ut aggeus et za
charias. Prima visio danielis

Factum est cum na
buchodonosor dupo
sset in babilone nobi
liores pueros iudeorum et
quosdam de semine regio pl
triores qui stare possent in
palacio regis ut dicit iosephus
castravit quod etiam aliis
gentibus quas vastaverat
fecisse dicitur. Et tradi
dit eos preposito eunuchorum
et fecit eos erudiri primitia
libus litteris parvis et caldeis.
Est autem caldea lingua ead
em et syra propinqua hebree.
Et misit eis ministrari cibos
de mensa sua. Affuerunt
autem inter eos iiii optimi
de filiis iuda daniel anani
as misahel et azarias et
mutavit eis rex nomina et dic
ti sunt baltazar sydrac
misac et abdenago. Baltha
zar autem erat nomen regis ge
neris quod imposuit danieli
ut dicit epiphanius eo quia
cogitaret de eius adoptione.
Istis iiii or prepositus eunuchorum
specialem posuit procuratorem
malasar qui proposuit non
coinquinari cibis gentilium
sed cum cogitaret eos ma
lasar edere de cibis regis
ne viderent coram rege te
terriores exposuerunt ad
eum. Tempta nos obsecro
diebus decem et da nobis le
gumina et aquam et post hec
contemplare vultus nostros
et reliquorum qui vescuntur
cibo regio et sicut videris fac
facias nobiscum. Porro ma
lasar tollebat cibaria et
vinum eorum et dabat eis legu
mina. Post hoc autem eorum
vultus limpide non hebetes
pre multitudine ciborum nec
confuse pravitate et cor
pora eorum laboribus aptiora.
Et subito facti sunt eruditi.
Et Omnia dedit eis dominus sciam
et disciplina precipue danieli
intelligentiam visionum et sop
niorum. Et expletis tribus an
nis statuti sunt in conspectu
nabuchodonosor et de omni
bus que sciscitatus e rege ab eis
invenit eis decuplum super

cunctos ariolos et magos qui
erant in regno eius. Et fuit
daniel in caldea in honore
etiam usque ad darium et ci-
rum et hic terminatur prima dani-
elis pars visio secunde autem
non mirum dicere que visio-
nes danielis dicuntur eo quod
in eis vel ipse quid viderit
vel visum ab alio explana-
vit. De sompnio Nabuchodonosor

De sompnio Nabuchodonosor

In anno secundo re-
gni sui vidit Na-
buchodonosor sompni-
um et conterritus est spi-
ritus eius et effugit ab eo sop-
nium. Nec est intelligen-
dus secundus annus regni ab
origine sed a confirmatione.
Confirmatio autem regni eius
dicitur postquam subiugatis
sibi nationibus reliquias ipse
redemit de egipto. Convo-
cavit ergo rex coniectores cal-
deorum et dixit ad eos. Vidi
sompnium sed ignoro quid
viderim. Responderunt
siriace. Et hucusque scriptus
est hic liber hebraice. Dein-
de caldaice usque ad visionem
quam vidit in fusis sub bal-
thasar. Dicat rex sompnium
servis suis et interpretationem
eius indicabimus. Et ait rex
nisi sompnium et coniecturam eius
indicaveritis michi peribitis et
domus vestre publicabuntur.
Et dixerunt non est homo su-
per terram qui sermonem tuum pos-
sit implere exceptis diis quorum
conversatio non est cum hominibus.
Tunc precepit rex in ira mag-
na ut interficerentur omnes sa-
pientes babilonis et quereba-
tur daniel et socii eius ut
perirent. Quod cum accepisset
daniel ingressus rogavit
regem ut daret ei tempus
ad solutionem prima nocte
tantum ut dicit iosephus.
Et ingressus daniel domum
cum sociis suis oravit deum.
Et per visionem noctis reve-
latum est ei misterium et
benedicens deum ingressus
est ad regem. Et ait rex po-
tes ne michi sompnium
indicare et interpretationem
eius. Respondit. Non potest
homo. Sed est deus in celo
revelans misteria qui indi-
cavit tibi que ventura sunt
in novissimis temporibus.
Visiones capitis tui hec sunt
id est cordis tui. In corde
enim est sapientia secundum evan-
gelium non in capite secundum
philosophos. Tu cogitabas
in stratu tuo quis post te
mundi teneret principatum.
Et ostendit tibi deus regnaturos.
Videbas coram te statuam
grandem et terribilem cuius ca-
put et collum erat ex auro
pectus et brachia de argento
venter et femora ex ere. Ti-
bie autem ferree. Pedum quedam
pars ferrea quedam
fictilis. Et abscisus est lapis
de monte sine manibus
et percussit statuam in pedi-
bus et contrivit eam et re-
dacta est in favillam que
rapitur vento et non est in-
ventus locus eius. Lapis autem
factus est mons magnus
et implevit universam terram.
Nunc audi rex interpretationem

eius. Tu es caput aureum
Caldeis qui suaserunt tibi
et post te consurget regnum
illud minus te. Quod
intelligendum est de regno
medorum et persarum tam
quam per duo brachia per que
deiectum est regnum babilo
nis. Et regnum tercium aliud
suasit eneum quod impera
bit universe terre. Quod in
telligendum est de regno
grecorum quod notabilius fu
it ceteris vel propter eloquenci
am grecorum vel propter fam
am allexandri. Et quartum
regnum erit velud ferrum
quia sicut ferrum domat
omnia metalla sic illud
conteret omnia hec. Quod
intelligendum est de im
perio romanorum. Porro quia
vidisti partem pedum
testeam partem ferream
sicut ferrum misceri non
potest teste sic erunt in eo ci
viles discordie et per eas so
lidabitur. Pars altera
conteretur. Tunc suscita
bit deus regnum celi quod
comminuet universa regna
hec et stabit in eternum. Sed
per hoc dicit Josephus signi
ficavit et daniel regi de
lapide quod michi non pla
cuit indicare. Hoc autem
referunt hebrei ad regnum
suum quod expectant. Tunc
rex cecidit in faciem suam
et adoravit danielem di
cens vere deus vester deus
deorum est. Et dedit danieli
principatum super omnes provin
cias babilonis et super
cunctos sapientes. Obtinu
it autem daniel a rege ut
tres socii eius principatum
haberent super provincias ipse
vero precesset in babilone
et staret in foribus eius regis.
Sequitur **Visio secunda** Visio secunda
Secunda visio danie
lis que sub hoc tamen
visio dicitur quia
vidit in ea rex in fornace
quartum similem filio dei.
Porro fecit nabuchodonosor
statuam auream altitudine
lx cubitorum latitudine vi
et statuit eam in campo du
ram fluminis sicut cuiusdam
nus que gigantes edificave
runt turrim l xx. dicunt
in campo pibolon. quod interpre
tatur conclusum. Hanc erecta
statua circumscepit rex
campum et convocatis rex o
mnes principes regionum
ad dedicacionem statue et pro
clamabat valenter. In hora
qua audieritis sonum musi
corum adorate statuam. qui
non adoraverit eadem hora mit
tetur in fornacem ignis ar
dentis. Et adoraverunt omnes
preter socios danielis et accu
sati sunt ad regem. Et accen
sa est fornax septuplum
et missi sunt vincti cum ves
tibus in medium fornacis. Vi
ros autem illos qui miserant
eos interfecit flama ignis
que vero secunt usque tunc
obstupuit rex dicat se Jero
nimus non legisse in hebreo
Sed quia in toto orbe terrarum
dispersa erant verum ante
posita ea subiecit ne apud

impitos partem volunus
dei inasse nidetur. Flor
us fornax succensa erat ma
leolis id est sarmentis et
pice et stupa et napta quod
secundum salustium historiam
quoddam genus fomentis
ignis est apud persas. Quidam
alios secundum fructus olive sunt
olivarum arefacta. Circumfusa
ta secundum plinium in terra ba
bilonis et fluit in modum
bituminis et erumpit flamma
et incendit quos reperit iuxta
fornacem de caldeis et ef
fusa est super fornacem cubi
tis xl.ix. quod geometri
ca regula comprehensum
est. Angelus autem domini de
scendit cum eis in fornacem
et excussit flammam et in
duxit quasi ventum ro
ris flantem et refrigeran
tem eos. Tunc ananias o
ravit dicens Justus es domine.
Veruntamen et tradi
disti nos in manus hostium
sed in animo contrito et spiritu
humilitatis suscipiamur
a te et sicut in holocausto
pinguium sic fiat sacrificium
nostrum hodie in conspectu
tuo ut placeat tibi. Tunc
illi tres quasi uno ore bendi
cebant deum dicentes Be
nedictus es domine patrum
nostrorum etc. Et hortaban
tur omnem creaturam ad
benedicendum deum procedentes
tes a superioribus ad inferio
res. Ex hoc autem quod predictum
est in animo contrito et spi
ritu humilitatis et quod in
canticis legitur benedi

cite spiritus et anime iustorum
domino erraverunt quidam
dicentes esse in homine pre
ter spiritum sensum duo distincta
spiritum et animam hunc usque
in hebreis non habetur. Tunc
obstupuit rex et surgens
propere ait Nonne tres vi
ros misimus in ignem et ecce
video viros iiii^or ambu
lantes in medio ignis
et species quarti similis est fi
lio dei quod de angelo potest
intelligi. Tunc vocavit
eos rex et egressi sunt et
mirabantur omnes quod capil
lus eorum non esset adustus
nec etiam saraballa immuta
ta. Et ait rex Non est deus
alius qui ita possit sal
vare. Et posuit edictum ut
qui blasphemiam loqueretur
in deum iudeorum hebreorum
periret et domus eius vasta
retur. Et restituit eos in
principatum provinciarum. Tertia visio

Sequitur tertia visio
tertia visio daniel
quam non scripsit dani
el sed est epistola regis
quam scripsit in universo reg
no suo quomodo de bestia re
stitutus est in hominem et i
terum. In qua predicavit mi
rabilia que fecerat apud
eum deus excelsus. Forma
autem epistole hec est. Quam
miserunt miserunt dani
el opi suo. Ego nabuchodonosor
florens et elatus in superbia
sompnium vidi quod perterru
it me et convocatis cunctis
sapientibus babilonis solu
tionem eius non indicave
runt michi donec ingressus

sius est collega meus da
niel cui nomen baltazar
qui habet spiritum deorum sanctorum
et dixi ei Videbam super stra
tum meum et ecce arbor
in medio terre cuius proceri
tas usque ad celum et aspec
tus eius usque ad terminos terre
esca universorum in ea Sub
ea habitabant animalia et be
stie in ramis volucres et
ex ea vescebatur omnis caro
Et ecce vigil et sanctus
descendit de celo et ait Suc
cidite arborem et radices
et fructus eius et fugiant
ex ea bestie et volucres Ve
rumptamen germen eius
in terra sinite et cum feris
pars eius in herbis terre. Cor
dis eius ab humano commutetur
et cor fere detur ei / et vii.
tempora mittentur super eam
In sententia vigilum decretum
est et petitio est sanctorum
donec cognoscant viventes
quia dominatur excelsus in re
gno hominum et cui voluerit
dabit illud Tunc daniel
tacitus cogitabat quasi una ho
ra conturbatus quia mala
portendebantur regi et ait
Tu es rex arbor illa. qui
invaluisti et potestas tua in
terminos terre et audisti per vi
gilem sententiam altissimi
super te ab hominibus eicient
te et cum feris erit habitatio
tua et fenum ut bos come
des. vii. tempora id est anni
mutabuntur super te donec
scias quod dominetur excelsus
super regnum hominum Et relin
quetur germen radicis

quia regnum tuum restituetur
tibi Nabuchodonosor audi con
silium meum peccata tua elemo
sinis redime forsitan ig
noscet tibi deus Effectum
est ante per annum deam
bulabat rex in aula et lo
quebatur in superbia elationis
dicens Nonne hec est babi
lon quam edificavi in domum
regni et in gloria decoris mei
Adhuc erat sermo in ore eius
et vox de celo venit Tibi di
citur nabuchodonosor re
gnum transit a te et cum fe
ris habitabis vii. temporibus
donec scias quod dominetur ex
celsus in regnum hominum eadem
hora ex hominibus abiectus
est et fenum ut bos comedit
donec capilli eius canesce
rent in similitudinem aquila
rum crescerent et ungues eius
quasi ungues avium Igitur
post dies diffinitos ego
6 nabuchodonosor le
vavi oculos ad celum et sen
sus meus redditus est michi
et benedixi altissimo cuius po
testas sempiterna et non est
qui dicat ei quare sic feci
4 sti et requisierunt me op
timates mei in regno meo
restitutus sum et magnifi
centia amplior addita est
michi Hoc exemplum apparet et
epistolamque ad terram dicens
quod non corporis mutationem
sed mentis alienationem pas
sus est / et ablatus est ei usus
lingue ad loquendum Her
ba data est ei nature sibi
humane / et videbatur ei
quod bos esset in anterioribus

et / Impositionibus leos sedmm
ministerium tiranno(rum) qui i(n)
prima etate voluptatibus dedi
ti et cervicem iugo belial
subdiderunt. In fine vero mensi
tiuis diruperunt diruperunt
et conculcant. Multi quoque
ingrediebantur et videbant
eum / Solus daniel non ingre
diebatur quia toto tempore ali
enationis eius orationi pro
eo vacabat et ad preces eius
anni vij / in nos totidem di
es et tempora in vij menses
versi sunt. In quibus xl di
ebus insaniam patiebatur
et per alios xl recursus
ad cor hominis flebat et sup
plicabat deo / ad eo quod ex
nimiis fletibus oculi eius
facti erant ut caro / et iterum
per alios xl dies vertebat
in insaniam donec vij me
ses complerentur post quos
renovatus est nec tamen reg
navit sed statuti sunt vij
iudices pro eo. Et usque ad
finem vij annorum peni
tencia egit / pane et car
nes non comedens et vinum
non bibens / leguminibus
utebatur et herbis iuxta
consilium danielis. Et cum iterum
regnasset voluit danielem
facere heredem coheredem fili
orum. Et ait daniel. Ab
sit a me ut patrum reli
quens hereditate incircumcis
orum domus inhereditam /
hic dicit Josephus quod libros
hebraicos ipse in grecum
transtulit eloquium. Et hic
mutat daniel ordinem
historie nos ante ordicem
/ prosequemur

Cathalogus regum babilonis

Et mortuus est na
buchodonosor ma
gnus et regnavit pro
eo filius eius nabucho
donosor qui de manubi
is hostium templum belis
magnifice decoravit civi
tatem reparavit ita ut nequa
quam obsidentes valerent
flumen convertere. Palacijs
regalibus id est domibus ma
iora super addidit et in die
bus xv consummavit. Sub
que posuit lapides grandes
instar montis et supplan
tavit arbores et ortum
qui suspensilis dicebatur
eo quod uxor eius que in fi
nibus medie nutrita fue
rat regionem suam a lon
ge videre desiderabat. Huius
meminit megastenes in
libro indicorum vel medorum
et asserit eum fortitudine
et actuum magnitudine
herculem transcendisse. Eodem
et diocles in libris caldeorum
dicit quod iste nabuchodonosor ob
sedit tyrum tribus annis
et x mensibus. Et eo mor
tuo regnavit pro eo al
mathapator hic est evil
moradach qui xxxviij
anno transmigrationis iec
onie xij die mensis
sublevavit caput ioachim
regis iuda de carcere et pos
uit thronum eius super thronos
regum qui erant cum eo in
babilone et comedit coram
rege cunctis diebus vite sue
et hanc fecit cum eo mise
ricordiam quia pater eius
non servaverat ei fidem

Traditur enim quidam quod
evilmoradach frater minor
nabuchodonosor in die
bus eiectionis patris mul
ta gessit impie in terra et
patre restituto accusatus
a patre est enim missus est in car
cerem ubi erat ioachim
usque ad mortem patris sui. Et
nunquam regnare cepisset re
levavit ioachim quem pater suus
habuerat in carcere
timens quoque ne resurgeret pater
suus qui de bestia redie
rat in hominem consuluit
ioachim. Ad cuius consilium
cadaver patris effossum di
visit in ccc partes et de
dit ccc vulturibus. Et ait
ad eum ioachim. Non resur
get pater tuus nisi vultures
reddant in unum. Sic habu
it tres filios egressarium
qui et regusar dictus est.
labor sardochum et nabar
qui balthasar cognominatus
est ad quem post eos regna fr
um regnum devolutum est.

Quarta visio

Sequitur quarta visio danie
lis non secundum histo
riam in qua vidit
secundum imagines iiii.or be
stiarum iiii.or regna que
viderat nabuchodonosor in sta
tua quadriformi sed addi
tum est de antiocho et die
iudicii. Hoc anno primo
balthasar vidit daniel
sompnium ait
Videbam alas quatuor
venti pugnabant in me
dio mari. Hec sunt ange
lice potestates que laborant
pro regnis mundi quibus presunt

et quatuor bestie ascendebant
de mari. Prima quasi leena et
habebat alas aquile et
avulse sunt ale eius et sub
lata est de terra et super pedes
quasi homo stetit et cor eius
datum est ei. Hic est regnum
assiriorum quod comparatur lee
ne propter violenciam et libi
dinis impaciam. Quia lee
na propter in coitu gestit. alas
aquile habuit propter longe
vitatem. Nam in secunda etate
nichoanus sub saruch patruo
abrahe descendit usque in
quintam sub balthasar. Cuius
autem ale avulse sunt et ste
tit ut homo et cor ei datum
est ad deiectionem nabu
chodonosor respiciat et ad
eius restitucionem. Secunda
bestia similis est urso in
parte et tres ordines dencium
in ore eius id est videntibus
et circumstantes dicebant ei
Surge comede carnes p
lurimas. Hoc est regnum persarum
quod comparatur urso propter pa
ciencia laboris et victus par
citatem. Nam pro pulmento sa
le utimur et cardomomis
sed similis fuit urso in par
te non ex toto quia in populum
dei nichil crudelius egit. Un
de in zacharia dicuntur
equi albi. Tres ordines
dencium habuit id est tria
regna in principio sui me
dorum persarum et caldeorum vel
tres principes habuit super
c.xx. satrapas qui dicebant
ei. Comede carnes plurimas
hoc refertur ad asuerum
cui dixit aman ut occideret
iudeos. Tercia bestia quasi par

dus et habebat alas avis et
quatuor capita erant in ea
et potestas data est ei. Hic est
regnum grecorum quod comparatur par
do, quia saltu vivit in morte
propter impetum allexandri et
valde velociter divisa sub eo regna
significat. alas habet quia
nichil velocius victoria alle
xandri. capita quatuor eius
quatuor sunt allexandri succes
sores. nec hanc potestatem a se
habuit allexander, sed fuit verga
furoris domini in filios pestilen
tes. Quarta bestia terribilis et
fortis dentes ferreos habens
comedens reliqua et pedi
bus conculcans. Hic est regnum
romanorum quod nulli bestie
comparavit daniel. nec nomen imposuit
bestijs ferocius cogitaremus
intelligamus in romanis.
hebreus tamen dicit silem
fuisse aprum, secundum illud de
vastavit eam aper de silva
et singularis ferus depastus
est eam. Hoc regnum cetera con
culcavit quod sequitur. et ha
bebat cornua decem respiciat
ad finem mundi quia tunc reg
num romanorum dividebatur
in x regna quod significatum
est per x soles in vaticinio
sibille. Et ecce cornu parvum
aliud ortum est de medio
eorum. Hic est antichristus de tribu
dan ignorabilis in abscondito
loco nascitur. Ex hominibus
quidem parentum concipietur
sed post conceptum spiritus mali
gnus descendet in uterum mat
ris cuius virtute demonis puer
aletur nascetur et adolescet

Unde filius perditionis dicitur.
Et tria de cornibus primis e
vulsa sunt a facie eius id est
iii reges de x primis interficiet
regem scilicet affrice egipti
et ethyopie tunc alij vij vic
tori colla submittent. Et ec
ce quasi oculi hominis erant
in eo id est alta et mirabilis scien
cia quia magice miracula fa
ciet. Et inveniet thezauros
Et os ei os loquens ingencia
quia deum se dicet. Iudei credent
se. dicet se esse messiam. Con
fluent ad eum iudei, reedi
ficabit templum et solium suum
ponet in eo. Committet ad se
homines terrere muneribus
miraculis helyam et enoch
interficiet. Aspiciebam hec id
est potestatem huius donec thro
ni positi sunt de quibus in evan
gelio sedebitis super thronos
et antiquus dierum sedit
id est deus eternus iudex quem
aspicit Johannes solus in throno
sedere. Vestimentum eius quasi
nix candidum. Et capilli
quasi lana munda. gloriam ma
iestatis eius significant. thro
nus eius flamme ignis, ro
te eius ignis accensus. hoc est
quod alibi dicitur Ignis ante
ipsum precedet. Fluvius igneus
et rapidus egrediebatur
a facie eius celeritatem iudi
cij notat quia dicit apostolus
in momento in ictu oculi fiet.
Milia milium ministrabat ei
et decies centena milia as
sistebant ei. Inculcatio quater
nam decies centum idem
est quod mille. Hoc ad copiam
angelorum refertur. Iudicium
sedit et libri aperti sunt id est

iudicibus sedentibus conscientie singulorum patebunt. Et uidi quod interfecta esset bestia quarta aliarum quia ablata esset potestas quia tunc cessabit omnis persecutio cum tradet Christus regnum deo et patri. Et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis ueniebat quia Christus baiulus nubibus descendet ad iudicandum secundum illud: Sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in celum. Et usque ad antiquum dierum peruenit quia Christus per omnia equalis patri. Et dedit ei potestatem et honorem et regnum sempiternum. Cumque hec dixisset daniel accessit ad unum de assistentibus et querebat ueritatem. Qui exposuit ei singula hec addens de antichristo. Et contra altissimum loquetur et conteret et tradentur in manu eius usque ad tempus et tempora et dimidium temporis id est usque ad annum et duos annos et dimidium anni. hebreus enim nomine temporis significat annum et per numerum pluralem duos annos hebreus enim habet dualem numerum sicut et grecus. Breue enim erit tempus hoc. Sed nisi abbreuiati essent dies illi non salua fieret omnis caro. Visio quinta danielis

[vi]sio quinta

Sequitur quinta visio danielis hebraice scripta in eo prophetes non caldaice. Anno tercio balthasar. Ego daniel eram in elciam regione in susis que est metropolis helamitarum que in iuditus uocatur et habitabam in qua secundum Josephum fecit mauseolum regum. Et uidi in visione me esse super portam ulai. Et est ulai nomen porte uel lacus ante portam. Et ecce aries unus stabat ante portam habens cornua excelsa et unum excelsius altero atque succrescens. hic est cyrus potentior dario. Et uentilabat cornibus contra occidentem et meridiem et omnes bestie non poterant ei resistere. hoc ad ipsum regnum refertur non ad personam. Et ecce hircus ueniebat ab occidente et non tangebat terram. hic est alexander qui uolans per omnia inuia quiete gradiens uel hircus uel ab hircis oculorum quos diuersi coloris habuerunt. et uenit ad arietem quem uideram et efferatus est in eum et percussit arietem et comminuit duo cornua eius. quia darium arsami filium percussit et medos et persas sibi subiecit. Et orta sunt ei quatuor cornua id est quatuor successores de quibus suo loco dicemus. De uno eorum egressum est cornu modicum et factum est grande. hic est anthiochus epiphanes descendens a seleuco. Qui cum esset rome obses euasit et in regnum et magnificatum est contra meridiem id est contra egyptios. et contra orientem id est contra eos qui in perside res nouas moliebantur et contra fortitudinem celi id est contra filios israhel. et deicit de

stellis et conculcavit eas et
usque ad principem fortitudinis
id est dominum magnificatus
est et ab eo tulit iuge sac
rificium et deiecit locum sancti
ficationis eius quia in templo
statuam iovis posuit. Et au
divi unum de sanctis loquentem
ad alterum et dicentem Usque in
quo sacrificium et sanctuarium
et fortitudo conculcabitur
Et ait ei Usque ad vesperam
et mane dies .ii. milia .ccc.
Et mundabitur sanctuarium quia
ab ingressu anthiochi in ierusalem
usque ad mundationem templi
factam a iuda machabeo per
successiones diei et noc
tis fluxerunt sex anni et
menses tres et dies .xx. Cum
que quereret daniel intellige
ntiam somnii gabriel venit
ad eum et indicavit ei Plures
huiusmodi visiones sanctorum
ut ait iosephus deprehendi
tur error epicureorum qui
dicunt mundum sine rectore
et sine dei providentia ca
su fieri confirmant quia si
mundus sine consule esset olim
depressisset sicut navis deso
lata rectore nec secundum prophetias
omnia provenirent. Septima
visio sequitur

vii visio

Sequitur vii visio danielis que
scripta est in daniele
sed secundum ieronimum ea sexta
notatur in prologo abacuk
Et hec caldaice scripta est
Accidit enim ut cirus et darius
obsiderent balthasar in ba
bilone Balthasar vero fecit
grande convivium optimatibus
suis .i. et fecit ut afferrentur

vasa que asportaverat na
bugodonosor avus eius
de templo domini Et bibebant
in eis rex et optimates et
uxores et concubine eius
et laudabant deos suos Secundum
iosephum solempnitas erat
in babilone instituta ob tu
itionem urbis eo quod fabulantur
hebrei quod balthasar intelle
xerat .lxx. annos captivitatis
quos predixerat ieremias flu
xisse et tamen hebrei non
erant liberati a iurisdictione
sua Unde exultabat in diis
suis gratias agebat Sane
illa annorum septuagena
non dum fluxerat sed septi
ma decas iam currebat In
eadem hora apparuerunt quasi
digiti manus scribentis in pa
riete Cumque rex vidisset
manum et scripturam incertum
est utrum astantes vidis
sent manum scribentem quia
sed viderunt. Secundum iosephum manus
evanuit continuo turbatus est rex
et genua eius ad se invicem
collidebantur et exclamavit
fortiter ut introducerentur
magi caldeorum et ait ad il
los Qui legerit scripturam
hanc et interpretationem eius
purpura vestietur tor
quem auream habebit in collo
et tercius erit in regno meo id
est et certe erit tercium prin
cipem quia posuit satrapas Al
li ait non potuerunt scripturam
legere Et ingressa est regina
non uxor secundum porphirium
sed avia secundum iosephum
vel mater secundum origenem et
ait ad regem Est vir in regno
tuo qui spiritum deorum habet qui

Ter-tius id est unus prin-cipem maiorem constituit. Sic vocetur et omnia dicat tibi. Cumque intrasset Daniel promisit ei rex munera que et supra. Cui respondit: munera tua sint tibi vel alteri da. Scripturam quidem legam tibi rex et exponam. Nosti quod deus excelsus dederat regnum patri tuo et non cognovit. Propterea fenum ut bos comedit donec cognosceret. Tu quoque cum scires hec omnia adversus deum celi elevatus es et vasa eius prophanasti tradens ea manibus immundis et bibens in eis. Deos laudasti qui nec vivunt nec sentiunt. Deum vero qui flatum tuum in manu sua habet non glorificasti. Propterea ista coram te exarata sunt. Mane techel phares quod sonat numerus appensio divisio. Et est sensus: Numeravit deus regnum tuum id est ideo complevit illud et est dictum per simile pecunie que numerata tollitur et absconditur. Appensus est et inventus es minus habens id est iusto dei iudicio minus vales quam putabas. Divisum est regnum tuum et datum est Medis et Persis. Nam phares fragmentum significat. Et tradidit rex munera Danieli que promiserat. Eadem nocte capta est Babilon. Cirus diviserat Eufraten longe a civitate per plures rivos ut alveum qui influebat in civitate vadabilem faceret. Et per ipsum ingressi ingressi sunt hostes in civitatem sub nocte et interfectus est Balthasar. Et successit ei Darius rex in regnum annos natus lx duos. Cirus vero ei tanquam maiori in omnibus deferebat. Quod autem eadem nocte visio [illegible] capta sit civitas apparet in Ysaia qui loquens ad Balthasar dixit: Pone mensam, contemplare in specula comedentes et bibentes. Surgite principes arripite clipeos. Iudei tradunt quod mater Balthasar per quam facta est cena suspensilis filia fuit Darii. Et quia Balthasar filium non habebat festinabat Darius occupare regnum. Septima visio

vij visio

Sequitur septima visio Daniel. Porro Darius sumens Danielem duxit eum secum in Mediam. Et erat Daniel unus de tribus satrapis qui preerant .c.xx. Sed in Daniele spiritus dei amplior erat. Cogitabat rex constituere eum super omne regnum. Unde principes invidebant ei et querebant occasionem accusandi eum ex latere regis. Fabulantur Hebrei quia querebant occasionem in sermone tactu nutu vel m[illegible] ad reginam vel ad aliquam concubinarum regis. Nullamque causam reperire potuerunt eo quod fidelis esset et super thesauros erat ut dicit Josephus quia adeo iustus erat ut munera oblata respueret. Et dixerunt principes: Non inveniemus adversus eum nisi in lege dei sui

Et subripuerint regi dicentes Consilium inierunt cuncti principes regni tui et satrape et iudices ut quicumque petierit aliquid a quocumque deo vel homine usque ad dies triginta nisi a te rex mittatur in lacum leonum. Nunc itaque confirma sententiam et scribe decretum. Et adquievit rex. Quod cum ingressus est daniel domum suam et fenestris apertis in cenaculo suo contra ierusalem tribus temporibus in die flectens genua orabat. Tribus horis orabant iudei in die hora scilicet tercia vi. ix. Ut legitur in apostolo quod tribus vicibus orabat in die. et de petro et iohanne quod descendebant ad horam orationis nonam. In tercia orabant quia tunc datus est eis decalogus in synai. In eadem hora orant etiam, quia est datus spiritus sanctus super apostolos. In vi. orabant quia tunc est erectus serpens eneus in deserto. In eadem orant etiam quia tunc est christus suspensus in ligno. In nona orabant quia tunc dedit petra aquam. In eadem orant etiam quia latere de christi lanceato fluxerunt sanguis et aqua. Cum ergo vidissent viri illi danielem orantem accusaverunt eum ad regem de transgressione decreti. Et contristatus rex posuit cor ut liberaret eum laborans usque ad occasum solis. Quod intelligentes viri dixerunt Scito quod

lex huius regni est ut decretum regis non liceat immutari. Tunc miserunt danielem in lacum leonum. et obsignavit rex anulo suo et anulis optimatum lapidem qui pro ianuis positus erat. Et incenatus totam noctem duxit. rex in primo mane diluculo rediit ad lacum et flens quod clamavit Daniel serve dei valuit ne deus tuus liberare te a leonibus. Daniel respondit. Deus meus misit angelum suum et conclusit ora leonum quia non est in me inventa iniquitas. Forte quia vidit angelum vocavit hic propere visio. Et eductus est daniel de lacu nullo lesus. Et dixerunt qui accusabant eum non dei providencia hoc factum sed quia saturati erant leones. Tunc rex iussit leonibus nullas carnes apponi. Cumque saciati essent accusatores danielis misit in lacum cum uxoribus et filiis et non pervenerunt usque ad pavimentum donec arriperent eos leones et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc scripsit rex darius in universo regno suo dicens Paveant omnes deum danielis ipse est enim deus vivens et eternus in secula. Et exaltavit daniel pre dicens plurimos. Cumque sinit ... faciebat opera regis. Forte mansio ... in ebathanis quod hacte

manet ut dicit Josephus
ita mirabile ut eadem
die qua conspicatur putaret
esse constructum. Ibi sepe
liuit medorum reges et per
sarum et parthorum
et tunc cura illius committi
tur sacerdoti et iudeorum

io da

Capitulum viii

Secunda visio danielis in
anno primo darii
regis filii assueri
astrages dictus est qui suc
cessit sibi regnum caldeo
rum. Ego daniel intellexi i
libris ieremie ut complere
tur idem ad completionem
ad propinquaret desolacio
nis ierusalem anni lxx. et o
raui dominum in ieiuniis et
sacco et cinere dicens. Iustus
es domine peccauimus iniquita
te fecimus et adduxisti cum
super nos calamitatem. obsecro
ira tua a ciuitate tua ie
rusalem et monte sancto
tuo. Unde faciem tuam super
sanctuarium tuum quod destitutum e
Exaudi domine placare do
mine attende et fac ne mo
reris. Adhuc me loquente ec
ce vir gabriel tetigit me
in tempore sacrificii vespertini
et ait. Ab exordio precum
tuarum egressa est sententia libe
rationis a deo. Ego autem ue
ni ut indicarem indicarem
eam tibi et etiam quedam
alia quia vir desideriorum
es tu. Tu ergo animaduerte
visionem et sermonem intel
lige. Tunc aperuit ei li
berationem spiritualem futuram
per christum imminentem

pro qua orabat. Dixerat quod
quamuis per cirum dicat de ea se
esse expeditum ibi noli me
tuere. Additur et de destructione
iudeorum futura per romanos
lxx. ebdomade abbreuiate
sunt super populum tuum et super
urbem tuam sanctam ut consum
metur preuaricatio et finem
accipiat peccatum et dele
atur iniquitas et adducatur
iustitia sempiterna et im
pleatur visio et prophetie et
vngatur sanctus sanctorum. Sci
to ergo et animaduerte ab
exitu sermonis dicti neemie
ne ut iterum edificetur ierusalem
usque ad christum ducem ebdoma
des vii. et ebdomades lxii.
Due erunt tempus verbi christi in
carnationem designat angelus
qui locutus et prophetas imple
uit peccata tulit, iustitiam adduxit
et unctus est oleo letitie
pre consortibus suis. Et pro
sunt ebdomadas non dierum
sed annorum ut anni sint
ebdomada una. Abbreui
tas vero dicitur ut intelligat
annos lunares qui breui
ores sunt solaribus annis
xi diebus. lxx. ergo ebdomade
annorum solarium faciunt
ccc lxxxv. lunarium vero
annorum faciunt annos ccc
xc. Est ergo sensus quod ab exi
tu sermonis ut reedificetur
ierusalem usque adductum christi
fluxerunt anni lunares ccc
xc. Sepius ergo beda incipit
a xx° anno regni arta
xersis in quo neemias pro
incerna eius impetrauit ab
eo ut restituerentur muri

ierusalem et restituit eos in multa angustia. Ab illa inquam licentia a rege accepta usque ad christi passionem fluxerunt anni lunares cccc xc. Et hanc summam annorum computat secundum annos regum qui descenderunt usque ad octavum decimum annum tiberii cesaris. Et statim mediatim inseruit daniel de reedificatione facta per neemiam dicens Et rursus edificabitur platea et muri in angustia temporum. De lxx vero ebdomadibus seposuit daniel ultimam dicens Confirmabit autem pactum multis ebdomada una quod intelligendum est de tribus annis et dimidio quibus predicavit christus et quod patribus promiserat confirmavit. Nam iam tres anni et dimidius huius ebdomade novissime preterierant quando baptizatus est dominus et in dimidio eiusdem ebdomade residuo ita fiet deficiet hostia et sacrificium id est veniente veritate cessabit umbra. Et in templo erit abhominatio desolationis id est abhominanda et desolata erunt sacrificia post mortem. Post mortem christi et usque ad finem mundi durabit hec desolatio. Supra vero in littera daniel posuit tempus mortis dicens Et post ebdomadas lxx duas oc-

Quod est defectus

cidetur christus. vii. et novissimam quam in duas divisimus partes occidetur christus et non erit populus eius qui eum negaturus est dicens non habemus regem nisi cesarem. Et alibi hunc nescimus unde sit. Quod vero sequitur civitatem et sanctuarium dissipabit populus ad hos ebdomades non pertinet sed completo tempore adventus christi et mortis suppletum fuit quod venturum erat populo qui noluit eum recipere dicens. Et dissipabit civitatem et sanctuarium populus romanus cum duce suo venturo et finis eius vastitas. Et post finem belli statuta est a domino in eternum desolatio. Et nota quia ex duobus que hic leguntur scilicet ungetur sanctus sanctorum et deficiet hostia sumitur illud quod solet dici iudeis cum venerit sanctus sanctorum cessabit unctio vestra. Affricanus huic enumerationi bede concordat in principio sed differt in fine. Non enim extendit lxx ebdomadas nisi ad quintumdecimum annum tiberii in quo baptizatus est christus. Tertullianus vero inchoat enumerationem ebdomadarum illarum a primo anno darii in quo egressus est sermo a domino ad danielem per angelum ut iterum reedificent muri ierusalem. Et extendit eas usque ad captivitatem factam per romanos et tunc

ptinet ad lxx ebdomades
tpo dictum est. ciuitatem
et sanctuarium dissipabit ppls
cum duce uenturo hebrei
sic exponunt. lxx ebdo-
mades a breuitate sunt super
populum tuum quod Daniel sa-
to ab hac die quia tibi
nunc loquor Erat autem ang
primus darii qui occidit bal
thazar et regnum caldeorum
in persas medos que trans
tulit usque ad lxx annum
ebdomadarum id est annos
ccc xl hec populo tuo par
tes accident Primum propici
abitur tibi deus sicut precatur
et delebitur peccatum tuum et
finem accipiet preuaricatio
Nunc enim urbe et templo
destructis in luctu est populus
sed in breui restaurabitur
uisio et prophetes ut propheta
non inueniatur in israel et
ungatur sanctus sanctorum
De quo propheta dixit te deus
deus tuus oleo letitie pre
participibus tuis qui di
xit Sancti estote quia ego
sanctus sum Scito ergo quod ab
hac die in qua nunc tibi
loquor et dei sermone pro
mitto quod reuertatur populus
in ierusalem et instauretur
usque ad christum et desolationem
templi ebdomades inue
niuntur lxii et alie un-
in quibus nusquam ordinem
suum duce reges fient de
quibus ante dixi quod reuer-
tatur populus et reedificetur
platea a neemia et esdra
In fine ergo ebdomadarum
complebitur dei sina t

angustia temporum quando rur
sum destruetur templum
et capietur ciuitas Nam
post lxx duas ebdomadas
occidetur christus et non erit
eius populus qui negaturus
est eum siue ut hebrei di
cunt non erit eius imperium
quod putabat se recepturum
Et quod dico de christo occide
do et negaturus populo periuro
deserendo et ciuitate et sanctu
arium dissipatus est populus
romanus cum iudice uenturo
id est uespesiano Anno mar
cus tumultuosus vii ebdomadas
id anno xl v. helius adri
anus aliquo post ea de uin
uis ierusalem urbs helya con
dita est rebellantes iudeos
ruffo magistro exercitus
pugnante superauit et tunc
defecit hostia et sacrificium
et usque ad consummationem
seculi continuabitur deso
latio Non nos moueat
inquiunt hebrei si prius in
merentur vii ebdomades
et post ea lxii et rursum
una in duas partes diui
ditur hoc est enim ydioma
hebrei sermonis et antique
latinitatis ut a minorem
numerum subponant per
maiorem Verbi gratia Nos
iuxta proprietatem lingue no
stre dicimus uixit abraham
c l xx v annos illi econ
trario uixit abraham v l
xx c annos Non ergo ut le
gitur ita adimpletur sed
ut totum prius supputatur
ita finem accepit Nec ig
norandum quosdam illorum
dicere quod una ebdomades de

qua dicitur confirmabit pactum
multis ebdomadis. Una dica-
tur in vespesianum et adria-
num ut videtur historia Jose-
phi. Vespesianus et titus tri-
bus annis et vi mensibus
pacem cum iudeis fecerunt.
Tres autem annos et vi menses
sub adriano computentur
quando iherusalem omnino subversa est
et iudei catervatim cesi ita
ut iudee quoque finibus
pellerentur. Hoc autem annum
hebreorum non magnopere cu-
rantes a primo anno darii
regis persarum usque ad consumma-
cionem iherusalem que sub
adriano accidit computant
olympiades c.lxxxv. in(?)
hoc est annos d.c.xc.v. que
faciunt ebdomadas hebraicas
xciiii. et annos tres
quando turbatus dominus hebreorum
est oppressus et iherusalem
usque ad solum diruta est.
Sequitur

2a visio

Secunda visio danielis,
quam cum sequentibus quidam
dicunt esse unam, sed
secundum sententiam hebreorum
veritate traditur esse duas
et utraque scripta erant in danie-
le hebraice. Primo utraque
vidit daniel. Una quippe
vidit, sed alteram audivit
anno tercio regni cyri regis
persarum et in eadem die emis-
sam in hunc modum. Primo
anno darii daniel intelli-
gens imminere lxx annorum
captivitatis liberande oravit
dominum ut dario et cyro
liberarent populum suum. Et data
est sibi a deo de licencia

redeundi danda. Et hanc
egressam a domino sermonem nun-
ciavit gabriel danieli. Et cepit
tunc darius disponebat de
libertate et licencia danda he-
breis sed preventus morte
non adimplevit. Cyrus autem
primo anno regni sui dedit
eis eandem libertatem quam
habebant indigene et licen-
tiam redeundi. Ipsi vero qui
omnes fere nati erant in
caldea et possessiones ibi
habebant elegerant remane-
re in terra nativitatis sue. Pau-
ci vero qui ascendere dispone-
bant in iudeam prohibiti e-
rant et morati usque ad ter-
cium annum cyri. Quod attendens
daniel vehementius affli-
gebatur dolore quia prius ex-
orabat dominum ut qui prius
decla[ravit] regibus ani-
mum liberandi effectum est.
Ergo tercio anno regni cyri pri-
mo mense prima die mensis
lugebat daniel trium ebdo-
madarum diebus panem deside-
rabilem non comedit car-
nes et vinum non gustavit
nec usus est unguento pro
balneis more persarum. Die
autem xxiiii dum esset iuxta
fluvium tygris vidit. Et ec-
ce vir vestitus lineis accinc-
tus zona aurea cuius faci-
es sicut fulgur oculi ut lam-
pades torrentis corpus eius
crisolitus que dextera(?) vocat
bracchia, sed femora
tibie et pedes quasi es candens
et sermo eius quasi vox multi-
tudinis loquentis. Homines vi-
ri qui erant cum eo territi fu-
gerunt et solus vidit visionem

et terruit in facie sua
Et vir ille accessit et eri-
gens eum et confortans
ait Noli metuere daniel
quia ex die primo mensis
quo posuisti cor tuum ut
te affligeres coram deo tuo
audita sunt verba tua et e-
gressa est sententia ad eos de re-
ditu populi et eadem die vo-
lui ad te venire ut nunc-
ciarem sed princeps regni
persarum restitit michi xxi
diebus et ideo Ergo timuit
egrederetur apparuit prince-
ps grecorum veniens ut adiu-
varetur principi persarum et in-
de aliquantulum moram feci
Sed nunc venio ut certifica-
rem te de reditu populi et ulterius
quia nemo est michi adiu-
tor nisi michael princeps
inter hos duos principes gre-
corum et persarum dicit eciam
ieronimus esse angelos ma-
los qui appositi sunt regnis
illis ad quorum laborabant
itaque angelus persarum ne
hebrei liberarentur a domino
persarum. Tum quia delec-
tabatur afflictionibus eorum
tum ut ipse diucius affli-
gentes eos gravius pe-
terent laborabat eciam
angelus grecorum ut ipse ca-
ptivitas hebreorum fucis
tussiret in dominium grecorum.
Gregorius autem vult eos fuis-
se angelos bonos qui sa-
tagebant ne tam cito li-
berarentur hebrei ut quod
adhuc erat purgandum in
eis purgaretur et deinde
quererent ad regnum. Postea
di addit vir ille Nunc veni-
tar ut pugnarem adversus prin-
cipem persarum. Verumta-
men quod annunciabo tibi
quod expressum est in scriptura
veritatis de regibus et de aliis
quorum gerens sollicitudinem.
Nota a primo anno darii
orabat daniel pro eo ut sta-
ret et roboraretur in regno
eius et sollicitus erat de suc-
cessoribus regni persarum volens
eos scire de quorum manife-
statione sequitur decima visio x visio

In anno primo
inducitur daniel a primo
anno darii medi staba-
m in conspectu dei ut confor-
taretur et roboraretur
ipse darius et statim fuit
methaplasmus qui frequens
est in prophetis et introduci-
tur vir ille predictus loquens
ad danielem sic. Et nunc
veritatem annunciabo tibi ec-
ce adhuc post darium
et cirum qui nunc sunt tres
reges stabunt in perside tam-
busus scilicet et cerencides magus
darius filius hidaspis et ter-
tius scilicet xerses filius darii
super omnes ditabitur et concitabit
omnes adversus regnum grecie
Unde isto legitur quia suc-
cendit athenas et bellum
in navale erat apud sa-
laminam quando sophocles
et euripides clari habebantur
et themistocles in persiam
fugiens hausto sanguine
tauri periit. Et vir qui
loquebatur danieli pretermisit omnes reges usque ad
alexandrum magnum et
ait Consurget vero rex fortis
et faciet quod placuerit

ci Et cum steterit confringetur
regnum eius et dividetur
in quatuor ventos celi Se
gipto enim que est ad meri
diem Primus regnavit ptho
lomeus lagi filius In
macedonia philippus qui
et arrideus frater alexandri
que est ad occidentem Syrie
et babilonie et superioribus
locis que sunt ad orientem
seleucus nicanor impera
vit asie et ponto et cete
ris in eadem plaga provin
ciis anthigonus ad septen
trionem et hoc secundum has
quatuor plagas dicimus Ori
ente in iudea e ad aquilo
nem syriam ad meridi
em egiptum habet Unde regno
egipti et syrie tantum prosequitur
daniel quia sub hiis afflic
ta est plebs dei vicissim
Nam post alexandrum primus
regnavit in egipto ptho
lomeus lagi filius a quo
sequentes reges egipti ple
ptholomei dicti sunt Post
ptholomeum philadelphus
post ptholomeum ever
getes post ptholomeum
philopater post ptholo
meum epiphanes In sy
ria post alexandrum reg
navit seleucus post anthi
ochus soter a quo suc
cessores anthiochi dicti
sunt Post anthiochus theos
Post anthiochus gallinicus
Post anthiochus magnus
Post anthiochus epiphanes
De hiis prosequitur vir lo
quens ad danielem ma

piens a rege egipti pro
Et confortabitur rex austri
hic est ptholomeus filius la
gi adeo fortis ut pirrum
regem epirotarum expul
sum restitueret in regnum
et demetrio demetrio filio an
thigoni seleuco regni sui par
tem quam antigonus abstule
rat restituit cyprum phe
nicem et regiones multas
et insulas sibi subiugavit
Cui successit ptholomeus
philadelphus duxit ccc
elephantes turres lig
neas eis superponens in qui
bus posuit armatos addi
micandum sub quo lxx inter
pretes claruerunt Hic pu
gnavit contra anthiochum
theos regem syrie sed post
ea federati sunt Ita anthi
ochus duxit uxorem bero
nicem filiam philadelphi
repudiata priori uxore lau
dice Que cum reddisset in
patriam virum occidit veneno
Virum et filium quem susce
pit de beronice gallenicum
vero filium suum fecit regem
syrie Euergetes vero qui suc
cessit philadelpho in ultorem
beronices sororis vastavit
in syriam sed audito quod prin
cipes egipti conspiraverant
adversus eum rediit in egip
tum trahens secum de sy
ria predam multam nimis
et simulachrorum n. d. xlor
vo gallenicus duos filios re
liquit seleucum et anthiochum
magnum Sed anthiochus
occiso fratre suo regnavit
et aggressus est regem egipti

philopatore victus est et Jerosolimam fugiens pene captus philopatori vero successit in egipto epiphanes cum esset iiii annorum et cepit anthiochus magnus infestare eum sed principes egipti dimicabant pro eo Sub epiphane onias sacerdos assumptis pluribus iudeorum fugit in egiptum et accepit a rege regionem que elyopoleos vocabatur et in ea construxit templum simile templo iudeorum asserens se implere vaticinium ysaie scribentis erit altare domini in egipto et titulus eius in finibus eius hoc templum permansit annis cc.l. usque ad vespesianum qui civitatem ipsam que dicebatur onie et templum funditus evertit Porro anthiochus magnus reliquit duos filios seleucum et anthiochum et epiphanem, sed epiphanes per fraudem electo vel occiso fratre regnavit in syria Et nunc post de ordine historie interposuimus et nobis nulla est contentio que scrutinii Exponit porphirius de anthiocho cum exposuit eum danielem ut infirmaret enim Nos autem in putamus exponimus de anthiocho et antichristo quedam tamen specialiter de anthiocho quedam de antichristo ut illud de anthiocho et comedentes panem cum eo et cetera usque illuc et venient super eum triremes et romani Anthiochus enim epiphanes dedit sororem suam uxorem epiphani regi egipti in dolum Cum suscepit ex ea duos filios Tunc anthiochus ingressus est egiptum tamquam nutricius sororem et nepotes Quam multas epulas fecit additi diviti sororis et voluit obtinere Egiptum sed egiptii viriliter resistentes eiecerunt eum sed post biennium reversus obsedit allexandriam Et ecce legati romanorum missi sunt ad egiptios liberandos quibus federati erant Cumque applicuissent egressus est ille obviam anthiochus et dextram striet in litore Dixit ei marcus publius lenas Senatus populusque romanus precipiunt tibi recede ab amicis suis Cumque ille peteret inducias respondendi marcus virga illum fecit circulum in sabulo cum virga et ait Senatus populusque romanus precipiunt ne egrediatur de hoc circulo donec respondeas Ad que anthiochus Si sic visum est senatui et populo romano recedendum est Et recessit ab egipto Similiter et his sequitur de anthiocho tantum intelligendum est Et erit in contemptis formam Nam anthiochus casus erit obsimulationem religionis Et deos vero patrum deum moazim loco suo venerabitur usque continuit Moazim enim presidium sonat et anthiochus

in ierusalem presidium posuit et ydolum iovis Antiochus vero diam diu presidium suum venerabitur Porro antiochus tantum conquirit id quod sequitur et figet tabernaculum suum apherno inter maria Apherno interpretatur palacium suum Et est sensus figet tabernaculum palacii sui in loco qui sita est inter mare mortuum et cirrenum et super montem inclitum et sanctum id est montem oliveti ponet tabernaculum suum et veniet usque ad summitatem eius id est usque ad locum unde dominus descendit Et nemo auxiliabitur ei quia audietur vox in aere dicens Morere et statim fulminabitur Postea prosequitur visio de tempore antichristi et conversione iudeorum et resurrectione mortuorum dicens Et veniet tempus quale non fuit ex quo gentes reperint esse et stabit michael princeps populi sui et salvabitur exercitus omnis qui scriptus erit in libro dei Et multitudo hominum qui dormiunt in pulvere terre evigilabunt alii in vitam eternam alii in obprobrium ut videant semper non quid bonos sed quia tollentur impius ne videat gloriam dei sed ut videant obprobrium suum semper Tu autem daniel signa librum id est scribe misteria sed non expone pertransibunt plurimi et multiplex erit scientia Cui angelus

dixit Relinque posteris materiam exercitii Et desiderabat daniel scire quo tempore duraret obsessio antiochi Et vidit principem persarum stantem in ripa fluminis Et principem grecorum stantem in altera et virum indutum lineis stantem in medio super aquas et dixit ad eum Usque quo finis horum mirabilium Et elevans ille utramque manum suam in celum per viventem in eternum quia tempus et tempora et dimidium temporis Et ait daniel Domine mi quid erit post hec Et respondens ille iteravit illud tempus sed per alia verba dicens Cum ablatum fuerit iuge sacrificium et posita fuerit abhominatio in desolationem hoc est cum ablatus cultus dei et desolatio antichristus abhominaliter cohibebit se adorandum Erunt dies M CC XC id est tres anni et semis Postea intulit quid erit post hec dicens Beatus qui expectat et pervenit usque ad dies mille CCC XXXV Si diebus mille ducentis XC addantur dies XL V fient dies M CCC XXXV Itaque post mortem antichristi dabuntur et lapsis XL quinque dies ad primam Et est sensus Beatus qui post dies persecucionis pervenit ad dies super additos penitentie Tu autem daniel interim vades ad prefinitum tempus vite tue et requiesces et in fine dierum

S Et / tur / hijs — stabis in sorte tua id est resurges in ordine tuo

toria Suzanne quia he-
breus non habet in libro Danie-
lis et notavit eam fabulam
non quod inficietur rem ges-
tam sed quia in ea falsum
legitur de sacerdotibus
lapidatis quos Jeremias ad
ustos testatur et quia nos
fabulamur eam scriptam
esse a Daniele cum agnoscatur
greco scripta fuerit quod proba-
tur eo quod quedam allusio ver-
borum videlicet a pcto i.
cini cise apo ton primi
prisse. Tales enim allusio-
nes verborum ad arborum nomina
non inveniuntur in hebreo. In
translatione quidem nostra va-
riis allusionibus qualiter-
cumque legitur ut cum duobus
sacerdotibus sub scino vidit
Daniel verbum qui alludens
nomini scindet te deus me-
dium. Expressius fieret si
diceretur ita sub ilice et ad-
deretur illud angelus domini
scindet te. Eadem allusio
potest fieri ubi ad nomen
temporis ut si diceretur sub
est hoc scilicet sorba et vide-
tur seceret te deus. Hanc
eandem hystoriam notat
origenes fabulam in de-
cimo stromatum id est in-
structionum forte secundum
editionem quia sub obelo
et asterisco composuit scrip-
mata notavit quod per ea
plenius nos instruxit.
Apparet autem hoc factum
esse adhuc recenti capti-
vitate quia Daniel adh-
uc iuvenis erat. Iunior
Susanna uxor Ioachim
pulchra erat nimis et

consenserunt in eam duo
seniores populi iudices
illius anni de quibus dicit
dominus: Iniquitas egressa est
in Babilone a senioribus
iudicibus. Tradunt Hebrei
quia mulieres in hoc deci-
piebant eimuse esse de stir-
pe David et Christum de semine
suo nasciturum. Hii statuerunt
in domibus tempus quo Susan-
nam possent invenire so-
lam et latuerunt post me-
ridiem in pomerio Helchie.
Et ingressa est Susanna vo-
lens lavari id est ungi pro
consuetudine terre et misit
puellas ad afferendum oleum
et smigmata id est unguen-
ta. Est autem smigma ordei-
um cum palea. Unde faciunt mu-
lieres decoctionem forte ad
nitorem faciei. Cumque viden-
tes senes ad eam dixerunt:
Consenti nobiscum alioquin
feremus contra te testimo-
nium adulterii. Et elegit Su-
sanna incidere in manus
eorum potius quam peccare in
deum et exclamavit. Et ac-
currentes famuli irrue-
runt cum audissent se-
nes loqui. Altera die
statuta est Susanna in me-
dio populi. Et ponentes senes
manus suas super caput eius
contestati sunt se vidisse
iuvenem cum ipsam pariter
commiscentem. Et condempna-
verunt eam ad mortem. Et
exclamavit Susanna voce
magna ad deum. Domine
tu scis quia innocens mo-
rior. Cumque traheretur ad mor-
tem suscitavit deus spiritum pueri

cui nomen daniel. Non est
credendum hebreis qui dicunt
danielem fuisse mortuum
et tunc suscitatum et deinceps
pe[n]itus fuisse prophetam, sed tunc
manifestavit dominus spiritum
sanctum esse in eo qui prius quasi
latens quiescebat. Et ait
daniel ad populum. Reverti-
mini ad iudicium quia falsum
locuti sunt adversus eam.
Cumque revertissent, separavit
daniel senes ab invicem
et advocans unum dixit.
Sub qua arbore vidisti eos
commisceri colloquentes. Qui
ait. Sub cino quem latini
dicunt ylice vel lentiscum.
Et advocato altero dixit.
Sub prino. Et acclamavit
populus ad eos in eos propter dis-
sonantiam et interfecerunt
eos id est regi tradiderunt
interficiendos. Et factus est
daniel magnus in populo a
die illa et deinceps. Et rex
astrages appositus est ad
patres suos et suscepit cirus
regnum eius id est regnum
persarum. Forte hic determinatur
tempus quo liberata est su-
sanna quod scilicet cirus fac-
tus est rex persarum et darius
rex medorum, vel potius deter-
minat tempus sequentis hysto-
rie que hic inchoatur. Et ad-
huc stabat regnum babilo-
nis et erat in babilone
rex de quo statim sequitur.
Erat autem daniel conviva
regis et honoratus super omnes
amicos eius. Cuius nomen
quia tacet hystoria potest
intelligi fuisse pater baltha-
sar vel ipse balthasar sub
quo factum est a daniele quod
legitur in fabula belis et
draconis, quia fabulam ap-
pellant hebrei eo quod falsum
legitur in ea et impossibile
de translacione abacuk. Et
refert Ieronimus quod tunc di-
xisset ei hebreus prius ta-
lem translacionem corporalem
numquam facta esse. Audivit
quondam scioli qui erant an-
tiqui ezechielem translatum
esse de caldea in iudeam
et irrisit eum hebreus dicens
In litera expressum est quod eze-
chiel translatus est in spiritu. Unde
apostolus in secunda ad corinthios lo-
quitur est dicens. Sive in
corpore sive extra corpus ne-
scio deus scit. Et addidit
hebreus nil in hac fabla
propheciam narrari sed o-
pus tamen ex industria factum

De ydolo belis et draconis

Erat enim in babilone
ydolum nomine bel
et impendebantur
ei diebus singulis de
simila XII artabe et
oves XL et vini amphore
amphore VI. Est autem artha-
bea apud caldeos eadem men-
sura que et ephi apud
hebreos mensura scilicet
trium modiorum. Et rex babi-
lonis illud adorabat per sin-
gulos dies et dicebat dani-
eli. Quare non adoras bel.
Qui respondit. Non colo factum
sed creatorem deum vivum vi-
ventem. Et ait rex. Nonne
videtur tibi bel deus vivens
qui tanta cottidie comedit

et bibit. Cum vidit quod illu-
sus est et panes omnes
et vinum comedit. Et vo-
cavit rex sacerdotes et ait:
Nisi dixeritis mihi quis co-
medit impensas has, mo-
riemini; si autem ostenderitis
mihi quod Bel comedat haec,
morietur Daniel. Erant autem
sacerdotes Bel septuaginta exceptis u-
xoribus et parvulis. Et venit
rex cum Daniele in templum.
Et dixerunt sacerdotes: Nos
egredimur foras et tu rex
pone vinum et escas et claude
ostium et signa anulo tuo et
nisi inveneris mane omnia co-
mesta a Bel moriamur. Et po-
suit rex ante Bel cibos et Dani-
el cribravit cinerem per totum
pavimentum coram rege. Et
clausum est ostium et signa-
tum anulo regis. Sacerdotes
autem ingressi sunt nocte illa
iuxta consuetudinem suam cum
uxoribus et liberis et consumpse-
runt omnia. Fecerant enim
sibi cuniculos sub terra et ab-
sconditum introitum sub mensa.
Diluculo venit rex ad tem-
plum et Daniel cum eo et in-
venerunt signa salva. Cumque
aperuissent ostium intui-
tus rex mensam vacuam
conclamavit: Magnus es
Bel. Et tenuit Daniel regem
ne ingrederetur et ait:
Animadverte vestigia pedum
super pavimentum. Et iratus
rex apprehendit sacerdotes et
ostenderunt ei ostiola per quae
ingrediebantur. Et occidit
eos rex. Et dedit Bel in manus
Danielis qui subvertit eum
et templum eius. Erat autem in eodem

loco draco magnus latens
in fovea et adorabat eum
Babilonii. Sacerdotes eius
habebant hydraulia id est va-
sa facta de coriis vitulorum
et pertrahebant ea vigiles coram
illis ut facerent sonitum terribi-
lem quasi tonitruum ad quem
concitatus draco quasi emitte-
bat fumum quasi ignem quasi
visibiliter apparebat. Et dixit
rex Danieli: Non potes dicere
quia iste non sit deus vivens.
Et ait Daniel: Da mihi potestatem
et interficiam eum absque ferro
et fuste. Et dedit ei. Tulit
ergo Daniel picem et pilos et
adipem et coxit pariter et fe-
cit massas deditque in os dra-
conis et suffocatus crepuit.
Et indignati Babilonii dixe-
runt: Iudeus factus est rex. Et
dixerunt ad regem: Trade no-
bis Danielem alioquin interfi-
ciemus te et domum tuam.
Et compulsus tradidit eis
qui miserunt eum in lacum
leonum et erat ibi sex diebus.
In lacu erant leones septem et
dabantur eis cotidie duo cor-
pora dampnatorum et due oves
et tunc non sunt data eis ut
devorarent Danielem. Erat
autem Abakuk propheta in Iudea
qui ferebat pulmentum mes-
soribus et ait angelus ad eum:
Fer prandium in Babilone Da-
nieli qui est in lacu leonum.
Domine, Babilonem non
vidi et lacum nescio. Et tu-
lit eum angelus in capillo capitis
sui. Et posuit eum super lacum.
Et clamavit Abacuk: Da-
niel serve dei tolle prandium
quod misit tibi deus. Et gratias

daniel agens comedit /
Porro angelus domini restituit
abacuk in loco suo. Venit
quoque rex die vii. ut lugeret
danielem et videns eum
sedentem in medio leonum
exclamavit magnus es do-
mine deus danielis. Et extra-
xit eum de lacu. Porro il-
los qui perditionis eius cau-
sa fuerunt intromisit et devo-
rati sunt in momento coram
eo.

Abacuk fuit de tribu
symeon. Hic previdit
captivitatem in ierusalem ventu-
ram et adventantibus cal-
deis fugit in ostracenam
et erat incola in terra ismael. De-
scendentibus vero caldeis inde
in egyptum qui peregrinabantur
in terram suam et scripsit li-
brum et in principio causatur
adversus deum cur impium
vastasset populum dei. Et iustum cur
eius cum ipse clamaret et
non exaudiretur. Sed in specu-
latione aperuit ei dominus cala-
mitates circumstantium natio-
num futuras per nabuchodo-
nosor longe maiores et
tandem ipsum nabuchodonosor
periturum et ideo a murmure
conversus est ad preces et orationem.
illi dominus adventum christi di-
cens. Si moram fecerit expec-
ta eum quia veniens veniet
et non tardabit. Et imprecatus est abacuk nabuchodo-
nosor inter plurima dicens
Ve qui potum dat amico suo
mittens fel et inebrians
ut aspiciat nuditatem eius
quod fecit nabuchodonosor
sedechie. Ultimo scripsit

canticum Domine audivi et
cetera. Hic dum ferret pul-
mentum messoribus dixit do-
mesticis suis. Ego in terram
longinquam vado et cito redi-
bo. Si tardavero perferte
tibi messoribus. Et cum
fuisset in babilonem subito
implevit messoribus. Intel-
lexit autem quod celeriter esset
populus a babilonis reversurus.
Unde paulo longe post libertatem
liberationem suspendit eos esse
factum. Signum autem reditus de-
dit his qui erant in iudea.
quod visuri essent lumine in
vestibulis templi. Ultimam quoque
templi desolationem predixit
quod gens occidentalis eam
esset factura. Tunc inquid ve-
lamen sancti sanctorum scin-
detur et duarum columpnarum
capitulia auferentur et quo
sunt nullus agnoscet. Ipsa vero
in heremo adducentur et ex
inde ultio qui persecutionem susti-
net a serpente illuminabit do-
minus sicut a principio. Et mor-
tuus est abacuk et sepultus
in agro proprio solus. Dixit de
daniele quidam super iudeos pro
reditu populi in iudea nec satis
de fructu at sepultus est in specu
ra regali solus cum gloria. Hic est
daniel qui dedit signum in mon-
tibus super babilonia dicens
Cum ipse meridie aborta fu-
migabit veniet finis ba-
bilonie. Quando vero velud ig-
nis ardebit finis erit. Vni-
verse terre quando ad partes bothi
bothi aque decurrerint
venorientem populus ad terram su-
am quando sanguine fluxerint
erunt gaudia balaali in ...

Post de Ciro iuxta tra-
mortem darii medi
cyrus monarchiam
tenuit orientis ong
sedem posuit apud persas
licet regnum medorum maius
esset et honorabilius eo quod
ipse enim sublimaverat in re-
gem iste fuit nepos darii
ex sorore, nepos non astiagis
Unicam habuit filiam et vidit
sompnium quod de genitalibus
filie oriebatur vitis que tota
occupabat asiam et a ceteris
a coniectoribus se scitum ne-
potem ex filia qui dominus esset
asie et ipsum eiceret a regno
Unde timens dedit filiam suam
militi plebeio ne filius qui ex
ea nasceretur nobilis et potens
Postea filiam pregnantem accersivit
et natum ex ea filium cuidam
harpago amicorum suorum
tradidit occidendum Qui cre-
dens reginam successuram ad fili-
am filium ipsius veritus est
occidere et uni de pastoribus
regis tradidit puerulum expo-
nendum in nemore Qui cum
exposuisset eum et id indicasset
uxori que in diebus illis
pepererat supplicavit ei
multum ut parvulum ei defer-
ret alendum et proprium pro
exponeret Cumque rediisset pa-
stor ad puerum invenit ca-
nem prebentem ei ubera et
a feris et avibus defendentem
Cumque tulisset eum ad uxorem
allusit ei tamquam diu
notum vocavitque puerum spartacum
id est catulum Spartos enim
persice canem sonat Cum-
que esset quidam ludus vulgaris a pue-
ris ludentibus factus et rex eo-
rum et contumaces et in-
obedientes sibi cum fustibus af-
fligebat Unde quidam
ferientes patres eorum verbum
detulerunt ad regem de filio
pastoris Unde cum adductus es-
set rex et argueret eum
quod pueros plagasset ille
intrepidus se ut regem fecis-
se respondit Et admiratus
est rex Et quedam signa
generis sui mox deprehendens
accersito pastore secretius
veritate rei agnovit Hoc
rupta tamen timor eius de ne-
pote mitigatus est estimans
quod verbum coniectorum de reg-
no impletum esset in regno
puerorum et eidem qui prius
commiserat occidendum co-
misit alendum indicans ta-
men esse nisi pastoris fi-
lium quendam illius secretarii
sui clanculo dedit patri
ad comedendum quia non
obedierat domino suo et post
idipsum indicavit ei Factum
est autem ut astiages e-
deret exercitum illi secretario
ad hostes expugnandos Ip-
se vero prodit in media Ser-
vo ille non immemor male-
ficii regis persuasit exercitui
ut spartacum regem persidis
sibi eligerent Et cognomina-
vit eum tyrum quod interpreta-
tur heres quasi diceret licet re-
luctetur astiages hic est he-
res Unde facto timens asti-
ages darium consobrinum
adoptavit sibi in filium Et

collecto exercitu congressus
est adversus tyrannum. Confu
gierunt perse retro ad
domos et matres egresse ad
eos et detectis posterioribus
suis aiebant. Vel vultis
ne intrare in uteros ma
trum et renasci. Hoc pudo
re compulsi ipse acriter fe
redierunt in hostes et vic
tus est astiages. Cyrus autem
magis concupivit se illi ne
potem quam victorem. Nam
regnum chaldeorum conces
sit ei dario non tamquam fratri
matris sue tradidit regn
um medorum tamen sub cer
ta spe revertendi ad ipsum

De licentia redeundi data iu
deis

De licentia redeundi data iudeis

Itaque cum universum re
gnum devolutum esset ad
eum in hunc regni an
no primo suscitavit do
minus spiritum eius ut im
pleretur verbum ieremie. Et
dedit libertatem omnibus
iudeis qui erant in univer
so regno suo et licentiam
redeundi in iudeam et
edificandi domum domini. Co
tatus autem fuit ex verbis ysa
ie qui ante c. et x. annos
scripserat de ipso dominum di
centem. Christo meo cyro cuius
apprehendi dexteram subici
am regna et gentes. Ipse
reedificabit domum meam
ierusalem. Ut ergo hanc universi
tam septimam impleret
etiam septimam libertatis et
licentie tradidit in universo
regno suo dicens. Omnia
regna terre dedit michi

dominus celi. Credo hunc esse
quem gens israhel adorat.
In hac epistola ortatus est et
iudeos ut ascenderent in
iudeam et qui nollet as
cendere iuvaret ascenden
tes in pecunia et vestibus
et iumentis. Porro claris
simi iudeorum habitabant in
babilonia id est intra ba
bilonis eversa (?). Babilon
enim proprie nomen est civitatis
babilonia vero nomen regi
onis licet unum pro alio se
pe legatur. Fuit eos za
charias natus in caldea iam
prophetabat. Hic benedixit
salathiel in filio vocans
eum zorobabel quod inter
pretatur magister babilonis
qui dicebatur. Hic erit magister
captivitatis babilonice.
Ad cuius prophete exhortationem
primi surrexerunt viri iu
da ut ascenderent in ierusalem.
Post ea vero viri beniamin
et levite. Propterea ut dicit
iosephus a iuda cognominati
sunt iudei. Huius enim nominis
plures fuerunt tamen super
turrim babel legitur quod
ab eram (?) qui cognominatus
est iuda dicti sunt iudei a
libi quod a iuda filio iacob a
libi quod a iuda machabeo.
Porro ascensuri in iudeam
alios hortabantur sed pau
cos invenerunt qui assen
tirent eis et propterea tam
in cohortatione quam in appa
ratu tres annos compleverunt.
Igitur tercio anno tunc egressi
in

sunt sub Zorobabel duce et
Jesu magno sacerdote adhor-
tantibus eos Zacharia propheta
et Aggeo iuvene sed postea
propheta. Erant enim tunc mille
fuerunt ac de Judeis xliii et
cccc lx. Reliqui vero erant ser
vi et ancille et homines quibus
permissum et remisit cum eis
Cyrus partem vasorum domini
v et xl. Inter que ponit
Josephus refrigeratoria quorum
usum non legi. Ascenderunt
etiam quidam cum eis dicentes se
esse de genere sacerdotum. Cumque
quererent scripturam genealo
gie sue et non invenirent
recepti sunt in istis sed eie
cti a sacerdotio. Et relicti sunt
in urbem et in civitates Jude

septuagesimo

Hic. De anno septuagesimo
Hic est annus septuagesimus
relaxande captivitatis
que predixit Jeremias. Ita et
Josephus primum annum Cyri dicit
esse fuisse viii vicesime decem
dies. Itaque tribus annis fuit
Cyri septuagesimus. Cui conso
nat Josephus dicens primo an
no imperii Cyri lxx consu
mebatur vel imminebat. De
eodem legitur in Paralipomenon. Qui si
evaserat gladium ducti in Babi
lone servivit regi et filiis
eius donec imperaret rex P
ersarum et compleretur sermo Je
remie et celebraret terra sab
bata sua usque dum complerentur
lxx anni. De eodem meminit
Daniel anno primo Darii:

intellexi numerum annorum ut com
plerentur desolationis Jerusalem
lxx anni. Ecce ipsi plane predixe
rat Jeremias in epistola quam dire
xit ad transmigrationem. Cum cepe
rint inquid impleri lxx
anni visitabo et reducam vos
ad locum istum. Alibi tamen videtur
velle Jeremias quod an eversi
one Babilonis completi essent,
ubi ait: Servient omnes gentes
iste regi Babilonis lxx annis.
Cumque completi fuerint anni
lxx visitabo super regem Babilo
nis et super gentem illam ini
quitatem eorum dicit dominus et po
nam terram in solitudines sempi
ternas. Rogat autem auctoritate
fabulantur Judei ut supra di
ximus exultasse Balthasar
et convivium fecisse. Hic autem
loquitur Jeremias de lxx annis
non captivitatis sed iniquitatis
Nabuchodonosor ex quo cepit oppri
mere finitimas nationes. Huic
opinioni attestatur Affricanus
agens de Neemia et xx°
anno regis Arthaxersis dicens:
Eo tempore regni Persarum cxv
anni fuerunt evoluti. Captivitatis
autem Jerusalem clxxxv. Eusebius
tamen in libro cronicarum videtur
obloqui predicte. Secundum annum
Darii filii Ydaspis dicens fuis
se lxx secundum auctoritatem Zacha
rie qui secundo anno Darii scribens
audivit virum stantem inter
mirteta dicentem: Domine
exercituum usque tu non misereberis
Jerusalem et urbium Juda quibus
iratus es. Iste iam est lxx annus

Et p9 pauca Cum ieiuna
retis p hos lxx annos nunq
ieiunium ieiunastis m chri
huic ꝯ consonat clemens
in pmo stromate dicens Et
pseuerauit captiuitas annis
lxx et usq ad scdm annu da
rii filij ydaspsis Videt q eus
bius distingwe int lxx an
nos captiuitatis et lxx anos
desolacois tepli dicens scdm
nonullos usq i annu vicesim
cyri colligit ome tpus cap
ti lxx a tcio ano Joachim
filij iosie Porro scdm alios
ab anno xiijo iosie usq ad p
mu annu cyri colligut an
capti lxx desolacois uero
templi sub dario rege complen
tur lxx Hor opioni ꝯsonat
glosa Jeronimi sup Ezechiele
ubi agit de dormicione sup
latus dextru dicens qd pmo
ano cyri fluxerant an de
solacois templi xxx Por
ro hor opinio de ano lxxo
magis certa e et pluimu auc
toritatibus sanctita sola za
charie auctoritas nos mouet
Iste iam lxx annis est eo
qd forte determinari pt ut ia
accipiat de psterito quasi d
lxx9 annis iste noto sz et
famosus iam diu est forte
dicitq in zacharia lxx9 annis
no captiuitatis sed ꝯuiteta
tis que scdm hebreos incho
auit ano xxx ante cyri mo
narchiam De reedificacione

templi

Porro in ano regres
sionis in iudeam cogre
gatus e pplus quasi vir
unus i ihrlm et edificantes

altare collocauert illud sup
bases suas et obtulerut
sup illud holocausta dnno
mane z uespe fecerutq so
lepnitate tabnaclor Vnde
uo habuerut igne nescim
nisi forte de calculis ueter
altaris excusserint illum
Anno at scdo iecerut funda
menta templi Qd audie
tes samarite uenerut ad eos
et dixerut Edificemus uobi
scum quia ita ut uos querimus
dnm urm Et dixerut duces
isrl Non e nobis z uo
bis edificare dnm sed nos ei do
mu edificab Hoc em iussit no
bis rex cyrus precepit Cumq
apparuissent fudameta sup
tram eleuauit pplus uocem
in iubilacione Porro quida
seniores qui uiderat templu
prius eiulabat uoce mag
nc poterat quisqua agnosce
clamore letanciu z plangciu
eiulanciu Porro samarite
indignati impediebant
manus eorz Cumq pse im
pedire no possent dederut
munera pncipibus regis persaz
qui erant positi sup tram
qui precijs corrupti uendi
derut eis negligenciam edi
ficacionis cyro tamen ignorante
et adeo impedierut eos
qd in xxx annis quibus cyrus
regnauit no erexerut mu
ros templi nisi usq ad fu
ndacione Porro cyrus
cu percussisset cresum impo
sterum aliam gentem
lidorum bellicosissimam

de reedificacione tepli

astute redegit misericordiam simula
didit enim eis solempnitates
et ludos prebens eis ut lu
sibus comessationibus et am
plexibus vacarent quasi beni
volenciam in eos ostenderet et
in hunc modum eos enervavit
et quos bello non poterat ple
bidine expugnavit. Postea vero
transgressus araxem a regina
massagetarum thamari victus
et occisus est cruce caput illius
precisum in utre pleno san
guine humano proiciens in
sultando dixit satia te san
guine quem sitisti Incidentia

In diebus ciri scriptorum ro
manorum tarquinius super
bus qui tarquinius tarquinii mi
nor filii sui qui lucreciam
corrumpit a regno est expulsus
hic genera tormentorum exco
gitavit vincula taureas fu
stes lautumias carceres com
pedes cathenas exilia me
talla etc. De Cambise

Mortuo ciro successit
ei filius eius cam
bises qui apud Esdram
artaxerses ut assuerus
dicitur In hystoria vero iudith vo
catur nabuchodonosor. Tunc
principes terre qui impe
diebant hebreos scilicet reum
bethleem quem Josephus dicit
scriptorem omnium accidentium
et alii qui inhabitabant
syriam et phenicem et omnes
regiones ultra eufratem
scripserunt cambisi quod iu
dei reedificabant urbem ur
bem pessimam et semper regibus
persarum rebellem et te

plum ad similitudinem castri
que ob rebellionem prius de
structa fuerant. Et iussit reedi
ficationem statim negaret regi
tributa et annonas. Unde etiam
patet regi transitus in syria
Hec autem dicebant se timere
morari ei quia in mercedes
erant salis quod in palacio
comederant et consulentes
vero invidebant hebreis reedi
ficationem. Et iussit artaxerses
cambises potentiam invidencium
eam persolvit et intermissum
est opus dei in urbe usque
ad secundum annum darii filii ystaspis
persis postea in cambise finitur
est quod in hystoria iudith scri
bitur etc. De Iudith etc.

Hanc historiam transtulit Jeronimus ad pe
ticionem paule
et eustachii de cal
deo in latinum. Hic
liber apud hebreos inter hysto
rias computatur et inter apo
crifa quod dicit Jeronimus in prologo
qui sic inchoat apud hebreos et iu
das liras etc. Sed ergo in prolo
go super iudith aliubi legitur
inter agiographa vicium est scriptoris
quod in ipso titulo deprehendi
potest quem synodus nicena in
numero sacrarum scripturarum recepit
Transtulit autem ea prius variis
et corruptas editiones magis
sensum ex sensu quam verbum ex
verbo sequens. Mortuo itaque
ciro quidam arphaxat me
dus in mebathanis sumi
psit et reparavit et muni
vit eam inexpugnabilitur

de Iudith

Incipit liber Judith qui toto in uno
magno capitulo continetur

quasdam partes medie et
conciliauit ut tandem toti
medie imperaret. Nabucho
donosor uero rex assiriorum
qui regnabat in niniue
anno xii° regni sui obtinu
it arphaxat in campo ragau
qui est inter eufraten et
tygrim. Hic est cambises
cuius pater adhuc uiuens in
niniue et regnum assiriorum
concessit et nabuchodonosor
cognominatur. Hic mortuo
patre duodecimum illius re
gni agebat annum. Nam in
regno monarchie non nisi
viii annis regnauit. Qui post
quam factus est monarchus
exaltatum est cor eius et mi
sit ad omnes qui habitabant
in cilicia et damasco et liba
no et carmelo galilea et
samaria et usque in ierusalem
exigens ab eis tributa lon
ge grauiora quam prius. Cum
omnes uno animo contradixe
runt. Tunc iratus rex iurauit
per thronum suum quod defenderet
se de omnibus. Igitur anno xiii
regni sui precepit holoferni
principi militie sue ut
egrederetur per regiones illas
et nulli homini uel municio
ni parceret oculus eius.
Cum egressus esset cum exercitu
et operuerunt faciem terre sicut
locuste. Cum cum uastasset
ciliciam et mezopotamiam
et madianitas miserunt
ad eum principes prouinciarum
dicentes. Desinat indigna
cio tua circa nos. Melius nobis
bis pacifice et seruire tibi
tio suo sicud placuerit

tibi. Et descendit de montibus
cum uirtute magna et obtinuit
omnes ciuitates et destruxit
eas et omnes deos terre exterminat.
Dixit enim precepit nabuchodonosor
ut ipse solus deus diceretur
ab hiis nationibus que po
tuissent holofernis pote
ncia subiugari. Et audientes
filii israel timuerunt valde
ne similia faceret in ierusalem
et in sanctuario dei. Et mi
serunt in omnes terre partes quos
potuerant iter esse in ierusalem
et muniunt angusta uiarum
et humiliauerunt se coram
domino ad exhortacionem eli
acim sacerdotis filii ihesu
filii iosedech uel forte alterius
quia ipse ihesus erat circumuen
tebat ad exhortacionem filiorum
israel in montibus. Et operue
runt sacerdotes altare domini
cilicio et ipsi induti erant ci
licio offerebat holocausta
et clamabat ad dominum. In
Nunciatum est holofer
ni quod filii israel pararent se
ad resistendum et montium
itinera conclusissent et uo
cauit duces amon et moab
dicens. Quis est populus iste
qui montana obsidet aut
que est uirtus eorum. Tunc
achior dux filiorum amon
respondit replicans ei
quo populus ille primo uenis
set de caldea per mesopo
tamiam in terra chanaan.
Cumque descendisset in egyp
tum redemisset eos deus eorum
in terram promissam. Nunc
autem placatus erat eis nec
poterant eis resistere. Cumque

vos irritabant enim flag
ellabat eos qui deus erat
dicens iniquitatem Nunc
autem redimpeat eos in
ptm de sententia nabucho
donosor tui tradideat eos
pro peccata sua et tunc obtine
bant montana hec Et
di addit achior persecutionem si
deus eorum offensus est eis
et potis eos oppugnare
Alioquin non prevalebis eis
Et iratus holofernes dixit
ut ostendam tibi quia non
est deus nisi nabuchodonosor
colligat hora illorum pplo so
lucebit ut cum illis pariter
peras Tunc precepit holo
fernes servis suis ut duce
rent eum in bethuliam
antequam castra metata fu
erant Cumque traherent eum
fundibularii egressi sunt ad
versus eos et timentes liga
verunt achior ad arborem
et reversi sunt fundibularii
solventes eum statuerunt
eum in medio seniorum et
populi Aspiciebant quid de ie
rusalem in bethulia du
os sacerdotes et principem
oziam de tribu symeon
Cumque exposuisset eis a
chior que sibi missus
esset ab holoferne ad eos
recepit ozias eum in domum
suam Et factum est autem ut
inveniret holofernes
ductum aquarum que influeb
at in civitate parvacu
las que bibebant aquam

de alveo platee rivu
las aque ductus et incisum
to aque ductu abstulit
eis aquas Erant et non
longe a muris fonticuli
quibus cives furtim uteba
ntur ad refocillandum potius
quam ad bibendum Et experti
amonite ad holofernem
Si nos eos obtinere sine
bello et sanguine appone
fontibus custodes Et depo
posuit et defecit aqua
de cisternis per xx dies
Et clamaverunt populus ad eos
qui venerant de iherusalem Iudi
cet dominus inter nos et vos quia me
lius nobis erat sine ho
loferni quam siti perire Et di
xerunt sacerdotes Sustine
amus adhuc per v dies si
forte faciat nobiscum deus
miam Erat autem in civitate
Iudith vidua tribus annis
multum pulchra nimis set
casta de tribu ruben que
arcitos sacerdotes reprehe
ndit eos quod temptassent deum
et terminum dierum imposuis
sent miserationis eius et ait ad
eos Opus dei factura
sum quod non indicabo vo
bis State hac nocte ad
portas civitatis et ozias
vobiscum ut egrediar per
manum vestram Cumque illi ab
issent oravit ad dominum
dicens Domine deus patris
mei symeon qui dedisti
ei gladium in alienigenas
dirige manum ancille tue
Nam commendavit filium sychem
quod detestatus est iacob

sed vltionem factam a do
mino per manum impii. Cumque
orasset lauit se et corpus
vnxit se mirro optimo
et induit se vestibus iocun
ditatis sue. et vocauit ab
ram suam id est ancillam
vel seruam nomen est ancil
le. Et imposuit scaphe eius
ascopam vini et vas olei
et polentam et lapatas i
tibus oleribus id est farinam et
panes et caseum et profecta
est. Et admirati sunt sacer
dotes pulcritudinem eius
et orauerunt pro ea. Cumque
descenderet montem occur
runt eam exploratores
et duxerunt eam ad taber
naculum holofernis. Qui sta
tim captus est in oculis suis
vel eius. Sedebat autem holo
fernes in canapeo purpu
ra et auro et gemmis contex
to hoc est sericum reticulum
muscarum dictum sic a cana
po oppido egipti in quo inue
tum est. Alii dicunt canope
um qui instar coni a lato
ascendit in acutum. Et dixerunt
assyrii. Quis contempnet
populum hebreorum qui tam pul
chras mulieres habet ut pro
his merito pugnemus contra
eos. Cumque orasset iudith
dixit ad eam holofernes.
Cur complacuit ut ad nos
venires. Que vndit. Certum
est quod impeditum ibit populus
in captiuitatem quia offendit deum
suum. Verum eius punctuali
bus impendit alienigenis
insuper ordinauit ut bibat
sanguinem peccatorum suorum

que lex dei omnino prohibet
gustare. Nam et fame et
siti iam iniuriam mortuos se
putant et misit me dominus
hec ipsa nunciare tibi qui
ducet in tempore reddet eis peccatum
suum et ego veniens in medio iudea
te usque ad ierusalem. Et habebis
omnem populum sicut oues quibus
non est pastor. Et ait holo
fernes. Si fecit hoc in deus
tuus erit et deus meus
id est in domino deorum habebo il
lum. Et tu magna eris in
domo nabuchodonosor. Et
fecit eam introduci vbi cant
reposuit thesauri eius. Cumque
disponeret quid daret ei de
conuiuio suo ait iudith. Ego
hiis que michi detuli man
ducabo ne veniat super me
ira dei. Cui holofernes. Cum
defecerint ista quid faciemus
tibi. Que vndit. Viuit anima
tua quoniam non expendet
hec omnia ancilla tua donec
faciat deus in manu mea hec
que cogitaui. Petiitque sibi da
ri copiam nocte egrediendi
foras adorandum deum suum.
Et ita per triduum noctibus exi
bat et baptizabat se in aquis
et orabat deum israhel. Quar
to die fecit holofernes cenam
seruis suis et dixit ad vagao
eunuchum persuade hebree
illi ut sponte consentiat
michi secum. Est enim apud
assirios ut nisi illudens viro
in immunis transeat abs. Et
ait ad eam vagao. Non ve
reatur bona puella introire
ad dominum meum. Que vndit.
Numquid illi placuerit illud
erit optimum michi om

omnibus diebus vite mee. Et cum
ornasset se stetit ante fa
ciem holofernis. Cumque lo
tuda factus est bibitque vinum
quantum nunquam biberat in vita
sua. Et cum sero esset festi
naverunt servi ad hospicia
sua et erat iudith sola in
cubiculo. Et porro holofer
nes iacebat in lecto nimia
a ebrietate sopitus dixitque
iudith puelle sue ut sta
ret ad foras et foras obs
ervaret et orans cum lacri
mis dicens Confirma me
domine deus israel et respice in
hac hora ad opera manuum
mearum. Et solvit pugionem
de columpna que erat ad ca
put lecti et percuciens bis cer
vicem abscidit caput eius
et tradidit illud abre ab
re sue et tollens canope
um egressa est. Cumque venis
set ad portam civitatis cla
mavit Aperite quia nobis
cum est deus qui fecit virtu
tem in israhel. Et occurre
runt ei omnes a minimo
usque ad maximum cum lumina
ribus et proferens caput ho
lofernis et canopeum ait
Confitemini domino qui dedit
nobis victoriam in manu
mea et reduxit me imma
culatam. Et vocatus est achi
or et viso capite holofer
nis pre timore cecidit in terram
sed resumpto spiritu adoravit
iudith. Et tunc dixit ad populum
Suspendite caput hoc super
muros et diluculo facite
impetum in hostes qui ter
bati procedent dum sui intenti

in fugam. Tunc achior
circumcidit carnem prepu
cii sui et appositus est ad
populum israel. Et misit ozias
nuncios per civitates iude
ut egrederentur per eos. Por
ro egressi sunt hebrei mane.
Et dixerunt assyrii Egres
si sunt mures de cavernis
suis. Cumque intrasset vagao
ut excitaret holofernem vi
dit cadaver sine capite et
ingressus tabernaculum iudith
non invenit eam. Et excla
mavit ad populum Una mulier
hebrea fecit confusionem
in domo nabuchodonosor.
Et ecce caput holofernis
non est cum eo. Et turbati
sunt valde fuge presidium que
rebant. Et insecuti sunt eos filii
israel et persecuti sunt eos usque
ad extremitates finium suo
rum. Reliqui vero ...
collecta sunt spolia assyriorum
et universa que peculiaria
holofernis fuerant dede
runt iudith. Ioachim autem
summus pontifex venit de ie
rusalem cum universis pres
biteris ad videndum eam
et benedixit ei. Tunc canta
vit iudith canticum domino
dicens Incipite domino in
tympanis et cetera. Omnis
canticum in venies quod dicat
Ieronimus super psalmum Do
mine dominus noster quia cum in he
breo legitur nomen domini qua
tuor sicut hic Adonai
domine deus. Primum est tetra
gramaton secundum nomen
domini tamen in fine can

tia prophetauit de die iudicij
visitabit suos et iudicabit
impios ut viuant in perpetu-
um. Post hec ascendit iudith
in ierusalem cum populo et obtulerat
domino vota et repromissiones
suas. Porro iudith vniuersa
vasa bellicosa holofernis
et canopeum obtulit in a-
nathema obliuionis. Et po-
pulus iocundatus omnis populus
et diem hunc in numero sanctorum
dierum recepit. Vocantes
cambisem secundum nabucho-
donosor. Et rediit iudith
filia merari i ubernice in be-
tuliam. ex matre fuit de sy-
meon et fuit in viduitate
omnibus diebus vite sue. Et
completis c v annis mor-
tua est et sepulta cum viro
suo manasse. Et dimisit ab-
ram suam suam liberam
et planxit eam omnis populus
vii diebus. Porro cambi-
ses ingressus est egiptum
et vastauit eam et abhomi-
natus religionem eius ce-
rimonias et templa depo-
suit et edificauit babilone
in egipto. Cumque rediret
ab egipto egrotabat et se-
rabatur terciarijs regnum
et mortuus est in damasco.

De duobus magis et da-
rio filio histapsis C

Post cam- De duobus
bisem magis et dario
filio histapsis
Primus de septem ma-
gis qui iudicabant reg-
num persarum erencides no-
mine regnum persarum obti-
nuit dicens se patheci fili-
um cambisse in vxorem
simulans se non velle

regnare sed commendare regnum
mergi fratri cambisse quia
puer erat. Hunc tamen mer-
gim cambises prius occiderat
in penetrabilibus templi so-
lo ista erencide conscio huius
sacrilegij et parricidij. Cui-
us vii menses regni sui
moreretur erencides. Substi-
tuit sibi fratrem iuuenem ele-
gantem forma et virilibus di-
ceres hunc esse mergym cam-
bisis filium et cambisse fratrem. Hec
autem simulatio regnum de faci-
le fieri potuit in perside quia
ad regem fere nullus intrabat
preter domesticos eius. Vnus
autem de septem magis cepit il-
lum habere suspectum suspi-
cans eum non esse mergym.
Hic magus inter concubinas
regis filiam habebat qui secre-
cius loquens cum ea monuit
eam ut de nocte attencius
palparet caput regis et de-
prehenderet utrum auriculas ha-
beret. Hunc enim fratrem ere-
neidis quoniam sibi offensum
cambises mutillauerat auri-
bus. Cumque puella deprehendisset
eum aures non habere indica-
uit hoc patri. Cum igitur reli-
quis magis indicasset coniu-
rauerunt in eum et occide-
runt eum. Et non regnauerunt
parum isti duo fratres. Porro
vii magi cum tractarent inter se
quis eorum duceret filiam regis
et regnaret pro eo complacuit
eis ut tali vaticinio vnus
eorum eligeretur. Diluculo
uenirent super equos suos
matutino palacij ante fores
templi et cuius equus prior

hinnitum daret, sedem acciperet, decretum regem constituerent. Erat Darius autem filius Ydaspis, qui sollertius locutus custodi equorum suorum mandavit ei ut in loco ad quem in crastino convenire debebant, equo suo de nocte supponeret equam. Quo facto cum intrassent septem magi ad eundem locum, dum venissent, statim ad equae memoriam equus Darii hinnitum dedit, et sine cunctatione in regem sublimatus est. Et regnavit annis xxxvi. Iste est regni Persarum huius familiaris erat Zorobabel. Cum enim interdixisset Cambises reedificationem templi, ascendit Zorobabel et pluribus Darii in iuventute temptavit animum regis inmutare, sed non potuit, et tunc persuasit Dario secretius ut voveret votum Deo ipsi quod si eum regem faceret, restauraret eius templum et domini sa domum vasa quae adhuc erant penes reges Persarum remitteret in Ierusalem.

De confirmatione templi et Aggeo et Zacharia

Quumque audisset itaque Zorobabel hunc regnare, fiducialiter aggressus est reedificare templum, Aggeo et Zacharia exhortantibus populum, qui praedicabant Deum eis offensum eo quod habitarent in domibus laqueatis, et domus Dei esset desolata. Hoc signum irae Dei esse dicebant quod seminabant multum et inferebant parum. Principes vero regis Persarum qui erant trans flumen impediebant reedificationem. Cumque respondissent seniores Iudaeorum quod Deus summus hoc eis praeparat, tunc nephas esse contradicere, placuit utrisque ut res ad Darium referretur. Et ascendit Zorobabel cum multis principibus ad regem et honoratus est ab eo super quam sperabat. Nam in cubiculo regis dormiebat cum aliis duobus cubiculariis. Porro Darius rex cenam [illegible] buit satrapis Persarum et praefectis Indiae et Aethiopiae et magistratibus cxxvii provinciarum. Ea nocte expergefactus nocte ducebat insompne, et proposuit quaestionem tribus custodibus corporis sui, quid de tribus fortius videretur, rege, scilicet, vino et muliere, promittens munera et honorem ei qui sapientius responderet. In crastinum coram satrapis et magistratibus assederunt illi tres, et ait primus regem esse fortiorem ceteris. Cum enim praesit homo ceteris animantibus, rex praeest homini et ad nutum eius omnia fiunt. Secundus praetulit vini fortitudinem, quod homo non praesit ceteris in animi fortitudine, vinum superat ipsam animi fortitudinem. Tertius Zorobabel vero mulierem fortiorem utrisque asseruit. Nam et regibus et omnibus qui vites plantant mulieres vitam conferunt et alimo-

mia et adirabitur usque per
ducimur et pro mulieribus
homines animas ponere non
timent. Retulit quoque se vi
disse concubinam magdon
regis alapas regi impone
tem. Cumque illa arrisisset
regem arridentem et ea
molesta regem molesta
tum. Super hec omnia ve
ritatem dixit esse fortiorem
que immutabilis est et sem
piterna. Veritas enim dei sua
treancat et ad eius provi
dencia orbis regebatur et
nichil ei resistere potest. Cum
que omnes iudicassent for
tiorem omnibus esse veritatem
dixit rex ad zorobabel ut
peteret ab eo quod vellet.
Et postulavit zorobabel
fieri templi reedificationem
et ut vasa domini remitti
in ierusalem. Et gavisus est rex
Ita idipsum meminit se vo
visse et scripsit epistolam prin
cipibus suis transflumen
ut nulla nullatenus impe
dirent iudeos sed de sump
tibus regis iuvarent eos
dantes eis per singulos dies
hostias similam vinum et
sal ut offerant ea deo ce
li et orent pro vita regis
et filiorum eius. Et addidit
Qui hanc mutaverit ius
sionem tollatur lignum de
domo ipsius et configatur
in eo domus autem eius pu
blicetur. Ego darius statui
decretum quod studiose
impleri volo. Remisit
que darius vasa domini per
manum zorobabel. Qui

reditum faciens per caldeam
cum bulibus suis manda
ta regis patefecit et asce
derunt multi cum eo ieru
solimis. Igitur anno sexto
darii mense viii. instabat
opi et compleverunt illud
vi. darii qui erat quadra
gesimus vi. regni persarum
iterum quod dictum est in evangelio
xl et vi annis edificatum
est templum hoc. Nota et ap
ma licentia quam dedit ci
rus rex medi usque ad vi
septimum annum darii quo
consummatum est tot anni flu
xerunt et mortuus est ag
geus et sepultus iuxta sacerdo
tum monumenta. Convene
runt autem filii israel ad dedica
tionem templi et dedica
verunt illud mense xii
qui apud latinos martius
dicitur xxiii die mensis
et hec est secunda templi dedi
catio annualis et celebraverunt
filii israhel phase secundum
legem domini. Unde archa
[?] quomodo et quando receperunt
eam incertum sed si verum est
quod epifanius dicit eam
usque ad iudicii diem non egres
suram de latibulo petre.
petre certum est quod hebrei
instar prioris edificaverunt
altare. Nam inter manubias
quas tulerunt romani de
iudea leguntur translata
archa domini candelabrum
et mensa. Et mortuus
est zacharias in senectute
bona et sepultus iuxta aggeum
vii. Anno darius cum discessisset
sisset ab eo egiptus mortuus est

Rome post *Incidentia*
exactos reges primo
consules abrupto esse
ceperunt et in usque
ad quintum decimum lapidem
lapide tenebat roma im-
perium. Inde tribuni plebis
et dictatores et rursus
consules rempublicam
rexerunt usque ad Julium
cesarem. Pictagoras mor-
tuus est. Rome populus fac-
ta seditione a patribus discessit.

De xerse filio darii

Post darium
xerses filius eius
successit ei in regnum
Xerxi patre voluntatis
honorandi deum heres appa-
ruit. Eo tempore princeps fuit
sacerdotum Elyachim filius
Iesu et erat in iudea cura re-
rum gerendarum penes sa-
cerdotes que prius sub re-
gibus et iudicibus fuerat. Re-
cepit autem xerses egiptum
que a patre discesserat. Greciam
vastavit. Unde et eius fortune
multa refert grecorum histo-
ria. Ex hoc dicit Josephus
esdram venisse in iudeam
sed sub artaxerse tempore dicit
scripturam venisse. Post xer-
xem regnavit artabanus
mensibus quinque. *Incidentia*

Eo tempore natus
est socrates. lapis
[illegible] forma [illegible]
in egeum mare de celo ceci-
dit.

De artaxerse et esdre

Post hunc autem arta-
xerses qui et longi-
manus dictus est reg-
num persarum obtinu-
it. Eo tempore esdras aaronita
legem succensam a calde-
is reparavit. Non nos quoque
apices litterarum excogi-
tavit, qui faciliores ad
scribendum fierent et ad pro-
nunciandum, et propterea velox
scriba dictus est. Nec est mi-
randum si per spiritum sanctum lib-
ros reparavit, cum plures
in diebus nostris psalterium
et librum hymnorum
et plures libros [illegible]
delectos sciverint reparare. Ad-
didit etiam quedam de suo pre-
ter titulos psalmorum et plura
que leguntur in parenthesi-
co. Dicitur quoque [illegible] quedam
que superflue intellexit ip-
sum subtraxisse. Tradunt etiam
quendam modum scribendi a dex-
tera in sinistram cum iudeis
tradidisse, cum prius a dextro
in sinistrum scripturarent-
ur et scriptura operatio sol-
diti. Scribebat enim a sini-
stro cornu in dextrum et a
dextro redeundo scribebat
in sinistrum. Forte per illud modum
scribendi prefiguravit spiritus
sanctus crucem quod modo
significatur in missa per trans-
lationem libri de dextera
in sinistram. Porro esdras
invenit gratiam in oculis ar-
taxersis et percepit ab eo
licentiam ascendendi in ierusalem
ut in lege quam reparaverat
populum suum erudiret. Dedit
ergo rex ei licentiam redeun-
di et tradidit epistolam ad
principes suos transflumine
et ad custodes arche pu-
blice ut traderent esdre

sine mora quodcumque petierit
libeus usque ad argenti ta
lenta c. et frumenti choros
centum et ad batos olei c. et sal
vero sine mensura. Ministros
vero templi sacerdotes levi
tas cantores ianitores et
nathinneos absolvit vecti
gali tributo et annone ab
solvit. Dedit quoque esdre
potestatem ammonendi et con
stituendi iudices et presides
transflumine secundum sapientiam
suam et puniendi contumna
ces sive in morte sive in
exilium sive in condempnacionem
substancie vel certe in carcerem.
Hanc epistolam legit esdras
iudeis in babilonia consti
tutis eorum et cum eis misit ad
filios israel qui erant ultra
montes caspios. Et vene
runt de eis ad esdram sacer
dotes et levite et de na
thinneis cc. xx. et fuerunt
omnes cl. d. et. Et egressi
sunt anno vii. regis arta
xersis de babilonia primo
die primi mensis et conve
nerunt ad fluvium qui decur
rit ad ahava. Josephus dicit
iuxta eufraten et puto esse
ahava fluvium decurrentem
in eufraten vel eufratis
rivulum. Et manserunt ibi
tribus diebus et predicavit
eis esdras ieiunium ut
affligerent se coram domino
et peterent ab eo viam
rectam et securam. Erubu
it enim esdras petere a rege
ducatum in via dicens: Ma
nus dei nostri est super omnes
qui querunt eum. Et separa
vit esdras de sacerdotibus
xii. quibus commisit vasa do
mini et munera que mitte
bat rex in ierusalem et princi
pes eius et populus. Et vene
runt in ierusalem mense quinto et
silverunt tribus diebus quarta die
obtulerunt in domo domini
que secum tulerant offeren
tes holocausta in gratiarum
actione dederuntque epistolam
regis ducibus transflumen
qui honoraverunt templum dei.

De esdra

Tunc autem accesserunt ad esdram
principes ierusalem dicen
tes: Non est separatus populus
israel a populo terrarum. Tulerunt
enim de filiabus eorum sibi et
de filiis suis uxores. Manus
quoque sacerdotum et principum
et sacri suorum in hac invenit
transgressione. Tunc scidit es
dras vestimenta sua et flens
et orans iacuit in terra usque
ad sacrificium vespertinum. Tunc
accesserunt ad eum principes
dicentes: Surge tuum est dis
cernere quid agamus manus mea
erit tecum. Tunc adiuravit
esdras sacerdotes levitas
et principes ut proicerent
universas uxores alienige
nas et eos qui de hiis nati
erant. Et missa est vox ad
omnes filios transmigracionis
et convenerunt in ierusalem in ter
tium diem mense nono qui
december apud latinos dicitur
xx. die mensis. Et surgens
esdras comminabatur illos.

q(uod) cont(ra) legem dei semen
sanctum commiscuerat se-
mini incircumcisorum. et opor(tet)
esse ut abiciant uxores. Et
respondit multitudo populus
multus est et tempus pluuie
et non sustinemus stare foris
et opus hoc non est diei v-
nius uel duorum. Elige tibi
principes et tr(ansi) p(er) domu(m) su(am)
tri/ et aput quosque i(n)-
uenerit mulieres alieni-
genas circa eas inuestigent.
Et inuente sunt in urbe primo
aput filios ihesu iesu filii
iosedech et fratres eius. Et
statim eiecte sunt. Nec enim
credendum est ipsum magnum
sacerdotem habuisse alieni-
genam. Et quod uisum est aza-
charia sordidis uestibus in-
dutus ad filios eius referen-
dum est. uel quia cum pontifex
esset populum non arguebat.
Primi fecerunt primi summi
israhel. Et offerebat unus-
quisque aput quem inuenta e-
rat hoc transgressio oriente
pro declinatione populi. De neemia

Et factum est in anno
xx° regis artaxer-
sis erat pincerna
neemias de filiis captiui-
tatis. Cumque esset in susis ca-
stro audiuit peregrinos he-
braice loquentes et accedens
sciscitatus est ab eis de statu
iudee et ierusalem. Et accepit
ab eis urbem esse sine mu-
ris et inhabitare in ea populum
dei in afflictione. Nam per dies

sustinebat impetum hostium
et noctibus intrabant latru-
nculi et plateas implebant
cadaueribus cesorum. Et fle-
uit neemias et cibum desi-
derabilem non comedit noc-
te et die clamans ad dominum.
Cumque staret in mensa et le-
uaret uinum regi apparuit
qui lacrimosus ante eum. Et ait
rex. Quare tristis es quod ne-
malum latet in corde tuo. Et
respondit tremens quia ciuitas
sepulcrorum patrum meorum deser-
ta est. Si bonum tibi uidetur
mitte me et reedificabo eam.
Et ait regina que sedebat
iuxta regem. Quando reuerteris
et constituerunt ei tempus reuer-
tendi. Hec fuit hec regina
hester ut quidam tradiderunt.
Nec in diebus esdre histo-
ria illa contigit. Non enim
esdras in uolumine suo silu-
isset. Et dedit rex neemie
epistolam ad principes transfluuii
in qua mandauit de lapso
re cohibendo neemie ta-
m(quam) duci et legato missa
alate eius et de impendiis
urbis reedificande. Et mi-
sit cum eo principes militu-
m et equites. Et transitum fa-
ciens per babiloniam multos
de filiis captiuitatis secum redu-
xit. venit in ierusalem xxv°
anno regni regis artaxer-
sis secundum iosephum. Porro
in ierusalem erat summus sacerdos
eliasaphat filius eliachim.
Et siluit neemias tribus
diebus et nocte surgens
cum paucis circuibat ruinas

De reedificacione ierlm

murorum considerans qualiter
reedificari possent.
Quarta die locutus est ad
multitudinem venite et edi
ficemus muros ierlm et no
simus in obprobrium gentibus
Quamque enim nobiscum est et
verba regis que locutus est m
Et surrexit *De reedificatione ierlm*
Eliasib sacerdos magnus et fratres eius sa
cerdotes et reedifica
verunt portam gregis Alii
a tusculano hic edificaverunt
portam et plateam piscinam
hec est porta iuxta templum
per quam inducebant greges
ad offerendum hec alibi
turris gregis dicitur Est autem
alia turris gregis in via be
thlem ubi iacob pavit pe
cora sua et pastores vigila
tes super gregem suum viderunt
multitudinem militie cele
stis Quo filii asanaa edi
ficaverunt portam piscium et
statuerunt valvas eius et
seras et vectes Hec respi
cit in iopen et diapolim
per quam inferebatur copia
piscium hec secundum iosephum
Postea dicta est porta david
Tertio edificaverunt portam
veterem pigmentariorum et avi
fices vestigia eius instigo e
rat a diebus iebuseorum et
melchisedech Quarto por
tam vallis que se ducebat
bat in vallem iozaphat
edificaverunt filii zalloe Quin
to edificaverunt portam ster
quilinii melchias princeps
vici bethacaram per hanc
portam sordes civitatis
effluebat in undantibus plu
viis in torrente cedron.
Sexto edificaverunt portam fo
tis princeps pagi masphba
et muros piscine syloe mu
ros autem novos portas edificaverunt
ipsi per vicos et civitates.
Unusquisque secundum possibilita
tem suam Nec te moveat
si alia nomina portarum inveni
es que forte in ulteriori mu
ro facte sunt vel aliquarum deperditis
alias pro ea sperata sunt vo
bula Vera porta negotiatorum
forte porta est gregis in qua
negotiatores ergasteria sua
posuerant ob templi vicini
am Quod et porta iudiciaria
potuit esse porta vetus que
in fronte civitatis porrexit
bat Porta vero aquarum po
tuit esse porta fontis
Porta vero equorum non fuit
porta civitatis sed statua
erat ante atria templi usque
ad aquam ascendere in equis
licitum erat Porro neemias
cum fratribus suis instabat operi
nec sompno aut cibo suaviter
utebantur sed subiectos
sitate Et consummatum est
opus per annos duos et
quatuor menses licet in multa
angustia et pluribus impedi
mentis Nimo enim finitime
nationes in manu forti ad
grediebantur eos Neemias
autem mediam partem populi ar
matam statuit contra civitate
ut sustinerent impetum ag
gredientium Alia vero medi
pars edificabat una manu

ponentes lapidem et alia
gladium tenentes. Homo se-
cundum inuenerit impedimentum
Orta est enim fames in terra
Et obligauerunt se pluribus de-
bito sub usuris, sed et agros
et vineas et oliueta com-
pulsi sunt vendere. Tandem
filios et filias vernulare
et suos. Et commotus tali mul-
titudine compulit neemi-
as diuites et magistratus
remittere usuras et restituere
vineas et agros et suos
quos emerant et excuciens
sinum suum dixit. Sic excu-
tiat deus omnem virum qui
non compleuerit verbum hoc. Et
dixit uniuersa multitudo a-
men. Ipse quoque annonas
que regi debebantur condo-
nauit. Nam cum dux esset
missus a rege tamen anno-
nas que ducibus debebantur
non comedit a prima die qua
egressus est a rege usque dum
rediret ad eum. Postea tamen
sensit impedimentum quia prin-
cipes transflumine qui inuide-
bant ei corruperunt munerī-
bus quosdam seniorum qui
erant in urbe ut eum mor-
ti proderent. Quod ad neemi-
am et variis terrebant rumo-
ribus ut sic ab opere cessaret di-
centes multa comminantur
aduersum te. Uade et abscon-
de ab eis. Rursum quoque aiebant
delatum est ad regem quod
uelis rebellare et te facere
regem in iudea. Noli expa-
uescere dominum tuum. Cumque in illa

fugerent in templum quemadmodum non pre-
ualuerunt quia manus do-
mini erat cum eo. De inventione *de inventione ignis*
ignis.

Postquam autem
edificatus est murus quia pau-
ci erant habitantes in
urbe precepit neemias ut
clauderentur porte ante solis
calorem nec aperirentur an-
te calorem solis. Cumque immineret
mensis septimus qui fere
totus apud eos solempnis
est conuenerunt in ierusalem tamquam
vir unus et accepit neemi-
as quod non habebant ignem
de sublimi traditumque est ei a
senioribus quod ieremias in diebus
captiuitatis absconderet stipi-
tes altaris et prunas in infe-
rioribus terre in ualle Josaph-
at. Cumque uenisset ad locum
effoderunt puteum et
inuenerunt stipites et prunas
et aquam crassam et tollen-
tes ea super struem lignorum
et hostias que erant super al-
tare proiecerunt et erupit
ignis. Et appellauit nee-
mias locum illum nephtar
quod interpretatur purificatio. Alii
dicunt nephi. Et orabant sa-
cerdotes ionatha inchoante
ceteris autem respondentibus. Neemi-
as quoque psalmum edidit ora-
tionem. Quid est quod legitur in
epistola secundi machabeorum in eadem io-
natha inchoante et ceteris responden-
tibus, cum hic locatur in neemia
qui ante machabeos fuit. Ad quod
potest dici quod liber secundus non est histo-
ria sed recapitulatio ubi de templi
dedicatione solempnitatibus fit exhortatio
ad ... et ... de ista
solempnitate que fuit instituta
pro inuentione ignis ... et ... neemie
ponitur.

de obseruancia taberna[culorum]

De obseruancia tabernaculorum

Porro prima die septimi
mensis dixerunt es-
dre ut afferret librum
legis et legeret coram populo
Stetitque esdras super gradum
quem fecerat ad loquendum
iuxta portam aquarum id est
portam atrij templi qua erat
lutensis. Et legit a mane
usque ad medium diem. levi-
te vero silencium faciebant
in populo. flevit autem omnis
populus et dixit ad eos esdras
Nolite contristari quia sanctus dies
domini est. sed ite comedite
pinguia et bibite mulsum
et date partes eis qui non
preparaverunt sibi. Cumque redisset
in diem secundum invenerunt in
lege preceptum a domino ut habi-
tent filij israel in tabernaculis
mense vij. in die solempni.
Et mandante esdra egres-
si sunt et tulerunt frondes
olive et ligni pulcerrimi
mirti et palmarum et fecerunt
sibi tabernacula in atrijs et dog-
matibus suis et in atrijs do-
mus dei quod non fecerant a
diebus iosue filij nun. Et
obseruatum est deinceps in
israel usque in hodiernum diem.
die octaua fecerunt collectam
iuxta ritum statuentes ut
quisque daret terciam partem
sicli per annum et ad oleum
emendum et panes proposi-
cionis et ad ligna et sacrifi-
cia sempiterna in diebus festis
et pro peccatis. In die vero xxiiij.
quia audierat in lege am-
monitas et moabites
non intrabunt ecclesiam dei
separaverunt ab ecclesia alieni-
genas et in emundacionem sui
statuerunt in crastinum ge-
nerale ieiunium ut affli-
gerent animas suas et ho-
mines et iumenta usque
ad pueros septennes. Et
convenerunt cotidie ad audi-
endam legem quater in noc-
te et quater in die. [illegible]
[illegible] prosternebat se plus
ad orandum et fiebat pro-
ces super eum tamquam benedic-
cio sacerdotalis. Hoc ipso
ut dicit beda ecclesia tenuit
eorum via et super gradus legit
et levite proclamaciones fa-
ciunt in populo et cotidie con-
veniunt ad ecclesiam et si
non penitus eo modo quo
et illi. Semel enim in nocte
surgimus ad nocturnos secundum
illud Media nocte surge-
bam ad confitendum tibi. In
die vero septies psallimus
secundum illud Septies in die
laudem dixi tibi. Omissis
ante horis quam legitur
leccio quam capitularem dicimus
post eam prosternimur ad
preces in diebus pro festis
subditur oracio pro benedictione

De dedicacione muri et obitu neemie

de dedica[cione] mu[ri] et [obi]tu ne[emie]

Porro videns neemias urbem fere
vacuam habitatoribus
rogavit optimates ut
habitarent in ierusalem. Et benedi-
xit eis qui se sponte obtu-
lerunt. reliqua non multi-

tudo misit partem et de
cimus capitis fecit portare
in ierusalem Post aliquot tempora
congregati sunt in ierusalem ad
edificationem muri et astan
derunt sacerdotes et levi
te et cantores cum musicis
instrumentis et psallentes
incedebant Neemias et
optimates cum eo super alte
ram partem muri incedebant
psallentes Reliqua vero mul
titudo sequebatur eos super
tram et ducebat choros His
iis completis rediit neemias
ad regem anno xxxii re
gni sui Et mortuus est
esdras in senectute bona et
veneranda et cum multa libita
te sepultus in ierusalem Hunc
quidam hebreorum autumant
fuisse malachiam sed ma
lachias post regressum cap
tivitatis natus est in iudea
in sopha Hic quia opti
me vite fuit et aspectu de
corus populus appellavit eum
malachim id est angelum
Traditur etiam quod quotiens prophetica
te dicebat eadem die ange
lus dei apparens iterabat
Et mortuus est dum adhuc
iuvenis esset et sepultus
in agro suo Nono ita fere
dierum suorum rediit neemias
in ierusalem et complacato regis
et intellexit mala que fi
ebant in ea Sacerdotes namque
in diebus vitis sue non habita
bant in gazophilaciis templi
pli sed in domibus propriis ad
quod domos sua et custodi
am vasorum domini posuerant

in domibus sequestratis a
templo Et edificavit de p
pis gazophilacia in quibus
excubabant sacerdotes et re
ponebant vasa Postea in
venit populum contemnentem
torcularia in sabbato et in
ferentem in ierusalem vinum et v
vas ficus et omne onus
Tyrii quoque inferebant
pisces et venalia vendebant
in sabbatis filiis iuda Et
increpavit neemias opti
mates dicens Cur profa
natis diem sabbati et in
ducitis iram dei super populum
et super civitatem sanctam Et ad
iuravit eos ad custodiam sab
bati Et precepit claudi por
tas in sabbato ne intrarent
negotiatores et manserunt
extra ierusalem semel et bis
et contestatus est eis neemi
as et si deinceps fecerint
manum mittent in eos Et
recesserunt Et fecit neemias
in ierusalem bibliothecam congre
gans libros de regibus
et prophetis et david et epi
stolas regum et de dona
riis Et pluribus omnibus que
fecerat oravit ad deum
neemias dicens Memento
mei deus in bonum Huc
usque supta est series histo
rie a biblia hebreorum
De gestis que vero post hec
apud iudeos gesta sunt
scripsit Josephus et africa
nus conscribentes et de libro
machabeorum quem quidam
ab hebreis scriptum autu
mant quid agitur Et

mortuus est. Neemias
vir benignus et sepultus
iuxta muros quos edificaue-
rat. post artaxersem re-
gnauit xerxes duobus
mensibus. post quem sogdi-
anus mensibus septem.

Prudencia

Post quem regnauit darius
cognomento nothus sub quo
egyptus recessit a persis.
Hac etate *Prudentia*
solis defectio facta
est. et ignis de eth-
na prorupit. plato natus
est. ypocras medicus cla-
ruit. dyonisius in sicilia ty-
rannidem exercuit. *Incipit liber hester sub ... sub*

Incipit liber hester et continet ... capitula

Post darium
regnauit
arthaxerses
qui cogno-
minatus est
memnon darii
et parasitulis filius.
Hic ab hebreis dicitur
assuerus sub hoc
hystoria hester conscripta
est. librum hester transtulit Ie-
ronimus ad petitionem paule
et eustachii de hebreo in la-
tinum. Et quia in greco cor-
ruptus erat per uarias editi-
ones reuelauit eum de
archiuis hebreorum et
diligenter transtulit de verbo
ad uerbum. Regnauit as-
suerus ab india usque ethi-
opiam super c.xx.vii. pro-
uincias et erat in susis
ciuitate solium regni eius.

Tercio igitur anno regni sui
impiis fecit grande conuiui-
um cunctis principibus et inclitis
prouinciarum coram se c.lxxx.
diebus in domo illa mirabili
de qua legitur in hystoria
allexandri cuius columpne
erant argentee. tectum instar
firmamenti concameratum
cuius gemmas diuersi coloris
in figuram siderum et signorum
dispositas. Post hos dies co-
uiuium inuitauit omnem populum
qui erat in susis et distribu-
erunt copia domus septem di-
ebus in uestibulo orti de-
liciarum. In orto erant uinea
cuius uites argenteas et
palmites aureos et botros
per uarietate gemmarum di-
stinctas. super columnas ex-
tensa erant. tentoria que
appendebantur columpnis ar-
genteis et marmoreis
eburneis circulis inserta
funibus byssinis atque pur-
pureis. lectuli quoque aurei
et argentei dispositi erant
super pauimentum smarag-
dino et saphiro et albo et
vario stratum lapide. Bibe-
bant autem omnes in aureis
poculis vinum precipuum et
habundans. nec erat qui no-
lentes cogeret ad bibendum
licet id moris esset apud per-
sas. Vasti quoque regina fe-
cit conuiuium feminarum in pala-
tio regis die autem vii. cum
rex a eunuchis
ut introducerent reginam in
decore suo ut ostenderet omnibus

pulcritudine eius. Que
ad imperium regis venire
contempsit. Et iratus rex q
suivit a vii sapientibus qui
videbant faciem regis
cui sententie Vasti subia
ceret. Et respondit mamuch
an. Non lesit te solum Vasti
sed et omnes viros regni
tui. Nam eius exemplo
mulieres pervipendent
imperia virorum. Egrediatur
ergo edictum a facie tua ut
ultra Vasti non ingrediatur
ad regem, sed alia melior
regnet pro ea. Et exiit edic
tum in omnes provincias per
epistolam regis. Et dixerunt
pueri regis ad eum. Que
rantur regi puelle virgines
speciose. Et tradentur agegeo
eunucho ad custodiam et
accipient mundum mulie
brem id est vestes et cultus
ornatus et ornatus unde
mistros talium mundibundos
vocamus. Et quecumque ocu
lis regis placuerit regnet
pro Vasti. Placuit sermo regi
et iussit ita fieri. Erat
autem vir in Susis iudeus vo
cabulo Mardocheus de
tribu Beniamin qui descende
rat de transmigratione Ie
chonie. Hic erat nutricius
filie fratris Edesse que et
Hester vocabatur. Quam or
batam utroque parente
Mardocheus adoptaverat
in filiam. Hec mense decimo tra
dita est ad custodiam eunu
chis nec indicavit populum suum

sicut enim mandaverat ei
Mardocheus. Et invenit
gratiam in oculis eunuchi
et acceleravit ei cultum
muliebrem et dedit
ei septem puellas ut eam
ornarent et extollerent.
Porro virgines per sex me
ses ungebantur oleo mir
tino et aliis sex quibusdam
pigmentis et aromatibus
utebantur ut per annum in
grederentur ad regem, et tunc
vespere intrabat egredie
batur mane nec poterat
redire nisi rex eam nomine
iussisset eam venire. Mar
docheus autem versabatur in
vestibulo domus regie cu
ram gerens salutis filie agens
Tandem instabat dies
quo Hester filia Abiel intra
re debebat ad regem. Nec
quesivit ab agegeo cultum
muliebrem sed posuit in
voluntate eius qui tene
bat puellis dare quecumque
petissent. Et intravit ad
regem anno vii regni ip
sius mense x qui hebra
ice dicitur thebeth latine
ianuarius. Et invenit gra
tiam apud regem et fecit
eam regnare pro Vasti. Et
celebravit nuptias me
sem et mandavit per eos
qui agegeu dicuntur id est
censores requiem in omni
bus regno pro tempore imp
eratorum. Mardocheus autem qui
frequenter morabatur in Ba
bilonia unde adducta fue
rat fuerat Hester cum

tulit se in susis. Eo tempore
irati sunt regi duo eunu-
chi ianitores et machina-
bantur ut insurgerent in eum. Quod
non latuit mardocheum et
indicavit hester et illa ex
nomine mardochei detulit
ad regem. Quesitumque est et
inventum et appensi sunt in
patibulo. Et traditum est
coram rege in annalibus
in quibus regis accidentia
temporis sui redigebat. Po-
stea asuerus exaltavit a-
man amalechiten qui
erat ex stirpe agag quem
samuel truncidavit. Et a-
dorabant eum omnes servi
regis preter mardocheum qui
propter patrias leges coram eo
genu non flectebat. Quod at-
tendens aman indigna-
tus est et accipiens eum he-
breum esse ait. Iste se li-
beri flectit genua hic
autem huius dedignatur. Et
disposuit perdere iudeos qui
erant in regno asueri ve-
ti motus odio quod iudei de-
leverunt amalechitas.
Duodecimo itaque anno
regni asueri mense pri-
mo missa est sors in urnam
que hebraice dicitur phur
coram aman quo
die et quo mense gens
iudeorum deberet interfici. Et
exivit mensis xii. Tunc
ait aman ad regem. Interest
regi sinare patem. Nover-
ta ante patis o dissimili-

tudo. Est gens in regno
tuo dissimilis ceteris no-
vis utens legibus. Insuper
et regis iussa contempnens.
Expedit tibi non insolescat
decerne ergo ut pereat. Et ne
dispendium senaies in tri-
butis x talentorum appen-
dam archariis gaze tue.
Tulitque rex anulum quo
utebatur et dedit illum
aman dicens. Argentum tuum
sit tibi et de populo age quod
tibi placet. Tunc scripsit
aman ex nomine regis lit-
teras anulo regis signatas
in omnes provincias ut occi-
derentur iudei a parvulo
usque ad senem et bona eorum
diriperentur xiii die mensis
duodecimi. Statimque in susis
pependit edictum. Quod
cum legissent iudei fleve-
runt. Ipse et mardocheus
indutus est sacco et aspersus
cinere magna voce eiula-
bat pro foribus palatii. Non
poterat enim indutus sacco
intrare palatium. Quodque
accepisset hester consternata
est et misit ei vestem quam
indutus intraret ad eam.
Quam accipere noluit sed
significavit ei per eunuchum
causam fletus et exemplar
edicti quod pendebat in susis
misit ei monens eam ut
intraret ad regem et sup-
plicaret ei pro populo suo.
Que respondit iam xxx die-
bus non sum vocata ad regem
et decretum est ut qui non

vocatus accesserit moriatur
nisi forte rex auream virgam
intenderit. Quod cum audisset mar
docheus ad eam. Quid scis
utrum idcirco ad regnum veneris
ut in tali tempore parareris. Sic
enim si silueris per aliud libera
bitur domus filiorum suorum et tu
et domus patris tui peribitis.
Tunc mandavit hester m
ardocheo ut omnes iudei qui
erant in susis per triduum die
iunarent et orarent pro
ea sed et ipsa ieiunavit.
Die autem tercia induta regali
bus stetit in atrio domus
contra basilicam regis cum
duabus puellis quarum una
incumbentem sustinebat
altera sequens longitudine
vestis summis digitis depor
tabat. Et ille sedebat con
tra ostium domus super solium.
Cum autem respexisset eam fur
no vultu collapsa est. Cumque
vidisset hester lapsam plac
uit ei et extendit contra
eam virgam auream. Et
surgens venit ad eam et
cum consolabatur dicens
Noli timere pro subditis lex
data est tu non. michi con
regnas. Tunc surgens et
attendens osculata est sum
mitatem virge eius. Et ait rex
Quid vis hester. Quicquid
petieris dabitur tibi. Que
respondit. Obsecro ut venias
ad me hodie et aman tecum
ad convivium. Veneruntque
ambo ad convivium regine.
Cumque rex bibisset habun

danter ait. Dicite quid vis
hester et impetrabis. Que
respondit. Obsecro ut veniat
cras rex et aman ad convi
vium et indicabo ei cor meum.
Egressus est itaque aman
letus. Cumque vidisset mar
docheum non assurrexisse
sibi indignatus est et con
vocans uxorem et amicos
exposuit eis omnem gloriam
suam addens quod eum solum
hester vocaret ad convivium
verumtamen se nichil habere
reputabat dum viveret
mardocheus. Et dixerunt
ei. Iube parare trabem l
cubitorum et suggere regi
ut appendatur mardoche
us in ea ut sic eas letus
cras ad regem ad convivium.
Et iussit parari crucem. Noc
tem illam duxit rex in
sompnem et iussit sibi legi
annales et ventum est ad
locum ubi scriptum erat quod
mardocheus nunciaverat ei
facinus eunuchorum. Et ait
rex. Quid honoris consecu
tus est mardocheus pro hac
fide. Et dixerunt ei Nil. Et
quesivit rex quis esset in
atrio. Et dixerunt pueri
aman. Ipse enim intraverat
ut suggereret regi de mor
te mardochei. Cumque voca
tus intrasset aman dixit rex
ad eum. Quid debet fieri
viro quem rex vult honorare.
Cum cogitans pro se dictum
esse respondit. Debet in
dui stola regia et donari di
ademate et sedere super equm
regis et primus de principibus

teneat equum et per ciuitatem
incedens clamet. Sic honora
bitur quem rex vult honorare. Di
xitque ei rex festina et fac
que locutus es mardocheo
caue ne quicquam de hiis que
locutus es pretermittas. Et fecit
aman mardocheo ut locu
tus fuerat. qui prius renite
batur putans sibi illudi
ab aman sed veritate cognita
assensit. Et rediit mardo
cheus ad fores palacii. aman
vero festinabat in domum lu
gens et operto capite. Et di
xerunt ei amici eius Si de
semine iudeorum est mardo
cheus ante quem cadere cepi
sti non poteris resistere ei
sed cades. Et eo adhuc loquente re
gis compellebant eum int
re. Et intrauit ad regem ad
conuiuium. Et ait rex Pete
quod vis hester. que respondit
dona michi animam meam
et populum meum ne pereamus
vltima in suos nemida
remur et gementes tacere.
Et ait rex Quis est qui
hoc audeat facere. Cui re
spondit hester inimicus est iste
aman. Quod ille audiens
obstupuit. Rex autem iratus
surrexit et intrauit ortum
Aman vero supplicabat
regine pro anima sua. Cumque
reuersus esset rex reperit a
man corruisse super lectum
in quo iacebat hester. Et
ait etiam reginam vult oppri
mere me presente. Et dixit har
bona eunuchus En lignum
quod parauerat mardo-

cheo stat in domo aman.
Et ait rex appendite illud
in eo. Et suspensus est aman
in patibulo. Et dedit rex
hester domum aman. Et in
gressus est mardocheus ad re
gem confessa est enim hester
quod patruus suus esset. Et
dedit rex anulum mardochi
o quem ab aman recipi ius
serat. hester autem constituit
mardocheum super domum
suam. Cui iterum flens pro
cidit ad pedes regis sup
plicans ut ueteres litteras
quas scripserat aman contra
iudeos nouis epistolis irri
taret. Et acquieuit rex
Et scripsit mardocheus
litteras anulo regis sigilla
tas ad principes prouinciarum
ne occiderentur iudei immo
illos qui parauerant se ad
occisionem iudeorum interfi
cerent iudei et magnus pro
pe esset timor eis. Et factum
est nomen iudeorum celebre
ita ut plures de gentibus
religioni eorum iungerentur.
Et recordatus est mardocheus
sompnium quod viderat et inter
pretationem eius intellexit quod
hoc erat sompnium. Appa
ruerunt ei voces et toni
trua et terre motus super terram
Et ecce duo dracones parati
sunt contra se in prelium ad quo
rum clamorem naciones
concitate sunt ut pugnarent
contra gentem iustorum et fuit
dies illa tenebrarum et dis
criminis et periculi et conturbata

genus iustorum clamavit
ad dominum. Et crevit fons par
vus crevit in flumine mag
num et orta est lux mag
na et humiles exaltati sunt
et devoraverunt inclitos. Rur
sus in secunda epistola quam scripsit
pro iudeis excusavit se rex i
niquum modum. Ne putetis
si diversa iubeamus ex animi
levitate venire sed pro neces
sitate temporum ferre sententiam
ut rei publice poscit utili
tas. Quia sublimati a re
gibus honore collato abusi
sunt in superbiam et in ipsos
qui dederunt molitur insi
dias Aman et animo et ge
nere macedo et exoblitus
cumulatus gentis persarum
ades intimavit ut regno
nos privaret. Interfectis insi
diis et mardocheum cuius fide
vivimus et consortem regni
hester cum omni gente sua
novis machinationibus
expetivit ad mortem cogi
tans ut illis interfectis nostre
insidiaretur solitudini et
regnum persarum transferret
in macedonas. Nos vero
nutu dei viventis cuius bene
ficio patribus nostris regnum tra
ditum est et usque hodie cu
stoditur iudeos absolvimus
et hostes eorum interfici iube
mus. Igitur xiii die mensis
xii percusserunt iudei hos
tes suos plaga magna et
provincias usque usque ad hos
b. Circa vero xv die celeb
raverunt convivia cum gaudio
particulas sibi invicem mit
tentes. In Susis vero interfece

runt ccc viros et in xiiii
die obtinuit hester a rege
ut adhuc concederetur in su
sis hostes iudeorum. Et sus
pensi sunt x filii aman
et de aliis civitatibus ccc perie
runt. Et isti iudei qui ha
bitabant in susis duobus
diebus occisioni vacaverunt.
Decima quinta die convivia
celebraverunt. Et propterea
mandaverunt hester et mar
docheus hos duos dies in
solempnitatem in numero re
cipi et dies phurim id est
sortium observari a iudeis
ut memoriam facti nul
la deleret oblivio. Hos
dies tamen vocat Josephus
conversatores eo quod iudei
de merore in gaudium con
versi fuerunt. Scripsit etiam
mardocheus ad iudam su
mmum sacerdotem i eliachim
qui pater suo elisaphat
successerat ut dies isti so
lempnes haberentur in iudea
in sempiternum. Incidentia

In diebus assweri athe
nienses xxiiii^or litte
ris uti ceperunt cum ante
ea xvi tantum uterentur.
Senones galli duce
brenno romam invaserunt
et excepto capitolio urbem
tam vastaverunt vi mensibus
tribuni militares pro consu
libus esse ceperunt. Obiit
anaxagoras physicus et
eraclitus tenebrosus et de
mocritus. Socrates venenum
bibit. Diogenes et ypocrates
claruerunt. Aristotiles au
divit platonem xx annis. Ammuda
genes. De Ansa secundo

Incidentia

~~Primus liber machabeorum~~ De acta i^s

Post eundem tempore
passche phylippus rex
primum regnauit ar
taxerses qui ochus
dictus est. Hic misit nago
sum prefectum cum miliciis re
gionibus transflumen. E
rat autem in ierusalem summus
sacerdos iohannes qui iu
de patre suo successerat. E
rat autem frater iohannis ihesus
qui ad pontificatum as
pirabat et propter eam nago
si familiaritatem sibi com
parauit. Ex nimia confidencia
ihesus altercatus in templo
aduersus iohannem adeo
incitauit fratrem ut eum in
ficeret. Vnde nagosus indigna
tus ascendit in templum. Cumque
prohiberent eum ab ingres
su templi respondit. Mun
dior ego sum cadauere qui
templum prophanastis. Et
ingressus templum spoli
auit illud et imposuit
iterum iniustis temporibus templi
tributa et annonas an
septimum a quibus pro tribue
tum cedre absoluti fue
rant. Rursus artaxerses
ochus egiptum ad suum
reuocauit imperium nectanabo
nabo rege in ethiopiam
pulso in egiptiorum regnum
destructum est. Idem ochus
apodasino iudeorum capta
in hircania acolas transla
tos iuxta mare caspium
collocauit. Incidencia etc.

Incidencia

Eo tempore romani
gallos superauit. De
mostenes et ysocra
tes claruerunt. Obijt pla
to post quinque penscippus tenu
it achademiam. De dario
filio arsami

Post ochum regnauit filius e
ius arsamus et
mortuo iohanne in sum
mum successit ei filius eius
iadus in sacerdocio. Post ar
samum regnauit filius eius
darius. Hic prefecit regioni
bus transflumen sanaballa
de genere cutheorum ex qui
bus samaritae descenderunt. E
rat autem iado frater manas
ses ad pontificatum anhe
lans propter quod nicasam fili
am sanaballe duxit uxo
rem. Cumque ministraret in sa
cerdocio indignati sunt iero
solimite et iubebant eum
ab uxore recedere aut non
introire in sanctuarium.
Itaque manasses cum uxore
transtulit ad socerum suum
cum pollicitus est quod edifi
caret ei templum instar iero
solimorum super montem garizim
sed tempore cum sua regis darij
faciendum erat. Interim
autem contradixit ei abigessam
qui est mediterraneus ma
iorum insignis. Et transierunt
ad manassen plures de ie
rosolimitis quibus sanaballa
pecunias ministrabat terram tole
dam deputabat et ciuitates.

Incidencia

Eo tempore Incidencia
manlius torquatus
consul romanorum
filium suum ligis tesmy se
curi percussit. contra imperium
consulum cum hostibus pugna
uerat et eos expugnauerat. Primus
liber machabeorum

Per idem tempus
Philippus rex
Macedonum
per insidias per-
emptus est
a Pausania
trahente gestum
ab Horeste cui
successit filius eius Al-
lexander · xx · Athenas an-
nis. Qui volens obti-
nere Syriam transiit Hel-
lespontum. Et conflictati
sunt adversus eum duces
Darii qui erant tutissime
et super Granicum fluvium expu-
gnabat eos. Tunc percussis
sed Lidiam et Ioniam per-
venit ad loca Pamphilie.
Tunc Darius filius Arsa-
mi electum collegit exercitum
et transiit Eufraten et mo-
tem Cilicie superans Taurum
in Sicilia Macedones expu-
gnare. Tunc gavisus est Sana-
balla putans quod posset vic-
toriam attemptaret Dario
et edificationem templi ab eo
impetraret, quod quibusdam longa-
nimis palliis vacabat sed aliter
quam sperabat evenit.
Nam victus est Darius a Ma-
cedonibus et capta matre eius
et uxore et filiis ad Persas
fugiens remeavit cum paucis.
Tunc Allexander cepit aspi-
rare ad monarchiam et ven-
tis et intrans Syriam cepit
Damascum et subiugata Sido-
ne Tyrum obsidebat. Tunc
Sanaballa eligens de suis
viii m. in Allexandri profectus est
auxilium dicens se libenter
obsequi ei quam Dario et
quod loca sub potestate sua
constituta ei contra Darium
et gratanter susceptus est ab Alle-
xandro. Postea dixit ei se
habere generum Manassem
fratrem principis sacerdo-
tum presentis Iudee multos
quoque alios cives presentes cum ea
gente quos velle aiebat
sub eo templum construi in
locis edificare quod profuturum
Allexandro testabatur quia
potentia Iudeorum in duo
divisa non rebellaret. Con-
cedente vero Allexandro
omni studio edificavit Sa-
naballa templum et altare
quod permansit usque ad deserti-
onem facta per Romanos.
Et in eo Manassen constituit
pontificem. Cum autem dum Alle-
xander esset in obsidione
Tyri scripsit ad principem sa-
cerdotum mittens eum
ut sibi preberet auxilium
et exercitui victualia prepa-
raret et redderet sibi tributa
que prius Dario conferebat.
Et rendit Iaddus summus
sacerdos se Dario sacramen-
ta dedisse nec eos vivente
posse transcendere constitu-
ta. Tunc commotus est Alle-
xander genti Iudeorum
quod penam differret quibus
deberet constituta servare.
Tunc iniectis aggeribus
Tyrum fecit continentem. Et va-
stata Gazam obsedit et
mortuus est Sanballa. Allexan-
der capta Gaza in Ierosso-
limam festinabat et time-
tes Iudei clamaverunt ad dominum

et immolabant hostias et
iadus orabat pro gente. Ac-
tu pro satisfactione obdormis-
set, precepit ei deus ut confide-
ret. sertisque id est coronis civi-
tatem ornaret et ipse pon-
tificalibus indumentis indu-
tus et reliqui sacerdotes cum le-
vitis bissinis stolis induti
obviam occurrent alexan-
dro. Et surgens a sopore
retulit omnibus indicavit.
audiens quod quod non longe
esse a civitate alexandrum
processit cum sacerdotibus et civi-
um multitudine sancta ad
locum qui sapheim appellatur
quod latine translatum spe-
culum sonat. Unde ierosolima et templum videri
potuisset. Et factum est tot
persarum qui sequebantur
regem. Nam alexander intuens
antistitem pontificali sto-
la insignem et super cida-
rim lamina in qua scriptum
erat nomen dei, descendit
de equo et adiit eum solus
et nomen adoravit. et pon-
tificem adoratus est. venera-
tus est. Et obstupuerunt
principes comites et ludifi-
catum regis mente putaverunt.
solus parthemius
quesivit ab eo cur sacerdo-
tem gentis iudee adoras-
set. Et rndit. Non hunc
adoravi sed deum cuius
principatum sacerdotii gerit.
Nam per sompnium in tali habitu
deum conspexi adhuc in

cilicia civitate macedoni-
e constitutus. ducem meorum
cogitantem, utrum asiam pos-
sim obtinere iussit me con-
fidere. Nam ipse exercitum meum
perduceret et persarum im-
traderet principatum. Hunc autem
primo vidi in hoc sacerdote
hominis effigiem et que in
promisit providentia confido ipsa
ca deum adoravi. et hominem
veneratus sum. Et ingressus
in urbem alexander et in templo
sacrificavit deo secundum sacerdotis
ostensionem. Et attulerunt
ei danielem in quo scriptum
erat quendam grecorum perdi-
turum persarum potentiam et
arbitratus de se scriptum esse
gavisus est. Et in crastinum
convocans populum iussit pe-
tere que vellent. Et hiis
petentibus concessit iudeos
ubique patriis uti legibus
et septem annum sine tri-
butis esse propter sabbatum terre.
Et exinde ad alias civita-
tes profectus est. Cum vero samarite
videntes eius munificen-
tiam circa iudeos cognatos
se esse dixerunt iudeorum
origine sua ab effraym et
manasse recensentes et po-
stulaverunt ut templum eorum
in garizim honoraret quod
reditu se facturum promisit.
Cumque peterent ab eo relaxa-
tionem vii anni quesivit
qui essent et dixerunt se
esse hebreos. Cumque addidit
utrum essent iudei negave-
runt se esse iudeos. Et cum

respondit. Judicis tamen ego hec
concessi. Porro nos sub
silencio pertransimus qualiter
Allexander darium vicit et po
rum et quomodo consuluit ar
bores solis et lune et ce
tera admiracione digna
que preceptori suo aristobo
li per epistolam indicavit ad
ea que circa populum dei gesta
sunt festinantes attendamus.

De reclusione x tribuum et morte Allexandri

(margin: reclusione / tribuum et / mort allexan / i)

Itaque tu ve-
misisset allexander ad
montes caspios mise
runt ad illum filii captivitatis
x tribuum qui edicto eius con
tenebantur egredi non licere
postulantes ab eo ingredi
endi licenciam. Cumque cogno
visset causam captivitatis
accepit eos recessisse ad
apte a deo ipsi vitulis au
reis ymolando et per prophetas
dei predictum esse eos a capti
vitate non redituros. Conc
ludit quod arcius includeret
eos. Cumque angusta viarum
obstrueret molibus bitumina
tis videns humanum laborem
non sufficere ut opus illud
compleret oravit deum israel
et accesserunt ad se invicem
prerupta moncium et factus
est locus immeabilis. Ex quo
liquido apparet non esse dei
voluntatem ut exeant. Egre
dientur tamen circa finem
mundi magnam hominum stra
gem facturi. Et ut ait Jose
phus quid facturus est deus
pro fidelibus suis si tantum fecit
pro infidelibus. Cumque redisset
allexander in babilonem
sumpto veneno a servo suo
a usum lingue amisit et
extremam voluntatem suam
in scripto exposuit. Et noluit
monarchiam suam in aliquem
transferre ne aliquis parti
ci in potencia aput posteros
legeretur et xii quos ab ado
lescencia sua socios habu
erat regni successores insti
tuit. Hec autem institucio non ste
tit. Nam inter eos his tamen ali
is abiectis regnaverunt sicut
in hystoriis danielis est com
prehensum. Mortuus autem
cum esset annorum xxxii et
xii annis regnavit. Qui xii
allexandrias edificavit pri
mo annorum quibus regna
vit. Ipse in amone id est in
civitate condidit parcho-
nium id est locum sue iudi
cium.

De ptholomeo sother (margin: De ptolomeo sother)

Et regnavit post eum
ptholomeus in egypto
qui cognominatus est so
ther. Cum in regno suo ad
iecisset syriam apposuit ut
adiceret et iudeam et ascen
dens in iherusalem die sabbati
sciens ea die iudeos arma
non moturos sub simulacione
sacrificandi deo nullo contra
dicente intravit. Unde secundum
iosephum innumeros cavatur
arthudes iudeos redictos
appellavit qui per superfluam
superstitionem grave dampnum
sustinuerunt. Ptholomeus
itaque multos de iudea et
garizim captivos trahens

ad egiptum redijt et uen
dicam exponens eos ane
quatationibus nationum dis
tracti sunt et dispersi. Et per
hanc captiuitatem licet
non fuerit generalis diffusio
dispersi sunt in nationes. Vn
de actibus apostolorum legitur con
uenisse in iherusalem iudeos ex
omni natione que sub celo
est. Jaddo pontifici successit
ei filius eius Onias. Cui
successit filius eius Syme
on iustus. Cui successit frat
suus Eleazarus pro Onia
Onia filio Symonis adhuc
paruulo. Prudencia tc.

Prudencia

Hoc tempore apud
[A]lexandrum? Clandrius tertius rome
... rome clarauit qui a
quas claudias induxit
et uiam appiam strauit.
Theofrastus philosophus
clarauit qui a diuinitate lo
quendi ut ait Cicero nomen
accepit. Censu rome agita
to inuenta sunt ciuium c et
lxx. Et condite sunt a ro
mis Ariminum et beneuentum.

De ptholomeo phi ladelpho.

De ptholomeo philadelpho

Post ptho
lomeum sother regnauit in egip
to philadelphus. Hic stu
diosus et librorum cupidus
demetrium bibliotece sue
prefecit. Cumque quesisset ab eo
de numero librorum. xx. adesse
rndit sed post tempus usque
ad .l. posse peruenire et me
moratum sibi dixit esse apud
iudeos legem siue scripture
diuinitus editam et dignitatis eius
scriptam per qua summope
laborandum esse dicebat. In
grecam conuersa eloqui
um maximis regalibus
habetur. Hec enim erat lex
dei quam philosophi zema
dicunt id est viuentem. Zem
enim vitam uel viuere sonat,
quam vulgus appellat ione.
Et ad ostendendam legis eius
sanctitatem addidit quod non
nisi a dei viuentis culto
ribus transferri potuisset. Nam
et theopompus cum historiis
quas scribebat eam voluisset
~~inserere~~ mente versus
est in amentiam per dies xx
xx. Theodectes quoque poeta
eandem cum facto e tetig et
penitentes sanati sunt. Et
suggessit regi ut scriberet ponti
fici iudeorum ut iudeos he
braice et grece lingue pe
ritos ad ipsum regem dirigeret
cum lege dei qui ad eam trans
ferendam sufficerent. Quod
ut impetraret munera cum
epistolis mittenda censuit.
Aderat ibi aristeus qui
longo tempore iudeorum calamitati
compatiens opportunitate
liberandi eos inuenta ait:
Nunc modo quod postulas
obtinebis. Tot iudeis in reg
no tuo seruientibus? Absolue
itaque eos et michi grauius erit
pontifici iudeorum. Nec dico
ob hoc quod dicor metu iudeorum
affinem estimes. Scio quia scio
tua interesse si factorem omnium
demum honoraueris. Et liberauit
rex de iudeis c. xx. dans
dominis eorum pro captiuitate
c. xx. dragmas argenti

Cumque dixisset vir hoc magnum esse dixerunt. Magna quidem est, sed non regi munificencie. Tunc scripsit rex eleazaro in hunc modum. Benedictam tuam que servus nobis erat liberatam donavi arbitrans hoc esse deo iocundum quorum quosdam milicie assignavi, alios quorum fidem probaveram constitui in palacio. Leges vero vestras in nostra bibliotheca reponere decrevi. Bene ergo facies mittendo nobis viros seniores qui valeant interpretacionem earum nobis tante relinquere. Transmisi modo c talenta argenti pro immolacionibus faciendis et separavi l talenta auri ad crateras et ligatoria facienda et gemmas sine numero ad artificium optimum. Tu manda nobis quecumque fieri volueris quod gratius amplectemur. Tunc remittens ad eum eleazarus quod postulabat rescripsit ita. Ad interpretandam legem quam postulas misi viros seniores de unaquaque tribu vi legem ferentes. Tue autem pietatis erit, ut iusticie ad nos eam tante remittere. Hii sunt lxx interpretes qui librorum fuerunt more sacre scripture lxx dicuntur, quia modicus numerus si super aliquam summam superexcesserit, sepe subticetur. Qui cum venissent ad regem benigne ab eo recepti sunt. Non tamen ad regem intromissi usque in diem quintum. Imminebat enim illi dies solempnitas nupcialis pro triumpho sicut quodam quem maiores sui ea die habuerunt. Ea igitur die suscepit eos quos eorum de insulsitate primum decreverat honorare. Post susceptionem vero xii diebus fuerunt cum rege et saciati sunt ab eis que in corde suo disposuerat et pariter de cognicione dei et regni gubernacione. Cumque instruxissent eum de regni administracione plenius disputaverunt de uno deo colendo, et quod nulla creatura deus esset. Unde est quod reges crediderit eis de trinitate vel sub silencio transierunt vel enigmatice transtulerunt ne tres deos colendos tradidisse viderentur. Similiter et de incarnacione ubi facientes ut in ysaia qui audivisset puer nobis nascitur et addidisset vi eius nomina quorum unum est deus fortis, pro illis vi nominibus transtulerunt magni consilii angelus ne viderentur tradidisse hominem deificatum. Tunc ostenderunt rotulum quem attulerant. Rex non sufficiebat admirari cartarum tenuitatem et compaginacionem que oculis deprehendi non posset, quanquam et littere auree intermixte cartarum adeo legibiles apparerent. Introducti autem sunt in domum regis seorsum mare secretam que erat ad negociorum deliberacionem et date sunt eis celle singule. Et sicut visum est eis opportunum et commodum ad contemplandum regi bona poli

> Policronitudo dicitur oratio que fit ab ecclesia pro regibus, pontificibus et principibus terre et optat eis bona spiritualia et temporalia et eterna et temporis longitudinem. Polis enim grece pluralitas latine, cronos tempus. Adhuc apud grecos talis consuetudo est ut cum surgunt mane templum respicientes clamant policronitudo basileos id est multo tempore vivat rex.

[illegible]titudine. Tunc lavabant se ad mare secundum purificationem iudeorum. [illegible] ca inscribebant usque ad horam nonam. Inde transibant ad cibum et ad requiem et sic [illegible] vixit opus lxx duobus diebus. Unde quibusdam visum est quod non transtulerunt nisi pentateucum. [illegible] vero vel propter quod aliqui eorum ex adversarium redierunt vel propter quod aliqui eorum ad regem redeuntes transtulerunt psalmos et prophetas. Verumptamen sic miraculose factum est ut tradidit Augustinus quod una et eadem sine dissonantia inventa sit editio omnium. Miraculose fieri potuit ut in tot diebus interpretati sunt legem psalmos et prophetas. Ieronimus tamen videtur velle quod interpretationes in diebus in sabbato conferebant, et omnibus conferentes unam. Nec mirandum hoc esse asserit cum Esdras legem etiam prophetam reparaverat. [illegible] tamen cum veteri scriptura que apud Samaritanos erat correxit. Opere completo convocavit Demetrius qui super libros erat, cives iudeos

civitatis in Allexandria et de provincia presbyteros et lecta est coram omnibus translatio eorum et approbata. Postea delata est ad regem et coram eo replicata. Cumque peterent interpretes a rege dari auctoritatem in mobiles perseverarent, hoc se facturum laudavit si denuo iterum ita caste corrigerent eam ut quod interpretatum fuerit non contradicatur veritati. Et misit eos in muneribus honoratos. Eleazaro quoque transmisit munera. In templo vero misit preter vasa mensam auream gemmis inspirabilibus insignitam cuius crassitudo tunc esset dimidii cubiti, tamen materiam superabat opus. [illegible]

Hoc tempore Sostratus famam in allexandria construxit. Aratus claruit et argentarius nummus primus in urbe. [illegible] Romanos Cartaginenses navali prelio vicerunt Metello consule fugato. [illegible]

Post Philadelphum regnavit frater eius Ptholomeus Evergetes qui ab egyptiis dicitur evergetes dictus est quod retributionem sonat, quia post vastatam Syriam et Ciliciam et partem Asie inter innumera spolia que cepit etiam deos eorum quos Cambises in Persas transvexerat revexit. Iudeorum pontifex Onias Simonis iusti filius cui successit Simon filius eius

sub quo Ihesus filius Syra-
ch librum sapientie qui et
ecclesiasticus dicitur composuit quem
panarethon vocavit et pre-
dicti Symonis in eo facit men-
cionem. Hor- | Hircanus quod est to-
tus Onias ad- | tus et arces quod
tributa negans | est virtus quia to-
tus virtuosus
et energeti zelo legis vel
potius ob avariciam ut dicit Io-
sephus qui eum in honorem
fuisse testatur compulit ipse
in iram et missus est legatus
a iudeis cum multis Onias
ad regem Iosephus vir no-
bilis filius Thobie filius
et sororis Onie Hircanus fi-
lius Hircanus cuius dum puer
esset probamus per pruden-
ciam tradens ei cum iusta be-
num sue loris. Hunc non sed in
pacem reformavit sed semi-
sus est deinde dominus iudee
et finitimarum regionum.
Quadraginta
fere milia Gallorum
a Romanis sunt cesa
capitum eorum Tolosius mag-
nus terre motu terruit et
tempore eiusdem tercentius
a catone questore romanam
translatus est parto super tu-
tentum et unus ancille
misteno

Post euergetem reg-
navit filius Ptho-
lomeus philopator
post Ptholomeus Epipha-
nes post quem Ptholomeus
philometor quem vicit rex
Syrie Anthiochus magnus
et iudeam sibi subiugavit.
Pontifex iudeorum Onias ma-
gnus filius filius Symonis
idque ad reparandum fedus

Imago erat maxima mire altitudi-
nis ut sagitta ad summum dirigi non
valeret et caput eius tante altitudinis
quod capere non poterat propter chorus summum
et in inferiori parte in pedibus ap-
ta erat unde poterat quis intrare et
ascendere

quod legerat fuisse inter
Abraham et maiores suos
Lacedemoniorum rex Arius
legatos misit. Pontifex Anti-
ochus tributa VII anni et
ministrorum templi quem Phi-
ladelphus relapsaverat
a iudeis renovavit. Hunc
dum finitimas regiones
super modum infestaret dela-
ta est res ad romanos et mis-
si sunt ad eum scilicet Scipio Na-
sica et Scipio Affricanus
et ab infestatione sub reli-
gione iurisiurandi amo-
verunt eum. Insuper tulerunt
ab eo obsidem filium eius
Seleucum quem nolens imper-
iis tradidit pro eo filium
minorem natu Anthiochum
Epiphanem ita quod esset
obses perpetuus id est non
rediturus. Propterea eius Anthio-
chi fenicem descendit Co-
mas in egyptum ad Ptolo-
meum ut est supra dictum.
Et occisus est in perside An-
thiochus in fano Nanee et
inebriatus eiectus est a sacerdo-
tibus qui in dolo promiserant
ei thezauros et cum pauci
ibi intromiserunt eum in
abditum
Post Anthiochum ma-
gnum regnavit in Sy-
ria filius eius ma-
ior Seleucus pessimus
sed iniens Pontifex iu-
deorum Onias. Sua omnia tu-
ens fugiens in egyptum filius eius
Symon sedit pro eo cui suc-
cessit filius eius Onias. Sub
hoc misit Seleucus in manu
Eliodori in Ierusalem ad spoli-
andum omnem erarium
templi. Qui cum ingressus in
templum surrexerunt

De seleuco

duo iuuenes de latibulis
et ceciderunt eum. Tamen
videtur Iosephus velle an-
gelos fuisse in similitudine
hominum. In secundo libro Macha-
beorum legitur quod apparuit ter-
ribilis sessor equi et con-
culcabat eum et confractus
est et mutus sed non mortuus
et duo iuuenes de torrigi-
is flagellabant eum. Ti-
mens quod Onias indignacione
plena curauit ad dominum de
profundo et surrexit. Ani-
rediens ad regem ait. Si ha-
bucrit dominus meus aliquos
quorum sciatis sanguine mittat
eos in Jerusalem ut spolient te-
plum. Incidencia [illegible]

Incidencia

Eo tempore Aristobo-
lus natione iudeus
peripateticus philoso-
phus scripsit commentarios
explanationum in Moysen
Ptholomei Philometori.

De Anthiocho Epiphane

De anthiocho epiphane

Audiens
vero Anthio-
chus Epiphanes qui
Rome obses erat pro patre
patrem mortuum, sciensque fratris
inertiam de regno Syrie eijcien-
do provinciales clam Romam
egressus est, licet quidam tra-
dant eum sub continentia
senatorum redijsse. Receptusque
in Syria benignum se ciuibus
et ministris exposuit. Cle-
mens erat, magnificus et ac-
er in hostes. Unde et a populo co-
gnominatus est Epiphanes, quod
sonat illustris, et mortuo
fratre regnauit pro eo. Tunc
iniquitatem sibi insitam ap-
peruit, quam regno obtinen-
do palliauerat. Tunc sur-
rexerunt in Jerusalem filii Beli-
al introducentes ritus gen-
tium et petierunt ab Anthi-
ocho ut facerent in Jerusalem
ephebia, id est lupanar
ephebeorum, et quod Ierosoli-
mite scriberentur Anthio-
cheni, et gymnasia in quibus
dogmatizabatur de ritu gen-
tilitatis. Et fecerunt sibi
preputia et circumcidebant par-
vulos suos vel quia ritu pre-
putiatorum viuebant. Qui-
dam tamen volunt quod quedam
velamina fecerunt circa [illegible]
sue ne in denudatione
grecis apparerent dissi-
miles. Causa non leuis
flagicii hec fuit. Onias
summus sacerdos duos habebat
fratres, Iesum vel Oniam, et Io-
hannem qui contendebat
de pontificatu. Et ut pla-
cerent Anthiocho declina-
uerunt ad ritum gentium,
adeo ut etiam nomina gen-
tium sibi imponerent. Et Iesus
dictus Iason, Iohannes vero
Menelaus vel Onias. Cum
quod plures essent cum Iasone
supplicauit Anthiocho de
faciendo gymnasio in Ie-
rusalem. Et audierunt eum
viri pessimi culpabiles in
cibo et violatione sabbati.
Postea Anthiochus amouit
Iasonem et eleuauit Me-
nelaum, qui secutus est Iaso-
nem in Anthiochiam. Hic cum
vidisset facinus suum,
descenderat ad regem si pos-
set mutare animum regis. Quod
cum negaret, cedebat in An-
thiochiam in asilo et veniens

pecunia enim menelaus suasit
andronico ut occideret oniam
Xpi. Qui evocatus enim de asilo
occiditur enim. Et iratus rex pro
morte iusti andronicum spoli-
avit purpura et flagella-
tum per civitatem in eodem loco fe-
cit occidi in quo occiderat o-
niam. Sed in secundo tamen mach-
abeorum libro dicitur quod
iason fuisse frater onie, et
menelaus frater tamen eorum sy-
monis qui invidens onie per-
suasit seleuco de templi er-
ario spoliando de quo supra
dictum est. Porro antiochus cum
percussisset egyptum ido-
lo ascendit in ierusalem et per di-
visionem templum ad libitum fe-
cit in ea et percussit multos in
ierusalem et loquebatur omnibus ira.
Cumque rediisset in egyptum
et esset repulsus per nuncios
romanorum post biennium re-
diit in ierusalem in furore. Et ap-
peruerunt ei portas sibi fa-
ventes et interemit contraria
sentientes et exspoliavit tem-
plum menelao ductore tol-
lens vasa et lucernas men-
sam et sacrarium et urna
auream. Auctus quoque non
abstinuit et posuit in templum
ierusalem iovis olimpici vel
hospitalis. Oblatione mosai-
cas fieri prohibuit altare
eneum amoveus et suilla
edere et ydolo immolare co-
egit iudeos arcemque muni-
vit in civitate david in qua
posuit presidium macedonum
qui iudeis erant in omnibus
inhumani. Nam quoscumque
invenidisse filios suos repe-
rit suspendebant et par-
vulos ad colla eorum. Unde

tes autem samarite iudeos
hec pati de consuetudine
matrie sue se non esse cog-
natos iudeorum fatebantur
et quod actenus perdurauerat
templum super garazim dei
esse maximum negantur
scribentes anthiocho in hunc
modum. Deo epiphani re-
latio asichimitis sydoniorum.
Maiores nostri propter pestes
quasdam superstitionem sabba-
torum secuti sunt edificantes
in garizim templum sine
nomine venientesque iudicas
nunc ad nos et similia iudeis
nobis inferunt. Cum ab ini-
tio sydones esse nos. Si annue-
ris. Iube iudices tuos ab
afflictione nostra et templum
super garizim nomine greci
iovis sanctius petimus
dedicari. Et adiudicavit an-
thiochus facere petitionem eorum.

Tunc [De machabeis] de machabeis
multi iudeorum spo-
nte quidam timore
regis iussa secuti sunt.
Probati vero patriis legibus
adheserunt. Erat vir ibi de
modin modico iudee vi-
co sacerdos nomine matathi-
as filius iohannis filii sy-
monis filii asamonei de
vice ioachim id est vicesimi primi ordinum
xxiiii quod david elegit,
in eundem locum dictus est
zacharias deinde abia. E-
rantque ei filii v. iohannes
symon iudas eleazarus et
ionathan. Quisque suo nomine
censebatur sed sufficiat de
iuda dicere qui dicebatur ma-
chabeus. Hii videntes ma-
la induti ciliciis planxe-
runt. Et venerunt emissa-
rii directi a rege in ...

modin statuentes ydola
in loco quibus cogerent inde
os immolare. Et dixerunt
matathie principes eos in
civitate hac et per iussa
regis imple. Mathathias clama
vit. Et si omnes obediant
regi Ego et filii mei et fra
tres mei obediemus legi
dei celi nec sacrificabimus
Tunc quidam ex iudeis ymo
lavit in medio quem stringens
mathathias cum suis trucida
vit. Ymmo super aram et
ministros regis interemit a
ramque deponens clamavit
Qui dei est sequatur me. Et
cum omni tribu sua exivit in
solitudinem omnia relinquens
multique cum filiis et uxori
bus ad solitudines confugi
erunt malentes heremi her
bis uti quam inquinari. Quos
iudices regis prius verbis
flectere conabantur ut elige
rent que promisit proximi
ne eis tamquam hostibus ute
rentur. Qui noluerunt eos
audire. Tunc emissarii regis
aggressi sunt eos in diebus sab
batorum quibus nephas erat
eis arma movere. Et percus
serunt quosdam alios in spe
luncis globis sulphureis
suffocantes. Et perierunt ex
eis .i. plures autem liberati ad
iuncti sunt matathie. Et cum
iudicem sibi statuerunt qui
docuit eos pugnare in sabba
tis d. Si super hoc legem ser
vabitis erunt hostes nostri
dantes tantum ut pereat populus
dei et lex cum populo perierit. Et
exinde ut dicit iosephus
permanet nobis consuetudo
pugnandi etiam in tali die
si

bella consurgunt. Colligensque
matathias armatos aras
deposuit ydolorum immolan
tes quos potuit interemit
Pueros non circumcisos iussit
circumcidi et anno uno sic
gessit magistratum. Cumque
graviter egrotasset convocans
filios ait. Ego decertavi pro
fiascor miam commendo vobis
patrias leges ut pro eis
grata mente moriamini
Nam corpora mortalia sunt
factorum vero monimenta immor
talitatis ordine consequuntur
Concordiam habete et symo
ne fratri sapienti vestro consilio
patrem habete iudam vero fratrem
fortitudinem ducem in armis
Et mortuus est matathias
et sepultus in modyn. Et plan
xit eum israel planctu ma
gno. Et surrexit pro eo iudas
machabeus filius eius et
factus est quasi leo defendens
israel clipeo suo. de preliis iu

de machabei

Tunc appollo
nius dux samarie in
virtute magna congres
sus est contra iudam
Iudas vero occurrit ei et per
cussit eum multosque cedens
et reliqui fugerunt tulitque
spolia multa et gladium
appollonii et erat pugnans
in eo omnibus diebus vite sue
Seron autem dux inferioris
syrie audiens iudam ro
boratum tulit sub se consti
tutos et iniquos transgresso
res et castra metatus est in
bethsura et occurrit eis iu
das. Et videns suos propter
paucitatem et ieiunium desides
honorabatur eos non in multi
tudine sed in impietate confide

de preliis iude machabei

Et confligens ad syros
duce eorum interfecto persequebatur fugientes in descensu
montis bethoron usque in campum
et ceciderunt ex eis .d. c
.cc. viri iosephus dicit .dc.
reliqui vero fugierunt ad
maritima loca philistiim
Et cecidit timor iude super
gentes audiens hec anti
ochus congregavit omnem pro
priam virtutem et multos ab
insulis mercede conduxit
Cumque militibus stipendia dis
tribueret vidit thezauros
defecisse Non enim ei tributa om
nia reddebantur propter seditiones
gentium Et deliberavit
ire in persidem et accipe
re tributa regionum Et reliquit
lisiam de genere regali super
negotia regni ab eufrate
usque ad fines asie inferioris
et ut nutriret antiochum
filium eius donec rediret
et tradidit ei medietatem
exercitus et elephantes precipi
ens ut vastaret iudeam
et everteret ierusalem et genus
iudeorum disperderet Ipse vero
abiit in persidem egressus ab
emath quam veteres anti
ochiam nominaverunt et
perambulavit superiores re
giones lysias vero elegit
ptholomeum et nicanorem
et gorgiam viros poten
tes ex amicis regis et misit
cum eis .xl. peditum .vii. equi
tum ut venirent in terram
iuda Et applicuerunt in
emaus in loco campestri
et supervenerunt syri eis
in auxilium et multi transfu
ge iudeorum Et negotiatores
quidam sperantes se emere
captivos Iudas vero cum so
ciis venit in masphat et

secundum legem
hortabatur suos spem po
nere in deum dimittebat no
viter sponsatos et qui pos
sessiones paulo ante acqui
sierant Et assumpsit gor
gias .v. virorum et .m. equi
tes electos et egressi sunt
circa solis occasum ut per noc
tem irrueret super iudam
Quod presciens iudas sta
tuit et ipse castra latenter
invadere et fortes plures
in castris derelinquens pervenit
ad campestria emaus Gor
gias vero neminem in castris
iudeorum inveniens Et ar
bitrans eos fugisse ad
montes querebat eos in
montibus Diluculo appa
ruit in castris iudas cum
tribus tamen tribus milibus plus
vel minus ut cumque propter pau
citatem Cumque inopinatos
hostes invaderet multos
occidit reliquos persecutus
est usque ad gesseron et
campos idumee et azoti
et ceciderunt ex eis .iii.m. Iu
das vero dicebat suis pre
dam contempnere quia ad
huc pugna contra gor
giam super esset Videntes
autem qui cum gorgia erant
castra suorum incensa
fumum de longe hoc eis in
dicabat sentientes quod suos
in fugam conversos et ipsi
terga dederunt Iudas vero
per plenitudinem victorie
tulit hostium spolia multa
ad propria remeans et laudans
deum Et adheserunt inde
plures et fuerunt cives cir
citer .x. virorum Sequenti

Vs anno congregavit lysias pugnatorum lx. milia virorum et v. equitum et venit in iudeam et occurrit illis iudas in bethzoroth cum x. et primos statim prosternens congressus est cum eis et ceciderunt de exercitu lysie v. milia virorum. Et attendens lysias iudeorum audaciam et timens suorum desperationem vel eis vivere ad libertatem licentius rediit antiochiam presidia congregans peregrinorum ut cum maiori apparatu rediret in iudeam.

de purificatione templi

De purificatione templi

Videns igitur victis antiochi ducibus persuasit iudas populo ut ascenderent ierosolimam templumque mundarent. Et venientes templum desertum et in eo frutices pullulasse planxerunt planctu magno. Et elegit iudas milites qui expugnarent eos qui arcem presidii custodiebant donec templum a feditate purgaret. Quod diligenter emundans eadem die qua prius fuerat ab alienigenis pollutum introduxit vasa nova candelabrum et mensam aram quoque [illegible] facta et posuit velamina in ingressu et ianuas restauravit et deponens altare quod statuerat antiochus de lapidibus novis aliud edificavit. Et encenniatum est templum xxv. die decembris et ea die qua destructum est templum eadem die revolutis tribus annis reedificatum est. Hec dedicatio stetit in posterum aliis dilabentibus.

De hac dictum est in evangelio: Facta sunt encenia in ierosolimis et hiemps erat. Et obtulerunt holocausta in novo altari et adoleverunt incensum de calculis ictis altaris igne concepto et accenderunt luminaria magna et dixerunt festum luminum vel propter multitudinem luminarium vel quia lux illuminaverat eos deus sedentes in tenebris. Et statuerunt iudam summum sacerdotem et facta sunt hec post tres annos quibus templum manserat prophanatum secundum danielis prefationem qua ait cccc et viii annos predixit. Et per complures ... celebraverunt viii diebus sub umbraculis secundum ritum scenophegie memores quod paulo ante in speluncis habitaverant statuentes ut post per viii dies hanc renovationem templi celebrarent. Unde iosephus ait: Ubi eo tempore et hactenus hanc festivitatem celebramus vocantes eam lumina eo quod preter spem lumen nobis religionis apparuit. Tunc construxit iudas muros in circuitu civitatis et edificavit turres custodes in eis deputans et bethsuram munivit ut ea pro castello adversus hostes uteretur. Arcem tamen presidii non diu obtinuit.

Nota quod hic habes festum iudeorum per octo dierum quod non observamus quia hoc fuit festum quod est de lege

38 inc

Unde plus iude
P
Orro gentes finitie
repatonem iulm et
iabuiu iudeos egre
ferebant et pugnabat
eos quos iudas viriliter
debellabat et percussit idu
meos placa magna et
pugnauit contra timotheum
ducem filiorum amon et fu
gauit eum et uastauit i
et redijt i iudeam
Et congregate sunt gentes
que erant i gala aduersus
iudeos qui erant i finibus
eorum Qui fugientes i the
man miserunt ad iudam
ut ferret eis auxilium mi
tantes quod festinaret thio
theus capere locum i que co
fugerant Cum adhuc le
gerent eple superuenerunt
nunctij a galilea indicantes
congregari eos qui erant
i ptolomaide et tyro et sy
done aduersus iudeos Er
go utrobique utrobique hostibus
tibus imminentibus misit iudas
symonem fratrem suum cum iii
milibus electorum i solatium
galileorum ipse uero cum io
natha fratre suo et viii co
ijt in galadithidem relin
quens in iudea iosephum et
azaria duces ut suaret
iudea sed cum nullo hostium
interim bellum committerent
Et uenit symon i galilea
et contrite sunt gentes ab eo
et persecuta sunt ... eos usque
ad ptolomaidem et tulit
spolia eorum et iudeos qui
habebant captiuos et redijt
in iudeam Judas uero et iona

tas transierunt iordanem
ambulauerunt uia trium dierum
per desertum et occurrerunt
eis nabuthei et suscepe
runt eos pacifice et narra
uerunt eis que acciderant
fratribus in galadithide et
quomodo in munitione te
nerentur comprehensi Judas
vero prius inuadit basor
et spoliauit et succenso de
nocte cum diluculo uenisset
ad obsidionem uidit por
tantes scalas et machinas
ut comprehenderent muni
tionem et uenit post eos tri
bus ordinibus et insonuit
tuba et cassia thimothei
cognouerunt quia machaa
beus est et fugierunt ab eo
Et ceciderunt fere viii et
uastauit iudas ciuitates
gentium in galadithide Reg
ressus congregauit thimotheus
exercitum alium et sedit secus
torrente iudas abijt ob
uiam illis Et ait thimo
theus principibus suis Cum
transierit iudas ad nos po
tens poterit aduersum nos
si uero timuerit transire et
castra posuerit extra flumen
transeamus ad eum adpostmodum
aduersus illum Et transiuit
iudas torrentem relinquens
post se qui clamaret nemi
nem remane Et contri
te gentes fugierunt ad fa
num quod erat in carna
im Judas uero succendit
fanum cum omnibus qui erat
in eo Tunc congregauit iu
das vniuersos israhelitas
qui erant in galadithide
et uxores et paruulos

ut uenirent in terram iuda
Cumque uenissent in ephron
precerunt a ciuibus transitum
et noluerunt eis aperire
Et eradicauit iudas effro
ephron et transiit per eam
super interfectos Et erat iu
das congregans extre
mos et hortatus viam et co
hortatus et transito iorda
ne ascenderunt in montem
syon et obtulerunt holo
causta quod nemo ex eis cecci
disset Et redierunt in eodem
die iudas de galaadithi
de et symon de galilea
Interim uero dum abessent
iosephus et azarias uolen
tes sibi facere nomen con
gressi sunt cum gorgia et fu
gerunt et ceciderunt de po
pulo .ii. Et magnificatus
est iudas in israel qui quasi
apostata habebatur quia preci
pit iosepho et azarie ne
egrederentur Et uastauit
iudas ydumeos et phi
listim et pertransiens sama
riam declinauit in azotum
et combussit aras et de
os eorum et cum spoliis red
diit in iudeam

De morte anthiochi

Cum hec fierent
in iudea perambu
labat anthiochus
superiores regiones et au
diuit esse ciuitatem elymai
dem in perside opulentam
et templum in ea locu
plex in quo erant vela
mina aurea et lorice et
scuta que reliquerat
allexander et querebat pre
dari eam sed non potuit
Nam elymaite fugauerunt
eum ignominiose et nuncia
tum est ei in via quod fracti
erant principes eius in iudea
et uersus in furore iussit
agitari currum sine inter
missione superbe minitans
uenturum se ierosolima et
facturum eam polliandrum
iudeorum Et sta
tim apprehendit
eum amarus
dolor viscerum
Et contigit illum
impetu euntem
de curru ca
dere et collisus
est Et mani
festauit deus
in eo virtutem suam ut qui
sibi videbatur etiam fluc
tibus maris imperare et mon
tium altitudines uistera
appendere in gestatorio por
taretur et ebullierunt ver
mes de carnibus eius et
viuentis effluebant et fe
tore ipsius grauabatur
exercitus Cumque nec ipse fetorem
suum ferre posset ductus ad
agnicionem sui venire et ait
Iustum est mortalem esse
subditum deo Et nouerat
se libaturum iudeos et pares
atheniensibus facturum polli
cebatur quoque se futurum iudeum
et in omni loco predicaturum dei
esse potestatem Et desperans scri
psit omnia hec ad iudeos orans
ut fideliter adhererent antio
cho filio eius Cumque consi
deraret se pati hec propter templi

Poliandrum
pre dicitur vbi
corpa in humata
piciuntur quod
nuncupatum est in
deis epyphanius
Polis interpretatur
multum andros
uir inde polli
andrum id est
sepultura multorum
virorum etc.

de morte anthiochi

violacionem conatus est
iosephus polibium virum
bonum dixisse ideo periisse an-
thiochum quia voluit tem-
plum diane in perside devas-
tare. Ita qui nullatenus
egit peccatum sed tantum cogitat
nullo reatu tenetur. Sic
patet secundum opinionem iosephi
quia lex prohibebat manum
et non animum. Tunc constituit
anthiochus philippum col-
lactaneum suum et constitu-
it eum tutorem regni
dans ei diadema stolam
et anulum ut ferret ea ad
antiochum filium suum et
poneret eum super solium re-
gni. Et mortuus est an-
thiochus peregre in monti-
bus et miserabiliter. Quod cum
accepisset lysias constituit
anthiochum quem nutri-
verat regem et vocavit eum
eupatorem. De ingressu an-
thiochi eupatoris.

Tunc cogitavit iudas ut ob-
sideret eos qui erant
in arce presidii et fe-
cit balistas et machinas
et confortavit aggerem.
Tunc egressi sunt quidam
de obsessis et adiunxerunt
se illis aliqui de impiis
israhel et venerunt ad re-
gem et dixerunt. Quousque
non vindicas nos? quando de-
crevimus servire patri tuo
et tibi. Ascende et libera ob-
sessos tuos et redde nobis he-
reditates nostras. Et iratus rex
vehementer collegit exercitum
suum et de regnis aliis vene-
runt ad eum conducticii et

erant c peditum et xx
equitum et elephanti xxx-
ii et applicuit et bethsu-
ram ut oppugnaret eam.
Et recessit iudas ab ar-
ce et admovit castra contra
castra regis. Et ordinavit
rex diluculo exercitum et osten-
derunt elephantis sangui-
nem uve et mori ad
acuendos eos ad prelium et
astiterunt singulis elephan-
tis ad custodiam mille viri
pedites loricati et equites
d. et turres ligneae
erant super singulos et in
turre xxxii viri pug-
nantes desuper et intus ma-
gister bestie. Et dispersus
est exercitus regis super
montes alii per loca ibant
humilia et resplenduit sol
in clipeos aureos et resp-
lenduerunt montes ab e-
is et apparuit iudas cum in prelio
suis et ceciderunt de ex-
ercitu regis d c viri. Et vi-
dit eleazarus frater iude u-
nam de bestiis ceteris emi-
nentiorem et arbitratus regem
esse in ea cucurrit per hos-
tes et subiit elephantum
et effodit eum in umbi-
lico et cadens elephas op-
pressit eum. Tunc diver-
terunt iudei a prelio et as-
cendit rex post eos et cap-
ta bethsura positisque cus-
todibus obsedit ierusalem et sta-
tuit illic balistas et ma-
chinas et ignis iacula et
scorpiones ad mittendas
sagittas et fundibulas.
Esce autem non erant in

urbe eo quod unus annus es
set et egressi sunt plures
Tunc audivit lisias quod phi
lippus rediret a perside et que
rebat suscipere regni nego
cia et suggessit regi dicens
Deficimus cotidie et esca
nobis modica est et mu
nitus est locus quem obsidemus
et incumbit nobis ordinare
de regno. Demus ergo dex
tras hominibus istis statue
tes ut ambulent in legi
bus suis et facient nobis
Et facta pace intravit rex
et principes eius et intra
vit montem syon et vi
dens munitionem loci ru
pit iusiurandum et de
struxit murum in gyro et
reversus antiochiam in
venit philippum domi
nantem in ea et occupat
civitatem de demetrio et Nicanore

demetrio et nicano
re

Eo tempore
exivit demetrius
seleuci filius ab
urbe roma et ascendit in
civitates maritimas et
regnavit ibi. Et tunc dum ad
huc puer esset patruus
eius anthiochus epiphanes
superaverat regno et de
scendit romam in occasi
onem patrui. Audiens vero
patruum defunctum rediit et
plures receperunt eum. Et
exercitus ligavit anthiochum
et lysiam ut traherent eos
ad eum. Quod cum cognovis
set et ait Nolite michi
ostendere faciem eorum

Et occidit eos exercitus. Et
sedit demetrius super solium
patris sui. Tunc venerunt
ad regem impii ex israel
et alchimus aaronita
dux eorum qui volebat
fieri sacerdos et accusa
verunt iudam dicentes
Perdidit iudas omnes ami
cos tuos et nos dispersit
de terra nostra. Mitte ergo virum
cui credis qui videat ex
terminium et vindictam. Et con
stituit rex alchimum princi
pem sacerdotum et misit cum
exercitu bachide in iudeam
terram. Misit nuncios ad iu
dam et fratres eius in dolo lo
quentes de pace. Et non at
tendit iudas sermonibus eorum
chyla non de ipso credide
vit ei dicentes homo sa
cerdos de semine aaron ve
nit decipiet nos. Et conver
si sunt ad bachide et comprehendit ex
eis .lx. viros una die
secundum illud Sanguinem sanctorum
tuorum effuderunt in circuitu
ierusalem et non erat qui sepel
liret. Alii fugerunt ab eo
dicentes Non est veritas et
iudicium. Tunc recessit bachi
des a ierusalem et applicuit in
bethzera et misit ex eis qui
ad se refugerant occidit et
proiecit in puteum. Et commi
sit regionem alchimo relin
quens ei adiutores et ipse
reversus est ad regem
Tunc alchimus sedu
cebat animos plebis et adli
bitum cuique loquens subito
manu valida tu fugerunt
eum susceptus est et fecit mal

in ierusalem israhel. post-
quam gentes quas attenderet
iudas cessauit omnem regi-
onem et fecit vindictam
in viros desertores. videns
autem alchimus quod non posset
iudam sustinere rediit ad
regem accusans iudam
in multis. Et misit rex
nichanorem qui eis fue-
rat irine in iudea man-
dans ei euertere populum. Et
venit nichanor in ierusalem cum
exercitu et loquitur cum iuda
cum dolo verbis pacificis et sa-
lutauerunt se inuicem. Sed
cum iudas intellexisset insi-
dias exiliit et refugit ad
suos. Postea congressi sunt
iuxta vicum capharsa-
lama et victus iudas fugit
in ciuitatem dauid. Et egres-
si sunt sacerdotes ad nichanorem
supplicantes et ostendentes
holocausta que offerebat
pro rege. Et irridens spreuit
eos et apponens manum
capiti iurauit nisi tradi-
tus fuerit michi iudas cum
rediero succendam locum istum.
Et recessit nichanor et ie-
rusalem et venit betheron
et suscepit exercitum syrie sibi
destinatum. Et occurrit iudas
ad tribus milibus pugnatorum et co-
miserunt prelium tercia die
mensis adar et contrita
sunt castra nichanoris et ce-
cidit ipse primus et fugit exerci-
tus eius armis proiectis. Et
egressi de castellis iudee in
circuitu percusserunt eos usque
ad unum et caput nichano-

ris amputantes et dex-
teram quam superbe exten-
derat suspenderunt eam
contra ierusalem et linguam
eius minutatim incisam
dederunt auibus ad come-
dendum. Et statuerunt diem
illam solempnem omnibus
annis. Et siluit terra iuda
aplijs diebus paucis. De fe-
dere iudeorum cum
romanis

Et tunc
audiuit
iudas nomen roma-
norum et virtutes quas
fecerant in orbe et quos
volebant vel puniebant re-
gno vel exaltabant et cum
amicis optime conuersa-
bantur et amicicias et in om-
nibus istis nemo postula-
bat sibi dyadema sed fece-
runt sibi curiam et cccxx
consilium agentes. Et
misit romam eupolei-
mum ~~filium~~ filium iohannis
athecus filium et iasonem fi-
lium eleazari. Hi inuita-
tes curiam dixerunt. Iudas
machabeus et fratres eius
et populus iudeorum miserunt
nos ad vos statuere no-
biscum societatem et ut auf-
feratis ab eis ~~ma~~ iugum
grecorum. Placuitque sermo ro-
manis et scripserunt federis
formam et rescriptum in ta-
bulis ereis miserunt in
ierusalem ut esset ibi memoriale
in hunc modum. Bene sit
romanis et genti iudeorum
in mari et in terra et pax
in eternum. Quod si insteterit
bellum romanis auxilium
ferent gens iudeorum no-

De federe iude-
orum cum roma-
nis

accipientes stipendia a domi
nis suis facient romani iu
deis. Tunc scripserunt romani
demetrio. Quare gra
vasti iugum tuum super ami
cos nostros et federatos iudeos
Si ergo adierint nos adversum
te faciemus illis iudicium et
pugnabimus tecum terra marique

De morte iude

Interea **de morte iude**
quam audisset demetrius
quia cecidit nichanor
cum suis. misit rursum
in iudeam bachidem
et alchimum et dextrum
cornu cum illis. Et applica
verunt exercitum ad ierusalem et sur
gentes abierunt in bethe
ta et iudas posuit castra
in laysa cum tribus milibus elec/
torum. Qui videntes multi
tudinem hostium timuerunt
valde et subtraxerunt se de ca
stris nec remanserunt cum
iuda nisi octingenti viri. sed et
iudas corde dissolutus est
nam bellum premebat eum
nec habebat tempus congrega
di. Et locuti sunt ad eum
qui residui erant. Non pos
sumus ad eos sed liberemus
animas nostras modo et reverta
mur ad fratres nostros et tunc
pugnabimus adversus eos
Qui respondit. Absit istam
rem facere ut fugiamus ab
eis et simus inducti obp
brium glorie nostre. Symoni
autem in virtute pro fratribus
nostris. Et congregati sunt cum
hostibus et compugnabat cor
nu dextrum. Qui autem in
sinistro cornu erant re
verterunt eis a tergo et inq

uatum est prelium et cecidit
iudas et ceteri fugerunt
Symon autem et ionathas
fratres eius vestimenta cor
poris ab hostibus tulerunt
illud in modin et sepelie
runt in sepulcro patrum suorum
et planxit eum populus
planctu magno. Et emer
serunt iniqui ex israel et
facta est fames magna
et tradiderunt se bachidi omnis
regio. Et elegit impios
viros et constituit eos
dominos regionis. Qui perse
quebantur amicos iude et
congregati sunt amici iude
eligentes ionatham in
ducem sibi **de Jonatha**

De io[natha]

Et surrexit ionathas
loco iude fratris sui
et querebat bachides
eum occidere. Tunc ionathas
cum suis fugit in desertum
thecue et misit fratrem suum
iohannem ad nabutheos
amicos suos ut commoda
ret ei apparatum suum qui
erat copiosus. Et occurren
tes filii iambri ceperunt
iohannem et tulerunt omnia
que habebat. Post hec nunciatum est ionathe et symoni
fratri eius quod filii iambri fa
ciunt nuptias et ducerent
sponsam de madeba et sur
rexerunt adversus eos de in
sidiis et percusserunt multos
in vindictam fratris sui sangui
nis fratris sui et redierunt
ad ripam iordanis. Et au
divit bachides et venit in
die sabbatorum in virtute magna

na. Et dixit ionathas
ad suos. Ecce bellum ex
adverso aqua vero iorda
nis hinc et inde et palu
des et saltus et non est locus
divertendi. clamate ergo
in celum et pugnemus. Et
commissum est bellum et rece
derunt ex parte bachidis
mille viri et versi sunt in fugam
et reversi sunt in ierusalem et
edificaverunt in iudea civitates
munitas et posuit cus
todiam in eis et accepit
filios principum regionis
obsides et posuit eos in ar
ce in ierusalem in custodia. Et
precepit alchimus destrui
muros domus sancte interio
ris et opera prophetarum. Cum
que cepisset destruere pali
si percussus est et mortuus
est cum tormento magno.
Tunc reddiit bachides ad
regem et siluit terra iuda
duobus annis post quos vi
ri iniqui in israel reduxe
runt bachidem in iudeam.
Qui voluit comprehendere
ionatham sed occulte sed
non potuit quia innotuit
consilium eius ionathe. Qui
comprehendens l viros de his
qui insidiabantur ei occi
dit eos. Et secessit iona
thas cum suis in bethesin
que est in deserto et firma
vit eam. Et ascendit ba
chides in virtute magna
et obsedit bethesem et e
gressus ionathas relinquens
symone in civitate. Et se

cit ionathas sibi inimicos
et percuciebat per noctem
multos hostium in thab
naculis eorum. Symon vero
egressus de civitate succen
dit machinas et pugna
verunt contra bachidem
et contritus est ab eis. Et
iratus bachides contra viros
qui reduxerant eum in iu
deam multos ex eis oc
cidit. Quod audiens
ionathas misit ad eum
legatos componere pacem
cum ipso. Qui libenter acce
pit et iuravit se nichil
mali facturum ionathe om
nibus diebus vite sue. Et red
didit ei captivitatem quam
prius erat predatus in terra iu
da et reddiit in terram suam
et cessavit gladius ex israel.
Et sedit ionathas in ma
chmis iudicans ibi populum
et exterminans impios ex
israhel. De allexandro

De allexandro

EO tempore ascen
dit allexander fili
us anthiochi epi
phanes et occupa
vit ptolomaidem et reg
navit ibi. Quod audiens
demetrius congregavit
exercitum et misit ad iona
tham ut secum faceret pacem
et non cum allexandro. Insu
per dedit ei potestatem con
gregandi exercitum et obsi
des qui erant in arce ius
sit ei reddi et venit iona
thas in ierusalem et cepit in
novare civitatem et mu
nivit montem syon in
circuitu et fugierunt hostes

quos posuerat bachides
in iudea. tamen in bethsura aliqui remanserunt
qui erant eis ad refugium
Et audiuit alexander
promissa que fecerat demetrius ionathe et prelia
et uirtutes quas ipse fecerat et fratres eius et scripsit ad ionatham dicens
Audiuimus de te quod vir
potens es et aptus ut sis
amicus et nunc constituimus
te hodie summum sacerdotem
gentis tue et ut amicus
regis voceris. Et misit ei
purpuram et coronam auream. Et induit se iona
thas stola sancta in die
solempni scenophegie.
Et congregauit exercitum
et fecit arma copiosa. Et
hoc audiens rex demetrius
contristatus est et remisit ad
ionatham in hec verba.
Karissime in amicicia nostra
et nunc absoluo omnes iudeos a tributis et pretium
salis que est in ierusalem deo summo sacerdoti et omnem
amiciciam iudeorum que est
in regno meo captiua relinquo liberam gratis et omnes
dies solempnes sint
dies immunitatis et remissionis et dies ꝑ decreti an
ta illos id est tres an solempnitatem et tres post ptolo
maidem et duas ciuitates
confines eius do summo
sacerdoti ad necessarios sumptus sanctorum et .xv. siclorum argenti ad instantiam

da opera scitorum et ad innouandos muros in ierusalem
et in iudea sumptus dabuntur
de rationibus regis. Iona
thas autem et populus non credi
derunt ei. Et complacuit eis
in alexandrum et fecerunt
ei auxilium omnibus diebus.
Tunc congregauit rex alexander exercitum et mouit
castra contra demetrium
et fugit exercitus demetrii
et cecidit demetrius in illa
die. Tunc misit alexander
ad ptolomeum regem egypti dicens Da mihi filiam tuam uxorem. Et
acquieuit ptolomeus
significans ut occurreret
ei ptolomaide. Et exiuit
ptolomeus de egypto et filia
eius cleopatra et occurrit
sibi alexander in ptolomaide. dedit ei uxorem. Tunc
alexander vocauit ad se
ionatham et veniens io
nathas ptolomaide inuenit
gratiam in conspectu duorum regum
Et conuenerunt quidam pestilentes
contra eum et accusabant
eum sed non attendit ad eos
rex sed magnificauit ionatham
et induit eum purpura
et posuit eum inter primos amicos. Emitt alt inter insignia
regalia purpura fibula aurea diadema et sceptrum. Et
reuersus est ionathas in ierusalem
cum gloria

De demetrio cretensi

Post tres annos venit
demetrius filius deme
trii de creta scilicet occiso
patre in prelio fugit ad cre

tensos parentes matris nos et resumptis viribus rediit in maritimam philistinorum philisteorum et in syriam celes et constituit appolonium ducem exercitus qui provocavit ionatham in prelium. Et Simon assumptis x egressus est de ierusalem et veniens ioppen expulit inde presidium et obtinuit eam et ibat appolonius in azotum et insecutus est eum ionathas et commiserunt prelium in campo et fugerunt equites appolonii in azotum et intraverunt fanum dagon ut se tuerentur. Et succendit ionathas se civitatem et fanum et eos qui erant in eo et fuerunt de occisis in campo in fano fere viii m. Et transivit ionathas in ascalonem et receperunt eum ascalonite in gloria et rediit ionathas in ierusalem. Et audivit allexander rex virtutem eius et addidit adhuc glorificare ionatham et misit ei phibulam auream que solet dari cognatis regum et dedit ei acharon et omnes fines eius. Et ut uteretur ionathas duobus insignibus regiis forte signum erat de renovatione regni iudeorum. Et ascendit allexander in superiores partes cilicie et egressus est rex egypti socer eius in virtute magna et querebat obtinere regnum allexandri dolo et aperiebat ei civitates. Et occurrebat ei. Quia mandaverat allexander

Et transiens in singulis civitatibus relinquebat custodias. Et ut appropinquavit azoto ostenderunt ei templum dagon succensum et cetera demolita et tumulos eorum qui occisi erant et dicebant. Quia fecit ionathas ut invidiam facerent ei et tacuit rex. Et occurrit ionathas ptolomeo in ioppen et salutaverunt se et abiit ionathas cum rege usque ad fluvium eleutherium et rediit in ierusalem. Cumque ptolomeus obtinuisset civitates usque ad seleuciam maritimam misit ad demetrium dicens. Veni componamus pactum et dabo tibi filiam meam. Penitet enim me quod dederam allexandro. Et tollens filiam suam dedit eam demetrio et recessit ab allexandro manifeste. Et intravit antiochiam ptolomeus et inposuit sibi duo diademata egypti et asie. Cumque allexander venit contra eum in bellum et victus est a ptolomeo et fugit in arabiam ad parentes matris cum antiocho filio suo. Rex autem arabum timens virtute ptolomei occidit allexandrum et resignavit filium et misit caput allexandri ptolomeo qui gavisus est. Et factum est ut in die tercia moreretur et regnavit demetrius in solio patrum suorum.

De magnificatione ionathe

In diebus illis expugnabat

de magnificatione ionathe

ionathas arcem que erat
in ierusalem et intenciauit hoc
demetrio quidam iniqui ex
israel. Qui iratus uenit ptolo
maidem et scripsit ionathe
ne obsideret arcem sed ut
ueniret sibi festinater. Et e
legit ionathas de senioribus
israel et dedit se periculo et ac
cepit pecunia multa et ve
stes et abiit ad regem et dabat
ei munera et inuenit graciam in
conspectu eius. Et licet mul
ti accusarent eum magni
ficauit eum rex in conspectu o
mnium et statuit ei principa
tum sacerdotii et quecumque ha
buerat prius. Et uidens de
metrius quod siluit terra in conspectu
suo dimisit exercitum in loca
sua et retinuit secum exercitum
peregrinum et inimici erant ei
omnes exercitus patrum eius.
Trifon autem erat quidam
partium allexandri prius.
Qui uidens quod omnis ex
ercitus murmurabat contra
demetrium iuit in arabiam
ut reduceret inde anthio
chum filium allexandri
in regnum patris sui. Eo tempore
dixit demetrius erat offen
sus suis misit ad eum io
nathas ut eiceret eos qui
erant in arce in ierusalem et qui
in presidiis erant quia impu
gnabant israel. Et respondit
demetrius dicens Hec et
maiora faciam tibi cum fuerit
oportunum. Nunc ergo recte
feceris si miseris michi viros
in auxilium quia discessit
exercitus meus a me. Et mi
sit ei ionathas .iii. electorum
in antiochia. Et delectatus
est rex in aduentu eorum

Et simul exierunt antiocheni
c.xx. et uolebant
interficere regem et fugit rex
in aulam et miserunt iudeos
per ciuitatem et stauderunt in
gentem et liberauerunt regem et ce
ciderunt uero ciuium dederunt ex
tias regi et fecerunt pacem.
Et glorificati sunt iudei et re
dierunt in ierusalem et siluit terra
in conspectu demetrii et mentitus
est omnia que dixerat iona
the et recessit ab eo et
uexabat eum valde.

De antiocho adolescente

Eo tempore
reuersus est trifon
de arabia reducens
antiochum adolescentem
et imposuit ei diadema
et congregati sunt ad eum
exercitus quos dispersit deme
trius et pugnauerunt contra
demetrium et fugit et ob
tinuerunt antiochus et trifon
antiochiam. Et scripsit anti
ochus adolescens ionathe
dicens Constituo tibi sacer
docium et constituo te super
quatuor ciuitates ut sis de ami
cis regis. Et misit illi vasa
aurea dans ei potestatem bi
bendi in auro et esse in pur
pura et habere fibulam auream.
Et symonem fratrem eius con
stituit ducem a terminis tyri usque
ad fines egypti. Et exiit io
nathas et perambulabat ci
uitates et uenit ascalonam
et occurrerunt ei honorifi
ce. Azotenses uero prius re
sistentes ei pacem dederunt
ei dextras et accepit ob
sides eorum et misit eos in
ierusalem. Et perambulabat re
giones usque ad damascum

agens regni negocia. Et
audivit ionathas quod prin
cipes demetrii qui erant
in cades galilee cum exercitu
magno volebant eum re
movere a negocio regni et
occurrit illis relinquens fra
trem suum symonem intra
provinciam. Et congressus est
cum eis. et fugerunt omnes
qui erant cum ionatha preter
duos. et scidit ionathas ve
stimenta sua et oravit et
aggressus hostes convertit
eos in fugam et redierunt
ad eum qui recesserant ab
eo. et insecutus est hostes us
que ad castra eorum que erant
in cades et ceciderunt ex eis
iii m. et rediit ionathas in
ierusalem. Et misit ionathas
romam renovare cum eis ami
ciciam. Spartiatis quoque et
super lacedemonios divinum
scripsit dicens. Olim scripsit
nobis arius rex vester sub o
nia summo sacerdote iude
orum quia de genere abra
he estis et fratres nostri et fecit
nobiscum fraternitatem. Nos tamen
memores sumus vestri in sacrifi
ciis et observationibus nostris
ut decet meminisse fratrum et
nunc misimus ad vos ut
renovemus fraternitatem. Et
rescripserunt spartiate pecora
nostra et possessio nostra vestra
sunt et vestra nostra. Et reno
vata est fraternitas. Et au
divit ionathas quod iterum egressi
sunt principes demetrii cum
exercitu multo super eum quam prius
et egressus est adversus eos.
Qui cum audissent adven
tum ionathe nocte fugie

runt relinquentes focos
in castris. Et mane secu
tus est eos ionathas et non
comprehendit. Transierunt enim
flumen eleutherum et divertit
ionathas ad arabes qui
dicuntur zabedei et percus
sit eos. Symon autem declina
vit in ioppen. audierat enim
quod vellet presidium tradere par
tibus demetrii et posuit ibi
custodes. Et rediit ionathas
in urbem et innovavit mu
ros in ea et munivit eam
valde inter arcem et civi
tatem ut esset civitas sin
gularis in terra et nec emerent
neque venderent id est non
indigentes bonis aliorum
Eo tempore cogitavit trifon
occidere antiochum adole
scentem et imponere sibi dya
dema. sed timuit ionatham
strenuum defensorem an
tiochi et conatus ut eum pre
occideret scripsit ionathe
ut occurreret ei in beth
sam. Et venit ad eum iona
thas cum xl. virorum. Videns
quod trifon quod non posset conten
dere manu in eum honorav
it eum dans ei munera
et precipiens exercitibus suis
ut obedirent ei sicut et sibi.
Et ait ionathe Utquid vexa
sti populum. Elige tibi paucos
et mecum veni ptolomai
dem et tradam eam tibi et
reliqua presidia et exercitum
et omnes ministeriales re
gni et redibo. Et credidit
ei ionathas et remisit in
iudea exercitum et retinuit
tantum iii m. ex quibus et dimisit
in galilea ii m. et erant i m. cum
eo. Cumque intrasset ptolo
maidem k. ligaverunt

eum cives et amicos qui e-
rant cum eo interfecerunt. Et
planxit omnis terra iuda io-
natham estimans occisum
esse. Et dixerunt gentes que
erant in circuitu iuda non
habent principem tollamus
de hominibus memoriam eorum.
Et congregavit trifon ut
veniret in terram iuda et at-
tereret eam. Timensque po-
pulus ascendit in ierusalem et ait
symoni: Tu es dux in loco
iude et ionathe fratris tui.

De Symone

Et acceleravit
symon consummare
muros ierusalem et misit
exercitum in ioppen. Cogno-
scens autem trifon quia sur-
rexit symon loco ionathe
misit ad eum legatos di-
cens: Pro argento quod debebat
frater tuus ionathas in ratio-
ne regis detinuimus eum
et nunc mitte argenti ta-
lenta c. et duos filios eius
obsides et remittemus eum.
Licet cognosceret symon do-
lum eius misit tamen argentum
et pueros ne murmuraret
populus dicens non reddemus fra-
trem nolens reddere. Et
mentitus est trifon et move-
vit regionem ut conteneret
eam et cum appropinquasset
bethsamia videns quod non
proficeret occidit ibi ionatham
et filios eius et rediit in
terram suam. Et misit symon
et accepit ossa ionathe et
sepelivit eum in modyn. Et
statuit vii. piramides pa-
tri et matri et iiiior fratribus
et sibi circumposuit columpnas
magnas et sculpsit in eis
arma et naves ad memo-
riam et navis. Trifon autem
cum iter faceret cum antiocho
adolescente dolo occidit
eum et regnavit pro eo in
asia. Tunc edificavit symon
presidia in iudea et misit ad
demetrium ut faceret pacem
cum eo et mittens munera
rogavit ut faceret remissio-
nem regioni. Et rescripsit de-
metrius dicens: Munera
suscepimus et pacem facimus
vobiscum magnam remitten-
tes ignorancias et peccata
usque in hodiernum diem et
absolvimus vos ab omni tri-
buto. Et ablatum est iugum
gencium ab israhel. Et cepit
scribere populus in tabulis
et gestis publicis annota-
ciones temporum in hunc modum:
Anno primo sub symone sum-
mo sacerdote magno duce
et principe iudeorum. Tunc de-
scendit symon ad gazam et
obsedit et eiecit ydolatras
et ydola de civitate et munda-
vit edes et collocavit in
ea viros qui legem facerent
et munivit eam et fecit
sibi habitacionem et obsedit eos
qui erant in arce in ierusalem et
clamaverunt ad symonem ut
acciperet dextras et dedit il-
lis et eiecit eos inde et
mundavit arcem a contamina-
cionibus et intravit eam cum
musicis instrumentis hym-
nis et ramis palmarum sta-
tuens ut omnibus annis age-
rentur dies hic cum leticia.
Et vidit symon iohannem filium
suum quod vir esset prelii statuit
eum sub se ducem et dedit
ei gazam ad habitandum. Et
congregavit rex demetrius

exercitum et munivit [medie] media
ad contrahenda sibi auxi-
lia ut expugnaret Trifo-
nem. Et Arsaces rex Persidis
et misit unum de principibus
suis qui percussit castra De-
metrii et comprehendit eum
vivum et posuit eum Ar-
sacis in custodia. Et siluit
terra Iuda in diebus Symonis.
Hic fecit sibi Ioppen in por-
tum et introitum in insulis ma-
ris et dilatavit fines gen-
tis sue et abstulit immundi-
cia et sedit unusquisque sub
vite sua et sub ficu sua et non
erat qui eos terreret. Et mi-
sit Symon ad Sparciatas ad
renovandam fraternitatem. Ro-
manis quoque misit clipeum
aureum mille [mnarum].
Et statuerunt ei romani
libertatem et scripserunt in tabu-
lis ereis fedus que posite sunt
in tytulis in monte Syon.

[…] antiocho
[…]fone

Eo tempore
cepit Anthiochus fili-
us Demetrii in terram
patrum suorum. Et ve-
nerunt ad eum omnes exercitus
ita ut pauci essent cum Triffo-
ne. Et scripsit Anthiochus Symoni
et genti Iudeorum dicens: Sta-
tuo vobis omnia quecumque
remiserunt vobis reges
ante me et permitto vobis
facere percussuram proprii numis-
matis in regione tua. Cum
autem obtinuero regnum magni-
ficabo gentem tuam
et templum in gloria mag-
na. Porro Triffon fugiens
Anthiochum per maritimam
recepit se in Doram et in-
secutus est eum Anthiochus
et obsedit civitatem terra

marique. Et tempore Lucius
consul Romanorum scripsit regi-
bus et regionibus in oriente
ne inferrent mala Iudeis
amicis suis nec opem fer-
rent inferentibus. Et si qui
pestilentes de Iudeis con-
fugerent ad eos traderent
eos Symoni principi sacerdo-
tum ut vindicaret in eos secundum
legem suam. Anthiochus autem
rex obsedit Doram secundo
et conclusit Triffonem ne
procederet. Et misit ei Sy-
mon ii milia virorum in auxilium
et argentum et aurum et va-
sa copiosa. Qui noluit ea
accipere sed fregit pactum
quod fecerat cum eo et misit
ad eum Athenobium mandans
ei ut redderet ei arces que
est in Ierusalem et Ioppen et Ga-
zaram et tributa locorum quibus
dominatus fuerat, alioquin veni-
ret et expugnaret eum.
Et vidit Athenobius in
Ierusalem gloriam Symonis et
apparatum copiosum et
affluenciam in auro et ar-
gento et obstupuit. Et re-
spondit Symon: Terram
alienam non sumpsimus sed here-
ditatem patrum nostrorum que ab
inimicis nostris iniuste aliquo
tempore possessa est. Et re-
diit Athenobius ad regem
et renunciavit ei verba Symonis
et gloriam eius. Et iratus est
rex ira magna. Porro Tri-
fon fugit navigio in Ortho-
siada. Rex autem persequens Tri-
fonem constituit Cendebe-
um ducem maritimum et
reliquit ei exercitum ut ex-
pugnaret Iudeam. Et edi-
ficavit Cendebeus Cedronem
collocans in ea milites

ut vastarent fines iudee
Venos tu accepisset symon
vocavit duos filios suos
seniores Judam et Joha-
nem et ait illis Ego et fra-
tres mei expugnavimus
hostes israhel ab adolescen-
tia usque in hunc diem quia
aut senui sed estote loco
meo et pugnate pro gente
mea Auxilium vobis de celo vo-
biscum sit et dedit illis pro
pugnatorum et equites Et
profecti sunt adversus cendebeum
et erat flumen torrens inter e-
os et timuit populus transire
et transivit iohannes primus
et insecuti sunt eum omnes
et insurrexerunt fratres tub
Et conversus est in fugam cen-
debeus et castra eius et ce-
ciderunt ex eis iii. m. vul-
nerati multi Vulneratus est
et iudas frater iohannis et
insecutus est iohannes fu-
gientes usque cedronem et ce-
ciderunt ex eis ii. m. virorum
et redierunt filii symonis
in pace ¶ de morte symonis

morte syo

Ptolomeus fi-
lius abobi constitutus
erat dux in campo
Jericho erat enim gener
summi sacerdotis et habebat
argentum et aurum multum
et elevatum est cor eius et
volebat obtinere regionem
et cogitabat dolum adversus
symonem et filios eius ut tol-
leret eos Symon autem perambu-
labat civitates regionis ge-
rens sollicitudinem earum et
descendit in iericho cum iuda
et mathathia filiis suis et
suscepit eos ptolomeus in
munitiuncula quia edifi-
cavit in dolo et fecit
eis convivium magnum et
abscondit l. viros et intra-
vit in convivium cum armatis
et occidit symonem et duos
filios eius et reddidit ma-
la pro bonis Ma et uxorem
symonis cum duobus filiis eius
in moribus vinculavit et scripsit
anthiocho regi ut mitteret
ei exercitum in auxilium et
traderet ei regionem et civita-
tes et tributa Misit quoque
inimicos ad ad tribunos ut
venirent ad se
et daret eis argentum et au-
rum et dona Alios quoque
misit occupare ierusalem et mon-
tem templi Alios
misit in gazaram ut interfice-
rent iohannem sed preveniens qui-
dam in gazaram nunciavit iohanni
que facta fuerant et ipse fe-
stinavit occupare ierusalem et
occidit eos qui venerant
eum perdere Et factus est prin-
ceps sacerdotum post patrem suum

Epistolaris recapitulatio in li-
bro machabeorum

Epistolaris recapitulatio secundi libri machabeorum

Secundus
liber macha-
beorum non est
hystorie per-
fectae sed per-
secute recapi-
tulatio Est
enim epistola quam
scripsit iudas Machabeus
et senatus et iudeorum et
ierosolimite dispersioni iudeorum
que exulabat in diversis re-
gionibus orientis et arabie
inscripta in qua insinua-
verunt eis duas sollempnitates
noviter institutas
hortantes ut eas susciperent
et sollempnizarent quot an-

nis scilicet Una de purifica-
tione templi quia fecerunt
ipso et quinta die mensis cas-
leu post tres annos polluto-
nis facte ab antiocho al-
teram quia instituerant ipso di-
e mensis azar que diceba-
tur vicesima tercia pridie mar-
dochei diem quam institue-
rant pro incredibili victoria
quam habuerunt in festo nicha-
noris cuius caput et ma-
nus contra templum suspensa
precipimus nichilominus hor-
tantes ut solempnem age-
rent diem scenophegie et
diem ignis qui datus est de
crassa aqua cum neemias
obtulit sacrificia In hoc autem
loco huius epistole legitur Iere-
mias absconse abscondisse ar-
cham et altare incensi
in spelunca post hoc montis
in quo moyses ascendit et
vidit dei hereditatem et acces-
serunt quidam qui sequeban-
tur ieremiam ut notarent
sibi locum et non potuerunt
invenire Quos culpans ie-
remias dixit Ignotus erit lo-
cus donec congreget deus con-
gregationem populi et propicius fiat
et tunc dominus ostendet hec
et apparebit maiestas do-
mini et nubes sicut in diebus
moysi et sicut cum salomo
fecit ut locus sanctificaretur
magno deo Quod ergo sup-
ponimus epiphanium dixis-
se ieremiam aliter de ma-
nifestatione arche fortas-
se mistica fuit Ne autem
ierosolimite viderentur sine
causa has instituisse sollem-
nitates recapitulaverunt
in epistola bella que fecerant
contra hostes qui frequenter

debellaverant de presidio et quo-
liberati erant a deo in ma-
nu forti et signis et prodigiis
innumerabilibus In hac
eius recapitulatione appo-
sita sunt quedam que in precedenti
non leguntur historia quorum
quedam iam supra posuimus
supposita vero ibi nunc supplebi-
mus Forma vero epistole hec est
Populus qui est ierosolimis
et in iudea senatusque et iu-
das aristobolo magistro pto-
lomei regis qui est de ge-
nere sacerdo-
tum et hiis qui in egipto sunt
iudeis salutem Bene
faciat nobis deus et det vo-
bis cor omnibus ut colatis eum
et faciatis eius voluntatem
Adaperiat cor vestrum in lege sua
et in preceptis suis et faciat
pacem Exaudiat orationes
vestras et reconcilietur vobis
nec vos deserat in tempore
malo Et nunc hic sumus
orantes pro vobis De mag-
nis autem periculis a deo libe-
rati magnifice gratias agimus
ipsi et cetera que sequuntur
precella vero sua et liberationes
a deo factas enumerare cepe-
runt a morte antiochi ma-
gni et a filio eius seleuco
Nam cum templum suis ho-
noraret et de reditibus suis
prestaret sumptus ad ministerium
sacrificiorum ad suggestionem
symonis de tribu beniamin
qui erat prepositus templi et
invidebat onie misit elio-
dorum ad spoliandum omne e-
rarium quod dixit non pertine-
re ad rationem sacrificiorum Erat
equidem hec congregata ad vic-
tualia viduarum et pupillorum

et plura que erant deposita di
uiciarum. Cumque autem persecutorum
hinc exple in morte nichanoris. In hunc modum historia
huius circa nichanorem gestis
tis et in illis temporibus ab
hebreis ciuitate possessa. Ego
ergo quoque in hiis finem fa
ciam sermonis et siquidem bene
et ut historie competit. hoc et
ipse uellem sin autem minus
digne concedendum est michi.
Sicut enim uinum semper bibere
aut semper aqua contrarium est.
alternatim autem uti delectabile.
ita legentibus si semper exactus
sit sermo non erit gratus. hic
autem erit consummatus. De scriptura

Scriptura addita

Pauca quedam addita
semper addita in hac epi
stolari recapitulacione
summatim tangere curabimus.
Scribitur in prosecutione an
tiochi cum torquerent iudei
a patriis legibus recedere due
mulieres delate sunt natos suos
circumcidisse quas infantibus ad
ubera suspensis cum publice
per ciuitatem circumduxissent, car
nifices precipites precipitaue
runt. Eleazarus quoque de pri
oribus scribarum et uir etate pro
fecta aspectu ore honestus compel
lebatur suillas et carnes
sacrificii manducare. Quidam
autem ueteres eius amici carnes
licitas secreto afferentes ro
gabant ut simularet se ad
imperium regis manducare.
Quod renuens aiebat,
adolescentibus exemplum for
te delinquam. Et plagis
peremptus in ea uirtutis mortis
sue et exemplum uitutis relin
quit. Contigit autem et septem
fratres una cum matre ap

fratres

prehensos compelli a rege
ad esum porcine. Quibus
renuentibus iussit rex te
rari eis sartagines et alias
ollas eneas succendi et pri
mo genito linguam am
putari cuius cute capitis ex
tracta et summitate man
uum et pedum precisa coram
matre et fratribus missus in
sartaginem torrebatur. In
eundem modum singuli fratres
secundum ordinem geniture tor
quebantur. Premissa tamen u
nicuique exhortatione ut
recte sederent et uincerent.
Super omnes modum autem mater
mirabilis et bonorum memori
a digna singulas hortabatur
patria uoce et feminee cogi
tationi masculinum animum in
ferens dixit ad eos, nescio
qualiter in utero meo apparuis
tis neque enim ego spiritum et animam
donaui uobis et uitam et sin
gulorum membra non ego ipsa con
pegi, sed qui formauit uos.
Spiritum iterum uobis cum misericordia
reddet et uitam sicut nunc uos
metipsos despicitis propter leges
eius. Cumque adhuc adolescen
tior super esset suadebat rex
matri ut adolescenti fieret
in salute. Cumque promisisset se
suasuram filio inclinata ad
illum patria uoce dixit, fi
li miserere mei dignus fra
tribus tuis effectus suscipe mor
tem ut in illa miseratione cum
fratribus tuis te recipiam. Tunc
rex digne ferens se derisum
in hunc crudelius super omnes
deseuit. Nouissime autem et post
filios mater defuncta est. Ex
hac tanti prerogatiua martirii
asseruit plurimi de hiis fra
tribus etiam solempnizare

Additur quoque in eadem epistola
quod cum Iudas adversus Thimo
theum dimicaret apparuerunt
adversariis de celo quinque viri
quoque in equis ducatum Iude
is prestantes ex quibus duo
Machabeum medium haben
tes armis circumseptum conser
vabant in adversarios autem tela
et fulmina iaciebant. Nec mul
to post tempore cum egrederetur
Iudas a Ierosolimis ut di
micaret adversus Lysiam
apparuit precedens eos eques
in veste candida armis au
reis hastam vibrans. Addi
tur quoque quod Ioppite rogave
runt Iudeos secum habitantes
ascendere scaphas quas parave
rant in die festo ad collude
ndum cumque in altum processis
sent submerserunt ex eis
non minus quam ducentos.
Quod audiens Iudas in noc
te superveniens portum suc
cendit et scaphas exussit re
fugos ab igne gladio peremit.
Iamnitis quoque supervenit
de nocte et portum cum na
vibus succendit ita ut
lumen ignis appareret Ie
rosolimis a stadiis ducentis
xl. Additur quoque quod prelio
commisso apud Ia
plures prostrati sunt de Iudeis
et venit Iudas cum suis ut
corpora prostratorum tolleret
et in sepulcris poneret pa
trum. Invenerunt autem sub
tunicis interfectorum de dona
riis ~~iudeorum~~ idolorum que
apud Ia fuerunt.
Omnibus ergo manifestum

factum est ob hanc causam
eos corruisse. Et benedixe
runt iustum Dei iudicium qui
occulta fecerat manifesta.
Et in preces conversi rogaverunt
deum ut delictum eorum oblivioni
traderetur oblitteraretur. At
vero vir fortissimus Iudas col
latione facta a suis x milia drag
mas argenti misit Ieroso
limam offerri ea ibi pro peccatis
mortuorum vel pro delicto eorum
in satisfactionem. Additur quoque
quod cum sceleratissimus Nicanor
persequeretur Iudam post fedus
cum eo initum et postea fractum
comperit Iudam esse in locis
Samarie et disposuit cum eo
committere bellum in die sabbati.
Iudei vero qui persequebantur
Nicanorem pro necessitate
induxerunt ei ut honorem
daret diei sanctificationis
et deo qui universa conspicit.
At ille quesivit an esset sic
potens in celo qui imperavit
agi diem sabbatorum. Et dixe
runt est deus vivus in celo
potens qui iussit agi septi
mam diem. At ille ait et
ego potens sum super terram
qui impero sumi arma
et negotia regis impleri.
Machabeus autem cum pauci
essent cum eo formidantes
impetum Nicanoris et mul
titudinem singulos illorum
armavit non clipei et has
te munitione sed sermoni
bus optimis et exhortatio
nibus preterea exposito eis
somnio quod in eadem nocte
viderat in hunc modum.

Viderat oniam summum sa
cerdotem et qui apparuerat i
virtutibus operantibus fuerat
manus extendentem et ora
re pro populo iudeorum. Ali
ha apparuisse in aliud vir
maiorem etate et gloria
mirabili circa illud et o
niam dixisse. Hic est ama
tor populi israhel. hic est q
multum orat pro populo et pro
civitate sancta ierusalem iere
mias propheta dei. Porro
dixisse ante ieremiam dextra
et dedisse iude gladium au
reum et dicentem. Accipe
gladium sanctum munus mu
nus a deo quo deicies ad
versarios populi mei israel. Ex
visione confortati qui er
ant cum iuda impetum fece
runt in hostes et prostraverunt
ex eis non minus quam xxxv. milia.
Nicanore cum eis interempto
Et redierunt in ierusalem bene
dicentes dominum caput nica
noris et manum cum humero
abscisam contra templum su
spendentes. Statuit omnes co
muni consilio decreverunt
nullo modo diem istum absque ce
lebritate preterire. Hic termina
tur liber. Inde ad dispersionem
iudeorum. Terminata igitur
epistola recapitulatione ad
prosecutionem historie redeamus
de iohanne filio symonis prose
quentes.

Mortuo symone
qui ultimus quinque
filiorum mathathie
a symone duxit et
sacerdos fuerat
in iudea successit
ei filius eius iohannes cog
nomine hircanus quem

Iosephus in tribus commendat
in religione sacerdotii in
strenuitate ducatus et qua
vir propheta erat. Quamvis infectu
ta est ptolomeum qui pa
trem eius dolo interfece
rat. matremque eius cum duo
bus pueris tenebat in vinculis
et confugerat ad opidum ultra
iericontam quod agon vocabat.
Obsesso quidem opido cum
ille acrius insisteret pto
lomeus matrem iohannis et
fratres super muros usque ad san
guinis effusionem cedebat. Frac
tusque pietate iohannes ab
impugnatione se temperabat.
matre tamen clamante ne
parceret scelus ptolomei i
ultimam mortem suam per
vindicaret. in mortalitate
meliorem. Post hec diutius
tracta obsidione septimus
advenit annus feriatus a
iudeis recessitque ab obsidio
ne. Iohannes ptolomeus
vero interemptis matre et fratribus cum
suis confugit ad zenonem
philadelphie tirannum q
cotila cognominabatur.

Post hec
Antiochus ponticus
rex syrie obsedit ie
rusalem. Quam ad breve a
peruit hircanus duobus de so
cro loculis existentibus se
pulcrum david et sustulit
ex eis plusquam iii talentorum.
Deditque ccc talenta antio
cho ut ab obsidione recederet.
Et ut placaret inimicum ipsi
de sepultus apertione de reliqua
pecunia primus instituit xe
nodochia pauperum i ierusalem.
Samariam funditus captam solo
equavit quam post herodes
instauravit sebasten dixit.

de institutione xeno
dochior

De morte Iohannis

Mortuus est autem Iohannes Hircanus completis annis viginti sex optime administratis, relictis quinque filiis, Aristobolo primogenito et Antigono cum tribus minoribus. Cumque nullus eorum ad regendum populum sufficeret, uxorem suam dispositissimam Iudee prefecit et filiis.

De restitucione regni iudeorum per Aristobolum

Aristobulus vero impaciens dominium materni, matrem cum tribus minoribus fratribus vinculavit in carcere, et Antigonum quem diligebat secundum a se constituit, imposuitque sibi dyadema, et restitutum est regnum Iudee, quod cessaverat autem a Sedechia, sub quo regnum fuerat interruptum annis cccclxxx et mensibus tribus, vel a reditu a captivitate Babilonis. Unde sepe legitur intermissum fuisse regnum usque ad Hircanum; tamen et Aristobolum inclusive, id est usque ad Aristobolum Hircani. Nec tamen Aristobolus regnavit nisi per annum unum, quia matrem fame peremerat in vinculis. Cumque egrotaret Aristobolus in turre que postea ab Herode dicta est Antonia, rediebat Antigonus de Galilea, in qua multa prospere gesserat, indutus novis armis et decentibus. Cumque Ierusalem in diebus scenophegie ad honorem fratris et ut ostentaret decorem armorum populo armatus intravit. Quod videntes emuli regine et matris, uxor fratris que occultas inimicicias in eum exercebat, sed ipse ei assensum non prebebat, accusabant eum ei, dicentes Aristobolo: Frater tuus audiens te egrotare, in manu forti et armata intravit ut te perimat et regnet; quod ita probare potes: iube enim venire ad te; si venerit armatus, suspicio que diximus esto tibi certa. Posuit ergo ad suggestionem uxoris Aristobolus in subterraneo quod pervius Stratonis dicebatur, per quam Antigonus transiturus erat, qui si veniret armatus, eum interficerent. Et ad Antigonum fratrem Aristobolus precepit mandari ne veniret armatus, sed regina corrupit mandatum nunciis ut dicerent quod cum armis descenderet. Affectabat autem rex eum videre in armorum decore.

Erat autem hiis temporibus in Ierusalem genetliacus quidam Iudas nomine de heresi Esseorum, qui scolasticis suis arte sua predixerat de morte Antigoni et diem et locum. Hic cum vidisset Antigonum in armis transeuntem, conclamavit: Ipse nunc michi pulcrum est mori, quia ante me veritas interiit, necatur quem predicaveram; aliquid non datum de presensione michi est. En vivit Antigonus iste qui

hodie moriturus erat in pir-
go stratonis. locus autem ille
ab hinc sexcentis stadiis
distat. hora vero dicti sui insur-
gens se cimlavit senex pa-
ulo post occisus est antigonus
cum armatus descenderet per pir-
gum stratonis sed ex locorum
equivocatione senex agnovit
fuisse deceptus. Audiens autem
rex mortem fratris indoluit
adeo quod morbo invaluit ut
sanguinem iaceret visceribus
vomitus. Quem unus de servu-
lis huic officio destinatus fo-
ras efferens ubi antigonus
occisus fuerat casu effudit
super adhuc extantes cruoris
maculos. Quod videntes plures
exclamaverunt asserentes nu-
tu dei in ultionem occisi
sanguinem libatum occisoris.
Cuius causam clamoris rex
sciscitaret nullusque ei aude-
ret prodere. tandem minanti
pro taciturnitate supplicium
verum quod erat ei indica-
tum est. et ingemiscens ait
Natura non erat ut dei summe
scelera mea laterent quare
hoc corpus impium ma-
tri fratrique animam dampna-
tam detinebis. ultima non
paulatim sanguinem membr-
is bibentem sed totum simul ac-
cipiant. et hiis dictis expi-
ravit.

Iamnide alexandri

Quo mortuo uxor eius
quia prolem ex eo non
susceperat fratres viri sol-
vit a vinculis maiorem
natu alexandrum regem con-
stituens qui cognominatus
est iamneus qui eciam mo-
destia prestare videbatur qui
fratrem secundum interfecit quia re-
gno aspirare videbatur in-
ceudium secundum vinee coegit prima-
tum. Duxit quoque nomine ale-
xandram que et saloma
dicta est. Hic adeo nequis-
simus fuit quod in vi annis
circiter l milia seniorum in-
fecit quia facinora eius de-
testabantur. Unde offensus est
populo minime palacium in
turri que baris dicebatur
super quia per ea adiutus
est. titulus quod eam iudei defe-
cerant ut defendi posset a
duobus ab omni vincere. Adeo
autem offensus erat iudeis
ut semel percunctanti ei quo-
nam pacto eos sedare pos-
set responderunt si moreretur.
Ob hoc in plateis urbium
suspendit octingentos viros uxo-
ribus et liberis eorum et libe-
ros necavit. Cumque quesi-
visset amplius et certamine fa-
tigaretur morbum ex ocio
natum putans intempestivis
laboribus milicie se reddidit
et xxvii anno regni sui anno
mortuus est duos relin-
quens filios hircanum et
aristobolum. Ceterosque fili-
os patre iudeis odiosos
relinquens uxori que sibi in
vita vultu benivolencia
populi sepe comparavit. tiran-
nidi eius sepius resistens
et simulatam religionem
in vultu preferebat.

De regno allexandre et filiis eius hircano et aristobolo

Que dum regnavit
hircanum primogenitum
pontificem declaravit
eum futurum regem indicans
quia modestus erat. Aristo-

rem vero aristobolum eo quod
ferventis animi videtur
prelatum virum erexit. Eo tempore
orta est in iudea heresis pha
riseorum de quibus prius tactum est, et
aliis complicabantur quorum
consilio utebatur in omnibus al
lexandra ~~et~~ ita ut eorum
consilio optimates quosque
iudeorum aut exilio dampna
ret aut interficeret. Denique
diogenem qui allexandro
fuerat amicissimus contradidit
alienigenarum quidem duos
sibi constanter comites ut in
iudeos truces debacharentur
proinde multi ad aristobolum
confugerant cuius patrocinio
se tuerentur. Nono autem regni
sui anno egrotavit alexan
dra et aristobolus collecta plu
rimorum manu post ma
trem se ~~regna~~ regnaturum
declaravit. Ob hoc misera
ta querelas hircani ma
trem coniugem aristoboli cum filiis
in custodia recludens obsi
des accepit ne sibi aristobo
lus regnum usurparet.

His temporibus iugurta
contra romanos di
micans a mario et
silla captus est. Ro
me ars rethorica ince
pit. Gabini educata a plo
cio gallo. Lucretius pocu
lo amatorio in furorem
versus per intervalla ~~ins~~
insanie aliquos
libros conscripsit tandem
se ipse interfecit.

Ea mor
tua aristobolus col
lecto exercitu contra fra
trem movit arma. Cumque
congressi essent fratres in cam
pis iericontinis victus hir
canus fugit in ierusalem. Ean
dem ea lege in concordiam
redierunt ut aristobolus re
gnaret, hircanus vero sub eo
quibus liber honoribus fru
eretur, domus etiam per
mutaverunt. Erant autem cum
hircano antipater ydume
us cuius prudentiam et stre
nuitatem timens aristo
bolus calumpnias ei pre
tendebat. Hic persuasit hircano
ut se dolo circumveniendum que
reretur et iret ad aream aretha
regem arabum confugeret
cuius auxilio rediret in regnum.
Noctu igitur egressi venerunt
ad regem arabum in oppidum
quod petra dicitur ubi regni se
des erat. Itaque collecto exerci
tu aretha venit in iudeam
et obsedit ierusalem quam et ce
pisset nisi dux romanorum
scaurus solvisset obsidium.
Iam enim syria defecerat ha
bere regem facta romanis
tributaria. Missusque erat
pompeius a romanis contra
tigranem regem armenie
et is scaurum miserat presi
dem syrie. Qui cum audisset
dissensionem fratrum in iudea
ratus tempus esse quo de fa
cili iudeam poneret sub tri
buto in manu valida fines
intravit. Iudee ad quem
legati a fratribus utrorumque
venerunt auxilium eius
hinc inde postulantes. Cor
ruptus autem scaurus tricentis
talentis missis ab aristo
bolo quod [illegible] esse

romanorum. Josephus testatur ad arabas legatos
mittit romanorum et pom-
peii nomen eis intentans
nisi ab obsidione discederent.
Recedens ergo aretha hirca-
num et antipatrum in filia-
delphie collocavit. Cumque
frustrati spe arabum in ad-
versarios spem contulerunt.
Cum pompeius damas-
cum venisset cum multis mu-
neribus venerunt ad eum ora-
tores ut violentia aristobo-
li digna [illegible] iudicaret et
hircanum restitueret in regno.
Et nunc aristobolus sibi defu-
it [illegible] stans sicut.
Quod autem pompius pompeius
honorem ei regium non
exhibuisset indignatus in-
salutato pompeio recessit
et recepit se in allexandria
propter inexpugnabilem op-
pidi municionem. Veniens
collectis romanorum [illegible]
[illegible] insequtus est mag-
nus iussitque ut de oppido
ad se descenderet. Is vero quia
primo notabatur decre-
verat potius [illegible] quam pa-
rere. Consilio tamen suorum
discedens ab oppido relictis
ibi custodibus precepit ut non
nisi in manu sua scriptis epi-
stolis obtemperarent, abiitque
ierosolimam. Hunc statim in-
sequtus est magnus alacer
factus circa iericunta morte
metridatis est nunciata ubi
pinguissima ydumee regio
et palmarum plurimum et

balsamum nutrit, cuius inci-
sa lapidibus acutis [illegible] acutis
arbore stillantem lacrimam
ex vulneribus colligunt.

Cumque ierosolimam
appeteret pompeius,
territus aristobolus oc-
currit ei pecunia pollicens que
erat in allexandrio simulque de-
ditis romanis pariturum
imperio sed nil horum effec-
tum est. Missum enim gabini-
um ad suscipienda pecuniam
custodes nec in oppidum rece-
perunt. Hijs commotus pompei-
us aristobolum in custodia
collocavit. Cumque obsedisset
urbem orta est dissensio in
urbe. Alia fautores aristo-
boli urbem tueri, fautores
hircani eam tradere romanis
contendebant. Sed victa pars
aristoboli in templum recessit.
Receptus ergo pompeius in ur-
bem templum expugnabat.
Cumque septentrionallem val-
lam aggeribus impleret et
labor esset imperfectus nisi
observalle septimis diebus
quibus operari iudeis prohibi-
tio est aggerem fieri pre-
cepisset. Mense tamen tercio
murum interruptum est. Fau-
stus at cornelius sille fi-
lius primus ingredi au-
sus est et irruentes ro-
mani templum prophanaverunt.
Et ut alibi legitur equos
in porticibus stabulaverunt.
Ob quam rem traditur
numquam de cetero pugnasse
pompeium quin vinceretur

qui hactenus fuerat secretis-
tissimus. Postero autem die in-
gressus in templum Pompeius
ammiratus situm et or-
natum et religione templi
nil inde tulit, precipiens
diticibus ut a sordibus munda-
rent templum. Cumque impo-
suisset Jerosolimis tributum
Hircanoque pontifice declara-
to Aristobolum captivum du-
xit, duosque filios eius Al-
exandrum et Antigonum cum
totidem filiabus Romamque p-
tilitatem properabat. Syrie
et Judee administratione
Scauro commissa, relictis se-
cum cohortibus duabus.

De divisione regni Judee

De divisione regni

Alexander vero filius
Aristoboli ex itinere
fugit, qui magna
manu collecta Judeam po-
pulabatur et Hircano immi-
nebat. Obtinebat autem
munitissima loca Alexa-
drium, Hircanium et Macher-
unta. Missus est autem in
Syriam Gabinius ut Scau-
ro succederet, sub quo Mar-
cus Antonius militabat.
Cumque in Alexandrio
obsedisset Alexandrum, consilio
matris Alexander se tra-
didit. Castra que Gabinius
consilio eiusdem mulieris fun-
ditus evertit, ne aliquis bel-
li fieret receptaculum, compalpa-
bat enim mulier Gabinium ob-
sequiis viris sui et ceteris
captivis metuens qui Ro-
mam fuerant adducti per
hec. Gabinius cura templi
Hircano mandata, gentem
Judeorum in quinque conventus
divisit, qui pentarchias
Judee frangens superbiam.
Eo tempore factus est Antipater
amicissimus Gabinio et max-
ime Marco Antonio adeo
quod claruit, quod data est ei uxor
neptis regis Arabum Cipris
nomine, qui sustulit ex ea
quatuor filios et filiam. Primo-
genitus fuit Phaselus, secundus
Herodes qui post dictus est
Ascalonita, tertius Josephus,
quartus Feroras, filia dicta est
Saloma.

De fuga Aristoboli et iterata eius captivitate

De ... Aristobo... et iter... capt...

Post hec
casu elapsus est Ro-
ma Aristobolus. Qui
magna manu Judeorum
conflata Alexandrium
iterum recingebat. Ad quem
debellandum missus est a Gabi-
nio Antonius. Captus quoque iterum
Aristobolus cum filiis Roma
perductus est. Illum quidem senatus
in custodiam coniecit. Fili-
os autem in Judeam remisit,
quia Gabinius id se impetra-
vit spopondisse uxori Aristo-
boli pro castellorum traditione.
Post hec cum Gabinius apud Egip-
tum detineretur, Alexander
Aristoboli filius Judeos iterum
ad dissensionem reduxit. Sed
rediens Gabinius et pacem
fecit et Hircano pontificatum
confirmavit. Quo mortuo
missus est preses Syrie Crassus
ut etiam Parthos qui iam
Romanis imminebant re-
primeret. Qui sumptus vero

partita militie omne
sare aurum de templo
tulit et aliquibus pompei
us abstinuerat .v. talen
torum Ob hoc autem i ob in
fuss interiit Cui successit
preses syrie cassius qui in
omnibus consilio antipatri
utebatur De redditu aristo
bolis in syria

[...]u aris[...]
[...]li i syria

Eo tempore factum est distidium
Inter romanos pom
peio et iulio cesare
Cesar autem per senatum et pom
peii fugam cum sinare romi
um rebus omnibus romanis
prestitus solutum aristobo
lum cum duabus cohortibus
in syria misit facile per huc
iudeam sibi posse subici
credens Veneno spes cesaris
frustrata est Nam a studi
osis pompeii veneno perit
aristobolus servabatur cor
pus eius melle conditum
prohibita sepultura donec ius
su antonii in monumentis
regalibus sepultus est Occi
ditur quoque filius eius al
lexander antiochie a s
cipione socero percussus se
cundum pompeii litteras accusa
cione pro tribunali prius pro
hibita vita sine leges que ro
manis admiserat solhat
superstes antigonus cum so
roribus suis ad quendam pto
lomeum iannei filium qui
sub libano morabatur con
fugit Accepitque ptolomeus
minorem sororem allexa

dram in nomine uxorem
ex qua ut quidam tradunt
suscepit lisaniam ab illo
postea tetrarcham

Quod antipater cum sit
in gratiam cesaris

Post hoc factum
est prelium in emathia
fuit antipater et iu
dei sub pompeio Cum
cum redisset in iudeam timens
cesaris impetum liberos suos
ad arabas cognatos cor
cum misit Mortuo autem pom
peio antipater in cliente
lam cesaris se contulit
Misit autem cesar metridatem
pergamenum ad expugnan
dum pelusium mittens
cum eo in auxilium libani pto
lomeum et antipatrum cum
tribus milibus iudeorum Ubi
virtus antipatri plurimum
eminuit Nam et murorum
primus conscendit et mem
phitas ad obsequendum cesari
prudencia sua inclinavit
et inito prelio cum ceteris e
gipciis pluribus stratis to
to perfossus corpore preter
spem servatus est ex prelio
Quitaque victoria factorum suorum
apud cesarem metridatem
testem habuit antonio
mario etiam in pluribus
eum commendante factus
est amicus cesaris Cui ce
sar romana civilitate
simul i immunitate donavit
eius que etiam pontificatum confir
mavit hircano

Quomodo antipater
procurator iudee
creatus est

Eo tempore
Antigonus antipatrum
et hircanum criminabatur

apud cesarem dicens eo
rum consilio patrem suum et
fratrem interisse. Ad hec anti
pater veste proiecta mul
titudinem vulnerum demon
strans verbis non opus esse di
xit cum cicatrices se tacente
clamarent ipsum fidelem
fuisse romanorum cum anti
gonus filius fuisset fugiti
vi eorum. Nullus enim ipsum a
pompeio quo adduxit
potuit evellere nec modo
a cesare quisquam eum esset
avulsurus. Tunc cesar cumulum
dilate dignitatis sub pontifi
ce in iudea dedit antipatri
optionem. Cui remissa di
gnitatis mensura a cesare
procurator Iudee declara
tus est. impetrans quoque
ut eversa patrie menia
renovare sibi liceret. Hoc
quoque concessit hir
cano ita tamen ne rex
vocaretur. Sextum etiam cog
natum suum cesar syrie pre
fecit.

Quod herodes factus est prefectus galilee

Post hec antipater ma
iorem filium faselum
ierosolimis sub se
procuratorem statuit
herodem galilee prefecit.
Qui cum natura strenuus
esset ezechiam quendam
principem latronum cum sequa
cibus eius interfecit. Adeo quod
terram quietam reddidit ut
publice herodes pax gali
lee cantaretur. Phaselus
quoque indolem fratris bona
emulatione superare certabat.
Ob hoc et pater eorum obsequiis
regalibus agente tollebatur

nec tamen ipse hec tamen minus
fidelis hircano fuerat hircano
sed impetrare fieri non potuit
ut livorem in bene gestis
quisquam effugiat. Erant
ergo qui dicerent hircano
quod antipater et filius eius
rebus traditis ipse vacuo regis
nomine sederet. Huius autem
sub paulatim hircanus tam
dictum herodem iubebat
accersiri qui iniuncta prius
galilea ad regem properabat
ferens secum sexti episto
lam precipientis hircano
ut herodem absolvi crimine
et pena liberaret. Non multo
post factus est herodes princeps
militie sexti et tunc iniu
riam predicte vocationis he
rodes vindicasset in hirca
num nisi pater eius et frater
impetum fregissent.

De morte cesaris

Eodem tempore bruti et
cassii occisus est cesar
cum per triennium et
menses .vii. tenuisset prin
cipatum qui fuerat quia ro
mane imperium a romulo sub
regibus septem annis et .xl.
post sub consulibus res acta est
annis cccc .xl. iii. Obiit autem
cesar anno etatis sue .lvi.
Corpus eius pro rostris com
bustum est. Statuit autem populus
in foro solidam columpnam
lapidis numidici .xx. pe
dum super quam tumulatus
est que et iulia dicta est.
Centesimo die ante mor
tem eius fulmen cecidit
iuxta statuam eius in foro et
de nomine eius superscripto c. lit

terram capitalem abrumpit
nocte precedenti diem obitus
eius fenestre thalami eius
cum tanto strepitu aperte sunt ut
exsiliens a statuis ruituram
domum estimaret. Eadem die
cum iret ad capitolium date sunt
ei littere indices mortis im
minentis que dum afferre
tur occisus in manu eius
non dum solute invente sunt.
Die secunda apparuerunt tres
soles in oriente qui paula
tim in unum corpus solare re
dacti sunt significantes quod domi
nium lucii antonii et marci
antonii et augusti in monar
chiam rediret, vel potius
quod noticia trini dei et unius
toti orbi futura imminebat.
~~Hec etiam~~ Hoc etiam ma
ti loquutus est dicens in bre
vi magis desituros homicidas
quam firmicta

Post
hec cassius venit in
siriam cumque pedones pro
fugerat colligens scilicet
exercitum contra augustum
adolescentem et marcum an
tonium septingenta talenta
a iudeis exigebat. Primus
autem herodes de galilea con
ferens talenta favorem cas
sii meruit, moram aliorum
indigne ferentis. Effectus
etiam herodes cum cassio ad
plurimum qui ei adepta victoria
regnum iudee pollicebatur.

Erat eo tempore cum
hircano quidam de ami
cis suis nomine mali
cus aspirans ad sacer
dotium. Cumque decrevisset hir
canum veneno appetere sta
tuit prius appetere antipa
trum in mensa hircani
ipsius. Cum suscepto itaque vene
no per ministrum mortuus est
antipater. Malicus vero cum
de morte eius suspectus ha
beretur coram herode iura
mentis se excusabat. Cognita
autem herodes per explanationem
patris morte apud cassii
ipsius receptum ipsius accepit
ut dolum dolo vindicaret.
Scripsit etiam cassius alian
tibus ut iniusta causa ho
stis ladiacem ferrent. Vocat
itaque herodes hircanum et
malicum ad cenam. Remi
dum iret clam susceptum ma
licum alia arte interfecerunt.
Hircanus autem stupore disso
lutus concidit. Vix quoque recep
ta anima herodem percuncta
batur quis malicum occidis
set. Cumque unus respondis
set cassii preceptum, ait hic et
patriam. Cassius conservavit
incolumes ambos insidia
tore perempto. Non multo
post cum egrotaret herodes
damasci, ferox malici fra
ter in ultionem fratris
contra phaselum movit arma
fultus hircani auxilio. Cum
que prevaluisset herodes hir
canum aggredi attemptabat,
sed per affinitatem redierunt
in concordiam.

Habebat
quidem herodes uxorem
nomine dolidem sed
ignobilem de qua et
antipatrum susceperat. Sed
dum postea marianmem nep
tem hircani cuius etiam ador
nandit se et facto e prelio

de uxoribus herodis et liberis

habuit. Siquidem Herodes ex .x. uxoribus quas duxerat .vii. innumerosam suscepit sobolem sed de hiis paucos memorare sufficiat. Primogenitus eius antipater ex doside aristobolus et allexander ex mariamne archelaus ex malthaca samaritide herodes antipas qui post tetrarcha fuit et philippus ex cleopatra ierosolimitide.

Quod herodes et faselus tetrarche iudee facti sunt

Quod herodes et faselus tetrarche iudee facti sunt

Sed ubi cassio interfecto cesar in ytaliam remeauit antonius in asiam transiens iudee optimates phaselum et herodem apud antonium accusabant quod rerum summam in possederint nomen tantum superesse hircano. Herodes autem muneribus placauit antonium renouans ei memoriam patris sui antiquam cum eo familiaritatem cum ante demum antiochie a. c. iudeis accusaret astante etiam hircano percunctabatur hircanum antonius quis nam rebus gerendis esset aptissimi. Cumque herodem et fratres eius aliis pretulisset hylaritus antonius eos de proximatoribus tetrarchas iudee declarauit. Abeunte autem antonio in asiam pacorus rex parthorum in manu ualida eufratem transgressus est. Ad quem descendens lysanias antigoni nepos filius ptolomei ex allexandria ut predictum est pollicitus est talenta .m. et uirgines quingentas ut antigonum in regnum induceret. Acceptis itaque a pacoro multis milibus parthorum antigonus urbem expugnabat et faselus quidem muros herodes domum regiam custodiebat. Sed cum intrassent urbem antigonus in diebus pentecostes etiam in foro dimicatum est. Cum autem de pace tractaretur antigonus parthorum regem arbitrum in dolo deposcebat. Egressi sunt ergo hircanus cum phaselo et antigonus ad parthorum regem properantes herodes noluit cum eis descendere suadente mariagne ut mutuum fidei parthos et fidem adhiberent. Hircanus uero et phaselus in itinere a parthis deprehensi sunt. Quo accepto herodes noctu ad ydumneos contribules suos confugit. Premisit quidem uxores et filios et communem supellectilem et ipse subsequentis impetum subsequentium sustinebat. Grauiores autem parthis iudeos iudeos in fuga expertus est cum quibus sexagesimo a ciuitate stadio dimicauit ibique ob incredibilem uictoriam castrum munitissimum post eam firmauit quod et herodion dixit. Dimissis autem uxoribus et liberis in oppido massado sub custodia fratris sui iosephi in petram ciuitatem arabum perrexit. Parthi uero non solum antigonum restituerunt in regnum uerum etiam hircanum et faselum uictos ei tradiderunt uerberandos. At ille hircani auriculas dentibus truncauit ne qu

mutatae verbo soluto ponti
ficatum reciperet. Ab integris
enim celebrari sacra oportet.
Faseli vero virtute preventus est,
nam cum nec ferri copiam nec
manus liberas haberet, ad saxum
fracto capite exspiravit. Co
gnito quidem quod Herodes evase
rat, aequanimiter se tulit
mori quia ultorem inimicorum
relinqueret. De Hircano ferunt
quidam quod medicus ab An
tigono sibi missus in vulnera
eius venenum premedita
mento infudit et mortuus est.
Josephus vero refert eum ad
Parthos missum et diu ha
bitum in ludibrio. Quod Herodes
Rome creatus est rex Iudeorum.

Herodes accepta mor
te fratris Romam prope
ravit, nec hiemis
asperitate detentus, et
circa Pamphiliam
fracta navi et in Rodo repa
rata Romam profectus est. Pri
mo quod causam suam exposu
it Antonio, qui miratus casum
eius et misertus senatui per
suasit ut Herodem regem Iu
dee declararent.
astantibus in
capitolium ductus est, ubi et
decretum senatus super hoc fac
tum repositum est. Remissus
est itaque in Iudeam Herodes,
duobus principibus cum eo ven
tidio et Silo qui eum in reg
no collocarent. Cum venis
sent ergo in Galileam, Silo
nem Antigonus mercede cor
rupit, et propterea congredi ad
versus Antigonum simula
tis occasionibus differebat.
Cumque tandem obsedissent
urbem Romani, tum pro hiemis
asperitate, tum principe Sylone
ab obsidione discedentibus,
in Galileam et Idumeam hie
mabat. Nec tunc tamen He
rodes ociosus erat, sed latro
num multitudinem perquirens ea
rum in cavernis eos igne
suffocabat. Inter quos erat se
nior VII filiorum pater, quos
ipse occidit in hunc modum:
stans in ore spelunce singulos
nominatim evocabat, et proceden
tes quoque filios trucidabat;
novissime sese et uxorem,
tandem confessum senem
[illegible] super mortuos misit.
Quod Herodes pulso Antigono
positus est in trono re[gni].

Eo tempore circa Athenas mora
batur Antonius, nam amo
re Cleopatre tenebatur. Adque
perabat Herodes super dolo
Silonis querelam facturus.
Interim autem et Iosephus
ut aliquid preclare faceret,
contempto Herodis imperio
contra Antigonum dimicat
et victus decapitatus est a Pap
po principe milicie Antigo
ni. Cuius truncum Antigonus
insultantibus verberibus inhuma
niter aggressus est. Cum autem
accepisset Antonius dolum
Silonis, misit Sosium cum
Herode in manu valida,
qui veniens in Iudeam occur
rentem sibi Pappum
vicit, capitque eius ferire
fratri suo in solacium fratris
occisi transmisit. Tandem
quinque mensibus obsessa urbem
tam in [illegible] Romani irru
erunt in eam, nemini par
cebant etati, licet Herodes

Quod Herodes pulso Antigono positus est in trono regni. Dist.

rogaret ut parcerent. Antigo
nus quoque descendens ad pedes
eius prostratus est. Hic non
miseratus eius sed irridens
antigonam appellavit et in vi
cula coniecit. Cum autem omnis
multitudo militum ad invidendum
sacra sancta et thesaurum spoli
andum incitaretur refrena
bat eos herodes acerbiorem
sibi esse si victor fuisset fore
dicens victoriam si quid in deis
nephas esset culpa sua visum
fuisse invehebat quod se sinente
scilicet vacua facta urbis et opi
bus civitate solitudinis se
regem relinqueret. De suis
autem facultatibus mercedem
singulis se daturum affirmat.
Cumque promissa complesset se
suis aurea corona deo di
cata sublata victum anti
gonum deducens ad antoni
um remeabat quem anto
nius securi percussit. Con
firmatus quoque est herodes in reg
no iudee tercio anno ex quo
rome diadema susceperat.
Inde est quod quidam plures qui
que paruciores anni regni
herodis leguntur. Transla
tum est itaque regnum de iuda
ad alienigena imminente
christi adventu. Audiens hir
canus herodem regnare red
diit in iudeam in pristinum sta
tum restitutus est excep
to quod non ministrabat.

De morte mariagne et dolo salome

De morte mariagne et dolo salome

Exorta est autem dissen
sio inter mariagne
et sororem herodis
salomam. Hec illi me
retricem id est genere ignobili
tatem obiciebat. Consilio
vero sororis herodes hircanum
dolo occidit eo quod sibi regnum
deberi hircanus diceret. In
placatum autem mariagnes
ionatham fratrem eius cum
esset xvii annorum in pontifi
cem ordinavit et consideran
tum filio antipatro ad peti
tionem mariagnes a ierusalem
compulit solis turbis solempni
tatibus ad adorandum asce
dere eis ultima permittens.
Timente salome suggerente
occisus est ionathas eo quod
ad regnum videretur aspirare.
Cumque accusaret saloma
mariagnem de adulterio
addidit quod expresse in imagi
ne sua miserat antonio
ut ad amorem suum eum
incitaret. Quod ut cognovit
ferret herodes properavit ad
antonium mariagne sub
custodia viri salome col
locans certa ei tradens
mandata sub quibus se invicem
tractatum sibi foret mariag
nem occideret. Cumque mo
ram faceret herodes vir
salome que sibi fuerant
imperata mariagne reve
lavit. Reverso autem hero
de uxor cum nimium eius
dormiret ac lacrimis que
de morte eius imperaverat
iudicavit exquirensque astra
tis herodes suscitabatur
a sorore. Dormivit ne vir
tutibus cum mariagne decre
avit dormivit. Statim ma
riagnem occidi fecit et virum
sororis. Verum de morte

uxoris quia supra modum
diligebat adeo indoluit
ut tamquam lunaticus cre-
bro in amentiam verte-
retur. Cum autem convaluisset
antipatrum cum matre revo-
cavit filios autem quos
de mariamne susceperat ari-
stobolum et alexandrum
romam misit liberalibus
artibus erudiendos. Quod au-
gustus addidit regno herodis
Post hec commissum
est prelium apud ac-
tium inter augustum
et antonium cui no-
viter fuit herodes mis-
sus ab antonio contra
regem arabum ad petitio-
nem cleopatre ut quo-
libet eorum victo ipsa regnum
illius obtineret. Forte enim
regnum orientalium iam te
moliebatur ut per eos impu-
gnaret. Cumque herodes offe-
sum antonio reddere no-
luerit nec efficere valeret
tamen terram iericontinam
palmarum et balsami fe-
racem in sui dominium
iam transtulerat. Victo igitur
antonio cum augustus rodum
venisset nec victum anto-
nium reputaret cum super-
esset herodes periculis oc-
currens herodes depo-
sito habitu regio in cultu pri-
vato stetit ante cesarem
et ait. Confiteor me uti-
lem fuisse antonio et
fidelem quod expertus fuis-
ses subactio si affuissem.
Verum ut animo defui ad-
iutoria et frumenta mit-
tens ei nec modo deesse
si michi adquiescens
occidisset cleopatram odio-
rum fomitem. Una igitur
cum victo victurus coro-
nam cum fortuna depo-
sui ad te. Sed ante veni
spem salutis de virtute tua
presumens. Ad hec cesar
Immo salvus esto et nunc
regnato firmius meritus es
ut plurimos regas cuius
amicicia tanta fide tue-
aris. Recte fecit antonius
qui magis cleopatre pa-
ruit quam tibi. Te enim lu-
crati sumus propter eius ami-
ciciam experiar quoque tibi
bene facere ut non quedes
antonium. Cum autem comparet
augustus in egyptum non
solum in pluribus virtutibus hero-
des enituit. Verum etiam
in deserto eunti et redeunti
exercitui ita paravit ne-
cessaria ut nec aquarum
copia deesset nec quarumcumque
utensilium ita ut mira-
retur cesar. Mortuis vero
cleopatra et antonio mo-
dicum esse regnum herodis
romani conclamabant.
Ob hoc ante augustus
cum restituisset partem re-
gni quam abstulerat cleo-
patra contradidit ei tra-
conitidem et iturream to-
tamque maritimam usque
ad pirgum stratonis quam
post in honore augusti
cesaream appellavit. Edi-
ficavit autem in ascalone
domum regiam et deinceps

ammoniacus est ascalonita
Natione enim ydumeus fuit
ex patre arabs ex matre.
Dedit quoque ei cesar .cccc. galatas
satellites stipatores cleopa-
tre in manus et sanguinis
herodiani custodes. Vel ipse dic-
tus ascalonita avus enim eius
qui et herodes ascalonita
fuit natione et editimus te-
pli appollinis cuius filium an-
tipatrum parvulum rapuere
latrones ydumei et iudeis
tamdiu fuit quod et postea factus
est princeps eorum unde et
ydumeus dictus est. De herodiatis

De herodianis

Qui autem principes
deleniti dicebantur
a flumine elentero
superioris galilee super
quem oriundi fuerant de
certo herodiani dicti sunt.
Cum autem princeps fecisset in ie-
rusalem turrim quam vocavit
antoniam que nunc turris
david dicitur fecit etiam nunc
aliam quam vocavit agrip-
pinam a cesare quem ama-
bat. Post agrippam et ab
agrippa post cesarem posuit
et aquilam auream super
speciosam portam templi in-
mensi ponderis in honorem
romanorum iudeis id egre fe-
rentibus effecit quoque hero-
dion in quo et sepultus est civit-
atem et phasaelum in memoriam
fratris. Reparavit samariam
quam et sebasten dixit ubi
et templum maximum cesari de-
dicavit aliud etiam templum cir-
ca iordanis fontem candido

marmore cesari posuit. Et cor-
sus ho erat ydoneus re-
gni locus qui vacuum hono-
re cesaris relinqueret. An-
no quoque .xv.o regni sui te-
plum domini magnifice deco-
ravit nec solum in regno suo
verum etiam in adiacentibus
civitatibus memorialia sue
liberalitatis et industrie opera
reliquit. Effecit etiam cesaream
palestine in qua turris que
nunc turris david dicitur
stratonis in qua contra adve-
tum augusti cesaris porticum
de candido marmore constru-
xit in qua postea cornelius
centurio creatus est a petro
episcopo. Rubrica de offensa regis

Post hoc redierunt
a studio filii eius
et erat alexander
aterrimus poratior uxorem
unus filiam salome ami-
te sue duxit uxorem alter
filiam regis capadocum sa-
tis licencius de successione
regni cum patre disceptabat.
Ob hoc pater offensus antipa-
trum illis preponere satagebat
in testamento quoque iam ap-
te fuerat successor declaratus.
Proinde perditi fratres de
morte patris occulte tracta-
bant. Quod presentiens pater
eos a se reiecit. Hii vero roma-
ni navigaverunt ut patrem
in ruinam deferrent ad ce-
sarem. De acceptione pompeii

Fuit autem in diebus
herodis regis iudee
effluxis annis regni
eius. Unde ~~xxx~~ trig-
inta sacerdos nomine ~~za~~

zacharias de vice abia et
uxor eius aaronita no-
mine elizabeth / dauid autem
ampliare volens cultum
dei .xxiiii.or instituit sum-
mos sacerdotes tamen unus
tamen maior qui dicebatur
princeps sacerdotum Statuit
autem .xvi. viros de eleazar
et .viii. de ythamar et per
sortes dedit cuique eb-
domadam vicis sue habu-
it autem abias octauam ebdo-
madam de cuius genere zach-
arias cum in die propiciationis
incensum poneret apparuit ei
angelus nasciturum sibi fi-
lium de uxore Qui conside-
rans sterilitatem uxoris et
utriusque senectutem non credidit
et ob hoc obmutuit usque
ad diem partus nomine ipsius
quoque pueri et magnificentiam
eius abstinentiam ei indicauit
Concepit autem elizabeth
et occultabat se mensibus
quinque de conceptione saluatoris

de conceptione saluatoris

Ense autem sexto
missus est gabriel
in nazareth ad ma-
riam virginem de-
sponsatam ioseph Cumque
ea salutata dixisset eam
pariturum ihesum filium altis-
simi quesissetque quo fieret
cum se non cognituram virum
in animo deuouisset in alte-
rius dei disponente, addidit an-
gelus non de viro sed opere
spiritussancti concepturam et
etiam concepisse cognatam
suam elizabeth sibi indicauit
Verumptamen cum essent tribus
sacerdotalis et regia iuda
et aaron uxorem habuit
de iuda elizabeth soro-
rem naason et ioiada
pontifex iosabeth filiam
regis ioram Et ait ma-
ria fiat michi secundum verbum
tuum Et statim conceptus est
christus de virgine plenus ho-
mo anima et carne ita tamen
quod liniamenta corporis
et membrorum humanis visi-
bus discerni non possent Cre-
ditur autem conceptus .viii. kalendas
aprilis et revolutis .xxxii.
tribus annis eadem die
mortuus de partu precursoris

de partu precursoris

Exurgens autem
maria abiit in
montana cum festinatione
in ciuitatem iuda Iuda nomen
est regni non tribus Sicut
enim in tribu beniamin
erat quia forte cessit
ad oppidum in quo dicitur
zachariam tunc habitasse
quarto miliario a ierusalem et ibi
natum iohannem Et legitur
in libro iustorum quod beata virgo
primo eum leuauit a terra
et cum salutasset elizabeth
exultauit infans in utero
eius Et cum vicem domini sui
et beatam predicaret eam eli-
zabeth edidit maria canticum
domino dicens Magnificat
anima mea dominum etc. Mansit
autem ibi maria mensibus
tribus ministrans cognate do-
nec pareret et tunc rediit
in domum suam Octauo autem
die cum circumcideretur puer
et vocarent eum nomine
patris sui zachariam ait

mat. Johannes est nomen eius scripsit et pater sumpto pugillari. Est autem pugillaris tabella que pugillo includitur vel calamus scriptoris. Et apertum est os zacharie et prophetans fecit canticum domino: Benedictus dominus deus israhel. Et quia hec duo cantica contraria cantica sunt ... cantantis puer ac confortabatur spiritu et erat in desertis locis usque in diem ostensionis sue ad israhel. Revertens autem maria nazareth inventa est a sponso habens in utero de spiritu sancto. Cum vellet eam traducere in coniugem occulte noluit eam dimittere. In somniis autem admonitus est ab angelo ut acciperet eam in coniugem et ne suspicaretur adulterium conceptum puerum de spiritu sancto indicavit et ut ihesum vocaret precepit quia salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Et hoc cognomine ioseph dominum nasciturum qui solus peccata dimittit. Et accipiens sponsam in uxorem in virginitate virgo permansit. Habuit autem virgo virum ne quidam infamaretur et ut viri solatio et ministerio foveretur atque ut diabolo occultaretur dei partus.

Hec duo cantica non cantantur in ecclesia eo ordine quo sunt orta vel edita. Benedictus enim cantatur quod prius est editum. Magnificat enim in cantico zacharie legitur et exponitur cornu salutis quod est factum in resurrectione. Et quia loquitur ad puerum qui fuit aurora solis ideo cantatur in laudibus. Et quia legitur virgo respexit humilitatem ancille sue cantatur et virginis marie quod quidem factum est in sexta etate et tunc de incarnatione ibi suscepit ipsum puerum suum ... cantatur ad vesperas in vespere secundum officium diurnum. Canticum vero symeonis quod sequitur cantatur in vesperis officio id est in completorio quia orat se dimitti in pace quod erit in septima etate quietis ascendendum.

De descriptione urbis

In diebus illis exiit edictum a cesare augusto ut describeretur universus orbis. Volens cesar scire numerum regionum in orbe que romano subiacebant dicioni, numerum etiam civitatum in qualibet regione, numerum quoque capitum in qualibet civitate precepit ut de suburbanis oppidis vicis et pagis ad suam confluerent homines civitatem communem unde trahebant originem et quisque denarium argenteum precii x nummorum usualium unde et denarius dicebatur preside provincie tradens se subditum romano imperio profiteretur. Nam et nummus imaginem cesaris preferebat et superscriptionis nomen. Et quia numerus eorum qui censum capite ferebant certo determinabatur numero et redigebatur in scriptis ideo professio huius nominis descriptio vocata est. Hec descriptio prima vocata quia est a preside syrie cyrino. Prima dicitur quantum ad cyrinum presidem syrie. Nam cum iudea in umbilico nostre habitationis esse dicatur provisum fuit ut in ea inciperetur et deinde per circumstantes nationes alii presides prosequerentur. Vel forte prima dicitur id est

Vniuersalis quia eam alie
processerunt particulares. Vel
forte prima capitum ciuita
te fiebat a preside, secunda ciui
tatum in regione allegata
cesari, tercia regionum in urbe
coram cesare. Hec primum iu
dea facta est stipendiaria ro-
manis. Hec descripcio quod anno
fieri uidetur, quia in euange
legitur: magi in hoc soluunt
hoc anno tributum. Ascendit
autem et Joseph a nazareth
in bethleem eo quod esset de
domo dauid ut profiteretur
cum maria uxore sua preg
nante. Et mulieres profitebantur
numerandum est, sed ut profite
retur cum maria sponsa uiri
sui est ordo. Ascendit Joseph
cum maria. De ortu saluatoris

Factum est autem cum essent
ibi peperit uirgo filium su
um primogenitum non
post quem alium sed an
te quem nullum. Et pannis inuo
lutum reclinauit eum in presepio
quia non erat alius locus
in diuersorio. Diuersorium hospitale fuit
dicitur quod fenum in quo
Ihesus iacuit delatum
est rome ab elena
et est in ecclesia sancte marie
maioris iuxta basili
cam non longe a pre
sepio quiescit iero
nimus, paula quoque
et eustochium in beth
leem quiescunt.
partibus
prosequen
tia multo
rum qui
obdiunt
conuene
runt, va
cuas in
uenerunt
domos
et in communi transitu qui continet
duas domos oppositas, tectum
habens quod diuersorium
dicitur se receperunt sub quo
ciues ad colloquendum uel
ad conuescendum in diebus otii
uel pro aeris intemperie
diuertebant. Forte ibi Joseph
presepium fecerat boui et asino
quos secum duxerat. In quo re
positus est Ihesus. Ad quod quidam
referunt illud ysaie: Cognouit
bos possessorem suum
et asinus presepe domini sui. Et
illud abacuk: In medio du
um animalium cognosceris.
Sed tamen depicture ecclesiarum que
sunt quasi libri laicorum hoc rep
resentantur nobis. De natu sal
uatoris

Natus est autem
saluator anno regni
augusti cesaris xlii°.
Annos enim xiiii computauerunt a
morte Julii, secundum quosdam, usque
ad actiacum bellum. Actiacum
bellum regno augusti continuauerunt
anno secundo regni
herodis xxxi° uniuerso orbe
pacato. Natus est dominus olimpiadis
centesime nonagesime
tercie anno tercio, anno ab ur
be condita dcc l ii°. Natus
est autem nocte dominica, dici quod
secundum tabulam compoti reperitur per
litteras in nonis, secundum anni con
currentem quintam regularem
Januarii; tunc quibus iunctis
et sublatis vii, unus remanet.
Itaque kalendas Januarii in dominica
inuenies, quod conuenit
Nam ea die qua dixit: fiat
Ad hoc quia tales apostolus
fuerunt vi feria
post mortem Ihesu
in anno eodem sequens
dies natiuitatis eius
fuit in dominica et ideo
fuit in annis concep
tionis et natiuitatis
lux, uisitauit
nos oriens
ex alto. Epi
phania est
uel secundum quos
dam uel etas
a natiuita
te christi secundum apostolum qui ait:
Cum uenit plenitudo temporis etc.
Secundum alios a die qua bapti
zatus est propter uinum regenerationis

De natu saluatoris

vatiua datam aquis secundum
alios a passione quia et ap
ta e porta et mensurata est vii
quiescencium. Affluxam quoque
ab adam anni v et xcvi et ab
abraham .ii. m. xv. secundum lxx.
secundum hebreos vero longe pau
ciores

De cantico anglorum et circumcisione domini

De cantico angelorum et circumcisione domini

Et pastores erant uno
miliario a bethleem
in regione eadem custo
dientes vigilias super
gregem suum. Quos fuit an
tiquioribus moribus solsticiis
vigilias noctis custodire ob
solis veneracionem cui forte
hec apud iudeos ex consuetudine co
habitancium inoleverat. Et ecce
angelus domini stetit iuxta
illos annuncians illis na
tum salvatorem in bethleem
et in signum positum preterea
presepio intimavit. Et facta
est cum eo multitudo ange
lorum dicencium gloria in excel
sis deo et in terra pax hominibus
bone voluntatis quia per christum
glorificatus est pater et pax fac
ta est inter deum et hominem in
ter gentilem et iudeum.
Visa ac multitudine angelorum
vel peregrinatione pastorum voluerunt
quidam locum illum prophetice
dictum turrim gregis ibi et
tunc turris gregis nebulosa
erat tamen iam primo con
traxerat hoc nomen locus
idem quia iacob gregem ibi
pavit cum rachel parturi
viret. Et transierunt pasto
res usque bethleem et invene
runt verbum quod factum erat
ad eos. Et qui audierunt
mirabantur super hiis que
dicebantur a pastoribus ad

eos. Maria autem conservabat
omnia verba hec conferens
in corde suo. De qua natus
est ihesus ut putabatur filius
ioseph. Christi enim generacio sic
erat. Prima quidem homini cre
acio de terra, secunda de late
re viri, tercia ex viro et femina,
quarta sic erat ut sine viro
nasceretur homo de femina.
Unde et appropriata cum hoc nomine
pronomine christus filius hominis
dictus est. Prima et secunda ge
nerata fuerunt, tercia de
virgine generatur, in iiii de
virgine suscitatum. Octavo
die circumciderunt puerum et de
claraverunt ~~puerum~~ nomen
eius esse ihesum. Quod impo
situm erat ei ab angelo prius
quam conciperetur. De magis

Tercia decima vero
die ecce magi ve
nerunt ab oriente ie
rosolimam dicentes
ubi est qui natus est rex iu
deorum. Vidimus enim stellam
eius in oriente et venimus
adorare eum. Successores
fuerunt isti doctrine balaam
qui stellam nominavit eius va
ticinio et a magnitudine
sciencie magi nuncupati.
Nos enim greci philosophos
perse magos appellant. Ve
nerunt enim de finibus persarum
et caldeorum ubi fluvius est
saba a quo et sabea regio
dicitur. Venit tamen non eos
primo magos dici esse sed
postquam dolum herodis per a
liam viam revertentes fe
fellerunt. Crisostomus dicit
stellam multo tempore ante

tempore quo xpus nasceretur appa
ruisse eis et ita multo te
pore de longinquo venerunt
potuit tamen fieri ut in
diebus xiii super dromeda
rios longa terrarum spacia
transiuerant. Audiens ma
gos herodes rex turbatus
est et omnis ierusalem cum il
lo. Timuit rex ne quis
de semine hebreorum vel cristo
boli natus esset regnatu
rus se tamquam alienigena
destituto. Turbata est autem
ciuitas nouitate miraculi
percussa. Cumque diligenter didici
sset rex ortum stelle a magi
stris ut per eam natalem pue
ri cognosceret etiam a sacerdotibus
et scribis sciscitabatur ubi xpus
nasceretur. Qui per micheam
in bethleem effrata nascitu
rum dixerunt. Bethlehem pri
us dicta est effrata ab uxo
re caleph que ibi sepulta
est. quam quidam suspicantur
filiam fuisse ur et marie
sororis moysi. Postea vero
post famosam sterilitatem
pro qua elimelech cum do
mo sua adiit moabitas
cum reddita fuisset ei mirabi
lis libertas dicta est beth
leem quod sonat domus
panis. Vocauit autem rex ma
gos ut inuentum puerum sibi
indicarent ut veniens ado
raret eum. Iam enim animo
disposuit ad perdendum puerum
Quos egredientes de ierusalem
stella antecedebat eos usque
dum staret supra domum ubi
staret puer erat. Dicit ful
gencius stellam tunc crea

tam nobilem et discretam
a ceteris et in splendore quia
lux diuina non impe
diuit. et in loco quia neque
in firmamento cum stellis in
noribus erat nec in ethere
cum planetis. sed in aere vici
nas terris tenebat vias et
in motu quia immobilis
super iudeam magis dedit
signum veniendi in iudeam
qui ex dilatione sua ierusalem
tamquam caput iudee adierunt.
Quibus egressis tempore mo
tu notabili precessit eos
qui pacto officio mox esse
desiit rediens in preiacentem
materiam unde sumpta fuerat.
Tamen quidam tradunt be
dam voluisse quod in puteum
bethleem illa ceciderit et
post in diebus paule et eusto
chii quasdam virgines deo
dicatas eam miraculose
vidisse. Quod quia fabulo
sum existimauerunt fictus
cum quibus monastica duce
bat vitam cum a sermo
ne sua omnes separauerunt. De oblacione et no-

De oblacione et nominibus magorum minibus magorum

Ingressi vero magi do
mum quia diuersorium lu
cas nominat obtulerunt
singuli puero aurum thus
et mirram. Secundum quod obser
uatum fuit oblationem
tamen sufficientes eum re
gem deum sed immortalem.
Nomina enim magorum hec
sunt. hebraice appella
tiuerunt damascus grece gol
galat magalat saracthim
latine balthasar mirram
thus iaspis melchior aurum
Qui cum deliberarent de reddi

de oblatione pueri in templo

tu responsum est eis in
sompnis ne redirent ad he-
rodem. Et venientes thar-
sum cilicie conducto navi-
gio redierunt in regionem
suam.

De oblatione pueri in templo

Et postquam impleti
sunt dies purgationis
marie tulerunt pue-
rum in ierusalem ut sisteret
eum domino id est offerendo
presentarent. Et dederunt hos-
tias pro eo par turturum
aut duos pullos columbarum.
Insuper redemerunt eum
v. siclis argenteis. Et erat
in ierusalem symeon senex qui
acceperat a spiritu sancto non
visurum se mortem nisi prius
videret christum domini et tunc eo
spiritu venit in templum. Et
accipiens puerum in ulnas
faciens eum xpm ait. Nunc
dimittis servum tuum domine etc.
Et prophetans de passione christi
ait ad mariam. Et tuam ip-
sius animam pertransibit gladius
id est passio christi. Non enim sine
materno dolore potuit vi-
dere crucifigi filium et si re-
surrecturum speraret. Vel ita
animam ipsius que et tua
est quia scilicet quam tuam
diligis pertransibit gladius.
Eadem hora supervenit et
anna prophetissa et loque-
batur de illo omnibus qui ex-
pectabant redemptionem
israhel.

de fuga domini in egyptum

De fuga domini in egyptum

Tunc herodes videns
quia illusus esset a
magis. Videns enim
magos nil sibi renun-
ciasse putavit eos visione
stelle deceptos et erubuisse
venire ad eum et ideo ab
inquisitione pueri cessavit.
Sed cum audisset que dicta
fuerant a pastoribus et ma-
xime prophetias symeonis
et anne sensit se illusum
et de morte puerorum beth-
leemitarum tractabat ut il-
le quem ignorabat cum eis oc-
cideretur. Et ea premoni-
tione angeli fugit ioseph
cum puero et matre eius in
egiptum usque ad obitum he-
rodis. Cuique ingredienti domino
egyptum corruerunt ydola
egypti secundum ysayam qui
ait. Ascendet dominus super nu-
bem levem et ingredietur
egyptum et corruent simula-
chra egypti. Traditque quod
sicut in exitu filiorum israel de egyp-
to non fuit domus egypti in
qua deo percutiente non ia-
ceret mortuus primogenitus
ita nunc modo fuit templum
in egypto in quo non corruisset
ydolum.

De nece puerorum et quare dicatur [illegible]

de nece p[illegible]

Herodes
autem dum de nece pu-
erorum disponeret per epi-
stolam citatus est a ce-
sare augusto ut rome ve-
niret accusatoribus filiorum respon-
surus. Tamen iosephus dicit
quod alexandrum filium suum secum
romam traxit et venienti
sibi pater regnum aput cesa-
rem appellavit. Qui cum
iter faceret per ytaliam audiens
naves tharsenses magos
transduxisse in sua vehemen-
ti combussit naves thar-
sis secundum quod david prophetaverat.
Cum vero tantam

cesare disceptasset pater cum
filiis habita lite facta est re
conciliacio ut adolescentes
patri in omnibus obedirent
ipse autem regnum dimitteret cui
vellet. Quod diu tamen a suis
pictoribus liberatus erat. Ve
niensque Roma ierosolimam po
pulo convocato tribusque
filiis astantibus et concordia
fratrum a cesare facta expo
suit et se successores sibi suc
cedere constitutum ne iudei
regnum ad suos rediturum
estimarent. Hinc confirmatus
est herodes in regno eius
quam prius et mittens occidit
omnes pueros qui erant
in bethlehem et in omnibus
finibus eius a bimatu et
infra secundum tempus quod exquisie
rat a magis. Rachel uxor iacob maior
pos tercio miliario a bethleem
ad austrum sepulta est.
plurimum sententia et usita
cior hec est. Certum didice
rat stellam herodes eadem
die qua natus erat dominus
et secundum ortum stelle dominum
anniculum esse sciebat et
aliquot insuper dierum. Ideoque
supra etatem eius usque ad
bimos et infra usque ad uni
us noctis infantem dese
uit in pueros timens pro
eri morphoson. Ne scilicet
puer cui sidera famula
bantur supra etatem suam vel spe
ciem suam transformaverit. Chri
sostomus tamen dicit stellam
apparuisse per annum ante
domini nativitatem. Credebat
que herodes tunc fuisse do-

minum natum et propterea puta
bat dominum bimum esse cum
adiectione paucorum dierum
et ideo occidit pueros bimi
os et deinceps usque ad quin
que annos sed non maiores
bimis et opposuit bimatum
et infra secundum rationem in
menti. Sicut enim ratione tem
poris maiores bimis inferi
ores sunt eis quia prius na
nati sunt ita ratione inme
ri maiores bimis inferio
res sunt eis quia peccata in
meruerunt. Cui assertioni
videtur fidem facere quod
quedam ossa innocentium ha
bent ita grandia que bimi
orum esse non possent. Potest
tamen adici quod longe
maioris tunc erant ho
mines quantitatis quam modo.

Comminatio Jeremie prophete quinimo ieremie propheta fuit

Tunc impletum est il
lud ieremie. Vox in
rama audita est etc.
Rama locus est iuxta
gabaa .xii.o miliario distans
a bethleem ubi fere dele
ta tribu beniamin propter uxo
rem levite pauci superstites
planxerunt mortuos suos.
Hos autem ieremias videtur
induxisse prius commemoran
do quem prophetando clamabat
enim tantam imminere ruinam
duabus tribubus quanta facta
fuerat in filiis rachel quorum
plangentium vox audita est
in rama. Hunc cum propheta
de nece parvulorum ut ma
theus ait. Est et rama non est
nomen loci sed quod rama ex
celsum sonat idem est ac si
dixisset vox in excelso au
dita est. Videtur quoque

debuisse dici. Lya plorans
filios suos eo quod bethleemi
te de iuda fuerint. Sed
quia tribus israhel tota mixta
est, beniamin tota mixta
est iude, insinuavit evan
gelista multos de benia
beniamin fuisse occisos
pro invidia ad aggrandium
sceleris herodis. Vel quia ra
chel iuxta bethleem sepul
ta est, perplexivo locutionis
modo dicitur ea egisse que
in loco eius gerebantur.
Et noluit consolari quia
non sunt idest inplacabiliter
dolebat de eo quod non sunt
id est de eis qui mortui esse
desperant. Innocentes
quidem martires dicuntur
capitulo notabili notabiliter
non quia testes Christi sed
quia pro Christo occisi sunt. Et
licet si non loquendo mori
endo tamen confessi sunt.
Pro quo etiam ecclesia pueris so
lempnizat quamvis ad in
feros descenderint. Unde
et in eorum sollempnitate
cantica leticie subticentur
scilicet te deum laudamus. Et
gloria in excelsis deo. Et pro
alleluia quidam dicunt laus tibi
Christe. Alii vero cantemus cum

De nece duorum filiorum

Relatum est autem ut qui
herodes multos or
baverat filiis et ipse
suis miserabilius
orbaretur. Nam per astuciam
antipatri iterum facti sunt
suspecti alexander et ari
stobolus patri. Ob hoc

scripsit herodes augusto in
multis filios accusans.
Conquesti autem augusto satur
ninus civium et pedanius im
legatos cum rescripto ut co
ram hiis duobus tracto con
cilio protervos filios iudi
caret et de eis se communi
cos faceret quod vellet.
Auditis autem hinc inde par
tibus legati illos dapnan
dos pronunciaverunt non tamen
morte. Tunc apud sebas
tem coniecit eos pater in
vincula complices vero eorum
apposuit torquere. Nam
ut confessione eorum incora
retur si in amicam suam
aliquid machinarentur
filii. Confessus est autem quidam
multa sibi promissa ab al
lexandro si patrem veneno
perimaret. Confessus est et
tonsor de promissis sibi
muneribus si dum pareret pa
tri barbam eum iugularet.
Addiditque dixisse alle
xandrum non esse spem
ponendam in sene qui
canos tingebatur ut iu
venis videretur adolescens. Hiis
motus herodes missis spi
culatoribus misit filios oc
cidi et asportari in allexa
drium ibi quod sepelliri cum
allexandro avo materno.

De primo testamento

Tunc inscripsit testamentum
herodes et antipatrum
futurum regem instituit
et herodem ipsi cognominatum antipas substituit.

De nece duorum filiorum Herodis

antipatro. Antipater vero in-
tolerabile dominium populi
acceperat tunc et scientibus quod
fratribus suis consensisset
tales insidias. Ob hoc etiam
pater eum iam recto ocu-
lo non aspiciebat. Ad hoc
etiam Antipater molestus erat
patri quod fratrem sibi substitue-
rat eo quod ad filios ipsius an-
tipatri regnum devolvi no-
luisset. Alia quoque maior
causa invidie in patrem or-
ta est ei. Nam pupillos filiorum
quos occiderat paterna dilec-
tione fovebat aliis nepo-
tibus suis eos copulans ma-
trimonio. Erant autem septem. Io-
sephum parvoli relicti de
aristobolo herodes de agrip-
pa qui iacobum occidit gla-
dio et herodiades quam post
abstulit herodes antipas
philippo fratri suo. Et innuit
hoc antipater ne ad pupillos
fratrum suorum quoque regnum
devolveret. Herodes quoque eos
ex matre contingebat. Co-
movit etiam Pheroram in
odium herodis adeo ut Phero-
ras secederet a patre et habita-
ret in terra que concessa ei
fuerat trans Iordanem. Spe-
tiem pre volente quibus-
dam cogitatis occasionibus
romam properavit efficacissi-
mum venenum a quadam ve-
nefica arabica comparans
et apud uxorem Pherore re-
ponens quod in tempus dum
abesset, promissum que consum-
maret patri patri propinaret.
Herodes in carceravit

Verum antequam antipater rede-
isset. mortuus est
Pheroras acceptis
Herodes de veneno
reposito apud uxorem Phe-
rore Pamillam iam inde
a domina sua recedentem
Itaque evocata relicta fratris
afferre eam venenum iubet.
Illa vero quasi allatura egres-
sa detecta se precipitem dedit,
sed semiviva allata ad regem
ait. Cum moreretur frater tuus
vir meus ait michi. Affer
huc mihi venenum quod re-
liquit nobis antipater, ut me
vidente in igne consume-
re ne ad inferos conscienciam
fratricidii ulteriorem feram. Ego vero
magna eius parte in igne
fundens modicum michi propter
dubios casus et quia te me-
tuebam reservavi. Cumque pi-
xidem cum veneno protulisset
expiravit. Acceptus quoque
pluribus aliis argumentis
quod antipater in morte patris
tractasset herodes eum ma-
tre revocavit, matremque
illius repudiavit. Cumque fi-
lium de patricidio publice ac-
cusasset, presente varo syrie
preside qui illis diebus Ierosol-
limam venerat, posuit eum
in carcerem apud Iericonta.

De magnitudine morbi Herodis

Dumque complices filii
inquireret pater ut eos
cum filio cognitis pu-
niret suppliciis gravi
morbo impeditus est. Arde-
debat et senecta cum an-
nos iam lxx. natus
erat animumque eius filiorum
clad clades graviter affli-

ghebant. Erant autem in Ie-
rusalem duo sophiste q-
uos non parum adolesce-
ntes sectabantur ut leges
exponerent. His opportu-
num visum est rege tabesce-
nte, ut aquilam auream de-
icerent quam rex super maiorem
portam templi contra patrias
leges posuerat. Qua deiec-
ta rex commotus magnitudine
animi morbum superavit et
in commotionem processit in qua
infirmitas victa commemora-
batur, respondere nitebatur. Sed
adeptus ipsis in falsos actores
ultus est. Illos ergo qui funi-
bus demissis aquilam con-
ciderant vivos incendit
cum duobus sophistis. Deinde
variis affligebatur languo-
ribus. Nam febris non medio-
cris erat, pruritus intolera-
bilis in omni corporis superficie
assiduus torquebat, coli tor-
menta, pedes intercute vitio
tumuerant, putredo testicu-
lorum vermes generabat, crebro
ex anhelitu et interrupta sus-
piria que ad vindictam dei
esse ab omnibus referebantur.
Trans vero Iordanem tussiens a-
pud Calliroen aquis calidis
utebatur. Cumque corpus eius
oleo calidiori fovere medi-
cis placuisset, in arcam
plenam demersum ita dis-
solutus est, ut etiam luminibus
quasi mortuus resoluta tor-
queret, tamen ad clamorem
astantium respicere visus
est.

De nobilibus iudeis occi- De nobilibus iudeis occi-
dendis in morte Hero- dendis in morte Herodis
dis et nece antipatri et nece Antipatri c. vii

Cumque redisset Iericho
audiens iudeos mor-
tem suam expectan-
tes cum gaudio, ex omni iu-
dea nobiliores collectos
iuvenes concludi precepit
in ypodromio id est in carcere
cum Salome sorore
sue ut cum anima efflaret
statim illos occiderent, ut ita
omnis iudea in morte eius
etiam invita plangeret. Nun-
cii vero quos Romam miserat
redeuntes epistolam tulerunt
a cesare ut Antipatrum in exi-
lium daret vel si mallet
morte dampnaret. Cum
modicum paululum recreatus
esset, pomum quo libenter
vescebatur, cultellum quoque
ad incidendum peciisset, sta-
timque cum tussi violenta
distenderetur et circumspici-
ens ne quis arbiter im-
pediret, se percussurus dexteram
sustulit, sed consobrinus
eius dexteram continuit,
statimque ululatus quasi rex
mortuus esset in regia
excitatus est. Quo audito
Antipater exultans cus-
todibus multa promitte-
bat ut eum solverent. Quod
cum accepisset Herodes gra-
vius tulit exultationem fi-
lii quam mortem, et continuo
missis satellitibus occidit
eum sepelirique precepit in
Hircanio. Statimque mutans
testamentum Archelaum
regni sui reliquit successorem
ita tamen quod ab augusto
post susciperet diadema.

De morte Herodis De morte He-
rodis c. viii

Post mortem
filii quinque

diebus exactis mortuus
est herodes . xxxvii° anno
postquam a romanis rex decla-
ratus erat. In aliis fortunatis-
simus in rebus domesticis
infelicissimus fuit. Salo-
me vero quos occidi man-
daverat absolvit. Et sepelivit
eum archelaus in herodium
iuxta ipsius mandatum cum
regio ornatu insigniter pom-
pa permittens . vii . autem die-
bus in lugendo patre con-
sumptis epulisque ferialibus
omni populo large exhibitis
qui mos iudeorum erat. Ob
expensas funerum multos ege-
stas pauperavit. Candida veste
indutus ascendit in templum
variisque favoribus a plebe
susceptus est, sedensque pro tribu-
nali dixit se eciam a regis
nomine velle temperare do-
nec a cesare confirmata
foret successio permittens
ut patre melior omnibus
appareret. Remota alii
tributa levari alii vecti-
galia tolli quidam solvi
custodias acclamabant. Po-
stulata archelaus annu-
ens celebrat. Hostiis erat
in populis cum amicis. De
lite fratrum coram augusto

Orta est ante sedicio
que in novis rebus
solet, [illegible] ...
... cum sophistas
pro defensione legis occi-
sos lugebant, eius ferre
pontificem quem herodes
pretio creaverat amovendum
proclamabant. Instante autem
azimorum die, cum turba ab ob-
latione prohiberet, pontifice

Archelaus misso aliquo
cum verbis eos sedare prius
attemptavit. Quem cum rebel-
lantes remisissent aliam cum
missa manu contendi satellitum
archelaus civium iii. occidit.
Et preteritum pontificem eme-
ad ipsa redire commonens ne-
glecta festivitate domos abie-
runt. Ipse vero cum nicholao
et ptholomeo secretariis patris
sui romam profectus est. Sa-
lomeque et filios eius se-
cum duxit ut cum testamento
contraria voluntate patris
sui testarent. Philippo fratre
regni procuratore relicto. Pro-
fectus est et romam herodes
antipas ut de regno secundo
cum fratre disceptaret, ora-
torem hirenem propter armonia
dicendi plurimum confessus.
Cesar autem causam optimatibus
romanorum partibus proponendi
copiam dedit. Ibique primum te-
gatum exagrippa et filia
sua natum filium adoptivum
sede iussit. Archelaus sibi
regnum deberi asserebat et
etatis merito et secundi te-
stamenti voluntate. Anti-
pas non primum deberi suum
testamentum dicebat quod patrem
quo quoque sanior mentis esset disposue-
rat secundum non ultimum fore
cum ipse pater mentis inops
fecerat. Ita et tunc manum
ipsa se appeterat. Addebat
ante quod archelaus umbram
regni detulisset ad cesarem
cum ipse totius rerum gerendarum
sibi rapuisset, postremo quod
initia potestatis sue iii. civium
sanguine maculasset. Cesar
vero responsum differens

cesarem de cognitione delibe-
rabat, an aliquem regni suc-
cessorem constitui deberet,
oporteret an toti familie
distribui principatum. Postquam
cum literas Varias accepisset
de Syria iudeos a solutione
tributorum defecisse nunci-
antes. Fuerunt quoque nun-
tii Archelai mortua nuncia(n)

De minor(ibus) regibus in iudea

De minoribus regibus in iudea

Eodem sane tempore
minores reges sunt exorti
in iudea. Na(m)
et in ydumea .ii. ve-
teranorum qui sub herode
militaverunt regem creave-
runt. Sephon vero galilee
iudas filius ezechie lat-
ronum principis ab herode oc-
cisi capiti suo diadema sibi im-
posuerat. Trans flumen
quoque Simon quidam de
servis regalibus vastitate
corporis fretus a latronibus
rex creatus est. Pastores
quoque quendam preteri cor-
poris tamen pastorem in
finibus israel regem sibi
statuerunt. Ob hac infirmi-
tia cesari missus est varus
a narra philippus duabus
cum iuvenibus decanis ut
Archelao subvenirent, et
cum regnum herodis nepotibus
eius distribui placuisset par-
te aliqua mererentur.
Fuerunt et cum eo .l. de iude-
is honorati qui .viii. iude-
orum rome tunc degentium
secum traxerunt ad cesarem.
Autem cum post captivitatem
finalem iudei propter
captivitates particulares
ubique dispersi et nemudati
fuerant. Et nos ut audi-
vimus cesar in palatini ap-
pollinis templo sedit cum
amicis. Illi vero tirannidem
herodis et filiorum eius in
iudeos explicantes suppli-
cabant romanis ut iudee
reliquias misericordia dig-
nas iudicantes indicarent
et aut ius antiquum regni
sibi restitui aut syrie co-
niungi finibus aut per roma-
nos iudices iudeam admi-
nistrari.

De simulato alexandro

De simulato alexandro

Eodem etiam tempore quidam
natione iudeus in
sydoniorum oppido
educatus qui simil-
limus alexandro herodis
filio quem et pater interemerat
veniens in iudeam in distinctu
cuiusdam liberti herodis qui
accitus regni optime
sciebat asserens sibi regnum
deberi tum quia maior
filius herodis tum quia ex
parte matris sue mari-
amnes eum contingebat.
Cuique plures iudeorum fi(dem)
cum haberent romanum hoc
factum est ut rome iudei
degentes in ostendi eius
studio confluebant. Sustentatusque
qualiter vivere die-
bat lictores miseratos fratrem
fratrum alios similes eis
morti subiecisse. Aristo-
bolum quoque fratrem adhuc
viventem in capris vel in
creta latere. Sed cesar op-
time vultum alexandri
sciens quem dum rome

studeret. Puer amasium
habuerat tunc pater eius quoque
pro discrepante plenius no
tauit fallacias similitudi
nis eius adulter misitque
eadem quia et alexandro
bene cognouerat ut ad se in
uenie adduceret vitam sibi
pollicens si tante fraudis
prodidisset auctorem. Cumque
ille confessus esset se talia si
mulasse ad questum visitis
cesar suaparemque eius q9
fuit nescia falsumque allexan
drum propter habitudinem cor
poris in numero remigum in
seruit. De diuisione regni

Tandem de consilio
senatus cesar monar
chiam herodis distri
buit. Mediam partem scilicet iu
deam et ydumeam tradens
archelao sub nomine tetrar
chie pollicitus se eum re
gem facturum si se dignum
probuisset. Mediam vero
partem in duas secuit
tetrarchias cessitque in par
tem herodis tetrarche regio
tusslimne et galilea. Itu
rea non et traconi et aura
nitis philippo destinata
fuit. Effectus est igitur arche
laus quasi duarcus mo
narchus vero magnum fuit. Cu
m quod legeret monarchi
fuisse .x. annis post patrem
intellige secundum opinionem
vulgi dictum et secundum insi
gnia se fuisse regem secundum
promissum cesaris iactabat.
Et sic remissus fuit in iudea
m. fratres eius sedisset rome

mor mensibus regi cuetu
expectantes. De reditu domini ab egipto
Archelaus vero iam
anno solido accusato
res suos necnon cum
in sibi subditos crudelius
patre deseuiret. Cumque regni
anno primo angelus dixit
Joseph ut rediret ad matre
et puero in terram israel. Veni
ens ab egipto post annos
vii. cum audiret quod archelaus
pro patre regnabat in iudea
noluit illo ire et amonitus
ab angelo iuit in galileam
et mansit in nazareth. Ci
tis ibi sanus paruus deinceps
puer ihesus seruiebat et
ministrabat matri due sub
ditus erat ei. In hoc loco in
nectos super matheum ar
chelaum totius regni mo
narcham post patrem et hero
dem regnantem in galilea.
Pueri infancia saluatoris
et operibus eius usque ad bap
tismum non legitur in euangelio
nisi quod lucas dicit duode
nem remansisse in ierusalem
et post triduum inuentum
sedentem in medio doctorum au
dientem et interrogantem eos.
Sane archelaus in coniu
gia generis sui repudiauit
mariamne fratris sui fili
am quam pater suus ei de
derat uxorem duxitque
glasiram filiam regis capado
cum fratris sui alexandri quo
dam uxorem. Et mortuo
allexandro Iube regis libie
nupta. Mortuoque Iuba
apud patrem modo in vidu
itate degentem que cu

De reditu domini ab egipto

De exilio archelai

in iudea rediisset nupta
archelao iudeorum sibi ius
sa est astantem alexandrum
et dicentem satis tibi fuerat li
bitum matrimonium sed
rursus reuersa ad pena
tes meos sed meo impu
dens coniuncta es. Ego li
cet inuita recuperabo. Re
exposita hac somnpnio non
bidinum super uixit. De exi

lio archelai

Tandem nono anno
tirannidis accusatus ar
chelaus a cesare ad
uocabatur. Viso quod
die pruscina uocaretur
in aristas plenas et ma
ximas a bobus comedi
somnpniauerat. Dumque ac
citos uates consuleret sy
mon esseus genere ari
stas annos et boues rerum
mutaciones interpretatus est
eo quod ex terris agros arando
uerterent et mutarent. Eodem
enim ipso anno dixit res
turum uarias ante rerum
excepturum mutaciones moi
turum ius. Ergo principatus
sui anno romam uenientes
a cesare dampnatus exi
lium pellitur apud mennia
ciuitatem gallie. De primo

procuratore iudee

Pulsis ante archelai in prouincia
iudaice procurator
illuc missus est copo-
ne componius qui et quo-
cirini collega fuerat in siri
a cum missus est in iudeam
tempore patriorum. Multi
iudeorum et maxime quidam
symon galileus populum mo-
nebat quod post deum duos
ferrent morales tributarii
romanorum. Componio quoque
procurante iudeam die azimorum
cum mos esset media nocte
portas templi aperiri sama
rite quidam occulte venien
tes ierosolimam per ectas por
ticus et per totum fanum os
sa ciecerunt mortuorum.
Et extunc maior templi
custodia cepit exerceri et
ante diem porte non aperiri.

Eo tempore De morte augusti

Philippus tetrarcha re-
paneas iuliam noia
uit in honorem iulie uxoris
uis cesaris. Paneas quoque
cesaream philippi dixit. Co-
ponio uero romam reuerso
successit ei marcus sub quo
salomia soror herodis defunc
ta est. Sed et huic successit
annius rufus sub quo mo
ritur augustus. Cum reg
nasset lvii annos et me
ses vi et dies decem. Ex qui
bus quatuor decem annis
lxii cum eo regnauit an
tonius. Cum enim xlii anno
regni eius natus esset
dominus qui quinto decimo an
no tyberii fuit tricenarius
patet cesarem mortuum
domino quintum decimum annum
agente. Quidam tamen
lvi tantum annos regni eius
ponunt. Alii lvii dimidium
annum et dies qui secuti sunt
parimo pontes. Mortuus
est ante annos uite sue lxx
vi apud appellam ciui
tatem campanie confitatus
se urbem marmoream re
linquere quam lateriaam

invenerat. Et sepultus est in martio campo. **De tyberio imperatore et valerio procuratore**

Successit ei filius eius imperator Tyberius Neronis privignus eius Iulie filius, qui Valerium Gratum procuratorem misit in Iudeam. Qui questum putans pietate palam vendebat sacerdotii principatum. Qui annonem Annam Ismahelem pontificem declaravit. Quem et hunc non multo post abiciens Eleazarum Anne filium subrogavit. Sed annum et hunc arcens Symonem instituit. Sed et post annum Iosephum qui et Cayphas dictus est apposuit. Inde post annos xi relinquens Iudeam Romam profectus est. Cuius successor missus a Tyberio Poncius Pylatus, sub quo Herodes in honorem Tyberii cesaris Tiberiadem edificavit. **De odio iudeorum in Poncium Pylatum**

His temporibus Tyberius multos reges ad se vocatos non remisit. Inter quos Archelaum Capadocem retinens regnum in provinciam vertit et Mazacham caput regni Cesaream nominavit. Sane Pylatus Ierusalem veniens et statuas cesaris que et insignibus militaribus inerant secum ferens ignorantibus iudeis eas in civitate constituit. Cesaream quo rediit. Cum autem plurimi de Ierosolimis ad eum descendissent supplicantes de signis amovendis. Nam ob legem iudeorum qui prefferat iudeos privatores sine signis urbem ingredi consueverant. Sed pro tribunali Pylatus milites quos armatos circumponens mortem eis minabatur si non quievissent. At illi potius mortem eligebant quam patrias leges profanarent. Admirans ergo Pylatus constantiam iudeorum in legalibus institutis auferri imagines iussit. Iterum Pylatus Ierosolimam veniens videns quod urbem aque penuria laborare, aperuit gazophilacia templi et quod de opibus templo ditatus aqueductum cepit edificare, suspiciens initium torrentis quod stadiorum ducentum miliario intervallo distabat. Iudei non acclamabant ut ab illo opere cessaret. Ob hoc Pylatus multos iudeorum occidit, plures quoque sauciavit. Intermissum est autem opus. Quia iudei legationem accusationis in Pylatum ad Tyberium direxerunt. **Testimonium Josephi de Christo**

In hoc loco posuit Iosephus commendationem domini nostri Ihesu Christi in hunc modum. Fuit hiisdem temporibus Ihesus sapiens vir, si tamen virum eum nominare fas est. Erat enim mirabilium operum effector et doctor eorum qui libenter que vera sunt audiunt. Et multos iudeorum et multos ex gentibus sibi adiunxit. Christus hic erat. Hunc accusatione primorum nostre gentis cum Pylatus in cruce agendum esse decrevisset, non deseruerunt eum hii qui ab initio eum dilexerant. Apparuit

Apparuit enim iterum in pluribus
scriptis quod prophecie vel hec vel
alia de eo futura predixerant.
Beda eciam in hodiernum diem
christianorum qui a christo dicti
sunt et nomen perceperunt
etc. Regnum

De baptismo iohannis et principio vi etatis

Anno xv° imperii tybe
rii cesaris sub valeria
no et a silvio consu
libus presidente pon
cio pylato iudeam tetrar
cha galilee herode philip
po fratre eius tetrarcha
iturree et traconitidis re
gionis et lysania abiline
tetrarcha sub principibus
sacerdotum anna et cay
pha factum est verbum domini
super iohannem zacharie
filium in deserto ut baptizaret
iis et predicans solacium re
dempcionis annunciaret. Et
venit in omnem regionem
iordanis baptizans bap
tismo penitencie quia ad penitenciam
baptizandos monebat et
non nisi quos penitentes vi
debat baptizabat predicans
futurum baptismum in remis
sionem peccatorum prius a
sua confessione eciam baptizabit
dicebat enim penitenciam agite
appropinquabit enim regnum
celorum usque ad hunc annum
tyberii computantur ab a
dam anni v. et cc. v. secundum
lxx. secundum hebraicam veri
tatem iiii. Anno xv tyberii
berii xv fuit annus iu
bileus lxxx primus. Eodem
anno dicitur quedam septua
giesimam (?) incepisse quorum
racio hec est quia sicut in
hoc anno terminata est civitas
castro et in ebrayca (?) baptismo
ita vi tempus etatis et quia terminata
est. Quidam ab incar
nacione domini inicium eius
posuerunt hac racione quia sicut
subsequenti etate generalis fue
rat fiebat computacio anno
a prima olimpiade tali vel
tali ita sub sexta dicatur an
no ab incarnacione domini
tali vel tali. Alii a passione
domini eam incepisse testantur
dicentes viiitas et viii quie
scencium simul incepisse. In
tercia etas vero ab anno xv ty
berii incepta legitur. Vesti
batur ante iohannes cilicio
de pilis camelorum et zona
pellicea. Quondam locustarum
genere vescebatur comestibili
vescebatur et melle silvestri.
Tunc exiebat ad eum omnis
iudea et baptizabantur in
iordane. Videns autem multos
phariseorum et saduceorum ve
nientes ad baptismum dixit
eis. Progenies viperarum quis
demonstravit vobis fugere
a ventura ira. Facite dignos
nos fructus penitencie et
ne dicatis patrem habemus
abraham quia potens est deus
de lapidibus istis id est de gen
tilibus significat. Hiis lapi
dibus suscitare filios abrahe
xii lapides digito ostende
bat eis iohannes quos tu
lerunt xii duces tribuum
ysrahel de medio iordanis
in arida vel de arida in ior
dane secundum Iosephum quorum
alteros erexit in testimo
nio quod sicco pede iordanem
transierunt

De tribus sectis iudeorum

Erant autem tunc inter iu-
dea tres secte iudeorum
a communi religione
vita et opinione distabant
pharisei saducei esseni. Pha-
risei cultu austeriori et vic-
tu parco utebantur tradi-
tiones suas statuentes qui-
bus traditiones moysi dero-
gabant. pictatia cartarum
in fronte scribebant et in sinistro
brachio circumligabant qui-
bus decalogus inscriptus erat
quia dixerat dominus habe-
bis quasi quid appensum inter o-
culos tuos et in manu tua.
Et hec dicebant phylacteria
a phylaxe quod est servare et
thorath quod legem sonat. Isti
etiam maiores fimbrias
aliis ferentes spinas eis
alligabant quibus puncti inde
ambulando memores man-
datorum dei fierent. Hii omnia
fata deo deputabant et ymar-
mene id est fato ascribe-
quidam que iusta sunt vel ne-
gligere in arbitrio hominum
plurimum esse dicunt tamen
in singulis adiuvare ymar-
menem quam etiam commoti-
bus superiorum fieri putant. Ipsi
sectis suis et natu maiori-
bus magnum honorem respon-
debant iudicium dei futurum
dicentes omnem animam incor-
ruptam esse solas bonorum
animas in alia transire corpo-
ra usque ad resurrectionem et iudi-
cium malorum autem eternis
retrudi tormentis. Et quia
a ceterorum hominum cultu divisi
erant ideo et pharisei dieba-
ntur. Saducei ymarmene
negant deum inspectorem omni-
um dicentes in arbitrio hominum esse
scientiam ut bonum malum nega-
rent. Animarum generaliter vel sup-
plicia negabant vel hanc esse
vitam et resurrectionem futuram
negabant animas mori cum cor-
poribus putantes. Nec angelos
esse dicebant solos quinque libros
moysi recipiebant. Hii sene-
ri nimis erant nec etiam
inter se sociales. Ob ignavam
senectutem saduceos id est ius-
tos se nominabant. Esseni
fere in omnibus monasticam
agebant vitam. Nuptias
fastidiantes non quia coniugia
et hominum successionem dese-
rent permittendam sed ab-
tinendam intemperanciam
feminarum nullam earum fidem
viro servare putantes. Omnia
habebant communia prius ole-
um dicentes squalorem
decus putabant dummodo
in veste candida semper essent. Nul-
la eis certa civitas sed in sin-
gulis domicilia habebant. Ante
solis ortum nil prophanum lo-
quentes solem ut oriatur ora-
tes usque ad quintam horam
operantes loti corpore aque
frigide et cum silencio edebant.
Iuramentum habebant pro periurio.
secte sue neminem adhi-
bentes nisi sub anni probatione
receptum secum per annum
duobus aliis annis mores
eius probabant. deprehen-
sum impietatis a se pelle-

bant, ut herbas more pe
corum decerpentes usque ad obi
tum penitencie. Cum decem simul
sederent, nullus eorum in multis lo
quebatur, priorem in medium
uel in dexteram partem sibi mi
tantes, adeo sabbatum obseruaba
bant, quod nec ea die alium purgabant.
purgabant. Dolabram ferebant
ligneam, quo in loco secre
tissimo fodiebant terram ad
aluum purgandum dimissa
ueste se diligenter contegen
tes ne splendori diuino fa
cerent iniuriam. Cibum eciam sta
tim sanctum replenti nes
uiuebant, quidam longissime
obuicto simpliciatem. Aper
te puericia immortalitatem
meditabat meliorem. Alias
omnes a principio creatas
pro temporibus ... bonas
reputabant, corporibus ultra oc
ceanum degere, ubi sit reposita
sita eis pro premio ad orien
te malis procellosa et hiber
na loca degentes. Erantque
in eis qui futura predicerent,
quidam coniugibus sed mo
deratis utebantur. Ita si
homines arbitrarentur genus
humanum defeceret. Quomodo io
hannes confessus est se non esse Christum.

Cum ergo baptizaret
Iohannes miserunt
a ierosolimis ad e
um sacerdotes et le
uitas, ut interrogarent eum:
Tu quis es? et confessus est se ne
que Christum esse, quod opinio
publica habebat, neque Helyam
nec prophetam. Et dixerunt: Quid
ergo baptizas? Nescierunt
de Helyia et sub nomine prophete

de Helyseo quia in hiis du
obus processerat signa b
aptismi, et baptismo Christi
legerant in prophetia: Effun
dam super vos aquam mundam,
et sic eos putabat ad aliud no
pertinere baptismum. Et respondit:
Ego quidem baptizo in aqua;
medius autem vestrum stat, quem
vos nescitis; ipse baptizabit
vos in spiritu sancto et ig
ne. In spiritu in baptismo, in
igne in penitencia. Hec
in Bethania facta sunt trans
Iordanem ubi erat Iohannes
baptizans. Quomodo ihesus bapti
zatus est a iohanne.

Tunc venit Ihesus a Ga
lilea in Iordane ad
Iohannem ut bapti
zaretur. Tres fuerunt cau
se propter quas
cum bapti
zatus est a
iohanne: ut baptismum
iohannis approbaret, ut om
nem humilitatem implens
implendam doceret, ut tac
tu sui corporis vim rege
nerativam conferret aquis.
Et si forte non statim. De
tertia cum institucione bap
tismi triplex est opinio, ut
in sentenciis habetur. Et ipse
Ihesus erat incipiens quasi
annorum XXX, id est tricesi
mum annum inchoabat, trede
cim tamen diebus cius an
ni peractis, et secundum hoc vixit
tunc Ihesus XXXIII annis et
dimidio, quia eadem die
revoluto anno convertit
aquam in vinum et in sequenti
pascha id est in pascha terce

pt. perquiri iohan
nis baptismus in
capitulanis an
te baptismum

simi primi anni incarcera
tus est iohannes et in pas
cha sequenti tricesimi secundi
anni decollatus est. Et de
tio pascha tricesimi tercii an
ni passus est dominus et ita
vixit xxxii annis integris
et de tricesimo tercio quantum flu
xit temporis a natali usque ad
pascha quod per annum dimidio
computatur. Crisostomus tamen dicit
eum iam complevisse tri
cesimum annum in omelia de
cima in matheum super dictis
Ihesus xxx annos veniens iste
ad baptisma legem velut
soluturus. Propterea usque hanc
etatem que omnia solet ca
pere peccata in legis observ
atione permansit ne quis
diceret eum solvisse illud legem
quia eam non potuisset im
plere et ita per xxx annos
iusticiam impleverat et tunc
venit ad baptisma evan
gelium doctrinam quasi cumulum
ceteris observationibus legis
imponens. Hec ille. Exponit
enim Crisostomus occasione illius
verbi quod dominus ait: Sic
decet nos implere omnem
iusticiam. Et secundum hanc opi
nionem vixit dominus xxx
tribus annis integris et
tantum de quarto quantum est a na
tali usque ad pascha. Iohan
nes autem prohibebat eum
dicens: Ego a te debeo bap
tizari et tu venis ad me. Cum
dixisset se baptizandum io
hannes si in utero sanctifi
catus mundatus erat ab ori
ginali vel saltem in circumcisione
sed pro genere humano in

telligitur quasi a te homo
debet mundari vel quantum ad
plenitudinem mundationis
se adhuc mundandum dixit.
Secunda et si mundatus erat ab
originali peccato sanguine Christi
plenius erat mundatus sic quod
accepta efficaci medicina
tamquam curatus dicat. Tertia effectus
plenitudine curandus est in
illius. Sine modo sic enim
decet nos implere omnem
iusticiam id est superhabunda
tem humilitatem. Est enim de
bita humilitas subdere se mi
nori. Tercio deinde habundans
subdere se pari, superhabun
dans subdere se minori. Quasi
dicat: Ideo subdo me modo
tibi minori ne dedignarentur
maiores a minoribus bapti
zari. Quod intelligens iohannes
consensit. De spiritu sancto et vo
ce patris.

Factum est autem
autem cum baptizaretur
fere omnis populus Ihesu
illius et ihesu baptiza
to et orante pro baptizandis
ut acciperent spiritum sanctum
confestim ascendit Ihesus de aqua
et ecce aperti sunt celi id est
inestimabilis splendor fac
tus est cir
ca eum ac si
celo aereo et
sydereo reserato
splendor celi
empyrei ter
ris infunde
retur et perfusus
corporali specie
columbe
venit et
sedit super caput eius. Re
pacto officio suo in specialem
matariam reddit. Unde

Ob hoc fuerunt
heretici qui dicunt
solo die epipha
nie debere bapti
zari nec dari spiritum
sanctum si quis alio
die baptizaretur.
Ob quam heresim in
[illegible]
decreverunt patres
ea die neminem bap
tizari nisi in necessitate.

scripta fuerat. Et tunc co-
gnouit baptista quod di-
xit se ante nescisse quod xpistus
solus baptisaret id est potestatem
baptismi sibi retineret
sed potestatem id est ministerium
baptizandi aliis daret. Et
cum mitteret eum baptizare cum
solitariam duceret vitam cui
dixerat ei quem multos
baptizabis sed nunc illos super
quem videbis vere spiritum descen-
dentem et manentem hic
solus est qui baptizat in spiritu
sancto. Et ecce vox patris
audita est de sublimi. Tu
es filius meus dilectus
in te complacuit michi usque
per noctem hanc creditur
durasse splendor. Et ali-
us ewangelista dicit. Hic est
filius meus dilectus in quo
michi complacui id est sibi
id est in te et pro te placitum
meum gerere constitui. De
ieiunio ihesu et temptatione

Tunc ihesus ductus est
a spiritu sancto qui e-
um designauerat in
desertum. Et cum ieiunasset
xl diebus et xl noctibus
postea esuriit. Consuebat
dyabolus xl dierum ieiunio sa-
ciebat eum tot diebus aquis
abyssi effusis exploratam
terram promissionis moysi
legem a deo datam filios
israel in heremo tot annos
pane angelorum nutrisse.
Et non sensit dominum esuri-
re quod non legitur de moyse
uel elya accessit ut temp-
taret si posset eum deicere
in peccatum et ut explora-
ret an esset dei filius quia
audierat vocem hanc. Hic
est filius meus quem sciebat
quosque venturum et se per eum po-
testate amissurum. sed
usque ad iudicium venturum
non expectabat. Temptauit
autem in hiis tribus quibus adam
temptauerat. sed non ordine eo.
Primo in gula ut esuriens pa-
nem videns immoderato ci-
bi appetitu contenderetur.
Secundo de auaricia ubi super mon-
tem ostendit ei omnia regna
mundi id est exposuit ei glo-
riam mundi. Tercio de superbia
ut iactanter se ostenderet fi-
lium dei. Et tunc abiens cum
dominus id est consummata omni
temptatione ad quam vene-
rat recessit lucifer a domino
ad tempus tempore passionis
rediit timore mortis pu-
tans eum deicere. Tunc ad
omnia vinctus religatus est
in inferno in diebus antichristi
soluendus secundum apocalipsim
Johannis. Credendum est autem
diabolum hominis assumpsisse
formam in qua dominum cir-
cumducere et colloqui posset
cum eo. Utrum autem extremo die
ieiunii solo omnes facte
fuerunt temptationes an
per aliquot dies sequentes
except separate nichil interest
mea scire. Ieiunauit autem
dominus in deserto quod est inter
ierusalem et iericho. Ex templo
sancte ecclesie hic innumerus
dierum in ecclesia penitencial

est unde et post epiphaniam non statim ieiunat ecclesia sed circiter post xl dies quia ipso tempore ieiunium suum consecutivum ieiunii domini ico significans ob hoc quoque ut per penitentiam conscendamus ascendere ad requiem sicut quadragesimus numerus ad quinquagenarium ascendit. Est enim numerus super habundans et congregatus omnibus partibus suis ascendit ad quinquaginta

De prima vocatione discipulorum

Altera die stabat iohannes et ex discipulis eius duo quorum unus erat andreas et videns ihesum iohannes ambulantem dixit Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi

Quare agnum vocaverit declaravit subdens qui tollit, id est venit ut tollat peccata mundi quia pro peccatis tollendis pascha verum immolatus est. Vel quia agnus dicitur grece ab agnon quod est pium, vel latine ab agnoscendo quia in magno grege solo balatu agnoscit matrem, ideo christus pro passione agnus dicitur quia ibi pius donans nobis patrem et agnovit patrem obedientia et matrem crucis et hoc est una causa cur in immolatione altaris dicitur ter agnus dei quia ait Agnus qui agnovisti patrem miserere nobis Agnus qui agnovisti matrem miserere nobis Agnus qui obtulisti te pro nobis dona nobis pacem

Audierunt illi duo discipuli loquentem et secuti sunt ihesum et viderunt ubi maneret et manserunt apud eum die illa. Invenit hic autem andreas symonem fratrem suum et dixit ei Invenimus messiam quod est interpretatum christus grece, latine unctus et duxit eum ad ihesum. Intuitus autem eum ihesus dixit Tu es symon bar iona. tu vocaberis cephas quod est interpretatum petrus. Bar iona hebreum est et sonat filius iohanna, compositum ex integro et corrupto. Cephas hebreum est et syrum, petrus grecum et latinum. Utrum autem tunc imposuit ei hoc nomen an promiserit imponendum dubium est. Evangelista tamen dicit post quod tunc imposuit, omnino tunc dixit tu es petrus, vel in electione post ubi dicitur et imposuit symoni nomen petrus, si modo imposuisset in presentibus tantum mansit. In crastino volens ihesus redire in galileam invenit philippum et dixit ei Sequere me. Erat autem bethsaida civitas andree et petri. Philippus invenit nathanaelem fratrem suum dixit ei Quem scripsit moyses in lege et prophete invenimus ihesum filium ioseph a nazareth. Et ait nathanael A nazareth potest aliquid boni esse. Desperative quasi non, vel sub interrogatione legitur. Iste enim legisperitus legerat in prophetia nazareus vocabitur et signa adventus domini forte notaverat et ait A nazareth potest aliquid boni esse et adduxit eum philippus ad ihesum. Et videns venientem ad se ait ihesus Ecce vere israhelita in quo dolus non est. Et dixit nathanael Unde me nosti. Respondit ihesus prius quam philippus

Philippus te vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. Respondit Nathanael: Rabbi, tu es filius Dei, tu es rex Israel. Quia forte iste agnovit Dominum absentem vidisse que solus gesserat, et quando et ubi a Philippo vocatus sit, Christum et Deum fatetur. Tamen quidam de predestinatione exposuerunt hoc ita: Cum esses in lumbis Ade latens sub ficu, id est peccato, predestinavi te. Et egressus est inde in Galileam.

De variis opinionibus historie

Huiusque idem ordo historie est evangelice apud omnes. De cetero varie ordinatur usque ad incarcerationem Iohannis. Beda dicit quod circa primum pascha post baptismum convertit Dominus aquam in vinum, et que Iohannes consequenter post hoc miraculum narrat, eum ascendisse in Ierusalem et eiecisse ementes et vendentes de templo, quod nunquam alias factum dicit nisi in pascha. Sed ecclesie obviat ecclesie consuetudo, que in epiphania factum esse, eo quod annis solempnizando memorat. Affuerunt etiam qui dixerunt quod eadem die qua baptizatus est fecit hoc miraculum. Sed Matheus ait: Tunc Iesus ductus est in desertum. Et Marcus: Statim Spiritus expulit illum. Spiritus impulit illum in desertum. Habet etiam ecclesia quod eodem die post revolutis annis hec tria facta sunt: Adventus magorum tertia decima die tricesimi anni vel tricesimi primi, mutatio aque eodem die revoluto anno. Unde et in quodam sermone qui sic incipit: Licet plura nobis contra sint, ait: Sicut posteritati sue fideles mandavit antiquitas, hodie salvator a Chaldeis est adoratus, hodie fluenta Iordanis benedictione sui baptismatis consecravit, hodie invitatus ad nuptias aquas vertit in vinum. Unde et in antiquioribus libris dies illa dicitur pluraliter dies epiphaniarum, id est plurium illustrationum Christi. Epiphania enim illustrationem sonat. Has tres tamen manifestationes propriis quidam nominibus distinguunt: epiphaniam vocantes eam que facta est per stellam quasi desursum facta, theophaniam eam que in baptismo quasi a Deo, id est a patre facta, Bethphaniam eam que in nuptiis quasi in domo facta, beth enim domum sonat. Verumptamen adhuc restat inter Symmachianos et catholicos doctores de ordine historie duplex opinio. Remota enim sequentes Bedam et quatuor maiores antiquiores: Antonium Alexandrum, Eusebium Cesariensem, Theophilum qui etiam unus a Petro sedit Antiochie, dicunt Dominum post reiu

Beda dicit quod post revoluto anno eadem die fecit miraculum de v panibus et duobus piscibus

nimm apte pdicasse dis
cipulos congregasse et s
mone i monte factum
ante vini miraculum qd
legitur dnm et discipulos
eius inuitatos ad nup
cias e contrario autem opi
nio est dominum post illud
miraculum discipulos simul
te vocasse et simulte pdi
casse usqz ad iohannis i
carceratom. sed post prius
lita est sicut ordine pro
sequemur sine altius
ordinis prniudicio De mu
tacione aq i vino
Et facte sunt nuptie i
chana galilee ide
m vico galilee pro dicto Et
erat mr ihu ibi Et vo
catus est ihus ad nuptias
et discipuli eius quidam
sz futuri discipuli qa ad
verbum iohanis iam p
lures eum audiebat oc
culte qui post omnes secuti
sunt eum Non e notatus Jo
seph sed uxor eius unde
quidam dicunt Joseph et
virginem tussisse i custodi
am filii qma nc etiam de
morphos legitur de eo i evan
gelio Ita si no dnm mor
tuus tamen certum est qd
i passione dni mortuus
erat quia uxor eius alii
commendata est Quidam
autumant has nuptias
fuisse iohanis evange
liste et io notata est ma
ria quia mat eius et do
mini quia consobrinus
et dicunt qd dns volente
eum nubere colligis nup

tijs vocando quod certum
non est Et deficiente vi
no dixit mr ihu ad eum
vinum no habent Et dixit
ei ihus vinum Et dicit ihus
Quid michi et tibi est mulier
No dum venit hora mea sic
mulier pro qr adiectum nom
fractionis qr mollier
tamen quoqz nomine est
sexus maxime post quam
virgo vini potens est Et ve
ssig vis fieri miraculum sed
adhuc agendum quid habes
commune tecum quasi ex natura
tibi tempus no ago hoc
sed in hora passionis qui
no dum venit cognoscam
naturam michi et tibi pa
tiar Nec est credendum
sm genetliacos hoc dixis
se dominum qui putant unu
quemqz horam sue mortis
habere inevitabilem secundum
horam constellationis in qua
natus est sed voluntatis hora
sua id est a se disposita
voluntate enim mortuus
est no necessitate Erant
autem ibi sex lapidee hydrie
id est vasa aquatica po
sita secundum purificationem iude
orum Crebro iudei bap
tizabant vasa epulato
ria et si casu aliquid im
mundum tangerent nisi loti
no comederent Erant
autem ibi posite ut si for
te contigisset aliquem
de conuiuijs oportere
lavare aquam haberent
paratam Impleverunt
aut eas ministri aqua
ad preceptum domini et tu
lerunt aquam vinum

facta architriclino id est
primati int' convivates in
triclinio. Triclinium quidam
dicunt fuisse domum trica-
meratam, vel tres lectos
testudines sub quibus dis-
cumbebant, vel forte tres
cant' ibi mensarum ordines
ut in refectoriis fieri solet.
Et commendavit architricli-
nus vini bonitatem quod
in convivii commendamus, de
miraculi novitate. Hoc
enim signorum initio mani-
festavit ihesus gloriam suam
ut dicatur hoc esse initium
quum et prius signa fecisset
nascendo de virgine magos
prima stella ducendo. xl.
diebus et noctibus ieiunando
et huiusmodi. Sed hoc fuit pri-
mum publice et ad publi-
candum factum vel primum
factum in chana galilee
de priori eiectione vende-
ncium in templo et de instructione
nicodemi

In proximo
pascha ascendit ihesus
ierosolimam et eiecit
vendentes et ementes
de templo. hoc enim bis
fecisse creditur. Titulus
de nicodemi instructione
Erat autem homo ex phari-
seis nicodemus nomine prin-
ceps iudeorum. Hic venit
ad ihesum nocte, quia timu-
it offendere populum cum esset
de principibus, vel quia magister
in israel palam discere eru-
buit et ait ad ihesum Rabi
scimus quia a deo venisti
magister. Nemo enim
potest hec signa facere que tu
facis nisi fuerit deus cum

eo. Quasi diceret doce me
de regno dei. Respondit ihesus
Amen amen dico tibi nisi
quis renatus fuerit denuo
non potest videre regnum dei. In
veteri testamento quasi iura-
mentum erat dei. Vivit do-
minus. Sermono dico amen.
Et cum in aliis simpliciter
dicatur in solo iohanne ge-
minatur. secundum id. Ait symo-
vir est quasi diceret verum
dico ore et corde. Cumque mi-
raretur nicodemus quomodo
posset nasci homo cum sit
senex cum non nisi carnalem
nativitatem sciret, edoctus
est a domino de spirituali que
fit ex aqua et spiritu quarum
neutra iterari potest cum quia
ad huc inflatus erat sciencia
magistrali non posset
intelligere et ideo meruit
audire. Tu es magister in israel
et hec ignoras. ut sic immi-
taret eum ad humilitatem.
Instruxit etiam eum de hu-
mana et divina sua nati-
vitate et de passione et
ascensione et de pluribus
aliis. Quod autem dixit ne-
mo ascendit in celum nisi
qui descendit de celo. Sensus
est. Nemo ascendit propria virtu-
te corpore suo, vel secundum
tropum quod dicimus
eum facere quod per eum faci-
mus. Et est sensus. Nemo as-
cendit id est ascendere facit.
Et post illud pascha incar-
ceratus est iohannes. Dicit
enim iohannes evangeli-
sta quia cum post hoc pascha
redisset ihesus in iudeam
ad huc iohannes erat

baptizans in Ennon. In
terim autem Jhesus antequam
ascenderet in pascha Ierusalem
dam discipulos vocavit et
docuit et miracula fecit, sed
non adeo publice. Sane
ibat Jhesus iuxta mare Ga
lilee. Lacus est qui fit Ior
dane influente et dicitur
mare cum sit aqua dulcis
ydiomate hebreo quia om
nem collectionem aquarum vocant
hebrei thalassis id est mare.
Et dicitur Galilee quia preter
fluit Galileam. Quandoque mare
Tyberiadis dicitur quia famo
sa est civitas ei ad
iacens. Dicitur stagnum Genezar
eth quod crispantibus undis ge
nerat sibi auram. Exten
ditur autem c. xl. stadiis in lon
gitudine et xl. in latitudine.
Dicit tamen Josephus eum sic
dictum a modica regione Ge
nezara Genesara quod preflu
it, etiam dicit admirabilem.
Nam tota diversissimi generis
arbustis consita nulli cedit
ubertate sicut negatur et te
pidum. Et sunt ibi nuces que
maxime frigoribus gaudent.
Sunt et palme quas nut
rit calor estivus. Sunt ficus
et olive quibus aura mol
lior destinata est, ut quasi re
pugnancia bona contention
tione studio terre faciant.
Hanc dicit irrigari fonte
qui cadit in Capharnaum
quem quidam esse venam Nili
estimant quia coracinum
piscem generat qui non
alibi nisi in illo reperitur.

De secunda vocatione discipulorum

Cum autem turbe irru
erent in eum vidit
duas naves stantes
secus stagnum. Et as
cendens in unam que erat
Symonis pusillum redu
xit a terra, docebat de navi
cula turbas. Ut autem cessavit
loqui ait ad Symonem: duc
in altum et laxate retia in
capturam. Quo facto conclu
serunt multitudinem piscium
tantam quod fere rumpebatur
rethe. Et innuerunt Symon
et Andreas filiis Zebedei
qui erant in alia navi ut
iuvarent eos. Et imple
verunt ambas naves ita
ut mergerentur. Quod vi
dens Symon Petrus procidit
ad genua Jhesu dicens: exi
a me domine quia homo pec
cator sum. Cui dominus: noli
timere quia ex hoc eris homines
capiens. Et subductis ad
terram navibus id est locatis
annis redemendi ad eas se
cuti sunt eum aliquantulum
et iterum redierunt ad sua.

Et legit in Nazareth.

Jhesus autem venit in Na
zareth et die sabbati
quod pluries consueverat
intravit in synagogam
ut plures doceret. Et
cum legisset in Ysaia spiritus
domini super me etc. dixit quod
hodie completa est scriptura
hec in auribus vestris. Cum di
ceret: Ecce sum de quo scriptum
est hoc. Et docebat intendebat
est.

Et discipuli eius baptizabant et Johannes

Post hec venit

ihesus et discipuli eius i
iudeam t(er)ram que s(cilicet) li
cet specialit(er) a p(ar)te iude
vel a regno d(ic)ta a tribu
specificato vocabulo iude
a dicebat(ur). Et morabat(ur)
cum discipulis suis et bap
tizabat licet no(n) ipse bap
tizaret sed discipuli eius
sed utru(m) baptisma iohannis
vel xpi incertum est. Erat
aut(em) iohannes memori
iuxta salim baptizans
quia aque multe erant
ibi. Nondum enim missus fu
erat in carcerem iohannes
Salim no(n) est oppidum
ultra iordanem situ(m) ubi
olim melchisedech regnau(it)
qui tunc ibat etiam iohannes
multos venientes ad
se. adiuit. Et inde turba
ti discipuli iohannis dixe
runt Rabi qui erat tecu(m)
trans iordanem cui testimo
nium p(er)hibuisti ecce hic
baptizat et omnes veni
unt ad eum. Quorum vetu(m)
dens invidiam iohannes
ait. Dixi vobis q(uod) non
sum ego xpus. sed quia
missus sum ante illum
Qui de sursum venit sup(er)
omnes est. me aut(em) op(or)tet minui
illum aut(em) crescere Ut aut(em) cogno
vit ihesus illorum invidiam
ascendit ad diem festum
pasche decimo sup(er) dictum
est. Et et ibi q(uo)d p(re)sens(it)
errare se phariseorum in
vidia maiore cu(m) audissent
iohanne traditu(m) reliquit

iudeam et abiit iterum i(n) gali
leam. de apta p(re)dicatione d(omi)ni
Et exinde cepit p(re)
dicamit dicens pe
nitentiam agite ap
propinquabit enim
regnum celorum. Unde et p(ro)
diderunt sacerdotes ad pyla
tum. Commovit universa(m)
iudeam incipiens a gali
lea usq(ue) huc. Et sic imple
tum est illud ysaie. Primo
tempore alleviata est t(er)ra za
bulon et t(er)ra neptalim
Unde et p(ri)mitiva t(er)ra c(on)v(er)si
ad omnis quia fuerunt de fi
nibus illis dicti sunt principes
neptalim et principes zabu
lon. Isaias significat propositum
de captivitate .x. tribuum
que i(n) tribubus ipsis inchoata
est nichilominus tamen et
de alleviatione ab omni
peccati futura i(n) partibus illis
ad p(re)dicationem xpi. Et circuibat
ihesus totam galileam do
cens in sinagogis eorum et
sanans omnem languo
rem in p(o)p(u)lo. Et abiit opi
nio eius in tota(m) syriam. Est
aut(em) syria omnis regio ab
eufrate usq(ue) ad mare mag
nu(m) a capadocia usq(ue) i(n) egyp
tum continens int(er) alias p(ro)
vincias palestinam i(n) qua
iudei habitabant. Unde et
sup(er) psalmos dicuntur mo
tes syrie thabor et hermon
quando vero sic legitur syria
p(ro) nullam partem syrie iu
dee includit. Et secute sunt
eum turbe multe de divers
sarum regionum. Quas

cum vidisset ascendit in
montem. De fratrum vocatione

Ambulans autem Ihesus
iuxta mare galilee
vidit duos fratres Si-
monem et andre-
am fratrem eius mit-
tentes rethe in mare et
ait illis Venite post me fa-
ciam vos fieri piscatores
hominum. At illi continuo relic-
tis rethibus et navi secuti
sunt eum. Et procede-
ns inde vidit alios duos
fratres iacobum et iohannem
reficientes retia sua cum
zebedeo patre eorum et vo-
cavit eos. Illi autem relictis re-
thibus et patre secuti sunt eum.
Et cum transisset inde
ihesus vidit matheum qui
et levi dictus est filius alphe-
i sedentem ad theoloneum
et ait illi Sequere me.
Qui relictis omnibus secutus
est eum. Thelos enim grece la-
tine vectigal dicitur. Erat
autem iste publicanus id est pu-
blica negocia administrans
que sine peccato aut nunquam aut
nunquam administrantur. Et
non aliqua libet certa e vocatio-
ne si a sublimibus inciperet sa-
pientie sue eorum et potentie as-
criberetur. De vocatione re-
liquorum determinatum non habe-
mus. De incarceratione iohannis

Arguebat autem ioha-
nnes herodem te-
trarcham secundum lucam quia
repetebat non licebat
sibi habere uxorem fratris eo
vivente. Tempore matheum
legitur quod herodias erat
filia regis arethe. Verum

auferens philippo cete-
ros quibusdam simul-
tatibus in odium philippi de-
venit herodi qui et fratres
invicem inimici erant.
Iosephus tradidit herodi-
adem fuisse filiam aristobo-
li quem occiderat eius frater
alexandri pater eorum hero-
des et ita soror erat hero-
dis agrippe. Quam avus
suus herodes dederat he-
rodi filio suo uxorem.
Dicit enim fuisse herodem
propter tetrarcham quem
prius susceperat de filia sy-
monis sacerdotis. Philippo
vero iam mortuo cum gaius
regnare cepisset. Forte et
hic herodes nominabatur
et philippus et ita virum
eius quem iosephus vocat he-
rodem evangelium vocat
philippum. Vel primus recep-
ta herodi post nupta phi-
lippo. Herodes vero tetrar-
cha uxorem habebat filiam
arethe regis damasceni.
Qui romam iter faciens
transiens per fratrem suum secre-
to pepegit. secreto cum uxo-
re fratris pepegit quod
in reditu suo repudiata
uxore sua duceret eam in
uxorem. Quod tamen non la-
tuit uxorem prius. Que
non expectans reditum viri
sui festinavit ad patrem.
Herodes autem rediens abs-
tulit herodiadem fratri
et factus est inimicus arethe
et philippi. Tempore quo cum
argueret eum iohannes
suggestione herodiadis //

misit enim in carcerem. Cre
do audisset ihesus venit et
habitauit in capharnaum in
finibus zabulon et neptali

Sequitur de electione xii. apostolorum

Cum ascendisset vocauit ad
se quos voluit ipse
et fecit ut essent cum
illo xii. quos et apostolos id
est missos nominauit. Si
monem quem agnominauit pe
trum et andream iacobum ze
bedei et fratrem eius iohannem
et imposuit hiis duobus
nomina boanerges id est
filios tonitrui quia unus
eorum in tonitruo prophetie e
rat. Et ambo terrificam
vocem patris audire me
ruerunt. Philippum et bar
tholomeum thomam et ma
theum publicanum iacobum
alphei et thadeum fratrem eius
qui et iudas cognominatus
est quem lucas iudam iacobi
vocat qui tercio nomine dic
tus est lebeus. Hunc dicit ec
clesiastica hystoria missum
a domino ad abagarum re
gem edesse. Symonem cha
naneum et iudam scari
othem. In hoc cathalogo
nomina apostolorum combina
ta quasi parum ponuntur
non satis nota causa. Cur e
nim iacobus alphei posteri
or numeretur iacobo ze
bedei et minor dicatur et
ille maior cum pro gratia
sanctitatis sue factus sit ab
apostolis primus archiepiscopus ie
rosolimarum et senior illo
fuerit multo queritur. Ad
quod melius videndum

dicimus quod anna mortuo
ioachim de quo susceperat
virginem mariam data est
in uxorem a ioseph gene
ro suo cleophe fratri ipsius
ioseph de quo postea suscepta
filiam vocatam eciam mariam
dedit in uxorem alpheo
de qua nati sunt alpheo
minor consobrini domini ia
cobus symon et iudas apostoli
et ioseph qui et barsabas
qui pro iuda post cum mathia
electus fuit. Et hii quatuor propter
ceteros consanguineos dicti sunt
fratres domini quia non solum cog
nati erant eius et agnati
eius putabantur tanquam
ex duobus fratribus ioseph et
cleopha descendentes. Inter
quos tamen quasi antono
masice iacobus dictus est frater
domini quia quasi similimus
fuit ei in facie. Item mor
tuo cleopha anna nupsit
viro tercio scilicet salome suscep
tamque filiam sicut et ali
as ex eo prius vocauit ma
riam et hanc dedit zebe
deo huicque peperit filios ia
cobum maiorem et iohan
nem. Qui licet posterior na
tus maior dictus est quia prius
vocatus est a domino et prius
adhesit ei. Quod romana
habet ecclesia ut singuli in or
dinibus suis priores sint prius
ordinati ita dicit iero
nimus. Alii vero videntes
mulieres et agnominari posse
nominibus virorum ut mar
tia catonis dicuntur prioribus
viris mortuis has du
as marias nupsisse cleo

plie et salome salome
ul' propter viros binomi-
os fuisse et dictum zebede
um cleopham alpheum
salomam de sermone domini in monte

E[t] eleua
tis oculis in discip
ulos dicebat eos
dicens Beati paupe
res spiritu quoniam ipsorum est reg
num celorum. Hunc sermonem
mattheus et lucas narra
rant. Ob hoc quidam
tradunt dominum primo fe
cisse discipulis in superius
monte sedendo. Reliqui late
monte communiter discipulis et
turbis stando. Alij non induc
non nisi vnum sermonem factum
commune turbis et discipulis
sed at hieronimum uerum sit
non multum interest. Sicut
sermones quidam ad non ad
discipulos factos legimus in
mattheo luca et iohanne et cetera

de oracione dominica capitulum

H[oc] in sermone dominus
inseruit oracionem
dominicam que vij par
tes habet. Prima pars
captacio beniuolen
cie quam sequuntur vij peti
ciones et dirigitur sermo ad
deum patrem a quo petimus
dari nobis panem nostrum id est
filium. Pia et post docuit nos
ad petendum a patre in nomine
suo. Tres prime peticiones
spectant ad vitam futuram
sic sanctificetur id est in nobis
firmetur nomen tuum quia hac
uita quod mobile est nomine
patris in filios et cetera et iudas

quique fuit filius dei, quique
non Christo quia cum possibi
litate monachi dixit apostolus
Iohannes et ego rebus inue
niar. Supra apparebimus
filij et immutabiles erit deo
pro eo. Adveniat id est
ad te uidendum ueniat
regnum tuum ut sit regnum
in regno. Fiat voluntas tua
sicut in celo et in terra quia sicut
celestis curia nichil potest
uelle nisi quod scit te uelle
sic ista et illa que adhuc
militat in terra adhereant
voluntati tue. Quatuor
que sequuntur ad miliciam
huius vite spectat sic pa
nem nostrum supersubstancialem
da nobis hodie id est christum
qui est super substancialis
id est super omnes substancias
et est panis noster in altari
uel sic dicitur super
substancialem et est da nobis
hodie id est in presenti tempore
Hunc nostrum id est christum cuius
proprius est fidelium et hoc secundum
panem id est propter panem
substancialem id est necessarium
ad sustentacionem et da
nobis utrumque panem anime
et corporis. Lucas posuit
cottidianum quod de matheo
in exponitur. Grecus
non habet epiusion, hebreus
segolla id est precipuum uel
egregium uel peculiarem.
Ob hoc sicut lucas uidetur
mattheum dixisse sogol
la id est peculiarem dixit
cottidianum. Grecus non hic
probat mathei et cetera uidit eum

dixisse gehenna quod sonat
egregium dixit crisostomus
Tres que sequuntur patent
Amen hebreus in fine po
situm quibus tribus amen
sola salem quod sonat vere
sermo patens

De vocacione apostolorum missi sunt cum potestate

Cum consummasset ihesus verba
hec convocatis xij apostolis
dedit eis potestatem
eiciendi spiritus immundos et
curandi omnem infirmitatem
misit eos predicare regnum
dei et ait nichil tuleritis
in via neminem salutave
ritis scilicet sicut alii qui non

> Inde est quod dyacon sequitur
> tria die rogationum
>
> Inde est quod dyaconus superpo
> sitorie de altari sed plena
> tunsit inclinans donec in
> ambone salutet populum
> quod intus domum eius of
> fert pacem non portat
> pulvinar id est solacia
> vite sed alius facit ei
> Nota sed quod pulvinar
> significat omnis circuit leno
> forte inde est quod dyaconus
> non dicit dominus vobiscum
> nisi cum legit ewangelium
> nisi raro

constudio op
tandi
salutem
conveue
runt tan
tum sa
lutare
pecuniam
gerentes
ne abi
ceritis
nec in
civita
tes samaritanorum intr
averitis Gratis accepistis
gratis date Non portabitis
pecuniam non panem non
duas tunicas id est super
fluas non calciamenta non
virgam secundum marcum solebat
vel sandaliis uti missi sunt
id est peronibus Et vir
gam ferre que pro potestate ac
cipiendi necessaria ponitur
Ecce ego mitto vos sicut
oves in medio luporum

Qui vos recipit me recipit

De curacione leprosi etc

Cum autem descendisset
de monte ecce tetigit
leprosum quasi iam
soluens figuras et
samaritanus sanavit eum di
cens mundare Et addidit
Vide nemini dixeris Cui
dicat Vide quomodo manifeste
et plene mundatus sis Nemini
dixeris id est nemini necesse ha
bes dicere a deo vos emundatum
esse sed ostende te sacerdoti ad
eius arbitrium renovandus
es Ecce non dicit docere alios
solvere legem Sanatus tamen
ubique predicavit

De filio centurionis

Cum autem
introisset capharnaum
rogavit eum
centurio procurare
tum seniorum iudeorum ut
sanaret puerum eius para
liticum Et ait ihesus venia
et curabo eum Venit autem
potentia sanandi non cor
pore Et ait centurio Domine non
sum dignus ut intres sub
tectum meum sed tantum dic
verbo et sanabitur puer meus
quia et ego solo verbo per
ministros operor forte ydo
la habebat in domo et im
munda iudeis Et sequentibus
dixit ihesus Non inveni ta
tam fidem in israel subaudi
huius temporis Nec includuntur
hic nomine israel sequentes eum
quia ad eos loquebatur quam
tam in hoc gentili Et sanatus
est puer in illa hora Et
ingressus synagogam

cepit tibi ... creati lumen ... lege

sabbato docebat eos et ibi
vicerit ab homine spiritum in
mundum clamantem Quid
nobis et tibi ihesu nazare
ne venisti ante tempus
perdere nos Scio quis sis sanctus
dei **de socru petri petri**

Et cum venisset
ihesus in domum petri
qua forte habitabat in
capharnaum propter uxorem ipse
enim erat de bethsaida ad
petitionem discipulorum sanavit
socrum petri febricitantem

Cum **de filio vidue**
ante ivisset in civita
tem que dicitur
naym que est in ga
lilea suscitavit ante por
ta filium vidue tangendo phe
retrum et dicendo Tibi dico
surge Vespere facto obtu
lerunt ei energuminos
et male habentes et sanavit
omnes et voluit ire trans
fretum et dixit ei unus scri
ba Rabi sequar te quocumque
ieris volebat sequi
dominum ut disceret signa facere
ad lucrum et ideo non audivit
a domino Dixit autem dominus al
teri Sequere me Qui videlicet
Domine permitte me primum se
pelire patrem meum Cui
ihesus Dimitte mortuos
in peccatis scilicet sepelire scilicet
mortuos suos tu autem
vade annuncia regnum dei
Non prohibuisset hunc dominus
ihesus a sepultura si non es
sent alii qui sepelirent
Et ait alius Sequar te do
mine sed primum permitte me
renunciare hiis qui domi
sunt Cui ihesus Nemo mit
tens manum ad aratrum et
respiciens retro aptus est
regno dei **Quod excitatus**
imperavit mari

Tunc ascendit ihesus
in navim cum dis
cipulis suis et dor
mivit in navi super cervi
cal et orta tempestate ex
citatus a discipulis imperavit
vento et mari dicens
Tace et obmutesce et ces
savit tempestas Non per
terreri hereticorum impat
ciens tamquam amantibus
qui occasione huiusmodi ver
borum quod omnia loquuntur o
bedire deos dogmatizaverunt
omnia animata esse sed di
citur ei obedire inanimata
quia solo facto de hiis que
volt secundum quod loqui mos
solet dici inanimata obediens
vel inobediens medicine

De duobus obsessis a legione

Cum autem venisset trans
fretum in terram ge
rasenorum que est
contra galileam
occurrerunt ei duo ar
repticii sevi nimis quorum
unus adoravit et dixit
Quid nobis et tibi ihesu
fili dei venisti ante tempus
torquere nos Nesciebant
demones eum dei filium sed
suspicabantur per miracula
et testimonium patris Tor
queri autem se dicebant quia
cogebantur cessare a lesione
Dicebat enim illi ihesus Exi
spiritus immunde Dicebat autem
in iudicio se torquendos

mabyssum. Cumque dominus quereret nomen suum dixisset se vocari legionem quia multa se[cum] vocarentur quasi diceret frustra queris nomen meum quia plures sumus. Et rogabant eum ut mitteret eos in gregem porcorum qui ibi pascebantur. Et intrantes porcos precipitaverunt eos in mare. Indigne autem tulerunt eum ut transiret a finibus eorum.

De paralitico dimisso per tectum

Et sanavit paraliticum ante se dimissum per tegulas. Primo remittens peccata eius que fuerant causa morbi quia quod substantiam sit cessante causa cessare debet. Et propter scribas et phariseos qui putabant eum blasphemasse dixit paralitico ut surgeret et tolleret lectum suum. Et surrexit et tulit et abiit. Ex quo constat quod pro peccatis quique egrotat homo medicus visitans eum primo debet monere eum ad penitentiam et confessionem ne peccatis manentibus tamquam ferro in vulnere frustra sit malagma appositum.

De puteo Samaritane

Dominum ante descendisset in iudeam et iterum venisset in galileam oportebat eum transire per Samariam id est per regionem cuius caput fuerat Samaria. Civitas quod nomen antiquum amiserat et dicebatur Sebaste. Sed regio illud nomen retinuerat. Veniens autem iuxta Sychem que corrupte Sychar dicebatur et erat in predio quod emit Iacob a filiis Emor quod et dedit filio suo Ioseph. Et fatigatus ex itinere sedit super puteum Iacob qui ac temporibus post vocatus fuerat eo tempore se[?] quod agnominatus est puteus Samaritane. Omnis qui dicitur locum illum esse umbilicum terre inhabitabilis quia singulis annis quadam die estatis meridiana hora sol descendit in aquam putei nusquam faciens umbram quod philosophi apud Syenem fieri tradiderunt. Hoc etiam dictum putant in deuteronomio constitui enim super Garizim [?] fuerunt ante discipuli in urbem ut cibos emerent. Nemini nisi hauriret aquam que domino potum petenti quam notans eum dixit iudeus non contingit samaritanis cognoscens ex fimbriis pallii dominum iudeum esse. Captivatis x tribubus rex Assyriorum misit Persas et Assyrios ad incolendam sibi terram. Qui non obstante ferro libros Moysi receperunt et legitima lege non tamen cessabant ab ydolatria qui primo cuthei cuthei vocati a fluvio Persarum tunc autem Samaritani dicebant

Sychem modo dicitur Neapolis iuxta milia[?] a Sebaste distans. In ea iuxta fontem fecit Ieroboam vitulos quos posuit in Dan et in Bethel que est uno miliari a Sychem.

quasi medij inter iudeos
et gentes. Nam docuerunt ta-
men iudei nominauerunt
eos iacobitas id est supla-
tatores quia terram fratrum
suorum que eos contingebat
diis supplantauerat. Ter-
tibus et vasculis non uteba-
tur iudei. Cuique colloquendo
ad ihesum accepisset ab eo quod
v. viros habuerat et concu-
bina dixit. Video quia propheta
es tu. Et statim quesiuit
determinacionem questionis que
inter ipsos et iudeos versa-
batur. Dicebant enim iudei primum
locum adorandi esse
ierusalem et templum. Sama-
ritani vero monte garizim
in quo antiqui patres
adorauerunt. Ihesus autem di-
xit tempus venisse in quo
nec ierusalem nec in monte illo
adorarent hominem. Nam
dicent non preferendo locum lo-
co in adorando ubicumque
adoretur deus tamen in spiri-
tu et veritate id est cordi
lectione que est assensu et per
legis que ne sint id est pro
eternis. Cui mulier scio quia
messias venit id est in proxi-
mo est ut veniat forte
et samaritani signa domini
aduentus notauerant. Mes-
sias hebraice christus greco
vncto latine. Punice quoque
messe dicitur vngere. Lingua
enim punica et syra affines
sunt hebree. Dicit ei ihesus
ego sum qui loquor tecum.
Reliquit mulier ydriam et abi-
it in ciuitatem monens
ciues egredi ad videndum
hominem qui dixerat ei que-
cumque fecerat. Et dicebat
nunquid hic est christus. Timo-
it asserere quod audierat
et credebat ne viri indig-
narentur a muliere doceri.
Ciuibus vero egredientibus
notauit eos ihesus segetes
paratas ad messem id est
paratos ad credendum cum tamen
adhuc superessent iiii or
menses ad messem. Vn-
de ipse credidit hieme tempore
hoc factum esse. Ihesus autem
ad peticionem eorum intrauit
vrbem et mansit ibi dies
aliquot et multi crediderunt
in eum. De filio reguli ca.

Venit autem iterum
in chana galilee
et erat ibi quidam
regulus id est de po-
tencioribus terre sub
rege cuius filius infirmaba-
tur in chana secundum chapar-
neum et rogabat dominum
ut descenderet et curaret
filium suum. Qui redargutus
est a domino quia non crede-
bat eum posse sanare nisi
corporali presencia et tactu. Cum-
que dominum instaret ille ait ei
vade filius tuus viuit et
absens verbo sanauit eum.
Descendens que pater cum cogno-
nouisset filium sanatum mise-
ra domini verbi credidit ipse
et domus eius tota. Creditur
iste iudeus fuisse quod dixit
ei dominus nisi signa et prodigia
videritis non creditis. Iudei
enim signa querunt.
Ande commuis leui ca.

Fecit ei Levi convivium in domo sua. Et discumbebant cum eo publicani qui fuerunt socii Levi. Quare cum arguerent pharisei quia cum talibus edebat, ait: Non veni vocare iustos sed peccatores in penitentiam. Accusabant quoque discipulos de eo quod non ieiunabant, tum quia rudes erant nec difficilia sustinerent, tum quia cum eis corporaliter erat, quia cum auferetur ab eis plurimum ieiunarent. Et hoc quidam dicunt quod ablato Christo in ascensione ieiunaverunt discipuli usque ad missionem spiritus sancti. Et ob hoc quidam ieiunant ab ascensione usque ad penthecosten, nec etiam tunc celebrant nuptias, qui iam inchoantes iii ebdomadas ante festum sancti Johannis. Sed non est autenticum, nec in actibus apostolorum legitur de ieiunio eorum sed de oratione tantum. Recumbentibus autem phariseis signum de celo negavit eis tamquam indignis, quia deteriores erant Ninivitis et regina austri, qui tamen nec legem dei nec prophetas habuerunt. Et iusta quia in antiquioribus libris legitur Ninivite.

De filia archisinagogi et emoroissa

Ecce princeps synagoge venit et adoravit eum dicens: Domine, filia mea modo defuncta est, id est morti proxima, ut Marcus et Lucas dicunt. Veni et pone manum super eam et vivet. Et dum iret, mulier emoroissa annis xii vexata veniens tetigit fimbriam vestimenti eius et sanata est. Ambrosius in sermone de Salomone dicit hanc fuisse Martham. Et innuens enim beneficia Christi circa genus humanum per aliqua premissa subdidit: Sanguinis fluxum sanat in Martha, demones expellit de Maria, corpus redimiti spiritus calore construxit in Lazaro. Veniens autem in domum principis induxit tantum Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius, qui quasi secretarii eius erant, et patrem et matrem puelle. Et eiectis irridentibus eum quia dicebat: Puella dormit, tenens manum puelle ait: Thabita cumi, quod sonat: Puella tibi dico surge. Tamen tibi dico non est de interpretatione. Et iussit illi dari ad manducandum. Hoc enim certum est experimentum vere resurrectionis. Magi enim mortuos suscitant quibusdam caracteribus alligatis sub ascella et loqui eos et incedere faciunt, sed comedere nequaquam possunt.

De duobus cecis surdo et muto sanatis

Et transeunte inde Ihesu secuti sunt eum duo ceci clamantes: Ihesu fili David

misereri nobis. Cumque ve
nisset domum id est ad domum
suam nazareth tetigit ocu
los eorum et aperti sunt. Cumque
dixisset eis videte ne quis
sciat, tamen diffamaverunt
eum in tota terra illa. Egres
sis illis obtulerunt ei homi
nem demonium habentem
et eiecto demone loquutus
est mutus. In greco tamen
melius sonat surdum quam
mutum. de beelzebub principe demoniorum

[illegible]
[Q]uidam enim turba fa
risei dicebant in beel
zebub principe demoni
orum eicit demonia. A
belo primo nomine ydoli
varie gentes secundum ydioma
lingwe sue cognominave
runt ydola sua. Babiloni
us dixit bel, moabita be
el, palestini baal, quique
aliquid super addebat ut
beelphegor id est deus tenta
tionis qui et priapus. Cumque
baalim qui est deus sydo
rum et sonat vir, hec quoque
id est robur [illegible] et caput.
Beelzebub tamen nullius
ydoli nomen erat, sed in
dei irrisione vicinum sibi
ydolum accaronitarum pro
vocabant et sonat vir
muscarum ob sordes ymo
latitii sanguinis que sequuntur.
Musce enim est finalis lit
tera d vel l vel v sed b.
Cui nibus ait ihesus et filii
autem vestri in quo eiciunt. Qua
si dicat, Si in filiis vestris
hanc expulsionem deo datis
cur non in me idem fac
tis. Tenent enim ego

iudeis exorciste qui per
exorcismos salomonis
demones eiciebant ma
xime. Si radix cuiusdam
herbe poneretur in naribus
obsessi. Ait enim iosephus
se vidisse quendam exorci
stam captum et adductum
ad vespasianum dum obside
ret urbem qui anulum sub
cuius gemma radix erat
posuit in naribus cuiusdam
obsessi et adiuravit demo
nem et egressus est demon.
Ut autem probaret eiectum
demonem posuit pelvim
aqua plenam in medio et
adiuravit demonem ut
subverteret pelvim et subvertit.
Dicitur autem quidam incantati
in anulis spiritum quendam per
que imperat aliis demoni
bus quod creditur esse salomo
nis inventum. de magdalena

[H]ic quidam dicitur do
minum notatum in
nazareth a quodam
phariseo in domum
sua et ibi mag
dalene peccata sua esse di
missa que etiam sequuta est.
Magdalum est oppidum | enim
sedecim miliaris a tibe | plures
riade que sive dicta | in betha
est cenereth | nia factum dicunt
sed neque loco neque tempore
quo factum est ex evange
lio certificari potest. de ministerio marthe

[F]actum est
autem dum descenderet
in iudea terram ihesus
intravit in quoddam
castellum et martha acce
pit eum in domum suam
et ministrabat ei. Oes

sio ante faciem illius audi
entes domum parata est a do
mino inscio marthe non
quod maior meriti sed quia
non aufferetur ab ea. De que
stione iohannis

Iohannes
cum audisset in vincul
is opera christi misit ad eum
duos de discipulis suis
dicens: Tu es qui ve
nturus es an alium expec
tamus. Non dubitavit Ioha
nes qui dixerat: Ecce agnus
dei, ecce qui tollit peccata mun
di, sed tamen adhuc discipuli eius
dubitarent, misit eos ad
ipsum. Cui dicitur: Ite ad eum
et ab ipso querite utrum ipse
sit Christus an adhuc venturu
s sit. Tamen Gregorius super
Ezechielem videtur velle
quod Iohannes nesciebat utrum
ipse vel per alium spoliaret in
fernum, quasi diceret: Exprime si
ut descendam ad inferos me
quia ego te nunciavi su
peris, ut inferis te nun
ciem. Ihesus autem dubitatio
nem ostendens eis tota signa
sui adventus. Illis abeun
tibus commendavit Iohannem
turbis dicens: Inter natos
mulierum non surrexit ma
ior Iohanne Baptista. Et
est hic iuxta non solum nom
inis sed et facture, sicut
tunc vel aut sanctior
eo. Si enim aliquis fuerit
vel futurus sit, indiscussum
est. Non ob hanc laudem e
vacuandum est Iohannis qui dixe
rit Iohannem esse angelum
Christum, quia dominus dixe
rit de eo fuisse predictum

Ecce ego mitto angelum
meum etc. Addidit eciam
dicens quod omnis lex et prophete
usque ad Iohannem prophetave
runt. Ubi intelligendum
est quod ex maxima parte qui
prophetavit Agabus et qua
tuor filie Philippi. Tu
nc exprobravit civitatibus Ga
lilee in quibus plurimas
fecerat virtutes et proposuit
illis Tyrum et Sydonem. Re
deuntes ante quidam apostolorum
ad eum nunciabant ei que do
cuerant et fecerant. Et dixit
eos in desertum locum ut quie
scerent pusillum. Non enim
edendi spacium habebant turbis. De lxx duobus discipulis

Post hec designavit
et alios lxx duos
discipulos et mittebat
eos binos ante faciem suam.
Reversi sunt et lxx cum gaudio

In eo numero erant xii maiores qui xii discipuli id est apostoli et xii minores prophete et lxx duo candelabra plures discipulis designantes et angeli qui custodes ecclesie	dicentes: Domine etiam demonia subiciuntur nobis. Exultavit Ihesus et dixit: Confi-

teor tibi pater celi et terre quia
abscondisti hec a sapientibus
et revelasti ea parvulis.
Et nemo novit patrem
nisi filius neque filium nisi
pater. Erubescant eunomiani
omnes dicentes se plenam
habere noticiam de patre et
filio ut concludit utriusque
congressio. Ob hoc enim Ar
rius spiritum creaturam puta
vit et non equalem illis quia
non sciebat. Contingit illi. De
solucione sabbati et generorum
consiliacione

Et factum est in sabbato secundo primo cum transiret Jhesus per sata, discipuli eius uellebant spicas, et manducabant fricantes manibus.

Et factum est in secundo sab-
bato primo cum Jhesus et
discipuli eius transirent
per sata, spicas confricatas
manibus edebant discipuli et
comederunt. Sic. In secundo sabba-
to primo adverbialiter, cum Jhesus
itineraret per sata, et quasi in sab-
bato secundo primo de quo post
scripsit primo, uel est una dic-
tio, quia dixit Lucas deutero-
proton, id est secundo primo.
Hoc autem sabbatum quod discipuli
non observabant, ideo sic uo-
catur ut significaretur spiritu-
ale sabbatum iam incho-
ari et legalia iam cessatura.
Est enim sabbatum spirituale se-
cundo primum, id est superius
inferiore legali. Et quod
est factum de secundo primo, quod
enim primum fuerat tempore factum
est secundum in munere gratie,
quia captum usum est tandem.
Unde et si quis Christum uelit
appellare Adam secundo primum
non errabit, uel sunt due dic-
tiones et dicatur et primum
tempore, quia et ante legem sancti
patres spiritualiter sabbatiza-
uerunt, et post legali sab-
bato medio interposito. Vi-
dentes autem pharisei dixerunt: Quid
facitis quod non licet facere
sabbatis? Excusabat eos do-
minus multis modis, tum
quia necessitas excusabat,
eos sicut excusauit David
et pueros eius qui comederunt
panes sacerdotales; etiam pecca-
bant sacerdotes circumcidentes
et sacrificantes in sabbato;
tum quia praesentia et auctoritas
domini sabbati faciebat hoc;
quia etiam non peccauit io-

sue cum circuiuit iericho vii
diebus. Nec etiam hodie e-
ger si pluit ieiunium re-
uis est dispensat. Aut pharisei
hoc non licere sabbatis,
quia alio die secundum legem
licebat edere grana segetis
proximorum, sed non metere
falce. Nota primos apostolos
soluisse sabbatum, quod postea
ceperunt hebionite tardius aduer-
sus Paulinum qui legis transgres-
sorem.

De manu arida lxiv capitulum

Et factum est
autem et in alio sabba-
to intrauit Jhesus synago-
gam. Et erat ibi homo
manum aridam habens. Et ob-
seruabant eum pharisei si
sabbato curaret. Cuius questi-
onis si licet sabbato curare
nec respondissent. Curauit
languidum confutans super-
sticiosos qui sabbatis pecus
lapsum a fouea extraxerunt.
Hi autem colloquebantur quid
nam facerent de Jhesu. Jhesus autem
sciens secessit inde et
secuti sunt eum multi et cu-
rauit eos.

De iiii^or parabolis ad turbas de naui

Factum est autem in diebus
illis exiuit Jhesus in
montem orare et e-
rat pernoctans ibi in oratione.
Et cum dies factus esset uo-
cauit discipulos suos forte
adhuc dormienti dormiens,
et sedebat secus mare. Cum-
que congregarentur turbe,
ascendens in nauiculam do-
cebat de ea turbis turbas
stantes in littore in parabolis,
loquens eis. Exposuitque eis
parabolis parabolam semi-
nantis in terram triplicatam

mala nec ferente fruc
tum et in terram bonam fa
cientem triplicem fructum.
Secundo proposuit parabolam se
minantis bonum semen cui
inimicus homo superse mi
navit zizaniam in qua
illud quod dicitur: Sinite utra
que crescere usque ad messem, vi
detur contrarium Paulo qui
ait: Auferte malum de me
dio vestrum; sed ut tradit au
gustinus veniat ad spicam et lo
lium cum facilis est similitudo
et non distingui potest. Hoc
quod dictum est de ambiguis;
illud Pauli de manifestis.
Tertiam proposuit parabolam
de grano sinapis. Quartam
proposuit de fermento quod mulier
abscondit in farine tribus
satis. Satum est genus men
sure in palestina modi
um et dimidium capiens.
Seorsum autem discipulis
disserebat omnia. Quia ut dimis
sis turbis venit in domum
et dixerunt ei discipuli: Edis
sere nobis parabolam ziza
niorum. Preterea cum prope
fuerit eis in navi de tribus
domique ad discipulos
in domo etc.
Cum exposuisset quod quo
rebant, et in parabolis
etiam locutus est eis et pro
posuit parabolam de thesau
ro abscondito in agro pro
quo emendo inventor ven
dit omnia que habet. Aliam
quoque proposuit de inventa et
empta margarita. Tertiam
quoque de sagena missa
in mari in qua dicitur quod
in iehenna erit fletus et stri
dor dentium in quo iam innuit
resurrectionem corporum futuram.
Dicit autem de iehenna
Hoc nomen iehenna euuan
gelicum est tantum et re
creditur a domino inventum
ab igne inextinguibili
qui erat sacratus idolis in
valle iuxta urbem que dice
batur tophet vel etiam iehen
non, id est vallis filiorum ennon.
ennon idem gemitus pro vo
luptati per quam idolatre traicie
bant parvulos suos sed
nos traicimur per aquam
baptismi. Gemitus quoque di
cebatur tophet, non fatis.
nota causa vel forte quia
quadam artificia de vascu
libus ere plagiarios pro negatio
nes quibus tunc topheos dicimus
iugiter crepitabat. De saltu
domini
Et veniens
in patriam suam do
cebat in synagogis
eorum ita ut mirarentur
et dicerent: Unde huic sa
pientia hec? Nonne hic est
fabri filius? Nonne maria
est mater eius et fratres et
sorores sue apud nos. Quod
non est intelligendum secundum
eluidium qui dicit me peperis
se domino fratres de ioseph dog
matizavit, vel ioseph de
alia uxore liberos susce
pisse, sed consobrini eius
fratres sui dicti sunt, sicut abra
ham dixit ad loth fratres
sumus. Marcus ait: Dominum dicitur

abeis subvrium, credebatur
enim fabri iam quia ioseph fa
bri filius. Et petrus ibi cla
uit ipse in incredulitate eorum
dicens: Nemo propheta accep
tus est in patria sua. Et rep
leti sunt omnes ira et eiece
runt eum extra civitatem, duxerunt
eum usque ad supercilium montis
ut precipitarent. Ille autem
transiens per medium illorum
ibat. Adhuc ostenditur ibi
locus qui dicitur saltus domini
per quem dominus descendens
impressit se rupi et cedens
ei rupes fecit locum quasi la
tibulum in qua adhuc que
dam vestigia vestimentorum
eius impressa olim notabantur

De decollatione iohannis bap

In illo tempore herodes
tetrarcha diem natalis
sui celebravit cenam prin
cipibus suis et primis ga
lilee ubi puelle saltanti
datum est caput iohannis
baptiste pro munere in disco
est autem discus vas rotundum
de super ciphos extensum, unde
dapifer discoforus dicitur
quoque mensa superior discus
dicitur, aliqui mappa que me
sale dicitur discus appella
runt et annalia dicunt
apparuisse petro in disco
que alibi liber actuum ap
postolorum linteum vocat.
Credibile est quod ipse herodes
cum uxore de nece iohannis
sub tali occasione facienda
prius secreto tractaverat. Dis
cipuli vero iohannis tulerunt
corpus eius de carcere et se
pelierunt illud. Cremata

eusebii et .xi. libri histo
rie ecclesiastice traditur
iohannes in castello arabie
trans iordanem dicto mache
ronta vinctum et trunca
tum corpus vero in sebaste ur
be palestine sepultum inter
heliseum et abdiam caput
autem ierusalem humatum est iuxta
herodis habitaculum. Ossa autem
tempore iuliani apostate gen
tiles sparserunt invidentes
miraculis que fiebant ad
eius monumentum. Que
rursus collecta ab eis et
cremata sunt et pulvis
ventilatus quod quia secundum mar
tirium ch. iam mortuus qui
dam representat nescien
tes dominum in nativitate eius
ossa collecta undique e
manant. Dum autem collige
rent ossa quidam monachi a
ierusalem commixti latenter
colligentibus magnam eorum
partem tulerunt. Ante que
cum digito quo dominum mo
stravit fuisse philibertum
virgine pro beata tecla ult
alpes attulit et dicitur in
ecclesia maurianensi. Ceterum
ossa ad philippum ierosoli
limitanum episcopum nonnulli qui
misit ea per iulianum dia
conum athanasio alexandrie
episcopo que postea theophi
lus eiusdem urbis episcopus posu
it in templo serapis a sor
dibus purgata basilicamque
in honorem iohannis con
secravit. Crudo scilicet theo
disio christianissimo impera
tore iubente fana gentium
destructa sunt. Ce

pore vero Marciani principis duobus monachis orientalibus qui ob orationem venerant Jerosolimam Johannes revelavit caput suum. Sed non multum post civitatem perditum translatum est ab aliis in Emissam urbem Phenicie et ibi quodam specu in urna sublata non parvo tempore ignorabiliter reconditum donec demum idem Johannes caput suum ostendit Marcello religioso abbati et presbitero dum in eadem specu habitaret. Quod cum ille Julio Coramio eiusdem urbis episcopo indicasset elevatum est. Ex quo tempore cepit in eadem urbe decollatio Johannis celebrari ipsa die ut arbitrantur quo caput inventum est sive elevatum quod postea Constantinopolim translatum et inde ad Gallias. Alii tradunt non esse festum decollationis sed de collatione ossium eius postea facta et combusta. Josephus aliam tradit causam necis baptiste dicens eum predicasse hominibus iustitiam et obtentu baptismi multos congregasse in unum, timens quod Herodes dispendium plebis sui sequeretur Johannem occidit eum. Et refert Josephus iudeos tradidisse Herodem ob hoc miserabiliter in proximo meritum ab exercitu Arethe regis.

De quinque panibus et duobus piscibus

Audivit autem Herodes famam de Jhesu et ait Johannem ego decollavi. quis est autem iste de quo audio talia, et querebat videre eum. Quod cum audisset Jhesus ascendens in naviculam secessit in locum desertum seorsum et secute sunt eum turbe pedestres de civitatibus et curavit eos. Erat autem proximus dies festus qui dicitur pascha. Vespere autem facto xii discipuli dixerunt ei. Dimitte turbas ut euntes inveniant sibi escas. Et ait Jhesus. Date illis manducare et facite eos discumbere super viride fenum per contubernia id est per diversas societates hominum qui de villiculis venerant. Et acceptis quinque panibus ordeaceis et duobus piscibus a puero quodam qui unus de discipulis esse creditur quos apostolis dedit eos populo. Erant v. virorum exceptis mulieribus et parvulis. Et de fragmentis impleti sunt cophini xii. Et statim coegit discipulos ascendere in naviculam et precedere eum transfretum ad Bethsaida donec dimitteret turbas. Jhesus autem cum cognovisset quod homines illi volebant rapere eum et facere regem quia sub tali rege videbatur eis non posse egere, fugit et ascendit in montem solus orare. Hic est mons in quo sermonem fecit ago per miliare distat loco refectionis huius qui hodie dicitur mensa, iuxta quem est locus ille in quo post resurrectionem partem piscis assi comedit.

Quod ergo Lucas dicit hoc factum fuisse in locis Bethsaide intelligendum non quod essent in finibus eius sed iuxta Tyberiadem ut dicit Josephus sed quia ad eam pertinebat. Quod autem Johannes dicit eos transfretasse ad Capharnaum intelligitur quod per Bethsaida transisse ad Capharnaum.

supra non est. Pro illa maris
super quam dominus ambulavit
quia alia nunc capacitatis succe-
dit. Quod dominus ambulavit super mare. capitulum

Navicula
vero in qua erant
discipuli iactabatur
fluctibus. Videns autem
ihesus illos laborantes quar-
ta vigilia noctis venit ad
eos ambulans super mare.
Quatuor vigilias noctis fa-
ciunt excubantes in castris.
Prima dicitur conticinium in qua
omnes simul vigillant. Secunda
intempestivum in qua adole-
scentes. Tercia gallicinium in
qua viri. Quarta ante lu-
canum in qua senes. Has do-
minus aliis nominibus vocavit
sero an media nocte an
galli cantu an mane. Cum
autem putarent eum discipuli
esse fantasma et clamarent
ait. Ego sum nolite time-
re. Non dixit quis esset
quia ex nota voce poterat
eum agnoscere vel ut intel-
ligerent ipsum esse qui dixerat
moysi. Qui est misit me
ad vos. Post hoc petrus venit ad eum
super aquas que dum merge-
retur erexit eum dominus. Cum-
que ascendisset naviculam ces-
savit ventus et statim fuit
navis ad terram ad quam ibant.

De verbis domini pro quibus recesserunt

Altera die turbe quas
paverat ihesus vide-
runt naves super-
venientes a tyberi-
ade et venerunt capharna-
um et invenientes mira-
bantur quo illuc venisset
cum solam vidissent naviculam
quia non intraverat. Cum-
que commendarent librum que
eis fecerat tunc proferebant ei
manna dicentes. Patres nostri
manducaverunt manna panem
de celo dedit eis dominus. Et
dixit eis ihesus. Ego sum pa-
nis vite qui de celo descendi.
Cum murmurabant autem iudei de
visione hic est filius ioseph cu-
ius nos novimus matrem et pa-
trem. Et ait ihesus. Panis quem
ego dedero caro mea est pro
mundi vita. Litigabant ergo iu-
dei ad invicem dicentes. Quo-
modo potest hic carnem
suam dare ad manducandum.
Tunc addidit ihesus. Nisi man-
ducaveritis carnem meam
et biberitis sanguinem meum
non habebitis vitam in vobis.
Post hoc multi ex discipulis
audientes dixerunt. Durus
est hic sermo quis potest eum
audire et abierunt retro
et iam cum illo non ambulabant.

De tradicionibus phariseorum que mandatum

Rogabat autem
eum quidam pharise-
us ut pranderet
aput eum. Cumque vi-
disset ihesum non bap-
tizatis manibus prandere
murmurabat intra se. Cui
dominus ait. Vos pharisei quod
foris est calicis et catini
mundatis et non quod intus. Quam
diceret carnem mundatis non
animas. Stulti nonne deus
utrumque fecit. Hoc contra mani-
cheos qui animas tamen a deo
creatas dicunt carnem non a
diabolo. Et addidit. Date ele-
mosinam et ecce omnia munda
sunt vobis. Quidam quoque scribe et
pharisei venientes a ieroso-
limis videntes discipulos eius

cenis comibus id est non lotis manibus manducare dicebat. Quare discipuli tui transgrediuntur tradiciones seniorum et dixit quare vos transgredimini mandatum dei propter tradicionem vestram. Nam deus dixit honora patrem tuum et matrem tuam quod hic pro reverencia dictum est. verum eciam per necessariis obsequiis exhibendis hic pharisei impietatem sub nomine pietatis docebant dicentes filios melius facere si deo non patri voverent que parentibus offerenda erant instructos eos quid agerent parentibus viderent. Dixit pater corban quod est omne tibi proderit. Corban est munus votivum qui dicit. Ad nomi dos nus tibi prodesse absit. Et convocatis ad se turbis ait illis. Non quod intrat in os coinquinat hominem intellige capiut. Sed quod procedit ex ore primum intelligere de ore carnis secundum de ore cordis. Nam et vomitus coinquinat hominem. Unde et quidam libri habent sed quod procedit ex corde. Nec hac ergo ydolatrie et huiusmodi que furtiva et rapta sunt non nescimus pro scandalo vitando. Cibus enim in se mundus est. Et dixerunt ei discipuli. Scis quia pharisei hoc verbo scandalizantur. Scandalon vel scandalon offendiculum pedis vel ruinam vo man diximus. Et respondit. Sinite illos. Ceci sunt duces cecorum. Non enim auctoritate

pro scandalo recedendum est. Cum intrasset dominus ihesus ait petrus. Edissere nobis parabolam hanc. Et respondit. Non intelligitis quia omne quod intrat in os vadit in ventrem et in secessum emittitur. Nichil enim de cibis in veritate nature que reficit consistit sed cibus adiuncta in se tantum consistit et manet. Dicunt heretici dominum ydiotam fuisse et phisicam ignorasse quod simplices cibi per artus et venas et medullas et nervos funduntur quod probant per eos qui iugem vomitum habent sumpto cibo et corpulenti tamen sunt. Quod quelibet purgatio ciborum secessio dicitur. Et subiunxit de corde autem exeunt furta et cetera. Plato principale anime putavit esse in cerebro idest racionem iram in felle desiderium in corde. [illegible] coinquinat pro communicat iuxta hebreorum ydioma qui commune immundum quia eos cibos omnes communes vocabant quia alie gentes communiter illis vescebantur.

De muliere chananea

Egressus inde ihesus abiit in fines tyri et sidonis et vagabat. Et ecce mulier gentilis chananea syrophenissa genere pro filia sua que male a demonio vexabatur. Chananei quondam iudeam incoluerant sed postea dispersi sunt. Ex hac diversione erat mulier ista ex syris et phenicibus orta. Et iudeam tamen tirophenissa di-

cruit quia sic premissum est
quod circa sedit et dicitur hostis
Tyrus origine cu
mulatum celat clud
tyrum fuit lapis mar
moreus grandis super
que sedit dominus ihesus
illesus tempore generaliter
sed post ea a saracenis et
venetis mutilatus
super cuius residuum in
honore salvatoris con
structa est ecclesia

nomine in
dicantes
regione
mulieris
et palam
ihesus non
respondit ei
verbum ne
sibi videre
tur contrarius

qui dixerat In viam gentium
ne abieritis. Quia dum in
tercederent discipuli respondit
Non sum missus nisi ad oves que
perierunt domus israel. At illa venit et
adoravit et ait. Domine adiu
va me. Cui dominus. Non est
bonum sumere panem angelorum
filiorum et dare canibus ad man
ducandum. Hebreorum more gen
tiles canes dixit quia cele
brant sanguinem ut canes.
Et sic ego doctorem veni et tra
re ipse ipsi primogenitum et
non omnes gentes. Cui illa ait
Domine ita et catelli edunt de
micis que cadunt de mensa
dominorum suorum. Cui dixit Verum
est quod dicis fac ergo michi quod
fit canibus. Aliquid modicum
panis tui impartire michi.
Et ihesus commendans fidem
mulieris ait. Fiat tibi sicut
vis. Et statim sanata est filia
eius. De surdo et muto etc.

Et iterum exiens de fi
nibus tyri venit ad
mare galilee inter
medios fines deca
poleos et pervenit ad illum
locum maris cui ex regione
contra posita erat decapolis
id est regio x. urbium circa
pellam et gadaram contra
galileam. Et adduxerunt

ei surdum et mutum et po
suit digitos in auriculam
eius et sputo tetigit lingu
am eius et ait. Effeta quod
est aperire. Et ad eius im
perium aperte sunt aures et
soluta est lingua eius. De
probatica piscina

Post
hec erat dies festus iudeorum
non determinatur quis
sed potest intelligi festum
novorum id est pentecosten
quia predictum est iam de pas
cha in quo decollatus est iohan
nes. Sequitur vero de festo de
quo modo agitur scilicet de sceno
pegia et postea de encenniis.
Ascendit autem ihesus ad diem
festum. Erat autem et ierosol
imis probatica piscina cog
nominata hebraice bethsaida
quinque porticus habens in quibus
iacebat multitudo languen
tium expectantium aque
motum. Angelus enim domini
descendebat in eam quinque et
movebatur aqua. Et qui
primus post motum aque descen
debat in eam sanabatur
a quacumque detinebatur infir
mitate. Probaton grece ovis
latine sic ergo dicta erat quia
in ea natinnei hostias la
vabant. Solet autem collecta
aqua piscis non habens pis
cina dici quia pro genium de
hac motione incertum est
quod cepit. Quod autem esset
quod moveri debebat inde
apparendi quod languidi semper
erant ibi ad certam horam
convenirent tantum sanarentur.
Tradunt aliqui quendam
quod regina saba vidit in spiritu
in domo saltus que nec quod

dicebat lignum domus crucis
et nunciavit salomoni cum
iam recessisset ab eo quod in
eo moreretur quidam pro
cuius precio perirent iudei et perde
rent locum et gentem. Quod
timens salomon deposuit
illud in terram ubi postea ea fac
ta est piscina. Appropinquan
te autem tempore christi super
natavit lignum quod prius erat
operatum. Et quia inde cepit mo
tus piscine sed aliquando non con
tinuabat. Cum autem sanasset
ihesus hominem illum qui xxxviii
annos in infirmitate sua
precepit ei ut tolleret grabatum
suum et ibat ferens illud.
Grabatum est lectus pauperum
ubi tamen capiti aliquid substratum
est dictum a grabata quod est ca
put. Erat autem sabbatum dice
bant ergo iudei Non licet tibi tol
lere grabatum tuum. Qui respondit
Qui sanavit me precepit ut
irem et tollerem illud. Cumque
quesissent quis est ille re
spondit Nescio. Postea invenit
eum ihesus in templo et di
xit illi Ecce sanus factus es iam
noli peccare ne deterius
tibi contingat. Dixit homo
nunciavit iudeis quia ihesus
eum sanavit. De zelo iudeorum
quod christus filium dei se dixit
Cum ergo arguerent
eum quia in sabba
to operabatur. Ait illis
Pater meus usque modo
operatur et ego operor. Qui
diceret Non in tantum die
bus ut putatis operatus est
pater sed semper operatur deus guber
nando ut permaneant con
dita eo quo ego operor ope
randum est quod ago. Constat
ergo esse sacramentum quod de sab
bati requie legitur. Propterea ergo
magis querebant interficere
eum quia patrem suum dicebat
deum. Ait illis ihesus Pater di
ligit filium et filius quos
vult vivificat. Nec pater iudi
cat quemquam sed omne iudi
cium dedit filio quia et so
lus filius venit in carnem
ut iudicaret. Iudicium ideo
acquireret. Et postea in iudicio
sola persona filii apparebit
iudicantis. Et si quis perveniet
sua preferet eam quod dixit pater
bis quod alius id est antichristus
veniet non in nomine patris
sed suo et eum recipient.
De refectione iiii^or milium et
Et reliquiis De vii panibus
Post hec abiit ihesus trans
mare galilee in deser
tum. Cumque turba ibi esset
multa ait discipulis Mi
sereor super turbam quia iam
triduo sustinent me nec habent
quod manducent. Cumque accepis
set a discipulis vii panes
et pisciculos paucos precepit
ut discumberent super terram. For
te in alia refectione circa pas
cha adhuc erat herba super
terram. Nunc autem proveccione tem
poris iam non erat ibi herba
quia post pentecosten erat ut
prediximus. Saciatis autem iiii^or
milibus virorum absque mulie
ribus et parvulis impleverunt
septem sportas. Erat autem sporta
vas de vimentis et foliis pal
marum contextum. Et statim
ascendens navem cum dis
cipulis venit in partes ma
gedon. Eundem locum vocat
marcus dalmanutha qua

birmonmg erat et obliti
sunt discipuli tollere panes
et docebat eos Cavete a fer
mento phariseorum et sadu
ceorum et herodis Cum putarent se tacite notari eos
de panum oblivione argu
it eos de modicitate fidei
quia corporis timebant
posse egere Secundum mar
cum illuminavit hic ce
cum sed de similibus sufficiant
nobis aliqua pone alia
transimus que tamen canonica sunt
ibi De confessione fidei q. p

Venit autem ihesus in
partes cesaree phi
lippi Philippus in tetra
chia iudee septentriona
li constituit civitatem quam
vocavit cesaream philippi
i. meadiam tyberii et sui
nominis et est in regione
phenicis ubi ad radicem
libani oriuntur duo fontes
ior et dan quorum rivuli so
ciati sub montibus gelboe
sub urbe cedar secus me
dicabilia balnea iordanem
faciunt sed et nomen eius
ex suis nominibus ut quidam
Josephus dicit ultra minus cesaree
cesaream cxx stadiis
modicum lacum esse qui
a rotunditate fiala di
citur plenus semper nunquam exube
rans ibi oritur iorda
nis et paulo post mergi
ditur terram et ad radicem
libani iterum ebullit Hunc
primus philippus tetrarcha
deprehendit Ita misse in
phiola paleas eas apud
paneum redditas invenit
post notat iosephus fonte
sub libano Dicitur etiam
nunc pelencia cum quod dilatati nascitur quem vo
Seram
inus di
cit quia
olim ci
vitas la
dicta e
dan ubi
vitulum
aureum
posuit
ieroboam a
qua ri
volus
sterflu

tat maiorem iordanem Eusebius dic
it quod duobus rivis ad locum iam ior
dicitur circumiens
templum confluentibus qui nomen
accipit iordanis immo fontis
et civitatis cognominatur Ci
vitas eadem nunc paneas
dicitur Et interrogabat ihesus
discipulos suos dicens Quem
dicunt homines esse filium hominis
esse filium hominis soli xpo
quem admodum filius uir
go, filii hominum plures xpus fi
lius unius hominis Augus
tinus mone quod lucas dicit do
minum interrogasse discipulos
cum esset solus orans Marcus
autem dicit in via sed etiam
monet quod nunquam evanuit in
via forte bis quesivit At
illi dixerunt Alii iohannem
baptistam Alii heliam Alii
ieremiam aut unum ex prophetis
id est helisenum Quia
xpus baptizabat putabant
suscitatum baptismum prefigu
raverunt ieremiam vero
eo quia sanctificatus in utero
legitur Cum quesisset ab illis
suam ipsorum sententiam di
xit petrus pro omnibus
Tu es xpus filius dei vi
vi id est Tu es homo sed
quod unctus es pre participibus
tuis et es deus filius dei
vivi Hebrei autem consueverunt
dominum vocare unum in suggillationem idolorum que
non vivunt Et autem ihesus
beatus es simon bariona
id est bar iohanna id est
filius iohannis dicitur enim
quidam vitio scriptorum corrump
te positum iona pro iohan
na Et addidit Tu es pe

trus quod latini et greci dicunt petram hebrei et siri cepham. Petrum quod est tu es petrus id est cephas. Et super hanc petram id est dicens petrus edificabo ecclesiam meam vel super hanc petram quam confessus es que sola fundamentum est. Et promisit se daturum ei claves regni celorum et forte tunc ei soli dedit vel post resurrectionem cum aliis. Tunc precepit ihesus discipulis ne cui dicerent quod ipse esset christus ubi intelligendum est tunc donec eos suscitatos quod audierant de aure predicarent super tecta. Tunc cepit eis ostendere quia oporteret eum ire ierosolimam et multa pati et occidi et tercia die resurgere. Uno seorsum assumpto dixit ei petrus. Absit a te domine non erit tibi hoc. Ergo est propicius sis tibi domine. Cui dixit vade post me sathanas non sapis ea que dei sunt id est secundum me sentenciam meam nec adversaris mihi. Sathanas enim adversarius sonat. Fuerunt qui dicerent petrum non esse correptum sed sathanam hoc ei suggerentem scilicet ob eius huic ceterorum quod credidit sathan. Tamen dicunt quod datum est ei beatus ob promissione futuri esse tamen id est beatus eis. Tunc convocata turba cum discipulis suis ait. Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Crux explicatur per martirium per mortificationem carnis per proximi compassionem.

De transfiguracione domini

Post dies viii assumpsit petrum et iacobum et iohannem fratrem eius et duxit eos in montem thabor excelsum ut orarent. Lucas dicit dies octo in die quo predixerat quosdam de eis visuros antequam morerentur gloriam regni dei et illum in quo viderunt. Communicans matheus et marcus vi tantum medios ponentes. Et nomen quod matheus dicit iacobum fratrem iohannis. Augustinus in epistola ad galathas scribit iacobum episcopum mansisse tunc transfiguracioni cum ceteris. Unde ambrosius concordat super lucam ubi ait qui primus sacerdotale solum ascendit. Et factum est dum oraret transfiguratus est ante eos. Et facies eius resplenduit sicut sol et vestimenta eius facta sunt alba sicut nix qualia fullo non potest facere super terram. Et apparuerunt illis moyses et helyas loquentes cum eo de excessu quem completurus erat in ierusalem id est de morte eius. Et ait petrus. Domine bonum est hic nos esse si vis faciamus hic tria tabernacula tibi unum moysi unum et helye unum. Et facta est vox de nube. Hic est filius meus dilectus

Sexto miliari a nazareth est mons thabor. In descensu cuius melchisedech obviavit abrahe. Secundo miliario a thabor est mons hermon.

ipsum audite. Cumque timore
corruissent discipuli tetigit
eos et dixit Surgite nolite
timere. Et descendens precepit
eis ne cui dicerent donec re-
surgeret. Quidam dicunt hanc
corporis gloriam maiorem eius cir-
cumfusam fuisse non in corpo-
re quod tunc habebat mortale. Alii
ad tempus deposuisse mor-
talitatem. Alii ipsum habuisse
se semper tale corpus preciatum
sed ut videretur et pateretur
ferebat illud mortale ad tempus
et tunc qualis erat per naturam
ibi talem se ostendit et tale
ut aiunt discipulis se dedit in
cena quia talis in modico potest
esse loco. Verum est ante
in huiusmodi labore et sepi-
naturam in miraculis sta-
tim in carne tamen mortali
ostendit dominus gloriam immor-
talitatis sicut voluit sicut
post resurrectionem in carne
immortali cicatrices ad pal-
pandum se prebuit et come-
dit. Hic et varie sentiunt au-
tores de Moyse et Helia. Et
super Lucam invenies glosam
que dicat eos ibi fuisse. Et
aliam que dicat angelos eorum
corpora assumpsisse. De lunatico
In sequenti die ad pedes montis
sanavit filium lunaticum
quem oblatum sibi discipuli
sanare non potuerunt. Non
ex vicio lune patiuntur
lunatici sed demones eos
huius vexant temporibus
ut per lunam infament crea-
torem. Erubescat Juli-
anus qui dicit nullum pec-
catum in pueris. Legitur

enim de isto quod omnes quia a pue-
ritia lunaticus fuerit. Ideo
sibi nichil haberet sed de-
mon non illum possideret.
Cumque quesissent discipuli
quare ipsi non eicerent, ait
propter incredulitatem vestram quia
si haberetis fidem sicut granum si-
napis diceretis monti huic
transi hinc et transibit. Quod
translative de diabolo potest
que eiceretur potest intelligi quia
a nullo ad literam legitur factum
nisi quod ad preces Gregorii
Neocesariensis legitur quidam
mons retractus et dedisse lo-
cum basilice edificande et
ad preces quorundam patrum
lapis translatus est de orto vel
contra exempli positum est per
quod impossibile. Unde et
in Luca aliud est exemplum
diceretis huic arbori moro
transplantare in mare et obe-
diet vobis. De tributo tare
Stater piscis invento
Cum venisset Capharnaum
accesserunt
questores census
capitis et missus Petrus
a domino ad mare tulit
piscem in cuius ore invenit
staterem id est duo didrag-
mata et solvit pro se et pro
domino. Et si enim dominus loculos
haberet tamen tamen ea
que data erant in usus
pauperum in proprium usum
noluit noluit expendere. Quod
discipuli quesierunt quis
dom eorum esset maior
Quante discipuli questi essent
in via quis eorum esset
maior accesserunt ad

ihm et dixerunt. Quis putas
maior est in regno celorum
Et dicentes Dic quis ma
ior est inter nos modo quia
ibi ille erit maior inter nos
in celo. Jesus curabant Jnsu
tus enim omnis plato (?) cel
sabit angelorum et hominum ut
apostolus tradit. Et amplexa
tus ihesus puerum docuit si
miles parvulo id est humiles
in via exaltari in patria et qui
vellet primus eorum esse fieret
eorum minister. Humile est quod
primus omnium in ecclesia fratrum
suorum dei se fatetur. Par
vulus iste ut quidam tradunt
fuit marcialis apostolus
lemovicarum. *De parabola*
ovis et dragme filii prodigi

Cumque scandalizato
res parvulorum dixis
set per methaforam
membrorum emen
dos et praecidendos nec contem
nendum. Unde de pusillis
ad ostendendum quia sunt pusil
li aput patrem dixit illis
parabola ovis centesime
reportate relictis xc. ix. vo
lucet enim pastor plus dili
gat nonaginta novem
oves qui tamen magis
sollicitus est de perdita quam de
manentibus. Jdeo addidit
parabolam de decima drag
ma inventa. Et est drag
ma nummus certe quantitatis
habens ymaginem regis. Drag
ma vero dragmatis quarta pars
est stateris. Dragma drag
me canticum personarum quia
scriptum est canticum amoris
et declinatur a quibusdam
dragmis a quibusdam dra
gmatis. Dragma drag
matis quoddam genus
carminis de quo dicitur glo
sa cantica dragmatis vel dra
gmis. Etiam quoque de quo
dam subdidit parabolam de
filio prodigo in qua non solum
gaudium summum de pusillis
redeuntibus ostendit sed et
invidentium murmur. Argu
it in qua siliquas cibum
porcorum dixit. Et est secundum
quosdam fructus arborum
somnum faciens cum come
ditur. Est autem genus legu
minis sonoris follibus et va
cuis quod magis homo alit
quam reficiat. Et nota quia
quod in avibus dicitur altile in
armentibus dicitur sagmatum.
De dimittenda fratri septua
gesies septies

Cumque addidisset dominus de
corripiendo fratre qui
inter solo peccavit id est
te solo sciente peccavit prius
secreto post coram testibus
post coram ecclesia et addidis
set. Quecumque ligaveritis su
per terram erit ligatum et in celis.
Quesivit petrus an dimit
tendum sit fratri peccanti
usque septies. Respondit ihesus
ymmo usque septuagesies sep
ties id est lxx vicibus
Et etiam septuagesies sep
ties id est omnem injuriam
ut hic legatur septuagesies
septies ita scilicet ut primum ex
positum referetur ad tempus
quod dicitur ymmo dimittere sed
Secunda ad omnem injuriam

Et nota quia septuagies
ta septem comprehendit universita
tis et omnis transgressionis id
est ex vii et xi est. Et quod
quilibet tenetur rancorem
animi pro iniuria dimittere
etiam si non petat veniam
qui lesit. Quod si petierit
tenetur ei dicere amice ego
venire tibi si indiguerit quod
non tenetur nisi petat nisi
sit perfectus. Quod autem dimit
tendum sit petenti demonstratur
per simi parabolam subsequentem
cuius debitum revocavit do
minus suus quia noluit
misereri conservi sui. quod ob so
lam fornicationem sit uxor
dimitti

Et factum
est cum sermones istos
migravit ihesus a
galilea et venit in iude
am trans iordanem et secuti
sunt eum galilei et curavit
eos ibi. Et accesserunt ad
eum pharisei temptantes
et dixerunt Si licet homini
dimittere uxorem quacumque
de causa. Quibus autem dominus
quod deus instituit coniugi
um et ideo non licebit homini
separare illud quia etiam sic
voluit deus virum adhe
rere uxori quod propter eam
delinquet patrem et matrem
id est affectum suum magis di
ligeret homo ad proximam
liberorum quam ad curam pa
rentum. Sicut enim humor
de radicibus descendit in her
bam et transmittitur ad seme
sed ad radices non redit. Ita
affectus transmittitur a parentibus
ad filios nec econtra. Ad

est maior est affectus et
pronior parentum ad fi
lios quam filiorum ad paren
tes. Cumque obiecisset de
libello repudii concesso a
moyse et dixisset ob duri
ciam cordis eorum hoc esse
permissum id est nulla lege
punitum. Non enim ordine
dei moyses sic ordinaret.
Addidit quod excepta causa
fornicationis non licebat ho
mini dimittere uxorem. Quod
audientes discipuli dixerunt
quia non expedit nubere.
Ne autem amorem continencie
meritoriam putarent dis
tinxit dominus eunuchos esse
quidam sic nascuntur qui
ipse dicuntur castrati id est
caste nati. Alii facti sunt ab
hominibus qui ipse dicuntur
spadones asserata. Alii se ca
straverunt propter regnum dei qui
ipse dicuntur eunuchi id est
bene vincentes quia ex ipse
bonum et vicie ipse est victoria
et hec ultra meritoria est.
Cumque pueri oblati manus
posuisset manus et benedi
xisset eis abiit inde. de gal
lileis quos pylatus occidit
dum sacrificaret

Post
hec ambulabat ihesus
in galileam quia in
iudea querebant eum
interficere. Aderant autem ipso tempore
quidam nunciantes ei de
galileis quorum sanguinem
pylatus miscuerat cum sa
crificiis eorum. Quidam enim
dicens se dei filium multos
seduxerat de galileis et
eos cum duxisset in gari
zim ubi dixerat se ascensu
rum in celum coram eis

dum sacrificarent ibi superue
niens pilatus ipsos cum om
nibus occidit timuit enim ne
et iudeos seduceret Cum
que putarent eos peccasse eo
quod nequiores essent ceteris
galileis ait dominus iudeos
non minus hiis scelleratos et
similes nisi peniteant peri
turos etiam ierosolimitas
nisi peniterent perituros sicut
perierant in syloa xviii viri
oppressi a turre quia edifica
bant super quod dixit eis simili
tudinem ficulnee non facien
tis fructum pro qua cultor
vinee ipse impetrauit an
ni ne combureretur do
nec proficeret eam

de muliere incuruata

Cumque do
ceret sabbatis in syna
goga erat ibi muli
er habens spiritum infirmitatis
quam inclinauit sponte salua
ne xviii annis et impo
suit ei manus et erecta e(st)

de verbis domini quibus in
nuit herodi mortem sue

In ea hora accesserunt
quidam phariseorum
ad ihesum dicentes Va
de hinc id est de galilea quia
herodes querit te interficere
Et ait illis Ite dicite vulpi
illi quia ecce demonia ei
cio et sanitates perficio hodie
et cras et tercia die consummor
Quod est ipse non occidet
me sed ego pono animam
meam ita quod prima die mor
tis mee intrans infernum
tollam demoni tyrannidem
suam in crastino educam
captiuitatem quam sanitati
restituam dum porta pa

radisi ei andam vel ponam
eum in paradiso qui est in ex
tremis maris ad oriente
quam restituens hominem
sanitati quam perdiderat tercia
die resurgam consummatus
Potest tamen hoc referri ad
tres annos operationis mi
raculorum ipsius in quorum tercio
consummatus est Et quia iudeos
illius quod non moreretur in do
minio herodis addidit quia
non capit prophetam perire extra
ierusalem

de stenophegia

Erat autem in proximo
stenophegia quod sonat
umbraculorum fixiones
et fratres eius dixerunt ad eum
Transi in iudeam ut disci
puli tui qui videntur
illuc conueniunt inde autem
opera tua que facis Si hec
facis manifesta te mundo
Quasi dicerent Si oportet te
facis et non occultabis
vel si gloria hec erat consang
nei ihesu qui eius gloriam que
rebant ut inde participes
fierent Quibus ipse ait
Vos ascendite ad diem festum
hunc ego autem non ascendam
ad diem festum istum id est
ad primum Mediante autem
festo ascendit sed quasi in occul
to Judei autem querebant illum
dicentes Ubi est ille Et mur
mur erat de illo quia quidam
dicebant bonus est alii non sed
seductor Cumque autem de festo
ascendisset docebat in tem
plo et mirabantur dicentes
Quomodo hic litteras scit iste cum non
didicerit Cumque quidam di
cerent nonne hic est ioseph

Alii dicebant hunc scimus
unde sit, xpus autem cum ve-
nerit nemo scit unde sit.
Hec dicebant quia ysaias
dixit generationem eius quis
enarrabit. Multi autem de
turba crediderunt in eum
dicentes xpus cum venerit
numquid plura signa faciet
quam hic facit. Et ait illi quidam
de turba Magister dic fratri
meo ut dividat mecum
hereditatem. Qui dixit homo quis
me constituit iudicem
super vos. Secundum ordinem Ioha-
nis deberent hic poni duo capitula
infra posita de ministris missis ad te-
nendum Ihesum et post hoc de adul-
tera. In hiis sequendus est Iohannes
quia plus de hiis agit. De ministris
missis ad tenendum Ihesum

Miserunt ergo principes
et pharisei ministros
ut apprehenderent eum.
Et ait Ihesus Queretis me
et non invenietis et ubi ego
sum vos non potestis venire.
Et est quasi dicat tales non ac-
cedatis ad me sed post resur-
rectionem multi volunt me
invenire si fieri posset cor-
poraliter et non invenient
fidem tamen invenient. Et
dicebant quidam hic est vere
propheta. Alii hic est xpus.
Cumque redissent ministri
ad pontifices et phariseos
et dixissent illi quare non
adduxistis eum responderunt
numquam sic locutus est homo
ut iste loquitur. Et increpa-
bant eos pharisei numquid
et vos seducti estis. Numquis
principum aut phariseorum
credidit in eum. Et dixit
Nicodemus lex nostra non
iudicat quemquam nisi
prius audierit ab ipso. Vi-
debat quod si pacienter illud
audirent ut ipse sperabat
similes ministris fierent.
Et dixerunt ei numquid et tu
galileus es id est a galileis
seductus. Scrutare scripturas
a galilea non surgit propheta.
Ihesus autem De adultera
venit diluculo iterum in
templum et sedens do-
cebat populum et adducunt
ei scribe et pharisei mu-
lierem deprehensam in
adulterio et querebant quid
iudicarent iudicavit facere
dixit de ea. Putabant enim
ut dominus in iudicando fie-
ret in misericordem vel iustus
ut in misericordem irride-
rent et contra moysen age-
tem dampnarent. Ihesus autem
inclinans se deorsum
digito scribebat in terra. Cumque
instarent erigens se dixit
Qui sine peccato est vestrum prius
in eam lapidem mittat. Et
iterum se inclinans scribebat.
Quid autem dicitur id quod eis
respondit Ambrosius in
quadam epistola ad studiosum
videtur velle eum scripsisse
terra terra scribe hos viros ab-
dicatos vel terra terram accu-
sat in illa epistola ad quirinum.
Audientes autem exibant
unus post alium et remansit
Ihesus solus ab illis et mulier
stans in medio discipulorum.
Et dimisit eam indampnatam
dicens Vade et amplius
noli peccare. Et nota circa
dedit sententiam iusticie. Iterum
circa suam misericordie tr ceque
utrumque ipsum e deo mi

ferreri et primo quia de huius hospitalis hospitari est electio. De parabola divitis volentis ampliare horrea sua q.

Vnque dixit ad illos. Cavete ab omni avaricia tu superhabundantia hominis vita semper quo posuit eis similitudinem de divite qui pre fructuum ubertate deliberabat horrea sua ampliare. Cui deus autem. Stulte hac nocte animam tuam repetent a te. que autem parasti cuius erunt. Item multas loquutus est eis ihesus. Ego sum lux mundi ego testimonium perhibeo de me et pater testimonium perhibet de me etc. Ante hec dixit plane se filium dei et eos in peccato suo morituros et scitmas quis esset cum conclamaverunt eum contra et ipsos non esse filios dei nec abrahe. Et quod abraham viderat diem suum. Et intulit antequam abraham fieret ego sum. Ille solus vere est qui antequam aliquid fieret potuit dicere ego sum. Tulerunt ergo lapides iudei ut iacerent in eum. Ihesus autem abscondit se et exivit de templo. Et nota quod iudei dixerunt l. nondum annos habes et abraham vidisti. Unde dicta opinati sunt ab incarnatione domini usque ad passionem plures annos fluxisse quam ex scriptis colligamus. Sequitur de ceco nato nato

Et preteriens ihesus vidit hominem cecum a nativitate et luto facto de saliva cum linisset oculos eius misit eum ad natatoriam syloe et lavit et vidit. Syloa fons est ad radicem montis syon qui non iugibus aquis sed incertis horis ebullit. Cuius aque ut colligerentur quoddam stagnum non longe a fonte constructum erat quod a collectione modo piscinam modo natatoriam vocat scriptura. Erat autem sabbatum. Vnde et pharisei et iudei tunc acceperunt ab illuminato quomodo ihesus eum illuminaverat dixerunt ei. Da gloriam deo. non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Cumque ceco comminarentur ihesum et adderet numquid et vos discipuli eius vultis fieri, maledixerunt ei et dixerunt. Tu discipulus illius sis nos moysi discipuli sumus. Hunc nescimus unde sit id est non approbamus. Semper eum dixerat se enim scire. Putabat autem ihesum maledictum esse et credentes in eum maledictos. Et cum eiecissent eum foras invenit eum ihesus. Cumque dixisset se esse filium dei ille adoravit eum. Et ait illi ihesus. In iudicium ego veni in mundum ut qui non vident videant. Et qui vident ceci fiant. Quia diceret. In hoc quod te iudicium illuminavit intellige quod

nemi separare paupes spu
a superbis qui se scolos iac
tant ut illi illuminant ipsi
cecitatem mentis incurrat
de signo perfectionis et de impos
sibilitate mundi in regnum celorum
Hec cum esset ihesus
egressus in via ado
lescens genu flexo
rogabat eum dicens
Quid faciam ut habeam vitam
eternam Cumque innuisset
ei custodiam mandatorum dei
et audisset eum servasse ea
docuit eum de perfectione et
vnum signum perfectionis sibi po
suit dicens vade et vende
vniversa que habes et veni seq
re me Est enim perfectio prelato
rum cuius signum est ponere animam
pro ovibus suis Est etiam contem
platiuorum cuius signum vbm
que summa Est etiam non ti
mentium penam qui ex incestis
consciis sunt que est etiam coniu
gatorum cuius signum est sperare
mortem in desiderio et vi
tam in patientia Est et
clericorum sacri ordinis cuius
signum est continentia Au
diens hec adolescens abiit
tristis erat enim pecuniosus
valde et locuplex Et ait ihesus
ad discipulos facilius est
camelum per foramen acus
transire quam divitem intrare in
regnum celorum facilius signifi
cat hic minus minus po
situm sui contrarium id minus
est difficile quia minus est im
possibile Potest enim deus fa
cere ut camelus transeat per
foramen acus cum illo ob

stante Avaricia non qui hic
nomine divites intelliguntur
pone in ecclesia si potest de pote
ntia de iusticia non potest Gradus
non comparationis in impossibi
lia non mirum sit Impossibilius
est enim camelum quam in lapi
dem quem in asinum cum est ac
commodatior naturaliter
quam lapidi Quidam qui di
cunt in ierusalem portam fuisse
portam que vocabatur
acus ad quam conveniebat
cameli pro compendio ne
cum oneribus suis non poterat
transire sub ea Quem merito
non transiebat etc ubi recepte
oneribus minabantur Secundum
hoc hic similitudo notatur hic
non impossibilitas Oportet
enim avarum amorem omnium
dimittere si vult ingredi ad
vitam Quod autem avaricia no
mine divites significasset dominus
patet quia discipuli subdide
runt quis ergo poterit fieri sal
vus Plures enim sunt paupe
res divitibus et ita plures
possunt salvari si de possessi
oribus omnium disposuisset De
hus ait ihesus Apud homi
nes hoc est impossibile
Apud deum autem omnia pos
sibilia sunt Non quod deus pos
sit tales salvare sed quia potest
eos iustificare et tunc salvare
De relinquentibus omnia propo
Tunc iudicabunt
ait petrus Ecce nos
relinquimus omnia et
secuti sumus te quid
ergo erit nobis supple relinquen
da Illa enim omnia relinque
rat petrus de quibus dictum

est. Omnia uanitas. Dia
ant illa retinuerat sibi
de quibus dictum est. Dicens
omnia ii in omnibus. Et uidi
i(us)que. Cum sederit filius ho
minis in sede maiestatis sue
sedebitis in regeneratione et
vos super xii sedes iudica
tes xii tribus israel. Fit in bap
tismo prima regeneratio i(n) (se)c(un)da
fiet in iudicio s(e)c(un)da in cor
pore et ibi contemptores mun
di cum domino iudicabunt non
solum comparatione sed etiam
auctoritate. Duodenarius
autem numerus ponitur pro plenitu
dine potestatis et xii tribus is
rahel pro omnibus iudica
dis. Duodenarius enim
ex septenario qui est numerus
vniuersitatis surgit id est ide
ex partibus septenarii in se duc
tis. Quidam tamen hoc in
solis discipulis dictum dicunt
et impletum iam esse in
subiectione mundi quam quasi
potestatem habentes super omnes
etiam sedent. Hec ad eos
generaliter sermo directus est.
Omnis qui reliquerit do
mum aut parentes etc. cen
tuplum accipiet. Nunc
in isto tempore et in futuro
eternam uitam quia pro p
ter spiritualia que quasi cen
tuplum sunt comparata car
nalibus sancti viri alios
sanctos plus etiam propinquos
suis diligunt. *de diuite et*
lazaro capitulo

Phariseii
uero audientes eum
disputantem de contemp

tu mundi deridebant eum
quia lex obseruatoribus suis
bona terre promittebat. Ipse
autem contra eorum auariciam
exemplum proposuit eis de
diuite purpurato et epu
lone qui in inferno cruncia
batur quia receperat in uita
sua bona id est illa que so
la putabat bona. Nec fuit
hec parabola sed in re ipsa quod
ppendit quia nomen medi
ti ibi ponitur. Lazarus scili
cet qui positus est in sinu
abrahe. Erat enim in supe
riori margine inferni locus
aliquantum lucidus dictus sinus si
pena materiali in quo erant
anime predestinatorum usque ad
descensum christi ad inferos.
Erant loca quasi sine lugubri
tate sinus abrahe dictus
est. Ut sinus maris uel matris
dicimus. Et dicebatur abrahe
quia fuit prima via credi
di. Ipse enim primus primus pu
blice predicauit vnum deum
tum esse. Hunc tum locum vocat
Iob tenebras pro tedio expec
tandi dicens et in tenebris
straui lectulum meum. Nota
quod diues dixit se cruciari
in lingwa id est spiritu lin
gwe quia epulones lo
quaces esse solent. Nec
mirum quod si anima tutelatur
dicitur habere membra et
diuitias eodem tropo per
membra distinguatur.
Affuerunt tamen qui dicerent
et angelos et animas cor
pa habere aerea alioquin

camne igne incentem non
sentirent ut super genesim
inuenies. Alii dicunt quod
ad sanandum ustionem
ignis non est natura heri cor
pa. Est enim quedam species ser
nis cui si superimponas ma
nu ardorem sanat sine
aliqua manus lesione. Vos
aut abraham tenaos ine
cos formatio dixit, vel chaos
ut vetus codices habent
forte ita intercaliat, vel perpe
tuam bonorum et malorum
dissimilitudinem per hanc vi
tam notat. Licet diues ro
garet de mittendo lazaro
ad fratres suos audiuit ha
bent moysen et prophetas
audiant illos. Vnde conminat
quod fuerit perpetuo et forte
abraham vocauit eum fili
um et ille ipsum patrem. de

villico iniquitatis

Ad discipulos aut propo
suit ihesus hanc
parabolam iniquita
tis. Et est villicus iste tris
tis ille, sed hic accipitur
pro yconomo. Hic timens
amoueri et legere clancu
lo fecit minuam cum debitori
bus domini sui ut cum cicretur
memores beneficij reciperent
eum in domos suas. Et lau
dauit villicum iniquitatis non
quia iniquus sed quia prudenter
egisset. Est enim prudencia que
dam sibi imposterum prouiden
tia. Et colligitur quod a maiori
tulit dominus dicens si sibi
in futurum prudens etiam
cum dolo laudatur. Ergo faci
te nobis amicos de mamona

iniquitatis ut cum defeceritis
recipient vos in eterna ta
bernacula. Vbi dicit: Licito
laudabili magis eritis si
prouideritis nobis sine dolo.
Mamona sira lingua di
uicie et mamon sathanas
qui opibus seducit que di
cuntur iniquitatis quia de ini
quitate colligi solent vnde
volgata sua dicatur. Omnis
diues aut iniquus aut heri
ues iniqui. Hoc quidam
male intelligentes rapi
unt ut bene dispensent. Sed
qui offert sacrificium de sub
stancia pauperis ac si victi
met filium in conspectu
patris. Vel potest sic exponi
quia dominus in hoc verbo et
hic prouidet nobis et in futu
ro. Dicit: Vobis reseruate de
rebus vestris ad solacium vite
de superfluo facite vobis a
micos. Et nos enim ultra ne
cessaria vite retinemus vel per
primis necessitatibus erogat
pecunia est iniquitatis id
contra equitatem. Tunc enim
non facimus equitatem quam
proximo debemus quem sicut
nos diligere tenemur. Et
nota quod non omnes pauperes
possunt nos recipere in eterna
tabernacula, sed quia largi
mur his. Recipiem abam
gelis. Bonum est tamen eli
gere bonos pauperes cum pos
simus. Et addidit dominus. Ser
uus sciens voluntatem domini
sui et non faciens plagis
vapulabit multis, qui aut
non cognouit vapulabit
paucas. Audiunt pharisei hec au
tem, audiunt hec audiant

vitatem sed tamen non nescie
tes sed contemptores iudi
tabuntur. De denario diurno

Tunc proposuit eis
dominus similitu
dinem de patre
familias qui con
duxit operarios in vineam
suam ex denario diurno
Luce non nisi quinque hore
diei ibi inveniuntur / tamen
omnes subintelliguntur
vi. etates tam temporis
quam hominis. Secundum primum. enim et
iiii. et v. et vi. alias intel
liguntur / Inacaduca quoque viri
litas et decrepita senectus
decrepitatis quibus denarium
eandem perpetuitate notatur
Illius enim vita ibi brevior
aut longior erit alia. sed
idem denarius omnia in omnibus
modis vitam notat / Inde m
urmur vero recipiencium di
ci potest quia ibi non erit murmur
invidencium sed admiran
cium de magnitudine premii
Solet enim quoque murmur acci
pi pro confusione vocum / vel
potest murmur trahi ad statum
presentem / Antiquitas autem
cum patres fecissent ad finem
causam cum dilacionis a
gloria christi pro qua potuerunt murmur
murare antiquum tamen de
mum facti quam nunquam
fuerunt scilicet ne sine no
bis consummarentur / Admira
cionem autem eorum de tam
causa cognita expressit do
minus sub interrogatione con
cludens parabolam aut
Sic erunt novissimi primi
et primi novissimi id est
et gentiles equabuntur
in ingressu regni celestis /
quia nullus intravit usque ad
septimanam etatem quiescen
cium que incipit a tempore in as
censione / resurrectione corporum
Electi eciam cuiuscumque etatis
vel temporis vel hominis erunt
similes nisi forte per quam iam
surrexerunt qui privilegiati
Quidam tamen quia parabo
la legitur an stultus timens ne
quam est quia ego bonus sum
et in fine multi sunt vocati
pauci vero electi dicuntur labo
rantes in via omnes. vinea
omnes fideles cuiuscumque temporis
vel etatis quorum quidam boni
alii vero mali et vocati ac
cipientes tamen murmurare ma
los putantes se acceptiores
et quasi priores sumi in causa
vel tempore vel dignitate esse
plus aliis acceptiores de
quibus dicit propheta / Cadent
a latere tuo mille et x.
a dextris tuis / et dominus
in evangelio dicit se dicturum
talibus nescio vos / Quamvis
gratia de eis
videatur sermo
fieri scilicet

Vel potest esse similiter
quia si vellent se
murmurare possent
racionabiliter murmur
eorum opprimi

de accipien
tibus denarium tamen secundum
restam cisternam de diversis ibi
legitur scilicet de accipientibus et
non accipientibus sed putanti
bus se acceptiores sed tunc non
putabunt nec accipient / vel
potest esse quasi si vellent premium
murmurare racionabiliter murmur eorum
comprimi possent. De ydropico
et exhortatione ad humilitatem et misericordiam

Et factum est cum
sabbato manduca-
ret panem in domo
cuiusdam principis p
hariseorum erat autem cum
ydropicus Est autem ydropi
sis aquosus morbus sed hu
mor subcutaneus ex vicio
vesice natus cum inflacione
tumescenti et anhelitu fetido
Observabant autem pharisei ih
m si sabbato curaret Cumque
quesisset ab eis si liceret sab
bato curare et tacuissent ap
prehensum languidum cu
ravit sanavit Quod probavit
licere curare quia pecus lap
sum in puteum die sabbati
extrahitur Aliud autem erat quod
de cenacionibus in sabbato eum
arguebant Erant enim in ista
dicacionibus sive determinata
genera operum circa quos
a quibus vacandum est in sabba
to intra quae non est cenatio
et maxime quae solo fit
verbo sicut dominus saepe curat
Dicebat autem et ad invita-
tos parabolam Cum invita
tus fueris ad nuptias non
discumbas in primo loco Con
tra superbiam phariseorum humi
litatem docebat Et notandum
quod hoc non est parabola sed po
cius exemplum boni ope
ris similiter faciendi Sed
quia ibi comparatur ut ad simi
litudinem eius cetera fiant
parabola vocatur quasi similitu-
do in exemplum Illud autem
quod cum invitaverat mo
nebat ad nuptias dicens

Cum facis prandium noli in
vitare cognatos et divites
sed pauperes Non dampnat
amicorum invitacionem sed vo
luptate luxuriose edendi
et se invicem reinvitandi
Esses quod dominus ait hic Re
tribuetur enim tibi in resurrec
tione iustorum Et quidam de dis
cumbentibus intulit Beatus qui
manducabit panem in regno
dei Erravit estimans dilec
ciam corporalem ibi futuram
refectionem sicut homo creatus
est immortalis non tamen sine
ciborum alimonia Quod Encenii
is voluerunt iudei lapidare dominum

Facta sunt autem ence-
nia in iherosolimis et hy-
emps erat Encenia
dicuntur quasi encenea
a neos quod est novum et
sonat innovaciones et est
ibi inventivum quia sub
iectum notat cum scilicet do
mus aliqua aut vas aut
vestis a communi usu ad cele
brem et divinum usum sublime
tur quod latinus dicit dedica
cionem Tamen hebreus
dedicacionem vocat metapha
nem usus nove rei ut
cum primo nova domus in
habitatur aut iudicium no
vam vestem Hic autem ence
nia vocatur festum dedicacio
nis quod annuatim fiebat
hoc autem festum non ad pri
mam vel secundam templi de
dicacionem spectabat sed ad
terciam Prima enim fuit in
autumpno quia Salomon
dedicavit templum x die
septembris et usque ad tem
pli illius eversionem fiebat
quot annis dicto festa eadem

die dedicacionis scilicet et expia
cio. Primo nota quod reedificatum
fuit templum a redeuntibus de babilone. Dedica
tum est in vere xxiii die mar
tii id est xv luna. Cum autem
anthiochus epiphanes pol
luisset templum sordibus
ydolorum et prophanasset ute
silia eius iudas machabe
us filius asamonei de
stirpe sacerdotali mundauit
templum et restituit vte
silia in locis suis et iterum
dedicauit illud xxv die
decembris. Et hec dedicacio
in diebus iesu obseruabatur
in hyeme. forte adhuc hoc
est festum luminum apud
iudeos quia ut iosephus
testatur etiam sub machabe
is uocatum fuit dies lu
minum. Et ambulabat ihesus
in templo id est in porticu
salomonis. Nomine templi
sepe uocatur porticus templi
ut hic. In templum enim non
ascendebat nisi ministri templi.
Porticus autem illa dicebatur
salomonis in qua solebat
salomon stare ad orandum
in qua in die dedicacionis
erexit columpnam eream
super quam et orauit flexis
genibus. istud tamen iudei so
lebant stare cum orabant. Et
dixerunt iudei. Quousque a
nimas nostras tollis. Si tu
es xpistus dic nobis palam
Ideo querunt quia si xpistus se
dixerit tenerent eum quasi
contra augustum se erigentem
Sed ihesus xpistus temperauit
responsum dicens loquor uo
bis et non creditis. Opera que

ego facio testimonium perhi
bent de me. Cumque dixisset
ego et pater unum sumus
sustulerunt lapides iudei
ut lapidarent eum. Et cum
dixisset se eum uelle lapi
dare blasphemia quia
cum homo esset homo deum
se faciebat. dixit quia in
scriptura homines dixit deos
ibi Ego dixi dii estis. Ergo
multo magis quem pater mi
sit in mundum dici potest deus
cum tamen homo dicatur
deus et verum deus dissi
mulat sed hac ambiguitate
nominis mitigauit iram
eorum. Querebant autem eum
apprehendere et exiuit de ma
nibus eorum. De suscitatione
lazari c.

Abiit iterum trans iordanem
ubi erat iohannes
baptizans primum.
Erat autem quidam languens
lazarus a bethania de ca
stello marie et marthe.
Cum autem accepisset lazarum
infirmari premiserunt sorores.
ait infirmitas non est ad mor
tem ad eum scilicet et mens
in morte. Et mansit in eo
loco duobus diebus quousque
se quadriduum compleretur
Tunc discipulis ait. Eamus
in iudeam iterum. Rabbi dixe
runt iudei uolebant te la
pidare. Et iterum uadis illuc.
Quibus ihesus dixit se esse
diem et apostolos xii ho
ras et non erat eis ti
mendum ire Et non
quia si iudas erat adhuc
bonus. Tunc hora diei erat
et si iam malus per maliciam

substituto dictum est ei
Dicit et aliis quasi dicet
caritatis iudeos perseverare
in voluntate me lapida
di sicut et hore mutabiles
sunt sic et affectus hominum et
etiam sepius mutatur Et
hominis in die quia hore Et
qui ambulat in die id est
in pace sicut ego et vos non
offendit aliquem et non sicut
in caecus Et addidit lazarus
mortuus est sed gaudeo
propter vos quia non eram ibi
quia domum longe posita in
dicat roborat fides eorum Re
diit ergo ihesus cum discipulis
in bethaniam et marta oc
currit ei extra castellum
Et advocata maria mul
tis ierosolimitis presentibus
qui venerant ad consola
das sorores Venerunt
ad monumentum et ad vo
cem ihesu non solum suscita
tus est sed processit licet ligatus
~~Multi ergo de iudeis~~ iniustitie
Multi ergo
de iudeis
abierunt
ad phariseos et invitave
runt que viderant Et ce
lebris erat sermo de eo apud
multos Multi enim iam as
cenderant ad diem festum
ut sanctificaret se Creditur
enim hoc esse factum ea die
qua legitur hoc evangelium
in xl. vi feria ante festum sunt
dies quarta sed die mensis
primi secundum legem Quomodo pon
tifices et pharisei conspirati
Collegerunt ergo pha
risei et pontifices con
silium et dicebant quid
facimus Quia hic homo multa signa facit Si dimit
timus eum sic venient ro
mani et tollent locum no
strum et gentem Quasi
dicerent Venerabilis etiam
hactenus et situs gentibus locus
iste quia allexander et pom
peius et alii venerati sunt
ipsum et reges persarum et egip
ti hic autem homo docet sacra
menta abolenda et vana
esse ergo romani scientes o
pes templi tollent eas au
dientes in persone tollendas
Tunc Caiphas quia ponti
fex erat anni illius quid fa
ciendum erat eis decrevit
Expedit enim ut unus mo
riatur homo et non tota gens
pereat Et prophetavit utile
generi humano mortem
christi licet nesciens Ab il
lo ergo die co
gitaverunt
ut interficerent eum
ihesus ergo
iam non in
palam am
bulabat
apud eos
sed abiit in re
gionem
in civitate que dicitur ef
frem De ultimo adventu domini in
Jerusalem

Factum est
autem dum complerentur
dies assumptionis eius
firmavit faciem suam
ut iret in ierusalem Assump
tionem ihesu dixit lucas
non solum tempus quo assumi
debebat de mundo ad patrem
sed etiam secundum preceptum de ag
no paschali quod decima
die mensis primi assumere

Bethania enim non
distat a ierusalem nisi
stadiis quindecim

Quia ergo iam desti
natus erat morti
ab ipso sabbato quo
collegerant consilium
vel concilium necessa
rium memoriam dominice
passionis in hymnis
solempnitatemque gloria pri
mi temporis et in mi
nisterio misse in divinum tam
plene quia non dominus
traditus erat dominus in
manus caiphe
id est clamatorum

bat de grege et firmabat usque ad quartam decimam in lune modum illius xpi ut x. die id est in ramis palmarum venit ad locum passionis et mansit in eo usque dum passus est. D. x lepros

Et factum est dum iret in iherusalem transibat per mediam galileam et samariam et in ingressu cuiusdam castelli occurrerunt ei. x. viri leprosi dicentes ihesu preceptor miserere nostri. Et respondit. Ite ostendite vos sacerdotibus. Et dum irent mundati sunt. Unus autem ut vidit quod mundatus rediit et adoravit ihesum magnificans deum. Et hic erat samaritanus qui non redierunt. Judei erant in quo notatur perfidia iudeorum. De samaritanis negantibus hospitium domino

Cumque premisisset nuncios in civitatem samaritanorum non sunt recepti hospicio. Samaritane enim invidebant euntibus in iherusalem adorare. Et irati iacobus et iohannes dixerunt. Domine vis dicemus ut ignis descendat de celo et consumat eos. Et increpavit eos dicens. Ignorantis vindicta que laudatur in helia in hiis dampnatur quia ille ex caritate hii contra hoc appetebant. De petitione filiorum zebedei

Et ascendens iterum secundum xx. ait. Ecce ascendimus ierosolimam et consummabuntur omnia que scripta sunt per prophetas de filio hominis tradetur gentibus et illudetur et flagellabitur et conspuetur et crucifigetur et tertia die resurget. Quod audientes filii zebedei putantes imminere regnum ihesu in ipsius suggesserunt matri sue ut peteret munus sine nomine quo concessit. Sedentes dic ut sedeant hii duo filii mei unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram in regno tuo. Jhesus autem non respondit matri sed petentibus per invicem nescitis quid petatis quasi diceret placere

Sola unitas cause cadit in faciem orantes. Unde est quod in profestis diebus prostrati concludimus horas. Si non ad terram saltem super substratorium ubi inspiri significantur. Infirmitas corporis quia de pulvere sumpti et infirmitas animi quia pro nobis non erigimur. Et erubescentia quia non audemus oculos levare ad celum et prudentia quia videmus ubi tamdiu id est non intrare affligimur et videmus quod per privatis orationibus quos flexis genibus ut salomon. Sed eleuata facie orantes qui dicerent. Trahe me post te. Orantes stantes qui in domo domini letantes ibi mus impius ergo compellimur conditionem miseram. In sedo desiderium suum tuo

spem querit in celo que nulla ibi erit et male querit. Regnare cum illo qui non meruit. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum aut baptismo quo ego baptizor baptizari. Dicunt ei possumus. Calix passio passio est et baptismus mors et dicit ad similitudinem lavare intimo

te. Sunt enim lana intingun-
tur et accipiunt aliquem colo-
ris dignitatem, sic nos in
mortem descendimus corpora-
les et resurgemus spirituales.
Calix ad literam captus est
quo calidam sumimus potio-
nem. Macrobius theodosius
dicit captum esse quo inve-
nerunt calices et dixerunt ali-
cem qui nunc mutata c in l
litera dicitur calix. Cassiodorus
dicit super psalmos. Calix di-
citur passio quia in mensura
bibitur fidelis enim deus est
qui non sinit vos tem-
ptari supra illud quod potestis.
Est enim calix captus in mo-
mensurate distribuit potus
bibentibus et secundum hanc dis-
tinctionem calicis et baptismi
Ecce subdidit dominus Calicem
Calicem quidem meum bibetis
et tacuit de baptismo. Johan-
nes enim non martirium sed
passiones multas contra
morte sustinuit. Alii tamen
calicem et baptismum pro eodem
accipiunt scilicet pro martirio. Et
dicimus Johannem animo fu-
isse martirem quia animo
non defuit martirio etc. in
fervente olei dolium missus
in quem modum dicit Jeronimus Seve-
rinus de monachis monacha-
chi dent libere puritatem mar-
tirii signum et ipsi martires
sunt. Sedere autem. Sede-
re ad dexteram vel ad sini-
stram non est meum dare
vobis subaudi talibus qua-
les vos estis quia estis am-
biciosi vel vobis qui pro
vobis id est quia propinqui
mei estis. Non enim persona-
rum acceptor est deus ut
scilicet personaliter aliquem
absque meritis ~~merit~~ meritis
impendendo salutem ei. Et cum
indignarentur x de duobus
fratribus dicit dominus et illos
et illos non venimus ad re-
gnum nisi per humilitatem et de-
dit se in exemplum eis dicens
Filius hominis non venit mi-
nistrari sed ministrare. Ra-
cio hominis reddit per superbiam
per aliam viam rediret enim
revertetur in regionem suam
ad quam significandum dominus pro
in plurimis locis reddit per
aliam viam ab ea per quam
egressus est. De Zacharia

Et tam cum ceco illuminato
qui inciderat in ieri-
cho illuminavit ceterum
inde et ingressus pera-
bulabat iericho. Zacheus
autem princeps publicanorum
qui pusillus erat ascendit
sicomorum ut videret ihesum
transeuntem. Sicomorus ficus
fatua dicitur in foliis moro
similis in aliis ficui unde
dicitur quasi ficomorus sive
altitudine prestans unde
et altius celsa dicitur. Et di-
xit ei ihesus Zachee descen-
de quia in domo tua oportet
me manere. Et descendit
et accepit illum gaudens
in domum suam. Ecce Zacheus
dimidium bonorum suorum das
pauperibus dimidium retinui
ut inde redderet hiis quos
defraudaverat quos in quadru-
plum restituam secundum legem

Salus fit descendentibus
Iudeus adhuc est in
sublimi stantibus orant
orant maiores in
as cathedras legis
in synagogis eorum ...
descendit maiores
in choro et in pro
cessionibus posterio
res sunt

ut supra
dictum est
Et ait ie(sus)
quia hodie
huic domui
salus
facta est eo
quod ipse zache
us sit filius
Abrahe facta simili
ter non natus id est non secundum
carnem sed fidem

De duobus
cecis iericontinis

Egrediente eo iericho
sequuta est eum turba
multa. Nam cum
non audebant ingredi des
tum per latrones. Et ecce
duo ceci sedebant secus vi
am ex quibus unus erat bar
thimeus id est filius thi
mei. Hi cum clamarent
fili david miserere mei et
turba increparent ut tacerent
magis clamabat. Stetit
ihesus et illis ad se vocatis
tetigit oculos eorum et confes
tim viderunt et sequuti sunt
eum

De alabastro unguenti

Ihesus ergo ante sex dies
pasche venit in betha
niam sabbato scilicet ante
ramos palmarum qui
dies sexta erat ante
pascha si numeremus ipsum
ad diem pasche cum quatuor
interpositis et erat in domo sy
monis leprosi. Symon fue
rat leprosus et a domino sa
natus sed tamen adhuc pristi
num nomen manebat sicut
adhuc dicitur matheus pu
blicanus. Multi quoque iudeorum
venerunt illuc qui convene
rant ad diem festum non
propter ihesum tantum sed ut la
zarum viderent. Cogita
verunt ergo principes sacerdo
tum ut lazarum interficerent.
Fecerunt autem ei cena et
marta ministrabat et lazarus
unus erat discumbentium
cum eo. Unde ait Augustinus de
verbis domini. Communis in
terrogantibus loca penarum et
sedes inferni diligenti nar
ratione indicavit. Et ita
inferi longis temporibus ig
norati tandem invenerunt
proditorem. Maria ergo habebat
alabastrum unguenti nardi
id est pixidem de alabastro
plenam unguento nardi. Di
citur enim dicimus apicem vini
simum lactis et frigidi sic
dicitur hic lapis alabastrum
unguenti et est genus mar
moris candidi et perlucidi va
riis coloribus intermixti quod
incorrupta servat unguenta.
Nardus autem est frutex aro
matica crassa radice sed brevi
nigra et fragili quamvis pinguissimi
odoris folio parvo densoque
cuius cacumina in aristas se
spargunt pigmentarii spicas
et folia nardi celebrant unde
ad commendationem unguenti
ait spicati preciosi. Et ideo de
nardo iudaica. Alia enim
nardi genera vilia sunt. Folia
nes quantitate compositis dicit
libram unguenti nardi pisti
ci id est fidelis. Pisteuo. i.
credo. et pistis fides dicitur
nulla scilicet adulterina admix
tione corrupti. Quidam tamen
de pisticio a loco dictum putant

vel pistici i. mix
ti de spicis et fo
liis confectum

Fregit autem
id apparuit
maria ala

quod est preciosus ut dicit beda super et forte precio multorum sonat

bastrum et effundit unguentum super caput ihesu et etiam unxit pedes eius et extersit capillis suis et domus impleta est ex odore unguenti. Et quia eadie maria fovit pedes domini unguento in memoriam eius ideo eodem sabbato dominus papa multis denariis erogatis pauperibus tergit enim pedes domini sedentis in celo adhuc sub ambulantis in terra cum compassione largitionis eadie non egreditur ad aliquam ecclesiam cum ceteris diebus quadragesime stationem faciat ad celebrandam missam. Unde est quod in antiquis gradualibus legitur in rubrica sabbatum vacat quia dominus papa elemosinam dat. Et in romano capitulari circa .v. feria .viii. datur fermentum consistorio lateranensi. Nec moveat te si ob aliam tamen invenies dictas dominicas vacantes.

legitur tamen in quibusdam sacramentariis statio ad sanctum petrum et predicti vacantes quod non legitur quadam antiphonam de introitu sed propria

Indignabantur autem iudas scariothes qui de perdito unguento quod posset vendi trecentis denariis et dari egenis. Erant etiam et alii indigne ferentes et dicentes Ut quid perditio hec unguenti facta est. Isti quidem propter pauperes indignabantur quibus forte verbis inde persuasum erat. Iudas vero propter lucrum quia fur erat et loculos domini ihesus que mittebantur portabat id est non solum ferebat sed etiam asportabat. Habebat enim uxorem et filios sicut scriptum est de eo. Fiant filii eius orphani et uxor eius vidua. Uxori ergo et filiis dabat que furabatur. Et ait illis ihesus Quid molesti estis huic mulieri. Opus enim bonum operata est in me. Ad sepeliendum me fecit. Quasi diceret non est perditio sed officium sepulture. Iohannes ait Sine illam ut in die sepulture mee servet illud. Quod autem qui exponens scripsit: quod habuit id est quod potuit hec fecit. Prevenit enim ungere corpus meum in sepulturam. Subaudi ponendum. Quasi diceret sicut ut faciat in meo nomine id est quod vellet facere mortuo sed non poterit. Et forte a spiritu sancto licet nesciens sic precompavit unctionem sepulture mulier. Amen dico vobis ubicumque predicatum fuerit evangelium hoc et bene dixit evangelium hoc non dixit: scripta enim fuerant evangelia.

De maladictione ficus et sessione super asellum

Mane autem facto descendebat ihesus ierosolimam et discipuli eius. Et cum venisset bethphage qui erat viculus sacerdotum in latere montis oliveti misit duos ex discipulis suis in castellum quod erat contra

eos id est iherusalem ut addu
ceret ei asinam et pullum
eius qui erant ambo alligati
in biuio et si quis contradiceret
dicerent dominus hiis opus habet.
Asina hec traditur communis
fuisse pauperibus qui propria iu
menta non habuerunt habebant.
Licet quis in ea spatio fue
rat pabulum dabat ei
et pullo qui post ad opera g-
minima mittebantur. Non du
dum quisquam ascenderat
eam enim. Et ob hoc eius
ita communis obsequium qui
dam eam dictam subiugalem
putant omnium dominio expo
sitam. Sed grecum nomen
est Asina cum latine gre
ce dicitur subiugalis. Et
utrumque nomen ob eandem
causam est institutum. Hoc
enim iumentum primum inse
dit homo et a sedendo asi
num latini dixerunt. Et grecus
subiugalem hunc duo missi
creduntur fuisse petrus
et philippus ad significandum
quia ipsi primi adduxerunt
gentes ad fidem. Petrus cor
nelium centurionem et domum
eius. Philippus samariam
in actibus apostolorum legitur
philippum diaconum conuer
tisse samariam. In hoc iti
nere dominus ascenderet iero
solimam putauit enim quidam
esuriisse et accessisse ad fi
cum et cum non inuenisset
in ea nisi folia et non fruc
tum ait Numquam ex te am
plius nascatur fructus. Et statim
aruit. Quod tamen in

signum sinagoge maledic
te et arefacte peruerse
scilicet mendicitatis status illius.
Non enim querebat fructus ex
ea cum non tempus ficuum erat.
Quod licet aput matheum
legatur eodem die factum
Marcus quoque dicit alia die
cum exirent a bethania esu
riit. Putant quidam recapi
tulando dictum esse Matheus
enim narrat hoc factum esse
ante eiectionem uendentium
de templo quam constat
die dominica facta. Nec ob a
liud tamen hunc ordinem
marci sequutum nisi quia pri
mam huius reposuit. Siue ut ma
theus secunda feria dicat factum
recapitulando siue marcus
ante eiectionem preoccupando
quia de facto non est questio
de die in arbitrio legentis
relinquimus. Euntes autem
discipuli fecerunt sicut preceperat
illis ihesus. Et ponentes
uestimenta sua super pullum
eum desuper sedere fecerunt.
Marcus lucas et Iohannes
non dicunt eum sedisse nisi
super pullum. Zacha
rias quoque propheta dixit
sedens super pullum asine.
Matheus dicit eum sedisse super
asinam et pullum quod licet
bis esset una tamen fieri
potuit ut primo insederit
pullo et forte quia non dum
domitus et lasciuus erat
descendit et insedit asine.
Quod si super tantum ma
theus tamen utrumque posuit
in misterio. Quod autem

apostolice fuerat de ihesu non
cognoverunt discipuli donec
glorificatus fuit ihesus. Et
glose dominice post pentecosten flevit
super civitatem

Et cum appropinquasset ihesus ad
descensum montis
Oliveti iuxta descen-
dencium turme eos substernebant
vestimenta sua in via. Alii
cedebant ramos de arbori-
bus et sternebant in via. Tur-
ba autem multa que convene-
rat ad diem festum et pueri
et plebecula ierosolima-
rum tollentes ramos oli-
varum processerunt ei obviam
et qui precedebant et qui se-
quebantur clamabant Osan-
na filio David. Et est osan-
na hebreum verbum com-
positum ex corrupto et inte-
gro. Osi enim sonat salva
vel salvifica anna est inter-
iectio obsecrantis sed prope
admirantis. Unde quia
in latino eloquio non habe-
tur propria posita interiecti-
o obsecrantis ergo osanna
quasi osi anna salva ob-
secro vel una est dictio inte-
gra vel due per divisionem
plate filio id est pelipo-
nem id est psalmodiationem
divine littere. Et construi-
tur ita filio David osanna
id est salva obsecro. Vel
sunt due dictiones et tunc
legetur ita dicentes osan-
na David filio. Et post con-
vertendo in se sermonem
dicebant. Benedictus qui venit

in nomine domini rex israel. Be-
nedictus ... vel est et benedic-
tum quod venit regnum
patris nostri David quasi dicat
est de quo dictum est dabit
illi dominus deus sedem David
patris eius. Et ubi quidem
terre verba ad ipsum dicebant
Osanna in excelsis. Qua-
liter forte petebant sublimi-
tatem terreni regni cum apostoli-
ce nescientes regem eius
celi et angelorum. Predicabant
et quidam phariseorum de tur-
ba dicebant ei ut increpa-
ret discipulos. Quibus in-
quit. Si hii tacuerint lapi-
des clamabunt quia in pas-
sione eius tacentibus pri-
mo petre saxa clama-
verunt eum dominum mundi.
Et ut appropinquavit fle-
vit super civitatem dicens.
Quia si cognovisses et tu
super audi flens. Quia cir-
cumdabunt te inimici tui val-
lo et non relinquent lapi-
dem super lapidem. Ubi di-
citur. Si cognovisses ruinam
tuam futuram et tamen ea
que abscondita sunt tibi in
hac die que ad pacem sunt
tibi flens. Quod ait ia-
nuam per funditus sit ever-
sa apparet quia locus cal-
varie qui tunc erat extra
eam et sepulcrum modo sunt
in ea. Elius enim Adrianus
eam penitus eversam repara-
vit mutavitque locum et nomen
vocavitque eam Eliam a He-
lio autem ... dicat
eam dominus quia tu

militibus et hic modo cog
nosceret tempus suum, ipsa
non cognovit tempus visita
tionis sue. Et cum intrasset
urbem commota est universa
sa civitas dicens: Quis
est hic? Turbe autem dicebant
esse Jesum prophetam a Nazare
th. Commoratur huius proces
sionis dominice quolibet anno
semel recolit ecclesia. Egredi
untur enim fideles cum ramis
quasi obviam domino contra
Judeos imitatum et vadunt
usque in qua et ramos quos
gestant affigentes deposi
mus quod dicat ecclesia. Christi
autem absit ecclesiam non in cruce
dominum nostrum Jesum Christum. Quan
do autem eunt usque ad cruce
quia sic audiunt eis non
esse stupendum in quanta liberta
gloria mundi quia contrema
gaudii luctus occupat pro
eadem sepius sufficientie in illa
die cum gaudio processionis
subditur evangelium dominice
passionis. Forte etiam quia
et dominus consultationi lamen
tum suum inseruit et nobis
processioni passione ipsa
passio fuit causa ever
sionis pro qua flevit. Et hec
quidem ille qui eadem die
dominicalem processionem
isti permittunt, verius faciunt
quia non pro ista illa est di
mittenda. Similiter et ille qui
pontificali stolo contra urbem
posito in loco predicto cruci
ci occurrunt et ipso prophetam
precedente in civitate ingre
diuntur ordinatius faciunt

De secunda ejectione emen
tium et vendentium de templo.

Cum intrasset igitur Jesus
in templum deinde
audivit ruina urbis
in qua fleverat ma
xime quod sacerdotum culpa
pretextu ... Sacerdotes
enim avaritie sue consule
ntes in porticibus templi ho
stias vendebant ... ge
neris ne venientes de lon
ginquo nichil offerrent
si hostias proprias non invenis
sent. Et ne etiam pauperes
qui nichil secum attulerat
occasionem perderent pe
cunie non habite. Posuerat
ibidem nummularios qui
mutua sub cautione darent
pecuniam. Sed quia lex non
patiebatur ut a fratribus suis
usuram acciperent, excogita
verunt ut collibistas facerent.
Collibia enim apud eos di
cuntur vilia munuscula
ut ciceris et uve passe et
pomorum diversi generis
quasi quod in nummo non
licebat, in talibus liceret. Sed
prohibuit Ezechiel dicens:
usuram et omnem superhabun
dantiam non accipies. Sic hodie
quidam sub nomine caritatis
usuram palliant. Et facto
flagello de funiculis ejici
ebat vendentes et emen
tes cum hostiis suis de tem
plo et mensas trapezitarum
evertit et dixit: Nolite domum
patris mei que erat orationis
facere speluncam latronum
nec sinebat ut vas aliquod vas
non dicatum transferri per templum

Et traditur quidam quia
quidam fulgur ex radio
suis egrediebatur de ocu
lis suis quo territi sacerdo
tes et leuite non poterant
ei resistere. Secundum hoc ite
fatuus qui teneas fatulas
in ecclesiis vendi non permit
tunt nisi forte quia ma
xime ministerio fratrum hoc
donauerit et attesserit accen
deri et claudi in templo et
sanctuario eos. De exaltatione
Et ad templi in triduo

Innuitantes principes
sacerdotum et scribe
dixerunt ei. Quod signum os
tendis nobis quia hec fa
cis qui significas nec aliqui
hoc opere inusitato vel po
tius non credimus tibi hoc li
cere. Vel aliter. Unde nobis
signum quo credamus tibi hoc
licere. Et in triduo soluite tem
plum hoc et in tribus diebus
excitabo illud. Illi autem dixe
runt xl et vi annis edi
ficatum est templum hoc et tu
in tribus diebus edificabis
illud. Ille autem dicebat de
templo corporis sui. Salomonis
templum vii annis completum
est. Secundum autem templum sub
cyro xxx annis edificatum
est sed non super terram nisi quan
tum sacerdotes ipsi poterant usque
ad medietatem dorsi ~~inimici~~
super inimici. Hostes enim

gentes edificationem impediebant per inimicos

Templum domini quod modo
est in bethel dicatur quis
edificauerit nescitur.
Quidam dicunt edifica
tum ab helena post crucis
inuentionem. Quidam ab
exaltatione de preda

triumphans uterum
retulit. Quidam a
iustiniano augus
to. Quidam a quodam
rege egypti in nomine
electi sibi id est sermo
ni dei

sum est a
pud adim
plum tam bi
sextum vi
annis. Et
post vno anno sub
duobus magistris iterum vno an
no sub datario filio ...
Sexto autem anno regni eius
recepta licentia ab eo in vi an
nis consummatum est opus.
Ad legem hominis iiii dierum
formationi humani corporis
congruisse quantum ad distinc
tionem membrorum non quam
ad formationem dictum est. Hoc
autem dixit Ihesus imperando
vel consulendo vel hortando
sed predicendo et est soluite
id est soluetis. De duobus minu
tis

Et respiciebat
diuites qui mitte
bant munera sua
in gazophilacium.
Gazophilacium grece latine fure
dicatur et gaza lingua persica pre
sita opes. Erat autem archa
desuper foramen habens posita
ad dexteram ingredientibus
iuxta altare in qua mittebant
pecunia offerentium ad sar
ta tecta templi restauranda
et seruabatur. Erat tamen
ibi quedam specialis archa
in qua soli sacerdotes mit
tebant donaria sua que vo
cabatur corbanan. Erat et al
tera in qua rex vel principes
tributum mittebant que dice
batur inusat. Tamen quidam
aliter distinguunt quia
quoque legitur inusat sabba
ti et dicunt illa archa tantum
reponi oblationes sollempni
um dierum. Et quia corban

votum sonat/ Dicunt quidam quod turba
-an reponi votiva in gazophi-
lacio aliorum donorum munera et
spontanea. Tamen quelibet
donorum spiritualium nomine gazophi-
lacium dicebatur ita et locus
in quo erant posite. Unde legimus
hic locutus est ihesus in gazo-
philacio. Et in ezechiele quoque
thalamum sacerdotum dicuntur
gazophilacia. Vidit autem
et quandam mulierem pau-
perculam mittentem duo era
minuta quod est quadrans
id est duos eros minimos
valentes quartam partem sicli
quatuor obulos quoque. Et dixit eam
misisse plus quam omnes quod
totum victum miserat. Alii vero
quod super habundancia sibi de pu-
blicano et phariseo
dixit
Dicebat ad quosdam qui
in se confidebant ta-
quam iusti despicientes ce-
teris et aspernabantur ce-
teros parabolam de phariseo
et publicano et in fine quia
omnis qui se exaltat humilia-
bitur et qui se humiliat ex-
altabitur. quod dominus pernocta-
bat in bethania
Et cum
vespera iam esset hora
rediit in bethaniam
et ibi mansit. Ex quo enim die-
bus docens in templo noc-
tibus exiens morabatur in be-
tania et omnis populus ma-
nicabat ad eum in templo
audire eum et multi sequeba-
tur eum et timebat eos. Unde
Iohannes ait. Cum esset ie-
rosolimis in pascha in die
festo multi crediderunt in nomine
eius videntes signa que fa-
ciebat. Similem turbacione

sedeo tota septima
na illa penna dicit
quia per totam illam
laboravit dominus re-
creando sicut prima
mundi ebdomada
creando
refertur
Mattheus
capitulo
c. lx°. Et
Marcus
in illius comitans
merito de voce patris ad ihesum
quod quidam tonitruum esse
putabant
Venerunt
autem quidam gen-
tiles ut adorarent
in die festo et dixe-
runt philippo domine volumus
ihesum videre. Cui assumpto
Andrea dixit hoc ihesu. Et
respondit ihesus venit hora ut
clarificetur filius hominis quod
dicit. Plenitudo gencium
credituram est. Sed tamen per
passionem suam insinuavit
dicens Nisi granum frumenti
cadens in terram mortuum fu-
erit ipsum solum manet. Si autem
mortuum fuerit multum fruc-
tum affert. Et quia granum
frumenti se comparavit corpus
est mos ecclesie de hoc grano
conficit tunc corpus ihesu.
Et addidit. Qui odit animam
suam id est vitam in hoc mundo
in vitam eternam custodit eam
et vivet eternaliter. Si quis mi-
nistrat me sequatur et
ubi ego sum. Nunc anima mea
turbata est et quid dicam. Pater
salvifica me ex hac hora.
Pater clarifica nomen tuum. Et
venit vox de celo. Et clari-
ficavi et iterum clarificabo. Idest
clarificavi nec desistam vel
secundum hominem clarificavi in
baptismo in transfiguratione
clarificabo in resurrectione
ascensione et iudicio. Et quod

ducebat, qui eum factum a
li, quia angelus locutus est
ei. Et ait ihesus: Non propter me
hec vox facta est. Nunc prin
ceps huius mundi eiecietur foras
ras, id est princeps amatorum mundi
perdet potestatem per se extendendi.
Et ego si exaltatus fuero
a terra omnia traham ad me
ipsum, id est ex omnibus partibus
mundi. Et cum intellexisset
crucifixione que forte
usitatus ab eis dicebatur
exaltatio a terra, quia appositum
ei quod si exaltaretur non e
rat populus. Audierat enim
ex lege quia populus mane
ret in eum. Quod non determinans
dixit, quia modicum lumen
in vobis erat. Et cum vespera
facta esset, redibat in betha
niam. De filio qui recusavit
se ire in vineam et postea ivit.

Et item rediens di
luculo tercii sabbati
in templum doce
bat populum et accesserunt
ad eum prin
cipes sacerdotum dicentes:
In qua potestate hec facis? Quasi
quid est quod eicis de templo quasi
ius cum non sis ostiarius
et doctor noster inconsultis.
Ihesus autem appositionem red
didit oppositioni non solutionem,
one. Interrogo et ego vos: baptismus
tismus Iohannis ex deo erat
an ex hominibus? Quasi diceret:
quia eum est quod est ex deo,
debetis credere Iohanni
de potestate mea. Qui nimis quia
dixerunt se nescire, quod
tamen sciebant, noluit
eis aperire de se veritatem.

Quod ante aperienda caritatis
alius et non ignorare et
quare iudicat, parabolam
per duorum filiorum quorum
uni pater dixit: Vade in vine
am, et rendit: Nolo. Tamen postea
ivit. Dixitque alii pater: Vade
in vineam, qui ait: Vado,
et non ivit. Et tunc quesivit
ihesus quis eorum fecisset vo
luntatem patris. Dixerunt: No
vissimus. Tergiversando
nolentes dicere veritatem in
telligentes principes dictum
verbo tacitis. Ait ihesus:
Unde populus credidit, publi
cani et meretrices precedent
vos in regnum dei. De cultoribus
ribus vinee sanguinariis.

Iterum posuit eis pa
bolam de patre fami
lias qui plantavit
vineam et locavit ea
agricolis, qui missos
servos ad recipiendos fructus
ceciderunt, sicut Isayam
serraverunt, Ezechielem
tractum per saxa excerebra
verunt, multos lapidave
runt. Et mittens pater filium
mendicantis ardio et en
nomio. Et per ignorantiam
dicitur et quidquid videret
a patre hoc intelligimus de
filio qui se dixit ignorare
consummationis. Quem cum vi
dissent agricole dixerunt:
Hic est heres, quia sacerdo
tes sciverunt illum venisse
cui pater dixit: Dabo tibi gen
tes hereditatem tuam. Et ap
prehensum filium eiecerunt
extra vineam et occiderunt.
Quid ergo faciet illis dominus
vinee? Et dixerunt secundum Lucam

absit intelligentes quod messiam occiderent. Mattheus dicit eos dixisse: Malos male perdet, et vineam suam locabit aliis agricolis. Hoc autem non dixerunt voce sed in conscientia. Et iam ante hoc factum erat, prophetavit David quia sic erat futurum: ibi lapidem quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli.

De lapide angulari nota

Adhuc traditur fuisse lapis petitus ad templi edificium, cui tamen quemque in eo poni potuit donec consummato opere in angulo summo positus est, ita quod omnes mirarentur, nec tamen significationem eius intellexerunt. Hic est Christus qui fundamentum est et tota structure supereminet. Et hoc cum audissent sacerdotes et pharisei voluerunt eum tenere, et timuerunt turbas.

De invitatis ad nupcias et non habente veste nupcialem

Et dixit iterum eis in parabolis: Simile factum est regnum celorum regi qui fecit nupcias filio suo. Qui cum tractato misisset ad invitatos ut venirent, et excusantes se noluissent venire, misit servos suos ut undecumque convocarent turmas. Et induxerunt bonos et malos, debiles et claudos. Debilitas enim corporis neminem excludit a regno, ymo qui

sepe compellit. Et intravit rex ut videret discumbentes, quod erit cum veniet ad iudicium. Tota enim trinitas iudicabit, id est reddet premia. Et qui invenietur in ecclesia sine veste nupciali, id est sine caritate, mittetur in tenebras exteriores, id est locabitur litteraliter, quia sunt in se ipso interiores. Et est etiam dicta de tenebris mentis quas quidam sunt interiores, id est in ecclesia; alii exteriores, id est extra ecclesiam, sicut infideles et heretici. Et sic ergo exterius puniuntur mali ecclesiastici ut hic aut partes cum infidelibus.

De herodianis questionibus

Tunc inierunt pharisei consilium ut caperent eum in sermone. Et miserunt discipulos suos cum herodianis. Venerat herodes tetrarcha ad diem festum, gentiles milites secum adduxerat vel de antiquis militibus herodis ascalonite adhuc supererant isti. Qui venientes ad eum dixerunt: Licet dari censum cesari an non. Iam enim dubitatio erat inter iudeos de tributo reddendo, pro quo etiam iudas galileus postea insurrexerat in eos. Et ait iesus: Quid me temptatis ypocrite? Ostendite mihi numisma census. Numisma est impressio in nummo que et moneta dicitur, per qua numi discernuntur. Hic ante pro ymo imprimo posuit, et est. Ostendite mihi denarium per quem precensu capitis

datur. Cuius quesisset de i-
magine cuius esset, et di-
xisset Cezaris, scilicet Tyberii, in-
tulit: Reddite que sunt Cesaris
Cesari, tributa scilicet et numisma,
et que sunt dei deo, primiti-
as scilicet decimas et oblaciones.

De vii viris unius mulieris

In illo die accesserunt
saducei qui resurrectionem
non credentes, sugillabant
phariseos querentes de
septempte septemvira
muliere cuius esset in iudicio
quod vel ipsi confinxerant
quia erat possibile vel for-
te iam evenerat. Cum vero ad
eandem questionem proposuissent,
Ihesus respondit: In resurrectione
non nubent mulieres neque
nubentur ab eis viri, id est non
ducentur, quia homines immor-
tales non egebunt propaga-
tione, et est grecorum ydiomate
dictum nubent, estimatam
ante resurrectionem. Probant
ex verbis ex libris domini que di-
xit Moysi in rubo: Ego sum
deus Abraham et deus Ysaac
et deus Iacob. Quia isti pro-
phetas non recipiebant, cre-
dentibus eorum testimoniis
non potuit uti contra eos.
Est enim probacio talis. Ipsi
putabant animas cum corpo-
ribus interire. Hac autem
auctoritate probatur animas
vivere post corpora; alioquin
si homo moriens penitus
in nichilum redigitur, tunc
dicit deus: deus sum eorum
nichili manentibus. Autem
animabus post mortem colli-
gi potest quia corpora resur-
gent ut tunc eis recipiant

anime quod tunc eis meruerunt
runt, alioquin frustra in-
temporarentur.

De mandato primo et secundo

Pharisei ante videntes
quia silencium imposu-
isset saduceis, con-
venerunt in unum. Et ac-
cessit unus legisdoctor
temptans eum et dicens:
Magister, quod est mandatum
magnum in lege? Et ait
Ihesus: Audi Israel, dominus deus
tuus unus est. Hoc non est
de mandato sed premittit
de quo datum est manda-
tum quod tale est: Diliges do-
minum deum tuum ex toto
corde tuo et ex tota anima
tua et ex tota mente tua.
Secundum simile est huic:
Diliges proximum tuum sicut
teipsum, id est de re simili.
Est hoc secundum, homo enim
imago dei est. Et vero re-
spondit scriba: In veritate
dixisti, et hoc est maius
omnibus holocaustomatibus.
Patet inter scribas et phari-
seos fuisse questionem qui-
dam enim legis capita pre-
ferebant dilectioni, alii econtra
eo quod ante legem plures
deo placuerunt per dilectionem
sine omni sacrificio. Primum ait
et secundum mandatum dicatur quan-
tum ad ea de quibus manda-
tur. Cui Ihesus ait: Hoc fac et
vives. Ille autem volens ius-
tificare seipsum ait ad Ihesum:
Et quis est meus proximus?
Cui deus ostendit omnem
misericordiam facientem
esse proximum, et specialiter
ipsum dei filium proponens

parabolam sauciati qui in
cidit in latrones ne dis
taret. Ista parabola multum
a re facta quia de illo deser
to erant latrones qui saepe
sanguinem mittebant. Fun
debant. Unde et dominum
quod sanguinem sonat voca
batur. Erat autem omnis populus
suspensus audiens illum.

De confutatione phariseorum per
auctoritatem David

Congregatis autem pha
riseis interrogavit
eos Ihesus. Quid vo
bis videtur de Christo cuius filius
sit. Dicunt ei David. Et ait
illis. Quomodo ergo David vocat
eum dominum suum dicens. Di
xit dominus domino meo sede a dex
tris meis. Si David vocat
eum dominum quomodo filius eius
est. Ubi diceretis vos puta
tis Christum futurum purum homi
nem ergo qui erat David non
dominus erat Christus. Nunc ergo erat
dominus David [illegible] et
ergo David etiam [illegible]
locutus est. [illegible] [illegible]
[illegible] sunt et dicunt [illegible] fil
domini filiorum qui filii pa
rentum. Judaei [illegible]
hunc psalmum scriptum in
persona Eliezer servi post
[illegible] quinque regnum ait. Di
xit dominus domino meo scilicet Abra
he sede a dextris meis sed
sequentia psalmi non currunt.

De doctoribus phariseorum non
audiendis non imitandis

Tunc locutus est Ihesus
ad turbas et ad di
scipulos. Super cathe
dram Moysi sederunt
scribae et pharisaei quae dicunt
facite, quae autem faciunt no
lite facere. Non sanctificat
locus hominem sed homo lo
cum. Non omnis sacerdos
sanctus sed omnis sanctus sacer
dos. Doctrinam accipiamus
non mores. Quibus verbe
non sunt necessariae sed flores.
Et addidit. Dilatant en
im philacteria sua et ma
gnificant fimbrias quod
super [illegible] est et amant
vocari rabi. Vos autem noli
te vocari rabi. Unus enim est
magister, [illegible] Et patrem nolite
vocare vobis super terram. Unus
est enim pater noster qui
in caelis est. Non prohibet do
minus doctrinam super cathe
dram nec salutationes in
foro nec nomina magistri vel
patris sed ambitionem et
vanam gloriam. Quibus debet
deservire in [illegible]

Dominum autem quae in
phariseis docebat ca
venda subdidit. Vae
vobis qui diligitis
primas cathedras. Vae vo
bis pharisaei hypocritae qui
clauditis regnum caelorum ante
homines. Vae vobis qui devo
ratis domos viduarum. Vae
vobis qui circuitis mare
et aridam ut faciatis unum
proselitum id est aliquem
gentilem advenam traicatis
ad iudaismum et facitis
eum filium gehennae duplo
quam vos. Quia rediens
ad vomitum peior est quia
ante quam praevaricator. Vae
vobis qui dicitis qui iuraverit
per templum nihil est, qui
autem in auro templi de
bet. Qui per altare nihil est,
qui autem in re oblata super
illud debet. Sacerdotes [illegible]

imitarentur ipsum adderent
dicebant. Data sibi et ob
lata sanctiora esse etiam
ipso templo et altari. Do
minus dixit contra quia tem
plum et altare quodammodo
do sanctificabat, in eis ob
lata non negotiatorum sanctifica
bat. Illa Adhuc multi eo
dem vicio laborant qui
hoc altare mo tale sunt putant
a sacratione in choro manus
loquitur et adhuc videri esse in
potest. Varie per evangelium
per quem Pertinet Ve vobis
decimatis mente holus et
relinquitis misericordiam
et iudicium hoc. Verbum de
cimatis dubium est. Nam
et qui accipit et qui dat
decimare dicitur. Phariseis
autem id decimas solverunt
dabant ut dicitur quo ali
as dant. Qui hoc non ne
glixerunt dare levite ante
a eos colligebant decimas
quod solverunt. Item Ve vobis du
ces ceci colantes culicem
camelum autem glutientes Per
multitudinem lactis quod
colatur dictum est et potest re
ferri ad predictum sic. Mini
ma sicut culicem inquiritis
diligenter ut decimas ma
iora scilicet misericordiam et iu
dicium absconditis ut quod
glutientes absconditis vel ad
id quod dictum est duces ceci in
telligitur et ita minora peccata so
ditorum diligenter arguitis
et peccatis graviora dissi
mulando transitis. Item
Ve vobis qui similes estis
sepulcris dealbatis que
plena sunt omni spurcicia
etc. Ve vobis qui edificatis
sepulchra prophetarum et orn

natis sepulcra iustorum quia eos
occiderunt. Et vos implete
mensuram patrum vestrorum
Unde dicit sapientia di
mittam ad vos sapientes
et scribas. Et ex illis occide
tis et crucifigetis et flagel
labitis in synagogis vestris
Hic patet hereticorum men
dacium qui dicunt aliud deum
esse prophetarum et alium novi
testamenti ut veniet super
vos id est super etiam ma
lignancium omnis sanguis
iustus id est vlcio sanguinis
iustorum a sanguine Abel
iusti usque ad sanguinem Za
charie filii Barachie quem
occidistis inter templum et al
tare. De zacharia filio barachie
de undecimo prophetarum
Sive de patre Iohannis
dicatur qui filius occisus
in templo non legitur
sicut quod dicitur de filio Ioiade sa
cerdotis quem Ioas occidit
ut legitur in regum et for
te pater eius cognominatus e
Barachias vel pro nominis in
terpretacione positum est Bara
chias enim benedictus domini inter
pretatur et ex esse est filius Bara
id est benedicti domini. In evan
gelio Nazareorum Legitur
Ioiade pastorem autem et
sacerdotem tantum commemo
ravit. Ihesus ut duo genera
hominum notaret subditos
et platos. Nulli enim generi
parcit ista generacio. De
comminacione eius
Ierusalem comminatus sermone ad
Ierusalem eius. Jerusalem quo
ciens volui congregare filios
tuos id est quociens fili

ad tuos voluntate mea co-
gregavi te volente et inge-
ta sea. Ecce relinquetur
vobis domus vestra deserta
Dico enim vobis quod non me
videbitis amodo donec
dicatis Benedictus qui venit
in nomine domini id est ab hoc
tempore passionis non videbitis
faciem meam donec adven-
tum ubi videbitis me ve-
nientem in gloria dominantes
et fideles magnificabunt
me me. Etiam cecitatem
eorum usque tunc duraturam
predicat. De signis eversionis

Hec locutus abiit et
absconditus se ab eis
et multi cum phariseis
crediderunt in eum
sed propter phariseos non
confitebantur. Cumque egressus es-
set de templo accesserunt
ad eum discipuli eius ostenden-
tes edificationes templi.
Audierant ab eo de sub-
versione urbis nolebant
audire et de templo quia
videbatur eis quod nec
capi nec everti posset. Et
ait illis Amen dico vobis quia
non relinquetur hic lapis super
lapidem qui non destruatur.
Et cum sederet in monte O-
liveti contra templum ac-
cesserunt ad eum discipuli
secreto et querebant ab eo
signa eversionis Jerusalem et
signa adventus sui. Et di-
In accubitu mon- xit eis q[ue]-
tis oliveti contra mons dam pro pa[rte]
offensionis dictus eversionis
quia ibi salomon quedam
posuit ydolum pro adventu
moloch sui / quedam com-

munia utriusque. Immi-
nent vero autem fideles
ne seducantur cum audierint
multos dicentes se esse
christos. Non enim venturus
est nisi precedant signa ex-
dixit. Premisit autem communia
scilicet prelia et seditiones gen-
tes contra gentem contra
regnum pestilentias fames
terre motus per loca / terroresque
de celo persecutiones sanc-
torum. Ante namque eversionem
iudee elementa suum in-
dicabunt auctorem. Post
ea proposuit proprium signum de-
structionis. Cum videritis de-
solacionem abhominacionem
desolacionis que dicta est
a daniele stantem in loco sancto
id est ymaginem abhomi-
nabilem que signum erit
desolacionis positam in
templo. De ymagine ty-
berii quam pylatus posuit
in templo vel iuda hoc expo-
nunt sed hoc iam fac-
tum erat / sed dicitur de yma-
gine gaii de qua post dicemus
hoc de vicino futurum
erat de statua gaii iussa
scilicet annos x. et xxx duo-
bus annis ante eversionem
iherusalem. Non enim congrue dic-
tum esset pro signo eius
sed eversa iherusalem per titum
adrianus statuam suam posuit
ubi antiqua steterat. Et ma-
nentia vestigia civitatis quedam
adhuc manebant et iu-
dei qui adhuc latentes
undecumque remanserant
quasi ad locum sanctum
redibant. Et iterum multi
plurati amoverunt

Ob hoc adiciamus ad ps
suit maiorum extremam et
funditus civitatem urbem. Et
eo ipsum ne quis in de eorum
remaneret in terra illa. Et
de hac ultima eversione
videtur scribere Lucas di-
cens: Et captivi ducentur
in omnes gentes. De impe-
dimentis fuge

Quando videritis cir-
cumdari ab exercitu
Jerusalem tunc qui in Iu-
dea sunt fugiant in mon-
tes. Et ita narrat hys-
toria fideles qui erant
in Iudea advenientibus Ro-
manis fugisse ad Pellam
civitatem ammonitione
angeli. Orate ergo ne fiat
fuga vestra hyeme vel sab-
bato. Hoc ad literam non vide-
tur dictum de hyeme tamen
cum illa accommodatior vi-
detur fuge in hyeme quam
in fervore estatis. De sab-
bato sic patet quia secundum
legem ultra mille passus
non licebat eis procedere in
sabbato. Sed quia in eius iam
remanserat observancia
sabbati forte utrumque in
mistico dicit ubi hyeme
per qualibet aeris asperita-
te dicamus quia et hye-
mis nomen asperitatem
sonat. Alia signa adventus

Ultimo posuit ibi
signa adventus
sui dicens: Erit tunc
tribulatio magna
qualis non fuit ab initio
mundi. Et erunt signa in
sole et luna et stellis et
in terris pressura gencium pre
confusione sonitus maris
arescentibus hominibus pre timo-
re. Et nisi dies illi abbreviati fu-
issent, id est prestiti ad eos di-
cens illi non fierent omnis
salva homo caro id est vivo
aut nullus posset sustinere
pressuras et paciencias salvari.
Et nota dictum quedam signa
iudicii tetigisse. De signis xv
dierum in

Jeronimus
autem in annalibus hebre-
orum invenit signa xv
dierum ante diem iudicii pre-
cedentes utrum continui futuri
sint aut interpolati non
expressit. Prima die eriget
se mare xl cubitis super alti-
tudinem moncium stans in
loco suo quasi murus. Secundo
tantum descendet ut vix possit
videri. Tercio marine belue
apparentes super mare da-
bunt rugitus usque ad celum.
Quarto ardebit mare et a-
que. Quinto herbe et arbo-
res dabunt rorem sanguineum.
Sexto ruent edificia. Sep-
timo petre ad invicem colli-
dentur. Octavo fiet generalis
terre motus. Nono equabitur
terra. Decimo exibunt homi-
nes de cavernis et ibunt
velud amentes nec poterunt
mutuo loqui. Undecimo
surgent ossa mortuorum et
stabunt super sepulcra. Duo-
decimo cadent stelle. Ter-
ciodecimo morientur viven-
tes ut cum mortuis re-
surgant. Quartodecimo
ardebit celum et terra et
superficies terre et aeris. Quin-
todecimo fiet celum novum

et terra nostra et resurgent
omnes Et addidit ihesus
Sicut fulgur exit ab orien
te et paret usque in occiden
tem ita erit adventus domini
filii hominis subito et exspro
so et tunc apparebit signum
filii hominis in celo hoc est
in cruce. Dominus enim appare
bit in aere super locum unde
ascendit et ante eum crucis
instrumenta mortis sue et
nobilia triumphi et unde
clavi lancea et in carne
eius videbuntur tractus ut
videant in quem pupuge
runt Et in valle Josaphat
iudicabit omnes homo an
gelis congregantibus eos

Quod solus pater novit diem iu
dicii et de uno assumpto et
altero relicto

Tunc
subdidit ihesus genera
lem ammonitionem
Attendite ne forte graven
tur ne graventur corda
vestra cum huius seculi ne
superveniat in nos repentina
dies illa sicut in diebus
noe et loth repentinus
interitus tulit nescientes.
De die autem illa et hora ne
mo scit neque filius neque
angeli nisi solus pater. Hic
exclamat Arrius non sunt
equales qui novit et qui
ignorat. Jeronimus vero dicit
in minori breviario super psal
mos humanitas filii dicitur
se ignorare finem mundi
quod Gregorius in registro ita
exponens ait. Novit uni
dei genitus horam iudicii sed non
ex natura humanitatis

Tamen etiam exponitur non
novit subaudi quia expedit
vinctos esse vinctos esse ut
sic vivamus quasi in proximo
proximo iudicandi vel filius
hominis hic dicitur adoptivus
Tunc duo erunt in agro id
est prelati. Unus bonus et alter
mali. Unus unus assumetur
id est rapietur obviam Christo
et alter relinquetur id est non assume
tur. Due molentes in mola
una assumetur et altera re
linquetur quod de coniugatis
dictum est qui sunt in rota huius
mundi. Duo in lecto unus as
sumetur et alter relinquetur
quod de contemplativis intelligitur
Et dixerunt ei Ubi domine. Et as
sumentur Et dixit Ubicumque
fuerit corpus id est dominus in corpore
illuc congregabuntur aquile et
sancti resurgentes innovati

De vigilia cantionis et de
Iterum ait virginibus x
cium filius hominis sicut homo
qui peregre profectus reliquit
domum suam et dans servis
suis potestatem operis sui et ia
nitori precepit ut vigilet
Vigilate ergo apostolis et apostolicis
viris in omnibus vigilare
super se et super gregem suum et
cuique fideli pro modulo suo
Tunc simile erit regnum celorum
x virginibus id est tunc separabuntur
fatue a prudentibus. Media
autem nocte clamor factus est
ecce sponsus venit exite obvi
am ei. Traditio hebreorum est
Christum media nocte venturum
ad modum egypti quando pascha
celebratum est. Unde et sitor
hoc ipsum affirmant quia Christus
nocte natus est in mundum et nocte

venit ab inferis ita et noc
te veniet. Unde dicitur apo
stolorum fuisse traditionem
in vigilia pasche non di
mitti populum ab ecclesia ante
proximam noctem ut qui ex
pectatur adventus domini et di
citur horam illam noctis qua
frequens diem dicit per eius
visitatione venientis vel tem
pore per manifestatione ter
minum. Alii autem quod du
bium dicit dominus non diffi
nientes apposuit media
nocte id est nullo sciente. De
commendatione talentorum.

Item addidit x. in versibus
parabolam prosequentes
qui dedit servis suis ta
lenta v. et duo et unum
et commendata datis hiis
qui duplicaverunt talenta
reprobato vero pigro qui absco
ndit suum ait Habenti dabitur
non habenti quod videtur
habere auferetur ab eo id est
habenti eo modo quo debet
habere ut scilicet eo bene utatur.
De eo quoque addidit parabo
lam de rege qui abiit in
regione longinqua acci
pere regnum et venit et dedit
servis suis x. mnas et ait
negociamini dum venio.
Accepta sedem directos t. vel decem
commis appenditur. In reditu
eius accessit primus dicens
Domine mna tua x. mnas acquisivit.
Cui dixit Eris potestatem habens
super x. civitates. Et ei dicitur
pro paribus meritis recipiet.

De veniendo ad iudicium.
Cum autem venerit filius
hominis in maiestate

sua et omnes angeli cum
eo, testes futuri actuum
humanorum, tunc separabuntur
boni a malis et statuentur
boni ad dexteram id est po
nentur in eterna. Mali ad
sinistram id est recipient quod
meruerunt eligendo sini
stram. Et commemorabit
iudex pro se passa in ...
die que sunt pascere esu
rientem potare sitientem
colligere hospitem vestire
nudum visitare infirmum et
consolari vinculatum. Septimum
legitur in Thobia
sepelire
mortuum
et non
aliud
erit hic
comme
moratio in
sententia
~~omnes~~
omnes
meri
ta sua

[Ve]ronica femina est cano
nica ... cum
data ei quem imposuit
ei manus dat ei tectum
eorum ... et dicitur Vade
... Et ipse tunc primo
ingreditur civitatem suam
eum presentem in pectore
re quem [struck through] nego
ciator ostendens imaginem
suam. In quidam tamen
ecclesiis ... dat ei archi
episcopus ... dicitur Va
de ... Et ille statim
benedicat populum in quo signi
ficatur ... cum vin
gta missus est in ...

pro quibus salvabuntur aut
damnabuntur. Et ibunt hii
in supplicium eternum et illi in
vitam eternam. Opiniones
et de igne eterno.

De igne eterno dicit Au
gustinus cuius modi sit
et in qua parte mundi
futurus neminem scire ar
bitror nisi per revelationem
idem unus est vehemens ignis
sed non omnes uno modo cru
ciabit sicut ardorem solis non
omnes equaliter senciunt. Si
tunc ille ignis equaliter arde
at non equaliter senciretur

Gregorius in quarto dyalogorum miro mo-
do iehenne ignis corpore-
us est, nec lignorum nutrimento
non sustentacione indiget,
et est inextinguibilis. Gre-
atus autem ab inicio mundi.
Idem. Voluit flamma viciorum
cremacionem habet, lumen
non habet ad consolacionem, non-
lux ut magis torqueat
ad aliquid lucet. Nam re-
probi suos visui sunt in inferno
ut magis doleant, quia
et dives Lazarum vidit.
In libro iii pronosticorum ex dictis
augustini sic legitur. Est
ut ait augustinus infero-
rum substancia incorporalis.
Et eo merito queritur. Non
subterris dicuntur esse inferi
si corporalia loca non sunt
et. Unde dicuntur inferi si
sub terris non sunt. Sed idem doc-
tor dicit: Ideo subterris dici-
tur esse inferi quia congru-
ter in spiritu corporalium rerum
similitudines sic demonstran-
tur demonstrantur sic ut qua
defunctorum anime corporis
amore peccaverunt ad il-
las corporalium rerum simi-
litudines cohibeantur quibus
carne mortui solent sub-
terra condi. Nonnulli cogitac-
sententia Augustini secuti quod ubi-
cumque peccator fuerit ibi ele-
menta cruciabunt eum cum
corpore suo et conlatis locis
adiacentibus. Est enim proba-
bile ut anima que sua spon-
te fruitur carne fomentum
peccandi volens ab eadem
recipiat fomentum cruciatus.
Rursum mito infernalis et sub-

terraneus esse quia anime per
lapsum terrene voluptatis
in terram cum Augustinus de
civitate dei. Cur non dicam
spiritus incorporeos posse pe-
na corporalis ignis affligi.
Idem. Ignis corporalis et de-
mones cruciabit et homines.
Ieronimus in epistola ad ephesios
Infernum subtus esse nemo ambi-
gat. De pascha et diversis accep-
cionibus huius nominis

Et cum consummasset ihesus
sermones hos dixit disci-
pulis suis: Scitis quia post bi-
duum pascha fiet et filius
hominis tradetur ut crucifiga-
tur. Hoc enim tercia feria dixit et
in qua ad vesperum pascha
imminebat, xiiii luna post
vernale equinoccium. Am-
brosius dicit hoc nomen
pascha grecum esse et sonare
passionem. Nomine vero hebre-
um phase sonare transitum.
Augustinus vero dicit hebreum
esse non grecum et sonare transi-
tum opportune autem non in-
venire in hoc nomine congru-
enciam utriusque lingue.
Quoniam enim patitur grece pascha
paschi dicitur. Unde pascha
passio putatur, sed in sua lin-
gua transitum sonat. Unde
autem transitus dicitur hora illa
supradictum est. Declinatur
autem pascha te vel paschatis
et est equivocum ad tria. Pri-
ma enim illa qua ymolabatur
agnus dicebatur pascha se-
cundum illud post biduum pascha fiet.
Et tota dies illa horam pre-
cedens hic pascha dicebatur
nec solempnius erat. Tercio dicitur

etiam pascha agimus ut ibi
ubi vis paremus tibi come-
dere pascha. Et apostolus xpc
immolatus est pascha nostrum.
Comedebant vii dies azi-
morum quorum primus et ultimus
sollempnes erant, medii non
adeo, sed et licet vii vocaren-
tur tamen pascha ut ibi non
introierunt pretorium ne
contaminarentur sed ut mande-
rent pascha id est munda come-
derent in pascha vel azima
vocatur hic pascha quia sex
diebus erat usus eorum. Nec-
non et dies azimorum dice-
bant pascha cum et pascha
dicatur dies azimorum ut ibi
dies festus azimorum qui dicitur
pascha. **Qua die et quo iu-**
das vendidit dominum.

Et tunc scilicet iiii feria
principes sacerdotum
videntes ihesum abi-
isse et dixisse non
videbitis me a modo con-
gregati sunt cum scribis et se-
nioribus populi in atrium
Caiphe et querebant ut te-
nerent eum et occiderent
non tamen in die festo ne
tumultus fieret in populo. Au-
Et autem iiii feria audiens ante

passionem vendi-
tus fuit dominus. Unde
ea die circa lectos
permittens ex ple...
hic in qua legitur ante-
cessores eius tunc eo
in memoria etiam
quoque venditor xpi
annum in ieiuniis pe-
nitentialibus hec feria
sexta locum licet per epistolam
licet et aliud privilegium
in ille due ferie per do-

iudas eos
congrega-
tos abiit
ad eos et
pepigit
cum eis de
ihesu tra-
dendo pro
xxx
argente-
is cum
ccc de-
nariis

minimam licet epistolam vel sacramentos
et evangelium specialia valebat
liter quandoque singuli x
et trecentos sanius daprim
unguenta forte ex quo tunc an-
diceret dominum tercia die mo-
riturum et putavit eum
in morte devinci mortem
imminentem sibi lucratam
facere voluit et ex inde que-
rebat opportunitatem tra-
dendi eum sine turbis. **De**
cena domini xx

Prima feria
ante diem azimorum
id est in ea die in qua
vespera agnus erat immo-
landus et edendus cum azi-
mis dixerunt discipuli ad ihesum
ubi vis paremus tibi come-
dere pascha. Et respondit ite
in civitatem et occurret vobis
homo amphoram aque
portans quocumque introie-
rit sequimini et dicite domino domus
locum ad prandium et ostendet
vobis cenaculum grande et ibi
parate. In superiori parte domus
faciebant palestini cenacula
in inferioribus ante cubilia.
Ceramium marcus dicit lagenam
lucas amphoram. Unus ex-
pressit externus vasis alter
modum. Ante diem ergo festum
pasche vespere facto venit
ihesus et discumbebat cum
xii discipulis suis et ait:
Desiderio desideravi hoc
pascha manducare vobiscum
antequam patiar. **De errore**
grecorum

Verba
Probamus ministri
fuerunt grecis so-
... antem errantes di-
cunt eum in pasceve luna
fuisse quartam decimam
et ita in vespera ipsius fuit

pascha dominus ante sextam
se passurum ea die luce
precedenti anticipavit
comedere pascha et quia ea
nocte licite potuit comedi
fermentatum etiam de simi-
lato consecravit corpus domini.
Quod si etiam verum sit cre-
dibile est tamen dominum co-
medisse agnum ut preceptum
erat in lege et azima co-
medisse et per hoc etiam si steterit
quod dicitur consecran-
do fermentatum. Quod ante
diem precedit pascha probatur
ex verbis Iohannis qui dicit
dominum manducasse ante di-
em festum pasche et
parasceve iudeos non intras-
se pretorium ne contamina-
rentur sed comederent pas-
cha. Etiam episcopi sacerdotes
disposuerant ne occiderent
eum in die festo id est primo
die azimorum. Etiam evangelium
vocat sabbatum parasceve
dominum magnum diem sabbati
quod non solet dici nisi cum
sabbato festum concurrit
et ita in sabbato fuit dies
primus azimorum, medii enim
dies inter primum et ultimum
non erant festi. Etiam mulieres
in parasceve paraverunt unguen-
ta quod non licet si esset pri-
mus dies azimorum. Ad hoc
dicitur quia dies festus pas-
che erat xv luna secundum
illud in xv solempnitate
eius celebrabitis altissimo
domino. Ante hunc diem quo
secundum legem fecit dominus pas-
cha. Etiam Lucas dicit venit
dies azimorum in quo ne-
cesse erat occidi pascha

necesse autem erat ex lege ut
xiiii primi mensis luna
vel feria. Casum autem
aliquem in quo necesse erat
pervenire lunam xiiii non le-
gimus. Dies vero magnum sab-
bati vocabant in tribus fes-
tivitatibus ebdomadalibus
quocumque die unus dierum contin-
gat. Omnes enim solempnes
fuerunt, etsi non adeo ut pri-
mus et ultimus. Ad comedenda
quoque azima vii diebus op-
portebat eos mundos esse.
Unde quolibet vii dierum non
potuerunt intrare pretorium.
Quod autem mulieres dicuntur
parasse unguenta sua die festo
dicimus quia non erant dies
aliqui adeo festivi ut sab-
batum et licuit eis parare vel
emere panem et cibos parare quod
non licet sabbato. Quid si
multo ante paraverunt, ipsa
audierant a domino sepe eum
in proximo moriturum. Non-
ne Magdalena videtur
iam parasse et per inspirationem
spiritus sancti preanticipasse unc-
tionem. Quidam tamen dicunt
quod xiiii luna iiii feria cenavit
dominus cum discipulis suis et lavit
pedes eorum quod narrat solus
Iohannes et in xiiii die co-
medit agnum paschalem
et dedit discipulis corpus
suum de quo alii agunt. Sed
usus ecclesie contra est quia
ante parasceve pedes lavat
papa. Etiam si tabula
computi diligenter recto perua-
ratur invenietur lunam
xv [illegible] aprilis et feriam
sextam quo in precedenti vi feria

fuit hora xv. Et nota quod
numquam legitur dominus comme-
disse carnes nisi agni pas-
chalis **De ablucione pedum**

Surgens ante ihesus
a cena lavit pedes
discipulorum Et petrus autem
quod dixit qui lotus
est baptismo scilicet non indiget
nisi ut pedes lavet Vos
autem mundi estis sed non omnes
Comprehenditur ex quibusdam quod
apostoli baptisati erant Et cum
recubuisset iterum docuit eos
quare hoc fecerat in exem-
plum scilicet mutuo sibi subservi-
endi et in super mutuo di-
mittendi iniurias et mu-
tuo subveniendi peccantibus
orando pro eis Unde et dominus
subdidit Beati eritis si feceritis
ea que in sola pedum ab-
lucione non dixisset **De vota-
cione proditoris et cessione eius**

Ihesus autem turbatus spiritu
dixit Amen dico vobis
quia unus ex vobis me
tradet Turbatus autem in-
terior dicitur compaciens
iude quem votabat per-

nota inter depositiones
vestium christi in terra de-
positis eas et resumpsit ad
collimpnia nudatus et
reindutus illusione mili-
tum nudatus et reindu-
tus forma pertinet ad ap-
postolos quos in brevi re-
sumpsit Secunda ad illos qui
resumpti sunt die peteco(s)-
tes et paulatim in fine
Tercia ad reliquias que
resummuntur et in fine
scita ad pressuram medi-
etatem nostri temporis que
numquam resumetur secunda
et quarta representant

Et isti
miseri
tortores
turbati
cum vir-
gis cos-
tansa
zizania
a triti-
co sepa-
re ante
messem
Angelis
ego pli-
losophus
quil

Vetera ecclesia tunc
altaria nudantur
et ramualis qui
flagellis tenduntur
et aspergimur aqua
et vino

dicatur animi
perturba-
tione non
cadere in
sapientem Et dice-
bat sepe flatum Numquid ego
sum domine Cui ihesus ait Qui
intingit mecum manum
in catino hic me tradet In
eodem catino cum domino e-
debat et alii non Cui dicitur
Vere Unus de xii. me tradet
forte ideo dixit intingit
quia fuit agrestis lactu-
ca necessarius edere ad esum
agni Catinus ligneo liqu-
vas erat fictile Parapsis in
qua cibi pars latria habe-
bat Parapsis enim est contermi-
tabula ut quidam dicunt
quadratum latinum vocat
hoc nomen parapsis Et ad-
didit ihesus Ve homini illi
per quem filius hominis tradetur
Bonum erat ei si natus non fu-
isset Ve in sacra scriptura
vocat eternam dampnacionem
et est publicum et naliter Et
nec vere verissima omnis
penam intelligitur addi-
dit bonum et est id est melius
esset ei si non fuisset natus
decretum sed pressisset in utero
Tunc enim pro solo originali
peccato dampnatus esset vel ut su-
aliter dictum est melius esset
ei non esse quam male esse
Recumbebat autem discipulus
quem diligebat ihesus in sinu
eius Et innuit illi petrus
ut secreto quereret a domino
quis traderet eum Hic non
aliter creditur recubuisse super
pectus ihesu nisi quia discu-
bebat inclinatus ante pectus

domini hinc submissa vo
ce querenti dne sub mis
sa voce expressit proditorem
tui scilicet panem intinctum
porrigerem et buccellam
intinctam porrexit unde
Inde est quod eukaristia non
datur intincta et cum ea pro
heresi tollenda que dog
matizavit xpm totum
esse sub utraque simul et so
lenti tamen forma Et tunc
introivit sathanas in
iudam non tunc primo sed
ut qui primum possidebat sic
iam accepto pane apostoli vel
dicuntur accepisse spiritum
Tunc iudas ait Nunquid
ego sum rabbi Ait illi tu
dixisti non dico verum exp
mit enim Est enim sic intel
ligi Ego non dico sed tu dix
isti ut de assertione verbis ex
primi prius Et dicit Quod
dem intelligas qui nescius
sed certe habes vatem te
esse proditorem Et exivit
iudas continuo Erat autem
nox tunc ait ihesus Nunc
clarificatus est filius hominis
id est secreto tenebroso re
manserunt soli mundi cum
suo mundatore Et addidit
Et continuo clarificabit
eum deus id clarificabit
quod potest intelligi de resur
rectione vel de imminenti
tradicione propter quam xpus
mortuus apparuit his
qui in inferno eum expec
tabant de eucaristia da
ta aliis et non iude

Cenantibus autem illis
benedixit ihesus pa
nem et fregit et
dedit discipulis suis dicens
Accipite et comedite hoc
est enim corpus meum quod pro
vobis tradetur Similiter
et de calice ait Bibite ex
hoc omnes hic est sanguis
meus novi testamenti
sub audi confirmator qui
pro vobis et pro multis
effundetur in remissione
peccatorum Et nota ait accipi
te et comedite forte illud

Bibite ex hoc omnes
quasi et tunc uti et in
primitiva ecclesia omnes
qui intererant mis
se sumebant sacramen
tum Nunc autem quia
non sunt digne sumentes
sumunt aliud
saltem sacramentum
unitatis id osculum pacis
quod idem est Et si
diceret sumite Hoc est
tradens sacerdos mis
dicit habete vinculum
pacis et dilectionis etc
idem est ac si diceret so
mite ex hoc omnes vel
accipite et dividite inter

calcatio est
non enim in
telligendum
est quod sup
pius de
manu
domini
sibi mi
nistrarit
sed qui
consecra
vit ipse
et mi
nistravit
Et dicit

vos ac si diceret Comedite
utrumque huius sacramenti co
mestionem in mens non
etiam in calice dixit bibite
Et nota quia in canone ad
proferunt hec verba hoc est
corpus meum hic est sanguis
meus ex virtute horum verborum
fit transmutacio Unde et credi
bile est quod deus eadem verba
dixit mutasse panem et vi
num in carnem et sanguinem
Et tunc eadem vim contulit
dus illis verbis in posterum
Et applica conferenda est sic
levat benedixit sub audi dice
tis hoc est corpus meum etc

fregit, et dedit, et ait: hoc in meditate et iteravit: hoc est corpus meum vel forte tunc benedixit benedictione nobis non tradita, sed per administrationem apostolorum vis benedicti tradita est nobis a domino verbis istis: hoc est corpus meum. Quod ante autem tradicionem eukaristie diximus iudam exivisse videtur contradicere luce qui post talem traditorem rememoravit. Sed forte lucas de proditore recapitulat. Hylarius etiam super matheum probat iudam non interfuisse. Luce enim bibentibus taliter sermonem dixit: bibiturus non regno patris quatenus ad quod iudas indignus erat. Etiam de bibentibus nullum excipiens ait: pro nobis effundetur in aliis ante excepit dicens pro multis dicam tamen post iudam accepisse eukaristiam et dictum ab hylario de facili dicit mari. Cum vero dixit Ihesus hoc facite in meam rememorationem instituit hoc sacramentum et tacite priori finem destituit. Cum ante dixit se non bibiturum vini donec cum eis biberet novum adverbialiter ponitur est id est novo modo tamquam novus scilicet non incorrupta[n]do primum mutati ut prius. De predicatione negationis petri

Tunc ait Ihesus illis: Omnes scandalum patiemini in me in nocte ista. Scriptum est enim percutiam pastorem et dispergentur oves gregis. Zacharias propheta ex persona christi locutus dicens ad pretium recte pastorum. Evangelista vero videns impletum quod enumeravit propheta responsionem patris annuentis posuit scilicet percutiam pastorem. Et tu dixisset petrus: Et si omnes scandalizati fuerint ego numquam scandalizabor. Respondit illi Ihesus: Prius quam gallus bis vocem dederit ter me es negaturus. Quarto

Unde est quod in hac die tu amice hodie flebiles sine sola missa solempnis est in conventu et synodo ministrorum tamquam in die sue institutionis quamvis in festo natali suo. Eadem quoque die crisma conficitur quo frontes liniuntur quia eadem die postes sanguine agni liniebantur quia quia segnebatur esus paschalis agni differtur unctio baptismi usque in sabbatum ut totum nectatur esui agni. Confectio vero crismatis differri non potuit quia usque ad baptismum non celebratur missa in illis diebus.

Hec plenius exposuit ceteris evangelistis. Primam enim negatione petri statim gallus cantum secutus est, sed ante secundum galli cantum iterabis negavit et ita tria negatio petri ante primum galli ~~can~~ tantum inchoata est ante secundum completa. Alii vero evangeliste dicentes prius quam gallus cantet ter me negabis de inceptione agunt et est trinam negationem inchoabis. Marcus vero de completione eiusdem scripsit. Et ait petrus: Etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo. Non mentitur petrus quia credidit verum esse quod

quod promittit. De sermone
domini post cenam secunda

Tunc subdidit Ihesus
consolando eos con-
sequenter sermone que sup-
posuit rogantes. Non tur-
betur cor vestrum. In domo pa-
tris mei mansiones multe
sunt. Si quominus dixissem
vobis. Quominus ponitur pro non.
Et est: Si alioquin non
dixissem id est si non esset
ibi ego dixissem vobis id
est non celassem vobis immo
dixissem quia non sunt ibi
sed sciatis subaudi quia
vado parare vobis locum. Sed
parate erant mansiones ut
dicitur predestinatione sed
adhuc parande erant ap-
tione et operum meritoria
comparatione. Ieronimus tamen
continuando legit
totum sub una distinctio-
ne si non mansiones mul-
te essent apud patrem dixis-
sem vobis quia vado pa-
rare vobis locum hoc est si
non unusquisque pararet si-
bi mansionem propriis operi-
bus dixisse vobis quia va-
do parare vobis locum. Cre-
dam ante non est parare se-
Verum et est dictum sicut il-
lud sedere ad dexteram vel a si-
nistris non est meum dare
vobis. Tamen et quod quis-
que sibi parat deus eum etiam
paravit. Parat enim man-
siones parando mansores.
Licet dixisset ei Thomas Do-
mine quo vadis. Respondit

Ego sum via veritas et vita
qui dicit. Una via vis ire.
Ego sum via id est me imi-
tari. Quo vis ire. Ego su-
m veritas id est verum et summum
finis qui solus querendus
est. Ubi vis permanere. Ego
sum vita. Et nota quia mo-
do arguit eos in hoc sermo-
ne quasi nescientes ipsum
modo commendat tamquam sci-
entes quod secundum [illegible] cog-
nitione alios et alios intelli-
gendum. Sunt etiam quedam
in hoc sermone quibus applau-
dit Sabellius ut qui videt
me videt et patrem meum
quedam quibus insultat Ar-
rius ut verba que ego lo-
quor a me ipso non loquor
Et pater maior me est et
huiusmodi. Etiam permissionem
subaudi addit Ihesus. Qui cre-
dit in me opera que ego fa-
cio ipse faciet et maiora
horum faciet. Benignius est
per ablativo more greco. Maius
fuit sanari umbra Petri
quam fimbria vestis Christi. Cum
dicit non dicit maior me qui
credit in me sed maiora
faciam per eum quam sine eo. Di-
cit tamen Augustinus non de
omnibus operibus Christi hoc dicam
non audeo precipitare sententiam
ut dicam maius esse salu-
tem Christi operante quam sunt an-
geli. Intelligat qui potest utrum
maius sit iustos creare
quam impios iustificare. Ad hoc
sit maior me minime
de verbis iusticie que tunc
fecit. Est hic sermo non de

omnibus operibus eius. Quod autem
ait rogabo patrem meum
et alium paraclitum dabit vo
bis sic construendum est: dabit
vobis paraclitum qui est alius
a vobis pater meus et filius et
spiritus sanctus similiter idem ad
vocatus vel consolator. Quod
dicitur paraclitum mittet in nomine
suo, hoc est ad honorem eius
et glorificationem, vel quia ille
in nomine quod filius id est
deus. Item hoc quod ait sermo
nem quem audistis non est meus
non obloquitur ei quod dixerat
diligentem se sermones suos
servare singulariter eum di
xit se sermonem patris esse
non esse suum id est a se. Et di
xit eis: Quando misi vos sine
sacculo et pera et calciamen
tis, numquid aliquid defuit
vobis? At illi dixerunt: ni
chil. Et dixit eis: Sed nunc
qui habet sacculum tollat similiter
et peram. Et qui non habet
gladium emat. Instruxit eos
dominus de discretione virtutum
sunt enim quedam tenenda ut
misericordia humilitas fi
des spes caritas, quedam
pro tempore et loco mutanda
ut fames sitis et vigilie
orationes labor operandi et do
cendi. Tempore quo persecucio
nis docet necessaria tollere
donec tempus evangelizandi
redierit sopita sopita perse
cucione. Cumque dixissent:
Domine ecce gladii duo, hic re
spondit satis est. Unus qui
amputaret auriculam in
cuius sanatione virtus domini mo
straretur, alter qui non eva-

ginatus ostenderet apostolos non
permissos facere quicquid possent
in domini defensione. Dixit
quoque eis ihesus: Ecce venit
hora et iam venit ut disper
gamini unusquisque scilicet in propria et
me solum relinquetis. Hec
ait. Elevatis oculis in celum
oravit dicens: Pater ve
nit hora etc. Et oravit pri
mo pro se, secundo pro discipulis, ter
cio pro hiis qui credituri erant
per verbum eorum.

De trina oratione domini

Tunc venit cum illis in
villam que dicitur
Gethsemani que est
ad radicem montis Olive
ti trans torrentem Cedron.
Cedron est genitivus grecus plu
ralis qui latine dicitur
cedrorum. Et introivit ihesus
in ortum cum discipulis suis.
Sciebat et iudas locum
quia illuc convenerat ihesus
frequenter cum discipulis suis.
Et cum intrasset dixit eis:
Sedete hic donec vadam
illuc et orem. Et etiam vos
orate ne intretis in tempta
tionem, ne scilicet succum
batis temptationi. Et as
sumpto petro et filiis zebe
dei cepit contristari et ait:
Tristis est anima mea usque
ad mortem. Usualiter dic
tum est id est multum tristis
est anima mea. Vel tristis
est anima mea usque ad timo
rem mortis et pro timore
mortis. Tristabatur ante
et pro ruina apostolorum. Vel
post esse usque conclusionem tri
stabatur ante donec se et suos
morte sua liberaret, vel in

clusimus scilicet deus post mortem suam reddiderunt apostoli ad fidem christianus. Et progressus ab eis quantum iactus est lapidis, procidit in faciem suam et orabat: Abba pater si possibile est transfer calicem hunc a me. Ideo dicit abba quod est pater. Et est abba hebreum, pater grecum et latinum, in quo innuit deum patrem esse omnium gentium. Et vere hic horrebat mortem et vellet non mori si fieri posset de iusticia; habebat enim iusticiam patris ut corpus pateretur et a constitutione mundi hoc sacramentum erat in morte abel qui est agnus qui occiditur a m. ab eo institutum. Per hoc ostensum hec voluntas non moriendi gloriosos martires facit. Non enim volunt sensus carnis nisi quod delectat. Si autem delectaverit eos mori non inde videbuntur mereri sed quia voluntatem non moriendi subiciunt deo merentur. Unde et pro corpus subdidit: Verumtamen non quod ego volo sed quod tu. Quidam tamen adherentes particule scilicet demonstrative hunc dicunt enim orasse misericorditer pro iudeis ut si fieri posset quod intraret gentes sine cecitate iudeorum non liberet bibere hunc calicem mortis scilicet a iudeis que imminebat. Et cum venisset ad discipulos invenit eos dormientes et ait petro

sic non potuisti una hora. Vel ait petro sic in memorie. Quasi diceret: O tu qui eras facturus mirabilia ante dixisti hiis tribus. Quid dormitis. Spiritus quidem promptus est in subaudi quantum promptum habuisti ipsum in promittendo etiam mori pro me, sed in patet caro nimis infirmitas. Iterum abiit et oravit eundem sermonem dicens. Et apparuit illi angelus confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat id est sic clamans contra mortem. Iam qui timebat mortem in animo dum esset mori nolebat quam post vivit actu ipso scilicet resurgendo. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et rediens ad discipulos invenit eos dormientes. Tertio abiit et oravit eundem sermonem dicens. Et venit ad discipulos et ait illis: dormite. Et cum paululum dormivissent ait: Sufficit, surgite eamus, ecce ipse est qui me tradet.

De captione domini et sanatione auricule

Adhuc eo loquente venit Iudas cum cohorte militum accepta a preside et turba ministrorum accepta a principibus sacerdotum et seniorum armatis. Et dederat illis signum quia osculo indicaret illum eis et ipsi ducerent cum cautela; putabat enim quod magicis artibus posset se transformare et elabi. Et suscepto osculo vocavit eum ille

Prima effusio sanguinis
Christi in circumcisione, secunda
per sudorem, tercia in flagel-
latione, quarta in crucifixione
quinta in morte lancea. De
prima in exemplum ut cau-
teamus membra nostra, secunda
per precium quia sanguine suo
irrigavit et fecundavit
terram. Tercia et quarta ad re-
medium. Quinta ad sacrame-
tum. Unde est quod officium mis-
se in quinque partitur. Et quia
in sola cruce etiam quinta
vero fuit effusio sanguinis
Christi et plus tamen sibi di-
miditur in quinque partes.
Prima usque qui pridie, secunda
usque memento, tercia usque
per omnia, quarta usque ad
embolismum.

Amicus ad
Vel in
venire
ul sed
statu
ptitud
Et quia
dixit
sit iste
que
venti
bus
sed ego
sum
Abie-
runt
retro
et ce-
ciderunt

...ca tenuerunt
illum et ligaverunt. Symon
autem petrus amputavit au-
riculam servo cui nomen erat
malchus. Jhesus autem sanavit
eum. Et ait petro: Omnis
qui gladium accipit gladio
peribit, illo scilicet qui iubebat an-
te dominum ul per gladio deceptio
peribit. Non accipit gladi-
um cui datur adeo ul a lege
ul a iudice. De fuga adole-
scentis

Adolescens
autem ait illum ad an-
nam quendam non quia
collega et amplius sed
quia socer eius.
Turpe esset si domini amice
ante potestatem perrissent. A-
dolescens autem sequebatur
eum amictus syndone super nu-
do subaudi corpore. Aliud
enim non habebat indumentum quam
syndonem. Qui reiecta syn-
done aufugit ab eis. Tradunt
quidam hominem fuisse iohannem
quidam tunc fuisse adolescentem.
Longa post eius vita indicio

est. Jeronimus tamen sempli-
citer illum virum fatebatur
qui querebant animam mag-
istri. Iudei virum faciebant
ul petro tunc dicentes: et tu ex
illis es, ul iacobo qui tunc
traherent relicta syndone
nudus aufugit ab eis. Vi-
detur tamen potius convinando
quam asserendo dixisse. De
prima negatione petri etc.

Sequebatur autem eum
petrus a longe. Ha-
bemus notum ponti-
fici introduxit pe-
trum. Hunc autem intuita esset
ancilla ostiaria dixit: Nunc
quid et tu ex illis es, ex disci-
pulis es hominis istius? Di-
cit ille: Non novi illum ne-
que scio quid dicas. Quidam
volentes excusare petrum
dicunt quia bene dixit se
non nosse illum quia hec
perfecte novit nisi pater.
Et cum dixisset: o homo non
sum. Se negavit et non Christum.
Unde dixisset: homo nescio
quid dicas. Dixit se nescire fal-
sa eorum consilia et dolos. Sed
stultum est excusare quem
deus accusavit, ipse etiam se re-
um lacrimis iudicavit. Stabat
autem cum ministris petrus ad
ignem. Interrogabat autem pon-
tifex illum de doctrina eius. Et
cum dixisset: Jhesus palam locutus
sum. Interroga eos qui audi-
erunt. Unus ministrorum de-
dit alapam Jhesu. Et ait Jhesus:
Si bene locutus sum quid me
cedis. Vidit Jhesus percutientem
maxillam dictu ipso prebendam
esse alteram si animo parato esse

ad patiendum si opus fue
rit. Et misit eum annas
ligatum ad Caypham. de
secunda et tercia negatione

Erat autem petrus stans
in atrio et calefa
ciens se. Et dicente
alia ancilla. Et hic
cum ihesu erat. dixerunt qui
astabant. Vere ex illis es
et loquela tua id est ydio
ma galilee te manifestum
facit. Tunc negavit petrus
cum iuramento et ante hanc
negationem exiverat et tan
tum cantavit gallus. Et quasi post pa
rum cognatus malchi dice
bat enim se vidisse in or
to cum ihesu. Et tunc petrus
cepit anathematizare et
iurare quod non novisset ho
minem et statim gallus can
tavit. Et conversus dominus respe
xit petrum. Et recordatus ver
bi quod dominus dixerat. egressus
foras flevit amare amare
fugiens in cavernam que
modo galli cantus appellatur.
Secundum ordinem iohannis
videtur trina petri negatio
inchoata in atrio anne
et confirmata in atrio Cayphe.
Secundum alios trina non fa
ciunt mentione de anna vi
detur tota facta in atrio
cayphe Augustinus in libro de
concordia evangelistarum asserit
totam factam in atrio an
ne et que dicta sunt inde
post missum ihesum ad Cay
pham recapitulando dicta
Ieronimus in matheum et be
da in lucam videtur vel
le quod petrus in atrio Cay
phe negaverit. de sententia mor
tis lata in iesum cristum

Mane facto convenerunt
apud Caypham sacer
dotes et seniores popu
li et scribe et pharisei
et querebant falsum testimo
nium contra ihesum. Et dixerunt duo
falsi testes Nos audivimus
eum dicentem Possum destru
ere templum dei hoc manu
factum. Et post triduum non
manu factum reedificare. Cum
que non responderet ihesus respon
dens Cayphas dixit ad
ihesum Adiuro te per deum vivum
ut dicas nobis si tu es christus
filius dei vivi benedicti. Respon
dit ihesus. Tu dixisti. Verum di
co vobis non credetis in
Amodo videbitis filium hominis
sedentem a dextris virtutis
dei advenientem in nubibus
celi. Quod de secundo eius adven
tu congrue intelligi potest vel
de adventu eius in orbem per
predicatores. Tunc princeps sacer
dotum scidit vestimenta sua
dicens Blasphemavit. Consue
tudinis iudaice erat audita
blasphemia in deum scindere
vestimenta sua. tercia illusio

Quid vobis videtur. At
illi dixerunt Reus est
mortis. Tunc conspue
runt in faciem eius
quem abiciebant. Et addu
xerunt eum vinctum in pre
torium et tradiderunt pontio
pylato presidi. et non introie
runt ne contaminarentur in
introitu domum gentilis
de suspensione Iude scariotis

Tunc iudas primo
ductus retulit xxx
argenteos dicens prin
cipibus sacerdotum pec
cavi tradens sanguinem ius
tum At illi dixerunt Quid
ad nos Tu videris Quasi
diceret tu iudicasti quid facere
res hoc est peccatum subiunc
tum vel tu videbis tum
pentes in pena te peccasse
et est hic subiunctum Sed
dantur sub una distinctione
legitur Quid ad nos tu
videris Quid scilicet pertinet
ad nos forte sathanas qui
possidebat iudam per quem se
rebat quod noluit recessit ab
eo et ideo potuit iudas dolere
quod fecerat ut ex dolore iterum
intraret in eum sathanas
ut faceret eum vincere perhi
mam Dicit Jeronimus
super psalmum centesimum oc
tavum quod magis offendit
iudas deum quod se suspen
dit quam in hoc quod eum prodidit
Et proiectis argenteis in templo
abiens laqueo suspendit se
et crepuit medius et effusa
sunt visceribus Et in hoc quod ea
dala tum est os quo osculatus
est deum Nec quos scilicet
effunderentur Crepto enim la
queus putatur pro tradisse et
crepuisse Utrum autem eadem
die se suspendit an distulit
dubium est sed quod ante resur
rectionem domini super quod [illegible]
Quidam tamen dixerunt quod audi
ta resurrectione quia non
sperabat se suspendit quod non
est autenticum Principes
sacerdotes quod non licebat

eos mittere in corbanam quia
pretium sanguinis erat Corbane
intelligere pro remittere quia
inde tulerant eos Et empe
runt ex eis agrum figuli
in sepulturam peregrinorum
[illegible] scilicet figuli vel a figuli
proprium nomen Et dictus est
ager acheldemach id est
ager sanguinis Quia fue
runt pretium mortis in usum
mortuorum tradiderunt eos Tunc
impletum est illud Jeremie
acceperunt triginta ar
genteos sacerdotes scilicet
vel venditores agri vel iu
das Et dederunt in agrum fi
guli pretium appretiati a filiis
israel id est christi quem apprecia
verunt id est pretio emerunt
filii israel vel illi qui erant
a filiis israel nati Sed non
legitur hoc in Jeremia sed in
zacharia Jeronimus id est sensus sed
verbis aliis Unde quidam dic
cunt quod per ypsilon sine ali
quo nomine Dicit Jeronimus
in maiori breviario quod an
tiqui codices habuerunt in
asaph propheta sed vicio scrip
torum positum est in ysaia quia
nesciebat quis fuit asaph
Unde porphirius notabat
matheum imperitum eo quod posuit
ysaiam sed non erravit
chalkiens sed scriptor Sed sic
in marco dicitur fuisse sexta
hora vel tercia domini sed
scriptores invenit per epistolas
que notatur vel non est littera
sed nota numeri tamen scrip
serunt eam maiuscule litteram
que significat tria Et inde
forte posuit littera glosa que est
in curvo hoc sic marco

sub audi dixit / sed scriptor
corrupit. Et vere dixit tamen
quantum ad unum misterium videlicet
tamen ita dixit errasse scrip-
tores in matheo qui scripse-
runt Jeremiam pro Zacharia
Etiam super matheum dicit Jeronimus
hebreum sibi ostendisse librum
Jeremie apocrifum in quo hec
scripta ad verbum repererat
corrigitur in matheum in sectis
Jeremie hoc reperitur sicut ap-
postolus quorundam scripturas
apocrifas sequitur ut illud quod
oculus non vidit nec auris
~~dicit dimitt~~ dimit In nullo
enim restat libro hoc inve-
nitur nisi in secretis ysaie Au-
gustinus de concordia ewan-
gelistarum dicit aput Zacha-
riam esse tamen de precio argen-
teis In Jeremia vero de emp-
cione agri licet non de precio
agri et ita dicit hoc competentem
quod nobis quam actum vel occa-
ultum dicit Augustinus quedam
persona ewangelisten accipi-
enda sunt

De verbis pylati ad ihesum et ad iudeos

Cum autem in pretorio con-
venit ad iudeos pyla-
tus querens quam ac-
cusationem afferretis adversus
hominem hunc. Et primo ac-
cusamus enim in duobus quia
prohibebat tributa dari cesari
Et quia dicebat se xpistum regem
esse. Cum que vidisset ut accipe-
ret eum et secundum legem suam
iudicaret dixerunt Nobis
non licet interficere quemquam sub
audi hiis diebus vel potestate tu-
lata ad alios hoc dixerunt
Intrans ergo pylatus pretorium

primam accusationem nullam
reputans Quia forte au-
dierat ihesum dixisse Reddite
que sunt cesaris cesari De secunda
dixit ad ihesum Tu es rex
iudeorum qui videtur dicas quod
a te an alii dixerunt hoc de me
id est hoc me accusamus tibi
Et ait pylatus Nunquid et ego
iudeus sum quasi diceret ego non
sum iudeus Et ita hoc a me non
dico sed gens tua scilicet qua
tua dicas et de qua natus
es tradiderunt te michi Et
ait ihesus Regnum meum non
est de hoc mundo Cui pylatus
ergo rex es tu Respondit ihesus
Tu dicis quia rex sum Ego
ad hoc veni in mundum ut
testimonium perhibeam veritati
Cui pylatus Quid est veritas
Et iterum exiens dixit iudeis
Nullam invenio in eo causam
At illi clamabant Commo-
vit populum incipiens
a galilea usque huc

Ut herodes illusit domino

Cum audisset pylatus
quod homo galileus esset
quia herodes ierosolimis erat hiis diebus nolens
deservire misit ihesum ei ut dux
galilee hominem galileum
vel absolveret vel dampnaret
Et ideo reconciliatus est herodes
pylato super necem galileorum
hinc perdicionis Et gavisus
est herodes quia multo tempore
cupierat ihesum videre et signum
fieri Sacerdotes constanter
accusabant ihesum coram herode
Qui cum interrogasset ihesum in
multis nec accepisset verbum
ab eo sprevit eum et illusit
ei estimans eum fatuum vel

no sane ment[is]. Et in
signum illusionis induit
eum alba veste De s[ecun]da il-
Tunc py- lusione d[omi]ni
latus dixit iudeis
quia nec ipse nec he-
rodes inveniebat
in eo causam et ideo correc-
tum flagellis dimitteret.
Turba ante unanimiter cla-
mavit Crucifige eum.
Cumque pylatus ~~remiss~~ remi-
sisset ~~eum~~ accusabant eum
in turbo quia filium dei se fecit.
Cum ergo pylatus magis ti-
muisset et ingressus ad ihesum
ait illi Unde es tu. Ihesus
autem non respondit. Cui py-
latus michi non loqueris. Ne-
scis quia habeo potestatem cru-
cifige te et dimittere te. Undit
ihesus Non haberes in me pote-
statem ullam nisi data esset
tibi desuper non alia ut de ce-
sare ut ades immo ades. Et
quia timore potestatis superio-
ris angebatur pylatus dixit
eum ihesus nunquam peccare quam
iudeos. Cumque pylatus que-
reret dimittere eum clama-
bant iudei Si hunc dimittis
non es amicus cesaris. Omnis
qui se regem facit contra-
dicit cesari. Qualiter pylatus sedit
Audi pro tribunali
ens hec pylatus e-
duxit ihesum foras
et sedit pro tribuna-
li in loco qui grece
dicitur lithostratos hebraice
gabata quod varietatem pa-
vimenti. Erat autem parasceue
hora quasi sexta. Erant autem
multi iudei grecis utebantur
utebantur vocabulis

Cum in ieiuniis differ-
tur missa usque post
vi et in xl usque post
nonam hoc ex capitu-
lo ... ordinatione magistri
factum esse quod pro mi-
sterio ne audita mis-
sa ante vj quererent
occasione procedendi
horam edendi vel for-
te quia non solum pas-
sio sed et mortis et se-
pulture et ascensio
facienda sunt in memoria
in memoriam mortis
et ascensionis cele-
bratur post vj in me-
ridiem sepulture post
nonam forte in memori-
am resurrectionis cele-
bratur

parasceue
grece p[re]-
paratio
latine
sic dice-
batur fe-
ria
sexta
quia
in ea p[re]-
parabant
neces-
saria sab-
bato sicut
in deutero-
nomio
colligi-
batur manna quo-
tiens ergo vj esse incepta et
usque ad eius completionem
peracta sunt ea que leguntur
usque ad tenebras et a vj
completa facte sunt tenebre
Iohannes dicit hora tertia ma-
nens intellige horam qua
lingwis crucifixerunt eum
iudei vel voce clamantes Volunt
horum septem ipsa conclu-
dere mortem. Postquam eum
in nocte indulgentiam eius
verum mortem fluxerunt us-
que ad crucifixionem tres hore
noctis et tres hore diei. Cum
que accusaretur ihesus in multis

Scor in medium
illo horarum d[omi]num
crucifixum. Et eo
modo hanc modo
illam horam por-
tam via et certam in-
fra tertiam et septimam cele-
brat missam. Et tunc
mane celebratur
missa de ante tan-
tum tertia

Nichil re-
spondit. Diem
autem fe-
stum pasche
tempus re-
verenter
festo nomi-
ter introducta ...
tudine dimitte
unum de vinctis quemcumque pe-
tissent in mensura que ea
die crucifixi erant de simi-

tute persecucionis et propter
etiam compellentibus eos quo-
rum alios studebant ut Christum
et duos latrones in medi-
am Christo medio gemitorum crucifixi
si adhuc studimus aliquem
quod annis nescio quod qua
factum est luna xv constitu-
tis temporibus eam fuisse sexta
feria. Cuius optionem dedisset elige-
re iesum innocentem aut bar-
rabam. Barrabas per
duo v et sonat filius ma-
gistri eorum. Barrabas et so-
nat filius patris. Capitulum pi-
latus Christum nolens tradidit ie-
sum ut crucifigerent fla-
fo
Tunc missit gellatum
ad pylatum uxor
sua dicens nichil
tibi et iusto illi mul-
ta enim sum passa per
visum dormiens. Ipse enim
iam dei nutu potat cogno-
scere diabolus crucis misterium
et ideo laborabat ne Christus la-
borabat moreretur. Forte
iam gaudebat sancti in fi-
no unde hoc notanit videns
ante pylatum quod nichil proficeret
sed magis tumultus fieret la-
vit manus dicens innocens
ego sum a sanguine iusti huius
et viderunt omnes. Sanguis
eius super nos et super filios no-
stros id est ultio sanguinis
Tunc ihesum flagellis cesum
tradidit eis ut crucifigeret
Sanctitum erat a Romanis
ut crucifigendus prius fla-
gellaretur vel forte ut iudei
saciati flagellis a morte
desisterent adhuc columpna
ad qua alligatus fuit in qua
vestigia cruoris ostendit. De il-
lusione militum Capitulum lxvi
Milites gloriosi presidis su-
scipientes ihesum conve-
nientes eum et induerunt
denuo ei clamidem
coccineam ad similitudinem
purpure qua reges utebantur
Ideo multis diebus | et apposuit
uncia et fines ho- | in clamide
varum obmittimus | illa asump-
quia tunc nobis ab- | tum esse
lata fuit qui e al- | aliquid
pha et ω et reduxerunt in | purpure
prius ut in estima clamide
fieri solet. Dominica et evange-
dicit eum indutum purpura
Diademate autem plecte-
tes coronam de spinis impo-
suerunt capiti eius. Dominus at-
tencius considerasse se di-
cunt spinas illas asserunt
iuncos fuisse marinos quo-
rum acies non minus spina du-
ra est et penetrativa nimis
et porreta et acuta cuspide
in una. Credibile est autem
aculeos corone cruorem de
capite traxisse et flagel-
lis cruor dum si contractus est
etiam sanguineus sudor ali-
as per totum corporis emanavit ut
non tantum manus et pedes,
latus dumtaxat aspersa sanguine
ne sed tota veste tincta Christum
ascendisse de bosra. Ysaie lxiii Ipsi
autem dederunt manui eius
arundinem et illudebant
ei tamquam volenti regnare
Tercia illusio que permit- | nec va-
timus nobis aut revelatus | lenti et
crucis titulus adoramus | gemi-
dicentes avos agios o theos | flexos
qui ter orantes honora- | dicebant
tes ter illusum per nos | Ave rex
et duabus linguis i. greca | iudeorum
et latina tercia adhuc | Et licet
plecti i. hebrea / sed i fuit

laudabit. Etiam quia tres accusationes et tres opinationes in persona salvatoris posuerunt et quod ubi eum quem parturiebat eius populus tria beneficia sua liberando ab egipto regnum eorum de egipto introducendo terram optimam quibus dedit populus accusabat me de negatione tributi potius debebat gratias agere quia liberavi te a tributo accusas me quia dixi me regem potius gratias age quia regnavi te i desto accusas quia dixi me filium dei potius ora ut inducam te in terram meliorem optimam

hoc fecerunt gentiles quia iudeis antecessoribus flebant in pastore tunc ... propter fidis iudeis ... feminas non ... tamen fuerunt iudei ... militibus hec agebant et opponetes ... ne penitentiam agebant ... eius et opponentes eum

... duxerunt eum veste sua et duxerunt eum ut crucifigeretur baiulantem crucem

De Symone cireneo

Et exeuntes invenerunt Symonem cireneum venientem patrem alexandri et rufi. Et hunc dicunt putant fuisse discipulum domini et angariaverunt eum tollere crucem post ihesum id est ad angariam coegerunt eum quae est et animus corporis et persone ... angaria hanc passionem plangentem post dominum presentavit ... turbas imminentibus ... faciunt et ... datum domini plangentem super nos et super filios nostros hanc crucem super altare ponenda est ut tantum per se vel eius quia sequebatur ante ihesum mulieres plangentes ... quibus respiciens Nolite flere super me

sed super vos et super filios vestros dicens Tunc incipient dicere montibus cadite super nos et collibus operite nos.

de alteri tollat eam baiulus ... quia de ipsis ... ineris sublatus tulit eam Symon cireneus te perimmineuti ... eradio gentis me. Ducebatur et dominus noster ... ut crucifigerent. Et pervenerunt in locum calvarie qui hebraice dicebatur golgotha. Calvaria est os capitis humani nudum et quia ibi decollabantur rei et multa ossa capitum ibi sparsa erant dicebatur locus calvarie ut calvarium. Ambrosius dicit in epistola ad romanos iudeos velle quia ibi sepultus fuit Adam et accepit eius dictam calvariam et ei dictum ab apostolo Surge qui dormis et exurge a mortuis et illuminabit tibi christus. De qua opinione dicit ieronimus quod favorabilis est in predicatione et mulcens aures non tamen vera. Unde tradimus quod a falsariis positum est. Ambrosio sicut et multa alia. Cum autem crucifigerent eum dicebat pater dimitte illis quia nesciunt quid faciunt

De divisione vestium et tunica sortita

Tunc fecerunt de vestibus eius quatuor partes quia quatuor erant milites qui crucifixerant eum. Sed tunica autem erat inconsutilis et acu contexta ope facta et ideo scindi poterat desuper contexta per totum habens ... circa super humeros posita ad modum

corrigie in pelliciis exspo
liti sunt de ea tunc esset.

De titulo triumphali etc.

Scripsit autem pyla
tus titulum cause
eius id est titulum tri
umphi mortis eius
Jhesus nazarenus rex iude
orum qui dicit. Hic titulus quia
rex erat iudeorum. Et scrip
sit illud hebraice grece et la
tine ut diversarum linguarum
homines qui convenerant
ad diem festum legere pos
sent et intelligere. Dicit
autem principium tituli scriptum
fuerit tribus linguis [illegible]
tum est sed finis hic rex
iudeorum sic scriptum est hebra
ice malchus iudeorum grece
basileos latine
rex confitentium Crux
autem non habebat supra lignum
transversum aliquid sed
formam tau T sed pi
latus supra posuit tabel
lam et tabulam affixam
ei in tabula erat titulus
sic scriptus. Dicunt autem in
domini cruce fuisse quatu
or diversa ligna et forte
in totidem divisis quibus
lignum erectum transver
sum tabula suppedita. Dicun

Quatuor hec ligna cruci
na Cedrus cypressus
sub oliva palma
crucem domini sta
tuunt topacia paul

tus crucis affixa erat crux qui in rupe
defossus fuit. Invenitur
enim lignum dominice crucis
et palme et cypressi ut qui
dam tradunt olive et ce
dri. Dicunt autem iudei pi
lato ut mutaret titulum et
noluit immo confirmavit dicens
Quod scripsi scripsi id est immo
bile scripsi. Pretereuntes autem
blasphemabant eum dicen
tes Vath qui destruis tem
plum dei etc. Similiter et sacer
dotes illudebant eum dicen
tes Alios salvos fecit se
ipsum non potest salvum facere Et
dicebant nunc per quod non eo se
sed in beelzebub sanabat po
tius eum se sanaret. Demo
nes fiendentes vires suas
fractas esse hoc agebant
ut descenderet de cruce. Ta
men in tobia supra expecte
ratum pisces legitur demo
nem stetisse super brachium crucis
et considerasse an Christus
aliquid maculam peccati haberet.

De diversis unius latronum

de [illegible] latr[illegible]

Etiam unus de simul
pendentibus blasphe
mabat eum. Alter
increpans blasphe
mantem ait. Memento mei
domine dum veneris in regnum
tuum. Et audivit: Amen dico
hodie mecum eris in paradiso.
Non intelligitur de terreno unde
expulsus est adam neque de an
gelico quia ad illum an
te Christum nemo ascendit sed
in requie quod est esse cum Jhesu
Vel hoc mecum eris quod est
esse in paradiso. Forte fuit
anima eius cum anima Christi
in sinum abrahe et cum illo
regressa est quia non tunc pe
netravit latro celos etiam
quod aliis locis scripturarum
erraverunt quidam dicen

tes ut origenes esse vult
ta loca beatorum scilicet terrestrem pa
radisum vel aere et loca in
aere et terra ubi sancte vivebant
nt tamen deum videbunt
Soli enim perfecti cum angelis
fruentur visione dei absque
etiam dictum putatur in domo
patris mei mansiones multe
sunt. Quod virgo virginum commendata est

Stabant autem iuxta crucem ihesu
mater eius et maria cleophe
et maria magda
lena et iohannes
Tunc dixit ihesus matri
de iohanne Mulier ecce
filius tuus Et iohanni au
tem ecce mater tua Et ex illa ho
ra accepit eam discipulus
in sua vel in sua quasi matrem
vel in sua quasi potestate vel
in communione rerum suarum
tamen creditur nichil habu
isse proprium sed cum esset beata
virgo cum apostolis iste specia
lem curam eius habebat

De tenebris

Sexta autem hora tenebre
facte sunt usque ad
nonam quod diminuendo
horam. Non fuit eclipsis so
lis ut quidam mentiuntur cete

ra. Quia tribus horis
per tempus fuit tenebre
io et nos ter cele
bramus tenebras
etiam triduane mor
tis quasi triduanas
facimus exequias ita
ut alibi monachi in
faciunt lectiones pro
mortuis. Et tunc con
firmatur tenebrarum in
firmatur quem illis
diebus tenuerunt precede
nte destinctio tardela
rum signatur apostolis

quia luna
ex regione
fere erat
ad solem
Eclipsis
autem so
ri solet
tantum in
sinodo so
lis et lu
ne latet
quod attige
rit tunc

vigebat studi
um et eo tempore
quiescerent
philosophi
causam tene
brarum nescie
ntes

studiosi vel quod
paulatim

occasione philosophi
a prima genera
tione factorum
et tandem do
mini intellige

Tunc dixit dyonisius
ariopagita quod deus na
ture patiebatur et fecerunt
ei aram et super scripserunt
ignoto deo. De quo in actibus
apostolorum legitur quod nunc an
genes videtur velle quod te
nebre ille fuerunt tantum super domi
nicam terram iudee quia ma
gis per domum suam orbem diffu
se fuissent in aliquibus
hystoriis et memoria invenir
etur. Sicut et quod sic tribus
diebus fuerunt tenebre super
egypcios. In terra vero iessen
ubi erant filii israel lux erat
ita modo quod dicunt super filios
israel erant tenebre aliis na
tionibus luce fruentibus

De clamore domini ad patrem

Et circa horam nonam
clamavit ihesus vo
ce magna dicens
hely vel heloy lama
sabacthani Una dictio est
hely et sonat deus meus
hel nomen dei est. y meus
lezma id est quare sonat vox ia
et crucifixerunt me potatus est
hoc. Et hoc quia ps ille qui est
deus vobis incipit de ipso
scriptus est. Non ut quidam pu
tant ex persona dauid vel hes
ter vel mardochei. Et dixe
runt quidam heliam vocat
iste. Hi romani erant non
intelligentes hebream lingwam cla
mabat ante cruces scilicet delic
tum aptum non quod deitas ab

humanitate separata esset. Sed quia ita tradita erat a proprie calamitatibus quod videbatur derelicta vel pro derelictum (?) apprehendi, quia tunc fere inutilis videbatur, eius passio quia de toto genere humano videbatur quis redimi nisi latro qui fere solus credebat in eum. Unde dicit Ieronimus: passa (?) est sicut dixi consumata (?) sunt sicut qui colligit spicas in messe. Et in proemio (?) Ecclesiastes singulariter sum licet domine (?) Ecclesiam (?) excepta beata virgine quam etiam tunc credidisse credimus. Huiusmodi enim semper ipsa credidit.

de morte domini post gustatum acetum

Postea dixit Ihesus: Sitio. Vas autem ibi erat positum aceto plenum et unus ex militibus implevit spongiam aceto et imposuit calamo / arundini / spongiam ysopo circumligatam et dabat ei bibere. Affuerunt enim dicentes crucifixoris ... (?)

Quia hora nona mortuus dominus centurio factus est pro fide sine (?) et presidi (?) recedentibus licuit Ioseph et Nicodemo disponere de funere et mulieribus aromata preparare; pro prius (?) ideo hora nona conveniunt non ad missale officium sed quasi ad funeris obsequium (?).

ticinus (?) mo(ri) si acetum cum felle biberent, et ideo acetum fertur posuisse ut citius possent liberari a custodia, si citius morerentur quos crucifixerant. Potuit esse quod vile vinum scilicet (?) tulerat ad extinguendum (?) calorem quod acetum factum est. Unde ad notandum eius acredinem alius evangelista dicit vinum mirratum, alius cum felle mixtum.

Cum ergo libasset Ihesus acetum dixit: Consummatum est, scilicet quidquid fieri oportebat antequam moreretur, vel humane corruptionis dixit esse consummatum. Ihesus autem clamavit voce magna: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et inclinato capite emisit spiritum.

De signis

Ecce velum templi quod erat ante sancta sanctorum scissum est a summo usque deorsum. Remigius dicit velum quod dicebatur exterius scissum est, quod mistice tantum dictum est / vel forte etiam velum appensum ante fores templi quas ad tegendas fores appositum dicit Iosephus ... (?) velo scissum esse. In evangelio Nazareorum super liminare templi infinite magnitudinis factum esse legitur. Auditaque voces in aere ... (?) ... dicentes (?) ...

Super locum ubi ... scriptum est domus Dei ... et hic Deus ... (?) ... et ... in (?) personas et ante ... Caesaream ... Sabaoth ... salutes ... in medio ... et terre.

Hic scriptum est ubi ... Petrus et ... Christus et ... basis et fundamentum ... et ... piscatorum et fidei ... et ... mundi.

Primo a tempore domini ... pedes habuisse in altum et tabulam super portam pedem et dimidium.

Dicitur ... Savioth (?) abbas fuisse quo mortuo quidam monachi eius inestimabiliter dolentes mortui sunt et ad hunc ... videntur. Terra quoque mota est, petre scisse sunt et monumenta aperta sunt et multa corpora sanctorum surrexerunt a mortuis et venerunt in Ierusalem et apparue-

runt multis forte sic sunt de
quibus super epistolam ad hebre-
os legitur quod multi assertant
fuisse sepulturi in terra sancta
ut cum domino resurgente resur-
gerent. Ubi autem aliqui
eorum ita permanserint et cum
domino ascenderint nescimus
sed et aliqui illorum mortui
sunt quoniam dominum surrexisse
testificati sunt. Dicunt quidam
corpora quorundam quiescunt
in terra et sancta Stancos unus
fuisse eorum probet. Hiis vi-
sis centurio et qui cum eo
custodiebant Ihesum timu-
erunt et dicebant Vere filius dei
erat homo iste. De fractis cru-
ribus latronum Christus est lan-
ceatus
Iudei autem ne corpora
manerent in cruce pen-
dentes in magno die sab-
bati rogaverunt Pilatum
ut frangerentur crura eorum
et tollerentur ne festum
eorum honorare cruciatus feda-
retur. Cumque milites primi fre-
gissent crura latronum et
venissent ad Ihesum invene-
runt eum mortuum, ob-
non comminuerunt ossa eius sed unus
militum lancea dextrum latus
eius aperuit et continuo
exivit sanguis et aqua.
Et qui lanceavit eum ut
traditur quidam tunc fere calli-
gassent oculi eius et ca-
su tetigisset oculos suos san-
guine dei clare vidit. De
Cumque sepultura domini
iam sero factum esset
Ioseph decurio id est
unus de ordine curie abar-
rimathia civitas Helcane
patris Samuelis dicimus et ius-
tus de Deo non etiam putatur consep-
tus esse quia beatus vir qui
non consensit consilio et actibus

et consilio aliorum petiit a
Pylato corpus Ihesu quia et
ipse discipulus erat Ihesu sed oc-
culte. Venit etiam cum eo Nico-
demus ferens mirre et aloes
quasi libras centum. Ista ama-
ritudine sua vermes arcet
a corporibus mortuorum. Et ac-
ceperunt corpus Ihesu et invo-
lutum syndone quam emerat
Ioseph ligaverunt linteis
etiam aliis que attulit attu-
lisse Nicodemus. Erat autem
non longe monumentum no-
vum excisum in petra in quo
posuerunt eum. Et nota quod
in simplici syndone involu-
tum est corpus Ihesu. Instituit
Silvester papa ut sacrificium
altaris in lineo tantum panno
celebretur. De monumento domini
De monumento do-
mini dicit Beda sr
marum quod domus
fuit rotunda de
subiacente rupe
excisa tante altitudinis
ut vix homo manu exten-
ta culmen possit attinge-
re introitum habens ab oriente
cui magnus lapis appositus
erat pro hostio. In parte vero
aquilonari locus dominici cor-
poris de eadem petra factus est
vii pedes habens longitudi-
nis tribus palmis altius
cetero pavimento eminens
qui sarcophagus super positus
fundamento uel in ipso parie-
te loculus factus erat sicut
fit in muris domorum ad utense-
lia reponenda. Non ut dicit
Beda locum illum non desuper
sed a latere meridiano pa-
tulum unde corpus inferebatur
quod tamen et priori sententie
congruit ut esset ibi sarco-

pharisaeus supra latus inclinata et apertam a latere sinistro de supra. Color vero monumenti et loculi rubicundo et albo dicitur esse permixtus. Et erat maria magdalene et altera maria considerantes ubi positus erat corpus ihesu et revertentes paraverunt unguenta quia diutius eis operari sabbato conquieverunt. De custodibus sepulcri capitulum

Altera autem die que est post parasceven convenerunt sacerdotes et pharisei ad pylatum dicentes hic seductor adhuc vivens dixit post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulcrum ne discipuli eius furto sublatum dicant surrexisse. Et hanc litteram patet quia sabbato hec facta sunt. Tamen remigius exposuit hoc parasceven preparationem dominice passionis que incepta est a pascha vigilia noctis ut supra dictum est et legitur ita Altera autem die que est post parasceven id est post inceptionem huius preparationis hoc est ipsa sexta feria que orta est post eius inceptionem. Verisimile est forte remigio quia ea die posuerunt custodes iudei sepulcro et signaverunt lapidem quod sabbato non fecissent. Unde pylatus ait habetis custodiam id est do vobis licentiam ponendi custodes ite et custodite sicut scitis. De adventu mulierum ad sepulcrum

Vespere autem sabbati cum adhuc tenebre essent venit maria magdalene et altera maria et maria salome ad sepulcrum cum aromatibus que paraverant. Quidam non nisi duas venisse putant quia supra due tantum dicte sunt considerasse sepulcrum et revertentes paraverunt aromata et dicunt quod additum est hic et salome cognomen est alterius marie tatie contra quos sufficit apponere usum ecclesie que tres reputat. Etiam lucas dicit preter mariam non affuisse iohanna que tradit fuisse uxor cuze procuratoris herodis nomine nescio ut dicit Augustinus de concordia evangelistarum. Nocte significat aperte totum. Et cumque pe sabbati id est nocte sabbati scilicet ne de ipso vespere que est inicium noctis intelligeres mutavit Augustinus et alii que referens ad sensum non ad nomen que scilicet nox lucescit in prima sabbati hoc est cuius finis est diluculo prime sabbati id est dominice quia dicitur nocte sabbati venerunt non tamen qualibet noctis parte sed diluculo. De alio ordine dierum

In hac nocte inmutatus est ordo dierum naturalis qui erat ut dies precederet noctem. Deinceps fecit creator temporum ut nox precedat diem. Et hac nox comunis sunt et sabbato eiusdem dominice dominice diei. Et ita per synodochem dicitur dominus fuisse in corde terre tribus diebus et tribus noctibus accipiendo

ppe imad par

ex postrema parte pascenen-
tem diem cum nocte sua
et sabbatum totum et pro nocte
dominice diei partem dimidiam. Ta-
men autem Augustinus videtur
velle hanc imitacionem factam
in pascene ut nos quasi fere
fuit et pascences et orto
iam sole id est cum celum
ab orientis partibus iam albe-
sceret dicebant ad invicem
Quis revolvet nobis monu-
mentum vel lapidem ab hostio
monumenti et respicientes
viderunt revolutum lapidem
et angelum sedere super eum.
Jam enim terre motus factus erat
domino resurgente et clauso se-
pulcro egressus erat. Ihesus
Quendam enim monachum sancti
laurencii reme contra minas
ab incarnacione domini [illegible]
[illegible] miranti cingulo suo quo
accinctus erat insoluto et
[illegible] eundem. Vox in aere
facta est. Sic potuit clauso se-
pulcre sepultus. Angelus autem
postea tulerat lapidem ut egres-
sum iam indicaret. Pre timore
autem eius exterriti custodes fa-
cti sunt velud mortui. Opi-
niones de hora resurrectionis

De hora quidem resur-
rectionis plures sunt
de qua varie loquuntur
auctores. Jeronimus
in libro [illegible] questionum. Vespere sab-
bati ait Matheus. Marcus vero
valde mane una sabbatorum
veniunt ad monumentum or-
to iam sole. Hinc questio dupliciter
est soluta. Aut enim non [illegible]
[illegible] marcum omnibus contrarie li-
bris pene hec capitulum in fine
non habentibus. Aut utrumque verum
dixit. Matheus quod dominus sur-
rexit id est vespere sabbati. Mar-
cus quando vidit eum Maria Mag-
dalene id est mane. Am-
brosius in fine expositionis
Luce. Non vespere pascente die
sed noctis vespere dominus surre-
xit. Denique grecus sermo
plus vespere habet sero. Significat quod
dominus non vesperino tempore diei
sed sero id est in profunda nocte
surrexit. Unde et mulieres
ad monumentum postmodum ac-
cedere custodibus quiescenti-
bus et principes sacerdotum di-
xerunt quia discipuli eius ve-
nerunt nocte. Vel autem sci-
as nocte factum mulierum
alie [illegible] sciunt alie nesciunt.
Sciunt que noctibus observant
nesciunt que recesserunt. Una
Maria Magdalene secundum
Iohannem nescit. Altera
Maria Magdalene secundum
alium scit. Una eadem enim
ea scire et postea nescire non
potuit. Denique alteram esse
cognosce. Illa admittitur
tenere pedes domini ista prohibetur.
Illa angelum videre meruit. Hec
primo cum venit neminem vidit.
Illa discipulis resurrexisse
dominum nunciavit. Ista raptum
esse. Illa gaudet hec plorat.
Illi christus occurrit. Hec mortuum
querit. Augustinus vult super dupli-
ci [illegible] diluculo sur-
rexisse cui consentit illa
auctoritas que dicit dominum
xl horis mortuum fuisse
et totidem diebus ante ascen-
sionem post mortem in
terra. [illegible] [illegible] [illegible]

Communis opinio est una tamen fuisse magdalenam sed hoc determinari quod dicit ambrosius alteram et eandem alteratam

uespertinis pastenes et opportu dicitur noc tinum etiam minus dici. Etiam quoque consentire videtur quod matutinas laudes post dominicam resurrectionem celebramus quod predicta uos sancta ambrosius sentiat quod sampson in typo resurrectionis in media nocte surgens tulit portas gaze. Sic ergo anima Christi rediit ab inferis et reddita est corpori facto impassibili. Uel aliter anima Christi facta est impassibilis cum egressa est a corpore cum tertio demum reddita est corpori ne sine corpore glorificaretur. Non memini me legisse de factis quos eduxit de inferno. Si queritur ubi fuerit post resurrectionem deus noluit. Vel sic dicatur de domino fuit in extremis maris, id est super amplissimos fines orbis, de dubitate adducta mulierum ad monumentum que videtur esse meruit. Unde et per plurimus videtur, 2 de apparitionibus et modo angelorum glosa augustini super concordiam plene diffinit hoc dixisse sufficiat quod de apparitiones Christi post resurrectionem loquimur in evangeliis quinque ipsa die hominis quinque post ea in capitulo leguntur quod unus est iacobo et quinque fratribus simul sed nec tempus nec modum determinat. Item iuda dicitur quod iacobus mortuo domino vovit se non comesturum donec christus resurgeret et io dicimus cadat die quo resurrexit apparuit illi. Fuerunt etiam qui dicerent Ioseph cadauer uespasiani sepeliuit dominum a iudeis incarceratum et in custode nuo latuisse et deinde factum discipulum et io cum alios statim apparuit Ioseph in carcere ad consolandum.

Quod angeli apparuerunt mulieribus

Et factum est cum mente consternate essent mulieres de hoc quod inuenerunt. Et ecce duo viri, id est angeli in corporibus humanis steterunt secus illas. Luce declinarent vultum in terra dixerunt angeli ad eas. Quid queritis viventem cum mortuis, id est ipse pluribus qui locus est mortuorum. Non est hic sed surrexit sicut dixit uobis in galilea dum esset. Nota quod sancte mulieres non conuenerunt sed inclinauerunt vultum. Et io mos ecclesiasticus est ut exemplo earum etiam in ecclesiam dominice resurrectionis et in spem vite omnibus dominicis diebus et a pascha usque ad pentecosten non flectimus genua orantes. Et addiderunt ite dicite discipulis eius quia surrexit dominus et ecce precedet vos in galileam. Et reuersae uerum domini ibant

Nota quod in quibusdam ecclesiis in signum huius rei pueri gerentes speciem mulierum singulis diebus post evangelium inclinatis vultibus ad altare stantes manent etiam nunc maiores sedent. Inde signatione apostolorum qui domini testes erant in concilium insidebant

De cursu iohannis et petri ad

Currit ergo maria magdalene et uenit ad petrum et

iohanne et ait Tulerunt
dominum meum de monumento et
nescio ubi posuerunt eum. Hoc age-
bat in ea vis amoris, ut
qui nato [illegible] mentis ut non
inventum non crederet nisi re-
latum. Cucurrerunt autem illi
duo ad monumentum et non inven-
to corpore cum vidissent sudari-
um capitis et lintheamina
seorsum posita crediderunt
vere esse quod dixit mulier.
Et redierunt ad semetipsos
id est ad hospicia sua. Quod marie
magdalene apparuit dominus

Maria autem magdale-
ne que ad eis erat
reversa mansit ad monu-
mentum foris plo-
rans. Cumque introspexisset
vidit duos angelos sede-
ntes iuxta locum corporis
domini unum ad pedes et alterum ad
caput qui dicunt illi Mulier
quid ploras. Que ait Quia
tulerunt dominum meum et nes-
cio ubi posuerunt eum. Et con-
versa vidit ihesum stantem
et nesciebat quia ihesus esset.
dicit ei ihesus Mulier quid
ploras quem queris. Illa exi-
stimans ortulanum esse ait
domine si tu sustulisti eum dici-
to michi ubi posuisti eum et ego
eum tollam. Dicit ei ihesus
Maria. Et statim agnovit
eum et ait Rabboni quod dicitur
est magister. Et proinde volu-
it tangere pedes eius ut con-
sueverat. Et ait ihesus Noli
me tangere nondum enim ascen-
di ad patrem meum simpliciter quia
in corde tuo. Quasi diceret Quem
tantum mortuum queris dominum me-
rum tangere non mereris.

quem sic putas cadaver sublatum
non aliud sed Vade autem ad
fratres meos Ascendo ad
patrem meum et patrem vestrum deum
meum et deum vestrum. Hoc se in
proximo esse ut videant me
ascendentem. De mendacio custo-
dum. Quod hic fieret

Custodes redierunt nun-
ciantes principibus sacer-
dotum que facta fuerant. Et
illi pecunia corrupti
dixerunt Nobis dormientibus
furati sunt discipuli eius corpus
eius. Et mansit hoc verbum apud
iudeos usque in hodiernum
diem. Quod apparuit mulieribus

Venientes autem maria iacobi
maria magdalena
iam credens et ceteris
aliis que cum ea prius fuerant
ibant simul ad discipulos
iam certe de resurrectione. Et
ecce occurrit eis ihesus dicens
Avete. Ille autem accesserunt
et tenuerunt pedes eius ado-
rantes. Dicit eis ihesus Ite
nunciate fratribus meis ut
eant in galileam ibi me
videbunt. Hanc visionem
sui in galilea preter dominus
memoratur quia vera credimus
omnes discipulos affuisse. Et
exprobrando quibusdam
duritiam cordis eorum eos
plenius certificasse. Abierunt
autem mulieres et nunciaverunt
omnia xj lugentibus et flentibus que
cum eis erant. Et visa sunt
ante eos sicut deliramenta
verba ista. Petrus autem sur-
gens cucurrit ad monumen-
tum ut lucas dicit et tunc vol-
[illegible] quod dominus apparuit ei

Ecce de duo ut si non [illegible] in evangelio
[illegible] euntibus in emaus

est duobus discipulis euntibus in Emaus, quorum unus dicebatur Cleophas. Tacito nomine alterius putatur Lucas se innuisse more scriptorum sacre scripture. Sed Ambrosius in Luca dicit illum vocatum Amaon. Que castellum post vastationem iudee sub Marco Aurelio restaurata est Emaus et dicta est Nicopolis. Hec civitas ab Iherusalem in spacio lx stadiorum. Stadium ut dicunt quidam scriptores Ierosolimitani gigante uno anhelitu cxxv passus cucurrisse et stetisse et asta ... passus longius vocatum stadium tunc viii stadia faciat miliare in summa. lx faciunt vii passuum et quingentos et vii miliaria et iiii^or stadia, id est leucas tres et tres partes quarte. Habebat autem Ihesus tunc illis et oculi eorum tenebantur ne eum agnoscerent. Alibi legitur quod apparuit eis in alia effigie quod aliquid in eo erat ne eum agnoscerent. Potuit esse ut mutatio corporis de mortali in immortale non potuit fieri sine aliqua quadam alteratione qua postquam subito non agnoscerentur, ut si quis quem viderit puerum et paulo post adolescentem sibi invicem viderit non mox eum agnosceret. Et tunc cognovissent eum in fractione panis et evanuisset ab oculis eorum, eadem hora regressi in Iherusalem invenerunt congregatos xi et eos qui cum eis erant dicentes quia surrexit dominus et apparuit Symoni. Et illi narrabant que gesta

erant in via et quomodo cognoverant eum in fractione panis. Effregit et porrigebat illis in tres partes sue hostie: una que est ... dum due porriguntur, una sacerdoti altera ministro vel reservatur infirmo.

Quod apparuit dominus absente Thoma

Quidam tamen socios non crediderunt, de quibus unus erat Thomas. Vero non egresso tunc adhuc alii colloquerentur de hiis que audierant et sero iam esset et fores essent clause propter metum iudeorum, stetit Ihesus in medio eorum et ait: Pax vobis, ego sum, nolite timere. Ipsi autem turbati putabant se spiritum videre. Non enim credebant vel tercia die potuisse veram carnem resurgere vel resuscitatam clausis ianuis posse intrare. Et ait eis: Videte manus et pedes meos, palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. Et ostendit eis cicatrices manuum et pedum et lateris. Cicatrices de causis propter ... reservavit. Duas cicatrices in corpore licet incorruptibili ad corroborandam fidem apostolorum quia surrexerat, et ut patri presentet quale genus mortis tulit pro nobis, qui est quedam modus intercedendi pro nobis, et ut in iudicio videant perfidi in quem pupugerunt et ostendit omni carni signa victorie

Inde est quod immittenda parte hostie in calice ubi signatur crux subditur: Pax domini sit semper vobiscum. Et episcopus cum ... se ad populum in missa dicit: Pax vobis, consultum longe post introductum est pro supradicta causa

sic ubi gratia Achilles fortiter egit et multis vulneribus percussus est, dixit illi medicus: vis sanari sine omni cicatrice vel cum cicatricibus sine omni deformitate? Respondit cum cicatricibus in signum glorie sue et exemplo alios animando ad idem reservavit cicatrices. Et nota quod duo miracula secundum humanam rationem et sibi contraria dominus eis ostendit: corpus suum incorruptibile, quia palpari non potest quod non corrumpitur et corrumpi necesse est quod palpatur. Dicit tamen Beda quia corpus domini subtile erat per effectum spiritualis potentie et palpabile per veritatem nature, id est palpabile secundum ut veritatem carnis probaret. Vel potest dici corpus domini vere visibile et palpabile aliis incorruptibilibus et corruptibilibus non videri et palpari non potest nisi miraculose. Quod postquam comedit coram discipulis insufflans dedit eis

Adhuc illis non credentibus ait: Habetis hic aliquid quod manducetur? Et obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis. Et manducans reliquias dedit illis. Sciendum est cibos a domino sumptos post resurrectionem non solum sumptos sed etiam assumptos sicut aqua missa in ignem absumitur. Ante mortem vero sumptos in alimoniam. Aliter enim absorbet aquam terra sitiens, aliter radius solis calens. Et ait illis: Hec sunt verba que locutus sum cum essem vobiscum, id est similis vobiscum passibilis. Tunc aperuit eis sensum ut intelligerent scripturas et dixit eis: Vos eritis michi testes horum in omnes gentes incipientes a Iherusalem. Hanc igitur discipuli viso domino et agnito dixit quod eis [illegible] vobis simplex sit ut est [illegible] tamen cum [illegible] pontifex scilicet dicat ipso pax vobis [illegible] intelligitur sit. Item ut ostendat se [illegible]. Inde est quod audita pronunciatione evangelii vertimur ad orientem quasi ad ipsum et dicentes Gloria tibi domine, quia inde venit ad nos evangelium, quia de Syon exivit lex et verbum domini de Iherusalem. Item dicat pax vobis scilicet cum primo vertitur ad populum in missa, quia hec fuit prima vox Christi ad discipulos post resurrectionem. Ad instar vero aliorum sacerdotum post dicat Dominus vobiscum ut se ostendat unum esse de nobis. Hec cum dixisset insufflavit et dixit eis: Accipite spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta sunt. Hinc sunt quidam adherentes dicentes neminem posse solvere vel ligare nisi habeat spiritum sanctum quo auctore hec faciat. Sed attendere debent quod etsi ante resurrectionem dedit eis claves, scilicet potestatem ligandi et solvendi, sine insufflatione. Nec tamen legitur ibi dedisse spiritum eis. Item nec dominus prohibuit [illegible] ibi [illegible] mel de petra id est potentiam miraculorum ligandi et solvendi a quibus minimi a peccato gravius mortali. Et post ea alterum de [illegible] idem

cumq(ue) p(at)rem cu(m) sp(irit)u sancto
de xp(ist)o i(m)passibili. De domi(nica)

Cumq(ue) apparuit tho(me)
enarrasset ab eis re
dijt thomas dixerunt
ei alij ad eum Vidimus domi(num)
Qui dixit se no(n) credit(ur)um
n(isi) videret et tangeret cicatrices
vulnerum. Post dies aut(em) octo cu(m)
essent discipuli intus et thomas
cu(m) eis stetit ihesus i(n) medio
ianuis clausis et ait
thome Infer digitu(m) tuu(m)
huc et vide et manus et
latus et noli esse incredulus
sed fidelis. Respondit. D(omi)n(u)s meus
et deus meus es tu. Et
ait ihesus Q(ui)a vidisti me
thoma credidisti, beati qui no(n)
viderunt et tamen crediderunt.
Q(ui)a vidi dicit thoma tu(m)
vidisse nec aliu(m) tangere
quia xp(istu)s dixit, quia vi
disti. Et c(on)t(ra) visus pro quolibet
sensu poni solet, ut dicat(ur)
vidisti i(d est) tetigisti. Postrem(o)
quia d(omi)n(u)s dixerat Infer di
gitu(m) tuu(m) huc et vide. Hec
et alia fecit ihesus ad robur
fidei n(ost)re et multa que no(n)
leguntur in evangelio.

De appa(ri)tione ad mare tyb(er)iad(is)

Post hec ante mani
festavit se ihesus ad
mare tyberiadis. Pis
cabant(ur) aut(em) vii. discipuli
nocte q(ua)dam ut l[illegible]
tibus. Et cu(m) nichil p(re)hendis
sent mane stetit ihesus i(n) lit
tore. Cumq(ue) ad mandatu(m) ei(us)
in dexteram navigij rethe
misissent impleverunt id
c. l. tribus magnis piscibus.
Et ait iohannes dominus e(st).

Tunc petrus misit se i(n) mare
alij navigio venerunt. Et cu(m)
in littore et piscem suppo
situm et panem iux(ta) positu(m) et
assantes simul de piscibus
quos prehenderant mandu-
caverunt cu(m) ihesu scientes q(uia)
dominus est. Et hec fuit tercia
manifestatio. Sed post quot
dies ab octavo die i(n)firm(...)
no(n) est determinatum. Tunc dixit
ihesus petro Symon iohannis
diligis me plus hijs. Interro
gabat d(omi)n(u)s quod sciebat sed in
[illegible] ut corde credamus et
ore confiteamur. Et ait pe
trus. Etiam d(omi)ne tu scis quia amo
te. No(n) e(st) ita distinguendum
etiam d(omi)ne ut aliqui dixisset
se diligere plus alijs, hoc enim
nesciebat, sed habundavit c(on)f(...)
idiomate hebreo(rum), hebrei e(nim) la
tere ea que ignorabat res
pondit quod sciebat. Vel ita d(omi)ne
amo te q(uas)i diceret, tercium tes
tem invoco quia amo te.
Dicit ei ihesus pasce agnos
meos, q(uas)i diceret cotidiana ope
ris sit p(ro)batio dilectionis. Cum
quesisset idipsum secundo et idem
respondisset petrus, ite(rum) subdidit
Pasce agnos meos. Post tercia(m)
vero responsionem subdidit pas
ce oves meas q(uas)i diceret pas
ce docendo, pasce orando et pas
ce moriendo. Tunc dixit ei
ihesus. Cu(m) senueris extendes
manus tuas et alius te cin
get et ducet quo tu no(n) vis,
significans qua cruce figeretur
nolens volens secundu(m) sensum
carnis. Et addidit Sequere
me, id est sequeris me i(n) genere
mortis. Opiniones de mor
te iohannis de morte ioh(annis)

Tunc cepit ihesus
abire et cepit pe
trus eum sequi pu
tans hoc sibi ma
datum a domino. Sequi
batur et eum iohannes. Con
versus petrus vidit illum se
quentem et ait ad ihesum: domine
hic autem quid? Simplex pa
tietur. Postquam autem audivit
se crucifigendum voluit et
fratris exitum cognoscere. Unde
ihesus: Sic eum volo manere
donec veniam. Putaverunt ergo di
scipuli iohannem non mori
turum donec veniret christus ad
iudicium, sed non dixit, magis
enim donare dilecto non mori,
cum dissolui et esse cum christo
melius sit. Dubitet ergo dominus
qui in psalterio sermonem firmet.
Tamen fuerunt qui dicerent eum
adhuc vivere, quia cum in de
fossum sibi tumulum presente
ecclesia missam descendisset,
sed lux magna per aliquot
horas circumstantes fulsit et
qui aderant ceciderunt.
Cumque post lucem surgentes ac
cessissent ad eius tumulum,
eius vacuum invenerunt, manna
pro terra levis scaturire (?) vide
batur in fundo sicut in fon
tibus solet arena bullire,
et adhuc cumque eadem statu
ta ibi bullire videtur. Unde
putaverunt eum vivere sub
terra et anhelitu eius sta
tum fieri. Alii iam
translatum ad celos putant.
De quo melius est
pie dubitare quam temere
diffinire. De apparicione in gali
lea, ubi mandatum est discipulis
ut doceant gentes et baptizarent.

Undecim autem discipuli
abierunt in galile
am ad montem ubi
constituerat illis ihesus.
Et videntes eum ado
raverunt; quidam autem dubita
verunt. Et exprobravit
illis incredulitatem et duritiam cordis eorum
et ait: Data est mihi omnis
potestas in celo et in terra, id est
nunc apparet omnipotentia
mea. Vel ita dixit: dominum nobis
in mea generatione ne abiectus,
sed quia iudei abiecerunt
me, qui dederunt mihi pote
statem ubique terrarum mittendi
sub celo. Unde subdidit: Ite
in orbem universum et predica
te evangelium omni creature,
id est homini, propter quem facta est omnis
creatura, vel qui habet parti
cipium cum omni creatura.

Christus dixit quod
audistis in aure in
parvis (?) audienti
bus predicate super
tecta. Inde est quod
evangelium legitur
in edito loco ubi
scilicet ab omnibus
audiendum et cruce
omnibus signo sit
positum crucis super
librum qui dicitur hic
est liber crucifixi.
Et ideo in fronte et in
pectore qui in utroque
super liminari id est
in corde et in ore.

Unde et homo
microcosmos
mundus id est mi
nor mundus
dicitur. Et
addidit: docete omnes
gentes id est
genera gen
tium servare
que dixi
vobis et
baptizate
eos in nomine
patris et filii
et spiritus sancti. In inchoatione
operis (?) cum proprium (?)
formam verborum, sed invoca
ndo orantes ut ad honorem
trinitatis fiat opus quod in
choamus ut trinitas nobis
cooperetur. In baptismo autem
dicitur affirmando. Et ipse
sensus: baptizo te in nomine

ma omnes etc. id est ministerium baptismi ago sed
auctoritas penes trinitatem.
Qui crediderit et bap-
tizatus fuerit salvus erit. Qui
vero non crediderit condemp-
nabitur. Non ait non bapti-
zatus fuerit. Omne baptismo
enim flaminis salvabitur in
eius articulus qui excludit ne-
cessitatis non contemptus reli-
gionis. Unde quod dictum est
nisi quis renatus fuerit etc. sic
intelligitur qui contempserit
renasci. Ordinem verborum domini
adhibent heretici huius temporis
dicentes non ante oportere
baptizari nisi credentes et ideo
non recipiunt baptismum par-
vulorum. Sed intelligunt temporis
quo hoc dictum est. Primo e-
nim cum predicabantur adul-
tis baptizandi erant et tunc
adulti temporum fides exigitur
in baptismo pro modo par-
vuli ex eorum quam per adultos
potest intelligi esse dictum. Vel
sic pro omnibus sic exponere:
Qui crediderit et baptizatus
fuerit hoc est qui in fide bap-
tizabitur. Oportet enim bap-
tizandum vel per se vel per alium
credere. Signa autem eos qui
crediderint hec sequentur.
In nomine meo demonia
eicient, linguis loquentur
novis, serpentes tollent
etc. Et hoc quoque pro tempore
dictum est. Tunc enim signa fi-
ebant pro infidelibus con-
vertendis quia ipsi non sunt
signa necessaria ut modo
fiunt sicud passim tunc fie-
bant. Nos enim tu arcius

ta plantarum tandiu agiam
infixa dicitur quousque in terra
convalescerent. De die ascensionis

Die autem
ascensionis venit
in Ierusalem ad eos et ait:
Sedete in civitate quousque
induamini virtute ex alto. Cum-
que comedisset cum eis. Unde
intelligitur septimam horam
tunc fuisse. Eduxit eos foras
in monte oliveti versus
bethaniam. Et elevatis
manibus be-
nedixit
eis. Et vide-
ntibus illis ele-
vatus est in celum
et nubes
lucida ba-
iulabat eum
ministerio
angelorum.
Cumque sub-
latus esset
ab oculis
discipulorum
et adhuc
intueban-
tur celum
ecce duo
angeli
in forma
virorum
steterunt
iuxta illos
et dixe-
runt: Viri galilei quid
aspicitis in celum. Qui dicitur
recedite non oportet ulterius
ut modo videatis, tamen in
fine temporum sic veniet quem-
admodum vidistis eum eun-
tem in celum, baiulis solis
nubibus descendet in aera.
Illi autem regressi sunt in Ierusalem

Hanc ultimam pro-
cessionem post primam
representat cottidianis do-
minicis diebus consuetudo
de ecclesia et reddi-
mus ad eam qui
de Ierusalem et sequendo
crucem ut illi ascen-
sionem. Et hic illi
redierunt sic ipsi
et nos redimus ad
crucem quia ipse dixit
vobiscum sum usque ad
consumacionem seculi. Et
nota quod primitiva ecclesia
observavit diem dominicam
ubi et modo. Et etiam
in aliis feriam quinque
rant ascensionis et
tunc quia fiebat pro-
cessio. Sed multiplicatis
solempnitatibus sanctorum
sublata est solempnitas
quinte ferie et processio trans-
lata est ad dominicam diem.

et expectabant promissum
spiritum. Secundo accepto tempore su-
i profectus predicaverunt ubique do-
mino cooperante et sermonem
confirmante sequentibus signis.
Et nota dicitur quod Enoch translatus est,
Enoch subvectus est, Helyas
ascendit, Ihesus sed propria virtu-
te. **Quotiens apparuit dominus
discipulis infra xl dies li-
ber actuum apostolorum capitulum**

[P]rimo no-
no decimo
semper ti-
bere tesa-
ris adhuc
procura-
tore iudee
pylato pro-
side sumere
intellio
mortuus
est dominus et resurrexit. Re-
surgens ante veritatem resur-
rectionis multis argumentis
approbavit multa in corpore pro-
ostendens preter naturam cor-
poris immortalis ut sic veri-
tate resurrectionis astrueret.
Et ab apostolis et eorum poster-
itatem animo causam hesi-
tationis amoveret. Comedit
enim et bibit cum eis cum corpus
spirituale ciborum alimonia non
indigeret. In corpore ipsius ci-
catrices ostendit cum a natura
corporis immortalis penitus
aliena sit omnis deformitas
cicatricis. Et hec argumenta
Lucas scribens hystoriam ac-
tuum apostolorum ponit. Alia est fuit
enim argumentum vero in omnes quod
per dies xl apparuit eis lo-
quens de regno dei, sed hoc est ac
intelligendum quod singulorum

xl dierum apparuerit apostolis
sed infra numerum tot dierum decies
apparuit eis ut ex ewange-
lica hystoria colligitur. Quinquies na-
que die resurrectionis legitur
eos apparuisse. Primo Marie Ma-
rie Magdalene. Secundo muli-
eribus redeuntibus de monu-
mento quando tenuerunt pe-
des eius et adoraverunt
eum. Tertio Petro licet non
expresse habeatur de ewange-
lio. Quarto duobus euntibus
in Emaus. Quinto apparuit
x apostolis absente Thoma.
Sexto post dies octo apparu-
it eisdem presente Thoma. Sep-
timo septem discipulis apparuit
in piscatione ad mare Tiberi-
adis. Octavo in monte Tabor
quod convenerant in Galilea.
Et ita ante diem ascensionis
apparuit octies. Ipsa vero die
ascensionis bis apparuit. Se-
mel xi apostolis comedentibus
in cenaculo. Omnes quidam
tam apostoli quam alii discipuli
minores et mulieres habitabant in
illa parte Ierusalem que dicebatur
mello scilicet in monte Syon
ubi David construxerat sibi
palatium. Ubi cenaculum erat
illud grande stratum in quo pre-
cepit dominus parari sibi pascha.
Et in cenaculo illo tunc habita-
bant xi apostoli. Ceteri autem dis-
cipuli et mulieres habitabant
circumquaque per diversa hospicia.
Quomodo apostoli fuerunt baptizati

[E]t dum comederent
xi in cenaculo appa-
ruit illis dominus et ex-
probravit incredulitatem
eorum et duritiam cordis
et comedit cum eis. Et comed-

tens precepit eis ab ierosoli-
mis ne discederent sed ex-
pectarent promissionem patris
id est a Christo promissam vel a prophe-
tis et patris auctoritate comple-
tam dicens Johannes bap-
tizavit aqua vos baptiza-
bimini spiritu sancto non post
multos hos dies ac si diceret
Spiritus sanctus super vos descen-
dens vos purificabit et robo-
rabit. De baptismo aposto-
lorum solet dubitari et super
hunc locum dicit Beda et
Augustinus quod fuerunt bapti-
zati. Dicit enim Beda Baptis-
ma enim domini quod est in spiritu
sancto non ad aliud tempus respicit
quo et apostoli et ceteri
filii illius temporis baptizati sunt
aqua in remissionem pecca-
torum contra spiritus sancti a domino
precepta sed ad illud quod de-
mo mittente spiritum plenius
acceperunt. Ideo non dico fuerant
baptizati non dico aqua sed
spiritu sancto quos intelligi-
mus baptizatos in baptismo
Johannis vel quod credibilius
est baptismo Christi. Convenien-
cius enim creditur eos baptiza-
tos esse qui baptizabant
alios. De eo Augustinus Scrip-
tum est quod baptizatus est Pau-
lus qui ab Anania baptizatus
est sed scriptum non est quod bap-
tizati fuerunt alii apostoli. Sed
debemus intelligere baptiza-
tos esse propter illam dominicam
sententiam Nisi quis renatus
fuerit ex aqua et spiritu sancto
non potest introire in regnum dei.
Sic aperte voluit Beda et Au-
gustinus quod baptizati fuerunt bap-
tismo Christi. Et de quibusdam
satis videtur quod baptismo
Johannis fuerunt baptizati ut
de Andrea Philippo et Petro
de quibus constat quod fuerunt eius
discipuli. Hoc dicto precepit eis
ne egrederentur de civitate et
statim evanuit ab oculis eorum.
quod respondit in discrete querentibus
Hec ideo apparuit. Et sta-
tim post comestionem
Christi apostoli et alii disci-
puli et mulieres de civitate
unanimiter egressi iuxta domini
preceptum venerunt in montem
Oliveti et statim dominus ap-
paruit eis. Primo autem precepit
eis ut egrederentur de civitate
et evanuit ab oculis eorum
et quomodo egressi de civitate
venerunt in monte Oliveti et
ibi dominus apparuit eis In his-
toria subticetur quia brevis
est. Hunc qui convenerant
ceperunt eum interrogare dicen-
tes Domine si in tempore hoc resti-
tues regnum Israel. Quod tempo-
rale quantum ad quosdam
imperitos et carnaliter sapi-
entes qui videntes alie-
nigenam regnare et iude-
os esse sub preside querebant
de restitucione regni Israel tempora-
lis putantes tunc restitu-
endum sicut et duo discipuli di-
centes Nos sperabamus quia
ipse esset redempturus Israel.
Alii magis instructi sentientes
restitucionem illam non nisi fi-
naliter futuram secundum tria tempora in-
dicii querebant de restitucione
regni Israel spiritualis secundum dedi-
cationem ecclesie. Ac si dicerent
Nunc in hoc tempore facies quod

promisisti ewangelium. Dominus autem super
hoc. non certificavit eos quo
quodam tamen in responsione
eius poterat si sciolus esset pos
sent intelligere restitucionem
illam in multis temporibus diffe
rendam Non est vestrum nos
se tempora et momenta que pater
posuit in sua potestate id est numerum
morum temporum et momen
torum usque ad finem seculi que
pater patenter sciende Et si
diceret Nil ad vos querere de
secretis huiusmodi nec ad ea per
cipienda estis ydonei sed
hiis que ad vos spectant estote
solliciti quia vos recipietis acci
pietis virtutem supervenientis
spiritus sancti cuius virtute robora
ti eritis mihi testes resurreccionis
mee primo in iherusalem secundo in iu
dea tercio in samaria Et dein
dem usque ad ultimum terre Et
si tacite diceret Ecce regni illius
restitucionem non solum ierosoli
mam sed omnes iudee fines
et samarie immo eciam terminos
percurrit predicando fama ewan
gelii perveniret. de ortu et pro
Primo cessu predicatorum

Psiquidem predicatum
est ewangelium in iherusalem
sed post lapidacionem
stephani et morte iacobi
gladio cesi compressi sunt de
iherusalem predicatores in finibus iu
dee Que ea transierunt ad sa
maritanos et inde processe
runt per universum orbem Et
cum hec dixisset statim alium
ewantam elevatis manibus
benedixit eis Et post benediccionem
videntibus eis elevatus est et

nubes suscepit eum ab ocu
lis eorum. Revera in quodam
gladio globo lucido nu
bis ascendit non tamen quod
ad ascendendum egeret mini
sterio nubis sed ut per hoc
ostenderetur quia omnis crea
tura parata est obsequi suo
creatori quid fecerint ab
E loco euntem domino

Dascensionis dicat sul
picius episcopus ierosso
limitanus quod cum tota basilica edi
ficata esset eciam locus ille
in quo institerunt vestigia christi
ascendentis numquam potuit
sterni pavimento. Immo re
pellebant marmora in ora
collocancium Calcati eciam
pulveris adoracio hoc dicat
esse documentum quod vestigia
impressa cernuntur Et eadem
adhuc speciem velud presse
vestigiis terra custodit Cum
iam dominus raptus esset a
conspectu eorum adhuc ta
men suspensis vultibus aspi
cientes in celum cum po
cius verba in corde debuisset
quia dictum erat eis Sede
te in civitate quoadusque in
duamini virtute ex alto Et sic
diucius ibi morarentur mis
si sunt angeli instructores
eorum Unde sequitur Cumque
intuerentur in celum euntem
illum in illo abeuntem ut po
natur accusativus pro ablativo ab
solute Pro quo ponitur geni
tivus in greco Vel cum pue
intuerentur euntem illum et
adhuc intuerentur in celum
Ecce duo viri id est duo angeli
in forma virili astiterunt
iuxta illos in vestibus albis
qui et dixerunt quibus de cau
sis angeli apparuerint

Viri galilei quid sta
tis aspicientes in ce
lum quasi obliti quid
facere debetis. hic ihesus
qui assumptus est a nobis in
eadem carnis forma in qua
assumptus est a nobis in celum
sic veniet quemadmodum vidi
stis eum euntem in celum id
est sic baiulis nubibus vi
distis eum in celum ascende
re baiulis nubibus invehi
bitur in aere ad iudicium ve
nientem. dupplici de causa
hii duo angeli apparuerunt
scilicet ut mestos de absencia domini
confortarent et ut dominum vere
in celum ascendisse demonstra
rent per vocem angelorum non
sicut helyas qui raptus est
in curru igneo ascendit usque
ad sublimarem regionem nec
eam transcendit, sed tamen trans
latus est in paradisum terrestrem
quia adeo eminet ut per
tingat ad sublimarem regio
nem nec eam transcendit. Tunc
reversi sunt ierosolimam a mon
te qui vocatur oliveti propter co
piam olivarum, sabbati habens
iter i.e. itinere sabbati distans
a ierusalem scilicet spacio miliarii
quod non ampliori spacio licet
iudeis in sabbato progredi
de civitate vel villa in qua
erant sed per mille passus pote
rant circa deambulare.
Vocatur etiam mons luminum
luminum sic autem dictus est
mons oliveti quia de noc
te propter accendentes illumina
batur igne templi quia e
rat ignis iugis in altari.
Mane a parte orientis pri
mo recipiebat radios solis

antequam illustraret civitatem
habebat etiam copiam olei quod
est fomentum luminis. Ecce
[illegible] mittam apostolos

Cum regressi essent in ierusalem
omnes unanimiter apo
stolos usque ad eorum hospicium
conduxerunt deinde ad pro
pria redierunt. hanc proces
sionem discipulorum qui unani
miter de civitate sua egressi
et post ea unanimiter regressi
representat ecclesia singulis dominicis
diebus processionem faciens
sicut patet ipsi sunt precedente
crucifixo ita et nos de ecclesia egre
dimur crucem preferendo et
licet non viderint tunc eius crucifixum
nos tamen videmus et
tem representamus quia licet
non viderent tunc eius presentia
corporali viderunt tamen presentia spi
rituali iuxta quod ait vobiscum
sum usque ad consummationem
seculi. Ancora ergo quod egredimur
crucem domini preferendo represen
tamus quod illi egressi sunt
per ... crucifixo ... item
domini representamus cum non vi
derint tunc eius presentia corporali
representamus quod ait vobiscum
sum usque ad consummationem
seculi. In primitiva autem ecclesia
quinquagesima representatio fiebat
feria quinta tunc temporis eque
solempnis erat sicut prima
dominica pro memoria ascensionis
prima pro reverencia ...
... in ... p
... usum est ut domini
dici dicatur cognata dies
iovis quia antiquitus fuit
eque solempnis sed quia
supervenerunt festa sanctorum
et celebrare tot festa erat
quasi onerosum ut dominica die

fieret processio de mane post de
institutio Ubi et cum quibus
vel se collegerint

Tunc asscenderunt apostoli
in cenaculum scilicet ubi
manebant petrus
et iacobus iohannes et an
dreas et alii. Et inuitatis
huius senes et cathalogi Co
loni enim apostoli in cathalo
go in hunc modum obseruat
petrus et andreas et iacobus
et iacobus forte alibi conbi
nantur propter nominis similitate
hic autem pro multorum paritate
quia intellexit lucas in spiritu
pares esse in multo petrum
et iohannem quia forte pre
ceteris dilexit. Unde et pro
aliis simul ad monumentum
cucurrerunt. Et erant omnes
unanimiter perseuerantes in ora
tione cum mulieribus et maria
matre eius que a mulieribus
distinguitur quia non potest proprie
dici mulier que non molliciem
passa. Attendum tamen mulier
pro partu non pro corruptione
ponitur ut ibi factum ex mu et tri
bus mulier et fratribus eius quod
de illis debet intelligi de
quibus ante passionem dictum
est. Neque enim fratres eius
credebant in eum. Uel negatur
credebant. Nota quia dictum
est perseuerantes in oratione et
non est additum in ieiuniis que
dam tamen a festo ascensionis
usque ad festum pentecosten ie
iunant exemplo apostolorum
quos aiunt in spatio illo ie
iunasse quia in euangelio
dictum est Uenient dies in quibus
auferetur ab eis sponsus

et tunc ieiunabunt et potuit
ita esse hic tamen non habetur
In diebus de simone petri
illis et in illo medicullio
temporis inter assensionem et spiritus
sancti missionem exurgens
petrus in medio fratrum dixit
Constat enim in spatio illo
factam esse mathie electionem
licet non sit determinatum qua
die. Unde quandoque indefinite
dictum est in diebus illis et in
de quia conforma scripti assump
sit etiam forma legendi un
de quia in actibus apostolorum frequenter
inuenitur in diebus illis ideo ad
legimus in certa particule epi
stolarum premittitur in diebus
illis. Et quia in euangeliis sepe legitur
in illo tempore, sic cum singulis die
bus legimus in certa particule euan
geliorum premittitur in illo tempore
Uiri fratres oportet impleri scrip
turam quam predixit spiritus
sanctus per os dauid de iuda
qui fuit dux eorum qui con
prehenderunt ihesum quia du
xit cohorte et ministros re
gis ad ortum in quo orabat
dominus vel quia osculo dedit pro
ditionis indicium et ita pre
buit eis ducatum qui connu
meratus est in nobis et sortitus
est sortem ministerii huius
scilicet apostolatus quia qui sorte in do
minica electione obtinuit ap
postolatum et electus dictum
est connumeratus quia inimicos non
nisi inter apostolos est computatus
uel respicit ad hoc quod quia
fuit dux eorum qui comprehe
derunt ihesum et sortitus est sor
tem ministerii huius scilicet ducatus
et habuit hunc ducatum. Et
hic quidem possedit agrum de
mercede iniquitatis quod

quidam mistice exponitur
pro accepto precio prodicionis pos-
sedit infernum quod dicat tamen
moriencium. Alii dicunt Judam
ibi sepultum et ita possedisse
sed non est autenticum. Dicitur
ergo possedit id est possideri
fecit quia de possessione eius
ipsa empta est et ab aliis pos-
sessus est. Suspensus crepu-
it medius et diffusa sunt vis-
cera eius. Dignum enim erat ut vis-
cera que prodicionem conceperant
rupta caderent et guttur
quoque quo vox prodicionis ex-
ierat laqueo artaretur. Spe-
cialem modum pene expressit mo-
dus culpe. Unde abscidit
homini caput corporis quia ipse
abscidit caput mentis id est ra-
cionem. Huic et Juda mor-
tuus est in aere tamquam aeris
potestatibus sociandus. Con-
gruum enim erat ut separa-
retur ab angelorum et hominum
regione qui offensus erat
utrisque et ita modus et locus
pene congruit culpe.

De electione Matthie

Et notum
factum est hoc omnibus
habitantibus in Jerusalem ita
ut appellaretur ager ille
lingua eorum Acheldemach
quod est dictum eorum. Dicunt quidam
hec non fuisse verba Petri cum
Judeus esset et ad Judeos lo-
queretur sed Luce qui grece
scripsit et in Hebreis nomen
agri exposuit. Alii dicunt quod La-
tinus interpres hoc exposu-
it vel addidit sed melius
a Petro dictum accipitur et de-
terminatur ei quod dicitur Notum
factum est omnibus habitanti-
bus Jerusalem ita ut appella-
retur ager ille Acheldemach
lingua eorum id est Jerosolimitarum
quia cum Petrus Galileus esset
et eadem esset lingua Galileorum
et Jerosolimitarum diversa
tamen erat utriusque lingue ydiomata.
Unde Petro dictum est Vere Ga-
lileus es nam et loquela tua
manifestum te facit id est ydioma
lingue Galileorum. Scriptum est
enim in libro psalmorum non est dom
in libris. Unde insultat augustinus
Jeronimus libro psalmorum per quinque
volumina distinguendi. Tunc
dici debuit in ms libro psalmorum
Fiat habitacio eius deserta et
non sit qui habitet in ea. De-
sinens sit et episcopatum eius ac-
cipiet alter id est alius quia
de multis discipulis id est lxxii du-
obus est Mathias ei substitu-
tus. Vel ideo dictum est quia longe
ab eo fuit alter Mathias
quia vir sanctus Judas nequam
vel alter duorum nequam quorum
sortes misse sunt. Oportet
ergo ex hiis viris qui nobis-
cum sunt congregati in omni tempore
quo intravit et exivit dominus
Jhesus incipiens a baptismate
Johannis usque in diem quo as-
sumptus est a nobis testem re-
surrectionis eius nobiscum fieri
unum ex istis. Quasi diceret Judas
quidem mortuus est et sic
apostolatus est quia episcopatum eius
accipiet alter. Ergo oportet eum ut
aliquem substituamus qui tes-
tetur nobis resurrectionem
eius quia dictum est nobis Eritis
michi testes resurrectionis
mee scilicet in Jerusalem et in omni
Judea et Samaria et usque ad

ultimum eius Et quia testis
non nisi qui videt et audit
debet testimonium ferre eligendus
est de hiis viris qui a baptis
mo iohannis usque quo receptus
dominus fuit et docuit usque ad
diem assensionis nobiscum
fuit et eius miracula viderunt
et doctrinam audierunt Et ideo
quod dicitur est de hiis viris non de
septuaginta inferiori et adhuc
minus idoneo Et statuerunt
duos illos aliis preferentes
ioseph qui vocatur barsa
bas qui cognominabatur iu
stus et mathiam de cuius lau
de subticetur quia sufficit ei
plaude quod in apostolum eligitur
Joseph vero commendatur ne
tamquam indignus repulsus vi
deretur Et hunc locum hic plane
in glosa quia iste ioseph qui
vocabatur barsabas fuit bar
nabas qui postea cum paulo
in apostolum electus est sed non est
huic opinioni adherendum
quia ex sequentibus evidens
fiet licet non constaret Iste nam
que ioseph fuit frater unius apo
stolorum filiorum alphei nec
fuit apostolus Et orantes di
xerunt Tu domine qui corda
nosti omnium ostende quem ele
geris ex hiis duobus accipere
locum ministerii huius et aposto
latus de quo prevaricatus est iu
das ut abiret in locum suum
et dederunt eis sortes et ce
cidit sors super mathiam et
annumeratus est cum xi Non
est modo utendum sortibus ut
tradit ieronimus pro hac auc
toritate quia privilegia pau
corum non faciunt legem

communem Non dum tamen mis
sus est spiritus sanctus Nec dum pe
nitus figure legales cessave
rant ideo adhuc pocius sunt sor
tes sicut in veteri testamento
sepe factum legitur Nam sa
ul sorte electus est ionathas
et armiger eius sortes ie
cerunt David quoque sortes
iecit qui xxiiii summos sacer
dotes elegit Si quis tamen com
pellatur uti sortibus apostolos
imitetur premissa scilicet oratione
ad deum effacta est quod electio
mathie inter assensionem
et spiritus sancti missionem sed
qua die incertum est De

missione spiritus sancti

Cum complerentur
dies penthecostes e
rant omnes discipuli pariter
in eodem loco in quo facta
est electio mathie Sed videtur
improprium dictum cum complere
tur cum hec fuit prima vii
dierum quibus celebabatur
festum penthecostes Tria
enim facta erant que vii
diebus celebabantur scilicet pascha
penthecostes scenophegia
videtur quod pocius dicendum fuisse
cum incipiunt dies penthecostes
Sequitur cum est adhuc quinqua
gesimam et ad eam solemp
nitatem vii diebus celebrata
penthecostes nuncupatur quinque
l. inde penthecostes l. signi
ficat vel quinquagena et est
grecum vocabulum penthecosten
sicut pascene et scenophe
gia sed de isto nomine pascha
questio est habent enim he
brei multa greca nobilia quia
sepe per multas particulares
captivitates dispersi sunt et
fuerunt inter grecos a quibus

multa vocabula obtinuerit. Est ergo sensus: Cum complerentur dies pentecostes, i. quinquagesime. Illa enim dies erat quinquagesima a resurrectione et tunc incipiebant dies pentecostes illius plenitudinis vii diebus protelandi. Erant omnes discipuli in cenaculo et dum essent pariter in cenaculo factus est repente de celo i. de aere sonus quia fragor quidam insonuit in aere tamquam advenientis spiritus i. venti vehementis, ut sit tamquam nota similitudinis, ac si diceretur venit spiritus in similitudine venti vehementis vel tamquam spiritus sancti vehementis et venit tamquam expressivum veritatis quia ne spiritus sanctus dicatur vehemens quasi vehens amentem id est a mentis affectibus alienans, vel ut quod ait ille clarevallensis choritis dicitur vehemens quasi ve adhominans i. eternam dampnationem. Potest ergo ad sonum et ad spiritum referri quod dictum est tamquam advenientis spiritus quia spiritus equivocum est ad utrumque secundum quod Rusha in hebreo neuma in greco. Et replevit sonus ille spiritus sancti scilicet totam domum ubi erant sedentes i. viros mulieres in domo sedentes implentes quod dictum ~~erat~~ eis fuerat: Sedete in civitate quousque induamini virtute ex alto. Et apparuerunt illis dispertite lingue tamquam ignis i. radii ignei in modum linguarum insidentes capitibus singulorum. Ipsa species creature in qua spiritus sanctus visibiliter descendit quia visum tunc descendit in apostolos expressit. Species ignis enim dicitur spiritum sanctum tunc eis datum esse ad labium. Species linguarum ad faciendum scientiam linguarum cum scientiam complicatam Ignis testatur laboratum. Datus est etiam spiritus apostolis ante passionem quando missi sunt ad predicandum et dictum est eis: Infirmos sanate, demones eicite, mortuos suscitate. Post resurrectionem etiam datus est eis ad aliud officium quando insufflavit et dixit eis: Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt. Ubi forte claves quas dederat Petro dedit aliis. Et repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui variis linguis apostoli prout spiritus sanctus dabat eloqui illis qui dividens singulis prout vult, quando vult, quomodo vult, quibus vult spiravit. Et inde est quod apostoli vel una tamen lingua scilicet hebraica loquebantur ita quod ab omnibus intelligebantur, vel quod verius est linguis omnibus loquebantur quibus inspirabat spiritus sanctus omnium linguarum notitiam iuxta hoc quod in sapientia legitur: Spiritus domini replevit orbem terrarum et hoc quod continet omnia id est homo cum convenientiam habemus cum omni creatura scientiam habet vocis i. linguarum, ac si diceret: Spiritus sanctus replens orbem terrarum dedit apostolis scientiam linguarum.

De miraculis linguarum

Erant autem in iherusalem viri religiosi et in iudea habitantibus et propter illos

alij multi supervenientes se-
cundum omni natione que sub ce-
lo est quia multis captivitati-
bus dispersi fuerant iudei et pre-
cipue sub anthiocho epiphane
que captivitas fuerat ultimior
quinque facta et modo ad idem
festum omnes convenerant Au-
dito autem fragore qui missus
venerat in aere convenerunt
omnes ad discipulos loquentes et
mirati sunt quod audiebant
unusquisque lingua sua illos
loquentes et multo dicitur sin-
gulariter lingua sua quia non
solum sciebant linguas sed
eorum linguarum ydiomata Alii
autem irridentes irridebant
eos dicentes musto pleni sunt
isti id est vehementer ebrii quia
vehementior est ebrietas de
musto quam de vino defecato

T bo confirmat petrus me-
simxpoit tientes
petrus cum xi. ondens
non esse ebrios sed spiritu
sancto repletos dicens non
sunt ebrii hii cum sit hora tercia
die quasi diceret non dum est tempus
comedendi nec potuerunt inebria-
ri ieiuni et quia sciebant le-
gem et scientibus loquebatur
ostendit prophetatum esse a Johel
spiritus sancti adventum et tamen
non videtur prophetia Johel
nisi ut ondat prophetatum spiritus
sancti adventum in adventu
antecristi de die iudicii quia
predixit Johel iudicii signa que-
dam iam impleta quedam
adhuc implenda Erit in no-
vissimis diebus dicit dominus Ef-
fundam de spiritu meo super ser-
vum i. super utrumque sexum
non super omnem hominem Et

prophetabunt filii vestri ut aga-
bus et symon niger et
filie vestre ut filie philippi
et iuvenes vestri visiones vi-
debunt ut paulus raptus
ad tercium celum et senes vestri
sompnia sompniabunt ut
petrus de quo legitur Estima-
bat se visum videre Hucusque
de adventu spiritus sancti sequi-
tur de die iudicii Exponit

E t verba domini de spiritu
da de prodigiis in celo sursum
bo vobis prodigia in celo
sursum quod adimpletum
est cum ad indicium domine na-
tivitatis nova stella in aere
apparuit et in passione
quando sol obscuratus est et signa
in terra deorsum quod imple-
tum est cum christo spiritum emittente
terra contremuit et petre scisse
sunt Sanguinem domini vul-
neris vel sudoris quod factum est
sudor eius sicut gutte
sanguinis quod ipsius etiam fuit
et sanguis de latere do-
mini mortui profluens preter
naturam signum fuit et
ignem spiritus sancti vehe-
menter supervenientis et va-
porem fumi i. fervorem com-
punctionis de spiritu sancto ar-
dere tamquam fumus de igne
procedentis Sol convertetur in te-
nebras et luna in sanguinem
In passione sol in tenebras
versus est sed cum tunc plenilu-
nium esset ut tunc luna in sangui-
nem versa sit hominibus manifes-
te non potuit cum esset sub
terra et visibus humanis ob-
iectu terre subtracta de aliis
itaque istorum constat quia iam
impletum forte adhuc

reliquum est implendum. Et
hec omnia fiant antequam ve-
niet dies domini magnus spa-
cios quia nobis ei non suadet
spes, quia in eo totus mundus exa-
minabitur claritate quia sol lu-
cebit septempliciter. Exponit

verba david de christo

Viri israhelite quibus pre-
locuti sunt prophete
Audite verba hec, id est in-
telligite iam completum esse
quod prophetavit iohel de spiritus
sancti missione, quia missus
est spiritus sanctus, et ab eo quem
vos interemistis, qui alto con-
silio patris dispensatore tra-
ditus est in manus vestras, quem
deus suscitavit solutis dolo-
ribus inferni, vel quantum ad ipsum
quem dolores penarum infer-
ni non leserunt, vel quantum ad
alios qui per eum ab infernalibus
doloribus absoluti sunt, quod
palam est ex effectu. Ubi dicit
solvens ex ipsum dolores mor-
tis. Quod a deo suscitatus
sit probatur per prophetiam david
et ponit plures versus psalmi
ad probandum, sed ad hoc pro-
bandum sufficiat, id est unus solus:
Non relinques animam meam
in inferno, nec dabis sanctum tu-
um videre corruptionem. Sunt
enim verba christi ad patrem: quasi
non patieris animam
ad inferos descendentem ibi
detineri, nec corrumpi corpus
meum sanctificatum vel in-
cinerari. Quod hec de david hec
non esse intelligenda ostendit
arguens iudeos de david
interpretantes dicens licet

audientes viri
fratres verbis dico de patriarcha
david quoniam defunctus est et se-
pultus apud nos et corpus
eius incineratum et adhuc
cineres eius apud nos sunt.
Unde patet non de se hec dixisse:
Non dabis sanctum tuum videre cor-
ruptionem, sed prophetavit de re-
surrectione christi, qui nec derelic-
tus est in inferno nec caro eius
vidit corruptionem, quem suscitavit
ihesus a mortuis, cuius nos
testes sumus, qui ad dexteram
patris sedens misit in nos spiritum
sanctum qui operatur in nobis quod
videtis. Quod autem exaltatus
sit ad dexteram idem probatur auc-
toritate david prophete dicentis:
Dixit dominus domino meo sede a dex-
tris meis. Quod de david
vel alio homine non potest intel-
ligi. Certissime ergo sciatote hunc
ihesum exaltatum et spiritum sanctum
misisse quem vos crucifixistis.

De impleta prophetia Iohel capitulo

His auditis compuncti
sunt corde, et ita im-
pleta est prophetia iohel,
quia per ignem spiritus sancti
secutus est vapor compuncti-
onis et dixerunt ad petrum et
ad reliquos apostolos: Quid fa-
ciemus viri fratres? Ad quos pe-
trus: Penitentiam agite et bap-
tizetur unusquisque vestrum in
nomine ihesu christi in remissione
peccatorum, et accipietis donum
spiritus sancti, ut loquamini
variis linguis sicut et nos. Et
hec erat secundum familiarem in
primitiva ecclesia subticuerunt
apostoli utentes hac forma verborum:
Baptizo te in nomine ihesu christi

ut ita dilataretur nomen Jhesu
Christi. Aliis verbis pluribus ex-
hortatus est eos petrus et qui
receperunt sermonem eius bapti-
zati sunt. Et apposite sunt in eo
fidelium die illa scilicet ipsa die pe-
tecosten anime circiter iii m. Et
erant perseverantes in doctrina
apostolorum et in communione fract-
tione panis id est eukaristie quia
in primitiva ecclesia crebro communi-
cantes conveniebant ad perci-
piendam eukaristiam vel in com-
munione fractione panis cot-
tidiani qui singulis cottidie
ab appostolis frangebatur.
Nichil enim habebant proprium
sed predia vendiderunt et po-
suerunt precia ad pedes apostolorum
qui singulis diebus mane
ascendebant in templum ad
orationem. Ipsa ea redemit et
singulis panem distribuebat
prout opus erat unicuique.

De paralitico curato a petro

Item quadam die cum as-
cenderent petrus et
johannes in templum
ad horam orationis nonam
erat quidam claudus a nativitate
qui in glosa paraliticus dicitur
iuxta portam templi que
dicitur speciosa a speciali quodam
ornamento quod appositum fuit ei
allexander quidam ibidem
etiam posuit herodes aqui-
lam auream et erat porta
atrii virorum iudeorum. Iste clau-
dus cottidie portabatur in gra-
bato suo ad portam illam ut pe-
teret elemosinam ab ingredi-
entibus in templum et rogabat
petrum et johannem ut elemo-
sinam acciperet ab eis. Cumque as-
cendissent in templum ad ho-
ram orationis ix. Fuit enim
consuetudo hebreorum tribus
horis orare. Unde daniel da-
to edicto regis qualibet die
tribus horis orabat as-
cendens fenestram cenacu-
li sui. Et hec consuetudo confir-
mata est ab ecclesia ut eciam
tribus horis oret scilicet iii vi ix
quia dominus hora tercia spiritum
emisit vi crucem ascendit
ix° animam posuit. Intuentes
petrus et johannes claudum
dixerunt respice in nos ac si
dicerent Attende paupertatem
nostram non habemus quid por-
rigamus tibi. At ille inten-
debat in eos sperans se aliquid
accepturum ab eis. Ad quem
petrus argentum et aurum
non est michi. Non enim erat
suum quod reservabat in usum
pauperum qui reliquerunt
propria sua ponentes ea
ad pedes apostolorum. Et quod autem
habeo hoc tibi do. In nomine
Jhesu nazareni surge et am-
bula in pace. Et apprehensa
manu eius dextera elevavit
eum et protinus consolidate sunt
bases eius et plante. Et exsi-
liens stetit et ambulabat et intra-
vit cum illis in templum am-
bulans et exiliens et lau-
dans deum quod additum est a
luca ut ostenderet illud im-
pletum Ysaie Saliet sicut cervus clau-
dus. Et vidit omnis populus eum
ambulantem et laudantem
deum et impleti sunt stu-
pore et extasi in eo quod
contigerat illi scien-
tes quod a nativitate claudus
fuerat. Et cum viderent petrum
et johannem cucurrerunt
ad eos ad porticum que ap-
pellatur salomonis ideo

in ea porta in qua stabat
salomon domum oraret. Et
videns petrus populum admi-
rantem super hoc miraculo
locutus est ad eos. quod nil ex
Viri is- ascribebant sed
raelite quid deo etc.
admiramini aut quid
intuemini in nos quasi
in virtute nostra hoc fecerimus
miraculum quasi diceret non
in virtute nostra hoc fecimus
sed deus abraham et deus
ysaac et deus iacob deus
patrum nostrorum glorificavit filium
suum ihesum quem vos quidem tradidi-
stis et negastis ante faciem
pylati iudicante illo dimitti
et vos potius iudicastis
barrabam dimittendum. No-
men eius id est nominis invoca-
tio et fides habita de eo de-
dit isti integram sanitatem
in conspectu omnium vestrum. Et
nunc scio fratres quia per ig-
norantiam fecistis sicut et
principes vestri, sed quia sic predic-
tum erat ab omnibus prophetis
oportebat impleri. Peni-
temini igitur et convertimini ut
cum venerint tempora refri-
gerii a facie domini scilicet tempus
incarnationis christi vel secundum
finis temporis refrigerii vel dis-
cretionis universalis iudicii
et redemptionis iustorum deleantur
peccata peccata vestra. Tunc
enim plene delebuntur pecca-
ta in virtute resurrectionis mors
destruetur novissima et tunc
mittet eum qui predicatus
est vobis ihesum christum quem o-
portet celum suscipere id est ad dex-
teram patris sedere usque in tempus
re resurrectionis omnium que lo-
cutus est dominus a seculo pro-

sanctorum prophetarum id est ad compre-
hendendum verum. Hec enim vera
omnia implebuntur de christo a
prophetis predicta et post exempla
de hiis que predixerunt de christo
et similitudines moysis. De invi-
L Oquentibus dia saduceorum in apostolos
autem apostolis ad populum
supervenerunt sacerdotes
et magistratus templi
et indignati sunt omnes simul
quia ita magnificabatur eum
quem ipsi dampnaverunt quasi
reum et specialiter saducei dole-
ntes quia predicabant resurrectionem
quam ipsi negabant. Et iniece-
runt manus in eos et posuerunt
in carcere quia iam vespera erat et
non potuerunt eos iudicare.
Multi autem eorum qui audie-
runt verba illorum crediderunt
et firmati qui ea die ad fidem
conversi sunt quinque milia. Et
hoc est quod supra legitur quia
iii una die ad fidem conversi
sunt quod ipsa die penthecostes
factum est alia die v. quod co-
lle stant viderent
F ea die congregati sunt
principes sacerdotum
id est qui prelatum ha-
bebant inter populum. Seniores
sacerdotes qui nominatim
exprimuntur Ananias scilicet prin-
ceps sacerdotum qui omnibus pre-
eminebat Cayphas et Alle-
xander et Iohannes hii propter eius
causam excellentiores et quot-
quot erant de genere sacerdota-
li et seniores et pharisei tra-
ditionum inventores legem scilicet
aliis opponentes horum disputa-
tionem frequenter habemus in evan-
gelio et statuentes eos in

in mediis conabilibus interroga
verunt eos in qua virtute aut
in quo nomine fecistis hoc vos.
Tunc petrus plenus spiritu sancto
respondit, primo convincens eorum te
meritatem esse ostendens Viri
quid pro benefacto iudicamur
i. ad iudicem trahimur et tam
quam rei arguimur, quod dicitur figura
te nos arguitis. Notum sit
omnibus vobis quia in nomine
Ihesu christi quem vos crucifixistis
iste sanus astat coram vobis
quem deus suscitavit a mor
tuis. Hic est enim lapis an
gularis a vobis edificantibus
reprobatus i. a vobis crucifixus
quem post ea suscitatus a patre
factus est in caput anguli i.
factus est princeps duorum apostolorum
qui in ipso tamquam in angu
lari lapide sunt uniti. Et
non est in aliquo alio salus. Non
est enim aliud nomen sub celo
datum hominibus quo nomine
singulos oporteat nos salvari.
Videntes autem petri et iohannis
constanciam attendentes quod ipsi
essent ydiote et illiterati
admirabantur cognoscentes
eos quia cum ihesu fuerant
eos et quia hominem etiam videntes
quem sanaverant non pote
rant contradicere. Nota quod
aliam habemus hic ethymo
logiam huius nominis ydiota
quam ab ysidoro. Unde secundum
ysidorum dicitur ydiota qui divi
sus ab omnibus. Sed eum diviso
sta autem interpretatur ut dicatur
ydiota quasi divisus ab intel
lectu i. fatuus. Secundum ethimo
logiam quae hic ponitur

dicitur idiota quasi ab ydio
mate. Dicti sunt ergo ydiote
qui contenti solo ydiomate
lingwe sue ydioma lingwe
hebree satis noverant et
nil aliud. Jusserunt autem
eos foras extra concilium se
dere et conferebant ad invicem
dicentes Quid faciemus ho
minibus istis manifestum est
miraculum quod fecerunt negare
non possumus. Sed ne amplius
divulgetur comminemur eis
ne ultra loquantur ulli hominum
in nomine hoc. Et vocantes eos
denunciaverunt ne omnino lo
querentur neque docerent in nomine
ihesu. Ad quos petrus et iohan
nes Vos ipsi iudicate an
pacius sit obediendum deo quam
precipienti, an vobis prohi
bentibus qui dicunt crucifixus
prohibentes quod deus pre
cepit nec estis audiendi. Ubi
enim superior precipit inferior
contra dicit non est audiendus
inferior. Non possumus que
vidimus et audivimus non loqui.
At illi comminantes dimise
runt eos non audentes in eos
manus inicere propter populum. Dimis
si autem redierunt ad suos
in Syon et nunciaverunt quanta
eis principes sacerdotum et se
niores dixissent et quod eis
respondissent. Qui cum au
divissent unanimiter leva
verunt vocem ad deum
dicentes Domine qui fecisti ce
lum et terram mare et omnia
que in eis sunt qui spiritu sancto
per os David patris nostri pueri
tui dixisti Quare fre. gen.
et po. me. i. inania Asti
terunt reges terre et principes con-

i Xpum · adu̾ dn̄m · et adu̾ · xpm
eius Conuenerunt ve̾ i ciuitate
ista adu̾sus puer̄ sc̄m tuū
ih̄m que vnxisti herodes et
pylatus cū regibus et popu
lis isrl̄ facē que manus
tua et consiliū tuū decerne
runt fieri Et nūc dn̄e respice
in minas eorū et da s̄uis tu
is cū om̄i fiducia loqui
vbū tuū Nota q̄ de ipsis vo
lentes fieri q̄ illi non decre
uerunt herodes et pylatus fa
cere que manus et consiliū
dei decreuerunt fieri Et ad
herent duobus v̄bis facē fieri
quia vera ipsi conuenerunt
ad operandam puram actionem
deus decreuit fieri illam
passionem quia actio illa fu
it praua passio bona Et
factū ē cū orassent motus
est locus in quo erant cong
gati et repleti omnes
ti spū sancto loquebant
verbū dei cū fiducia
fiducia

De mutua caritate
inter apostolos

Multitudinis credentium
erat cor vnū et aīa
vna nec quisquā eorū
que possidebat aliquid su
um esse dicebat sed erant
illis om̄ia cōmunia et gr̄a
magna erat in omnibus illis
nec quisquā egenus erat inter
illos Quotquot enī erant
possessores domorū aut agro
rum vendebant et pone
bant p̄cia an̄ pedes aplor̄
Diuidebat autem singulis p
ut cuique opus erat Nota
quasi sub distinctione q̄ nc
Joseph qui cognominatus est
barnabas ab aplis qd̄ est
interpretatū filius consolationis
leuites cyprius genere cū ha
beret agrū vendidit illū et
posuit p̄ciū eius an̄ pedes
apostolorum Vide quia cum
dixisset leuites non videtur
nō habēē p̄prium quia leuite
nō habebant hereditatē inter
additū ē cyprius genere ut ostē
deret natus in dispersione et in
gentiles habebat eū p̄prium hic
Et est adhibendū vbo bede sup
hunc locum et tenendū hunc
fuisse paulū non illū
qui cū mathia statutus est
qui fr̄es tradunt sup mathia
qd̄ quidā arbitrantur ut dicit
beda minus intuentes quia
hic barnabas ille barsabas
appellatur hic filius consolationis
ē filius quietis interpretatur
vnde lucas nominis interpta
tionem faciens addidit ut hunc
ad illum dicam insinuaret

De morte anane

Vir autem quidā nomine
ananias cū saphira
vxore sua voluit eē
se in collegio iustorū ut ha
beret necessaria vite sine
labore et ita lucrum voluit
sibi acquirere plendam et cū
vendidisset totū p̄ciū agri re
diti ponē ad pedes aplor̄
nō saluauit votū defraudauit
de p̄cio agri conscia vxore
media partem sibi reseruans
de p̄cio agri reliquā ad pe
des aplor̄ ponēs Quod sta
tim puidens petrus in spū
ait Anania cur temptauit
sathanas cor tuū mentiri

tri te spiritui sancto Cur frau
dasti de precio agri Non es men
titus hominibus sed deo qui scru
tatur corda et perdit omnes qui
loquntur mendacium Audiens
ananias haec cecidit et
expiravit Unde notandum quod
licet dominus in ewangelio
dixit si quis percusserit te
in dexteram maxillam prebe
ei et alteram tamen in primitiva
ecclesia quinque crevit vindicta
Unde enim prohibeat leges
valent ad eas sanciendas
iniurias vindicte oporteret ut
rigorem legis pro multitudine
sanciat sententias vindicte
Unde circa initia legis nas
centis pro collectione lignorum
in sabbato lapidatus homo
In initio sacerdocii duo filii a
aron igne consumpti sunt
pro oblatione alieni Sicut a
nanias defraudans de precio
terrarum et expiravit pro terro
re aliis incuciendo quia tam
velox vindicta magnum ter
rorem aliis incussit et factus
est enim magnus timor in omnes
qui audierunt Et est antici
patio quia saphira viri mor
tem ante uxoris exitum petro
ti audierunt Surgentes autem
iuvenes asportaverunt cada
ver et sepelierunt Et factum
est quasi horarum trium spacium et
uxor eius nesciens introi
vit Ad quam petrus dic michi
mulier si tanti agrum ven
didisti At que illa est tanti
Ad quam petrus Quid utique
convenit vobis temptare spiritum
domini Ecce pedes eorum qui
sepelierunt virum tuum stant

ad hostium et efferent te Et co
si licuit vos gaudens diceret
moses Viri eum sepellivit
mortuus est Confestim cor
ruit ante pedes eius et ex
spiravit quia fuit conscia
fraudis et intrantes iuve
nes qui stabant ad hostium
invenerunt eam mortuam et as
portaverunt et sepelierunt
ad virum i. iuxta virum suum
consuetudo hebre
orum uxores sepelire iuxta
viros ut quietem carnis
sequerentur quiete pulveris
et quia mulier formata est
de costa viri

De signis factis ab apostolis

Per manus autem apostolorum
fiebant signa et pro
digia multa in ple
be et erant omnes unani
miter in porticu salomonis
Nemo autem infidelium aude
bat se sic iungere illis quia
territi erant exemplo ana
nie Et augebatur in domino cre
dentium multitudo et pone
bant in plateis infirmos
in lectulis et grabatis ut ve
niente petro umbra corporis
illius obumbrati liberarentur
ab infirmitatibus suis Ecce
petrus privilegiatus erat in
miraculis et maiora legitur
fecisse quam xpus et inde gr
grabata proprie dicuntur lectister
nia pauperum in quibus nichil
corpori substernitur sed tantum
subponitur capiti substramen
tum Exsurgens autem princeps
sacerdotum et saducei re
pleti sunt zelo et iniecerunt
manus in apostolos et posuerunt
eos in custodia publica id
est in carcerem Nota tunc

summi pluraliter dictum sit summi pontifices sacerdotum, hic dicitur singulariter quia mortuus forte erat unus eorum scilicet Ananias. Unde quoque quia saducei dicti sint, et saducei a sedech quod interpretatur iustitia, unde Melchisedech quasi rex iustitie. Usurpabant enim sibi nomen iustitie tamquam essent iusti. Vel dicti sunt saducei a Sadoch sacerdote, a quo transtulit Salomon sacerdotium ab Abiathar, et gloriabantur de genere eius se esse. Isti contradicebant principibus sacerdotum in persecutionem apostolorum quia predicabant resurrectionem quam ipsi negabant. Quomodo per angelum carcere sunt educti

Angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit: Ite et loquimini in templo plebi omnia verba vite huius, scilicet vite christiane, quod additur non fuit necessarium quia iam famosa erat secta christianorum. Non est autem intelligendum angelum aperuisse ianuas carceris, sed quod deinde erant aperte. Sic intelligendum est ac si diceret: ita eos educens ac si ianue essent aperte. Attendendum est enim iuxta quod tradunt sancti ianuis clausis eductos esse de carcere, quod factum est ad eorum confirmationem et iudeorum confutationem. Vide quomodo hesitavit Thomas Christum in carne et ossibus clausis ianuis ad discipulos intrasse, cum semper viderat ianuis clausis eductum esse de carcere. Iudei quoque dicentes corpus Christi furto sublatum de monumento, quo furto dicerent et apostolos eductos esse de carcere clauso. Iuxta preceptum domini angeli intraverunt apostoli diluculo in templum et docebant plebem, quia preceperat angelus ut predicarent in templo, scilicet in loco celebri et a sacerdotibus frequentato. Quomodo obstupuerunt illis eductis

Advenientes autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium ut deliberarent quid faciendum esset de eis. Et ad hoc enim missi fuerunt in carcerem ut traherent ad iudicium, et miserunt ad carcerem ut adducerentur. Cumque venissent ministri, reversi nunciaverunt eis, pauci renunciaverunt dicentes: Carcerem invenimus clausum cum omni diligentia et custodes stantes ad ianuam; aperientes autem neminem intus invenimus. Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum, id est potentiores et sapientiores, ambigebant de illis quidnam fieret. Adveniens autem quidam nunciavit eis: Viri quos posuistis in carcere stant in templo et docent populum. Tunc abiens magistratus cum ministris, id est principes sacerdotum, et est magistratus [illegible], et adduxit eos sine vi, non audentes eis facere violentiam propter populum qui favebat eis, et statuerunt eos in concilio. Et ait illis princeps sacerdotum: Precipiendo precepimus vobis auctoritate scilicet pontificali ne do-

cerent in no

docetis in nomine isto scilicet in
nomine Ihesu et ecce reple-
stis Ierusalem doctrina vestra vul-
tis voltis inducere sangui-
nem super nos istius hominis
id est sanguinis eius vindictam.
Contra dicent. Numquid argui-
tis nos qui reos sanguinis in-
nocentis condempnando eum in-
nocentem quem condempna-
vimus. Et viderimus. Unani-
miter omnes apostoli conservarunt
et zelo non patientes unum
locum permittunt. Obedire opor-
tet deo magis quam hominibus.
Deus patrum nostrorum suscitavit
Ihesum quem vos interemistis
suspendentes in ligno, et ex-
altavit illum ad dexteram
suam. Et nos testes sumus
horum verborum et spiritus sanctus quem
dedit non solum nobis sed
omnibus obedientibus sibi. Ergo
eos ad penitentiam provocat,
ac si diceret etiam vobis si ve-
litis obedire. Hec autem audien-
tes dissecabantur in cordibus
suis. De consilio Gamali-
elis.

Tunc surgens
in concilio quidam
phariseus nomine Ga-
maliel legis doctor
honorabilis universe ple-
bi precepit ut ad breve amo-
verentur. Iste Gamaliel ut
dicit Clemens in epistola qua-
dam fuit discipulus apostolorum
erat inter iudeos ut sepe miti-
garet furorem eorum ad-
versus eos. Locutus est ergo Ga-
maliel in concilio in hunc
modum: Viri israhelite atten-
dite vobis quid acturi estis

super hominibus istis. Quasi diceret
non debetis subito iudicare
vel condempnare quia si ex ho-
minibus tantum est opus, hom-
inum per se destruetur. Si autem
est opus dei stabit nec po-
terit destrui. Et hoc ostendit ex-
emplo duorum scilicet Theode et
Iude Galilei. Theodas ma-
gus ut tradit Iosephus dice-
bat se esse prophetam, ad cuius
persuasionem multi vendi-
tis omnibus suis et sublatis
cum se facultatibus vene-
runt ad ripas Iordanis
et promisit se facturum per
[struck] [illegible] ut di-
videretur Iordanis et tran-
sirent sicco pede sicut tran-
sierunt filii Israel. Et dum
expectarent in illo [illegible]
superveniens imperator Ro-
me cum multitudine militum
equitum multos occidit et
caput ipsius Theo-
de Ierosolimam reportavit.
Post hunc exstitit Iudas
Galileus in diebus professio-
nis id est descriptionis univer-
salis ab Augusto facte qui
universis precepit solvere censum
capitis et profitebatur se subditum
romano imperio. Iste Iudas
Galileus fuit, et eius ge-
nere et ut tradit Iosephus
persuadebat iudeis ut ne-
garent tributa romanis
asserens eos qui primitias
et decimas deo solvebant
non debere solvere tributa ho-
minibus, et in tantum convaluit
hec eius doctrina ut Pharisei
et magna pars populi quereret
ab ipso domino an solvere

esset tributum cesari prout ipse et quotquot cir
cumsciderint. Consen-
serunt ergo exhortationi
gamalielis et reuocan-
tes apostolos flagellauerunt
eos et flagellatos dimi-
serunt prohibentes sub
comminatione mortis ne am-
plius loquerentur in nomine
ihesu. Et ibant apostoli a con-
spectu concilii gaudentes
quod digni habiti sunt pro nomine
ihesu contumeliam pati. Et
ecce quantum erat iam in eis
robur fidei qui nec verbis
prohiberi potuerunt nec fla-
gellis in non destiterunt
immo verbis prohibiti modo
flagellis cesi **De causa
murmuris inter christianos**

In diebus autem illis cre-
scente numero apostolorum id
est christianorum qui eo tempore
dicebantur discipuli factum
est murmur grecorum id est
aduenarum gentilium in
ciuitate conuersancium
vel iudeorum qui fuerant in
dispersione nati et inter gre-
cos nutriti aduersus he-
breos eo quod despicerentur
eorum vidue in ministerio
cottidiano quia vidue he-
breorum erant magis prope
et in aliis preferebantur in dis-
pensatione administrationis
cottidiane. Et potest intelligi
causa murmuris duplex vel
quia vidue grecorum in cottidia-
no ministerio non admit-
tebantur. Vel quia in ministerio cot-
tidiano minus curabantur
forte faciebant eas forciores
et singulis dies administrare
videntes apostoli causam admi-
rationis murmurationem
cuitare per administrationem vi-
duarum quas ipsi necesse erat
administrare quia ipsi non
poterant ad hoc sufficere
ut singulis distribuerent
conuocantes multitudinem
dixerunt. Non est equum nos
derelinquere verbum dei et ministra-
re mensis. Considerate ergo
fratres ex vobis viros boni
testimonii vii plenos spiritu
sancto et sapientia quos con-
stituamus super hoc opus
ut ipsi ministrarent vel pro-
sint ministrantibus nos vero
verbi et predicationi vaca-
bimus. Et placuit sermo coram
multitudini. Et elegerunt
vii. Stephanum scilicet et philip-
pum et prochorum et nicano-
rem et timonem et parme-
nam et nicolaum aduenam
anthiocenum qui solus dictus
est aduena sive quia solus
erat aduena vel quia no-
bilis erat futurus. Aduena
aduena id est alienus. Hos sta-
tuerunt illi qui elegerunt
ante conspectum apostolorum et ora-
tes apostoli imposuerunt eis ma-
nus. Hos viros sicut in ecclesia
antiquitatem primitiua consti-
tuti ut portarent pondus ne-
gociorum ut episcopi liberius va-
carent doctrine et orationi. Sed
episcopi nostri temporis quia de-
prehenderunt antiquitatem nos
in singulis administratione mi-
nus circumspectos prouida

cautela dant operam secundum administracionem. Et vide quod apostoli orantes leguntur manus eis imposuisse, id est in ordinibus sicut orantes legati cum auctoritate in quibusdam eciam manus imponitur diaconibus ordinatoribus. Cui autem manus eis non imponitur secundum auctoritatem Bede. Quod eciam dictum est et orantes imposuerunt eis manus dicitur intelligendum esse factum. Per quod postea ordinauerunt ministros sacri altaris et domini sanguinis et tunc eis manus imposuerunt. Unde et sacerdotibus cum ordinantur manus imponuntur. Verbum domini crescebat et multiplicabatur numerus discipulorum in Ierusalem et multa eciam turba sacerdotum obediebant fidei.

De commendacione viri stephani

Stephanus plenus gracia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo. Surrexerunt autem quidam de sinagoga libertinorum a regione sic dictorum vel libertinorum id est missorum qui cum prius fuissent servi postea fuerunt de libertate donati et post de simili condicione fuerunt qui primo fidei restiterunt et cirenensium a cirene civitate et eorum qui erant a cilicia et asia minori que supprime sunt disputantes cum stephano et non poterant resistere sapiencie et spiritui sancto qui in eo loquebatur. Tunc summiserunt viros duos falsos testes qui testificarentur eum dixisse blasfemiam in deum et in moysen. Et commoverunt plebem et seniores et scribas et adduxerunt eum secum ad concilium et statuerunt duos falsos testes et dixerunt Homo iste non cessat loqui adversus sanctum locum et moysen. Audivimus dicentem de templo et legi ... eum dicentem quod ihesus nazarenus destruet locum istud et mutabit tradiciones quas tradidit moyses nobis. Et omnes qui intuebantur eum sedentes in concilio videbant faciem eius quasi faciem angeli. Et dixit ad eum princeps sacerdotum Numquid hec ita se habent. Tunc aggressus est beatus stephanus facere sermonem et quia arguebatur de blasfemia in deum et in moysen premittit in principio sermonis commendacionem dei dicens Deus qui loquitur cum patribus et prophetis esse deum maiestatis et glorie. Et statim ascendit ad commendacionem moysi inchoans ab altiori scilicet a commendacione patrum a quibus descendit moyses. Inchoat itaque ab abraham quo egressus de caldea venit in mesopotamiam et inde in carram et inde in iudeam.

De sermone eiusdem

Viri ... patres et fratres audite. Deus glorie apparuit

prn mo abrahe cum esset
i mesopotamia priusquam
moraretur in carran et
dixit illi exi de terra tua
et de cognacione tua et
cetera additur in genesi
scilicet de domo patris tui
sed a stephano pretermittitur quia
scientibus loquebatur Sed hysto
riam breuiter tangit ne
tamen quidem notam Sed vide
scolastici libro geneseos
vbi videtur contineri quod
post mortem patris scilicet thare
dictum fuit hoc abrahe de
quo constat quia mortu
us est in carra vbi et filius
eius cum eo habitauit et ita
dictum est in carran Quid
est ergo quod hic dicatur priusquam
moraretur in Carran
Solutio .n. utrobique dici
tur vel dicatur et dixit ad il
lum supple post ea in carra
Sed siue in mesopotamia
siue in carran siue ut
bique dictum sit quomodo dic
tum est ei exi de terra tua
Nunquid exierat iam de cal
dea utique sed adhuc ibi
tenebatur spe et desiderio
redeundi Sed responsio est quod exi
uit exiret mente quia
iam exierat corpore Vel
sed dici quod mesopotamia
et Cana in caldea sunt
et ita egressus de Caldea
idest de regionem parte cal
dee venit in mesopota
miam in aliam scilicet partem
caldee et inde venit in
carran que adhuc erat
in mesopotamia Tunc
exiit de terra caldeorum et de
mesopotamia quantum adhuc
quod intelligitur verbis dic
tum et postea venit in car
ran et inde similiter de car
ra Sed qui mortuus est pater
eius transtulit eum in terram
istam in qua vos habitatis
Vel tunc exiit de terra calde
orum mente et inde id est de
nuo post deposicionem saltem
illius voluntatis Post mor
tem patris translatus est in terram
istam Vel si intelligatur dic
tum venit in carran pla
ne legitur hec hystoria et inde
quia in hebreo legitur de
hur caldeorum id est de igne
Chaldei enim ignem adora
bant et per ignem traicie
bant paruulos suos purgan
dos traicimus per aquas bap
tismatis et tradunt hebrei
quod thare et filii eius cum esset
in caldea et nolebat ado
rare ignem proiecti sunt in
ignem a Chaldeis et com
bustus est aran arram
frater abrahe Abraham
vero a deo liberatus est Vnde
sepe dictum est ei a deo
Ego sum dominus deus tuus
qui eduxi te de hur cal
deorum Prosecutio narracionis
Postquam liberatus est
cum patre suo thare
et nachor fratre
et loth nepote et
tota familia venit in car
ran et inde post mortem
patris ibi remanente fratre
nachor venit in iudeam et
non dedit illi illi deus he
reditatem in ea nec passum

pedis. Dicit etiam minimam
partem quia nil ibi pos
sedit nisi titulo emptio
nis. Speluncam enim duplicem
agro non hereditate posse
dit sed precio emit ab ef
fron filio seor ethei sed
terre promisit daret illam in
hereditatem semini eius post
ipsum tamen non heredem filium di
cens erit semen tuum acco
la id est peregrinum in terra
aliena cccc et xxx an
nis et in parte huius tempo
ris subicient eos servitu
ti et male tractabunt eos
egipcii quia cc et xl iiii^or
annis fuerunt in servitute
egipti et gentem cui servi
erunt ego iudicabo dicit
dominus. Et post hec exibunt
et servient michi in loco isto
sic ordinata constructione
liquet nichil scrupuli sur
git unde hos cccc xxx
annos computat raba
nus ab hac die qua facta
est hec promissio abrahe
usque ad egressum de egip
to. A tempore namque promissionis
facte abrahe usque ad in
gressum iacob in egiptum
fluxerunt ccxl anni et
ab ingressu usque ad egres
sum totidem sic rabanus
cuius sentencie videtur apostolus
dicens quod post cccc xxx an
nos facta est lex. Quomodo co
mputantur cccc xxx
anni
Beda et augustinus
quia dictum est in ysa
ac vocabitur tibi se
men adherentes huic
verbo computant istos

cccc xxx annos a nativitate
ysaac usque ad mortem duorum
regum scilicet seon re
gis et amorreorum et og re
gis basan. Prosequitur
deinde beatus stephanus histo
riam et dedit illi testamen
tum circumcisionis et genu
it ysaac et circumcidit eum
viii die et ysaac genuit
iacob et iacob xii patriar
chas et patriarche emula
tes ioseph vendiderunt eum
in egiptum id est negociatoribus
qui tulerunt eum in egip
tum [illegible] tulit et erat
deus cum eo et eripuit eum
ex omnibus tribulacionibus su
is et dedit illi sapienciam et
graciam in conspectu pharao
nis regis egipti et con
stituit eum prepositum super
egiptum et super omnem do
mum suam. Postea facta
est fames in universa terra.
Et audiens iacob frumen
tum esse in egipto primo
misit filios. Deinde ipse cum
lxxv animabus descendit
in egiptum. Veritas habet
secundum librum genesis quod
cum lxx animabus intravit
Et si computentur ipsi ia
cob et ioseph cum duobus
filiis non sunt nisi lxx. Lucas
addidit quinque per anticipacionem
computans nepotes ioseph
sequens editionem lxx que
magis erat autentica quam
si sequeretur forte minus vi
deretur ei et opus eius suspec
tum haberetur. Et defunc
tus est ipse iacob in egipto
et patres nostri scilicet xii pa
triarche translati sunt

in sychem hoc de ipso io
seph legitur quia filii is
rael ipsi ad eius petitionem
ossa eius de egypto trans
tulerunt que etiam ipse
tasse legimus et sepulta
sunt in sychem Et inde ergo
per pluralem dictum est translati
sunt in sychem

Opinio bede
credendum de adam

A est ut dicit beda Ste
phano credendum est
ieronimo qui in hys
toria paule dicit eam trans
isse per sychem et ibi vidisse
sepulcra xii patriarcharum Primo
translati sunt in sychem et in
de portati sunt postea in sepul
tura quod erat abraham
precio argenti a filiis emor
filii sychem in spelunca
scilicet duplici quam emit ab et
hiis ab efron filio seor
etheo scilicet in mabramio ubi
sepultus est adam cum eua
abraham cum sara ysaac
cum rebecca iacob cum lya
Sed quod dicitur in sepulchro
quod emit abraham a filiis
emor filii sychem cum con
stet abraham emisse se
pulcrum ab effron etheo
Sic construunt quidam translati
sunt in sychem sychem
dico empta a filiis emor
filiis sychem Et quid est
quod dicit emor filius sy
chem cum constet sychem fu
isse filium emor Solutio est
eo quod fuerunt duo sychem quorum
alter alteri dicitur pater
emor Alter in genesi dicitur
filius eius Vel ita ordina
constructionem ut intelligas prin
cipium sermonis in finem
hoc modo a filiis sychem
filii emor et ita hic loco
habetur in libro loco genesis
Ut ergo omnis excludatur
dubitatio ita construatur litera
translati sunt in sychem sy
chem dico empta a iacob
scilicet a filiis sychem filii emor
ac si diceretur nullam par
tem sychem quam emit ia
cob nono abraham et inde
postea portati sunt in sepulchro
quod emit abraham ab efron
etheo scilicet in abraamio

procedit stephanus ad ordinem
hystorie etc

P ostea
procedit stephanus ad
ordinem hystorie
quia quodammodo digressus
fuerat et continuationem
ei quod dictum est Post hec quo
bus et sermonem mediis in loco
isto Cum autem appropinquaret
tempus repromissionis cre
vit populus et multiplicatus
est in egypto quo adusque
surrexit alius rex in egypto
ignorans beneficia ioseph
Hic affligit patres nostros et
eo tempore quo dedit edic
tum occidendi parvulos
natus est moyses et fuit
gratus deo Etate quo de ste
dum ad commendationem moysi
quia arguebant blasphe
masse in eum Qui cum nu
tritus esset tribus mensibus
in domo patris sui proiectus
in flumine et sustulit eum
filia pharaonis que venerat
ad flumen ut lavaret

et enutriuit eum sibi in filium
et nutritus est moyses in
omni sapientia egyptiorum
Et erat potens in verbis et o-
peribus suis i. eloquens et for-
tis. Cum autem esset xl an-
norum visitauit fratres suos
filios israel in terra iessen
Et occidit egyptium opprimen-
tem hebreos putans fratres in-
telligere quoniam ipse intelligebat
in spiritu quod per manum illius
dominus filios israel a manu
egyptiorum esset liberaturus
At illi non intellexerunt. Et
cum sequenti die vellet recon-
ciliare duos hebreos rixan-
tes qui iniuriam faciebat
alteri repulit eum dicens
Quis te constituit iudicem
et principem super nos. Numquid
me vis interficere sicut
heri interfecisti egyptium
Hoc audito timens sibi
fugit in terram madian. Ubi
de sephora filia iethro sacer-
dotis madian quam duxit
duos genuit filios. Comple-
tis autem annis xl apparu-
it illi dominus in deserto mon-
tis synai. Cum minaret
gregem ad interiora
deserti in rubo et facta est
vox domini ad eum dicens
Ego sum deus patrum vestrorum
Et tremefactus est moyses
Dixit autem illi dominus Sol-
ue calciamentum de pedibus
tuis terra enim in qua stas
terra sancta est. Videns vidi afflic-
tionem populi mei qui est
in egypto et gemitum eorum
audiui et descendi liberare
eos. Et nunc veni mittam
te in egyptum. Hunc moy-
sen quem negauerunt dicen-
tes Quis te constituit prin-
cipem super nos misit dominus
principem et redemptorem
eorum de seruitute egypti cum
manu i. ope vel auxilio
angeli qui apparuit in
rubo. Hic eduxit eos fa-
ciens signa et prodigia in ter-
ra egypti et in mari ru-
bro et in deserto annis xl.
Idem moyses dixit filiis
israel Prophetam suscitabit
deus nobis dominus de fra-
tribus nostris ipsum tamquam me
audietis. Hic est qui fuit in
ecclesia i. congregatione populi
israel in solitudine synai cum
angelo angelo qui loquebatur
cum eo in monte et cum patri-
bus nostris qui accepit ver-
ba vite dare nobis cui noluerunt
obedire patres nostri sed repu-
lerunt eum et auersi sunt
cordibus suis in egyptum ad
aaron dicentes Fac nobis
deos qui nos precedant. Et
fecerunt vitulum et hosti-
as ei obtulerunt. De comme-
dacio tabernaculi

Postea quia dice-
bat eum de priuato
sanctum locum sub-
diti de commendatione taber-
naculi quod dicitur est taber-
naculum testimonii vel quia
ante facies meas erat ar-
cha testimonii vel quia ante
fores tabernaculi cause sub
testibus diffiniebant. Taber-
naculum inquit testimonii fuit
cum patribus nostris in deserto sic-
ut disposuit deus ad moysen
loquens ut faceret illud secundum
formam quam viderat in
monte quod habuerunt

patres nostri usque in diebus
David. In diebus autem Sa
lomonis templum taberna
culo successit. Qui ea inceperat
eos arguere. Postquam pur
gavit se a crimine sibi a fal
sis fratribus obiecto. Dura i
cervice et incircumcisis
cordibus et auribus vos semper
spiritui sancto restitistis sicut
et patres vestri. Quem prophetarum
non sunt persecuti patres vestri.
Haec audientes dissecaba
ntur cordibus suis et stride
bant dentibus in eum. **Quo
modo lapidaverunt Ste
phanum**
Cum autem
esset Stephanus ple
nus spiritu sancto in
tuens in caelum vidit glo
riam dei et Ihesum in forma
humana stantem a dex
tris dei. Stans apparuit
ei quasi pius ne tituba
ret lapidando. Eo enim quod
stabat se paratum ei
subvenire monstrabat
quia stare pugnantis
est vel adiuvantis. Ecce video
celos apertos et fili
um hominis stantem a dex
tris virtutis dei. Tunc con
clamantes voce magna
clauserunt aures suas
quasi abhorrentes audire
blasphemiam et impetum
fecerunt unanimiter in eum
et eicientes eum extra
civitatem lapidabant. In
hoc secundum legem se agere
arbitrantes quia secundum
legem blasphemus educe
batur extra castra lapida
batur enim universus populus
et testes duo saltem fal
si qui primi secundum legem
tenebantur lapides mittere
quia in lege dictum est de
blasphemo: Prima manus
testium lapidabit. Et depo
suerunt vestimenta sua
ne inquinarentur tactu illius
secus pedes adolescentis
qui vocabatur Saulus. Postea
vocatus est Paulus. Cui teste
Beda in hoc decus misericor
diter providit quod non est
manus eius sanguine inno
centis polluta. Sed tantum ser
vavit lapidantium vesti
menta et consensit eis. Con
tamquam dignus morte puniretur
nisi deus propter gratiam ei primam
inspiraret. Et lapidabant
Stephanum invocantem
et dicentem: Domine Ihesu ac
cipe spiritum meum. Sicut et
Christus alt ad patrem: In manus
tuas domine commendo spiritum meum.
Positis autem genibus clama
vit voce magna dicens:
Domine ne statuas illis hoc
peccatum quia nesciunt quid fa
ciunt. Et hi cum ex ceteris esti
mabant se implere legem
Moysi quod dominus predixerat: Ve
nit hora ut omnes qui in
terficiunt vos arbitrentur se
obsequium prestare deo. Et
cum hoc dixisset obdormi
vit in domino. Et facta est per
secutio magna in ecclesia que
erat Ierosolimis quia et
ipso bono Stephano uno
de principibus ecclesie et quasi
primicerio vii diaconorum te
perunt alios persequi consequen
ter inter quos omnes discipuli
preter apostolos qui ut pasto
res gregis ceteris erant
constanciores dispersi sunt

per regiones iude et sama
rie fugientes a facie per
secutorum. iussu tamen spiritus precipiat
dominus. Si persecuti vos fue
rint in una civitate fugi
te in aliam. Sumpserunt autem
stephanum viri timorati
et iuxta morem terre dilige
ter curam adhibuerunt se
pulture eius et fecerunt planc
tum magnum super eum. Tunc
apostoli providentes quod adhuc se
tes postea essent tribulationes pro
videntes fidelibus qui erant
in ierusalem remansuri ordina
verunt iacobum alphei episcopum
ierosolimorum et imposuerunt ei
manus petrus iacobus et io
hannes. Hos non a pauci
oribus quam a tribus episcopis episcopus
debet consecrari.

De prima persecucione sauli

Saulus vero devasta
bat ecclesiam discur
rens per domos tra
hens viros ac mulieres
et detrudens in carcerem
neminem tamen occidebat
domino custodiente manus eius
ne sanguine innocentum
pollueret. Qui autem dis
persi fuerant pertransibant de lo
co ad locum evangelizan
tes verbum nichilominus quod dis
persi constantes in predicatione
erant. Philippus autem dia
conus secundus a stephano descen
dens in civitatem samarie predi
cabat ibi christum et intendebant
turbe unanimiter hiis que
a philippo dicebantur viden
tes miracula que faciebat
quia multos demoniacos
liberabat multos parali
ticos sanabat et claudos
erigebat. Erat autem ibi symon
magus seducens gentem cui
auscultabant omnes a minimo
usque ad maximum quia ma
gicis artibus mira faciebat
unde dicebat ipsum esse virtute
dei magnam vel angelum vel
dei filium quia mentes eorum
dementaverat et magicis ar
tibus subverterat. Cum autem crede
rent philippo evangelizanti de reg
no dei in nomine ihesu christi
baptizabantur viri et mulieres et
symon simulavit se credere et
baptizatus est. Videns enim philip
pum facere miracula qualia
et quanta ipse facere non poterat
nec ita facile putavit quod per quedam
industria sciat fieri ideo ficte
baptizatus est ut familiarius
ei adhereret et addisceret ar
tem qua similia posset facere

De peticione symonis magi

Cum audissent apostoli
qui erant ierosoli
mis quod recepisset sa
maria verbum dei mi
serunt ad eos petrum et io
hannem. Qui cum venissent
oraverunt pro ipsis ut acciperent
spiritum sanctum visibiliter quod
forte prius non receperant. Non
dum enim in quemquam illorum vene
rat visibiliter descende
rat. Constat enim quod invisibiliter
spiritum sanctum acceperant cum bap
tizati essent in nomine domini
ihesu. Tunc imponebant ma
nus super illos et accipiebant spiritum
sanctum ita quod visibili signo osten
debatur cum linguis omnibus
loquerentur. Constat tamen
philippum fuisse diaconum
non apostolum quod

tamen videtur quod glosa super Mattheum quia manuum impositionem reservavit apostolis que figura reservatur hodie solis eorum vicariis id est episcopis qui manus imponunt et spiritum sanctum tribuunt in confirmatione ubi datur spiritus sanctus ad robur. Si enim Philippus iste apostolus esset statim baptizatis manus imponeret non alios expectaret. Cum autem vidisset Symon quia per impositionem apostolorum daretur spiritus sanctus putans quod quadam industria hoc ab eis fieri et hoc posse se ab eis precio comparare obtulit eis pecuniam dicens: Date mihi potestatem ut cuicumque manus imposuero accipiat spiritum sanctum et per hoc voluit emere hanc potestatem ad lucrum. Dixit Petrus: pecunia tua tecum sit. Simpliciter dicens tecum perditionem vel imprecando ait: In perditione pecunia tua tecum sit, id est pecuniam tuam habeas et pro ea penam eternam luas. Sancti enim ad similem maledictionis proferunt non ex voto ultionis sed intuitu iustitie in eam prorumpunt. Non est tibi pars in sermone isto ut ad manuum tuarum impositionem detur spiritus sanctus; cor enim tuum non est rectum coram Deo. Penitentiam itaque age ab hac nequitia tua et roga Deum ut si forte remittatur tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse. Sciebat enim Petrus in spiritu eum

permansurum non actum sed adhuc eum expectari erat eius officium. Symon autem sicut se indignum adeo gaudium noluit orare. Sed ait apostolis: precamini pro me ut nichil super me horum veniat que dixistis. Petrus vero et Iohannes redibant Ierosolimam et multis civitatibus Samaritanorum ewangelizabant.

De eunucho etyope baptizato a Philippo. 2c

Angelus domini loquutus est ad Philippum dicens: Surge et vade contra meridianum ad viam que descendit ab Ierusalem in Gazam et est. Glosa super verbum hoc id est in affricam quasi diceret: Vade ad viam per quam a Ierusalem in Gazam descenditur id est affricam. Hec sed Gaza destructa est. Vetus enim Gaza que olim erat terminus Chananeorum modo ex toto destructa erat et loco eius alia edificata est. Et surgens abiit. Et ecce vir ethiops eunuchus in domo Candacis regine qui erat super omnes gazas eius. Erat enim consuetudo eunuchorum custodire thezauros. Potentiam venerat orare in Ierusalem. Et ut traditur in aliis historiis per eum miserat multa dona templo in Ierusalem Candacis regina ethiopum. Et inde quia omnes regine ethiopum dicebantur regine Candaces sicut Romani imperatores dicebantur Cesares. Non habebat regimen regio illa nisi a feminis. Cumque re

iterum ethiops ille sedens
super currum et legens ysa
iam prophetam dixit spiritus phi
lippo Accede et adiunge te
curru Accedens autem philippus
audivit eum legentem ysai
am prophetam et dixit Putas
ne intelligis quid legis Qui
ait et quo possum si non aliquis
ostenderit michi Et rogavit
philippum ut ascenderet et sederet
secum Erat autem hic locus scrip
ture quem legebat qui do
mino permittente sic legendo
occurrerat Tamquam ovis
ad occisionem ductus est et
sicut agnus coram tondente
se sine voce sic non aperuit
os suum Respondens autem eunuchus
philippo dixit Obsecro te domine
ut dicas de quo propheta hoc
dicit de se an de alio aliquo
Aperiens autem philippus os suum
et incipiens a scriptura hac
de qua sibi querebat ewange
lizavit illi ihesum Et dum irent
per illam viam venerunt ad
quandam aquam et ait eu
nuchus Ecce aqua quis pro
hibet me baptizari Dixit
philippus Si credis ex toto
corde licet tibi baptizari
At que ille credo dei filium
esse ihesum Et vide quia eu
chum in spiritu videt philippus
eunuchi fidem noluit tamen
absque corporali confessione ma
nifestam Nolens enim subi
to baptizare ut daretur
formam baptizatis et baptizan
dis interrogandi et confiten
di Unde hodie cum quadam
dilatione et protelatione
scrutiniorum celebratur bapti
sma sollempne in sabbato pas
chali quia incipiunt scruti
nia in media XL. absque die
qua cantatur Dum sanctificatus
fuero Et iussit stare cur
rum et descenderunt de curru
et baptizavit philippus eu
nuchum Et cum ascendisset
de aqua spiritus domini rapuit
philippum et amplius non vidit
eum eunuchus sed ibat per
viam suam gaudens Philippus
autem inventus est in azoto Et
pertransiens ewangelizabat
cunctis civitatibus donec
veniret cesaream in qua do
mum habuisse legitur cuius
usque hodie apparent vestigia
mansionis et cubiculum in quo fi
lie eius virgines prophetisse

De conversione Pauli

Nunc redit hystoria
ad ordinem suum prose
quens de paulo et co
tinuatur ei quod supra
dictum est Saulus devasta
bat ecclesiam quod cum dictum
est de philippo et de conversio
ne eunuchi qui mediante fu
it Saulus adhuc spirans
minarum et cedis in discipu
los domini id est adhuc eis co
minans et ad cedem eorum con
spirans accessit ad principes
sacerdotum zelo fervens
eum conantem et petiit ab
eis litteras ad singulas in decem
sinagogas que erant damas
ci ut eius auctoritate si quos
invenisset damasci huius vie
viros et mulieres vinctos
perduceret in ierusalem Et cum
iter faceret contigit ut appro
quaret damasco Et subito

circumfulsit eum lux de celo, et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris in membris meis? Qui ait: Quis es, domine? An deus es vel angelus? Ego sum Jhesus nazarenus quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulum calcitrare, id est potestatem rebellare. Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? ac si diceret: vel mutate tua indica michi quod presto sum tibi obedire. Ad quem dominus: Surge et ingredere civitatem et dicetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem qui comitabantur eum stabant stupefacti audientes quidem vocem ipsius pauli vel eius qui loquebatur cum eo, neminem autem videntes. Nota quod ipse paulus infra dicit: Qui mecum erant lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum. Et surrexit de terra et apertis oculis nichil videbat, factus cecus corpore qui primo fuit cecus mente. Ad manus autem illum trahentes, manibus scilicet suis manus eius tenentes et quasi cecum ducentes introduxerunt Damascum. Et erat ibi tribus diebus non videns neque manducans neque bibens. Infra quod triduo creditur a spiritu sancto didicisse evangelium. Unde gloriatur in epistola ad Gallathas se non habuisse hominem magistrum dicens: Neque ab homine accepi id neque didici, sed per revelationem Jhesu Christi. Imponebatur enim ei asserendo quod pseudo predicator esset, ab anania non a spiritu sancto. Unde vocabatur eum apostolum ananie. Nec te moveat si quandoque lecta conversio eius facta primo anno dominice passionis, quandoque secundo: alterum de anno usuali, alterum de anno currenti dicitur. Si enim computes primum annum dominice passionis a kalendis januarii, est annus usualis; tunc secundo anno conversus est paulus. Si autem computes ab ipsa die passionis usque in sequentem diem passionis anno revoluto, qui est annus currens, in primo anno passionis dominice conversus est.

Quomodo ex mandato domini visitavit ananias paulum cecatum.

Erat autem Damasci discipulus quidam vir sanus nomine ananias, et dixit ad illum in visu, id est in visione, dominus: Anania. At ille ait: Ecce domine, ego paratus tibi obedire. Ad quem dominus: Surge, vade in vicum qui vocatur rectus et quere in domo Jude Saulum nomine tharsensem. Ecce enim orat. Forsan Judas erat proprium nomen hospitis sui, vel forsan erat de tribu Jude, ut sit sensus: in domo Jude, id est inter iudeos qui vel erat de tribu Jude, vel in domo Jude, id est in vico iudeorum. Vicus autem dicitur a vicinia civitatis ut dicatur vallavimus ut proprie

dicitur via vicinia urbi civitati. Hic tamen et sepe alibi aliquando accipitur. Nec timeret Ananias veniens ad Saulum que vocatur accersitum persecutorem sanctorum. Addidit dominus etiam cum dixit: Oravit. Non est timendus quia factus est de Saulo Paulus, de lupo agnus, et ego etiam revelavi ei adventum tuum. Saulum enim vidit in spiritu te introeuntem ad se et imponentem sibi manus ut visum recipiat. Tunc Ananias: Domine, audivi a multis de viro hoc quanta mala fecit sanctis tuis in Ierusalem. Et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum. Dixit dominus: Vade quia vas electionis est michi iste, id est vas electum et fornace tribulationis probatum, ut portet nomen meum coram regibus et gentibus et filiis Israel. Et tu quid baptizabis eum, si non docebis eum? Solus docebo eum et ostendam quanta oporteat eum pati pro nomine meo, ut per multas tribulationes probetur vas electum. Et mala que intulit sanctis patiatur cum sanctis. Abiit Ananias et veniens ad hospitium Sauli intravit ad eum, et imponens ei manum dixit: Saule frater, dominus Ihesus qui apparuit tibi in via qua veniebas misit me ad te ut videas interiori et exteriori oculo et implearis spiritu sancto, id est spiritus sancti plenius donis. Postea in baptismo. Et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squame et visum recepit et surgens baptizatus est. Et cum accepisset cibum confortatus est. Et fuit cum discipulis qui erant Damasci per dies aliquot et continuo ingressus in synagogas predicabat dominum Ihesum quia hic est filius dei. Stupebant autem omnes qui eum audiebant dicentes: Nonne hic est qui persequebatur eos in Ierusalem qui invocabant nomen [illegible] istud et nunc ad hoc venerat ut vinctos eos duceret ad principes sacerdotum. Saulus autem magis convalescebat et confundebat iudeos qui erant Damasci affirmans quia hic est Christus.

De invidia iudeorum in paulum etc.

Cum autem implerentur dies multi a baptismo pauli consilium iudei fecerunt ut eum interficerent. Hoc quod dictum est cum implerentur dies multi potest videri hoc non fuisse factum in hoc primo adventu Damasci, sed in secundo, quia forte tunc iverat in Arabiam et ibi predicavit et multos convertit. Postea tamen iterum venit Damascum, quia magis suscitaverat invidiam iudeorum in secundo adventu Damasci statuerunt consilium ut eum occiderent, sed notificate sunt ei insidie iudeorum. Et custodiebant portas civitatis die ac nocte ut eum interficerent non iudei sed cives Damasci. Damasci prepositus gentis Arethe regis custodiebat civitatem damascenorum ut me comprehenderent ad petitionem iudeorum.

discipuli autem eius nocte
dimiserunt eum in sporta
per murum. Et vide quia in gre-
co est additum eius, sed dictum
simpliciter discipuli quia non-
dum erat inventum hoc nomen
christianus. Elapsus a manibus
damascenorum venit in ierusalem
volens iungere se discipulis
domini sed apostolis sed omnes ti-
mebant eum non credentes
quod esset discipulus. Tunc barna-
bas cyprius levites genere
qui ut supra dictum est precium agri
venditi posuit ad pedes apostolorum
apprehensum illum duxit ad
apostolos et narravit quo in
via vidisset dominum et quia lo-
cutus esset ei et quod in damasco
fiducialiter egisset in nomine
domini ihesu. Nos autem apostolorum
invenit in ierusalem ipse in epistola
ad galathas dicit scilicet petrum
et iacobum episcopum ierosolimo-
rum cum quibus mansit xv die-
bus sicut ipse in epistola dicit dicens
Deinde post iii annos secundum occa-
sione mea veni in ierusalem vide-
re petrum et mansi apud eum
xv diebus. Alium autem apostolorum
vidi neminem nisi iacobum
fratrem domini. Et erat cum illis
scilicet petro et iacobo et aliis dis-
cipulis qui erant in ierusalem
intrans et exiens per xv di-
es. Deinde venit in partes
syrie et cilicie et ibi loque-
batur gentibus et disputabat
cum grecis id est iudeis inter gre-
cos dispersis. Hec autem historia
premissa sui brevitate confu-
dit quasi totum factum sit in
ierusalem. Ita enim prodit histo-
rie series. Et erat cum eis
intrans et exiens in ierusalem fidu-
cialiter agens in nomine do-
mini loquebatur quoque gen-
tibus et disputabat cum grecis
illi autem scilicet iudei conversan-
tes inter grecos cum quibus
disputabat volebant eum oc-
cidere. Quod cum cognovissent
fratres deduxerunt eum
cesaream que civitas est pa-
lestine et inde dimiserunt
tarsum que est civitas un-
de fuit oriundus. Ipsa vero
dicit historia ad petrum de acti-
bus diversorum apostolorum agens
quasi modo intercalari. **De cu-**

ratione enee

Factum est autem ut petrus
dum predicando discur-
reret veniret lidiam
invenit autem ibi hominem
quendam nomine eneam pa-
raliticum ab annis viii in grabba-
to iacentem et ait illi petrus
Enea sanat te dominus ihesus
christus. Surge et sterne tibi
lectum qui prius nec etiam po-
terat de lecto surgere. Et con-
tinuo surrexit et videbant
eum omnes qui habitabant
lidie et sarone et conversi sunt
ad dominum. Erat autem in ioppe
discipula quedam christiana que
scilicet hebraice dicitur ~~ta~~ tha-
bita grece dorcas latine ca-
priola vel tampa. Que in-
terpretatur hominis quia tha-
bita interpretatur. Unde
thabitacumi interpretatum est
puella surge, et secundum hoc
dicitur sit interpretationes no-
mine. Hec enim puella bonis
operibus et elemosinis quas

faciebat et precipue in consu-
endis vestibus pauperum multum
laborem impendebat. Fac-
tum est autem in diebus illis in
quibus petrus venerat lyddam
ut infirmata moreretur.
Cumque lavissent eam posue-
runt eam in superiori ce-
naculo. Cum autem lyddam esset
prope ioppen discipuli audien-
tes quia petrus esset lydde
miserunt ad eum duos vi-
ros dicentes Ne pigrite-
ris venire usque ad nos et no(n)
aperuerunt ei causam. Exur-
gens autem petrus venit cum illis
Et cum advenisset duxerunt il-
lum ad cenaculum ubi iacebat
mortua thabita et circumste-
terunt illum omnes vidue fle-
tes et ostendentes ei vestes
quas faciebat illis dorcas
ut operibus misericordie eam operam
dedisse ostenderent et petrum
ad compassionem moverent.
Tunc petrus omnibus eiectis non
tamquam operaturus aliquid factu-
rus quod vellet alios late-
re quod qui magicis artibus vel
consilio demonum aliquid ma-
chinantur sed magistrum suum vo-
lens imitari qui filia ar-
chisynagogi suscitaturus eiecit
de domo eiectis paucis exceptis
. Vel quia nonnulli forte
aderant visione miraculi
indigni. Eiectis omnibus fo-
ras facta genuum flexione
oravit et conversus ad corpus
dixit Thabita surge. At
illa aperuit oculos et viso petro
resedit et dans illi manum

erexit eam et cum vocasset ill(os)
qui eiecti erant reddidit illis
eam vivam. Et notum factum
est hoc miraculum per universam
ioppen et multi crediderunt
in dominum. Et mansit petrus
in ioppe multis diebus apud
simonem coriarium vel curi-
arium quia forte curialis
erat vel parabat coria et ideo
dictus coriarius. De commenda-
tione Cornelii

Vir autem
quidam erat in cesarea
nomine cornelius ce-
nturio cohortis que
dicebatur Italica quia mis-
sa fuerat a roma civitate
que est in italia quia romani
imperatores mittebant mili-
tes suos per civitates ad cus-
todiendas munitiones. Et
erat religiosus ac timens deum
religiosus supra gradum timoris
timens infra gradum religio-
nis id est pietatis quia in graduali
ascensu donorum spiritus sancti
gradus pietatis est supra gradum
timoris. Significatur ergo religio-
sus supra gradum timoris in
tantum timens deum infra
gradum religionis ut in
nomine religionis intelligas
spiritum pietatis. Erat inquam re-
ligiosus cum omni familia
sua que religiosa erat et
timorata faciens elemo-
sinas multas plebi. Non ac-
ceptor personarum. Iste ad eos
qui circa diei nonam vidit in vi-
su manifeste id est manifesta
visione non per sompnium vel
extasi angelum dei intro-

ennte ad se et dicente sibi
Corneli at ille intuens
eu timore correptus dixit
Quis es dne / ad quem
angelus oraciones et ele
mosine tue ascenderunt
in memoriam in conspectu
dei / et nunc mitte viros
in iopen et accersi simo
ne qui cognominat petrus
hic hospitat apud simone
quendam coriariu cuius do
mus e iuxta mare citre
um / quia iope civitas
tre promissionis erat mari
tirreno proxima et in ipius
orientali littore sita et ex
parte littoris erat domus
simonis coriarij hospiciu
petri / hic inquit dicet tibi
quid te opteat facere / Ecce
cornelio dictu e ab ange
lo exaudite sunt orones tue
Vnde constat eu tunc fide
habuisse / quia in hoc consonat
sancti quod initio fidem
venit ad opa et no vice
uersa / Nondum tame crede
bat xpm incarnatu quia
de tempore incertus erat igno
rans an iam incarnatus
an adhuc incarnandus / no
tame subeat falsitas fidei
eius quia cu fide incarna
cionis habet salua fide po
terat esse in ambiguo / an
iam venisset an adhuc incar
ne venturus esset quia no
nullos sanctorum patrum la
tuit xpm natu esse / sed
postquam natus est usque
simonem usque ad x

diem nativitatis No tame
putandu est eos fide incar
nacionis no habuisse quia tpi
no est de articulo fidei immo
cu nondum eis esset predi
catu vel inspiratu / quia iam
natus esset an adhuc nascitu
turus salua fide licuit eis
esse in ambiguo / Cu disce
ssit angelus a cornelio vo
cauit duos domesticos
suos et milite timentem
dnm quod de domesticis no
e dictu quia constabat fami
liam eius religiosa esse et
timorata quibus cu narrasset
singula misit illos in iopen

c. de visione petri

Postea aut iter die faci
entibus illis et appropin
quantibus civitati iope
vel apparentibus secundum alia
liram ut ia possent viden
de hospicio petri saliens de domo
simonis coriarij ascendit
petrus in superius cenaculu
hospicij sui circa hora vi ut
in secreto oraret et post orom
comederet quia tpus erat
comedendi et ipe paciebatur
esurie Et parantibus prandiu
ministris cu ipe esset in orone
cecidit sup eu extasis qua
deo opante passus e alie
nacionem mentis ita ut no
uteretur sensibus humanis et
in huiusmodi extasi vidit celu
apertum i aerem et de aere
aperto descendens vas quoddam
velut linteum magnu de

celo submitti in terram in quatuor
lineis vel liciis vel initiis
que littera velorum dicuntur
ab initio similitudini molles
quibus colligantur pueri in
cunabulis facti de stuppa
materia vel de sericis ad opus
nobilium. Videbatur ergo ei vas
illud quod lintheum in quatuor
initiis id est in quatuor cornibus al-
ligatis in aere appensum
et ita dimitti in terram et
in eo esse omnia genera anima-
lium quadrupedia serpentia
terre et cum esuriret facta
est vox ad eum dicens Surge
petre macta et manduca
ac si diceret ei in spiritu transi
ad gentes et occide in eis
vitia et sic eos traice in cor-
pora. Absit inquit domine
quia numquam commune et inmundum
et est ydioma hebreorum
reputantium cibos immundos
quibus communiter utebantur
gentes unde vocabat eos
communes quasi immundos.
Abhorruit ergo petrus quod
dictum est ei manducare quia
ostensa fuerant ei quadru-
pedia et serpentia secundum
legem immunda quia contrarie
videbatur ei uti cibis in
lege prohibitis et maxime
timebat reprehensionem iu-
deorum si uteretur cibis genti-
lium. Et ideo cum ita abhor-
reret facta est vox secundo ad
eum dicens Que deus purifi-
cavit commune non dixeris
quia constat ei separatim fu-
isse de gentibus iudei per
scientiam per fidem purificat. De
qua purificatione instruxerat
petrum vox prima facta ad eum
dicens Occide et manduca. Ita-
que cum ostensa essent ei serpentia
terre constat ea non fuisse a
deo purificata ut alicui sive
iudeo sive gentili ad come-
dendum munda. Hoc autem factum
est ei per ter scilicet vas semel ite-
rato et tertio in terram dimissum
et vox ter audita est propter com-
mendandam veritatem visionis
vel terram ut dicit Ambrosius in tal[?]
tismo fit trina iteratio scilicet
credendi in deum abrenuntiandi
sathane vel baptizandi. Scilicet
trina unctionis in vertice in sca-
pulis in pectore. In baptismo
quoque fit trina immersio post
trina vasis ostensionem raptum
est vas in celum. Et dum intra se
cogitaret petrus quid sibi vellet
hec visio ecce tres viri qui
missi fuerant a cornelio in-
quirentes domum simonis
coriarii steterunt ad ianuam
querentes si symon qui co-
gnominatus est petrus illic ha-
bet hospitium. Et cogitante
petro de visione dixit ei
spiritus Ecce tres viri querunt
te causa tamen quare eum quere-
rent subticuit quia ipse ab
eis postea quesivit quia
ad conservandam humilitatem
aliquando prophetie spiritus ex parte
animum tangit et ex parte
non tangit. Surge inquit
et descende et vade cum eis
nichil dubitans quia ego
misi illos. Descendens autem
petrus dixit ad eos Ecce ego
sum quem queritis. Que causa

est ppr qua uenisti Adque
illi Cornelius centurio
vir religiosus ac timens
deu et testio h habes ab
vniusa genta iudeorum
responsu accepit asspu sco
ut accersiet te in domu
sua z audiet vba ate Et
intrduxit eos in hospiciu
et fuerut cu eo nocte illa
Sequenti aut die pfectus e
cu illis et quida de fribus
qui eu comittati sut aio
pe ut ei testes essent Quo
modo petrus venit ad cor
Altera aut nelium
die scda abegressu
de iopa intrauit
cesaream Cornelius uo
expectabat illu conuocatis
cognatis suis et amicis ne
cessarijs Amici necessarij
dicut qui no deserut ho
miem in articulo necessi
tatis Et cu intrasset petrus
occurit ei petrus cornelius
et pcidens ad pedes eius
adorauit eu ipo gestu
corporis exprimens deuotio
nem mentis petrus uero
eleuauit eu dices Surge
q ego homo su ut tu Et
cu multi adesset cognatisq
z amici conuocati locutus
e eis petrus dices Vos scitis
qua abhominabile e uiro
iudeo accede ad alienige
na sed ondit michi dns
nullum hoiem i mundum
appr qd sine dubitacone
ueni accersitus Interrogo
go ob qua causa accersistis
me Adque cornelius Quarta
die orabam hora ix in domo
mea quasi diceret quarta die
abhinc hora scdm i noua
tione dicrs Prima em die
vidit angelu z misit nuc
cios scda puenerut inmay
i iope tcia pfectus e pe
trus cu eis et illa nocte
remaserut in illa qrta ve
nerut cesaream Et ecce in
quit vir stetit ante me
i veste candida z ait Cor
neli exaudita e oro tua
et eleosine tue adeo accep
te mitte i iope z accersi
symone qui cognomiatur
petrus et stati misi ad te
et tu bn fecisti veniendo
Nuc go nos omes assumus
in cospectu tuo pmpti o
bedire tibi i omibus quecuq
precepta sut tibi a dno Ac
apiens petrus os suu dixit
Veritate inuitate compi qm
no e pronarum acceptor deus
nec distinguit inter iudeos z
gentiles sed in omni gente
qui timet illu z opatur iu
sticia acceptus e illi Vos
scitis qd Iohnes pdicauit
ihm anazareth Scitis etia
qd factu e ubu id e euangely
pdicato per vniusa iudea
incipiens a baptismo Iohis
quo baptisatus e ihus ipse
enim postea quo vnxit eu
dns spu sco z uirtute qui p
transijt bene viuendo faciendo
et sanando omes a diabolo
oppssos Et nos testes sumus

omnia que fecit in regione
iudeorum et quem eum suspenderunt
in ligno et tertia die suscita
tus est a deo / tunc nos testes
sumus qui manducauimus et
bibimus cum illo postquam
resurrexit a mortuis quibus
precepit predicare populo et testi
ficari quia ipse est qui constitutus
est a deo preter iudeos viuorum
et mortuorum quia pater dedit
illi omne iudicium hic nos
soli sed etiam omnes prophete testi
monium perhibent quia omnes
8 per nomen eius remissionem
peccatorum accipiunt qui credunt
in eum Et baptizatur corne
Adhuc loquente lium
petro uerba hec cecidit
spiritus sanctus idem repen
te descendit super omnes qui
audiebant verbum / Notandum quod aut
in igne uel in alia visibili
specie descenderit mentio est
Et obstupuerunt omnes qui
erant cum petro fideles de cir
cumcisione quia etiam in natio
nes id est in gentiles gratia spiritus
sancti effusa est Audiebant autem
illos loquentes linguis et
magnificantes deum Tunc
respondit petrus Numquid
aquam quis prohibere potest ut
non baptizentur hii qui spiritum
sanctum acceperunt / sicut et nos
hoc magis est quia baptizari
in nomine christi subtitentes
formam baptismi a domino tra
ditam predilatatione nominis
christi in quo nomine et intelligitur
ipse qui vnxit et pater a quo
vnctus et spiritus sanctus quo est
inunctus Tunc rogauerunt
eum ut maneret cum illis et
mansit rogatus cum eis
aliquot diebus in quibus primo
creditur usus fuisse cibis genti
lium / Unde postea redargutus
est Et dilatatum est ubique et
delatum usque ad fratres qui erant
in iudea quod gentes receperunt
verbum dei Et hic fuit primus
transitus particularis apostolorum
ad gentes in quo conuersus est
cornelius cum familia sua
Quomodo redargutus est a iudeis
Cum autem hebreis
ascendisset petrus
ierosolymam disce
ptabant aduersus eum fideles
de circumcisione dicentes Quare
introisti ad viros preputium
habentes et manducasti
cum illis quod dicunt iudei esse
contra legem fecisti falsum quia
misisti ad eos et quia cibis
eorum usus es Incipiens
autem petrus exposuit
eis per ordinem eis ostensa
sibi visione et quomodo an
gelus apparuerat cornelio
et in tota precatione non
addit nisi vnum verbum ubi
dicitur a cornelio accerse rat
ergo simonem qui cognominatur
petrus nisi addit qui loquetur
tibi verba in quibus saluus
eris tu et vniuersa domus
tua et deinde quod statim subdit
cecidit spiritus sanctus super eos
sicut et in nos ab initio perhibu
imus quod super cornelium et
familiam suam descendit
spiritus sanctus in linguis igneis

sicud descenderat sup aplos
die penthecostes / Et sic
ingluid retordat / e sum vi
dom quod nobis dixit Jo
hannes quide baptisauit
aqua vos aut baptizabimi
spu sco videns hoc imple
tu in cornelio et familia
Audita petri coriuatone
multiplia destiterut abm
crepatone eius / et grās e
gerut saluatori et ita im
pleta e pphetia iob ab aqui
lone veniet aurz et addm
formidolosa laudatio id e
pp congelatone infidelitat
compabiles aquiloni qui
in tenebris ambulat erat
i incredulitate aie pcipient
luce fidei pquaz illuiacoe
diget addm formidolosa
laudatio quia pp inopinata
et repentina gentu cousi
one fideles de iudea time
tes glificauit dnm De con

Nunc tinuacoe hystorie
redit hystoria ador
dine sut qd em in
terserunt de philippo petro
Johne z paulo postea qua
sup dcm est Igr qui dispsi
erant ptransibant ewangeli
zantes vbu dei qui maiores
fuit / Psequitur qd i hunc
modu Et illi qui dispsi
erant attribulatone qe fce
fuit amorte stephani pa
bulauert usqz ad fenice
prouincia sirie oaideta
lem et ciprum nemi
loquentes vbu nisi solis
iudeis Erant at cu eis

quida de cipro z cirene
qui cu introysset anthiochia
loquebat ad grecos anuncci
antes dnm ihm / Et erat
manus domi cu eis et
multus nus credencu con
usus e addnm Sup hunc
locu dt beda qz pg reuela
com syndonis cepit eccia
cresce / Vnde co v matur
qz spem syndonis ul lin
thei vidit petrus i visione
cu alibi dica bas fuisse
alibi discus delatu e ad
aures eccie que erat ierosol
limis de conuersione anthio
chenorz / et volentes ple
ne ctificari miserut Bar
nabam in anthiochiam
Qui cu venisset z vidi
grām domi gauisus e et
cohortatus e omes ut i ppo
to cordis manent i domino
quia erat vir bonus plenus
spu sco z fide / Et dt sup
hunc locu rabanus barnaba
ideo mltip r commedatum
ne putet pp indignitate
sua amisisse aplatu Et
erat rabanus in ea opione
scdm quā dica barnabas
ille sup que cecidit sors
cu mathia poea cum
paulo in aplatu electus
e / Nos alia sequimur / Videns
at barnabas qz no sufficet
ad erudiendam tanta mlta
tudine venit tarsu ut
quereret paulu et inuentu
pduxit anthiochia et p
annum conuersati sut ibi et

conuenerunt turba multa Et
tunc primo sequaces xpiane re
ligionis a xpo capite de
nominati sunt xpiani qui prius
dicebantur discipuli Et fuit
institutio gentilium elegans
satis. Visum est enim incon
gruum et indecens fidelibus
ad fidem conuersis sequaces
religionis xpiane communi
nomine censeri sed pocius
denominandos esse a nomine
magistri sed inferius phari
seorum sequaces denominabantur
a nominibus magistrorum ut abe
picuro epicurei In hijs autem
diebus superuenerunt prophete
ierosolimitis anthiochiam
et surgens unus ex eis no
mine agabus prophetauit per
spiritum famem futuram in uni
uerso orbe terrarum et maxime
in iudea que facta est sub clau
dio cesare iiij. anno claudij
De collecta facta pauperibus
Tunc posuerunt
discipuli facere col
lecta ut daret v
nusquisque pro mo
dulo sue facultatis et mi
tterent aliquid pauperibus
qui erant in iherusalem Et cui
venditis omnibus posuerunt
pretia ad pedes apostolorum ut
prouiderent eos contra fa
mem Et tunc primum collecta
est facta in usus pauperum que
missa est per barnabam et pau
lum iherusalem De morte iaco
bi maioris
Eo tempore
misit herodes rex
manus ut affligeret
quosdam de ecclesia Occidit autem
iacobum fratrem iohannis gladio
Ut autem intelligatur locus iste
de quo scilicet herode sit hic
accipiendum oportet ad tempus
historia preter mittere actuum
et prosequi historia Romanorum
imperatorum Non est putandum
hunc fuisse herode tetrarcha
qui cognominatus est antipas
sed herode agrippa Ille enim
non fuit rex sed tetrarcha scilicet
filius magni herodis qui
consensit pylato de nece
domini qui remisit eum ad
pylatum indutum ueste alba
qui iam deportatus fuerat
in exilium uienna et mortuus
est ibi Pylatus quoque iam mor
tuus erat qui nunc apprehendi
hunc hystorie prepositum est
anno xix. imperij tyberij
cesaris erat procurator iudee
uitellio preside syrie et accu
satus est in multis apud
tyberium accusatus est enim
a iudeis de uiolente impe
rium in seditione accusatus
est etiam quia iudeis reclama
tibus ponebat ymagines
gentilium in templo accusatus
est etiam quia pecuniam repositam
tam in corbana redegerat
in usus suos inde faciens
aqueductum in domum sua
et pro hijs omnibus deportatus
in exilium lugdunum unde
oriundus erat ut ibi in
obprobrium gentis sue mo
reretur Vide quia musachi
erat archa in qua reponebant
bant donaria regis uel

principium corban ubi po
nebant donaria sacerdotum
ad restituenda sarta tecta templi
Gazophilacium uero reponebant
dona transeuntium Quod
fuit procurator substitutus pylato

Mortuo pylato loco
substituit uitellius
sicut suum procuratorem
iudee et uolens pla
cere iudeis satis fecit uolun
tati eorum in quibusdam scilicet
de amotione cayphe et pro
motione filii anne quia
ad eorum petitionem amouit
caypham a sacerdotio et sub
stituit filium anne qui iam
mortuus erat reddidit etiam
ei stolam suam illam scilicet
solempnem et antiquam
qua debebat uti sacerdos
in potestate sua ut ea uteretur
festiuis diebus pylatus
uero eam transtulerat in domum
suam et tamen in festiuis di
ebus necessaria erat sacerdoti
non poterat eam habere nisi
preside intercedente Tempore
tyberii mortuus est philippus
tetrarcha ituree et traconi
tidis regionis frater herodis
tetrarche Mortuus est etiam
lysanias tetrarcha abiline
et ita uacabant due tetrar
chie et aspirabat herodes
agrippa ad aliquam earum

Erat De exposito herode
autem herodes agrippa
uir magnanimus
et bellicosus sed pau
per nepos herodis
tetrarche et frater uxoris

eius herodiadis Erat enim
filius aristoboli filii magni
herodis et ipsa filia eiusdem
Disposuit ergo uenire romam
si forte posset impetrare
a tyberio alteram tetrarchiam
uacantium Cumque uenisset
romam uidens eum tyberius
milite strenuissimum reti
nuit eum secum et fecit ut
adhereret filio suo druso cui
iam in uita sua contrade
debat imperium Iste est
drusus ille qui dormit
in agrimitie Erat autem herodes
agrippa uir magne libe
ralitatis et ut sibi concilia
ret amicos romanorum mul
ta expendebat et multis
debitis se obligabat Et ut
tradit iosephus non fuit homo
in quo mutabilitas for
tune adeo posset deprehen
di Primo in hoc male con
tigit ei quia mortuus est
drusus filius tyberii de
cuius morte adeo insola
biliter doluit tyberius ut
omnes a presentia sua amoueat
qui familiariter adhesissent
druso ne reducerent ei ad
memoriam mortem eius
Et compulsus est herodes agrip
pa redire in iudeam et de
sperans penuria paupertate
intrauit turrem ut ibi affi
ceret se fame et ita moreretur
quod significatum est uxori
sua sorori eius herodiadi
uxori herodis tetrarche
que supplicauit uiro suo
ut reuocaret eum a turre

et daret ei necessaria et ad
quievit ei et statuit eum
in tyberiade et ibi assignavit
ei domum et dedit ei nece
ssaria pite Et quodam die
cum esset herodes tetrarcha
in tyberiade et epularetur
factus hilarior solito quia
incaluerat mero cepit
improperare herodi agrippe
qui epulabatur cum eo benefi
cia que contulerat ei quod li
beravat eum a peste famis
Et doluit agrippa ultra
modum et disposuit iter re
dire ad tyberium si forte
inveniret animum eius in
mutatum et in reditum in vetus
eum peciat et honorifice
receptus est ab eo et venit
cum eo roma Et cum haberet
tyberius duos nepotes
alterum de filio druso filium
tyberium alterum de fratre germa
nico filium gaium vole
bat sibi substituere filium
filij quia magis diligebat
eum herodes at agrippa
magis diligebat gaium
et familiaris adherebat
ei unde sibi suscitavit
indignacionem tyberij la
tentem quia nondum indica
bat ei sed latens odium
in corde reservabat Quo
dam die cum sederet agripp
in curru cum gaio levatis
in celum manibus dicebat
Utinam videam mortem in
portuni senis et te dominum
totius orbis qui idoneus
esset imperator convivio

orbi Et hoc audivit quis
piam filius auriga ipsius
agrippe cum post aliquot dies
cum dampno rerum agrippe au
fugeret captus est et vinctatus
Et dum traheretur ad carcerem
peciit duci ad imperatorem
dicens quia maiore loqueretur
ei quod esset ad eius utilitate
Et presentatus est imperatori
et dixit ei consulto quod sic
optavat agrippa mortem
eius et dominum gaium tyberius
at non multum curabat va
vinculatoris et detrusus est
ille in carcerem Et cum sepe
instaret agrippa ut iudi
caretur conpaderetur respondebat
tyberius confrater sufficiat tibi
quod vinctatus est et ita differe
bat quia ut refert Josephus
et in omnibus negociis suis
morosus erat Unde cum
statuerat procuratores in provin
cijs vix aut numquam mu
tabat eos Et cum semel
esset quesitum ab eo quare
sic non mutaret procuratores
respondit se in hoc parcere
plebecule Dicentes enim
procuratores se ad modicum
futuros procuratores enim
sunt usque ad sanguinem et
tanto dranantur quanto
brevius et qui recentes
superveniunt dissipant quid
quid invenerint Et dedit
exemplo cuiusdam vulne
rati qui cum iaceret in via
et non amoveret multitudinem mu
scarum vulneri supervenientes
alter putat quod hoc obmitteret
propter debillitate et abegit
muscas que opuerant

ulng Atque ille male
fecisti michi quia mus-te
quas amonuisti ta plene
ca'nt sanguie z parcus
molestabat me que at
sup veniet recentes acus
pugent me sic z pmdito
res ul officiales recent
substituti acus in subditos
deseuiut Qualiter herodes
offendit tyberium

Dum quada die more
solito mitaret
agrippa tyberiu ut optet
geret auriga suus de
carce idipm no ei cope
die tu i pnitia ipius uellet
eum vinculatus accusare
Et tu in nullo sibi cosius
esset agrippa testatus e se
uelle ut cogsetur z accu
saret eu Eductus ille de car
cere arguit eu de crime
lese maiestatis quia ora
uerat morte imperatoris
Tunc ait tiberius car
cerario liga hunc Et nte
llexit carcerarius hoc preptu
esse de eo qui eductus fuerat
et ligatu retrusit i carcerem
Quada at die du deam
bularet tyberius in ippodro
mo id e in curso equorum
et teneret agrippa p manu
Vocato carcerario dixit ei
liga hunc Et miratus est
ille et lonuisi quod precipat
agrippa ligari tum p qua
tus incedet quia erat dere
ptio fecie Cum at duceretur
agrippa patiebat intolle
rabile sitim quia ssplen

dide co mederat z forte o
currit ei portitor aque
et dedit ei bibere et pygn
refocillatus est pmisit ei q
in proximo remuneraret eum
in regno gaii considerans quod
gaius in proximo esset regna
turus et positus e i carce Et
du quada die in carcere po
situs staret in medio arbor
tius frondibus insidebat
bubo accessit ad eu vnus
de concaptiuis et locutus est
ei Noli inquit estimare
quod adulando loquar tibi
cu sis concaptiuus meus bu
bo eni indicat tibi quod in
dicauit in diis Erat e in
peritus i auguriis Cito in
quit liberaberis a carcere et
intm sublimaberis ut tibi
inuideant omnes amici
tui z noti z in hac psperi
tate morieris vel inquies
bona tua filiis tuis relin
quito aliterm hunc quando vi
deris sup te amplius scito
quia qunta die morieris
Quo liberatus e i morte
Cum eet tyberii
Herodes agrippa
in carcere deferebat
ei dns cancerius
sciens eu viru nobile
et familiarem gaii et sine
bat tamen ignoraret mul
tas comoditates sibi fieri
in carcere ab amicis suis
et fuit in carcere vi menses
pro ea tu esset tiberius apud
campas cepit infirmari
infirmitate qua pro ea

mortuus est Et si memoriam mors
alibi legatur mortuus non
est quamdiu ubi mortuus sit
Videns autem se moriturum
convocatis nobilibus imperii
et duobus nepotibus gaio
et tiberio statuit ut in crastino
substituerent sibi
successorem sed prius voluit
consulere mentem deorum et
oravit deos suos ut inti
maret ei quem nepotum
suorum vellet ei substitui
imperio et statuit apud se
ut illum qui prius veniret
ad eum in crastino constitueret
imperatorem ut ita quasi
per sorte eligeret Et significavit
tiberio ut scilicet (?) mane ve
niret qui mane noluit
venire nisi pransus Et in
mittit tiberius nuncios
ad nepotes suos non in
venerunt nisi gaium et
venit gaius prius ad tybe
rium Quem videns tybe
rius flevit amare do
lens quod alter non veniret
quem volebat substituere
quia tenerius eum diligebat
dissimulabat tamen et locutus
est ad eum tiberius fili tu suc
cedes michi in imperio quod
tamen potius debebat tyberio
qui hereditario iure tamquam
filio filii sed ego te video
utile imperio et nomine me
tes deorum Cave ergo ne
molestes eum sed sicut enim
habeas tamquam fratrem Curata
que ut negotia imperii sa
pienter disponas et com
pleas (?) finibus mei imperii

ali honore efficias Et convo
catis nobilibus denunciavit
eum imperatorem et mortuus
est Et statim insonuit ali
quantulum fama in civitate
romana de morte tiberii
Et venit quidam hebreus
amicus herodis agrippe ad
carcerem et hebraice dixit
ei Mortuus est leo Et recepit
agrippa in tantum gratulationem
adeo ut quereret ab eo dominus
carceris que esset causa tante
exultationis Et confessus
est quia significavit ei hebra
ice morte tyberii et statim
dominus carceris liberavit eum
et statuit collateralem sibi
in mensa in crastino insonu
erunt alii rumores scilicet quod ty
berius convaluerat in tercia
die roma venturus Tunc
arguit eum dominus carceris
quod deceperat eum timens ne
incurrit eius recidiva
quod liberaverat eum et in tantum
liberavit eum et retrusit
in carcerem Postea increbru
erunt certi rumores de morte
tyberii et substitutione gaii
Et venit gaius roma
et sepelivit honorifice ty
berium et ipsa die voluit
liberare agrippam sed dissua
sum est ei ne videretur facta
tyberii inde ut sunt irritum
velle subito liberare revocare
Postea post aliquot dies libe
ravit eum et sublimavit
deditque ei duas tetrarchias
scilicet tetrarchiam philippi qui
erat tetrarcha in iturea et
traconitidis regionis et

tetrarchiam lisanie qui erat
tetrarcha abiline et impo
suit ei diadema et sublima
tum in rege remisit in iu
deam. Et inviderunt ei ob
propinqui eius et soror sua
herodias que inserta fuerat
infelici modo invidit fe
lici proprie quia habebat
nomen regis qui vir suus
qui erat maior natu fi
lius magni herodis nunquam
meruit appellari rex sed
tetrarcha. Persuadebat
itaque viro suo de die in die
ut iret roma et satageret
omnibus modis ut sibi com
pararet nomen regis. At ille
malebat esse in ocio quia
opulentus erat. Unde sepe
uxor compsata dicebat. Pe
reant opes tue quia tu ma
gis diligis opes quam hono
rem. Tandem victus insta
tia uxoris ivit ad gaium
cum magno apparatu et ipsa
cum eo et invenerunt gaium
baus. Herodes autem agrippa
cum vidisset quo proposito suo
issent disposuit ire post eos
sed premisit nuncium quendam
familiarem suum et amicissi
mum gaio per quem direxit
epistolam gaio in qua contine
batur quia herodes tetrarcha
etiam vivente tyberio firma
verat amicitiam cum rege par
thorum ut esset rebellis ro
mano imperio et in argu
mentum huius rei signifi
cavit ei quod in civitatibus
suis habet arma que suffi
cerent lxx militibus arma
torum

Quo gaius mandat statuam
suam erigi in templo

Cumque venissent
herodes tetrarcha
et herodias uxor
sua ad gaium et
ipse honorifice recepisset
eos supervenit nuncius hero
dis agrippe et porrexit epistolam
gaio ex parte agrippe. Perlecta
epistola gaius qui aliunde in
cipiens cepit querere de statu
herodis tetrarche. Et inter cetera
quesivit ab eo utrum esset in
civitatibus suis tanta copia
armorum quanta ipse audierat
et non negavit. Credens
gaius verum esse quod significa
verat ei herodes tetrarcha a
grippa relegavit eum in exilium
uxori autem sue quia erat soror
herodis agrippe quem maxime
diligebat dedit libertatem rede
undi ut habeat terram suam.
Ipsa autem comitata est virum
in exilium dicens quod non de
mittet eum in adversis cui co
mitavat in prosperis. Et de
portati sunt in exilio lugdunum
ubi postea miserabiliter
mortui sunt. Et dedit gaius
galileam quam habuerat he
rodes tetrarcha herodi agri
ppe et ita habuit tres tetrar
chias. Fuit autem gaius in
initio imperii sui per biennium
satis mansuetus. Postea
evanuit cor eius in elationem
et in tantam vesaniam pro ru
pit ut abhominis omnibus
imperii sui vellet tanquam coli
tanquam deus et dicebat se
fratrem iovis. Unde etiam

filiam et omnia que habebat
ponebat inter gemma iouis
ut ita quasi communis uide-
retur. Postquam egressa fuerat
de gremibus iouis visit ergo
ymaginem suam premissum
imperium suum ut omnes ado-
rarent eum et sic fecerunt
omnes exceptis iudeis. Cum
tunc in alexandria civitate
orta esset sedicio inter iude-
os et gentiles et venissent
utraque partes ante gaium ut
discuteret controversia inter e-
ius allegationes quas ha-
buerunt gentiles contra iude-
os hoc obiecerunt eis quia
deum suum quem communiter omnes
gentiles recipiebant ipsi non
honorabant quia ymaginem
gaii nolebat adorare. Et tunc
primo sciuit gaius quod iudei
non adorabant ymaginem eius.
Significat ergo petronio pre-
sidi syrie ut poneret statuam
suam in templo in iherusalem ut
facilius reciperent eam in
[illegible] civitatibus.
Et si forte iudei reclama-
rent collatis romanis le-
gionibus intraret iudeam
et vim pararet manu
eius. Collato ergo exercitu in-
travit iudeam petronius et
venerunt ad eum iudei de
iherusalem tunc amicis herodis
agrippe qui erant precordi-
ales gaio et supplicaverunt
ei ne adhuc eos arctaret quod
prius permitterent occidi
et parabant singulos et dice-
bant quia numquam aplica-
rent terram ut sit media

affecti morerentur. Et respondit
petronius non de consilio suo
hoc processisse sed non audebat
resistere mandato imperatoris.
Videns tamen quia sevientem
tum interiret gaius si
amitteret bona totius iudee
promisit quod se opponeret gaio
pro eis. Et misit epistolam suam
gaio per viros honoratos ut
desisteret ab hoc mandato.
Cum tunc venisset ad gaium
non ausi sunt presentare se
conspectui eius sed accesserunt
ad herodem agrippam ut sub-
veniret iudeis. Qui fecit de
tetrarchis suis scilicet gali-
lea in iudea erant.

De morte gaii

Tunc herodes
invitavit
gaium ut in convi-
vio comederet cum
eo. Et cum in convivio esset in
convivio admiratus est de-
licias convivii et cepit
memorare gaius quanta pa-
ssus fuerat pro eo herodes
scilicet vincula tyberii et
alia multa et precepit ei
ut quidquid peteret vel vellet
daret ei. At ille respondit
ei sufficit sibi gratiam eius.
Et cum ille instaret ut ali-
quid peteret petiit ne po-
neret statuam suam in templo
in iherusalem. Et iratus gaius
tamen animositatem conside-
rans agrippe quod noluerit
petere opes vel honores
adquievit ei et scripsit
petronio in hunc modum.
Si nondum posita est sta-
tua in templo non est ne-

istiens

tesse ut ponat Et sic non
est statua eius in templo
posita postea respiciens
gaius petronio in hunc
modum Quia contempsisti
mandatum imperatoris et
potius dilexisti munera
iudeorum elige tibi quemuis
genus mortis ut discant
omnes non esse tutum obuiare
mandato imperatoris Et
deo procurante ita factum est
ut prius audiret famam
mortis eius quam uideret
imperatoris litteras legationis
Cum enim esset Rome et
rediret a ludis circensibus
consilio senatorum interfectus
est a duobus Et orta est in
ciuitate dissensio inter
curiam et milites et po
pulum Curiam dicebant
senatores et uiri consulares
idest qui dignitate consulum
uel digni ut fierent consules
Quia ergo uiderant sena
tores seuitiam imperatorum
et incommoda que inde
contigerant rei publice
noluerunt penitus extir
pare imperium ab urbe
et uoluerunt redigere ad
antiquum statum in quo erant
ante iulium cesarem ut
esset regimen rerum ciui
tatis in arbitrio consulum et
senatorum Econtra milites
et populus auaritiam senatorum
et amantes donatiua im
peratorum constituerunt im
peratorem Claudium auun
culum gaii uirum mansuetum
et pium C. de eodem c.

Rome uenit hero
des agrippa ad se
natores diuertens
se tum de nobilioribus
qui erant in curia simulans
se fauere parti eorum cum ha
beret eos exosos propter mortem
gaii Consuluit ergo eis ut
significarent Claudio ne
moueret scisma in ciuitate
sed desisteret in ciuitate ab hoc
incepto et professus est se li
benter fingi hanc legationem
Et missus est ad claudium
cum aliis et eis audientibus
dixit ei quod expedit coram
senatoribus In aure autem dixit
ei ne desisteret ab incepto
quia ipse satageret ut maior
pars nobilium faueret parti
eius et renuntiat senato
ribus quod nollet Claudius
desistere ab incepto et cepit
eis persuadere ne contra irent
quod non possent contra ire im
pedire Et allexit quosdam
et tandem omnes ita sine
contradictione factus est Claudius
imperator Et ad persuasionem
herodis agrippe omnes occi
si sunt qui consenserant
in morte gaii Et petiit
ab eo herodes agrippa ut
decretum gaii de statua sua
adoranda reuocaret in ciui
tatem quia imperatum erat
Et adquieuit ei et precepit
ut epistola reuocationis per
singulas iudee ciuitates
ponerent in loco eminenti
ut uideretur ab omnibus Quo
occiso Jacobo voluit occi
dere petrum

Postea voluit herodes agrippe libertatem

des acipe libertam
ca-landio et redire
agrippa et tunc clau
dius dedit ei quartam
tetrarchia scilicet iudea et
ita sublimatus rediit ad
agrippa et venit firmo i iude
am et honorifice susceptus
e a iudeis quia i multis
iuverat eos. Et cum apprope
essent dies azimorum venit
i ihrlm ante die festum ut
purificaret et iudeus vm
esset dici festo. Et in die
azimorum interfecit iacobum
fratrem iohannis gladio. Po
stea in diebus azimorum
videns quod placeret iudeis
apposuit ut apprehenderet
et petrum. De iacobo aut
refert clemens alexandri
nus quod cum detrusus esset
in carcerem nocte conuertit
ad fidem custode suum in
crastino confessus e se ce
danm et cum traherentur ambo
ad martirium dixit iacobo
pater da michi remissionem
At ille parum deliberans
ait pax tibi. Et osculatus
e eum et simul ambo ca
pite truncati sunt gladio.
Petrus aut apprehensum mi
sit herodes in carcerem quia
in diebus azimorum non lice
bat aliquem occidi. Et preter
custodes carceris tradidit
eum custodiendum iiiior qua
ternionibus militum post pa
scha volens eum populo produ
ce ut ipse populus occideret eum
non ipse herodes ut iacobum
quia magis videbatur eis

gloriosum si ipsi eum occiderent
quod erat princeps apostolorum.

Quo petrus liberatus e de manibus herodis

Cum aut in crastino
producturus esset eum
herodes ipsa no
cte erat dormiens
petrus inter duos milites
vinctus cathenis duabus
que adhuc rome esse di
cuntur et custodes ante
hostium iacentes custodie
bant carcerem. Et ecce an
gelus domini astitit et lux
refulsit in habitaculo carceris
et illa illuminacio facta e ut
solus petrus videret lucem
percussoque latere petri exci
tavit eum dicens. Surge ve
lociter et statim ceciderunt
cathene de manibus eius
due scilicet que adhuc rome ee
perhibentur. Et dixit angelus
ad eum precinge te et calcia te
caligis tuis. Deposuerunt
enim cingulum propter molestiam
carceris ut tunica circa pedes
dimissa temperaret frigus
noctis. In quo datum e exemplu
viris sanctis quod in angustijs
licet aliquid relaxare de ri
gore ordinis. Legimus enim
apostolos et apostolicos duris cin
gulis usos propter afflictionem
carnis et petrum ad tempus
deposuisse cingulum propter mo
lestiam carceris. Et fecit petrus
illis mandatum angeli. Et
addidit angelus. Circunda
tibi vestimentum tuum et se
quere me. Et exiens seque
batur eum et nesciebat quia

verū est quod fiebat p an
gelū id e nō putabat ita
in rei ūitate fieri sed ymma
ginale vidit vnde sequit
existimabat se visū vide
et hoc sibi ostensū ymma
ginaria visione Transe
untes aūt pͥma custodia
i custodes carceris custodie
deputatos et secūdam id e
duas quat'niones vel pͥas
custodia i pͥmā quat'nio
nem cū suis et scdaȝ i
scdm quat'nione cū suis
venerūt ad porta ferrea
que ducit ad ciuitē que
fuisse puta' in atrio car
ceris carcer em̄ hebat a
triū et erat in ġotiori pte
carceris ciuitatis siue cōt
tiuitate Et ultro aperta
ē eis Et exeuntes pcesserūt
vicū vnū et cōtinuo dis
cessit angelus ab eo ut
sciret se in rei ūitate edu
ctū de carce qui putabat
hoc sibi ymmaginaie cōtī
gisse Et ... ad se reuersus
id e ad mente sua quia
fuit i maximo stupore
dixit Nūc scio ūe quia
misit dn̄s angelū suū
et eripuit me de manu
herodis et de omni expectacōe
plebis iudeorū Et consi
derans ubi esset venit
ad domū marie matris
Johis qui cognominaba'
marcus nō ewangelista
ubi erant mlti cōgregati
causa oronis ut orarent
p petro Et cū pulsaret pe
trus ad Janua egressa est
puella ad videndū noīe
roge et ut cognout vocem
petri p gaudio nō apparuit
ianua sed retro currens
nunciauit petrū stare ad
ianua Et dixerunt illa in
sanire facientes petrū in
carceratū esse Jlla aūt affirma
bat rem se ita hre Alij aūt
cū eis dicebat Angelus petri
est Siue quia locū et Johis
tanta dignitē esse credebāt
vt vna queq; ab hoc na
tiuitate sue hebat ange
lū sibi in custodia depu
tatū Petrus aūt pseuerāt'
pulsabat Et cū apperuisset
videbāt eū et obstupue
runt Et innuit eis manu
ut tacerent et sub silencio
miraculū uiderent et audi
rent vel forte ne cla
more audietū gaudentiū
aduentus eius in ciuitate
ppalaret' Et narrauit
quo eduxisset eū dominus
de carcere et ait Nunciate
hoc iacobo et fratribus Jaco
bo filio alphei epō iero
solimorū qz alt' ia fuerat
decollatus ab herode Et egressus
eade nocte abijt in aliū
locū timore herodis et iu
deorū

De morte herodis

Facta aūt die
post eductione
petri erat nō pua
turbacio int' mi
lites et custodes quid na
esset factū de petro vnde
apparet quia clausū reli
querāt carcerem alioqn nō
esset ambiguū eū euasisse

herodes cum requisisset eum
et non invenisset diligenter
inquirens de custodibus
utrum novissent quid nam
factum esset de eo iussit eos
adduci ad se ut vindicaret
in eos. Non tamen vindicavit
domino providente ut pro salute
petri nulli noceret. Iminente
enim negocio descendit he
rodes de iudea in Cesarea
palestine que propinquis tyro
et sydoni ut noceret tyris
et sydonis quibus iratus
erat. Quod audientes tyri
et sydonii venerunt ad
blastum qui erat cubicu
larius herodis et custos
thezaurorum eius quia
erat amicus eorum et patro
nus et eo interprete recon
ciliati sunt herodi. Non enim
poterant inimicicias re
gis tam vicini sustinere.
Sequenti autem die herodes ve
stitus veste regali sedebat
pro tribunali apud eos et con
cionabatur ad eos blandiens
eis. Populus autem acclama
bat dei voces et non hominis
id est exhibebant ei laudes
deo debitas et non homini.
Et dum adulatoriis favoribus
demulceretur et oblatos sibi
divinos honores non respueret
respiciens super se vidit
iminentem et capiti suo
insistentem in similitudine
angelum id est bubonem mortis
eius proxime nuncium. Et
tunc ut tradit Josephus in
timat se ad eos qui sibi
applaudebant et dixit. Ecce

Eri ego deus vir morior.
Sciebat enim ex eo quod dixerat
ei augur cum tractus esset ad
[illegible] se infra quinque dies
post visionem bubonis mo
riturum. Et confestim ut habet
historia percussit eum an
gelus domini id est facta est
super eum vindicta domini dei
per quinque dies ventris dolore
cruciatus est et corrodebant
vermes viscera eius et
ita paulatim consumptus a ver
mibus exspiravit. De herode

Reliquit autem filium
qui dictus est agrippa
nomine cognominatus
herodes qui adhuc
erat rome. Non habuit totum
regnum patris sed partem habuit
ad terram iudeorum quartam tantum
et dimidie ultra iordanem.
Unde legitur quia fideles
de iudea iminente excisione
ierusalem ad amonitionem angeli
secesserunt in regnum agrippe
scilicet filii filii herodis agrippe.
hucusque in iudea narravit.

Et nunc redit histo
ria ad ordinem suum
et continuatur ei quod
supra dictum est. Collecta
facta a fidelibus antiochie
missam pauperibus ierusalem
per barnabam et paulum. Quod
enim interserit de herode de
morte iacobi de incarceratione
et liberatione petri in iudea
fuit. Consequitur ergo de redi
tu barnabe et pauli antiochiam
historia. Hunc modum verbum
domini crescebat et multiplica
batur. Barnabas autem et paulus
reversi sunt antiochiam assumpto

seu Johe qui cognominatur marcus. Post completum ministerium. Erant autem in ecclesia que erat anthiochie preter eos qui venerant antiquis prophete et doctores inter quos erat Symon qui vocabatur niger et lucius cyrenensis et manaen qui erat Herodis tetrarche collactaneus id est eadem cum illo lacte nutritus. Et propter hoc de antiquis prophete defuturis doctores depredictis. Et inde quia iste Symon dictus est niger a colore si sit vocabulum latinum vel si est hebreum dictus est niger quia ascendebat de virtute in virtutem. Niger est hebreum et interpretatur ascendens. Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus dixit eis spiritus sanctus. Segregate michi barnabam et paulum in opus ad quod assumpsi eos. Et tunc audito consilio spiritus sancti remiserunt barnabam et paulum id est velim ad petrum et ad iacobum et ad iohannem qui erant ibi. Et tunc gramisi sunt audito mandato angeli vel spiritus sancti et ieiunantes et orantes imposuerunt eis manus in modum ordinatorum. Utrum autem preter manuum imposicionem aliam ordinationis solempnitatem eos celebraverunt incertum est nec de ordinatione apostolorum aliquid legitur nisi quod dominus imposuit eis manus. De petro tamen certum habetur quod anthiochie missa celebravit et potuit apostolus sufficienter ordinationem quod dictum est eis a domino hoc facite in mea commemorationem et licet non infuerunt barnabas et paulus. Tunc quia postea electi sunt ad apostolatum consilio spiritus sancti forsitan in hoc cum aliis sunt privilegiati. nec alia solempnitas ordinationis circa eos celebrata est. Et multi in primitiva ecclesia sine habat solempnitate ordinationis ad sacerdotium promoti sunt etiam laici multi sic diaconi et precedentibus ordinibus sacerdotes facti sunt. Et imponentes manus dimiserunt eos et ipsi quidem missi a spiritu sancto eodem duce itinere qui separavit eos a ceteris abierunt seleuciam et inde navigaverunt cyprum. Et cum venissent salaminam predicabant verbum dei in synagogis iudeorum propter reverentiam vel dulciam eorum. Et habebant et iohannem in ministerio predicationis Johem qui cognominatur marcus.

Quando paulus et barnabas converterunt sergium

Et cum perambulassent universam insulam cyprum usque paphum invenerunt quendam virum magum pseudo prophetam iudeum cui nomen erat bariesu qui erat cum sergio paulo viro prudencie qui erat promagne dignitatis. Erat enim proconsul id est scribus

cum proconsule sit aduersus bar
naba et paulo desiderabat
audire verbum domini tamen
resistebat elimas magus
et considerande quia altius est inter
pretato altius elimas enim
interpretatur magus et sit
nomen commune maleficorum
appari Paulus autem qui et
paulus repletus spiritu sancto
intuens in eum dixit o ple
ne omni dolo et omni falla
cia fili diaboli et inimice omnis
iustitie non desinis sub
uertere vias domini rectas
Nota quod dictum est paulus qui
et paulus tenuit enim sibi
quod a sergio paulo prosi
dem conuerso dictus est paulus
Unde dicit primo sit men
cio de hoc nomine paulus
plus origenes dicit quod ipse
fuit binominis dictus scilicet
saulus et paulus vel in accep
cione apostolatus postquam conuersus
est hoc nomen ut qui prius
a saulo persecutor dicebatur
saulus de superbo sic est humi
lis conpaulus diceretur paulus
quasi humilis et modicus Unde
quasi nos conuersus sum interpreta
do dicit se minimum apostolorum
Videtur autem xiiij° anno a pa
ssione domini promotus ad
apostolatum cum barnaba et
secutus pauli notabilium
et xiiij° confectus ad magi
sterium gentium cui satis co
sonat ecclesiastica historia vbi
legitur preceptum apostolis ut post
passionem per xij annos predi
carent in iudea xiii se
perint paulatim transire ad
gentes non discedens contacto

postea omino conuenerunt de fini
bus iudee Et nunc iniquit
ecce manus domini super te
i. vindicta dei cogebit inte
Eris enim cecus lumine capitis
sed cecus es lumine mentis
non videns ad tempus solem
iustitie presidem Et confestim
cecidit in eum caligo et tene
bre et circuiens i. in modum
ceci incautum se vertens que
rebat qui ei manum daret ut
duceret eum Et statim proconsul
viso miraculo credidit admi
rans super domini doctrina De
discessu Johannis ab eis etc
Cum autem a papho na
uigasset paulus
et barnabas cum
eo venerunt perge
tes ad ciuitatem pamphilie
et tunc Johannes discedens ab eis
reuersus est ierosolimam unde
venerat cum eis Et forsan re
prehensibilis fuit causa que
discessit et hec fuit causa di
ssidij inter paulum et barna
bam de qua habebis inferius
Paulus vero et barnabas ve
nerunt anthiochiam pisidie
que addita est ad differentiam
alterius anthiochie que dicitur
anthiochia syrie quam nos
vocamus anthiochiam que olim
dicebatur reblata Et ingressi
synagogam die sabbati sederunt
quia audiuerunt legem non predi
catam Post lectionem autem legis
et prophetarum dixerunt ad eos princi
pes synagoge Viri fratres si
quis est in vobis sermo exhor
tationis dicite De predicatione
pauli et barnabe in synagoga
Surgens autem paulus
et manu silentium in
dicens [illegible]

grande smone incipiant
ab alto. Viri inquit ysrahelite
et qui timet dm degentib9
audite. Deus plebis ysrahel
pres nros elegit et exaltat
plebe cu essent incole in e
gipto fruientes in luto et la
tere de qua eduxit eos in
manu forti et xl annis sustit
mores eorum in deserto porea
inducens eos in terram pmi
ssam destruens vij gentes
qui habitabant intra terre eius
tram tribuit quasi p cccc l
annos et intelligend e a na
tiuitate ysaac atque natiuitate
usque ad exitu ysrl de egipto
effluxerunt anni cccc v. postea
complet xl anis in deserto
et qz intra canaan diuisa
e tra Canatibe ysaac usque
ad diuisionem tre fluxerunt
cccc l an et post cccc l an
nos 1o dedit dns iudices po
pulo suo. quia deinde fuit
ppls dei sub iudicibus usque
ad tpus samuelis et deinde
postulaverunt regem et dedit
eis saul qui regnauit xl anis
computatis simul anis sa
muelis. Sit enim hebr intro
mis hebreorum et eo sublato
de medio suscitauit eis dauid
rege cui testimonium phibens ait
Inueni viru scdm cor meu
Cuius semine suscitauit dns
ihm saluatorem ysrl cuius ad
uentus pco fuit Johannes
Viri inquit fres
filij genus abraha
et qui int vos de
gentibus sunt time
tes dm uobis fiat ubu sa
lutis huius missu e. Qui enim
habitabant ihrlm et principes
eius hunc ignorantes esse ihm
ignorantes et uoces pphiarum
que p omne sabbatum legitur
adiudicantes eu morti eius
impleuerunt nescientes deo
uero suscitat eu tercia die a mor
tuis et uisus est p pl dies
hijs qui simul ascenderant
cu eo de galilea i ihrlm qui
usque nunc sunt testes eius ad
plebe. Et nos uobis enim
annunciamus que ad pres nros
repmissio facta e qm deus
hanc adimpleuit adimpleuit
filijs nris resuscitans ihm
Notum ergo sit uobis uiri fres
quia p hunc uobis remissio
pctorum admuncia ab omnibus
qz ptie quibus no potuistis
in lege moysi iustificari qui
credit in hunc iustificat. Vide
te ergo ne sit contemptores
ne ueniat sup uos vindicta
dei que contemptoribus comiat
in hunc modu. Videte contep
tores et admiramini et disp
demini l uidentes admira
mini et disperdemini qr opus
opor diebus uris q no cre
ditis id e qui no credit opi
qd opabor i diebus uris sz
incarnatonis Quare transiert
Vertibus ad gentes
at illis rogabant
ut sequenti sabbato
loqueret adhuc in sy
nagoga. Et cu egrederentur
de synagoga multi iudeorum
et aduenarum l gentilium
uel iudeorum de dispsione ue
nientium secuti sunt paulu
et barnaba. Sequenti uo sabbato
fere vniuersa ciuitas conuenit
ut audiret vm dei. Videntes

videntes iudei repleti sunt
zelo invidie quo concitati ce
perunt contradicere hiis que
dicebantur a paulo blasphe
mantes blasphemus autem
est qui contumelia obloquitur
veritati Tunc repleti zelo pau
lus et barnabas dixerunt
constanter Vobis oportebat primum
loqui verbum dei iuxta verbum domini
dicentis Non sum missus nisi
ad oves que perierunt domus
israel sed quia repellistis illud
et indignos vos facitis eterne
vite ecce convertimur ad gentes Et non
cum hoc legatur hic dictum a pau
lo et barnaba in anthiochia
pisidie que non in iudea est
sed in grecia In plerisque lo
cis legitur dictum ab apostolis in
iudea scilicet cum vellent transi
re ad gentes postquam per plures
annos predicatum est in iudea
Ecce non moveat te quia
potuit utrumque dici Sic enim
precepit nobis deus Posui
te in lucem gentium ut sis eis
in salutem usque ad extremum terre
et sunt in ysaia verba patris
ad filium ac si dicat pater filio
misi te ut per tenebras infi
delitatis usque ad terminos terre
gentibus disseminares lucem
veritatis Sed cum spiritu dictum sit
christo non est contrarium quod hic
legitur dictum est paulo quia
tanta est unio capitis et membrorum
ut quod dictum est capiti membra
dictum reputent sibi sed caput
christus persecutionem reputat mem
brorum illatam sibi dicens Saule
Saule quid me persequeris

De recepta predicatione a gentilibus

Audientes autem gentes
mentionem de salute
sua gavise sunt
et glorificabant dominum
et crediderunt multi gentes Iu
dei tamen zelo invidie suscitati
concitabant mulieres religiosas
et primates civitatis et concita
bant persecutionem in paulum
et barnabam et eiecerunt eos
de finibus suis At illi excusso
pulvere pedum in eos iuxta
quod preceperat dominus in testimonium
illis venerunt yconium et in
gressi civitatem locuti sunt in
synagoga et credidit copio
sa multitudo iudeorum et grecorum
et demorati sunt ibi multo
tempore fiducialiter predicantes do
mino predicationem eorum mi
raculis confirmante Nonnulli
iudeorum in incredulitate
permanentes suscitaverunt et
ad iracundiam concitaverunt animos
gentium adversus credentes
et divisa est civitas aliis iu
deis faventibus et aliis faven
tibus apostolis Et cum factus esset
impetus iudeorum et gentilium
cum principibus suis ut contume
liis afficerent apostolos et lapi
darent eos de lapidibus fugaverunt
eos et confugerunt ad civita
tes lycaonie scilicet lystram et
derben et cum hic dictum sit
venerunt lystram iuxta conse
quentiam sermonis inquirendi
ubi dicitur erat quidam infirmus
lystris dicendum fuit lystre
potius sed potest nomen
civitatis multiplicem habere
declinationem ut dicatur lystra
lystre vel lystre lystrarum
vel lystris indeclinabile unde
sequitur Et erat vir quidam
lystris quod dicto consonat
ubi habetur paulus et barna
bas morabantur in lystris
Erat autem vir iste infirmus

pedibus claudus ex utero
matris sue et sedebat quia
nec stare nec ambulare poterat
nec unquam ambulaverat. Hic
audivit paulum loquentem
quem intuitus paulus et vi
dens spiritu sancto revelante quia
haberet fidem ut salvus fieret
salutis tanta que ad salutem
sufficeret vel videns quia
se salvandum crederet dixit
magna voce In nomine domini
nostri ihesu christi surge super pe
des tuos rectus Et statim
exilivit et ambulabat Tur
be autem cum viderent quod fecerat
paulus putabant ipsum et
socium suum deos esse et in
forma humana apparuisse
et levaverunt vocem dicentes
Dii similes facti hominibus
descenderunt ad nos et vo
cabant barnabam iovem
qui maior esse videbatur pa
ulum vero mercurium qui secundum
opinionem eorum opinione iovi
committabatur qui eloquens
et litteratus fuisse traditur et
facundia hominibus prestare
putatur Unde mercurius quasi
medius currens inter divos
et linguas alatimis dicitur
aliis vero sermones quasi
interpres diarum Sacerdos vero
iovis qui erat in civitate
voluit sacrificare barnabe
et paulo afferens thauros
ad immolandum et coronas vel
adornanda facie templi
iuxta ritum gentilium vel
ut capitibus eorum inpo
nerent adornatum aut pa
liqua alia religione nobis
ignota Quod cum audierunt
paulus et barnabas apostoli di

minores eis honores vellent
exhibere sciderunt vestimenta
sua quod sepe faciebant iudei
audita in deum blasphemia
et prohibuerunt sibi talia exhi
beri dicentes se esse homines
mortales qui potius vene
rant ut eos revocarent ab
ydolatria Et vix sedaverunt
turbas ne sibi immolarent
De persecucione quam passi sunt
Commorantibus autem eis
in lystra et docentibus
supervenerunt ab yco
nio et anthiochia
iudei et concitatis turbis in
persecucionem pauli lapidabant
eum et eiecerunt eum quasi vile
cadaver estimantes esse mor
tuum. De qua lapidacione ad co
rinthios loquens ait Semel
lapidatus sum postea discipuli
eius circumdederunt eum assiste
tes ei et respiravit et nescien
tibus iudeis reportaverunt
eum in civitate et convaluit
Et postera die profectus est cum
barnaba derben et predicavit
ibi quod fecerat postea redierunt
per easdem civitates per quas
illuc venerant confirmantes
fratres in fide et constituerunt
in magnis civitatibus presbi
teros id est episcopos quia eo tempore
eodem nomine censebantur Epi
et presbiteri et proinde constitue
bant presbiteros episcopos qui erant
immigrati et inducti utrum
ad eos essent amplius reversuri
Et cum recedentes transirent
lystra et yconium venerunt
ad anthiochiam pisidie et trans
euntes pisidiam venerunt
in pamphiliam regionem

sed in qua e civitas pgen i
qua locuti vm domini. desce
derunt in ytalia civitate
et inde navigarunt anthi
ochiam unde prius venerunt
segregati assumpti sancto ad predica
tione evangelii **De questione**
Cumque **circumcisionis**
venisset anthio
chiam et congregas
sent fideles an
tiochenos revelavit eis
quanta fecerat deus in gentibus
per eos. Et morati sunt ibi
non modico tempore cum discipulis
Et dum ibi moram facerent de
scenderunt quidam ad eos
iudaizantes et fuerunt de se
cta phariseorum et facta e non
minima sedicio inter eos et
paulum et barnabam quia
predicabat fidem absque lega
libus ad salutem non sufficere
et consentiebant eis multi
veteri consuetudine inbuti
et statuerunt ut pro hac lite
dirimenda ascenderent Jeru
salem ad maiores apostolos
scilicet ad petrum et iacobum episcopum
ierosolimorum et ascendit
paulus cum barnaba assumpto
et tito sicut ipse refert in epistola
ad gallatas. Et descenderant
de iudea descenderunt contra eos
quidam scilicet de heresi phariseorum
conversi Cum ut venissent
ierosolimam et esset coram
apostolis petri et pauli et ia
cobi et seniorum surrexerunt
contra paulum et barnabam di
centes Oportet circumcidi fi
deles et servare legem moysi
Et audita utriusque partis
sentencia convenerunt apostoli

et seniores surgens petrus
racionabiliter ostendit non esse i
ponendum fidelibus iugum le
gis quia ipse consilio dei ba
ptizavit cornelium et gentibus
predicavit verbum evangelii et omnes
predicacionem eius confirmavit
fide mundans corda eorum Et
integrum baptizavit et insu
per mittens super eos spiritum san
ctum non indicens eis observancia
legalium Quid igitur inquit
temptatis imponere iugum
super cervices discipulorum quod
neque nos neque patres nostri po
tuimus portare Et statim
ceperunt paulus et barnabas
narrare quanta signa et prodi
gia deus fecerat in gentibus
per eos et tacebat multitudo
audiens eos **De sermone**
Jacobi fratris domini c.
Et facto silencio lo
cutus est iacobus
adherens verbo petri
Viri inquit fratres
audite me Symon narravit
quemadmodum deus primum vi
sitavit gentes vocans eas
ad fidem et inducens testimo
nia prophetarum et inductis
testimoniis diversorum prophetarum
auctoritate pontificali protulit
diffinitivam sentenciam dicens
propter quod ego iudico non
inquietari eos qui ex gentibus
convertuntur ad deum sed consulo
ut dirigamus ad eos epistolam
ut abstineant se ab ydolatria
et fornicacione et suffocato
sanguine Si quidem in gentibus
maxime pullulavit forni
cacio quam naturale quidem et nullo
reatu reputabant inter gentes
Ideo specialiter decreverunt apostoli

prohibere ista gentilibus Erant
enim proni ad effundendum
sanguinem Consueuerunt
etiam bibere sanguinem immo
latum diis suis Separatim prohibi
ti sunt a sanguine effundendo
uel bibendo Quare autem ad
litteram prohibuerunt animal suffo
catum non est satis perspicuum Et
placuit hoc consilium iacobi
apostolis et senioribus Et communi
consensu elegerunt viros per
quos mitterent epistolam cum
paulo et barnaba scilicet iudam
et silam Et premissa est
salutatio in hunc modum
Apostoli et seniores fratres fratribus
ex gentibus salutem Fuit autem
post salutationem hic textus
epistole Auditum est quod quidam
descendentes de iudea turba
uerunt nos euertentes animas
uestras uolentes imponere
cunctis iugum legis Ideo
de communi consensu decreuimus
eligere viros et mittere ad
uos cum legittimis nostris
paulo et barnaba Visum
est enim spiritui sancto et nobis
nil imponere ultra oneris
quam ut abstineatis ab immo
latis simulacrorum et a san
guine suffocato a fornicatione
quibus abstinentes bene agetis
Valete Quo consolati sunt
conuersos ex gentibus
Descenderunt igitur
paulus et barnabas
in antiochiam et
duo illi missi sunt cum eis
Cumque descendissent congre
gata multitudine tradiderunt
eis epistolam et audita con
solatione de iugo legis non

imponendo sibi gauisi sunt
fratres de gentibus Iudas autem et
silas cum essent prophete conso
lati sunt eos et multum confor
tauerunt in fide Nota est autem hoc
pertinendum quod de predicto ascen
su in ierusalem predicamenta littere
pretaxata scribit apostolus ad ga
lathas in hunc modum Deinde
post annos xiiii a conuersione
ascendi in ierusalem cum barnaba
assumpto et tyto et contuli cum
eis euangelium quod predico
in gentibus Ex quo annorum colli
gitur quia eodem anno quo pau
lus ascendit ierusalem scilicet xiiii
a conuersione petrus ascendit
romam et eodem anno sedit in
cathedra episcopali in qua
sedit xxv annis Quatuor
decim uero et xxv xxxix reddunt
Vicesimo autem anno quinto
a promotione beati petri
in sede romana scilicet ultimo
anno neronis passi sunt
petrus et paulus et fuit tricesimo
nono a conuersione pauli
Vnde colligitur paulum ad fi
dem conuersum eodem anno
quo dominus passus et cum constet
petrum et paulum tricesimo ix°
anno a passione domini qui
fuit ultimus neronis passos
esse si autem quandoque legatur paulus
ad fidem conuersus secundo anno
a passione domini intelligendum
est secundo ineunte tamen eodem
annali sed alibi est determinatum
Quartodecimo ergo anno a passione
domini scilicet iiii° anno claudii
ascendit petrus romam et
sedit in cathedra episcopali
decem annis sub claudio qui

regnavit quatuordecim annis et
post eum vero totidem annis

De termino quo sedit antiochie quo rome

Et est autem querendum quo tempore sedit petrus in sede
antiochena constat enim
quia sederit antiochie vij
annis in sede episcopali quod
necessario de excepte illorum
xiiij oportet intelligi qui
a passione domini fluxerunt
usque ad eius promotionem
in sede romana post vij
annos quibus sedit in sede
antiochena consilio domini
dentium ascendit romam
sed in ascensu transiit per anthi-
ochiam ut confirmaret sub-
ditos suos in fide et ut ha-
beret in tronem substituit
evodium in sede anthio-
chena Et in hoc transitu per an-
thiochiam redarguitur a paulo
quia comedens cum quibus-
dam fratribus de iudea times
eos molestia disiungebat ci-
bos et ita cogebat gentes
iudaizare Unde paulus ait
Cum venisset cephas an-
thiochiam in faciem ei restiti.

De causa dissensionis inter paulum et barnabam

Eodem autem anno quo descendit petrus ab
anthiochia romam
paulo et barnaba
antiochie remanentibus
erat quidam prevaricator in iu-
dea qui per violentiam vo-
lens sibi usurpare potestatem
constituendi summum ponti-
ficem et mutandi pro arbitrio
suo et ut posset facere sum-
mum sacerdotem unum vel duos
constitueret in eodem anno Et
videntes iudei quod non pos-
sent ei resistere petierunt
ab eo licentiam consulendi
claudium imperatorem roma-
num ut si eius voluntate
haberet potestatem obtineret alio-
quin desisteret et concessit eis.
Et cum misisset romam nun-
cios erat ibi grippa filius
herodis agrippe crue pre-
cedentis in manu claudij
dimiscerat Claudius autem diffe-
rebat eum mittere in iudeam
tamquam dominum tum propter
sevitiam iudeorum tum propter te-
neritudinem etatis eius Iste
audiens quod causa populi sui
agebatur intercessit pro eis et ob-
tinuit Et rescripsit claudius
prevaricatori ut ab huiusmodi presumpti-
one desisteret desistit Et
iudei ut super hoc gratias agerent
agrippe adiuncti intercessione
hoc obtinuerunt significa-
verunt ei ut mitteret eis a-
grippam et faceret eum tamquam
regem et dominum Ipse tamen ad hoc
distulit postea vero quando visum
est ei misit eum in iudeam
non tamen reddidit ei totam terram
patris qui totum regnum inte-
grum tenuerat vel optinuerat
sed dedit ei galileam regionem
que ultra iordanem tenuit duarum
tribuum et dimidie tribus
Et dedit ei potestatem constituen-
di summum sacerdotem in ierusalem
pro arbitrio suo quod negaverat
prevaricatori Iste fuit agrippa
in cuius regimine recesserunt
fideles de iudea imminente
obsidione ierusalem ab angelo pre-
moniti per hec super matheum

Sed mit pequam de pau
lo et barnaba qui adh de
morabant in anthiochia
et iudeas abierat sila tum
eis remanente Post aliqt
dies visum e eis comodu
reuti civitates in qbus
pdicaveant vbm dei z in
sitaē fres et confirmaē eos
in fide Barnabas ud voluit
habē in comitatu suo Iohm
qui cognominabat marcus
paulo at noluit dicens
no esse assumendu quia i
fronte alley constitutus nimis
tepide steterat et quia timo
re mortis a pdicacioe destite
rat qn silicz a pamphilia
descendes reusus e i iclm
no erat assumendus a pdica
tione ne alios malo exeplo
lederet Et facta e dissensio
ut discederent ab invicem
et cocusant eos sancti qa
no dissenserunt odio tamen
sed a spu sco adhoc ordinati
ut dimissi i pluribus locis
pdicaret et plures lucri
facerent Barnabas at as
sumpto marco navigavit
cyprum Hoc at qd noluit
eu dimitte pendit fuisse
eius cognatus Legit enim
fuisse consobrinum Paulus
quoque pfectus e assumpto si
la que dns adhoc i mu
ne fecerat ut ei cooparet
Et perambulabat siria et
cilicia Postea venit in der
ben et lystram ubi erat
quida discipulus nomine thi
motheus filius mulieris
mlir vidue ut iudee natus de
pre gentili cui phibebat
testimoniu religionis omes
fideles qui erant in lystris

Quem constituit paulus epm
eorum sed circumcidit eu ppter tolle
do scandalo iudeorum ne sca
dalizarent qm habebant eum
incircumcisu no qa legalia pro
vitate eivaly essent nece
ssaria paulatim tn no subito
iudeis tollenda erat et qu
cu honore mat sepellienda
fuit Postea duxit secu pau
lus thimotheum et ptranseuntes
civitates pcipiebat ob
servari decreta aplorum et seniorum
qui erant in iclm et eccle
confirmabant et multiplicaban

Prohibiti sunt ne iret quo vole
bat

Transeuntes
aut frigia z gala
tie regione vole
tes ire in asiam
minorem phibiti sunt a
spu sco qui sciebat corda ho
minum quia tunc no essent
credituri Voluit ergo spus scs
sem dari canibus et impios
de condempnatu pdicacionis
fruius dapnari Voluit
ut has provincias alijs a
postolis reservari phillippus
nacus et Iohnes pdicaverunt
in asia minori Lucas in bi
thinia aqua simili spu sco
sunt phibiti et ita due cae
redduntur quare phibiti sunt
aliquando provincijs vel ne
sem daretur canibus vel quia
destinate erant a spu sancto
alijs aplis Asia minor Iohi
bithinia Luce Origenes ue
dezimitys et decimus da
dis sacerdotibus reddit tcram
causa dicit enim quia deus
pudens servis suis alio
rum corporale aliquando
provincijs disciplos spr scone

phibuit apr illam salis ma
xima fame in qua helena
sustentauit fres et paupes
qui erant i irlm que fcta est
iiii° ano Claudij nec fuit
hec helena mat Costantini
s regina abigeoz cuius ao
re captus rex abigenoz fr
eius duxit eam in vxore
et concepit ex eo et cu nocte
dormiret cu ea et posuisset
manu sua sup vtez pre
gnantis ab eo audita e vox
in hunc modu Vide ne ledas
puez quia magnus futurus
e in mudo et audita uoce
huiusmodi stupefactus dixit
hec vxori sue Postea puerum
natu cu suma diligecia nu
trierunt et mortuo pre ad
huc puer factus e rex et co
mendatur ipse i multis Et h
e causa comendatonis quia
audiens vnu dm coli ab o
mnibus iudeis voluit circu
et suscepit circucisione et ritus
iudeoz huius mr helena
veniens in irlm inuenit
fideles fres media laborantes
quia erat tpus famis et
emit frmm undequaque
quod attulerant argenti copiam
ad emendu et sustentauit
fres qui erant in irlm Et du
adhuc esset i iudea nuncia
tu e ei qd mortuus esset filius
suus et statim rediit et fecit
tolli cadauer filij desepulti
et reportauit i iudea et
fecit no longe ab irlm posui
duo mausola et i alio re
posuit corpus filij et p(ost)e
pit cu mortua ess corpus
suu in alio poni et sic fcm
est Et adhuc apparent mau
soloz uestigia et putant
multi decepti esse mauso

oleum helene matri costan
tini De visione que apparuit
viro ptinuisset Paulo
visionem paulo et
socii eius venerunt
troade et ostensa
est paulo visio p noctem
apparuit enim ei vir mace
do id e angelus illi genti
assimilatus uel macedoni
pprietate lingue uel forma
habitu stans et deprecans eu
et dicens Transi in mace
doniam adiuua nos Et sic
ut vidit visum no angelus
no enim essent angeli ani
lio indi sed hoc aut angeli
lo assumpta psona macedo
nis Vt aut vidit visum
statim quesiuimus ire in
macedoniam certi facti quod
vocasset nos deus euange
lizare eis Et no qd dictum
est quesiuimus hic enim primo
inducit lucas se comite fuisse
pauli et socium eius pro
adhesit ei Vnde magister i
precedenti ait neminem sed
ubique venerunt et similia
hic aut primo comitem
se socium pauli Vide quod
ubi dicit erat vir mace
donis sup hoc vim stans
glosa hebra mediti ang
eli semp stare dicuntur
pleniter adherentes mandato
psona pascali sedit an
gelus emendans sicut angelus
qui errauit Intelligendum e
enim in hoc libro cu legatur
tu angeli sedisse admo
nimento R) no recepti

Sinit amulier[e] purpurea

Amicitantes aut alia de vento cursu ne- ningus Samotraciam et sequenti die phi- lippis que est prima civitas macedonie i. venientibus a mari prima occurrit et erat colonia. Dicitur autem colonia civitas illa que defectu indigenarum novis cultoribus impletur. Vel colonia quasi a novis culto- ribus vel cultoribus dicta est. Fui- mus n. ibi per dies aliquot et die sabbatorum egressi sumus extra portam iuxta flumen ubi videbatur esse locus ora- tionis i. loquendi vel sup- plicationis. Orare namque dicitur et pro petere et pro rogare et pro supplicatione. Et sedentes loquebamur mulieribus que convenerant. Et mulier quedam lidia nomine purpuraria civitatis tiatirenorum au- diebat nos loquentes. Sic autem intellexi purpura- ria quasi utens purpura vel forsan erat de regio- ne illa vel forte purpura- ria quia textus purpure vel textis vel quia vende- bat purpuram. Cum autem baptizata esset et domus eius tota conversa est nos dicens Si iudicastis me fidelem introite in domum meam et ma- nete mecum et coegit nos. Tacui Quod quidem abhor- rebant intrare domos gentilium putantes se maculari illud purificando scanda- lo iudeorum. De spiritu phi- tonico a puella eiecto

Actum est autem ut euntibus nobis ad orationem ob- viaret quedam puella habens spiritum phitonem. Sic autem intellexi phitonissa vel per spiritum phitonicum operans arte magica vel spiritu phi- tonico vexata. Phitonissa enim duobus modis i. sic scriptura accipitur. Hic nomen phitonis- sa vel dicitur quod per spiritum phi- tonicum operatur suscitando mortuorum arte magica ut que ad petitionem saulis abnisertos vocavit animam samuelis vel potius quandam spiritum in modo. Hec autem species artis magice ab apostolice phi- tonissa mulier est. Et ab eius a- nomine cognominata. Dicitur etiam phitonissa que a spiritu phi- tonico possidetur et ea utitur quasi organo suo ad divinandum qualis hec potius videtur fuisse. Et erat questuosa dominis suis quia multum percipiebat emolimentum ex divinatione sua. Hec se- cuta paulum et paulum et nos clamabat di- cens: Isti homines servi sunt dei excelsi qui annunciant nobis viam salutis. Et sic clama- bat multis diebus forte per bonum nature vel potius spiritu sancto spiritum phitonicum ut per eam verum loquentes urgente. Cumque autem

Paulus ipsa ipsa cum clamante dixit spiritui immundo precipio tibi in nomine ihesu christi exire ab ea et exiit eadem hora quia indignum erat ut vera christi per eam sonarent mendax annunciaret. Videntes autem hoc domini eius exstinctos quia maximum inde sencierunt incomodum apprehenderunt silam et paulum et duxerunt eos in forum ad principes et offerentes eos magistratibus dixerunt. Isti conturbant civitatem nostram cum sint iudei predicantes novam quandam religionem quam non licet suscipere nobis cum simus romani. Iam enim decretum erat a romanis ut nullus deus de novo coleretur nisi approbante senatu. Et cucurrit plebs adversus eos et magistratus scissis eorum tunicis iusserunt eos virgis cedi et flagellatos miserunt in carcerem precipientes custodi ut diligenter custodiret eos. Qui accepto mandato misit eos in interiorem carcerem pedes eorum constringens ligno.

De motu carceris

Media autem nocte paulus et sylas decantabant hympnos et adorantes laudabant deum. Et in media nocte oravit subito factus est terre motus quo

terre salis motu omnia fundamenta carceris sunt commota hostia aperta vincula omnium qui erant in carcere aperta et rupta non solum pauli et syle sed et aliorum. Expergefactus autem custos carceris et videns ianuas carceris apertas evaginato gladio volebat se interficere putans vinctos incarceratos aufugisse et cum esset paulus in medio carceris tenebrosi videns hoc in spiritu clamavit. Nichil tibi feceris mali. Universi enim quos custodiebas hic sumus. Credebat enim quod vellet sibi manum inicere quia putabat vinctos incarceratos aufugisse. Et petito lumine a ministris introgressus est custos carceris et tremefactus custos cum pluribus que facta fuerant in terre motu cum quia intellexerat paulus quod se vellet interficere procidit ad pedes pauli et syle et educens eos de carcere ait. Quid me domini oportet facere ut fiam salvus. At ille. Crede in dominum ihesum et salvus eris tu et domus tua tota et locuti sunt ei verbum domini et omnibus qui erant in domo eius. Et tollens eos in illa hora lavit plagas eorum et baptizatus est et sic lavit et lotus est.

Quo a magistratibus sunt dimissi

Et cum induxisset eos in domum suam apposuit eis

mensam et letatus est cum
omni domo sua credens
in deum. Et cum dies factus
esset miserunt magistra
tus lictores ad custodem
carceris dicentes: Dimit
tite homines illos tamquam
despectos. Dimittebant
autem eos ne plures crede
rent quia iam innotue
rat eis miraculum. Et nun
ciavit custos carceris ver
ba hec paulo. Miserunt
magistratus ut dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite
in pace. Atque paulus
dixerunt: nos in carce
rem publice flagellatos
sic indampnatos homi
nes romanos romano
imperio subiectione censu
capitis professos et romana
libertate donatos, et nunc
occulte nos eiciunt? non
sic, sed veniant et ipsi nos
eiciant. Et cum renunciata
cum hec essent magistratibus
timuerunt audito quod ro
mani essent. Et venien
tes deduxerunt eos et ro
gabant ut egrederentur de
urbe. Et exeuntes cum fue
runt per liddiam et visis
fratribus consolati sunt eos.
Et inde profecti venerunt
thessalonicam ubi erat
sinagoga iudeorum. Paulus
ut consueverat introi
bat in sinagogam et per
tria sabbata disserebat eis
de scripturis predicans christum
mortuum et resurrexisse
et crediderunt aliqui ex
eis et adiuncti sunt paulo

et syle et mulieres non pau
ce. Et de proselitis et genti
libus multitudo magna.
Zelantes autem iudei et as
sumentes quosdam malos
de vulgo concitaverunt civi
tatem adversus eos. Quomodo
invidia eorum iason est acti
Et venientes adve
nientes ad domum
iasonis apud quem
hospitati fuerant
querebant eos producere
in populum. Et non inventis
eis putantes a iasone
fuisse occultatos, traxerunt
iasone et quosdam fratres ad
principes civitatis dicentes
isti sunt qui orbem concitant
quos suscepit iason ipsi
suscipientes eos faciunt con
tra cesaris regem aliud di
centes quam cesarem. Et co
citaverunt principes adversus
eos et accepta satisfactione
a iasone et ceteris dimise
runt eos. Confortatus iason et
alii fratres negaverunt se susce
pisse eos, et si confessi fuis
sent satisfecerunt. Et per noctem
dimiserunt paulum et sylam
in beroam et introierunt
in sinagogam iudeorum et
predicaverunt ibi et multi
de hiis beroensibus credi
derunt et mulieres honeste
non pauce. Quid paulus athe
Cum aut nis fecerit etc.
dierent iudei qui
erant thessalonice
quod a paulo predicaretur
verbum dei in beroone venerunt
illuc. Et commotaverunt multi eum
Et statim dimiserunt paulum

fratres ut irent usque ad mare
quia magis persequebantur
eum iudei eo quod esset ductor
ubi Silas autem et thimothe-
us remanserunt ibi Qui
autem deducebant paulum
perduxerunt eum usque athe-
nas Et videns civitatem
ydolatrie deditam citius re-
misit ad thymotheum et
sylam ut venirent ad eum
Et venerunt Et disputa-
bant cum paulo epicurei
qui ponebant felicitatem ho-
minis in sola corporis volu-
ptate et stoici qui in sola animi
virtute et inter se dissencien-
tes in impugnatione apostoli
Unanimiter consenciebant di-
centes Quid vult seminiver-
bius iste dicere Vere semina-
tor verborum erat sed messor
morum de longinqui messione
expectans uberem fructum
Alii autem dicebant novorum
demoniorum videtur annunc-
iator esse Et apprehensum
duxerunt ad ariopagum
id est ad vicum martis in quo
erat templum martis
quia athenienses singulos
vicos denominabant a diis
quos colebant ut vicum in
quo colebatur mars vocabant
ariopagum quia areos
dicitur mars vicus in quo co-
lebatur Pan dicebatur et ita
a singulis diis singulos vi-
cos denominabant Erat autem
vicus excellencior ariopagus
quia ibi erat omnis magi-
stratus scole liberalium ar-
tium **De ara ignoti dei**
Et cum esset pau-
lus in medio philo-
sophorum dicebant
nova quedam infers
auribus nostris possumus scire
que sit hec nova doctrina
quam diceretis posses rationem
reddere super hiis que dicis
Stans ergo paulus in medio
ariopagi dixit viri athe-
nienses per omnia quasi
vos superstitiosos superstitiosos
conspiciens enim videns simula-
chra vestra inter cetera autem
inveni aram cuius erat
superscriptio hec ignoto deo
vel videi ac fiducia hec a-
ra ignoto deo dedicata est
Singulis enim aris super pa-
nebatur titulus indicans
cui essent dedicate hunc
inquit deum ignotum cui
hanc aram consecrastis ego
annuncio vobis hic est
deus qui fecit mundum et omnia
que in eo sunt in quo vi-
vimus movemur et sumus
Quomodo autem hec ara illi
ignoto deo consecrata est
hystoria actuum non prosequitur
ideo quod non est hic supplere
vel debere **Quod athenienses
philosophi dicebant deum
pati**
Tempore dominice pa-
ssionis videntes
philosophi qui athe-
nis erant tenebras
factas super universam super-
ficiem terre non potuerunt
causam earum invenire
in naturalibus causis tali

adhuc in dubio sunt ut di-
cunt quia deus nature
paciebatur et dixerunt the-
menses constituamus a-
ram illi deo. Et dedica-
ta est ara et supposita
est titulus ignoto deo. Et
cum vellent afferre ho-
locausta et victimas il-
li deo ignoto dixerunt phi-
losophi Bonorum nostro-
rum faciatis genu flexiones
ante aram eius et suppli-
cationes ei quia non querit
oblationem pecorum sed devoti-
onem animarum. hunc deum ig-
notum annunciabat eis
paulus asserens eum mor-
tuum fuisse et resurrexis-
se ascendisse in celum in
fine orbem iudicaturum
quidam irridebant eum
quidam vero recipiebant
quidam vero respondebant dicentes
Audiemus te de hoc iterum
Et exivit paulus de me-
dio eorum et quidam adherentes
ei crediderunt inter quos
fuit dionisius ariopagi-
ta quem postea ordinavit
paulus episcopum [illegible]
[illegible] cuius conver-
sionis modum quia permit-
tit hystoria actuum non
est supplere

De dionisio ariopagita

Iste dionisius
lius magister erat in ario-
pago et ignarus ad predica-
tionem pauli de facili
crederet tamen non nisi
per longam disputationem
confessus est se credere
Sed post multam disputa-
tationem cum adhuc cum
paulo disputaret forte
cecus quidam transiit prius
am coram eis. Et statim
ait dionisius paulo. Si
huic ceco dixeris in nomine
dei tui vide et viderit ego sta-
tim credam. Sed ne utaris
verbis magicis quia forte
nosti verba que huius rei
efficaciam ego prescribam tibi
formam verborum hac ergo
inquit forma verborum dices
In nomine ihesu christi nati
de virgine crucifixi mortui
qui resurrexit et ascendit
in celum vide. Et ut omnis
tolleretur suspicio precepit
paulus dionisio ut ipse eadem
verba proferret. Et in ea verbo-
rum forma dixit dionisius ce-
co ut videret et statim vi-
dit. Et dionisius confessus
est se credere. Et cum fuis-
set paulus athenis et in-
tos condidisset verum christia-
nismum et ibi invenit quen-
dam iudeum nomine aq-
uilam cum uxore eius priscil-
lam quos sepe commemorat
apostolus hi amicos suos sa-
lutat. Isti nuper venerant
de italia iudeis omnibus
precepto claudii imperatoris
de regno eius exire com-
pulsis et quia uxorem eius
agrippina propinqua fami-
liaritate quia habebat cum
eis adeo traxerant ad ritum
suos ut iam iudaizaret. Et
hospitatus est paulus apud
aquilam et priscillam eo
quod eandem artem exercerent

quia ipse corpus sustentabat de
propriis laboribus manuum sibi vic
tum acquirens scilicet artem
scenofactoriam faciebant
enim lectoria sive papi
liones que necessaria e
rant indigenis contra
inmoderationem caloris
vel commeantibus ut dicitur
ars scenofactoria a scenos
quod interpretatur umbra vel secundum
alios a cenos quod interpreta
tur funis Erant enim funicula
vij Et cum venissent silas
et thimotheus de macedo
nia vbi dimiserat eos predi
cabat paulus insistens ver
bo ewangelii contradicentibus
illis Et vilipendentibus
iudeis predicationem iuxta quod
preceperat dominus excussit pul
verem de pedibus in testimo
nium illis dicens Mundus
sum a sanguine vestro quia
quantum in me fuit volui vos
revocare ab impietate sed
quia contemptores estis transeo
ad gentes Et migrans inde
intravit in domum cuiusdam gen
tilis nomine tyti cuius domus
erat coniuncta sinagoge hic
non intelligendus de tyto ad quem
apostolus epistolas scripsit qui
eius fuit discipulus quem et cre
tensem episcopum ordinavit
Et crispus autem archi
sinagogus credidit cum vniversa fa
milia sua ille scilicet de quo
apostolus ait scribens ad chori
thios Gratias ago deo meo
quia neminem baptizavi nisi
crispum et gaium Et multi
chorinthiorum audientes eius

confessionem crediderunt
et baptizati sunt Et appa
ruit dominus nocte per visi
onem paulo dicens Noli
timere sed loquere et ne ta
ceas quia ego tecum sum et
nemo apponetur tibi ut
noceat tibi et sedit ibi annum
et vj menses *Cum iudei accusa[?]*
Insurrexerunt *verunt gallioni[?]*
iudei unanimiter in pau
lum et traxerunt eum ad pre
sentiam gallionis qui erat
proconsul achaie regionis
in qua erat chorinthus et
accusaverunt eum quod contra legem
predicaret et ad eos loquitur
ergo gallio Si argueret eo
rum istum de scelere aliquo
manifesto super eo iudicare
sed quia disceptatio est in lege
vestra non curo iudicare
Et videntes gentiles quod non
curet proconsul partem
iudeorum tenuerunt eos apprehen
deruntque sostenem principem
sinagoge et percutiebant
eum et nil horum erat cure
proconsuli Paulus autem ante
quam adhuc sustinuisset di
es multos cum esset in cenchris
qui est portus chorinthi as
censuris navem ut na
vigio veniret in syriam
totondit comam quam nutrie
bat quia fuerat nazareus
devotus Nazarei enim cum
ad tempus devoti comam
nutriebant et completo tempore
voti radebant et in ignem
sacrificii ponebant quidam
codices habent totonderunt
Vnde quidam hoc referunt
ad aquilam et priscillam sed
augustinus et ieronimus ad pau
lum hoc referunt et veritas

in frigiam ducens secum
aquillam et priscillam Et
cum venisset ephesum ingres-
sus synagogam disputa-
vit cum iudeis Et roga-
tibus illis ut cum eis ampli-
us maneret non consensit
sed valefaciens fratribus profec-
tus est ab epheso dimittens
ibi aquillam et priscillam
ipse autem perambulavit ga-
lathiam et frigiam confir-
mando fratres Et cum esset
ephesi aquilla et priscilla
venit ephesum quidam
iudeus nomine appollo
allexandrinus genere vir fa-
cundus et potens in scripturis
Iste baptizatus erat bapti-
smo iohannis et iam cre-
debat christum esse messiam
et in lege promissum et
recte sentiebat de patre et
filio, sed nil adhuc audi-
erat de spiritu sancto Et cum
vidissent eum aquilla et
priscilla fiducialiter predica-
tem assumpserunt eum et
diligentius exposuerunt
illi viam domini Potest autem
baptizaverunt eum bap-
tismo christi non legitur Cum
autem vellet venire corin-
thum aquilla et priscilla et
ceteri fideles qui erant ephe-
si scripserunt fidelibus qui
erant corinthi ut susciperent
eum ne abhorrerent eum
tanquam iudeum Et cum
venisset corinthum mul-
tum contulit fratribus qui
erant corinthi vehementer
enim convincebat iudeos
Unde multi confirmati
sunt fide Ut baptizati sunt
qui baptismo iohannis
acceperant
Factum est
autem cum
apollo esset corinthi
et paulus peragratis su-
perioribus partibus veniret
ephesum et inveniret
quosdam discipulos a io-
hanne baptizatos non du-
dum in fide confirmatos
quia post baptismum non
acceperunt manuum impo-
sitionem et interrogavit eos
Accepistis ne spiritum sanctum
credentes .i. manuum impo-
sitionem qua datur spiritus
sanctus Ad que illi, sed neque
de spiritu sancto mentionem
audivimus Ad quos ille
non sufficit iohannis bapti-
smus, Et statim baptizati
sunt in nomine domini ihesu Et
cum imposuisset eis manum
post baptismum acceperunt spiritum
sanctum et loquebantur lin-
guis et quidam prophetiza-
bant predicantes futura
Erant autem omnes fere .xii.
forte .xi. vel .xii. erant et
est appositum fere ad tem-
peramentum Et predicavit ibi
paulus cum fiducia per tres
menses disputans et sua-
dens regnum dei de regno
dei Et cum prius prohibitus
erat a spiritu sancto predicare
in asia minori tunc, eodem
spiritu inspirante predicabat
ephesi cognoscens quia adim-
plenda sunt iudicia dei Cum
autem predicaret, ephesi
quidam obstinati et incre-
dulitate permanentes male-
dicebant doctrinam eius

coram omni

coram omni multitudine discedens ab eis segregavit
secum discipulos disputans
in scola cuiusdam tyranni et
nobilis vel forte nomen
proprium est illius a quo eo dicebatur
dicebat domus in qua docebat discipulos suos tamquam
regens scolas et hoc fecit
per biennium. Et in eodem
biennio scripsit primam
epistolam ad corinthios. Et
fecit deus magnas et multas virtutes per manus eius
ita ut sanarentur langui
di quibus supponebantur
semicinctia deinceps semi
cinctia vestes tamen ab uno
latere pendentes vel quasi
zone vel queda capitis or
namenta vel quoddam genus
sudarii quo hebrei utuntur
quo laborantium sudor abstergitur

De potestate nominis ihesu

Videntes autem quidam
exorciste quod admirabo
tarum nominis ihesu
paulus eiceret demones
cogitaverunt eadem
forma uti adiciendo demonum quia licet per exorcismos
salomonis demones eicerent
non tamen absque labore multo sed quibusdam gemmis et
herbis adhibitis ut dicit
iosephus. Sed ergo facilius
eicerent demones adiurabant eos in hunc modum
Adiuro vos per ihesum quem
paulus predicat et sic eiciebant
demones ab obsessis. Erant
autem vii filii ceve principis
sacerdotum qui propriae adiurabant demones in hunc
modum. Sed cum in quadam
die adiurarent demones
ut exirent a corpore obsessi
respondit eis demon ihesum
novi et paulum novi sed
vos qui estis. Et insiliens
in eos vicit eos. Et innotuit fama per universam
regionem et maximus est timor
omnibus exorcistis et magis
ut non auderent amplius
demones in hunc modum
adiurare. Et congregati sunt
omnes magi qui per arte magica imperabant demonibus
et combusserunt libros suos
ante pedes pauli. Postea
paulus proposuit ire in ierusalem
et inde romam premisit autem
thimotheum et erastum in
macedoniam ad parandas collectas quas erat delaturus
in ierusalem ad opus pauperum
qui erant in ierusalem. Ipse autem
ad tempus remansit in asia
minori De tumultu excitato per demetrium

Facta est in tempore illo turbatio magna in ephesio. Demetrius autem
argentarius qui faciebat edes et ymagines argenteas diane convocavit eiusdem
operis opifices et locutus
est eis in hunc modum. Scitis
quia de huiusmodi artificio multum
nobis lucri comparamus. paulus
autem predicabat non esse deos
manufactos. Si ergo invaluerit
eius doctrina nichil amplius
lucrabimur et etiam templum
magne diane pro nichilo
reputabitur et maiestas eius
destruetur quia veneratur
universus orbis. Et statim ira

repleti clamauerunt vnanimit'
discurrentes p ciuitate Magna
diana ephesiorum Et rapto
gaio et aristarco socijs pau
li traxerunt eos in theatrum
in spectaculu silicz in quo rei
ponebantur Et cu paulus
hoc audito uellet venire
in theatru no formidans
obire se mori dissuasu est
ei a quibusda amicis suis
Et post conuentu popli qq m
aut cessauit tumultus uocatis
paulus discipulis confortatus
e eos et valefaciens eis pro
fectus e in macedoniam
et inde athenas Vbi cum
fuisset tribus mensibus posite
sut ei insidie a iudeis in
syria nauigaturo sacerdotibus
qui defferret collectas olim cu
esset vacuus uiator non
posuerunt illi insidias Ha
buit igitur consiliu ut reu
terter in macedonia ut
ita intraret insidias Secunda
aut de socijs eius profecti sunt
recta uia et precedentes nos
et lucas sustinuerunt nos
troade p ciuitu uenientes
nos uero nauigauimus post dies
azimorum philippas que est
prima ciuitas macedonie
et inde quinque diebus uenim
mus troadem ubi morati
sumus vij diebus Vna aut
sabbati cu penderemus
disputabat paulus cu eis
in crastino profecturus et pro
traxit sermone usque i me
dia nocte et erant lampades
copiose in cenaculo ubi co
gregati eramus De mortuo
resuscitato a paulo ca°

Et cu sederet quidam
adolescens super
fenestra et grauaret'
sopno cecidit de
tercio cenaculo deorsum et sub
latus de terra et oblatus est
paulo mortuus et dicebat'
eutices Adque cu descendisset
paulus incubuit super eum
et complexus eu ait Nolite
turbari aia enim ipsius cum
eo est adhuc Hoc at ait de
spatione ut tolleret ab eis O
mili uerbo usus e dns dicens
puella no est mortua Et
suscitatus e adolescens et gu
stauit cibu et confortatus e
Dicit int'pretatio predicationis ora
tio oranti miraculi ut oste
sione miraculi confirmaret'
doctrina pauli et ut arcius
infigeret' mentibus eorum me
moria magistri ab eis disce
ssuri Nos at ascendentes et
lucas nauigauimus in asson
ut ibi exspectaremus paulu
sic enim disposuerat iter cum
per terram iter facturus Et cum
venisset ad nos assumpto eo
uenimus miletu Proposuerat
enim paulus transitu naui
gare ephesum mora no
facturus Festinabat enim si po
ssibile esset ut in die pen
thecostes esset ierosolimis
et a mileto in ephesu tn
no nauigauit sed misit
ephesu et uocauit maiores
ecclesie et uocati uenerunt
ad eum in miletu et confortatus
e eos dicens se ascendere in ihrlm
Ecce inquit alligatus spiritu
id e spiritu sancto me ad id coar

tante, vado in ierusalem que ibi
ventura michi sint ignorans nisi
licet spiritus sanctus in per alios
testetur quia vincula et tri
bulationes mee ibi manent.
Aliis enim revelavit spiritus
sanctus de ipso quod non ipsi. Sed
nichil inquit horum vereor
nec facio animam meam vel vitam
temporalem preciosiorem quam me
vel quam animam meam dummodo
consummem cursum meum et
ministerium quod a domino ihesu
accepi testificari evangelium
gratie dei. Et nunc ecce scio
quia amplius non videbitis
faciem meam. Et post multam
exhortationem positis genibus
una cum omnibus illis oravit
et procumbentes super collum
pauli flentes osculabantur
eum dolentes maxime de eo quod
dixerat quod faciem eius amplius
non erant visuri. Et deduxe
runt eum usque ad navem et ab
stracti ab eis transeuntes multas
urbes et regiones venimus
tyrum ubi septem diebus man
simus inventis ibi quibusdam
discipulis per spiritum predicentibus
paulo predicentibus que illi
ventura erant in ierusalem
et dissuadentibus ne ascenderet
postea profecti sumus deducen
tibus nos omnibus cum uxo
ribus et filiis foras usque
civitatem et valefacientibus
eis ascendimus navem illi
autem redierunt in sua. Nos vero
descendimus ptolomaide et
salutatis fratribus mansi
mus una die apud eos. De
hoc quod paulo predixerant

altera autem die venimus
cesaream et intrantes
domum philippi dia
coni huic erant quatuor
filie virgines prophetisse paulo
predicentes quod erat ei venturum
in ierusalem. Et cum moraremur
ibi per aliquot dies supervenit
propheta quidam a iudea nomine
agabus. Et cum venisset
ad nos tulit zonam pauli
et ligans sibi manus et
pedes ait hec dicit spiritus sanctus
virum cuius est hec zona sic
alligabunt in ierusalem iudei et
tradent in manus gentium.
Hec audientes nos rogabamus
nos et qui erant loci illius
ut non ascenderet in ierusalem. Et
respondit quid facitis flentes affligentes
cor meum. Ego enim non solum alli
gari sed mori in ierusalem paratus
sum propter nomen domini ihesu.
Et cum possemus ei dissuadere
quievimus dicentes domini fiat
voluntas. Postea preparati ascen
dimus in ierusalem. Et venerunt
de discipulis qui erant in
cesarea nobiscum adducentes
iasone hospite nostrum et cum
venissemus ierusalem libenter ex
ceperunt nos fratres. Sequenti
autem die intravit nobiscum
paulus ad iacobum qui erat
episcopus ierosolimorum xxx^ta
annis scilicet usque ad septimum
annum neronis quia secundum
iosephum excerebratus est
pertica fullonis. Beda dicit
quia precipitatus est de templo
alibi legitur lapidatus et
potuit esse quia postquam
precipitaverunt ipsum lapidaverunt

eum quasi uile cadauer Qz
cu dicat beda iacobu mor
tuu vij° anno neronis pa
lam e nō esse autenticu
quia legit in epla clemet
iuxta tenore illius eple
dicit se mādatu accepisse
a petro cu suacessit in aplatu
ut pg morte eius iacobo
epo eplam destinaret ut ab
eo instrue2 Qz cu iacobus
epus mortuus sit vij° an
no neronis et petrus mortu
usqz ad xiiij constat hoc nō
esse De eo q obtulit in con
silio scdm legem
Cum aut intrasset
paulus ad iacobum
collata sut sermones quibus sa
lutat narrabat p singula
que et qnta fecerat deus i ge
tibus p eius ministeriu Qui
cu audisset magnificabant
deu et dixerut paulo Vides
frat quot milia sut i iude
is qui crediderut omes tame
adhuc sut emulatores legis
uolentes put in fide suscep
ta obseruare legalia et audi
erut de te q p dices abolitione
legis et eis odibilis factus
es quasi destructor legis mon
si Conuenit g° multitudo
iudeos te superuenisse Vn
consulimus tibi ut sanctifices
te scdm lege cu qtuor qui
hnt votum sup se ut sic
appareat falsa opinio que
increbruit de te Et statuerut
de eius consensu ut iudeis
ad fide conuersis nō phiberet2
obseruatio legaliu dutaxat
nō poneret spem in eis et
distingwe inter sinodos in

primitia ecclia ierosolimitis
celebratas pma de substitu
cione mathie loco iude
Scdam de electione vij dia
conorum Tertiam qua statutu
e conuersis ex gentibus ad fide
nō esse i ponendu onus
legaliu qndo ascenderut
petrus et barnabas de an
thiochia in ihrlm Quarta
de qua hic agitur qua statu
tum est nō phiberi iudeos
a legalibus obseruatijs dū tn
nō ponent spe in eis Qz
ligatus e paulus a preside
Postea die purificatus
paulus cu qtuor viris
intrauit templu et
obtulit oblacom sua sic
alij Consumatis aut septe
diebus iudei qui venerat
de asia presentes paulum
cu audissent paulu enim
in teplo quia viderant trophim
ephesium deambulatem cu
eo p ciuitate putauerut ipm
introduxisse eu in teplu
hoiem scz gentilem et con
tamint dem ppluz con et
inieceruut manus i eu dice
tes Viri israhelite adiuuate
hic e homo qui con pplm
et locu istu p dicat ubiqz
traz insup et gentiles indu
xit in templu et contaminat
locu scm Comota e g° vni
uersa ciuitas et facta e dissen
sio ppli Et apphendentes pau
lu traxerut extra templu
et clauserut ianuas ne re
fugeret in templu Et querentibus
eu occidere innotuit
tribuno cohortis scz clau
dio lysie qui missis fuerat

a felice preside syrie et tum
assumptis militibus et cen-
turionibus occurrisset uiden-
tes eum desierunt percutere pau-
lum et apprehendit paulum
et misit ligari cathenis du-
abus donec de causa eius
cognouisset Et cum non posset
audire pre tumultu iussit eum
duci in castra scilicet in atrium
regiam Et cum venisset ad gra-
dus ad gradum templi uel
ad gradum sue domus portaba-
tur paulus a militibus propter
impetum populi sequebatur enim
eum populus clamans tolle eum
ad mortem scilicet Et cum addu-
ceretur paulus in castra ait
tribuno Licet michi loqui
aliquid ad te Qui ait tribunus
Nosti grecam linguam ait non
ut locutus est enim ei tribunus
grece ne iudei intelligerent
Nunquid tu es ille egiptius
qui ante hos dies tumultum
concitauit et in desertum eduxit
secum quatuor milia virorum
sicariorum Josephus dicit quod cum
pluribus militibus et potuit
primo venire cum paucioribus
postea tamen plura De egiptio
qui populum seducebat
Egiptius iste per artem
magicam sibi comparauit
nomen prophete et con-
gregauit xxx milibus iudeorum
eos per desertum perduxit usque
ad montem oliueti volens
irruere in vrbem ut eam caperet
Sed occurrens ei felix preses
cum multis militibus armatorum
fugauit eum cum paucis et
alios occidit Respondens paulus
tribuno ait Homo sum iu-
deus non egiptius a tharso

cilicie non ignote ciuitatis
municeps Non est tamen
natus in tharso sed in oppido
galilee nomine giscallo quo
capto a romanis translatus
est in tharsum cum parentibus
et ibi educatus Unde ab edu-
catione se dicit tharsensem
licet in giscallo natus sit Christus
nazarenus dicitur cum tamen in
bethleem sit natus racione
educacionis in tharso scilicet in mu-
nicipiis adiacentibus ciuitati
Unde non notat se ciuem
sed municipem a municipio
et territorio ciuitatis in quo
nutritus est dicitur Et muni-
cipia castra adiacentia ciuitati
que munera debita uel
tributa soluunt ciuitati Quod
cognitus apostolo permissus est lo(qui)
Consequentibus autem plus predi-
magis declaratur quare se
dixit paulus ciuem roma-
num et est summa quia pri-
us per obsequium dili-
gentiam sibi comparauit graciam
romanorum et donatus est ab
eis romana libertate ciuis
romanus ipse et heredes
sui et sic iure hereditario
habebat paulus consorcium ro-
mane ciuilitatis Rogo te
permitte me loqui ad populum
Et permissus cepit loqui he-
braice quod audientes presti-
terunt magis ei silentium
Viri fratres ego homo hebreus
sum natus in tharso cilicie
nutritus in hac ciuitate secus
pedes gamalielis et ab eo
eruditus et fui emulator
legis sicut et vos et persecutus
sum hanos cuius rei testis

est in principes sacerdotum ac
accepi litteras in damasco ut
si quos invenirem huius via
nos vinctos adducerem in
ierusalem. Postea processus est quo
percussit eum dominus cecitate in
via quo conversus et baptizatus
est ab anania quo postea multum
tempore de damasco rediit
in ierusalem et dum oraret in tem
plo factus est in extasi et vi
dit et audivit christum dicentem
sibi festina et exi velociter
de ierusalem quoniam non recipient
testimonium tuum de me. Ad
que ipse respondit domine ipsi
sciunt quoniam ego persequebar
persecutores nominis tui et
interfui lapidationi stephani
custodiens vestimenta lapi
dantium quod debet eis suffi
cere exemplum conversionis mee.
Et dominus ad eum vade
quoniam ad nationes longe mit
tam te, quasi dicat non apparet hic cre
det tibi iudei et ideo mittam
te ad gentes que tam loco
quam animo longe a iudeis sunt
longe. Qualiter se civem romanum
dixit
Cum usque huc dixit
ad hoc verbum in sile
tio audisset enim
iudei audito quod de
stinatus esset iudeis gentibus
clamaverunt vociferati sunt
proicientes vestimenta sua
et pulverem iactantes in aerem
pre magnitudine insanie que
furore corruperentes dicentes
tribuno tolle hominem huiusmodi
de terra non enim est dignus eum
audire. Et iussit eum tribunus
induci in castra in introitum

illam que ducebatur antho
nia et agrippa et cedi fla
gellis et torqueri ut sta
no viderent eum tormentis
satiati. Et cum astrinxissent
eum loris dixit paulus astanti
centurioni licet vobis fla
gellare hominem romanum in
dampnatum id est in nullo reatu
ordine iudiciario convictum.
Quo audito accessit cen
turio ad tribunum dicens quid
acturus es hic homo civis
romanus est. Et accedens
tribunus ad paulum quesivit
ab eo an romanus esset et
confessus est et ait tribunus
ego multa summa pecunie
hanc civilitatem emi. Ego
inquit paulus in ea natus
sum, quia pater eius precapatu
est antequam gigneretur enim
capata sibi gratia romanorum
civilitate romana donatus
est a civibus ipse et in heredibus
suis. Et statim discesserunt
qui eum erant torturi quia
timuit tribunus audito quod
esset civis romanus. De sti
pmate moto inter iudeos
Postea in dicto pauli
alia die volens scire
diligentius causam
accusationis pauli solvit
eum et iussit sacerdotes ve
nire ad concilium producens
paulum statuit illum inter eos
et cepit palam loqui concilio
viri inquit fratres ego omni
conscientia bona quasi usque sum
apud deum usque in hodiernum
diem. Et statim princeps sacerdotum

ananias precepit astantibus
ut percuterent os eius quasi
impudenter gloriantis Tunc
paulus percutiet te deus pa
ries dealbate quasi dicat
vindicabit me deus oppo
sita quod tu sedeas super cathe
dram moysi quasi secundum le
gem videris iudicare et iudi
cas contra legem quia tu me
reputes blasphemum non
me iudicas legis ordine
que precepit blasphemum cum
castra educi et eductum ab
omni populo lapidari Vel forte
prophetavit paulus de abolitione
sacerdotii iudeorum dicens percu
tiet te deus quia destruet sa
cerdotium tuum scilicet sacerdotium iu
deorum Tunc qui astabant di
xerunt summum sacerdotem dei
maledicis Tunc paulus ne
sciebam fratres esse principem sa
cerdotum reverear si hoc scivissem
reus esse Scriptum est enim
principem populi tui non maledi
ces vel quod mistice dicit se ne
scire id est sacerdotium iudeorum
reprobatum esse sed licet novit
quod non esset verus princeps
sacerdotum tamen in parte reddit
instruens alios ut mode
stius se habeant erga prelatos
suos Tunc timens paulus
impetum iudeorum cogitabat
quia novit scisma inter
eos Et cum principes essent
pharisei et saducei coram
omnibus professus est se esse
de secta phariseorum ut ita
conciliaret animos sibi eorum
et eorum beneficio evaderet ma
nus aliorum Et cum professus

esset facta est dissensio ma
gna inter eos scilicet phariseos
et saduceos Quomodo dominus paulum
confortavit

Consurgentes quidam
phariseorum pugna
bant cum paulo contra
saduceos dicentes nichil
mali invenimus in homine
isto Quid si spiritus locutus
est ei vel angelus Hec autem
contra saduceos dixerunt ne
gantes angelum vel spiritum dari
esse Et cum tanta facta esset
dissensio timens tribunus
ne discerperetur paulus a sadu
ceis scilicet volentibus eum rapere
iussit milites descendere
et rapere eum de medio eorum
ac deducere eum in castra Et
sic factum est Sequenti autem nocte
apparuit paulo dominus dicens
Constans esto sicut enim testi
ficatus es de me in ierusalem sic
te oportet et rome testificari
Quomodo quesitum est in morte

Facta autem die pauli
collegerunt se quidam
ex iudeis et devove
rant se maledictioni si co
mederent vel biberent donec
occiderent paulum Qui non minus quam
quadraginta anathematizaverunt et
erant plures quam quadraginta viri qui
hanc coniurationem fecerunt
et accesserunt ad principes sa
cerdotum et seniores dicentes
devotione devovimus nos
nichil gustaturos donec occi
damus paulum Persuadete ergo
tribuno ut adducat
eum in medium ad nos tamquam
aliquid certius scituri de eo

[eius]
cognitum vos uo(ero) parati sim(us)
et interficiemus eu(m). Forte h(oc)
audiens nepos pauli filius
soror(is) eius intra(vi)t in castra
et nu(n)ciauit h(oc) paulo. Et
aduocans paulus vnu(m) de
centurionib(us) ait. Adolesce(n)
tem hu(n)c p(er)duc ad tribunu(m)
habet eni(m) aliquid indicare
illi. Et cu(m) venisset adolesce(n)s
ad tribunu(m) exposuit ei dolos
et insidias iudeoru(m) cont(ra)
paulu(m). Tu(n)c dimittens tribunus
adolescente(m) p(re)cepit ei ne
alicui h(oc) reuelaret. Et con
uocat(is) duob(us) centurionib(us)
ait illis parate milites [tos]
ut eant vsq(ue) cesaream pe
destres et equites lxx qui
s(un)t no(n) eant pedestres et lan
cearios cc a t(er)cia hora noct(is)
et parate iumenta p(ro) paulo
et comitib(us) suis et p(er)ducite
eu(m) sanu(m) et incolume(m) ad fe
licem p(re)sidem. Et an(te) p(re)sidem
cont(ra) tertullu(m) oratore(m) h(ab)et (?) se dedit

Scripsit tribunus pre
sidi ep(isto)lam in hu(n)c
modu(m) Claudius
lisias optimo p(re)si
di felici salute(m). Vir(um) subduxit (?)
q(uod) in ep(isto)lis suis siu(e) (?) ro
eni(m) nome(n) excellencior(is) per
sone p(re)misit immo nome(n)
suu(m) p(re)misit qui erat inferior
p(er)sona p(re)side. Postea expo
suit i(n) ep(isto)la causa(m) accusacio(n)is
pauli et modu(m) et ordine(m)
liberacionis. Cu(m)q(ue) venisset
nu(n)cij cesarea(m) cu(m) paulo t(ra)
dita ep(isto)la p(re)sidi statuerunt
paulu(m) an(te) eu(m) et ep(isto)la p(er)lecta
cognito q(uod) esset de cilicia ait
p(re)ses. Audiam te cu(m) accusato
res tui venerint. Et iussit

eu(m) custodiri in p(re)torio he
rodis. Post q(ui)nq(ue) aut(em) dies
descendit princeps sacerdotu(m)
ananias cu(m) senioribus et
cu(m) oratore quoda(m) tertullo qui
esset aduocatus eoru(m). Et per
orauit tertullus an(te) felicem
et i(n) multis accusauit pau
lu(m). Postea annuente p(re)side
respondit paulus ostendens quia
nil dignu(m) morte commiserit
et q(uod) p(er)sequebantur eu(m) iudei
p(ro)pter veritatem s(ed) q(ui)a p(re)dicabat
resurrectionem. Et audito q(uod)
esset controuersia de lege eoru(m)
paruipendens felix ait
Audiam uos (cum) tribunus lisias
descenderit. Et iussit paulu(m)
esse in libera custodia ut li
bere posset egredi et ingredi
et deambulare et no(n) p(ro)hi
bere quemq(uam) de suis ei mi
nistrare. Post aliq(uo)s uo(ero) dies
felix venit cu(m) vxore sua
drusilla et uocauit paulu(m).
Drusilla ista iudea erat et
pulcherrima quia olim cupi
erat azizus rex amazoru(m)
et cu(m) vellet ea(m) ducere ne
gauit dicens quia nullo (modo)
nuberet incircu(m)ciso. Postea
ille circu(m)cidit se et duxit ea(m)
Q(uod) felix volebat se extorquere
Cu(m) aut(em) missus esset
felix a claudio pre
ses iudee sollicitabat
eam p(er) iudeos ut
nuberet ei et tande(m) ad hoc
inducta exemplo cognate sue
olim dimisso viro suo in
p(er)serat (?) ducioni (?) salutis (?) agrippe
regi filio herodis agrippe qui
habebat t(er)ram ult(ra) iordanem

Dimisso ergo porcio viro felix
lazito rege emisorum nupsit
drusilla felici. Hec et drusilla
quia iudea erat libenter au
diebat paulum de fide que
est in ihesum christum. Et cum dis
putaret paulus de iusticia
et castitate et iudicio futuro
tremefactus est felix audiens
se iudicandum. Vade inquit
quia tempore oportuno accer
siam te. Hec autem dicebat spe
rans se aliquid accepturum
ab eo. Putabat enim paulum
habere pecuniam. Unde frequenter
accersiens eum loquebatur
cum eo. Biennio autem comple
to successit festus felici
missus a nerone. Sic autem
intelligitur. biennio a presi
datu felicis non poterit
stare cum alonge retro consti
tutus esset preses a claudio
festus autem missus est a nerone
qui successit claudio. Sic autem
intelligitur biennio ab accu
satione pauli. Nec sic potest
stare non enim steterat duo
bus annis ex quo venerat in ierusalem
Sic ergo intelligendum est a bien
nio ab accusatione felicis ex quo
fuit accusatus a iudeis.

De seditione inter iude os et gentiles

Orta est
enim dissensio
inter iudeos et gentiles in
cesarea de honore civitatis.
Iudei enim preferebant se genti
libus quia herodes ascalo
nita qui circumcisionem acceperat
fuerat conditor civitatis
et appellaverat eam cesaream
in honorem cesaris. Gentiles
preferebant se iudeis dicentes
que a gentilibus facta est romana
edificata civitas que integre
reedificaverat. Ab herode dicta
est pirgos stratonis. Felix autem
primo fovit partem iudeorum
donec exhausit marsupia
eorum. Postea fovit partem
iudeorum gentilium in tantum
quod militibus dedit licentiam
intrandi domos iudeorum et
diripiendi bona eorum. Unde
accusatus est a iudeis ad nerone
et biennio ab accusatione
amotus est a presidatu et sub
stitutus est ei festus. Volens
autem precaturus sibi placere iu
deis reliquit paulum vinctum.
Festus autem cum venisset in pro
vinciam post triduum ascendit
ierosolimam a cesarea et ro
gaverunt eum principes sacerdotum
et primi iudeorum ut iuberet
paulum adduci in ierusalem pa
rantes ei insidias ut occi
derent eum in via. Festus autem
respondit se in cesaream
velocius descensurum et eorum
accusatores si possent descen
derent ibidem auditurus.

De appellacione pauli

Moratus autem paucis
diebus in ierusalem de
scendit in cesaream et se
dit pro tribunali et productus
est paulus in medium et accusa
tus est a multis ab hiis qui
descenderant de ierusalem sed non
poterant probare que obicie
bant ei, paulo in omnibus
ratione reddente. Festus autem
volens placere iudeis ait
paulo. Vis ascendere in ierusalem
et de hiis iudicari apud me

Adque paulus ad tribunal ce
saris sto ubi optet me iu
dicari Erat aut in cesarea
iuxta qua stabat
paulus qua parauit hero
des cesari ut in ea sederet
si qndo veniret i urbem cesa
rea ut quos mittebat iudi
ces iudeis no noui sicud
nosti Si quid dignu morte
comisi uolo mori si vero
nichil comisi nemo e qui
audeat me trade illis et
ad cesarem appello Tunc ffe
stus cu consilio respondes
ait Ad cesarem appellasti ad
cesarem ibis Dicit q agrippa
c. tu rogabat festu
dies aliquot transacti
essent descendit a
grippa in cesarea cu vxore
sua beronice Josephus dt
no est intelligendu q be
ronice fuit vxor eius sed
quasi vxor Erat em soror
eius i cognata sedm ydio
ma hebreum et tenerrime
eam diligebat et impone
bat ei q coiret cu ea de
scendit at rex agrippa in
cesaream audito q ibi eet
festus ut accusaret iudeos
apd eu Iste naqz agrippa in
festus erat iudeis q cum
accepisset ptatem a roma
no imperatore constituendi
summu sacerdote in iudea co
stuebat eos sacerdotes qui
no erant de aaronice Fecerat
em in palatio suo fenestra
eminentem vnde potrat
vide quecuqz fiebat in te
plo sacrificia Quod mole
ste sustinentes iudei fecerat

murum oppositum fenestre e
minentiore fenestra Venie
rat g^o spalit agrippa rogaus
festu ut muru illu obru
eret Causa ti descensus
agrippe in cesaream no narra^t
in historia actuu sed Jose
phus supplet Ex ponuit
autem paulus cora festo
descendisset agrippa g^o
norifice receptus est
a festo et cu p dies plures
mora fecisset cu eo consuluit
eu quid faceret de paulo Et
qoposita ei accusacione iudeor
cont paulu vidit agrippa
se velle vide paulu Alta
die venerunt agrippa cum
beronice cu multa ambicione
id e cu multa turba eos am
biente ul cu multa ambicione
id e cu multiplici paratu ul
cu multa ambitione i cum
multo desiderio ambiendi
paulu et cu introisset
auditoriu cu tribunis et
viris principalibus ciuitatis
iubente festo adductus est
paulus et dixit festus Agri
ppa rex et vos omes qui sil
adestis videte hunc de quo
vniuersa multitudo iudeorum
interpellauit me in iromis
dicentes eum dignu mor
te ego at nichil in eo cōpi
dignu morte Ideo cu appella
uerit ad augustu eu roma
mitte decreui sed inronabile
michi videt^r mitte eum
vinctu et causa eius non
significare ideo consulo te
sup hoc rex agrippa quia
no habeo qd tibi scribam
scribam de eo Tunc agrippa ad

paulu pmitt tibi loqui
pte. Tut paulg ptensa ma
nu more q̃sonantiu uel
ad faciendu cepit d omib
reddere rom sup qbus accu
sabat a iudeis. Beatum
inqt me reputo rex agrippa
quia in audiencia tua sum
responsurg tu pitus sis i
lege moysi et nouersis co
suetudine iudeor. ppt qd
obsecro ut patient me
audias. Et pseruitg e mod
commissionis sue z sup qd
accusaret a iudeis. Et pq
multos smones pauli re
spondit festus uoce mag
insanis paule multe lre
faciunt te insanie. Ro in
sanio inquit optime fe
ste sed ueritatis z sobrietatis
vba eloquor. Scit em het
rex agrippa in cuig psentia
loquor int hor eu latere
arbitror. Neq em quidqm
hor in angulo factum e.
Credis agrippa pphis scio
quia credis. Ad que agrippa
In modico suades me xianu
Et que paulg opto apud d
dm no tm te sed omes qui
audiunt hodie fieri tales
qualis ego sum pceptis
vinculis meis. Nolo em
vinculatos esse. q paulus
missus e roma

Vnc surrexit rex
et pses et beroni
ce et qui assidebant eis z
cu secessissent loquebant
ad inuicem dicentes. Quia il
dignu morte aut vinculis
fecit homo iste. Et ait agrippa
ad festum. Dimitti poterat
homo iste si no appellasset
ad cesarem. Et decreuit a
grippa quia appellauit mi
tendu esse ad cesarem. Et
traditus e paulg iulio ce
turioni cohortis auguste mi
litu scilicz qui missi fuerant
ab augusto. Et paulo post mi
serunt roma multos iudei
contra agrippa aduersus que
multas querelas quia ut
sup ptaxatu est constituebat
pro sua uoluntate summu sacerdote
cu no esset de gne aaron.
Et hic ponit josephus ca
thalogu sacerdotu qui fuerant
ab institucione sacerdocij usqz
ad terminu eiusde subdistinc
cione temporu ab aaron
usqz ad tpus dauid et fuit
singli xiij homines pq alium
in dctis xx u annis. et
succedebat filij patribus
primogenitus filig aaro scz
eleazar successit ei. et ita
in posterum. Itam de hithamar
no erant summi sacerdotes
sed minores nisi pauci ita
hpa d d. Nam i hely translatu
e sacerdociu ad filios hithama
mar. quo deposuit salomo
et eius loco statuit sadoch
qui de eleazar. q multiplicauit
sacerdotes

Dauid at uolens
ampliare cultum
dei videns q no sufficeret
unus summus sacerdos admi
nistracioni quia si infirmaret
no erat qui intrim intersum
poneret quod necesse erat
singlis diebus offerri insti
tuit xxiiij or summos sac
dotes quorum xvi de gne

eleazar / viii de gnē ythami
mar. Unus tn illor͛ xxx
iiii^or erat summus sacerdos q̄
dicebat͛ princeps sacerdotum
Administrabat aūt p͛ceptianas
que iure hereditario devolute
sunt ad posteros eor͛ et unus
quisqȝ xxiiii^or summor͛ sac
dotum. cum administrabant secu
cebant xxiiii^or minores sa
cerdotes et totide levitas et
totide cantores duplicato
nūo natiuneor͛ Fuerunt aūt
xviii principes sacerdotum a
tpe david usqȝ ad trā͛smig
racione babilonis in ccc lx
annis. A trā͛smigracione aūt
cessavit sacerdotiu usqȝ ad re
ditu de captiuitate sub zoro
babel et ihu magno sacte
et inde usqȝ ad tpa machia
beor͛ fuit tpus sacerdotij. tpe
aūt machabeor͛ no deputat͛
sacerdocio quia ide sacerdotes
erat et duces / et sic usqȝ ad
herode qui fecit ordi diquot
quot inveniebat degnē sa
cerdotu ne ita ad eos devol
veret͛ regnu. Et vendebat
summu sacerdotiu q̄nqȝ uni
et q̄nqȝ plurib͛ simul / et fu
erunt domo usqȝ ad eversiom
ihrlm xxviii summi sacerdotes
A tempe aūt herodis usqȝ
ad eversione ihrlm no ponit
Josephus summaȝ anor͛ / sed
constat fuisse c v. cum he
rodes an̄ nativitate domi
xxx annis regnavit et dnus
xxxiii annis vixerit et a
morte domini usqȝ ad eversio
ihrlm xl ii an̄ fluxerunt
et de his hec actenus
Traditus
est paulo iulio cen
turioni ut ptz aūtu

est / et dedit dnus grām paulo
in oculis eius ut humane tra
deret eum / nec p͛hiberet amī
cos eius in aūtuitatib͛ p͛p͛s
trn͛sibat ei ministrare / Sequit͛
g͛o lucas de processu itineris
Ascendentes inquit navē
adrimetina incepimus na
vigare. tria a sic lcca crucia
at sillabicacio voluist dici
g͛ivē adrimetina in ut di
cat͛ secdm eos navis scȝ co
maris tendendo s͛ melius
a nomine civitat͛ dicta adri
metina. Adrimet est enim
civitas affrice. Postea enumerat
lucas civitates p͛ quas tn͛si
bant / quas no ē mīe enumare
nisi in q̄bus aliqua sūt ge
sta no pt̄ mittenda. Int͛ cetera
venerunt lystra ubi habuit
paulus plures amicos qui
ministrabant ei. Ibi invenies
centurio navē alexandrina
navigante in ytaliā trā͛s
posuit nos in ea dt lucas
de navi scȝ qua p͛ius ascen
deramus nos transtulit ī illa
Et cu multis diebus navi
gavimus lente vento scȝ libe
rius p͛hibente tande adnavi
gavimus crete et inde vix
devenimus in locu qui dicit͛
boni portus et ibi multo
tpe fuimus no ausi ingredi
mare cu no esset navigaco
apta eo q̄ iemum no p͛ten
esset ide fames magna ī
navigio ad navigandu re
ddens nautas infirmiores
Et de ieiunio septimi me
sis intelligi p͛t q̄d est int͛
dies expiacionis ī scenop
phegie scȝ int͛ x dies septebr

et xv et sic pbat tuta no
esse navigatom qa iam
erat vno mensis qui in
ferior est hyeme scdm
hebreos qui aplem pmu
coputat Sub hyeme enim no
est tutu navigare vel pt
intelligi de ieiunio insti
tuto in meoriam mort
godolie quod fit in fine
septebris vel decimo
decimi mensis qd scz fie
bat i Januario qd institu
erunt auditis rumoribus
de costructone templi in
babilone

Cum at esset mole
stum centurioni et
alijs q no possent
navigare cosolaba eos p
paulus dicens Viri uideo
forte cosignis tepestatis
vel insipu ppheto q non
sine multo dapno no so
lu honi z navis sed et
aiax nrax potest navi
gare Centurio at magi
credidit nauclero sive na
viculario ide dno navis
qm paulo Vulus enim d
merito sorte cadit do mom
navis Cleros enim sors
hoc at copulu centurione
magi adquiescere nauclero
qm paulo q portus inq
erant no erat ydoneus
ad hyemandu et ideo cosu
lebant omes inde navi
gare si quo possent ad ali
um portu qui magis
esset ydoneus ad navi
gandu Et con silium pau
li aspirante austro ad por
tum cropositu anhelantes

intuerunt mare et cum
aliquntulu cpressisset in
surgens ventus typhonicus
irruit contra nave qui di
cebat enro aquilo dicit
at typhonicus ventus quia
instans mare et faciens
in eum mere typhos inp
tat instato Et cu arepta
esset navis et no posset
conari contra ventu cessate
remigio ferebam inmictu
currentes ad insula quada
que dicit cauda Vix potui
mg obtinere scapha de navi
i mare deposita i adiuto
riu navis quia impetu
fluctuu fere rapta e Sca
pha d levis navicula de
vna tm arbore concavata
vel d modica navis inmu
nea crudo corio tecta cuiq
modi utuntur pirrade et
dica ascaphon qd int pta
speculu quia huiusi navibus
utunt pirrade et dica asca
phon qd int ptat specula
q huiusi navib utut pi
rade ad speculand z adex
plorand et deferunt huiusi
naviculae in magnib et
imminete naufragio de
ponit i mare ad subve
niendu navi q alijs na
vib attigit et ptimdu tepe
statis armat Cum at sic
tepestate valida iactarent
sequenti die fecerut iactu ide
eiectom utensiliu de navi
Et cu neq sol in die neq
sidera i nocte apparerent ab
lata erat omnis spes salutis
Et cu fuisset ut fecissent
diutissimu ieiuniu forte volu
tariu pa movenda tepestate

ut necessarium quia forte artabat
penuria victualium omnibus
periclitantibus in aqua. stans paulus
in medio eorum dixit. Oportebat quidem o viri
erat consilium adquiescere michi
et lucri facere iniuriam hanc
et iacturam. Et nunc suadeo vo
bis bono animo esse certi estote
quia nemo periclitabitur ex vobis
neque patiemini iacturam nisi
navis. Astitit enim michi hac
nocte angelus dei cui servio
dicens. Ne timeas paule
cesari oportet te assistere et ecce
donavit deus omnes qui na
vigant tecum. i. merito tuo con
servavit ut nemo ex eis peri
clitetur. Propter quod inquit bono
animo estote. credo enim deo quo
quia sic erit quemadmodum dictum
est michi et in insulam quandam
oportet nos venire. Ideo autem
de hoc predixit eis veritatem ut
videntes impletum hoc certius
sperent salutem. Sed postquam quar
tadecima nox supervenit
circa mediam noctem suspicabantur
naute apparere sibi aliquam
regionem. Et submittentes
pondus plumbi quo maris pro
funditas exploratur invene
runt passus xx et pusillum
inde separati invenerunt
passus xv et timentes ne
in aspera loca incideremus de
puppi mittentes anchoras
iiii optabant diem fieri
Et cum
vellent naute
aufugere dimittentes
scapham in mare. Videns
hoc paulus ipsum ait cen
turioni et militibus nisi in
navi manserint hii omnes isti
non potestis salvi fieri. Statim

milites absciderunt funes
scaphe et dimisit per mare
Cum autem illucesceret rogabat
paulus omnes ut sumerent
cibum ut fortiores essent ad
laborem sustinendum. xiiii inquit
dies est hodie quos expectantes
ieiunitate et ieiunii permanetis
nil accipientes (forte die ea
nichil comederant ut forsan
dies plures sine cibo transierunt
Confortamini inquit et cibum su
mite quia nec unus capillus
de capite vestro peribit. Et hoc
dicto sumebat panem cum gratiarum
actione in conspectu omnium iuxta
morem solitum et cum fregisset
cepit manducare. Alii quoque
animosiores facti sumpserunt
cibum. Et erant autem in navi
cclxxvi. Et viri confortati
cibo alleviabant navem iac
tantes triticum in mare. Cum
autem dies factus esset non agno
scebant terram. Sinum autem
quendam considerabant habentem
litus in quem cogitabant si
possent navem eicere. Et cum
anchoras sustulissent commi
tebant se mari sine cona
tu navigii et levato ar
temone iuxta quod ventus
eos ducebat tendebant ad
littus. Artemo dicitur modicum
velum directorium navis potius
accommodatum quam celeritati
Et cum incidissent in locum
bitalassum impegerunt na
vem. Bitalassus proprie dicitur lin
gua terre in mare protensa
mari hinc et inde circundata
et dicitur bitalassum quasi mare
bissidum terre interiectum
divisum. Et cum navis

ofendisset in bitalassu prora
manebat i[m]mobilis. puppis
u[er]o frangebat[ur] maris impetu
supuenientis et consulebant
milites om[ne]s vinctos occidi
ne forte natando aufugerent
Centurio aut[em] volens servare
paulu[m] prohibuit hoc fieri
et p[er]misit quotquot et quocumque
modo possent evadere Et
iuxta q[uod] p[re]dixerat paulus
evaserunt om[ne]s in insulam
que vocabat[ur] mitilene Et
cu[m] egressi essent barbari ha
bitatores insule officia hua
nitatis diligent[er] exhibuerunt
eis. Accensa enim pira reficie
ebant eos. Et du[m] colligeret
paulus sarmenta et congereret
et inpira vipa inter sarmenta
latens adhesit manui eius
Cum aut[em] uideret barbari vi
pam in manu eius pende
tem admvice dicebant.
Utique homicida e[st] ho[mo] iste Et
cu[m] de naufragio evaserit
ultio divina eum pervivere am
plius x no[n] p[er]mittit Excuti
ens aut[em] paulus vipam in
igne nichil mali passus
est. At illi exspectabant
intumesceret manus quia
tumor solet sequi post ve
nenu[m] Et cu[m] diu exspectasset
et nulla dep[re]henderent lesio
ne contentes facte suam
adire invite dixerunt homo
iste e[st] deus

Contigit aut[em] p[at]rem
principis publii insu
le febribus et dissin
teria laborare i[n] p[ro]fluvio ven
tris. Ad que[m] cu[m] paulus intra
sset et orando inposuisset
ei manus sanavit eu[m]. Quo
facto om[ne]s qui erant i[n] insula
infirmi accedebat eu[m] et sana
bant[ur]. Post menses aut[em] tres
invenerunt navem alexan
drinam que in insula mili
tene hiemaverat cui erat
castru[m] insigne. Cui insule
quia adhuc apparebat quo
rundam castro[rum] vestigia que
antiquitus ibi fuerat edificata
vel cui q[ui] navigaverant in modu[m]
castro[rum] insignia vel intexta
Alia translacio h[abe]t cui erat in
signe castro[rum] quia gemini
sunt castores sc[ilicet] castor et pollux
quos gentiles p[ro]pter maxime in p[er]i
culo maris invocat et ideo
intuitore maris eius templum
fecerat hoc aut[em] p[re]alia translatio
est evidentius ubi h[ab]et[ur] cui
erat insigne filio[rum] iovis
confabulant[ur] enim gentiles ca
store et polluce fuisse filios
iovis. Cum aut[em] ascenderent
navem multis honoribus hono
raverunt nos et posuerunt ne
cessaria i[n] navi et cu[m] venisset
siracusa manserunt ibi t[ri]duo
et inde venerunt regium et
inde post unu[m] diem flante
austro venerunt puteolos
p[ro] quo alii libri h[abe]nt puteo
lini et e[st] nomen insule ubi
invenerunt fr[atr]es et rogati
ab eis manserunt ibi septe[m]
diebus Cum aut[em] audissent
adventu[m] eo[rum] fr[atr]es qui erant
rome occurrerunt eis usque ad
forum appii id e[st] ab appio in
littore constitutu[m] ut de nocte
applicantes ibi invenerunt
victualia venalia ubi consti
tuerunt tres tabernas tres
sc[ilicet] domos in quibus exponere
rent[ur] cibi venales Et cu[m]

udisset paulus fres ad se ve
nientes gras agens deo ac
cepit fiducia minus sz times
timuit Et quia an̄ adue
tum pauli iam rome erat
xani patet q̄ ho loco petrus
et paulu nō primo pdica
sse romanis · q̄ si quis lega
de instructione fidei intelliged
est nō de prima instructione
Cum at venisset romam
nondum nero confirmatus
erat in regno nec du inva
luerat nequicia eius Et
audiens confusam esse de
lege xanorum et iudeorum vi
lipendit Et permissus est
paulo libere ire pro civitate
cu vno tm̄ milite eu cu
stodiente Timuit enim
ne iudei qui precati eum
erant in iudea misissent
lras ad iudeos rome ut i
dolo occiderent eu Ideo q̄ pus
post diem primos iudeorum
convocavit et cu convenisset
dicebat eis Ego fres non
veni gente mea accusare
sz coactus sum appellare ad
cesarem qui inviste traditus
sum a iudeis in manus
romanorum ppter ea volo vos
fres scire quia illa e causa
mortis mee nisi q̄ pdico
resurrectionem mortuorum At illi di
xerunt ad eu Neqz lras ac
cepimus de te a iudea nec
adveniens aliquis fratrum locu
tus e aliquid de te malum
Volumus at a te audire q̄
sentis de secta xanorum cui ad
heres audivimus enim q̄ ei ubi
qz contradicitur Et die assigna
ta venerunt ad eu plures
in hospiciu suu quibus expo

nebat legem et prophetas p
dicans de ihesu a mane usqz
ad vesperam Et quida credebat
hiis que dicebantur alii nō
credebant Et cu dissiderent
dissentientes cepit eos pau
lus arguere in hunc modum
Bene spiritus sanctus de vobis locutus
e per ysaiam dicens Vade ad
populum istu et dic ad eos Aure
audietis nec intelligetis et
videntes videbitis et non
percipietis Incrassatum e cor popu
li huius et auribus graviter audi
erunt et oculos suos compre
sserunt ne forte videant
oculis et auribus audiant
et convertantur et sanem eos
quia i gentibus missu e hoc
salutare dei et ipsi audient
Mansit at
paulus toto
biennio i hospicio q̄d
ipse conduxerat in libera cu
stodia et suscipiebat omnes
qui ingrediebantur ad eum
pdicans regnu dei et do
cens de dno ihesu xpo cum
fiducia sine prohibitione Et
inde q̄ ante adventum
pauli romam iam regna
verat nero duobus annis et
veniens roma prima biennium
fuit in libera custodia et
postea per decennium i magis nero
libera quia iam nō du confir
matus in regno dabat ei li
beram licentiam deambulandi
et eundi per partes occidentis
et pdicandi
Sed tercio decimo
anno imperii neronis
cu iam eius nequitia
invaluisset et iam i iudeos

conspirasset positus est paulus rome martirem ubi multos de familia neronis converterat et familiarite[r] sepe ereptus magistri neronis sibi comparavit et eodem xiiii anno imperii neronis martirio coronati sunt ipse et petrus. Unde patet eos errare qui dicunt non eadem die occisos esse ubi intelligitur eadem die anno revoluto quod stare non potest cum constat eodem anno scilicet xiiii^o esse occisos et eadem die etc.

Eloco autem videntur nonnulli sentire quidam quia putant in eodem loco occisos quia legitur Gloriosi principes terre quomodo in vita sua dilexerunt se ita et in morte non sunt separati. Potius tamen videtur paulus tamquam civis honorabiliori morte occisus quia gladiatus et in catacumbis lesus occidente petrus vero crucifixus in vaticano in monte scilicet qui est contra civitatem ubi fiebant solia. Et ita paulus honorabiliori morte mortuus est quia gladiatus gladio enim puniebantur nobiles et in loco magis honorabili scilicet in catacumbis

Finito libro sit laus et gloria ihesu christo. Hic liber scolastica historia dicitur qui est scriptus [redacted] finitus feria quinta proxima post dominicam Invocavit in quadragesima sub anno domini millesimo c c c c xxx iiii^o pro quo fine domino nostro ihesu sit laus et gloria per secula benedicta amen

z a

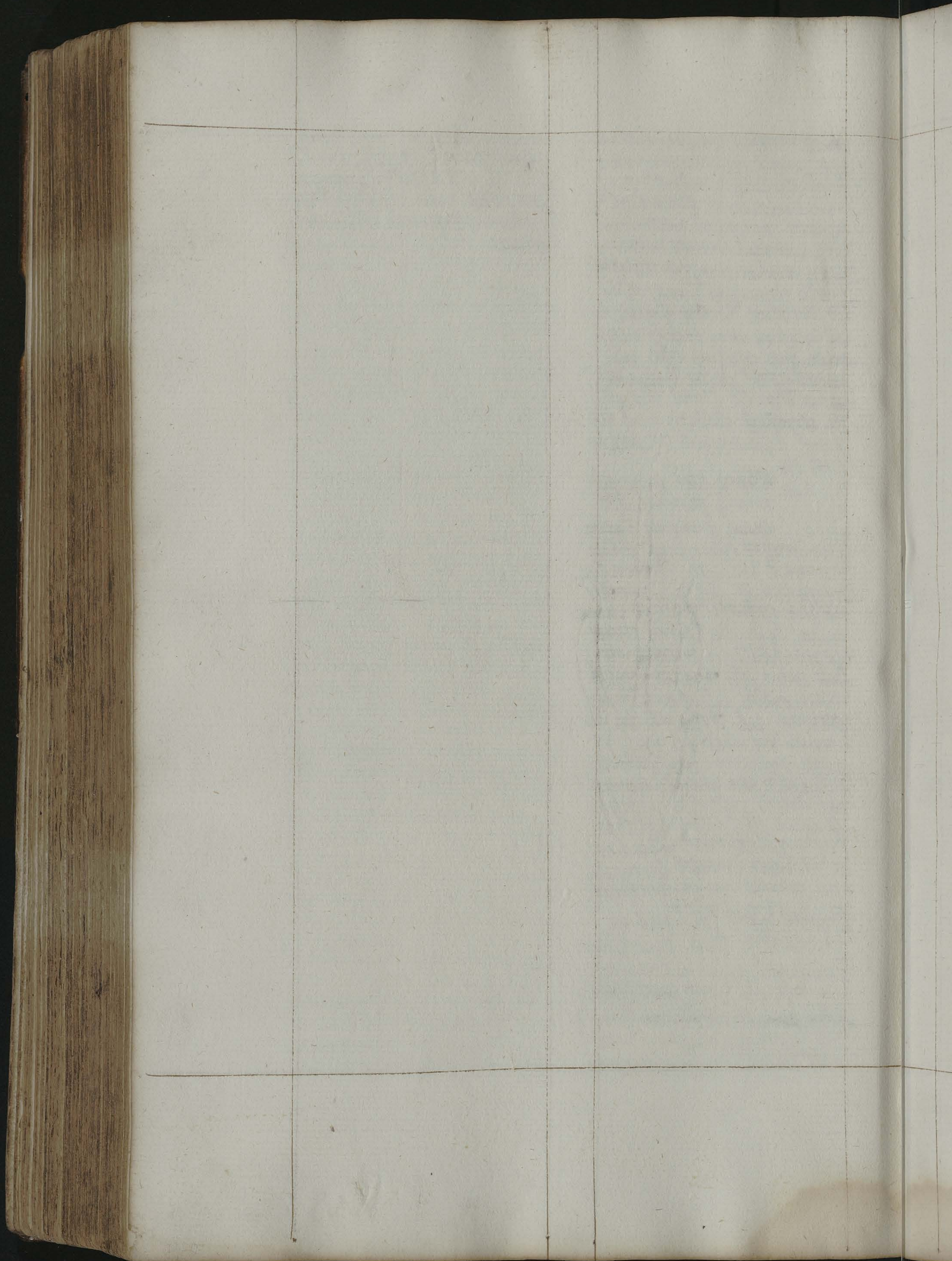

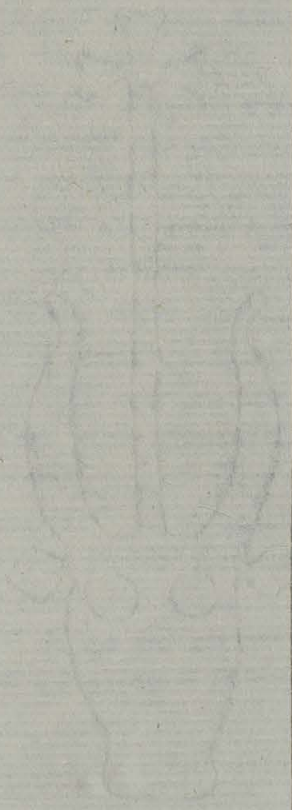

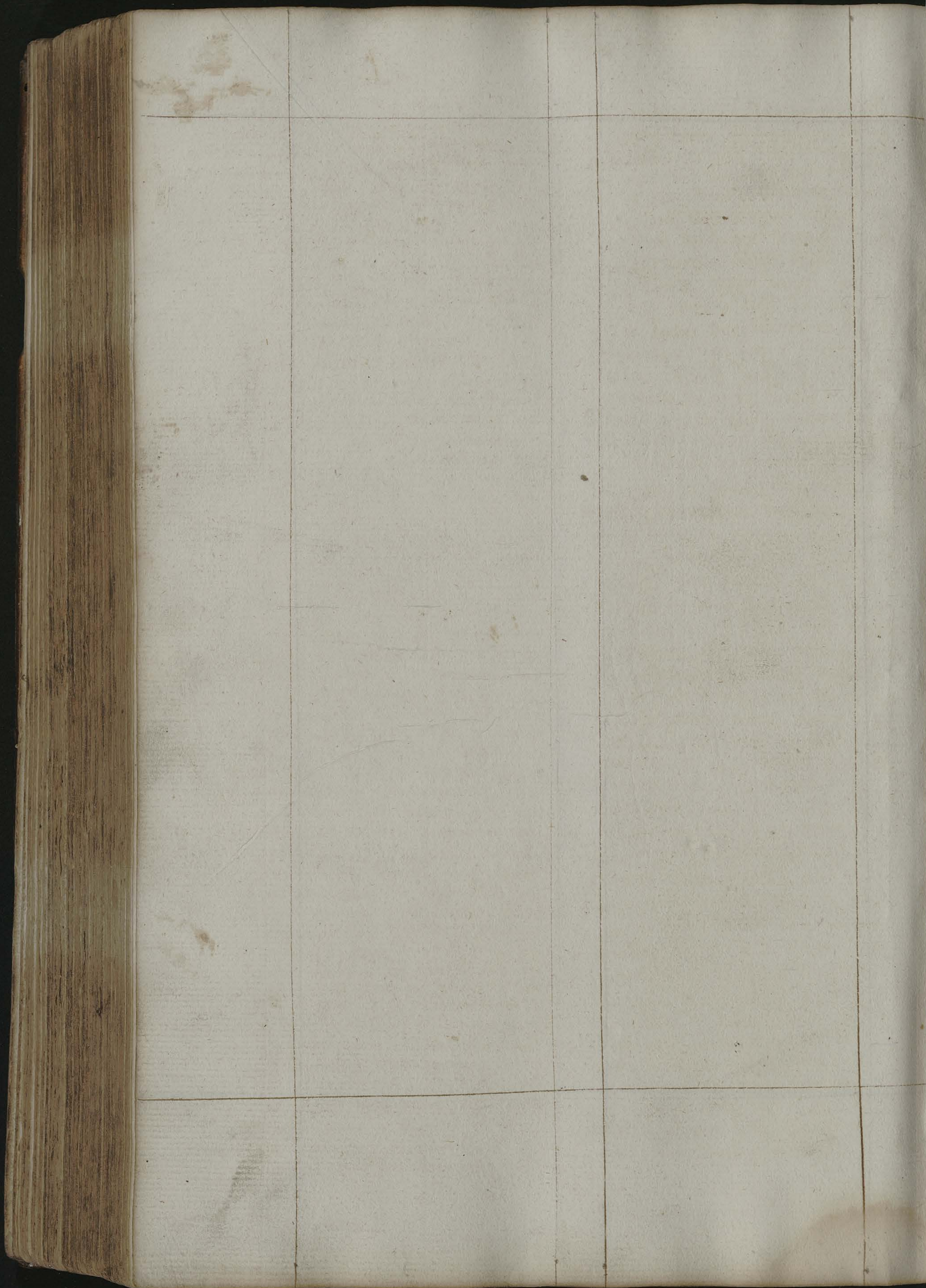

Vidit nigrum castrum a longe. Cum
illuc appropinquasset, ecce quidam ar-
miger albus in equo albo ei obviabat
et dixit: Domine, sit tibi intra
castrum et cibum sumere. Ait ille: Non
in castro intrabo. Sed dominus istius
baculi precepit michi ut dicerem in
equum nigrum, canem nigrum, falconem
nigrum, cornum nigrum. Et miles dixit:
ergo nos in tua obediencia stabimus et
dabimus ei omnia que petunt et dix-
militi erunt. Domine, tibi equum ascendere
et cornum sufflare. Audit miles
ut hoc faceret. Equum et canem
in una manu duxit, cornum ad collum,
falconem in alia manu et sic ad
senem perrexit et ei baculum reddidit
et gracias egit. Senex vero ab oculis
eius evanuit. Miles ad castrum
imperatoris perrexit et omnia prefata
ei tradidit. Rex vero multum gavisus
est et cum sic sederet rex audivit
canes latrantes quasi sunt qui hoc ...
dixerunt: Sire, dies est ut canes per
cervum currerent. Ait rex: Adducite equum
nigrum et falconem nigrum super ma-
num et cornum nigrum. Cum autem
cervum videret cornum nigrum sufflavit.
Equus excitavit, cervus vero transivit
ad infernum; currit rex cum equo et
falcone et cane et nigro cornu
vel illudentur ut amplius visus est.
Rex iste est dyabolus qui tempore ...
karissimi ... tunc super regnum ...
miles iste est homo ... contra dyabolum
resistere et pergere ad uxorem, id est conscienciam
suam, cum qua debet consilia ut va-
dat ad confessorem. Sed via pulcra,
id est prima pars ablacionis ... senex
super se ... sedens et post ad ...
... baculum dedit in manu tenere,
id est panem eius in memoria semper tenere
et in hemsp ... castrum nigrum, id est cor-
nu plenum peccatis. Et sunt qui
... ... peccata que venit
... ... et omnia peccata possunt
... ... id est prudenter ... ...

Severus regnavit in civitate Roma-
na qui unam pulcram filiam habuit
quam multum dilexit. Primo pulcherrima
cunctis virginibus fuit. Secundo sapientior
... quia benignior. Post mortem
patris regnum possedit. Hoc audi-
ens quidam comes tyrannus venit
ad eam et multa ei promisit si ei
consentiret. Illa vero seducta ei con-
sensit. At ab eo defloratur. Et post
deflorationem flevit amare quia nichil
ei profuit. Iste vero tyrannus post ea
tamen ab hereditate expulit. Illa vero
sic expulsa gemitus et suspiria
emittebat et in via lata sedebat
et clamat et a transeuntibus petit.
Cum autem una die sic sederet flendo,
ecce quidam miles eius pulcritudinem
intuens captus in eius amore et
ait: O domina, dic michi que es tu
et ubi ... ? Que ait:
Filia imperatoris sum et per quendam
tyrannum seducta sum et deflorata
et insuper privavit me de regno
meo. Ait ei miles: Placet tibi uxor
mea esse? Que ait: Ecce domine, ille.
Ait: Da in fide tua quod nullum alium
preter me alium accipias et ego pergam
contra tyrannum et bellum geram cum eo
et terram tuam acquiram. Si vero mortuus
in bello fuero nil aliud peto nisi
quod arma mea que sunt sanguinolenta tecum
custodias in signum amoris mei.
Que vero ... ut te in uxorem ducat
nisi ... tua et dico absit
hoc amen quod alium alium acciperem
preter illum cuius arma sanguinolenta
adhuc habeo qui pro amore meo
obiit. Ait ea domine fine promitto
hoc. Sed absit ut moriaris in bello.
Statim armavit se et contra tyrannum
perrexit. Audiens hec tyrannus
contra ipsum similiter venit et simul pu-
gnabant. Miles vero tyrannum occidit
et hic miles in bello vulnus accepit
et terram puelle acquisivit. Sed tamen
die mortuus est. Puella mortem eius
sic planxit et arma eius sanguin-
olenta super portam in camera sua suspen-
dit et sepius ea visitabat et
quociens ea vidit flevit amare. Multi
ad eam veniebant viri ut eam
in uxorem ducerent et multa promittebant.
Sed illa cum semper ... dabat amarus.

intravit et arma diligenter inspexit
et ait: O domine, tu pro amore meo
mortuus es et quia tanta michi
contulisti, absit quod alteri copuler
deinceps. Statim exivit et dixit: Vere
ideo sicut amodo vivam non copulabor
alicui. Hec audientes recesserunt et ista
toto tempore vite sue permansit et sic
caste amodo vixit etc. Applicacio

Karissimi, iste imperator est deus pater
celestis cuius filia pulcra est
anima ad ymaginem dei creata, insig-
nita potencia patris, sapiencia filii et clemen-
cia spiritus sancti. Cum autem nequiter contra celeste
per suggestionem dyaboli, i. a
consensit et per eum deflorata, ipsa po-
sita cadit, postea sedebat iuxta viam
in platea et petit elemosinam a transe-
untibus, i. a deo clemenciam gracie peti-
it ... Accidit quod quidam mi-
les per viam equitabat, i. filius dei
in civitate, qui ei compatiebatur, bo-
nus firmiter in baptismo promisit
quod nullum alium virum preter illum dominum
dominum nostrum Ihesum Christum vellet accipe-
re. Et hoc quod ... sathane
dixit miles, id est Christus, armatus se
armatura humanitatis et bellavit con-
tra dyabolum et victoriam optinuit et eius vulnus
mortis accepit et mortuus est, suam
humanitatem et nostram hereditatem nobis
acquisivit. Sed puella stat sag...
sanguinolenta eius arma frequenter
in mente via ... scilicet crucem, spi-
neam coronam, clavos, lanceam et ...
que ad passionem eius pertinent et si aliquas
temptaciones sencimus ad ... per manum
... tradere tenemus, sic statim ad
patrem nostrum, et sic temptaciones vincemus
et vitam eternam possidebis etc.

Antoninus regnavit Rome imperio.
Fuit quidam miles qui volebat eius
tunc adquirere amiciciam. Accidit quod per-
gebat per quoddam desertum et ecce horribi-
lis draco ex una parte iacuit et
leo ex alia parte, et miles volebat
viam dimittere et retro vidit mane
postea quendam armatum gladio et in
una manu tenentem ... et
dixit ei angelus: Sciens ... quod
resiste tante ... dabo ... forte

vero mala ... sicut ... angwis
... aliud.

Karissimi, iste imperator est Christus qui
Romam ... est ... parum
qui invitat ire in celum ... oportet
ire per quoddam desertum, i. seculum, medium, i.
periculosum tribulacionibus ... tria
scilicet ... serpens (?) ... ...
leo, i. dyabolus ... resistere et fugiet
a te, Iacobi iiii. ... suggerit (?) ...
... quo ... resistere
dyabolo ... scilicet ... i. ...
... et ita facies,
vitam eternam possidebis etc. Sequitur

Gordianus regnavit potens valde
in cuius regno erat quidam miles
qui pulcram uxorem habuit que sibi sepius
adulterata est. Accidit quod ... apellos
... per regem uxor sua
amasium habuit et habuit ...
unam ancillam que ...
intelligit. Cum vero amasius intra-
verat ... galli in domo ...
noctem ... domina cum isto iacet
postea galli cantare cepit. Domina ... hoc
audisset dixit ancille: ... quod dicat
iste gallus in cantu suo. Illa audit
gallum et quod tu in ... facis domino
tuo. Domina hoc audiens dixit ... occidere
istum gallum et factum est. Postea ...
galli cantat. Dixit domina ancille:
... Gallus ... mortuus
est ... Dixit et ego paratus
sum mori pro domino meo. Dixit domina:
... gallus ... quod et factum est.
Cito et tercius gallus cantat. Domina ...
... audisset dixit ancille:
quid dicit iste gallus? Dixit ancilla:
Iste gallus dicit: Audi, vide, tace
si tu vis vivere in pace etc. Applicacio

Karissimi, iste imperator est pater
celestis, miles est Christus, uxor
eius anima que in baptismo est ei
desponsata. Sed amasius qui eam seducit
est dyabolus qui nos impugnat ...
... et peccatis ...
et tamen ... tres
... tres ... adulterium
... ancilla est humana
... peccatum ... et

et simulat homines ad bonum sicud
gallus et [illegible] tunc petrus homines
acquiescebat [illegible] audientes iudei et
occidebant eum [illegible] nos gaudeamus
propter cantus petri delectentur [illegible]
gallus ante [illegible] [illegible] et [illegible]
qui bona dum in vita [illegible]
et sine iustitia. per istum gallum
qui cantat [illegible] vite et [illegible] intelliguntur
predicatores qui [illegible] dicere [illegible]
[illegible] veritatem et pacem volunt
habere [illegible] veritas [illegible] [illegible]
[illegible] dicere ut ad ipsum ad gaudium
per venire possimus [illegible] [illegible]
Narratur de quodam homine nomine
Ganimedes qui optabat bonum
et gaudium sine omni tristicia et tristicia
sine [illegible] et lumen sine tenebris. una
dierum solus iuit per quandam viam
tamen dicens quousque [illegible] [illegible] ad unum
regnum ubi [illegible] [illegible] modicus [illegible] mortuus
[illegible] [illegible] illius regni videbat eum satis
formosum et fortem in rege elegerunt
ille [illegible] [illegible] fuit multum gavisus
est. Cum quadam nocte cum [illegible] ipsum ad
[illegible] camerus duxerunt. Cum autem ca
meram intrasset vidit lectum satis preciosum
ad caput lectum [illegible] ad pedes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] asinus [illegible]
ait Ganimedes [illegible] oportet me gau
dere in isto lecto cum iste [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnia
michi bene placent [illegible] ab isto loco
et ab istis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non esse [illegible] et sic ab eis recessit
et ad aliud regnum [illegible] ubi [illegible] rex
mortuus erat [illegible] regni [illegible]
[illegible] istius regni [illegible] enim [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] nocte [illegible] ipsum ad ca
meram duxerunt. Vidit lectum [illegible] iacere
[illegible] plenum [illegible] [illegible] fuit et
[illegible] [illegible] [illegible] ait [illegible]
[illegible] oportet me in isto lecto iacere et dor
mire [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] iacu
erunt ibi [illegible] [illegible] loco et mortui sunt. [illegible]
[illegible] ait omnia [illegible] [illegible] placent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] loco seu lecto

et [illegible] non [illegible] [illegible] ad solo
per [illegible] mane [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et super [illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Bachum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui ait [illegible] [illegible] [illegible]
et quo vadis [illegible] [illegible] [illegible] quero et
non possum invenire [illegible] [illegible]
sine [illegible] [illegible] gaudium sine tristicia [illegible]
[illegible] est lumen sine tenebris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Bachus [illegible] et per [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] ad pedes [illegible] [illegible]
[illegible] stat una scala [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quam ascende. Cum autem
ad [illegible] gradum perveniens ibi
[illegible] [illegible] pallacium [illegible]
[illegible] in [illegible] pallacii pulsa [illegible]
baculo tribus vicibus [illegible] ianitor
[illegible] [illegible] [illegible] Bachum et dic
ei [illegible] est [illegible] istius baculi tibi
[illegible] ut me intrare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] ita [illegible] et multa
plura [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible]
[illegible] et dixit. Cum [illegible] ianitor [illegible]
[illegible] ei [illegible] ibi ita [illegible] [illegible]
et multa plura bona et [illegible] tempore
vite sue ibi permansit [illegible] [illegible]
Rex iste Ganimedes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
et ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] gaudium sine tristicia lumen
sine tenebris ista [illegible] in regno celorum
[illegible] [illegible] [illegible] Ganimedes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] oportet te [illegible]
[illegible] [illegible] ita in [illegible] [illegible] [illegible]
qui [illegible] tibi Bachum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
scalam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et multa meliora [illegible] [illegible] vite
eterna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sagittarius quidam filomenam cepit
quam [illegible] [illegible] vellet [illegible]
ad illum philomena carmine predixit
tibi ut me interficias [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non potes [illegible] [illegible]

dimiseris me tria consilia tibi dabo que
si diligenter observaveris magnam uti-
litatem inde consequi poteris Sagittarius
sine mora ad eius vocem stupefactus
promisit quod eam dimitteret si tria
consilia ei bona daret Ait illa Primum
est numquam rem apprehendere quam non potes per-
venire Nunquam studeas apprehendere
Secundum est de re perdita et irrecuperabili
numquam doleas Tertium est verbum incredibile
numquam credas Hec tria custodi et bene
tibi erit Ille cum volucrem promisit
et in volatu dulce cantavit Finito
cantu dixit Sagittario Ve tibi quod
malum consilium quod me dimisisti quia
magnum amisisti thesaurum Est enim in me
karissima unio que ait quia in ventre
meo habeo margaritam que maior
est ovo strucionis Ille istud audiens
ad eam Veni ad me et bene tibi faciam
et intrabis ita tamen capere credens Illa
dixit ei Nunc fatuum te cognosco
quia de re perdita et irrecuperabili doles
cum me nequeas capere et bis pretextum
temptas me Insuper margaritam
grandem sicut ovum strucionis similem
esse in ventre meo credis cum
tamen ego tota non sum magna
sicut ovum strucionis stultus esse et
ideo in stultitia tua permanebis que tria
tradidi et sic ab eo volavit etc.

Karissimi iste Sagittarius potest dici
quilibet christianus per baptismum bonus
in baptismo recepit arcum et sagittas ar-
cus autem est fides sagitta sunt alie
virtutes quibus homo debet cum dyabolo
in mundo et carne certare Capere philome-
nam id est animam suam illam propriam quam
dyabolo vinculat et cum pompis eius
Sed numquam homo cogitat pectore per-
petrare Sed ipse debet tria mandata
Primum est quod rem quam apprehendere non
potest apprehendere non studeas scilicet
deitate unius sed tres persone et tri-
unus deus quod humana mens ap-
prehendere non potest Secundum mandatum de
re perdita et irrecuperabili intelligitur
de ... quod perdimus corporis sanitate aut

divicias quas deus auferre(?) ac amici
Unde Seneca Magna est dilacio de-
ipso quod homo premittit ne metum
perdat Tertium verbum incredibile quod
tibi sicut multi decepti sunt per dyabolum
dyabolus cum plura suggerit et multa
promittit quod patet in Adam et Eva
quibus dixit Si comederitis de ligno vite
eritis sicut dii quibus credebat et ejecti
sunt de gaudiis paradisi Sicut
adhuc multi credunt dyabolo et sic
ad inferni penas sunt seducti
Studeamus ergo ita tria tenere consilia

Erat quidam rex qui habuit filiam
valde pulchram Sed ita votum fecerat
quod virum numquam acciperet nisi qui tria perficeret
Primum erat quod deberet vadere quod pedes habent
in longitudine ... elementorum
Secundum quod mitteret ventum unum
de alto super aquilonem in orientem
Tertium quod portaret prunas ardentes
in sinu suo et nudas carnes sine
lesione corporis sui et ideo ita fecit
proclamare per totum imperium suum et
quicumque illa faceret filiam in uxorem
duceret Quam multi venerunt et temptaverunt
ista tria Sed facere potuerunt Erat
tunc quidam miles in partibus longin-
quis qui cum audisset in palacium
regis Sed duos secum tunc servos familiares
et unum equum habebat et venerunt ad
regem et ad puellam et ab omnibus
est honorifice susceptus et receptus
Et dixit ad regem Domine veni ad vos
ut ducam filiam vestram in uxorem
Ait rex Primo dic quot pedes unus homo
elementa in longitudine et latitudine
et profunditate Tunc ait Domine sic fa-
ciam Vocavit autem familiarem suum et ait
Cito super terram te ponas Fiunt
statim super terram se posuit cui fuit
stratus iacet hic miles accipite
mensuravit usque ad pedes hec sua
ait regi Domine de primo est probatum

Crede michi in longitudine et
latitudine quatuor elementorum. Secundum
sunt .ii. vii. pedes in profunditate vero
viii. unus pes cum dimidio. Dixit ei et
quod ad maior elementa. Eum sedit ymo
domine omnis homo compositus ex quatuor
elementis. Unde quod famulus meus mensu
ravit suum omnes dimensiones. Ait rex
satis clare declarasti. Jam procedamus
ad sextum. Ait ille libenter. Muta aquilonem
in argentum. Ait ille libenter. Statim dixit
famulo adhuc michi equum meum fur
ibundum et infirmum. Cum autem adductus
fuisset aquilonem dedit equo quendam pota
tum et pulveres adiunxit ipsius posuit
et statim factus est sanus. Hic secundo capit
equum ad argentum intrat et dixit regi
Ecce mi domine ventus mutatus ab
aquilone in argentum. Ait rex quid
hoc est ad ventum. Ait ille non ne con
stat sapientibus vobis quod vita equi bruti
animalis nil aliud est quam ventus
quamdiu equus meus male habuit fuit in
vento aquilonis quia ab aquilone panditur
omne malum. Sed michi potacionem et pulveres
libatus est et sanatus et captus sum
sub meo ad argentum quia meo aptus est
ad laborandum. Ait rex satis clare tu pro
basti illud. Nam ad septimum procedamus. Ait
ille paratus sum domine. Statim coram omnibus
implevit manus suas prunis ardentibus
et in sinum posuit et tunc inde in palacio
portat et camisia eius in nullo lesa est ut
fuit. Dixit rex. Alia duo sectis in dextra
sibi dic michi quid est hoc quod ignis te
non ledit. Ait ille hoc virtute mea. Sed
non habeo in sacculo quendam lapidem quamque
illum mecum se portavit inde ut ab igne nec
ab aqua ledi potest et lapidem ostendit regi.
Statim rex cum magna solempnitate filiam
suam ei tradidit in uxorem et ambo
simul honorifice vixerunt et vitam in bono
in adiutorio dei finiverunt etc. Regnum

Rex iste est dominus noster Jhesus Christus
filia pulcra et graciosa est anima ad
cuius similitudinem creata que deo in bap
tismo votum fuit quod nunquam alium viro

coniungetur nisi ea petit. Primum est quod
mensuravit quod pedes sub maior elementa.
Secundum quod ventum mutavit aquilo
nem in argentum i. vitam miseram
de malo statu in bono mutavit. Ergo
fratres carissimi desistite peccatorum quia deus
non est in finis dei. Unum autem te dare
oracionem i. contritionem in corde confessionem
in ore et satisfactionem in opere. Est est
ventus mutatus. Unde Job. Memento quia
vita mea ventus est. Ignis iste se
sine lesione portatur i. calore ad deum habere
et proximum sine scilicet vanitate cordis
vel. Sunt ignis luxurie vel avaricie
vel superbie qui sepe consumunt corpus
et animam. Sed ita non possunt te ledere
si lapidem tecum in sacculo portas. Lapis
iste est Christus. Sed sacculus est cor habens
bonum et humanam. Unde quod deus homo
ipsum secum portat in medio magis ignis
peccati animam suam lesit et sic
per gratiam animam suam sanabit et vitam
eternam cum ea possidebit ad quam nos per
ducat etc. [illegible]

Quidam rex erat qui tamen unicum filium
habuit quem multum diligebat. Contingit ut
a patre licenciam recepit ut mundum visitaret
et ut ei acciperet amicos. Ait rex michi
bene placet. Sed vide ne in vanum la
bores. Propter hoc per septem annos adquire
ret et rediit et cum eum videret multum
gavisus est et ait fili mi quot amicos
acquisisti. Ait ille tres. Primum amo plus
diligo quam me. Secundum tantum sicut me. Tertium
vero non tantum sicut me. Sed pro parvo
feci. Ait rex fili mi bonum est amicos
temptare ante necessitatem. Consilium tibi
do porcum occidas et in sacco ponas
et in nocte ad illum pergas quem diligis
plus quam te ipsum et dic ei forte occidi
casu. Sed corpus eius in vento sunt filius
interfeci ego. Rogo te ut michi in
necessitate succurras ut corpus eius in domo
tua nec mecum in [illegible] et tunc videbis
quis eorum sit fidus amicus. Tunc dixit
filius bonum est consilium tuum. Statim
occulte occidit porcum et in sacco simul
[illegible] posuit et ad domum primi amici

Venit et pulsavit amicus surrexit et
tamen aperuit querens quare venisset. At ille
casu occidi hominem et corpus eius super
dorsum in sacco habeo et porto rogo
rogo te ut michi in necessitate subvenias
et eum in domo tua sepelias. At
ille karissime sicut eum occidisti sic eum
sepelias et penam pro eo suscipias
quia si corpus meum in ventre fuerit
filius mortis essem. Ait ille quia amicus meus
es et fuisti et me plus quam te ipsum di
lexisti tecum ibo et tres ulnas panni da
bo tibi ad involvendum corpus suum et
circa patibulum suspensi sepelias
eum. Ille hoc audiens ad tercium amicum
venit et sicut priori de occasione narravit
ille eidem dixit karissime credo me esse
tam stultum quod ego ponam vitam
meam pro te quia si michi in ventrem
fuit non evadam. Ait ille certe
quia ad me habuisti tecum ad patibulum
ibo et consolabor te ut non ibidem
sepelias. Ille recessit ad tercium amicum
et cum dixit da michi consilium ad vitam
tuam. At ille ait recommendo tibi dicere et
narrare quod unquam aliquid bonum pro te feci
casu hominem occidi et corpus super dor
sum meum porto et si corpus apud me
inventum fuit filius sum mortis
et ideo ad te veni ut michi in necessitate mi
subvenias ut corpus mortui in domo
tua sepelias. Ait ille trade michi corpus
et illud super dorsum portabo et
loco tui ad patibulum ibo. Cum vero
secundus apparuit in die et parum oracionum

Rex iste imperator est pater celestis.
Sed filius eius est quilibet bonus christi
anus qui per septem annos id est
quamdiu vivit in isto mundo conversatur
et acquirit sibi tres amicos. Primus
amicus est mundus quem plus diligit
quam se ipsum quia sepius se in periculo mortis
ponit pro bonis temporalia acquirenda
et vitam sepe amittit. Sed homo dum in
extremis necessitatis est de bonis mundi
dat tibi tres vel quatuor ulnas panni li
nei ad involvendum corpus tuum et ideo
qui confidit in eo stultus est. Secundus amicus

est uxor quam diligit sicut semetipsum
et sunt pueri qui etiam in tanto id est in morte
plorando ibunt tecum ad sepulcrum
sed infra paucos dies obliviscentur tui
et uxor tua alium ducat. Tercius amicus
pro quo parum aut nichil fecimus scilicet Christus
pro cuius amore pauca fecimus bona
sed in multis eum offendimus. Sed ipse te
in necessitate id est morte ut amicus et si
vos confessi et contriti fueritis pro vobis
qui pro nobis mortem sustinuit etc.

Erat quidam avarus faciens unum mane
qui magnum tezaurum habuit et totum
in quoddam truncum posuit in domo sua
nullo sciente. Accidit una nocte quod
magna pluvia venit in os domus
intravit in undas et bilem cum pecunia
levavit et truncus bene tria miliaria
natavit ad aliam villam. Faber
eiusdem ville truncum cepit ad domum
suam et eum scidit et in plures
partes divisit et sic divisus pecuniam
tenebat totam. Ait ille gavisus
multum valde gratias quod deo egit.
Avarus perdidit et diligenter quesivit.
Faber hoc audiens dixit ad avarum
Creas meum predicabis et a vicinis
comperando si quis truncum invenit.
Ille recessit et adunc mane comparavit
faber tres pastellos. In primo po
suit ossa mortuorum. In secundo posuit
terram. In tercio posuit totam pecuniam
avari. Venit quod avarus. Et ait
ad eum faber ecce ego eum tres pa
stellas. Iudicio vestro eligas quem
tibi vis de istis et ego et uxor
mea tenebis alios duos. Accepit
avarus tres pastellas in manus
suas ponderavit quis esset gravior.
Invenit pastellum terra plenum magis
ponderat ponderosum quod elegit
pro se. Ait faber eligas adhuc se
mel ne sis deceptus et tercio vicibus
elegit eundem pastellum. Faber hoc
videns ipse et uxore sua ipse et
suis pueris tenuit pecuniam.

Rex iste avarus est Adam pater noster
cui non sufficiebat quod in deo
totum paradisum sibi commisit et ipsum

dum Constituit tocius creature Iuxta
illud ps Omnia subiecisti sub pedibus
eius Sed quasi deus esse volebat
quando pomum comedit Secundum ma
gnum thezaurum habuit in truncco corporis
sui quem nullatenus vbi tres tunc innocencie
Sed dum dimisit i. peccato consenciit
ext aqua superbie et avaricie et ab
stulit truncum ad penam Ecce truncus
ablatus de vno loco in alium i. de mortalitate
inde avaricia cantat ut Sicut Adam
trinitatis iudicium istud laborando et pane
suo Similiter id Insudore vultus tui et
cetera sunt truncus et non in vero i. primum
statum faber ab truncum in vero est dominus in
lex xpc qui tantum et tuam fabricat Similiter
illud vidit deus cuncta que fecit et Sed quo
m veniet ipse thezaurus Certe per suam
pissimam passionem acquisiuit nobis thesaurum
i. regnum celorum Sed nondum
quod pistos tres passellos in tua tu ge
nera Secundum primum passellum in quo erant
ossa mortuorum deus intellige peccatores
huius mundi i. superbos qui lig fame a
terra dominum opera tua tua sunt aride
peccata mortalia in quibus iacent ut
confitentur Per secundum passellum in quo
est terra intellige sapientes huius mundi quia sunt pleni
terra i. terrenorum sicut iuvenit in tremis
rebus et medicorum curant de spiritualibus pa
rum passellum in quo est gemma abscon
dita intellige bonos et simplices deum
timentes in quibus manet virtutes quos in
baptismo receperunt Vnde dicitur Beati pauperes
spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum Ad quod
nos perducat ipse pater benedictus et

Quidam rex constituit plege quod quocumque
die mane cadi vel suspendi debet
quod duo buccinatores summo mane ante
hostium debent tubas canere et ille qui debebit
mori nigris vestimentis induebatur Accidit
quod rex magnum convivium fecit et omnes
nobiles et pauperes invitavit Cum autem
omnes venissent et bene essent saciati
venerunt ornatores de diversis quibus inun
strum et omnis melodia ostenderunt et cetera

omnes in gaudio erant Rex caput
suum inclinat et pavorem habuit et inter
fabula scriptus fuit Sapientes et alii vide
tes contristati sunt Videlicet rex vero primum
fratrem habebat qui pellarum tribuat
tunc et inde ut d vitatos consulet
venit illud et dixit ei Karissime
domine Rex et frater vide nos laute inuo
stat Sed illa vero vultum nobis non
ostendit Sed scit quod sit tam istorum
Rogamus vos ut ab eo tam de causa
tristicie quia si aliquis a nobis eum offendit
pati sumus omnes pro eo satisfacere Frater
hac audiens ivit ad fratrem suum regem
et tam ab eo tristicie causam quesivit Dat rex
Frater carissime Crastina die talis est
visum tuum prima mane fac vos
duos buccinatores iussit de precepto vos
ut tantum ante hostium suum et canite
tubas Statim fecit satellites regis ipsi
nigris vestimentis induebat et eum ante
regem putabat in camisia et fe
moralibus Ecce inter vigiladios ac
tutissimos et ipse stabat vnus ante
et alter a dextre et alter a sinistre
vnus ante et alter retro Sic stetit et dixit
rex fratri letare Respondit frater O domine quomodo
possum letari Ecce cum tu me sit
et multum contristor quia morior michi

Bonum iste rex potest dici # vicina est
quilibet homo bonus dum quod regnare
in bonis diuitibus et ipsos suos in deli
ciis ordinare Buccinatores figurat sig
hic dicunt ante diem mediam ventura per quod
Surgite gentes ite gentes et illa tathe
deus cogitare interior eum vero credere ut
dicunt Sine me sine comedo sine bibo
vel quicquid ago semper sonat in auribus
meis Surgite mortui venientes ad
iudicium Item deus nigris ve
stimentis induti i. deponere delicias
et vanitates huius mundi et cogitare
quod morior deus Sed nescimus quali
et quando vel vbi et quomodo morte Vnde
nil certius morte et nil incertius hora
mortis Vnde Ieronimus nescitur quando digni

simul odio vel amore. Iste debemus
cogitare de fonte infernali quia qui
semel in eum ceciderit numquam exibit.
Iste de timore tortoribus debet timere et
precipue de diabolo. Unde sicut cervus id est contri-
tus si te investigaverit diabolus de agna
que est caro cum diabolo contra ista precedentia
cum eo venias et cum diabolo vides
et ad vitam eternam pervenies. Ad quam nos
perducat ille qui vivit etc.

Ottulius regnavit qui statuit pro
lege ut quicumque per vim virginem
raperet fieret centum solidos haberet.
Accidit quod quidam scolares bis septem vel in-
venerunt ad quandam civitatem ad unum ho-
spicium et ibi pecunias expenderunt
tandem non habuerunt ut hospiti solvere
valerent. Ille eos inclusit et minatur quod
nisi debitum solverent non solverent omni-
sam filiam unius ex illis debet consilium
quod sororem mitteret (?) mittere cum tamen
mencionem eciam et quod ipsa iret ad palla-
cium regis et peteret centum solidos cum
quod rex statutum fecit de centum solidos
et misceret sororem et tradit sic illud
qui consilium dederat et stetit soror sua
exierunt cum post eam est dilectus de
pallacium regis et pulsat ianitor
et et diligenter inspexit. Et ait illi
Karissime male legem intelligis. Lex lo-
quitur de raptu virginis et infirmitate vel quod
adeo sit permissum tamen tu ipse eciam
vidisti. Ex intencione accepisti tuos de-
bitis id est queras alibi solucionem
quia de dono regis nihil habebis etc.

Karissimi iste imperator est dominus noster Ihesus
Christus qui istam legem condidit
ut qui cumque raptor est ad primus raptor
sit intergra[?] dictus homo qui infirmitatem
tribulacionem paupertatem passus est et
paciens sustinuit centum solidos id est
vitam eternam possidebit. Mathei v° Beati
pacifici quoniam filii dei vocabuntur. Beati
qui ad tabernam sedent sed multi in
isto modo residentes hic tabernarius
id est diabolus vinum temporalia hec propinat

tales peccatores peccata mortalia per-
trahit. Tales scilicet sunt ceci cum peccata co-
mittunt ut de ipsis dicitur quod consultant
in rebus pessimis tales cum difficultate
graciam dei obtinebunt quia sordes diaboli ca-
super eos cadit ut comnentur oculis
spiritualibus quod deum videre non possunt. Stu-
deamus ergo sic sobrie in taberna bi-
bere id est opera bona perficere quod non tenea-
mur diabolo solvere et recipiemur in
regnum celorum quod nobis prestare dignetur.

Quidam Celianus regnavit in civitate Roma-
na potens valde qui habebat tantum unum
filium quem multum dilexit. Cum vero mori
deberet vocavit filium suum et ait ei Karissime
fili mi pomum aureum habeo preciosum valde
invite te benediccionis mee valde plu-
ra regna Castella invenies et ubi maiorem
stultum inveneris da illi illud pomum
aureum. Ait filius Libenter pater precep-
tum tuum adimplebo. Hiis dictis
emisit spiritum. Post hec ad paucos dies
filius venit ad quoddam regnum in quo
unus rex cum magna solempnitate eligebatur
et hoc videns consuluit que est consuetudo
hominibus et regni illius. Vero filius
regis mei hereditarie regnum per totam
partem duxerunt ei quod non est consuetudo
illius regni quod quibus eligeretur in regem
rex est per totum annum et non ultra et
quamdiu esset rex habet dispone et or-
dinare secundum voluntatem regis quidquid vellet
et quod ei placet. Sed finito anno spo-
liabitur omnibus divicijs et honoribus
et nudus in exilium mittitur ubi fame
et frigore necatur. Filius imperatoris
cum hec audisset regem novit clamare
et tonante intime appropinquavit quod videt
vide consolari letus in corde suo co-
gitat ubicumque fui talem stultum
numquam vidi sicut istum regem. Sed potero pre-
ceptum patris mei adimplere. Accessit
ad regem et ait Domine mi reverende
pater meus ante mortem suam in precepit
ut istud pomum aureum tibi darem
et pomum ei dedit. Ait rex Cru-
de tua pater tuus in istud pomum dedit

tuo in hac vita notum sit ut aliquod
signum sibi fieri. Armiger ait: Domine non
dedi et singulariter ut nomen meum
tuum complesset. Rex dixit: Vade et invenies
maiorem stultum mutatis mundo
quam eius pomum dares. Ille vero multa regna
castra civitates circuivit et ultimo in
venit. Rex tam naturalem stultum non esse
potest. Tunc est et iam pomum istud ex
precepto tuo michi dedi tibi. Ait rex:
Quare in forma ista me ita iudicavi
naturalem fatuum et stultum? Armiger ait: quia
potest esse maior stultitia quam quod constat
quod in fine istius anni ab honore
ac divitiis spoliaberis et ad exilium po
situs eris ubi mala morte morieris
et tamen non estimantes regnum istud acce
pisti et iam gaudes ac si rex esses
et ideo naturalis stultus es et propter hoc pomum
istud dedi tibi. Ait rex: Benedicta sit
hora qua huc venisti. Pomum vero
istud datum valet totum regnum meum.
Statim quodammodo et tamen est et erat omni
die unum currum denariis et argen
tum suum blandiendo et clemens
premisit in exilium et omnia necessaria
ipse et familia sua ac si per decem
annos vivere deberet. Tandem anno est
deportatus spoliatus fuisset et in exilium
missus invenit omnia necessaria de omnibus
necessariis vixit ad finem vite sue ibidem
invenit habundanter. Et Exponitur.
Rex iste imperator est pater. Sed
filius eius est dives vir et rex qui
dat pomum aureum maiori stulto, id est
deo mundi scilicet demonis quia multi omnia
carnalis homo potest dici maior stultus
et hic eligitur in regem corporis et anime
ad regendum in salutem. Et hic satis
avidus et quia non regnat nisi per unum annum
hic est per breve tempus vite eius
primo igitur si per diem naturalem vivere
possit et tunc homo ita sciat tamen non
esse et mundana lectione et adde
peccatum peccato et tamen in fine mortis ab eo
honore et divitiis huius seculi spoliabitur
Fac ergo sicut tu sicut iste rex fecit bi

denis tibi dedit pomum aureum mittet
ad exilium quod ventura sunt super peccatores
etc. elemosina sicut aqua extinguit ignem
et multe orationes et ieiunia et opera
misericordie quibus tale spoliatus fuerit
premortuus in veniet omnia necessaria et
omnem copiam inventam eternam. Ad quam
Quidam rex erat potens qui in
regno suo in videbat voluit pati
quantum pro re possit. Erant tunc
in regno suo duo physici specialiter
ac potentes quorum quilibet illorum unus
fecit altera faciebat. Accidit quod unus
alteri invidebat vix propter bonum partis
dixit unus ad alterum per multum tempus
bonum socii simus non est fama inter nos
aut invidia. Sed per unum fiat probatio
quis sit melior inter nos
in arte medicine et qui minus inter
nos defecerit sit alterius servus. Ait alter:
michi bene placet. Sed dic michi quo
modo nos probare quis nostrum sit me
lior et subtilior. Ait ille: Ecce probatio:
Si ego oculos tuos ambos sine dolore
eruam et in mensam coram omnibus
ponam et tibi iterum sine omni lesione
et capiti tuo restituam et quod prius clari
visum sint clariores [illegible] et ita
omnia sine lesione et dolore oculorum
restituo et insuper forte quibus per
debet ostendere et cecidit sors super
illum qui consilium dedit. Vocavit multos
populi et venerunt positis sunt de mensa
statim accepit prudenter non subtile cum
nobili instrumento oculos extraxit et
super mensa posuit et ait: Karissime nunc
quod dolorem sentis. Ait: Nec et statim
cum nobili unguento oculos unxit et
quolibet oculorum oculum ad suum locum
posuit et ait: Karissime da gloriam et
dic quid de oculis scriptum sentis. Armiger
ait: Dico veritatem nec dolorem quando oculos
meos extraxisti nec quando ad loca sua
imposuisti iam in eis tamen clare video
sicut prius. Ait: Ergo iam in debit pro
bat. Karissime ait: Et non est michi melius
cras sicut ego tibi. Alter exemplis ma
ergo. Ille vero sine omni lesione oculos sui

Oculos contraxit et super mensam posuit
coram hominibus et dixit karissime Remigi
lesionem sentis Ait ille aut penitus
nullam. dixit ad uxorem conferat et in
presto venit quidam caecus et unum
oculum rapuit et recedit medicus hoc
videns turbatus est et ait michi si non
tibi duos oculos non restituero Ecce
ego servus imperatoris tuus servus respon-
sus est et vidit unam capram in-
sanam unum oculum contraxit et in loco
oculi ablati vestri restituit Cum autem
istos duos oculos in locis suis imposuisset
Ait karissime da gloriam deo qui aut
ecce in instrumento quod nullum dolorem
sensi contrahendo nec imponendo Ecce
verum est quod multum miror unus oculus
semper super sursum re et alter respi-
ciat sicut prius Ecce michi nulla est
vobis omnibus hec videntibus laudabant
illos duos medicos et ab eo disce-
ssi sunt ... et in breve et in uno
domo simul manserunt tempore vite sue

Karissimi iste imperator est pater celestis
Duo isti medici in civitate periti sunt
gratia Thomi in ... sunt ... sunt pote-
ntes medici et sapientes potentes ...
istius medici sunt periti per potentiam
... ... et per suam
sapientiam ... congregare ... inter
oculos in ... in invidia ... ut
per ungentum et contritionis ... et
... et ... ... i. ... de
habet videre peritos oculos ... istum
diem in die iudicii dic in quo
contrahens oculum isti ... per ungentum
et instruunt i. per potentiam capiunt
pauperes et sapientes per cautelam legum
et ... duos oculos ... dolo-
re ... amittunt ... de
et ... Ecce quid restituit per in-
strumento contritionis et per ungentum
confessionis Ecce oculus unus capitur

per conversionem i. diabolus ... sic oculus potentis
... capre loco eius respicit respiciat
i. oculus ad ipsum quid dominus gratia durat
... super respicit i. ... precepta
Et ipsa necessaria ... ponit ... oculos
primus oculus est dum ... ipsius ...
... non ... oculus ... ... caelum
... ... quod ... contractum
quod ... carnem assumpsit et mor-
tem sustinuit Iste secundus oculus ... con-
tinuit sancta doctrina per quod ... in
... ...
... et ... ... et multos ...
... ... et sic est secundus oculus contra-
... Iste duo oculi ... ab uno
medico quod ... alto in infirmitate
compati sicut sibi ipsi Iste apud
medico duo oculi ... sicut est quod
... alto ... et ...
subiectus ita quod sic ... attendat et
per ... ... que ... isti
sunt restituendi ... ... si in
... oculum i. dilectionem dei et proximi
per ... sine ... ...
... ... ungento ... et
confessionis ut ... Sicut maria
magdalena que ... ungentum
... quo unxit caput et pedes domini
nostri ihesu christi et sic publicana ...
et prodigus et si ... ... caecus
i. diabolus rapiat unum oculum i. dilectionem
dei ... ... oculum ... et ...
... ... quod ... nichil ...
nisi ... ... i. imitare ...
... in bona vita et ... ...
... ... vita in alias ...
... i. in altare ... vita ...
... et ... et ... ...
... ... hominibus ... ...
... ...

Quedam civitas erat ... que
multa mala ... venenosis
inter alios ... ... qui om-
... ... et ... ...
... ...
ad ... sic ... ... quid
... ... et ...
... ... unus

de longinquis partibus quod consilium dedit eis
ut leonem caperent et in ligno suspenderent ut
cum alia animalia viderent statim fu-
gerent et proprie dracones. Cives statim
leonem ceperunt et mortuum in ligno
clavis fixerunt. Cum ipsum prefata omni-
bus viderent statim [illegible] ubi venissent et viderent
leonem suspensum ante civitatem statim
a civitate recesserunt aliquam bestiae eos sentire
sed ceterum nec amplius in se sed civitas liberata est.
Karissimi ista civitas significat animam. Civitas
Romana qui demonibus multa mala
patiebatur peccatis [illegible] [illegible] id est diabolus et avari-
tia id est [illegible] qui non [illegible] [illegible] vivum solum
omnes [illegible] [illegible] Christi passionem [illegible] sic
[illegible] dixit dominus leo de tribu Iuda id est
Christus in cruce est suspensus etc. Reportare
Miles quidam erat magnus predo [illegible]
habebat unum fidelem suum quod [illegible]
[illegible] [illegible] acquisivit. Accidit quod vi-
ginti [illegible] perdidit. Cum vero penitentiam
non [illegible] venisset [illegible] interrogavit si penitens
[illegible] venisset. Clericus intravit [illegible] [illegible]
[illegible] constaret. Ecce quod famulus suus
habebat [illegible] sibi [illegible] [illegible] et [illegible]
to eo domum [illegible]. Erat quidam [illegible]
[illegible] [illegible] non clamare [illegible] audiret sta-
tim [illegible] turbabat et audivit confessionem
eius et [illegible] [illegible] eum in noctes ad [illegible]
sua ipsum portavit et [illegible] [illegible] [illegible] Christo
imperavit eo quod illum in nocte [illegible] [illegible]
[illegible] promisit. Cumque dormiret [illegible] [illegible]
angelus [illegible] [illegible]. Noli loqui adul-
[illegible] sciat itaque [illegible] [illegible] [illegible]
culpa pedem suum perdidisse. Ille vero eadem
pedem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ligavit
[illegible] precipitavit. Reportare [illegible] [illegible]
[illegible] pone id est custodiam ori tuo [illegible] domine
[illegible] imperio. Cum ille sit [illegible] [illegible] [illegible]
et pacietur [illegible] [illegible] etc. Reportare ad
Karissimi iste imperator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
post homo qui perdidit [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] sunt toto [illegible]
[illegible] ab eo [illegible] [illegible] [illegible] quod anima
[illegible] et non in [illegible] [illegible] Christe nos [illegible]
[illegible] parem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pedem aptat [illegible] [illegible] nos [illegible]
[illegible] ipsius mortem in cruce [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] id est [illegible] in [illegible] [illegible] et apri-
[illegible] pedibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

peccatores [illegible] recepit et [illegible] in
bonis actibus [illegible] [illegible] Ambulet et aperit
[illegible] passionem et [illegible] nos [illegible].
Pontianus in civitate Romana regnavit
[illegible] valde qui pulcram uxorem
habuit quam multum dilexit. Imperator genuit
et [illegible] filium genuit cui nomen
Diocletianus erat in [illegible]. Cum autem
septem annorum esset puer mater eius ad
mortem infirmabatur videns quod evadere non
posset unam peticionem [illegible] moriar [illegible]
[illegible]. Clericus ait pete [illegible] quid vis
[illegible] [illegible] complebo. At illa ait [illegible]
quod post mortem meam aliam uxorem acci-
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] filium [illegible] [illegible]
tem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab ea
dit imperator fiat voluntas tua et statim
[illegible] [illegible]. Imperator multis diebus
mortem [illegible] [illegible] et multo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluit de filio suo. Et [illegible]
facto [illegible] [illegible] nobiles suos et [illegible]
[illegible] consilium habebat quo filium tradere deberet
ad instruendum. At illi domine [illegible] in Roma
sunt septem sapientes qui omnibus [illegible]
[illegible] et scientia [illegible] [illegible] illorum
[illegible] et illi puer tradere ad instruendum
et [illegible]. Imperator statim [illegible] misit
illi vero statim venerunt [illegible] eis. Imperator
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. At ille [illegible]
[illegible] [illegible] qui ait [illegible] [illegible]
filium [illegible] [illegible] [illegible] constat quod vobis
trado ad instruendum et doctrinandum et [illegible]
[illegible] [illegible] post mortem meam possit
imperium regere. Ait [illegible] domine trade
michi filium tuum ad instruendum et doctri-
nandum et ego faciam eum sic [illegible]
ego et omnes [illegible] mei sciunt infra
[illegible] et ille vocabatur Cantillus. Ait
[illegible] cui nomen [illegible] domine amico [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nichil
aliud peto nisi ut filium [illegible] tuum [illegible]
ad instruendum et doctrinandum et ego faciam
eum scire infra sex annos [illegible] ego
[illegible] et [illegible] mei sciunt et sic omnes
magistri [illegible] [illegible] [illegible] ut filium suum
daret ei ad instruendum et doctrinandum [illegible]
quisque magistrorum [illegible] [illegible] anno [illegible]
ita quod septimus magister [illegible] in uno
anno [illegible] [illegible] ait imperator [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
vellet filium meum recipere ad instruendum
et [illegible] [illegible] [illegible]. Illi [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et dictum dominum placuisset sibi specialem
cameram et cameram pulcherrimam fieri
iusserunt et parietes pictis septem artes
scripserunt ut puer omni die et tempore tangeret
in libro doctrinam suam [illegible] videret patenter
Magistri cotidie puerum satis diligenter in
struxerunt per septem annos quibus
finitis magistri inter se dixerunt Eorum ut
disciplinam nostri temptemus si aliquid
profecit Ait Cantillus et quid proba
bimus Ait lecto ipso dormiente ponamus
sub quodlibet cornu lecti unum folium
collonis et sic fiet Cum vero a
sompno excitatus fuisset oculos infirmitatem
timens cepit magistri hoc videntibus dixe
runt domine quare deorsum oculos vertis sic
dixit Aut ille non est miser a summitate
et altitudo camere elevata est a terra
et sublime elevata magistri hoc audientes
dixerunt Si puer vixerit aliquid magni
erit Interim nobiles et sapientes imperii
dixerunt ad Imperatorem domine tu unicum
cum filium habes et possibile est quod mo
riatur bonum est tibi uxorem ducere
ut Imperium maneat Et credere Ait
Imperator Consilio ita quod quere michi
virginem aut reginam formosissimam
et eam in uxorem ducam Tandem re
quesierunt filiam Castelli pulcram in uxorem
duxit et post dolorem pre Imperatrice
recessit et alii diu simul fuerunt
Imperator autem non potuit diu nisi multum
voluit Cum vero audisset Imperatrix quod
Imperator tamen unicum filium haberet in
longinquis partibus nutritum cogitabat quod filium
interimere posset Accidit una nocte
cum simul in lecto iacerent Ait Imperatrix
primam petitionem peto etc Cum ait ipse
nam Ait ita constat tibi quod adhuc non
concepi tamen multum sum turbata tamen
unicum filium habes in longinquis partibus
cum septem magistris quem nunquam carnaliter
recepi [illegible] Rogo te ut mittas
pro eo et de eius presencia possum gaudere
[illegible] visitavit [illegible] Ait fiat
voluntas tua quia diu ipsum filium non vidi
Statim septem magistris scripsit literas ut sub
pena mortis filium suum adducerent Cum
vero magistri literas legissent in crepusculo in
ortu stellam in speram suam aspexerunt

secundum tenorem literarum puerum adducerent
ad Imperatorem Clare in stellis vi
derunt quod si ipsum puerum tunc assignato
tempore adducerent omnes capita amitte
rent et puer omnino loqueretur et constitit contristati
fuerunt valde Puer de camera venit
et causam tristicie ab eis quesivit Attolli
domine Imperator vult ut te ad presen
tiam ducamus Deinde super hoc stellas
inspeximus ubi clare videmus quod
si te pro tunc presentabimus tecum te in
primo verbo ab ore quod prolaturus fueris
morte morieris Et si non fecerimus
certam mortem incurremus Ait ille ista nocte
stellas videbo Cum perspexisset
clare vidit quod magistri ut dixit vult
quia ad presenciam Cum vero celum inspexisset
vidit in girum stellam parvam quod si per
vii dies post quam ad presenciam venerit
sive ab omni verbo abstineret quod nollo
gratis et omnes magistri sui [illegible] fuisse
[illegible] ad difficultatem salvaretur
vocat magistros suos et ait eis Ecce
stella ita parva clare et aperte [illegible]
quod si ab omni verbo abstineo vos estis
septem magistri quilibet vestrum de sua sapi
entia et scientia una die poterit me
salvare Cum ergo magistri stellam vi
dissent quod [illegible] dixerunt una voce
dixerunt Benedictus deus quod sapientia
nostri [illegible] omnes vos precellit Ista
Ait magister Cantillus domine vitam meam
amitto primo die salvabo Lentulus
secundus magister dixit Et ego te secunda die
salvabo et omnes magistri dixerunt
per ordinem Cum vero magna comitiva
ad Imperatorem [illegible] Imperator tamen
cum audisset obviam filio suo [illegible]
Magistri cum hoc intellexissent quod Imperator
venisset obviam filio suo dixerunt
puero domine nos accedemus et de
salute tua videbimus Ait ille [illegible]
[illegible] tempore mei non [illegible]
Cum vero ad filium appropinquasset
amplexatus est eum et osculatus et
dixit ei Fili mi quomodo est et multo
tempore te non vidi Ille vero caput declinat
et nichil loquebatur [illegible]
annuebat Cum vero ad palacium ve
nissent Imperator cum magno [illegible]

duarum virginum et ancillarum cum ministerio
et eum duxit secum ad cameram omnibus
cameram cum esset opere fecit puerum iuxta
collocat et ait ei O karissime domine et dilecti
amice quare debes quod primum tuum pre
mitte feci ut cognoscas tua gaudium
[illegible] tibi Ecce quod amore tuo me usque
in virgine custodivi et ut tu meam
virginitatem [illegible] tollere michi ut
simul commaneamus Puer non reddidit
ei verbum Illa hec videns ait O dilecta
[illegible] nisi tu amore talem ha
bueris filia morte ego ero et [illegible]
dictis amplexata est puerum et eum
osculari voluit puerum facere sua
[illegible] Dixit ei O fili cur talia facis
Ecce nullus videt [illegible] Ille
vero caput ab ea avertit Illa vero [illegible]
et vocem audit et ait Ecce fili mi
ad voluntatem tuam [illegible] Ille vero nec
signum nec verbum eius ostendit sed [illegible]
ab ea [illegible] volebat Illa hec vi
dens ait voluntatem [illegible] michi ta
bula scribe Puer scripsit Aspice
absit a me ut primum violem domini
mei et patris mei maledictum in
curram Ideo amica ad talem [illegible]
non me sollicites Illa vero legisset
dentibus suis momordit et vestimenta
sua usque ad umbilicum laceravit
[illegible] faciem suam usque ad effusionem
sanguinis [illegible] et omnia vestimenta
[illegible] deposuit ornamenta et clamo
rem validum emisit dicens Succurrite
michi [illegible] aliquid dilecti ite me
opprimat Imperator cum audisset cla
morem Imperatricis [illegible]
meram intravit [illegible] separatim
erat ei Imperator domine quid est
tibi Ait illa Domine mi [illegible] Ille
non est filius tuus sed diabolus est
qui me in camera voluit ad peccatum
[illegible] et quia consentire nolui ipse
me opprimere volebat [illegible] sibi
facere et vestes Imperator repletus
furore precepit satellitibus ut eum
ad patibulum ducerent et suspenderent
Satrape dixerunt O domine tu unicum
filium habes non est bonum tu [illegible]
eum occidere [illegible]

quod plagam [illegible] Rediit [illegible]
[illegible] filium suum occidit Ille
hec audiens precepit ut in carcerem duceretur
et die crastina [illegible] coram eo fieret quod
[illegible] die crastina puer duceretur ad pa
tibulum cum tubis [illegible] Et [illegible]
clamor [illegible] factus est [illegible]
[illegible] filius imperatoris du
ceretur ad patibulum Et cum duceretur
[illegible] magister [illegible] nomine
clamabat [illegible] puer [illegible]
[illegible] caput ei inclinat ac si
diceret [illegible] ad primum magistrum
meum [illegible] coram eo ducatur ad pati
bulum Magister [illegible] [illegible]
tum festinare [illegible] puero [illegible]
[illegible] quod ipsum volo liberare de morte
suspendit ut omnis [illegible] bone magi
stra et libera tuum [illegible]
festinat ad Imperatorem flexis ge
nibus eum salutat Ait Imperator
Nonne tibi bene tradidi et socijs
tuis filium meum loquentem [illegible] mu
tus factus est et quod peius est
uxorem meam volebat opprimere Propter
hoc morietur et vos ad mortem
turpissimam condempnabo Ait magister
[illegible] [illegible] Nomine
dei quod septem annos nobiscum fecit
et in tanta societate optime loquebatur
Sed quare non loquitur novit deus quod non
fallitur Sed quid dicitur de uxore vestra
quod nomine deus [illegible] nobiscum
[illegible] annos et [illegible]
[illegible] vestrum reverende [illegible]
[illegible] quod si filium [illegible]
[illegible] propter verba uxoris vestre
[illegible] contingit quemadmodum cuidam militi
qui leporarium suum intime dilexit
occidit propter verba uxoris sue de quo post ea
maxime dolebat et gemitus [illegible]
emisit Ait Imperator Magister dic michi
Illa dixit non dicam aliquid fuisse
puer possit suspendi et tibi nil
valet quod dixisset Sed si velis quod
dicam vobis quomodo [illegible] puer et [illegible]
in carcerem et post ea vobis dicam
et [illegible] [illegible] ut salvaretur
Imperator precepit revocari fecit et
[illegible] [illegible] [illegible]

Rem pistorii imperatorem delicy intellige
regis pyrami qui habebat unum filium
i. et alium cum septem operibus mundi
admittendis, et ad declarandum addiscere
ad septem artes i. septem virtutes
quattuor cardinales et tres theologicas tales tu
tamen imperatorem deinde. Noverca
tua petit ut puer vel dominus quem tamen
se gubernet adversus spiritum sanctum
fecerunt septem sapientes. Sed iniquus
i. logitatio venit ad eum dicens in secretis
libris i. scientie scripture et doctrina
quod si vadit ad apertam tabulam in primo
vel in spiritu eius mortem petit mortem
moriatur, etiam sic fecerunt septem
sapientes capta committitur puer usque
octavo die loquebatur et sic ipsum sal-
vavit ad virtutes et imperator absolvit
fuit etc. Regina dixit de aquila.

Habitat quidam miles strenuus qui
habuit unicum filium quem sicut vos
habetis et in hunc dilexit illum quod tres
nutrices pensavit quarum prima
ut eum lactaret secunda ut eum ad
dormiendum preparavit tertia ut eum
absidibus mundaret. Post habebat eciam
habebat unum leporarium et unum falconem
quos miro modo dilexit. Leporarius
tantum virtutem habuit quod quando aliquid de
suo cepit iam timuit dominus. Dominus vero
quando dominus ad bellum ire debuit
et in bello vinceret. Canis autem dominum
secundum talis vel quoniam falco fecit quando dominus
equum ascendit quod dominus suo bene sufficeret
et debuit canis caudam equi tenuit
et evilatus magnus intra ... Contigit quod
per illam signa equites erat apparens
quod sibi occurrit vel quod in vanum
laborabant. Accidit quod milites astarent ad
torneamenta et nutrices domini eorum
ex puero solum dimiserunt in aula
canis tantum puero iacebat. Sed falco
stetit in pertica. Serpens habitans in
et ivit contra cunabulum ut puerum occi-
deret. Sed falco hoc videns alas ve-
berauit quod i. d. cinge adiuvare ad
unam puerum et canis adiuvare.
Qui statim surgit vidit serpentem et eum
invenit et ambo pugnaverunt. Canis diu
cum pugnavit serpens momordit
puerum quod multum sanguinis ab eo
exivit ita quod locus circa cunabulum cu-
nabuli plena erat sanguine.
Canis leporarius eum magnus mi-
serum serpentem occidit ita quod cu-
nabulum transversum fuit. Sed cum cu-
nabulum contra locum fuit quod
faciem pueri terram non tetigit
et illico puer mansit. Sed canis
non putidus iacebat et lingua
sua lingebat. Tunc post hoc nutrices
venerunt cum vero cunabulum
versum viderunt et sanguinem in terra
et canem cruentatum putabant
quod puerum occidisset et non viderunt
neque considerabant quod actum esset
de puero. Sed fugam ceperunt aula de-
derunt. Cum essent in fuga domina
eis obviavit et ait quo tenditis.
At ille dixerunt O domina sciatis non
bene et vos. Canis quem dominus noster
in tantum diligit puerum nostrum
occidit et super faciem terre plene
de sanguine pueri. Domina super terram
cecidit et dixit heu mihi quod faciam
quod orbata sum filio meo. Miles
vero domum veniens et eum domina sic
clamantem quesivit causam doloris.
At illa dixit heu nobis quod canis
quem vos in tantum diligitis nostrum
filium unicum occidit et ibi iacet totus
de sanguine pueri iacet circa palac-
tio. Miles multum commotus aulam
intravit. Canis surrexit et
applausum domino suo fecit sicut
prius fecerat. Miles gladium ex-
traxit et caput uno ictu am-
putavit. Ex post hoc ivit ad cu-
nabulum et puerum sanum invenit
et serpentem sub cunabulum in-
venerunt mortuum. Vir post hoc sicut

cognouit quod tempus dissensionis pre-
sentis accidit tunc clamore valido
et ad sepulcrum sessit vestibus clamat
Heu michi quare ipso penitentiam accipiam
lavacrum in se preces fregit et nudis
pedibus tunc statim visitat et post vitam
suam in bono finivit etc. Allegoria
Karissimi iste miles potest dici mundanus
homo qui vix filium i. animam
tibi datam et vanam quae hominis dicitur
dirigit Miles iste atque ad tormenta
vadit Sic homo contra precepta scri-
pte vadit et nisi nudis pedibus vi-
deat Tres nuncios quae hominem debent
custodire sunt contritio confessio et satisfactio
Contritio hominem alit quasi bonis operi-
bus et virtutibus Confessio ascendit et
lavat Satisfactio ad domum reportat
tales hominem adquiescendo Unde Jeremias
tamen clamat filius meus mortuus
et nisi viam prime elegerit non potest
Miles lavacrum fregit Sic et tu
nuntia nuclio in bonum premium
oracionem ad ecclesiam visitando etc. ad eternam
statim pervenies in adventu eterna etc.

Erat quidam burgensis rome
qui in orto suo habuit arbores
nobilissimas quae fructu et flore
tamen omnes infructuose singulis
annis proferebat etc. Allegoria

Karissimi iste vir burgensis potest
dici quilibet homo qui celestem
terram paradisum possidet
dicitur esse arbor nobilis plena bono
fructu caritatis et gracie Aliter burgensis
potest dici Iste Adam qui
habuit ortum pulcherrimum i. paradisum
in quo erant arbores Nobilissime
Quae puella crescens erat ancilla
domina quae appetit ut esset aliter dominus
contribuens in spe sperauit si dei
ad cuius scilicet virtutes quibus
prius non habuit et cum animali erat
Quae puella nomen arbores ab arbore
qui nomen inter fidel
dextere semper habuit fautores et
defensores tales sunt maledicti etc.

Quidam Imperator etc. in urbe roma
erat qui habuit quod nemini licet
esset aprum occidere vel multos occidebat

occidit Imperator de hoc multum dolens
fecit proclamari quod quicumque aprum occi-
deret filiam regis in toto Imperio post mor-
tem suam in uxorem haberet Erat quidam
pastor qui cogitabat aprum occidere et
nemini nunciavit aper cum eum videret tunc eum
invasit Ille vero arborem ascendit super
incipit arborem vidit vidua Pastor quia
cito voluit cadere erat in arbore bonus
fructus et de isto fructu aper comedit
et pastor de arbore precidit Refectus
ille aper repletus fuit et dormire cepit
quod videns pastor occulte cultellum ex-
traxit et ipsum aprum occidit et filiam Im-
peratoris in uxorem duxit etc. Allegoria

Karissimi iste Imperator est deus in celo
Aper nemus est mundus aper est dyabolus qui
multos occidit contra dei mandata et precepta
admonitus dixit pastor i. filius dei qui
carnem de illibata virgine maria assumpsit
unde ipse dicit Ego sum pastor bonus Assumpsit
lanceam crucis istam et ascendit penas
aprum i. dyabolum occidit fructum arboris est
post passionem Aprum i. dyabolum occidit fructus
arboris et sanguinis proprie passionis dyabolus fugatus
cepit et ipse post filiam regis i. animam
statim assumpsit et duxit ad vitam eternam perpetuam

Quidam miles senex erat qui in una ma-
gna habuit quandam iuvenculam quam miro modo
diligebat et eam omni nocte hostium domus
clausit claves quas secum portabat posuit Consuetudo
erat civitatis quod una campana erat
pulsata sicut tempus post illam pulsacionem
ambularet de nocte mox a custodibus
esset captus et tota nocte in carcere ma-
neret Miles iste non potuit uxorem suam con-
solari in tantum quantum ei placeret quod contra
tavinis Ipsa inde ipsa alium diligebat
et omni nocte viro dormiente cla-
ves accepit et hostium aperuit et ad
amasium suum ivit Cito post hec miles
a sompno excitatus et uxorem non invenit
surrexit et hostium aperuit et vir hostium clau-
sit et palacium ascendit et ad fenestram
domus sedit post hec circa mediam noctem ve-
nit ille et pulsavit Ait miles o pessima
omnium mulierum ... quod adulterium
commisisti Amen dico tibi quod foras permanens
usque custodes veniet et te ducent ad carcerem etc.

illa ergo domine cum tempus agis vita-
tem tibi dicas tu cum tua in lecto
venit ancilla iustitie mee quod tu sine
dilacione visitacionem nolui te a sompno
excitare et ideo exulte cum te Regula
Karissimi iste miles est dominus noster ihesus
christus qui animam nostram in sponsam
accepit et tam in tantum diligit quod tam
in lecto suo requiescat / Nunc Canis de-
ce/ cime mee / est filius hominis Ostium
miles clausit et claves accepit
supponit Dicit scriptura ostium claudit
et aperit quod nobis ianuam celeste
[illegible] regni ob amorem suum aperit
Cum Helen petrus sepe claves Fuerat
cum cum domina precepta facit et manda-
tum dilectum violat de petro in petrum
ambulat / Ecce quod portitur ut campa-
na pulsetur et per eius pulsacionis
horas si quis de nocte ablavit in
in carcere Campana nil aliud est
quam domina precepta firmare et quod contra
facit de opere et extra hostium de-
inus i. extra in lectum fient per in-
lecos i. demones capietur et ad car-
cerem admfernalem ducetur etc.
Octauianus imperator regnavit diues
valde et cupidus qui aurum super
omnia diligebat / Illo tempore erat ro-
me quidam magister nomine Virgilius
peritus in arte magica Cives eum
rogaverunt ut componeret per quod ab
inimicis premuniti essent / Ille arte sua
turrim construxit et de summitate et
in circuitu turris tot ymagines
fecit quot erant provincie de mundo
Et in medio stat ymago que
pomum in manu tenuit aureum et
quelibet ymago faciem suam ad pro-
vinciam sibi assignatam vertebat
et quocienscumque aliqua provincia con-
tra romanos se opponere volebat
tunc ymago provincie assignata
campanam pulsavit et omnes alie
ymagines pulsabant Romani hec
audientes armaverunt se
et cum magno exercitu contra istam pro-
vinciam pergebant ita quod nulla provin-
cia contra potestatem romanorum
vindictam quod ibi per ymaginem esset
premunitum / Post hec magister Virgilius
per solacium pauperum fecit magnum
ignem in quodam loco ut possent
ibi pauperes calefieri et iuxta eundem
ignem aquam connexam fonte bul-
lientem quod omnes pauperes ibi sitim
extinguerent Erant ibi balnea domus
iuxta ignem et aquam ibidem fecit
ymaginem stantem et in fronte
eius erat scriptum qui me percusse-
rit vindictam in continenti accipiat
Illa ymago multos annos consi-
stit Quandam vir quidam superbus
clericus Ille cogitabat quale vin-
dictam accipere possem necessario tradas
si dare tibi alapam dicens quod sub
pedibus tuis in terra magnum thesaurum
invenirem Et ideo nolles quod omnes
ab te tangerent ne caderes Dederat
ei alapam dicit quod cecidit et ignem
extinxit et aquam evanuit et
illum thesaurum invenit Et pauperes de-
ceptione ymaginis valde contristati dixe-
runt periit ille qui ymaginem per
suam cupiditatem destruxit et nobis
magnum solacium sustraxit per ea
eodem anno tres reges quibus romani
multas iniurias fecerunt inter
se dixerunt quomodo poterimus nostram vin-
dictam de romanis / Et dixerunt in
vanum laborabimus quamdiu tot
ymaginibus stabunt nec quicquam agere
poterimus / Tunc surrexerunt tres mi-
lites et dixerunt quod dabunt nobis
ut ymaginibus destruere
Reges dixerunt quod sic At illi consi-
derunt plena auro At ii fiat voluntas
vestra Isti milites primo acceperunt
[illegible] vel / [illegible] plenam auro
valvas civitatis absconderunt adplene
absque fecerunt unam fossam et
et unum doleum plenum auro ibidem
sepelierunt deinde ad romam pergebant

secundum dolium et ad tertiam portam tertium do-
lium. Et hoc facto satis caute ad comi-
tivam venerunt. Et statim Imperator obviavit
eis et eos salutat dicens: Unde estis
vos? Ait illi: De terra longinqua venimus
et augures optimi sumus, et nihil aliud
sompniare possumus nisi ubi aurum ab-
sconditum est. Et audivimus de vestra probi-
tate, venimus ad vos. Si de auro indi-
gueritis. Ait ille: Probabo vos. At illi:
nihil aliud petimus pro mercede nisi dimi-
dium pro [illegible]. Ait ille: Bene dicitis.
Post cenam dixerunt: Domine, si placet
nos dormiemus et sompniabimus; unus ex nobis
sompnium videbit nocte ista et vobis di-
cemus. Ait rex: Ite in nomine domini. Deus
det vobis bonum sompnium. Illi intraverunt
et nocte illa cum gaudio et risionibus
dormierunt. Mane venit ad regem
et ait senior: Sompniavi videlicet domine
quod sub prima porta civitatis est fossa
terra in qua est dolium plenum auro ab-
sconditum. Ait rex: Eamus hodie nocte et
videamus si verum sit quod dicitis. Et dum ad
portam venerunt dolium invenerunt
quod in posuerunt et foderunt. Rex cum
vidisset gavisus est valde et mercedem
auri dedit eis. Et ait secundus: Et ego
sompniavi ista nocte. Et sic mane
dixit se sompniasse ad secundam portam
dolium plenum auri [illegible] auro. Tertius similiter
de tertia nocte dixit se vidisse ad tertiam
portam. Cum [illegible] quarta nocte autem
quartam portam vidit dolium similiter cum auro
et invenerunt quod ibidem posuerant. Et rex
receperunt. Hec omnia ad regem dixerunt:
Domine, ista nocte omnes sompniabimus et
speramus maiorem copiam auri invenire.
Ait rex: Deus det vobis sompnium bonum
et utile. Mane regi dixerunt: O domine,
bonos vidimus [illegible]. Ait rex: Eis
dicite michi. Ait illi: Nos omnes sim-
pliciter vidimus quod sub fundamen-
to ubi sunt ymagines tantum iacet
de auro purissimo quod omnes [illegible] qui

non portarent. Ait rex: Absit hoc quod
tantum destruam cum ymaginibus per
quas tuti et premuniti sumus
ab [illegible]. Ait illi: Domine nos manum
capiamus fundamentum tamen sic subtiliter
fodiendo quod tamen fortius stabit et aurum
totum habebis. Et opus quod de nocte fiat
ne populus nos impediat. Ait rex:
In nomine domini ite. Cras mane ve-
niam ad vos. Tunc philosophi [illegible]
illi nocte fundamentum et in nocte et
post fodere usque tunc [illegible] erat tandem de-
[illegible] submiserunt et recesserunt. Cum tamen
proxime rex ad urbem intrare venerit
Cives cum ymaginibus ceciderunt et de-
structe sunt. Mane venerunt omnes
romani et tamen cum ymaginibus de-
structas viderunt et alii quod [illegible] crede-
bant [illegible] et regi insultabant
Ait ille: cum processum [illegible]
eis ac omnes dixerunt ei propter tuam
cupiditatem destructi sumus. Unde tua
cupiditas in te ipsum redundabit
et statim acceperunt eum et os eius auro
purissimo impleverunt et ipsum vivum in
terra sepelierunt etc. Allegoria

Rome iste imperator ut dicit quod
Rex [illegible] cuius sup[illegible]
salute [illegible] et tamen [illegible]
[illegible] duce et ymagines [illegible]
et [illegible]
ymago in medio [illegible] et [illegible]
tenens pomum aureum in manum [illegible]
in adversum [illegible] Item erat ymago
campana ad pulsandum contra ad-
versarios i. contra [illegible] istorum [illegible]
[illegible] contra precepta domini et tolli
machinatores adversariorum i. demonum
campanam pulsare [illegible] premuniti
contra adversarios [illegible] i. demones
[illegible] et tamen [illegible] fuit yma-
go cuius [illegible] erat scriptum: Qui me
percusserit [illegible] ymago ita ut dicit
[illegible] habebat [illegible] et
igne [illegible] sic ait percussi [illegible]
[illegible] fons [illegible] et ignis [illegible]
[illegible] sublatum est [illegible] totum [illegible]

miserunt pueros multos nutrimenti causa. Scilicet superbia
bia. Concupiscentia oculorum et concupiscentia
carnis per quod hoc dicitur. Item primus
dolorum in parte dolorum sunt corda domi-
norum et potentum abscondita in su-
perbia eorum amplificatur et crescit
[illegible] fundebat tollebat et mortui sunt
et ad inferna descenderunt. Item dolor
est amaritudo que absconditur in avaris
quod tamen cupiunt quod semetipsos perdunt
quod patet de lucifero et Absalon. Item
dolorum est gula que absconditur in ven-
tre eorum. Unde illos quod acquirunt
in ventre ponunt. Item Apostolus: ex
quorum deus venter est. Item amaritudo dolo-
rum est luxuria per quam perdunt scriptos
fortes divites pariter per ista quando
dolea multi perdunt et perierunt et
Rex hoc audiens erat miro modo inflatus et
ille intendebat corpora sanctorum Petri
et Pauli Apostolorum de Roma cum violenter
violenter tollere. Et gentilis fuit
dum in via hospitalis invenit in quadam civitate
dixit senascalco suo. Tenere mihi
puellam nobilem ut mecum ita nocte
dormiat. Quantum voluit dabo ei.
Senascalcus hoc audiens in cupiditate
duxit uxorem suam cum eius voluntate
in nocte ad lectum regis. Mane facto
Rex ait senascalco: aperi fenestram
ut videam faciem et pulchritudinem istius
mulieris. Et dedit illi mille solidos.
Tunc autem rex vidisset quod uxor se-
nascalci esset ait ei: O pessime
quare hoc fecisti. Tuam propriam uxorem
tuam tradidisti et tua iniquitate in-
me mihi tradidisti. Recedas cito
de regno meo quia ultimus manebis
morte turpissima te condempnabo.
Ille hoc audiens de regno illius fu-
git ut ultra visus. Rex vero quadam
vespere cum in flore fuit et cum ga-
udio tenuit post eam pervenit rex
magnum exercitum colligit et Romam
descendit tali dum quod Romani tollebant
ei dare corpora sanctorum Petri et Pauli ut re-
cedat. Erat tunc temporis in civitate Rome
septem sapientes venerunt omnes ad
eos et dixerunt: Carissimi facere tantas

et impensas possibiles. Ait licet corpora sanctorum
Petri et Pauli dare. Ait primus sapiens:
Sanabo istam civitatem una die. Secundus
magister dixit: Et ego sanabo eam secundo die.
Sic omnes per ordinem dixerunt. Rex vero
incepit civitatem insultare. Primus magister
incepit allegare pro parte et primus dominum
incepit loqui quod rex illo die desiste-
bat et quolibet die unus post alium do-
nec ad ultimum magistrum. Omnes cives
venerunt et dixerunt ei: O bone magister
rex iratus est quod tantum tempus habet. Habe-
mus omnes morientur. Salvum nos fac sicut socii
tui fecerunt. Crastina die faciam quod ex-
ercitum suum fugam accipiat. Magister quandam
imaginem mirabilem induit lineis et de-
tunica vestes pannorum et pannis tam
mirabilia et colores alios album alias
[illegible] et candidas similes et sic cum duobus
gladiis bene politis clariorem tamen mitis
ascendit ubi rex cum exercitu suo eum
videre posset. Incepit se hic ad monere
et miro modo splendebat pene et duos
gladios in ore tenuit. Candida sub
exercitum regis videbant dixerunt regi:
O domine nonne videtis in celis similitudinem
mirabilem viri. Ait ille: Bene video.
Quod est periculum igitur? Et illi dixerunt:
Deus propheticorum est qui de celo descendit.
Qui per istos duos gladios interficit
omnes nos. Ait illi: Non est nisi
nisi una via de loco recedamus ne
deus eorum cum istis duobus gladiis nos
interficiat. Rex vero cum toto exercitu suo
fugam accepit. Romani hoc videntes
armati post eos sequebantur et regem
occiderunt et plures alios per cautelam
sapientum. Rex gentilis fuit de victus et
Romanus populus iste in fine est dyabolus qui
per superbiam de celo cecidit et de-
voluit se exaltare et multos appetit
interficere id est animas ad similitudinem dei creatas
et a me multum adunit machinatores
dyabolus colligit exercitum virum magnus
homo delectatur. Sunt superbia
amaritudo luxuria gula et cum illo
exercitu vult auferre corpora sanctorum
Petri et Pauli et corda bonorum hominum
ut de suo servitio dormiat. Romanus
homo facit septem sapientes id est septem

opus meum post horam post veniet. Sic
viri sapientes elemosinam induunt se ve
stimento colorato .i. cum ieiunio et ora
duos gladios fulgentes. Per istos duos
gladios intelligo dileccionem dei et proximi per
duplicem fugam accepit et demum alte
ascendit .i. per virtutes et nos mori
debemus et inde de una virtute ad aliam
et sic vitam eternam optinebimus ad quam nos

Quidam imperator Rome prudenter
regnavit qui VII sapientes habuit
per quos totum imperium regebatur
et isti septem ordinaverunt quod impe
rator si infra pallacium clare et bene
videret extra pallacium nil videret. Et
cum factum esset isti septem sub una
statuta quod quicumque sompnium vidisset
ad eos veniret cum marca auri et de
interpretacione sompnii ab eis optineret et
per istam viam maximum precium auri habu
erunt. Imperator una die cum imperatrice
in mensa sederet cum imperatrice flevit
acriter. Ait ei imperatrix: Quare tam
affligeris corde tuo? At ille: O domi
na, nec est michi magna causa quod extra
pallacium meum nil videre possum?
At illa: O domine, septem sapientes in
regno tuo habes per quos totum imperium
regitur. Similiter per eos in infirmitate
tua eis mandetur et sub pena mortis
eis precipe ut remedium apponant
ut extra pallacium ita clare videas
sicut intus, et sic per eos visum tuum
optinebis. Imperator statim pro septem
sapientibus misit. At illi statim ve
nerunt. Et imperator ait eis: Constat
vobis quod extra pallacium meum nil video
et intus bene video. Ecce vobis
sub pena mortis precipio ut visum
meum reformetis ut extra pallacium
videre possem, aut morte turpissima
vos interficiam et condempnabo. At
illi: Domine, rem difficilem petis. Sed
tamen date nobis inducias per decem
certa die videmus vobis. Ait: Placet
michi. Isti recesserunt cogitabant et nullo modo
poterant in libris quid invenire quod extra palla
cium faceret videre, et per imperium [illegible]

tamen inde et si aliquid possent in
venire quod eis super hoc darent
informacionem. Accidit quod quandam civi
tatem transierunt et pueros in platea
ludentes et ludentibus videbant. Homo
quidam cum marca auri ad sa
pientes venit et ait: Domine, sompnium
hac nocte vidi. Indicate mihi inter
pretacionem eius et vobis aurum secundum
consuetudinem dabo. Quidam puer cum
hoc audisset, ait: Tu noli eis aurum
dare, sed dic michi sompnium tuum et inter
pretacionem eius tibi indicabo. Ille
vero ait: Hac nocte in medio videbam
quod in medio pomarii mei fons crescit
cum aqua tot rivulis procedebant
quod totum pomarium meum erat aqua.
Ait puer: Vade domum, accipe ligonem
et in eodem loco fode et tunc thesau
rum invenies quod ipse et omnes ami
ci tui facti sunt divites et dives puella
tua divites erit. Iste vero domum
venit et tunc thesaurum invenit quod
ipse et omnes amici sui facti sunt divi
tes. At ille puero marcam auri attulit.
Ait puer: Absit quod ego premium
accipiam, sed vade, ora deum pro me. Sa
pientes cum hoc audissent, puero dix
erunt: O bone puer, quod est nomen tuum?
At ille: Merlinus vocor. Et ille: Bene
video quod magna sapiencia est in te
[illegible] tibi [illegible] si posses
nobis indicare virtute. At ille: Pronun
cias michi. Imperator [illegible] infra pallacium
clare videt, et extra pallacium nil
et dic sapiens causam [illegible] quod
quidam remedium apponere [illegible]
condignam daremus tibi. At ille:
[illegible] ad imperatorem
duxerunt. Ait imperator ad puerum:
Si tu michi remedium apponere
[illegible]. At ille: O domine et ad imp
eratorem [illegible] ait: Domine, cameram
intremus vos et ego et imperatrix
et vobis dicam quod sit faciendum.
Cameram intraverunt, sapientes foris
steterunt in aula. Cum vero puer [illegible]
imperatoris vidisset vocavit servos

et ait ad illos Cito totum locum amo-
nete et mirabilia videbitis Cum vero locum
amotum fuisset sub lato vero erat quod
pallacium nullo modo videre potest Imperator
admirabatur et ait puero Dic michi propter
iste fons amoveri Ait ei tu primum
modo et aliud sed ait Imperator Dic
michi quid dicit puer Septem bulle
bullientes non possunt contingi nisi
quos Isti septem sapientes quos ...
isti sunt et arte magica vos quod palla-
cium cecum fecerunt et remedium apponere
ignorant Si vero vult contingere bullas
extinguere faciat amputare capita
primum nigri et videbit in prima bulla
et continua deinde sed nigro et sic
per ordinem quorum capita erant
abscisa quo facto omnes bulle sunt extincte
et fons evanuit emanavit. Hiis actis
ait puer modo equus ascende quod pallacium
... pallacium astant clarissimum
visum habuit et gavisus est valde
et puero filiam suam in uxorem dedit
Reverendissime per istos vii sapientes intelliguntur vii
mortalia peccata que excecant homines
et confundunt regem tuum in malo spiri-
tuali quia faciunt hominem non flere
sicut Imperator flet et sic mirabilius
ductus ad Imperatorem ipsius visu restituit
sic discretus confessor quidem intelligens
virum tenebras et lapsus male vite primarum
amonere et sic illuminat fonte i. dicto
tu septem bullis fluctibus i. cum septem
mortalibus peccatis quinque ... faciat
certe amputare capita primum nigri i. ali-
cat superbie propter humilitatem deinde avi-
ciarie per gladium elemosine tercium luxu-
rie per gladium castitatis et sic de ceteris
viciis hoc facto sine dubio fons cum sep-
tem bullis evanescit et sic clarum vi-
sum recipies et vitam eternam habebis ad
quam nos perducat etc. Sequitur etc.
Fuit quidam Imperator qui statuit
pro lege quod quicumque vellet sibi amo-
re debet tres ictus ante pallacium
dare et ipsum Imperator ad serviendum
recipit sed quidam ambulans ad portam
pallacii tres ictus fecit introduxit eum
ianitor qui ad Imperatorem servire pe-
tit Ait Imperator quid scis tu in
servire Ait ille domine quinque servicia in mo-

quod scio vigilare quando alii dormiunt et
dormire quando alii vigilant secundum quod sum
quod scio bonum potum probare secundo scio homines
invitare ad convivium et ... quod scio
ignem facere sine fumo et ... quod
scio homines docere quod sine periculo vadunt
ad terram sanctam et redibunt Ista sunt opera
sufficiencia in manibus meis Constituit
eum prepositum totius regni Ille vero constitit
cum alii dormierunt et quiescerunt ipse
laborarunt et quod necesse fuerit in
yeme deinde hiis in estate providebat et
in yemine cum alii laborabant ipse re-
quievit Imperator hoc videns vocavit
dicens ... et ait Accipe ciphum
meum et fundo cum de acerto vino
et mixto et de ei bibere et videbis
si vinum durat Cum vero gustasset ait
fuit bonum et bonum et est bonum Imperator
vade et vide plures amicos et fac
primum ... credat nobiscum Ait ei
tunc in venit multos Imperatore et repleta
est domus aula actus non fuerit capitulos
inter quod Imperatori semper de ...
et non erant prompti ad serviendum ei Cum
Imperator hoc vidisset commotus est vocavit
Alibam et ait non ne tu dixisti quod scires
homines invitare ad convivia dixi tibi
quod invitare amicos et tu inimicos invitasti
Ait ille domine videtis o ... Quando tempore
bono vero aliquis venit de amicis non sit et
cum ad dixi eos ut per bonum convi-
tum de inimicis vestris faciat amicos vestros et
sic factum est quod ibi adherent dilecto vero
in omnibus obediat Ait ei Imperator
imple iam serviendum tuum Ait ei presto
sum domine fiebat quod ligna ... de
... in tantum quod quantum ille ignis
appareret clarus ignis inde fiebat et
sine fumo sic quod Imperator et
omnes sui fuerunt bene calefacti deinde
dixit Ahibas quomodo volunt ire
ad terram sanctam perveniret nec usque ad litus
maris et nullum sentiri sine cum et cum
ad mare venisset ait populo Numquid
videtis quod ego video At illi ignoramus
... ait Certe rupes magna in illa
ripe est quedam avis semper residens
in nido suo nec illius avis cum quidem
residet in nido toto mare in tranquilla

pace etc. et hic quilibet potest scire
utrum sit Quando animus eius volat tota
mente perturbat Sed sit illi quod petis
scire quid animus est in mundo vel contra
sunt ille et alia animus qui est unica
illius que semper destruit mundum sicut
et eum vicerit mundum confederatum contra
mundum volat Sit illi quod illa anima
possimus defendere Sicut animus vincta
fugit sanguine agni quod domini una
gutta sanguinis est in mundo posita
post quod de mundus et aspersus sanguine
agni vincat animus cuius audierunt verba
et hec fecerunt et securi ibant et credebant
Imperator cum hec audisset ipsum cum
magno honore ad militem promovit
et sic vitam consumavit etc.

Rimo iste Imperator est pater celestis
qui iam legem statuit quod quicunque
in porta esset tres actus faceret secundum
cronicam cum elemosinam petit in terra
regnum celeste et de mundo isto feliciter
Sed pauper habilitas i. homo
mundus egressus etc. Tamen in baptismo
promisit quicunque tercia Primum est
vigilare in bonis operibus quod alii dor-
miunt in peccatis unde vigilate quia
nescitis diem neque horam sed experiens certum
quod alii vigilant in malis operibus
sicut fures latrones fornicatores
Secundum sermonem est gustare bonum potum
potus est pena cristi bonum fuit illi
qui hic penitentiam egerunt sicut quod
iam regnant in celis Tercium est
quamdiu sumus in hoc mundo peregrini
per quam potum venire ad
vitam eternam Sermo sermonem est in vitam
hominis tamen sic et dare bonum consilium
et dare perdicionem sacre et confessionis
ad vitam beatam Tercium sermonem
est ignem facere scilicet sermo i. scilicet ira
invidia vel ut dicat in ore diligo
proximo et in corde latet ira Tercium
bonum sermonem est dicere ad eternam
statum ad celum eius est mundus
quia illud maius semper communione
sic mundus iste non dives non pauper
non servus vel insanus semper est cor
humanum est mundus et cor hominis Animus
in mundo est spiritus factus quia baptismo

in scripsisti Tercium quod domini spe sancta
tercium est scire potest utrum adventum
eternam Sed animus quod est vincta est dyabolo
qui omni tempore mittit deffidans mundum
cordis tui per malas cogitaciones suas
et actus etc. Tunc animus i. spe sancta
est mundum cordis tui in sanguine
agni i. per passionem Sed contra Christi
passionem quam pro te sustinuit contra etc.
ad te et sic per bonum venire

Quidam pauper fuit in quadam
villa qui inter singulis diebus
peregrinis ad quendam montem magnum
qui accessum habet ad magnam pro-
funditatem gemmarum et tradit
profundam et altam foveam ad unam
potuit exire In illa fovea in una
parte fuit unus horribilis draco Alia
altera erant multa serpentes et omni
die descendebant serpentes simul in
foveam ad quendam lapidem et linge-
bant unus post alium et tunc ascen-
derunt per ordinem et lapis iste erat
in medio Sed et draco lingebat
lapidem et tunc per totam diem qui-
escebant pauper cum audisset cogitat
quod ego non comedo neque bibo habeo et
et ivit ad lingendum lapidem istum
et ivit ad lapidem et cepit linge-
bat et ille est resolatus et desiderat
cibum gustasset post paucos dies
audivit tonitruum magnum et horri-
bilem Ita quod omnes serpentes et
draco de fovea exierunt et draco
post eos volebat pauper hoc videns
tenuit se ad caudam draconis et
sic ipsum de fovea levavit et eum
ad magnam distanciam de fovea pro-
iecit et clamare cepit ad cuius cla-
morem homines venerunt et eum
contra nomine duxerunt per manum

Rimo iste Imperator est homo mundi
egressus de utero matris sue intrat
nemus i. istum mundum et cadat in
foveam profundam quia cito facit mor-
talis peccatum ubi iacet in magno periculo
quia in potestate dyaboli Sed serpentes qui
qui nobiscum iacent i. omnibus nobiscum

venenum peccati sunt interfecti Sed draco
i. diabolus ytalica que defendit peccatorem
ne demones eum inuadant Unde psalmista
Cum ipso sum in tribulacione Sed ca-
put iacens in medio est xpc in quo
omnis sapor et dulcedo in veritate
Unde ipse tribulacionis et angustie
dicit dominus ad piscem istum i. xpm
et itum fuge i. in vite termi-
de wari Vel tonitruum magnum est
confessio pura ~~sacerdoti~~ et omnes serpentes
~~deputatos mortali peccato~~ corporis sacerdote
Unde fugiunt serpentes i. demones
et omnes sunt deputati mortali peccato
eiciuntur et draco i. diabolus potestatis
nos contra fonticulum trahit i. contra
mortale peccatum et tunc prelati di-
cunt te contra nemus ad vitium

Erat quidam Imperator // cetnam
quam habuit quoddam nemus in quo
erat unicornis cui nemo audebat
appropinquare hoc audiens Imperator
anxiatus nam unicornis consumpsit illi
dixerunt ei quod unicornis virgines mun-
das et mundas multum diligeret
et in earum castitate multum delectaret Im-
perator misit ... duas puellas
pulcherrimas quas ipse in nemore
portavit Cum in nemore sunt due pulcre
virgines et amice nemus intrabant
Immediate una accepit pelvim altera
gladium et ceperunt dulciter cantare per
nemus hoc audiens unicornis venit
ad eas et cepit mamillas earum lam-
bere Ille virgines nimis contremiscebant quousque
unicornis dormivit in gremio eius que
pelvim portabat Sed alia puella
videns unicornem dormientem ipsum cum
gladio occidit Et alia puella sangui-
nem eius in pelvim accepit et de isto
sanguine ... fecit sibi purpuream vestimentum

Karissimi iste Imperator est pater celestis
unicornis est dominus noster iesus xpus qui
erat ante incarnacionem valde austerus
due virgines sunt Eva et Maria que amice
erant mundo per peccatum Eva et per ...

maria in utero suo fuit Eva gladium portat
i. peccatum per quod xpc mortuus est Et
maria tenuit pelvim i. uterum in utero
in quo acceptus est xpus et humanitatem
assumpsit unicornis i. xpc lam-
bebat ... vetera per aliud debet intelligi
legem antiquam et novam quam ipse lam-
bebat i. implevit xpc sanguinem fudit
de cuius sanguine anime nostre sanitate sunt
purpurate in vitam eternam etc. Sequitur

Tiberius ~~regnavit~~ in civitate romana qui
statuit pro lege quod si aliquis virginem
raperet et si aliquis eam de manu
liberaret eam in uxorem duceret Sed ei pla-
cuit Accidit quod quidam tirannus rapuit
virginem unam et duxit eam ad quoddam nemus
et eam defloravit hoc non facto volebat
eam interficere Illa vero alta voce cla-
mat Miles vero in nemore astitit
audivit vocem puelle illuc properavit et
causam clamoris a puella quesivit Illa
O domine mi propter dei amorem succurre michi
Iste me rapuit et defloravit et quod
peius est occidere me properavit Ait
raptor Non sic si uxor mea est et
fuit ante per adulterium Sed eam dei
ego volo mox ad mortem pugnabant
duros ictus ad invicem dederunt Sed
miles victoriam optinuit tamen graviter vulne-
ratus ab tanta victoria Miles ait michi
si quod tibi placet quod te in uxorem ducam
et tecum solempne desponsabo Que ait
Domine super hoc consilium meum do tibi
vobis fide data Ait miles Infra tem-
pus post ... dies ... ad eam
... et pro omnibus necessariis ordinatis
ad nuptias Que ait presto sum De
... volo vero obedire Miles vero
ei valefecit Illa ad castrum militis per-
rexit Cum autem miles fuit absens et
parentes amisisset ad quoddam con-
venit Tirannus ad castrum militis accessit
ubi puella erat et pulsavit Illa
vero introitum negavit Tirannus promisit
et cepit ei multa promittere
in uxorem honorifice ducere et cum
eius ... eam introduxit Illa ...
ambo illa nocte dormierunt et simul
post unum mensem reversus est Miles et ad ...

non aperuit oculos cum audisset in dicta
et ... et pro statu allegat
dominus Raptam liberavit dicens o uxore
si velles eam ego liberarem de manu
raptoris et non eam ducerem et peterem in
uxorem. Iudex hec audiens praecepit
et raptorem misit eum non demisisset
Ait iudex o crimine ... miles
redemisti et miles ... de manu tua
liberavit. Ait ille cum dicere non secundum
legem uxor sua erit ... ego te
in uxorem aliquem ... quod castrum
suum intrasti ... obmittunt et
... iudex admirans dixit o tu
puella non tu duplicat istius uxor
fuisti primo quia de manu raptoris li
beravit ... quia sibi fidem semper ...
dedisti promissam ei non ... At ille
metuens potest respondere. Iudex ...
manu dedit ut ambo in patibulo
suspenderentur et sic factum est. Omnes
in iudicio laudabant qui ...
manu dedit secundum iusticiam. Tale

Rimo iste Imperator est deus qui iterum
Regem dedit mulier rapta est anima
rapta ... raptor est dyabolus qui eam
non tenet ... ...
... ... ipsa clamabat
quod olim nunc ... ...
nobis dare ... ... clamo
... audivit quidam miles scilicet filius
dei qui ... ... Iste
filius dei descendit in ... ... non
et bellavit cum raptore ... dyabolo
... ... bello ...
... accepit de quibus mortuus est
secundum ... ... est
si ... in carne dyabolus in ... ... nos
... impugit in forte et ambo ...
... ... instituit ... ...
... dat fidem quod dyabolo ab
renunciat et omnibus pompis eius
et ut deo adhereat per alios ...
... recepit in baptismo de quibus fit ...
... dyabolo ... deus ascendit in celum
... ... per nos ingredi ... etiam
sibi ut ... illud vado parare vobis
locum ... ... in castro ...
... ... raptor ... ... miles

... alium ... quod ... ... vani
... et ad eam ... quod ...
vendicat. ... ... si non ...
... ... ad hostium
et pulso ... ... cognoscat
eum ... ... in cruce
... ut ipse ... ...
... sunt non sunt ... in ... ...
per filium dei. Et iudex celestis
in die iudicii dabit ... ... finalis
... dampnacionis ... Sequitur

Narratur quod fuit lex quod ... senior
... et iunior eligeret ...
... ... discretionis
... ... eligere senior aut
discretior ... ... alia lex fuit
licet filius ancille hereditatem accip...
sicut filius libere. Contingit autem duos
fratres unum de libera alium de ancilla
hereditatem ... senior dimisit ...
quod ... parte ... ... alia
parte ... hereditatem ... ... ante
elegit ... et hereditatem ...
... ...
... ab eo ... ...
... et ... ... quod ...
... ...
... eligisset ... Allegoria

Rimo deus pater habet duos filios
unum de libera alium de ancilla
... ... sibi ...
et ... de ancilla ...
qui secundum ... et ... ... iste
... iunior quia ... ...
... ... senior et non hereditatem
celestem ... ...
... si ... eligerent hereditatem
carent ... optavit ... ...
hereditatem ... ... eligit ...
... ... potest ... ...
non ... ... eligit se ipsum ne
... ...
non ... ...
dei ... sibi vendicare ...

Quidam princeps erat dimitus
nomine ... ... in monte
... ...
volens autem ante ... populo
suo quod ... ... esset ...
... de militibus ... ...
... ...

resultum presentit ordinat ut militibus
lanceis et sagittis contra alios sectetur
Confortamini in deo et estote fideles
in obsidione in proximo ego veniam
et obsidionem amovebo etc.
Rex iste pater Christum significat plus
obsessus in turre pectoris in medio
quem ad hominem obsidere non cessant inimici
occidunt milites missi Christi lancea
et sagitta probat in subito contra acidiam
vanam ut contra gulam ut contra luxuriam
ut contra avariciam ponit etc. Refertur
Regina que genuit filium de suo ru-
stico ex adulterio qui filius se
rusticaliter habebat in consorcio regis
Rex vero considerans eius rusticitatem cogi-
tavit quod non esset filius suus et dili-
genter reginam inquisivit utrum filius
esset. Promisit iuravit regina quod nunquam
irasceretur super ipsa de tanto tamen bene
confessa est quod non esset filius suus
Rex eam tenens [illegible] regno post mor-
tem dedit et regnum. Sed per ordinem quod
[illegible] suas quadam vice fecit fieri
[illegible] similis et colorib[us] sed medicum
de vili et quod vilem porcum inspiceret
de superbia et viis quamquam delectaretur
cum vero porcum nobilem inspiceret quod
se non [illegible] [illegible] [illegible] similibus
inmundicie non minime fugerat. Karissimi nos
[illegible] stulto reputatur etc.
Rex iste sicut tanto non [illegible] nos
diligit karissimi et [illegible] actu-
ne peregrinus ad [illegible] permissionis ve-
stes [illegible] [illegible] de vilis panno que
filii rustici sumus [illegible] vna parte
panni [illegible] vilissima [illegible] quod
considerantes eius utilitatem non super-
biamus. Alia pars panni nobilissima
si autem cogitare debemus pessimum et deum
eius nobilitatem [illegible] et non esse-
mus similes ne subtrahamur nos petius
[illegible] dominus suam be-
[illegible] [illegible] [illegible]
possimus per bene etc. Legitur aliud
Legitur de quodam viro [illegible] te-
[illegible] silvam vidit unum ser-
pentem ligatum [illegible] ad
arborem qui [illegible] [illegible] solvit

eum et in sinum suum posuit
Tamen non est calefactus in sinum
viri cepit mordere. Tamen ait
quid facis. Cur malum pro
bono reddis. Ait ille serpens tamen
non dedit nec [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] naturam
meam facio. Tamen ille homo
[illegible] ad quendam hominem et ei
[illegible] processum narravit. Et
[illegible] [illegible] qui vidit per auditum
iudicare ignoro sed volunt ut
serpens ligetur ut prius et [illegible]
[illegible] [illegible] etc. [illegible] Tamen
ait sapiens serpens si potest
evadere discedat et tu bene
amice noli laborare amplius
ut [illegible] [illegible] [illegible] semper
facit quod nec ei dedit etc.
Rex iste homo pro deo [illegible]
[illegible] qui in [illegible] [illegible]
ligatum [illegible] [illegible] quod deus in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] solvit quod
[illegible] [illegible] consensit [illegible] [illegible]
sui ponit quod deus in pectore [illegible]
manet. Iste [illegible] [illegible] mordit
[illegible] ego [illegible] faciendum. Certe
vade ad [illegible] discretum confessorem
qui tibi [illegible] consilium quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ligetur ne
de cetero peccatum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] facit [illegible] et [illegible]
fuit [illegible] [illegible] [illegible]
sicut dicit peccator qui [illegible]
[illegible] actus sicut [illegible] [illegible]
ad [illegible] etc. Refertur ad.
Quidam dives erat qui habuit unum
Ianitorem qui [illegible] suo [illegible]
ut eius [illegible] quicquid quod habuit
ianitorem [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dominus ille [illegible]
et sigillo suo [illegible] qui
suo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
si [illegible] de officio suo posset [illegible]
Tamen [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] portam ianitor [illegible] et [illegible]
eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Sed [illegible] non ei [illegible]

voluit Janitor manum in eum iecit et
capucium rapuit etiam unum oculum non
habuit Janitor duos denarios
postulavit gibbosus vero voluit fugere
sed cepit eum Scabiosus apparuit
Janitor tres denarios postulavit
ille vero voluit eum fugere detinuit
nudato capite sic cum aliis apparuit
Janitor quatuor denarios postulat
qui defectu cappam et pallium ab-
stulit et manum unam capit Janitor
quinque denarios postulavit et sic fecit
sed qui voluit ullum denarium qui
sed quinque in tantis dedit etc. Moraliter
R mi iste dominus erat est vir ille
Christus Janitor est discretus con-
fessor qui secundum statum i. predicare in
porta civitatis i. homo qui habet quinque
sensus i. quinque portas per quos mors
intrat Qui pessimi gibbosum scabi-
osum monacum etc. Denique intelligere
habemus plenum viciis qui septem
peccatis mortalibus et in voluntas qui
pregnans fuit vel sine non tene-
tur denarium i. penitentiam agere si
desiderat eterna gaudia optinere ad
quod nos perducat etc. Exemplum
L egitur in gestis romanorum quod inter
duos fratres tanta erat discordia
quod se invicem et bona alterius de-
struxit Audiens hec quidam Im-
perator quam cito recepit eum fratrem per-
secutionis Ille vero offensus Imperatoris
properans venit ad fratrem suum cui con-
ter mala intulit petens veniam ab
eo, et rogans insuper ut ipsum et
imperatorem pacem reformaret
Circumstantes dixerunt non metuisse
sed pro nunc consilium fecit aliquo offensa
talia. Dixit fratri non dominus ingens di-
ligendus princeps qui in bello est vehe-
mens ut agnus sed in pace fuit ut leo. Sic
frater meus ego non me non meruit
tibi eum retaliando si potero quia in nullo
quid. in intulit sed tibi vindictam in
eo et sic Imperatorem et ipsum et
fratrem suum reconciliavit et restauratus pace
R mo isti duo fratres sunt filius dei
et homo inter quos erat semper magna
discordia eterna quod homo offendit

committat mortale peccatum persequitur filium
dei fratrem suum quod quando homo facit
peccatum sicut filius hominis moritur sed quando
in semper sed filium dei mortificat
Cum offenditur summus Imperator
i. pater celestis ad hanc ego fratrem
nostrum ihesum christum petamus veniam
ab eo in contricione cordis et ipse
illius profunditate vindictam repentat
et nobis culpam dimittit et pacem
nobis inter deum et nos reformabit
Cum ergo tu timeas dei iniuriam fuge
ad eius veniam quod meum sed ira
seviciens cuius pectus vel porta sal-
vis sup ... soper eius
... metuere etc.
Q onsiderans Imperator pugnaturum con-
sapientem qui sup eventu regi
et belli consulit Apollinem eum responsum
sed quod alter non vincat inimicos suos
nisi primus gladio hostili interficeretur
Quod hec audientes dixerunt ne ab
... corpus regis ... Romanos ... Cas-
tros cognominantes mutaverunt suum ac-
ma. Accepit et ... inimicos ... ar-
deris virtus militum ... Imperator suo co-
ita usque ad mortem penetraverunt et
sic per mortem suam ... Romanos
manum omni mortis liberavit etc.
R mo sic debemus dominus noster ille Christus
consulit deo pro deo pugnaturum
contra dyabolum et Dominus eum cognosceret
mutavit habitum suum notum humanitatis
assumendo quod si Iudei eum agnovissent
non regem glorie crucifixissent Imminente
vero belli virtus militum stans cum
dorsum eum lancea eius usque ad
mortem penetravit et sic per mortem
suam totum genus humanum de morte
eterna liberavit etc. Exemplum ad
H ellinus narrat quod in monte
Olimpo erat in quodam nemore
usque steterunt septem arbores pleno
foliis de toto Asperitas desuper
frondes colligit quod pertinens accepit
venerunt tres viri i. iustos ne morte
et ipsum quod nemus ... ad exponit
nemoris cecidit in fomes et usus
per magnos ponderes

Rmd istud nemus quod fuit plenum
dumis et tribulis vnde in isto nemore
sunt septem arbores . i . septem peccata mortalia
de quibus homo tunc colligit et facit pondus
peccatorum non sit quod dominus quod in pelle mortis
venit tres viri custodes nemoris
qui sunt tres inimici scilicet caro mundus et dyabolus
innuat hominem dimissum in eternum pecus
usque ad portam dicte de corpore et tunc dimittit
eligere in profundum inferni propter magnum
pondus peccatorum suorum. Sequitur
Refert valerius quod cum quidam
pro vna mulieri nobilem pro
adulterio capitali sententia dapnatam et
in carcerem tradidit et ibi fame cruciandam
quod custos carceris non statim occidit sed pro te
nutu mulieri filie ipsius semine in
pate gessit obseruans tunc quod alimentum
cum in secreto perrigeret per multos
dies pro ciuitate quod sciendum carere tot
dies vixit intelligens quod placet mamillarum
suarum filia matrem sustentauit que
nature sine fidelitate de audacia iudicatus
ad pretorem mutatur quod que sine venia
Rnd iste pro quod pro // impetrat
Rcelestis que dapnatur genus humanum
terre infidelis scilicet tymuit et indignauit
vt illi ardentur quod pro qui iuniit suscipi
gerit. Custos carceris quod deus
ihesus christus mortuus pro te consulit sacra
. i . sua mater genus humanum adire
et ei lac sue passionis dedit ne
euntes moreret et pro ira et sine
mutat et ideo dimisit quod las
Fert quod Aldebrandus ethiopem de quodam
aspera colligentem alligata leuare
tentat qui cum videt quod tenet prima
displicuit et magis apposuit tunc
magis erat ponderosum et adhuc plus
addidit et fit ponderosum quod vllo
tenac potuit et semper addit. Omne
ille vltra processit videt quod vasa
de fonte aquam fundebant et fundi
subitus foraminis fuit vas plenum erat
foraminibus et non desistebat vltra
processit et erat duo viri portare
ponderabant quod lignum longum audiens
transuersum ferebant et laterales alto
volens ecclesie ab eo foris remanebant
Rnm ethiopes qui augeri pondus lignorum
est homo cum sit accumulabat
pondus peccatorum et finaliter male sunt
cumulat in morte eterna deponit et dicitur
desperans in videant per medium non mortem
ipse vos qui defundit quod istequam claudit
in alia terra opera facit propter laudem
humanam et causa sic amittit vnde
sapiens quod Congregat pannis et dimisit
eum in sacco pertuso. Congregat
qui lima opera facit si ea ipsius opibus
consumat. Quod qui ferebat lignum
transuersum est qui portant
grauem iniquitatem superbie quidam adulterium
quidem qui sunt nolunt
illi porte celi ingredi non possunt
Pompeyus statuit de lege quod
post mulos debet in armis
se sepeliri cum inuenit defunctus armis
spoliaret morte moueret. Accidit
quod quedam ciuitas nobilis aquadam
tyranno erat obsessa et de ciuitate cuiusdam
multos in federis ponebat per insultum tunc
ipsum inimicus quod ciuitas eadem erat in periculo
perdendi. Timens miles timendum
quod resiste non poterant. Cum autem de periculis
sic starent. Quidam miles quidam ius
audax strenuissimus et strenuis intitur
multo et similiter multi comparabatur quos
quod eos in tam periculo perdendi videt.
Timens non eum strenuum vidisset ad ipsum
accesserunt et dixerunt dominum ad mea nos
esse in isto periculo sumus. Cui ille. Rmd
alio periculo liberari non potestis nisi
de meam forti remediam nunc vester
esse. Ergo vos fit videtis arma non
habeo et cum meos viros pugnare in
quo desperasse sine armis et ideo non possumus
vos adiuvare. Audiens sapiens
hoc audiens ait ei propter duo
ista premissa dicens quidam miles
strenuissimum in sepulcro fuit. Ergo sepultus
in optimis armis. Cui arma illius
acceptas et cum illis pugnaretis et
nos a morte liberatis. Ille vero
audiens ad sepulcrum defuncti iuit
et arma eius accepit et dicit
hoc fuit pugnans ad bellum iuit et
victoriam obtinuit et inimicos fugauit
et ciuitatem a bono periculo liberauit.
Hoc facto reposuit arma defuncti
vnde accepit. Accusatus est cines cuius
in videns mari quod sic gloriose
triumphassent ipsum apud iudicem accu-
sabant quod contra legem pertinuisset

325

Iudex eum invitat et ei obiecit quod con-
tra legem cepisset et arma defuncti
abstulisset. At ille dixit: Lex magistri
respondet de duobus malis minus ma-
lum est eligendum. Minus malum fuit
contra legem agere sed magis malum
fuit civitatem gladio perire. Ergo vo-
bis respondi non ut defunctum spoliarem
sed ut civitatem liberarem. Unde si ego victor
in eius loco arma reposui et
si intendissem defunctum spoliare
arma non reposuisse et ideo hoc
est signum certissimum quod ... con-
cordia hoc feci et non in detrimentum
defuncti. Dixit iudex rustico: Iste
fecit bonum et quare ideo se pergit
ad surgendum et per foramen de-
mum impedit? forte nec aliquis a
parte non nec perforatam continuabit.
At ille: talis perforatam unam
sperabit saepius quod tunc dominus domus
potest videre ubi lateat periculum et
illud emendabit. Iste satis clare
videmus quod si una domus in civitate
fuit accensa et nullus est et se
cui ... ut illa tota perseveratur
et ambusta. Ergo quod certe domus
de illo igne dampnum acciperat
et tota civitas combusta. Eodem
minus malum fuit unam domum ut
arma defuncti recipere et civitatem
liberare quam quod civitas ... ipso fuisset
desolata et omnis sepulcra mortuorum
spoliata. Iudex vero hoc audiens
ait illis qui eum accusabant: illum
tamen mortis in venio in eo quod iudi-
caret. At illi: reus est mortis. Cito
de medio tollatur. Statim precepit ut
moreretur. Primus morte fuit cum ipse la-
tro magnus in civitate etc.

Rome ipse imperator est pater celestis
civitas obsessa est mundus qui
longo tempore a demonibus obsessa est
et in ... erant mala ... post
tempus in potestate dyaboli detinebatur.
Miles fortis et pulcher qui invenit
... est dominus noster Ihesus Christus qui
nullam tamen ... comparabatur.
Erat pulcher unde speciosus forma
prae filiis hominum. Erat fortis. Unde non est alius

etiam pugnavit pro nobis in cruce et agilis
... videlicet quod nos possemus liberari
a potestate dyaboli. Iste per bellum pervenit
ad sepulcrum ... id est ... regimus ... nec
et arma invenit ibi defuncti, scilicet
in vero eius humanitatem quam induit
quam pro nobis fuit ... tempore et in istis
armis toto tempore vitae suae contra dyabolum
pugnavit. Accidit una die quod pa-
tere quod fons ... scilicet dominus ...
... contra dyabolum pugnavit et victoriam
optinuit et genus humanum de morte libera-
vit. Sed iudei pessimi in invidia
moti eum ... in multis accusabant
ut morte moreretur. Unde clamaverunt:
Crucifige, crucifige eum. Iudex Pilatus
tamen mortis in eo invenire non po-
tuit ac tamen morte turpissima
eum condempnavit. Ille vero arma de po-
suit quando corpus perfodium interra
... fuit unde salubria cavit
genus humanum ... perditum fuisset.
Unde dixit Caypsias oportet unum
ut unus moriatur etc. Exemplum

Gemmineus regnavit potens valde
cum in Roma semel ... imperium resi-
taret quidam pauper ei obviabat
satis elegantia et pulcre et clamabat
ab imperatore petivit. Ait imperator:
Bene sapiam quod bonus esses te pro-
movere. At ille dixit: fiunt de
promitto sublimatio. Imperator ipse
motus eum secum duxit. Domum
ac tenuit unde infra tempus
tam breve et ... in curia
imperatoris se exibat et cum domino
stetit et post ea cito in marescal-
cum ... fecit. Ille vero cum
sic exaltatus est elevatum in cor-
de ... quod omnes pauperes opprimebat
et eis nullam gratiam fecit nec pupillis
nec viduis eum ... donando ... erat ...
plena ... plena fuit plena. Im-
perator ordinavit quod ficavit in ...
plena ... divise in magna ...
et profunde et quod ... in ...
... accendit ... dicens quod mar-
scalcus plus in ... spinis ...
plus ... et elevatum
est cor eius. Cogitavit quod ipse
esset maior in regno post imperatorem

et sic. Cum cursitando tunc modo in
silva de via sancta perdidisset cecidit
quod eadem die et ulterius non poterat pro-
cedere. Accidit quod eadem die unus senex
magnus de eadem silva exivit, audivit marsal-
cus clamantem, sed nihil ei profuit quia nullus
eum audivit eo quod longe a civitate
distabat. Accidit quod eadem die quidam pauper
Tirius nomine Guydo ad silvam ut cum asino
pro lignis colligendis quod marsalcum tempes-
tatem audivit et clamantem: O bone, quis
es tu? Veni educ me de fovea ita
et ad divitias promoveberis. Guydo hec
audiens ait: Quis es tu? At ille: Ego
sum marsalcus imperatoris et casu
in foveam cecidi et sequens magnum
post me cervum tunc intus sum valde
timeo. Et bone amice [illegible] mag-
is de meo promitto quod si me eduxeris cer-
ta die te ad tantas divitias promo-
vebo quod dives eris. Ecce tempus vite
tue, pauper. Hec audiens gavisus est
et ait: Cordam longam habeo illam ad vos
descendere promitto cum [illegible] te sursum
ad terram trahere et sic cordam descende-
re. Respondit [illegible] vidisset [illegible]
cordam saltavit, cum [illegible] pauper [illegible]
bat [illegible] militem et [illegible]
tem hoc facto [illegible] elapsum fecit
[illegible] et recessit. Dum miles
clamavit: O bone, non [illegible] te
liberatum sum, cordam iterum permitte de-
scendere. Ipse statim miles suscepit
se et Guydo cum [illegible] miles [illegible]
ascendit et [illegible] pallacium [illegible]
et [illegible] et ulli [illegible]
Mane facto Guydo surrexit et ad palla-
cium venit et ad pallacium pulsavit.
Janitor venit et causam pulsacionis
ab eo quesivit. At ille: [illegible] dic
marsalco quod hic ille sit pauper qui
hesterna die eum [illegible] in silva liberavit
et hic expectat graciam suam. Janitor
hec marsalco similiter intimavit de eius
adventu. At ille: Vade dic ei quod opor-
tet quod cito recedat [illegible] in silvam
vadit. Janitor hoc verbum retulit Guydoni.
Hec audiens Guydo tristis recessit [illegible]
ad suam [illegible] cum dixit: Pauper
est sorte eat [illegible] die
crastina [illegible] Guydo mane

surrexit ad pallacium venit ut prius
et pulsat. Janitorem petivit ut
iterum sicut prius preferret. Janitor
hoc [illegible] ad marsalcum
accessit et ait: Domine, iste pauper iterum in
porta clamat qui heri [illegible] fuit et
eodem sermone loquitur. At ille: Vade
dic ei ut cito recedat et si tercia
die venerit ante terram vite cum
[illegible] et [illegible] ambulare possit.
Janitor hec Guydoni retulit. Ille
[illegible] uxor [illegible]
[illegible] potuit consolabatur et ait
ei: Bone, tercia die temptare debes si
forte [illegible] meliorem
ei dabit. Placuit Guydoni. Mane
[illegible] surgit ut janitorem prius rogat
ut iterum eius preferret marsalco.
At ille: Quia iam [illegible] tibi dixi
tibi et retuli [illegible] si ei iam adventum
meum dicas quod malum fiet ut promisit.
At ille: Tantum modo tercia vice temptabo.
Cum janitor hec audivit [illegible]
intravit et marsalco de adventu
eius intimavit. Ille vero furia repletus
[illegible] et [illegible] quod se nimis
in platea iacet. Uxor hec audiens
cum [illegible] asino et ipsum domum duxit
quod non potuit ambulare et quod duos
menses infirmus iacuit. Cum autem
sanus fuisset, factum perexit cum asino
suo ad silvam ut prius pro lignis
colligendis. Et ecce [illegible] quod [illegible] defu-
ncta [illegible] obviam veniunt
portans lapidem parvum [illegible]
coloris coloratum, ex una parte erat
albus, in alia parte niger, in tercia
rubicundus, et cum Guydoni eadem
promisit. Guydo lapidem sustulit [illegible]
[illegible] in [illegible]
ad virum sapientem qui virtutem lapidum
novit [illegible] eum et rogavit eum
ut virtutem lapidis diceret [illegible]. Ille
cum lapidem vidisset dixit ei: Tibi
dabo pro lapide centum florenos.
At ille noluit vendere lapidem. Ait
ei sapiens: [illegible] hunc lapidem
[illegible] dives erit
et si vendiderit lapidem [illegible] pro
quo valet lapis et ipsum [illegible]
Et accrescit in divitiis et honoribus
et diebus et deo et hominibus.
Guydo hec audiens gavisus est et
statim emit [illegible] terras possessiones
et bona infinita acquisivit et

multos offensos et decernens de regno non
fuit Imperator cum hec intellexisset quod sit
pulchritudinem unius lapidis ditatus esset
misit pro ipso ut ad eum veniret et
cum venisset ait ei Imperator Karissime
audivi quod lapidem preciosum habes rogo
ut michi eum vendas Gygas autem ait
absit quod hoc faciam quia per eum fortis
sum divicias Ait Imperator Elige tibi
unum de ducibus et vendas michi lapidem
[illegible] te [illegible] Gygas dixit
Imperatori domine quia sic vos lapidem
desideratis sed unum vobis dicam si non de-
deritis michi valorem lapidis lapis
ad me revertetur Cui ait Imperator quod sic sit
quinquaginta milia tibi florenorum dabo
Gygas accepit florenos et Imperatori
lapidem dedit Una dierum dixit Impera-
tor Gygam [illegible] Karissime lapidem [illegible]
Ait ei ubi est lapis quem ego vobis dedi
Ait Imperator Illum reposui diligenter
apud thesaurum meum preciosum valde
[illegible] in mea archa Gygas ait
non est ita Karissime [illegible] quod ad me
venit si valorem eius non estimatis
et ad me venisset et ipse hodie
in cista mea in [illegible] et [illegible] vobis
ipsum [illegible] et nisi amplius [illegible] et
lapis apud vos remanebit Ait non
Et tunc cepit Imperator [illegible] narrare
usque ad finem [illegible] Marsilium
in foveam cecidisse cum serpente et quomodo
[illegible] ipsum liberare misisset et [illegible]
lapidem [illegible] [illegible]
Imperator cum hec audisset [illegible]
[illegible] cum Marsilio et
[illegible] Gygas [illegible] narrat-
tor [illegible] non potuit Ait Impera-
tor Optime [illegible]
magnus [illegible] magna [illegible]
qui te de periculo mortis liberavit
usque ad mortem [illegible]
[illegible]
dam dedit Cum [illegible]
malum pro bono reddidisti Ergo tua
mobilia et immobilia [illegible] Gygas
et ipsum Marsilium [illegible]
et te in partibus [illegible]
[illegible]
et mobilibus [illegible]
placuit Gygas [illegible] Imperium
recepit et [illegible] dilectam et [illegible]
suam in bono finivit etc.

Karissimi iste Imperator qui omnia
videt [illegible] ut magnus
[illegible] homo [illegible] plasmatus [illegible]

Valens Ihesus modo [illegible] [illegible]
[illegible] istum [illegible] ad eum [illegible]
paradisi et [illegible] posuit ut ei omnia
[illegible] Omnia [illegible]
[illegible] modo [illegible] fovea
peccati Sed homo [illegible]
in foveam cecidit quando [illegible] de
pomo comedit Unde [illegible] dici
[illegible] serpens [illegible] in foveam cecidit
et [illegible] confessione [illegible]
serpens portat in lingwa [illegible]
contra venenum Sic confessor portat
in lingwa [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] portat venenum [illegible]
[illegible] et confessor finaliter [illegible]
[illegible] penitenciam [illegible]
[illegible] venenum [illegible] ad
[illegible] penam [illegible]
[illegible] Sed Gygas [illegible]
Marsilium de fovea [illegible]
sic [illegible] Sed [illegible] homo non
[illegible] in [illegible] et [illegible] suo [illegible]
[illegible] et hec [illegible] violat
Gygas [illegible] Sic [illegible]
[illegible] portat [illegible]
[illegible] Serpens dedit lapidem
[illegible] colore [illegible]
[illegible] confessor [illegible]
[illegible] dat lapidem [illegible] lapis
[illegible] colore [illegible] albus
albus pulcher [illegible] preciosus [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ille
lapidem in corde suo portant [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et gloriam et
[illegible] et [illegible] possidet
Sed istum lapidem [illegible] vendere
[illegible] manet homo in vita
bona [illegible] vita [illegible]
[illegible] infirma [illegible]
et [illegible] in partibus [illegible] suscipere

Domicianus regnavit [illegible] valde
et per omnia iustus [illegible]
[illegible] Contigit
ad [illegible] venit [illegible]
ad portam et pulsavit Ianitor [illegible]
et [illegible] Ait mer-
cator sum et aliquid habeo vendendum
pro utilitate Imperatoris Ianitor hec
videns ipsum intromisit Ait illi Im-
perator Karissime quid habes ad vendendum
pro utilitate mea Ait domine tres sapien-
cias Et quid in [illegible] sapienciam dabo
Cui ait [illegible] precepto
[illegible] Cui ait Imperator Et si

mercati sapientie non prosunt pecuniam pacto. Ait ei: Domine, in regno vestro permanebo et si sapientie vobis non valuerint, date michi sapientias meas et ego reddam vobis pecuniam vestram. Ait imperator: Bene dicis, dic michi sapientias quas vendere vis. Ait ei: Domine, prima sapientia est ista: quicquid agas prudenter agas et respice finem. Secunda sapientia est: nunquam dimittas viam publicam propter semitam aliquam, si tu diligis vitam eternam. Tercia sapientia est: nunquam hospicium de nocte queras ubi sit dominus senex et uxor iuvencula. Hec tria custodi et bene tibi erit. Imperator dedit ei pro qualibet sapientia centum florenos. Romanam sapientiam scilicet quicquid agas etc. fecit imperator scribi in aula, in camera et in omnibus locis, in lectis et coopertoriis et in manutergiis et in aliis vestimentis suis. Post hec pro certo regni in sua multi conspiraverunt contra imperatorem, propterea ut eum occiderent occulte. Cum quodam barbitonsore convenerunt pro pecunia ut cum barbam sibi raderet guttur precideret. Barbitonsor accepta pecunia ut promisit accessit. Cum imperator radi volebat et ut barbitonsor lavit sibi barbam et incepit radere, volens sibi precidere guttur, vidit in manutergio scriptum: Quicquid agas etc. Cum hec legisset, cogitat intra se: Si ipsum occiderem finis mea esset turpissima, quia morte turpissima me interficerent. Ergo bonum est ut finem ibi respiciam et a malo proposito resistam. Et pre timore cepit tremere, ita quod novacula cecidit ei de manu. Imperator hoc videns ait ei: Quando est tibi bene? At ille: O domine, miserere mei, et hoc omnia aperte narrat. Ait imperator: Eris mihi fidelis, hoc tibi dimitto. Et cogitat: Prima sapientia vitam meam salvavit et plures proditoribus suspendit. Item alii emuli imperatoris hoc videbant, cogitaverunt quomodo eum occiderent, et disposuerunt ad invicem: Tali die transibit imperator ad illam civitatem, simus absconditi in silva per quam transibit in semita et eum occulte occidemus. Imperator eodem tempore properabat et eum expectabant publicam et latam viam. Dixerunt aliqui sui consiliarii: Domine, bonum est quod per semitam ire, quia

est propior et melior est via. Cogitat imperator quod secunda sapientia est quod nunquam publicam viam non dimittam propter semitam, sed via lata vos ducit. Quibus ille: Per semitam ire potestis et portam omnia et cito veniatis ad vos. Illi vero qui semitam transierunt omnes sunt occisi ab illis qui imperatori insidias posuerunt, quia credebant quod imperator esset inter eos. Imperator hoc cum hec audisset, cogitat: Ecce hec est secunda sapientia que vitam meam salvavit. Illi vero videntes se deceptos conspiraverunt quomodo imperatorem necarent. Primus illorum ait: Tali die pernoctabit in civitate tali in uno hospicio in quo omnes magnati hospitantur. Conducamus hospitem et uxorem eius precio, cum imperator dormiat ipsum occidant et milites qui cum eo in camera sua sunt dormiunt. Cum in civitate imperator ad civitatem venisset et in hospicio eam recepit, emuli sui qui convenerunt hospite et uxore eius, cum imperator dormiret ut ipsum occiderent, et promiserunt magnam pecuniam eis. Hec imperator fecit ad se vocare hospitem domus. Cum vero esset imperatori hospes presentatus apparuit senex valde. Ait ei imperator: Uxorem habes? Ait ille: Certe domine. Qui dicit: Ostende michi eam. Cum eam vidisset imperator apparuit iuvencula quasi in etate xviii annos, et post vocavit imperator camerarium suum et ait: Cito prepara michi lectum alibi occulte. Ivit ad illud hospicium et ibi dormivit, et ipsi eum putabant cum militibus in camera iacere. Circa mediam noctem intraverunt et septem milites occiderunt. Mane facto imperator pro militibus misit et invenit ad hospicium et quesivit ubi essent milites. Senex ait: Domine, sunt recesserunt ad loca que venerunt. Cum hec hospes vidisset videlicet timebat quia credebant eum occidisse. Imperator pro militibus misit ac interrogavit et cum eos occisos vidisset, valde turbatus est intra se cogitat: Iam tercia sapientia salvavit me bona hora erat in qua pecuniam meam dedi pro tribus sapientiis et statim

secum ad uxorem suam et omnem familiam
suam ad patibulum suspendit. Imperator
eciam vidit illas tres sapiencias re-
tinuit et in bona pace vitam suam
Rmd iste Imperator // finivit
Rex dicit bonus operarius qui nunquam
cessat ac ait sic age. Janitor
in porta est liberum arbitrium et ra-
cio boni racio mali per intrare
sine libera voluntate mercator qui venit
ad portam est dyabolus qui temptat Istud
illud emere eo scilicet ad hospicium
et precio cum emit tres sapiencias
[illegible] florenis i. pro anima tua
quod florenis sunt virtutes anime tue
Prima sapiencia est ista Quicquid agis prudenter age
et respice finem [illegible] facias [illegible]
debet fieri [illegible] ad finem ipsius
et de facto tuo fine considera Secundum
illud acceptare nunquam viam secundam
sapiencia est publica via. via pub-
lica est decem precepta que deus [illegible]
ne hostes ad mortem et [illegible]
permittas male ante ambulare
Sicut tercia sapiencia est ubi latitant
latrones et multa pericula quod est con-
salutem anime Tercia sapiencia est non debes
hospitari in domo senis Senex
iste mundus qui est inmundus vocatur
i. vanitate et falsitate quia omni die
nova vanitas oritur in mundo
Tamen si in mundo hospitatus fueris dominus
te [illegible] tunc [illegible] nec [illegible]
sinas Crimina qui post [illegible]
let [illegible] lege [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de moris qui [illegible] intrat [illegible]
[illegible] et si non [illegible] per se [illegible]
[illegible] barbitonsores [illegible] carne [illegible]
[illegible] barbitonsor videt [illegible]
Sic eciam videt omnes virtutes [illegible]
quas in baptismo suscepisti Ergo
si cogitas de fine i. de morte que
nescimus quid [illegible] quid vel [illegible]
[illegible] morte [illegible] mori et si
[illegible] homo cogitaret recederet ab eo
omnia mala [illegible] Studeamus ergo istas
tres sapiencias nobiscum tenere Primo
ut in omnibus [illegible] nostris finem respi-
ciamus Secundo ut publicam viam [illegible]
[illegible] Tercio [illegible] et eius
vanitatibus non assenciamus Et si sic
[illegible] vitam eternam in bono fine
Ptholomeus regnavit [illegible]
[illegible] valde [illegible]
[illegible] fuit quidam miles de [illegible]
et [illegible] [illegible] qui habebat pulchram

uxorem sed adulterabatur ut resistere volebat
Miles vero consideratus non [illegible]
Cogitavit ergo secum volo visitare
et uxor mea in melius vitam suam
mutabit et ait ad eam Karissima
volo visitare et intendo te ipsam
custodire [illegible] Et post [illegible]
una quedam alia [illegible] litteram ad
[illegible] et eam eo adulterabatur Ait illa
si una vice facere possem me [illegible] uxorem
[illegible] cum omnibus rebus meis
Tunc ait [illegible] meum ad [illegible]
Ait illa bene quid est [illegible] facere [illegible]
ait [illegible] meum ad [illegible] prope
qui me non [illegible] diligit Ergo [illegible]
eam aliquam artem [illegible] possem in [illegible]
aliena te in [illegible] Ait ille
[illegible] et in [illegible] uxor mea
Tunc ait et [illegible] promitto tibi [illegible]
quendam [illegible] nomine militem [illegible]
de [illegible] et in [illegible] oculos suos
[illegible] [illegible] [illegible] sua [illegible]
[illegible] [illegible] milites [illegible] mala
sustinet Iste miles [illegible] quendam [illegible]
[illegible] et [illegible] ei magister vigilius
qui eam [illegible] [illegible] Ait
ei karissime [illegible] tibi aliquid
dicere Ait ille [illegible] dic quid tibi pla-
cet Ait ille hodie filius mortis eris
[illegible] nisi auxilium habueris Et dixit
ei vigilius uxor tua est meretrix
et de morte tua cum adultero ordinat
Miles [illegible] audiens quod de uxore [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] statim ei
[illegible] et dixit O bone magister [illegible]
vitam meam et [illegible] condignam
tibi reddam Cui ait libenter te [illegible]
[illegible] vigilius balneum [illegible] magno
[illegible] ordinat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] balneum [illegible] et speculum
in manu eius dedit et dixit ad eum
[illegible] in speculum et videbis
[illegible] Miles in speculum [illegible]
et vidit et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] et Ait ad militem
Karissime dic mihi quid vides Ait ille
[illegible] video in domo mea [illegible] posuit
ymaginem meam in pariete Ait ille [illegible]
[illegible] fecit [illegible] miles [illegible]
[illegible] et [illegible] sagittam [illegible]
et vult [illegible] ymaginem [illegible]
Ait vigilius Si tu diligis vitam tuam
cum videris sagittam volantem ad ymaginem
tuam totum corpus tuum sub aqua [illegible]
tuum balneum sub aqua [illegible]

tibi dixero. Miles vero cum vidit sagittam
volare totum corpus suum sub aqua ab
scondit. Hoc facto ait magister: Tene
la caput tuum et respice in speculum.
Cum vero vidisset ait magister: Quid yma
ginem iam video ille ait nec sagittam
ymaginem. Sed sagitta elevatam abyt
et post hoc miles videlicet. Ait magister: Respi
ce in speculum quid audis vel quid fa
cit. Jo. Iam propinqui ymaginem vadit et
sagittam in arcum ponit ad percuciendum
ymaginem. Ait magister: si tu vitam tuam
diligis fac ut prius. Miles cum vidisset
arcum tensum totum corpus suum in aqua
submersit. Hoc facto ait magister: Respice
quid nunc videas. Qui cum respexisset
alius videlicet quod ymaginem non tetigit.
Et magister dixit: Si tercia vice non teti
gerit filius mortis sum ego. Et nunc vi
dit valde prope ymaginem. Ita quod
maxime videbatur quod non posset evadere quin
tangat ymaginem. Magister dixit: absconde
te sicut prius donec tibi dicam. Qui
statim miles in speculum respexit et cum vidis
set illum arcum tensum totum corpus suum
in aqua submersit. Magister ait: Surge
respice in speculum. Et vidit quod adulter
ymaginem non tetigit nec tetigit et sa
gitta est reversa ad ipsum inter pulmonem
et stomachum posita et mortuus est.
Uxor vero sublatum mox foveam sub fecit
et ibi eum sepelivit. Ait magister: Surge
surge relaxa et domine te restituo
tuis et ora deum pro me alia vice
ate nolo bene. Et dextro calcaneo tibi
a mala inferre. Ille vero gratias reddebat
et ad propriam est reversus. Cum vero domum
venisset uxor sua fecit sibi applausum.
Ille vero totum tacuit quod agnovit dies dissimula
vit. Post ea hec patre et matre et aliis
amicis missis et coram omnibus ait: karissimi
ista est causa quare pro vobis misi. Uxor vo
ro mea proximo adulterium commisit
et quod peius est mortem meam machinata
est et submanifestare negavit. Miles vero
totam seriem narrat et adulterum et ad
iacit. Si in non creditis venite et videte

locum ubi est ille sepultus. Illi eam
mecum intuerunt et sublato mu
lieris sepulcro invenerunt. Statim
iudex vocatus est et sententiam dedit quod
ipsam comburere. Et sic factum est
et cum ossa ipsius proiectum in
pulverem redacta. Et postmodum ma
ledictam pagani est dispersus. Miles
vero honestam virginem duxit in uxo
rem et in bona fama vitam
suam finivit etc.

Karissimi iste imperator est deus in
.i. Christus. Miles est quilibet homo.
Uxor est caro sua propria que
quociens adulterium tociens mortalia
peccata hic committit. Sic audiens
de adventu tuo statim .i. certum
propria terra et in via vadit
et magister Virgilius .i. discretum ad
confessorem est rectores tui .i. sacerdotes.
Sed adultera est dyabolus. Erigit
ymaginem .i. animam propriam de su
perbia. Accepit arcum avaricie .i. mundi
sagitta acuta de superbia. Contra
vicia propria sagittam mittit om
nium. Sicut patet in lucifero cum
sagitta est ad eum reversa ad ymum
cecidit ymago tua et te de
cera bene quia cera sicut a facie
ignis sic pereant peccatores a facie
dei. Ipse potius eamus de facie
ne dyabolus sagittat excitet
tecum. Balneum istud balneum
est pura confessio pro qua balnei
possum ablucionem scilicet peccatorum. Sed
tenere clericum speculum pollens .i. sa
cram scripturam in manum
debent audire sermones et
vel dilectacionem et sic evadimus
sagittas dyaboli et quando tenet arcum
dyabolus vel mundanum contra animam
tuam defendere cum sagitta su
perbie luxurie avaricie et in
vidie et in volue totum tun
tum .i. balneum confessionis tunc
evanescit et nunquam tanget y
maginem anime tue et tunc
fruo salvatum .i. per medium

Tunc adult(er)a i(d est) sp(irit)ualis oc(iosita)s non est
tunc nuda et vestimentis i(d est) bo-
nis op(er)ibus nec v(ir)tutibus quas
in bap(tis)mo recepisti / Et p(er)ge ad
domum cordis tui et sp(o)lia corp(or)is
adulteri ~~defuncti~~ defuncti i(d est) malas
cogitaciones et delectaciones / deinde
uxorem tuam i(d est) carnem ~~tuam~~ combure
igne p(enite)n(ti)e / Et ossa i(d est) p(ecca)ta re-
creata ~~intinctur~~ i(d est) anichilant(ur)
et p(er) ventum calidum i(d est) p(er) cordis
amaritudinem expellent(ur) / Et ducat
~~ligne~~ in uxorem i(d est) carnem vicijs
purgatam dequa plenum i(d est) nouarum
v(ir)tutes acquiras etc. et p(er)venias ad
regnum dei etc. De eodem Sequit(ur)

Erat quidam miles nomine
placidus valde strenuus
qui uxorem pulcram et duos filios
habuit / Accidit semel q(uod) ad venandum
exiret vidit a longe Cervum inter
m[illegible] cornua crucem auream habentem
et Christus ad eum q(ui)p(pe) ait / Quid
me sequeris Ego sum Christus passus
p(ro) te / Ille hoc audiens sta-
tim de equo descendens et in t(er)ra
genua flexit / Et veniam petijt
dixit Christus eligas tibi vel duo-
bus aut in juventute aut senectute
q(uod) te multa pati op(or)tet nomine meo / Et
ait In juventute fiat voluntas
tua / Hijs dictis Christus evanuit
placidus domum [illegible] / Et statim
cum uxore sua et duobus filijs
suis p(ost) multa [illegible] infortunia et
bap(tismu)s / Et tunc Eustachius vocatus
[illegible] facto omnibus rebus mendica-
re meruerunt et pueros secum por-
tauit / Et ad quandam aquam cum
navigare p(er)venerunt / Et cum trans-
iuissent nauta ab eis p(re)cium repetijt
Ille uero quia solvere non habuit / Nau-

Nauta dixit Et [illegible] tibi p(re)cium
m(ihi) dabis / Ille cepit rogare ut p(ro)p(ter) deum
ei dimitteret / noluit / Et dixit Eusta-
chius Ecce duo pueri mei vel rape
p(ro) hijs / Nauta non ait nullum puerorum
volo / Sed uxorem habit(?) dimittas que
satis pulcra erat Eustachius licet invitus
ibi uxorem dimisit et pueros secum
portauit vnum in brachio alterum in
dorso / Et vestis abscessit et iterum
ad unam aquam q(uam) transire voluit p(er)venit
et p(ro)p(ter) aque p(ro)funditatem vnum puerorum
in terra dimisit et alterum deportauit
cum uero puerum alterum reciperet et dum
esset in medio fluuio leo veniens
et illum rapit antequam ad aliud p(er)venit
Ille uero tristis valde ad aliud puerum
iuit Sed antequam ad aliud p(er)veniret
lupus veniens eum rapuit et ad sil-
vam cucurrit / Miles uero flevit acriter
et dixit heu m(ihi) d(omi)ne q(uia) erat dico
nunc natus sum uxorem meam et
duos filios meos p(er)didi / Surrexit
flens et iuit viam suam dicens
usque ad quoddam regnum cuius Rex conti-
nua guerram cum alio rege habuit
videns Rex Eustachium strenuum mili-
tem ipsum constituit ut secum maneret
Ille uero bella [illegible] / Et ad [illegible]
patria erat [illegible] q(uod) fama eius [illegible]
[illegible] volabat / Rex autem videns eius
p(ro)bitatem ipsum [illegible] co(n)sti-
tuit ac magnum q(uia) in omnibus se satis
prudenter habebat / Accidit q(uod) sed
quondam civitatem cum exercitu intraret
nunquam moram faceret / Et erat quidam
miles de partibus longinquis in eadem ci-
vitate in quadam domo hospitata
fuit / Et p(ro)p(ter)ea duo iuvenes a
casu venerunt / Et in eandem domum
hospicium receperunt / Hic [illegible]

aliquam notitiam haberet. Cum autem simul
in palatio sederent isti duo iuve-
nes invicem confabulabantur de infantia,
ita quod unus consuluit alterum: Unde
es? Cui ille: De terra longinqua sum, sed se-
cundo parvulus eram quam etiam intui-
tive unum recolo quod pater meus erat
miles qui nauta tempore cum
navi intraremus ego et pater
meus cum matre et fratre meo adiuncto,
sed tamen pauper erat, quod matrem meam
pro naulo ingressi navis retinuit
in pignus quod non haberet unde solveret.
Deinde pater fratrem meum et me por-
tavit secum, et cum ad aquam quandam
venisset, me in terra dimisit et
fratrem meum minorem mecum secum
supportavit, et cum cum utroque per-
venisset et rediret ut me ultra
aquam portaret, antequam ad me ve-
niret leo me rapuit et contra
silvam cucurrit. Pastores vero vide-
bant cum canibus sequebantur et me
de faucibus leonis eripiebant et
in tanta ista adhuc nutritus
sum. Amplius autem tibi dicere ne-
scio de mea progenie, sapit nec
ubi veniat et ibi hospita-
batur et mater eius fuit scilicet uxor
Eustachii. Haec cum audisset hos
sermones diligenter auscultavit
quousque aliud iuvenem audiret
loqui. Deinde coepit alius iuvenis
loqui socio suo: Verum sit tibi
accidit de parentibus tuis quod et mihi
evenit. Scio vero quod eodem modo
mihi accidit de patre et matre et
fratre meo. Unica cum patre meo
ultra aquam me portasset et ad
fratrem meum rediisset, priusquam ad me
veniret lupus me rapuit et
pastores cum insequebantur vero

me tandem permisit et in illa pla-
tea et in illa domo nutritus sum.
Quid autem sit de patre et matre peni-
tus ignoro. Mulier cum audisset
illa revertit eos et ait: Vere mihi
ego sum illa mulier custodita
nautae declarata et osculata est
eos et ait: O filii, verum ecce
misericordiam Deus visitat quod nos
video, sed Deus esse tam propicius quod
patrem vestrum invenimus. Ve-
nite et sequimini me, si Deus faciat
viam vobiscum. Domino mane
sui operuit et inveniret permitte
se peccati. Et ecce Eustachius
princeps militiae cum magno
comitatu obviat eis. Illa cum eum
vidisset, insultare eius respexit et signa
quae quod antea portaverat videns
ait intra se: Credo quod iste sit dominus
meus Eustachius. Statim cucurrit ad eum
et ait: Domine, audi me, si placet
dignitati tuae. Dic mihi quod nomen tuum
fuit. Cum Eustachius vocaretur. Cum vir
prae gaudio in terram caderet, agilis
eam levavit. Et dixit: Domina, quod est
hoc? Respondit: Domine, ego sum uxor
tua. Et in me. Cum recognovisset
eam et ait: Domina, quos de manibus
nautae evasisti? Et postquam a me
recessisti cum duobus pueris, supervenit
tam grandis tempestas quod navis et
nauta periclitabatur, et ego sola
evasi. Ab hoc die Deus custodivit me
pudicam in victu et amictu. Et cum
osculatus est eam dixit: Domine Deus
qui facis mirabilia, utinam possem
filios meos videre. Haec ait: Dic
mihi domine quod actum sit de filiis nostris.
Ille incepit dicere quod leo unum et lupus
alium recepisset. Illa incepit de filiis
narrare et videt ei filios. Tunc
cum laetitia et mercede condigna ei
dedit et ad patriam suam reversa cum

uxore sua et filiis suis et vitam
suam in bona pace finivit ¶ Ka-
Rissimi iste miles pater dici-
tur qui pauperes sed mediocres qui
delectatur et venatorum et [illegible] inter
duo cornua i. inter duo testamenta
qui habitat se adeo et depost [illegible]
humanitas et sed anima pater peccatrix
[illegible] et cetera suscepit te ¶ Fac
ergo sicut miles fecit descende de equo
superbie et pauperes pro principe sociare
et tunc veniet ignis divinus et anima
peccata tua comburet ¶ Sed anima ore te
ire in mare i. inanem mundum ¶ Ramus
ista est vita reata est prelatus
uxor est anima quieta corpori duos pu-
eros scilicet dilectionem dei et proximi ¶ Sed se-
pe dilectio dei colligitur ab homine per
leonem i. diabolum et dilectio proximi per
ursum i. mundum ¶ Sic videmus quod ali-
quis mundum diligit quod deum et filius
mortem propter concedat et desiderat
ut tota hereditate possideat ¶ Et di-
lectionem dei et proximi ibi tollitur ¶ Ideo
miles i. bonus pauper debet bellare et
debet pugnare ut mercedem eternam
accipiat ¶ Et pastores i. predicatores
per verbum predicationis dilectionem dei
et proximi una cum toto [illegible] tota
ecclesia catholica ... ¶ Sed quando
uxor i. anima cognoscit virtutem et per pri-
gendum sponte quod ad deum se con-
vertat et deo diebus petens veniam petat
et deprecans rogat i. ad vitam eternam.

Valerius regnavit rome valde
potens qui unicam filiam habuit
quam miro modo dilexit in tantum quod ei quinque
milites ordinavit qui eam custodi-
rent et super istos quinque milites
quendam custodem constituit ut si ab
illis quinque militibus delinqueret
per custodem corrigentur. Deinde
in stabula unum canem habebat ligatum
in die et in nocte solvebatur ut cu-
riam custodiret ¶ Accidit quod impera-

tor ad terram sanctam ire volebat. Vo-
lebat ¶ Vocavit ad se Marsaltum suum
et ait ad eum ¶ Ad terram sanctam ire intendo
tibi filiam meam committo cum omnibus
laude et prudentibus ita quod nullum habeat
defectum ¶ Et fideliter illis quinque militibus
in omnibus necessariis providebis ¶ Ita quod in-
ad adventum meum nullum sinistrum de te
non audiam ¶ Item canem istum fideliter
custodias ¶ Et quod quod in diebus istis feceris
in adventu meo mercedem condignam habebis
Marsaltus i. ea omnia ad modicum tempus
fideliter implevit ¶ Post hec cito omnia
necessaria puella et militibus
subtraxit ¶ Canem a custode militum
sepe est redargutus qui male fecit
¶ Sed canem delectabiliter nutrivit ita
quod ligaturam confregit et discurrebat hinc
inde et multa mala perpetuavit ¶ Vero
puella propter nimium defectum militibus
est agnita et deflorata et milites
multa latrocinia et furta commiserunt
propter defectum ¶ Sed canem semper ligatum
optime nutrivit et custodivit ¶ Accidit
quod rumores venerunt quod imperator
reverteretur ¶ Marsaltus hec audiens valde
perterritus cogitavit non potest esse quin
ero accusatus apud dominum meum de mi-
litibus et filia et [illegible] de multis
aliis transgressionibus quas feci ¶ Ideo
est aliud consilium et nec ipsis accu-
sare et veniam petere spoliat se omnibus
vestimentis suis excepta sola cami-
sia et femoralibus ¶ In manu deport-
tavit laqueos accepit et imperatori
obviam currit ¶ Imperator eum cum
alegre vidit mirabatur quare talis frater
veniret ¶ Eum appropinquasset ¶ Flexis genibus
imperatorem suscepit ¶ Ait ei imperator
karissime quare talis frater non obviasti
Ait ille domine aliter non veniam ad impe-
ratorem ¶ Dixit ille quid est ¶ Dicere non possum
dicere nisi prius in constat degra-
vestra et voluntate et anima mea

peto quod pro mercede hec laboravi persolvi
ista. Ait imperator: Ad quid portas istas
cordas sive cordas? Primam induit
ista corda ad ligandum me manibus et
pedibus quousque sanguis exeat. Secunda corda
ad trahendum me ad caudam equi quousque
usque carnes ab ossibus meis separentur.
Tercia corda ad suspendendum me in patibulo
tamdiu quousque aves celi veniant et
cerebro capitis mei fuerint resocillati.
Ait imperator: Tam humiliter loqueris et
tam vilem te ducis, tibi dimitto quod
quod contra me deliquisti. Dixit quomodo secure hec
sit. Ait ille: Filiam vestram virginem que
in custodiendam et nutriendam commisistis
custodivi meo ab aliis pane medicata.
Item militibus quibus debemus vestra necessaria
ministrare debui ipsos substraxi in tempore quo
furta et latrocinia commiserunt pro patriis
studiis. Sed tamen sapientie tibi inveni ita
quod ligaturas sepius fregit et multa commisit
et percutit. Imperator cum hos sermones au-
divisset commotus est valde. Et ait: O quam
si per illa scivisse te ipsa morte te
condempnasse. Sed quia te ... non molestavit.
Sed celeriter perge et filiam meam cum mi-
litibus duc ad me. Marsalcus perrexit
et filiam optimis vestibus vestivit
et eam ad imperatorem duxit et pacem cum
militibus fecit et quid dampni per
passi sunt et sunt usque ad ultimum quadrantem
restituit. Imperator filiam suam Marsal-
co dedit militibus addiunctis et ad
honores promovit. Iste in pace Marsal-
cus post successiones cum uxore sua
vixit et vitam suam in pace finivit.

Karissimi, iste imperator est deus noster.
Filia tam pulcra est anima ad
similitudinem dei creata cui deus pro
custodia dedit quinque milites id est
quinque sensus. Custos istorum quinque sensuum
est ratio que debet eos regere. Sed tamen
tua ista Marsalcus est homo cui
deus animam tradidit ad custodiendam.
Iste perrexit ad ... vel ...
Sed ... sepe permittit puellam me-
dicari id est animam ... in peccato

cadit ita quod omnibus virtutibus spolia-
tur quas in baptismo suscepit. Milites
sunt defensores custodes et disciplina
sensus latrones id est visus videndo que
sunt nociva, auditus audiendo que sunt
illicita etc. Sed tamen id est carnem de-
licatis ... optime nutrivit
vel ... id est in tenebris ... inde
absit peccato debet solum ut possit
cum tercia latrone ... ligari vel cum
inde spectacula latere latet. Sed sepe
ligaturam suam fregit id est divina precepta
violat quousque peccatum mortale com-
mittit. Sed modo sic est quod imperator
venturus est ad judicium. Sed si sapientes
sumus faciamus sicut fecit Marsalcus de-
ponamus omnia vestimenta id est vetera
vita ... id est fide spe
et caritate. Et tres cordas debemus
recipere et ei ostendere. Sed nos non re-
ficimus adversarium nostrum id est dyabolus
et peccata nos accusat cum prima corda
vel ei ostendamus quod dum sumus in
hoc mundo cum tribus cordis prima ad nos
ligandos scilicet contritio que debet cor nostrum
ligare ac penetrare quod sanguis id est
peccatum ab omni parte exeat. Vel contri-
tio ... spiritu satisfaciendi omne
peccatum delet. Secunda corda ad trahendum
nos est confessio que debet nos trahere
... usque ad mortem in tempore
quod carnes affectus separentur ab ossibus
in nobis. Tercia corda ad suspendendum
nos est satisfactio. Sed suspendium
elegit anima mea id est satisfactionem
... quousque aves celi id est an-
geli sint de nobis resocillati
vel ... gaudium est angelis
dei. Si sic fecerimus possumus filiam
ducere id est animam ad vitam eternam
et in duce vestimentis optimis
id est bonis virtutibus et quinque sensus
premium revocare. Sed tamen
id est carne ... sicut virga
et si ita fecerimus vitam eternam
optinebimus. Quod nobis prestare
dignetur ille qui vivit in secula ...

ad fenestrae introitum super radium scilicet lunae ascen-
cendebat et sic evasit. Et cum miles hoc illo
viro cum [illegible] sicut in pallio totam [illegible]
ait ille: [illegible] dicam, [illegible] alii dicas. Et ait
[illegible] ista dixi [illegible] [illegible] dictis
[illegible] abdormivit et [illegible] surrexit
se dormire et stimulavit. Fur surga-
mus dixit secrete ista verba super radium
[illegible] per fenestram in domum [illegible] et
magnum sonitum fecit [illegible] et [illegible]
cecidit fortiter [illegible] et [illegible] cogitavit
a semper [illegible] cessavit [illegible] dixisset
ait: ista verba fallacia me deceperunt
[illegible] fallax [illegible] ledit qui [illegible] credit
[illegible] tunc [illegible] recedit.
Iste fur [illegible] qui per malas
cogitaciones [illegible] in [illegible] in-
[illegible] et per fenestram fecit [illegible]
vir qui [illegible] dormivit [illegible]
[illegible] qui [illegible] depositus
qui [illegible] [illegible] [illegible]
facit [illegible] per radium lucis per-
[illegible] nos [illegible] [illegible]
[illegible] fur qui nocte [illegible] [illegible] la-
borat [illegible] platea [illegible] vi-
gilare [illegible] rapiat et se-
c Fuit quidam [illegible] [illegible]
[illegible] clericus [illegible] [illegible] Sed
illi ad [illegible] [illegible] [illegible] recepti
[illegible] clericus [illegible]
[illegible] legendo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] interro-
gavit quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cottidie volens [illegible]
te [illegible] et [illegible] [illegible] nig-
ra rubea [illegible] candida [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] recordatus [illegible]
[illegible] et magna [illegible] [illegible]
[illegible] cor meum et recordatus
[illegible] rubea [illegible]
recordatus sanguinis [illegible] [illegible] mei
redemptoris [illegible] [illegible] misero
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] candida [illegible] [illegible] celesti
gaudiorum et [illegible] [illegible]
tali [illegible] [illegible] [illegible] clericus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reputat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dignus sit [illegible] quid agit
[illegible] indicat [illegible]

t [illegible] in civitate Roma constituit per legem quod
diebus prorogati [illegible] celebrarentur
et quicumque in diebus [illegible] filius [illegible] [illegible] fe-
morte moreretur. Promulgata lege vocavit ad se
Virgilium et ait: Karissime [illegible] constitui [illegible] constat
[illegible] [illegible] et [illegible] possit [illegible] et
[illegible] mei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in aqua [illegible] [illegible] possum
[illegible] illi qui contra legem [illegible] delinquunt [illegible]
[illegible] fiat voluntas tua. Virgilius statim arte
magica quandam statuam in medio civitatis Rome
fecit [illegible] statua [illegible] [illegible] [illegible]
die commissa imperatori [illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] statue multi sunt morti [illegible] Et
erat tunc in civitate Romana quidam faber nomine Focas
qui in die prorogati [illegible] laborabat [illegible] in ceteris
diebus. [illegible] autem Focas faber [illegible] in lecto suo ia-
cebat cogitavit quod [illegible] statue multi
fuissent mortui et de mane [illegible] surrexit ad sta-
tuam [illegible] et ait: O statua statua [illegible]
tua multi sunt [illegible] ad mortem [illegible] et [illegible]
[illegible] meo si me accusabis caput tuum [illegible]
et [illegible] ut de me [illegible] [illegible]
dictis domum redijt. Statim [illegible] [illegible] Imperator
[illegible] ut solitus erat misit ad statuam ut ab
ea [illegible] [illegible] contra legem commisisset. [illegible]
ad statuam venisset et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] statua [illegible] levate oculos vestros et vide-
te que scripta sunt in fronte mea. Illi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in fronte eius viderunt [illegible]
tempora mutantur [illegible] ~~[illegible] mutantur~~ [illegible] de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caput eius
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] retulerunt imperatori. Cum hoc audisset [illegible]
[illegible] militibus ut se armarent et ad statuam per-
gerent et si [illegible] statuam [illegible] fecit eum ma-
nibus et pedibus ligarent et ad eum ducerent.
[illegible] illuc venerunt et statuam [illegible]
imperatoris salutaverunt dicentes: [illegible] placeret
imperatori [illegible] [illegible] delicatus [illegible]
et [illegible] illi [illegible] fecerunt. Ait
statua: accipite [illegible] fabrum istius civitatis [illegible]
[illegible] qui [illegible] legem non tenet [illegible]
fecit. Statim Focam ceperunt et imperatori pre-
sentaverunt. Ait illi imperator: [illegible] audio
[illegible] legem [illegible] non tenes. [illegible] legem
tenere non possum [illegible] die octo denarios [illegible]
[illegible] et illos non possum [illegible] [illegible]
[illegible] legem non possum tenere. Ait imperator: [illegible]
[illegible] octo denarios? [illegible] ait [illegible] die [illegible]
duos denarios ~~[illegible]~~ [illegible] duos
denarios accomodo duos perdo [illegible] duos [illegible]

comparando. Ait imperator: Dic mihi plenius de
istis denariis. Ait ille: Unum mihi audite. Me
duos teneor dare pro meis parentibus qui me
nutriverunt in iuventute, et ipse pater egenus et
debilitatus ideo ut ei sublevamen in paupertate et ideo
ad diem do ei duos denarios. Filio meo
concedo qui intrat scolas quatenus sicut ego iam
pro meo facio. Si contigerit me dampnari iste
duos denarios ad diem perdo. Sed semper uxorem
meam ut vult contrariari semper in omni re et vult
esse contra voluntatem et ideo quod ei do totum perdo.
Iste ad diem semper me quod duos denarios comparando
in tabulis et potibus, de istos perdo denarios
non possum habere sed continuo labor est datus. Ideo
ego semper iam. Ait imperator: Bene fa-
cis, prudenter respondisti. Vade et fideliter la-
bora. Recessit agricola a Romanis laudatus est
et post mortem imperatoris propter suam pru-
dentiam in imperatorem electus est, qui prudenter
imperium suum regebat, et ipso mortuo
ymago eius a Romanis inter alios im-
peratores depicta est et super sedem eius decem
denarii depicti sunt etc.

[illegible] iste imperator est pater celestis

[illegible] statuit pro lege quod quilibet die pro genti
sui voluerit quod moretur diebus ista dominica
vel alie festivitates a sancta ecclesia constitute scilicet
dies dominica, diem sabbati. Sed homines
plures peccant et plura facinora committunt
istis diebus festivis quam aliis scilicet visitando
tabernas, ludendo, clamando [illegible]
[illegible] sed consilium qui faciat
statutum illud sed quod peccatores ordinat
quod mortuis amittat et vitia pena et
[illegible] sed homines peccatores non possunt
dicere statuta tempora mutantur, sicut ma-
nifeste videmus [illegible] ecclesia
in quo statu erant tempora, magis apta
pro pietate et bona vita hominum quam nunc
dabatur. [illegible] debeat facere suum magis
[illegible] et sua clementia sicut erat
[illegible] multa sunt mutata per peccata hominum.
[illegible] homines deberent [illegible]
tempore antiquo, tunc erant homines magis
devoti quam sunt modo. [illegible] magis
[illegible] malicia [illegible]
[illegible] quam tunc [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
sic peccator [illegible] vel potentiam
[illegible] tangit [illegible]
se [illegible]

qui cottidie tenetur pro sua et pro
celestis dare duas [illegible] scilicet
[illegible] et honorem [illegible]
nos dilexit ut pro nobis filium suum
unicum misit et morte turpissima
condempnatur permisit. Honorem [illegible]
[illegible] credunt et sine ipso nulla [illegible]
agere possumus. Iste duos denarios
filio attribuere debemus. Quis est
iste filius? Certe de quo legitur in ipso [illegible]
cum filius natus est scilicet filius dei et [illegible]
denarios debemus et attribuere [illegible]
dicit scilicet bonam voluntatem et bonum actum
[illegible] et quando nos [illegible]
in die iudicii [illegible] apparebimus scilicet
[illegible] operibus et ipse nobis reddet
duos denarios in vita in vita
eterna sicut scriptum est [illegible] accipietis.
Iste duos denarios perdimus semper
[illegible] bene [illegible] et terra
[illegible] dare [illegible]
duos denarios [illegible] super ea
sunt mala voluntas et malus actus
[illegible] Iste duos denarios [illegible]
perdimus et [illegible]
Iste duos denarios cottidie [illegible]
[illegible] super nos [illegible] scilicet dilectionem
dei et proximi [illegible]
[illegible] denarios ita [illegible] vitam
eternam [illegible] etc.

Theodosius imperator statuit
pro lege quod quilibet malefactor [illegible]
[illegible] iudicet [illegible]
[illegible] possit [illegible]
[illegible] fallaciis [illegible]
[illegible] malefactor [illegible]
[illegible]
in imperio surrexit contra imperatorem
et multa [illegible] quod multos spoliat
et multos occidit. [illegible] imperator
apprehendit eum et ligatum ad iudicium
[illegible] non erat dictus iudicii
et [illegible] statutum legis
[illegible]
[illegible] morte [illegible]
[illegible] statutum legis [illegible]
[illegible] papilio [illegible]
iudex [illegible] filio
[illegible]
[illegible]

cristalibus est ut veritas quae [illegible] Ait i-
udex si sic non fuisses malefactor hic
in statu isto non venisses. Ait ille iudex
quomodo [illegible] videtur [illegible] ait Prima civitas
est ita [illegible] sed [illegible] et multa [illegible]
displicuit [illegible] fortuna quo veni [illegible]
dixi [illegible] tibi, dic quomodo tertia civitate
ut [illegible] amore liber [illegible] tertia
[illegible] [illegible] voluntate
in ista fortuna [illegible] iudex [illegible] sa-
piens te satis [illegible] liberasti vade [illegible]
et et sic salvatus est

Moralitas. Carissimi imperator iste deus est
[illegible] qui istam legem condidit [illegible] quilibet
malefactor id est peccator coram [illegible] iudice [illegible]
confessore [illegible] dicat [illegible] [illegible] beatus
[illegible] [illegible] [illegible] poterit abire et
regnum celeste obtinebit [illegible] civitas [illegible]
dicat [illegible] malis [illegible] in multis [illegible]
[illegible] prima civitas [illegible] multa [illegible] displicuit
[illegible] [illegible] [illegible] et pena [illegible]
[illegible] tertia civitas [illegible] possideo
evade [illegible] satisfactione [illegible] plus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] redi-
re [illegible] vitam optinere [illegible]

Cosroas regnavit qui tres filios quos
[illegible] multum dilexit [illegible] co-
tinue [illegible] habebat [illegible]
qui omnia [illegible] [illegible] [illegible]
arborem [illegible] [illegible] habebat magnum
virtute et tantam quod [illegible] [illegible]
[illegible] arboris [illegible] familiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
mortem [illegible] fecit vocari [illegible] [illegible]
[illegible] te et [illegible] tuos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illa arborem et [illegible] tu es primogenitus
meus [illegible] arboris tibi lego [illegible]
[illegible] et [illegible] et ait [illegible]
[illegible] tuum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tu es filius meus [illegible] [illegible]
lego tibi longitudinem et latitudinem [illegible] arboris
[illegible] tuum [illegible] tuum [illegible] et ait
[illegible] tu es filius meus [illegible] [illegible]
[illegible] lego tibi [illegible] [illegible]
et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] tibi [illegible] pri-
[illegible] et [illegible] [illegible] sepultus [illegible]
[illegible] primogenitus cepit occupare [illegible]
[illegible] [illegible] audiens [illegible] ait [illegible]
[illegible] occupas [illegible] pater meus dedit [illegible] hereditatem
[illegible] et [illegible] tota arborem [illegible] [illegible]
[illegible] occupare [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] isto lego longitudinem [illegible] pater meus dedit
[illegible] [illegible] latitudinem et [illegible]
[illegible] istud [illegible] meum [illegible] [illegible]

minor ait frater suus seni-
[illegible] iuste michi hoc ligni
[illegible] plus quod ego pr-
[illegible] dedit michi de ligno
isto omne quod est suum et
[illegible] ego meum et unum
[illegible] audite me fratres ne di-
scordia fiat inter nos fratres
qui est hic [illegible] ad regem
rex iudicabit ipse et sicut
omnibus [illegible] audiet [illegible]
illi consilium [illegible] contenti At
[illegible] ad regem et unus
quisque eorum regi exposuit
sicut superius scriptum est
Rex ut audisset [illegible]
[illegible] primo genito dixit
[illegible] petas primo filio
[illegible] in arbore [illegible]
te primo ut primo sic [illegible]
[illegible] et fecit unum [illegible]
[illegible] et in dextro bra-
chio sagittam [illegible] [illegible]
filio dixit rex iste [illegible] fratribus
tuis ubi pater [illegible] sepultus
est. At ille [illegible] loco et
statim fecit corpus [illegible] et
unum os de corpore [illegible]
et [illegible] sepelivit. Tunc filius
vocavit fratres suos et ait
Accipite os istud regis [illegible]
[illegible] et in sanguine istius
primo genitus sui in [illegible]
et [illegible] in [illegible] [illegible]
post ea adventu [illegible] ad
solem ponite ut sanguis
[illegible] ossi adhereat et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sint et [illegible] apparet
et os in aqua lavari [illegible]
statim sanguis evanuit et
os in suo colore permansit.

Tunc rex ait scdo filio sicut
primo etiam sanguinem traxit
et os proprium suum in sanguine po
suit ubi sicut prius sanguis
emanavit et os in suo in
suo colore permansit et nunc
rex videns ait uxori ut
manifestat et per omnia faciet
ut primo dixit quod filii sui
sanguis alium abesse non
potuit tercio viso rex ait
vere tu es filius lectus meus et
sanguis tunc exposcit ipsius
pressit fecit eum heredem
suum et non leti a proeadi
terre omnibus natis tibi de p
ductum arbore et fructibus eius
qui ferri de omnibus laudabat sa
pientiam regis qui tam sapienter
indicavit etc.

Karissimi imperator iste est
deus vel noster ihesus christus
qui pugnavit cum regem
egipti i. cum diabolo et omnia
expendit in guerra unde
ipse ait volucres celi nidos
etc. Et nichil sibi remansit
nisi unum lignum scilicet arbor
sancte crucis et quicumque gustaverit
fructus istius arboris i. passionem
habuit in memoria quicumque e
gustaverit sanitatem recipere po
terit et hoc per penitentiam
cum vivis excepta reprobi
desperacione dei misericordia per
istos tres filios designatur
tria genera hominum scilicet potentes
potestates et divites quibus
datur quod sub terra et super
et ita quod omnia obediunt eis
Sed illud venit aqua superbie
et luxurie et totum delet
ita quod nichil non tenet sic
pena ut in talibus nichil optinet
per secundum filium intelligatur iudices

tam seculares quam spirituales quibus
datum est regere et tamen et talibus
aliquid veniet aqua luxurie et
avaricie i. bursa plena de
nummis et omne bonum in eis
evacuat unde dicitur munera
excecant oculos iudicum. Isti
duo filii nullomodo possunt ha
bere christum et eius fructum ob
tinere scilicet vitam eternam per tercium
filium designatur simplices
cristiani cuius sanguis in peccato
deleri quia omnia patiet propter
deum sustinet sed tamen pacifici
unde nec aqua superbie luxurie
avaricie et sic de ceteris peccatis
numquam intrant in eis nec bona
opera eorum quando fiunt deo
adherent et ideo fructus istius
arboris dabitur eis in vita eterna

Narratur in Cronicis romanorum
regnavit quidam rex tres filios
habuit quos multum dilexit
Cum vero mori debet legavit filio suo
primogenito totum regnum suum
hereditatem item 2o legavit
omnia que ipse suo acquisivit
res mobiles et inmobiles item
3o legat tria iocalia scilicet anu
lum unum nobilem monile
et unum pannum preciosum Anulus
ista virtutem habuit quod qui digito
illum induit gestabat gratiam
quod ab eis quaesieret obtinuit
monile istius virtutis habebat
quod quicumque illud in pectore
gestabat quod in corde suo
optaret optinuit quod dicitur posse
pannus istius virtutis habuit quod
quicumque super eum sederet
et inse cogitaret in quam
partem mundi deferret et
instanti ibidem positus fuisset
ista tria facet virtutis ugli

arte magica Imperator cum
esset ista tria iocalia in morte
filio dedit ait illi Ecce me
Jonatha ista tria iocalia tibi
do aliam hereditatem non habebis
Sed nunc tria ista serva in cu
stodia et quamdiu de istis indigebis
deus plus aliud tibi dabit His
dictis emisit spiritum et hono
rifice est sepultus Quomodo
dicto tamen filio eius legata
compleant tunc vero filius
anulum postulat ut ad stu
dium pergeret Ait mater Ecce
anulum tibi trado ut fortiter
studeas et a pravis mulieribus
caveas ne forte anulum
perdas Jonathas anulum recepit
et ad studium perrexit et in
quo satis sollicite studuit
Post hec una die cito puella
ei in platea occurrit formo
sa et generosa et eam secum do
mum duxit et ipse cum ea
manebat et eam miro modo
dilexit Jonathas vero anulum
in digito portabat et graciam
et amorem omnium habebat
et quicquid ab eis petiit op
tinuit Amasia eius hoc videns
ait ei Domine nichil multa
[illegible] aurum et argentum
non habes et tamen tibi nichil
deficit At ille plus quam [illegible]
[illegible] et argentum potens
est in dare [illegible] quomodo de
fecerit Sed illa propter dulcia
et suavia illius verba quod
hoc dixit Iste anulus talem
virtutem habet quod quamdiu eum in
digito portavero sed semper
deum est At illa cotidie tecum
in hominibus et in solaciis po
sse esse quod anulum perderes

da michi igitur anulum ad cu
stodiendum satis fideliter tibi
custodiam Ille vero dictis eius
credens anulum ei tradidit Cito
post hec graciam et amorem omnium
hominum perdidit Ille hoc vi
dens quod expense deficiunt
anulum ab ea petiit Ad illa
presto sum domine Ille intravit
cameram et apperuit cistam
alta voce clamat et dixit
heu michi domine fures cistam appa
ruerunt et anulum deportaverunt

Karissimi iste Imperator est
dominus noster ihesus christus Imperatrix
est mater ecclesia Cuius filii sunt
tria genera hominum in hoc mundo
Primum filium designant divites
et potentes quibus deus dedit
mundum ad suam voluntatem Secun
dum filium significant sapientes
istius mundi qui per sapientiam mundi
acquisierunt omnia que habent et
modo [illegible] post et [illegible]
evenerint Tertium filium de
signat christianos christi dedit
de tria iocalia scilicet anulum fidei
monile spei et pannum
caritatis Unde quicumque portavit
caritatem fidei portabit et graciam
dei ac eius amorem habebit
[illegible] ut quod desiderat aptabit
de scriptum est Si fidem habueritis
sicut granum sinapis etc. Si vero
monile spei [illegible]
[illegible] habemus [illegible] cogitatis
optatis Si vero pannum caritatis
habemus ubi [illegible] et volumus
sine dubio illic erimus etc.

Omnianus Imperator
multis annis regnavit et
cum [illegible]
est caro eius ultra [illegible]
et dicebat intra se nec [illegible]

dens quia ego ipse cogitaciones dormiunt. Mane vocat milites suos et alios et ait eis Ite comedamus et venacionem faciamus. Sumpto cibo et potu ad venacionem equitant. Dum sic ita equitasset calor intollerabilis invasit eum in tantum quod videbatur velle mori nisi aqua frigida posset balneari. Rex respexit a longe vidit aquam latam et dixit militibus suis Maneatis hic quousque ad vos veniam quod refrigeracionem. Equitavit et de equo descendit vestimenta deposuit et ad aquam intrat et ibi mansit donec totaliter infrigidatus fuit. Cum vero in aqua sic fuisset venit quidam homo et silenter in vestimenta induit se vestimentis eius et equum eius ascendit et ad milites equitavit et ab omnibus sed pro imperatore est receptus licet omnis dubitabat eum imperatorem esse quia in omnibus eis similis erat et ad domum imperatoris reverterunt. Imperator cum militibus suis equitavit. Post hec Jovinianus de aqua ascendit nec vestes nec equum invenit ambulabat et contristatus est valde quia nudus erat. Cogitavit intra se quid faciam et tunc venit ad se cogitavit et ait Hic prope moratur unus militum meorum vadam ad eum vestita et equum mihi dabit et sic ad palacium meum ibo et videbo per quem sum deceptus et quomodo totaliter elongatus denudatus ad castrum militis venit et ad portam pulsavit. Querit janitor causam quare

pulsaret. Jovinianus aperi et vide quis sum ego. Et janitor cum vidisset eum ait quis es tu. Ait ille Jovinianus imperator. Vade dic domino tuo quod mittat mihi vestimenta et equum quia casu meo perdidi. Qui ait mentiris pessime ribalde quia dominus meus jam tunc imperatore et cum aliis militibus ad palacium equitavit et iam venisset est et in mensa sedet. Attamen domino dicam. Janitor intravit et omnia militi nunciavit et narravit. Miles precepit janitori ut intraret ducere et factum est. Miles vero cum eum vidisset in nullo eum noticiam habuit. Ait ei miles dic quis es tu. Ait ille Jovinianus imperator sum et te militem feci tali die et tali hora. Ait ille Ribalde qua audacia te audes imperatorem nominare. Imperator primo nunc transiit et statim fecit ergo verberari et expelli. Ille vero sic percussus et expulsus flebat amare et ait O deus qualiter potest hoc fieri quod miles iste quem militem feci me non noscit. Cogitavit Hic est quidam dux prope consiliarius meus specialis. Vadam ad eum et per eum habebo vestimenta et equum. Cum vero ad portam ducis pervenisset pulsavit. Janitor vero et cum ipsum nudum vidisset admirabatur et ait quis es tu et quare sic totaliter es denudatus. Ait ille dic domino tuo duci Ego sum Jovinianus imperator et vestimenta mea perdidi casu et ideo ad eum veni ut in necessitate mea subveniat. Janitor

intravit et dno dna dixit quidam
miles est porta qui dicit se
imperatorem esse et petit in-
troitum. Statim dux cito intro duci
ut videat quis sit. Janitor
eum introduxit. Sed dux eum non
novit in ullo tempore. Ait ei
dux: quis es tu? Ait ille: ego
sum Iovinianus imperator et te ad
ducatum promovi et consiliarius
meus specialis fuisti. Dixit dux:
insanus es tu vere et quia
presumis te imperatorem no-
minare, punitus eris tribus. Et
fecit eum in carcerem et
aliquos dies pane et aqua
deinde castigari et verberari fecit
usque ad effusionem sanguinis
et sic recessit ille et porrexit
et fame cruciatus maxime ge-
muit et suspiria mittebat.
Dixit quid michi sic accidit quia
factus opprobrium hominum et ab-
iectio plebis. Iterum sic: ad pallacium
meum vadam et sponsa
mei in curia mea notitiam mei
habebunt per intersigna. Ad
pallacium mox accessit et ad
portam pulsavit. Janitor venit
et cum vidisset ait: quis es tu?
Ait ille: non cognoscis me qui aut
in ullo? At ille: domine, hoc miror
quia portas vestes tales
tibi dari. Ait ille: nichil vestes
sunt mei imperatoris porto. At
ille: rogo te amore dei ut
vadas ad imperatricem et dicas
ei quod ego imperator Iovinianus
sum; ei non vult credere. Dicas ei
tamen talia signa ita quod nemo
scit in mundo nisi ipsa. Ait ianitor:
non dubito quin tu sis insanus
quia dominus meus imperator vel ista
dicitur esse, sum quia tu consorabis.

Janitor ad imperatricem vadit
flexis genibus omnia retulit.
Illa non modicum contristata domine
mi imperator audite mirabilia.
Per signa privata mi vos quidam
ribaldus ex ... meum in-
timavit et dicit se esse imperatorem.
Ipse cum hoc audisset precepit ut
ipse introduceretur. Cum introductus fuisset
ait imperator sedens in tabula ... cum con-
vivis et statibus ... audite
vera. Hic qui dicit se dicit ... cum
et quare venisti. Ait ei: tunc
imperator sum istius imperii et veni
ad loquendum imperatrici. Ait imperator
omnibus assistentibus in pallacio: dicite
per iuramentum quod vobis ... me et
... sit vero imperator. Ait: dominus
... mirabilia ...
... nec ... hominem quod vidi
... a iuventute non ... et ... dux
et imperator ... es et fuisti. Similiter
ad imperatricem dixit: dicit mi domina ... no-
sti tu ... quod dicit se imperatorem
esse et dominum tuum. Ait domina: domine
... tamen ... Vere est qui
... stetisti ... et pueros
per vos ... Imperator dixit ei: ...
... fuisti imperator. Te vocare
... quod ad caudam equi
ligaretur et ... et ...
... et post ea morte turpissima
te ... Vocat satellites
precipiens ad caudam equi ligare ut
sit factum. Sed post hoc non expulsus
est et quia desperatus ait intra se peccat
dies meus natus sum ... hoc cogi-
tavit ... castrum manebat quidam
heremita qui fuerat confessor suus.
Ait intra se: vadam ad confessorem meum
et forte notitiam mei habebit quia confe-
ssionem meam sepe audivit. Ivit
ad heremitam et ad fenestram celle
pulsavit. Ait ille: quis es tu qui pul-
sas? Ait: ego sum Iovinianus imperator,
aperi michi ut loquar tecum. Ille non aperuit

fenestram clausit et ait discede
maledicte quia nasone qui dicas
Tu es dux meus homo Ille
hec audiens intra recedit
crines et barbam prolixas con
traxit et lamentaciones usque
in celum fecit et dixit Heu
heu in quod factum et statum re
cordatus est quod nocte in statu
suo eum servum eleuasset et
fuit eleuatum et dixit Est
ne aliquis hic quem ego pul
sauit ibi ad cellam heremite
Ecce O mater illius qui pro
dit in celo audi confessionem meam
et si non vis aperire fenestram
clausam teneas Dixit ille usque
ad finem confessionis At ille per
placet in Tunc de toto
vite sua confessus et peni
tenciam quam sibi iniunxit
esset Et quod non crederet almi
deum et contempsit creatorem
eum Tunc heremita fenestram
aperuit et post absolucionem
eius noticiam habuit et ait
heremita benedictus iam noticiam
vestram habeo pannos veste
quos habeo tibi induere domine et
ad pallacium vestrum ite et omnes
noticiam vestram habebunt Imperator
induit se et ad palla
cium suum perexit et ad por
tam pulsat Janitor venit
et portam aperuit et ipsum
honorifice suscepit At ille
habes noticiam mei qui ait
Domine per aperte Sed miror
quod hic steti et non vidi vos
quare Ille vero ad pallacium
intrauit et omnes ei assurgunt
et capita sua inclinant Sed
alius imperator cum domina in
camera erat Quidam miles
de camera exiuit et ipsum
intime aspexit et in cameram
rediit et ait Domine est quidam
homo in aula regia cui omnes
honorem faciunt qui in omnibus
assimilatur vobis in omnibus quod
quis verus sit imperator
penitus ignoramus Hec ait ei for
ma et virtute distincta
Cum pallacium intrasset ipse
per manum accepit et cum eo
ad senatum fecit et vocauit omnes
nobiles Imperatrice dixit Audi
iste est dominus vester Imperatri
cis ipse se cum domina aliquid loquens
ut prorsus est abimpio et
tetra abcessit quia illo
eum nomine quondam satisfaci
endo fecit et petiit eum fe
cisse Ego vero sum angelus eius
et custos anime sue et impe
rium custodiui quia dominus penitenciam
fecit et pro delictis satisfecit ut
vidiste Amodo sitis ei obedientes
et ego vobis eum recommendo et
statim ab oculis eorum disparuit
Imperator vero gracias deo re
tulit et vitam suam in bono
finiuit etc
Karissimi Iste imperator potest
dici quilibet homo qui totaliter
in mundo qui propter diuicias
et honores seu potestates se
erigit contra deum in nimis propter
non alias vocat milites qui
post pergit ad lauandum i. ad mundi
vanitates Intrat calor magnus

i. tepteris dyta tu accipit
quod comedere nec potest usque in
aquis mediamus i. peccatis talibus
scilicet frigoribus et ceteris singulos
in custodia militis. Sed primo
descendit de regno i. de fide
quam in baptismo promisit te
ne et pompis dyaboli abrenun
ciasti. Deinde descendit versum terram
i. ad alias vanitates eius et sic
venditus et missus in mundi va
nitates descendit. Tercio est
factus ad domum militis po
steriore i. in tuum carnale delecta-
(v°) re quia cum dicatur quod dum delinquisti
tu ... in corpore omnes et
non fatearis te imperatorem
i. ... esse quia spiritualia
opera spiritualia commaculasti id
quod te compellit quia quod te de-
decet cognoscis emendatus fuisti.
Quarto est factus ad ...
...rum pergens i. ad ...
... quod frater te ...
... non nosco te de ... de
... fuisti ... i. car-
nem te ... i. quod ... de
placere et ... alia re
rum i. ... temporalium per
quod ... vel ... ...
Similiter vade ad heremitam
i. ad confessorem et confitearis
delictis omnibus cum in quibus
deum deliquisti et penitentiam
agas et statim deus et angeli
et omnes sancti notitiam tui ha-
bebunt et in societate eorum
gaudere suscipiet te recipient
te et omnes sancti et nec ...
tua i. ... alia tua notitiam
tui habebunt quod ... deus et
per quem vitam eternam possidebis
et quam nobis prestare etc.

A in Brigell regnavit multos
annos quidam imperator. Iste
filiam habuit quam multum diligebat.
Contigit uno die quod cum militibus
suis et cum familia sua ad venandum
contigit surrexit magna
nebula in obscura silva et se-
paravit imperatorem a tota sua
familia et post unum diem
timebat. Cum vero imperator
a casu venisset ... nec milites
nec familiam invenit. Illi enim
querebant ex una parte et ipse
eos ex altera. Cum vero sic solus
staret quo iret vidit
lumen alonge et cum ... ...
turbatus perrexit et venit in quandam
domum in silva et valde obscura
nox erat et ad domum pulsat
et hospicium caritate dei petivit.
Tunc forestarius dominus domus cuius
notitiam non habuit et qui sunt quis
esset et quo iret et quare tam
tarde in nemore staret. Im-
perator respondit: Ego sum simplex
homo et casu in via erravi
et nox super me venit. Amice
te rogo ut me accipias ista
nocte. At ille ait: Intra in nomine
domini. Illa que habeo libenter
tibi impartiar. Ille vero intravit
et hospes suus cum letitia et
necessaria satis sibi ministrat.
Deinde ait quis sunt ... ad forestarium:
Forestario dic mihi bone quis
est dominus tuus vel istius nemoris.
At ille: Dominus meus est imperator
et ego sum eius servus et de eius
mandato possum custodire ...
Et ista est uxor mea et vicina
patri. Cum vero tempus esset
post cenam in uno loco ad ...
... eis ... in ...
... dormiret venit ad imperatorem

Vox venit ex parte silve a sompno dicens
Accipe accipe accipe. Voce au-
dita experrectus a sompno Im-
perator ait Quid est quod audio
accipe et nichil recepi et iterum
obdormivit Et ecce secundo vox
venit dicens redde redde redde. Ille
vero experrectus de sompno factus
ait Quid est quod primo audio
accipe tribus vicibus et nichil
accepi Secundo audio redde et nu-
michil recepi. Interim tamen domina
cepit in tantum uxor dixit hospitis
dixit in partu laborare et filium
pulcherrimum generat. Iterum tercia
vox delapsa est ad eum dicens
fuge fuge fuge. Nocte ista
natus est puer qui post te regnabit
Imperator vero audivit timore
ta sunt omnia viscera eius
Et ait intra se Quid est quod
audio fuge et quo debeo fu-
gere et quare debeo. Cum hoc
cogitasset dicte voce in-
fantis clamantem audivit
et patrem audivit quod esset
masculus. Michi iste puer post
me regnabit. Si vixero quod non
regnabit post me. Sic debetur
mane die facto cum iam equum
ascendisset vocat foristarium dicens
fac michi ego dico tibi quod semper
dicis tamen Imperatori Ille hec
audiens in genua se et in
terram cecidit et nimis expavit si
eum in aliquo offendisset
Ait ille noli timere ymmo gaudere
tibi quod hospicium michi hac nocte
dedisti nunc uxor tua ista nocte
peperit filium Ait ille ecce domine
verum Ait ostende michi filium
tuum. Cum ei ostendisset Imperator
puerum ut tunc intexuit et
in fronte eius quoddam signum videt
et tunc consideravit dixit

foristario istum puerum michi admittas
et ipsum in filium adoptabo post unam
quindenam mittam pro eo. Ait ille domine
non sum dignus ut puerum meum
nutriatis. Verumtamen debeo reservetur
tibi quod ad tantam humilitatem de-
scendere vis. Et sic familia regis
set ad eius appellacionem dixit
post unam quindenam vocat tres suos
suos de quibus maxime confidebat
et ait ad illos precipimus quod
michi statim equitate ad foristarium
in loco et puerum quem uxor sua
peperit in nocte qua in hospicio
suo fui et vobiscum adducatis
et eum per manus vestras interficiatis
puerum occidere et subito mortis
cor eius michi adducatis vobiscum
Ait illi domine fiat voluntas tua
Statim ad domum foristarii venerunt
puerum petebant admittendum
Ille vero velud homo innocens
puerum ipsis tradidit Cum vero
puerum recepissent devenerunt ad
unum locum ubi est locus aptus ut
puerum occidamus propter preceptum Impera-
toris puerum posuerunt et cultellum
imposuerunt unus ex ipsis dixit
O quid tunc petrum hoc esset
occidere istum puerum pulcherrimum
et innocentem dixerunt omnes verum
est et maximum peccatum est et ideo
servemus vitam pueri salutare
et domino Imperatori semper
Ait unus karissimi socii mei ambi-
te consilium meum hic in nemore
sunt multi porcelli viij ix huius
occidamus et cor ipsius domino
Imperatori presentamus et dicimus
quod cor pueri sit
eius et puer sic moriatur
pueri dixerunt certo socii bonum
est consilium tuum sicut sumus consilii
quod nunquam alium per factum est
ita demiserunt puerum in quodam
ramus arboris posuerunt et cor
porcelli loco pueri coram Imperatori

Putaverunt. Erat tunc copia ignis
in aula regia. Et cum imperator
accepisset cor porcelli statim
ad ignem proiecit dicens: Qui post
me regnabit iam potestatem videre
non poterit [illegible] in copia sua assa-
vit. Dicit quod comes nomine
Lopuldus in eodem nemore in-
est venatus surrexit cum et
cum canes [illegible] canes
[illegible] vero tunc ad arborem
illud venerunt in qua puer iacebat.
Canes vero cum audiverunt
puerum clamantem iuxta arbo-
rem steterunt. Comes cum hec
vidisset admirabatur et ad arbo-
rem cum suis accessit ad puerum
clamantem audivit et videns
puerum pannis involutum dixit
[illegible] festinate et puerum
[illegible] ducite in [illegible] et cum
[illegible] accepit et secum
ad castrum duxit. Comes
ille nullum puerum habebat
dixit uxori sue: Karissima
dicatis coram populo quod sit
filius meus [illegible] quod de te natus
[illegible]. Ait illa: Michi optime
placet. Infra paucos dies
[illegible] per totum comitatum divul-
gatum quod comitissa pulcherrimum
filium genuit. Unde multi sunt
gavisi. Crevit puer et ab
omnibus dilectus est. Cum autem
xii annos complevisset ad
studium [illegible] posuit et miro modo pro-
fecit in studio et ad xx annos
remansit. Post hec predictus
imperator fecit proclamari
quoddam convivium et quod nobiles
omnes divites et pauperes
venirent ad illud. Inter quos
venit comes Lopuldus ex
una parte et puer coram eo
ministrabat. Imperator vero

puerum intuens in aspectu vidit
signum quod ante viderat in domo forestarii
cum natus erat et noticiam signi ha-
bebat. Dixit comiti: Amice predi-
lectissime, dic michi, filius iste
iuvenis tuus est [illegible]. Ait ille:
filius meus est quem uxor mea genuit
[illegible]. Ait imperator: [illegible]
[illegible]
[illegible] me admirasti [illegible]
filius fuit [illegible]. Ait ille:
[illegible] vel quo ad-
eum venisti. Ait comes: Iam
[illegible] in illo nemore
venatus fui et tamen istum puerum
pannis involutum inveni in quadam
arbore [illegible]. Audiens hec im-
perator occulte fecit [illegible] vocari
[illegible] et
[illegible] recolitis quod [illegible]
[illegible] ad domum forestarii [illegible]
[illegible] filio suo [illegible]
[illegible] mortem
[illegible]. Ait ille:
Domine [illegible] nos [illegible] tibi
dicimus. Ait ille: Ego remitto vobis.
[illegible] Illi autem [illegible]
[illegible] moti [illegible] ut
puerum non occiderent. Sed loco
eius cor porcelli [illegible] et
[illegible] vobis putavimus. Cogitat
imperator: [illegible] si post me
regnabit [illegible] si potero hec [illegible] copia
et [illegible] ad mortem ponam. Dixit
comiti: Puer iste [illegible] mane-
bit [illegible]. Comes: Domine,
[illegible] sit [illegible] fiat
voluntas tua [illegible]
[illegible] regis mansit. Imperator
autem de die in diem cogitabat
ut eum morti traderet. Erat autem
imperator in partibus longinquis. Impera-
trix cum unica filia sua imper-
[illegible] ait iuveni [illegible]
fili mi [illegible] ad imperatricem
et litteras a parte mea portabis
[illegible] et filia
mea longo tempore non audivi. Ait

illo praecepto suo domine et patri
voluntati vice pomum obedire
Statim venit clericus unus deceptor
vilis dum sacculi literas ad im-
peratricem similiter fecerat ut quando literas
legerit sic intellexit sub poena
mortis Statim latenter aperiens literas
vilissimam mortem dampnaret illa quod
nullo modo praedictam mortem eius differe-
ret quia si non stabat loco ipsius
mortem subiret literas anulo regis
sigillatas reddit iuveni ut
mane in crastinum iter arriperet
puer solicitus de negotio domini
sui mane surrexit et praedictum
iter arripuit et ad domum cuiusdam mi-
litis venit hora nona lassus
... a milite cibum et potum
et requiem petivit Miles vero
videns puerum honestum propter
imperatorem missum gratanter eum
suscepit facto prandio cum ad
dormiendum ire voluit misit puer
... fatigatus in itinere statim
oppressus sompno et ipso dormiente
Miles apparuit ... cum
literas ... apparuisset vidit literas
anulo imperatoris sigillatas
imperatrici missas cogitavit literas
aperiam et quae in eis ... volebat
... quod ipsas ... clausam quae
erat ... aperta statim cum aperte
vidisset et legisset quod sub poena mortis
iuvenis esset ... condempnatus
valde et cogitavit intra se Quis
quare peteret tam formosum iuvenem
ad mortem ponere Certe non fiat
ita Et statim aliam literam scripsit
in hac forma O imperatrix tibi
sub poena mortis praecipio ut illum
latorem cum literis cum omni gaudio
solempniter suscipias et filiam
nostram unicam infra triduum post
quam ad te venerit in uxorem tradere
tradas et ad nuptias omnes nobiles

in vitalibus et si hoc non feceris
morte turpissima te interficiam
hac scripta miles literam clausit
absque fractione sigilli et pyxide
posuit et ipsum iuvenem excitavit
et miles ipsum retinuit ... nocte
mane facto militi valefecit
et versus imperatricem perrexit
Cum autem venisset ad eam satis
honorifice eum ... salutat
propter imperatorem et literas ei
tradidit Illa ... literas legisset
et tenorem intellexit osculata
est ipsum et ait O fili dilecte
fili mi bene ... praeceptum domini
mei libenter adimplebo statim
fecit vocare omnes nobiles terrae
... ut tertia die in convivio
imperatricis essent illi ...
... cum magna so-
lempnitate et die tertia inter
iuvenem et filiam regis matrimonium
est solempnizatum ... convivio
multa dona ... accepit
et recessissent puer mansit
cum uxore sua et imperatrice
Cito post hoc imperator
versus illas ... audiens
autem imperatrix adventum ipsius
dixit genero suo fili mi vade
obviam regi domino nostro quia est
pater ... vero regi
obviasset Rex osculatus est
imperatricem ... cum puerum
videret ... dixit
quod imperatrix filia mortis es
... iuvenis ... vero
die in quo ... sub
poena mortis scripsi tibi ut
istum iuvenem ... turpissima
morte condempnares
quare literis meis non obedivisti
Cui ait O domine literam tuam
adhuc ... plane continetur

ut sub pena mortis infra viii dierum
illi filiam meam in uxorem daret.
Dixit imperator: numquid hoc factum est? Et ille:
ait imperator: unde michi litteram
quam tibi misi? Et illam ait imperator
legisse litteram. Ait [illegible] magna stul-
ticia est in nobis aliter ordinare
quia deus disposuit et statim consolatus
est puer et eam in filiam accepit et
post mortem ipsius imperatoris lauda-
biliter regnavit etc.

Karissimi, imperator iste est [illegible]
homo qui totaliter in vanitatibus
delectatur, pergit ad venandum id est ad
mundi voluptates et vanitates. Statim
surgit nebula obscura id est temptacio
dyaboli propter quam homo ab aliis virtutibus
separatur et pergit venandum id est sine gratia dei
usque ad domum forestarii, vocatur domus
ista ecclesia, sequitur ubi homo debet confugere
et ibi quiescit in qua potest audire: re-
cipe, accipe, accipe, id est anima accipe, me-
recepta animam adeo [illegible] de causa
eam quam [illegible] propter [illegible] cle-
menciam te [illegible] data petitum [illegible]
misericordiam dei quam tibi deus vult [illegible]
tuas malas [illegible] te tenetur [illegible]
primum redde [illegible] quam deus dedit redde
[illegible] animam quam in baptismo recepisti
[illegible] redde [illegible] deo de quibus [illegible]
que tibi dedit [illegible] nullum malum inpunitum
nullum bonum irremuneratum. [illegible] redde
[illegible] quam te totum committas misericordiam
dei. [illegible] fuge [illegible] mortem
eternam [illegible] ista [illegible] alit re-
[illegible] accipe [illegible] reddere debitum
[illegible] supplicium. Dixit apostolus: con-
fessor tuus te benigne [illegible]
[illegible] te [illegible] abstinencie
et [illegible] cordis tui apperiet plu-
ra [illegible] misericordiam et doctrinam
aliqua [illegible] mala vita mu-
tabit et [illegible] animam tuam ut [illegible]
[illegible] possis dare deo in uxorem
[illegible] sponsabis te michi [illegible] cor-
[illegible] magis cum [illegible] nobilibus
cum omnibus sanctis in vita eterna etc.

Tiberius regnavit Rome et ipse
[illegible] quod [illegible] melodiam dilexit
[illegible] quod [illegible] ad venandum [illegible]
audivit quandam melodiam ut videba-
tur quod numquam tam dulcem melodiam
audivisset et post illam melodiam [illegible]
[illegible] et cum ad locum venisset vidit unam
aquam longam et latam [illegible]
pauper sedebat qui cytharam percussit
et [illegible] melodiam [illegible] dixit
ei imperator: [illegible] in quo tanta melodia
et tam dulcis de tua cythara procedit?
Ait ille: domine per xxx annos [illegible]
et deus michi tantam graciam dedit quod quam
cito tetigero cordas tam cito [illegible]
sonus procedit de cythara quod pisces
istius aque veniunt [illegible] ego et mea fa-
milia sustentor. Sed heu [illegible] pau-
cos annos ex alia parte venit quidam
sibilator qui tanta dulcedine sibilat
quod pisces dimittunt me et vadunt ad
eum. Et ideo rogo vos ut in adiutorium
[illegible] dignemini cum illud [illegible] ait
imperator ad illum: ecce in loculo meo
[illegible] hamum aureum illum accipe et in
summitate [illegible] liga et deinde
cytharam et cordas tange et [illegible]
[illegible] recedit. Piscator ita fecit et
cytharam tangit ad cuius tactum pisces
venerunt, statim piscator eos cum hamo
aureo ad terram traxit. Sibillator hoc
videns [illegible] recessit et pauper illud
tempore vite sue [illegible] in pace.

Karissimi, iste imperator est dominus noster
[illegible] qui multum melodiam
id est [illegible] dilexit. Venator [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pisces est iste
mundus plenus peccatoribus. Pauper sedens [illegible]
[illegible] est predicator qui cytharam cum qua debet +
pisces id est peccatores ad terram [illegible] ad
regnum celorum [illegible]. Sed heu [illegible]
predicator [illegible] cytharam [illegible] tu
tange id est [illegible] dei predicare statim sibillator
id est dyabolus tam dulciter sibilat quod peccatores
predicatorem non audiunt [illegible]
[illegible] melodias [illegible] dormire
[illegible] garulisare [illegible] de singulis [illegible]
[illegible] est predicare ut [illegible]
[illegible] peccator [illegible] ad deum possit [illegible]
peccatores etc.

c Claudius regnavit qui habuit uni-
cam filiam quam multum diligebat.
Cogitavit intra se quod eam in conjugem pos-
set. Ait intra se: Si eam diviti dedero
in uxorem et ipse stultus est, filia mea
perdita est. Si ipsam pauperi dedero sa-
pienti, filie mee satis acquiret. Erat
in civitate quidam philosophus nomine Socrates.
Imperator ad se vocavit et ait: Amice
karissime, placet tibi filia mea in uxorem
ducere? Tibi dabo eam sub ista condicione
quod si moriatur apud te, tu amittes vi-
tam tuam. Elige ergo si placet tibi eam
ducere vel non. At ille: Instanter et sponte
concedo; placet mihi eam ducere in uxorem.
Imperator eam Socrati cum magna solempnitate
dedit et desponsavit, et per aliqua tempora simul
vitam duxerunt in pace. Post hec vero
infirmabatur uxor Socratis usque ad mor-
tem. Socrates contristatus est valde et intravit
quoddam nemus et flevit amare. Et cum
fleret, Alexander rex venatus est in eodem
nemore. Miles quidam Alexandri vidit So-
cratem flentem et ait ei: Unde es tu?
At ille: Ego [illegible] sed [illegible]. Ego et dominus
tuus est servus domini mei. Qui ait: Mentiris,
quia maior in mundo domino meo Alexan-
dro non invenitur. Veni ad dominum meum
et videbis quod sit dominus tuus. Ego [illegible]
dixi. Ego sum servus, et cum Alexandro
rege duceretur [illegible] ei: Karissime, quomodo
est dominus tuus, ego [illegible] dixi? Quomodo sum
servus [illegible] dominus meus est [illegible] servus
eius est voluntas. Sit ergo ut tu
regnum tuum gubernasti [illegible] pro
voluntate et non pro ratione. Ideo servus domini
mei est voluntas, eo quod [illegible] dominus tuus.
Audiens hec Alexander ait: Certe verum di-
xisti sapienter et [illegible] ergo
suum gubernat ratione et non pro vo-
luntate. Et ait Socrates in dolore per-
mansit in nemore. Et cum flendo [illegible]
venit quidam senex ad eum et dixit ei: Ca-
rissime, quare tantum doles? Ait
ille: Dicam tibi. Filiam regis [illegible] sub
tali condicione quod si contingat in societate
mea moriatur, ego vitam amittam,
et ipsa iam usque ad mortem infirmatur,
et si moriatur vitam meam amittam.

Ait senex: Fac secundum consilium meum et vivens
tibi erit uxor tua. Quia de sompno surgis
et cum virgis [illegible] minutis fiat uxor
tua liniat pectus suum et vulva sua
cum sanguine pectoris sui. Et accipe tres
herbas et decoque, fac ei potacionem
et bibat, et de aliis duabus herbis fac
emplastrum et ponat super stomachum,
et si istam doctrinam adimpleverit sa-
nitatem perfectam habebit. Socrates vero ta-
lia omnia adimplevit et uxor sua sanata est.
Audiens hec imperator quod Socrates sic
[illegible] uxorem suam, sic laboravit eum
ad magnas divicias et honores promo-
vit.
Karissimi, iste imperator est
dominus noster Jesus Christus; filia pul-
cra est anima ad ymaginem dei creata, quam
dedit pauperi Socrati, id est homini [illegible] aut
[illegible] sit pauper [illegible] nudus
egressus [illegible] sed [illegible] debes
[illegible] dedit dominus animam homini
ut si in eius societate moriatur [illegible] per peccatum
mortale ipse vitam eternam amittet. Si
ergo anima infirmatur per peccatum, fac sicut fecit
Socrates: intra nemus, id est ecclesiam, et in-
venies senem, id est confessorem, et per consilium
sanaberis. Et fac secundum consilium suum, scilicet
linias pectus cum sanguine [illegible] id est
[illegible] memoria passionis Christi in corde
tuo habeas. Deinde collige tres herbas,
scilicet contritionem, confessionem et satisfactionem, de
quibus facias potacionem, id est [illegible] dolens de
peccatis, et fac de aliis duabus emplastrum,
id est [illegible] confessionem et satisfactionem, et sic
sanaberis et per hoc vitam eternam obti-
nebis. [margin: ad quam nos perducat [illegible]]
5 [illegible] in civitate Ro-
mana regnavit prudens valde.
In imperio erat quedam mulier nomine Flo-
rentina, mirabiliter pulcra erat, quod tres
reges propter eius pulcritudinem bellum
commiserunt, et quasi omnis pars tocius
regni [illegible] cecidit, et de die
in diem multi occidebantur. Videntes proceres
et nobiles hec in imperio [illegible] ve-
nerunt ad imperatorem dicentes: Domine,
propter istam Florentinam quasi in imperio tuo
[illegible] multi et infiniti [illegible] ad mortem eius
mortui sunt; et nisi cicius remedium
facias, in isto imperio tuo [illegible] habebit.
Audiens hec imperator statim misit
litteras anulo suo sigillatas quod Florentina

et omni dilacione ad eam venit. Verumtamen
eam [illegible] accepisset et antequam ad eam ve-
nisset, mortua est Florentina. Verumtamen
rediit et imperatori nunciatur quod mortua
esset. Imperator contristatus est valde quod eam
videre non posset. Statim omnes pictores
imperii sui convocari fecit. Cum autem
venissent, ait imperator: Karissimi, scitis
quod [illegible] Erat in imperio
meo quedam mulier Florentina nomine tante
pulchritudinis quod pro ea multi eius amore
mortui sunt. Mortua est et eam non vi-
di. Ite ergo et eam diligenter ymaginem
eius in pariete depingite in forma ipsa qua
fuit eam adeo [illegible] eius pulchri-
tudinem possim videre propter quam tot mortui
sunt. Dixit illi: Vere difficile est pro omnibus
pictoribus totius mundi ymaginem eius non
depingere quo ad eius pulchritudinem excep-
to uno pictore qui latet in montibus. Hec
audiens imperator pro eodem pictore misit.
Cum autem venisset, ait ei: Vade et dili-
genter ymaginem Florentine fac in omni
pulchritudine eius et dabo tibi mercedem
condignam. Ait ille: Domine, fiat voluntas
tua, tamen unum peto ut omnes pulcre
mulieres que sunt in imperio tuo sint coram
me pro una vice. Concessum est. Cumque
ante omnes mulieres pulcre venissent coram pictore,
quatuor pulcriores elegit et alias
dimisit ut irent domum. Pictor statim cum ru-
beo colore incepit ymaginem depingere
et quod illarum quatuor mulierum habebat oculos
grossos, [illegible] nasum et alia membra
decora, sic ymaginem posuit et eam
pulcherrime complevit. Cum autem completa esset
ymago, vocat regem et videt. Quam cum vidi-
sset, ait: O Florentina, Florentina, numquam
vidi inter mulieres pulcriorem te. [illegible]
habet vita [illegible] quod tot pro
tui amore occubuerunt. O Florentina,
Florentina, si viveres super omnes dilectos in
pictorem diligere qui te in tanta pulchri-
tudine depinxit quod omnes tuam ymaginem
videre delectantur etc.

[illegible] iste imperator est dominus noster
Iesus Christus et pater celestis. Florenti-
na pulcra est anima ad ymaginem Dei
creata que est obsessa [illegible]

sed per diabolum [illegible] peccatum
primi parentis et quod est defedata vel ma-
culata, unde tot occubuerunt quia omnes ante
incarnacionem Christi ad infernum post mortem
descenderunt. Hec videns [illegible] clamat
dicens: Emitte agnum domine dominatorem
terre et plura de adventu [illegible]
ad adventum suum Florentina erat mortua
id est anima, unde pictores sunt vocati quod convo-
caverunt ad imperatorem id est [illegible] angelos
et homines inter prophetas et patriarchas
non est inventus qui sciret et qui posset
ymaginem id est animam depingere secundum eius
pulchritudinem. Sed pictor qui de monte venit
est dominus noster Iesus Christus qui de celo descendit
~~in suo proprio sanguine~~ istam ymaginem informavit
et hoc rubeo colore id est suo proprio sanguine.
Hic pictor elegit quatuor mulieres id est quatuor
dotes dedit, scilicet agilitatem, immortalitatem, clari-
tatem et subtilitatem. Vel sic: homo habet
esse cum lapidibus, vitam vegetativam cum
plantis, tercio sentire cum animalibus, quarto
intelligere cum angelis. Tunc ymago completa est.
Imperator id est Deus sic dicebat: O Florentina,
id est anima, debes multum pictorem id est Christum
diligere super omnia qui proprio sanguine suo te
redemit et depinxit in tanta pulchritudine.
Dicat ergo quilibet [illegible] et quod vis [illegible]
[illegible] et [illegible] mala [illegible] ut
hoc [illegible] depingat ut possis
ad vitam eternam pervenire etc.

+ Theodosius in cuius tempore regnavit
prudens valde qui lumine oculorum amisit.
Condidit quandam legem quod campanam unam
in palacio suo habebat. Corda campane
[illegible] ad cuius pulsacionem
iudex ad hoc constitutus descendit et ~~[illegible]~~ cuilibet
iudicium faceret. Erat tunc quidam serpens qui
sub corda campane nidum ibidem habebat. Pro
[illegible] quadam die iuvenes
serpentes [illegible] cum tempus
[illegible] absentes
esset [illegible] serpens
cum [illegible] ad cordam
campane ascendit et pulsavit. Tunc precepit
iudex descendere et facere iudicium.
Iudex cum campanam audivisset descendit
et neminem vidit et cum iudex recederet
recessit serpens iterum pulsavit. [illegible]
iterum iudex descendit et serpentem cordam
campane [illegible] venit et [illegible]
[illegible] locum eius occupatum [illegible]

ascendit et imperatori nunciatur. Cui im-
perator: cito descende et ad bufonem appelle
et ostende ut serpens locum suum recipiat.
Et statim serpens non super lectum im-
peratoris et ad faciem eius impetum et cum
ad oculos eius venisset lapidem super oculos
eius misit cadere et statim recessit. Im-
perator vero cum lapide oculos tetigisset
et statim clarum visum recepit. Ille vero
gaudens et gaudens et quamdiu vixit la-
pidem custodivit et vitam in pace finivit.
Moraliter iste imperator est quilibet pauper
homo indigens qui cecus est. Qui iuxta ad
quandam campanam suspensa est lingua predicatoris
que certis temporibus pulsat. Sed corda campa-
ne est facere septuaginta per decem preceptorum virtu-
tes et vicia intimare quo homo per virtu-
tes possit pervenire ad celum et per vicia ad
infernum. Serpens qui fecit nidum sub campana
significat confessorem discretum qui sit pane
super faciem septem, id est in medio, id est in corde.
Sed iudex, id est conscientia hominis, debet descendere
~~[illegible]~~ et omnia peccata confessionis corrigere.
Sed bufo, id est diabolus, locum occupat, id est cor
hominis possidet. Tunc serpens, id est predicator,
debet pugnare cum diabolo et eum ex-
pellere de corde hominis. Iste serpens portat
lapidem, id est verbum, unde imperator visum
recepit. Sic predicator et discretus confes-
sor peccatum et dulcis et benigna
informacione debet petere dare bonam spem
de vita eterna. Deus etc. non desperat
sed confidat quod cum peccatoribus misericordiam
eo petere in se invenit salutem et
retentis lapidis recepit visum spirituale
et per hoc vitam eternam &c.

Legitur quod quidam rex habuit leonem
et leonam et leopardum. Rex in celo dimi-
sit. Leo vero eum absens esset leona cum
leopardo adulterium commisit et statim post coi-
tum leena ad custodiendum in uno fonte
lavabat ne leo fetorem adulterii
perciperet. Rex vero cum scivisset
quod iam vice eum adulterata fuisset iussit
rex fontem claudi ne leona posset
lavari et statim leo venisset et leonam
adulteratam sensisset, cum omnibus eam
velociter occidit &c.

Moraliter rex pater celestis,
leo est deus, immo iste pater debet
iudicare. Sed leo est anima hominis que sepe
adulteratur cum leopardo, id est diabolo. Sed
si sic adulterata eras cito ad confessio-

rem et salvaberis. Sed si desideris
in morte sua gratiam et confessionem vin-
dicta leonis, id est ita quod non evadas &c.

Fabianus in civitate Roma regnavit
qui ortum habuit in quo diversa genera
plantavit. Custodem constituit ut ortum
fideliter custodiret. Erat quidam aper in
silva qui ortum intravit et unam partem
muri fregit et multas arbores
destruxit. Super venit custos orti et aprum
in vasit et sibi aurem sinistram abscidit.
Aper vero de aure amissa clamat et
fugit per portas per paucos dies aper
iterum ortum intravit et multa mala
in orto perpetravit. Videns custos orti
Ionathas nomine aprum depicit et ei
aurem dexteram abscidit. Aper clamat
et fugit. Hoc non obstante tercia vice
venit, intravit et plura mala in
orto fecit. Custos veniens tandem
sibi abscidit caudam. Tunc aper cum clamore
de orto fugit. Quarta vice plura aper
quarta vice intravit. Ionathas aprum
cum lancea transfixit et occidit. Io-
nathas dixit: ego regi donavi. Rex
cum ipse regi presentasset cor eius, coquus comedit.
Sed cum regi esset ministrandum de apro
assumptoribus quesivit de corde apri. Cor-
rivi vero alto quando iecur et cor apri
assevit. Respondit coquus: domine
mi quia aper nunquam cor habuit et si non
vultis credere ego probabo. Qui statim
hic quo regi respondit tunc rex quid est
et quod dicis nunquam et ad suum cordem
adduxit. In corde cocus fuit vocatus.
Dixit ei imperator: Unde ista quod aper
non habuit cor et si non probaveris vitam
tuam amittes. Sciat enim unde domine
quomodo cogitavit a corde procedit. Cum
scitur quod aper nunquam cor habuit, quia illi
non cogitavit ibi ubi cor. Aper ortum
istum intravit et multa mala commisit.
Custos videns aurem sinistram sibi
abscidit. Aper clamat et fugit. Si
cor habuisset debuit sinistram cogitavisset
hoc non fecit quia iterum ortum intravit
et dexteram amisit. Post amissionem
dextere tercia iterum non cogitavit de
amissione iterum intravit ortum. Igitur
cor non habuit. Rex vero hoc audiens
non potuit tunc cocum dicere et sic
cocus evasit &c. &c.

Imperator iste est deus noster ... qui mirabiliter pomoria orta et vineas diligit, i. status bonos, scilicet viri religiosi ecclesiastici boni. Propriam in suis cordibus plantat diuinam graciam arborum bonarum i. virtutes, scilicet secundum precepta et per opera sua et virtutes cardinales. Senescallus i. mors que est incerta i. instatu suo multa committit per bellum. Custos est deus noster ipse christus aufert a nobis amicos i. amicos nostros vt fecit et vitam nostram corrigamus, et cum nos vitam nostram non emendamus aufert nobis dilectum filium et filiam propriam et vxorem et si nec sic homo se non emendat ut ... cogitat ut ... deputat. Item dicit per planatham i. principem ... tempus accidit ... et ... dies ... in die iudicii dicit quod erit ... i. ... precepta dei non violasti. Item dicit fuit ... dolendum etc.

Maximianus in ciuitate Roma regnauit qui tres virtutes habuit super omnia: erat fortissimus ... ceteris ... dicens quod sapiens et diues et pulcher et statura longior. Quidam ... amicitiam ... adeo ... bonum est ... gracie ... aut bona ... status patris diues et potens ... non ... ista ... et in pulcherrima ... sapientem ... parvula ... regina ... puella in ... ciuitate pulchram nobilem sapientem et ... imperator ... imperator ... sapiam ... vocat ... et ait ... tibi ... pannum lineum longum et latum ... vade ... ad puellam et eam ... saluta et ... et istud ... dico in sua sapiencia faciat camisiam longam et latam secundum meum et si hoc fecerit ...

... nuntius ... ad ... et eam salutauit ex parte imperatoris ... pannum lineum ... longum et latum ... polli... camisiam satis longam ... et in ... cum magno gaudio ... quod fiat istud ... quod ... polli... longitudinis et latitudinis camisia ... est facta ... et ... in vas ... et ... camisiam satis longam faciam et remittam. Nuntius ... imperator de responsione puelle ... imperator ... misit ei vas ... et misit ei illa ... plena ... camisiam satis longam et latam ... imperator et statim eam duxit in vxorem cum magno gaudio etc.

Imperator iste est deus noster pater diues et pulcher et sapiens et in istis virtutibus ... virgo Maria mater dei et ... fuit pulcherrima gratia plena, ista fuit sapientissima ... misit ei nuncium ... Gabrielem qui eam ... salutauit dicens: Aue gratia plena ... fuit gratia ... polli... potentiam ... sapientiam filii et clementiam spiritus sancti ... vas ... est in ... in qua fecit camisiam suam ... longam et latam ... quam ... vides ... regina ... et filius ... ubi tot sunt ... ut ... vsque ...

Sumpsimus in ciuitate Roma regnauit in omni imperio erat quedam pulcherrima et ...

Gloriosa et cum illud in vitrina
manebat quidam pulcrior
et omnibus placens qui istam
dominam sepius salutat et
visitat. Accidit una die quod dominus
unum falconem habuit quem cum videns
apertus cepit mirum ut sibi
falconem traderet. Ait illa falconem
tibi tradam sed videas ne tu
delecteris in eo quod me aliquando
tradas. Cui ait dominus absit
nunc magis teneor vos diligere
et sepius visitare. Domina ei falconem
obtulit ille recepit
et tunc falconem diligebat et cum eo
in campis ludebat quod dominam non
visitat et de ea parum magis cogitabat. Domina hoc sepius pro
milite misit ut sibi dilectus
veniret et secum falconem portaret
qui et fecit. Cum vero venisset
ait ei domina quare non dominum falconem
consuetum tradere in eius
ille vero ei falconem tradidit.
Ait illa nunc falconem istum diligis
plus quam me. Ait illa tua domina
nunc dicit verum est quod plus
eum diligis quam me et ideo falconem
tenuit sed separatus sum quod me
non visitasti. Statim caput falconis
tamen miles decoll[illegible] traxit
et ait non habeas [illegible] nullo sed per
bene quia non visitasti me per [illegible]
mo iste imperator est pater
celestis domina tua pulcherrima
divinitas coniuncta trinitati angelos
universos procedens qui terram
dominam id est deum diligere super
omnia et sepius visitare per gratiam
nunc vero falco sunt bona temporalia
que omnia deus dat ut [illegible]
tempore deo misericordia [illegible]
dulcis efficitur filius eius innatus
in spiritualibus non desperandum
deo dilectus hoc est animam visitat
deus temporalis solebat deus
hoc videns aufert sepe aliquando

bona temporalia sine simultate prosperitate
ut eum diligat iuxta illud
quem deus diligit hunc corripit
et sicut pater in filio complacet.
Exemplum causa tres socii in
simul ierunt. Accidit
dierum quadam casu possent habere
pro uno panem et eum
famelici devenerunt ad invicem
si panis iste in tres partes dividitur
non sufficit unumquemque
saturare. Habeamus pro eo
de illo pane consilium
dormiamus et qui in cena
qui somnium [illegible] habeat
melius sompnium habeat et qui
primum habuit id totum
habeat et dixerunt
bonum est consilium tuum et
ceperunt dormire. Primum socius
qui sompnium consilium dedit
surrexit et ipsis dormientibus
panem comedit. Tandem
iuravit socius dimisit hoc
fecit socius expergefactus
et dixit sompnium surgite
dicat ipse unumquemque dicat.
Unus dixit: vidi mirabile sompnium
vidi auream scalam de celo
descendentem per quam angeli descendebant
et eam me [illegible] duxerunt
et ad celum duxerunt
ubi vidi patrem et filium et
spiritum sanctum et tunc gaudium quod numquam
oculus vidit nec auris audivit
et istud est sompnium meum.
Ait alius: Et ego vidi sompnium
valde terribile quia demones
sompno quod demones cum instrumentis
ferreis ac igneis sumpsimus
animam meam de corpore meo
acceperunt et ad infernum duxerunt
[illegible] dicunt demones. Fuit in
illo in isto loco permansit
et hoc est meum sompnium.
Ait tertius: Consilium de
dicat bonum sompnium meum quod

vidi quendam angelum venit ad me
et ait karissime vis videre ubi socius
tuus sedeat Respondi ego etiam karissime
Sed quia nunc ursus quamvis unum pe-
nem devoravit tamen quod cum
recessit Cui angelus illa cera
sed panis aput te iacet scripture re-
me et duxit me ad portam
celi et cum aperuissem celum
vidi quamvis te qui raptus
ad celum fuisti et sedebas in
throno aureo et multa fercula
cerasum te in una mensa et cere
duxit in angelis cum sociis
tuis gaudeat cum gaudio
abundantis et potibus et melius
permanebis Ad locum meum
et vidi tibi socium meum
tuum Cui ut vidi stratus fui-
ssem duxit me ad portam
inferni et vidi te solus
duxisti in quoddam loco tene-
broso ante pleno iacentes
et tenuistis tibi ministrabat panem
et vinum in magna quantitate te
tamen crescere ante et dixi karissime
mihi multum displicet quod te in
tali loco video te iacere dic
mihi quare domini mane
bibis et dixisti in quo domini re-
gnat deus in celis Surge
ergo comede panem tuum et
quod ut me et socium tuum
et meum amicum videbis Ergo
ubi cum hec audivi suspexi
et totum panem cecidi sicut
tu mihi dixisti et bene
bonum pistor tuus socius
Ergo intelligere tamen quam
bonum sit indoles et sanctitate
per bonum omnibus et
pauperes per tuum honorem sanctos
panem totum inter gaudium
celum panis iste fuit celum
domini inter tamen quam bonum

qui secundum mecum vivunt Aliqui
malos alios unus sed quidem fuit pessimus
et scivit suum dicit quod sunt
in celo et celum et in genera-
tione Dauidem per pro-
missionem magistri eius debitam
ipso fuit promisit eis regnare
in celis fideliter eum credunt
per doctrinam fidei Chalum et ing-
ressum tenet quod sopinio sed
bonis sociis cui sopinamit quod
in inferio esse sicut dimittes
qui possidet divitias male
acquisitas et potestates quas sunt
qui sine predicationes quod sunt
male possident male indi-
cantur finaliter si penitent
et restituant ad inferium deducun-
tur Si vero socius suus bonus bonum
in bonis operibus in terra totum
panem comedit et quod per eius
filium angeli id est spiritus sancti vitam
filium dirigit et panem id est regnum
celorum possidet et secundum a-
k
nonis regnit Rome cum
statuit plege etiam quidam
puerum alterius ad nutriendum
accepit et in eius custodia
puer manet sed fuerit bonus
strenuus in vita fuit amittet
Accidit quod imperator peperit puerum
pulcherrimum sed filium hac audiens
miles in timore rogat imperatorem
ut ei puerum filium suum ad nu-
triendum daret ut imperator
tibi filium meum committo sed caveas
si filium aliquid contra bonos fuerit
vitam tuam amittes Ait ille domine
mihi placet miles accepit
puerum et secum domum duxit et
uxori sue ad nutriendum dedit Illa
vero multum et tenere nutrivit puer
vero ab omnibus diligens accidit quod
quadam indignatione miles cum domina
sua ad mandinias per noctem puerum
vero cum familia in omnibus de-
mi unscivit sed post hec dominus et

domum exierunt omnes de familia
eius exierunt ad villam vicinam
et puerum sine custodia in domo
dimiserunt hostio aperto. Et cum
quidam lupus eius villam multa
mala fecerat venit in villam
intravit domum puerum de cunab
ulo rapuit et cum eo cucurrit ad sil
vam. Erat tunc in campo
quidam pastor qui cum videret
lupum venientem cum puero ad
arborem altam ascendit et cum
cornu sufflavit. Hoc audientes
homines qui venerunt cum eis
et pedestres equi et post lu
pum cucurrerunt. Lupus autem cum
vidisset et ad audivisset strepi
tum et clamorem cornu lupus de
dimisit puerum cadere. Sed homines
cum puerum invenissent multum ga
udebant et propter milites. Sed
puer lesus erat in fronte et
sanguis effluebat. Cum puer esset
optime curatus Imperator vero
post paucos dies pro milite
misit et venit et puerum et
puerum secum portavit. Ille vero
admiratus Imperatorem tamen
venit timens [illegible]. Cum autem
Imperator puerum vidisset signum
vulneris in fronte vidit et ait
militi Karissime quid est hoc quod in
fronte pueri video? Respondit mi
les talem ad vindictas per impr[illegible]
dominum sibi de lupo de pastore
de familia narravit et quod lupus
lesus. Ait Imperator tibi com
misi et non familie et non tu
legem deliquisti? Ecce ait Domine
me fateor deliquisse et vero gratiam
peto. Ait Imperator Ego [illegible] te
cognoscis et doles te deliquisse
tibi remitto ita quod studeas
te emendare et corrige quod deli
quisti. Et ille promisit et statim
Imperator eum post ad magis dignitates
promovit et ad honores exaltavit

mi. Iste Imperator est dominus no
ster Ihesus Christus qui istam legem in
stituit ut quicunque accepit filium
i. animam admittendum si in custodia
ipsius lesus sunt per mortem peccati
morietur. Miles iste est quilibet christianus
per baptismum lotus et per longum
tempus illam aperto custodivit
Sed post ea currit sepe ad vindictas
i. ad mundi spectacula et videt va
nitates et cum eo currit uxor i.
caro [illegible] concupiscentia per quam homo
sepe seducitur et omnes sensus sui
ipsum sequuntur ita quod puer i. anima
sola in cunabulis dimittitur sine
custodia cordis. Tunc lupus
i. diabolus currit quoniam quod de
votavit videns domum apertam
et omnes sensus apertos intrat
hostium cordis lupus i. diabolus
et secum animam rapuit ad mortalia
peccata. Pastor i. bonus prelatus
cum hoc videt sed ascendit ar
borem sancte scripture et tunc cornu
i. omne suum verbum dei predicare
Nam cum tales [illegible] sepius audiunt cla
morem familie i. intelligentie vero
i. memoria [illegible] currunt post lupum
diabolum. Tunc lupus i. diabolus
dimittit puerum i. animam cadere
semper quia anima [illegible] sana
eam [illegible] et tunc Imperator
i. pater celestis reddet tibi in [illegible]

a Dicamus in omnibus sequentibus [illegible]
[illegible] statuit pro lege
quod si mulier commiserit
adulterium imperatrix autem
deliquit committi et in tali accidit
quod quedam nobilis uxorem habuit
que in adulterio accepit filium. Cum
vir erat absens bene per duos
annos et filium pulcherrimum peperit
in carcere et mulier [illegible] promisit
[illegible] gratia puer in carcere
[illegible] usque ad tempus videt
[illegible] dicens dominum in carcere fecit
amorem et sic puer cum matre

sensiss flevisse. Dixit O mater
dilecta cur fles et quare affligitur
anima tua. Respondit ei mater. O
fili karissime quia ultra nos confessus
salus hominum et lux dei et
sol noster. Nos semper sumus in te-
nebris et miseria. Cum autem
omnia que dicis penitus ignorat
et nunquam vidi quia in isto car-
cere natus sum et quod dum
copiam habuerit tibi et patris
de illis omnibus vel curo
et tempus ultra carcerem. Erat
imperatrix que dum in carcere
sepius visitat et collaquendo
tunc cum vidisset audiuisset
lamentacionem inter matrem et
filium pietate mota accessit ad
imperatorem et placitacionem coram
flexis genibus faciebat. Pacem
et optinuit quod fecit liberari
et matrem mulier ancillata
et ei prolem pulcherrimam genuit
et vitam suam in bono finiuit.
Carissimi iste est pater celestis
qui talem legem dedit quod quecun-
que mulier esset adultera [illegible]
[illegible] i. [illegible] a. [illegible]
[illegible] [illegible] sepius [illegible] i. [illegible]
que sepius adulterata est [illegible]
commisit peccatum mortale. Unde
[illegible] in medio carceri in clauditur
in peccatis diu [illegible] [illegible] Cum
tamen opera faciat [illegible] sepius [illegible]
[illegible] in isto carcere peperit filium [illegible]
Et in peccatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] cogitat
quod est quanta sunt gaudia in regno
celorum quod anima [illegible] peccata sua
[illegible] [illegible] miseriam [illegible]
ac [illegible] habuit et habet.
Ei per filium qui dixit [illegible]
copia tibi patri intelliguntur
[illegible] [illegible] [illegible] qui cogitat
et dicat [illegible] [illegible] possum [illegible]

[illegible] voluntate et gaudium
non optare in celo quia
[illegible] cogitat ad infernum de-
scendunt. Sed imperatrix hanc
istam lamentacionem audit. Est
beata virgo Maria que pro nobis dominum
interpellat et rogat pro [illegible]
quos videt in peccatis dolere
[illegible] [illegible] [illegible] i. de
temptacione [illegible] operari et
[illegible] [illegible] ad veritatem eternam.
Carissimi regnat in omni [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
constaret in vna [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] in qua [illegible] i. om-
ni parte scripta erant et [illegible] erat
in prima parte scriptum [illegible] si [illegible]
[illegible] equitabis [illegible] [illegible]
et equus tuus bene et laute [illegible]
[illegible] tibi [illegible] [illegible] [illegible]
parte erat scriptum [illegible] si [illegible]
[illegible] equites [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] equo tuo male [illegible]
[illegible] [illegible] tercia parte erat scriptum
Si in via ita equitabis tu et
equus tuus satis habebit. Sed
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] parte erat scriptum Si via [illegible]
equitabis [illegible] [illegible] [illegible] Sed
equum tuum ibi dimittes et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ablac [illegible]
[illegible] [illegible] vidisset et legisset
[illegible] [illegible] cogitabant
[illegible] via equitare deberent. Miles
[illegible] [illegible] equitare volo quia [illegible]
[illegible] et equo et mihi male [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et equitat et vidit
vnum castrum in campo erat [illegible]
qui eum benigne suscepit et
laute [illegible] ministrat. Sed [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mane surgebat
et ad domum suam equitabat et omnia
que in via [illegible] plane
narrabat.
Carissimi iste imperator [illegible]
dici [illegible] [illegible] [illegible]
equitare pro salute anime sue. Equus
qui eum portat est corpus suum

Cum ꝯstans in via est distancia
duorum terminorum vel oportet ꝑ
vnam te pervenire ad bonum alia
ꝑ ad residenciam a malo unde si
vadis per istam viam ubi sibi-
bus fuit et equos tui male
ꝯpterens fuit ista via est prima
possessio et celi inquio tibi
bin et. Sed ex eo tamen i.
terram prime subiectam cum ꝯ-
petis viam vadit sentent sat
illa et via in via in vbi
scriptum possessio in seculum in
honores carnis lante habebit sed
respice in ista via et cumlas
super nos terre quod habet voluntatem
carnis unde apostolus cum
deus vero In isto habitu est
quod male ministrabat tercia
via et iniqua tu et equos
tuos satis habebit ista via
et vita pecunie sed est dimittes
quod hic lante vivunt et de fine
vite dolent i. in hora mortis
et post mortem eternam tercia
via et pro qua si ambulas vir-
tute et bene sed quem tuum dimi-
ttes via ista et via bona
paci qui de ambulabis. sed victus
et amictus est contra et eo quod
ei de quo dedit deo presentia sed
Job dicit dominus deus sed adiuvat
tunc vad illi quem dimittit i.
omnes carnes corporis istas mundi
vanitates quia est ipse qui cum
reliquit domum patrem amicum in
fidem suam et centuplum
accipiet et cetera
6 Invictissimus regnavit de ante
prima quam tunc tempus quidam
miles nomine Laurencius qui quidam
tempus imperator de habebat Im-
perator multum cogitabat et in
tempore desiderabat quod tantum
militem occupare posset et
vsurpare venit miles et
ait ad eum vade et quere
michi equum et nigrum et corvum
ita ut ita omnia et cameram
et nigrum falconem et nigrum
corvum ita ut ita omnia
infra octo dies si omnia quod
si non feceris terram amittes et cetera miles
vero hec audiens contristatus est
valde quia vidit ita habent
penitus ignoravit venit deum in
ad virginem sanctam que beatam
virginem mariam intime et
cum magna devocione diligebat
que dicebat enim vade sequi
ad confessorem fac confessionem et
ꝯmissa satisfaccionem dei tibi
auxilium prestabit miles vero
primo confessus quod fecit cum tamen
per quedam via pulcrum versus
silvam tristis spaciabatur venit
ad unam fontem super quam
sedente vero in vna senem
tenentem baculum in manum suam
ait senex ei bene fili bene venis
a quo vadis ait ille de causa
venio et quo vado penitus
ignoro ait ei senex accipe
baculum istud et sequere viam
istam nec declines ad dextris
nec ad sinistris et videbis a
longe castrum nigrum tu illuc
veniens dicas ex parte mea et
quod quere in hac vel ille
qui est dominus usque baculo
papit ut michi dentur equum
nigrum cameram nigrum falconem
nigrum et corvum nigrum sed
omnia ita quibus nullo lo-
co dispuit ascendat
equum non ascendas corvum
non sufflas nec cameram mittas
sed omnia ita domino tuo pre-
sentare et in baculum re-
portare et sic recessit
miles baculum accepit ad virtu-
tum dictum venit terra diebus

[illegible]
[illegible]

[illegible] quod amice [illegible] [illegible] Wladislaus dei gracia rex pol
Wladislaus [illegible] rex polonie [illegible] anno domini [illegible]

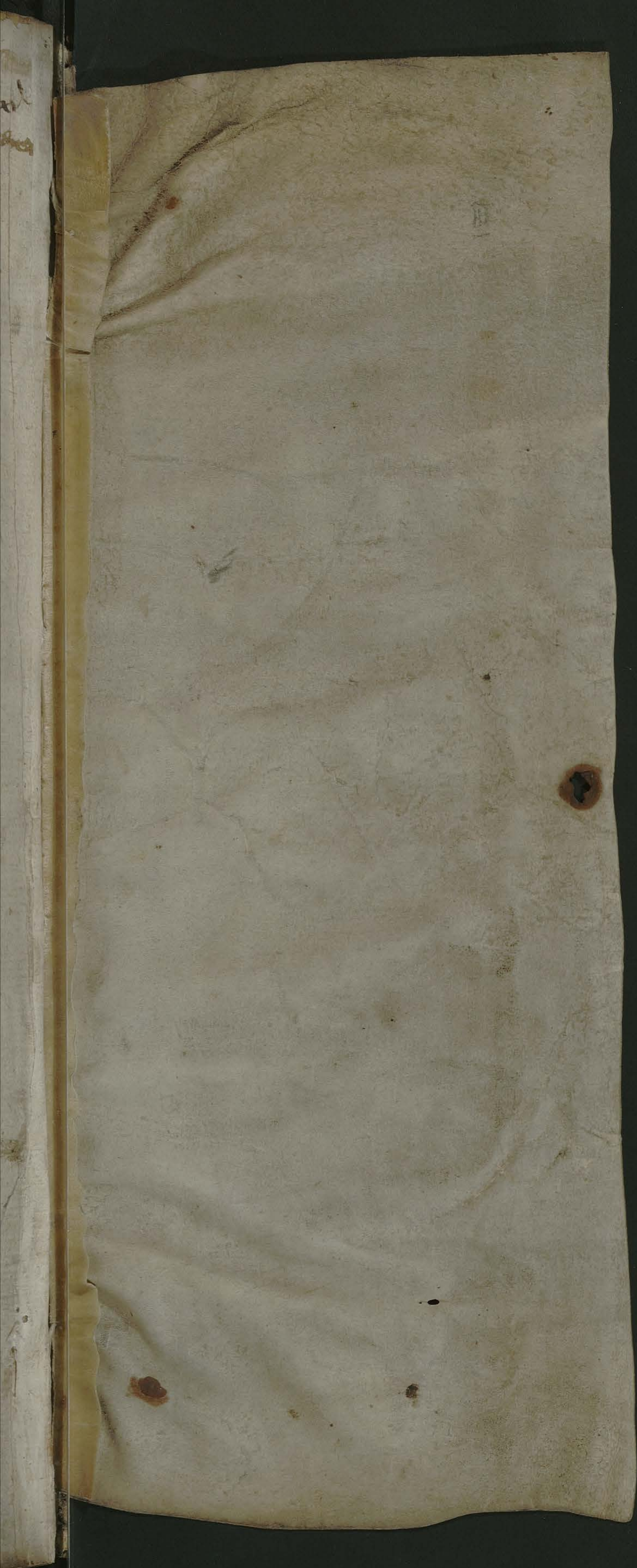
B